

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 37

Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Dizisi: V

7 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(975-976 / 1567-1569)

< Özet - Transkripsiyon - İndeks >

I

ANKARA-1998

Yayına hazırlayanlar

Hacı Osman YILDIRIM

Vahdettin ATİK

Dr. Murat CEBECİOĞLU

Hasan ÇAĞLAR

Mustafa SERİN

Osman USLU

Numan YEKELER

Baskıya hazırlama

Murat ŞENER

ISBN. 975-19-2227-5 (Tk. no.)

ISBN. 975-19-2228-3 (1. cilt)

7 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ

(975-976 / 1567–1569)

< Özet - Transkripsiyon - İndeks >

I

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
İÇİNDEKİLER	V
ÖNSÖZ.....	VII
SUNUŞ	IX
KISALTMALAR	
HÜKÜMLERİN ÖZET VE TRANSKRİPSİYONLARI	1

Ö N S Ö Z

Türkler, devletlerin hafızası olarak niteleyebileceğimiz arşivlere Uygurlar döneminden başlayarak büyük bir önem atfetmişlerdir. Anadolu Selçuklu Devleti ile devam edip, Osmanlı Devleti döneminde -arşiv belgelerinin adeta bir hazine gibi değerlendirilerek- bu belgelerin saklandığı "Hazine-i Evrâk" binasının kurulması ile zirveye ulaşan arşiv tesis etme geleneği, büyük önder ATATÜRK tarafından kurulan ve bu sene 75. kuruluş yılını kutladığımız genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile devam etmektedir.

Genç Türkiye Cumhuriyeti, devralmış olduğu Osmanlı arşiv malzemelerine ilaveten, Millî Mücadele, onu takip eden dönem ve Cumhuriyet'in ilanından bugüne kadar teşekkül etmiş olan arşiv malzemesi ile dünya arşivleri arasında zengin bir potansiyele ve müstesna bir yere sahip bulunmaktadır.

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde bulunan üç yüz bin defter ve yüz elli milyona yakın belge ile adeta bir belge okyanusuna sahip bulunmaktadır. Bu milyonlarca belgenin, bir taraftan muhafaza ve tasnifi süratle yapılırken, diğer taraftan da bu belge ve defter koleksiyonlarının yerli ve yabancı ilim dünyasına tanıtımı için yayın faaliyetleri sürdürülmektedir.

Bu çerçevede öncelikli olarak, Osmanlı Devleti'nde en üst karar organı olan, bugünkü Bakanlar Kurulu'nun görev ve yetkilerini hâiz Dîvân-ı Hümayûn'da görüşülüp, karara bağlanan ve gereğinin yapılması için ilgililere gönderilen ferman, berat, emir, nişan gibi belgelerin kayıtlarının yazıldığı Mühimme Defterleri'nin yayınlanmasına başlanmıştır.

Bugüne kadar, "Dîvân-ı Hümayûn Sicilleri" dizisinden Kanunî Sultan Süleyman devrine ait olan 3, 5 ve 6 numaralı Mühimme Defterleri ile II. Selim devrine ait 12 Numaralı Mühimme Defteri'ni yayınlayan Devlet Arşivleri Genel

Müdürlüğü, bu defa da yine II. Selim devrine ait H. 975-976 (M. 1567–1569) tarihli "7 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayına hazırlamış bulunmaktadır.

Yayınlanan bu defter, Osmanlı Devleti'nin coğrafi sınırlarının en geniş olduğu döneme ait olup; Açe (Endonezya) Sultanı Alâeddin'in Portekizliler'e karşı Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi ve bunun sonucu Hind Denizi'nde Portekizliler'le büyük mücadelelerin yapılması, Ejderhan (Astrahan)'ın fethi, Don ve Volga nehirlerinin bir kanal ile birleştirilmesi, Yemen'de İmam Mutahhar'ın isyanı ve bu isyanın bastırılmasına ait hükümleri ihtiva etmesi bakımından ayrı bir ehemmiyeti hâizdir.

Eserin yayınının, Türk kültür ve medeniyet tarihinin zenginliğine ışık tutacağını ve önemli bir katkı sağlayacağını ümit ediyorum. Bu müstesnâ çalışmayı yayına hazırlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı personelini tebrik eder, çalışmanın ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Bu vesileyle çalışmalarımızda her türlü teşvik ve desteği bizlerden esirgemeyen Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Sayın Ömer KAYIR'a teşekkürlerimizi sunmayı borç biliriz.

İsa ÖZKUL

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

S U N U Ş

Devletlerin, milletlerarası siyasî platformlarda ve ülke içinde karşılaştığı iç ve dış meselelerin ancak eldeki arşiv malzemesinin değerlendirilmesiyle çözülebileceği; bu sebeple bütün siyasî, ekonomik, idarî, kültürel ve diğer millî meselelerle ilgili alınacak her türlü kararda arşivlerin yararlanılacak en güvenilir ve objektif kaynak olduğu, bugün devletler hukukunun da kabul ettiği bir gerçektir.

Devletler, yalnız çözüme kavuşturulması gereken acil meseleleri için değil; daha geniş mânâda kültür politikaları ve milletlerarası münasebetler bakımından da arşivlerinden yararlanmalıdır.

Kuruluşunun 75. yılını kutlamakta olduğumuz Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nden devralmış olduğu altı yüz yıllık zengin tarihî miras ve Cumhuriyet döneminde teşekkül eden arşiv malzemesi ile bugün, dünyanın en zengin ve en eski arşivlerine sahip ülkelerden biri konumundadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin sahip olduğu Başbakanlık Osmanlı Arşivi ise, çok köklü bir tarihe ve zengin bir kültüre sahip olan Osmanlı Devleti'ne ait arşiv malzemesinin en fazla bulunduğu müessese olma hüviyetine sahiptir. Zaman itibarıyla kesintisiz olarak devam eden ve uzun bir süreyi içine alan Osmanlı belge ve defter koleksiyonlarının bir benzeri, dünyanın pek çok arşivinde mevcut değildir. Yaklaşık 150 milyon belge ve 300 bin deftere sahip olan Osmanlı Arşivi'nin emsalleri arasında çok müstesna bir yeri vardır.

Osmanlı Arşivi'nin en büyük hususiyeti, Türkiye'nin olduğu kadar, bugün müstakil birer devlet olan Suriye, Irak, İsrail, Ürdün, Bulgaristan, Yunanistan, Arnavutluk, Makedonya, Romanya, Bosna-Hersek, Sırbistan, Hırvatistan, Macaristan, Mısır, Libya, Tunus, Cezayir, Sudan, Suudi Arabistan, Kuveyt, Yemen, Azerbaycan, Gürcistan, Ermenistan vs. gibi Orta ve Yakın-doğu, Balkan, Akdeniz, Kuzey Afrika, Arab ve Kafkas ülkelerinin kültür, iktisat ve siyasî tarihlerinin gün ışığına çıkarılması, milletlerarası hakların ispatı ve korunması, ayrıca vatandaşlık haklarının hukukî mesnedi olması bakımından sahip bulunduğu müstesnâ değeridir.

Osmanlı Arşivi'nde kayıt tarzına göre; tahrir, mazbata, hülâsa kayıt, aynen kayıt, vâride, sâdıra, jurnal başlıkları altında değişik türlerine rastlanılan defterler, Osmanlı bürokrasisi ve arşivciliğinde temel unsurdur.

XVI. yüzyılın ortalarından XX. yüzyılın ilk yıllarına ulaşan bir dönem içinde ortalama 350 yıllık zaman dilimi itibarıyla, hiç bir Doğu ve Batı devletinde bulunmayan kültür ve tarih zenginliğini ihtiva eden Mühimme Defterleri, Osmanlı Arşivi defter serileri içinde şüphesiz çok önemli bir yer tutmaktadır.

Sadrazamın başkanlığında, kubbe vezirleri, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri, defterdar ve nişancının katıldığı Divân-ı Hümayun toplantılarında müzâkere edilen dahilî ve haricî meselelere ait siyasî, askerî, içtimâî ve iktisadî önemli kararların kaydedildiği defterlere "Mühimme Defterleri" adı verilmiştir. Osmanlı Arşivi'nde 961-1323 (1553-1905) tarihleri arasında tutulmuş 266 adet Mühimme Defteri mevcuttur.

*

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü olarak başlamış olduğumuz "Dîvan-ı Hümayûn Sicilleri"ni yayınlama çalışmalarına, Kanunî Sultan Süleyman dönemine ait olan; 1993 yılında neşretmiş olduğumuz "3 Numaralı Mühimme Defteri", 1994 yılında neşretmiş olduğumuz "5 Numaralı Mühimme Defteri", 1996 yılında neşretmiş olduğumuz "6 Numaralı Mühimme Defteri" ve II. Selim dönemine ait olup, 1997 yılında neşretmiş olduğumuz "12 Numaralı Mühimme Defteri"nden sonra, bu defa da yine II. Selim dönemine ait ve ağırlıklı olarak Açe (Endonezya) Sultanı Alâeddin'in Portekizlilere karşı Osmanlı Devleti'nden yardım istemesi ve bunun sonucu Hind Denizi'nde Portekizliler'le büyük mücadelelerin yapılması, Ejderhan (Astrahan)'ın fethi, Don ve Volga nehirlerinin bir kanal ile birleştirilmesi teşebbüsü, Yemen'de İmam Mutahhar'ın isyanı ve bu isyanın bastırılması ile ilgili hükümleri ihtiva eden "7 Numaralı Mühimme Defteri"ni yayınlayarak devam etmekteyiz.

7 Numaralı Mühimme Defteri H. 975-976 (1567-1569) yıllarına ait olup 1016 sayfadır. Defterde 2771 hüküm ve bu hükümlerin sûretlerinin gönderildiği yerlerin kayıtlarını ihtiva eden sûret kayıtları mevcuttur.

Defterin cildi orijinal olmayıp daha sonradan yapılmış olup, 17.5 x 24.5 ebadında ve 8 cm. kalınlığındadır. Defter, 1. sayfanın başındaki "[Yev]mü'l-hamîs, fî 26 şehri Cumâde'l âhire, sene: 976" ibaresi ile başlamakta olup; ilk hüküm Sığacık beyine 16 Rebîu'l-âhır, sene 976 tarih ve 2771 numaralı son hüküm ise Tatar Hânı Devlet Giray Hân'a yazılmıştır.

Tarihler, Dîvan'ın akdolunduğu veya hükümlerin deftere geçirildiği günü işaret eden başlıklar halinde görülmektedir. Bu tarihlerde; gün ve yıl rakamla, ay ve gün adları ise "Yevmü'l-ahad fî 17 Ramazânü'l-mübârek" misalinde olduğu gibi Arabça olarak yazılmış olup, gün adının son harfî satır sonuna kadar uzatılmıştır.

Defterin sayfa numaraları orijinal olmayıp, sonradan kurşun kalemle sayfaların üst kısımlarına ve ortalı olarak verilmiştir. Defterin hüküm numaraları da orijinal olmayıp, her hükmün başına sonradan kurşun kalemle verilmiştir.

Her bir hükmün başında, kayıtların temize çekilerek ferman şeklinde düzenlendiğini belirten "yazıldı" notu bulunmaktadır. Ayrıca, hükümlerin üst kısmında dikey bir şekilde yazılmış olarak "Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi", "Mahmûd nâm yeniçeriye virildi. Fî 7 B. sene: 976", "Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Safer, sene: 975" ve benzeri şekillerde ferman ve beratın muhatap makama ulaştırılmak üzere teslim edildiği görevliyi ve teslim tarihini bildiren kayıtlar bulunmaktadır. Moskova kralı, Beç kralı, Leyh kralı, Erdel kralı, Françe padişahı, Kırım hânı, Mekke-i Mükerreme emîri vb. gibi devlet yöneticilerine gönderilen bazı fermanların, gönderildiği makamın önemine göre mühürlü kese veya madenî kozalaklar içinde gönderildiği de defterde geçen "Altun kozalak ile ve ser-â-ser kîse ile virildi", "Altun kîse ile gümüş kozalak virildi", "..... ile gönderildi, ser-â-ser kîse, gümüş kozalak ile " gibi kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Bazı hükümlerin üzerinde bulunan "Beğ-zâde Mahmûd Çelebî hattıyla", "Konevî Alî Çelebî'nün hattıyla" gibi ifadelerden devrin dîvan kâtiblerinin isimlerine ulaşmamız da mümkündür.

Defterin dili, sade ve anlaşılabilir bir Türkçe olup; 187, 849, 1192, 1193, 1524, 2483 ve 2484 numaralı hükümler Arabça olarak kaleme alınmıştır. Defterin neşrinde Arabça olan bu hükümlerin tercümesi verilmiştir. Defterde kullanılan kâğıt âharlı, kalın ve sarımtırak renkli olup, bazı sayfalarda yer yer yıpranma görülmektedir.

Defter, XVI. yüzyıl resmî yazışmalarındaki karakteristik divânî kırmısı hattı ile kaleme alınmıştır. Defterin kaligrafisinden, yazıların farklı kâtibler tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Yazıların genellikle okunabilir özellikte olmasına karşılık, bazen aynı sayfada çok güzel bir yazının yanında, bozuk ve okunması çok zor yazılar da yer almaktadır.

Devrin kâtibleri tarafından, kayıtlar üzerine sonradan tashih maksadıyla yapılan ilâveler noktasız ve bozuk olduğundan, ibareler güçlükle okunabilmektedir. Satırlar çoğunlukla sık yazılmıştır. Satır sıklığının yanı sıra, sayfalarda, mümkün olduğunca boş yer bırakmamak için yatık ve iç içe girdirilmiş hüküm kayıtlarının da sayfa tertibine sığdırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Hükümlerin yazıldığı emre muhatap olan makam tek olabildiği gibi, birden fazla da olabilmektedir. Birden fazla makamı ilgilendiren emirlerde, hükümlerin hemen altında yer alan "bir sûreti ..." kaydından, dağıtımın nerelere ve kimlere yapıldığını görmek mümkün olmaktadır.

*

Defterin kaleme alındığı H. 975-976 (M. 1567-1569) yıllarında Osmanlı Devleti'ni meşgul eden uluslararası olayları kısaca şöyle sıralayabiliriz:

1-Ejderhan Seferi ve Don–Volga kanalının açılması teşebbüsleri:

Altınordu Hanlığı'nın yıkılmasıyla iyice güçlenen Moskova Knezliği'nin çarlarından IV. İvan 1552'de Kazan, 1556'da da Altınordu Hanlığı'nın merkezi olan Ejderhan'ı zaptetmiştir.

Kazan ve Ejderhan'ı zapteden Rus çarı, Volga havzasındaki hristiyan Kazak, Çerkez ve Nogaylar vasıtasıyla Kırım'a akınlar düzenletmiş, 1559'da Azak'ı muhasara ettirmiş, Hazar, Kafkasya ve Karadeniz arasındaki yollara hâkim yerlerde de kaleler yaptırmaya başlamıştır.

Harzem Hânı Hacı Mehmed Hân 1556'da II. Selim'e gönderdiği mektupta; "Acem şahının Türkistan'dan Mekke'ye giden hacıları tutuklattığını, Ejderhan'ı alan Ruslar'ın da hacılar ve tüccarlara yol vermeyip güçlük çıkardığını" bildirerek Orta Asya-Ejderhan-Kırım yolunun güvenliğinin sağlanmasını istemiş; ayrıca Semerkand ve Buhara hânları ile Kırım hânı ve Nogaylar da II. Selim'e mektuplar göndererek Ejderhan-Kırım yolunun güvenliğinin sağlanmasını istemişlerdir. II. Selim de Harzem Hânı Mehmed Hân'a gönderdiği mektupta "İran şahının tutuklatmış olduğu hacıları kurtarıp, Ejderhan yolunu da açacağını" bildirmiştir.

Rus Çarlığı'nın Hazar'ın kuzeyindeki faaliyetlerinden ciddî şekilde rahatsız olan Osmanlı Devleti, 1562'de Batı'da Avusturya ile sulh yaptıktan sonra Kuzey'e bir askerî hareket yapmaya karar vermiştir.

Şikk-ı Sanî Defterdarı Kasım Bey Kefe sancakbeyi tayin edilerek Kefe'ye gönderilmiştir. Kasım Bey, Don ile Volga'nın birbirine en çok yaklaştığı yere bir teknik heyet göndererek kanal yerini tespit ettirmiş ve heyetin kendisine sunduğu raporu Sokollu'ya göndermiştir.

Sefer hazırlıklarından sonra 1569 senesi ilkbaharında Kefe Beyi Kasım Bey komutasında donanma ve ordu Kırım sahiline gönderilmiş. Ordu gemilerle Don nehrine girerek Don ile Volga'nın birbirlerine en çok yaklaştığı Prevolok mevkiine gelmiş ve askerlerin çevrede güvenlik önlemlerini almalarıyla beraber işçiler kanal için tespit edilen yeri kazmaya başlamışlardır.

Kanal yerinin zemininin sert olması sebebiyle kazma işi yavaş gitmiş, mevsim ilerleyip kuzeyin soğukları başladığı halde kanalın üçte biri ancak kazılabilmektedir. Bu esnada Ejderhan'dan gelen murahhasların Kasım Paşa'yı Ejderhan üzerine gitmeye

ikna etmeleri üzerine Kasım Paşa da kanal kazma işini bırakarak Fatih'in İstanbul muhasarasında yaptığı gibi gemileri karadan yürütüp Volga nehrine indirmiş ve Yeni Ejderhan şehri üzerine gitmiş fakat, toplar gelmediği için şehri muhasaraya cesaret edememiştir. Bunun üzerine Eski Ejderhan'da bir kale yaptırarak kışı burada geçirip, ertesi sene Ejderhan'a taarruz etmeyi plânlamıştır.

Bu esnada Kırım askerleri ve Devlet Giray Hân'ın el altından yaydıkları "bu yerlerin çok soğuk olduğu, bu bölge halkının kış mevsiminde askerleri doyuramayacağı" şayialarının etkisi altında panikleyen askerler orduda bozguna sebep olmuş, yola dökülen askerler Kuzey Kafkasya steplerini güçlükle geçip, perişan bir halde Azak'a dönmüşler ve böylece bu büyük proje başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Bu proje gerçekleşip Don-Volga nehirleri birbirine bağlansa idi: Karadeniz'den Hazar denizine gemilerle geçilecek; Orta Asya-Kafkasya-Kırım ticaret yolu güvenlik altına alınacak; Ejderhan, Kazan ve Volga havzası Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine girecek; Anadolu Türkleri ile Orta Asya Türkleri arasında ticarî, iktisadî, siyasî ve kültürel bağlar kurulacak; İran'la olan savaşlar sırasında Azerbaycan, Kafkasya ve Şirvan'da yerleşen Osmanlı kuvvetlerine gemilerle asker ve malzeme gönderilebilecek; Hazar denizinde tesis edilecek donanma ile İran arkadan kuşatılmış olacaktı.

2-Yemen İsyanları:

Yavuz Sultan Selim, Mısır'ı fethettiği sırada Yemen Memlûk Devleti'nin hâkimiyeti altında idi. Zebid şehri ile dolaylarının valisi olan Memlûk Emîri İskender, Kahire'de bulunan Yavuz'a elçi ve hediyeler göndererek bağlılığını bildirmiş ve bundan dolayı da görevinde bırakılmıştır. Böylece Yemen'in Memlûk Devleti'ne ait olan bölgelerinde onların vârisi sıfatı ile Osmanlı Devleti'nin ilk hâkimiyeti başlamıştır.

Yavuz'a itaat eden Emîr İskender'in, daha sonra Kanunî'ye itaat etmeyip isyan etmesi üzerine; Kemal Bey, İskender'in üzerine yürümüş, yapılan savaşta İskender yenilmiş ve öldürülmüştür.

İskender'in ölümü ile Yemen'de tekrar karışıklıklar çıkmış ve bu durum Mısır Beylerbeyi Hadım Süleyman Paşa'nın 1538'de çıkmış olduğu Hint Seferi'ne kadar sürmüştür. Hadım Süleyman Paşa Hint Seferi'ne giderken Yemen'in Aden Limanı'na uğramış; uygulamış olduğu bir plânla Aden Emîri Âmir b. Davud'u ele geçirip adamları ile birlikte idam etmiş ve Behram Bey'i Aden'e sancakbeyi tayin ederek Hint sularına açılmıştır. Süleyman Paşa Hint Seferi dönüşünde, 1540'ta Yemen'in

eyalet teşkilatını yapmış ve ilk beylerbeyiliğine Gazze Sancakbeyi Mustafa Paşa'yı tayin etmiştir.

1547'de Zeydî İmamı Şerefüddîn'in kışkırtmaları sonunda Yemen'de büyük bir isyan çıkmış; Portekizliler'le işbirliğine dayanan bu ilk Zeydî isyanını o zaman yeni beylerbeyi tayin olunan Ferhat Paşa ile Özdemir beyler, iki yıl süren bir askerî harekâtтан sonra 1549'da bastırarak Yemen'de tekrar Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetini tesis etmişlerdir.

1549'dan 1564'e kadar Yemen'de huzur hüküm sürmüş, 1564'te Mahmud Paşa'nın yerine Rıdvan Paşa beylerbeyi tayin edilmiştir. 1565'te ise Yemen, merkezleri Sana ve Zebid olmak üzere iki beylerbeyiliğe ayrılmıştır. Merkezi Sana olan onyeddi sancaklı Sana Beylerbeyiliği'ne Rıdvan Paşa, merkezi Zebid olan oniki sancaklı Yemen Beylerbeyiliği'ne de Murad Paşa tayin edilmiştir.

Zebid beylerbeyiliğine tayin olunan Murad Paşa 1566'da Zebid'e gelmiş ve İmam Mutahhar'la mücadele eden Rıdvan Paşa ile işbirliği yapması gerekirken işbirliği yapmamıştır. Rıdvan Paşa da, Yemen'in ikiye bölündüğü haberinin kendisine ulaşması üzerine müteessir olup hemen mal toplamaya ve servet edinmeye başlamıştır. Bu olayı fırsat bilen İmam Mutahhar'la kardeşi Ali, galeyana gelen halkı el altından kışkırtıp büyük bir isyan çıkartmışlardır.

İki beylerbeyi isyanları bastırmak için işbirliği edip tedbir alacakları yerde birbirlerini hükûmete şikâyetle başlamışlar; hükûmet, Mahmud Paşa'nın desteklediği Murad Paşa'nın şikâyetlerini kabul ederek Rıdvan Paşa'yı beylerbeyilikten azletmiş ve yerine Mısır'da sancak tasarruf eden Rus Hasan Paşa'yı tayin etmiştir. Bu tayin ve aziller olurken Yemen'in önemli şehirleri birer birer İmam Mutahhar kuvvetlerinin eline geçmeye başlamış; Hasan Paşa daha Yemen'e varmadan, Murad Paşa Sana'nın imdadına giderken Ağustos 1567'de yolda isyancılar tarafından şehit edilmiştir.

Murad Paşa'nın şehâdeti üzerine Yemen'in tamamının muhafazası Hasan Paşa'nın üzerinde kalmış ve Hasan Paşa'nın beylerbeyiliği zamanında Zebid'in dışında kalan bütün Yemen şehirleri hemen hemen Zeydîler'in eline geçmiştir.

Bu olaylar üzerine Sokollu Mehmed Paşa, Şam Beylerbeyi Lala Mustafa Paşa'yı Yemen Serdarlığı'na tayin ettirmiş; Rıdvan Paşa'dan boşalan Sana Beylerbeyiliği'ne de Habeş Beylerbeyi Özdemiroğlu Osman Paşa tayin olunmuştur.

Yemen Serdarlığı görevinin kendisini İstanbul'dan uzaklaştırmak için verildiğini anlayan Lala Mustafa Paşa yeni görevine hemen gitmeyerek dört ay sonra Şam'dan hareket edip Kahire'ye gelerek burada Özdemiroğlu Osman Paşa,

Mısır Beylerbeyi Koca Sinan Paşa ve Süveyş Kaptanı Kurdoğlu Hızır Hayreddin Bey'lerle buluşarak Yemen isyanını müzakere etmek için bir divân toplantısı yapmıştır. Bu divânda, Yemen isyanlarını bastırma konusunda alınacak tedbirler konuşulup müzakere edilmiş ve Mustafa Paşa Yemen isyanlarını bastırma konusunda serdarlarla ihtilafa düşmüştür. Serdarlarla ihtilafa düşmesi üzerine hükûmet Lala Mustafa Paşa'yı serdarlıktan azlederek, yerine 15 Ağustos 1568'de Mısır Beylerbeyi Koca Sinan Paşa'yı tayin etmiştir. Koca Sinan Paşa, Yemen serdarı tayin olunca Kahire'den Mısır askeri ile Süveyş Limanı'na gelerek buradan gemilerle Yemen'e hareket etmiştir.

Özdemiroğlu Osman Paşa Süveyş Limanı'ndan gemilerle hareket edip Hudeyde'ye gelerek 1569'da on aydır Zeydîler'in elinde bulunan Taiz şehrini fethetmiş, daha sonra da Kahiriyye Kalesi üzerine yürüyüp bu tarihî kaleyi muhasara etmiş ve Serdar Koca Sinan Paşa'nın da yardımıyla Nisan 1569'da Kahiriyye Kalesi zaptedilmiştir.

Kahiriyye Kalesi'nin fethinden sonra Aden muhafızı Kasım bin Şevî'nin yardım istemesi üzerine yirmi adet Portekiz gemisi Aden Limanı'na hareket etmiş, bunu haber alan Kurdoğlu Hızır Hayreddin Bey de on iki gemi ile Aden üzerine yönelmiştir. Kurdoğlu Hızır Hayreddin Bey'in Aden üzerine gelmekte olduğunu haber alan Portekizliler'in karşı koymayıp kaçmaları üzerine Kurdoğlu, Aden açıklarında karadan gelmekte olan askeri beklemeye başlamıştır. Memi Bey komutasındaki kara askeri gelince, kara ve denizden muhasara edilen Aden, 13 Mayıs 1569'da Kasım bin Şevî'nin elinden alınmıştır.

Sana'nın fethine sıra geldiğinde Koca Sinan Paşa'nın, anlaşılamadığı için görevinden azlettiği Özdemiroğlu Osman Paşa Yemen'den ayrılıp İstanbul'a dönmüştür.

1569 Haziran'ı sonlarında Serdar Koca Sinan Paşa; İmam Mutahhar'ın Sana'yı terketmesi üzerine kolayca Sana'ya girmiştir. 16 Mayıs 1570'de Kevkeban'ın da Osmanlı kuvvetleri eline geçmesi üzerine İmam Mutahhar, Sinan Paşa ile yapılan müzakereler sonunda aşağıdaki anlaşmayı yapmak zorunda kalmıştır.

Yapılan bu anlaşmaya göre: Bütün Yemen'de hutbe padişah adına okunacak, para padişah adına basılacak, devlet daha önce sahip olduğu yerleri alacak, Ben ovası ile Amran vilâyeti ise Mutahhar'a bırakılacaktır. Böylece, Yemen toprakları ikiye ayrılmıştı. Bunlardan biri, doğrudan doğruya bir Osmanlı vilâyeti, diğeri de Osmanlı Devleti hâkimiyeti altında bir beylikti. Yani Yemen'in Hudeyde, Sana, Taiz, Zebid ve Aden şehirleri ile bu şehirlere bağlı yerler Osmanlı Devleti'nin

hâkimiyetinde, Yemen'in doğusu ile kuzey-batı bölgeleri ise İmam Mutahhar'ın hâkimiyetinde idi.

İmam Mutahhar'la anlaşma yapıldıktan sonra Hasan Paşa'nın yerine Gazze Sancakbeyi Behram Paşa Yemen Beylerbeyi tayin edilmiş, Koca Sinan Paşa da Kahire'ye dönmüştür.

1571'den 1598'e kadar Yemen'de ciddî bir olay olmamıştır. 1598'den itibaren İmam Kasım Yemen'e tayin olunan beylerbeyilerle mücadeleye başlamış, daha sonra İmam Kasım'ın yerine imam seçilen oğlu Müeyyed, Beylerbeyi Haydar Paşa'nın gaflletinden istifade ederek önce Sana ile Taiz'i ele geçirmiş; 1635'te de Zebid'in düşmesi ile Yemen'de Osmanlı Devleti'nin idaresi sona erip, Yemen Zeydîler'in eline geçmiştir.

Yemen'de Zeydî imamların idaresinin kısa zamanda dağılması üzerine Yemen'in her şehir ve kasabası birbirinden bağımsız ayrı ayrı şeyh, seyyid ve şerifin idaresine geçmiştir. İki yüz seneye yakın süren Yemen'in bu fetret devri 1835'e kadar sürmüştür, 1835'te Kavalalı Mehmed Ali Paşa, Yemen'i Mısır'a bağlamıştır.

15 Temmuz 1840'ta imzalanan Londra Antlaşması ile Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın, Yemen'i boşaltmak zorunda kalıp Yemen'den askerlerini çekmesini müteakip, Mekke Emîri Muhammed bin Avn ile yardımcısı Tevfik Paşa'nın, Yemen'in Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına alınmasına dair teklifini Osmanlı Hükûmeti uygun görmüştür. Osmanlı Hükûmeti tarafından Mekke Emîri Muhammed bin Avn ile yardımcısı Tevfik Paşa Yemen'i fethedip devletin hâkimiyeti altına almaları için görevlendirilmiş, bunlar Osmanlı ordusunun yardımı ile 1849'da Yemen'i fethedip ikinci kez Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altına almışlardır.

Osmanlı Devleti'nin ikinci kez hâkimiyeti altına girdikten sonra, Yemen'de Asîr Emîri Âiz iki sefer isyan etmiştir.

Âiz'den sonra Yemen'de ikinci isyanı 1872'de İsmailîler çıkartmışlar, Yemen Vali ve Kumandanı olan Ahmed Muhtar Paşa isyanı bastırdıktan sonra Sana halkına yayınladığı beyannâmede; "İmamlığı kaldırdığımı, bütün Zeydî ülkelerinin devletin hâkimiyeti altında olduğunu" ilan etmiştir. Bu beyannâmeye Yemen'in Zeydî mezhebinden olan halkı büyük tepki göstermiş; fakat o sıralarda devlet güçlerine karşı bir şey yapamayacak olduklarından her hangi bir harekete geçememişler; devletin zayıf bir zamanını kollamayı tercih etmişlerdir.

Ahmed Muhtar Paşa'nın vali ve kumandanlığı zamanında Yemen'de, Sana merkez olmak üzere VII. Ordu kurulmuş; 1872-1873 senelerinde yapılan bir düzenleme ile de Yemen'in vilâyet teşkilatı yapılmıştır. Bu vilâyet teşkilatına göre

Yemen vilâyetinin merkezi Sana şehri olacaktır. Bu vilâyete Sana, Hudeyde, Taiz ve Asîr sancakları bağlanmıştı. Zeydî imamı daha çok Kufile'l-Azer'de oturmakta idiler. Yemen'in ünlü liman şehri olan Aden ise 1839'da İngilizler'in hâkimiyeti altına girmiş olup, bu tarihlerde İngilizler'in hâkimiyeti altında idi.

XIX. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı Devleti'nin Arablar'la meskûn olan vilâyetlerine girmeyi başaran Katolik, Protestan, Ortadoks ve Yahudi misyonerler, Yemen'e girmeyi de başarmışlar ve görüşme fırsatı buldukları şeyh, seyyid, şerif gibi Yemen'in önde gelenlerine; "Türkler'in Arablar'ı aşağıladıkları, Arablar'ı insan saymadıkları, Türkler'in samimi müslüman olmadıkları, Arablar'ın hakkı olan halifelîği Türkler'in zorla aldıkları, Türkler'in barbar ve medeniyet düşmanı oldukları; Avrupalılar'ın ise medenî oldukları ve insanlara hizmet için çalıştıkları, Arablar'ın kendilerini aşağılayan Türkler'den kurtulmalarının zamanının geldiği"ni söyleyerek Yemenliler'i her fırsatta Türkler'e karşı isyana kışkırtmaktan geri durmamışlardır.

3-Uzak-Doğu'da Açe Devleti ile Olan İlişkiler:

Osmanlı Devleti XVI. yüzyılın ortalarında yalnız Avrupa'da değil, Doğu'da Orta Asya ve Hint Okyanusu'nda Sumatra'ya kadar olan yerlerde de etkili bir siyaset ve faaliyet yürütmüştür.

XVI. yüzyılın başlarından itibaren Portekizliler, Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan yolunu keşfetmişler; gelişmiş gemileri ve ateşli silahlarıyla Yemen kıyılarından Sumatra'ya kadar olan sahillerin stratejik mevkillerine, Hindistan'dan Basra Körfezi ile Kızıldeniz ve Doğu Afrika limanlarına yolcu ve baharat taşıyan gemilere saldırmışlar; onların bu saldırılarından çok zarar gören Hint Okyanusu'na civar ve kıyısı bulunan çoğu müslüman olan Asya milletleri, Osmanlı padişahlarından yardım istemek zorunda kalmışlardır.

Portekizliler'in saldırılarına uğrayıp Osmanlı Devleti'nden yardım isteyen devletlerden birisi de Açe İslâm Devleti'dir. Açe, bugün Endonezya'nın özel otonom bölgelerinden birisi olup, kuzeyden ve doğudan Malaka Boğazı'na, batıda Hint Okyanusu, güneyden Sumatra'nın orta kesimlerine komşu bir bölgedir; bu otonom bölgenin merkezi Benderaçe'dir; önemli şehirleri, Mölbah, Tapaktuan ve Sinkil'dir.

Açe'de ilk devleti XIII. yüzyılda müslümanlar kurmuşlardır. Bu devletin ilk hükümdarı el-Melikü's-Salih'tir. Portekizliler Sumatra sularına geldikleri zaman Açe hükümdarı olan Sultan Alâeddin uzun zaman Açe'ye saldıran Portekizliler'le mücadele etmiştir. Çevresindeki komşu hükümdarların kendisinden ayrılıp Portekizliler tarafına geçerek onlarla işbirliği yapmaları üzerine yalnız kalmış; gelişmiş gemiler ve toplara sahip olan Portekizliler'le tek başına mücadele

edemeyeceğini anlayarak bir elçisini, yardım isteğini ihtiva eden bir mektup, bazı değerli eşya ve hediyelerle İstanbul'a göndererek o sırada dünyanın en güçlü İslâm devleti olan Osmanlı Devleti'nin Padişahı Kanunî Sultan Süleyman'dan Portekizliler'e karşı yardım istemiştir. Kanunî de Sultan Alâeddin'in istemiş olduğu yardımı küçük bir filo ile Açe'ye göndermiştir. Kanunî'nin göndermiş olduğu bu küçük filo 1564'te bir Portekiz filosu ile Açe sularında savaşa tutuşmuş; yapılan savaşta Portekizliler bir gemiyi batırmış ve beş yüz müslümanı esir almışlardır. Açe hükümdarı, Portekizliler'in bu savaşı kazanması üzerine Portekizliler'i Açe sularından atmak için Kanunî'den daha büyük çapta yardım istemek zorunda kalmış; bu sefer Hüseyin adındaki elçisinin başkanlığında bir heyeti kıymetli eşya, hediyeler ve bir mektupla Yemen-Hicaz-Süveyş yolu ile İstanbul'a göndermiş ve Kanunî'den, mürettep bir donanma, teknik elemanlar, gemi ve top ustaları ile hisareri göndermesi talebinde bulunmuştur.

Açe heyeti İstanbul'a geldiğinde Kanunî Sigetvar seferinde olduğundan, heyet İstanbul'da Kanunî'yi beklemiş; fakat Kanunî Sigetvar seferinde vefat ettiğinden yerine II. Selim Belgrad'da padişah olmuştur. II. Selim Belgrad'dan İstanbul'a geldikten sonra Sultan Alâeddin'in elçisi huzura çıkarak Sultan Alâeddin'in Kanunî'ye göndermiş olduğu kıymetli eşya ve hediyeler ile yardım isteyen mektubunu II. Selim'e sunmuştur. II. Selim, Açe heyetine iyi davranmış, Sultan Alâeddin'in elçisini dikkatle dinleyerek elçiye, gerekli yardımları yapacağı vaadinde bulunmuş ve elçi Hüseyin'e, Sultan Alâeddin'e yapacağı yardımları ihtiva eden bir mektup ile bazı eşya ve hediyeler verip, Rodos-Mısır-Yemen yolu ile memleketine göndermiştir.

Sultan Alâeddin'in Kanunî'ye göndermiş olduğu mektubu epey uzun olup aslı Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'ndedir; 1 Temmuz 1566 tarihli olan bu mektupta Açe Hükümdarı Sultan Alâeddin kısaca; "Biz bu bölgede Portekizliler'le savaşıyoruz. Çok sıkışık duruma düştük, bu fakir ve yetim, düşman arasında yalnız kalmıştır. Bu bendelerine şefkat edip Allah için gazâ yolunda bize yardım edin. Portekizliler ve bağlaşıkları sizinle mektuplaştığımızı öğrendiği için bize saldırımlarından korkuyoruz. Allah ve peygamber aşkına bize ve Mekke'ye giden hacılara Portekizliler gelmeden yardım edin. Biz, sizin her türlü yardımı yapacağınıza güveniyoruz.

Diva denilen adalar yirmi dört bin adettir; bunların on iki bininde yaşayan insanlar Şâfi mezhebindendir. Oruç tutar, namaz kılarlar ve hutbelerde isminizi zikrederler. Portekizliler bu adaları ele geçirip fakir halkı yılda yirmi dört bin kantar kumbar ipi vermeye mecbur ettiler, adalar arasındaki yolları tutup hacı ve tüccar gemilerini esir aldılar, esir edilmeyenleri ise top ateşi ile batırdılar.

972 (1564) yılında adamlarınız bu tarafa gelip yardım ettikleri zaman onlar ile büyük bir gemiye karabiber, ibrişim, karanfil, kâfûr ve bölgenin kıymetli ürünlerini Mekke tarafına gönderdik. Adamlarınız Portekiz gemileri ile dört gün dört gece savaştılar. Portekizliler uzaktan ateş açarak gemide bulunan beş yüz müslümanı esir aldılar ve bir gemiyi de batırdılar.

İnşâallah yüce himmetiniz ile doğudan batıya kadar mevcut olan bütün kâfirler ortadan kaldırılır. Âlet ve techizatla müretteb Donanma-i Hümayun gönderirseniz bu taraftaki Portekizliler'in mahvolacağını biz taahhüt ederiz. Yardım etmezseniz mahvoluruz ve hacıların yolu da Portekizliler tarafından kesilmiş olduğu için müslümanlara büyük zarar olur; bu taraftaki ve Hindistan'daki padişahlar Portekizliler'in yardımını istemekte, fakat bizim dileğimiz yalnız sizden yardım istemektir.

Lütfen kale dövecek toplar gönderiniz. Mısır ve Yemen beylerbeyilerine, Aden ve Cidde beylerine emir verin ki, adamlarımız o taraflara geldiklerinde bekletilmeden yüce makamınıza çıkarsınlar. Açe sizin köylerinizden biridir ve ben de hizmetkârınızdan birisiyim. Gücerat'ın eski valilerinden Karamanoğlu Abdurrahman yarar bir adamdır; elçiniz Lütfi Bey ile yanındaki adamlarının gemi ücretini cebinden para ödeyerek bu tarafa gönderdi.

İhsan ettiğiniz topçular bu tarafa gelmişlerdir ve onların yeri yanımızda çok yüksektir. Eğitim görmüş bir kaç at, hisareri ve kadirga yapıcılar rica olunur" demektedir.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere II. Selim, Açe hükümdarının bu mektubunda istemiş olduğu yardımları göndereceğini bildiren cevabî bir mektup ile Açe'deki câmilerde okunmak üzere bir de hutbe sûretini sultanın Elçisi Hüseyin'e verip, elçiyi memleketine göndermiştir. II. Selim'in Açe elçisi ile Sultan Alâeddin'e göndermiş olduğu bu mektubu, yayınladığımız bu defterin 244 numaralı hükmü olup; bu mektubunda II. Selim, Açe Hükümdarı Sultan Alâeddin'e kısaca; "İstediklerini yerine getirmek hem dinî, hem de ananevî bir görevdir. Süveyş'ten on beş kadirga, iki barça, hâssa topçulardan bir topçubaşı ve emrinde yedi topçu, Mısır'dan yeteri kadar asker ve kale dövecek top, tüfek ve harp levâzımâtı göndermek için emir verilmiştir. Bu donanmanın başına Kurdoğlu tayin edilip bu taraftan gönderilecek adamlara size itaat etmeleri için kesin emir verilmiştir. Bu kuvvetin büyüğü ve küçüğü herkes emrinizi yerine getirecektir. Siz de kâfirlerle savaşarak müslümanların rahatça yaşamaları ve işlerini görebilmeleri için üzerlerinden düşmanların kötülüğünü kaldırmak yolunda üstün gayretinizi gösterin.

Mektubunuz geldiğinde babam Sultan Süleyman Sigetvar Kalesi'ni muhasara edip küffar ile savaşmakta idi. Kalenin fethinden sonra vefat etti ve vazifelerini bana bıraktı. O tarafa saldıran düşmanların haktan gelmek ve onları ortadan kaldırmak için size her zaman asker göndereceğiz; siz o tarafta olup bitenleri âdetiniz olduğu üzere ayrıntıları ile bize bildiriniz" demektedir.

Bu mektupta da görüleceği üzere başta II. Selim olmak üzere Osmanlı devlet adamları Açe'ye yapılacak yardıma çok önem vermişlerdir. II. Selim, elçisi ile Açe sultanına yukarıdaki mektubu gönderdikten sonra hemen İskenderiye Kaptanı Kurdoğlu Hızır Reis'e Açe seferi ile ilgili görevleri ve yapması lâzım gelen hazırlıklara dair bir nişân-ı hümmâyün göndermiştir. Ayrıca Mısır beylerbeyine de müteaddid hükümler gönderip Açe'ye gönderilecek gemi, personel ve malzemenin hazırlanması ile Açe'ye gidecek gönüllülere yardımcı olmasını emretmiştir. Rodos beyi, Mekke şerifi ve Yemen beylerbeyine de ayrı ayrı hükümler gönderilip Açe Elçisi Hüseyin ile yanındaki adamlarının istedikleri şeyleri almaları hususunda onlara yardım edilmesi bildirilmiştir.

Mısır beylerbeyi ile Kurdoğlu Hızır Hayreddin Reis Açe'ye gönderilecek olan asker, gemi, top ve silah ustalarını tedarik ederek, bunları tertip edilen bir filo ile Süveyş'ten Açe'ye gönderecekleri sırada Zeydî İmam Mutahhar Yemen'de büyük bir isyan çıkararak Yemen'in büyük bir kısmını ele geçirmiştir. Bu olay üzerine Açe seferi müteakip seneye bırakılmış ve İskenderiye'de bulunan Açe elçisine de seferin tehir edildiği, Açe'ye gidecek donanmanın müteakip sene gideceği bildirilmiştir.

Açe seferine gidecek olan donanma Yemen isyanını bastırmakla meşgul olurken, Açe için hazırlanan top, tüfek vs. malzemeler ile personeli iki gemi Açe'ye götürmüştür. Götürülen malzemeler Açe sultanına teslim edilmiş; gemi, top ve silah ustaları ile sanatkarlar Açe İslam Devleti'nin hizmetine girip orada yerleşmişlerdir.

Cava adasının Patavya şehrinde şehbender olan Reşit Bey'e; 1911 yılında görüştüğü Açe sultanı ailesinden birisi: "Kanunî'nin bize gönderdiği gemilerin bayrakları ve topları Hollandalılar'la 25 sene evvel yaptığımız son muharebeye kadar bizde muhafaza ediliyordu. O vakit iki Türk gemisi Türkiye'ye dönmemişti. Türkler'in çoğu burada kaldı ve bize öğretmen oldular. Türkler burada bir de köy kurdular. Bu köyün ahalisi kendilerinin Türk olduklarını hâlâ bilirler, fakat Türkçe'yi unutmuşlardır. Padişahınızın racamıza gönderdiği ferman da şimdi Ambon'da sürgünde bulunan son racamızdandır. Gelen heyetin Reisi Seyyid Kemal idi ki, bu sonra bir vilâyete bey tayin edilmiştir" demiştir.

1898'de Açe'ye giden bir seyyah da Melabuh Sultanı Toku Süleyman'a eski Türk toplarını sormuş; Toku Süleyman da toplar hakkında: "Bu toplardan birisi bugün Sumatra Hükûmet Konağı'ndadır. Bir tanesini de Cava'da gördüm" demiştir.

II. Selim'in Açe câmilerinde okunmak üzere göndermiş olduğu hutbe sûreti de XX. yüzyıl başlarına kadar Açe'deki câmilerde okunurken, daha sonra Hollandalılar tarafından yasaklamıştır.

Defterde kayıtlı hükümleri (İlk 1191 hüküm), muhtevalarına göre genel olarak şu ana başlıklar altında değerlendirebiliriz:

1- Açe Padişahı Sultan Alâeddin'in, Südde-i Saâdet'e elçi gönderip Portekizliler'in müslümanlara saldırılarda bulunduklarını şikâyet ederek Osmanlı Devleti'nden yardım talep etmesine dair hükümler:

Bender-i Süveyş'ten on beş kadirga, iki barça ve yeteri kadar askerin Açe'ye gitmek üzere görevlendirilmesi; Kurdoğlu Hızır'ın bu gemi ve askerlere başbuğ tayin edilmesi (hkm. 233, 234, 236, 244); Açe'ye gönderilecek gemilere reis tayinleri ve gemilerde görevlendirilecek reisler ile diğer görevlilerin, hizmetlerini kusursuz olarak yerine getirdiklerine dair alacakları temessük karşılığı eski ulûfelerinin yine tasarruf ettirilmesi (hkm. 474, 491); Açe padişahının Südde-i Saâdet'e gönderdiği elçi dönüşte Yemen, Cidde ve Aden'den at, silah, bakır vs. götürmek isterse kendisine izin verilmesi (hkm. 237).

Açe padişahının Mısır'dan talep ettiği dülgere, demirci, kalafatçı, nakkaş, vs. ustaların Açe'den gelen elçiler ile beraber gönderilmesi (hkm. 238); Açe'den gelen elçi ile adamlarının erzak ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması (hkm. 240, 242, 243); kendi istekleriyle Açe'ye gitmek isteyen Mısır kullarına engel olunmaması (hkm. 239).

Açe padişahına, istediği yardımların gönderildiği hakkında padişah tarafından yazılan nâme (hkm. 244).

2- Ejderhan Seferi'ni hazırlayan sebepler ve sefer hazırlıklarına dair hükümler:

Buhara ve Semerkand taraflarından hacca gitmek isteyenler ile ticaret için gelecek tâcirlere Nogay Tatarları elinde bulunan Ejderhan vilâyetinde engel olunması üzerine Ejderhan'ın fethedilmesi düşünüldüğünden, fetih için gerekli araştırma ve hazırlıkların yapılması (hkm. 667, 671, 838).

Ejderhan taraflarından hacca gelenlerin yol emniyetleri olmadığından, dönüşlerinde isterlerse İstanbul, Samsun ve Sinop iskelelerinden birinden Kefe'ye geçip, oradan Kırım hânının yardımıyla memleketlerine gidebilecekleri (hkm. 671).

Ejderhan Seferi için Kastamonu, Sinop, Trabzon, Çorum, Canik, Köstendil, Silistere ve Niğbolu'dan hisareri, cenkçi ve sipahi görevlendirilmesi (hkm. 4, 6, 7, 10, 11, 18, 20, 21, 22, 23).

3- Bölge halkını Portekizliler'den korumak üzere Hindistan taraflarına gönderilecek donanma ile ilgili hükümler:

Hindistan taraflarında bulunan müslümanlara yardım etmek, o taraflardan hacca gelecek müslümanları Portekizliler'in saldırılarından korumak, Haremeyn etrafındaki asî grupları yok etmek üzere Hindistan taraflarına bir donanma gönderilmesi; donanma için top, mühimmat ve gemi malzemeleri temin ve tedarik edilmesi (hkm. 721, 725, 751).

Hindistan'a gönderilecek yardım geciktiğinden, yardımın bir an önce gönderilebilmesi için Akdeniz'den Süveyş Denizi'ne bir kanal açılmasının mümkün olup olmadığı; mümkünse uzunluğu, genişliği, ne kadar zamanda ve kaç kişiyle açılabileceği hakkında araştırma yapılması (hkm. 721); Hint Denizi'ne gönderilecek gemiler için gerekli urganların Mısır'a gidecek gemilerle gönderilmesi (hkm. 610); Donanma-i Hümayun ile daha önce Hindistan taraflarına giderken hava muhalefeti nedeniyle Kaliküt Benderi'nde bırakılan topların mirî için zaptolunması (hkm. 659).

4- İmam Mutahhar'ın Yemen'de devlete isyan girişimi, isyanın bastırılması için gönderilen askerler ve bunların muhtelif ihtiyaçlarının karşılanmasına dair hükümler:

Yemen'de Beylerbeyi Rıdvan Paşa'nın azlinden sonra, Şeyh Mutahhar'ın etrafına topladığı Arab eşkiyası ile isyan edip bazı kaleleri ve nahiyeleri ele geçirmesi üzerine, Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın Sereskerlik ünvanı ile isyanı bastırmakla görevlendirilerek Yemen'e gönderildiği (hkm. 606, 613, 614, 699, 796).

Yemen'deki kargaşa ve isyanın bastırılması için Mısır'dan görevlendirilen bey, müteferrika, çavuş ve gönüllüler ile gönüllüler ağasının Yemen'e giderek Mustafa Paşa'nın emrinde görev yapmaları (hkm. 584); Yemende görevlendirilen askerler ile diğer görevlilerin erzak, zahire, silah, mühimmât ve akçelerinin tedarik edilerek gönderilmesi (hkm. 595, 597, 608, 617, 634).

İskenderiye Kaptanı Hızır ile Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'in, Hint Denizi'ne gitmesi emrolunan gemiler ile Moha'ya giderek Vezir Mustafa Paşa'ya yardımcı olmaları (hkm. 614, 616); Yemen'e gidecek kul tâifesinin ikişer yıllık mevâciblerinin tedarik edilmesi (hkm. 801); Yemen'deki isyan sırasında devlete sadakat gösteren Mîrâbîler Şeyhi İbrahim'in bu davranışının memnuniyet verici olduğu (hkm. 702); Mısır'da bulunan Yemen Şeyhlerinden Şeyh Hablas, Ömer oğlu Ali ve Şeyh Atıyye'nin Yemen'deki askerler için deve tedarik etmeleri (hkm. 850); Bender-i Süveyş ve Cidde'de bulunan bakır, kalay ve gümüşün Yemen darphânesine gönderilmesi (hkm. 813); Yemen'e gönderilecek top ve gemi mühimmâtı ile diğer malzemelerin Mısır'dan tedarik edilmesi (hkm. 1168, 1169).

5- Kırım ve Kırım hânı ile ilgili hükümler:

Rodos'a gönderilen sâbık Kırım Hân, Kırım'a mektup göndererek karışıklığa sebep olduğundan, yanına gelip gidenlerin gizlice takip edilmesi ve kendisine gelen mektuplar hakkında bilgi verilmesi (hkm. 88); Devlet Giray Hân küffar üzerine sefere çıktığında Menköp ve Suğdak kadıliklarından yardım isterse kendisine yardım edilmesi (hkm. 96); İzmir meyveleri isteyen Devlet Giray Hân'a meyve gönderilmesine engel olunmaması (hkm. 124); Kırım hânının cülûs-ı hümayun tebriki ve Çerkeslerle Rusların ittifak ettiklerini bildiren mektubunun alındığı (hkm. 75, 335).

6- Devletlerarası münasebetler, yabancı devletlerin Dersaâdet'e gönderilen elçilerinin karşılanma törenleri, iâşeleri ve diğer ihtiyaçlarının temin edilmesine dair hükümler:

Erdel kralının, Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın, Erdel'de mutasarrıf olduğu mülklerini tasarruf etmesine izin vermesi (hkm. 868); Boğdan voyvodasının hanımını tedavi edecek olan Hekim Ergiri oğlu Todoş'a yolda müdahale edilmemesi (hkm. 344, 349); Boğdan voyvodasının Leh kralına gönderdiği adamı yaralayan şahsın bir elçi ile gönderileceği ve zararın tazmin edileceği (hkm. 103); Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın vefatı üzerine voyvodalığın oğluna tevcih edildiği ve kendisine sancak gönderildiği (hkm. 1147).

Serhadde olan sancakbeylerinin Beç Kralı Maksimilyanoş'a verilen ahidnâmeye aykırı hareket etmekten kaçınmaları (hkm. 1080); Beç elçisi için Edirne'de bir mesken kiralanması (hkm. 332).

Ticaret için Erdel'e gelen Dubrovnik tâcirlerine müdahale edilmemesi (hkm. 1099); Dubrovnik'ten gelen elçi ve adamlarına Edirne'den Dubrovnik'e varıncaya kadar gerekli kolaylığın gösterilmesi ve güvenliklerinin sağlanması (hkm. 705); Dubrovnik'te müslümanlarla diğer dinlerdeki vatandaşlar arasında ortaya çıkan davalarda daima müslümanların haksız çıkartıldığı ve oraya bir nâib tayin edildiği takdirde davaların adaletlice görülebileceğinin bildirilmesi üzerine oraya bir nâib tayin edildiği (hkm. 1042).

Leh vilâyetine gönderilen Nakşa dükasının adamlarına gerekli yardımın yapılması (hkm. 1184).

Başaçık Melik'in kendi memleketiyle ilgili gönderdiği bilgilerin alındığı ve kendisine bir hilat gönderildiği (hkm. 911).

Cezayir gemilerinin Fransız topraklarına ve kalelerine saldırmaması (hkm. 355, 365).

Basra İskeleyi'ne Yemen, Hind ve Acem'den gelen tâcirlerden vefat edenlerden terekesi elli bin akçeden fazla olanların da davalarının İstanbul'da görülmesi (hkm. 369).

Şahkulu Sultan'dan gelen mektubun alındığı, elçisi Osmanlı sınırına geldiğinde geciktirilmeden Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 176).

Harzem hânının adamı Haydar Bahadır'a Edirne'den itibaren gideceği yere kadar gerekli yardımın yapılması (hkm. 829).

Açe'den gelen elçi ile adamlarının erzak ve diğer ihtiyaçlarının karşılanarak sağ salim Mısır'a ulaşmalarının sağlanması (hkm. 240, 242).

Kars sınırından İran'a, İran'dan da Kars'a geçişin yasaklanması, yasağa uymayanların haklarından gelinmesi (hkm. 431); İran'dan gelecek elçi için yapılan karşılama ve uğurlama hazırlıklarının memnuniyet verici olduğu (hkm. 733); İran elçisinin konaklama ihtiyaçlarının karşılanması, konaklayacağı yerlerde gerekli tedbirlerin alınması ve konaklarda erzak hazırlanması (hkm. 744, 745, 746, 747, 756, 843); İran elçisinin Üsküdar'dan İstanbul'a geçişinde yeniçerilerin tam teçhizatlı olarak iskelede bulunup elçiyi karşılamaları ve kalacağı eve götürmeleri (hkm. 594, 619).

7- Düşman faaliyetlerinin takip edilmesi ve düşman hakkında bilgi toplanması gayesiyle yapılan istihbarat faaliyetlerine dair hükümler:

Lazar adlı müfsidin Coşet Kalesi'ni almaya hazırlandığına dair Erdel kralından gelen haberler hakkında Tımışvar beylerbeyinin gönderdiği mektubun alındığı; düşmanın herhangi bir hazırlığının olup olmadığının araştırılarak bildirilmesi (hkm. 637).

Nemçe kralının Erdel'den bazı kaleleri almak üzere hazırlıklar yaptığı hakkında Erdel kralının gönderdiği mektubun alındığı (hkm. 662).

Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen bilgilerin alındığı ve memnuniyet verici olduğu, bundan sonra da düşman donanmasının durumu ile diğer gelişmelerin bildirilmesi (hkm. 704).

Van beylerbeyinin İran ahvâline dair gönderdiği mektubunun alındığı, aynı şekilde bilgi toplanarak gönderilmeye devam edilmesi (hkm. 317); İran hakkında gönderilen bilgilerin alındığı, bilgi toplanıp ulaştırılmaya devam edilmesi (hkm. 99, 321, 490).

Kırım hânının, Çerkesler'le Ruslar'ın ittifak yaptıklarına dair gönderdiği mektubunun alındığı (hkm. 75).

Donanmanın çıkacağı sefer için düşman tarafına levend gemileri ve casuslar gönderilerek sağlıklı haberler gönderilmesi (hkm. 630).

Mağrib Trablusu Beylerbeyi Ali Paşa'nın, reâyanın emniyette olduğu, fakat İspanya tarafından doksan yedi kadırğa, Anapoli'de ise altmış barça hazırlandığı ve baharda Trablus taraflarına saldıracakları yolunda gönderdiği haberlerin alındığı (hkm. 653); Mağrib Trablusu beylerbeyinin, Tâcûrâ halkının düşman ile işbirliği yaparak Cebre ve Kasteli'l-vâd kalelerini basmaya hazırlandıklarını haber alarak denizden ve karadan üzerlerine hücum ettiği ve tehlikenin ortadan kaldırıldığı hakkında gönderdiği mektubunun alındığı (hkm. 740).

Cezâyir-i Garb'da yeniçeriler ile azebler arasında anlaşmazlık olduğu ve Kostantin'deki reâyanın isyan ettiği yolunda gönderilen haberlerin alındığı (hkm. 655).

8- Balkanlar'da çevre köyleri basan, vergi vermemek için isyan eden ahali ve köyler ile bu isyanların bastırılmasına dair hükümler:

Karacadağ'da isyan ederek Venedik kalelerine sığınanların iade edilmesi, aksi halde Venedik ile yapılan ahidnâmenin bozulacağı (hkm. 78).

Başkaldırdıkları bildirilen Manya Burnu'ndaki kâfirlerin haraç ve vergilerini verip vermediklerinin ve gerçekten isyan edip etmediklerinin araştırılması (hkm. 631).

Delvine'nin Kurveleş nahiyesinde isyan edip çevre köyleri basan ve devlete vergi vermeyen köylerdeki isyanın bastırılması için gerekenin yapılması (hkm. 765, 783, 811).

Trablus beylerbeyinin, sâbık Beylerbeyi Mehmed Paşa zamanında isyan eden Tâcûrâ'nın isyanını bastırmasında gösterdiği hizmetten dolayı bir kabza kılıç ve hilatle ödüllendirildiği, bundan sonra da aynı gayreti göstermesi (hkm. 250).

9- Arab aşiretlerinin ve Arab eşkiyanın muhtelif yerlerdeki isyanları ile eşkiyalık faaliyetlerinin önlenmesi ve suçlu görülenlerin haklarından gelinmesine dair hükümler:

Leccun, Nablus, Kudüs ve Kerek'te isyan eden Arab aşiretlerini etkisiz hale getiren Şam beylerbeyinin gayretlerinin devam etmesi (hkm. 29).

Sana bölgesinde isyan eden Arab eşkiyasına karşı, devlete bağlı bazı Arab beylerinin yaptıkları yardımın memnuniyet verici olduğu, bundan sonra da aynı şekilde hizmette bulunmaları (hkm. 645).

Mısır'da İbrim denilen muntakanın, beylerbeyiler ve diğer idareciler tarafından iyi yönetilememesinden dolayı asî Arablar'la başa çıkılamadığı (hkm. 271).

Adana ve İçel dahilinde yol kesip adam öldüren ve gasb faaliyetlerinde bulunan Melleş, Umurlar ve Şâmiler Arabları'nın faaliyetlerine engel olunması (hkm. 35, 36, 359).

10- Ülke genelinde yapılan tahrirler, tahrirlerde görevlendirilen şahıslarla ilgili yazışmalar, tahrir edilen yerlerin tevezî ve tahrir karşı çıkan köylerde alınacak tedbirlere dair hükümler:

Kiğı, Kuzıçan ve diğer sancakların tahririnin tamamlanıp, hâssa yapılacak ifrazdan sonra tevezînin yapılması (hkm. 561).

Karahisar-ı Sahib ve Sultanönü sancaklarının tahriri yapılırken yaya ve müsellemlerin de yeniden tahririnin yapılması (hkm. 710).

Eskihisar-ı Zağra'nın tahriri sırasında Söğütlü ve Alibey köylerindeki çeltik tarlalarının dikkatlice tetkik edilmesi (hkm. 840).

Hamideli'nin tahriri sırasında Kemer kazasına bağlı Hacıköyü ahalisinin tahrir gelmedikleri ve vergilerini vermedikleri şikâyet edildiğinden, vergilerin tahsil edilerek köyün tahririnin yapılması (hkm. 276, 277).

Karesi ve Biga sancaklarını tahrir eden Mihaliç Kadısı Piyale'nin yaya, müsellemler ve doğancıların da tahririni yapması (hkm. 347).

Erzurum'un tahririyle görevlendirilen Mamrevan Beyi Ömer Bey'in tahrir ettiği yerlerin icmal defterini Südde-i Saâdet'e göndermesi (hkm. 912).

Tımışvar vilâyeti tahrir olunacağından, Semendire sancağı bölgesindeki reâyanın bu tarafa geçmelerine ve perakende olmalarına engel olunması (hkm. 439).

Göle sancağının tahriri sırasında tahrir gelmeyen ve cizyelerini vermeyerek isyan eden köylerin ahalisinin haklarından gelinmesi (hkm. 432).

11- Sınır anlaşmazlıkları, sınırların tespiti ve bu işle görevlendirilen şahıslara dair hükümler:

Zağra'nın Pembeci ve Koğaklı köyleri arasındaki sınır anlaşmazlığının mahallinde halledilip sınırların işaretlerle belirtilmesi (hkm. 154).

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Şam'da bulunan dört adet vakıf köyünün sınırlarının bizzat Şam kadısı tarafından mahalline gidilerek tespit edilmesi (hkm. 407).

Tımışvar'a tâbi sancaklarda boş ve harabe olup, reâyanın sonradan mamur ettiği yerlerde sınır tartışmaları meydana geldiğinden, bu işten anlayan kimselerle gidilerek sınırların tespit edilmesi ve anlaşmazlıkların giderilmesi (hkm. 1047, 1091).

Bender ile Boğdan sınırının bilirkişiler tarafından belirlenmesi ve bundan sonra ona göre amel olunması (hkm. 1189).

12- Han, hamam, yol, köprü yapım ve tamiri ile Mekke ve Medine'ye getirilecek su için yaptırılan su yolu gibi sivil imar faaliyetlerine dair hükümler:

Padişah Edirne'de kışlayacağından İstanbul-Edirne arasındaki yolların temizlenerek tamir edilmesi (hkm. 280, 281).

Kanunî Sultan Süleyman'ın türbesinin inşaatı için Bursa, Amasya, Kastamonu ve Merzifon'dan mermer işinden anlayan usta taşçılar gönderilmesi (hkm. 670).

Bazı reâyanın Rumeli ve Anadolu'dan gelip Eyüp, Kasımpaşa ve Boğaziçi sahillerine ev yaparak yerleştiklerinin haber alındığı; dışarıdan gelenlerin yer-yurt edinmelerine izin verilmemesi (hkm. 130).

Üsküdar İskeleyi'nin hanlar önündeki eskiyen bazı taşlarının tamir edilmesi (hkm. 466).

Kâğıthâne, Kırkçeşme suyu ve Gazi Hüdavendigâr Câmii İmâretleri'ne giden suyollarının üzerine bağ, bahçe ve ev yaptırılmaması (hkm. 146).

Demirhisar'ın ortasından geçen Kuruçay'ın taşarak tarlalara zarar vermesini önlemek için çevre köyler halkının toplanarak imece usulüyle set yapmaları (hkm. 16).

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın, Edirne'de yaptırmakta olduğu hamam için gereken kireç, kereste ve taşların Dimetoka ve Çirmen'den tedarik edilmesi (hkm. 1036, 1096, 1097); Medine'ye getireceği su için ihtiyaç duyulan malzemelerin temini, su yolu için ustalar görevlendirilmesi, sebiller için su yolcular ve âbkeşler tayini (hkm. 716, 720, 774).

Medine'de Bi'r-i Nebî kuyusu yakınında ziyaretçilerin gusledebilmeleri için bir mağsel inşa edilmesi (hkm. 729).

Mekke-i Mükerrreme'nin taştan olan ve zamanla harap hale gelen hareminin mermerden yapılması (hkm. 398); Mekke-i Mükerrreme'de tamire muhtaç olduğu bildirilen Mescidü'r-Râye adlı mahallin keşfinin yapılarak tahminî masrafının bildirilmesi (hkm. 886).

Mekke-i Mükerrreme suyolu için İstanbul'dan ham demir ve çelik (hkm. 690, 691); Mısır beylerbeyi tarafından da bezir yağı (hkm. 985) gönderilmesi; suyolu için Mısır Müteferrikalarından Mimar Yahya'nın görevlendirildiği (hkm. 980); suyolu hizmetinde çalışan Mısır kullarının ulûfeleri (hkm. 983) ile Suyolu Emmini Mehmed Bey'in salyânesinin Cidde mahsulünden (hkm. 986); Mehmed Bey ve adamlarının cerâye ve alîklerinin ise Mısır Anbarı'ndan (hkm. 987) verilmesi.

Mekke-i Mükerrreme suyolu için gerekli malzemenin Yemen'e giden gemilerle gönderilmesi (hkm. 1015); suyolu için Mısır Hazinesi'nden verilen akçenin yetmediği, akçe gönderilmesi (hkm. 691); suyolunda çalışan usta ve ırgatlara Mısır Anbarı'ndan zahire verilmesi (hkm. 691); suyolunda kendi isteğiyle çalışmak isteyen kâtib, çavuş, müteferrika vs.'ye icazet verilmesi (hkm. 982).

13- Kale, palanka yapımı ve tamiri gibi askerî mimarî ve bu kalelerin muhafazası ile kalelerde asker görevlendirilmesine dair hükümler:

İstolni Belgrad civarındaki kalelerin tamir ettirilmesi (hkm. 108); İstolni Belgrad Kalesi'nin tamiri için Mohaç, Şimontorna ve Seksar beylerinin yardım etmeleri (hkm. 884).

Kavala Kalesi'nde esir ve mahbuslar için bir zindan inşa edilmesi (hkm. 147).

Uzeyir Kalesiyle Radomir'deki derbendler ve Foça'daki kulelerin tamir ettirilmesi (hkm. 628, 643).

Neretva İskelesi yakınında bulunan Dobran köyünü eşkiyanın basması üzerine Makarska İskelesi'nde bir kale yapılarak çevre kalelerden yeterli sayıda asker görevlendirilmesi (hkm. 790).

Babofça Kalesi barkanı inşasının tamamlanması için ihtiyaç duyulduğunda Pojega, Sekçuy, Facet ve Mohaç sancaklarından yardım talep edilmesi (hkm. 1082, 1083, 1098).

Tımışvar hududundaki Şemlik, Paңcova ve Arad bakanları ile Pankota Kalesi'nin yıktırılması; Kalnak, Kaçan ve Sülmüş kalelerinin ise neferlerinin azaltılarak diğer kalelere yerleştirilmesi (hkm. 1148).

14- Güherçile madenlerinin işletilmesi, güherçile işlemek üzere görevli tayini, güherçile ocaklarının muhtelif ihtiyaçlarının temini; barut, silah ve mühimmat temini konularında gönderilen hükümler:

Budun'da işlenen siyah barutla ilgili bilgilerin alındığı, mümkün olduğunca fazla barut işlettirilmesi (hkm. 832); Budun'daki baruthâneye görevli tayin edilmesi (hkm. 473, 908).

Sisam adasında, Rudnik Madeni'nde, Budun, Belgrad ve Tımsıvar'da güherçile işlenmesi (hkm. 3, 5, 9, 127, 1149).

Bosna dahilinde güherçile çıkartmaya müsait yer olup olmadığı ve güherçile çıkartmak için gerekli malzeme bulunup bulunmadığının bildirilmesi (hkm. 936).

Bilecik Madeni'nde dökülen yuvalak hizmetinde çalışmak üzere Bolu, Teke, Manavgat, Karasi, Biga, Ankara ve Sultanönü müselleme ve piyadelerinin gönderilmeleri (hkm. 1062); Bilecik Madeni'nde görevlendirilen müselleme beyleri ile yaya beylerinin müselleme ve yayalar ile birlikte görev mahallerine giderek topçubaşı emrinde görev yapmaları (hkm. 668).

Kayseri, Niğde ve Larende'de mütekâid sipahizâdelerin güherçile hizmetinde istihdam edilmeleri (hkm. 822); Germiyan'da güherçile hizmetinde istihdam edilmek üzere Muğla ve Balat'tan piyade görevlendirilmesi (hkm. 465); Sisam adasında bulunan güherçile madeninin işletilmesi esnasında ihtiyaç duyulacak âlet ve edevâtla piyadelerin Sığacık'tan karşılanması (hkm. 486).

Malazgirt dizdari tarafından kurulacak mirî güherçile kârhânesi için Erzurum, Anadolu ve Diyarbakır beylerbeyleri, sancakbeyleri ve kadıları ile Bahaeddin Bey tarafından gereken yardımların yapılması (hkm. 434).

Belgrad Kalesi'nde fındık (hkm. 633) ve Semendire'de top dökülmesi (hkm. 663).

Kış mevsimi nedeniyle Lazkiye ve Göynük'te bulunan güherçile kuyularının sağlam bir şekilde kapatılıp, güvenilir bekçiler tayin edilerek gelebilecek zararların önlenmesi (hkm. 248).

15- Hâssa tâcirleri ve uluslararası ticarete dair hükümler:

Hâssa tâcirlerden Müteferrika Mustafa'nın vefatı sebebiyle Moskova tarafına gönderilen hâssa tâciri Muhammed'e, Mustafa'nın hizmetinin de tevcih edildiği, gerekli durumlarda kendisine yardımcı olunması için Moskova kralına nâme gönderildiği (hkm. 61).

Zift Mukâtaası Mültezimi Mayer'in, Venedik'te Hayım'a gönderdiği ziftlerin bedelinin tahsil edilerek Venedik'te bulunan Kubad Çavuş'a teslim edilmesi (hkm. 104).

Kara Hâce ve Uluç Memi adlı gönüllü kaptanların buğday yüklü dört Venedik gemisine el koyup buğdayı Neva İskeleyi'nde satarken Venedik kaptanının bölgeyi ablukaya almasıyla başlayan krizin aşılabilmesi için gerekli teftişin yapılması (hkm. 554).

16- İstanbul genelinde meydana gelen kıtlık, İstanbul'un erzak ihtiyacının temini ve zahire getiren gemilerin harice gitmelerine engel olunması; asayişin temini için alınacak tedbirler; Asmalitekke civarında çıkan yangın, çeşitli ihtiyaç maddelerine narh konması ve narh-ı carî üzerinden satılmasının sağlanması gibi konulara dair hükümler:

İstanbul'daki bütün mahallelerin teftiş edilerek ehil olmayan imam, hatip ve müezzinlerin görevden alınması ve mahallelerdeki fahişelerin hapsedilmesi (hkm. 148); Semâniye müderrislerinden Sinan Çelebi'nin İstanbul'daki fahişe ve ehl-i fesadın teftişinde İstanbul kadısının yanında bulunması (hkm. 149).

İstanbul'da kuraklık nedeniyle değirmenlerin çalışmadığı ve un sıkıntısı çekildiğinden, imkânı olan fırın sahiplerinin fırınlarının yanına at değirmeni yapmaları konusunda teşvik edilmeleri (hkm. 230, 273).

İstanbul zahiresi için Mısır'a gelen gemilere narh-ı carî üzere pirinç vs. zahire verilmesi (hkm. 231); İstanbul'a pirinç getiren tüccar ve gemicilerin, getirdikleri pirinci eskiden olageldiği gibi toptancı fiyatından satmaları (hkm. 750).

İstanbul için tereke getirmek isteyen rençber gemici tâifesinden gerekli şartları taşıyanlara Piyale Paşa tarafından hükm-i şerif verilmesi (hkm. 405).

İstanbul'a gelmesi gereken yapağı, gön ve sahtiyanın tüccar tâfesi tarafından İstanbul'a getirilmeyip Gelibolu, Silivri ve Tekfurdağı iskelelerinde küffara ve diğer vilâyetlere satıldığı ve İstanbul'da bu malzemelerin sıkıntısı çekildiğinden, gelen gemilerin İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 861); İstanbul'a zahire getiren gemilerin harice gitmelerine engel olunması ve balmumu vs. metân harice satılmaması (hkm. 350, 352).

Asmalitekke civarındaki vakıf odalarında çıkan yangını söndürmekte emeği geçen yeniçeriler için gönderilen akçelerin dağıtılması ve bu tür olayların olmaması için gerekli tedbirlerin alınması (hkm. 768, 792); İstanbul'da zindan etrafında bulunan ve yangından dolayı zarar gören dükkanların yıktırılması (hkm. 804).

17- Ülke dışına erzak, balmumu, yapağı, gön, sahtiyan gibi stratejik önemi olan malların satılmaması ve düşmana tereke verilmemesine dair hükümler:

Rodos'ta kıtlık olduğundan, vilâyet dışına ve düşmana tereke satılmaması (hkm. 213); küffara tereke verdiği ihbar olunan Dukagin beyinin teftişi (hkm. 441); küffar gemilerine tereke ve zahire yüklediği bildirilen Menvaşya Kalesi Dizdarı Mehmed'in teftiş edilmesi (hkm. 970).

İzmir ve Foça'ya gelen Venedik gemilerine kuru meyve ve tereke verilmemesi (hkm. 352, 364).

Harice yelken, çadır bezi ve balmumu satışının önlenmesi (hkm. 72, 350).

At çalıp Yukarı Canib'e sattığı ihbar olunan Diyarbakır müteferrikalarından Aydın hakkında gerekli soruşturmanın yapılması (hkm. 479).

İstanbul'a gelmesi gereken yapağı, gön ve sahtiyanın tüccar tâifesi tarafından İstanbul'a getirilmeyip Gelibolu, Silivri ve Tekfurdağı iskelelerinde küffara ve diğer vilâyetlere satıldığı ve İstanbul'da bu malzemelerin sıkıntısı çekildiğinden, gelen gemilerin İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 861).

Frenk'ten gelip Makarska İskeleyi'ne yerleşip deryaya ve küffara tereke, hayvan vs. metâ veren, dâru'l-harpten kalp akçe getirerek memlekete yayan ve müslümanlara zulmeden zimmînin hapsedilmesi (hkm. 456).

18-Padişah Edirne'de kışlayacağı için çevre kazalardan Edirne'ye erzak ve zahire gönderilmesi, padişahın ava çıkacağı kazalarda av için erzak depolanması; Yemen'deki isyanı bastırmak için gönderilen askerlerin erzak ve zahire ihtiyaçlarının temini; erzak temin etmek üzere görevlendirilen şahıslara gittikleri kazalarda gereken kolaylığın gösterilmesine dair hükümler:

Padişah Edirne'de kışlayacağından çevre kazalardan Edirne'ye zahire gönderilmesi. (hkm. 74, 92, 115, 117, 163, 164, 165, 173, 196, 210, 245, 260, 272, 283, 284, 287, 288, 467, 468, 469, 499, 501, 505, 513); Edirne'ye yiyecek gelmesini sağlamak için çevre kazalarda bal, yağ, badem vs. yiyeceklerin Edirne rayicinden fazlaya satılmaması (hkm. 267, 282); Edirne'ye zahire ve susam getirenlere engel olunmaması ve Edirne'nin ihtiyacı karşılanmadan başka yerlere zahire ve susam gönderilmemesi (hkm. 951).

Selanik, Karaferye, Tırhala ve Ağrıboz kazalarından İstanbul'a zahire gönderilmesi (hkm. 115).

Yemen Seferi sona erinceye kadar Bağdad'a zahire gönderilmesine devam edilmesi (hkm. 305); Yemen'deki askerler için istenen zahire ve peksimetin gemilere yüklenerek peyderpey gönderilmesi (hkm. 851); Anbar-ı Âmire'de tereke sıkıntısı çekildiği ve Yemen'e de tereke gönderileceğinden, Mısır'daki şeyhlerde ve kâşiflerde bulunan terekenin Anbar-ı Âmire için kabzedilmesi, yetmezse Rum vilâyetinden gemiler ile tereke getirilmesi (hkm. 806); Bağdad'dan Basra'ya gönderilen askerlerin ihtiyacı için Cezire ülkesinden zahire tedarik edilmesi (hkm. 719); Basra ve Lahsa dahilindeki kalelerin zahire ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması (hkm. 684).

Kılâr-ı Âmire'ye Mısır'dan gönderilecek şekerin kalitelisinden tedarik olunması (hkm. 1110).

Yanbolu'da av mühimmi için tedarik olunan zahirenin narh-i ruzî üzerinden satın alınarak münasip bir yerde depolanması (hkm. 889, 890).

Zahire sıkıntısı çeken Midilli halkının, ihtiyaçları için Ayazmend pazarından zahire satın almalarına izin verilmesi (hkm. 296).

Mirî develer için Ilgın kazasından tedariki istenen zahirenin kaza dahilindeki kıtlık nedeniyle bir kısmının Saideli nahiyesinden karşılanması (hkm. 227).

Mahsullerini dolu vurması nedeniyle Dimetoka'nın Karacahalil köyü ahalisinin tereke vermekten muaf tutulmaları (hkm. 575); Zor durumda oldukları ve kendilerinden istenen zahireyi tedarik etmekte güçlük çektiklerini bildiren Lofça ahalisinin durumunun araştırılması (hkm. 652).

Mısır kullarının aleflerinin kıtlık nedeniyle üçer aylık verilmesi (hkm. 588).

İstanbul'dan Rodoscuk'a gönderilip depolanan yağ ve arpanın Edirne zahiresi için gelen gemilere satılması (445, 446).

Zahire sıkıntısı çeken Rudnik Madeni rençberlerine zahire tedarik edilmesi (hkm. 1048).

Erdel'den tuz satmak üzere Lipova Kalesi'ne gelen tüccar tâifesinin gereksiz yere rencide edilmemesi (hkm. 1034).

19- Edirne ve İstanbul'daki et sıkıntısı, celeplik hizmeti, celeplerin üzerine yazılı koyunların çıkartılıp gönderilmesinin sağlanması, sağmal ve kıvırcık koyunların kestirilmemesi, celeplerden iflas edenlerle ölenlerin yerine yeni celepler kaydedilmesine dair hükümler:

Eflak ve Boğdan civarından gelen sürülerden onbeşte birinin et sıkıntısı çekilen Edirne'nin ihtiyacı için verilmesi (hkm. 48); Edirne'de et sıkıntısı

çekildiğinden civar kazalardan bahar koyunlarının gönderilmesi (hkm. 712, 763, 827); Edirne'ye gelen koyunların Edirne kasaplarına dağıtılıp defterinin tutulması (hkm. 362); İpsala'da kışlayan koyunlarla, kaza dahilindeki bıçağa yarar koyunların Edirne zahiresi için gönderilmesi (hkm. 941); Eskihişar-ı Zağra'da Bâzârlı adlı şahısta bulunan beş yüz koyunun Matbah-ı Âmire ihtiyacı için Edirne'ye gönderilmesi (hkm. 940).

Silistre, İvrace, Çernovi ve Tırnovi kazalarındaki celeplerde geçen yıldan kalan bakâya koyunların İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 440, 502); İstanbul'un ihtiyacı için Rumeli'deki kazalardan gelecek kesimlik koyunlara hiç bir müdahalede bulunulmayarak İstanbul'a ulaştırılması (hkm. 212); Rumeli'deki celeplerin üzerindeki bakâya koyunların gönderilmesi, sağmal ve kıvırcık koyunların kesiminin yasaklanması ve yasağa uymayanların bildirilmesi (hkm. 866); İstanbul Koyun Emîni Nasuh'un elinde bulunan paranın faiz gelirinin, zararlarına mukabil İstanbul kasaplarına dağıtılması (hkm. 190); İstanbul'da et sıkıntısı çekildiğinden Çirmen'de bulunan bahar koyunlarının toplanıp sürücüleriyle birlikte gönderilmesi (hkm. 1008); Celepler tarafından İstanbul'un ihtiyacı için yeter kadar koyun alınmadan sipahi ve madrabazların koyun almalarının yasaklanması (hkm. 310).

Selanik'te Yahudiler tarafından her yıl yüz elli bin adet sağmal ve kıvırcık koyun kestirilmesinden dolayı koyun sıkıntısı çekildiğinden, kendilerine keçi ve sığır kesimleri konusunda tenbihte bulunulması (hkm. 834).

Samakov'da celep yazılan mirî samakovcuların celeplikten çıkartılarak, yerlerine celepliğe kâdir zenginlerin celep yazılması (hkm. 1074).

Menteşe, Teke ve Hamid sancaklarından Rodos için koyun almaya gelen rençber tâîfesine engel olunmaması (hkm. 1130).

20- Gemi yapımı ve tamiri, gemiler için malzeme ve mühimmat temini, iskele işlettilirilmesi, sefere çıkacak gemilerin hazırlanması, gemi tedariki, gemilerde kürekçi, reis vs. istihdamına dair hükümler:

İskenderiye'de bulunan gemilerin Mısır beylerbeyi tarafından tamir ettirilmesi (hkm. 251); Morava nehri üzerindeki köprü gemilerinden batan iki geminin çıkartılarak tamir ettirilmesi (hkm. 306).

Tersane-i Âmire'de su üzerinde bulunan gemilerin karaya çekilmesi, (hkm. 406).

İbrici İskelesi'ne gemi yanaştırılmayarak iskelenin işlettilirilmemesi. (hkm. 172).

Süveyş mühimmi için ihtiyaç duyulan beş parça kadirga ağacının Uzeyir'de kestirilmesi (hkm. 604); Uzeyir'den kesilecek gemi ağaçları için görevlendirilen adamların ihtiyaçlarının Haleb defterdarı tarafından karşılanması (hkm. 620); Süveyş mühimmi için İskenderiye'de mirîden veya rençber tâifesinden yeteri kadar gemi ağacı tedarik edilip gönderilmesi; Payas'tan tedarik edilen gemi ağaçlarının İskenderiye'ye gönderilmesi, (hkm. 703, 718); Mısır mühimi için gönderilecek gemilerin hemen hazırlanması ve mirî esirlerden yeterli sayıda kürekçi gönderilmesi (hkm. 656).

Donanmanın ihtiyacı için Mısır'dan bin kantar üstübü tedarik olunması (hkm. 732).

Donanma ilkbaharda sefere çıkacağından Anadolu, Biga, Karesi, Hudavendigar, Kütahya, Sultanönü, Karahisar-ı Sahib, Bolu ve Kastamonu'dan belirtilen miktarlarda kürekçi yazılarak hazır bekletilmesi (hkm. 672, 1014); Rodos Kalesi'nden Sığacık'a gönderilen kürekçilerden otuzunun Kavala kaptanına gönderilmesi (hkm. 707); Mora ve Ağrıboz'daki mahkûmlardan ağır suçları olmayanların gemilerde istihdam edilmek üzere Anabolu Kaptanı Perviz'e teslim edilmesi (hkm. 686).

İlkbaharda elli-altmış gemi denize açılacağından liman, tersane ve diğer yerlerde ne kadar gemi bulunduğunun ve mevcut mirî esirlerle ne kadar gemi donatılacağına bildirilmesi (hkm. 636).

21- Vakıfların teftişi, vakıf mütevellîlerinin yaptıkları yolsuzluklar, vakıf arazilere yapılan müdahalelerin önlenmesi, vakıflarda muhtelif görevlerin tevcihi ve Medine'deki vakıflara dair hükümler:

Bursa ve Edirne'deki Haremeyn-i Şerifeyn Evkâfı'nın teftişi (hkm. 15); Evranos Evkâfı Mütevellîsi Mustafa'nın teftiş edilmesi (hkm. 134); Bursa'da daha önce emredildiği halde teftiş edilmeyen vakıfların Sultan Medresesi Müderrisi Sadi tarafından teftiş edilmesi (hkm. 835); Kâbe-i Muazzama ve Medine'de Hürrem Sultan Evkâfı Nâzırı olan Mustafa muhasebesini gördürmediğinden yerine münasip birinin görevlendirilmesi (hkm. 971); On iki yıldan beri rakabe olunan Üsküb'deki Yahya Paşa Evkâfı'nın muhasebesinin görülmesi (hkm. 1126); İstanbul, Galata ve Hâslar kazalarındaki Sultan Bayezid Evkâfı'nın bazı hususlarının görülmesi için Sâbık Haleb Kadısı Abdurrahman Efendi'nin görevlendirildiği (hkm. 403).

Mısır'da Haremeyn-i Şerifeyn, deşîşe, Selatîn-i Çerâkise, Mısır âyanı ve ümerâsı ile Vâlide Sultan vakıflarının teftiş edilmesi, mütevellîlerin hesaplarının görülmesi ve vakıf eserlerin tamir edilerek haraplıktan kurtarılması (hkm. 997).

Akhisar'daki Mehmed Bey Evkâfı'nın yerleri konusunda münâzaa ettikleri halde mahkemeye gelmeyen Kozan köyünden bazı şahısların teftiş edilmesi (hkm. 972).

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin türbesi yanında inşa ettirilen dört adet tâbhânenin ihtiyaçları için vakfedilen köylerin ve mezarların eski sınırlarının bozulduğu ve bazı şahıslar tarafından zaptedilerek vakıf mallarına zarar verildiği şikâyet edildiğinden bunun önüne geçilmesi (hkm. 946).

Kapı Ağası Cafer Ağa Evkâfı'nın Antakya'da bulunan hanları için gereken kurşunun naklinde görevlilere yardımcı olunması (hkm. 961, 962).

Kanunî Sultan Süleyman tarafından Medine'de günde bir hatm-i şerif okunması ve okuyanlara mevâcib verilmesi şart koşulduğu halde verilmeyen mevâciblerin ödenmesi (hkm. 401).

Hürrem Sultan'ın Mekke ve Medine'deki evkâfının Nâzırı olan Mustafa Bey'in vakfa zararı olduğundan, görevden alınarak yerine işbilir birinin tayin edilmesi (hkm. 999, 1055).

22- Ülke dahilindeki devlet görevlileri ile diğer şahısların halka yaptıkları zulüm ve haksızlığın önlenmesi, haksızlık yapan görevlilerin görevden alınıp cezalandırılmaları, halka âdil ve eşit davranmalarına dair hükümler:

Voyvodalar ve diğer görevlilerin Tımsıvar'da havâss-ı hümayun varoşlarındaki köylerde ahaliye yaptıkları zulmün önlenmesi (hkm. 1054).

Budun taraflarında reâyaya zulmeden ve çalıştırdıkları şahıslara ücretlerini vermeyen züama ve erbâb-ı timarın yaptıkları zulüm ve haksızlığın önlenmesi (hkm. 780); Aydonat'ta reâyadan rüşvet alan ve halka zulmeden Cani adlı sipahi ile oğlunun Rodos'a sürülmesi (hkm. 871, 874, 882, 883); Ağriboz'un İstefe kasabasında yeniçeri kılığında gezip, müslümanlara zulmeden Şemle adlı şahsın yakalanarak hapsedilmesi (hkm. 875); Vidin sancakbeyinin voyvodaları ve adamlarının reâyanın bal, yağ, arpa ve koyunlarını karşılıksız alıp zulmettikleri yönündeki şikâyetlerin önüne geçilmesi (hkm. 62); Eğirdir'de halka zulmettikleri ve zorla akçelerini aldıkları bildirilen sipahi Yavaoğlu Ahmed ve Savcı'nın durumlarının araştırılması (hkm. 181); Trabzon'da halka zulmeden sancakbeyi, muhtesib ve azeplerle ilgili soruşturma yapılması (hkm. 193); Elmalı'da ahaliye zulmettiği bildirilen Kulak-

sızoğlu Mehmed'in davalarının görülmesi (hkm. 323); İnebolu'da ahaliye zulmedip, fitne ve fesad çıkaran Demircioğlu Kara Kemal ve Parmaksız'ın yakalanarak hapsedilmeleri (hkm. 333).

Eşkiyaya önderlik edip, halka zulmeden Abdülbasıt adlı âmil ve adamlarının davalarının görülmesi (hkm. 533).

Edirne zahiresi için Malkara'ya gönderilen çavuş ve nâiblerin halka zulmettikleri, fazla zahire istedikleri ve haksızlık yaptıkları bildirildiğinden bunun önlenmesi (hkm. 717).

Ayamavra ve civarında toplanıp fırkateler ile İnebahtı Boğazı'nı geçerek Salina Limanı ve çevre kasabalara baskın yapıp adam öldüren levend tâifesinin yakalanması (hkm. 902, 903, 904).

Göle Kalesi'nde nevbetçi olan yeniçerilerin ahalinin arabalarını ve beygirlerini meccânen almamaları, odun ve otluklarını zorla sürdürmemeleri ve zulmetmemeleri, aldıkları şeylerin bedellerini ödemeleri, aksi halde dirliklerinin ellerinden alınacağı (hkm. 1053); Göle ve Çanad sancaklarında havâss-ı hümmâyuna kaydolunan köylerin reâyasının, emirler ve âmillerin zulmünden şikâyet ettikleri (hkm. 415).

Podgoriçe Kalesi'nde kadı, filorici ve subaşılarla samimiyet kurup reâyaya zulmettiği şikâyet edilen Topçubaşı Ali ile ilgili davaların görülmesi (hkm. 488).

Sâbık kadı, müderris ve sipahilerden suçluları koruyup kollayanların tespit edilip bildirilmesi (hkm. 182).

23- Görevlerini ihmal veya suistimal eden devlet görevlileri hakkında vukû bulan şikâyetler ile bu görevlilerin görevden alınarak yerlerine başkalarının tayinlerine dair hükümler:

Gülek Kalesi kethudası, neferleri ve diğer görevlilerin göreve gelmedikleri ve görevlerini ihmal ettikleri (hkm. 444).

Şam timarlarının tevzî ile görevlendirilen Trablus Kadısı Şeyhî ve Kâtib Zeynî rüşvet alarak görevlerini suistimal ettiklerinden haklarında gerekli teftişin yapılması (hkm. 954, 1027).

Tımışvar Defterdarı Muharrem Bey'in, reâyanın öşürlerinin zamanında toplanmadığı ve kanunda belirtilenden fazla alınarak ahaliye zulmedildiği konusundaki şikâyetlerinin tahkiki (hkm. 1052).

Hüdavendigâr kitâbetine tayin olunan eminin doğru iş yapmadığı duyulduğundan, görevden alınarak tahrir görevinin başkasına verilmesi (hkm. 1069).

Filibe'de, Kuyrukluyıldız diye bilinen Muhammed isimli nâibin, hakkındaki şikâyetlerden dolayı niyâbetten azledilmesi (hkm. 84); Arafat'tan Mekke'ye getirilecek suyunun inşasında görevlendirilen İbrahim Bey'in görevi suistimal ve yolsuzluk nedeniyle görevden alınması (hkm. 914); Fakir halka zulmettiği için hakkında şikâyetle bulunulan Nâib Ali'nin niyâbetten azledilmesi (hkm. 1005).

Hakkındaki şikâyetler nedeniyle İstanbul İhtisabı Büyük Kethüdası Mahmud'un görevden alınıp yerine başkasının tayin edilmesi (hkm. 482).

Gelibolu sancağının tahriri görevinin Malkara kadısından alınarak İpsala kadısına verildiği (hkm. 482-A).

24- Muhtelif görevlere yapılan tayinler ve görev tevcihlerine dair hükümler:

Manisa Karaköy Medresesi Müderrisi Abdurrahim'e Saray-ı Âmire imâmetinin tevcih olunduğu (hkm. 97); Sana Beylerbeyliği'nin Özdemiroğlu Osman Paşa'ya tevcih olunduğu (hkm. 535); Habeş Beylerbeyliği'ne Hüseyin Bey'in tayin olunduğu (hkm. 105); Cezâyir Seferi'nde görevlendirilen Bağdad beylerbeyinin yerine Musul beylerbeyinin görevlendirildiği (hkm. 318); Müteveffâ Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın yerine Haleb Beylerbeyi Sinan Bey'in tayin olunduğu (hkm. 545).

Karaman beylerbeyinin, Yemen'deki kargaşayı bastırmak üzere görevlendirilen Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın yerine Şam muhafazası görevine tayin olunduğu (hkm. 593).

25- Ülke genelinde meydana gelen fesad hareketleri, adlî vakalar, suçlulara verilecek cezalar ve fesadçılara karşı alınacak tedbirlere dair hükümler:

Denizli'de Sarıbaba Zâviyesi'nde bulunan ışıkların bid'at ve dalâlet üzere olup gece-gündüz saz ve söz ile fisk u fücûr ettikleri bildirildiğinden teftiş edilmeleri (hkm. 312); Ahyolu kazasında halkı ifsad eden ışıkların yakalanarak haklarından gelinmesi (hkm. 443).

Çirmen'in Yeniderbend köyünde Sipahi Kasım'ı yaralayan Yorgo'nun yakalanarak hapsedilmesi, sipahi ölürse kısas uygulanması (hkm. 12); Edirne'de kira ile mallarını taşıdığı bezirgânı öldürüp mallarını satarken yakalanan Derviş'e siyaset, diğer suç ortaklarına da örf uygulanması (hkm. 517); Eskihisar'da Boğdan

adlı zimmîyi öldürüp mallarını alan Bahşi ile İbrahim'in siyaset edilmesi (hkm. 515); Gelibolu'nun Maydos köyünde ev basıp adam öldüren Mustafa ile suç ortaklarının hapsedilmesi (hkm. 150); Karaman'da ev basıp adam kaçıran ve hırsızlık yapan Post-ı Vaşak Mültezimi Selman ve suç ortağı kardeşlerinin siyaset edilmesi (hkm. 430); Bursa'da Ayşe bint-i Mustafa'ya tecavüz edenlerin idam edilmesi (hkm. 225).

Kavala Kalesi müstahfızlarından içki içip, fesad çıkartanlardan kanuna ve şer'a muhalif iş yapanların haklarından gelinmesi (hkm. 706); Silistre'de kapıkulu ve yeniçeri kılığında ortalıkta gezip fitne çıkartan ve reâyaya zulmeden şahısların yakalanıp hapsedilmeleri (hkm. 709).

Haleb'de Bahsita Mahallesi'nde Yahudi kilisesine vakıf harap bahçede, ehl-i fesadın saklanarak müslümanlara zarar verdikleri şikâyet edildiğinden, bunun önüne geçilmesi (hkm. 917).

Akçahisar'da âdet-i ağnam ve cizyelerini vermeyen ve sahile gelen gemileri basarak yağma eden köylerin elebaşılarının yakalanarak cezalandırılmaları ve borçlarının tahsil edilmesi (hkm. 304-A).

26- Gurbet ve Çingene tâifesinin yaptıkları kanunsuz işler ve işledikleri suçlara dair hükümler:

Kırili nahiyesinde fesad çıkartan, hırsızlık yapıp adam öldüren Çingene ve Gurbet tâifesinin teftiş edilerek suçu sâbit olanların hapsedilmesi (hkm. 66); Ayas, Akçaşehir ve Söğüt'te fenalık yapan Gurbet ve Çingene tâifesinin yakalanarak siyasete müstehak olanların siyaset olunması, diğerlerinin ise hapsedilmesi (hkm. 100); Karahisar-ı Sahib'de kanuna uymayan, fitne ve fesad çıkartan Çingeneler'in yakalanarak cezalandırılmaları (hkm. 256); Beyşehir'i'de fitne ve fesad çıkartan Çingene ve Arab tâifesinin haklarından gelinmesi (hkm. 324).

Çingeneler'in Atpazarı'nda canbazlık ettikleri bildirildiğinden, at alıp beslemelerine engel olunması (hkm. 1010).

Gurbet ve Çingene tâifesinin ata binmemeleri, kılıç kullanmamaları, kendi hallerinde olmaları ve Kanunî Sultan Süleyman zamanında çıkartılan emrin bundan sonra da titizlikle uygulanması (hkm. 215, 216, 836, 910).

27- Ülke genelinde ortaya çıkan suhte ve seyyidler ile suhte tâifesinin işledikleri suçlara dair hükümler:

Canik'te suhte ve levend eşkiyasının fesad çıkarttıkları, her nerede silahlı suhte görülürse yakalanarak hapsolunması ve kimsenin suhtelere yiyecek ve mühimmat vermemesi (hkm. 73); Suhte adıyla ortaya çıkıp çeşitli olaylara karışan ve firar eden

fesadçıların yakalanması, medreselerde ve diğer yerlerde kefilsiz suhte barındırılmaması, suhtelerin silahlı gezmeleri ve bir kaç suhtenin birarada gezmesine engel olunması (hkm. 413); Teke, Alâiye ve Manavgat'ta ortalığı karıştıran gurbet ve suhte tâifesinin yakalanarak gerekenin yapılması (hkm. 1140); Sultanönü'nde fesad çıkartan gurbet ve suhte tâifesinin yakalanarak davalarının görülmesi (hkm. 129).

Bazı suhtelerin av bahanesiyle silahlı olarak yaylaya çıkıp zekat adı altında halkın para ve koyunlarını aldıkları (hkm. 53).

Edirne'de seyyid olduklarını iddia edenlerin, neseplerinin gerçekten peygamber soyundan olup olmadıklarının araştırılarak temessüğü olmayan müteseyyidlerin alâmetlerinin ellerinden alınması (hkm. 723).

Ankara dahilindeki suhtelerin hariçten gelen bazı suhtelerle kavga etmeleri ve birbirlerini yaralamaları olayı üzerine yakalanıp hapsedilenlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri (hkm. 935).

28- Vergi, cizye ve haraç tahsili ile tahsilatta görülen aksaklıklar ve bu konuda görevlendirilen şahıslarla ilgili hükümler:

Tımuşvar'ın cizyesinin Tımuşvar'ın tahririnde görevlendirilen Muharrem Çelebi tarafından acilen tahsil edilmesi (hkm. 416).

Semendire sancağına cizye toplamaya giden görevlilerin, topladıkları cizyeyi ilkbahardan önce getirerek teslim etmeleri (hkm. 436).

Vidin ve diğer bazı sancaklardan Eflak'a kaçan reâya eski vilâyetlerinin haracında düşüşe sebep olduklarından buna bedel olarak Eflak'ın muayyen haracından dört yük akçe fazladan gönderilmesi (hkm. 547).

Bağcılar rüsûmunu tahsile gönderilen Nasuh topladığı mal ile dönüşünde Çorlu'da kaybolduğundan, kayboluş sebebi ile şimdi nerede olduğunun araştırılması (hkm. 1039).

29- Timar tevcihi ve beratların yenilenmesine dair hükümler:

Nahcivan Seferi'nden sonra ecnebî olarak timara çıkanların timarlarının hak sahibi mâzullere tevcih edilmesi (hkm. 40).

Bin nefer sipahi ile Şam muhafazasına gidecek olan Karaman beylerbeyinin, muhafaza hizmetinde bulunan sipahilerden mahlul timar olduğunda hak edenlere tevcih edip deftere yazması (hkm. 669).

Tahrir olunan sancaklarda zeamet ve timara mutasarrıf olanlara tevzî tamamlanmadan tekml ve terakki yoluyla hisse verilmemesi (hkm. 794).

Diyarbakır vilâyeti dahilindeki ümerâ ve züamâ ve erbâb-ı timarın ellerindeki beratların yenilenmesi (hkm. 249, 253); Diyarbakır Beylerbeyliği dahilindeki tezkiresiz timarların beratlarının mahallinde yenilenmesi, tezkireli timarlara ise beratlarının İstanbul'da yenilenmesi için tezkire verilmesi (hkm. 679).

30- Hac mevsiminde hacılara yardım etmek için yapılan hazırlıklar, hacılar için deve, erzak ve mühimmat temini, hacılara gerekli yardımın yapılması ile hacca gidecek olan muhtelif şahıslara kolaylık gösterilmesine dair hükümler:

Mısır beylerbeyinin Şam'dan giden hacılar için iki bin altınlık zahire vermesi (hkm. 142).

Hacıların muhafazası için Şam'dan görevlendirilen sipahilerin deve vs. ihtiyaçlarının olageldiği üzere karşılanması (hkm. 805); Hacıları korumakla görevlendirilen Şam sipahilerine deve kirası için yirmibeşer altın verilmeye devam edilmesi (hkm. 786).

Hacıların ve diğer yolcuların gidiş-geliş güzergâhında bulunan ve düşman saldırılarına maruz kadığı bildirilen Uzeyir'deki Payas Kalesi'nin tamir ettirilerek yeteri kadar hisareri görevlendirilmesi (hkm. 372).

Hac mevsimi dolayısıyla yeterli miktarda yeniçerinin mahmil-i şerif ile Şam'dan gidecek hac kafilesini korumakla görevlendirilmesi (hkm. 1164); Mahmil-i şerif ile Şam'dan gidecek hac kafilesinin mühimmat ve levâzımlarının tedarikinde Şam muhafızı Murad Paşa'ya yardımcı olunması (hkm. 1165); Mahmil-i şerif ile Şam'dan Mekke'ye gidecek hacıların muhafazası için Şam'da kalan sipahiler yetmediğinden, Haleb sipahilerinden yeteri kadarının gönderilmesi (hkm. 1175).

Hacca gidecek olan merhum Şehzade Mehmed'in dadısına hac güzergâhında gerekli yardımın yapılması (hkm. 262, 263, 264).

Buhara'dan Şeyh Ahmed Yesevî evlâdından Şeyh Zengî ve dervişleri hacca gelmek istediklerinden, kendilerine gereken kolaylığın gösterilmesi (hkm. 748); Semerkand'dan Mekke'ye giden hacılara müdahale olunmaması (hkm. 760, 761).

31- Sahte evrak, mühür ve beratlar ile kalp akçe ve bu tür sahtekarlıklar yapanlara dair hükümler:

Budun yeniçerilerinden Husrev kardeşi Mustafa'nın Tımışvar'dan getirdiği berattan şüphelenildiğinden, sahte olup olmadığının araştırılması (hkm. 228);

Karaman'da timar beratı almak üzere tezkire getiren Ahmed oğlu Bekir'in beratının kaydı, hattı ve tuğrası sahte olduğundan kimin yazdığı ve verdiğinin araştırılması (hkm. 363); Müzevver beratla yakalanan Abdi ve Yusuf adlı şahıslara bu beratları verenlerin yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 555).

Balat'ta Ahmed Gazi Zâviyesi'nde Câbî olan Ahmed'in cihetini sahte berat ile almaya kalkan Mustafa'nın hapsedilip, sahte beratı yazan ve verenlerin de yakalanarak İstanbul'a gönderilmesi (hkm. 573); İskenderiye'de sancakbeyi ve dizdar adına sahte arzlar yazıp hisar gedikleri veren Mehmed bin Ali'nin yakalanarak suçu sâbit görülürse küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 942); Anabolu kadısının mührünü taklit ederek sahte arzla Menvaşya Kalesi Kethüdalığı'nı aldığı bildirilen Mehmed hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak sonucunun bildirilmesi (hkm. 969).

Maraş Mahkemesi Nâibi Şeyhî, Kâtib Mehmed ve İsmail adlı şahsın kadı adına sahte mühür kazdırıp temessükler verdikleri bildirildiğinden, teftiş olunup, suçları sabit olursa hapsolunmaları (hkm. 1088).

Elinde kalp akçe olduğu bildirilen Avraham Kufle adlı yahudinin hapsedilmesi (hkm. 52); Evinde kalp akçe bulunan ve kallâblığı sâbit olan Balyabadra Yahudileri'nden İsak Ammar'ın siyaset olunması (hkm. 57).

32- Adaların korunması ve adalar ahalisinin güvenlik ve refahlarının temini için alınacak önlemlere dair hükümler:

Adaların muhafazası için Sığacık beyinin görevlendirildiği (hkm. 30, 31).

Yanya tarafına gelen yirmi beş gemiden çıkan üç yüzden fazla düşmanın Çuka adasında ve Benefşe taraflarında görüldüğü ihbar edildiğinden, Rodos beyi tarafından gerekli önlemlerin alınması (hkm. 202).

Nakşa adası reâyasından olup başka yerlere yerleşenler yüzünden adalar mahsulünde azalma meydana geldiğinden, bu ada ahalisinden Galata ve Gelibolu'da oturanlar varsa uyarılarak memleketlerine dönmelerinin sağlanması (hkm. 463); Nakşa adası dükasının idaresindeki adalar keferesinin haraçlarının belirlenip Südde-i Saâdet'e bildirilmesi (hkm. 464).

33- Çıkılacak sefer için beygir tedariki, beygirlerin zahirelerinin tayini ve nevbetli voynukların çayır biçmek için görevlendirilmelerine dair hükümler:

Boğdan voyvodasının Kefe Seferi için sekiz yüz baş (hkm. 25), Eflak voyvodasının Ejderhan Seferi için iki yüz baş beygir göndermesi (hkm. 27).

Müteveffâ Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın atlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 543).

Çayır zamanı yaklaştığından nevbetli çayır voynuklarının âdet-i kadîme üzere çeribaşları ve beygirler ile çıkartılarak vaktinde görev mahallerine gelmeleri (hkm. 921); Sofya, Şehirköy ve Berkofça'da bulunan nevbetli voynukların tamamının çayır biçmek için gönderilmesi (hkm. 1003).

İstabl-ı Âmire beygirlerinden bir kısmının çalındığı bildirildiğinden; her kimin elinde mirî damgalı beygir bulunursa tutulup beygirleriyle birlikte Südde-i Saadet'e gönderilmesi (hkm. 1191).

34- Ülke dahilinde müslümanların şarap içmelerinin ve satmalarının yasaklanması ile gayri müslimlerin şarap nakletmelerine engel olunmamasına dair hükümler:

Akşehir'de müslümanlara şarap sattırılmaması, içtirilmemesi ve yasağa uymayıp içki içen ve satanların cezalandırılmaları (hkm. 14).

Eyüp'te şarap ve Tatar bozası satışının yasaklanması, çalgı çalınmaması, çarşılarda tavla ve satranç oynanmaması, kahvehânelerin kapatılması ve fahişelerin yakalanıp cezalandırılmaları (hkm. 155).

Nakşa Dükası Yasef'in adamları tarafından Girit'ten alınan şarabın İstanbul Boğazı'ndan geçirilmesi sırasında müdahale olunmaması (hkm. 1102).

35- Muhtelif sebeplerden dolayı reâyanın elinde bulunan silahların toplanması ile ilgili hükümler:

Yeniçeriler dışındaki kimselerde bulunan silahların toplanması (hkm. 53); Beyrut sancağındaki Dürzîler'in elebaşları ile sâir reâyada bulunan tüfeklerin Şam beylerbeyi ve Beyrut kadısının da yardımlarıyla toplanarak Şam Kalesi'ne teslim edilmesi (hkm. 400); Atana'daki avlaklarda kimsenin avlanmasına izin verilmemesi ve reâyanın tüfeklerinin toplatılması (hkm. 521).

Şam'da asî Arablar'ın kullandığı yay, ok ve hançerlerin imalinin yasaklanıp mevcutların da satın alınarak Şam ve Haleb'deki kale dizdarlarına teslim edilmesi ve hac yolundaki kalelere dağıtılması (hkm. 32); Koyulhisar'da reâyada bulunduğu bildirilen damgalı tüfeklerin toplatılarak dizdara teslim edilmesi (hkm. 452); İne kazasının Eyücek köyünde sekban tâifesinin verdiği belirtilen tüfeklerin reâyadan toplatılması (hkm. 453).

36- Padişah için sungur ve doğan getiren görevlilere engel olunmayarak her türlü ihtiyaçlarının giderilmesi ile kayacı ve doğancı yazılacak reâyaya dair hükümler:

Erzurum'da Doğancıbaşı olan Praşküve'nin elegeçirdiği doğanları İstanbul'a getirmek istediğinde kendisine engel olunmaması (hkm. 17); Padişaha sungur getirecek olan İlya ile getirdiği doğan ve sungurlara yol üzerindeki kazalarda müdahale edilmemesi (hkm. 43).

Timuşvar sâbık Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın haymâne reâyadan şahin kayacı olarak yazdığı doksan hânenin çok olduğu, yeteri kadar kayacı ve doğancı yazıp, kalan hâneleri reâyaya kaydetmesi (hkm. 195).

Kıştan dolayı Erzurum'da alıkonulan Şahkulu Sultan'ın getirdiği doğanların çakırcılarbaşının adamına defteriyle birlikte teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi (hkm. 551); Yukarı Canib'den gönderilen doğanları getiren doğancıların yol güzergahında ihtiyaçlarının karşılanması ve emniyetlerinin sağlanması (hkm. 567).

Anadolu, Karaman, Rum, Dulkadir, Diyarbakır ve Haleb beylerbeyilikleri dahilinde kangura, turna, balıkçıl vs. kuşları avlayarak tüylerini hâssa-i hümmâyün için zaptedecek olan hâssa tuzakçılardan Mustafa'ya engel olunmaması (hkm. 854).

37- Ülke dahilindeki iskân faaliyetleri ile ilgili hükümler:

Erdel'den ve diğer Dârulharb memleketlerden gelenlerin Timuşvar'da iskânlarına izin verilmesi; fakat Sirem, Alacahisar, Vidin, Semendire vs. yerlerden Memâlik-i Mahrûse'ye gelenlerin iskânlarına izin verilmeyerek geri yerlerine iâde edilmeleri (hkm. 166).

Mısır'daki müteferrika, çavuş ve diğer bölük halkından kendi istekleriyle Habeş'e gidip yerleşmek isteyenlere engel olunmaması (hkm. 199).

Trablus'ta reâyası dağılıp yerleri harap olduğu bildirilen seksen köyün durumunun incelenmesi (hkm. 420).

Eskiden köy yeri olup ahalisi perakende olan Seğidlüviranı köyünde iskân olunanlarla diğer köyler ahalisi arasında çıkan anlaşmazlığın giderilmesi (hkm. 1073).

38- Oğlan devşirme ve acemi oğlanlarla ilgili hükümler:

Oğlan devşirmekle görevli Ferhad Çavuş Bandırma'ya vardığında adalara kaçan oğlanların işe yararlarının buldurulması (hkm. 45).

Bostancıbaşının kapıya çıkmak üzere tezkire edip gönderdiği dokuz oğlanın liyâkatten mi yoksa başka bir sebepten mi tezkireye hak kazandıklarının bildirilmesi (hkm. 478).

Edirne'deki Bağçe-i Âmire'nin ihtiyacı için yetmiş iki bostancının Anadolu'da toplanan oğlanların acemilerinden temin edilip defterleriyle birlikte Bostancıbaşı Hızır'a gönderilmesi (hkm. 966).

39- Hâssa koruların koruma altına alınması, ağaç kestirilmemesi, av avlattırılmaması, Eğirdir gölü civarındaki boş arazilerin ziraate açılması, içme sularının korunması ve yolların temizlenmesi gibi günümüzde çevrecilik olarak adlandırılan faaliyetlerle ilgili hükümler:

Medine'de Bi'r-i Nebi Kuyusu yakınında bir mağsel inşa olunarak hacıların ve ziyaretçilerin burada gusletmelerinin sağlanarak kuyuda gusletmenin yasaklanması (hkm. 729); Kâğıthâne ve Kırkçeşme suyolları ile selâtin câmi ve imaretlerine giden suyolları üzerine bağ, bahçe ve ev yaptırılmaması (hkm. 146).

Padişah Edirne'de kışlayacağı için, İstanbul'dan Edirne'ye kadar olan yolların temizlenmesi, bozuk yollarla köprülerin tamir ettirilerek Edirne'deki kaldırımların yenilenmesi (hkm. 280, 281); Radomir kazası dahilindeki derbendlerin gereği gibi korunması, yolların temizlenmesi ve yolcuların geliş-gidişlerine engel olacak hususların ortadan kaldırılması (hkm. 643).

Arda ve Meriç nehirlerinde yaptırılan köprülerin başları çevredeki bahçe sahiplerinin setler yaparak nehir yatağını daraltmaları sebebiyle tahrip olduğundan, nehrin eski yatağına akması için gerekli tedbirlerin alınması (hkm. 1030).

Edirne, Vize ve Kırkkilise dahilindeki mera ve koruların hâssa-i hümayun için korunması, hiç bir şekilde av avlattırılmaması, odun kestirilmemeyip sürü otlattırılmaması ve emre aykırı hiç bir iş yaptırılmayıp yasağın titizlikle uygulanması (hkm. 204, 205, 206, 207, 208, 658); hâssa-i hümayun korusu olan Hasköy yolunun sol-kol tarafı ile Arnavutköy bağlarının koruma altına alınarak bölgede kimseye av avlattırılmaması (hkm. 544); Edirne'nin Sofular köyündeki hâssa çayırlarında ve reâyanın ekinleri yakınında koyun otlattırılmaması ve mahsule zarar verdirilmemesi (hkm. 1049).

Sâbık Ayasofya Câmii Mütevellîsi Nasuh'un kızı tarafından Eyüp Câmii haremindedirne yaptırılan âbhânenin kokusu çevreye rahatsızlık verdiğinden, çaresine bakılarak kokunun ortadan kaldırılması için gerekenin yapılması (hkm. 186).

40- Yukarıda sayılan bu hükümlerin dışında, aşağıda örnekleri verilen muhtelif konularda da pek çok enteresan hüküm bu defterde yer almaktadır:

Mısır beylerbeyliği dahilinde kahve satışının yasaklanması ve kahvehânelerin kapatılması (hkm. 377); Mısır'da kahvehânelerin sayısının giderek arttığı ve kul tâifesinin kahvehânelerde oturarak görevlerini aksattıkları bildirildiğinden kahve satışlarının yasaklandığı, Mekke şerifinin de gerekli yerlere tenbihte bulunarak Mısır'a kahve satışını engellemesi (hkm. 389).

Kavala'da bulunan kadırganın kürekçileri veba hastalığından öldüğünden, Gümüşcine, Selanik ve Karasu Yenicesi'ndeki mahkûmlardan yeteri kadar kürekçi gönderilmesi (hkm. 812).

Mekke-i Mükerreme'ye etraftan gelen altın kandillerin tartılıp deftere kaydedilmesi ve iyi bir yerde muhafaza edilmesi (hkm. 955).

Belgrad'da Sultan Süleyman Câmii ile Ferhad Kethüda Câmii arasındaki hristiyan mahallesindeki meyhânelerin çokluğu nedeniyle sarhoş naralarından namaz kılmak mümkün olmadığı bildirildiğinden, meyhânelerin kaldırılarak, mahallenin nereye kaldırılmasının münasip olacağını bildirilmesi (hkm. 996).

Bursa'da sarhoş halde iken bir kadına sarkıntılık ettiği için siyaset olunan sipahinin kürek cezası çekmekte olan suç ortağının da siyaset olunması (hkm. 1132).

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nce yayınlanan bu eser 5 ciltten müteşekkildir. Defterin orijinali çok kalın olduğu (1016 sayfa) için defterin tıpkıbasımı 2 cilt olarak (1. ve 2. ciltler) verilmiştir.

Üçüncü, dördüncü ve beşinci ciltlerde yer alan bölümlere dair açıklayıcı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Üçüncü (bu) ciltte; "Sunuş" yazısında, "7 Numaralı Mühimme Defteri"nin tavsifi yapılarak, şekli özelliklerinden bahsedildikten sonra defterin muhtevası konu başlıkları hâlinde verilmiş ve bunu takiben de, neşirde uygulanan usûl ana hatlarıyla belirtilmiştir.

Sunuş yazısından sonra gelen "Kısaltmalar" ve "İçindekiler" bölümlerini müteakip, defterdeki "Hükümlerin Özet ve Traskripsiyonları" yer almıştır.

Mükerrer olan veya konu olarak birbirine çok yakın olan hükümlerden tespit edilebilenlerinin özetleri ikinci defa yeniden yapılmayıp (bkz. hkm. ...) şeklinde bir önceki hükme atf yapılmıştır.

Üçüncü ciltte 7 Numaralı Mühimme Defteri'nin ilk 1191 hükmünün özet ve transkripsiyonuna yer verilmiştir.

1999 yılında yayınlanacak olan 4. ve 5. ciltlerde, 1192-2771 numaralar arasındaki hükümlerin "Özet ve Transkripsiyonları" ile yer, şahıs, millet, kabile, boy, aşiret ve müessese isimleri ile çeşitli terim ve tâbirlerden müteşekkil "Analitik İndeks" yer alacaktır.

Metin transkribe edilirken; okunuşunda tereddüt edilen kelimelerin yanına soru işareti (?) konulmuştur. Orijinal metinde kâtib hatası olarak yanlış yazılan kelimelerin yanına (*) işareti konulmuş ve o kelime metinde doğru şekliyle verilmiştir. Hiç okunamayan kelimeler parantez içerisinde düz çizgi olarak (——) şeklinde verilmiş, orijinal metinde boş bırakılmış olan yerler de parantez içerisinde boşluk () şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca zaman içerisinde defterde oluşan tahribattan dolayı yer yer yıpranma ve çürümeler oluşmuş olup; bu kısımlara tekabül eden kelimeler okunamamıştır. Fakat mümkün olduğunca cümlelerin gelişine göre veya benzer hükümlerde geçtiği şekiller dikkate alınarak tamamlanmış ve bu tip harf, hece veya kelimeler altı noktalı olarak (hümâyûn şeklinde) gösterilmiştir.

İndeks maddeleri yazılırken, mümkün olduğunca defterdeki şekle sadık kalınmaya çalışılmıştır. Yani, indekse konu olan kişi ve kurum adları, terim, tâbir ve kelimeler dilin o günkü imlâ ve fonetik özellikleri göz önüne alınarak yazılmış, iptal edilen hükümlerin özet ve transkripsiyonları yapılmayıp, indeksleri çıkarılmamıştır.

Defterin taranıp maddelerin tespiti safhasında belirlenecek indeks maddesinin, genel konu adı şeklinde değil de, bir genel konunun alt başlığı, başka bir deyişle, içinde geçtiği hükümdeki özel durumu ifade edecek şekilde alınmasına gayret edilmiştir. Dolayısıyla maddeler çoğunlukla tamlama, deyim ve diğer tür kelime gruplarından meydana gelmektedir.

Birden fazla kelimedenden meydana gelen bu tür indeks maddeleri, ait oldukları metinde, genellikle aralarına başka kelime veya kelime grupları girmiş vaziyette geçmelerine rağmen, hem anlam ve gramatik münasebet, hem de indeksin sıhhati açısından ayıklama-birleştirme yoluna gidilmiştir.

Arabça ve Farsça kelimeler oturmuş bir imlâyâya sahip olmaları sebebiyle, bunlarla ilgili problemler yok denecek kadar az iken, Türkçe ve diğer dillere ait kelimelerin imlâları sık sık değişebilmektedir. Defterdeki hükümlerin yer yer değişik kâtibler tarafından kaydedilmesi ve bunlardan bazılarının çalakalem, bazılarının ise noktasız yazılmış olması, imlâda farklılıklara, tenakuzlara, dahası yanlışlıklara sebep olmuştur. Bunlardan küçük çapta olanlarına, meselâ okunan harflerde değil de, okutucu harflerdeki eksiklik-fazlalıklar, takdim-tehirler görmezlikten gelinip,

okunan harflerdeki ve kelimelerin anlamında sapmalara, anlamsızlıklara yol açabilecek olanlara işaret edilmiştir.

*

Yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi, devletin en yüksek yönetim makamı olan Divân'a ülkenin her bölgesinden idarî, askerî, malî, adlî vs. konularda yüzlerce müracaat olmakta; Divân'da görüşülüp tartışılan konular karara bağlanarak, verilen karar, gereğinin yapılması için ilgili görevliye gönderilmektedir.

Takdir edileceği üzere, tarihin gerçek bilgileri ilk elden orijinal kaynaklara, yani arşiv belgelerine dayanır. Belgesiz tarih yazılamaz ve olayların gerçek yönleri gün ışığına çıkarılamaz.

Arşiv belgeleri olmadan ve bilinmeden, varsayımlarla tarih yazmak, belirli bir devir hakkında hüküm vermek, bir devri veya olayları değerlendirmek, tarih biliminin gerektirdiği tarafsızlığa ve ilmî objektifliğe sığmaz.

Türk milletinin tarihî geçmişini ortaya koyabilmek için, arşivlerimizdeki otantik arşiv belgelerinin mutlaka değerlendirilmesi, ilim âleminin istifadesine sunulması, kısaca bugüne kazandırılması sağlanmalıdır.

Arşiv belgelerimizin bugüne kazandırılması, bir bakıma vatan coğrafyasının tapusuna kavuşturulmasıdır.

Arşivlerimiz, her şeyden önce millî kültürümüz ve millî kimliğimiz için gereklidir. Toplum yapımızdaki çözümleri önleyecek ortak inanç noktalarımızı arşivlerimizde bulacağız. Hayata kuvuşturulacak arşiv belgelerimiz, bu yüce milletin hukuka, hakka, ilme saygısının ve insan sevgisinin delilleri olacaktır.

*

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi "Mühimme Defterleri" koleksiyonundan seçilip ilim dünyasının istifadesine sunulan bu çalışmanın, ilgililere yararlı ve yardımcı olmasını diliyoruz.

23 Aralık 1998

Hazırlayanlar

K I S A L T M A L A R

Arn.	Arnavutluk
bkz.	bakınız
ey.	eyâleti
H.	hicrî
hkm.	hüküm
k.	karyesi
kl.	kal'ası
krş.	karşılaştır
ks.	kasabası
kz.	kazâsı
lv.	livâsı
mh.	mahallesi
Msr.	Mısır
nh.	nâhiyesi
s.	sayfa
sn.	sancağı
vb.	ve bu
vs.	vesâire
vt.	vilâyeti

**HÜKÜMLERİN
ÖZET VE
TRANSKRİPSİYONLARI**

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 şehri Cumâde'l-âhire, sene: 976

1 Padişahın Çorlu taraflarına ava çıktığı.

Bugün pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri sa'âdetle Çorlu câniblerine şikâra buyurdılar.

[Yev]mü's-Sebt, fî 28 C.

2 Sisam adasında güherçile hizmetinde çalışanların erzaklarının tedariki ve güvenliklerinin sağlanması için Sığacık beyi tarafından bir kalite gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğ-zâde Mahmûd Çelebî hattıyla.

Emri tezkiresi Ğinâyî Çelebî'dedür.

Sığacık beğine hüküm ki:

Sisam atasında güherçile işletmek emrolunup anda hıdmet idenlerin zâd ü zevâdeleri tedârüki ile hıfz u hırâsetleri husûsı için bir kalite ta'yîn olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp yanunda olan gemilerden mahall-i mezbûr mühimmi için mükemmel bir kalite ta'yîn idüp gönderesin ki, varup anda turup ehl-i fesâd ü şenâ'atden hıfz u hırâset idüp ve etrâfdan gelecek zahîrelerin getirüp muzâyaka çekdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer idüp emrüm üzre tedârük idüp gönderesin. Sonra zahîre bâbında muzâyakaların olup veyâhûd ehl-i fesâddan dahl ü tecâvüz oluna, özrün makbûl olmaz, mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

Çatalca'dan gelen hükümlerdür.

3 Selanik yörükleri ve Tırhala tatarlarının bir nevbetlilerinin Rudnik Madeni'ne tayin olunduğu.

Selanik yörükleri ve Tırhala tatarları sübaşına:

Yörüklerin ve tatarların bir nevbetlîsi Rudnik Ma'deni'ne ta'yîn olunup hükmi Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Kaysariyyelü Mustafâ Çavuş'a virildi.

Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Receb, sene: 976

4 *Tanrıdağı yörüklerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.*

Tenritağı yörükleri sübaşına hüküm ki:

Tenritağı yörüklerinin bir nevbetlüsü Ejderhân mühimmi için sefer hıdmetine ta'yîn olup hükmi Kaysariyyelü Mustafâ Çavuş'a virildi.

*Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 7 Receb, sene: 976**

5 *Ofçabolı yörüklerinin bir nevbetlilerinin Rudnik Madeni'ne tayin olunduğu.*

Ofçabolı yörükleri sübaşına:

Bir nevbetlüsü Rudnik Ma'deni'ne ta'yîn olup hükmi Kaysariyyelü Mustafâ Çavuş'a virildi.

Hâcî Mehmed Çavuş'a virildi.

6 *Naldöken yörüklerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.*

Na'ldöken yörükleri sübaşına:

Bir nevbetlüsü Ejderhân Seferi hıdmetine ta'yîn olup hükmi Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mahmûd Çavuş'a virildi.

7 *Kocacık yörüklerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.*

Kocacık yörükleri sübaşına:

Bir nevbetlüsü Ejderhân Seferi hıdmetine ta'yîn olup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

8 *Yanbolu, Dobruca ve Aktav tatarlarının bir nevbetlilerinin Çekmece Köprüsü hizmetine tayin olunduğu.*

Yanbolı ve Tobruca ve Aktav tatarları sübaşına:

Bir nevbetlüsü Çekmece Köprüsü'ne ta'yîn olup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

9 *Çirmen müsellemlerinin bir nevbetlilerinin Rudnik Madeni'nde yuvalak hizmetine tayin olunduğu.*

Çirmen müsellemleri beğine:

Bir nevbetlusi Rudnik Ma'deni'nde yuvalak hıdmetine ta'yîn olunup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

10 *Vize yörükleri, tatarları ve canbazlarının bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.*

Vize yörükleri sübaşına:

Vize yörükleri ve tatarları ve cânbâzlarının bir nevbetlusi Ejderhân Seferi hıdmetine ta'yîn olunup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

11 *Çingene müsellemlerinin bir nevbetlilerinin Ejderhan Seferi hizmetine tayin olunduğu.*

Vize yörükleri sübaşına:

Çingâne müsellemlerinin bir nevbetlusi Ejderhân Seferi hıdmetine ta'yîn olunup hükmi Mahmûd Çavuş'a virildi.

12 *Çirmen kazasının Yeniderbent köyünde Sipahi Kasım bin Abdullah'ı başından yaralayan Yorgo'nun yakalanarak hapsedilmesi; eğer adı geçen sipahi bu sebeple ölürse Yorgo'ya kısas uygulanması.*

Yazıldı.

Sûret-i sicil kâtibdedür.

"Buyurdum ki:"den aşağısı sûret-i hatt-ı şerîfdür.

Mahmûd nâm yeniçeriye virildi. Fî 7 Re[ceb], sene: 976

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' karye-i Yeniderbend'de gice ile Kâsım bin Abdullâh nâm sipâhînün başı yarılıp muhkem mecrûh olunup mevt ihtimâli oldukda ahâlî-i karyeden sü'âl olundukda Yorgo nâm kimesne; "Mezbûr sipâhî bana mestâne kılıç çekdi; ben dahı mest idüm; (——) ile başına darbidüp mecrûh eyledüm." diyü ikrâr itdüğü" mukayyed olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı habsidüp ol kimesne mezbûrun darbindan fevtolursa yirine kısâs idesin.

13 *Mora beyinin yanında bulunan ve Anabolu'ya gönderilecek kimselerin ulûfeciler subaşlarından Murad'a teslim edilerek gönderilmesi ve adı geçen subaşıya Anabolu'ya varıncaya kadar yol üzerindeki kadılar tarafından gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 9 Re[ceb], sene: 976

Mora beğine, Anabolı'ya varınca vâkı' olan kâdîlara:

Hâliyâ senün yanında Anabolı'ya gönderilecek ba'zı kimesneler olup götürüp teslim etmek için ulûfecilerüm sübaşlarından Murâd ol bâbda olan emr-i şerîf ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varup hükm-i şerîfümü sana teslim itdükte emirde her ne mukayyedse anunla amel idüp göndermelü oldukda kifâyet mikdârı âdem koşup gönderesin ve siz ki kâdîlarsız, mezkûra lâzım olan yirde âdem koşup gaflet itmeyesiz.

14

Akşehir civarında bulunan müslim ve gayri müslim köyler ahalisinin müslümanlara şarap sattıkları ve şarap içip fesad çıkaranların bu köylere sığındıkları; bunlar sancakbeyi tarafından talep olunduklarında köy zâbitlerinin "timarlarımız serbesttir" diyerek vermedikleri bildirildiğinden, Akşehir kadılarının anılan köyler halkına ve zâbitlerine bunları himaye etmemeleri ve müslümanlara şarap satmamaları, aksi takdirde cezalandırılacakları hususunda tenbihte bulunmaları.

Yazıldı.

Arzı kâtibdedür.

Akşehir beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "nefs-i Akşehir kurbinde müslimân ve zimmi karyeleri olup şehrin levendâtı ve gayri gice vü gündüz alâniyyen şûrb-i hamr idüp ve şehri hıfzitmek için gice ile gezerken üzerlerine varılan feseke kaçup ol köylere varup âdem gönderilüp da'vet olunduklarında zikrolunan kurâ zâbitları; "Tîmârlarımız serbestdür." diyü virmeyüp her zamânda şehre âteşden mazarrat vâkı' oldukda mezkûr karyelerden hamr idenlerden olup eger müslimân karyeleridür ve eger kefer karyeleridür, alâniyyen şarâb bey' idüp anun gibiler talep olundukda zâbitları; "Serbestdür." diyü virmeyüp te'allül itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, siz ki kâdîlarsız, zikrolunan kurâ zâbitlarına ve karye halkına tenbîh idesiz ki, ehl-i İslâm'a alâniyyen hamr bey' itmeyüp ve şûrb-i hamr itdürmeyüp ve mûmâ-ileyh sancakbeği tarafından da'vet olunan ehl-i fesâd; "Karyelerimiz serbestdür." diyü virmekde inâd itmeyeler. Şöyle ki; min-ba'd zikrolunan kurâ ahâlîsi ehl-i İslâm'a hamr bey' idüp ve alâniyyen fîsk [u] fücûr üzre olup ve sancakbeği tarafından da'vet olunan ehl-i fesâd ü şenâ'atı zâbitlar; "Serbestdür." diyü virmeyeler, anun gibileri isimleri ve resimleriyle yazup bildüresiz ki, haklarından geline.

15

Bursa ve Edirne'de bulunan Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfı'nın teftişinin yapılabilmesi için bu vakıflara ait otuz yıllık sicil sûretlerinin çıkarılması.

Yazıldı.

Burusa kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfı teftîş olunup defter olmak için hâliyâ mahrûse-i mezbûrede Yıldırım Hân müderrisine ve Haremeyn-i Şerîfeyn mütevellisine hüküm gönderilmiştir. Haremeyn-i Şerîfeyn evkâfına mûte'allık otuz yıldan berü vâkı' olan sicillâtun sûretleri virilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vâkı' olan mahallelerde bir âdem ta'yîn idüp otuz yıldan berü sicilleri keşfidüp onun gibi ashâb-ı hayrâtıdan Haremeyn-i Şerîfeyn'e vakfidüp müseccel olan evkâfun sûret-i sicillerin icmâlen ihrâc idüp müşârun-ileyhe teslim idesin ki, mûcebinece yırlı yirinden bel' u ketm olmuş varsa zuhûra getüreler.

Yazıldı.

Bir sûreti, Edirne kâdîsına.

16

Demirhisar'ın ortasından geçen Kuruçay'ın yağmur yağdığı zaman taşıp çevredeki köylerin tarlalarına ve Siroz'daki hâssa çayırlara zarar vermesinin engellenmesi için Demirhisar ve çevre köyler halkından imece usulüyle adam toplanarak Sibor (?) köyü yakınlarında bir set yapılması.

Yazıldı.

Timürhisâr kâdîsına:

Nefs-i Timürhisâr ortasından mürûr iden Ko[r]uçay demekle ma'rûf çay yağmur yağduğu zamânlarda tuğyân idüp kurânun mezârî'ına zarar itdüğinden gayri Siroz'da vâkı' olan hâssa çayırlara dahı uğrayup kum sürüp küllî zarar idüp Sibor (?) nâm karyenün kürbinde bir seddolmağla zarar def' olmak mümkün idüğü i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup anun gibi zikrolunan sunun ol mevzî'da seddolmağla zararı def' olmak mümkünse eger Timürhisâr* ahâlîsinden ve eger dahı cevânibinde olan kurâ halkından âdem çıkarup imeci tarîkıyla ol münâsib olan mevzî'da bir sed binâ idüp zikrolunan çayun eger kurâ mezârî'ına ve eger çayırıradur, zarar u ziyânın def' eylesin. Husûs-ı mezbûr [mühimdür]; ana göre bir münâsib olan yirde binâ itdüresin ki, re'âyânun dahı kendü işlerine muzâyaka lâzım gelmeye.

17

Erzurum'da Doğancıbaşı olan Paraskive yakaladığı doğanları İstanbul'a getirmek istediğinde, Şavşad ve Acara beyleri tarafından yeterli miktarda adam görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Emri tezkiresi kâtibdedür.

Şavşad ve Acara beğlerine hüküm ki:

Çakırcılarum başı tezkire gönderüp; "vilâyet-i Erzurum'da Toğancıbaşı olan Paraskive nâm zimmî mîrî için zabteyledüğü toğanları vaktinde kapuma getürmek istedikde kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl olunması" bâbında hüküm recâ itmeğin **[buyurdum ki:]**

Vardukda, mezkûr zikrolunan toğanları zabtidüp vaktinde getürmek lâzım geldükde âdem lâzım olursa mu'âvenet için kifâyet mikdârı âdem koşup gönderesiz.

Çatalca'dan Ahmed Çavuş getürdüğü ahkâm-ı şerîfedür.

18 ***Kastamonu ve Sinop dizdarları tarafından Ejderhan Seferi için hisar-eri çıkarılarak Ejderhan'a gönderilmesi.***

Kastamonı beğine, Kastamonı ve Sinob dizdârlarına; "... Cengci için hisâr-eri ihrâc idüp Ejderhân'a gönderesiz." diyü.

Hükmi Cezâyir çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 10 Receb, sene: 976

19 ***Bolu beyi ve Amasra dizdarının Kefe'de yapılan gemilere cenkçi göndermeleri.***

Bolı beğine ve Amasrı Kal'ası dizdârına; "... Kefe'de binâ olunan gemilere cengci için..." diyü.

Bu dahi, mezbûr Hüseyin Çavuş'a virildi.

20 ***Trabzon beyi ve dizdarlarının Ejderhan Seferi için yeterli sayıda cenkçi göndermeleri.***

Trabzon beğine ve dizdârlara; "cengci için".

Bu dahi.

21 ***Çorum beyinin elli kadar sipahiyi sancağının muhafazası için bırakarak geri kalanını alaybeyiyle birlikte Ejderhan Seferi'ne göndermesi.***

Çorum beğine; "Sancağın sipâhîlerinden elli nefer kimesne ile sancağın muhafazasında kalup bâkîsin alaybeğlerine koşup Ejderhân'a gönderilmek emrolmuşdı. Ol emr mukarrerdür..." diyü yazılan hükmi dahi ana virildi.

22 ***Canik ve Amasya beylerinin sancakları askerleriyle Kefe beylerbeyi emrinde Ejderhan Seferi'ne katılmaları.***

Çanık beğine; "Sancağın askeriyle Ejderhân Seferi mühimmine Kefe beğlerbeğisi yanına varasın..." diyü.

Bu dahı.

Bir sûreti dahı, Amâsiyye sancağı beğine.

Mezbûra virildi.

23

Köstendil, Silistre ve Niğbolu beylerinin sancakları askerlerini alaybeyleri komutasında Ejderhan Seferi'ne katılmak üzere Kefe beylerbeyi emrine göndermeleri.

Köstendil beğine; " "Sancağı askerin alaybeğine koşup Ejderhân'a Kefe beğlerbeğisi yanına varalar." diyü emrolmuşıdı. Ol emr mukarrerdür." diyü yazılan hükm-i şerîf.

Mahmûd Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Silistre sancağı beğine.

Halîl Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Niğbolı beğine.

Ramazân Çavuş'a virildi.

24

Kefe taraflarında zahireye ihtiyaç duyulduğundan Boğdan voyvodasının rençber gemileriyle Kefe'ye yeterli miktarda buğday göndermesi.

Boğdan voyvodasına; "Kefe cânibinde zahîre lâzım olmuşdur. Kifâyet mikdârı buğday rencber gemileriyle irsâl eylesin." diyü yazılan hükm-i şerîf.

Halîl Çavuş'a virildi.

25

Boğdan voyvodasının Kefe Seferi için sekiz yüz baş beygir tedarik ederek göndermesi.

Boğdan voyvodasına; "Kefe Seferi için sekiz yüz re's bârgîr tedârük idüp nevrûzda yarar âdemlerle Kefe'ye gönderesin." diyü.

Halîl Çavuş'a virildi.

26

Ejderhan Seferi'ne tayin olunan beylere nevrûzda Kefe beylerbeyine katılmaları konusunda gerekli emirlerin verildiği.

Kefe beğlerbeğisine; "Ejderhân mühimmi için ta'yîn olunan beğlere, "Hâzır olasız ve nevrûzda sana mülâkî olalar." " diyü yazılan hükmi Kapu Kethudâsı Hüseyin'e virildi.

27

Eflak voyvodasının Ejderhan Seferi için iki yüz baş beygir tedarik ederek göndermesi.

Bir sûreti, Eflak voyvodasına; "İki yüz re's bârgîr" için yazılan hükm-i şerîf Ramazân Çavuş'a virildi.

27 ve 28 numaralı hükümler arasındaki sahife (s. 4-A) boştur.

28

Defterde muhtelif tarihlere ait kayıtlar bulunduğu dair kâtib notu.

İşbu defterde tevârih-ı muhtelif ile ba'zı kuyûdât dahı mevcûd olduğundan, gaflet olunmaya diyü ma'lûmât olmak üzre şerh virildi. 20 Şevvâl, [sene:] 975

28 ve 29 numaralı hükümler arasındaki sahifeler (s. 4-B, 4-C, 4-D) boştur.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî gurre-i Saferi'l-muzaffer, sene: Hamse ve seb'în ve tis'a-mi'e, fî Kostantiniyyeti'l-mahrûse

29

Şam beylerbeyinin Leccun, Nablus, Kudüs-i Şerif ve Kerek sancaklarında karışıklık çıkaran ve isyan eden Aclun'daki Arap aşiretleri üzerine varılıp haklarından gelindiğine dair gönderdiği mektubun ve âsilere ait kesik başların alındığı; beylerbeyinin, ahalinin huzurunu temin hususundaki gayretlerini bundan sonra da devam ettirmesi.

Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Şâm beğlerbeğisine:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem Şâm'a tâbi' Aclûn sancağında olan A'râb dâyimâ isyân üzre olup livâ-i mezbûr Şâm ve Leccûn ve Nâblûs ve Kudüs-i Şerîf ve Kerek sancaklarına mülâsık olmağın ekseriyâ elviye-i mezbûrede olan fesâdât ve ümerâyâ katl ü hakâret mezbûrlardan sâdır olup hâliyâ Aclûn Beği İlyâs Beğ'i basup haylî âdemlerin katlidüp ve esbâbın gâret eyledükleri Dergâh-ı Mu'allâ'ya arzolunup haklarından gelinmesi fermân olunmağın Kudüs-i Şerîf ve Safed ve Hımıs ve Nâblûs beğlerine ve Selhad Sancağı Beği olan Kansu Beğ'e; "sipâhîleriyle gelmek" ismarlanup ve mukaddimlerden Bikâ'da olan Hanneş-oğlu (?) ve Ba'lbek'de olan Harfûş-oğlu'nun oğlu ve Nâblûs sancağında sâbıkâ isyân üzre olup hâliyâ itâ'at üzre olan Cüyûş-oğlu Yûsuf'a ve sâyir mukaddimlere kavvâs tekliif olunup Harbe nâm mahalde cem'ıyyet olundukdan sonra fesâd ü şenâ'atde ve ebnâ-i sebîl katl ü hasâretde ve sâbıkâ maktûl olan ümerâyı ve hâliyâ İlyâs Beği gâretde müttefik olan Benî-Muhammed ve Kerîm ve İbâd (?) ve Benî-Mehd ve Heytem ve Demîsât ve Mansûr ve Kanârîne (?) ve Benî-Mehd ve Harîbe (?) ve Hanne (?) ve Harşâ ve Âl-i Tefyâ (?) ve Benî-Nişye ve Benî-Sa'îd ve Âl-i Uşeym nâm tavâyif-i bâğiyenün me'vâ vü melce'leri olan Gavr nâm mahalle varılacak üzerlerine ümerâ vü yeniçeri vü sipâhî ve sâhib-i aşîret

mukaddimlerinden kifâyet kadar âdem gönderilüp basılup haylî cengoldukdan sonra murâd üzere haklarından gelinüp ve Âs-oğulları dimekle ma'rûf Muhammed ve Bedrec nâm fesâd başları –ki, Kûre nâm nâhiyeyi ıdlâl idüp âsî itmişlerdi– mûmâ-ileyh Kansu Beğ'un Ahmed nâm oğlu hüsn-i tedbîr ile elegetürüp başların kesdükden sonra Kuleykân (?) dimekle ma'rûf bir mahalde tahassun eyledüklerinde bi'z-zât üzerlerine ılgar idüp şehir-i Ramazân'un yigirmi birinci günü sabâh vaktinde basup [] vaktine değin harb u kıtâl idüp haylî harâm-zâdelerinin başları kesilüp ve ehl ü iyâlleri alınup tamâm haklarından gelinüp cümle ehl ü iyâlleri defter ile Kansu Beğ'e teslim olunup irsâl olundu ki, her birin tevbe vü istiğfâr ile sâhiblerine teslim eyleyüp tenbîh ü te'kîd eyleyeler ki, vilâyet halkı ve âyende vü revende şürûr u fesâdlarından emîn olalar." [diyü bildürmüşsin] ve mezbûrlardan tâyife-i Benî-Mehd Şeyhî olan Şeyh Hüseyin ve Âl-i Uşeym Şeyhî olan Şeyh Salâh ve mezkûrân Âs-oğulları Muhammed ve Bedrec'un kelleleri cümle iki yüz mikdârı başı Dergâh-ı Mu'allâm'a göndermişsin. İmdi; senün cibilletünde merkûz ve tînetünde mermûz olan mahz-ı şecâ'at ü şehâmetünden ve hüsn-i tedbîr ü tedârükünden umulan bunun gibi hısâl-i hamîde ve fi'âl-i pesendîde idi [ki,] vücûda getürmüşsin; yüzün ağ ola. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tamâm basîret üzere olup hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u sıyânet-i ra'ıyyet bâbında ve ehl-i fesâd ü şenâ'at haklarından gelmek husûslarında envâ'-ı mesâ'-î cemîle zuhûra getüresin.

30

Emrindeki gemilerden beşi ile adalar muhafazasına tayin olunan Sığacık beyinin isteyeceği azeb ve kalafatçılar ile ihtiyaç duyduğu diğer şeylerin Gelibolu Tersanesi Kethüdâsı Arslan tarafından geciktirilmeden tedarik edilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

Gelibolu'da Ters-hâne Kethudâsı Arslan'a hüküm ki:

Hâliyâ deryâ muhafazasında olan on pâre geminün beş pâresi içerüye gelüp beş pâresi girü tonanup atalar arasın hıfzitmek emridüp ol bâbda Sığacık beğine hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müşârun-ileyh zikrolunan gemilere lâzım olan eger azeb eger kalafatçı eger sâyir her ne taleb iderse tevakkuf itmeyüp kifâyet mikdârı ta'yîn eylesin; emr üzere mükemmel idüp kendü alup gideceğin alup gide, içerüye gideceğin içerüye göndere diyü hüküm virilmişdür.

31

Sığacık Beyi deryâ muhafazasına tayin olunduğundan, Gelibolu ve Boğaz Hisarları dizdarlarının, kendisine talep ettiği kadar azeb ve hisar-eri vermeleri.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî 5 Safer, sene: 975

Gelibolu ve Boğaz Hısârları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ; "anda gelen on pâre gemilerün beş pâresi girü donanup deryâ hıfz[1] için gönderilmek ve beş pâresin içerüye gelmek" emrüm olup; "Lâzim olan âdemi Gelibolu azeblerinden ve hısâr-erenlerinden alup tekmîl idesin." diyü Sığacık Beği olan Kaya'ya hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh sizden her ne mikdâr hısâr-eri taleb iderse te'allül ü inâd itmeyüp taleb itdüği kadar hısâr-eri defter idüp defteri ile teslim eylesesiz ki, lâzim olan gemilere tevzî eylesesiz. Şöyle ki; inâd eylesesiz yâhûd yararları vermeyesiz, sonra azl ile konmazsınız.

32

Şam'da, âsi Arapların kullandığı yay, ok ve hançerlerin imâlinin yasaklanıp piyasada mevcut olanların da satın alınarak deftere kaydedilip Şam ve Haleb'deki kale dizdârlarına teslim edilmesi ve hac yolundaki kalelere dağıtılması.

Yazıldı.

Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Şâm beğlerbeğisine:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Şâm'da ba'zı büyük yaylar ve yassı demrenlü oklar ve akfa (?) demekle meşhûr hançerler olup anun gibiler hemân âsî Arab'a mahsûs olmağın fîmâ-ba'd işlenmesi men' olunup ve çârsûlarda mevcûd olanları olıgeldüğü üzre satun alup Şâm ve Haleb'deki kal'alar için hıfzolunup ve hac yolunda olan kılâ'a tevzî olunması münâsibdür." diyü bildürüp nümûnesin dahı bu cânibe göndermişsin ve; "Nasrullâh nâm Arab şeyhı ba'zı Urbân ile re'âyânun terekelerin yidürüp ehl-i şenâ'at olmağın anı dutup Kal'a-i Şâm'da habsidüp anun yirine Nu'aym-oğlu Selâme şeyh nasbolunup ve Tarabay (?) evlâdından Huceyr nâm âsî [Leccûn]^H sancağında dâyimâ fesâd üzre olmağla ol dahı elegetürilüp habsolunup ve mukaddemâ gönderilen on pâre prankı kasîr olmağla fınduğu uzağa yörimeyüp andan mâ'adâ yedişer buçuk karış ellişer dirhem fınduk atar prankıya ihtiyâc olup ve hac yolunda isti'mâl olunan darbzenler şikest olmak ile ikişer yüz dirhem fınduk atar on pâre darbzen ihtiyâc olduğın" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; kazâyâ arz u i'lâm itdüğün gibi ise ol âsî Arablara mahsûs olan yaylar ve oklar ve hançerleri her kande bulunursa satılugelen bahâları ile alup Şâm ve Haleb'deki kal'alarda hıfzidürüp defter ile dizdârlarına teslim itdüresin ki, hacc-ı şerîf yolunda olan kılâ'a lâzim olanı gönderesin.

^H İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 89

33

Emvâl-i hâssa tahsili hizmeti için Şam yeniçerilerinden Haleb'e kırk yeniçeri tayin olunması.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mukaddemâ Haleb'de tahsîl-i emvâle Şâm yeniçerilerinden altmış nefer kimesne hıdmet eyleyüp hâliyâ Şâm-ı Şerîf cânibinde olan havâs müstekıl defterdârlık olıcak Haleb cânibinde olan emvâl-i hâssa tahsîli hıdmetine kırk nefer kimesne kifâyet ider. Mezbûr yeniçerilerden hıdmet-i mezkûra ta'yîn olunan yeniçerilerin ulûfeleri ağaları tezkiresiyle alınmak şartıyla serdârlarıyla kırk nefer yeniçeri ta'yîn olup mâ'adâsı Şâm'da hıdmet itmek" bâbında hüküm-i şerîf taleb eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, arzolunduğı üzere Haleb'de emvâl-i hâssa hıdmetine kırk nefer Şâm yeniçerisi ta'yîn idüp [mâ'adâsı] Şâm'da istihdâm olunalar.

34

Kudüs beyinin, Fatıma isimli kadının Kudüs ziyaretinden dönerken âsi Araplar tarafından esir edilen ve salıverilmesi için fidye talep olunan oğlunu ne şekilde olursa olsun esaretten kurtarması.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'ul-âhır, sene: 975

Kudüs-i Şerîf beğine hüküm ki:

Dârende Fâtıma gelüp ruk'a sunup; "Oğlum ile Kudüs ziyâretine varup gelürken âsî Arab basup esbâbum gâret idüp oğlumu alup esîr itdiler. Bahâ taleb iderler; hayfdur." diyü tezallüm eyledi. İmdi; şimdiye değin Arab tâyifesi kimesne esîr itdüğü yoğdı. Bu husûs hâlâ senün zamânunda vâkı' olup bu bâbda tamâm mes'ûl olmuşsin. Mezkûrenün oğlını halâs etmek senün uhdene lâzımdır. **Buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp mukayyed olup her ne tarîkla mümkün ise tedârük idüp halâs idesin. Şöyle ki; tekrâr şikâyet oluna, mu'âteb olursın.

35

İçel beyinin sipahi ve il-eri toplayarak; yol kesip yolcuların mallarını gasbeden Melleş, Umurlar ve Şâmîler adlı Arap cemaatlerinin üzerine varup haklarından gelmesi; ancak bu yapılırken suçsuz olanlara zarar verilmemesi.

Yazıldı.

İçil Beğinin Kethudâsı Hâcî Hamza Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

İçil beğine:

Mektûb gönderüp; "Melleş ve Umûrlar ve Şâmîler nâm Arablar cemâ'ati bir yire cem' olup her cemâ'atden altmışar-yetmişer Arab livâ-i mezbûrun sa'b yirlerine perâkende olup yollara turup âyende vü revendeyi kesüp mâlların gâret idüp ve karyelerde gice ile evler basup müslimânların esbâbların ve tavarların sürüp; izleyüp oturdukları yire varup da'vet-i şer' olundukda itâ'at itmeyüp sâbıkâ müteveffâ Mehmed Beğ'ün kethudâsı üzerlerine varup itâ'at itmeyüp cengidüp bir-iki âdemleri katlolanmak ile bir tarîk ile Karaman beğlerbeğisine hüküm-i şerîf virilüp nice kimesneleri rencîde itmişlerdür. Sipâhî vü il-eri ile âlâniyyen evleri basılıp haklarından gelinse olur." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Varıcak, arzitdüğün üzre anun gibi itâ'at-i şer' itmeyüp ısyân sûretin gösterür ise il-eri devşürüp mezbûr sipâhî ile varup basup fesâd ü şenâ'atî zâhir olup baş baş müfsidlerinün haklarından gelüp kırup memleket ü vilâyeti şerr u şûrlarından emîn eylesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara kimesneyi dahlitdûrmeyüp bu bâbda Adana ve Teke ve Hamîdili ve Tarsus beğlerine dahî hükm-i şerîf gönderilmişdür [ki,] gaybet idüp ol cânibe varurlarsa anlar dahî elegetüreler.

36 *İçel beyi tarafından yol kesen Melleş, Umurlar ve Şâmîler isimli Arap cemaatlerine baskın yapıldığında, bunlardan Adana, Tarsus, Teke ve Hamid sancaklarına kaçan olursa, bunların adı geçen sancakların beyleri tarafından yakalanıp hapsedilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahî. Fi't-târîhı m.

Adana beğine hüküm ki:

Hâliyâ İçil beği mektûb gönderüp; "Melleş ve Umûr ve Şâmîler nâm Arablar cemâ'atî bir yire cem' olup her cemâ'atden altmışar ve yetmişer Arab sa'b yollara ve billerde turup müslimânların mâlların gâret idüp ve gice ile karyelerde evler açup esbâb alup tavar sürüp () otu[r]dukları yire varup taleb oldukda itâ'at-i şer' itmeyüp ısyân sûretin gösterüp re'âyânun hâli mükedder olup il-eri vü sipâhî ile evlerin basup haklarından gelmek lâzîmdür." diyü bildürüp ol bâbda hükm-i şerîfüm virilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh mezkûr olan tâyifeyi basup haklarından gelmelü oldukda, anun gibi gaybet idüp taht-ı livânuzâ varur ise mecâl vormeyüp elegetürüp habsidüp arzidesin. Ammâ; bu bahâne ile anlardan olmayup kendü hâllerinde olanlara dahlolmakdan hazer idesin. Kimesneye i'timâd itmeyüp kendün göresin.

Yazıldı.

Bu dahî.

Bir sûreti, Tarsus beğine.

Yazıldı.

Bu dahî.

Bir sûreti, Teke beğine.

Yazıldı.

Bu dahî.

Bir sûreti, Hamîdili beğine.

37 *Avlonya beyinin, Avlonya'daki âsilerin hakkından gelmek için istediği tüfekçilerin verilmesi hususunda Yanya ve İlbasan beylerine gerekli emrin yazıldığı; Avlonya beyinin de gerekli hazırlıkları yaparak âsilerin hakkından gelmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Husrev'e virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Avlonya beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Isyan üzre [olan] Lopeş ve Porgorot nâm karyeler ve gayrilerün haklarından gelesin." diyü emrüm olmağın İlbasan ve Yanya ve Delvine beğleri ve sâyir sipâhî vü hısâr-eri varılup bir nice ehl-i fesâdun haklarından gelinüp sâyirleri sa'b yirlere irüp ammâ; nâhiye-i Kurveleş gâyet sengistân olmağın atlu yirin olmayup Avlonya ve Delvine sipâhîleri kifâyet idüp hâzır oldukda livâ-i İlbasan'a tâbi' Kal'a-i Draç'dan ve gayriden üç yüz nefer ve livâ-i Yanya'ya tâbi' Kal'a-i Brob'dan ve gayriden iki yüz nefer yarar tüfenkci alınmak için hüküm-i şerîfüm virilmesin" bildürmüşsin. İmdi; arzıtdüğün üzre hüküm-i şerîfüm yazılup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hüsn-i tedârük eyleyüp kış eyyâmında vakti ve mevsimi oldukda emr-i sâbık üzre zikrolunan âsîlerün inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile haklarından gelesin.

38 *Avlonya beyi âsîlerin üzerine gittiğinde Delvine beyinin de sipahileriyle birlikte ona yardıma gitmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

Delvine beğine:

Bundan akdem ba'zı âsîlerün haklarından gelmek için Avlonya beğine hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Üzerine varıldukda ba'zı ehl-i fesâdun haklarından gelinüp ammâ; zamânı olmayup zamânında üzerine varıldukda Delvine sipâhîleri kifâyet ider." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh ile zikrolunan âsîlerün üzerlerine varmak murâd idüp taleb itdükde te'hîr itmeyüp sancağın sipâhîleri ile müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla irişüp vech gördüğü üzre hıdmetde bulunasın.

39 *Avlonya beyi âsîlerin üzerine gittiğinde İlbasan beyinin Draç ve diğer kalelerden üç yüz, Yanya beyinin de Brob ve diğer kalelerden iki yüz nefer tüfekçi ile yardıma gitmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

İlbasan beğine hüküm ki:

Avlonya beğine ba'zı âsîlerün haklarından gelmek emrüm olup ol bâbda taht-ı livânda vâkı' olan Draç ve sâyir kılâ'dan üç yüz nefer tüfenk-endâz piyâde hısâr-eri virmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhden haber gelüp taleb itdükde aslâ te'hîr itmeyüp sancağında olan kılâ'dan üç yüz nefer âdem yazup mu'accelen düşmen yarağı ile

müşârun-ileyh ta'yîn itdüğü yire gönderüp teslîm idesin; ihmâlden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahu. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Yanya beğine; "BroB Kal'asından ve gayriden iki yüz nefer" için.

40

Nahcivan Seferi'nden sonra ecnebî olarak timara çıkanların timarlarının hak sahibi mâzullere tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Beğlerbeği hazretlerine gönderildi.

Rûmili beğlerbeğisine:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem; "Ma'zû[İ]ler ecnebî tûmârların isterler." diyü arzoldukda; "Virilsün." diyü emrolmuş idi. Ammâ; ne zamândan berü olan virilür ?" diyü bildürmüşsin. İmdi; Nahcivan Seferi'nden berü olanlar virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi Nahcivan Seferi'nden berüde ecnebî olup tûmâra çıkanların ki, ma'lûmun üzerine müstehakk olan ma'zûllere tevcih eyleyesin.

41

Mora'da zeamete mutasarrıf olan Lütfi'nin zeametinin alınarak bir başkasına verilmesi ve kendisinin hapsedilmesi.

Yazıldı.

Beğün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 4 Safer, sene: 975

Mora beğine:

Hâlâ ze'âmete mutasarrıf olan Lütfî'nün ahvâlin bildürmüşsin. Ma'lûm olup ze'âmeti âhara virilüp kendü habsolunmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı habseyleyesin; sonra emrüm ne vechile olur ise mücebiyle amel eyleyesin.

42

Selanik sancağının ve Filorina, Manastır, Fere, Demirhisar, Siroz, Zihne, Nevrapop, Yenice-i Karasu, Gümölcine ve İpsala kazalarının mehâyif teftişi esnasında, halk arasında kötülük ve haydutlukları ile tanınan kişilerin yakalanıp Kavala kaptanına teslim edilmesi.

Yazıldı.

Kâdî âdemi Ömer'e virildi. Fî 4 Safer, sene: 975

Timürhısâr kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender Çavuş ile hükm-i hümayûn vârid olup; "Selanik sancağının ve Filorina ve Manastır ve Fere ve Timürhısâr ve Siroz ve Zihne ve Nevrapop ve Yenice-i Karasu ve Gümölcine ve İpsala Kâdîlıkları'nda vâkı' olan mahâyif teftiş" fermân olup lâkin; "Şirret ü şekâvet ile beyne'n-nâs ma'rûf olan kimesneleri bir mikdâr zamân habsolunmak câyiz ü meşrû'dur." diyü fetvâ virilmişken "ol

asıl kimesneleri Kavala kapudânına teslim olunmak" için emr-i şerîf virilmesin" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibileri arzitedüğün üzre Kavala kapudânına gönderüp şer'le sâbit olan sûret-i sicilleri ve isimleri ve resimleri ile mufassal ü meşrûh mâddeleriyle yazup defter idüp bir sûretin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

43 *Frenk Beyi Yasef'in adamlarından Padişah'a sungur getirmek için Fransa'ya gönderilen İlya'ya ve getirdiği sungur ve doğanlara gidiş ve dönüşünde yol üzerindeki kaza ve sancaklarda haksız yere hiç kimse tarafından müdahale edilmemesi.*

Yazıldı.

Hakîm David'e virildi. Fî gurre-i Safer, sene: 975

Südde-i Sa'âdetüm'den Françe vilâyetine varınca deryâda ve karada olan sancakbeğler ve kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ Frenk Beği Yasef âdemlerinden İlya nâm Yehûdî Atebe-i Ulyâm'a sunkur getürmeğiçün irsâl olunup; "yolda ve izde dahlolunmamak" bâbında hükm-i şerîfüm virilmesin recâ itmeğin gitmelü olup ve geldükde her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olursa kendüye ve bârgîrine ve geldükde dahı getürdüğü sunkur u toğanlara yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeysesiz.

44 *Sana Beylerbeyi Rıdvan Paşa'nın İmamoğulları ve diğer kabilelerle anlaşmazlığa düşüp Sade ve bir çok yerin düşman eline geçmesine sebep olduğuna dair Yemen Beylerbeyi Murad Paşa'nın gönderdiği mektubun alındığı; Murad Paşa'dan önce Yemen'e gönderilen beylerbeyilerin halkı soyup mal topladıkları, ancak bunların mallarının müsadere edildiği; bu sebeple Murad Paşa'nın da aynı şekilde hareket etmemesi ve Sana beylerbeyi ile birlik olarak düşman eline geçen yerleri geri alıp halkın huzur ve refahı için çalışması; aksi takdirde elde ettiği hiç bir şeyin elinde kalmayacağı.*

Yazıldı.

Beğlerbeğinin Çavuşbaşısı Murâd'a virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

Yemen Beğlerbeğisi Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "diyâr-ı Yemen'e vâsıl olmadın San'â Beğlerbeğisi Rıdvân dâme ikbâlühû İmâm-oğulları ve sâyir kabâyil ile bir cüz'î nesne için nizâ'a düşüp adâvete mü'eddî olup düşmen cânibi gâlib olup nice memleket alındukdan sonra sen dahı Yemen'e varup taleb itdüğü asker mümkün olduğu kadar virildükden sonra tekrâr taleb idüp gönderilmek üzre iken Sa'de vilâyetin Şâh Alî'ye virüp ol dahı vardukda memleket halkın kendü hâllerinde komayup evvelâ zahîreyi satup asker zebûn olup hısârı düşmen almak üzre olduğun istimâ' idüp üç beğ ve Zebîd'ün gönüllü ağası gönderildükde; "Sa'de'yi düşmen aldı; sen gelmen dahı fâyide itmez. San'â da elden gider." diyü haber gönderüp ve ol câniblerde

dahı ba'zı düşmen hareket itmeğin ve askere Rıdvân *dâme ikbâlühû* Sa'de üzerine varmasına ruhsat vermeyüp on beş gün alıkoyup ba'dehû; "Düşmen sulholundu." diyü icâzet idüp geldüklerinde keyfiyyet-i sulhdan sü'âl oldukda; "Bir nice kâşiflik yiri Mutahhar'a virdiler; biz vardukdan sonra aslâ düşmen ile mukâbil olmadılar." diyü cevâb virdüklerin" bildürmüşsin; her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. İmdi; şimdiye değin anda olan beğlerbeğiler girü bu cânibe bir âhar mansıb ile çıkmak ümîdi ile re'âyâdan ve gayriden buldukları mâl ü menâli alup memleket ü vilâyeti harâb itmişlerdür. Sen dahı şöyle kıyâs itmeyesin ki; anda tahsîl-i mâl idüp girü bu cânibe çıkasın; ol fikir muhâldür. Şöyle ki; memleket ü vilâyeti adl ü dâd ile görüp gözedüp ma'mûr eyleyüp ve ol alınan yirleri ve kal'aları San'â beğlerbeği ile hüsn-i ittihâd u ittifâk ile inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile alup zabteylesin, sen dahı anda mâdâm ki kayd-ı hayâtdasın, memleket ü vilâyet zabt u [ra]btunda olup re'âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl ile kâr u kisblerine meşgûl olalar. Şöyle ki; sen dahı hemân mücerred birkaç gün ahz ü celb idüp berü gelmek fikrin eylesin, ol fikir muhâldür. Hâliyâ müşârun-ileyh Rıdvân'un dahı gönderdüğü mâl ü esbâb külliyyen girift olmuştur. Min-ba'd dahı her kim ki bu vechile eyler, girift olmak emrüm olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda kemâl-i basîret üzre olup min-ba'd mâl cem' idüp bu cânibe çıkmak sevdâsından ferâgat idüp dahı fermân-ı şerîfüm mücebince ol a'dânun alduğı eger Sa'de'dür, eger sâyiridür; hüsn-i tedbîr ü tedârük eyleyüp inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile düşmenden halâs idüp dahı hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u rabt-ı ahvâl-i ra'ıyyet bâbında dakîka fevtitmeyüp zâlimlere ihânet ve mazlûmlara ri'âyet idüp eyyâm-ı sa'âdet-encâm-ı hılâfetümde re'âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl ile ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerinde olalar. Mâdâm ki vech-i meşrûh üzre memleket [ü] vilâyetün ihyâsına sa'yidesin, sen dahı kayd-ı hayâtda oldukca vilâyet-i mezbûreye mutasarrıf olursın. Şöyle ki; sâyirler gibi bu diyârlara çıkmak hevâsıyla ahz-i mâl ve celb-i menâfi'a meşgûl olup re'âyâ vü berâyâ zulm ü cevrdan pây-mâl ola, ne tahsîl itdüğün mâl kalur, ne mansıb; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü's-Sebt, fî 4 Safer, sene: 975

45

Oğlan devşirmek için görevlendirilen Ferhad Bandırma'ya vardığında, Bandırma, Dudiliman, Yeniceköy ve Erdek'in oğlanlarının Mirali ve Marmara adalarına kaçtıkları, Adalar'dan istendiğinde verilmedikleri bildirildiğinden, kaçan oğlanların buldurulması; direnenlerin küreğe konulmaları için isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 4 Safer, sene: 975

Atalar kâdîsına hüküm ki:

Oğlan devşürmeğe me'mûr olan Ferhâd *zîde kadruhû* Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mihalıç kazâsından süriyi bağlayup Bandırma'ya vardukda Bandırma'nun ve Dud-iliman'un ve Yeniceköy'ün* ve Erdek'ün oğlanlarını cümlesi Mîrali Adası'na ve

Marmara Adası'na ve gayri atalara kaçmışlardır. Köylüsinden taleb olundukda; "Atalar'a kaçdı." dirler. Atalar'dan taleb olunup âdem gönderüp papaz u kethudâsı da'vet olundukda gelüp cevâb virmezler; "Mu'âfuz; bize kimesne girmez." dirler. "Bu köyler gayri köyler gibi değildir; azîm köylerdür; mülkleri çokdur ve bizden kuvvetlüdür; bizüm gibi niçün oğlan virmezler ? Biz pâdişâhun emrine mutî'uz; anlar niçün mutî' değildir ve biz kendü oğlanımızı zabtidemezüz, anda kaçır; siz gitmeyince bize dahı oğlumuzu virmezler." diyü anlardan şekvâ iderler." diyü i'lâm itdüği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp müşârun-ileyh ile zikrolunan atalara varup ol gaybet iden oğla[n]ları her kimler ise aslâ te'allül itdurmeyüp teklîf idüp buldurup yararın emr-i şerîfüm üzre yazup inâd idenleri isimleri ile yazup arzidesin [ki], küreğe koşıla ve oğlan cem' olunmak emrolunandan; "Viregelmedük; elimüzde emir vardur." didüklerine amel eylemeyesin.

46

Sığacık Beyi Kaya Bey'in, yanında bulunan on kadırga ile Boğaz Hisar'a gelip beşini cenkçi, kürekçi ve harp âletleri ile tekmil ederek deryâ muhafazasına gitmesi, diğer beşini de içlerine hisar-erlerinden ellişer kişi koyarak Abdülcebbar, Mustafa Kotar (?), Ali Türk, Ahmed Gelibolu ve Osman Hacı reislerle Tersâne-i Âmire'ye göndermesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

Sığacık Beği Kaya Beğ'e hüküm ki:

Anda senün yanında olan on pâre kadırgalar ile Boğaz Hısâr'a gelüp ve beş pâre Abdülcebbar ve Mustafâ Kotar (?) ve Alî Türk ve Ahmed Gelibolu ve Osmân Hâcî'yı içerüye gönderüp beş pâresin mükemmel idüp girü deryâ hıfzına gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre te'hîr itmeyüp zikrolunan on pâre kadırga ile Boğaz Hısâr'a gelüp dahı beş pâre kadırgasın yarar cengci vü kürekci ve âlât [ü] esbâbı ile müretteb ü mükemmel idüp deryâ yüzine çıkup gereği gibi muhâfaza hıdmetinde olasın ve zikrolunan re'îsler ile ve beş pâresine dahı bunda Ters-hâne-i Âmire'ye getürmek için hısâr-erinden ve gayrinden her gemiye ellişer âdem koyup berüye gönderesin. İçerüye gitmeyecek gemilere azeb ü kalafatçı vü hısâr-eri virilmek için anda olan Ters-hâne kethudâsına ve Boğaz Hısârları dizdârlarına emr-i şerîfüm gönderilmişdür; ana göre taleb idesin.

47

Vidin, Niğbolu ve Silistre'de beyler, kadılar, nâibler, voyvodalar, züamâ, erbâb-ı timar ve ehl-i fesâdın mehâyîfi teftişi ve reâyâ ile aralarındaki davaların görülmesi sırasında, daha önceki kadı ve nâiblerin haksız karar verdikleri şer'î davaların da yeniden görülüp şer' ve kanuna uygun olarak sonuçlandırılması.

Yazıldı.

Vidin husâr-eri Mehmed'e virildi. Fî 6 Safer, sene: 975

Şumnı ve Hezârgrad kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Vidin ve Niğbolı ve Silistre sancaklarında olan beğlerün ve kâdîların ve nâyiblerün ve voyvodaların ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârün ve sâyir ehl-i fesâd tâyifesinün re'âyâyâ olan mahâyifleri teftîş olup ve re'âyânun mezkûrlar üzerine sâbit olan hakları alıvirilmek ve ümenâ vü ummâl tâyifesinün dahı sâbit olan zulümleri mufassalen defter olup arz olunmak" fermân olunmağın Vidin'e gelinüp zikrolunan tâyifenün herbirinden fukarâdan nice kimesnelerün şikâyetleri istimâ' olup lâkin şikâyet itdükleri kimesnelerün ekseri hâzır bulunma[ma]ğın anlara vusûl müyesser olmayup hâzır olanları şer'-ı şerîf mücebince görilmek üzredür ve fukarânun ümenâ vü ummâl tâyifesinden ve sancak voyvodaları te'addîsinden bî-nihâye şikâyetleri olup görilmekle dükenür değildir. Ammâ; vilâyetün re'âyâsı kefare olup içlerinde ehl-i İslâm sâkin olmamağın da'vâlarına müslimân şâhid ikâmetinden âciz oldukları sebe[b]den isnâd itdükleri mezâlim ü mahâyifden sübût bulur az kazıyye vardır. Bi'l-cümle ahvâl-i re'âyâ ziyâde ihtilâl üzre olup bu tâyifeden gayri re'âyânun birbiri üzerinde hukûk-ı şer'ıyyesi olup görilmesin taleb idüp; "Vilâyet hâkimlerine mürâca'at idün." dinildükde; "Maslahatımız ihmâl idüp görivirmediler ve nâyibler hasmımıza meylidüp hılâf-ı şer' hükmitdiler." diyüp ve ba'zı fukarâ ümenâ vü ummâl ve sâyir mübâşirîn üzerlerine şer'le isbât-ı hukûk idüp alıvirilmesin taleb itdüklerinde; "Bunların husûsları arza muhtâcdur." didüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise şer'î olan da'vânun on beş yıl mürûr itmeyen ve kânûna müte'allik olmayan da'vâları kuzât u nüvvâb hılâf-ı şer' u kânûn hükmitmiş olalar, anun gibi kazâyâyı tekrâr şer'-ı şerîf ve kânûn-ı münîf üzre istimâ' idüp şer' u kânûnla faslidüp bir ferde hılâf-ı şer'-ı şerîf ve mugâyir-i kânûn-ı münîf te'addî vü hayf itdürmeyesiz.

48

Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden Boğdan, Eflak ve diğer yerlerden gelen sürülerden on beş sürüde bir sürü verilerek sıkıntının giderilmesi.

Yazıldı.

Çavuşun âdemi Mahmûd'a virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olup Mahrûse-i Edirne'de koyun hıdmetinde olan Mahmûd'a hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de et bâbında ziyâde muzâyaka olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger muzâyakaları var ise eger Boğdan'dan ve eger Eflak'dan ve sâyir yirlerden gelen haymâne koyunlarından on beş süriden bir sürü virüp muzâyaka çekdürmeyesin.

49

Manavgat'tan gelen bezirgânların yollarını kestikleri ihbar olunan Ereğli köyü civarındaki kâfir Arnavudların her nerede bulunurlarsa ele geçirilerek hapsedilmeleri ve kâfir Arnavudların köylerde ırgad olarak istihdam edilmemeleri için gerekli uyarıların yapılması.

Yazıldı.

Kocaili beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ereğli nâm karye kurbinde harâmîlik ider Arnavud kâfirleri olup Manavgad'dan gelen bâzergânların âlet-i harb ile yolına gelüp ve mezbûr karye halkı dahı te'addîlerinden şekvâ idüp def'ı lâzım olduğın" bildürmüşsin. İmdi; öte yakaya Arnavud kâfiri ve sâyir ırgad kâfir geçmek memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ırgad levend kâfirler her kande ise elegetürüp her biri ne zamânda geçüp ve ne mahalden geçmiş ise ma'lûm [u] defter idüp defterleriyle habs ile gönderesin ve min-ba'd nevâhî vü kurâya tenbîh eylesesin ki, anun gibi levend kâfir istihdâm itmeyeler; idenlerin sonra haklarından gelinür.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 5 Safer, sene: 975

50

Matbah-ı Âmire aşçı, kilerci, helvacı ve ekmekçilerinin buçuklarının, hizmete gelenlere nevbet üzere verilmesi.

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi; Dîvân'da. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Çâşnigîrbaşına ve kîlârcıbaşına hüküm ki:

Matbah-ı Âmirem hıdmetkârlarına ta'yîn olunan buçukları nevbet üzerine virilmeyüp murâd olunan kimesnelere virildiği i'lâm olunmağın mezbûrlara kânûn üzere ta'yîn olunan buçukları hıdmetlerinde kâyim olanlara nevbet üzere virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, eger Matbah-ı Âmirem aşçılarınadur, eger kîlârcılara ve eger halvâcılara ve etmekcileredür; kânûn üzere ta'yîn olunan buçukların her tâyifenün ağaları ma'rifetiyle hıdmetinde kâyim olanlara nevbet üzere viresiz. Ammâ; "Nevbeti geldi." diyü hıdmetinde kâyim olmayanlara virmeyesiz.

51

İspanyalılar'ın bir donanma hazırladığı ve Cezâyir-i Garb taraflarına saldırma niyetinde olduklarına dair haberler alındığı bildirildiğinden, Cezâyir-i Garb beylerbeyinin gaflet etmeyip hazırlıklı olması ve memleketi düşman saldırısına karşı koruması.

Yazıldı.

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mâh-ı Zi'l-hicce'de küffârın donanmasından haber alup yüz

yiğirmi pâre kadirge ve yetmiş pâre barça hâzır idüp İspanya beği için otuz beş oturak bir baştarde yapı olup –kendü girse gerek– kasdları Cezâyir-i Garb taraflarına imiş." diyü bildürmişsin; ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı basîret üzre olup gaflet itmeyüp gaflet ile a'dâdan memleket ü vilâyete zarar irişdürmekden hazer idesin.

52

Elinde yüz bin kalp akçe olduğu şikâyet edilen Avraham Kufle isimli Yahudinin hapsedilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Beğün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

Balyabadra kâdîsına hüküm ki:

Hâlîyâ; "taht-ı kazândan Şemoyıl Same ve Avraham Bambole nâm Yehûdîler meclis-i şer'a gelüp Avraham Kufle nâm Yehûdî için; "Benüm yüz bin kalb akçam vardır; havfûmden âb-hâneye bıraktım." didüğün şehâdet itdüklerin" huccet idüp Âsitâne-i Sa'âdetüm'e arz olunmağın mezbûr Yehûdî'nün habs olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr Yehûdî'yi habsidüp min-ba'd emirsüz ıtlâk itmeyesin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna.

53

Bazı suhte tâifesinin av bahanesiyle silâhlarıyla yaylaya çıkıp zekât adı altında ahalinin para ve koyunlarını aldıkları şikâyet edildiğinden, yeniçerilerin dışında her kimde silâh bulunursa alınması ve üç-dört suhte silâhlı ve toplu olarak gezerlerse yakalanıp hapsedilmesi; bu hususta kadıların sancakbeyine yardımcı olması; bundan sonra suhtelerden halka herhangi bir zarar erişirse sancakbeyi ve kadıların sorumlu olacağı.

Yazıldı.

Beğün âdemi Alî'ye virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Çorum beğine ve kâdîlara:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "kasaba vü kurâ halkından ba'zı kimesneler tüfenk ile ve yarak u yasak ile şikâr bahânesine yaylaklara çıkup re'âyânun ganî olanlarından "zekât" diyü akçaların ve koyunların alup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup yarakları ellerinden alınup haklarından gelinmek istedikde, siz ki kâdîlarsız; "Üzerlerine bi-hasebi's-şer' nesne sâbit ü zâhir olmadı." diyü mâni' olmağla ehl-i fesâda ruhsat olduğun" arzitmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Bu bâbda vârid olan emr-i şerîf mücebince amel eyleyüp min-ba'd sùhte nâmına olan ehl-i fesâdun ikisi ve üçü yarağla bir yirde gezdürmeyesin ve Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden gayri her kimde tüfenk bulunursa alasin ve siz ki kâdîlarsız, ol vechile yarak u yasak ile üç-dört nefer sùhte tâyifesi cem'ıyyetle gezdüklerinde; "Üzerlerine şer'le

nesne sâbit olmadı." diyü elegetürmekde mu'âvenet itmeyesiz, sonra istimâ' oluna, mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup il-erine dahı tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, birkaç sûhteyi ki, kendü hâllerinde olmayup yarak u yasak ile gezeler, elegetürüp sana teslîm idüp sen dahı habsidüp ahvâllerin bildüresin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm sancağunda sûhte vü levend tâyifesinden kimesneye zarar irişe, özü'n makbûl olmaz.

54 *Paşa sancağının sol-kolu yeniden tahrir olunacağından buradaki sancakbeyi ve kadıların bu iş için görevlendirilen Defter Emîni Mustafa ile defter kâtiblerinden Mehmed'e gereken yardımı yapmaları.*

Yazıldı.

Defter kâtiblerinden Mehmed'e virildi. Fî 5 Safer, sene: 975

Selanik ve Üsküb sancağı beğlerine ve kâdîlarına ve Paşa sancağında sol-kolda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Paşa sancağının sol-kolu müceddeden tahrîr olunması fermân-ı şerîfüm olup Rûmili'nün Defter Emîni Mustafâ *zîde mecdühû* emîn ve defter kâtiblerinden Mehmed *zîde kadruhû* kâtib ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup tahrîre mübâşeret itdüklerinde gereği gibi mu'âvenet [ve] re'âyâ tâyifesinden ve gayriden ihzârî lâzım olanları ihzâr idüp avk u te'hîr olunmayup ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

55 *Karahisâr-ı Sâhib beyinin kalede mahbus gurbet tâîfesinden dördünün ortadan kaybolduğunu bildirmesi üzerine, anılan tâîfeden üçünün emniyetli bir şekilde Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Beğün kethudâsı Nûrullâh nâm kimesneye virildi. Fî 6 Safer, sene: 975

Karahisâr-ı Sâhib beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem Karahisâr-ı Sâhib Kal'ası'nda habsolunan gurbet tâyifesinin dört neferi gaybet idüp dikkat ü ihtimâm ile tetebbu' u tecessüs olunup elegendüklerin" arzylemişsin. İmdi; zikrolunan gurbetlerin kayd ü bend ile üç neferin Südde-i Sa'âdetüm'e göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan üç nefer gurbetleri muhkem kayd ü bend idüp yarar âdemleriyle gönderesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 6 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

56

Dergâh-ı Muallâ mehterlerinden Abdurrahman'ın her nerede ise buldurularak tutuklanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mehterbaşına virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Lârende kâdîsına hüküm ki:

Nâyibün mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Dergâh-ı Mu'allâm mehterlerinden Abdurrahmân'un huzûrî lâzım olmağın her kande ise bulup Südde-i Sa'âdetüm mehterlerinden Memi ve Hüseyin'e kayd ü bend ile teslîm olunup gönderilmesi" için gönderilen hükm-i şerîfüm mücebince tecessüs olunup babası Yûsuf bulunup tenbîh olunduğın ve mezbûr için çok zamândur bu diyârdan çıkup gidüp gaybet eyleyüp Rûmili câniblerine gitdüğü haber virilüp bulunması müte'assir olduğın" bildürdi. İmdi; mezbûrun bulunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun akvâm u akribâsına ve yatak u turaklarına bi'l-cümle şer'le ve kânûn ile buldurması lâzım olanlara teklîf eyleyüp beher-hâl buldurup Südde-i Sa'âdetüm'e göndermeyince olmayasın.

57

Evinde kalp akçe bulunan ve kalpazanlığı sabit olan Balyabadra Yahudilerinden İsak Ammar'ın siyaset olunması.

Yazıldı.

Beğün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 6 Safer, sene: 975

Mora beğine hüküm ki:

Balyabadra nâyibi sûret-i sicil gönderüp; "Balyabadra Yehûdîlerinden İsak Ammâr nâm Yehûdî'nün evinde haylî kalb akça bulunup kallâb idüğü sâbit olmuştur." diyü bildürmeğın mezbûr Yehûdî'ye siyâset emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr İsak Ammâr'ı emr-i şerîf üzre siyâset idüp fermân-ı hümayûnum yirine varduğın yazup bildüresin.

58

Gelibolu'nun Adilhan köyünde Bezîrgân Hacı Bâlî'nin para ve eşyalarını çalanların Ferecik voyvodası tarafından hapsedilen gurbetler oldukları sabit olursa siyaset olunmaları; sabit olmaz ise teftiş için Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri ve bu takdirde Gelibolu kadısının hırsızların bulunması için adı geçen köye gidip sabıkalıları teftiş etmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Bâzergân Hâcî Bâlî'ye virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

Gelibolu ve Ferecik ve Enes kâdîlarına:

Dârende Hâcî Bâlî nâm kimesne gelüp; "Bâzergân olup Gelibolu kazâsına tâbî Âdilhân nâm karyede kondukda nukûd u esbâbdan gice ile yüz bin akçalık rızkı sepet sandûk ile sirka olunup irtesi sandûk karye-i mezbûreye karîb yirde boş bulunup sepet yanında birkaç atlu izi bulunup köylülerile izleyü ardlarına düşüp Ferecik kazâsına varup tokuz nefer atlu gurbet ol gün anda voyvoda tutup habsidüp mezkûr gurbetler meşhûr harâmîler olduğına ahâlî-i vilâyetden mu'temedün-aleyh kimesneler haber virüp ve bu bâbda karye-i mezbûrenün sicillâtlu müttehemleri dahı mazınnamdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, siz ki Ferecik ve Enes kâdîlarısınız, mezkûrûn gurbetlerün keyfiyyet-i hâllerin ahâlî-i vilâyetden bî-garaz müslimânlardan bi'z-zât hakk üzre teftîş idüp göresiz; arzolunduğı gibi olup husûs-ı mezbûr ol gurbetler üzerine şer'le sâbit olur ise mezkûrun sâbit olan hakkın alıvirdükden sonra ol gurbetlere anda siyâset idesiz; eger sübût bulmaz ise Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, ahvâlleri bunda şer'le teftîş oluna. Ammâ; yolda gelürken gaybet itdürmekden hazer idesiz. Anun gibi siyâset olunur ise emrüm yirine varduğın yazup bildüresiz ve sen ki Gelibolu kâdîsısın, husûs-ı mezbûr ol gurbetler üzerine şer'le sâbit olmaz ise bi'z-zât ol karyenün üzerine varup bu bâbda mazınnâ olup töhmet-i sâbıkası olanları ihzâr idüp dikkat ü ihtimâmla müstekillen hakk üzre teftîş idüp görüp muktezâ-yı şer'-ı şerîf ne ise icrâ idüp sâbit olan hakkın alıvirüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin. Sârik u ehl-i fesâdı buldurup elegetürmekde sa'y ü ikdâm idesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâlinde olan kimesneler rencîde olunmakdan hazer idesin. Hakk üzre olup...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

59

Uşak'ta siyaset olunan Hoca Ali oğlu Pîr Mehmed'in suç ortaklarından olup teftişlerine mübâşir olan Muhammed Çavuş elinde mahbus oldukları bildirilen Yumak Ali ve diğer iki arkadaşının teftiş bitip hak sahiplerine hakları alıverildikten sonra Kütahya Kalesi'nde hapsolunmaları; kaçtığı bildirilen diğer ehl-i fesâdın da yakalanıp kendilerinden hak dava edenlerle davalarının görülmesi ve sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Muhammed Çavuş'un âdemi Hasan'a virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Uşşâk ve Gedos kâdîlarına:

Küre kâdîsıyla Uşşâk kâdîsı nâyibi mektûb gönderüp; "kazâ-i Uşşâk'dan Hasan ve Mehmed ve Abdüllatîf ve anlardan gayri ba'zı kimesneler kazâ-i mezbûrdan fesâd ile meşhûr olup siyâset olunan Hâce Alî oğlu Pîr Mehmed'ün şerîk ü hıdmetkârı olan Yumak Alî dimekle ma'rûf kimesneden şikâyet idüp hukûk taleb eylemeğin bu bâbda Dergâh-ı

Mu'allâm çavuşlarından Muhammed Çavuş mübâşeretiyle gönderilen hükm-i şerîf mücebine teftîş olundukda mezbûr Hasan merkûm Alî için; "Gice ile âhûrumdan otuz filorilik bir atımı sirka idüp" ve mezbûr Mehmed dahı; "sekiz yüz akçalık bir atımı evüm basup cebren âhûrumdan alup" ve mezbûr Abdüllatîf; "mezbûr Alî tezvîr ile Satı nâm kızımı; "Nikâha vekîliyüm." diyü rızâm yoğiken ve vekîl dahı değil iken cebren bir kimesneye nikâh itdürüp" didüklerinde mezkûr Alî inkâr idüp sâbit olunca kefil taleb olundukda mezbûrun nefsine kimesne kefil olmayup ve ahâlî-i vilâyetden nice bî-garaz müslimânlar mezbûr için; "Sârik u kuttâ'-ı tarîkdur ve san'atı âdem katl ve koyun u at u katır sirka eylemekdür; vâcibü'l-katldür." diyü şehâdet itdüklerin" bildürmüşler ve bundan gayri mezkûrûn müdde'îler tarafından Hasan nâm kimesne dahı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mezkûr Pîr Mehmed'ün karındaşı Mahmûd ve Ca'fer nâm kimesneler dahı ehl-i fesâd ü mücrimler olup mezkûr Alî ile mübâşir-i mezbûrun habsindedür ve ba'zıları gaybet itmişdür." diyü bildürmeğin mahbûs olan üç nefer mücrimlerin Kûtâhiyye Kal'asında habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ol gaybet iden ehl-i fesâdı dahı buldurması lâzım olanlara buldurup sa'yidüp elegetürüp hukûk da'vâ idenler ile berâber idüp bir def'a şer'le faslolunmayan kazıyyelerin şer'le teftîş idüp göresiz; erbâb-ı hukûka bi-hasebi's-şer' sâbit olan hakların hükmidüp alıvirdükden sonra mezkûr üç nefer mücrimleri mübâşir-i mezbûr ile Kûtâhiyye Kal'asına gönderesiz ki, anda habsoluna. Ammâ; yolda gaybet itdürmekden hazer idesiz ve ol gaybet iden ehl-i fesâdun elegirüp üzerine şer'le nesne sâbit olanların sübût bulan mevâddını sicill idüp dahı şer'an habs icâb idenlerin habs, kefile virmek lâzım olanların kefile virüp ahvâllerin mufassalen yazup sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz; sonra ol bâbda emrüm ne vechile sudûr ider ise mücebi ile amel oluna. Tezvîr ü telbîsden... *ilâ-âhırîhî*.

60

Hınıs'ın tahririnde görevlendirilen Ömer Bey'in, Hınıs'ta zeamete mutasarrıf olan İbrahim'i çevreyi iyi tanıdığı ve bildiği için tahrirde istihdam etmesi.

Yazıldı.

Mezbûr za'îme virildi. Fî 7 Safer, sene: 975

Ömer Beğ'e hüküm ki:

Livâ-i Hınıs'un tahrîri lâzım olmağın sana emridüp defteri dahı irsâl olunmuşdur. Eyle olsa; livâ-i mezkûrda ze'âmete mutasarrıf olan İbrâhîm *zîde kadruhû* ol yirün ehl-i vukûfı olmağın livâ-i mezbûr tahrîrinde istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhi livâ-i mezkûr tahrîrinde istihdâm eylesesin; vâkı' olan () il'âm idesin.

Hâssa tâcirlerden Müteferrika Mustafa'nın vefat etmesi sebebiyle Moskova taraflarına gönderilen Hâssa Tâcir Mumammed'in memur olduğu hizmeti gereğince yerine getirmesi; kendisine gerekli durumlarda yardım etmesi için Moskova kralına nâme gönderildiği.

Yazıldı.

Selanik Nâzırı Sâdık Çelebî'ye virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel

Hâssa tâcirlerümden Moskov cânibine irsâl olunan Muhammed'e hüküm ki:

Bundan akdem hâssa tâcirlerümden olup Atebe-i Ulyâm müteferrikalarından olan Mustafâ vefât idüp me'mûr olduğun hımdetde sana küllî i'timâd olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, kadîmden olıgelen âdet ü kânûn üzre me'mûr olduğun husûslarda itmâm-ı maslahat eyleyesin ve sana mu'âvenet için ve lâzım olan* yirde âdem virmek için Moskov kralına nâme gönderildi; kemâl-i basîret üzre olasın.

Vidin sancakbeyinin voyvodaları ve adamlarının, sancak sipahilerinin timarları mahsûlünü tahsil ettikleri, reâyanın bal, yağ, arpa ve koyunlarını karşılıksız alıp zulmettikleri yolundaki şikâyetlerin teftiş olunması; aslı var ise bu zulümleri işleyenlerin oralarla alâkalarının kesilip Anadolu'ya sürülmesi ve bir daha kimsenin bu gibi zulümleri işlemesine izin verilmemesi.

Yazıldı.

Arz getüren Vidin hısâr-eri Muhammed'e virildi. Fî 6 Safer, sene: 975

Vidin beğine ve Şumnı kâdîsına:

Vidin sancağı sipâhîleri arz-ı hâl gönderüp; "Vidin'e vâlî olan beğler defter-i hâkânîde bize hâsıl kaydolunan bâd-ı hevâ ve deşt-bânîyi cümle kendüler alup ve sancakbeğleri voyvodaları köylerimizün içinden çıkmayup gezdüklerinden gayri pâre sübaşları dahı gezüp hılâf-ı şer' u kânûn re'âyâmuzu rencîde itmekden hâlî olmayup ve re'âyâmuzdan kabzidükleri bâd-ı hevânun bize âyid olan nısfın voyvodalardan ve beğlerden taleb eyledüğümüzde bir akça ve bir habbe vermeyüp; "Varun, siz dahı alun." diyü cevâb virüp ve biz re'âyâmuzun kovanların henüz ta'sîr itmedin nevâhî voyvodaları beğlik için re'âyâmuzun yarar olan kovanların mühürleyüp sonra ahz zamânı iricek yigirmi beşer ve otuzar ve kırkar akça değer kovanlarına üçer-dörder-beşer akça virüp ellerinden alup balı müfte çıkarup ve bu bahâne ile nice re'âyânun dahı nice akçasın alup ve yağ zamânında bir-iki hâneye bir ünüğe yağ alup her ünüğe dörder-beşer akça virüp ellerinden alup ve "bir ünüğe" diyü aldıkları yağ iki-üç ünüğe olup ve kendi hâslarından olan tereke ile kefâf kılınmayup bizüm re'âyâmuza "poklon" diyü kifâyet mikdârı arpa vü koyun salup ve sâyir levâzimlerin dahı re'âyâmuz yanından gördürüp akça vermeyüp ve bundan mâ'adâ voyvodaları kendü bârgîrlerine binüp köyden köye gezüp şehre karîb olan köylerümüze odun salup re'âyâmuza cebr ile odun getürdüp bir akça vermeyüp ve bundan gayri akça alup ve otluk tahmîlinde ve taşımakda hâsları re'âyâsın istihdâm itmeyüp bizüm re'âyâmuzu getürdüp üçer-dörder gün istihdâm eyleyüp bir akça vermeyüp ve mesâfe-i ba'idede olan köylerimizden; "Size hımdet teklîf olmadı." diyü nâhiye voyvodaları evden eve üçer-dörder akçaların alup bu makûle zulmlerinden re'âyâmuzun hâlleri ziyâde mükedder olup nicesi

celâ-yı vatan itdükleri için tîmârımızun mahsûli yazusın virmeyüp sefer olduğu zamânda deynle seferleyüp ve bu zulmleri iden Mustafâ bin Hasan ve Bayram ve Korkud ve Hasan bin Murâd ve Mustafâ bin Bostân (?) ve Halîl bin Mehmed ve Nasûh ve Üveys ve Mirze (?) Çavuş ve Hızır Bâlî ve âdemi İbr[â]hîm ve Süleyman ve Niğbolılı Hüseyin ve Çengî Hasan nâm müfsidleründür; yirli olmağın voyvodalar yanınca kulaguzluk idüp fesâd iderler; men' olunmazlarsa ve vilâyetden sürilmezlerse celâ-yı vatan iderler." diyü bildürdiler. İmdi; zikrolunan müfsidler (ahvâli görilmek lâzımdür, sahîh midür, değil midür; tamâm hakk üzere olup kimesneye meyl ü muhâbâ itmeyüp gereği gibi anları teftîş eylesesiz; fi'l-vâkı' ol vechile ifsâdları muhakkak ise)^H Anadolu'ya sürölüp ve min-ba'd beğler âdemleri re'âyânun kovanların ve yağların ve "poklon" diyü arpa vü koyunların almayup ve bârgîrlerine binmeyüp ve odun salmayup akçasın dahı alurlarsa re'âyâdan rızâlarıyla narh-ı rûzî üzere akçalarıyla almasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen ki beğsin, voyvodalaruna ve sâyir âdemlerüne gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd zikrolunan hayfları re'âyâyâ itdürmeyesin ve sen ki kâdîsın, sen dahı re'âyâyâ bunları bildürüp şöyle ki; ba'de'l-yevm girü bu asıl vaz' oluna, âdemlerüne olacak sana olur; bilmiş olasın ve ol arzolunan müfsidlerün ol yirden alâkaların kat' idüp yarar âdemler ile Anadolu'ya sürgün eylesesin, min-ba'd ol yire varmayalar; varurlarsa tutup küreğe gönderesin. Dahı ahvâllerin onat vechile hakk üzere şer'le teftîş idüp göresin; arzolunduğı üzere re'âyâyâ zulm ü te'addî idüp zarar-ı âmm oldukları sâbit olduğu üzerlerine zâhir olan zulm ü te'addîler sicill idüp gönderesin.

^H Bu ibarenin üzerine; "Bu tashîh, nişâncı beğ hazretleriniündür." kaydı düşölmüştür.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 7 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

63

Erzurum'un ihtisâb-ı boyahâne, şemhâne, kapan, ihzâriye ve damga-yı siyah resmleri yüz otuz bin akçe yazı ile beylerbeyine hâs tayin olunmuş ise de bazı kimselere mukâtaaya verilerek halka zulmedildiğı duyulduğundan, anılan resmlerin havâss-ı hümayûna kaydolunup, buna bedel olarak beylerbeyine iki yüz bin akçelik hâs tayin olunması.

Yazıldı.

Beğün âdemi Hüseyin'e virildi. Fî 13 Safer, sene: 975

Ömer Beğ'e hüküm ki:

Erzurum'un ihtisâb-ı boya-hâne ve şem'-hâne ve kapan ve ihzâriyye ve tamga-yı siyâh hâlîyâ yüz otuz bin akça kaydolunup Erzurum beğlerbeğisine hâs ta'yîn eylemişler. İmdi, zikrolunan aklâm ba'zı kimesnelere mukâta'aya virölüp ehl-i hırfete zulm ü te'addî olduğu istimâ' olunmağın zikrolunan aklâm havâss-ı hümayûnuma kaydolunup ana bedel müşârun-ileyhe iki yüz bin akçaya mütehammil hâs ta'yîn olmak emridüp havâss-ı hümayûnuma zabtolmak için Mâliyye tarafından hükmi hümayûnum gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp deftere dahı hâs kaydeyleyüp ana bedel iki yüz bin

akçaya mütehammil müşârun-ileyhe bedeli yüz otuz bin akça hâs ta'yîn eylesin.

64 *Muhtelif suçlarından dolayı Seferihisar Kalesi'nde hapsolunan Sadri'nin küreğe konulması.*

Yazıldı.

Arz getüren Kâdirvirdi'ye virildi. Fî 10 Safer, sene: 975

Seferîhîsâr kâdîsına hüküm ki:

Ankara beği ve Yörük kâdîsı nâyibi mektûb gönderüp; "bize hitâben emr-i şerîf vârid olup; "Sen ki, Yörük kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrdan Sadrî nâm kimesne şirret ü şekâvet üze olup bî-vech emr ile kuldan (?) cürm (?) alup mâlların zâyî' idüp ref'ı lâzım kimesne idüğü mukaddemâ arz olunmak ile katunaya urılmak için emr-i şerîf vârid olup; "Mezbûr ehl-i örf yanına varmağla elegetürilmek müyesser olmayup şekâveti dahı ziyâde olduğın" i'lâm eylemişsin." diyü teftîşine hüküm-i şerîf gelüp tecessüs (?) olunmak sadedinde iken girü telbîs da'vâyla meclis-i şer'a gelüp tutulup el-ân Seferîhîsâr Kal'asında mahbûs olup sâbıkâ Anadolu Beğlerbeğisi olup hâliyâ Rûmili Beğlerbeğisi olan Ahmed Paşa dahı mezbûrun tezvîri zâhir olduğı huccet ü sicill olup sûret-i sicil zahrında; "Telbîsi zâhir oldu." diyü yazup mühürleyüp ve bir kimesnenün dahı cebrile kızın çeküp envâ'-ı şekâveti müseccel ehl-i fesâd her vechile ref'ı lâzım olduğın" bildürmüşsin..." diyü "küreğe konılmak" için hüküm yazılmışdır. Fî 9 Safer, sene: 975

65 *Şeyh Mustafa'nın Sovuksu mevkiinde zâviye yaparak yerleşime açtığı bölgenin köy haline dönüşmesiyle önceki Kefe beyleri tarafından bu mahallin öşrünün zâviyeye îrad olmak üzere temessükle verildiği; şeyhin vefatıyla oğulları tarafından bu durumun devamının talep olunduğu bildirildiğinden, adı geçen yerin ve hâsılatının miktarının ayrıntılı olarak defter edilip arzedilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerinin kapucusı Muhammed'e virildi. Fî 8 Safer, sene: 975

Suğdak kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda Sovuksu nâm mevzı'da Şeyh Mustafâ nâm azîz dervîşleriyle açdurup mesken ü zâviye idinüp etrâfında dahı ba'zı kimesneler gelüp temekkün itmekle mahall-i mezbûra karye dinilüp ol zamanda Kefe'ye beğ olanlar öşr-i şer'ilerin şeyha ve zâviyeye ta'yîn idinüp temessük virmişler. Şeyh-ı mezbûr fevtolup oğulları Ahmed ve Alî tasarruf idüp hâliyâ öşürleri talep olunmamak için hüküm talep itdükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mahall-i mezbûrun üzerine varasın; ne mikdâr hânedür, dervîşler ne mikdâr, hâricden gelenler ne mikdâr ve zirâ'at [ü] harâset olunan yirleri ne mikdâr, müteveffâ şeyh kendü açdurduğu yir ne mikdâr, sonra sâyir halk açup zirâ'at itdükleri ne mikdâr ve her sene ne mikdâr nesne hâsıl olup bir mâddesin ketmitmeyüp mufassal yazup defter idüp eger dervîşlerden, eger hâricden gelenden ne mikdâr nesnedür ve

ne mikdâr yirdür ve gayri her senede ne hâsıl olur; bildüresin.

66

Kırili nahiyesinde fesad çıkaran, yol kesip adam soyan ve hırsızlık yapan Çingâne ve gurbet tâifesinin şer'a davet çağrısına silâhla karşılık vermeleri sonucu meydana gelen olaylar hakkında Beyşehir beyinin gönderdiği mektubun alındığı; Südde-i Saâdet'e gelen iki kişinin de beş adamlarının öldürüldüğü yolunda yaptıkları şikâyeteye göre anılan Çingânelerden oldukları düşünülerek mahbusen kendisine gönderildiği; bunların da teftiş olunmaları ve anılan Çingânelerden iseler hapsolunmaları, değil iseler serbest bırakılıp şikâyetlerinin gerçek olup olmadığının araştırılması ve sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Gazanfer Kethudâ'ya virildi. Fî 8 Safer, sene: 975

Beğşehirli Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm [ki]:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Beğşehirli'ne tâbi' Kırili nâhiyesinde nice pâre karyeler halkı gelüp; "Nâhiyelerümüze Çingâne vü gurbet karışık ba'zı tâyife gelüp yollarda ve billerde âdemler soyulup bir köyden bir köye varmağa kâdir değülüz; esbâblarumuz ve rızkumuz ve tavarlarımız ellerinden kurtarılmazuz; tarlalarumuzda ve harmenimizde olan terekemüzi külliyyen yağmâ idüp mescidlerin kalıçaların ve kilîmlerin dahı bile soyup şer'a itâ'atleri yokdur." diyü şekvâ eyledüklerinde mezbûrân tâyife şer'a davet olundukda kırkdan ziyâde âlet-i harb ile atlu vü yaya mukâbele idüp sipâhî tâyifesinden Şîrmerd ve Muharrem nâm iki nefer sipâhîyi ve ba'zı âdemlerin mecrûh idüp ba'zı tavarların okla urup helâk idüp anlardan dahı iki-üç nefer âdem maktûl olup İlyâs bin Dâvûd ve Menhus ve diğer İlyâs ve Hasan bin Pîrî nâm gurbetler dutulup habsolundukların" bildürmişsin. İmdi; iki nefer kimesne Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp Hamîdîli beğinden arz getirüp; "Senün kethudân kendüleri basup beş nefer âdemlerin katlitdi." diyü bildürüp mezkûr dahı ol ehl-i fesâddan zannolunup kayd ü bend ile sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bunlar dahı zikrolunan ehl-i fesâddan ise şer'le teftiş idüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olursa habsidüp arzeyleyesin; değil ise ıtlâk eyleyesin. Fî'l-vâkı' bunların âdemleri katlolmuş [mı]dur, katlolmağa bâ'ıs nedür, kim katlitmişdür; yazup bildüresin. Tamâm hakk üzre olup hılâf-ı şer' kimesneye iş olmaya.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 8 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

67

Cezayir'de fetihden beri yeniçerilere mahsus olan yasakçılık hizmetine azeb tâifesinin müdahale ettirilmemesi.

Yazıldı.

Cezâyir yayabaşlarından Üçüncü'de Hamza bin Abdullâh'a virildi. Fî 8 Safer, sene:

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Cezâyir yeniçerileri Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Kadîmü'l-eyyâmdan eger nefsi-i Cezâyir'de ve eger sâyirde yasakcılık hıdmeti hîn-i fethdan berü kendülere mahsûs iken hâliyâ olıgelene muhâlif azeb tâyifesi dahı yasakcılık hıdmetine karışmak isterler." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; kazıyye arzitdükleri gibi ise kadîmden olıgeldüğü üzre yasakcılık hıdmetin girü yeniçerilere itdürüp olıgelene mugâyir azeb tâyifesini dahlitdürmeyesin; inâd ideni men' eyleyesin; men' ile memnû' olmayanları ismiyle yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 9 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

68

Malkara'da haramîlik yapan Sefer bin Mahmud'un siyaset olunması.

Yazıldı.

Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "dâyimâ harâmîlik idüp ehl-i fesâd olan Sefer bin Mahmûd'un hakkından gelinmesin" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren *zîde kadruhû* vardukda, mezkûr Sefer'e Migalkara'da siyâset itdürüp emr-i şerîfüm yerine varduğun yazup bildüresin.

69

Rum beylerbeyinin, Canik muhafazası için tayin ettiği timar mutasarrıfı Nasuh ile yirmi beş sipahiyi alıkoyup defterini göndermesi.

Yazıldı.

Arz getüren Küre kâdîsının âdemine virildi. Fî 8 Safer, sene: 975

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

"Canik sancağı zabtı lâzım olmağın livâ-i mezkûrun zabtı içün on iki bin tûmâra mutasarrıf olan Nasûh ile yigirmi beş nefer sipâhî ta'yîn itdüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Arzitdüğün üzre zikrolunan sipâhîleri livâ-i mezkûr zabtı içün alıkoyup defterin gönderesin. Tenbîh eyleyesin ki, şöyle ki; onat zabıtmeyeler, sonra netîcesi sana âyid olur.

70

Karadeniz yalılarındaki kazalardan İstanbul'un ihtiyacı için zahire almak isteyen reislerle müdahale olunmaması ve bu zahirelerin İstanbul dışında başka yerlere satılmaması için gemilerine yükledikleri terekenin miktarını belirten tezkire verilip yanlarıncaya yarar adam gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhtesibe ulaştırmağışün kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Karadeniz yalılarında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul muhtesibi Südde-i Sa'âdetüm'e şöyle arzyledi ki: Mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün re'îsler taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelere yanaşup zahîre tahmîl etmek istediklerinde ba'zı kimesneler mâni' olurlarımış. **Buyurdum ki:**

Anun gibi gemi ile re'îsler taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelere yanaşup rızâlarıyla bey' idenlerden akçalarıyla mahrûse-i mezbûre için zahîre tahmîl etmek istediklerinde kimesneyi dahlitdurmeyüp ve her gemici ne mikdâr tereke tahmîl iderse ellerine mühürlü tezkire virüp içine yarar âdem koyasız ki, varup âhar yirlerde bey' etmek ihtimâli olmaya.

71

Demirhisar kadısının, teftişine memur olduğu yerlerin celeplerinden ölenleri ve iflas edenleri defterden çıkararak yerlerine celeplik etmeye gerçekten muktedir olanları şahitleriyle birlikte kaydetmesi.

Yazıldı.

Kâdî âdemi Ömer'e virildi. Fî 9 Safer, sene: 975

Timürhısâr Kâdîsı olup mahâyif teftîşi emrolunan Muslihuddîn'e hüküm ki:

Hâliyâ teftîşi emrolunan yirlerin celebleri dahı görilmek emridüp defterleri mühürlenüp sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varup teftîşe şürû' itdükde ol yirlerde vâkı' olan celebleri dahı defter mücebince yoklayup mürde olup müflis olanları ihrâc idüp yirine kendü mâl ü nefsi ile celeblik hıdmetine kâdir olanları yazasın. Ammâ; yazduğun kimesneleri; "Yarardur." diyenleri yüzlerine şehâdet idüp dahı deftere şâhidleri bile ta'yîn eylesin ki, sonra ol kimesne gelüp da'v[â]-yı iflâs ider ise ol şâhidlerden koyun taleb oluna ve defterde "mürde" vü "müflis" diyü ihrâc itdüğün kimesneleri dahı sahîh mürde olup yâhûd müflis olduklarına tamâm ma'lûm idinüp dahı ihrâc eylesin; kimesneye hımâyet eylemeyesin.

72

Bazı kimselerin İzmir'de yelken ve çadır bezi için lâzım olan iplikleri Frenk tüccarlarına satmalarından dolayı sıkıntı çekildiği bildirildiğinden, harice yelken ve çadır bezi ile balmumu satılmasının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması.

Yazıldı.

Sahn Müderrisi Sinân Çelebî'nün âdemi Hâcî İsâ'ya virildi. Fî

İzmir ve Menemen ve Tarhala ve Akhisâr ve Gördük kâdîlarına:

Akhisâr kazasında sâkin olan bezzâzlardan Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "bunlara mîrî için biz ü bal mûmı emrolunup lâzım olan yelken ü çadır bizleri cem' olunmak üzre iken Hâcî Muhammed ve Mustafâ nâm kimesnelerile Bâlî-oğlu dimekle ma'rûf kimesne ve oğulları ve Toğan nâm kimesneler mîrî nâmına emr çıkarup vâkı' olan ipliği kendüler cem' idüp gice ile yükledüp İzmir İskeleyi'nden Frengistân'dan gelen frenk bâzergânlarına virüp hâliyâ memleketde iplik bulunmaz olup mîrî için yelken ü çadır bizi taleb olundukda tahsîli mümkün olmayup ve aslâ bal mûmı dahı bulunmaz olup küllî muzâyaka virdüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Bu husûsda vârid olan emr-i şerîf muktezâsınca eger çadır u yelken bizidür ve eger bal mûmidür; mîrî için cem' itdürüp hârice ve kâfire virdürmeyesiz; memnû' olmazlarsa ism ü resmleriyle yazup arzeyelesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 11 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

73

Canik'te suhte ve levent eşkıyasının fesad çıkarttıkları, Kastamonu'da ise Söylemez isminde bir hırsızın ortaya çıkarak yanına topladığı adamlarla köyleri basıp adam öldürdüğü şikâyet edildiğinden, daha önce muhafazaya tayin edilmiş olan sipahilerin seferden alıkonulup yine memleket muhafazasına tayin olunduğu; gerekli olduğu zaman bunlara il-erinden de destek sağlanarak ehl-i fesâdın yakalanıp cezalandırılması; ayrıca il-erlerine, her nerede silâhlı suhte görülürse yakalanarak hapsolunması ve kimsenin suhtelere yiyecek ve mühimmât vermemesi hususunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Arz getüren Küre kâdîsının âdemine virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

Küre kâdîsına:

Mektûb gönderüp; "Canik sancağında sûhte levendleri ve ba'zı eşkıyâ, gurbetden ve gayriden ittifâk ile küllî fesâd idüp müslimânların evlerin basup mâl ü menâllerin gâret idüp ve ba'zının ehl ü iyâllerine dahlidüp ve ba'zı yirlere umûmen salkun salup re'âyâ vü berâyâ eşkıyâ elinden zebûn olup livâ-i mezbûr kâdîları ile beğlerbeğine i'lâm itdüğümüzde ol vilâyetün ehl-i vukûfı olup yararlarından yigirmi altı nefer sipâhî ta'yîn idüp muhâfaza için irsâl eylemişler. Geçen sene dahı yüz elli nefer mikdârı âdem gönderüp bekledüp anların hıfzı ile masûn olmuş idi. Şimdiki hâlde muhâfaza için ta'yîn olunan sipâhîye ihtiyâc olduğu zamânda il-eri ve vilâyet halkı kifâyet mikdârı âdemler koşup mu'âvenet itmek için ve bi'l-fi'l Kastamonı sancağında Söylemez dimekle ma'rûf bir hırsuz sûhte zuhûr idüp âdem cem' idüp gezüp haylî âdem katlidüp köyler basup ayaklarından ve kollarından asup

mâlların alup Boyâbâd emînleri havâss-ı hümayûndan akça tahsîl eylemeğe havfdan ekser zamânda hisârdan çıkamayup sancakbeği dâyimâ elegetürmek ardınca olup vilâyet sarp olmağın henüz elegendüğün" arzylemişsin. İmdi; ol ta'yîn olunan sipâhîler seferden alıkonulup ol cevânibi hıfzitmek emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi sûhte ve sâyir levendi her kande bulunursa zikrolunan sipâhîler ile ve lâzım olduğu kadar il-eri ihrâc idüp dahı sa'y ü ikdâm eyleyüp elegetürüp fesâd ü şenâ'atleri olanları şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp muhtâc-ı arz olanı habsidüp arzyleyesin ve il-erine gereği gibi tenbîh ü nidâ itdüresin [ki], iki nefer sûhte ki, yarak ile bir yirde ola, aslâ mecâl vermeyüp elegetürüp () olanlara teslim eyleye. Min-ba'd levend sûhteye azık vermeyesiz; ba'de'l-yevm levend ü sûhte tâyifesine azık virüp yâhûd bir yirde iki neferin ve dahı ziyâdesin yarak ile görüp bir yire () idüp il-eri (——) veyâhûd azık vireler veyâhûd birbirine mu'âvenet itmeyeler, anlara olacak hakâret anlara olur; ana göre tenbîh eylesin. Anun gibi ehl-i fesâd elvirmeyüp tuğyân u ısyân idüp cenge âğâz iderlerse cengde katlolunan usâtun demi heder olup kâtilden sü'âl olmaz; ana göre il-eri ehl-i fesâdı elegetürmekde sa'yidesin. Ammâ; bu bahâne ile garaz ile kendü hâlinde olana dahlitmeyesin.

74 *Padişah Edirne'de kışlayacağı için isimleri yazılı kazalardan belirtilen miktarlarda zahire tedarik edilerek Edirne'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.

Evren Çavuş'a. Fî 11 Safer, sene: 975

"... Arpa bâbında muzâyaka vardır." diyü kâdî i'lâm itmişdür. Alemdâr Mehmed Çavuş arzın getürüp yazdurup paşa hazretlerine alup gitmişdür.

Altı yüz müd arpa, sekiz yüz müd un.

Yenice-i Karasu kâdîsına hüküm ki:

Hâlîyâ sa'âdet ü ikbâl ile bu kış inşâ'a'llâhü te'âlâ Edirne'de kışlamak niyyet olunup eyle olsa zahire lâzım olmağın taht-ı kazândan sekiz yüz müd un, altı yüz müd arpa ihrâc u irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp taht-ı kazândan ta'yîn olunan sekiz yüz müd un, altı yüz müd arpayı bulunan yirlerden mu'accelen yazup defter idüp ihrâc eyleyüp sâhibleri veyâhûd vekîlleri ile yarar nâyiblerün koşup defteri ile ber-vech-i isti'câl mahrûse-i mezbûreye irsâl eylesin ki, getürüp bey' eyleyüp ashâbına ticâret ve asker halkına vüs'at-i ma'îşet vâkı' ola. Şöyle ki; ta'yîn olunan mikdârı un u arpa bî-kusûr gelüp irişmeye, özürn makbûl olmayup mu'âteb olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olasin ve tamâm hakk üzre terekesi olanlardan ahz ü celb olunup himâyet olunup olmayanlara teklîfden hazer eylesin.

Yazıldı.

Çerkes Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 20 Safer, sene: 975

Beş yüz müd arpa, yedi yüz müd un.

Bir sûreti, Yenice-i Kızılağaç [kâdîsına].

Yazıldı.

İskender Beğ oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Yedi yüz müd arpa, bin müd un.

Bir sûreti, Yanbolı [kâdîsına].

Yazıldı.

Edirnelü İlyâs Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Sekiz yüz müd arpa, bin müd un.

Bir sûreti, Zağra-i Atîk [kâdîsına].

Yazıldı.

Bu dahı, mezbûra. Fî't-târîhı m.

Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Zağra Yenicesi [kâdîsına].

Yazıldı.

İskender Beğ oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Nevâhî-i Yanbolı [kâdîsına].

Yazıldı.

Abbâs Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz [müd] un.

Bir sûreti, Kızanlık [kâdîsına].

Yazıldı.

Edirnelü İlyâs Çavuş'a virildi. Fî 24 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Çırpan [kâdîsına].

Çırpan nâhiyesi Zağra-i Atîk kazâsından iken başka kâdîlık mülâhaza olunmağla ana dahı başka zahîre emrolunmuşıdı. Hâliyâ; "ikisi bir kâdîlık olduğın" i'lâm itmeğın; "... İkisinden cümle bin müd un ve dört yüz müd arpa ihzâr idüip gönderesin." diyü Zağra kâdîsına ve İlyâs Çavuş'a hüküm yazılmışıdır. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

Çirmenlü Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Çirmen [kâdîsına].

Yazıldı.

Alî Paşa Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

Mezbûrdan alınup Dimetokalu Haydar Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: minh.

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Uzuncaova Hâsköyi [kâdîsına]

Yazıldı.

Nakkâş Hüseyin b. Karagöz Çavuş'a virildi. Fî 17 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Rûskasrı [kâdîsına]; "... Kazâ-i [mezbûrun] unın evvel-bahâra karîb Edirne'ye gönderüp arpasın anda hıfzidesin ki, Yanbolı câniblerine şikâ[ra] varıldukda emrüm ne vechile olmuşsa ol cânibe gönderesin." diyü hüküm yazıldı.

Yazıldı.

Yolasığmaz Hüseyin Çavuş oğlu Hasan'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Beş yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Aydos [kâdîsına].

Yazıldı.

Alî Paşa Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: [975]

Bin müd arpa, bin müd un.

Bir sûreti, Filibe [kâdîsına].

Yazıldı.

Yolasığmaz Hüseyin Çavuş oğlu Hasan'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Karînâbâd [kâdîsına].

Yazıldı.

Bevvâb Alî Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Kırkkilise [kâdîsına].

Yazıldı.

Bevvâb Alî Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Üç yüz müd arpa, altı yüz müd un.

Bir sûreti, Mahmûdpaşa Hâsköyi [kâdîsına].

Yazıldı.

Derâz İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Sekiz yüz müd arpa, bin müd un.

Bir sûreti, Ahyolı [kâdîsına].

Ahyolı'dan Edirne terekesi ihzârına giden İbr[â]hîm Çavuş mektûb gönderüp; "arpa bâbında muzâyaka olup beş yüz müdden ziyâde un tevzî' olunduğın" i'lâm itmeğîn; "Mukaddemâ emrolunan unı ihzâr idüp Kâsım gününden sonra getüresin." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur. Fî gur-re-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975 İdrîs Çavuş'a virildi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Mezbûr Mustafâ Çavuş'dan alınıp Bevvâb İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Altı yüz müd arpa, yedi yüz müd un.

Bir sûreti, Şumnı [kâdîsına].

Yazıldı.

Bu dahi, Kapudân-oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Beş yüz müd arpa, bin müd un.

Bir sûreti, Ruscuk [kâdîsına].

Yazıldı.

Kapudân-oğlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Sekiz yüz müd arpa, bin müd un.

Bir sûreti, Niğbolı [kâdîsına].

Yazıldı.

İlyâs bin Yûsuf Çavuş'a. Fî 15 Safer

Beş yüz müd arpa, altı yüz müd un.

Bir sûreti, Lofça [kâdîsına].

Yazıldı.

İlyâs bin Yûsuf Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Beş yüz müd arpa, altı yüz müd un.

Bir sûreti, Tırnovi [kâdîsına].

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Atı yüz müd arpa, yedi yüz müd un.

Bir sûreti, Silistre [kâdîsına].

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Prevadi [kâdîsına]; "... Ahmed Paşa hazretlerinin âhûrları Pravadi'de olup a[r]pa bâbında muzâyakaları olmağın elli müd arpa ile cümle unı mahrûse-i Edirne'ye gönderüp mâ'adâ kalan a[r]payı müşârun-ileyh tavarları için ala." diyü hükm-i şerîf yazılmışdır. *Bu hükm-i şerîf Uncı-zâde Hızır Çavuş'a virilmişdir.*

Yazıldı.

Alî Paşa Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

Mezbûra virilmişken girü Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Tatarbâzârı [kâdîsına].

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Niğbolı ve Silistre beğlerine ve dizdârlarına; "... Edirne zahîresiyçün varan çavuşlara zahîreyi sürmekde ve un öğütmeğe kifâyet mikdârı hısâr-erleri viresiz." diyü hüküm yazılmışdır. Fî 28 Safer, sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Hırsova [kâdîsına]; "altı yüz müd arpa, sekiz yüz müd un". *Bâlî Çavuş'a, Silistre'ye giden. Paşa hazretlerinden tezkire geldi; "Bu hüküm yazılıp Edirne Sübaşı Kâsım'a virile." diyü. Kayık ile paşa hazretlerine kapusına(?) gönderildi. Fî 5*

Rebî‘u'l-e[vve]l, sene: 975

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

Altı yüz müd arpa, sekiz yüz müd un.

Bir sûreti, Gümülcine [kâdîsına].

Yazıldı.

Bu dahi.

Dört yüz müd arpa, beş yüz müd un.

Bir sûreti, Ferecik [kâdîsına].

Yazıldı.

Bu dahi.

Beş yüz müd arpa, altı yüz müd un.

Bir sûreti, İpsala [kâdîsına].

"Arpada muzâyaka olduğu i‘lâm olunmağın vâfir ü müstevfî mümkün olduğu kadar etmek ve sayır zehâyir tedârük idesin." diyü tekrâr hükiüm yazılup *Uncı-zâde Hızır Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975*

Yazıldı.

Bu dahi.

Üç yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, İnöz [kâdîsına].

Ca‘fer Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Dört yüz müd arpa, dört yüz müd un.

Bir sûreti, Varna [kâdîsına].

Yazıldı.

Abbâs Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Bir sûreti, İzladı [kâdîsına].

arpa

un

müd

müd

300

300

75

Kırım hânının cülûs tebriki ve Çerkes-Rus ittîfakı hakkında gönderdiği mektubun alındığı; Hân'ın Osmanlı Devleti'ne olan sadakatının bir gereği olarak bundan sonra da aynı şekilde malûmat göndermeye devam etmesi.

Yazıldı.

Hân hazretlerine nâme-i şerîf ki:

Hâliyâ Südde-i Seniyye-i Sa‘âdet-medâr ve Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidârımız[‘a] – ki, melâz-i havâkîn-ı zamân ve melce-i selâtîn-ı devrândur– mektûb-ı muhâlesat-üslûbunuz vârid olup; "serîr-i saltanat-ı Osmânî mukârenet-i inâyet-i Yezdânî birle zât-ı

ma‘delet-sıfâtımuza müyesser olduğın" tehniye idüp andan mâ‘adâ; "Çerâkise-i menhûs ile Rûs-ı devlet-ma‘kûsün ittifâk-ı nifâk-encâmı ve sükûn u karâr iden Nogay Tatarları gönderilmek mümkün olmaduğın" bildürüp andan gayri dahı her ne tahrîr olunmuş ise alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i İzzet-masîrimüz'e arz u tahrîr olunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânemüz muhît u şâmil olmuştur. **Gerekdür ki:**

[Nâme-i Şerîfüm] vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn ü ezmân ve sevâbık-ı şühûr ü ahyândan ilâ-hâze'l-ân Âsitân-ı Muhalledü'l-iclâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımız ile olan sadâkat ü ihlâs mücebince dîn bâbında ve Devlet-i Ebed-peyvend-i Husrevânemüz'e müte‘allik olan umûrda envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîlenüz zuhûr u bürûz idüp etrâf u cevânibden ve sâyir a‘dâ taraflarından lâıy olân ahabâr u âsârı Atebe-i Ulyâmuz'a* i‘lâm ü iş‘ârdan hâlî olunmaya [ki], bâ‘ıs-i izdiyâd-ı kavâ‘id-i ülfetdür.

76

Kütahya'da Sultan II. Selim'in sekbanlarından iken gurbet ve âsi Arap tâifesi üzerine gönderilen Gani'yi, gurbet bastığı gerekçesiyle zincire vurarak köy köy gezdirip altmış sikke altınını aldıkları bildirilen Karaman beylerbeyinin adamlarından Subaşı Murad ve Nâib Seydi Alioğlu'nun bulunarak olayın hakikatının ortaya çıkarılması.

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 11 Safer, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine ve Konya kâdîsına:

Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerinden Ganî gelüp; "Kütâhiyye'de sekbânlarumdan iken ba‘zı gurbet ve ısyân üzre olan Arab tâyifesi üzerine gönderilen kullarumla bile gönderilüp hâlîyâ; "Gurbet basmışsın." diyü sen ki beğlerbeğisin, âdemleründen Murâd Sübaşı Seydî Alî-oğlı dimekle ma‘rûf nâyib ile bunu tutup zencîre urup karyelerde gezdürüp altmış sikke altının alup te‘addî eyledüklerin" bildürmeğın bu husûsa Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçeri yayabaşlarından Turnacılarumbaşı Ferhâd *zîde kadruhû* mübâşir ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vardukda, bu husûs nice olmuştur; cürmî, günâhı sâdır olduğu takdîrce Dergâh-ı Mu‘allâm ağalarına arz olunmak gerek idi. Mezbûr nâyib ve sübaşıyı her kande ise ihzâr idüp göresiz; husûs-ı mezbûr yanımızda her ne vechile sâbit ü zâhir olursa mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesiz ki, bu bâbda sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel oluna.

77

Padişah Edirne'de kışlayacağından Varna'dan zahire gönderilmesi; ancak Edirne'ye zahire gönderildiği bahanesiyle İstanbul zahiresi için gelen gemilerin de boş gönderilmemesi.

Yazıldı.

Harrâc Dervîş Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

Varna kâdîsına:

Hâliyâ Edirne'de kışlamak niyyet olunup zahîre lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan iki bin müd un, iki bin müd arpa ve sâyir yağ u bal ve me'kûlât kısmından tedârük ü ihrâc eyleyüp sâhibleri veyâhûd vekîlleri ile mu'accelen mahrûse-i Edirne'ye yarar âdemler koşup mukaddem irsâl eylesin. Ammâ; "Edirne'ye zahîre gönderdüm." diyü İstanbul zahîresiyçün varan gemileri [tettebbu' itmeyüp]^H girü anda dahı şer' üzre anlara dahı tereke tahmîl idüp içine yarar hısâr-erenleri koyasın ki, Kefe veyâhûd Anatoli taraflarına alup gitmeyüp İstanbul'a gönderesin. Bu bâbda eger Edirne'ye eger İstanbul'a istihdâm içün hısâr-eri virilmek içün beğlere ve kâdîlara ve dizdârlara hüküm gönderilmişdür; taleb idesin.

^H İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 117

78

Karacadağ'da isyan ederek Dukagin'in köylerini basan, mallarını yağma eden ve tahrir memurlarının çalışmalarını engelleyen ehl-i fesâdın haklarından gelinmek için üzerlerine varıldığında Venedik kalelerine sığındıkları bildirildiğinden, Venedikliler'in aradaki muâhede ve dostluk gereğince bu gibi ehl-i fesâdı iade etmeleri; zira benzer bir durumda Osmanlı tarafının muâhedeye uygun hareket ettiği; şayet Venedikliler bunları iade etmeyip, bunları kabul eden kale komutanlarını cezalandırmazlarsa aradaki muâhedeyi bozmuş olacakları.

Yazıldı.

Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 13 Safer, sene: 975

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Dukagin Sancağı Beği olan Kâsım dâme izzühû ile Dukagin ve Podgoriçe kâdîları Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Dukagin sancağına tâbi' Sırbıye-oğlı Karacatağ'da kadîmden ısyân üzere olup Venedik'e tâbi' kılâ'a muttasıl olan Katonlar dimekle ma'rûf kurânun Venedik kal'alarıyla leyl ü nehâr ihtilâtları ve ekserine ulûfe virilüp itâ'atleri ol cânibe olmağın dâyimâ fesâd ü şenâ'at üzere olup Hersek vilâyetine alâniyyen bayrak kaldurup akınlar salup re'âyâ vü fukarânun ehl ü ıyâllerin esîr ve esbâbların ve tavarların gâret itmekden hâlî olmayup ve tahrîr-i vilâyete dahı mâni' olup haklarından gelinmek lâzım olmağın üzerlerine varup ehl [ü] ıyâllerin ve esbâbların Venedik'e tâbi' kal'alara iletüp dahı kendüler cengeyleyüp bir nicesinün haklarından gelindüğün" bildürdiler. İmdi; kadîmden Südde-i Sa'âdetimüz ile olan dostluk muktezâsınca ve ahid-nâme-i hümayûnumuz mücebine sizün tarafınızdan bu cânibde bulunan eger esîr ve eger gayridür; ahd ri'âyet olunup virilür. Ol cânibde dahı eger ehl-i İslâm gemileridür eger sâyirdendür; alınıp nâ-bedîd olunur. Ve hâliyâ memleket ü vilâyetimizde bu asıl fesâd iden emr-i şerîfümle haklarından gelinmek murâd olunan re'âyâlarımız varup sizün kal'alarınıza girüp

esbâbların ve ehl ü ıyâllerin iletüp siz anı tutup göndermeyesiz, nakz-ı ahddür. İmdi; **gerekdür ki:**

Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından mefharu'l-emâsil ve'l-akrân Kubâd *zîde kadruhû* vusûl buldukda, şöyle ki; kadîmden olan ahd ü emân ri'âyet olunmak murâdınızısa te'hîr olunmayup beher-hâl bu cânibde fesâd idüp firâr iden eger ehl-i fesâddur eger ehl ü ıyâlleridür; kal'alarınızda tetebbu' u tecessüs itdürilüp bulup aynı ile Südde-i Sa'âdetimiz'e gönderilmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz. Şöyle ki; bu def'a zikrolunan ehl-i fesâd bulunup gönderilmeyüp ve ol ehl-i fesâdı alup kabûl iden kal'alarınız zâbıtlarının bu asıl ahde mugâyir iş idenlerin gereği gibi haklarından gelinmeye, nakz-ı ahd itmiş olursız; ana göre mukayyed olasız.

79

Timara çıkan sekbân tâifesinden yeniçeri bôrkü giyip acemi oğlanı şeklinde gezerek halka zulmedenlerin yakalanarak hapsedilmesi ve kimler olduklarının bildirilmesi.

Yazıldı.

*Muhzır Kâtibi Hüse[yi]n'e virildi. Fî 12 Safer, sene: 975**

Yeniçeri yayabaşlarından turnacıbaşına:

Bundan akdem tîmâra emr-i şerîfüm virilen sekbân tâyifesi ve ba'zı kimesneler yeniçeri bôrkün giyüp ve acem-oğlanları şeklinde gezüp re'âyâyâ zulm ü te'addî itdükleri Dergâh-ı Mu'allâm'da istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda ihtimâm-ı tâmm ile mukayyed olup göresin; anun gibi tîmâra çıkan sekbân tâyifesinde[n] ve gayriden bôrk giyüp ve acem-oğlanı şeklinde gezüp re'âyâyâ zulm ü te'addî idenleri elegetürüp bôrklerin alup ve kendülerin habsidüp kimler idüğün isimleri ile Dergâh-ı Mu'allâm'a yazup bildüresin.

80

Ergirिकासrı'nda Sipahi Hızır bin Mehmed tarafından şikâyet edilerek hapsedirilen şahısların neden dolayı hapsedildiklerinin araştırılması ve şikâyetçileri yoksa veya davadan vazgeçmişlerse salıverilmeleri.

Yazıldı.

Hâcî Hasan Çavuş'un âdemi Mustafâ'ya virildi; anda teftîş hudmetindedür. Fî 18 Safer, sene: 975

Semendire sancağı beğine:

Sâbıkâ Belgrad Kâdîsı Hasan mektûb gönderüp; "bundan akdem Ergirिकासrı mahallâtından Hızır bin Mehmed nâm sipâhî, hasımları Memişâh bin Mustafâ ve Kemâl bin Mustafâ ve Alî bin Mustafâ ve Küçük Çelik ve Hamza nâm kimesnelere ba'zı ahvâl isnâd idüp habsitdürüp bu eyyâma gelince mahbûs olup müdde'îler zuhûra gelmeyüp; "Bî-günâhuz." diyü tezallüm eyledüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrlar katlolunan (——) kulu içün mi habsolunmuşlardır, müdde'îler

da'vâsından ferâgat itmiş midür ? Şöyle ki; da'vâsından ferâgat itmiş ola, mezkûrları yarar keffillere virüp habsden ıtlâk eylesin.

81 *Kistoş Kalesi muhafazası için yeniden yazılan ve peşin harçlık verilen yüz on üç neferden firar eden altmış üçünün bulunarak peşin verilen harçlıkların geri alınması.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun beğlerbeğisine:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kistoş Kal'ası sa'b yirde olup zindegânîde küllî usret çekilmeğin müceddeden yüz on üç nefer yazıldukda pîşîn harçlık virilmeyince hîç kimesne gedük ihtiyâr eylemedükleri ecilden birer mikdâr harçlık virilmekle kal'a-i mezbûreye muhafaza üzre iken elli neferi maktûl olup bâkîsi ref' olunmağın altmış üç neferi firâr idüp ne cânibe gitdükleri ma'lûm olmamağın virilen harçlık mevcûd kalanlardan tazmîn olunmak teklîf olundukda anlar dahı ma'îşetlerinden acz ızhâr idüp; "Bi'l-küllîyye ulûfelerimizden ferâgat iderüz." didüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Beher-hâl ol gaybet idenleri yoklanup bulunup virilen ulûfelerin alasın.

82 *Filibe'de ehl-i fesâd olduklarına dair haklarında şikâyetle bulunulan Mustafa bin Abdurrahman isimli suhte ve arkadaşlarının yakalanarak suçları sabit görülürse hapsedilmeleri ve sicil sûretlerinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Filibe Subaşı Hüseyin Çavuş'a virildi.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

"Nefs-i Filibe'de Mustafâ bin Abdurrahmân ve Kara Bekir ve Gûrûb Halîfe oğlu Mehmed ve Arab-zâde Emîr ve Kaba Muslî ve Abdî bin Emîr Süleymân ve Mücellid-oğlu Mehmed ve Mü'ezzin Hüdhüd oğlu Hasan Bâlî nâm kimesneler sûhteler olup ehl-i fesâd olup defe'âtle fesâdları ve ba'zı âdem katlidüp ve kimini bıçağla urup fitne vü fesâddan hâlî değillerdür." diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrların ahvâline mukayyed olup tetebbu' u tecessüs idüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar kendü hâllerinde kimesneler olmayup arzolduğı üzre ehl-i fesâdlar olup şenâ'atleri ve yaramazlıkları şer'le sâbit ü zâhir olursa teftîş idüp sûret-i sicilleri ile sübût ü zuhûr bulan ahvâllerin yazup bildüresin.

83

Filibe'nin muhtelif köylerinde fesad çıkardıkları yolunda haklarında şikâyetler bulunan isimleri yazılı şahısların durumlarının araştırılması; suçlu görüldükleri takdirde hapsedilmeleri ve daha sonra gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Filibe kâdîsına:

Karye-i Gök'de sâkin Korıcı Abdî ve karye-i Akto'da sâkin Uzunbarmaklı ve karye-i Karakâfir'de ve Hâsköy'i'nde ve Adaköy'i'nde ve nefsi-i Filibe'de sâkin Çingânlardan Şâdî ve oğlu ve Sefer Voyvoda ve Eşikli'den Ferhâd nâm kimesnelerin ba'zı korıcı olup ve ba'zı âhırdan ehl-i fesâdlar olup muttasıl ol cânibe fesâd ü şenâ'atden hâlî olmayup nice emvâl ü esbâb gâret idüp te'addîlerinin nihâyeti olmaduğı i'lâm olunur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, () ehl-i fesâd ü şenâ'at olup fesâd ü şenâ'atleri ve kimesneye zulm ü te'addîleri sâbit ü zâhir olursa sübût bulan ahvâllerin sicill idüp dahı sûret-i sicillerin gönderüp habs îcâb ider dahı olursa kendülerin muhkem habseyleyesin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel eyleyesin.

84

Filibe'de, Kuyruklyıldız diye bilinen Muhammed isimli nâibin hakkında vukû bulan şikâyetler nedeniyle niyâbetten azledilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Filibe kâdîsına:

Filibe'de Nâyib olan Kuyruklyıldız demekle ma'rûf Muhammed'den ba'zı kimesneler gelüp şekvâ itmegin niyâbetden ref' olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı emrüm üzre niyâbetden ref' idüp niyâbet itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 12 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

85

Bitlis Kürtleri'nden olup haraç hizmetini hevâss-ı hümayun eminlerinden satın alarak halka zulmettiği ve daha önce hakkında siyaset olunması için üç defa emir geldiği halde bir yolunu bulup kurtulduğu bildirilen Keçel Hüseyin'in küreğe konulmak üzere Rodos'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Hızır Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Safer, sene: 975

Van beğlerbeğisine:

"Bitlîs Ekrâdından Keçel Hüseyin demekle ma'rûf kimesne ehl-i fesâd olup harâc

hıdmetin havâss-ı hümayûn emâneti virilen kimesnelerden satun alup dahı re'âyâyâ envâ'-ı te'addî ider. Defe'âtle tenbîh olunup mütenebbîh olmayup mukaddemâ ahvâli arzolandukda üç def'a siyâsete emr-i şerîf gelüp her birin bir tarîk ile alup* hakkından gelinmeyüp hâlen dahı fesâd ü te'addîsinün nihâyeti olmaduğın" bildürmişsin. İmdi; mezkûr habsolunup Rodos'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mezbûrı habsidüp yarar âdemlere koşup Rodos beğine gönderüp teslîm itdüresin ki, küreğe koyup istihdâm eyleye ve fermân-ı şerîfüm gönderilüp teslîm olunduğına müşârun-ileyhden temessük alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

86 *Padişah kışı Edirne'de geçireceği için nevbetli voynukların yarısının Büyük Ahır, yarısının da Küçük Ahır hizmeti için gönderilmesi.*

Yazıldı.

Voynuk beğine:

Hâlâ sa'âdet ü ikbâl ve yümn ü iclâl ile bu kış Edirne'ye gitmek tasmîm olunmuşdur. Eyle olsa; istihdâm için voynuk lâzım olmağın nevbetlü voynukların nısfı Büyük Âhûr'ı, nısf-ı âharı Küçük Âhûr'a gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u tevakkuf itmeyüp emr-i şerîfüm üzre nevbetlü voynukların nısfı Büyük Âhûr ve nısf-ı âharı Küçük Âhûr'a hıdmet için çeribaşları ile âdet ü kânûn üzre mu'accelen ihrâc idüp getirüp hıdmete irişdürmek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesin; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesin. Sonra mahall-i istihdâmda kifâyet mikdârı voynuk bulunmayup muzâyaka lâzım gele, mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

87 *Silistre alaybeyinin adamlarından Pervane'nin, İstanbul'a gelip Kefe Beyi Cafer Bey'in kethüdâsı Pervane'ye tevcih olunan timarın emrini alıp gittiği anlaşıldığından; adı geçenin bulunup anılan emrin elinden alınarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kefe Beğiniün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Silistre beğine hüküm ki:

"Silistre sancağı alaybeğisinün âdemlerinden Pervâne nâm âdemi bundan akdem Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp sâbıkâ Silistre ve bi'l-fi'l Kefe Sancağı Beği olan Ca'fer âdemlerinden olup ibtidâdan üç bin tîmâra hükmi-i şerîf virilen Kethudâsı Pervâne'nün; "Tîmâr emrolunan Pervâne'yüm." diyüp emrin ihrâc eyleyüp alup gitdüğü" müşârun-ileyh cânibi[n]den i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr alaybeği âdemi olan merkûm Pervâne'yi ihzâr eyleyüp dahı zikrolunan emr-i şerîfümü elinden alup mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

88

Rodos'a gönderilen Kırım Hân'ın rahat durmayıp Kırım'a mektup göndererek karışıklığa sebep olduğu bildirildiğinden, dışardan kişilerle görüştürülmeyip kendi halinde olması hususunda tenbihte bulunulması ve yanına gelip-gidenlerin gizlice takip edilerek eğer kendisine gelen veya kendisinin gönderdiği bir mektup ele geçirilirse bildirilmesi.

Yazıldı.

Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

Rodos beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Rodos'da hıfzolmak için irsâl olunan Kırım Hân kendü hâlinde olmayup ol cânibe mektûb gönderüp fitne vü fesâda mübâşeret itdüğü i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûra hâricden kimesneyi ihtilât itdürmeyüp tenbîh ü te'kîd eylesin ki, kendü hâlinde olup ve gelüp gidenleri hufyeten yoklayup anun gibi eger kendü kâğıdı eger öteden gelen kâğıd elegendürse i'lâm eylesin.

89

Âsi Arap şeyhlerinden halka zulmettiği ve Şam'da hapsolunduğu bildirilen Nasrullah'ın kaçmasına imkân bırakılmadan iyi korunması; diğer âsi Huceyr'in ise siyaset olunması.

Yazıldı.

Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Safer, sene: 975

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nasrullâh nâm âsî Arab şeyhî ba'zı Urbân ile hasâd zamânında re'âyânun terekelerin yidürüp te'addîden dâyimâ hâlî olmayup elegetürilüp Şâm'da habsolunup yirine Nu'aym oğlu Selâme nasbolunup ve Tarabay (?) evlâdından Huceyr nâm âsî Leccûn sancağında dâyimâ fesâd üzre olmağla ol dahı elegendüp habsolunup sâbıkâ Leccûn beğini Arab basdukda bile olup eger mezkûr Nasrullâh eger mezbûr halâs olurlarsa fesâd ü şenâ'atleri ziyâde olmak mukarrerdür." diyü bildürmişsin. İmdi; mezkûr Nasrullâh muhkem kayd ü bend ile habsolunup, [Huceyr'e] mahallinde siyâset emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Nasrullâh['ı] kal'ada bir münâsib yirde gereği gibi kayd ü bend ile habseyleyüp bir vechile tenbîh ü te'kîd idesin ki, eger ta'âm getürenlerden ve eger hâricden bir ferdi yanına komayup halâs olacak âlât ü esbâb iletmekden hazer eylesin ve mezbûr Huceyr'e siyâset idüp emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup bildüresin.

90

Kalkanlı'da Meğri Kadısı Alâeddin'in kölesi Keyvan'ı öldüren Divâne Yeni ve oğulları ile diğer yoldaşlarının mahkemeye davet olunup teftiş edilmeleri; eğer davete uymayıp isyan ederek vuruşmaya kalkışirlar ve bu esnada öldürülürlerse öldüren kanlarının hesabının sorulmayacağı.

Yazıldı.

Teke beğine, Kaş ve Elmalu ve Meğri kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûblar gönderüp; "Kalkanlu kazâsında Dîvâne Yeni nâm kimesne oğulları ile ve küyegüsü ve Arab Bâlf nâm kimesne on nefer yoldaşlarıyla bundan akdem Meğri Kâdîsı olan Mevlânâ Alâ'eddîn'ün Keyvân nâm kulını katlidüp şer'le tefahhus için Elmalu ve Meğri ve Kaş ve Kalkanlu kâdîlarıyla kendüye fermân olunmağın kâdîlar mürâsesiyle âdem gönderilüp şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmeyüp tüfenk ü âlât-ı harb ile mukâtele vü muhârebeye mübâşeret itdüğün" arzeylemişsiz. İmdi; **buyurdum ki:**

Emr-i şerîf-i sâbık mücebinece teftîşine mübâşeret idüp meclis-i şer'a da'vet idüp hüsn-i tedbîr ile çıkarup ihzâr idesiz. Şöyle ki; da'vete itâ'at itmeyüp inâd ü muhâlefet ile muhârebeye mübâşeret iderlerse anun gibi ısyân idüp cengidenlerün hîn-i muhârebe[de] katlolunanların demi kâtilden sü'âl olunmaya. Ana göre tedârük idüp ihzâr eyleyüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin görüp teftîş eyleyesiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye garaz ile iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

91

Nahcivan Seferi'nden beri sipahizâde olmayan ecnebîlere verilen timarlar ile emirsiz iki kılıca tasarruf edenlerin birer kılıçlarının alınarak kapıkulu ve sekbanlardan timara çıkanlara tevcih olunması.

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisinin âdemi Muhammed'e virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Sûreti defter emînine virildi. Fî 13 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem kapum kullarından ve sekbânlardan tîmâra çıkanlara mahlûl olmayup ba'zı ecnebî ve kânûna muhâlif iki kılıç tasarruf idenlerden alınup mezkûrlara virilmesin" arzitmişsin. İmdi; Nahcivan Seferi'nden berüde ecnebî olup tîmâra çıkanların ve emr-i şerîf olmadın kılıç ilhâk idenlerün birer kılıcı ayrılup yeniçeri kullaruma ve kapu halkı ve sekbânlara virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi Nahcivan Seferi'nden berü sipâhî-zâde olmayup ve emr-i şerîf ile tîmâra çıkmayup ecnebî olanların ve emirsüz kılıç ilhâk idenlerün birer kılıç –ki, yanında zâhir ola– emr üzre mezkûrlara tevcih eylesin.

92

Padişah Edirne'de kışlayacağından isimleri yazılı kazalardan belirtilen cins ve miktarlarda zahire temin edilerek emredilen yerlerde Ordu-yı Hümayun'a teslim edilmesi.

Yazıldı.

Kara Alî Çavuş oğlu Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 975

Mezbûr Süleymân Çavuş'a virilmeyüp Alî Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Bu kış inşâ'a'llâhü te'âlâ [Edirne'de] kışlamak niyyet olunmuşdur. Eyle olsa; sa'âdet ile teveccüh olundukda menâzilde zahîre lâzım olmağın taht-ı kazândan on iki [bin] akçalık etmek, iki bin müd arpa ve üç yüz araba otluk ve ana göre saman ve yüz araba odun ve sâyir bal, yağ, peynir kısmından dahı vâfir ü müstevfî ihzâr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emr üzre ta'yîn olunan arpa vü otluk u saman u odun ve sâyir me'kûlâtı tedârük ü ihzâr eyleyüp ve etmek dahı levâzimin tedârük idüp dahı bundan sonra ne mahalle getürmek emrüm olursa aslâ te'hîr itmeyüp emrolunan etmek [ü] arpa vü saman u otluk [u] odun [ve] sâyir me'kûlâtı mu'accelen sürüp mahall-i me'mûra getürüp Ordu-yı Hümâyûnum'a teslîm eyleyesin.

Yazıldı.

Alî Çavuş oğlu Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 12 Safer, sene: 975

Bir sûreti, Hayrabolı kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ergeneköprüsi kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahı, mezbûr Alî Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Bir sûreti, Keşan kâdîsına.

Kâdî mektûb gönderüp; "mukaddemâ mîrî âhûra arpa virüp hâliyâ teklîf olunana kudret olmayup muzâyaka olduğın" i'lâm itmeğın; "... Fî'l-vâkı' muzâyaka var ise arpa teklîf itmeyüp emrolunan etmeği tedârük idesin." diyü yazılmışdur.

Kazâ-i mezbûra tâbi' Sekretlü (?) nâm karyeden Abdî nâm kimesneye virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yazıldı.

Bosna[lu] Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Tekfurtağı kâdîsı mektûb gönderüp; "arpa bâbında muzâyaka olduğın" i'lâm itmeğın; "... Mümkün olduğın üzre müstevfî ekmek ü peynir ve sâyir zehâyirden tedârük idesin." diyü tekrâr hüküm yazılmışdur.

Bu hüküm vech-i meşrûh üzere tekrâr yazılıp Alemdâr Mehmed Çavuş'a virilmişdür. Fî 25 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

93

Küffara buğday sattığı yolunda Tekeili Beyi Gülabi'nin şikâyetine binâen Antalya'daki Liman Reisliği görevinden azledilen Hoca Ivaz, kendisi hakkındaki iddiaların iftira olduğunu bildirdiğinden, sözkonusu iddianın aslının olup olmadığının ortaya çıkarılması.

Yazıldı.

Safracı Ömer'e virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Antâliyye ve Lâzikıyye ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Tekeili Beği Gülâbî Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Antâliyye'de Liman Re'îsi olan Hâce Ivaz nâm kimesne Mısır'a gitmek tarfıkiyle ba'zı eskâl tahmîl itdüğü gemisine haylî un u buğday koyup kâfire virdüğün" arzitmeğün re'îslik sâbıkâ re'îs olan Muhammed'e virilüp ol bâbda hükm-i şerîfüm dahı virilmiş idi. Ammâ; mezbûr Hâce Ivaz nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl idüp; "Müşârun-ileyh sancakbeği için; "Liman Re'îsliği husûsında bana garaz idüp hattâ bir-iki def'a; "Gel, ferâgat eyle." didi. Ben ferâgat eylemediğüm için; "Dâru'l-harbe buğday satdı." diyü bana isnâd itdi. Bu husûsda aslâ günâhum yokdur." diyü i'lâm itmeğün ahvâli şer'le teftîş olunup görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı bi'z-zât kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile onat vechile hakk üzere teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûr re'îse isnâd olunan husûs vâkı' mıdur, yohsa garaz ile olup gayr-i vâkı' mıdur, gemisinde tereke bulunmuş mıdur, bulunduğu takdîrce sahîh küffâra satmak için mi tahmîl eylemişdür, yohsa vech-i ma'îşeti için mi tahmîl itmişdür ve gemisinde bulunan tereke ne mikdârdur ve kimden almışdur; ve'l-hâsıl bu bâbda hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tamâm hakk üzere olup ahvâlin tamâm künhi ve hakîka[t]i ile ma'lûm idinüp dahı sıhhati üzere mufassal yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz. Ammâ; kimesneye garaz olunup hılâf-ı vâkı' nesne arz olunmakdan hazer eyleyesiz.

94

İstanbul'da zahire sıkıntısı olduğundan, Karadeniz yalılarındaki kazalara zahire için giden gemilere akçeleriyle zahire aldırılıp İstanbul dışındaki yerlere götürülmemesi için içlerine birer hisar-eri konulup yüklenen zahirenin miktarı ve gemi reisinin ismi de yazılarak âcilen İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Merdüm-zâde Ahmed Çavuş'a. Fî 19 Safer, sene: 975

Karadeniz yalılarında Samsun'a varınca vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'da zahîre bâbında muzâyaka olup ve tereke için varan gemiler mu'accelen zahîre ile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup bu cânibden varan

gemilere akçalarıyla bulunan yirlerden zahîre tahmîl itdürüp dahı eğlendürmeyüp ber-vech-i isti'câl göndermek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesiz. Zahîre husûsı ehemm-i mühimmât dandır; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesiz. Şöyle ki; birinüzün taht-ı kazâsına zahîre için gemi vara, dahı tedârükünde ihtimâm olunmayup nev'an ihmâl ü müsâhelenüz i'lâm oluna, azlle konılmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre ikdâm u ihtimâm da kâfî fevtitmeyesiz ve her birinüz taht-ı kazânuzdan mahrûse-i mezbûre zahîresi için kaç gemi tereke tahmîl idüp ve her gemiye ne mikdâr tereke konılup ve geminün re'îsi kimdür, ne yirlüdür, terekenün mikdârı ve re'îsün ismi ile yazup ve içine hısâr-eri ve yarar âdemleriniz koyasız ki, Kefe câniblerine veyâhûd âhar yire alup gitmeyüp İstanbul'a getürüp teslîm idüp temessük alalar ve hısâr-eri virmek için beğlere ve dizdârlara hüküm gönderilmişdür; ana göre taleb idesiz. Ammâ; "Edirne'ye zahîre [emr]olunmuşdur." diyü te'allül itmeyüp Edirne zahîresi tamâm oldukda İstanbul için kemâ-kân emr üzre zahîre gönderesiz.

Yazıldı.

Yenibâzârlı Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Bir sûreti, Karadeniz yalılarında Rûmili'nde olan kâdîlara.

95

Zamantu Kalesi'nin kırk iki nefer müstahfızı var iken başka kalelerde görevlendirilmeleri nedeniyle kalede on iki nefer kaldığı ve bunların güherçile işlemeye yetmediği bildirildiğinden, Maraş Kalesi'nde görevlendirilen sekiz neferin iade edilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren kâdî âdemi Murâd'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Dulkadir beğlerbeğisi[ne]:

Hâliyâ Zamantu Kâdîsı Mevlânâ Muhammed Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Zamantu Kal'ası'nun kırk iki nefer müstahfızı olup âhar kal'alara âdem alınmağla yigirmi (——) nefer kalmış iken sekiz nefer âdem dahı Mar'aş Kal'ası'na alınup kal'a-i mezbûrede istihdâm olunur on iki nefer âdem kalup güherçile hıdmetine kifâyet itmedüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Hüküm vardukda, zikrolunan sekiz nefer kimesneyi ihrâc idüp girü Kal'a-i Zamantu'ya gönderesin ki, varup kemâ-kân hıdmetlerinde ola; şöyle bilesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Safer, sene: 975

96

Devlet Giray Hân tarafından meyve almak üzere gemi ile İzmir'e gönderilen Muhammed Reis'e o tarafa meyve götürmek istediğinde hiç kimsenin mâni olmaması.

Yazıldı.

Yayabaşı Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

İstanbul kâdîsına:

Devlet Giray Hân Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "İzmir meyvesinün envâ'ından matbahı levâzımı için Muhammed nâm re'îs ile bir gemi irsâl idüp mezbûr re'îs tahmîl idüp alup gitmek istedikde kimesne mâni' olmamasın" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûr re'îs müşârun-ileyhün zikrolunan gemisine İzmir meyvesinün envâ'ından tahmîl idüp ol cânibe gitmek istedikde kimesne mâni' olmaya.

97

Saray-ı Âmire İmâmeti'nin Manisa Karaköy Medresesi Müderrisi Abdurrahim'e tevcih edildiği.

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 14 Safer, sene: 975

Mahmiyye-i Mağnisa'da Karaköy Medresesi'nde Müderris olan Mevlânâ Abdurrahîm'e hüküm ki:

Sarây-ı Âmire imâmeti sana virilüp **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp gelüp hîdmetünde olasın.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 15 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

98

Ahyolu kazasının Hâtuneli nahiyesinde ortaya çıkıp dalâlet üzere olan ve Ehl-i Sünnet itikadı hakkında kötü sözler söyleyen ıstık tâifesinden Bahçeli isimli reisleri ile iki müridinin yakalandığı fakat tövbe etmeleri üzerine kefile bağlandıkları, diğer bazı müridlerin de yakalanıp Hüsam Reis ile gönderilmek üzere iken kaçtıkları bildirildiğinden, firar edenlerin buldurulup teftiş olunması ve suçu sabit olanların hapsedilip durumlarının arz olunması ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Derâz İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Ahyolu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ahyolu kazâsında Hâtûnili nâhiyesinde dalâlet üzere ıstık tâyifesi dirilüp Bâğçeli nâm re'îsleri Tur nâm ıstık hakkında hâşâ; "Peygamberdür." diyü i'tikâd itduğinden gayri Ehl-i Sünnet ve Cemâ'at'den ıbâdet üzere müslimânlara; "Yok yire aç yüzersiz ve yaşınız yire dökürsüz." diyüp ve ferâyız kitâblarına; "Saman u kepekür; samanı hayvân ve kepeği kelb yir; anı okıyan dahı hayvân u kelbdür." diyü ta'n üzere olup makâbir-i müslimîne; "Yezîdler makberesidür." diyüp kendü meyyitlerin âhar makbere ihdâs idüp

bunun emsâli küfriyyâtla hâli'z-zihn ümmî kavmi idlâl üzere olup nâhiye-i mezbûre halkınun ekseri mezbûrlara tâbi' olup bi-gayri hakkın katl-i nefse ve ahz-i mâle sâ'îler olup kendü hâlinde rencber za'f üzere olup anların şerrinden râhatları olmayup sirran ve alâniyyen tefahhus olundukda kazıyye vech-i meşrûh üzere müşâhede olundukda gayret-i Hakk hücum idüp mezbûr Bâğçeli ve mürîdlerinden Resûl ve Îsâ ahzolunup; "Kâfirler idük; hâlâ İslâm'a geldük." diyü mezbûrlar tevbe vü istiğfâr itmekle kefile virilüp, mezbûr Bâğçeli mürîdlerinden ve ba'zı hırsuzlarından hâssa re'îslerden kereste almağa gelen Husâm Re'îs ile, elegetirilüp gönderilmek üzere iken gaybet idüp öte yaka kızılbaşlarından gelüp bunların arasında tavattun itmiş bir kara sakallu sûret-i hakda Boyacı Ahmed nâm kimesnenün katına cem' olup dirürler. Ol tuğyân [u] dalâlet üzere olanlar tahammül idemeyüp Südde-i Sa'âdetüm'e müteveccih oldukların" arzylemişsin. İmdi; ol gaybet idenler dahı elegendüp ahvâlleri teftiş olunup arzolunan husûslar sâbit olursa habsolunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup mezkûrları ve gaybet idenleri beher-hâl yataklarına ve turaklarına ve bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin hakk üzere teftiş idüp göresin; arzitdüğün üzere anun gibi ahvâlleri sâbit olanları muhkem habsidüp sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel oluna.

99 *Zeynel Bey'in gizli görevle İran'a, döndüklerinde de Südde-i Saâdet'e gönderdiği kimselerin takrirlerinin alındığı; Zeynel Bey'in İran hakkında bilgi toplama faaliyetlerini bundan sonra da devam ettirip elde ettiği bilgileri bildirmesi.*

Yazıldı.

Hızır Kethudâ'ya virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Zeynel Beğ'e hüküm ki:

Yukarı Cânib'e mahfî ahvâl için irsâl olunan kimesneleri Südde-i Sa'âdetüm'e göndermişsin; gelüp her birinün takrîri ne ise ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı ahvâl ü etvârın tetebbu' u tecessüsden hâlî olmayup vâkıf olduğun ahbâr u âsârı i'lâmdan hâlî olmayasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 16 Safer, sene: 975

100 *Ayaş, Akçaşehir, Malluca ve Söğüt'te fenalıklar yapan gurbet ve Çingâne tâifesinin yakalanarak siyasete müstehik olanların siyaset olunması, diğerlerinin ise hapsedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 15 Safer, sene: 975

Hudâvendigâr beğine ve Bâzârcık kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Söğüd'e tâbi' Kızılkaya nâm karye halkı ve Ayaş ve Akçaşehir ve M[al]luca ve nefsi-i Söğüd halkı ve gayriden meclis-i [şer'-ı] şerîfe gelüp gurbet ü Çingân tâyifesinden avret ü oğlan sâz u sözle karyelerümüz kurbinde bâğımız ve bostânımız ve koyun u tavuk alup subaşun meclis-i şer'a da'vet için varup şer'-ı şerîfe itâ'at itmeyüp âlet-i harble kalkup nefsi-i Söğüd'de Bâlî nâm kimesneyi okla urup mecrûh idüp ve mezkûrlardan Mehmed nâm gurbet tutulup bir mikdâr kalb akça bulunup mühürlenüp irsâl olunduğın ve Burusa'da Emîrsultân Mahallesi'nde bir câriye kaçup; "Beni uğurladılar." diyüp mezbûr Mehmed habsolunup ve câriye emânet konılduğın" arzyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları elegetürüp eger arzolunan ahvâldür, eger gayridür; onat vechile ahvâllerin şer'le teftîş idüp arzolunduğı gibi itâ'at-i şer'-ı şerîf itmeyüp ve fesâd ü şenâ'atleri sâbit olup şer'le salb ü siyâsete müstehıkk olanları mahallinde mecâl vermeyüp hakkından gelüp anun gibi siyâsete müstehıkk olmayanları habsidüp sûret-i cerîmelerin bildürüp emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel idesiz.

101

Semendire Voyvodası Sefer'in, Viroviçe Kalesi Azebleri Odabaşısı Murad'ın Vidin'de seyishânesinin ve paralarının harâmiler tarafından soyulması olayından hemen sonra paraları harâmilerden kurtardığı ancak sahibine vermediği, teftiş edilmek istendiğinde sancakbeyinin adı geçeni teftişe getirmediği; ayrıca Limancılar Ağası Hamza'nın da Belgrad eski voyvodası tarafından döğüldükten sonra öldüğü bildirildiğinden, her iki olayın da teftiş olunup suçlular sipahi ise hapsedilmesi, değilse gereken cezanın verilmesi.

Yazıldı.

Anda teftiş hudmetinde olan Hâcî Hasan Çavuş'un âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Hezâgrad ve Çernovi kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Viroviçe Kal'ası Azeblerinin Odabaşısı Murâd Vidin cânibinden seyis-hânesinde otuz bin akça ile seyis-hânesin alup gitdiklerinde Semendire Voyvodası Sefer harâmîler ardınca sübaşısın ve nice kâfirleri dahı potereye gönderüp zikrolunan akçayı ve seyis-hâneiy harâmîlerden alıkoyup getürüp mezbûr Sefer Voyvoda'ya teslîm idüp havâleye bir akça ve bir habbe vermeyüp hîn-i teftîşde voyvodadan mezbûr subaşı taleb olundukda zuhûra getürmeyüp ve Tur Alî Beğ dahı voyvodalarının ihzârına mâni' olur ve sâbıkâ Belgrad Voyvodası olan Osmân Voyvoda Limancılar Ağası Hamza nâm kimesneyi muhkem darbidüp onuncı günde vefât idüp sâbıkâ Belgrad kâdîsı huzûrında mezkûrun darbından vefât itdüğü sâbit olup sicille kaydolunmağın vârisleri gelüp sâbıkâ sicill olan ahvâlün mazmûnında şer'le isbât itdüklerin" i'lâm eylemişsiz. **Buyurdum**

ki:

Vusûl buldukda, göresiz; mezbûr Murâd'un yoldaşın kim katlidüp ve akça ile seyis-hânesin kim almışdur ve mezkûr Hamza merkûm Osmân Voyvoda'nun darbindan mı vefât itmişdür; onat vechile hakk üzre husamâ muvâcehesinde şer'le tefât ü tefahhus idüp bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir olanı sipâhî ise habsidüp arzidüp değil ise ol bâbda emr-i şer' ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız. Voyvodaları müşârun-ileyhden taleb eylesesiz; "Her kande voyvodayı taleb iderlerse bulup teslîm idesin; inâd itmeyesin; sonra netîcesi sana âyid olur." diyü müşârun-ileyhe hüküm yazılmışdur.

102

Edirne civarındaki kazalara tayin olunan zahire Edirne'ye getirildiğinde, dükkân sahiplerine satın aldırılıp nereden ve hangi mübaşir eliyle geldiği de yazılarak anbara konulması ve Edirne'de kışlayan vüzerâ ve ekâbire verilen zahirenin miktarı ile kimlere verildiğinin de ayrı ayrı kaydedilmesi.

Yazıldı.

İlyâs Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Edirne'ye zahîre için ba'zı kâdîlıklar ta'yîn idüp defterin göndermişsin. İmdi; eger ta'yîn itdüğün ve eger andan gayri dahı ba'zı kâdîlara zahîre ta'yîn olunup her birine müstekıl birer çavuş irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her kâdîlıktan gelen un u arpa ve sâyir me'kûlât ta'yîn olmuşdur. Anun gibi mahrûse-i mezbûreye gönderdükde gelen zahîreyi ehl-i dükkâna aldurup der-anbâr itdürüp bahâların rencbere bî-kusûr teslîm itdüresin; ta'cîz ü tazyîk itdirmeyesin ve her kâdîlıktan ne mikdâr un u arpa gelüp kangı çavuş yedinden teslîm olunur ve ne si'r üzre alınur müstekıl defter eylesesin ve eger anda kışlayacak vüzerâ ve sâyir ekâbir [ü] a'yândan dahı zahîre için alurlarsa her kime ne mikdâr virilür; anlar dahı müstekıl defter eylesesin ve gelen zahîreyi alanlara onat vechile hıfzidüresin; mühürleyüp tağıddurmayasın ki, sonra muzâyaka lâzım gelmeye. Altı aylık zahîre tahmîl ü tevzî' olunmuşdur; gelen zahîreyi el-ân etmekci vü arpacılara ve sâyirlere aldurup onat der-anbâr itdürüp mühürleyüp hıfzidüresin.

103

Boğdon Voyvodası'nın Leh kralına gönderdiği adamı yaralayanların yakalanarak bir elçi ile gönderileceği ve zararın tazmin edileceği kral tarafından bildirildiğinden, gelecek elçiye hürmet ve dostlukta kusur gösterilmeyip emin ve salim bir şekilde İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Sipâhî-oğlanlarından Dragman İlyâs'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Leyh kralına irsâl itdüğün âdeminüzün varup voyvodasın mecrûh

itdüklerin" bildürüp dahı her ne dimiş isen ma'lûm oldu. İmdi; Leyh kralı dahı Südde-i Sa'âdetüm'e nâme gönderüp; "Taleb olunan müfsidler bulunup irsâl olunur ve ziyânları dahı tedârük olunup an-karîb yarar ilçimiz ile i'lâm olunur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ilçî gelürse sen dahı lâıyk olduğı üzre ilçilere ri'âyet idüp emîn ü sâlim bu cânibe gönderüp gelüp cevâb virilince sen dahı ol cânibe kimesneyi dahlitdürmeyüp müdârâ üzre olasın.

104 ***Zift Mukâtaası Mültezimi Mayer'in satılmak üzere Venedik'te Hayım'a gönderdiği ziftlerin bedelinin tahsil edilerek Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Kubad Çavuş'a teslim edilmesi.***

Yazıldı.

Mezbûr Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 16 Safer, sene: 975

Venedik doına nâme-i hümayûn ki:

Havâss-ı hümayûnumuzdan Zift Mukâta'ası Mültezimi olan Mayer nâm Yehûdî Südde-i Sa'âdetimiz'e gelüp; "tahvîlinde vâkı' olan yüz elli bin akçalık mîrî zifti gemilere tahmîl idüp Venedik'de bey' olunmağıçün anda Hayım nâm Yehûdî'ye gönderüp bu zamâna gelince kendüye bir akça vâsıl olmayup bu bâbda Yasef nâm Yehûdî'yi vekîl itdüğün" bildürdi. İmdi; mezkûrun Gümrük Mukâta'ası'ndan dahı mîrî[ye] küllî deyni vardır.

Gerekdür ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Kubâd *zîde kadruhû* vusûl buldukda, sevâlif-i ezmân ve sevâbık-ı ahyândan ilâ-hâze'l-ân Âsitâne-i Sa'âdet-âşiyânımız'a olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınız muktezâsınca mezkûr Hayım'i vekîli ile hısâblaşdurup mîrî zift akçasından uhdesinde zâhir olanı müşârun-ileyh çavuşuma bî-kusûr tahsîl ü kabz itdürilmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlenüz zuhûra gele ki, bunda getürüp deyni için Hızâne-i Âmirem'e teslim eyleye.

105 ***Habeş Beylerbeyliği'ne tayin olunan Hüseyin Bey'in yanına üç çavuş verilerek Habeş'e gönderilmesi.***

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine:

Hâliyâ emîru'l-ümerâ'i'l-kirâm Hüseyin *dâme ikbâlühûya* Habeş Beğlerbeyliği virilüp Mısır çavuşlarından üç nefer çavuş âdemleri ile bile gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet zabtı için gönderilen üç nefer yarar çavuş ta'yîn idüp koşup gönderesin.

106 ***Habeş Beylerbeyi Osman Bey'in İstanbul'a gelirken, orada ulûfeye mutasarrıf olanlardan kimseyi beraberinde getirmemesi.***

Yazıldı.

Habeş Beğlerbeğisi Osmân'a hüküm ki:

Bu cânibe teveccüh itdüğün zamânda anda ulûfeye mutasarrıf olanlardan kimesne bile uydurılmamasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ulûfeye mutasarrıf olanlardan kimesne uydurmayup her birine tenbîh idesin ki, hâlâ beğlerbeği olan varınca vilâyet hıfzında basîret üzre olalar.

107

Çernovi ve Hezargrad kadıları Yagodine Voyvodası Cafer'in halka zulmettiğini, iki kişiyi mahkeme izni olmadan astığını, reâyadan cerîme diye yetmiş-seksan bin akçe aldığını ve teftiş olunacağı sırada ortadan kaybolduğunu, diğer kadılıklardaki voyvodaların da aynı şekilde halka zulmettiklerini ancak teftiş sırasında bey bütün voyvodalarını değiştirdiği için teftişin yapılamadığını bildirdiklerinden, teftişi lâzım gelen bütün voyvodaların buldurulup davalarının görülmesi.

Yazıldı.

Anda teftiş hıdmetinde olan Hâcî Hasan Çavuş âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Semendire ve Belgrad kâdîlarına hüküm ki:

Çernovi ve Hezârgrad kâdîları mektûb gönderüp; "Yagodine kazâsına Voyvoda olan Ca'fer kazâ-i mezbûrda bir-iki harâmî dutup haklarından gelmeyüp yanınca nevâhîde altı ay gezdürüp nice fukarâya isnâd itdürüp yetmiş-seksan bin akça cerâyım alduğundan sonra mezkûrlardan iki fakîri izn-i şer' olmadın salbidüp hîn-i teftîşde mezbûr voyvoda ihzâr olunup vâkı'-ı ahvâl tefâhhus olunmağa şürû' olundukda gaybet idüp ve sâyir kâdîlıklarda olan voyvodaları dahı re'âyânun her birinden bir yük buğday ve bir yük arpa ve bir araba otluk ve ikişer ünüğe yağ ve birer koyun ve her hânedan bir akça "seyis akçası" diyü akça alup ve "cerîme" diyü ikişer-üçer bin akça alup bu zulmlerden nice karyeler firâr idüp mezbûr beğ cümle voyvodaların tebdîl idüp hîn-i teftîşde fukarânun masâlihları hakk üzre görilmeğe mümkün olmadı." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp taleb olunan voyvodaların her kande ise ihzâr idüp teslîm eylesin. Şöyle ki; birin ihzârda te'allül eylesin, sonra netîcesi sana âyid olur; ana göre basîret üzre olasin.

108

İstolni Belgrad civarındaki kalelerin tamir edilmesi halinde Tata, Polata ve Besprem isimli düşman kalelerinden gelen haydutların Bagan (?) köyünden geçerek Aşağı Belgrad ile Budun arasında eşkıyalık etmelerinin önüne geçileceği bildirildiğinden, adı geçen kalelerin tamir edilmesi ve Prenovar Palankası'ndaki elli adet beşli neferin Bagan (?) Kalesi'ne naklolunması.

Yazıldı.

İstolni Belgrad beğiniün âdemi Mustafâ'ya virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Aşağa Belgrad'da Budun'a gelince vâkı' olan yollarda fesâd ü şenâ'at için Tata ve Polata ve Besprim nâm harbî kılâ'dan gelen atlu haydûdun İstolni Belgrad sancağında Bagan (?) nâm hâssa karye memerr ü güzergâhları olup mahall-i mezbûrda kârgîr binâlar ve bedenler [ve] kuleler kal'a olup cüz'î (?) ta'mîre muhtâc olmağın meremmet itdürilüp içine İstolni Belgrad'dan nevbetci tarîkıyla altı nefer piyâde konulup bir mikdâr atlu dahı konılsa zikrolunan haydûd çetelerinün ma'ber ü memerleri münsedd olup zikrolunan Belgrad bedenlerine ırmeğe ve bi'l-cümle ol câniblerde fesâd için geçmeğe kâdir olmayup vilâyet emn ü emân üzre olması mukarrer olup Sekcuy sancağına tâbi' Prenovar Palankası basık (?) mahalde kalmağın anda turan altı nefer beşlü tâyifesi ağalarıyla mezbûr Bagan (?) Kal'ası'na ihrâc olunmak" recâsına arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre lâzım ise ihrâc eylesin.

109

Daha önce Rusçuk'tan Edirne'ye zahire sürmek için mübaşir tayin olunan Mehmed Çavuş'un yerine Dergâh-ı Muallâ Çavuşlarından Nuh Çavuş'un tayin olunduğu.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Ruscuk kâdîsına ve Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazândan mahrûse-i Edirne'ye zahîre sürmek için hükm-i şerîf gönderilüp sen ki, Mehmed Çavuş'sın, mübâşir ta'yîn olunmuş idün. İmdi; hâliyâ kazâ-i mezkûr terekesin ihrâc itmek için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Nûh ta'yîn olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ol bâbda sana virilen hükmi müşârun-ileyhe teslîm eylesin ve sen ki kâdîsin, emr üzre müşârun-ileyh mübâşereti ile ihrâc idesin.

110

Ahyolu kadısının, Vize sancakbeyinin hâslarından olan Hatunili'nde öldürülen çoban ile Sarı Davud isimli şahsın katil zanlılarını voyvodasının elinden alıp ikisini para karşılığı salverip, diğer beşini ise hapiste tutup Vize beyine teslim etmediği bildirildiğinden, yedisini de Vize beyine teslim etmesi için kendisine emir gönderildiği; Vize beyinin de bunları, gerekli ise hapsedip suçlarını bildirmesi ve gelecek emre göre hareket etmesi.

Yazıldı.

Sağ-ulûfecilerden Muhammed'e virildi. Fî 18 Safer, sene: 975

Vize beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kendüne hâs ta'yîn olunan Hâtûnili içinde bir çobân katlolunup otuz re's koyunu Ehreman ve Karaca nâm kimesnelerün koyunları içinde bulundukda elegetürilüp habsolunup ve Hût [ve] Alî ve Vefâ nâm harâmîler mezkûr çobânun katlinde bile bulunup ve Sarı Dâvûd nâm kimesneyi katliden Bekir ve Gebr (?) nâm zimmî tutuldukda mevlânâ Ahyolı kâdîsı voyvodanın elinden alup bir mikdâr zamân Ahyolı Zindânı'nda habseyledükden sonra mezkûrân Bekir ve Karaca'nun bir mikdâr mâlların alup habsden ıtlâk idüp beş neferin Ahyolı Zindânı'nda habseyleyüp voyvodana virmediğün" bildürmüşsin. İmdi; mahbûs olan beş nefer ile ıtlâk olunan iki nefer voyvodana teslim olunup sana gönderilmek için mevlânâ-yı müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilüp ve dahı her ne dimiş isen ma'lûm olup ol hükm-i şerîfde beyân u tenbîh olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger mahbûs ve [eger] ıtlâk olanlardur; sen dahı hımâyet itmeyüp anun gibi mezkûrlar ehl-i fesâd olup şer'an habs îcâb ider hâlleri var ise habsidüp gaybet itdirmekden hazer idesin ve üzerlerine sâbit olan mevâddun sûretin ihrâc itdürüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp keyfiyyet-i hâllerin mufassalen yazup bildüresin; sonra emrüm ne vechile sudûr iderse amel oluna.

111

Ahyolu kadısının, Hatunili zeametini Vize sancakbeyine zaptettirmediği, burada öldürülen bir çoban ile Sarı Davud isimli şahsın katil zanlılarını teslim etmediği ve bunlardan ikisini para karşılığı serbest bıraktığı bildirildiğinden, anılan zeamet sancakbeyinin beratında yazılı ise buranın sancakbeyine zaptettirilmesi ve suçluların da teftiş edilmek üzere sancakbeyine teslim olunması.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı m.

Ahyolı kâdîsına hüküm ki:

Vize sancağı beği mektûb gönderüp; "kendüye hâs ta'yîn olunan Hâtûnili ze'âmetin mukaddemâ sancakbeğleri zabtiddüğü üzre âdem gönderüp zabteylemek istedikde; "Ze'âmet-i mezbûrenün iki pâre mezra'ası vardır; mâ'adâsı hâric ez-defterdür." diyü mevkûfât emînine zabtiddürmek istediğün ve zikrolunan ze'âmetün içinde bir çobân katlolunup otuz re's koyunu Ehreman ve Karaca nâm kimesnelerün koyunları içinde bulundukda elegetürilüp habsolunup ve Hût ve Alî ve Vefâ nâm harâmîler mezkûr çobânun katlinde bile bulunup ve Sarı Dâvûd nâm kimesneyi katliden Bekir ve Gebr (?) nâm zimmî tutuldukda voyvodasının elinden alınup bir mikdâr zamân Ahyolı Zindânı'nda habseyledüğünden sonra mezkûrân Bekir ve Karaca'nun bir mikdâr mâlların alup habsden ıtlâk idüp beş neferin Ahyolı Zindânı'nda habseyleyüp voyvodasına virmediğün ve voyvodası memleket zabtı için vardukda; "Bile âdem uydurma; benüm muhızrum ve nâyiblerüm al git. Tutup kapmak nâyiblerün ve muhızrlarundur; voyvoda anların

hıdmetkârıdır." diyü memleketün hıfz u hırâsetine mâni' olduğun" bildürmiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ze'âmet müşârun-ileyhe hâs ta'yîn ü tevcîh olunup berâtında mukayyed ise berâtı mücebince voyvodasına zabttdürüp ol vechile mâni' olmayup ve arzolunduğı üzre mahbûs olan beş nefer ile itlâk olunan iki neferi –mevcûd olmayup gaybet itmişlerse dahı– buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp voyvodasına teslim idüp müşârun-ileyhe gönderesin ki, ahvâlleri şer'le teftîş olunup bi-hasebi's-şer' lâzım gelen icrâ oluna ve mûmâ-ileyhün voyvodasına memleketi hıfz u hırâset itdürüp ol vechile nizâ' itmeyüp ammâ; hılâf-ı şer' u kânûn iş dahı itdürmeyesin.

112

Piyale Paşa'nın Avasya köyü yakınlarında bulduğu suyun Sultan Bâyezîd İmâreti, Saray-ı Âmire ve Saray-ı Atik suyollarına katılarak İstanbul'a geldikten sonra, yarısının kendisine verilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 20 Safer, sene: 975

Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından olup S[u]yolu Nâzırı olan Hasan'a hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham Vezîrüm ve Kapudânım Piyâle Paşa *edâma'llâhü iclâlehü* Atebe-i Ulyâm'a âdem gönderüp; "Hâslar kazâsında Avasya nâm karyenün kurbinde birkaç sular bulup merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Bâyezîd Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Imâreti'ne ve Sarây-ı Âmirem'e ve Sarây-ı Atık'a cârî olan sularun yollarına ilhâk idüp mahmiyye-i Kostantiniyye'ye gelüp dâhıl oldukda münâsib olan mahalden ne mikdâr su ilhâk olursa nısfın almak üzre icâzet-i şerîfem" taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, bi'z-zât üzerine varup göresin; müşârun-ileyhün eger mahall-i mezbûrda bulduğu sular dur ve eger anlardan mâ'adâ dahı bulunup katmağa kâbil olan sular dur; bir yire cem' idüp ne mikdâr su ilhâk olursa zâyî' olmayup ve ilhâk olduğu sunun nısfın murâd itdüğü yirden ayırup evlerine icrâ ide. Ol bâbda kimesne mâni' olmaya ammâ; emirden ziyâde virilmekden hazer eyleyesin.

113

Koçanya dağlarının muhafazasının Zaim Mustafa'ya verilip Bana ve Bolvan martolosları ile Reseva pirimikürlerine serdar tayin edildiği; o bölgede eşkıya ve harâmi ortaya çıkarsa anılan martolos ve primikürler ile derbent köyleri ahalisinin ve gerekirse il-erlerinin harâmi ve eşkıyayı yakalamak hususunda kendisine yardımcı olmaları, aksi takdirde sorumlu olacakları; aynı şekilde Bana ve Parakin kadılarının da kendisine her konuda destek olması.

Yazıldı.

Mezbûr Za'im Mustafâ'ya virildi. Fî 27 Safer, sene: [9]75

Bana ve Parakin kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* Sigetvar Seferi'ne teveccüh eyledüklerinde mukaddemâ Koçanya tağları muhâfazasında olan müteveffâ Za'im Mü'ezzin Mustafâ yirine Semendire sancağında ze'âmete mutasarrıf olan dârende Mustafâ'yı ta'yîn idüp seferden alıkomışlarıdı. Hâliyâ ben dahı mukarrer idüp taht-ı kazânda vâkı' olan Koçanya tağlarınınun hıfz u hırâsetin emridüp **buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan martoloslar ve pirimikürlere serdâr olup ehl-i fesâd levend kâfirler ve harâmîler zuhûr itdükde, Bana ve Bolvan martolosları ve Reseva pirimikürleri ve kadîmden Mü'ezzin Mustafâ'ya mu'âvenet idegelen derbend kurâ ahâlîsiyle ve lâzım gelürse il-eriyle üzerlerine varup eger ceng ve eger muhârebe vü kıtâl itmekle olur, her ne tarîkıla mümkün olursa mecâl vormeyüp elegetürüp hırsuz u harâmîlikları zâhîr olanları ve zâd ü zevâde virüp ehl-i fesâda mu'in ü zahîr olanları şer'le görüp anun gibi ehl-i fesâda yatak olup [zâd ü] zevâde virüp mu'in ü zahîr oldukları sâbit olanların şer'le haklarından gele. Şöyle ki; bir yirde hırsuz u harâmî levend kâfir zuhûr idüp üzerlerine varılmak lâzım geldükde zikrolunan martoloslar ve pirimikürler ile mezkûrûn derbend karyeler ahâlîsi varup elegetürmek bâbında mu'âvenet itmeyeler, netîcesi kendülere âyid olur. Ana göre lâzım oldukda siz ki kâdîlarsız, bi'z-zât husûs-ı mezbûra mübâşeret idüp eger martoloslar ve pirimikürler ve mezkûrûn derbend karyeler ahâlîsin ihrâc itmekde ve eger lâzım gelürse kifâyet mikdârı il-eriyle bile varup ehl-i fesâdı elegetürmekde gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret idesiz ki, eyyâm-ı sa'âdetümde ehl-i fesâdun hakkından gelinmekle re'âyâ vü berâyâ âsûde-hâl olup huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerinde olalar.

114

Daha önce yazılan martoloslar defterde kayıtlı olmadığı için hizmet zamanında sıkıntı çekildiği bildirildiğinden Balvan ve Parakin kazalarından martolos yazılarak eksiğin tamamlanıp deftere kaydedilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî 27 Safer, sene: 975

Modova Kâdîsı olup Alacahısâr sancağı tahrîri fermân olunan Mevlânâ Lutfî'ye hüküm ki:

Bundan akdem; "Balvan nâhiyesinden emr-i şerîfümle otuz nefer martolos yazılup vilâyet kitâbet olunmaduğı bâ'ısdan dâhıl-i defter olmamağın kimi gaybet idüp ve kimi mürdolup ve kimi dahı; "Biz defterlü martoloz değîlüz." diyü hıdmet idüp ol sebebdan cüz'î martolos kalup hıdmet vâkı' oldukda muzâyaka çekilür." diyü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise zikrolunan martolosların vâkı' olan noksânın eger Balvan ve eger Parakin kazâsından yazup tekmîl eyleyüp otuz nefere yitişdürüp deftere kaydeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 19 Safer, sene: 975

115 *Karadeniz'in Rumeli ve Anadolu kıyılarındaki sancakbeyi ve dizdarların, buralardaki kazalardan zahire yüklenen gemilere konulmak üzere kadılar tarafından hisar-eri talep olunduğunda yeterli miktarda hisar-eri vermeleri.*

Yazıldı.

Yenibâzârlı Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Karadeniz'ün Rûmili yalılarında vâkı' olan beğlerine ve dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ yalılarda vâkı' olan kâdîlara; "varup gemilere zahîre tahmîl idüp mahrûse-i İstanbul'a ve Edirne'ye göndermek" emrolunup; "Ol bâbda her gemiye hisâr-eri koyasız." diyü ısmarlanmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kâdîlar sizden hisâr-eri taleb itdükde te'allül itmeyüp kifâyet mikdârı hisâr-eri viresiz ki, maslahat avkolmaya. Sonra özrinüz makbûl olmaz; bilmiş olasız.

Yazıldı.

Merdüm-zâde Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Bir sûreti, Anatoli câniblerinde Samsun'a varınca.

116 *Ankona'dan gelirken Nona (?) Limanı'nda Uskok eşkıyası tarafından esir edilip Sene Kalesi'nde hapsedilen Uğurlu ve üç yoldaşının salıverilerek Kubad Çavuş'a teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Kubâd Çavuş'a virildi. Fî 19 Safer, sene: 975

Venedik dojına hüküm ki:

Uğurlu nâm kimesne ba'zı yoldaşlarıyla Ankona'dan gelürken Venedik'e tâbi' Nona (?) Limanı'nda Uskok* kâfiri alup Sene Kal'ası'nda habsidüp mezbûrlardan Düş ve Hüseyin nâm kimesneler bahâya kesilüp bunda gelüp üç nefer yoldaşlarıyla mezbûr Uğurlu bi'l-fi'l anda mahbûs idüğü i'lâm olunmağın **gerekdür ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Kubâd zîde kadruhû vardukda, zikrolunan ehl-i İslâm'ı mâbeynde olan ahd ü emân mücebince ıtlâk idüp müşârun-ileyh çavuşuma teslim eyleyüp ve ehl-i fesâdun hakkından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz.

117^H *Bkz. hkm.77.*

Yazıldı.

Dervîş Çavuş'a virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

Varna kâdîsına:

Hâliyâ Edirne'de kışlamak niyyet olunup zahîre lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan iki bin müd un, iki bin müd arpa ve sâyir yağ u bal ve me'kûlât kısmından* tedârük ü ihrâc eyleyüp sâhibleri veyâhûd vekîlleri ile mu'accelen mahrûse-i Edirne'ye yarar âdemler koşup mukaddem irsâl eylesin. Ammâ; "Edirne'ye zahîre gönderdüm." diyü İstanbul zahîresiyeçün varan gemileri tettebbu' itmeyüp girü anda dahı şer' üzre anlara dahı tereke tahmîl idüp içine yarar hısâr-erenleri koyasın ki, Kefe veyâhûd Anadolu taraflarına alup gitmeyüp İstanbul'a gönderesin. Bu bâbda eger Edirne'ye eger İstanbul'a istihdâm için hısâr-eri virilmek için beğlere ve dizdârlara hükm-i şerîf gönderilmişdür; taleb eylesin.

^H Hükmün üzerine; "Mükerrer" kaydı düşülmüştür.

118 *Mamrevan beyinin Hınıs sancağını tahrir etmekle görevlendirildiği ve ilgili defterlerin gönderildiği.*

Yazıldı.

Hüseyin Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Safer, sene: 975

Mâmrevân beğine:

Hâliyâ Hınıs sancağının tahrîri sana emrolunup defterleri irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre varup livâ-i mezkûrı dahı tahrîr eylesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 20 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

119 *Yusuf Çavuş Diyarbakır'da mâl-ı mirîye ait bazı muhasebe işleri ve bakâyâ tahsili ile görevlendirildiğinden, Diyarbakır beylerbeyi tarafından kendisine gerekli yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 20 Safer, sene: 975

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Diyârbekir câniblerinde emvâl-i mirîye müte'allik vâkı' olan ba'zı muhâsebât husûsı ve bakâyâ tahsili için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yûsuf zîde kadruhû irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup emvâl-i mirî tahsîlinde gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eylesin.

120 *Mora'da ehl-i fesâd oldukları, frenklere zahire sattıkları ve harâmilerle işbirliği yaparak halka zulmettikleri bildirilen Zaim Nâzır Lütî ile Sipahi Bayram Ağa'nın teftiş olunup üzerlerine sabit olan suçların bildirilmesi ve kendilerinin hapsolunup gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 22 Safer, sene: 975

Mora sancağı beğine:

Mektûb gönderüp; "Mora zü'amâsından Nâzır Lutfî ve Bayram Ağa dimekle ma'rûf sipâhî fesâd ü şenâ'at üzre olduklarından gayri frenk tâyifesine hufyeten buğday u penîr ü tavar ve sâyir zahîre virüp ve deryâda gezen levend kayıkları harâmîleri dahı ittifâk idüp kendülerün âdemleri ve azebleri bile yörüüp re'âyâdan ve sâyir fukarâdan kimin katl ve kimin "esîr" diyü âhar yirlere satup fesâdları fevka'l-haddür." diyü bildürmüşsin. İmdi; bundan akdem mezbûr Lutfî habsolunmağıçün hükm-i şerîf irsâl olunmışıdı. Hâliyâ Bayram Ağa dahı habsolunup arzolunan husûslar teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup toprak kâdîları ma'rifetiyle hakk üzre ahvâllerin teftîş idüp göresin; arzolunan fesâd ü şenâ'atlerinden üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı sıhhati üzre defter idüp kendülerin habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzeyleyesin; sonra emrüm ne vechile olursa anunla amel eyleyesin.

121

Timişvar beylerbeyinin, gönderdiği mektupta her türlü tekâlif ve avâriz-ı divâniyeden muaf olan knez, husar, kara martolos ve doğancıların eskiden olduğu gibi tekâliften muaf olmalarında memleket için fayda bulunduğunu, bu sebeple muaf kaydolunmaları hususunu arzettiği; ancak martolos ve primikürler memleket muhafazasına kifayet edeceğinden tahrirde yeterli miktarda martolos ve pirimikür yazılıp kara martolos, husar ve doğancı yazılmaması.

Yazıldı.

Timişvar Beğlerbeğisi Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Timişvar'da Tîmâr Defterdârı olup vilâyet tahrîr iden Muharrem'e hüküm ki:

Timişvar beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Timişvar'da feth-ı hâkânîden berü vilâyetün ma'mûr u âbâdân olmasına ve mâl-ı mîrînün cem' u tahsiline ve ahâlî-i vilâyete zarar u gezend kasdiden hırsuz u harâm-zâdenün ve şenî' u fesedenün elegetürilmesine sebep olan knez ü husar u kara martolos u toğancı vaz' olunup ve cizye vü hukûkdan ve sâyir rüsûmât ü hıdemâtdan ve tek[â]lif-i örfiyyeden ve avâriz-ı dîvâniyyeden mu'âf olgelüp ba'zına ahkâm-ı şerîfe ve ba'zına mevâlî-i sâbika ellerine temessükler virüp mu'âf u müsellemler idüp anlar dahı mu'âfiyyetleri mukâbelesinde vech-i meşrûh üzre hıdmetlerinde maktûrların sarfidegelüp her vechile nef'ları müşâhede olunup şöyle ki; tâyife-i mezbûre üslûb-ı sâbık üzre mu'âfiyyetle kaydolunmayup merfû' olalar, eger mâl-ı mîrîye ve eger Memâlik-i Mahrûse'ye min-cemî'l-vücûh zarar u noksân müstevlî olmak fehmolunur. Bâ-husûs ki, livâ-i Semendire haylî müddetden berü fetholunup ve ol asıl husar u martolos u knez bin nefer mikdârı mu'ayyen ü mukarrerdür. Vilâyet-i Timişvar'da ancak yedi yüz nefer kimesneler vardır; alınmakdan alınmamak bir nice derece evlâdur ve enfa'dur. Ol takdîrce mezbûrlar ber-karâr-ı sâbık mu'âfiyyet üzre defter-i cedîde kayditmek için vilâyet kâtibine emr-i şerîf inâyet oluna ki, kemâ-kân hıdmetlerinde olalar." diyü arzeyledi. İmdi; her kal'anun martolosı vardır. Memleket [ü] vilâyete () ve ba'zı pirimikür kifâyet ider; bu

kara martolos u husar u toğancı nedür ? Bundan [akdem] dahı sana bu husûs için hüküm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kifâyet mikdârı martolos u pirimikür alıkoyup tahrîr idüp dahı kara martolos u husar u toğancıyı ref‘ eylesin.

122 *Tımışvar beylerbeyinin Niş'in Alekseniçe köyünde yaptırdığı kervansaray için kifâyet miktarı çivi verilmesi.*

Yazıldı.

Tımışvar Beğlerbeğisinin Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Samakov kâdisına ve Samakov Nâzırı olan () *zîde kadruhû*[ya] hüküm ki:

Hâliyâ Tımışvar beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "livâ-i Alacahısâr'da kasaba-i Niş nâhiyesinde Alekseniçe nâm karye ziyâde yol uğrağı yirde olup âyende vü revende gelüp geçdükce ekseri karye-i mezbûrede konariken konak husûsında gâyetle ıztırâb u muzâyaka çekildiği cihetden hasbeten-li'llâh bir kârbânsaray binâ itmeğe mübâşeret eyleyüp sakfı için yeğseri lâzim olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh tarafından âdem gelüp yeğseri taleb eyledükde akçasıyla kifâyet mikdârı yeğseri viresin.

123 *Edirne'ye zahire sürmekle görevli çavuşlara yardım için yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.*

Yazıldı.

Edirne'de zahire sürilmek emrolunan yirlerde vâkı‘ olan sancakbeğlerine ve dizdârlara hüküm ki:

Zahîre-i mezbûreyi sürmek için irsâl olunan Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarına mu‘âvenet için âdem lâzim olmağın kifâyet mikdârı hısâr-eri virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hıdmet-i mezbûreye ta‘yîn olunan çavuşlara kifâyet mikdârı hısâr-eri ta‘yîn eylesiz; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesiz.

124 *Devlet Giray Hân küffar üzerine sefere çıktığında, Manküp ve Suğdak Kadılıkları'ndan talep ettiği takdirde yeterli miktarda tüfek-endâz zimmî verilmesi.*

Yazıldı.

Kapı çavuşlarından Süleymân Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Kefe beğine, Manküb ve Suğdak kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Devlet Giray Hân mektûb gönderüp; "Küffâr-ı hâksâr üzerine varmak lâzim geldükde Manküb ve Suğdak Kâdîlıkları'ndan atları ve donları ile iki yüz nefer tüfenk-endâz

zimmî virilügelüp ammâ; ol mikdâr kifâyet itmeyüp; "Dahı ziyâde lâzimdür." diyü; "Cümle beş yüz nefer zimmî virilmek" için hükm-i hümayûn inâyet oluna." diyü arzitemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh küffâr-ı hâksâr üzerine varmalu olup zikrolunan kâdîlıklardan tüfenk-endâz kefare taleb itdükde âdet-i kadîm üzre kifâyet mikdârı tüfenk-endâz zimmî ihrâc idüp gönderesiz.

125

Tımsıvar Beylerbeyi iken ölen Mustafa Bey zamanında voyvodalar ile bazı zaim ve sipahilerin köylerde hapishâneler ve tomruklar yaparak halka zulmettikleri, menolundukları halde bazılarının hâlâ eski uygulamayı sürdürmek istedikleri bildirildiğinden, bu gibilerin tekrar menedilip hapishânelerin kapatılması ve emre uymakta direnenlerin, dirlikleri alınmak ve cezalandırılmak için isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Behrâm'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem Tımsıvar Beğlerbeğisi iken fevtolan Mustafâ Beğ'ün voyvodalarına ve ba'zı zü'amâ vü sipâhîlere ruhsat virilmekle karyelerinde habs-hâneler ve tomruklar ihdâs idüp re'âyâyı suçsuz ve suçlu tutup envâ'-ı işkence idüp re'âyâdan küllî mâl ahzitmekle mütehammil olmayup ekseri perâkende olup vilâyetün harâbesine bâ'ıs olduklarına vukûf tahsîl olundukda ol asıl zü'amâ ve gayra ve âdemlerine tenbîh ü te'dîb olunup re'âyâ bir mikdâr teneffüs eyleyüp perâkende olanların ba'zı gelüp yirlerinde karâr eylemişlerdür. Lâkin zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ba'zı üslûb-ı sâbık üzre re'âyâya cevır ü te'addî vü ihânet kasdın eyledüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibileri getürdüp gereği gibi te'kîd eyleyüp anun gibi habs-hâne varısa ref' idüp es[le]meyüp girü ol asıl vaz' idenleri isimleri ile ve tîmârlarıyla arzidesin ki, tîmârları alınıp haklarından geline [ki], sâyir zalemeye mûcib-i ibret ola.

126

Ağlasun kazasından Sipahi Hüseyin'in, karısına tasallut ettiğine dair hakkında şikâyetle bulunduğu ve Hamidili sancakbeyi ile Eğirdir, Hoyran ve Ağlasun kadılarının da şekavet ehlinde olduğunu bildirdikleri Velede ile diğer bazı kişilerin Südde-i Saâdet'e gelip bir şekilde adı geçen Hüseyin aleyhine gerçek dışı isnadlarda bulunarak hüküm alıp gittikleri bildirildiğinden, döndüklerinde tutuklanarak söz konusu hüküm ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mezbûr Hüseyin nâm sipâhîye virildi. Fî 23 Safer, sene: 975

Sultân Murâd lalasına hüküm ki:

Ağlasun kazâsında () nâm karyeden dârende Hüseyin nâm sipâhî gelüp; "kazâ-i mezbûrdan Veled nâm kimesne bunun menkûhasın cebren alup te'addî eyledüğü sâbit ü sicill olunduğundan gayri; "Şirret ü şekâvetle meşhûrdur." diyü Hamîdili sancağı beği, Eğirdür ve Hoyran ve Ağlasun kâdîları arzitmeğin mezkûr Veled ve Üveys nâm babası ve Keykubâd ve Mehmed nâm kimesneler buna kan husûsî isnâd idüp Südde-i Sa'âdetüm'den bir tarîkıla sana hitâben emr-i şerîfüm alup gittüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun hasımları anun gibi emr-i şerîfüm alup varurlarısı te'hîr itmeyüp yarar âdemlere koşup kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, ahvâlleri şer'le bunda görölüp bi-hasebî'ş-şer' lâzım [gelen] icrâ oluna ve bunda gaybet itmek ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

Bu dahi, mezbûr Hüseyin'e virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine ve vilâyet-i Anadolu'da olan sancakbeğlerine yazıldı.

127

Budun ve Belgrad sahralarındaki güherçileyi işlemek için görevlendirilen Novigrad beyine güherçile ve baruthâne hususunda gerekli yardımın yapılması.

Yazıldı.

Novigrad Beği Mehmed Beğün Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 25 Safer, sene: 975

Şimontorna ve İstolni Belgrad beğlerine hüküm ki:

Novigrad beği mektûb gönderüp; "Budun'da ve Belgrad sahrâlarında bulunan güherçile yirleri ve barut-hâne hıdmeti kendüye emrolunup ammâ; Novigrad sancağı ziyâde serhadd olup muhâfazasına ve barut-hâne hıdmetine hılâf semt olduğın" bildürmeğin sancağında vâkı' olan kal'aların beşlûleri ve sâyir re'âyâsıyla güherçile husûsına mu'âvenet eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre mûmâ-ileyhe güherçile vü barut-hâne husûsında beşlûler ve sâyir re'âyâ ile gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eyleyüp ale'd-devâm işletmekden hâlî olmayasın. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmâtındandır; ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin, ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 21 Safer, sene: 975

128

Vilâyet tahriri ile görevlendirilen Sadık Çelebi'nin, karışık olan Livane ve Pertekrek sancaklarını da tahrir etmesi.

Yazıldı.

Sâdık Çelebî şâgirdi Mehmed'e virildi. Fî 21 Safer, sene: 975

Vilâyet tahrîri fermân olunan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Gürci vilâyetinden Livâne ve Pertekrek sancakları muhtell olup tahrîri lâzım olmağın zikrolunan sancakların tahrîrin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Pertekrek sancağının defterin Südde-i Sa'âdetüm'den alup zikrolunan sancakları dahı tahrîr ü temyîz idesin.

129

Sultanönü'nde bir kısım ehl-i fesâd gurbet tâifesinin ortaya çıktığı ve müslümanlara zarar verdiklerinin bildirildiği; bu gibilerin yakalanmamasının sancakbeyinin ihmalkârlığını veya idaredeki beceriksizliğini gösterdiği; bu sebeple Sultanönü sancakbeyinin bu gibi gurbet, suhte vs. ehl-i fesâdı ele geçirip toprak kadıları marifetiyle teftiş edip suçu sabit olanları cezalandırması; aksi takdirde sorumlunun kendisi olacağı.

Yazıldı.

Ulaşdurmağışın Piyâle Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Sultânöni beğine hüküm ki:

Sancağunda ba'zı gurbet belürüp fesâd ü şenâ'at üzre olup müslimânlara zarar u ziyân üzre oldukları i'lâm olundu. İmdi; bir yire sancakbeği nasbolmakdan murâd ol yiri görüp gözedüp ehl-i fesâdı elegetürüp hakkından gelüp re'âyâ vü berâyâ âsûde olmaktadır. Sancağunda ol asıl gurbet tâyifesi olup fesâd ü şenâ'at üzre ola, dahı hüsn-i tedârük ile elegetürüp dahı hakkından gelmeysin, bu senün ihmâlünden veyâhûd hıfz u hırâsete adem-i iktidârundan nâşîdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp anun gibi sancağunda gurbet tâyifesinden veyâ sûhteden ehl-i fesâd ve şenâ'at üzre olanları her kande ise hüsn-i tedârükle elegetürüp dahı ahvâllerin toprak kâdîları ma'rifetiyle teftiş idüp şer'le fesâd ü şenâ'ati sâbit olan eger gurbetdür eger sûhtedür ve gayridür; lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasın. Ehl-i fesâd ü şenâ'at sipâhî ise habsidüp arzidesin; sonra ol bâbda emir ne vechile sudûr ider ise mûcebiyle amel idesin ve min-ba'd basîret üzre olup eger gurbet eger sûhte tâyifesidür; birkaçı bir yire cem' olup yarak u yasağ ile gez[dü]rmeyüp anun gibi gurbet ü sûhte birkaçı bir yirde yarak ile bulunanları tutup habsidüp arzidesin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm ehl-i fesâd müslimânlara zarar u ziyân itdükleri istimâ' oluna veyâhûd kâdîlar arzeyleyeler, her vechile özüñ makbûl olmayup netîcesi sana âyid olur; dâyimâ tedârük üzre olasın.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 22 Safer, sene: 975

130

Rumeli ve Anadolu'nun bazı yerlerinden bir kısım reâyanın çiftlerini bırakarak İstanbul'a geldikleri ve İstanbul, Eyüp ve Kasımpaşa'da deniz kenarlarına evler yaparak yerleştikleri, bu durumdan ise hem bunların geldikleri yerlerdeki sipahilerin, hem de yerleştikleri yerlerdeki ahalinin zarar gördükleri; bu sebeple Hâslar ve Üsküdar kadılarının buraları teftiş ederek beş yıldan beri oralarda mesken edinenleri ayrıntılı olarak defter edip defterlerini mühürleyip göndermeleri ve bundan

sonra buralarda izinsiz yerleşime müsaade etmeyip bu hususta mahalle imam ve müezzinlerine tenbihte bulunmaları; ayrıca teftiş esnasında bu mahallelerdeki fahişe, ehl-i fesâd ve kefilsiz olanları da teftiş edip gerekirse cezalandırmaları.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Rûmili ve Anadolu'dan ba'zı re'âyâ yirlerin ve çiftlerin koyup birer tarîk ile mahrûse-i İstanbul'a gelüp kimi İstanbul'da ve kimi Hazret-i Eyyûb ve Kâsımpaşa'da deryâ kenârlarında mesken idinüp yirleri hâlî kalup eger sipâhîye ve eger mâl-ı mîrîye ol ecilden zarar müterettib olduğundan mâ'adâ mahrûse-i mezbûrenün kadîmî sâkinlerinin ma'îşetleri bâbında muzâyakaya sebep oldukları ecilden ol makûle beş yıldan berü gelüp ev binâ idüp temessük idenler ve sâyir her mahallede ne mikdâr vardır, mülk ü vakf ne mikdâr yazılıp bilinmek lâzım olmağın ve min-ba'd anun gibi yalılarda izn-i şerîfüm olmadın ev binâ olunmasına rızâ-yı şerîfüm olmamağın Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazândan deryâ kenârlarında vâkı' olan mahallâtı Fenar'a çıkınca ve Kâsımpaşa deresi mahallâtı yoklayup teftiş idüp göresin; her mahallede ne mikdâr hâne olup vakf u mülk ne mikdârdur ve sâkin olanlar ne yirden gelmişdür; defter idüp anun gibi eger Rûmili'nden ve eger Anadolu'dan ve gayriden her kim gelüp beş yıldan berü temekkün itmiş ise ger sâhib-i mülkdür ger gayridür; her biri ne yirden ve ne makûle âdemdür, ne zamânda gelmişdür; anları dahı müstekıl defter idüp ve min-ba'd her mahallenün imâmına ve mü'ezzinine ve kethudâlarına tenbîh ü te'kîd eylesin ki, ba'de'l-yevm anun gibi yalılarda hâricden gelmiş kimesneye yir-yurd itdûrmeyüp izn-i şerîfüm olmadın temekkün itdûrmeyüp her mahallenün er ü avretinden ehl-i fesâd ü şenâ'at olanları ve kefilî olmayanları dahı şer'le teftiş eyleyüp fâhişeden ve sâyir ehl-i fesâddan şer'le fesâd ü şenâ'ati sâbit olanları habs, arz îcâb idenleri habs ü arz idüp lâzım olmayanlara şer'le lâzım geleni icrâ idüp her mahallenün ve beş yıldan berü gelenlerin defterin mühürleyüp gönderesin; sonra emir ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eylesin.

Yazıldı.

Ulaşdurmağışün kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Bir sûreti, Üsküdar kâdîsına; Yoros'a varınca vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdur.

131

Beşiktaş'ın yukarısında Akıntı Burnu'nda oturan Hâce Kızı isimli kadın hakkındaki iddiaların dikkatlice tahkik ve teftiş edilerek sabit olan hususların bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ Beşiktaş'ından yukarı Akındı Burnı'nda Hâce Kızı dimekle ma'rûf avretün hakkında arz sunulup mastûr olan husûslar görilmek için sûreti ihrâc olunup teftîş olmak için sana irsâl olunup **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bi'z-zât mahall-i hâdiseye varup dahı ol cevânibde olanları cem' idüp mezkûrenün ahvâlin onat vechile hakk üzre eger mahallesinden ve eger sâyirden ruk'ada mastûr olanları tamâm dikkat ü ihtimâm ile arzolunan husûslar şer'le teftîş idüp göresin; ruk'ada mastûr olan mevâddan sübût ü zuhûr [bulan] mevâddı yazup bildüresin, bir mâddesin ketmitmeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 23 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

132

Selanik, Karaferye, Tırhala ve Ağrıboz kazalarında bulunan gemilere tereke yüklenip içlerine hisar-erleri konularak İstanbul'a gönderilmesi ve yüklenen terekenin miktarı ile hangi tarihte ne kadar hisar-eri ile gönderildiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Selanik ve Karaferye ve Tırhala ve Ağrıboz () kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânuzda bulunan gemiler[e] tereke tahmîl itdürüp mahrûse-i İstanbul'a göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelerde bulunan gemilere narh-ı rûzî üzre olan yirlerden her kimde bulunursa tereke aldurup dahı gemilere tahmîl eyleyüp içine yarar hisâr-erleri koyup ale't-tevâlf mahrûse-i mezbûreye gönderüp teslîm idüp ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunup ne tarîhda gönderüp ve ne mikdâr hisâr-eri koduğun yazup bildüresin ki, ana göre fursatı (?) üzre ihmâlden hazer idesiz.

133

Geçen seneden bakâya kalan koyunlarla bu senenin koyunlarının Rûz-ı Kasım'a kadar nâiblerle İstanbul'a gönderilip koyun eminine teslim olunması.

Yazıldı.

Koyun emîninün âdemine virildi. Fî 13 (?) Safer, sene: 975

Sofya ve Filibe ve Tatarbâzârı ve Samakov ve Dobniçe ve Ilıca kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan geçen sene defter mücebince irsâl olunan koyunlardan bâkî kalan koyunı ve bu senenün koyunun rûz-ı Kâsım'a değin ihrâc idüp yarar nâyiblerünüz ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun emînine teslîm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda tamâm ihtimâm idüp eger geçen senenün ve eger bu senenündür; koyunların defter mücebince ihrâc idüp yarar nâyiblerinüze koşup gönderesiz ki, şöyle ki; rûz-ı Kâsım'a değin zikrolunan koyunlar mahrûse-i mezbûrda gelüp koyun emînine teslîm olunmaya, özrinüz makbûl olmaz, azle müstehakk olursız; ana göre tedârük idesiz.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Selanik ve Filorina ve Manastır ve Yenice-i Vardar ve Siroz ve Karaferye ve Zihne ve Timürhısâr ve Avrethisâr ve Kavala ve Yenice-i Karasu ve Kesriye ve Drama ve Gümülcine kâdîlarına yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Tırhala ve Fenar ve Yenişehir ve Çatalca kâdîlarına.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Üsküb ve Köprülü ve Nevrapok ve Ustrumca ve İştib ve Kırçova kâdîlarına.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Radomir ve Berkofça ve Kratova ve Şehirköy ve İvranya kâdîlarına.

[Yev]mü's-Sebt, fi 25 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

134

Evrano Evkâfı Mütevellisi Mustafa'nın yolsuzluk yaptığına ve bunu bildirmek istediğinde kendisini görevden alıp yalancı şahitler vasıtasıyla üzerine borç isbat ettiğine dair anılan vakfın önceki kâtibi Ahmed'in sunduğu arzuhalde yazılı hususların Selanik ve Siroz kadılarınca vakıf kayıtları da incelenerek teftiş olunması ve neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi; ayrıca mütevellinin anılan kâtibin üzerine borç isbat ederek haksız yere parasını aldığı sabit olursa bu paranın da eksiksiz olarak tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Dîvân kâtiblerinden Hamza Çelebi'ye virildi. Fî 25 Safer, sene: 975

Selanik ve Siroz kâdîlarına hüküm ki:

Ahmed nâm kimesne bundan akdem arz-ı hâl sunup; "Müteveffâ Evranos Evkâfı'na sâbıkâ kâtib olup; mukaddemâ vakf-ı mezbûra Mütevellî olan Abdî'nün muhâsebesinde on dört kerre yüz bin dahı yüz yetmiş üç akça mukayyed iken hâliyâ Mütevellî olan Mustafâ'nun meblağ-ı mezbûrı bi'l-külliyeye zâyî' idüp ve Abdî'nün tahvîlinden dört yılun muhâsebesin göstermeyüp ve mezkûr mütevellî olalı on kerre yüz binden ziyâde bel'ıyyât ü

ketmiyyâtı olup; "Zikrolunan bel'ıyyâtı i'lâm ideyin." didükde kitâbetin alup öldürmeğe kasdidüp şâhid-i zûr ile üzerine on bin akça isbât idüp ve Dünderzâd dimekle ma'rûf sipâhiye hılâf-ı şart-ı vâkıf yigirmi beş akça kendüye ve altı akça tevâbi'ına [vazîfe ta'yîn] idüp ve vazîfe-hârlara kalb akça virürler; zevâyid [ü] ihrâcâtun nihâyeti yokdur." diyü i'lâm itdükde teftîş olunmak için mukaddemâ hükm-i şerîf virilüp görilmeyüp hâlâ; "ol hüküm tecdîd olmasın" taleb itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir münâsib mahalde cem' olup ve sunılan arz-ı hâlün sûreti bile gönderilmişdür; nazar idüp ve lâzım olan defterleri câbîlerden ve gayriden taleb idüp getürdüp dahı mûmâ-ileyhün eger Abdî'nün tahvîlinden zabtitledüğü senelerdür ve eger kendünün zabtitledüğü senelerdür; ibtidâ[-y] mübâşeretinden bu zamâna gelince muhâsebesin onat vechile dikkat ü ihtimâm ile yirlü yirinden müfredât defterleri mücebince müteveffâ-yı mezbûr evlâdından Alî *zîde kadruhû* ma'rifetiyle bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf teftîş idüp îrâd ü masrafların herbirine tatbîk idüp göresiz; eger mûmâ-ileyhün kendü ve mübâşirlerün ekl ü bel' itdügüdür ve eger ihmâl ü müsâheleleri sebebi ile zâyî' olandur ve eger hılâf-ı şart-ı vâkıf ta'yîn itdügü vazîfedür, bi'l-cümle vakf-ı mezbûrun kendü zamânında her sene îrâd ü masrafı nedür ve zimemde olan ne mikdârdur ve bi'l-fi'l zevâyid olan mâl ne mikdârdur, nakd midür, galleden midür; tamâm vâkıf u muttali' olup mezkûrun üzerine ne mikdâr mâl-ı vakf zâhir ü sâbit olursa vukû'ı üzre sicill idüp Abdî'nün zamânında vâkı' olanı [başka], mûmâ-ileyh zamânında olan bel'ıyyâtı başka defter idüp sıhhati üzre yazup bildüresiz. Tamâm hakk üzre olup tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp dâyire-i hakdan udûl itmeyesiz; tarafeyne meyl ü muhâbâdan ictinâb idesiz ve mezkûrun ol mikdâr akçasın alduğı sübût bulursa bî-kusûr alıviresiz.

135

Dulkadirli Timarları Defterdarı Mesih Bey tarafından, Dulkadirli beylerbeyinin defterdara ait olan timar tezkireleri ve mühür ribhına müdahale ettiği bildirildiğinden, beylerbeyinin yalnızca tecdîd-i berat resmini alıp defterdara ait olan resme müdahale etmemesi.

Yazıldı.

Defterdârun âdemi Murâd'a virildi. Fî 26 Safer, sene: 975

Dulkadirli beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ vilâyet-i mezbûre Tîmârları Defter[d]ârı Mesîh mektûb gönderüp; "vilâyet-i merkûme tîmârlarınun tezkiresi ribhın defter-i cedîdde ze'âmetine dâhıl olup hâlâ vârid olan emr-i şerîf mücebince cümle tezkire ribhın sen zabtidüp ve; "Mukaddemâ defterdârlar aldıkları mühür ribhınun sen nısfın al." diyü cevâb virdüğün" bildürdi. İmdi; defterde ze'âmetine dâhıl olan rûsûm-ı tezkire girü müşârun-ileyhündür. Lâkin tecdîd-i berevâtun ribhı defterde kendüye mahsûb olmayup hâric bir nesnedür; kendüye mukayyed olan rûsûma dahl câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, cülûs-ı hümayûn müyesser olmağla şimdiye değin ve min-ba'd emr-i şerîfüm mücebince nâm-ı şerîfûme berâtların tecdîd itdükleri rûsûm-ı tezkireyi sen zabtidüp defter eylesin. Tecdîd olmayup eger kendü berâtunla ve eger Südde-i Sa'âdetüm'den gönderilen tezkirenün rûsûmına defter mücebince ve kadîmden olıgeldüğü üzre mu'âriz

olmayasın ve mühür için alınan resm dahı sâbıkâ defterdâr olanlar ve kadîmü'l-eyyâmdan ne vechile alınugelmış ise girü oligeldüğü üzre alınmasına mâni' olmayasın.

136

Tımışvar Beylerbeyi Hasan Paşa'nın adamlarının Erdellilerce katledilip ellerindeki esirlerin salıverildiği ve eşyalarının yağmalandığı bildirildiğinden, bu olayın aslı olup olmadığının araştırılması; aslı varsa suçluların yakalanıp cezalandırılması ve alınan eşyaların bulunup sahiplerine iade edilmesi ve esirlerin salıverilmesi.

Yazıldı.

Behrâm Kethudâ ile paşa hazretlerine gönderildi; ser-â-ser kîse, gümüş kozalak ile. Fî 2 Rebî'u'l-evvel

Kral-oğlu'na hüküm ki:

Emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Tımışvar Beğlerbeğisi Hasan dâme ikbâlühû Yüce Âsitânem'e mektûb gönderüp; "Erdel taraflarından âdemleri kırılıp tutsakları ıtlâk olup emvâl ü esbâbları gâret olup teftîş ü tefahhus için çavuş ta'yîn olunmasın" bildürmüş. İmdi; fî'l-vâkı' mâbeynde bu asıl husûs olmuş mıdır, kimler itmişdür; ma'lûm olmak lâzım olmağın **gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, bu husûs[a] gereği gibi mukayyed olup anun gibi ehl-i İslâm'dan ve sâyir Memâlik-i Mahrûse re'âyâsından anda esîr olmuş kimesne var mıdır ve kimesnenün mâl ü rızkî gâret olmuş mıdır, idenler kimlerdür; bulup dahı ehl-i fesâd ü şenâ'atün gereği gibi hakkından gelüp gâret olan emvâl[i] sâhiblerine ed[â] eyleyüp ve esîr olanları dahı ıtlâk itdüresin.

137

Krupa Kalesi düşman saldırılarına daha açık olduğu ve atlısı az olduğu için Kamengrad Kalesi'ndeki elli nefer beşlinin buraya nakledilip defterinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Husrev Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bosna Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda Kal'a-i Kame[n]grad'un elli nefer beşlûsi olup Budun beğlerbeğisi fethitdüğü Krupa Kal'ası gâyetle serhadd olup her zamân altına düşmen seğırttükdü kal'a-i mezbûre atlısı kalîl olmağla çıkmağa kudretleri olmayup anda her zamânda ziyâde atlu olmak lâzım olup Kal'a-i Kamengrad şimdiki hâlde iç il düşmekle hıfz u hırâsetine hısâr-erenleri kifâyet ider; zikrolunan elli nefer beşlûler Kal'a-i Krupa'ya ihrâc olunmasın" bildürdüğün ecilden ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kal'a-i Kamengrad'un zikrolunan elli nefer beşlûsin Kal'a-i Krupa'ya ihrâc idüp defterin gönderesin ki, berâtların virile.

138

Hırsızlık ve yankesicilik yaptıkları bildirilen Rûhâ'nın Bâbü'l-ayn Mahallesi'nden Halil ve Mehmed'in teftiş edilip suçları sabit olursa şer'an gerektiği şekilde cezalandırılmaları.

Yazıldı.

Mezbûrun kethudâsı Îsâ'ya virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Rûhâ beğine ve Rûhâ kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "nefs-i Rûhâ'da Bâbü'l-ayn Mahallesi Kethudâsı olan Abdüllatîf meclis-i şer'a gelüp mahalle-i mezbûrda sâkin olan Halil ve Mehmed için; "Kuttâ'u't-tarîk hırsuzlardur; babaları Bayram Hâce oğlu Alî dahı hırsuz idi. Anların sebebi ile mahalleye zarar müterettib olur; teftiş olunsun." dimeğin mahalle halkından ve gayriden teftiş olunup mahalle a'yânından ve gayriden cem'-ı kesîr; "Kuttâ'u't-tarîk hırsuzlardur." diyü muvâcehesinde şehâdet eyledüklerin" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları ihzâr eyleyüp habsidüp dahı ber-mûceb-i şer' onat vechile hakk üzre teftiş idüp göresiz; arzolunduğu üzre yaramazlıkları sâbit olursa sipâhîler ise habsidüp arzeyelesiz; değiller ise ol bâbda şer'le lâzim geleni icrâ idüp yirine koyasız. Şer'-ı şerîfe muhâlif kimesneye iş itdûrmeyesiz; tamâm hakk üzre olup tezvîrden, telbîsden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer'-i ş-şerîf iş olmakdan hazer eyleyesiz.

139

Rûhâ sancağında işledikleri suçlardan dolayı yakalanan Ekrâd-ı Koçmanlı ve Acarlı cemaatleri ile Birecik toprağında sakin olan Hâlidbeyli Cemaati'nin ehl-i fesâdı Ruha beyi tarafından cezalandırılmış iken Ekrâd-ı Koçmanlı ve Acarlı cemaatlerinin tahrirde Samsad'a kaydedilmesi nedeniyle Samsad beyi tarafından müdahale edildiği bildirildiğinden, ehl-i fesâdın adı geçen sancakbeyleri tarafından suçun işlendiği yerde müştereken cezalandırılması.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı mezbûr.

Rûhâ beğine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda sâkin olan Ekrâd-ı Koçmanlı ve Acarlı Cemâ'atleri mukaddemâ havâss-ı hümayûn re'âyâsından olup tahrîr olundukda Samsad sancağına ilhâk olunup zikrolunan cemâ'atler ve Birecik toprağında mütemekkin olan Hâlidbeğlü Cemâ'atî'nün ehl-i fesâdı ziyâde olup Rûhâ sancağının toprağında cürm-i galîzları sâdir olup elegiren ahâlî-i fesâdı kadîmü'l-eyyâmdan Rûhâ sancağı beği olanlar haklarından gelür imiş. Şimdiki hâlde zikrolunan cemâ'atlerin ahâlî-i fesâdı elegetürildükde mûmâ-ileyh Samsad sancağı beği; "Mültezim olduğum havâss-ı hümayûn re'âyâsındandır; salb ü siyâseti benümdür." diyü dahlidüp ehl-i fesâdı fesâd idüp tutıldıkları yirde haklarından gelinmeğe mâni' olmağın re'âyâyâ ve âyende vü revendeye

zarar u ziyânları müterettib olduğın" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mücrimi günâhı sâdır olduğu yirde şer‘le lâzım geleni müşârun-ileyh ve mûmâ-ileyh ile icrâ idüp anun gibi hârice iletüp akçasın alup halâs itdürmeyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 27 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

140

Sağ ve sol-koldaki mal müfettişi olan kadıların Ağustos akçesini eksiksiz tahsil ederek zamanında Hazine-i Âmire'ye göndermeleri.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Sağ-kolda vâkı‘ olan mâl müfettişi olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Ağustos akçası vakti ile gelüp irişmek lâzım olup ol bâbda Mâliyye tarafından hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup Ağustos'da irsâl olunacak akçayı bi-kusûr tahsîl idüp vakti ile irsâl idüp Hazine-i Âmire'm'e teslîm idüp şöyle [ki]; giç gönderüp yâhûd noksân üzre gönderesiz, sizden tazmîn itdürilür; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Çavuş Muslî Çelebî'ye virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Bir sûreti, sol-kol kâdîlarına.

141

Edirne zahiresi emrolunan sağ ve sol-kol kadılarının tayin olunan zahireyi âcilen tedarik edip göndermeleri.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Edirne zahîresi emrolunan sağ-kol kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem hüküm-i şerîf gönderilüp; "taht-ı kazânuzdan Edirne zahîresiyçün un u arpa ve sâyir me'kûlât" emrolunup ta'yîn olmuş idi. Emr üzre mu‘accelen tedârük olunup irsâl olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz bi'z-zât emr-i sâbık üzre mübâşeret idüp ta'yîn olunan () zahîre[yi] tedârük ü ihrâc idüp gönderesiz. İhmâlden hazer idesiz; sonra özrinüz makbûl olmayup mu‘âteb olursız.

Yazıldı.

Çavuş-ı mezbûr Muslî Çelebî'ye virildi. Fî 27 Safer, sene: 975

Bir sûreti, sol-kol kâdîlarına.

142

Mısır beylerbeyinin Şam'dan giden hacılar için iki bin altunluk zahire vermesi.

Yazıldı.

Şâm Beğlerbeğisi Kethudâsı Mustafâ Kethudâya virildi. Fî 9 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Şâm'dan giden huccâc için iki bin altunluk zahîre viresin." diyü hüküm irsâl olunup vilâyet bir mikdâr kaht üzre olmağın viril[mey]üp hâliyâ bu sene virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre huccâc zahîresiyçün iki bin altunluk zahîre viresin.

143

Akkirman beşlisine bir hizmet teklif olunduğunda zamanında gelememelerinden dolayı hizmet geri kaldığından, Akkirman beşlisinin tamamının Bender'e getirilip istihdam edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Keyvân Kethudâ'ya virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bir hıdmet-i mîrî vâkı' oldukda, Akkirman beşlüsine âdem gönderüp zamânıyla irişmemegle istihdâm olunmaları müşkil olup bundan akdem; "Bender'e gelmesine" arz olunup emr-i şerîf virilüp; "Yiğirmi nefer kimesne anda emîne hıdmet eyleye." diyü emrolunmuş idi. Akkirman emîni olanlar azeb ağalığı ile mültezim emîn olup istihdâm için yine azeb tâyifesinden emrolunup beşlü tâyifesi cümle Bender'e gelmesine" arzylemişsin. Arzitedüğün üzre zikrolunan beşlü tâyifesin cümle Bender'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre beşlü tâyifesin cümle ağaları ile Bender'e getürüp lâzım oldukda istihdâm idesin; emînler azeb tâyifesin istihdâm ideler.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 28 Saferi'l-muzaffer, sene: 975, Kostantiniyye

144

Akkirman beyinin düşmanın saldırı ihtimaline karşılık yardım talep etmesi üzerine Silistre beyinin sancağının askeri ve tatarlarıyla birlikte Akkirman beyine yardım etmesi.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Silistre beğine hüküm ki:

Hâliyâ Akkirman sancağı beği mektûb gönderüp; "ol cevânibde küffâr-ı hâksâr hareketi olup Memâlik-i Mahrûse'ye kasd-ı gezend fikrinde oldukların" i'lâm itmeğın sen dahı sancağın askeri ile ve Tatar tâyifesiyle mu'accelen müşârun-ileyhe varup mülâkâ olup a'dânun mazarrat u ifsâdın def' u ref' itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp sancağının () ve sâyir zü'amâ vü

erbâb-ı tîmâr ve Tatar tâyifesin müretteb ü mükemmel düşmen yarağı ile cem‘ idüp dahı bir ân tevakkuf itmeyüp varup müşârun-ileyhe mülâkî olup dahı a‘dânun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tettebbu‘ u tecessüs eyleyüp tamâm ma‘lûm idinüp dahı arzolduğı üzre Memâlik-i Mahrûsem'e zararları var ise hüsn-i ittihâd u ittifâk ile yek-dil ü yek-cihet olup düşmenün inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile gereğı gibi hakkından gelüp gaflet ile memleket ü vilâyete ve re‘âyâ vü berâyâyâ düşmenden zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât idesin; ne vechile tedârük idüp ne zamânda çıkup ve ne mikdâr asker ile çıktuğun yazup bildüresin. Boğdan cânibine dahı göz-kulak olup şöyle ki; a‘dânun hareketi ol cânibe ola, irişüp gereğı gibi Boğdan voyvodasına mu‘âvenet eylesin.

145

Düşmandan bir hareket vukûunda Silistre beyinin askeri ve tatarlarıyla Akkirman beyine yardıma gitmesi hakkında gerekli emrin verildiği; Akkirman beyinin de hazırlıklı bulunup bir saldırı olursa düşmanın hakkından gelmek hususunda gerekli gayreti göstermesi ve yaptığı hazırlıklar ile düşmanın durumu hakkında bilgi vermesi.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 28 Safer, sene: 975

Akkirman beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârın hareketi olduğı" i‘lâm itmişsin. Her ne dimiş isen ma‘lûm olup ol bâbda; "cümle sancağı askeri ve Tatar ile irişüp mu‘âvenet etmek" içün Silistre sancağı beğine hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı sancağın askeri ile hâzır u müheyyâ olup küffâr-ı bed-girdârun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tamâm tettebbu‘ u tecessüs idüp tamâm ma‘lûm idinüp dahı müşârun-ileyh vardukda yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittihâd u ittifâk ile a‘dânun def‘ u ref‘ı ve inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile haklarından gelmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûra getirüp gaflet ile *el-ıyâzü bi'llâhi te‘âlâ* düşmenden memleket [ü] vilâyete ve re‘âyâ vü berâyâyâ zarar irişdürmekden hazer idesin. Bu hüküm-i şerîfüm ne gün varup ne vechile tedârük üzre olup ve düşmenün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsidleri ne idüğün yazup bildüresin.

146

Kâğıthâne ve Kırkçeşme suyolları ile selâtin câmi ve imâretlerine giden suyollarının yakınına bağ, bahçe ve ev yapıldığı haber alındığından, suyollarının iki tarafından üçer zirâ boşluk bırakılıp buralarda mevcut olan bağların kaldırılması ve bundan sonra buralarda bağ, bahçe, ev vs. yapılmasına izin verilmemesi.

Yazıldı.

Suyolu Nâzırı Hasan'a virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Kâğıd-hâne ve Kırkçeşme suyu ve ecdâd-ı ızâmum ve merhûm babam gâzî

hudâvendigâr *enâra'llâhü berâhinehüm* câmi'larına ve imâretlerine ve sâyire gelen suyolları geçdüğü yirlere karîb ba'zı kimesneler bâğ diküp ve evler binâ idüp ve zirâ'at eyleyüp ve bâğçe ihdâs idüp ol sebep ile suyollarına küllî zarar u ziyân olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan suyollarının üzerine varup dahı üç zirâ' üst yanından ve üç zirâ' alt yanından kimesneye bâğ dikdürmeyüp ve eger şimdiye değin dikilmiş bâğ var ise vech-i meşrûh üzre iki cânibinden üçer zirâ' yire değin olan bâğları giderdesin. Min-ba'd emrûme muhâlif [iş] itdürmeyesin ve zirâ'at dahı itdürmeyüp bâğçe vü evler ve sâyir nesne yapdurmayup men' u def' eylesin; memnû' olmayanları yazup bildüresin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumı suyolı nâzırı elinde ibkâ idesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 29 Saferi'l-muzaffer, sene: 975

147

Kavala Kalesi'nde esir ve mahbuslar için inşa olunacak zindana kalede mevcut on dört çeşmeden bir masura su verilmesi.

Yazıldı.

Kavala kapudânı âdemi Hasan'a virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 975

Kavala kâdîsına ve kapudânına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; " "Kal'a-i Kavala'da olan mîrî esîrlere ve mücrimlerün habsi için zindân binâ olunmak" fermân olunmağın mezbûr binâyâ şürû' olunduğın ve zikrolan esîrlere su lâzım olup kal'a-i mezbûrede on dört çeşme olup suya ihtiyâcları olmamağın zikrolunan çeşmelerden bir masura su virilmek" için arzitedüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre zikrolunan çeşmelerden zindân-ı mezbûr mahbûsları için bir masura su virdüresiz.

148

İstanbul'daki bütün mahallelerin teftiş edilip imam, müezzin ve hatiplerden ehil olmayanların görevden alınması ve mahallelerde bulunan fahişelerin hapsedilmesi.

Yazıldı.

Mübâşir olan mezbûr Pîrî Çavuş'a virildi. Fî selh-ı Safer, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan mahallâtda sâkin olan fevâhîş teftiş olunup her mahallâtun imâm ve câmi' olanların hatîpleri ve imâmları ve sâyir mü'ezzinlerinin dahı ahvâlleri görölüp anun gibi imâmet ü hitâbete muktezâ-yı şer'-ı şerîf üzre liyâkati olmayanları ref' olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîrî zîde kadruhû vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp her mahallenün eger câmi'dur eger mesciddür; varup

dahı imâm u mü'ezzinlerin ve mahallesinin halkın cem' idüp kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile mahallelerinde eger fâhîşeden ve eger sâyir ehl-i fesâd ü fesekeadan her kim var ise sorup zuhûra getirüp fâhîşeleri habsidüp arızidüp ve min-ba'd imâmlara ve mü'ezzinlere ve sâyirlere bir vechile tenbîh ü te'kîd eylesin ki, aslâ mahallelerinde anun gibi fâhîşe avret oldukda gelüp haber virüp elevireler. Şöyle ki; hîn-i teftîşde olan fâhîşe gaybet idüp sonradan girü mahallelerine gele veyâhûd himâyet idüp elevirmeyeler, sonra elegele, aslâ vü kat'â eger imâm u mü'ezzindür ve eger sâyir mahalle halkıdır; bir ferdün özri makbûl olmayup her kimün mahallesinde bulunur ise anlara olacak hakâret ü siyâset evvelâ imâm u mü'ezzine ve sâniyen mahalle halkına olmak mukarrer bilüp ana göre her biri basîret üzere olup eger hîn-i teftîşde mahallelerinde olan fevâhîşi elevirmekde eger sonradan gelenleri elevirmekde dakîka fevtitmeyüp ihmâl ü müsâheleden hazer ideler ve her mahallenün imâmının eger ilm [ü] kırâ'etidir ve eger diyânet ü istikâmetidir; ahvâlin görüp anun gibi muktedâ-yı nâs olmağa şer'an liyâkatleri olmayanları aslâ himâyet itmeyüp yazup bildüresin ki, ref' oluna. Bi'l-cümle bu husûsı sâyir umûra kıyâs itmeyüp emrüm üzere her mahallere varup eger cemâ'at ahvâlin eger imâm u mü'ezzinin tamâm görüp zuhûr iden fâhîşelerin habsidüp sonra ne mikdâr fâhîşe habsolursa ve her biri bu yirlü midür ve akvâm u akribâları var mıdır; mufassal defter idüp ve ref'ları lâzım olan imâm u mü'ezzinleri [ve] hatîbleri dahı defter idüp bildüresin ve kimesneye himâyet itmekden hazer idesin ve mahallelerinde bulunan târik-i salâtların dahı elevireler; şer'le lâzım geleni te'dîb idesin. Imâmlara ve mü'ezzinlere tenbîh idesin ki, ehl-i hevâ olup salâh üzere olmayanları bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî selh-ı Saferi'l-muzaffer, sene: 975

149

Semâniye müderrislerinden Sinan Çelebi'nin İstanbul'daki fahişe ve ehl-i fesâdın teftişinde İstanbul kadısının yanında bulunması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Semâniye müderrislerinden Sinân Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da ba'zı fâhîşeler ve ehl-i fesâd [teftîş] olunması için mahrûse-i mezbûre kâdîsına hükm-i şerîfüm virilüp sen dahı teftîşde müşârun-ileyh ile bile olmak emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Pîrî zîde kadruhû vusûl buldukda, müşârun-ileyhe virilen emr-i şerîfüm üzere teftîşde sen dahı bile olasın.

150

Gelibolu'nun Maydos köyünde arkadaşlarıyla birlikte ev basıp adam öldürdüğünü ikrar eden Muharrem bin Fındık Mustafa'nın itirafında suç ortağı olarak adı geçen sekiz kişinin teftiş olunması ve suç ortağı oldukları sabit olursa hapsedilip varsa sabit olan diğer suçları ile birlikte sicil olunup arzedilmesi.

Yazıldı.

Husâm Re'îs âdemi Hâcî Kurd'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a sûret-i sicil gönderüp; "Bundan evvel karye-i Maydos'da ev basup âdem katlitmede mazınna olup habsolunan Muharrem bin Fındık Mustafâ nâm kimesne meclis-i şer' de şöyle ikrâr itdi ki: "Ben karye-i Büyük Bigalı'dan Osmân bin Budak ve Dervîş bin (——) ve karye-i Yalakâbâd'dan İlyâs bin Bâyezîd ve Şehir'den Velî bin Bektaş ve Anadolu'dan Mustafâ ve Hasan ve Cân Bâlî nâm kimesneler cümle sekiz nefer olup anlar ok ile ben kürde ile gice ile bî-vakt karye-i Maydos'a varup Kosta veled-i Matyatoz'un evin basup babasın öldürdük ve hâtûnın dahı ok ile urup mecrûh eyledük ammâ; esbâbdan nesne almaduk." diyü ikrâr itdüğü sicill olunup hâliyâ mezkûr Bâyezîd oğlu İlyâs ve Bektaş oğlu Velî^H dahı elegendü habsolduğu" arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrların ahvâlin hakk üzre şer'le husamâ muvâcehesinde teftîş idüp göresin; mezkûrun ol fesâd ü şenâ'atde şerîkleri idüğü sâbit olursa andan gayri dahı fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa sicill idüp habsden ıtlâk itmeyüp arzyleyesin.

^H Metinde "Velî oğlu Bektaş" şeklindedir.

151

Akkirman civarındaki Tatarlar'ın Leh ülkesine akın etmemeleri emrolunduğu halde bazı Türkler'in de Tatarlar'a katılıp Leh ülkesine saldırdıkları bildirildiğinden, emre itaat etmeyip akın edenlerin ele geçirilmesi için iskelelere adamlar konulması ve suçu sabit olanların haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Akkirman beğine hüküm ki:

"Bundan akdem; "Tatar tâyifesi Leyh vilâyetine varmaya." diyü nice def'a emr-i şerîf gelüp ber-mûceb-i emr tenbîh ü yasak [olundukda] eslemeyüp bi'l-fi'l yine varup vilâyet-i mezbûreyi ururlar ve Dobruca ve Akkirman re'âyâsından Türk tâyifesi dahı emr-i şerîfe itâ'at itmeyüp Tatar ile bile varup urur oldılar ve vârid olan emr-i şerîfde; "Şer'le görüle." diyü emrolunup şer'le görülmesi mümkün olmayup bunların haklarında emr-i şerîf virilmek" için arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, iskeleye yarar âdemler koyup anun gibileri geçürmeyesin. Elegetürüp anun gibi fesâd ü şenâ'ati sâbit olanların şer'le haklarından gelesin. Anun gibi eger havâss-ı hümayûnda ve eger her kande ise elegetüresin.

152

Mısır Hazinesi'nden Habeş beylerbeyine on bin altın borç verilmesi.

Yazıldı.

Habeş Beğlerbeğisiniñ Kethudâsı Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Habeş beğlerbeğisi âdem gönderüp; "Hazîne-i Mısır'dan müşârun-ileyhe karz on bin altun virilmesin" recâ itmeğın müşârun-ileyhe karz on bin altun virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhe emrüm üzre Hazîne-i Mısır'dan karz on bin altun virüp girü getürdüp Hazîne-i Mısır içün hıfzeyleyesin; zimmetinde kalmaya.

153

Habeş beylerbeyi Habeş vilâyetine girmek üzere Mısır'a geldiğinde, kendisinin ve askerlerinin levazım ve mühimmâtları ile zahirelerinin temin edilip vakti ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahu. Fî't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Habeş beğlerbeğisi varup vilâyet-i mezbûreye teveccüh itmelü oldukda âdet ü kânûn üzre irsâl itmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh varup vusûl buldukda, vilâyet-i mezbûreye teveccüh itmelü oldukda eger kendüye eger bile giden askere levâzım ü mühimmâtların âdet ü kânûn üzre görüp zahîreleri husûsın dahu lâzım ü mühimm olanı tedârük idüp bir husûsda ihtiyâcların komayup vakti ile gönderesin ki, eger asker husûsında eger zahîre bâbında muzâyaka çekilmelü olmaya; şöyle bilesin.

154

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'ya temlik olunan köylerden Zağra'nın Penbeci köyünün Koğaklı köyü ile arasındaki sınır anlaşmazlığının mahallinde halledilerek tesbit edilen sınırların işaretlerle belirlenmesi.

Yazıldı.

Zağra kâdîsına ve sol-kolı kitâbet iden Za'îm Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Sen ki, vilâyet kâtibisin, mektûb gönderüp; "Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehüya temlik olunan karyelerden Zağra kazâsında vâkı' olan Penbeci nâm karyesinin Koğaklı nâm karye ile mâbeynlerinde nizâ' olunmağla tecdîdi içün emr-i şerîf virilmesin" i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Bî'z-zât müşârun-ileyhün zikrolunan Penbeci nâm karyesinin üzerine varup ehl-i vukûf mu'temedün-aleyh kimesneler ile ve cevânib-i erba'asında vâkı' olan arâzî sâhıbları eger sipâhî ve eger gayridür; cem' idüp dahu () kadîmden ma'mûlün-bih olan sınırı üzre sınırlayup kadîmden ma'mûlün-bih olan sınırı temyîz ü ta'yîn idüp alâmetleri gitmiş yir var ise alâmet nasbidüp bir vechile hakk üzre temyîz idesin ki, sonradan kimesnenün nizâ'ı

olmaya.

155

Eyüp'te şarap ve tatar bozası satılması, çalgı çalınması ve çarşılarda tavla ve satranç oynanmasının yasaklanması; kahvehânelerin kapatılıp yeni kahvehâne açılmasına izin verilmemesi; fahişelerin yakalanıp cezalandırılması ve esnafa, eksik satmamaları hususunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Hâslar kâdîsına Er-oğlu ile irsâl olundu. Fî 23 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ; "Hazret-i Ebî-Eyyüb-ı Ensârî *aleyhi'r-rahmetü'l-Bârî*'nün kasabasında ve etrâfında vâkı' olan mahallelerinde fisk u fücûr olunduğı" i'lâm olundu. İmdi; şer'-ı şerîfe mugâyir iş olduğına rızâ-yı şerîfüm yoktur. Eyle olsa; kasaba-i mezbûrenün mahallâtın tettebbu' u tecessüs idüp tefîş eyleyüp anun gibi mahallelerde şürb-i hamr olur ve Tatar bozası işlenür ise men' ve odalarda fâhişe olursa ihrâc idüp fisk u fücûr idenlerin şer'le haklarından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâyimâ mukayyed olup anun gibi şürb-i hamr idenleri ve Tatar bozası işleyenleri men' idüp giderdüp ve bulunan fâhişeleri habsidüp ve min-ba'd imâmlara ve mü'ezzinlere ve mahalle kethudâlarına gereğı gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, ba'de'l-yevm mahallelerinde fesekadan ve fâhişeden ve sâyir ehl-i fesâddan kimesneyi komayup men' u def' idüp memnû' olmayanları ehl-i hükme haber virüp elevireler. Şöyle ki; ba'de'l-yevm bir mahallede bir fâhişe buluna veyâhûd ehl-i fisk u fücûr olup imâm u mü'ezzin men' itmeyüp memnû' olmayanların gelüp ehl-i hükme dimeyeler, zâhir ola, sonra anlara olacak hakâret anlara olmak mukarrer bilüp ana göre mukayyed olalar. Şöyle ki; fisk u fücûr idenler Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ola, gelüp ana göre haber vireler ki, dirlikleri alınmak ile konılmayup envâ'-ı ikâb ile mu'âkab olalar ve subaşılar fâhişe avretleri ve hırsuzları ve ehl-i fesâd tenhâda tutup altunların ve akçaların alup ıtlâk idüp ve çalgı ile düğün idüp sübaşılara ücret virürler imiş; anı dahı görüp tenbîh eylesin ki, ehl-i fesâd fâhişe elegeldükde getirüp şer'le lâzım geleni icrâ idüp yerine koyasın. Şöyle ki; akçaların alup halâs ideler, arzidesin ve câmi'-ı şerîf kurbinde ve çârsûda nerd ü şatranç oynayanları ve çalgı çalanları men' idüp ve her mahalle imâmı ve mü'ezzini mahallelerinde olan bî-namâzı ve yalan şehâdet itmekle ma'rûf olan kimesneleri himâyet itmeyüp a'yân-ı kasaba mu'âveneti ile mahkemeye getürdüp şer'le haklarından gelüp ve kasaba-i mezbûrede vâkı' olan kahve-hâneleri ref' idüp min-ba'd kahve-hâne itdürmeyüp ve bi'l-cümle kasaba-i mezbûrda âlât-ı lehv ü tarab ve sâyir şer'-ı şerîfe mugâyir olan evzâ' u etvârı ref' eyleyüp ve kefilsüz kimesne komayup ve ehl-i sûka dahı tenbîh idesin ki, eksük satmayup narh-ı rûzî üzre alup satarlar; idenlerin şer'le haklarından gelesin ve bu hükmi şerîfümü sicill-i mahfûza kaydidüp dâyimâ mazmûn-ı hümayûnıyla amel idesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975

156

Amid'de Deli Bâlî isimli şahıs ile birlikte oğlan çekmek isterken, kendilerine engel olmak isteyen Diyarbakır çavuşlarından Cafer Çavuş'u yaralayan Amid kullarından Mehmed bin Zeynî'nin İstanbul'da yakalanarak teftiş edilmek üzere Diyarbakır'a gönderildiği; teftiş neticesinde suçu sabit olursa hapsedilip sicil sûretinin gönderilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "nefs-i Âmid'de Alî nâm emred oğlan ahşâm namâzından sonra fenar ile mescidden eve giderken Âmid kullarından Mehmed bin Zeynî, Deli Bâlî nâm kimesne ile oğlanun yolına girüp çekmek istediklerinde oğlan feryâd eylemeğin Diyârbekir çavuşlarından Ca'fer nâm çavuş mescidde hâzır bulunup oğlanı kurtarmak istedikde mezkûr Deli Bâlî dutup ve Mehmed iki yirde hançer ile kolına urup şenâ'at ile ma'rûf kimesne olduğın" bildürmüşsin. İmdi; mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'de bulunmağın dutulup habs ile size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf onat vechile hakk üzre teftiş eyleyüp göresin; zikrolunan fesâd üzerine sâbit olursa mezbûrî habsidüp üzerine sâbit olan fesâdun sûret-i sicillerin gönderesin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eylesin.

157

Selanik'in Beşikgölü köyü sakinlerinden Silâhdar Sinan bin Abdullah'ın İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Silahdârlar kethudâsına virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evve[l], sene: 975

Selanik beğine hüküm ki:

Hâlâ Beşikgöli nâm karyede sâkin silahdârlar zümresinden Sinân bin Abdullâh Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek emrolup silahdârlardan () getürmek için irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm ile vusûl buldukda, mezkûrî emrüm üzre mezbûra koşup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

158

Aydın isimli ehl-i fesâdı mahallinde teftiş için Adana'ya götüren Hüseyin Subaşı'nın varacağı yere emin bir şekilde gitmesi için yol üzerindeki kadıların gerekli tedbirleri alması.

Yazıldı.

Adana Beğiniün Kethudâsı Dervîş'e virildi. Fî gurre-i Ra., sene: 975

Adana'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Aydın nâm kimesne ehl-i fesâd olup ahvâli mahallinde teftîş olunmakıçün kayd [ü] bend ile Adana sancağbeği âdemlerinden Hüseyin Sübaşı'ya teslim olunup irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Her kankınızın taht-ı kazâsına dâhıl olur ise bi'z-zât mukayyed olup ga[y]bet itmekden hazer eyleyüp ve lâzim gelen yirlerde yarar âdemler koşup kimesne gelüp elinden almak ihtimâli olmaya.

159

Sakız Beyi Yahya Bey mektup göndererek Sakız muhafazası için Ağrıboz ve Atina kalelerinden getirilen hisar-erlerinin devamlı istihdam edilmeyip diğer kalelerden de kale müstahfızları alınmasını teklif ettiğinden, daha önce hangi kalelerden müstahfız alınıyorsa yine o kalelerden sıra ile hisar-eri alınmasının uygun görüldüğü.

Yazıldı.

Kapusı Kethudâsı Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Sakız Sancağı Beği Yahyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Ağrıboz ve Atina Kal'aları müstahfızlarından seksen nefer hisâr-erleri istihdâm itdüğümüzde kal'a-i mezbûre ahâlîleri cem' olup; "Sâbıkâ İnebahtı Beği olan Sâlih Beğ-oğlu bizi bu vechile istihdâm itmez idi; etrâfımızda olan kılâ' müstahfızlarından ilhâkla hıdmetlenürdi. Dâyimâ bu iki kal'a müstahfızları istihdâm olunıcak bize ziyâde muzâyaka virür. "Cevânibimizde olan kılâ' müstahfızları ile ma'an istihdâm olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm recâ itdüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Mîr-i müşârun-ileyh mukaddemâ kankı kal'aların müstahfızların istihdâm idegelmiş ise girü mûmâ-ileyh dahı ol kal'aların müstahfızlarından taleb itdükde sâbıkâ istihdâm olunduğı üzre nevbetle hisâr-erlerinden viresin.

160

Ağrıboz'da yakalanan suçlulardan idam mahkûmu olmayanların Sakız Beyi Yahya'ya teslim edilip sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Sinân Kethudâ'ya virildi. Fî't-târîhu m.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda fesâd ü şenâ'at idüp şer'le salb ü siyâset lâzim gelmeyen mücrimleri Sakız Sancağı Beği Yahyâ dâme izzühûya teslim olunmasın emridüp **buyurdum**

ki:

Anun gibi taht-ı hükûmetünde elegendü şer'le salb ü siyâset lâzım gelmeyen mücrimlerden –ki, cerîmeleri sâbit ü sicill olmuş ola– müşârun-ileyhe teslîm idüp cerîmelerinün sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, gelüp şekvâ itdüklerinde cevâb virile*.

161

Sakız Beyi Yahya Bey Ağrıboz ve Koloz iskelelerinden kürekçi için parasıyla peksimet almak istediğinde engel olunmaması.

Yazıldı.

Kethudâsı Sinân'a virildi. Fi't-târîhı m.

Ağrıboz ve Koloz kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Sakız Sancağı Beği Yahyâ Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Ağrıboz ve Koloz İskeleleri'nden kürekçi için akçalarıyla peksimad almak istedikde kimesne mâni' olmamağün" hükm-i şerîfüm taleb itmeğün **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh zikrolunan iskelelere yanaşup kürekçilere akçalarıyla peksimad almak istediklerinde hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesne mâni' olmaya.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 2 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

162

Rumeli'nin sağ ve sol kolunda bulunan ve Edirne zahîresi için zahire göndermeleri emrolunan kadılara yazılan hükümlerin Malkoç Çavuş tarafından yerlerine ulaştırılıp emredilen zahireyi zamanında göndermeleri hususunda kendilerine tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Muhzırlar kethudâsına virildi.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Malkoç Çavuş'a hüküm ki:

Rûmili'nün sağ-kolında ve sol-kolında Edirne zahîresi fermân olunan yirlerden ba'zınun zahîresi Kâsım gününden mukaddem ve ba'zınun dahı Kâsım gününden sonraca getirilmek için kâdîlara ve çavuşlara hükümler yazılıp mu'accelen ulaştırılmak için ulak hükmi ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp ber-vech-i isti'câl ulak ile zikrolunan hükümleri Balkan ardında olup zahîreyi Kâsım gününden mukaddem gönderilmesi fermân olunan yirlerün kâdîlarına götürüp tenbîh idesin ki, emrüm üzre sâbıkâ ta'yîn olunan zahîreyi Kâsım gününden mukaddem bî-kusûr Edirne'ye irsâl eyleyeler. Ba'dehû Kâsım gününden sonra gönderilecek yirlerün kâdîlarına varup anlara dahı Kâsım gününden sonraca gönderilmesin tenbîh idesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtındur; ihmâl itmeyüp vech-i meşrûh üzre mu'accelen varup edâ-i hıdmet idesin.

163

Padişah Edirne'de kışlayacağı için kendilerine zahire temin etmeleri emredilen isimleri yazılı kaza kadılarının ve bu kazalardan zahire getirmekle görevli çavuşların istenen zahireyi Kasım gününden önce Edirne'ye göndermeleri.

Yazıldı.

Edirne Muhzırları Kethudâsı Hasan'a virildi. Fî 3 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Ruscuk ve Niğbolı ve Ahyolu ve Şumnı ve Lofça ve Tırnovi ve Silistre ve Pravadi ve Varna kâdîlarına ve zikrolunan kâdîlıklarda zahîre sürmek için ta'yîn olunan çavuşlara hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz sa'âdetle bu kış mahrûse-i Edirne'de kışlamak niyyet olunmağın bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "taht-ı kazânuzdan un u arpa ve sâyir zahîre ta'yîn olup Edirne'ye sürilmek" emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ; zikrolunan zahîre Kâsım gününden mukaddem gelüp Edirne'ye vâsıl olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Malkoç Çavuş vardukda, sâbıkâ gönderilen emr-i şerîfümde her birinüzün taht-ı kazâsından ta'yîn olunan eger un eger arpa ve eger gayri zahîredür; bî-kusûr sürüp siz ki çavuşlarsız, Kâsım gününden mukaddem mahrûse-i Edirne'ye iledüp teslim eyleyesiz. Şöyle ki; emrolunan zahîre yevm-i mezbûrdan mukaddem gelmeye, özrinüz makbûl olmayup mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olup ikdâm u ihtimâm eyleyesiz.

Yazıldı.

Bir sûreti, Filibe ve Tatarbâzârı ve İzladı ve Kızanlık ve Gümülcine ve Yenice-i Karasu kâdîlarına.

Ahmed Çavuş gitdi.

164

Padişah Edirne'de kışlayacağı için kendilerine zahire temin etmeleri emrolunan isimleri yazılı kaza kadılarının ve bu kazalardan zahire getirmekle görevli çavuşların istenen zahireyi Kasım gününden sonra Edirne'ye ulaştırmaları; daha önce getirmemeleri.

Yazıldı.

Muhzırlar kethudâsına virildi.

Yenice-i Kızılağaç ve Yanbolı ve Zağra-i Atık ve Zağra-i Yenice ve Nevâhî-i Yanbolı ve Çırpan ve Çirmen ve Uzuncaova Hâsköyi ve Ruskasrı ve Aydos ve Karînâbâd ve Kırkkilise ve Mahmûdpaşa Hâsköyi ve Ferecik ve İpsala ve İnöz kâdîlarına ve zikrolunan kâdîlıklarda zahîre sürmeğe irsâl olunan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan un u arpa ve sâyir zahîre sürülüp Edirne'ye gönderilmek" emrüm olmuş idi; ol emr kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ; ta'yîn olunan zahîre Kâsım gününden sonraca gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Malkoç vardukda, emr-i şerîf-i sâbıkda her birinüzün taht-ı kazâsından ta'yîn olunan eger un ve eger arpa ve gayri zahîredür; bî-kusûr ihzâr idüp Kâsım gününden sonra ihrâc idüp sürüp mahrûse-i Edirne'ye götürüp teslîm idesiz; Kâsım gününden mukaddem getürmeyesiz.

165

Edirne zahiresini Kasım gününden önce ve sonra temin edip göndermesi gereken kadılara ayrı ayrı yazılıp Malkoç Çavuş'a verilen hükümlerin zamanında yerlerine ulaştırılması ve Edirne kadısının da yeterli zahire gelir diyerek ihmal etmeyip zahire tedarik etmesi.

Yazıldı.

Muhzırlar kethudâsına virildi.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün ta'yîn olunan kâdîlıklarun ba'zı Balkan'un öte cânibi[n]den olup ta'yîn olunan zahîreleri mukaddem gelmek lâzımdır." diyü arzyledüğün ecilden mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün ta'yîn olunan kâdîlıklarun zahîrelerin mukaddem getüreceklerine ve sonra geleceklerine hükm-i şerîfüm yazılıp ulaştırılmak için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Malkoç Çavuş'a gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan hükümleri ta'yîn olunan kâdîlara ve çavuşlara ulaştırup ana göre tenbîh ü te'kîd eylesin ve sen dahı mücerred; "Zahîre gelür." diyü ihmâl ü müsâhele itmeyüp zahîre tedârük eylesin ve mezbûr Muhammed Çavuş'ı anda zahîre hizmetine ve gayri hizmetlere istihdâm eylesin.

166

Erdel'den ve diğer dârülharb memleketlerden gelenlerin Tımsıvar'da iskânlarına izin verilmesi; ancak Sirem, Alacahisar, Vidin, Semendire vs. Memâlik-i Mahrûse'den gelenler olursa iskânlarına izin verilmeyip geri yerlerine iade edilmeleri.

Yazıldı.

Behrâm Kethudâ'ya virildi. Fî 2 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Tımsıvar beğlerbeğisine:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Tımsıvar'da vâkı' olan re'âyâ vü berâyâyâ istimâlet virilüp âsûde-hâl olmağla Erdel diyârından ve gayriden haylî hâne gelüp vilâyet-i mezbûrede temekkün itmek murâd idindüklerin" bildürüp ol bâbda icâzet-i şerîfem taleb eylemişsin. İmdi; Sirem ve Alacahısâr ve Vidin ve Semendire sancaklarında ve sâyir Memâlik-i Mahrûsem'de vâkı' olan re'âyâdan varup anda temekkün itdüklerine rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, anun gibi Erdel diyârından ve sâyir dâru'l-harbdan gelenlere istimâlet virüp münâsib olan yerlerde temekkün itdüresin. Ammâ; Memâlik-i

Mahrûsem'den kimesne gelür ise kabûl itdürmeyüp girü yirlerine gönderesin. Sonra ma'lûm oldukda netîcesi sana âyid olur.

167 *Göle Kalesi'nden çıkan esirlerden olup mâzul Lipova çeribaşısının elinde bulunduğu bildirilen Nemçeli kaptanın buldurularak mirî için zaptedilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

"Bundan akdem Göle Kal'ası'ndan çıkan dutsaklardan Nemçe kapudânı olan yarar kâfir bile çıkup Lipova Çeribaşılığı'ndan ma'zûl olan kimesnede olup on beş bin guruşa bahâya kesilüp mîrîye yarar olduğın" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Mezbûr çeribaşayı getürdüp zikrolunan esîri buldurup getürdüp mîrî için zabteylesin.

168 *Akkirman'daki akıncılardan hizmete gelmeyen ve memleketi terkedenlerin isimlerinin bildirilmesi ve İsa Hâce gibi Leh vilâyetine saldıranların da yakalanarak hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Kethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 2 Ra., sene: 975

Akkirman beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda ta'yîn olunan dört yüz elli nefer akıncı tâyifesinün ba'zıları fevtolup ve ba'zıları celâ-yı vatan itmekle hıdmetleri avkolunup yirlerine akıncı yazılmak lâzım ü mühimdür." diyü akıncı tahrîr olunmasını arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi livâ-i mezbûre hıdmetine ta'yîn olunan dört yüz elli nefer akıncı tâyifesinden hıdmete gelmeyenleri ve celâ-yı vatan idenleri isimleri ve resimleri ile yazup arzeyleyesin ve İsa Hâce nâm kimesne ve gayri dâyimâ Leyh câniblerine varup re'âyâyı urup gâret ü hasâret itmekden hâlî olmazlar imiş. Anun gibi ol vechile fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanları elegetürüp habsidüp ahvâllerin mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin.

169 *Samur kürk ve bazı mallar almak üzere Rusya'ya gönderilen Hâssa tâcirlerden Muhammed'in aldığı mallarla dönüşünde yollarda güvenliğinin sağlanması ve daha önce Poçap'da gasbedilen malların da buldurulup geri verilmesi ve gasbedenlerin cezalandırılması.*

Yazıldı.

Selanik Nâzırı Sâdık Çelebî ile paşa hazretlerine gönderildi; ser-â-ser kîse, altun

kozak ile. Fî 3 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Moskov kralına yazılan nâme-i şerîf ki:

Âdet-i kadîme üzre ol cânibden semmûr ve sâyir metâ' getürmek için hâssa tâcirlerimizden kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Muhammed *zîde kadruhû* bundan akdem ol cânibe irsâl olunmuş idi. Hâliyâ gelecek zamânı olmağın nâme-i hümayûnumuz gönderildi. Varup vusûl buldukda, kadîmden Südde-i Sa'âdetimiz'e olan ihlâs u ihtisâsınız muktezâsınca metâ'imuz alup ve kendü gelmelü ise ve eger sâyir mukaddem ba'zı metâ' göndermelü olursa mahûf u muhâtara olan yirlerde zarar irişdürmemek* bâbında ve sâyir umûrda hüsn-i mu'âvenetinüz zuhûr idüp emîn ü sâlim eger âdemlerimiz eger metâ'imuz gelüp Memâlik-i Mahrûsemüz'e çıka ve bundan akdem metâ' alınmak için gönderilü[p] Poçab nâm mahalde gâret olunan mâlimumuzı dahı zuhûra getürüp müşârun-ileyh tâcirimize teslîm idüp ve mâlimumuzı gâret iden ehl-i fesâdı dahı tettebbu' u tecessüs idüp elegetürüp bir vechile haklarından gelesiz ki, sâyirlerine mûcib-i ibret olup min-ba'd iki cânibün bâzergânları emn ü emân ve refâhiyyet ü itmînân üzre varup gelüp kimesne dostluğa muhâlif vaz' itmek ihtimâli olmaya ve Byoli Hısârı'nda olan mâlimumuzı dahı her ne tarîkdan çıkmak mümkün ise kirâcılara çıkardup müşârun-ileyh tâcirimize teslîm itdürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra gele ki, bâ'ıs-i izdiyâd-ı ülfetdür.

170

Zaçesne'deki kalelere tayin edilen Vidin ve Feth-i İslâm kaleleri azeb ve martoloslarının yerlerinde bırakılmaları.

Yazıldı.

Vidin beğinin âdemi Receb bin Muhammed'e virildi. Fî 3 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Vidin beğine hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezbûra tâbi' Kal'a-i Feth-ı İslâm fârislerinden üç nefer ve azeblerinden yedi nefer ve martoloslarından on yedi nefer ve Kal'a-i Vidin martoloslarından beş nefer cümle otuz iki nefer kimesneler âdem gönderüp; "zikrolunan kal'alardan kendüler ihrâc olunup Zaçesne sancağında vâkı' olan kılâ'a ta'yîn ü defter olunup ammâ; fakîru'l-hâl olup anda varup hıdmet itmeğe kâdir olmadukların" bildürüp; "girü yirlü yirlerinde kalmak" recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; arzitdükleri üzre mezbûrlar zikrolunan kal'alardan ihrâc olunup Zaçesne sancağı kal'alarına ta'yîn olunmuşlarsa mezbûrları Feth-ı İslâm ve Vidin Kal'aları'ndan ihrâc itmeyüp girü yirlü yirlerinde edâ-i hıdmet itdüresin; şöyle bilesin.

171

Asılsız dava açmaktan dolayı hapsolunan Antakya'nın Dirgüş köyünden Ali'nin saliverilmesi ve bir daha böyle bir iş yapmaması için kendisine tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'ü'l-âhur, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

"Kazâ-i Antâkiyye'ye tâbi' Dirgüş nâm karyeden Hâcî Alî nâm kimesne ba'zı da'vâsiyçün hükm iletüp da'vâ gayr-i vâkı' olup emr üzre habsolunduğın" bildürmişsin. İmdi; ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ıtlâk idüp tenbîh eylesin ki, min-ba'd gayr-i vâkı' da'vâ vü nizâ' itmeye; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

172

İbrice İskelesi'ne gemi yanaştırılmaması ve iskelenin işletilmemesine dair daha önce defalarca emir gönderilmesine rağmen emre uyulmadığı duyulduğundan, emre titizlikle uyulup iskelenin işletilmemesi; aksi takdirde Keşan kadısının sorumlu olacağı.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 3 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "İbrice İskelesi'ne gemi yanaştırmayup min-ba'd ol iskeleyi işletdürmeyesin." diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ emre mugâyir girü gemi yanaşup işlendiği istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Evren Çavuş vardukda, zikrolunan iskeleyi eger tereke içün eger gayri husûs içün min-ba'd gemi yanaştırmayup iskeleyi işletdürmeyesin. Şöyle ki; emrüm mugâyir gemi yanaşup işlendiği istimâ' oluna, azle konılmayup mu'âkab olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olup basîret üzre olasin.

173

Gümülcine ve Yenice-i Karasu kadılıklarından istenen zahirenin Evren Çavuş tarafından Kasım gününden önce Edirne'ye ulaştırılması.

Yazıldı.

Bu dahu. Fî't-târîhü'l-mezbûr.

Gümülcine ve Yenice-i Karasu Kâdîlıkları'nda Edirne zahîresiyçün hıdmetde olan Evren Çavuş'a hüküm ki:

Zikrolunan kâdîlıklardan emr-i şerîf-i sâbık üzre ta'yîn olunan eger un ve eger arpa ve eger gayri zahîredür; cümleden mukaddem bî-kusûr ihrâc idüp mahrûse-i Edirne'ye getürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ta'yîn olunan zahîreyi bî-kusûr ihrâc idüp inşâ'a'llâhü'l-E'azz Kâsım

gününden mukaddem mahrûse-i mezbûreye iledüp teslîm idesin. Şöyle ki; ihmâl idüp cümleden mukaddem getürmeyesin, özrün makbûl olmaz; ana göre mukayyed olasin. Bu husûs için kâdîya dahı hükm-i şerîf gönderilmiştir.

174 *Yenişehir'de kutluk olduğundan bahisle halkın tereke verme hususunda sıkıntı çektiklerinin bildirildiği; ancak yine de sipahi, çiftlik sahibi, madrabaz ve ekâbirin elinde bulunan terekeden İstanbul zahiresi için yeterli miktarda zahire temin edilerek zahire için gelen gemilere yüklenip gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kâdînun âdemine virildi. Fî 3 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûr halkından ve ba'zı havâss-ı hümayûn ve Üsküdar İmâreti evkâfından geçen sene emr-i şerîf mücebince gemilere haylî tereke tahmîl olunup bu senede dahı; "vakti ile yağmur yağmayup tereke ziyâde kılet üzre olmuştur." diyü kahtlıktan fukarânun muzâyakası olduğın" bildürmüşsin. İmdi; sipâhîlerden ve çiftlik sâhiblerinden ve matrabâzlardan ve ekâbirden der-anbâr olmuş buğday u arpadan mahrûse-i İstanbul zahîresiyçün tedârük ü ihrâc idüp emr-i şerîfümle varanların gemilerine tahmîl itdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibilerden emrüm üzre buğday u arpa ihrâc u tahmîl itdürüp anlara meyl ü muhâba idüp fukarâyâ gadritdürmeyesin.

175 *Vize sancağını tahrir etmekle görevli emin ve kâtibin, Vize sancağı müsellemleri ile Çingâne müsellemlerini de yeniden tahrir etmeleri.*

Yazıldı.

Ulûfeciân-ı yemîn zümresinden Mehmed Kâtib-i sebze –ki, Vize beğünün kethudâsıdır– ana virildi. Fî 5 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Mukaddemâ Emîr Sultân Mütevellîsi olup Vize sancağı tahrîrinde Emîn ta'yîn olunan Mustafâ ve Kâtib İbrâhîm'e hüküm ki:

Hâlâ livâ-i mezbûrun ve Çingâne'nün müsellemleri dahı müceddeden yazılmak lâzım olmağın defteri mühürlenüp size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan sancakların müsellemlerin dahı adâlet ü istikâmet üzre tahrîr idesiz.

176 *Erzurum beylerbeyinin gönderdiği kendi mektubu ve ekindeki Şahkulu Sultan'ın mektubunun alındığı; Şahkulu Sultan'ın Osmanlı serhaddine geldiğinde geciktirilmeden gönderilmesi.*

Yazıldı.

Zeynel Çavuş'a virildi. Fî 6 Ra., sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ve Şâhkulı Sultân'dan sana gelen mektûbı irsâl itmişsin; her ne dimiş isen ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi serhadde geldükde aslâ te'hîr itmeyüp mu'accelen gönderesin.

177

Habeş Beylerbeyi Hüseyin Paşa'ya tayin olunan salyânenin yüzbin akçelik kısmının Mısır Hazînesi'nden verilmesi.

Yazıldı.

Habeş Beğlerbeğisiniün Kethudâsı Sinân'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Habeş Beğlerbeğisi olan Hüseyin *dâme ikbâlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan beğlerbeğilik kendüye on kerre yüz bin akça ile virilüp zikrolunan salyânenün bir mikdârı mahrûse-i Mısır'dan virilmek" recâ itmeğin yüz bin akçası virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün ta'yîn olunan on kerre yüz bin akçalık salyânesinin yüz bin akçasın mahrûse-i Mısır Hazînesi'nden virüp deftere dahı ol vechile işâret eylesesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 4 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

178

Balat'ta bir kişinin kulağına civa koyarak ve afyon içirerek ölümüne sebep olan Abdülkadir oğlu Abdüsselâm'ın küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Balat Kâdîsı Yahyâ Efendi'nün âdemisi Ahmed'e virildi, ulaşturmak için. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Menteşe beğine hüküm ki:

Balat kâdîsı mektûb gönderüp; " "Abdülcebbâr nâm kimesnenün karındaşı olan Abdülazîz'ün Abdülkâdir oğlu Abdüsselâm nâm kimesne kulağına jiva koyup ve afyon ezüp içürüp andan fevtolmuşdur." diyü da'vâ itmeğin mezbûr Abdüsselâm'un ikrârı sâbit olup müseccel olmuşdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûrı kayd ü bend ile yarar âdemlere koşup sûret-i sicilli ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konıla ve bile koşup gönderdiğün âdemlere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, yolda ve izde kaçurmakdan hazer ideler.

179

Livâne'nin tahriri ile görevli Tımışvar sâbık Defterdarı Sadık Çelebi'nin Livane'yle ilgili diğer bazı yerlerin de tahririni yapması ve bu hususta ehl-i vukuf olan Oltu Kulları Ağası Abdurrahman Ağa'yı da yanında istihdam etmesi.

Yazıldı.

Erzu[rum] nâzırı olup sancak tasarruf iden nâzırın âdemi Şa'bân'a virildi. Fî 6 Rebî'u'l-evvel

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup hâlîyâ vilâyet kitâbeti emrolunan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Hâlîyâ tahrîr emrolunan Livâne sancağına müte'allik ba'zı yirlerün dahı tahrîr olunması lâzım olmağın ol bâbda defter olunup sûreti sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfümle gönderilen defter sûreti varıcak, ta'yîn olunan yirleri dahı emr-i sâbık mücebince tahrîr eylesin. Bu bâbda Oltu Kulları Ağası olan Abdurrahmân *zîde kadruhû* ehl-i vukûf olmağın istihdâm eylesin.

180

Sultan Bâyezîd Hân'ın Galata haricinde bulunan vakıf arazilerinin icâre ve mukâataalarının daha önce verilen hükme göre alınması ve kimseye nizâ ettirilmemesi.

Yazıldı.

Bu hük-m-i şerîf merhûm Rüstem Paşa zamânında virilüp sûreti, mütevellîde olan defterün zahrına emr ile geçmiş imiş. Mütevellî ol sûreti Dîvân-ı Âlî'ye getirilip arzîdi; ana göre hük-m-i şerîf virilmek üzre.

Galata ve Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem ceddüm merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezîd Hân *tâbe serâhûn*ün Galata hâricinde vâkı' olan arâzî-i mevkûfesinin icâreleri husûsı emr-i şerîf ile görüldükde; "Mezkûr vakf yir üzerinde olan bâğların sâhibleri; "Bizüm tasarrufumuzda olan yirler arz-ı harâciyyedür; icâre ta'yîn olunması sahîh değıldür ve Galata zimmîlerinin ellerinde sulh ile alınduğına ahid-nâme vardır." didüklerinde müslimînden cem'-ı kesîr müceb-i mezkûr üzre haber virdüklerinde arz-ı harâciyye olmak ihtimâli gâlib olup ve alınan akçalar şübheden hâlî olmayup ve merhûm-ı mezbûr vakfiyye-i şerîfesinde; " "Benüm vakfum ziyâde olsun." diyü şübheli akça almayalar." diyü kayditdördüğü ecilden tevakkuf olunup vâkı'-ı hâl arzolundu." diyü bildürüp Pâye-i Serîr'e arzolundukda; "Zikrolunan arâzî-i mevkûfeden Galata kazâsında olan Akındıburnı ve Ortaköy ve Beşikkaya ve Fındukludere ve Bellûdcük ve Kozlubınar ve Hâskiremidlik ve Yenice-i Hâs ve Südlüce ve Kâğıd-hâne nâm kurâ vü mevâzı'da olan bostân u bâğçe yirleri ve şol ev yirleri ki, vakfdan sonra ihdâs olmışdur; bu cümlelün mukâta'aları her dönüme on beşer akça alınup ve Hâdimbınarı nâm mevzı'da olan bâğların kadîmden dönümine on ikişer akça alınurmuş; girü hâlî üzre alına ve Kozluk nâm mevzı'da olan bâğlar Softa nâm mevzı'a gelince ba'îd olmağın dönümine sekiz akça alınurmuş; girü eyle alına ve zikrolunan kurâda mahrûse-i İstanbul'dan ve Galata'dan ve gayriden her kim bâğ itdiyse kânûn-ı kadîm muktezâsınca dönümine on ikişer akça alına ve harâclık süknâları ay içün kadîmden icâre virmezlerimiş; girü üslûb-ı sâbık üzre ola ve

Kozlubınar'da ba'zı kimesneler; "Bostânlarımız maktû'dur." diyü dönümüne on beşer akça virmeğe nizâ' iderimiş. Şöyle ki; vakfolmazdan mukaddem maktû' olup Hızâne-i Âmire'den mütevellîye virilen nişânlu defterde maktû' kaydolunmuş ise hâli üzerine ibkâ oluna ve illâ dönümüne on beşer akça alına ve arâzî-i mezkûrede sonradan bâğ ihdâs itmek isteyen kimesneler mütevellîye mesâhat itdürüp deftere kayıtdürmeyince mutasarrıf olmayalar ve bâğların mesâhatinde ziyâde geleninden emr-i şerîf-i sâbık muktezâsınca yedi yıllık mukâta'aları alına. Ammâ sâbıkda viregeldükleri üzre alınup; "Hâlâ ziyâde alınmışdur." diyü müte'âriz olunmaya ve evkâf-ı mezbûrede vâkı' olan kiremid furûnlarınun ba'zı bin beşer yüz akça virüp ve ba'zı üçer yüz akça virürlerimiş; anların dahı mukâta'aları ecr-i misl üzre alına. Zikrolunan arâzî-i mevkûfenün icârât [u] mukâta'aları bu minvâl üzre alınup ziyâde vü naks olunmaya. Vech-i meşrûh üzre ta'yîn idüp defter idüp defterün bir sûretin imzâlayup ve mühürleyüp mütevellîye teslim idüp bir sûretin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü sene: 955 Saferu'l-muzafferî'nün evâylinde hükm-i şerîf virilmiş imiş. Hâlâ ol hükm-i şerîfde zikrolunduğı üzre ta'yîn olunan rüsûmâta nizâ' itdüklerin mütevellîsi i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Ol emr-i şerîf mücebince amel idüp ta'yîn olunan rüsûma hılâf-ı emr kimesneyi nizâ' itdürmeyüp vakfa âyid ü müteveccih olanı hükmidüp bî-kusûr alıviresin. Eslemeyenleri sekidüp ziyâde temerrüd ü inâd idenleri yazup bildüresin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfümi mütevellî elinde ibkâ idesin.

4

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 5 Ra., sene: 975

181

Eğirdir'de halka zulmettikleri ve zorla akçelerini aldıkları bildirilen Sipahi Yava oğlu Ahmed ve Savcı'nın teftiş olunup üzerlerine sabit olan hakların alınup sahiplerine verilmesi ve neticenin ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Beğün Kethudâsı Hâcî Hamza'ya virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Hamîd beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Eğirdür nâhiyesinde Yava-oğlu dimekle [ma'rûf] altı bin akça tîmârı olan Ahmed ve tokuz bin akça tîmârı olan Savcı fukarâya müstevlî olup kiminün cebrile akçaların ve kiminün tavarların alup ve hırsuzı tutup akçasın alup fukarâya girü havâle eylemeğle re'âyâ ahvâli mükedder olduğın" bildürmüşsin. İmdi; mezkûrlardan da'v[â]-yı hakk idenlerin ahvâlleri görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlardan da'vâ-yı hakk ider hasmları var ise husamâsiyla berâber idüp teftiş eyleyüp göresiz; arzolunduğı üzre sübût bulan hukûkî ashâbına alıvirdükden sonra ne makûle mevâd sâbit olup kime ne alıvirildüğün ve sâyir sâbit olan zulm ü te'addîsin yazup bildüresiz.

182

Hamid sancağında bazı ehl-i fesâdın mâzul veya görev bekleyen bazı kadı ve müderrisler ile bazı sipahiler tarafından himaye edildikleri bildirildiğinden, ehl-i fesâd olan her kimse, yakalamıp teftiş olunması ve bunları himaye eden kadı, müderris, dirlik sahibi vs.'nin de haklarından gelinmek için kimler olduklarının bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda vâkı' olan kasabât u yollarda ba'zı ehl-i fesâd olup elegetürilüp haklarından gelinmelü oldukda ba'zı ma'zûl ü mülâzim kâdîlara ve müderrislere ve ba'zı sipâhîlere müntesib olup; "Teftûşe emrinüz mi vardır ?" diyü elevirmeyüp hıfzyledüklerin" bildürmüşsin. İmdi; ehl-i fesâd elegetürilüp haklarından gelinmek mühimdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağında anun gibi fesâd ü şenâ'at üzre olanları elegeürüp dahı da'vâ-yı hakk ider var ise hakk üzre şer'le ahvâllerin görüp bi-hasebî'ş-şer' fesâd ü şenâ'ati sâbit olanlardan sipâhî olup lâzimü'l-arz olanları habsidüp arzeyelesin. Arza muhtâc olmayanları şer'le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasın. Anun gibi ehl-i fesâda mu'în olan eger kapum kullarıdır ve eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur ve eger kâdî ve eger müderrisler her kim ise dirlikleriyle yazup bildüresin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Ammâ; sen dahı kimesneden ahz ü celb idüp yâhûd kimesneye gayr-i vâkı' iş eyleyesin veyâ hılâf-ı vâkı' kazıyye arzidesin, neticesi sana âyid olur.

183

Madrabazların İzmir'de zahire toplayıp dışarı götürdükleri bildirildiğinden, dışarı zahire çıkarılmasının yasaklanarak zahirenin İstanbul zahiresi için gelen gemilere verdirilmesi.

Yazıldı.

Muhtesibe ulaşturmak için kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene : 975

İzmir kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda vâkı' olan terekeyi ba'zı matrabâzlar alup der-anbâr idüp hâric-i vilâyete alup gitdükleri i'lâm olundu. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi mühimmâtandandır; hâric-i vilâyete kimesne tereke alup gitmek câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânda matrabâzlar ve gayriler der-anbâr itdükleri terekeyi hılâf-ı emr hâric-i vilâyete virdürmeyüp İstanbul zahîresiyçün varan gemilere virdüresin. Ba'de'l-yevm emrûme muhâlîf taht-ı kazândan hâric yire bir habbe tereke virildüğü istimâ' oluna, sen mes'ûl olup mu'âteb olursın.

184

Raiyyet oğlu olup kapı kullarından olan hırsız yataklarının tesbiti için yapılan teftiş neticesinde isimleri bildirilen kişilerin suçlarının ve suçlarının nasıl sabit olduğunun da bildirilmesi ve sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün Kethudâsı Hâcî Hamza'ya virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Hamîdili beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf gönderilüp; "Hamîd sancağında ra'ıyyet-oğlu olup kapu kullarından olan hırsız yatağı ve şühûd-ı zûr ile eylük da'vâsına varup teftîş* olanların isimleri dirlikleriyle yazup bildürilmesi" fermân olunmağın teftîş olunup kimi ra'ıyyet-oğlu ra'ıyyet ve kimi yaya vü müselleme-oğlu olup ol makûle kimesnelerin isimleri dirlikleri ve bölükleri ile defter olunup gönderildi." diyü bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; mezbûrların üzerine ne makûle cürm sâbit olmuştur ve bunlardan kankısı hırsız yatağıdır ve fesâdları ne vechile sübût bulmuştur, a'yân-ı vilâyet hakların[d]a ne vechile şehâdet iderler; her birinün isimlerin ve sübût bulan mâddelerin sûret-i sicilleriyle yazup gönderesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 6 Ra., sene: 975

185

İran'dan gelecek elçinin yol harcı vs. ihtiyaçları için gerekli olan paranın Erzurum'dan alınması ve elçinin de gelince geciktirilmeden İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Zeynel Çavuş'a virildi. Fî 6 Ra., sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Yukarı Cânib'den gelecek ilçi geldükde levâzim ü mühimmâtı ve yol harcı için nâzırdan kifâyet mikdârı akça alup irsâl olmak emridüp **buyurdum ki:**

İlçi gelüp vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e vâsıl olunca lâzım olan mühimmâtı için kifâyet mikdârı nâzırdan akça alup yarar âdemler koşup gönderesin.

186

Sâbık Ayasofya Mütevellisi Nasuh'un kızının Eyüp Câmîi haremindedir yaptırıldığı helânın kokusunun yaz günlerinde cemaati rahatsız ettiği bildirildiğinden, helânın zararının defedilmesi.

Yazıldı.

Havâss-ı Kostantuniyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Ma'delet-penâhum'a mektûb gönderüp; "Hazret-i Ebî-Eyyûb-ı

Ensârî'nün Câmî'-ı Şerîfi hareminde sâbıkâ Ayasofya Mütevellisi olan Nasûh'un kızı bir âb-hâne ihdâs idüp cemâ'at-i kesîre; "Zikrolunan âb-hânededen eyyâm-ı sayfa vâkı' olan râyiha-i kabîhasıyla müslimânlar mutazarrır olduklarından gayri câmî'-ı şerîfe râyihası vâsıl olur." diyü şekvâ idüp ref'ı için emr-i şerîf taleb itdüklerin" arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, gereği gibi tettebbu' u tefahhus idüp göresin; kazıyye arzitedüğün gibi ise mezkûr âb-hânenün şer'le zararın def' u ref' itdürüp hılâf-ı şer' kimesneye te'allül ü nizâ' itdirmeyesin; temerrüd ü mîad ideni yazup arzidesin.

187^H

Fas hâkimi Şerif Muhammed'in ölümü üzerine Kanunî Sultan Süleyman Hân tarafından Fas'a emir nasbedilen Şerif Abdülmümin'in tecdid talebi ile Südde-i Saâdet'e gönderdiği emirlik berâtının tecdîd olunduğu; Fas halkı ve ümerâsının da kendisine itaat etmeleri.

Fâs ülkesi, Merâkeş diyârı ve Sûs bilâdının ve bu mübârek yerlere tâbi' olan diğer yerlerin bütün âlim, fâzıl, sâlih ve ileri gelen kişileri ile ümerâsına ve ehl-i İslâm halkına hüküm ki:

Ma'lûmdur ki; sâbıkâ ol vilâyetlerin hâkimi olan Şerîf Muhammed'in vefâtıyla memleket oğlu Abdullah'ın eline geçmiş; lâkin ol diyârların halkı O'nun yaptıklarından memnûn olmamış; bunun üzerine Şerîf Muhammed'in oğullarından Şerîf Abdülmü'min, kemâl-i diyânet ve hüsn-i sîret sâhibi ve ol vilâyeti zabta Abdullah'tan daha lâıyk olması ve halkın kendisini istemesi sebebiyle ve kendisinin emîr nasbedilmesi ora halkının emn ü emân ve refâhiyyet ü itmînânını sağlayacağından dolayı, bundan evvel Babam Sultân Süleymân Hân tarafından ol vilâyete emîr nasbedilmiş ve kendisine menşûr-ı şerîf ihsân olunmuşdu. Şimdiki hâlde müşârun-ileyh Abdülmü'min mezkûr menşûr-ı tecdid olunması talebi ile Südde-i Sa'âdetimiz'e göndermeğin biz dahı kendisine Südde-i Sa'âdetimiz'den yeni bir menşûr verdik. **Buyurdum ki:**

Siz dahı müşârun-ileyh ile birlik olup O'nun sağlam ve isâbetli görüş ve düşüncesine itâ'atkâr ve dîn ü devlete âid husûslarda ve Şerî'ât'ın icrâsında kendisine yardımcı ve destek olasız. Bizim murâdımız dahı şarkda ve garbda, yakîn-uzak bütün ehl-i İslâm'ın yüce devletimizin hükümrânlığı zamânında korkusuz, emîn, mutlu ve müreffeh olmasıdır. Muvaffak kılan ancak Allah'dır. Dokuz yüz yetmiş beş senesinin Safer ayı başında yazılmıştır.

^H Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

188

Beyşehir'in Yenişehir nahiyesi köylerinin pazarı olmadığı için köylülerin işlerini görmekte bilhassa kışın sıkıntı çektikleri bildirildiğinden, Şarköy'de kimsenin mülküne ve vakfına zararı olmayacak münasib bir yerde pazar kurulması.

Yazıldı.

Beğşehir'nden Seyyid Alî nâm kimesneye virildi. Fî 12 Ra., sene: 975

Beğşehir kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' Yenişehir nâhiyesinde olan karyelerinin civârında bâzârları olmayup bey' u şîrâyâ mûte'allik husûslarda bâzâra varup maslahatların görmekte acz ve eyyâm-ı şîtâda küllî ıztırâb çekerler." diyü nâhiye-i mezbûre etrâfında hâric-i kazâda olan kurâ halkının ahvâli dahı bu minvâl üzre olup Şarkarye demekle ma'rûf karye, câmi' u mahalle vü mescidi olup bâzâr ikâmet olunmağa münâsib mahall olduğu" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Göresin; karye-i mezbûrede kimesnenün mülkine ve vakfına şer'an zararı olmadığı bir münâsib mahalde ikâmet-i bâzâr itdüresin.

189

Hoyran'a bağlı Tokmacık köyü halkının Nebi isimli şahsın babasını katlettikleri ve teftiş için gelenlere şirretlik yaptıkları bildirildiğinden, öncelikle Nebi'nin babasının katl meselesinin halledilip daha sonra Tokmacık köylülerinin bunlarla bir davası varsa o davanın görülmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Nebî'ye virildi. Fî 8 Ra., sene: 975

Anatoli beğlerbeğisine:

Hamîd Sancağı Beği Dervîş Mehmed mektûb gönderüp; "dârende Nebî nâm kimesne yedinden hükm-i şerîf gönderilüp; "Hoyran kazâsına tâbi' Tokmacık halkı mezbûr Nebî'nün Alî nâm babasını katlitmişlerdür." [diyü] şer'le teftiş olunmak" fermân olunmağın; "Karye-i mezbûre halkı şirrete sülûk idüp ittifâk ile üzerimize geldiler." diyü size mübâşir oldukları ecilden Anatoli çavuşlarından Ahmed Çavuş gönderilüp karye halkı bile [o]lup ihzâr olunmamağla istimâ'ı mümkün olmayup da'vâları avkolup ve mezbûr Tokmacık halkı tezvîr ü telbîse sülûk itdüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husamâyı berâber idüp dahı evvelâ mezbûr Nebî'nün katlolun babası husûsın sâbıkâ virilen hükm-i şerîf muktezâsınca şer'le görüp bertaraf eyledükden sonra anların dahı bunlar ile da'vâları var ise şer'-ı şerîf mücebince görüp fasleyleyesin.

190

İstanbul Koyun Emîni Mustafa'nın elinde bulunan mirî akçe ve altından hâsıl olan nemânın, zararlarına mukabil İstanbul kasaplarına dağıtılıp sicill-i mahfuza kaydedilmesi.

Yazıldı.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup mahrûse-i İstanbul'da Koyun Emîni olan kıdvetü'l-emâsıl Mustafâ zîde kadruhûda olan mîrî akçanın üzerine gelen birer akça fâyideden ve altun ribhından hâsıl olan akçayı alup müşârun-ileyh koyun emîni ma'rifeti ile

mahmiyye-i mezbûre kassâblarının ziyânına bedel kassâblara teberru'an tevzî' olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca zikrolunan akça vü altundan hâsıl olan () mahmiyye-i mezbûre kassâblarının ziyânına bedel kassâblara tevzî' idüp sicill-i mahfûza kaydeyleyesin; şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfümü koyun emîni elinde ibkâ idesin.

Mezbûr Koyun Emîni Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mahmûd Çelebî ru'ûsında buyurıldığı kaydolmuşdur. Fî 8 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

191

Koyun hizmetinde olan Mahmud Çavuş'un yanında istihdam olunan müsellemler tâifesi ocakları mahsûlüne mevkûfçu tarafından dahlolunmaması hususunda kendilerine hüküm verilebilmesi için anılan müsellemlerin isimlerinin defter edilip gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra ulaşturmak için Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 8 Ra., sene: 975

Koyun hizmetinde olan Mahmûd Çavuş'a hüküm ki:

Hâlîyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "senünle koyun sürmek hizmetinde olmağla tecdîd-i berât eylemek müyesser olmayan müsellemler tâifesi ocakları mahsûlüne mevkûfçı dahlitdüğün" bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda yanında hizmetde olan müsellemler tâifesi isimleri ile defter idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki; "Hizmetlerin edâ eyleyüp tecdîd-i berât idince ocakları mahsûlüne mevkûfçıdan ve gayriden kimesne dahlitmeye." diyü hüküm virile.

192

Modova'daki knez ve martolosların mahsulünü sancakbeyi İskender'in aldığı ve talep olduğunda önce aldığını kabul edip sonra inkâr ettiği ve vermediği bildirildiğinden, bu paranın adı geçen sancakbeyinden alınması.

Yazıldı.

Mezbûr Kâtib Muharrem Çelebî'nün âdemi Hâcî Mehmed'e virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Timişvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet tahririnde olan Muharrem Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem kendüye hükm-i şerîf gönderilüp; "Timişvar'da olan husar ve ulûfesüz kara martolos tâifesi lâzım olmayup deftere ra'ıyyet kaydoluna." diyü emrolundukda emr üzere ra'ıyyet kaydolunup ve birer yıllık cizye vü âdet-i ağnâm u ispençe ve hayme vü giyâh resmi mîrî için cem' olunup tahsîl olunmak üzere olduğun ve mu'âf olan knezlerin husûsın ve; "tâyife-i

mezbûreden sefer eşmeyenlerin birer yıllık mahsûlleri mîrî için zabtolunması" fermân olundukda Modava sancağında vâkı‘ olan knez ü martolosların Sancağı Beği İskender fuzûlî yüz aded guruh ve seksen sekiz penezlerin alup hîn-i tahrîrde re‘âyâdan taleb olundukda; "Sancakbeğine virilmişdür; tekrâr alınursa mütehammil değilüz." didüklerin ve mîr-i müşârun-ileyhden taleb olundukda ikrâr idüp sonra Tımışvar'a geldükde inkâr idüp virmediğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, mîr-i mûmâ-ileyhden zikrolunan knezlerden alduğu guruhı ve penezleri beher-hâl alup dahı mîrî için müşârun-ileyh vilâyet kâtibine zabttdüresin; te‘allül ü bahâne itdürmeyesin.

193

Trabzon müftüsü tarafından, sancakbeyi, muhtesib ve aseslerin halka zulmettikleri yolunda arzuhal sunulması üzerine tarafların bir araya getirilip teftiş olunması ve neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz-ı hâl sunan kimesneye virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Mâmrevân Beği olup vilâyet tahrîr iden Ömer Beğ'e ve Trabzon müftüsine ve Trabzon kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Trabzon müftüsü Südde-i Sa‘âdetüm'e arz-ı hâl sunup sancakbeği tarafından ve muhtesib ü aseslerden ve gayriden ba‘zı mevâd ta‘yîn idüp ızhâr-ı tezallüm itdükleri ecilden sunılan arz-ı hâlün sûreti aynı ile ihrâc olunup size gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gönderilen arz-ı hâle nazar idüp gelüp da‘vâ-yı hakk idenlerle husamâyı berâber kılup dahı hakk üzre teftiş idüp göresiz; arz-ı hâlinde mukayyed olan husûsların aslı var mıdur, fi'l-vâkı‘ müşârun-ileyh ve asesler ve muhtesib ol vechile te‘addî vü tecâvüz iderler mi, görüp; sıhhat kangı cânibdedür, nicedür, sıhhat üzre yazup bildüresiz. Tamâm hakk üzre olup kimesneye meyl ü muhâbâdan ve garaz u nisbetden ve hilâf-ı vâkı‘ nesne arzitmekden hazer eylesiz; hakk-ı sarîha tâbi‘ olasız.

194

Abdulahid isimli şahıs, Müzâhımeteyn, Matos, Minye, Berital (?), Kallîn ve tevâbiini hâlen iltizam eden kişiden yirmi kese daha fazla bedelle iltizam etmeyi teklif ettiğinden, konunun tetkik edilip o yerlerin bu kadar ziyadeye tahammülü olup olmadığının ve bu paranın halka zulmetmeden bu kadar ziyadeye tahsil edilip edilemeyeceğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 12 Rebî‘u'l-evvel

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına:

Dârende Abdülvâhid; "İklîmü'l-Müzâhımeteyn ve belde-i Matos (?) ve belde-i Minye ve Berital (?) ve Kallîn ve tevâbi‘ın hâlâ olan mültezim uhdesinden yigirmi kîse ziyâdeye kabûl iderüm ve sâbıkâ olan mültezimler ne alagelmışlerse ben dahı ol vechile alup ziyâde

bir habbe almayup ve kimesneye te'addî vü tecâvüz olunmayup küllî adâlet üzre zabtiderüm." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun ahvâline mukayyed olup zikrolunan iklîmler ol mikdâr ziyâdeye mütehammil midür ve mezkûra virildüğü takdîrce arzitdüğü üzre kimesneye te'addî vü tecâvüz itmeyüp ber-vech-i adâle tahsîline kâdir midür, nicedür; vech ü münâsib olduğı üzre amel eyleyesiz.

195

Tımışvar sâbık Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın haymâne reâyadan doksan hâneyi her türlü vergiden muaf şahin kayacısı tayin ettiğı, bunların da şahin yuvalarından şahin temin etmek yerine Erdel'e gidip satın alıp getirdikleri bildirildiğinden, bunlardan mevcut yuvalara yetecek kadarının doğancı yazılıp kalan hânelerin reâyâ kaydedilmesi.

Yazıldı.

Mezbûrun âdemi Hâcî Mehmed'e virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

Vilâyet-i Tımışvar Defterdârı olup vilâyet-i mezbûrı müceddeden kitâbet iden Muharrem'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vilâyet-i mezbûrede ba'zı haymâne re'âyâdan şâhîn âşiyâneleri için toksan hâne re'âyâ mu'âfiyyet üzre sâbıkâ Beğlerbeği olan Mustafâ Paşa kayacı ta'yîn idüp ellerine mu'âf-nâme virüp kimi iki yıldan ve ba'zı üç-dört yıldan berü cizye vü âdet-i ağnâm ve sâyir hukûk u rüsûmdan nesne vormeyüp ve toğancıbaşı ta'yîn olunup şâhîn taleb olunacak zamân oldukda zikrolunan kayacılar vilâyet-i Erdel'e tâbi' Seboş ve Lugoş taraflarına varup şâhîn satun alup getirüp teslîm iderler. Ol takdîrce mezbûrlar kemâ-kân mu'âf u müselleme kaydolunurlarsa mâl-ı mîrîye küllî zarar olur." diyü arzitdüğün ecilden zikrolunan şâhîn âşiyânelerinden bi'l-fi'l mevcûd olan yuvalara kifâyet mikdârı toğancı yazılıp sâyiri re'âyâ kaydolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm mücebince vilâyet-i mezbûrede mevcûd olan şâhîn âşiyânelerine kifâyet mikdârı kayacı yazup bâkîsin re'âyâ kaydeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 9 Ra., sene: 975

196

Kışın şiddetli geçmesinden dolayı İpsala halkının Edirne zahiresi için tayin olunan miktarda un ve arpayı vermekte sıkıntıya düştüğü bildirildiğinden, temin edilebildiğı kadar zahire gönderilmesi.

Yazıldı.

Uncı-zâde Hızır Çavuş'a virildi. Fî 9 Ra., sene: 975

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Edirne zahîresiyçün altı yüz müd un ve beş yüz müd arpa ta'yîn

olunup tahsiline mübâşeret oldukda re'âyâ gelüp; "Bu yıl şiddet-i şitâ olmağla zirâ'atimizden şey'-i kalîl hâsıl olmuştur." diyü ızhâr-ı acz itdüklerin" bildürdügün ecilden mümkün olduğu kadar ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre taht-ı kazândan mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün eger un ve eger arpadur; tahsîli mümkün olduğu kadarını ihrâc idüp emrüm üzre Edirne'ye gönderesin ve ne mikdâr nesne tahsîl olunursa yazup bildüresin.

197

Ümmet ve Hasan isimli kişilerin bazı yoldaşlarıyla Dergâh-ı Âli çavuşlarından Pehlivan'ın kardeşi Mehmed'i Çıkrıkçılar Çarşısı'nda katledip Habeş Beylerbeyi'nin gemisiyle kaçıp gittikleri bildirildiğinden, anılan geminin yoklanarak adı geçenlerin yakalanıp gönderilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Kilîdü'l-bahr'a varınca yalılarda vâkı' olan kâdîlara ve emînlere ve dizdârlara hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından dârende Pehlivân zîde kadruhû Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelüp; "Karındaşı oğlu Mehmed nâm kimesne mahrûse-i İstanbul'da Çıkrıkçılar Çârşûsı'nda maktûl bulunup sâbıkâ-kerdi (?) olan Ümmet nâm kimesne yoldaşı ve dahı Hasan nâm kimesne ile dahı ba'zı yoldaşları ile katlidüp Habeş beğlerbeğisi gemisi [ile] gitmişlerdür." diyü haber virmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tettebbu' idüp mezbûr gemiyi yoklayup göresiz; mezbûr Ümmet ve Hasan eger gemide ve eger gayri yirde her kande elegirürse ve husûs-ı mezbûrda müşârun-ileyhün yoldaşları dahı var ise dutup kayd ü bend idüp mezbûra teslîm idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz.

198

Habeş vilâyeti için asker lâzım olduğunda, eskiden olageldiği gibi Yemen'den şağğâlîn askeri gönderilmesi.

Yazıldı.

Yemen beğlerbeğisine:

Hâliyâ Habeş Beğlerbeğisi olan Hüseyin âdem gönderüp; "vilâyet-i Habeş'e asker lâzım oldukca kadîmden ol cânibden kifâyet mikdârı şağğâlîn askeri virilegelüp dahı lâzım geldükde zikrolunan tâyifeden gönderilmek" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Anun gibi vilâyet-i mezbûre hıfzı içün âdem lâzım olup müşârun-ileyh senden taleb itdükde kadîmden olageldüğü üzre tâyife-i mezbûreden gönderesin.

199

Mısır'daki müteferrika, çavuş ve diğer bölük efrâdından kendi istekleriyle Habeş'e gitmek isteyenlere engel olunmaması.

Yazıldı.

Habeş Beğlerbeğisiniin Kethudâsı Şa'bân'a virildi. Fî evâhur-i Safer, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Habeş beğlerbeğisi âdem gönderüp; "Mısır kullarından müteferrika vü çavuş ve gayri bölükde olanlardan vilâyet-i mezbûreyi hıfz için irâdetleriyle bile gitmek isteyenlerin ulûfelerine ve kendülere mâni' u zarar olmamak bâbında mâyet recâ eylediğin" bildürdi.

Buyurdum ki:

Müşârun-ileyh ile vilâyet-i mezbûreye zikrolunan kul tâyifesinden irâdetleriyle bile gitmek isteyenlerin kendülerine mâni' olmayup ulûfelerine dahı zarar müterettib olmaya; ulûfeleri virile.

200

Habeş muhafazası için darbzen, barut vs. mühimmât lâzım olduğunda Mısır'dan verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı m.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Habeş beğlerbeğisi âdem gönderüp; "vilâyet hıfzı için darbzen lâzım ü mühimm oldukda kifâyet mikdârı barutla darbzen virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Hıfz u hırâset-i memleket için mühimm ü lâzım olan eger darbzendür eger ana göre baruttur; kifâyet mikdârı virüp mazâyaka çekdurmeyesin.

201

Akkirman beyine ait altın ve eşyaları çaldıkları ve Lehistan'ın Braslav Hisarı'nda oldukları bildirilen Akkirman beyinin hizmetkârı, aşçıbaşısı, saraçbaşısı ve yoldaşları olan bir kaç kâfirin yakalanarak iade edilmesi.

Yazıldı.

Nişâncı beğ'e gönderildi.

Leyh kralına nâme-i hümayûn ki:

Hâliyâ Akkirman Beği Hasan dâme izzühû mektûb gönderüp; "sandûkları miftâhı elinde olan bir nefer hıdmetkârı, aşçıbaşısı ve serrâçbaşısı ve birkaç kâfirler ile müttefik olup sandûklarında ne mikdâr altın u akçası var ise haylî esbâbı ile alup gice ile Cankirman sahrâsına geçüp vilâyetinüze tâbi' Braslav nâm hısârda oldukların" bildürmeğin **gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden Südde-i Sa'âdetimiz'e olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun muktezâsınca mezkûrları eger ol hısâdadur, eger vilâyetinüzde âhar yirdedür; her kande ise buldurması bâbında hüsn-i ihtimâm olunup elegetürildükden sonra mûmâ-ileyhün alup gittükleri altın u akça ve sâyir esbâbı ile kendüler mukayyed ü mahbûs fülâna teslim ü irsâl olunmakda envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 10 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

202

Avlonya beyi tarafından düşmanın yirmi beş gemisinin Çuka adasında ve Benefşe taraflarında görüldüğü bildirildiğinden, Rodos beyinin gemiler hakkında gerekli araştırmayı yapması ve uyanık bulunup bunlardan halka ve yolculara bir zarar gelmesine meydan vermemesi.

Yazıldı.

Kapudâna gönderildi; ulaştırmağıçün. Fî 23 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Avlonya sancağı beği Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "küffâr-ı hâksârun yigirmi beş pâre kadirğası gelüp Yanya'da (?) aralanup ve anlardan dahı üç yüzden ziyâde kâfir girüp Çuka Adası'nda ve Benefşe karşusunda göründüklerin Kal'a-i Navama (?) dizdârı haber virdüğün" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup basîret üzre olup zikrolunan gemiler ne makûle gemilerdür; tecessüs idüp dahı gaflet ile müsâfirîn-i bahra ve sâyir re'âyâyâ zarar irişdürmekden hazer eylesin.

203

Ane sancakbeyi Basra Seferi için askerlerine zahire almak istediğinde, kimsenin kendisine mâni olmaması ve gereken kolaylığın gösterilmesi.

Yazıldı.

Ebû-Rîş Beğ'ün âdemi Abbâs'a virildi. Fî 10 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Ane Sancağı Beği olan Ebû-Rîş mektûb gönderüp; "Basra seferine bir mikdâr asker göndermek için hükm-i şerîfüm vardukda kendü bi'z-zât aşîreti ile teveccüh itdüğün ve [za]hîre bâbında hükm-i şerîf" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh askeri için akçalarıyla kifâyet mikdârı zahîre almak istediklerinde kimesne mâni' olmayup ve sen dahı gereği gibi mu'âvenet idesin.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı m.

Bir sûreti, Rumâhıyye beğine.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı m.

Bir sûreti, Hille beğine.

Edirne ve Kırkkilise'de isimleri belirtilen köyler dahilindeki yerler Hâssa-i Hümayûn için koru tayin olunduğundan, bundan sonra buralarda hiç bir şekilde av avlattırılmaması; ancak eskiden olduğu gibi odun ve çalı keserek ve hayvan otlatarak buralardan istifade edenlere de koru bahanesiyle mâni olunmaması, emre uymayanların isimlerinin bildirilmesi.

Bu emr-i hümayûn, sene: Selâse ve Hamsîn ve Tis'a-mi'e Şevvâlî'nün evâsıtında yazılıp hâliyâ tecdîd olunup tekrâr hükm-i şerîf yazılmışdır.

Şehr-emîni Alî Çelebî'ye virildi. Fî 5 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mahrûse-i Edirne'de Sarây-ı Âmire'nün bostâncıbaşısına hüküm ki:

Edirne kazâsında vâkı' olan mevâzî'dan İsfendiyârlı Mahmûd Beğ evkâfından Mûsâbeğlü nâm karyenün sınırından ceddüm Sultân Bâyezîd Hân tâbe serâhü evkâfından Timürhânlu nâm karye sınırına andan Eskiciler karyesi sınırından karye-i Resili nâm karye sınırına andan Kırkkilise* kâzâsına tâbi' Evice (?) nâm karyeye andan Göğler nâm karyeye andan Müsellemköyi'ne andan ba'dehû Yeniceköy demekle meşhûr köye andan Süleoğlu köyine ba'dehû Kayaboğazı nâm karyeye andan Yassıkemend köyine andan Edirne kazâsına tâbi' Umurlu nâm karyeye ba'dehû Süleymândânişmend köyine andan Yundlu nâm karyeye ba'dehû Hâcîdânişmend andan Bürçeklü karyesine andan Büyük Ünnüli demekle ma'rûf karyeye andan Babaköyi'ne ba'dehû Hamzabeğlü Korusı'na muntelhî olur; zikrolunan mevâzî'ı hâssa-i hümayûnum cânibinden korunmasın emridüp min-ba'd hudûd-ı mezbûr içinde bir ferde tâzî vü toğan avlatmayup ve besletmeyüp ve tüfenk atdurmayup ve tuzak kurdurmayup gereği gibi men' u def' eylesin. Eslemeyüp kurâ-i mezbûre halkından kimesne tâzî vü toğan u zağar besleyüp ve şikâr-gâhum içinde avlayup veyâ tüfenk atduğı istimâ' oluna, bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yokdur. Dergâh-ı Mu'allâm kullarından veyâ sübaşılardan ve sipâhîlerden ve sâyir dirlik yiyen tavâyifden her kimler ise dirlikleri kesilüp ve re'âyâ tâyifesinden olanları evlâd ü ensâbıyla Rodos'a sürdürüp bir vechile mu'âteb ü itâb olunurlar ki, işidenlere mûcib-i ibret ü nasihat vâkı' ola ve şöyle ki; zikrolunan tavâyifden ba'de't-tenbîh tâzî vü zağar veyâ toğan besleye, dahı ol köyün imâmı ve mü'ezzini ve kethudâsı ve sâyir vâkıf olanlar haber vermeyeler, anlar dahı mücriminden olup envâ'-ı ıkâb-ı elîm ile mu'âteb olmaları mukarrerdür. Bu bâbda benüm ziyâde ihtimâmum vardur; bir ferdün özri makbûl ü mesmû' olmak ihtimâli yokdur. Emr-i hümayûnuma muhâlefet idenlerin hakkında sâdır olan emirlerümi icrâ itdürmek mukarrerdür. Tenbîh olunmaduk nesne kalmamışdır; mazlemeleri kendü boyunlarına olur. Ammâ; zikrolunan korı içinde kadîmden odun u çalı kesegelüp ve koyun u tavarları yöriyüp intifâ' iden re'âyâyı korı bahânesiyle men' eylemeyüp kadîmden intifâ' idegeldükleri üzerine intifâ' ideler. Zikrolunan mevâzî'ı korıtmakdan murâd-ı hümayûnum, ancak kimesne vech-i meşrûh üzre av avladmayup ve tüfenk atmayup ve tuzak u ağ kurmayup ol köylerde bir ferd tâzî vü toğan beslemeyüp hâssa koriya bi-vechin mine'l-vücûh hiç bir bahâne vü sebep ile av avlatmamakdur. Sen dahı ana göre amel idüp emr-i hümayûnuma muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer ü ihtirâz üzre olasın. Bu bâbda Edirne ve Kırkkilise kâdîlarına ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan mevâzı'ı vech-i meşrûh üzre dâyimâ görüp gözedüp fermân-ı hümâyûnum üzre amel idüp emr-i hümâyûnuma muhâlif iş olmakdan gereği gibi ihtirâz idesin.

205

Edirne'de isimleri yazılı köyler dahilindeki yerlerin Hâssa-i Hümâyûn için korunması, hiç bir şekilde av avlattırılmaması; şayet buralar eskiden beri otlak ve odunluk olarak istifade edilegelmiş yerler değilse, bundan sonra da kimsenin buralardan ağaç kesmesine ve hayvan otlatmasına izin verilmemesi, emre uymayanların bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi, tecdîde[n] yazılmışdur.

Bu dahi, mezbûr Alî Çelebî'ye virildi. Fi't-târîhı m.

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşısına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne kazâsında vâkı' olan Küçük Benefşelik'de ve karye-i Hasanağa'da ve karye-i Mûsâbeğlü ve karye-i Yûsuf ve Kavakluderesi ve karye-i Ortakçı ve karye-i Prevadi ve karye-i Paşaköyi ve karye-i Yenice ve Yuğluca ve Çölmekköyi ve karye-i Hatîb ve karye-i İnesi ve Karacaköyi Edirne'ye varınca ve Bağlarucı'nda karye-i Arnavud nâm mevzı'larda kimesne avlamayup hâssa-i hümâyûnum için korunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl bulıcak, min-ba'd zikrolunan yirleri hâssa-i hümâyûnum için gereği gibi korudup aslâ vü kat'â bir ferde toğan u tâzî avlatdurmayup onat vechile hıfz u hırâset itdüresiz ve ba'zı kimesneler zikrolunan karyelerün korularında sığır u koyun getürdüp ve çalıların ve ağaçların kesüp koruya zarar u ziyân iderlerimiş. Kadîmden anda tavar yörüyügelmeyüp ve çalıların ve ağaçların kimesne kesegelmemişlerise min-ba'd dahi bir ferde kesdürmeyüp ve tavar yöritmeyüp hâssa korulara zarar u ziyân itdürmeyesiz. Eslemeyenleri sekidüp ziyâde temerrüd idenleri yazup arzeyelesiz. Ammâ; bu bahâne ile dahi re'âyâyâ zulm ü te'addî olmayup ve kimesnenün akçası alınmayup şer'a ve kânûna muhâlif ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesiz.

206

Edirne'de hâssa avlak etrafında bulunan isimleri yazılı köyler sınır tayin edildiğinden, belirtilen sınırlar dahilinde kimsenin avlanmasına, tazı vb. av hayvanı beslemesine, tüfek atmasına izin verilmemesi ve bu hususta anılan köyler ahalisine tenbihte bulunulması; emre uymayanların başkalarına ibret olacak şekilde cezalandırılacağı.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Edirne bostâncıbaşısına hüküm ki:

Şimdiki hâlde mahrûse-i Edirne'nün etrâfında olan hâssa şikâr-gâhum içinde ba'zı kimesneler eslemeyüp tâzî vü toğan u zağar besleyüp şikâr-gâhun içinde avlayup ve tüfenk

atup men' ile memnû' olmadukları ecilden Figile cânibinde olan hâssa şikâr-gâhum içindeki köyler ahâlîsine hükm-i hümayûnumla mukaddemâ Berkofça Kâdîsı olan Mevlânâ Hızır ve kapum çavuşlarından Hızır nâm çavuş irsâl olunup bulunan tâzîlar ve zağarlar alınup hâssa-i hümayûnum için zabtolunup ve Figile'den Kurdkayası'na andan Hâsköy'e andan karye-i Borlı (?) ve andan Kocabük ve andan Taş karyesine andan Etmekci köyine andan karye-i Maslahat'a andan Yahyâfakîh (?) köyi –ki, Tunca'ya muttasıldur– ol mahalle değin hâssa şikâr-gâhuma sınır ta'yîn olunup ve zikrolunan yirlerün halkına dahı fermân-ı şerîfüm üzere gereği gibi tenbîh ü te'kîd olunup; "Min-ba'd Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ve sübaşılardan ve sipâhîlerden ve re'âyâdan ve gayriden bir ferd tâzî vü toğan beslemeyüp ve tüfenk atmayup gereği gibi ihtirâz ideler." diyü emrolunmuşdur ve Benefşelik dimekle ma'rûf mahallün etrâfında olan köylere dahı sâbıkâ Prepolya Kâdîsı Mevlânâ Hüseyin ile Yûsuf nâm çavuşum irsâl olunup kezâlik ol cânibde bulunan tâzîlar ve zağarlar alınup ve tenbîh olunup ve hâssa şikâr-gâhum içinde dahı mahall-i mezbûrun etrâfında iki aded Arnavud köyleri ve Prevadi ve Çâşnigîr ve Hasanağa ve Hızırağa ve Kayapa ve Çağırğan ve Sûfîler ve Koricı ve Yünlüce ve Çölmek ve Akbınar ve Murâdcılar ve Hatîb ve İnesi ve Karaca ve Gölkorıcı ve Hâcîtoğan nâm karyeler sınır ta'yîn olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd zikrolunan hudûdun içinde bir ferdi tâzî vü toğan u zağar avlatmayup ve besletmeyüp ve tüfenk atdurmayup gereği gibi men' u def' idüp es[le]meyüp şimden sonra yine kurâ-i mezbûre halkından kimesne tâzî vü toğan u zağar besleyüp veyâ şikâr-gâhum içinde avladup veyâ tüfenk atduğı istimâ' oluna, bir ferdün özri makbûl olmak ihtimâli yoktur. Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ve sübaşılardan ve sipâhîlerden ve sâyir dirlik yiyen tavâyifden her kimlerse dirlikleri kesilüp ve re'âyâ tâyifesinden olanları evlâd ü ensâbı ile Rodos'a sürdürüp bir vechile hakâret ü ikâb olunurlar ki, işidenlere mûcib-i ibret ü nasîhat vâkı' ola ve şöyle ki; zikrolunan tavâyif yine tâzî vü zağar veyâ toğan besleye, dahı ol köyün imâmı ve mü'ezzini ve kethudâsı ve sâyir vâkıf olanlar haber vermeyeler, anlar dahı mücrimînden olup envâ'-ı ikâb ve itâb-ı elîm ile mu'âteb olmaları mukarrerdür ve bu bâbda benüm ziyâde ihtimâmum vardır; bir ferdün özri makbûl ü mesmû' olmak ihtimâli yoktur. Emr-i hümayûnuma muhâlefet idenlerün hakkında sâdır olan emirlerümi icrâ itdürmek mukarrerdür; tenbîh olunmaduk nesne kalmamışdur; mazlemeleri kendü boyunlarına olur.

207

Edirne dahilinde bulunan hâssa korularda bazı şahısların koyun ve ağılları bulunduğu tesbit edildiğinden, korulardan koyun ve ağılların çıkarılması ve bundan sonra emre aykırı iş yaptırılmaması.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı' olan hâssa korılarda ba'zı kimesnelerün koyunları ve ağılları olduğu [yirler] nakşolunup defteri Atebe-i Ulyâm'a gelmeğın sana gönderildi.

Buyurdum ki:

Varıcak, zikrolunan hâssa koruda koyunları ve ağılları olanların koyunların ve ağılların giderüp min-ba'd hâssa koruda kimesnenün ağılların ve tavarların komayasın.

Emr-i şerîfûme muhâlif kimesneye iş itdürmeyesin; temerrüd ideni yazup bildüresin; şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i şerîfûmî [bostâncıbaşının] elinde ibkâ idesin.

208 *Edirne dahilindeki hâssa korularda hayvan otlatılmaması, av avlanılmaması, yörük kondurulmaması ve odun kestirilmemesi hususlarında daha önce gönderilen emirlere uyulmadığı haber alındığından, yasağın titizlikle uygulanması ve emre uymayanların isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Mahrûse-i Edirne kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda olan hâssa korulardan Figile cânibi[n]de olan Büyük Âhû Korusı'n ve Hamzabeğlü cânibinde olan Âhû Korusı'na ve Sefer Korusı'na hâricden sığır gelüp ve yörük konup odun kesüp ve tüfenk atup şikâr-ı remiyyet olur imiş. İmdi; hâssa koruların hıfz u hırâseti lâzım olup mukaddemâ bu husûslar nice def'a men' u yasak olunmuşdur. Sebeb nedür ki emrûme muhâlif iş idenlere te'dîb olunmayup ve memnû' olmayanlar ismi ve resmiyle arz olunmaya ? **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'um ile anda olan bostâncıların başı vardukda, zikrolunan korularda emrûme muhâlif bir ferde âhûdan ve gayriden nesne avlatdurmayasın ve odun kesdürmeyesin ve tüfenk atdurmayasın, men' idesin; memnû' olmayanları yazup bildüresin; şöyle bilesin ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumı mezbûr bostâncıbaşının elinde ibkâ idüp alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın.

209 *Gümüş kazasından Ahmed'in, kendisinin Çorum Alaybeyi Hasan tarafından dağa kaçırılarak tecavüz edildiği yolundaki şikâyetinin araştırılarak davasının görülmesi ve neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Ahmed nâm emrede virildi. Fî evâhur-i Safer, sene: 975

Ammâsiyye ve Osmâncık ve Gümüş ve Kedegara kâdîlarına hüküm ki:

Gümüş kazâsından dârende Ahmed nâm emred Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Çorum Alaybeğisi Hasan, Hâcî Nebî oğlu Hüseyin ve Düyek dimekle ma'rûf İbrâhîm nâm kimesneleri bunun için; "Bana getirivirün." diyü gönderdükde bu kaçup Ardıçlı-oğlu Yûsuf nâm kimesnenün evine girüp saklandukda bundan ötürü mezbûr Yûsuf'la Ramazân nâm kimesne ile mezkûrlar muhkem döğüp ve Piyâle nâm kimesneyi dahı zencîre urup ve buni evün içinden cebren çıkarup Osmâncık kazâsında alaybeği sâkin olduğu Seki nâm karyeye iletdüklerinde mezbûr alaybeği bunı bir tağa iledüp cebren fi'l-i şenî' idüp ve bu minvâl üzre tağlarda nice gün gezdürüp zulm ü te'addî eyledüğün" bildürüp; " "Bu bâbda elümde şer'î fetvâm vardır." diyü şer'le görilmesiyçün emr-i hümayûnum" taleb itmeğün **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezbûr alaybeğisi her kande ise buldurup getürdüp ahvâllerin husamâ muvâcehesinde bir def'a

şer'le faslolanmadıysa a'yân-ı vilâyetden hakk üzre tefûş ve bu bâbda elinde olan şer'î fetvâsına nazar idüp göresiz; arzulunduğı gibi olup mezbûrlarun üzerine husûs-ı mezbûr şer'le sâbit olursa mezkûr ve bu bâbda mübâşir olanları habsidüp dahı eger mezkûr alaybeğı üzerinedür, eger sâyir bu bâbda bile olanlar üzerinedür; şer'le sübût ü zuhûr bulan mevâddı sicill idüp sicillerin yazup arzidesiz; sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel idesiz. Ammâ; hîn-i tefûşde hakk-ı sarîha tâbi' olup hîç bir cânibe meylitmeyüp tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyye[de] medhali olmayanları dahlitdurmeyüp eslemeyeni ve lâzimü'l-arz olanı yazup bildüresiz.

210 *Edirne için Niğbolu kazasından istenen zahirenin Plevne ve Rahova kazalarına da adaletli bir şekilde taksim edilerek Kasım gününden önce tedarik edilip getirilmesi; bu hususta yardımcı olmaları için her iki kadılığa da emir gönderildiği.*

Yazıldı.

Niğbolı hısâr-erenlerinden Alî bin Abdî'ye virildi. Fî 12 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Niğbolı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Edirne zahîresiyçün bin müd un ve sekiz yüz müd arpa ta'yîn olunup hâliyâ kazâ-i mezbûre mütehammil olmayup Plevne ve Rahova nâhiyeleri ifrâz [ve] müstekıl kâdîlıklar olmışdır." diyü arzitmişsin. İmdi; ol kâdîlıklara dahı mu'âvenet içün hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, oligelen üzre eger zahîredür ve eger arabadur; zikrolunan nâhiyelere dahı ta'yîn idüp adâletle tevzî' u cem' idüp kış irişmeden Kâsım gününden mukaddem mahmiyye-i mezbûreye getüresin.

211 *Edirne için istenen zahirenin tedarikinde ve araba hususunda Plevne ve Rahova kadıları tarafından Niğbolu kadısına gereken yardım yapılması.*

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı m.

Plevne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Niğbolı kazâsından mahmiyye-i Edirne'ye irsâl olunacak zahîre husûsıyçün bin müd un ve sekiz yüz müd arpa ta'yîn olunup hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Muhammed irsâl olunmışdı. Hâlâ Niğbolı kazâsı ol mikdâr zahîreye mütehammil olmayup ve zikrolunan Plevne kazâsı andan ifrâz olunmağın zahîre vü araba husûsında mu'âvenet olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr çavuşum vusûl buldukda, oligeldüğü üzre eger zahîre ve eger arabadur; gereğı gibi mu'âvenet eyleyüp adâletle tevzî' u cem' ve kış irişmeden Kâsım gününden mukaddem mahmiyye-i mezbûreye getüresin.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî-h. m.

Bir sûreti, Rahova kâdîsına; vech-i meşrûh üzre.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 11 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

212

İstanbul zahiresi için toplanan koyunların Rumeli'deki kasabalarda kesildiği ve kadıların da bu duruma mâni olmadıkları bildirildiğinden, Rumeli kadılarının, kimsenin bu koyunlara müdahalede bulunmasına müsaade etmeyip koyunları İstanbul'a göndermeleri.

Yazıldı.

Kapu çavuşlarından Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından olup koyun cem'ıyçün ta'yîn olunan Mahmûd Çavuş *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "İstanbul zahîresiyçün cem' olunan koyun u keçi kasabâtta boğazlanup hiç bir vechile men'ı kâbil olmayup ve kâdîlar dahi; "Bu husûs içün müstekill emr-i şerîf vârid olmamışdur." diyü men' eylemedüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, İstanbul zahîresiyçün gelen celeb koyunına kimesneyi dahl ü tecâvüz itdirmeyüp mahrûse-i mezbûreye gönderesiz.

213

Rodos'ta kıtlık olduğundan vilâyet haricine ve düşmana tereke verilmemesi; emre uymayanların yakalanarak hapsedilmesi.

Yazıldı.

Kapudân'a gönderildi; ulaşturmak için. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Rodos beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "ba'zı gemiler buğday ile tahmîl olunup kefereye satılmak ile vilâyet kaht olup ve vilâyet halkı zahîreye muzâyaka üzre oldukları ve anun gibi kefereye buğday virenler hakkında emr-i şerîfüm virilmesin" bildürmüşsin. İmdi; hâric-i vilâyete ve küffâr-ı hâksâra tereke virilmeğe aslâ rızâ-yı şerîfüm yoktur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, ellerinde emr olmayup hılâf-ı emr hâric-i vilâyete ve küffâr-ı hâksâra tereke virenleri tutup habseyleyüp arzeyelesin.

214

Sofu Mehmed Paşa hâsırlarının Dukagin Beyi Kâsım Bey tarafından müceddeden tahrir olunması.

Yazıldı.

Selanik Beğiniün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 11 Ra., sene: 975

Dukagin Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Müteveffâ Sûfî Muhammed Paşa hâslarınun defteri mühürlenüp sana gönderildi. Anun dahı müceddeden tahrîr olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i şerîfüm üzre havâss-ı mezbûreyi dahı tahrîr idesin.

215

Gurbet ve Çingâne tâifesinin ata binmemeleri, kılıç vs. silâhla gezmeleri ve kendi hallerinde olmaları hususunda Kanunî Sultan Süleyman zamanında çıkarılan emrin bundan sonra da aynen uygulanması.

Yazıldı.

Çingâne subaşı () virildi. Fî 16 Rebî'ü'l-evvel

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; " "Gurbet ü Çingâne tâyifesi min-ba'd ata binmeyüp ve kılıç ve sâyir yarak ile gezmeyüp kendü hâllerinde olalar." diyü emrolup hâliyâ girü ol emr-i şerîfe mugâyir tâyife-i mezbûre ata binüp yarak kuşanup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları ecilden Dergâh-ı Mu'allâm sipâhî-oğlanlarından olup tâyife-i mezbûre za'îmi olanlara Nâzır olan Mustafâ *zîde kadruhû* vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda bu hükm-i hümayûnunu sicille kaydidüp dahı tâyife-i mezbûreye gereği gibi i'lân ü tenbîh eylesesin ki, min-ba'd at u kısarak binmeyüp ve kılıç u yarak kuşanmayup kendü hâllerinde kâr u kisblerinde olalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp emr[me] muhâlefet idenleri elegetürüp habsidüp isimleri ile yazup arzeyesesiz ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel oluna. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden hılâf-ı şer' ahz ü celb olunmakdan hazer eylesesiz." diyü merhûm babam emr-i şerîf virmiş imiş. **Buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd dahı bu bâbda merhûm-ı müşârun-ileyhün virdüğü hükm-i hümayûnun mazmûn-ı şerîfiyle amel eyleyüp hılâf-ı emr-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz.

216

Rumeli Çingânelerinin ispençeleri nâzırı olan sipahi oğlanları zümresinden Mustafa tarafından, Çingânelerin yarar atlara bindikleri, adam öldürdükleri, hırsızlık ve kalpazanlık yaptıkları, takip edildiklerinde ise serbest timarlar ile vakıf arazi ve emlâke kaçtıkları ve istendiklerinde verilmedikleri yolunda şikâyetle bulunulduğundan, Rumeli kadılarının suçluların yakalanması hususunda ihmalden sakınıp adı geçene gerekli yardımı yapmaları.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

Sâbıkâ virilen hükmün aynıdur; hâliyâ tecdîd olunmuşdur.

Vilâyet-i Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Sipâhî-oğlanlarum zümresinden dârende Mustafâ gelüp; "Vilâyet-i mezbûre Çingâne'leri'nün ispençeleri nâzırı olup tâyife-i mezbûreden ba'zı müfsidlerin kimi kallâb ve kimi hırsızlık idüp yarar atlara ve yundlara binüp inüp âlât-ı harble Memâlik-i Mahrûse'de gezüp kurâ halkın kalb akça ile aldayup rızkların alup gâlib geldüklerin katlidüp dahi gice içinde tebdîl-i mekân eyleyüp sipâhî veyâhûd çobân sûretinde yöriyüp fesâd ü şenâ'at idüp gaybet eyleyüp serbest tîmârlara ve evkâf u emlâke varup girüp taleb olundukda virilmeyüp te'allül olunmağla yevmen fe-yevmen fesâd ü şenâ'atleri ziyâde olup rencber tâyifesine ve re'âyâ vü berâyâya zulm ü te'addî iderler." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, fi'l-vâkı' Çingâne tâyifesi vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at eyleyüp gaybet idüp evkâf u emlâke ve serbest tîmârlar toprağına varup şer'le haklarından gelmek için taleb olundukda virilmediği vâkı' ise câyiz değildir. Ana göre mukayyed olup anun gibi fesâd ü şenâ'ati zâhir olup şer'le cezâları virilmediğün elegetürilmeğe mezkûr Mustafâ mu'âvenet taleb eyledükde mümkün olduğu üzre her ne tarîkıla olur ise mu'âvenet idüp dahi fesâd ü şenâ'atleri def'ı bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâm zuhûra getirüp ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesiz.

217

Mısır beylerbeyinin hacıların hac ibadetlerini esenlik içinde ifa ettiklerine ve hububatın bolluğu ile mâl-ı mirî tahsiline dair gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin, halkın refahı ve memleketin korunması hususunda bundan sonra da gerekli gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Ferhâd Kethudâ'ya virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bu sene-i mübârekede huccâc emn ü emân üzre varup hacc-ı mebrûrî edâ idüp ve Nîl-i mübârek dahi vefret üzre gelüp cemî' hubûbât vüs'at üzre olup buğdayun erdebî yüzde iken elli pâreye inüp sâyiri dahi ol kıyâs üzre olup re'âyâ vü berâyâ refâhiyyet üzre oldukların ve hazîne* dahi cem' u tahsîl olunup irsâl olunmak üzre idüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmîmân-ı ra'yyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

218

Menûfiyye sâbık Şeyhi Hasan'ın üzerine şer'an on sekiz kan davası sabit olduğu bildirildiğinden, durum arzedildiği gibi ise adı geçenin hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf üzre Menûfiyye, Atıyye nâm Şeyhu'l-Arab'a virilüp sâbıkâ Şeyh olan Hasan gaybet idüp âsî ibâd ile bir olup memleketi gâret kaskına gelüp hüsn-i tedârük ile elegendü Menûfiyye[ye] vardukda emr üzre re'âyâ vü fukarâdan nice kimesneler gelüp kan da'vâsın idüp mezkûr Hasan'un üzerine on sekiz kan sâbit olup hakkından gelinmek lâzımdır." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitedüğün gibi mezkûrun üzerine şer'le kan sâbit olmuş ise hakkından gelüp emr-i şerîfüm yirine varduğun yazup bildüresin.

219

Hurrem Sultan'ın Mısır'daki vakfının nâzırı olan Mustafa'nın zimmetindeki vakıf malı ile sâir ümerâ ve ağaların zimmetlerinde bulunan mirî malın tahsil edilmesi; vermemekte direnenlerin hapsolunmaları.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "mahrûse-i Mısır'da merhûme vâlidem tâbe serâhânun Haremeyn-i Şerîfeyn fukarâsına itdüğü vakfun Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün muhâsebesi görilüp nakdden on bin altun ve galleden üç bin erdeb zâhir olup tahsîl olunması için her bâr çavuş havâle itdüğünde ba'zı nâ-sezâ kelimât idüp andan gayri ümerâ vü ağalarda olan mâl-ı mîrînün tahsîli bâbında küllî muzâyaka çekilmemek için sâbıkâ; "beğlerden ve ağalardan her kimde mâl zâhir olsa habsolunup tahsîl olmak için" emr virilüp hâliyâ dahi ol vechile emr virilmesin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger müşârun-ileyh Mustafâ'da eger sâyir ümerâ vü ağalarda her kimde ki, mâl-ı mîrî sâbit ü zâhir olursa virmekde inâd iderlerse mecâl virmeyüp habsidüp mâli tahsîl eylesin ve mezkûr dahi inâd iderse habsidüp alsın.

220

Sağ-gurabâ Ağası Hasan Ağa'nın bölüğü halkı ile gelip gitmesi.

Yazıldı.

Kapu çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 Ra., sene: 975

Sağ-gurabâ Ağası Hasan Ağa'ya hüküm ki:

Anda olan bölüğün halkı ile gelüp gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bölüğün halkı [ile] gelüp gidesin.

221

Sol-garib Yiğitler Ağası Veli Ağa'nın bölük halkı ile münasib bir yerde beklemesi ve gelecek emre göre hareket etmesi.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Sol-garîb Yiğitler Ağası Velî Ağ'a'ya hüküm ki:

Bölük halkı kullarum ile bir münâsib yirde oturup sonra; "Gelesin." diyü emr vardukda gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm sana ne mahalde irişür ise ilerü gitmeyüp ol mahalde bir münâsib yirde bölük halkı ile oturup sonra emrüm ne vechile sâdır olursa amel eylesin.

222 *Budun'da bulunan sekbanbaşının, yanında bulunan yeniçeriler ile Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Budun'da olan sekbânbaşına hüküm ki:

Anda senün ile kalan yeniçeri kullarum ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre yanunda olan yeniçeri kullarum ile gelüp gidesin.

223 *Eğri Kalesi'nin düşman elinde olmasından dolayı Tuna ve Tise nehirleri arasında kalan yerleşim yerleri sürekli düşman saldırısına maruz kaldığından, Eğri halkının geçit yeri olan Hatvan sancağına tâbi Yazrin varoşunda bir palanga inşa olunarak Zigetvar'dan beş yüz askerin palangada görevlendirilmesi yolunda Budun beylerbeyi tarafından yapılan teklifin uygun görüldüğü.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Eğri Kal'ası ber-karâr olmak ile nehr-i Tuna ve Tise mâbeynlerinde olan vilâyet zarardan hâlî olmayup Hatvan sancağına tâbi Yazrin nâm hâs varoş Eğri keferesi mürûr idecek mahalleri olup ol mahalde bir palanka binâ olmak zabt-ı memlekete nâfi' olup ve Sigetvar'dan hisâr-eri vü atlu vü azeb ü martolosdan ki, cümle beş yüz nefer olup pala[nka]ya ihrâc olmasın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre zikrolunan mahalde palanka ihdâs itdürüp ve kal'a-i mezbûreden arzitdüğün üzre beş yüz nefer ağaları ile ihrâc idüp dahı gönderesin ki, berâtları virile.

224

Turgud kazasında Zaim Mehmed'in yolunu kesip kendisini yaralayarak elindeki Genç Arslan isimli mahbusu kurtardığı bildirilen Oruçhan adlı şahsın İstanbul'da yakalanarak Karaman'a gönderildiği; adı geçenin teftiş olunup cezalandırılması ve neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Abdülgafûr Efendi'nün hizmetinde olan çavuşa virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine:

Mektûb gönderüp; "Turgud kazâsında Za'îm Mehmed nâm kimesne Genç Arslan nâm kimesneyi habs ile alup giderken Oruçhân nâm kimesne sekiz nefer yoldaşıyla yolın basup bir elin iki yirde mecrûh idüp tutsakı elinden alup meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp gaybet eyledüğün" Turgud kâdîsı i'lâm eyledi." diyü bildürmüşsin. Mezkûr kimesne Südde-i Sa'âdetüm'de eleğirüp habs ile gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrun ahvâlin toprak kâdîsı ile hakk üzre teftiş idüp vech-i meşrûh üzere fesâd itdüğü şer'le sübût bulursa sipâhî ise habsidüp yazup bildüresin; değil ise şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasın. Tezvîrden hazer idüp ne vechile olduğun yazup bildüresin.

225

Bursa'da Ayşe bint-i Mustafa adlı kadını zorla müslüman mezarlığına götürerek tecavüz eden ve suçları sabit görülen Kapıcı Mustafa bin Abdullah ile diğer Mustafa bin Abdullah'ın siyaset olunmaları.

Yazıldı.

Kâdî-asker arzitmişdür.

Kethudâsı Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bursa beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Bursa'da Kapıcı Mustafâ bin Abdullâh ve diğer Mustafâ bin Abdullâh nâm kimesneler Âyişe bint-i Mustafâ nâm hâtûnı kendü maslahatına giderken çeküp makâbir-i müsliminde fi'l-i şenî itdükleri udûl-i müslimîn şehâdetleriyle sâbit ü zâhir olup kayd ü sicill olunup lâkin bundan akdem adâlet-nâme-i hümayûnumda; "Dergâh-ı Mu'allâm kullarından olan ehl-i fesâd arzoluna." diyü fermân olunmağın haklarından gelinmesi lâzım olduğundan gayri sebep-i intizâm-ı ahvâl-i nâs olmağın sûret-i sicill ihrâc olunup kendüler yasakcısına teslim olunmuşdur." diyü bildürmüşsin. İmdi; mezbûrlara siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlara siyâset idüp emrüm yerine varduğın yazup arzeyelesin.

Beypazarı'nda yörük tâîfesinden Ergâyib'in Şehzade Bâyezîd taraftarı olduğu, Konya Muharebesi'nden sonra Beypazarı'na gelip bir derbendi mekân tutarak harâmîlik yaptığı, halka zulmettiği ve yaramazlığının sabit olduğu; ayrıca dînen küfrü icab eder sözler sarfetmesinden dolayı hakkında öldürülme fetvası bulunduğu ve hâlen Bursa Zindanı'nda mahbus olduğu Bursa beyi tarafından bildirildiğinden, adı geçen şahsın ateşte yakılması ve emrin yerine getirildiğinin arz edilmesi.

Yazıldı.

Kâdî-asker arzitmişdür.

Bu dahı. Fî't-târîhı m.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hükm-i şerîf vârid olup; "Kastamonı sancağında ba'zı sûhte tâyifesi fesâddan hâlî değillerimiş; göresin; def' eylesin." diyü fermân olunmağın ber-mûceb-i emr-i şerîf Beğbâzârı ve Ankara semtlerine varılup tettebbu' olundukda zikrolunan tâyifeden on beş nefer sûhte cem'ıyyet idüp fesâda mübâseret itmek sadedinde iken Kangırı beği üzerine varup haklarından gelinmek ile olancası dahı perâkende olmağın mahall-i mezbûra varılmayup Hudâvendigâr sancağına mûte'allık olan mevâzı'da ba'zı şekâvet ile ma'rûf olmağın iki nefer sûhte eleğirüp birinün hakkından gelinüp ve bir neferi dahı getirilüp habsolunup ve ba'zı dahı âhar sancaklara perâkende olup ve Beğbâzârı kazâsında yörük tâyifesinden Ergâyib nâm kimesne Sultân Bâyezîdlü olup; "Konya Muhârebesi'nden sonra gelüp Beğbâzârı'na tâbî' bir derbend içinde hâlî mevzı'da yir itmişdür. Harâmîlik ider; fesâdınun nihâyeti yokdur." diyü müslimânlar haber virüp elegetirilüp ahvâlî tefahhus olundukda; "Yaramazdur. Didüklerinden eşeddür ve hem kendüsinden kelime-i küfr sâdır olmuşdur. Eleğirmeyüp hakkında icrâ-yı şer' olunmamışdur. Katlolunmasına fetvâ-yı şerîf vardır." diyü fetvâ-yı şerîf ve sâbıkâ olan sicilli îrâd idüp ve bi'l-muvâcehe udûl-i müslimînden cem'-ı kesîr yaramazlığına şehâdet idüp haber virdükleri sicill olunup sûret-i sicilleri ve hakkında vârid olan fetvâ-yı şerîf Südde-i Sa'âdetüm'e arz olunup kendüsi ba'zı mücrimlerle Burusa Zindânı'nda mahbûsdur." diyü bildürmüşsin. İmdi; mezbûr küfr-gûy ihrâk bi'n-nâr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı ihrâk bi'n-nâr idüp emrüm yirine varduğın yazup arz eylesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 12 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mirî develer için Ilgın kazasından temini istenen beş bin kile arpa ve beş bin garar samanının tamamının Ilgın kazasından temininin kuraklık sebebiyle mümkün olmadığı bildirildiğinden, Konya kadısının yardım için Saideli nahiyesi halkını da görevlendirmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Muharrem nâm kimesneye virildi. Fî 14 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Konya kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Ilgun kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "mîrî develer için beş bin kîle arpa ve beş bin garâr samana vârid olan hükm-i şerîf mücebince karye karye gezüp iki bin kîle arpa, iki bin garâr saman tevzî' olup ziyâdeye mecâl olmamağın müslimânlar cem' olup; "Bu vilâyetde bu yıl yağmur olmamağın terekemüz hâsıl olmadı. Ammâ; bu asıl muzâyaka olduğu zamânda bunda kışlanan develer için Sa'îdili nâhiyesi dahı arpada ve samanda mu'âvenet idegelmişlerdür." didüklerin" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arzolunduğı gibi ise oligelen âdet üzre nâhiye-i mezbûre halkına mu'âvenet itdüresin.

228

Budun yeniçerilerinden Husrev'in kardeşi Mustafa'nın Tımsıvar beylerbeyinden getirdiğı arzdan şüphelenildiğinden, sahte olup olmadığının araştırılması ve sahte ise arzı kimin verdiğinin bulunması.

Yazıldı.

Kethudâsı Behrâm Kethudâ'ya virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun yeniçerilerinden Altıncı Cemâ'at'den altı akça ulûfeye mutasarrıf olan Husrev karındaşı Mustafâ senün cânibünden; "Yoldaşlık itmişdür." diyü arz getirüp tezvîr ihtimâli olup kendüden sü'âl olundukda; "Hüseyn Ağa ve Hasan Ağa ve Mustafâ nâm sipâhîler ahıvirdiler." diyü haber virmeğın zikrolunan arz aynı ile mühürlenüp sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan arz senün midür yohsa müzevver midür ve kimler itmişdür; yazup mufassalen Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin.

229

Seferihisar Kalesi'nde tutuklu iken küreğе konmak üzere İstanbul'a gönderilen Sadri adlı şahsın şer'an sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Ya'kûb'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Seferihisâr kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hükm-i hümayûn vârid olup; "Seferihisâr Kal'ası'nda mahbûs olan Sadrî'nün ref'ı lâzım olmağın yarar âdemlere koşup küreğе konmak için Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin." diyü fermân olunmağın kal'a-i mezbûre müstahfızlarından ba'zı yararları ile gönderildi." diyü bildürmişsin. Ammâ; şer'le sübût bulan cerîmeleri ne idüğın beyân itmemişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbûr Sadrî'nün şer'le sübût bulup müseccel olan

cerîmelerin ne ise yirlü yirinden sûretlerin ihrâc idüp mühürleyüp gönderesin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 13 Ra., sene: 975

230 *İstanbul'da un sıkıntısı çekildiğinden, imkânı olan fırın sahiplerine at değirmeni yapmaları yolunda tenbihte bulunulması.*

Yazıldı.

Dîvân Kâtibi Alî Çelebî ile gönderildi.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da un bâbında ziyâde muzâyaka olmağın at değirmeni yapılmak mümkün olan furûnlarda at değirmeni yapılmasını emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, furûn sâhiblerine tenbîh idesin ki, anun gibi değirmen yapılmak kâbil olan furûnlarda at değirmeni yapalar ki, eyyâm-ı şitâda un bâbında muzâyaka çekilmeyüp kendü değirmenlerinde un itdüreler.

231 *Bazı gemilerin Mısır'a gelip zahire alıp dışarı götürdükleri bildirildiğinden, bundan sonra yalnız İstanbul zahiresi için Mısır'a gelen gemilere pirinç vs. zahire verilip, Selanik ve diğer yerlerden gelen gemilere zahire verilmemesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Ferhâd Kethudâ'ya virildi. Fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı gemiler mahrûse-i Mısır'a varup zahîre alup hârice alup gitdikleri arz olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, İstanbul zahîresiyçün varan gemilere pirinç ve gayri her ne ise narh-ı cârî üzre akçalarıyla virüp Selanik'den ve gayri yirden varan gemilere min-ba'd zahîre virmeyüp hârice alup gitmeğe virdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; bu bâbda gereği gibi mukayyed olasın.

232 *Şeyh Hablas'ın tasarrufuna verilen Vilâyet-i Buhayra'nın, kadîmden şeyhü'l-Arab olanlar o vilâyetleri nasıl tasarruf edegelmişler ise Şeyh Hablas'a da aynı şekilde tasarruf ettirilmesi.*

Yazıldı.

Ebû-Allâme nâm Arab'a virildi. Fî 13 Ra., sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Buhayra Şeyh Hablâs'a virilüp vardukda, Sûr nâm nâhiyeyi kadîmden şeyhu'l-Arab olanlar tasarruf idegelüp mezkûra tasarruf itdürilmeyüp; "Kal'ayı Arab'a zabtitdürmek münâsib değildir." diyü bundan akdem arzidüp ol bâbda hükm-i şerîf

gönderilmiş idi. Eyle olsa; mezkûr kal'aya dahlitmeyüp; "Kadîmü'l-eyyâmdan şeyhu'l-Arab olanlar tasarruf idegelmişlerdür." diyü müşârun-ileyh dahı üslûb-ı sâbık üzre olmasın murâd itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; kadîmden şeyhu'l-Arab olanlar ol vilâyetleri ne vechile tasarruf idegelmişlerse müşârun-ileyhe dahı tasarruf itdüresin; kimesne dahlitmeye.

233

Açe Padişahı Sultan Alâeddin'in, Portekizliler'in müslümanlara saldırılarda bulunduklarını bildirip yardım talep etmesi üzerine Bender-i Süveys'den on beş kadirge ve iki barçanın yeterli miktarda asker ve levazım ile Açe'ye gitmek üzere görevlendirilip gemilere ve askerlere Kurdoğlu Hızır'ın başbuğ tayin edildiği; görevli herkesin adı geçene itaat etmesi, adı geçenin de Sultan Alâeddin'in münasib göreceği şekilde hizmette bulunması ve emrindekilerden kendisine itaat etmeyenlerin hakkından gelmesi.

Yazıldı.

İlçi ile bile irsâl olunan mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Nişân-ı hümayûn hükmi oldur ki:

Hâliyâ Açî Pâdişâhı olan cenâb-ı emâret-me'âb Sultân Alâ'eddîn *dâmet ma'âlîhi* Âsitâne-i Sa'âdetüm'e mektûb ü âdem gönderüp; "ol cevânibde ba'zı ehl-i İslâm üzerine Portugal keferesi müstevlî olup ve kendü vilâyetine dahı dahl ü tecâvüz üzre olup ol cevânibde olan ehl-i İslâm'un mu'âveneti için Atebe-i Ulyâm'dan bir mikdâr gemiler ve yarak u asker" recâ itmeğin selâtîn-ı âlfî-mikdârun istid'â vü iltimâsları hayyiz-i kabûlde vâkı' olmak âdet-i hasene-i havâkîn-ı evreng-nişîn olmağın ol cevânibde olan ehl-i İslâm husûslarında mezîd-i merhamet-i husrevânem zuhûra gelüp küffâr-ı hâksârun def' u ref'ları için Bende[r]-i Süveys'den on beş pâre kadirge ile iki pâre barça ve sâyir levâzımı virmek emridüp zikrolunan gemilere ve asker-i zafer-rehbere bir serdâr-ı âlfî-mikdâr-ı azîmü'l-iktidâr lâzım olup eyle olsa; bundan akdem mahrûse-i Mısır İskenderiyyesi'nde sancak ile Kapudân olan iftihârü'l-ümerâ'il-kirâm Kurd-oğlu Hızır *dâme izzühûnun* vüfûr-ı firâset ü kiyâset ve fart-ı şecâ'at ü şehâmeti[ne] i'timâd-ı hümayûnum olmağın irsâl olunacak merâkib-i kevâkib-şümâr ve asâkir-i nusret şi'âra mûmâ-ileyhi serdâr u kapudân nasbidüp bu nişân-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnı virdüm ve **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzre ta'yîn olunan gemiler ve asker ile müşârun-ileyh taraflarına teveccüh eyleyüp inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile inşâ'a'llâh varup müşârun-ileyhe mülâkî olunca eger gemileri eger askeri hüsn-i tedârük ile hıfzeyleyüp varup mûmâ-ileyhe vusûl buldukda, eger küffâr-ı hâksârun def' u ref'ında eger teshîri lâzım olan kal'aların istihlâsında müşârun-ileyh Açî pâdişâhı vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmet ü yoldaşlıkda bulunup müşârun-ileyhün sözine muhâlefet itmeye ve bile koşılan eger Dergâh-ı Mu'allâm kullarından ve mahrûse-i Mısır kullarından ve sâyir asker halkı ve gemi re'îsleri ve sâyir halkı ve bi'l-cümle asâkir-i mansûrenün vazî' u refî'ı ve sağır u kebîri müşârun-ileyhi kendülere serdâr bilüp sözine aslâ muhâlefet ve emrine mu'ânedet itmekden hazer eyleyeler.

Her kim inâd ü muhâlefet ider ise mecâl vormeyüp hakkından gele ki, sâyirlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

234

Açe Padişahı Sultan Alâeddin elçi ve mektup göndererek Portekizliler'in müslümanlara saldırılarda bulunduklarını bildirip yardım talep ettiğinden, Süveyş'de bulunan donanmadan on beş kadirge ve iki barçanın donatılıp içine yeteri kadar top, silâh ve mühimmât ile cenkçi vs. asker konulması ve askerlerin bir yıllık zahire ve mevâciblerinin de tedarik edilerek başbuğ tayin olunan Kurdoğlu Hızır Kaptan'a teslim edilmesi; erzak kadirgalara sığmazsa barçalara yüklenerek gönderilmesi; barçaların dönüşte baharat yükleyip getirmeleri; Açe padişahının adamlarına da, memleketlerine götürmek üzere Mısır'dan bakır, at, silâh vs. satın almak isterlerse engel olunmaması.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhi m.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Açî Pâdişâhî olan cenâb-ı emâret-me'âb Sultân Alâ'eddîn Südde-i Sa'âdetüm'e ilçî vü nâme gönderüp; "ol cevânibde olan ehl-i İslâm'un ekser vilâyetine Portugal keferesi müstevlî olup kendü vilâyetine dahi dahl ü tecâvüz üzre olup a'dâ-yı dînün def'ı için bir mikdâr gemi vü asker ü yarak gönderilmek" bâbında istid'â-yı inâyet idüp dâyimâ ehl-i İslâm-ı fevz-encâm haklarında merhamet ü şefkat-i pâdişâhânem makrûn olmağın Bender-i Süveys'den on beş pâre kadirge ve iki pâre barça ve hısâr döğmek için kifâyet mikdârı badaluşka ve şakloz ve hevâyî top ve ana göre barut virüp ve üç yüz kazma ve üç yüz kürek virilmek emridüp bu bâbda irsâl olunacak gemilere sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı Kurd-oğlu Hızır dâme izzühû kapudân ve askere ser-asger ta'yîn olunmuşdur. Müşârun-ileyhün ilçileri dahi müteferrika re'îslerden mukaddemâ ol cânibden bile gelen Lutfî ve Mısır çavuşlarından olup hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olan Mustafâ zîde kadruhumâ bile koşulup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp fermân-ı şerîfüm üzre bender-i mezbûrdan on beş pâre yarar kadirge ve iki pâre barça tedârük ü ihzâr eyleyüp eger re'îsleridür ve eger tüfenkcileridür ve âlet-i cengleridür ve eger () ve eger kürekcileridür ve sâyir yat u yarağ u mühimmâtıdır; bî-kusûr müheyyâ eyleyüp dahi erbâb-ı mevâcibe ve bile irsâli lâzım olan askerün birer yıllık mevâciblerin ve zahîrelerin dahi tedârük idüp barçalara tahmîl eyleyüp müşârun-ileyh Hızır dâme izzühûya teslim idüp ilçileri ve mezbûr Lutfî ve Mustafâ'yı bile koşup irsâl eylesin ve barçalar, ol cevânibde bahâr vardır; anı tahmîl idüp getüreler ve bi'l-cümle –bu'd mesâfedür– eger gemilerün eger gidecek askerün mühimmât ü levâzimlerinde kusûr u noksân olmaya; deryâda muzâyaka lâzım gelmeyüp inâyet-i Hakk celle ve alâ ile mürûr ideler. Bu hükm-i şerîfüm ne gün varup ne vechile tedârük olunup ne zamânda irsâl olunmak kâbil olduğın yazup bildüresin ve müşârun-ileyh için âdemleri at u yarak u nühâs ve sâyir levâzimlerin alup gitmelü olduklarında kimesne

mâni' u dâfi' olmaya ve askerün emrolunan bir yıllık zahîrelerin kadırgalara, kifâyet itmez ise barçalara tahmîl eylesin; öteden berü bahâr yüklene.

235

Rodos Kalesi'ndeki Boğdan beyleri ile Arab diyarından gelmiş olan Tura Bey oğullarının, kale dışında her hangi bir işleri olduğunda yanlarına kapıcı koşulması.

Yazıldı.

Kapudâna gönderildi; ulaştırmağıçün. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Rodos beğine ve dizdârına hüküm ki:

Sen ki dizdârsın, mektûb gönderüp; "Rodos'a gelen Boğdan beğlerinden ve diyâr-ı Arab'dan gelen Tura Beğ demekle ma'rûf kimesne oğullarından birkaç kimesneler olup, evvelden gelen dizdârlar kal'adan taşrada maslahatları düşdükde yanlarına kapıcı koşarlarımı; zabtitmek istedikde inâd ü muhâlefet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün gibi ise kadîmden ne vechile zabtolunugelmiş ise girü ol vechile zabtidesin.

236

Kurdoğlu Hızır Kaptan'ın Açe Padişahı Sultan Alâeddin'den gelen yardım talebi üzerine, yardıma gidecek gemilere ve gemilerde bulunan askerlere kaptan ve başbuğ tayin olunduğu; bu sebeple gerekli hazırlıkları yapıp mevsimi geldiğinde Açe'ye gidip Açe padişahına O'nun uygun göreceği şekilde hizmet edip karşı gelmekten sakınması ve maiyyetindeki askerleri de iyi zaptetmesi; ayrıca hizmette üstün gayret gösterenlere de istihkaklarına göre tevcihatta bulunması.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı mezbûr.

Sâbıkâ sancak ile Bender-i İskenderiyye Kapudânı olan Hızır'a hüküm ki:

Hâliyâ senün hüsn-i firâset ve vüfûr-ı kiyâset ve fart-ı şecâ'at ve kemâl-i şehâmetüne i'timâd-ı hümayûnum olmağın cenâb-ı emâret-me'âb Açı pâdişâhı *dâmet ma'âlihiye* irsâl olunan on beş pâre kadırga ve iki pâre barça ile gidecek askere seni serdâr u kapudân nasbidüp ol bâbda zikrolunan asker seni serdâr bilmek için sana berât-ı hümayûnum irsâl olunmuşdur. Gemileri ve askeri ihzâr idüp ve bir yıllık mevâcibleri ve zahîrelerin tedârük idüp sana teslîm idüp göndermek için Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhden gelen ilçi ve bile koşılan hâssa re'îslerden Lutfî ile Mustafâ Çavuş *zîde kadruhümâ* gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl bulduklarında, emrüm üzre varup müşârun-ileyhe mülâkî olup gemileri ve lâzım olan cengci vü yarağı ve sâyir mühimmâtı tedârük idüp müretteb ü mükemmel idüp dahi vakti ve mevsimi geldükde inşâ'a'llâhü te'âlâ müşârun-ileyh ilçi ve sâyirleri ile girüp Hakk *celle ve alânun* mâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Server-i Kâyinât'un mu'cizâtına

te vessül idüp teveccüh eyleyüp inâyet-i Bârî yârî kılup varup müşârun-ileyh Açî pâdişâhına mülâkî oldukda eger kal'alar fethında, eger sâyir küffâr-ı hâksârın haklarından gelmekde müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğü üzre dîn bâbında ve devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan cumhûr-ı umûrda bezl-i makdûr eyleyesin. Mûmâ-ileyhe inâd ü muhâlefetden hazer idesin ve asker halkın dahî gereği gibi zabt u rabt eyleyesin; inâd ü muhâlefet idenlerin haklarından gelesin. Anda varıldukda mâdâm ki anda turalar, eger askerün virilen mevâciblerinden sonra vâcib olan mevâcibleri ve sâyir me'kûlât ü levâzimleri anlar görecektir; ana göre taleb oluna ve uğur-ı hümâyûnumda cân [u] baş ile çalışup dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrev[â]neme müte'allik olan hıdemâtta bezl-i makdûr [ve] sa'y-i meşkûr zuhûra getürenlere müstehkik olduklarına göre ol câniblerde sancağa müstehkik olanlara sancak ve ağalığa müstehkik olanlara ağalık ve sâyirlerine dahî istihkâklarına göre ol vilâyetde murâd idenlere tevcih eyleyesin ve berü câniblerde murâd idenlere dahî müstehkik olduklarına göre tevcih [ü] defter idüp arz eyleyesin ki, arzittüğün üzre hıdematte olanlar inâyetüm ile behre-mend olalar.

237

Açe padişahı tarafından Südde-i Saâdet'e gönderilen elçi dönüşte Yemen, Cidde ve Aden'den at, silâh, bakır vs. eşya alıp götürmek isterse kendisine engel olunmaması ve gereken yardımın yapılması.

Yazıldı.

Bu dahî. Fi't-târîhı m.

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me'âb Açî pâdişâhı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e ilçî gelüp girü ol cânibe gönderilmişdür. Mûmâ-ileyh için at u yarak u nühâs alup gitmelü oldukda kimesne mâni' olmamak için emr-i şerîfümü taleb eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün ilçileri varup vusûl buldukda, müşârun-ileyh için at u yarak u nühâs aldıklarında mâni' olmayup ve alınan esbâblarına yollarda kimesneyi dahlitdurmeyesin; emîn ü sâlim mürûr ide ve bi'l-cümle eger berüden gittüklerinde, eger öteden geldüklerinde hılâf-ı şer' u kânûn kendüye ve esbâb u âdemlerine bir ferdi dahlitdurmeyesin; her ahvâllerinde mu'âvenet idesin.

Yazıldı.

Bu dahî. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Cidde beğine; vech-i meşrûh üzre.

Yazıldı.

Bu dahî. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, Aden beğine.

238

Açe padişahının talep ettiği dülgere, demirci, kalafatçı, nakkaş vs. sanatkârların elçi ile birlikte gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Açı pâdişâhı tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçileri mûmâ-ileyh tarafından ba'zı kimesneler taleb idüp ol dülger ü demürce vü kalafatçı vü nakkâş ve gayri san'at ehlerinden taleb itdükleri kimesneler defter olunup sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol defterde mastûr olan ehl-i sanâyi'dan eger ulûfe tasarruf idenlerdür ve eger ulûfesüzlerdür; ta'yîn olunanları zikrolunan ilçilere koşup bile gönderesin.

239 *Mısır kullarından kendi iradeleriyle Açe taraflarına gitmek isteyenlere engel olunmaması.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Açı pâdişâhı tarafına irsâl olunan kadırgalar ile Mısır kullarından her kim ki, irâdetiyle gitmek isteyenlere icâzet vermek emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi gitmek isteyenlere mâni' olmayup murâd idenlere icâzet virüp gönderesin ve gidenler ihtiyârlarıyla evlerine birer mikdâr harçlık virürlerse mâni' olmayasın.

240 *Südde-i Saâdet'e gelen Açe elçisinin kadırga ile Mısır'a gitmek üzere yola çıkarıldığı; Rodos'a geldiğinde kendisine Rodos beyi tarafından bizzat eşlik edilip sağ salim Mısır'a ulaşmasının sağlanması.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâlâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Açı pâdişâhı ilçisine hüsn-i icâzetüm mukârin olup kadırga ile Mısır cânibine irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfüm ile müşârun-ileyh ilçi sana varup vusûl buldukda, eğlendürmeyüp bi'z-zât alup yanunda olan kadırgalar ile emîn ü sâlim Mısır'a ulaşıdurasın ve Mısır'a varup dâhil olduktan sonra binüp gittiği kadırgayı alup Atebe-i Ulyâm'a gönderesin.

241 *Hayreddin Paşa Kızı Çiftliği yakınından alınan suyun miktarının Hâslar kadısı tarafından tesbit edilerek Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.*

Yazıldı.

Er-oğlu ile kâdîya gönderildi. Fî 23 Rebî‘u'l-âhır, sene: 975

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hayreddîn Paşa kızı çiftliği kurbinde alınan suyun mikdârı görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyun mikdârın görüp arzidesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

242

Açe padişahının adamlarına erzak ve su gibi ihtiyaçlarının giderilmesi ve yanlarına kılavuz verilmesi hususlarında Mekke şerîfî tarafından yardımcı olunması; ayrıca Açe padişahı için at alıp götürmek istediklerinde kimsenin kendilerine mâni olmaması.

Yazıldı.

Bu dahı, ilçî ile bile giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 17 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Hâliyâ Açî pâdişâhının Südde-i Sa‘âdetüm'e gelen âdemleri girü icâzet-i şerîfem ile ol cânibe gönderilmişdür. Müşârun-ileyh için ba‘zı at alup gitmek murâd idüp ve su ve sâyir zahîreleri bâbında mu‘âvenet olunup ve kulaguz lâzim oldukda virmek bâbında hükm-i hümayûnum taleb itmeğin **gerekdür ki:**

Hükm-i şerîfüm ile varup vusûl bulduklarında anun gibi eger suları ve eger zahîreleri ve eger kulaguz bâbında gereği gibi mu‘âvenet ü muzâheret olunup emîn ü sâlim irsâl itmek bâbında envâ‘-ı mesâ‘î-i cemîle zuhûr ide ve müşârun-ileyh için at aldıklarında dahı kimesne mâni‘ olmaya.

243

Açe padişahının elçisi İskenderiye'ye ulaştığında iskele vs. yerlerde kendisine, adamlarına ve özel eşyalarına eminler veya başka kimseler tarafından müdahale edilmesine izin verilmemesi.

Yazıldı.

Bu dahı, bile giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 16 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Açî pâdişâhından gelen ilçîye icâzet virilüp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup İskenderiyye'ye vusûl buldukda, iskelede ve sâyir yirde kendüye ve âdemlerine ve mahsûs esbâblarına emînlerden ve gayriden kimesneyi dahlitdurmeyesin.

Açe Padişahı Alâeddin'in Südde-i Saâdet'e elçi olarak gönderdiği Vezir Hüseyin'in getirdiği mektubun alındığı ve Açe taraflarındaki durumlardan haberdar olunarak müslümanların uğradığı zulümden kurtarılmaları için gerekli yardımda bulunmak üzere İskenderiye Kaptanı Kurdoğlu Hızır'ın kumandasında levazım ve mühimmâtları ile on beş kadirga, iki barça ve yeteri kadar asker ile topçu görevlendirildiği; gemiler ve askerler Açe'ye ulaştığında düşmanın hakkından gelmek için gerekli gayretin gösterilmesi ve oraların durumu hakkında bilgi göndermeye devam edilmesi.

Açı pâdişâhına yazılan nâme-i hümayûnun sûretidir.

Ser-nâmesi merhûm Koca Nişâncı Beğ'ün inşâsıdır.

Vâlâ-cenâb, saltanat-me'âb, hılâfet-intisâb, rif'at-menâb, izzet-nisâb, devlet-cenâb, saltanat-şî'âr, ma'delet-âsâr, mâlik-i rikâbü'l-ümem, sâlik-i efâdî'l-himem, mugîsü'l-enâm, nâsıb-i livâ'ü'l-İslâm, sâhibü'l-lutf ve'n-nevâl, melekîyyü'l-hısâl, melikiyyü'l-fî'âl, râfî'ı elviyetü'l-ızz ve'l-celâl mine's-semek ile's-simâk, nâsıb-i râyâtü'l-adâlet alâ-muhaddebi feleki'l-eflâk, el-fâyiz bi'l-kıdhı'l-mu'allâ min-kıdâhı's-şerîdî'l-âlî, hulâsa-i nev'-ı insân, el-müstağnî zâtühû ani't-tavsîf ve'l-beyân, el-muhtass bi'l-lutfi'l-celiyy min-hazreti'l-Meliki'd-Deyyân, pâdişâh-ı sa'âdet-destgâh, zıllu'llâh-i ma'delet-nigâh, mu'înü'd-dîni'l-mübîn, nizâmü'l-ümem Ala'üddîn Şâh *ce'ala'llâhü evtâde devletihî râsihaten ve etvâra izzetihî sâmiyeten şâmihaten*, teslîmât-ı vâfiyât-ı gevher-nisâr ve tehıyyât-ı sâmiyât-ı mahabbet-şî'âr –ki, mahz-ı inâyât-ı aliyye ve fart-ı hımâyât-ı seniyyeden fâyız [u] münba'ıs olur– kavâfil-i tehâyâ ve merâhıl-i senâyâ ile ızz-i huzûr-ı mevfüru'l-hubûrlarına iblâğ u ihdâ kılınur. Zamîr-i münîr-i âyine-nazîr ve hâtır-ı âtır-ı müşterî-te'sîrlerine inhâ vü ifhâm olunur ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i Sa'âdet-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımız –ki, melâz-i selâtîn-ı kâm-kâr ve melce-i havâkîn-ı âlî-mikdârdur– nâme-i şerîfinüz vârid olup kıdvatü'l-havâs ve'l-mukarrabîn Vezîrinüz olan Hüseyin *dâme mecdühû* vesâtatıyla* nâme-i şerîfinüz vârid olup mazmûn-ı hullet-makrûnında; "leyle ü nehâr ol cânibde olan küffâr-ı hâksâr ile gazâ vü kâr-zâr olup düşmen arasında yalınız kalup; "Her taraftan a'dâ-yı bed-re'y hüçûm üzredür." diyü âlât-ı cihâd ile asâkir-i nusret-mu'tâdimuzdan harb u kıtâl ve ceng ü cidâl görmüş kullarımız" taleb ü isti'ânet olunup ve; "ol diyârda yigirmi dört bin cezîre olup pâdişâhlarınun üzerine haylî kâfir gelüp fers-i nâf-ı hezîmet vâkı' olup ol cezîreleri kâfir alup içinde olan cümle müslimânlar dahı küffâra giriftâr ve pâdişâhları el-ân memâlik-i mahrûsemüzde* karâr üzre olup ve zikrolunan cezîrelerin dördinden Mekke-i Mükerrreme'ye sefer iden tüccâr u huccâc gemileri ol geçide varduklarında kimine fırsat bulup esîr idüp fırsat bulamaduklarını ırakdan top ile urup gemilerin baturup müslimânları deryâya garkiderler ve vilâyetinüze karîb Seylân ve Kalikût dimekle ma'rûf iki kâfir pâdişâhı olup ra'ıyyetlerinün ekseri müslimân olup dâymâ küffâr ile muhârebeden hâlî olmayup mukaddemâ Südde-i Sa'âdetimiz kullarından Lutfî *zîde kadruhûnun* ol cânibe vusûl bulduğuna muttali' olduklarında Atebe-i Ulyâmuz'a arz-ı ubûdiyyet ü ihlâs ve ahd ü mîsâk idüp bu taraftan Donanma-i Hümayûnumuz varacak olursa kendüleri ve kâfir

re'âyâları cümle îmana gelüp bi-inâyeti'l-Meliki'l-Cevâd niyyet-i gazâ vü cihâd ve feth-i vilâyet ü bilâd ideceklerin" i'lâm idüp ve bacaluşka vü şayka vü hevâyî toplardan hısâr döğmek için taleb olunup ve ilçünüz husûsında ve at u yarak u nühâs alındukda ol diyâra varmağa mâni' olmamak için Mısır ve Yemen beğlerbeğilerine ve Cidde ve Aden beğlerine emr-i şerîfimiz gönderilmesin ve hısâr u kadirga bennâlarından taleb olunup ve bunlardan gayri her ne dahı tahrîr ü tahrîr olunmuş ise Pâye-i Serîr-i Sa'âdet-masîr-i Husrevânemüz'e arz olunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i hıdîvânemüz muhît u şâmil olmuşdur. Eyle olsa; havâkîn-ı ızâm ve selâtîn-ı âlî-makâmun iltimâs ü istid'âları hayyiz-i kabûlde vâkı' olmak âdet-i hasene-i şâhân-ı evreng-nişîn ve kâ'ide-i müstahsene-i pâdişâhân-ı adâlet-rehîn olduğundan mâ'adâ hıfz u himâyet-i beyza-i dîn-i mübîn ve zabt u sıyânet-i şer'-ı Hazret-i Seyyidü'l-mürselîn *aleyhi efdalü's-salât ve's-selâm* bâbında vâkı' olan husûsâtun tedârük ü itmâmı emrinde sarf-ı makdûr ve bezl-i meysûr itmek etemm-i vâcibât ve ehemmi müfterazâtıdan olmağın Memâlik-i Mahrûsemüz'den Mısır-ı Kâhire tevâbi'ından Bender-i Süveys'den on beş pâre kadirga ve iki pâre barça Dergâh-ı Mu'allâm topçılarından dökücübaşı ile yedi nefer topçı ve Mısır kullarından kifâyet mikdârı asker-i nusret-eser ta'yîn olunup ve kal'alar için kifâyet mikdârı top u tüfenk ve sâyir edevât-ı harb u ceng virilmek emrüm olup ve ta'yîn ü irsâl olunacak asâkir-i fevz-meâsire sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olup sancağa mutasarrıf olan iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm muhtârü'l-küberâ'i'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihtirâm el-muhtass bi-mezîdi inâyeti'l-Meliki'l-Allâm Kurd-oğlu Hızır *dâme ulüvvühü* serdâr ta'yîn olunup inâyet-i Hakk *celle ve alâya* tevekkül-i tâm ve mu'cizât-ı kesîretü'l-berekât-ı Hazret-i Seyyidü'l-ebrâr *aleyhi's-salât*[a] tevessül-i mâlâ-keîlâm kılınup küffâr-ı hâksâr-ı düzeh-karâr ile cihâd-ı fi-sebîlillâh için savb-ı savâb-nümâya irsâl olunup müşârun-ileyhe şöyle emrüm olmuşdur ki: "İnşâ'allâhü te'âlâ size varup mülâkî oldukda, eger feth u teshîri lâzım olan kal'alardur ve eger sâyir küffâr-ı hâksârın haklarından gelmekdür; siz vech ü münâsib gördüğünüz üzre dîn bâbında ve devlet-i hümayûnumuza müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp eger müşârun-ileyh ve eger sâyir koşılan topçı vü asker halkınun sagîr u kebîri aslâ size muhâlefet itmeyüp her ne yüzden vech ü münâsib görürsenüz tâbî' olup hıdmetde bulunalar." Anun gibi muhâlefet idenlerin müşârun-ileyh ma'rifetiyle haklarından gelesiz ve irsâl olunan askerün bir yıllık mevâcibleri verilmişdür. **Gerekdür ki:**

Siz dahı dîn bâbında ve devlet-i hümayûnumuza müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyüp küffâr-ı hâksârın eger kal'aların fethitmekde eger ehl-i İslâm üzerlerinden şerr u şûrların def' itmekde sa'y ü ikdâm eyleyüp inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol diyârı televvüsât-ı küfrden tathîr ü pâk eyleyesiz ki, eyyâm-ı sa'âdet-encâm-ı husrevânemüzde ol diyârın ehl-i İslâm'ı dahı âsûde-hâl olup ferâğ-ı bâl ile kâr u kisblerine meşgûl olalar. İnşâ'allâh murâd üzre eger kal'a ahvâli, eger memleket hıfzı görölüp itmâm-ı maslahat oldukda irsâl olunan topçılara icâzet viresiz ve sayir ahvâl ü etvâr her neye münccerr olursa müşârun-ileyh Mustafâ Çavuş ile i'lâm eyleyesiz. Sonra anda olan asker hakkında fermân-ı şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eyleyesiz ve nâme-i şerîfinüz vürûdı esnâsında takdîr-i Hazret-i Mukaddiru'l-âcâl ile *azze şânühü* cenâb-ı mağrifet-penâh ve

rahmet-nisâb merhûm ve mağfûrun-leh babamuz Sultân Süleymân şâh-ı kuds-âşiyân *enâra'llâhü bürhânehû* asâkir-i mansûre-i müslimîn ve leşker-i deryâ-şî'âr-ı muvahhîdîn ile küffâr-ı hâksâr-ı hezîmet-âsâr ile cihâd-ı fî-sebîli'llâh için gazâ-yı garrâ-yı nusret-intimâya azîmet itmişlerdi. Hudûd-ı nâ-ma'dûd-ı Frengistân'dan kıdve-i erbâb-ı dalâl olan akbâl-i Frenk'den Nemçe kralı olan mel'ûn-ı dalâlet-makrûnun a'zam-ı husûn-ı metânet-makrûnından kal'a-i masûne-i Sigetvar'un fethine azîmet itmişlerdi. Bi-inâyeti'llâhi'l-Müheymîni'l-Fettâh leşker-i İslâm-ı nusret-peyâm ile ol hısn-ı hasînı fetheyleyüp memâlik-i vesî'a-i Frengistân'dan bî-nihâye memleketler ve kal'alar alındıktan sonra vücûd-ı mevdûd-ı şehâdet-vürûdları dâr-ı fenâdan âlem-i bakâya irtihâl eylediler. *El-hükümü li'llâhi'l-Vâhidi'l-Kahhâr*. Lâ-cerame avn ü inâyet-i ilâhî ve savn ü sıyânet-i nâ-mütenâhî birle serîr-i sa'âdet ü ikbâl zât-ı aliyyemûz ile müstes'îd olup inşâ'a'llâhü'l-E'azzü'l-Ekrem hâtır-ı âtır-ı cihân-bânî ve niyyât-ı amîmetü'l-berekât-ı gîtî-sitânî dâyimâ küffâr-ı hâksâr ile cihâd ü gazâdan hâlî olmamak üzere menvîdür. Çünkü; ol câniblerde dahî kefer-i fecerenün *hazelehümü'llâhü te'âlâ* () ahvâl-i dalâlet-mâlleri nâme-i dürrer-bârinuzda şerh u tafsîl olunduğı üzere imiş, beher-hâl ihvan-ı sadâkat-nişâna merâsim-i mu'âvenet ü meded-kârî ve levâzim-i muzâheret ü dest-yârîde âsâr-ı ikdâm u ihtimâm mebzûl ü mecbûl kılınur. Hakk *sübhânehû ve te'âlânun azze ve celle* Âsitâne-i İkbâl-âşiyânemûz kıbeline vüfûr-ı imdâd-ı aliyyeleri derece-i tafsîl u şümârdan mütecâvizdür. İnşâ'a'llâhü'l-E'azzü'l-Ekrem ol câniblerde dahî memâlik-i İslâmiyye'ye dahî müstevlî olan a'dâ-yı dîn-i mübîn ve düşmenân-ı âyîn-i Seyyidü'l-mürselîn'ün *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* def'-ı mazarrat u dalâletleri için asâkir-i cerrâr-ı nusret-şî'ârımızdan dâyimâ ol cânibe irsâl olunur. Her zamânda kâ'ide-i müstemirrenüz üzerine me'mûldür ki; ol diyârın ahvâl ü mâ-cerâsı mufassal [ü] meşrûh Atebe-i Âlem-penâhımız cânibine inbâ olunmakdan hâlî olunmaya ve müşârun-ileyh vezîrinüz gönderilmek için () bahâr ihzâr olunmuş idi. () Barçalar irsâl olundu; tahmîl olup gönderile ve gelen ilçinüz dahî şol ki, şerâyıt-ı risâletdür, kemâl-i âdâb ile edâ idüp hüsn-i icâzetimüz mukârin olup irsâl olunmuşdur.

5

[Yev]mü's-Sebt, fî 15 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

245^H

Edirne zahiresi için Prevadi'den istenen zahireden elli müd arpa ile unun tamamının Edirne'ye gönderilmesi; kalan kısmının ise davarları için Vezir Ahmed Paşa'nın adamına zaptettirilmesi.

Yazıldı.

Mahallinde işâret olunmuşdur.

Prevadi kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânda salınan zahîrenün elli müd

arpasıyla cümle unı mahrûse-i mezbûreye gönderüp bâkî kalan arpayı Vezîrüm Ahmed Paşa'nun anda olan tavarlarıyçün zabtolunmasın emridüp **[buyurdum ki:]**

Zikrolunan mikdârı arpayı ve cümle unı mahrûse-i mezkûre zahîresiyçün gönderüp bâkî kalan arpayı müşârun-ileyhün âdemisine zabtitdüresin.

^H Hükümün üzerine; "*Sehivdür.*" kaydı düşülmüştür.

246 *Rodos'a gönderilen iki gemiye Boğaz Hisarları'ndan on nefer hisar-eri verilmesi.*

Yazıldı.

Galata Emîni () virildi. Fî 16 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Boğaz Hısârı dizdârlarına hüküm ki:

Rodos'a gönderilen iki kıt'a gemilere on nefer hısâr-eri virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan gemilere on nefer hısâr-eri viresiz.

247 *Rodos'a gönderilen iki gemiye Gelibolu Tersanesi'nden on nefer kalafatçı verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahu. Fî't-târîhı m.

Gelibolu'da Ters-hâne-i Âmirem Kethudâsı olan Arslan'a hüküm ki:

Rodos'a gönderilen iki kıt'a gemilere on nefer kalafatçı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemilere emrüm üzre on nefer kalafatçı ta'yîn idüp viresin.

248 *Lazkiye ve Gököyük'te kış mevsiminin yaklaşması üzerine güherçile işlenmediği ve yörüklerin güherçile madenlerinde kışlayıp zarar verdikleri bildirildiğinden, güherçile kuyularının sağlam bir şekilde kapatılması ve madenlere güvenilir bekçi tayin edilip yörük tâifesi ile başkalarının kuyulara zarar vermelerinin önlenmesi.*

Yazıldı.

Şehr-emîni âdemi Hasan'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Lâzikıyye ve Gököyük kâdîlarına:

Hâliyâ kış eyyâmı karîb olmak ile taht-ı kazânuzdan olan güherçile ma'denlerinin kuyuları kapanmak ile yörük tâyifesi kış eyyâmında anda varup ma'den içinde kışlamak ile güherçile alup ve ba'zı yapılarına zarar itdükleri arz olunmağın **buyurdum ki:**

Bu husûsda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan ma'denlerde olan güherçile kuyuların

muhkem kapadup girü işlenmesi zamânı gelince yarar u mu‘temedün-aleyh kimesneler bekci ta‘yîn idüp ve yörük tâyifesin ol vechile mahall-i mezbûra aslâ getürtmeyüp gice vü gündüzde gözetdürüp kimesne güherçile almakdan ve yapularına bir zarar u ziyân irişmekden hazer idüp yörük tâyifesinden ve gayriden bu bâbda memnû‘ olmayup zarar idenleri ism ü resmleriyle arzidesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Rebî‘u'l-evvel, sene: 975

249^H *Umumen beratların yenilenmesi emrolunduğundan, Diyarbakır'da gerek tezkire ile gerekse beylerbeyi beratıyla tîmar tasarruf edenlerden ne kadarının beratının yenilendiği ve ne kadar resm hâsıl olduğunun bildirilmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve tîmâr defterdârına hüküm ki:

Umûmen tecdîd-i berât olmak emrüm olup hükm-i şerîfüm gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, şimdiye dek sizün ve eger ümerâ vü zü‘amâ ve sâyir erbâb-ı tîmâra ne mikdâr tezkire virilüp ve ol cânibde ne kadar berât tecdîd olup ve mîrîye ne mikdâr resm-i berât hâsıl olmuştur; mufassal ü meşrûh yazup Südde-i Sa‘âdetüm'e bildüresiz.

^H Hükmün üzerine; "Mükerrer" kaydı düşülmüştür.

250 *Trablusgarb beylerbeyinin, sâbık Beylerbeyi Mehmed Paşa zamanında Tacura'da başlayan isyanı bastırıp âsileri itaat altına almasından dolayı bir kılıç ve iki hilat ile ödüllendirildiği; memleketin muhafazası için bundan sonra da aynı gayreti göstermesi.*

Yazıldı.

Trablus-ı Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûreye varup vusûl bulduğunda sâbıkâ Beğlerbeği olan Mehmed dâme ikbâlühû zamânında Tâcûrâ nâm beld[e] ısyân üzre olup sen vardukda dahı () gösterüp girü ısyânlarında musırr olup asâkir-i İslâm üzerine varup küllî cengolup inâyet-i Hakk celle ve alâ ile kal‘alar fetholup kendüleri kemâ-kân itâ‘at ü inkıyâd üzre oldukların" bildürüp imdi; gayri dahı her ne tahrîr itmiş isen alâ-vechî't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Husrevânemüz'e arzolunup ılm-i şerîfüm muhît olmuştur. Eyle olsa; senün cibilletünde merkûz olan vüfûr-ı şecâ‘at ve fart-ı şehâmetünden dahı umılan bunun gibi hısâl-i hamîde ve fi‘âl-i pesendîde idi ki, vücûda getürmişsin; yüzün ağ olsun. İmdi; kemâl-i merâhım-i husrevânemden sana bir kabza kılıç ile iki hıl‘at-i hümayûnum irsâl olunup **buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, kılıcı kabzidüp hıl‘at-i hümayûnumı giyüp devâm-ı devlet-i

ebed-peyvend-i husrevânem içün du'âya iştigâl gösterüp hıfz [u] hırâset-i memleket ve zabt [u] rabt-ı vilâyet ve refâhiyyet ü itmînân-ı ra'ıyyet bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresin.

251 *Mısır beylerbeyi tarafından İskenderiye'de bulunan gemilerin tamir ettirilip vaktinde hazır edilmesi.*

Yazıldı.

İskenderiyye beğiniñ kethudâsına virildi. Fî 16 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

İskenderiyye'de olan gemilerün meremmât olunup ta'mîr olunmasın ve vakti ile çıkarılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi fermân olunan gemileri meremmât itdürüp vakti ile ihzâr eylesin ki, zamânı ile deryâ hıfzına çıkup tevakkuf lâzım gelmeye.

252 *İskenderiye Kaptanı Mehmed'in Mısır'da bulunan oğlu Sefer'in Südde-i Saâdet'te istihkakı olan yirmi akçe ulûfenin Mısır Hazinesi'nden verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

Mısır beğlerbeğisine:

Hâliyâ İskenderiyye Kapudâmı olan iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm Mehmed *dâme ulüvvühûn*un oğlu dârende Sefer'ün Südde-i Sa'âdetüm'de yigirmi akça ulûfesi olup mâdâm ki, anda ola, ta'yîn olunan ulûfesi Hazîne-i Mısır'dan virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyhün oğlu mûmâ-ileyh mâdâm ki, anda ola, ulûfesin Hazîne-i Mısır'dan viresin.

253 *Bkz. hkm. 249.*

Yazıldı.

Diyârbekir çavuşlarından Osmân Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem Diyârbekir Beğlerbeğiliği'nde vâkı' olan ümerâ vü zü'amâ vü erbâb-ı tîmârün berâtları umûmen tecdîd olmak emrüm olup ol bâbda hüküm-i şerîfüm gönderilmiş idi. **Buyurdum ki:**

Şimdiye değin eger tezkirelü tîmâr tasarruf idenlerden eger beğlerbeği berâtıyla tîmâr tasarruf idenlerden ne mikdâr kimesne berât idüp ve resm-i mîrî ne hâsıl olmuştur; yazup bildüresiz.

254

Zigetvar Seferi dönüşünde bir kâfirin evinde konaklarken yanlarına gelen Kara Musa'yı öldürüp Seydihan'ı da yaraladıkları ve daha bir çok fesadın fâilleri oldukları bildirilen İsa ve yoldaşlarından firarda olanların, akrabaları ve şer'an bulması gereken kişiler aracılığıyla buldurulup teftiş olunmaları ve suçu sabit olanların küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Varna kâdîsının âdemi Murâd'a virildi. Fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Silistre beğine ve Varna kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "İsâ ve Ma'den ve Hasan ve Ca'fer ve Mustafâ nâm kimesneler Sigetvar Seferi'nden gelürken bir kâfirün evinde konup Seydîhân ve Kara Mûsâ nâm kimesneler dahı gelüp bir yanında konup mezkûrlar mezbûr Kara Mûsâ'yı kılıç ile katlidüp ve mezbûr Seydîhân'ı kolında mecrûh idüp ve Hasan dahı kendü yoldaşların tapu hakkı* için katlidüp ve Şehsüvâr nâm kimesneyi mezkûr İsâ, Kara Mustafâ ve Saltuğ'ı katlidüp mâlların alup bu fesâd şâyi' olıcak her biri tağlup hâliyâ seferden avdet idüp yirli yirine geldüklerinde kolında mecrûh olan Seydîhân talebiyle mezbûr İsâ ve Ma'den elegeirüp sü'âl oldukda ikrâr idüp ve bundan mâ'adâ mezbûr İsâ ve Ayvad Ya'kûb nâm çobânı katlitdükleri ve bunun gibi nice fesâdları olup ehl-i fesâdun mukırr olanları Varna Kal'asında mahbûs idüğün ve sâyir yoldaşların dahı akribâsına buldurmak için hükm-i şerîf taleb itdüğün* bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrlardan gaybet idenleri akribâsına ve şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp husamâ muvâcehesinde teftiş ü tefahhus eyleyüp göresiz; arzulunduğı gibi ise –ki, sâbit ola– şer'le sâbit olan mevâddı yazup sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz ki, küreğe konıla.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

255

Hasköy'ün Üçkilise köyü ahalisinin köylerinden göçmesi üzerine bölgenin eşkıya yatağı haline geldiği, bu nedenle Üçkilise köyünün derbent yapılması gerektiği bildirildiğinden, vilâyet kâtibinin konuyu etraflıca araştırıp neticeyi arzetmesi.

Yazıldı.

Vize sipâhîlerinden arz getüren Mehmed'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Vilâyet Kâtibi Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Mahmûdpaşa Hâsları kâdîsı mektûb gönderüp; "Vize sancağında Hâsköy kazâsına tâbi Üçkilise nâm karye erbâb-ı tûmârdan Mehmed nâm sipâhî'nün berâtla tûmârı iken ahâlîsi firâr idüp gitmekle tarîk-ı âmm olmağın ol mevzı'larda harâmîler gizlenüp âyende vü revendeden ve İstanbul'a giden tavukcılardan ve bâzergânlardan nicesin rencîde idüp ve nicesin zâyî idüp ve nicesi leş bulunup ve ol etrâfda olan mandıraları basup ve Sekbânıvaz ve Dereköy nâm karyeler dahı anların eleminden ve havfından firâr idüp ol sebepten

Karabınar ve Ocakköy ve Kurdkayası ve Hemşeri (?) ve Karahamza ve Süleymânpaşa nâm karyeler ahâlîlerinden gayri sâyir karyeler ahâlîleri gelüp hâllerin i'lâm eylemeğin ahâlî-i kurâ ile üzerine varup ol mahal hâlî vü mu'attal olmak ile mahûf olup mezkûr karye ve Üçkilise ahâlîsi zimmîler girü ol mevzı'a gelüp sâkin olup ol etrâfda olan kurâ ahâlîsi; "Derbend olmaları lâzımdür." diyü tâlib olmaların" arzıtdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahall-i mezbûrun üzerine varup göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan yirler derbend olmak lâzim midür, zabt lâzim olduğu takdîrce ne mikdâr derbendci olmak lâzımdür; vukû'ı üzre yazup bildüresin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel oluna.

256 *Karahisâr-ı Sâhib sancağında gurbet tâifesinden, adam öldürüp fitne ve fesad çıkaranların yakalanıp teftiş olunmaları ve şer'an gerektiği şekilde cezalandırılmaları.*

Yazıldı.

Kethudâsı Nûrullâh Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Karahisâr-ı Sâhib beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "çingân* u gurbet tâyifesi memleketde gezüp âdemler katlidüp envâ'-ı fitne vü fesâd eyleyüp her vechile haklarından gelinmek lâzim idüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup anun gibi taht-ı livânda gurbet tâyifesinden olup fesâd ü şenâ'at üzre olup kendü hâllerinde olmayup yarağ u yasak ve at u ton ile levendlik üzre olanları getirüp şer'le ahvâllerin toprak kâdîları ma'rifeti ile [görüp] fesâd ü şenâ'ati sâbit olanları şer'le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp muhtâc-ı arzolanları yazup bildüresin. Anun gibi gurbet tâyifesine şer'-ı şerîfe mugâyir vaz' itdürmeyesin.

257 *Mahmudpaşa Hâsları'nda Edirne için zahire toplanması sırasında ellerinde zahire olduğu halde görevlilere vermek istemeyen yörük, müsellemler, yağcı, doğancı, köprücü vs. kimselerin ellerinde kendilerine yeterli miktarda zahire bırakılarak geri kalan kısmın toplanıp Edirne'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kâdî akribâsı Mevlânâ Abdurrahmân'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mahmûdpaşa Hâsları kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan Edirne zahîresiyçün fermân olunan zahîreyi cem'a mübâşeret itduğünde ba'zı kimesnelerde der-anbâr olmuş tereke olup; "Biz yörük ü müsellemler ü yağcı vü doğancı vü köprüciyüz." diyü vormeyüp te'allül ü inâd ide[r]lerimiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânda eger sipâhî vü yeniçeri ve kapum kullarıdır ve eger yörük ü müsellemler ü doğancı vü köprücü vü yağcı ve sâyiridür; her kimde tereke bulunursa kendülere kifâyet mikdârı alıkoyup mâ'adâsın emrüm üzre mahrûse-i mezbûre

zahîresiyçün irsâl eyleyesin.

258 *Yeniçerilere bir bölükbaşılık, iki sekbanlık ve üç solaklık tevcih edildiğinden, yeniçeri ağası tarafından hakedenlerin bu görevlere tayin edilmesi ve tezkirelerinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 7 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ yeniçeri kullarum hakkında mezîd-i mâyetüm zuhûra getürüp bir bölükbaşı, iki nefer sekbân, üç nefer solaklık emridüp **buyurdum ki:**

Müstehakk olanlardan ta'yîn idüp tezkiresin gönderesin.

259 *Müteveffa Hüseyin Paşa'nın Budun ılıcaları ayağında bulunan vakıf değirmenlerinin yerinde mirî baruthâne yapılarak vakıf gelirlerine gadrolunduğu bildirildiğinden, bu hususun etraflıca araştırılarak arzedilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Müteveffâ Hüseyin Paşa'nun ol cânibde Budun ılıcaları ayağında altı bâb vakf değirmenleri yirinde mirî cânibinden barut-hâne binâ olunup mahsûl-i vakfa gadrolunduğu arzolanmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; arzolunduğu gibi olup zikrolunan değirmenlerün ne mikdâr yirinde barut-hâne binâ olunup mukâbelesinde mirî cânibinden nesne ta'yîn olmuş mıdur ve ne mikdâr nesne ta'yîn olmuşdur, nicedür; ma'lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzidesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 18 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 19 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

260

Edirne zahiresi için Zağra-i Atik kazasından ve Çırpan nahiyesinden başka kaza itibar edilerek ayrı ayrı tedariki istenen zahirenin, buralarda zahire sıkıntısı çekilmesinden dolayı toplanmasının mümkün olmadığı bildirildiğinden, her iki yerden toplam bin müd un ve dört yüz müd arpa toplanması ve Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Alemdâr Mehmed Çavuş paşa hazretlerinden arzın getürüp hükmün yazdurup yine paşa hazretlerine alup gitmiştir. Fî 15 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Zağra-i Atik kâdîsına ve İlyâs Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîfüm vârid olup; "mahrûse-i Edirne zahîresi için taht-ı kazândan bin müd un ve sekiz yüz müd arpa" ve Çırpan nâhıyesi dahı kazâ-i mezbûrun nevâhîsinden iken başka kâdîlık mülâhaza olunmağla andan dahı "dört yüz müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc olunmak" fermân olunup lâkin kazâ-i mezkûrun tereke bâbında ziyâde muzâyakaları vardır; bu mikdâr tereke ihrâc olunmak mümkün değildir." diyü arzylemişsin. İmdi; taht-ı kazândan ve Çırpan nâhıyesinden cümle bin müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre te'hîr itmeyüp taht-ı kazândan ve Çırpan nâhıyesinden cümle bin müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc idüp mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün irsâl eyleyesin.

261

Hâssa reislerden Hüsam Reis'in Gelibolu Zindancısı Mahmud'a teslim ettiği suçluların, zindancının ihmâlinde dolayı firar ettikleri bildirildiğinden, firarilerin zindancıya buldurulması; aksi halde onlara verilecek cezanın zindancıya verileceği.

Yazıldı.

Husâm Re'îs âdemi Hâcî Kurd'a virildi. Fî 21 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

"Livâ-i Gelibolu'da olan ehl-i fesâdı emr-i şerîf ile elegetürmeğe hâssa re'îslerden mübâşir ta'yîn olunan Husâm Re'îs Gelibolu Zindânı'nda zindancı olan Mahmûd nâm kimesneyi meclis-i şer'a getürüp; "Bundan akdem karye-i Maydos'da ev basup âdem öldürmede mazınna olan Bâyezîd oğlu İlyâs ve Anadolu'da kuttâ'ü't-tarîk nâmına olan Bektaş oğlu Mehmed ve Karaböcük-oğlu Mûsâ nâm kimesneler kayd [ü] bend ile mezbûr zindancıya hıfz için teslîm eyledüm. Mezbûr zindancı mezkûrûn levendlere bend urmayup zindândan kaçup gitmişler." Kazıyye mezbûr zindancıdan sü'âl olunup; "Mezbûrûn mahbûsları

tomruğa urup ve boğazına zencîr urup habseyledüm. Gice ile bî-vakt boğazlarından bendlerin bozup zindânun yukarı tavanın bozup kaçdılar." diyücek Turhân bin Alî ve Hâcî Mehmed bin Velî ve Mehmed bin Seydî Ahmed ve Alî bin Hamza nâm müslimânlar hâzırûn olup; "Mezbûrûn mahbûslar firâr eyledüğü zamânda merkûm Husâm Re'îs ile zindâna varduğumuzda mezkûr zindâncı Mahmûd; "Zikrolunan mahbûslarun ellerin ve ayakların bend itmedüm." diyü ikrâr eyledi; vech-i meşrûh üzre ikrârına şâhidlerüz." didüklerin; sonra ehl-i zindândan tefahhus olunup; "Ol gice mezkûr elümüze ve ayağumuza bend urmadı; ancak boğazımızda zencîr var idi. Zindânun içi karanuluk olup birbirimizi görmedük." Nısfu'l-leylde mezbûr zindâncı feryâd eyledüğü gibi zindân sakfından kendülerin aşağı atup firâr eyledükleri sicill olunmuşdur." diyü arzitedüğün ecilden zindâncı habsolunup gaybet idenler buldurılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre zindâncıyı habsidüp ve gaybet idenleri dahı zindâncıya teklîf idüp buldurasın. Şöyle ki; bulmaya, anlara olacak hakâret zindâncıya olmak mukarrerdür.

262 *Merhum Şehzâde Mehmed'in dâyesi hacca gideceğinden, İstanbul'dan Şam'a varıncaya kadar yol üzerinde bulunan kazalarda kendisine yardımcı olunması ve gereken kolaylığın gösterilmesi.*

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul'dan Şâm'a varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki:

Karındaşum merhûm Mehmed *tâbe serâhûn*ün dâyesi tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Türbet-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salât ve's-selâma* niyyet idüp teveccüh itmeğin **buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa lâzım olan husûsında gereği gibi mu'âvenet idüp muzâyaka çekdürmeyez.

263 *Merhum Şehzâde Mehmed'in dâyesi hacca gideceğinden, deve tedariki vs. hususlarda Şam ve Haleb beylerbeyileri tarafından gereken kolaylığın gösterilmesi.*

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Karındaşum merhûm Mehmed *tâbe serâhü* dâyesi hacc-ı şerîfe teveccüh itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhâ varup ol cânibe teveccüh itmelü oldukda* eger develeridür ve eger sâyir mühimmi için lâzım ü mühimm olan husûslarında mu'âvenet ü muzâheret idüp muzâyaka çekdürmeyez.

Yazıldı.

Bir sûreti dahı, Haleb beğlerbeğisine.

264

Merhum Şehzâde Mehmed'in dâyesinin hacca gidiş-gelişi esnasında deve tedariki ve diğer ihtiyaç duyduğu hususlarda Şam emîr-i haccı tarafından gereken kolaylığın gösterilmesi.

Yazıldı.

Şâm emîr-i haccına hüküm ki:

Hâlâ karındaşum merhûm Mehmed *tâbe serâhûnün* dâyesinün tevîk-ı ilâhî karîn-i hâli, te'yîd-i nâ-mütenâhî rehîn-i âmâlî olup tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Türbet-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salât ve's-selâma* niyyet idüp müteveccih olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhâ hacc-ı mesrûrî varup edâ idüp gelince eger develeri tedârükidür ve eger menâzil ü merâhilde lâzım ü mühimm olan husûslarında gereği gibi mu'âvenet idüp muzâyaka çekdürmeyüp zahmet virüp üşendürmeyesin.

265

Keşan kazası halkının daha önce mirî ahırlar için arpa verdiklerini ve Edirne zahiresi için toplanacak arpayı vermelerine imkânları olmadığını bildirmeleri üzerine arpadan feragat olunarak yalnızca un tedarik edilip gönderilmesi.

Yazıldı.

Keşan kazâsında Sigidli nâm karyeden Abdî nâm kimesneye virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel], sene: 975

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr halkı âdem gönderüp; "Edirne zahîresiycün bal u yağ u un u arpa teklîf olunup mukaddemâ bir def'a mîrî âhûr için arpa virüp hâliyâ teklîf olunan zahîre tedârükine iktidârları olmaduğın" bildürüp inâyet recâ itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' arparının mîrî âhûr için virmeğe arpaya muzâyaka var ise sen dahı arpa teklîf eylemeyüp emr-i sâbık üzre ta'yîn olunan unı tedârük idüp ihzâr eyleyesin.

266

Pojega sancağında Drava nehri kenarında bulunan Sonya Kalesi'nin yıktırılması halinde kale çevresindeki ahalinin eşkıyanın saldırısına uğrayabilecekleri bildirildiğinden, adı geçen kaleye gerçekten ihtiyaç duyulup duyulmadığının araştırılarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Pojega beği* mektûb gönderüp; "Pojega sancağında nehr-i Drava yalısında vâkı' olan Kal'a-i Sonya, harâmî vü haydûd u eşkıyâ vilâyet-i mezbûreye zarar kasdına su yüzinden gelüp çıkdukları yirde ve nehr-i mezbûr ile Zabyak nâm harbî kal'aya muttasıl sa'b azmaklar* kenârında olup zikrolunan eşkıyânun yolları bend olunmak her vechile

memlekete nâfi'dur. Ammâ; kal'a-i mezbûre hedmolunursa ahvâl-i re'âyâ perîşân olmak mukarrerdür." diyü arzitmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûreden öte Barça nâm kal'a ihdâs olunmuşdur. Ol kal'a var iken mezbûr Sonya Kal'ası'na ihtiyâc eğlenmez. Kal'a-i mezbûre hedmolunmağla memleket ü vilâyete zarar var mıdur ve hedmolunmağla nef'ı var mıdur, nicedür; tafsîl ile yazup bildüresin.

267 *Edirne civarındaki kazalarda bal, yağ, badem vs. yiyeceklerin fiyatının Edirne râyicinden daha yüksek belirlenmesinden dolayı Edirne'ye zahire gelmez olduğu bildirildiğinden, bundan sonra bu kadılıklarda zahire fiyatlarının Edirne'den daha yüksek belirlenmemesi ve Edirne'ye yeteri kadar yiyecek gelmedikçe diğer kazalara yiyecek sattırılmaması.*

Yazıldı.

Edirne'ye karîb olan kâdîlara hüküm ki:

Edirne kâdîsı mektûb gönderüp: "mahrûse-i mezbûre bakkâlları meclis-i şer'a gelüp; "kadîmden kazâ-i mezbûreye karîb olan kâdîlıklarda bal u yağ u bâdem ve sâyir me'kûlâtun es'ârı Edirne si'ri üzre olıgelmiş iken hâliyâ etrâfda olan kâdîlar âdet-i kadîmeyi gözetmeyüp her nesnenün si'rini ziyâde itdükleri sebebden getüriciler anların kâdîlıklarına alup gidüp Edirne'ye getürmez oldılar; girü âdet-i kadîme üzre her nesnenün si'ri Edirne si'ri üzre olup bu husûs için Edirne yanında olan kâdîlara hükm-i şerîf" recâ itdüklerin" bildürdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, eger yağ u baldur ve eger sâyir zehâyirdür; Edirne si'ri üzre satdurup ammâ; Edirne zahîresiyçün kifâyet mikdârı alınmadın hârice nesne bey' itdürmeyesiz. Şöyle ki; Edirne si'ri üzre satdurmayup ve Edirne'ye kifâyet mikdârı zahîre alınmadın hârice satdurasız, özrinüz makbûl olmaz; ana göre mu[kal]yyed olasız.

268 *Bağdad beylerbeyinin maiyyetinde sefere memur edilen Şehrizol beylerbeyinin yerine Şehrizol muhafazasına tayin olunan Rum beylerbeyinin yolda Şehrizol beylerbeyine mektup göndererek yaptığı muhabere hakkında gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin görev yerine gidip, kendince uygun olduğu şekilde memleket muhafazasında bulunması.*

Yazıldı.

Türâbî Kethudâ'ya virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Fermân olunan Şehrizol muhâfazasına çıkup gidüp yol üzerinde iken Şehrizol beğlerbeğisi[ne] mektûb birle âdem gönderüp; "Emr-i şerîf mücebince varup

asker ile oturmağa münâsib olan ne mahaldür ve ne vakıt çıkup gidilür." diyü istihbâr olunmuşdı. Hâliyâ müşârun-ileyhün mektûbları gelüp mazmûnında; "Fermân olunan Cezâyir Seferi'ne Ser-asker olan Bağdâd Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* mâh-ı Safer'ün evâhırinde Bağdâd'dan kalkup gidilmek mukarrer olup şimdiki hâlde vilâyet emn* [ü] emân ve Yukarı Cânib'le sulh u salâh üzere olup ammâ; bu diyâr Ekrâd ve Kûristân ve A'râbistân mesâfe-i ba'îd ve serhadd olmağla hâlî olması salâh olmayup hıfz u hırâset evlâ olup lâkin re'y bunun üzerine görilür ki, sen asker-i küllî ile livâ-i Musul'da karâr idüp etrâf u cevânibe hâzır* u nâzır olup lâkin bir sancakbeği ile bir mikdâr asker Erbîl cânibine irsâl idüp Şehrizol'a dahı kezâlik bir-iki sancakbeği ile bir mikdâr asker gönderilmek münâsib görilür. Zîrâ Musul bir vâsi' u ucuzluk memleketdür; Şehrizol diyârı hâliyâ ma'mûr olmamış vilâyetdür ve re'âyâsı dahı vahşî tâyifedür; kesret-i askere mütehammil değillerdür; livâ-i Musul'da karâr itmeği evlâ görilür." diyü i'lâm itdüğün" arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, vech ü münâsib gördüğün üzre mahall-i mezbûra [varup] muhâfaza hıdmetinde olup memleket [ü] vilâyete ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdürmemek bâbında gereği gibi sa'y ü ihtimâm eylesin.

269

Erdel vilâyetinin sınırlarını tayin için gönderilen Ferhad Çavuş ile Erdel kralının bir adamı Budun'a varıp geri dönerken, Solnok yakınında Tor adlı varoşa düşman saldırısına uğradıkları, saldırıda kralın adamının öldürüldüğü, çavuşun da esir alındığı bildirildiğinden, bu konunun Beç kralının kendisiyle veya sınırda olan adamlarıyla görüşülmesi ve kendilerine, anlaşmalara sadık kalmaları ve Ferhad Çavuş'u serbest bırakmaları, aksi takdirde durumun kendileri açısından iyi olmayacağı yolunda bildirimde bulunulması.

Yazıldı.

Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Timışvar beğlerbeğisi Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Bundan akdem Erdel kralı vilâyetinin sınırı müstekıll olmasın murâd idindükde Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ferhâd Çavuş emr-i şerîf ile gönderildükde müşârun-ileyh Hasan Paşa vâfir âdem koşup kral-ı mezbûrun bir âdemisiyle Budun beğlerbeğisine ulaşıdurup girü avdet idüp Solnok kurbinde Tor nâm bir varoşa girdüklerinde Eğri keferesinden yüz nefer mikdârı kâfir çıkup varoş içinde mezkûrları basup kral âdemisin katlidüp ve mezbûr çavuşı kayd ü bendle alup gittükleri haberi vârid olmuşdur." diyü arzylemiş. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bu husûs kralun eger kendüsiyle söyleşmek münâsibdür eger serhadde olan âdemleriyle söyleşmek münâsibdür; söyleşüp sulh u salâh için Asitâne-i Sa'âdetüm'e ilçileri gelüp gidince cânibe[y]nden kimesne hareket eylemeyüp emn ü emân üzere kendü hâllerinde olmak ahdolunmuşken ahde mugâyir çavuş tutulup esîr olmağa sebep nedür ? Eger dostluk murâdları ise çavuşa zarar u gezend irişdürmeyüp emîn ü sâlim halâs eyleyüp ahde mugâyir vaz' idenlerin haklarından gelesin. Bu bâbda onat vechile söyleşüp mezbûr çavuşun halâsı

bâbında gereği gibi ikdâm u ihtimâm eylesin. Şöyle ki; çavuşa zarar gele, eyü olmaz; ana göre bildüresin.

270

İskenderiye Sancakbeyi Faik Bey ve Şehzade Bâyezîd âyanından bazı şahısların para ve değerli mallarının Ankara Kalesi Kethüdâsı Şükrü'ye emaneten teslim edildiğinin bildirilmesi üzerine yapılan teftiş neticesinde bazı hususlar üzerine sabit olduğu halde adı geçen kadı tarafından korunduğu iddia olunup adı geçen Şükrü Kethüda ise bu hususun asılsız isnad olduğunu söylediğinden, iddia sahipleri ile Şükrü Kethüda'nın yeniden teftiş olunup neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Mezkûr Şükrî Kethudâ âdemi Ali'ye virildi. Fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Ankara ve Çıbuk kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ Ankara Sancağı Beği Hamza Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem; "İskenderiyye Sancağı Beği Fâyık Beğün ve Sultân Bâyezîd a'yânından ba'zı kimesnelerün haylî esbâbı ve Kara Kâsım'un beş bin altını Ankara Kal'ası Kethudâsı Şükrî'ye emânet konıldığı istimâ' olundu." diyü arzeyledukde kendüye ve sâbıkâ Ankara kâdîsı olana teftiş için hüküm-i şerîf virilüp teftiş oldukda ba'zı nesne üzerine sâbit olup sicill olmuş iken kâdî hımâyet idüp sûretleri vermeyüp ba'dehû mezkûr Şükrî; "Eger gaybet idersem zikrolunan esbâblar ve altun üzerüme sâbit olsun." diyü cevâb itdüğü sicill* olduğın" bildürüp ve mezkûr Şükrî dahı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Kendüye bu bâbda zulmolup garaz ile isnâddur." diyü tezallüm eylemeğin bu husûsı teftiş emridüp bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Şâhîn mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Şükrî'yi ihzâr idüp ve "Emânet ol mikdâr altun u esbâb konıldı." diyen kimesneler ile berâber idüp fi'l-vâkı' mezbûrda mezkûrlarun ol mikdâr esbâb u altun kodukları mukaddemâ arzulunduğu üzre şer'le sâbit olup kâdî hımâyet itmiş midür, yohsa gayr-i vâkı' mı arzulmuşdur, nicedür; onat vechile hakk üzre şer'le teftiş idüp yanınızda ne vechile sâbit ü zâhir olursa bir cânibe meylitmeyüp hakikat-i hâli yazup bildüresiz.

271

Mısır'da İbrim diyarındaki âsi Araplarla bir türlü başa çıkılamadığı, sonunda burasının sancak olarak Mısır Gönüllüler Ağası Mustafa'ya tevcih edildiği halde adı geçenin âsi Arapların korkusundan İbrim'e gitmediğinden bahisle şayet burası sancak olarak kendisine tevcih olunursa bu bölgeyi çok iyi tanıdığı için âsi Araplarla başa çıkabileceği ve gelirini on kese daha fazlalaştırabileceğine dair sâbık Yemen Nâzır-ı emvâli Mustafa'nun teklifinde belirtilen hususların gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğinin Mısır beylerbeyi tarafından araştırılıp ayrıntılı olarak arz edilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Beğ'ün âdemi Ferruh'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ diyâr-ı Yemen'de Nâzır-ı Emvâl olan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mustafâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Tevâbi'-ı Mısır'dan diyâr-ı İbrîm hıfzına ümenâ tâyifesi mâlik olmayup A'râb-ı bed-fi'âl her zamân kuzât u ümenâ katlinden hâlî olmayup ümerâ-i Mısır'dan her birine diyâr-ı mezbûrun hıfzını teklîf idüp ızhâr-ı acz itdüklerinde bu kulları diyâr-ı mezbûrun her tarafına kerrât u merrât ile ilçiliğe varup kemâl-i hıfzında vukûfum olup ısyândan hâlî olmayan A'râb-ı mezkûrînün ellerinde olan ba'zı kılâ'un bi-izni'llâh fethına kudretüm olup diyâr-ı mezbûr sancak ile mahmiyye-i Mısır'da Gönüllüler Ağası olan Mustafâ'ya tevcih olunmağın şimdiki hâlde merkûm A'râb-ı bed-fi'âlün havfından diyâr-ı mezbûra aslâ vü kat'â gitmeğe iktidârı olmadığı ecilden diyâr-ı mezkûrun her vechile hıfz u hırâsetinde kemâl mertebede vukûfum olmağın eger bu kullarına livâ-i mezbûr sadaka vü inâyet olunursa mâl-ı mîrîye on kîse sa'yüm olup kabûl iderüm ve ba'zı kılâ' dahı Arab elindedür; inşâ'a'llâh fethi müyesser olur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahall-i mezbûreyi şimdiye değin beğlerbeğiler mu'âvenetiyle kâşifler zabtidegelmişler midür; müşârun-ileyh on kîse ziyâde eylemişdür; göresin: Şöyle ki; kâşifliğe zabtolunacak olursa mu'âvenet idüp hıfz u hırâsetine mukayyed olup ve itdüğü ziyâdesinün aslı var mıdur, nicedür; tafsîl üzre yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 20 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

272

Mihaliç'ten Edirne zahiresi için bol miktarda un ve arpa tedarik edilerek gemilere yüklenip Rodoscuk İskeleyi'ne gönderilmesi.

Yazıldı.

Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Mihaliç kâdfısına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne zahiresiyçün Rodoscuk İskeleyi'ne zahîre gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün taht-ı kazândan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve gayri yirde bulunan yirlerden arpa vü undan vâfir ü müstevfî tedârük idüp varan gemilere tahmîl idüp ale't-tevâlî göndermek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesin. Zahîre husûsı mühimmât dandır; bi'z-zât mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin. Sonra özrûn makbûl olmaz; mu'âteb olursın. Ana göre mukayyed olasin ve her gemiye ne mikdâr tereke koyup gönderürsen defter idüp bile gönderesin ki, ana göre taleb oluna.

[Yev]mü's-Sebt, fî 22 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

273

Su değirmenlerinin yazın su azlığından çalışmaması sebebiyle, kışın da bazan gemi gelmediği için İstanbul'da ekmek sıkıntısı çekildiği bildirildiğinden, her fırın sahibine, fırınının yanında veya başka uygun bir yerde birer at değirmeni yaptırılması.

Yazıldı.

Mahrûse-i İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan değirmenlerin eyyâm-ı sayfa suları az olduğu ve eyyâm-ı şitâda gemi gelmek mümkün olmadığı zamânlarda etmek kılet üzre olup ziyâde muzâyaka vü ıztırâb çekilür." diyü mahrûse-i mezbûrede furûnların her birinün yanında birer at değirmeni binâ olunmak lâzımdır." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre yanında binâ olunmağa kâbil olanların yanında, olmayanların âhar münâsib olan yirlerde her furûn başına her fur[û]n sâhiblerine birer at değirmeni binâ itdürüp te'allül ü nizâ' itdürmeysin.

274^H

Kalafatçılar Kethüdâsı Mehmed, kalafatçılara verilen buçukların kethüdalar tarafından tevcih edilmesi hakkında daha önce Sultan Süleyman tarafından verilen hükmün yenilenmesini talep ettiğinden, konunun araştırılması ve böyle bir emir varsa buçukların eskiden olduğu gibi kethüdalar tarafından tevcih ettirilmesi.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Kalafatçılar Kethudâsı olan dârende Mehmed gelüp; "kadîmü'l-eyyâmdan kalafatçıların vâkı' olan buçukların kethudâ olanlar tevcih idegelmeğin üslûb-ı sâbık üzre zümre-i mezbûreye istihkâklarına göre vâkı' olan buçukların girü kethudâlar tevcih itmek için merhûm babam hüküm virüp hâliyâ dahî tecdîd olunmasın" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzulunduğu üzre mukaddemâ ol vechile hükm-i şerîf virilmiş ise emr-i sâbık mücebine amel idüp vâkı' olan buçukların olıgeldüğü üzre istihkâklarına göre kethudâlarına

tevcih itdüresin.

^H Hükümün üzerine; "Sehivdür." kaydı düşülmüştür.

275

Budun ve Solnok âdemlerinin Erdel kralının adamlarından alıp götürdükleri kimselerin ortaya çıkarılarak serbest bırakılıp Erdel kralına gönderilmeleri ve bu fesadı edenlerin kimler olduklarının bildirilmesi.

Yazıldı.

Kral-oğlu'nun âdemlerine virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun beğlerbeğisine ve Solnok kâdîsına hüküm ki:

Kral-oğlu İstefan Kral Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan [akdem] Mahmûd Beğ âdemlerinden bir kimesneyi Budun halkından ve Solnok âdemleri[nden] ba'zı kimesneler getirüp Varadin'e îsâl eyledüklerinde Varadin kurbinde İspar (?) nâm karyeden kırk altı nefer âdemlerinden alup gitdiler." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı göresiz; fi'l-vâkı' müşârun-ileyhün âdemlerinden eger Budun tâyifesin ve eger Solnok âdemlerin kimesne alup gitmişlerse zuhûra getirüp itlâk idüp müşârun-ileyhe irsâl eyleyesiz ve bunları idenleri arzidesiz ki, hakkından geline.

276

Kethüda-i Kaş Cemaati'nin, Teke sancağında Kaş nahiyesinin Karaâyid mezraasını sahiplenip mirîden tapuya almak isteyenleri tehdit edip mâni oldukları yolunda Teke nâzır-ı emvâli tarafından arzedilen hususun buna benzer arza muhtac diğer hususlarla birlikte defter olunup daha sonra arzedilmesi.

Yazıldı.

Tekrâr yazıldı.

Antâliyye husâr-erlerinden Yûsuf'a virildi. Fî 10 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Teke beğine ve nâzır-ı emvâle hüküm ki:

Sen ki nâzırsın, mektûb gönderüp; "Teke sancağında Kaş nâhyesinde İvrbâzâr nâm mahalde Karaâyid nâm mezra'a zirâ'at olunup hâric ez-defter olmağın birkaç müsellemler kendülerün çiftliklerine kayditdürüp hâlâ hîn-i tahrîrde üzerine varılıp ehl-i vukûfdan tefahhus olundukda; "Ol mahal yigirmi yıldan [berü] zirâ'at olunup ammâ; Kethudâ-i Kaş dimekle ma'rûf cemâ'at; "Ol mahal konageldüğümüz yurdumuzdur." diyü cengidüp çokluk tâyife olmağın zirâ'at olundukda cebren bozdurup ale'l-husûs kışlaları ve yaylaları âhar yirde olup bahâr vaktinde birkaç gün ol mahalde sâkin olurlar. Zirâ'at olundukda dahı bir yıl bir cânibi ve bir yıl bir cânibi zirâ'at olunur ve etrâfında evleri ve obaları konmağa kifâyet ider yirler olup ve kadîmden müselleme zabtolunmuş değildir." diyü haber virilüp hâric ez-defter olup kimesne sınırında olmamağın mîrîden on bin akça tapuya virilüp ve her sene yigirmi ve otuz bin belki kırk bin akçalık mahsûle mütehammil iken mezbûr tâyifeden Memi nâm kimesne ol yirleri mîrîden tapu ile alan kimesneye; "Seni katliderüz ve her kim alup zirâ'at

iderse katlitmek mukarrerdür." diyü re'âyâyı tahvîf idüp kendüler almayup ve bu vechile âhara aldurmayup şirret ü şekâvetlerinden kimesne tapu ile almağa cür'et idemeyüp mezbûr Memi yetmiş-seksen nefer atlu levend ile bundan akdem bâzârlara gelüp gavgâ vü ceng idüp şenâ'at itmişdür ve el-ân hâlî değıldür. Ol yirler tapu ile virilmek ve mezbûrun ahvâli teftîş olunmak lâzim olduğın" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu asıl arza muhtâc olan kazâyâyı müstekıl defter idüp geldükde arzeyelesin.

277 *Hamideli vilâyetini tahrirle görevlendirilen Lazkiye Kadısı Yahya, Kemer kazasını tahrir ettiğini fakat Hacı köyü ahalisinin tahrir gelmediklerini ve yirmi yıldan beri ziraat ettikleri yerlerin sipahilerine ve devlete öşür ve vergi vermediklerini, ayrıca yalancılık vs. kötülüklerle maruf olduklarını, bu sebeple teftiş olunmaları gerektiğini arzettiğinden, adı geçen köy ahalisinin kendilerinden hak talep edenlerle davalarının görülüp, devlete olan borçlarının da tesbit edilerek üzerlerine sabit olan diğer haklarla birlikte tahsil olunması ve yaramazlıklarının yazılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Hüseyin'e virildi. Fî 5 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Hamîdili beğine:

Lâzikıyye Kâdîsı olup vilâyet tahrîrinde olan Mevlânâ Yahyâ mektûb gönderüp; "Hamîd sancağında Kemer kazâsinun tahrîrine mübâşeret olunup emr-i hümayûn mücebine karyeler halkı gelüp tahrîr olunup ammâ; Hâcî nâm karye halkı sâkin oldukları mahal defter-i hâkânîde bir sipâhîye tîmâr mukayyed iken defe'âtla da'vet olunup emr üzre tahrîre gelmedüklerinden gayri mezbûrlar; "Biz müsellemlerüz." diyü kendi çiftlikleri âhar karyede iken yigirmi yıldan ziyâde bir sipâhîye zirâ'at itdükleri yirlerün öşrin vormeyüp sâbıkâ ol tîmâr mevkûf olup mîrî cânibine bir akça ve bir habbe vormeyüp envâ'-ı şirretle ve yalan şehâdet ile ma'rûf kimesneler olup mîr-livâ mübâşeretiyle tahrîrleri ve gayri ahvâlleri görilmek lâzim olduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezkûrları beher-hâl ihzâr eyleyüp anun gibi sipâhîlerden taleb-i hakk idenler ile berâber idüp anun gibi sipâhîlerin defterde üzerlerine kaydolunan tîmârları yirlerinden mezkûrlara âyid olan hukûk u rüsûmlarından hılâf-ı şer' u kânûn nesne almışlarsa ba'de's-sübût alıvirüp ve mîrîye âyid olandan dahı zimmetlerinde bi-hasebi's-şer' sâbit olan hakların sen ki nâzırsın, alup kabzeyleyesin ve sâbit olan şirret ü şekâvet ü yaramazlıkların yazup bildüresin.

278 *Tımışvar'ın tahriri esnasında eski tahrir defterlerinde kayıtlı yerlerden Erdel'e dahil olmayan yerlerin ve reâyasının tahrir edilmesi; Erdel'e dahil olan yerlere müdahale edilmemesi.*

Yazıldı.

Kral-oğlu âdemlerine virildi. Fî 25 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Sâbıkâ Tımişvar Defterdârı olup vilâyet tahrîri emrolunan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Kral-oğlu İstefan Kral, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Erdel vilâyetine tâbi' olan Moşdi (?) ve Saradin (?) nâm karyeleri tahrîr eylemek için âdem gönderüp ihzâr olunmaların tenbîh eylediğün ve zikrolunan karyeler Erdel toprağına tâbi' olup şimdiye değin deftere dâhıl olmadukların" bildürdi. İmdi; sana defâtir-i atıkada mastûr olan yirleri tahrîr eylemek emrolunup Kral-oğlu vilâyetine tâbi' olan yirlere dahl ü ta'arruz emrolmamışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Memâlik-i Mahrûse'den defâtir-i atıkaya dâhıl olup Erdel vilâyetine nevâhî olmayan yirleri ve re'âyâyı tahrîr eyleyüp defterde mukayyed olup Kral-oğlu toprağına tâbi' olan yirlere ve re'âyâyı dahl ü ta'arruz eylemeyesin.

279

Şehzâde Murad'ın Lalası Cafer'le görülecek bir davası olduğu ve hâlen Karahisar'da bulunduğu haber alınan Arslan'ın yakalanarak güvenilir adamlar eşliğinde Lala Cafer'in yanına gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Nûrullâh Kethudâ'ya virildi. Fî 22 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

Karahısâr beğine hüküm ki:

Hâliyâ ferzend-i erc-mend oğlum Murâd tâle bakâhü Lalası Ca'fer yanında Arslan nâm kimesnenün ba'zı görülecek husûsın olup gaybet idüp Karahısâr sancağında olduğu i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr Arslan'ı tettebbü' idüp elegetürüp dahı yarar âdemlere koşup müşârun-ileyhe gönderüp îsâl eylesin ki, ahvâli görüle.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 23 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975

280

Padişah Edirne'de kışlayacağından İstanbul'dan Edirne'ye varıncaya kadar geçilecek yolları temizlemek ve köprüleri tamir etmek üzere görevlendirilen silâhdarlar kethüdasına yol üzerindeki kazalardan yeterli sayıda adam verilmesi.

Yazıldı.

İki sûret yazılmışdur. Bir sûreti Sarây-ı Âmire halkı giden yol için. Bu sûret, mezbûr silahdârlar kethudâsına virilmişdür. Fî 24 Rebî'ü'l-evvel, sene: 975. Ve Sarây-ı Âmire gidecek yolun hükmî silahdârlardan Malkoç'a virildi. Fî 29 Rebî'ü'l-evvel

Mahmiyye-i İstanbul'dan Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz bu kış sa'âdet ü ikbâl ile mahrûse-i Edirne'de kışlamak için teveccüh-i hümayûnum mukarrer olup âdet-i kadîme üzre yollar ayırtlanmak lâzım olmağın Dergâh-ı Mu'allâm Silahdârları Kethudâsı olan kıdvetü'l-emâsil () zîde kadruhû irsâl

olunup ve ta'yîn olunan konaklar yazılıp müşârun-ileyhe virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, her birinüz taht-ı kazânuздan âdem ihrâc idüp dahı âdet-i kadîme üzere yolları ayırtladup ta'mîri lâzım olan köprüleri ta'mîr idüp ve köprü lâzım olan bataklara köprü eyleyüp sa'âdet ü ikbâl ile teveccüh olundukda usret çekilmelü olmaya.

281 *Padişah Edirne'ye geleceğinden, Edirne'de selhâne ile Saray-ı Âmire arasındaki yolların kaldırımlarının tamir ettirilmesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Edirne'de hâssa harc emînine hüküm ki:

Sa'âdet ü ikbâl ile teveccüh-i hümâyûnum mukarrer olup Selhâne'den Sarây-ı Âmirem'e varınca kaldırımların ta'mîri lâzım olan yirleri ta'mîr olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzere ta'yîn olunan yolların kaldırımların ta'mîr idesin.

282 *Bkz. hkm. 267.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Edirne kâdîsına:

Mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûre bakkâlları meclis-i şer'a gelüp; "kadîmden kazâ-i mezbûra karîb kâdîlıklarda bal u yağ u bâdâm ve sâyir me'kûlâtun es'ârı Edirne si'ri üzere olgelmış iken hâliyâ etrâfda olan kâdîlar âdet-i kadîme[yi] gözetmeyüp her nesnenün si'rini ziyâde itdükleri sebebden getiriciler anların kâdîlıklarına alup gidüp Edirne'ye getirmez oldılar; girü âdet-i kadîme üzere her nesnenün si'ri Edirne si'ri üzere olup bu husûs içün Edirne yanında olan kâdîlara hükm-i şerîf" recâ itdüklerin" bildürdüğün ecilden vech-i meşrûh üzere; "Edirne si'ri üzere satdurup Edirne zahîresiyçün kifâyet mikdârı alınmadın hârice nesne bey' itdürmeyesiz." diyü hüküm yazılmışdur.

283 *Padişah kışlamak üzere 975 senesi Rebiülahir ayının yirminci günü Edirne'ye hareket edeceğinden, adları yazılı kaza kadılarının bildirilen konak yerlerinde belirtilen miktarlarda odun, ekmek vs. zahire tedarik ve hazır etmeleri.*

Yazıldı.

Mataracı İbrâhîm Çavuş'a virildi. Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Sa'âdet ü ikbâl ile bu kış Edirne'de kışlamak niyyet olunup sene: hamse ve seb'in ve tis'a-mi'e Rebî'u'l-âhırî'nün yigirminci gün inşâ'a'llâhü te'âlâ çıkılmak niyyet olunup ibtidâ konak Halkalı ta'yîn olunup zahîre lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan zikrolunan konağa on iki bin akçalık etmek ve iki bin

müd arpa ve ana göre otluk u saman u odun ve sâyir me'kûlât kısmından tedârük ü ihzâr idüp inşâ' a'llâhü te'âlâ yevm-i mezbûrda mahall-i mezkûrda defteri ile ordu hıfzı için ta'yîn olunan kimesneye teslim eylesin.

Yazıldı.

Yayabaşı Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "İkinci konak Çatalca ta'yîn olunup zikrolunan konağa iki bin müd arpa ve on iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman ve ana göre odun ve sâyir me'kûlât kısmından vâfir [ü] müstevfî tedârük idüp Ordu-yı Hümâyûn'a teslim idesin." diyü.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Ulaşdurmak için ağaya teslim olunmuşdur.

Bir sûreti, Silivri kâdîsına; "Üçüncü konak Silivri, dördüncü konak Umurcu ta'yîn olunup on iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman, ana göre odun ve sâyir me'kûlât vâfir [ü] müstevfî tedârük idüp ve her konağa iki bin müd arpa dahil tedârük idüp orduya teslim idesin." diyü.

Yazıldı.

Yağma Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti, Çorlu kâdîsına; "Beşinci konak Kemer ta'yîn olunup vech-i meşrûh üzere ekmek ü arpa, ana göre odun ve sâyir me'kûlât tedârük idüp orduya teslim idesin." diyü; "üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman".

Mezkûr Yağma Çavuş'a virilmek için Yolasığmaz-oğlu Hasan ile gönderildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Çorlu kâdîsına; "Umurca Konağı senün taht-ı kazânda olup zikrolunan konağa on iki bin akçalık etmek getürmek için Silivri kâdîsına hüküm virilüp üçer yüz araba saman, iki yüz araba otluk ve bin müd arpa sen ihzâr idesin." diyü yazıldı.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a ta'yîn olunup ağaya ulaşturmak için virilmişdür. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Otluk u saman tekrâr üçer yüz araba yazılmışdur.

Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına; "Altıncı konak Rodoscuk ta'yîn olunup iki bin akçalık etmek ve iki yüz araba otluk ve iki yüz araba saman ve ana göre odun ve sâyir me'kûlât dan ve gemi ile varan zahîreyi dahil onat hıfzidüp orduya getüresin. Kimesneyi dahilidürmeyüp varıldukda asker için alına; eger gemiden ve gayriden iki bin müd arpa ihzâr idesin." diyü.

Yazıldı.

Kara Alî oğlu Süleymân Çavuş'a virildi. Fî 24 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bir sûreti, Hayrabolu kâdîsına; "Yedinci konak Fakaralu, sekizinci konak Hayrabolu ta'yîn olunmuşdur. Her konağa on ikişer bin akçalık etmek ve üçer yüz araba otluk ve üçer yüz araba saman, ana göre sâyir me'kûlât ü odun ve iki bin müd arpa dahil tedârük idüp ta'yîn olunan konaklara getüresin." diyü.

Yazıldı.

Tekrâr Beşîr Çavuş'a ulaşturmak için ağaya virildi. Fi't-târîhi m.

Bir sûreti, Ergene kâdîsına; "Tokuzuncı konak Hızırca ta'yîn olunmuşdur. On iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman ve iki bin müd arpa ve ana göre odun ve sâyir me'kûlâtdan vâfir ü müstevfî ihzâr idesin." diyü; "Defteri ile bi'z-zât orduya getüresin."

Yazıldı.

Haydar Çavuş oğlu Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Bir sûreti, Edirne ve Dimetoka kâdîsına; "Onuncı konak Sazludere ta'yîn olunmuşdur. On iki bin akçalık etmek ve iki bin müd arpa ve iki yüz araba otluk ve iki yüz araba saman, ana göre odun ve sâyir zehâyir" için; "Orduya gönderesin." diyü.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a ulaşturmak için ağaya virildi. Fi't-târîhi m.

Bir sûreti, Ergene kâdîsına yazıldığı üzere İpsala kâdîsına dahı yazılmışdur. Ol dahı Hızırca Konağı'na ihzâr itmek için.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a ulaşturmak için ağaya virilmişdür. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bir sûreti, Migalkara kâdîsına; mu'âvenet için, zikrolunan konaklara, vech-i meşrûh üzere hüküm yazılmışdur.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Bir sûreti, Keşan kâdîsına; "Hayrabolı Konağı'na on iki bin akçalık etmek ve üç yüz araba otluk ve üç yüz araba saman, ana göre odun ve sâyir me'kûlâtdan tedârük idüp getüresin." diyü.

284

Edirne'ye varıncaya kadar yol üzerinde bulunan konaklarda ordu için hazırlanan arpa, odun ve otluktan belirtilen miktarlardaki kısmının Istabl-ı Âmire için verilip, kalan kısmının da orduya teslim olunması.

Yazıldı.

Hâssa serrâclardan Alî Filibe'ye virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Edirne'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve mübâşir ta'yîn olunan çavuşlara hüküm ki:

Bundan akdem size hükm-i şerîfüm gönderilüp; "her biriniz taht-ı kazânuzda ta'yîn olunan konağa on ikişer bin akçalık etmek ve ikişer bin müd arpa ve üçer yüz araba saman u otluk u odun ihzâr itmek" emrolmuş idi. Hâliyâ Istabl-ı Âmirem için dahı lâzım olmağın **[buyurdum ki:]**

Her birinize ta'yîn olunan ikişer bin müd arpadan Istabl-ı Âmirem için her konakda yüz müd arpa virüp saman u otluk üçer yüz araba ihzâr idüp yüz ellişer arabasın Istabl-ı Âmirem için virüp ve yüz elli arabasın Ordu-yı Hümâyûnum için getirüp orduya teslim

eyleyesiz. Emr-i sâbıkda ta'yîn olunduğı üzere te'allül itmeyüp otluk u saman üçer yüz araba ihzâr idüp ve mîrî develer için ziyâdece saman ihzâr idesiz.

285 *Budun'da bulunan yeniçeri yayabaşı ve bölükbaşlarından fesad ve yaramazlığı görülenlerin, kanunlarına göre haklarında nasıl hareket etmek gerekiyorsa öyle hareket edilip yoluyla ihraç edilmeleri.*

Yazıldı.

Budun yeniçeri bölükbaşlarından Mustafâ'ya virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Budun yeniçeriler ağasına hüküm ki:

Hâliyâ kâtibün Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "anun gibi yeniçeri tâyifesinden ba'zı fesâd ü şenâ'at üzere olanları kânûn üzere hısâra çıkarılup ve yayabaşılardan ve bölükbaşılardan gidermesi lâzım olanların hakkında emr-i şerîfüm taleb eylediğün" i'lâm itmeğîn **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi eger yayabaşıoldur ve eger bölükbaşısıdur; yaramazlığı olup gidermek lâzım geldükde âdet ü kânûn ne ise anunla amel idüp yaramaz olanları tarîkleriyle içlerinden ihrâc idesin.

286 *Yeniçerilere dağıtılmak üzere tevcih olunan yüz elli akçenin yeniçeri ağası tarafından hakedenlere dağıtılması.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ yeniçeri kullarumdan müstehıkk olanlara tevzî' için mezîd-i inâyetümden yüz elli akça emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan yüz elli akçayı kullarumdan müstehıkk olanlara tevzî' eyleyesin.

287 *Saray-ı Âmire halkı Edirne'ye gönderilip, Padişah da yola çıkacağından Hâslar, Silivri, Çorlu, Vize, Pınarhisar ve Babaeski kadılarının, kadılıkları dahilinde isimleri yazılı konaklarda belirtilen miktarlarda zahire hazırlamaları.*

Yazıldı.

Hâssa serrâclardan Alî Filibe'ye virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Hâslar ve Silivri ve Çorlu ve Vize ve Bınarhisâr ve Babaeskisi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Sarây-ı Âmirem halkı Edirne'ye irsâl olunup inşâ'a'llâhü te'âlâ işbu sene: 975 Rebî'u'l-âhırî'nün yiğirminci günü çıkmak emrolup eyle olsa; evvelki konak Küçük Çekmece, ikinci Büyük Çekmece, üçüncü Silivri, dördüncü Arablû, beşinci Karışduran, altıncı Bergos, yedinci Babaeskisi, sekizinci Hafsa ta'yîn olunup zahîre lâzım olmağın

Silivri'den öte tedârük olunup andan öte her konağa seksen müd arpa, yüzer araba otluk, iki yüzer araba saman, ana göre sâyir zehâyir ü me'kûlât kısmından ihzâr itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen ki Hâslar kâdîsısın, Küçük ve Büyük Çekmeceler'ün her birine ikişer bin akçalık etmek ve yüzer araba otluk ve ikişer yüz araba saman ve ellişer araba odun ve sen ki Silivri kâdîsısın, Silivri'de iki bin akçalık etmek, yüz araba otluk, iki yüz araba saman ve elli araba odun ve ana göre sâyir zahîre ihzâr idüp ve sen ki Çorlu kâdîsısın, Arabluk Konağı'na iki bin akçalık etmek, seksen müd arpa, yüz araba otluk, iki yüz araba saman ve elli araba odun ve sâyir zahîre dahı tedârük idüp ve sen ki Vize kâdîsısın, Karışduran Konağı'na iki bin akçalık etmek ve seksen müd arpa ve yüz araba otluk ve iki yüz araba saman ve elli araba odun, ana göre zahîre ihzâr idüp ve sen ki Bınarhısâr kâdîsısın, Bergos Konağı'na iki bin akçalık etmek ve seksen müd arpa ve yüz araba otluk ve iki yüz araba saman ve elli araba odun ve sen ki Baba[eskisi] kâdîsısın, Babaeskisi'ne ve Hafsa Konakları'na iki bin akçalık etmek, yüz araba otluk, iki yüz araba saman, elli araba odun ve sâyir zehâyir ü me'kûlât ihzâr eylesesin ki, vardukda cümle zahîre hâzır olup ordularına teslîm idesin.

288 *Umurca konağına otluk, saman ve ekmek tedariki için görevlendirilen Silivri kadısına, Çorlu kadısı tarafından gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Bu hüküm âhar sûretde yazılup tashîh olunup mahallinde geçmiştir.*

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Umurca nâm menzil bir konak ta'yîn olunup zikrolunan konağa Silivri kâdîsı otluk u saman u etmek getürmek emrolup sen dahı mu'âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, üç yüz araba otluk ve yüz araba saman ve elli araba odun ve altı bin akçalık etmek ihzâr eylesesin ki, hâzır buluna; ihmâlden hazer eylesesin. Mezbûr...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

289 *Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Yakup Çavuş'un Südde-i Saâdet'te hazır bulunması için hüküm yazıldığı.*

Yazıldı.

Konevî Alî Çelebî'nün hattıyla bu hüküm böyle icmâlen beğlik cüz'e geçmiş idi; ol varak değiştirilüp tekâr yazılmışdır.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ya'kûb Çavuş'un huzûrî lâzım olmağın hükm-i şerîf yazıldı.

290

Avlonya kadısının, Şehirköy kadısı iken yapılamayan teftişinin yapılabilmesi için teftiş mahalline gelmesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Hasan Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Avlonya kâdısına hüküm ki:

Mukaddemâ Şehirköy kâdısı iken teftişün emrolunup henüz teftiş olmadın gaybet itdüğün ecilden görilmeyüp kalmış idi. Hâliyâ mahalline gelüp emr-i sâbık üzre teftiş olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre te'hîr itmeyüp mahalline gelüp emr-i sâbık mûcebince şer'le teftiş olunasin. Şöyle ki; te'allül ü bahâne idüp gelüp teftiş olunmayasin, kâdîlîğün alınmağla konılmayup envâ'-ı itâba müstehakk olursın.

291

Anadolu, Karaman ve Dulkadir vilâyetlerinde mâl-ı mirî tahsili için görevlendirilen Hasan Çavuş'a gereken yardımın yapılması.

Yazıldı.

Mezbûr Hasan Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan mâlumun cem' u tahsîli için Hasan Çavuş *zîde kadruhû* ta'yîn olunup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mâlumun cem' u tahsîlinde mezkûra gereği gibi mu'âvenet idüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevttimesin.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Bu dahi. Fî't-târîhı m.

Bir sûreti, Dulkâdirlü beğlerbeğisine.

292

Ane Sancakbeyi Ebu Rîş'in adamlarından kendi hallerinde olup Haleb'e alış-veriş için gelip gidenlere müdahale olunmaması.

Yazıldı.

Ebû-Rîş Beğ'ün âdemi Abbâs'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Kıdvatül-ümerâ'il-kirâm Ane Sancağı Beği Ebû-Rîş Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kadîmden Arabları Haleb'e varup gelüp bey' u şirâ idüp ma'îşet ider iken bu def'a sefer emrolunup sefer mühimmi için birer yarak aldıklarında ellerinden alup; "Min-ba'd Ebû-Rîş âdemleriyle alum-satum itmen." diyü tenbîh olunduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi kendü hâllerinde olup gelüp bey' u şîrâ idenlere hılâf-ı şer' kimesneyi dahlitdürmeysin.

293

Ebu Rîş Bey'in kabilelerine mensup Araplardan, mal sahiplerinin rızalarıyla kira karşılığı tereke taşıyanlara müdahale edilmemesi; ancak zorla taşımak isterlerse müsaade edilmemesi.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhu m.

Hamâ beğine hüküm ki:

Ebû-Rîş Beğ mektûb gönderüp; "kadîmden kendü Arabları re'âyânun kirâyla terekelerin daşıyup anun ile ma'âş iderlerken men' olundukların" bildürdi. akâr almak (?) memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhün kabâyilinden kendü hâllerinde gelüp rızâlarıyla terekelerin çekdiklerinde hılâf-ı şer' kimesne mâni' olmaya. Ammâ; tereke sâhıbi kirâyla çekdirmek murâdı olmayup dahı; "Kadîmden biz çekegeldük." diyü A'râbı dahlitdürmeysin.

294

Erdel kralının, Beçliler'in Eğri'de sınır tesbiti ile görevli kendi adamlarını öldürüp Ferhad Çavuş'u da esir etmeleri olayı ile ilgili son gönderdiği mektup ile Beçliler'le barış anlaşması yapılırsa anlaşmada Erdel'in de anılması hususunda daha önce gönderdiği mektupla ilgili olarak; sözkonusu olayın fâillerinin yakalamıp cezalandırılması, öldürülenler için tazminat ödenmesi ve Ferhad Çavuş'un serbest bırakılması talebi ile Budun beylerbeyine Beçliler'le görüşmesi için emir gönderildiği ve barış anlaşması olursa, anlaşmada Erdel'in de anılacağı; kralın da buna göre hareket edip memleketini muhafaza etmesi.

Yazıldı.

Dragman Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Erdel kralına nâme ki:

Mektûb gönderüp; "sınır için gönderilen emr-i şerîf mûcebince Ferhâd Çavuş ile yarar âdemlerün koşup Budun cânibine gönderüp Tımışvar'a gelürken Eğri kapudânı yarar âdemler gönderüp senün âdemlerün katlidüp mezkûr çavuşı esîr itdüklerin" bildürüp andan mâ'adâ mukaddemâ dahı mektûb gönderüp; "Beç kralı ile sulholunursa vilâyet-i Erdel dahı sulhda bile anılmak" husûsın bildürmüş idün. İmdi; zikrolunan çavuş husûsın Tımışvar beğlerbeğisi dahı arızidüp ol bâbda Budun beğlerbeğisine mü'ekked hükm-i şerîf gönderilüp; "kral ile haberleşüp ilçileri gelüp gidince tarafeynden dahlolmamak mukarrer iken bu asıl vaz' idenlerün muhkem haklarından gelüp itdükleri ziyânları tazmîn itdürüp ve çavuş itlâk olmak" emrolmuşdur. Şöyle ki; emrüm üzre senün âdemlerün kanın ve ziyânların tazmîn

idüp ehl-i fesâdun haklarından gelüp çavuş itlâk olunup sulh mukarrer olursa beher-hâl Erdel vilâyeti anılmek mukarrerdür. Zîrâ vilâyet-i Erdel sâyir memâliküm gibi ve re'âyâsı dahı sâyir re'âyâm gibi harâc-güzâr olup ve şimdîye değin dahı gavgâ vilâyet-i Erdel içündür.

Buyurdum ki:

Sen dahı ana göre mukayyed olup hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakîka fevritmeyesin.

295

Sirem beyinin, Bac taraflarında göl üzerinde bulunan köprüünün kalması yolundaki teklifinin uygun görüldüğü.

Yazıldı.

Sirem beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Varadin kurbinde Tuna üzerinde binâ olunan köprüünün bir mikdârı bozulup ve öte yaka Bac cânibinde göl ve azmak* üzerinde olan altı yüz zirâ' mikdârı köprüünün turması re'âyâ vü mâl-ı mîrîye enfa'dur." diyü bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre ol köprü tursun.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 26 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

296

Midilli adasınının taşlık olması nedeniyle ahalisinin zahire sıkıntısı çekmemesi için Ayazmend pazarından zahire temin etmeleri hususunda kendilerine daha önce verilen emrin zâyî olduğu bildirildiğinden, Midilli halkının kendi ihtiyaçları için Ayazmend pazarından zahire satın almalarına engel olunmaması.

Yazıldı.

Ayazmend kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Midillü kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "cezîre-i Midillü fukarâsı; "Vilâyetimiz sengistân olmağın arpa vü buğday az olup ma'îşetimüze vefâ itmeyüp ve bâzârımız dahı Ayazmend Kâdîlığı'nda olmağın; "Kazâ-i mezbûr halkı cezîre-i Midillü ahâlîsine akça ile zahîre vireler." diyü mukaddemâ emr-i şerîf vârid olmuş idi; emrimüz zâyî' oldu. Kazâ-i Ayazmend halkı Kal'a-i Midillü müstahfızlarına ve sâyir fukarâsına akça ile bâzâr yirinde ma'îşetleriçün me'kûlâtdan nesne aldıklarına kimesne mâni' olmamak için emr-i şerîfüm" recâ eyledüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, Midillü ahâlîsi aldıkları zahîreyi hâric-i vilâyete iletmeyüp kendü ma'îşetleri için alurlarsa emr-i sâbık mücebince kifâyet mikdârı zahîre viresin.

297

Lazkiye ve Karaağaç kazaları arasındaki Kazıklı derbendinde Hüseyinkulu isimli bir levendin eşkıyalık faaliyetlerinden bahisle buranın eskiden tayin olunmuş ve hâlen yerlerini terketmiş bulunan derbentçileri yerine yeniden derbentçi yazılması yolundaki teklifin ve buna benzer diğer hususların tek tek arzedilmeyip bir deftere kaydedilmesi ve tahrir bittikten sonra toplu olarak arzedilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Turak'a virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Lâzikiyye ve Karaağaç kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i Lâzikiyye ile livâ-i Hamîd'den Karaağaç Kâdîlığı mâbeyninde vâkı' olan Kazıklı Derbendi dimekle ma'rûf derbend hâlî vü kûhistân u mahûf olup Hüseyinkulu dimekle ma'rûf bir levend bir nice eşkıyâyı yanına alup yedi-sekiz nefer müslimânları katlidüp ve nice bâzergânların mâlların gâret itdükde tahrîr ol mahalle vardukda cemâ'at-i kesîre gelüp; "Kadîmden yigirmi ve otuz nefer hâne hâfızları olup hâlâ her biri tağlup âhar yire gitmişlerdür." [diyü;] "kemâ-kân derbend hâfızı kaydolonmaların" recâ itdüklerinde deftere mürâca'at olunup; "Derbend-i mezbûrun hâfızları gaybet idüp tahrîre gelmediler." diyü mukayyed bulunup; "Ol ecilden derbendci kaydolonması ehemmi mühimmâtandur." diyü müslimânlar taleb itdüklerin" arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, arzolunduğı gibi ise hıdmet tamâm olup geldüğünde vukû'ı üzre Südde-i Sa'âdetüm'e arz u i'lâm eylesesin. Sonra emrüm ne vechile olursa ana göre kaydeylesesin ve min-ba'd elünde olan berât ile amel idüp bu makûle kazıyye arzitmeyesin. Arza muhtâc olanları müstekıl defter idüp geldükde arzidüp emrüm ne vechile olursa ana göre amel idesin.

298

Bkz. hkm. 171.

Yazıldı.

Mükerrerdür; yukarıya geçmişdür.

Haleb beğlerbeğisine:

"Kazâ-i Antâkiyye'ye tâbi' Dirgüş nâm karyeden Hâcî Alî nâm kimesne ba'zı da'vâ için hüküm iletüp da'vâ gayr-i vâkı' olup emr üzre habsolduğın" bildürmüşsin. İmdi; ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ıtlâk idüp tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd gayr-i vâkı' da'vâ vü nizâ' itmeye.

299

Beradost Sancakbeyi Hasan'ın kardeşi olan Diyarbakır müteferrikalarından Korkmaz'ın ulûfesini almak isteyen olursa verilmemesi ve kendisi geldiğinde hapsolunması.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Ber[a]dost Sancağı Beği olan Hasan *dâme ızzühûn*un karındaşı olup yigirmi akça ile Diyârbekir müteferrikalarından olan Korkmaz'un habsolmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ulûfesiyyün kimesne gelürse virmeyüp kendü geldükde habsidüp arzeyeysin.

300

Beyşehir'nde Çingâne ve gurbet tâifesinden fesad çıkaran ve mahkemeye çağrıldıkları halde gelmeyip silâhla karşı koyan şahıslardan sağ olarak ele geçirilen dört kişinin hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Şâm Beğlerbeğisinin Kethudâsı Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Beğşehir beğine:

Karaman beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Beğşehir sancağında Çingân u gurbet* karışık ba'zı tâyife fesâd ü şenâ'at üzre olup sancağı beği âdem gönderüp da'vet-i şer' itdükde itâ'at itmeyüp cenge mübâşeret idüp iki sipâhî mecrûh idüp ve tavarların helâk eyleyüp anlardan dahı üç âdem helâk olup dördü elegendüp" müşârun-ileyh arzitdükde görilmek için sana hükm-i şerîfüm gönderilüp teftiş oldukda; "Üzerlerine küllî fesâdları sâbit olup hırsuz u harâmîlerdür." diyü bildürdüğün ecilden ol dört neferün dahı hakkından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, elde olan dört neferün dahı hakkından gelüp emr-i şerîfüm yerine varduğun yazup bildüresin ve anun gibi dahı ehl-i fesâdı elegetüresin.

301

Velican adlı şahıs, elinde bulunan sahte hitabet beratını kendisine Bargiri kasabası câmiî Hatibi Seyyid Tohtamış'ın tecdid için verdiğini söylediğinden, bunun adı geçen hatipten sorulması; eğer beratı adı geçen hatip vermişse, hatibin yakalanıp İstanbul'a gönderilmesi; vermemişse Velican'ın hapsedilip durumun arzedilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Velîcân'a virildi. Fî gurre-i Rebî'u'l-âhur, sene: 975*

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Velîcân nâm kimesnenün elinde Seyyid Tohtamış nâmına bir müzevver hitâbet berâtı bulunup sü'âl olundukda; "Bu berâtı bana kasaba-i Bârgîrî'de vâkı' câmi' hatîbi olan mezbûr Seyyid Tohtamış tecdid için virdi." diyü cevâb virdükde zikrolunan berât Van kâdîsına virilüp sana gönderilüp ve müşârun-ileyh mezbûr Velîcân'a kefil olmuştur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûr hatîbi ihzâr idüp fi'l-vâkı' zikrolunan berâtı buna mezbûr hatîb virmiş ise mezbûr hatîbi yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Eger berâtı buna hatîb virmemiş ise bunu habsidüp arzyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

302

Ane Beyi Ebû Rîş Bey'in Basra Seferi'ne katılıp düşmana karşı Bağdad Beylerbeyi İskender Bey'in uygun göreceği şekilde hizmette bulunması.

Yazıldı.

Âdemisi Abbâs'a virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Ane Beği Ebû-Rîş Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Basra Seferi'ne yarar âdem gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm vardukda kendün bi'z-zât kabâyil ile teveccüh itmek üzre olduğun" bildürmüşsin. İmdi; senden umılan dahı bu idi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre teveccüh idüp ol bâbda ser-asger ta'yîn olunan Bağdâd Beğlerbeğisi İskender *dâme ikbâlühû* vech gördüğü üzre a'dânun def' u ref'ında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

303

Ferecik'in Karakaya köyünden Mustafa bin Büldan ve kardeşi Fazlı ile Çam-ı Kebir köyünden Sarı Yani'nin ehl-i fesâd oldukları bildirildiğinden, adı geçenlerin yakalanıp teftiş olunduktan sonra üzerlerine sabit olan hakların alınıp sahiplerine verilerek gerekiyorsa hapsolunmaları ve neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 27 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

Ferecik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûre muzâfâtından Karakaya nâm karyede mütemekkin olan Mustafâ bin Büldân ve birâderi Fazlî ve Çam-ı Kebîr nâm karyeden Sarı Yani nâm zimmî dâyimâ fesâd ü şenâ'at üzre olup ahâlî-i kurâ dahı ellerinden âciz ü fûrûmânde kalup ve haklarında bir kimesne; "Eyüdü." dimeyüp nice def'a meclis-i şer'a da'vet olunduklarında itâ'at-i emr-i şer'-ı şerîf itmedüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Evren Çavuş varıcak, mezbûrları ahsen vechile elegetürüp dahı gelüp da'vâ-yı hakk iden husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayan kazıyyelerin muktezâ-yı şer'-ı kavîm üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; erbâb-ı hukûkun şer'le sâbit ü zâhir olan hakların hükmidüp alıvırdükden sonra şer'le habs îcâb idenleri habsidüp sâbit ü zâhir olan

fesâdlarının sûtret-i sicilleri ve ne mikdâr kimesnenün hakkı alıvirildüğin yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 28 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

304^H *Bkz. hkm. 288.*

Yazıldı.

Mahallinde geçmiştir.

Çorlu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Umurca nâm menzil bir konak ta'yîn olup zikrolunan konağa Silivri kâdîsı otluk u saman u etmek getürmek emrüm olup sen dahı mu'âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Üç yüz araba otluk ve yüz araba saman ve elli araba odun ve altı bin akçalık etmek ihzâr eylesin ki, hâzır buluna; ihmâlden hazer eylesin.

^H Hükümün üzerine; "Mükerrer" kaydı düşülmüştür.

[Yev]mü's-Sebt, fî 29 Rebî'u'l-evvel, sene: 975

304-A *Akçahisar'a bağlı bazı köylerin, âdet-i ağnâm ve cizyelerini vermedikleri ve sahile gelen tüccar gemilerini basarak yağma ettikleri bildirildiğinden, bunların zimmetlerindeki borçlar eksiksiz olarak tahsil edildikten sonra elebaşlarının yakalanması ve suçları sabit olanların diğerlerine ibret olmak için haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Behrâm'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Ohri beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Akçahisâr kâdîsı mektûb gönderüp; "Akçahisâr kazâsına tâbi' Lac ve Lafer (?) ve Kös (?) ve İstepaz nâm karyeler halkı âdet-i ağnâm ve cizyelerin virmedüklerinden gayri deryâ kenârında tüccâr tâyifesinün gemilerin basup esbâbların gâret iderler. Meclis-i şer'a da'vet olundukda gelmeyüp ısyân u tuğyân üzredür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, arzitdüği gibi ise kurâ-i mezbûre ahâlîsinün üzerlerine eger âdet-i ağnâm ve eger harâclarıdır; bî-kusûr cem' u tahsîl itdükden sonra her karyenün bellü başlularından itâ'at itmeyenlerden baş baş müfsid elegetürüp ısyân u tuğyân ve sâyir fesâdları yanınızda sâbit ü zâhir olanların haklarından gelesiz ki, sâyirlerine mûcib-i ibret vâkı' ola. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahlolunmaya.

305

Basra Seferi'nde görevli askerler için Diyarbakır'dan Bağdad'a gönderilen zahirenin miktarına dair Diyarbakır beylerbeyinin gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin zahire göndermeye bundan sonra da devam edip İran ahvalini daima takip etmesi ve Bağdad tarafından gelecek muhtemel bir yardım talebine karşı askerini dağıtmayıp hazırlıklı bulunması.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîfüm vârid olup; "Vilâyet-i Bağdâd'da ne mikdâr zahîre irsâl olunmuşdur; arzidesin." diyü fermân olunmağın; "bu zamâna gelince yigirmi üç bin dört yüz yetmiş iki kile buğday ve yigirmi bin kırk iki kile un ve otuz beş bin tokuz yüz yigirmi tokuz kile arpa irsâl olunduğundan mâ'adâ Nusaybin kazâsından altı yüz mehâr deveye sekiz bin kile buğday ve dört bin kile arpa ve Hasankeyf kazâsından dahı keleklerle küllî buğday u arpa tahmîl olup irsâl olunduğın" i'lâm eylemişsin. İmdi; ol cânibde olan asâkir-i İslâm'un zahîreleri eksük olmayup muttasıl irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sefer hıdmeti tamâm olunca zahîreleri eksük itmeyüp ale't-tevâlî gönderesin ve sen dahı gaflet üzre olmayup Yukarı Cânib'ün ahvâl ü etvârın tecessüs idüp beğlerbeğili[ğü]ne müte'allik olan asker perâkende olmayup yirlü yirinde olup Kürdistân beğleri dahı hıfz u hirâsetde olalar; zâhir ki, irsâl olunan askere mu'âvenet lâzım gele. Ana göre mukayyed olasin.

306

Morava nehri üzerindeki köprü gemilerinden batan iki geminin çıkarılarak tamir edilmesi.

Yazıldı.

Parakin kâdîsına hüküm ki:

Nehr-i Morava üzerinde vâkı' olan köprü gemileri muhâfazasına ta'yîn olunan Mustafâ nâm za'îm gelüp; "zikrolunan köprü gemilerinden iki kıt'a gemi suya batup harâb olup çıkarılup meremmât olunmaların" arzeylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan gemileri sudan çıkardup meremmâta kâbil olanı meremmet itdüresin ve husûs-ı mezbûr neye müncerr olursa yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî gurre-i Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

307

Açe elçisini götüren Karabıyık Reis dönüşte Rodos, İstanköy ve Bodrum kalelerinden hisar-eri talep ettiği takdirde kendisine yeterince hisar-eri verilmesi.

Yazıldı.

Kurd Kethudâ'ya virildi. Fi't-târîhu m.

Rodos beğine, İstanköy ve Bodurum Kal'aları dizdârlarına hüküm ki:

Hâliyâ Açî pâdişâhının ilçisin alup giden Karabıyık Re'îs gemiler ile öteden berü avdet idüp hısâr-eri taleb itdükde kifâyet mikdârı virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh Karabıyık Re'îs gemiler ile avdet idüp hısâr-eri taleb itdükde kifâyet mikdârı hısâr-eri viresiz.

308

Sancakbeyi Hasan Bey aleyhine çeşitli suçlar isnad edilerek isimleri yazılı şahıslar adına Südde-i Saâdet'e bir arzuhal sunan kardeşi Zeyneddin'in, sözkonusu isnadların iftira olduğu ve bu işte elebaşı olduğu anlaşıldığından Budun'a sürülmesinin emredildiği; Van beylerbeyinin de arzuhalde adı geçen şahıslara, bir daha bu gibi işlere alet olmamaları ve sancakbeylerine itaat etmeleri yolunda tenbihte bulunması.

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ömer Çavuş'a [v]irildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Van beğlerbeğisine:

Hâliyâ Hasan Beğ karındaşı Zeyneddîn nâm kimesne, İbrâhîm ve Mîrveled ve Şeyh Mehmed nâm kimesneler tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunup; "Sancağı Beği Hasan bu diyâra beğ olalı aramızdan fesâd çıkmaz. Müslimânların kızın ve gelinin çeküp fiskdan başın kaldurmıyup muhâlefet eyleyenleri zencîre çeküp yigirmi-otuz altınların alup ve tezvîr mühür kazdurup Budak Beğ'ün sancağın aldurmışdur." diyü i'lâm eyledi. İmdi; zikrolunan arz-ı hâl mezbûr Zeyneddîn'ün tahrîki ile yazılup bu bâbda tezvîri zâhir olmağın Budun'a sürilmek emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr İbrâhîm ve Mîrveled ve Şeyh Mehmed'e dahî tenbîh eylesin ki, kendü hâllerinde olup min-ba'd sancakbeğlerine muhâlefet eyle[me]yüp itâ'at ü inkıyâd üzre olup bu makûle fesâda mübâşeret eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp girü bu asıl bir fesâda mübâşeret iderlerse dutup habseyleyüp arzeyelesin ki, bir vechile haklarından geline ki, sâyirlerine mûcib-i ibret vâkı' ola.

309

Karaçurum derbendine gelerek adamlarıyla birlikte kervan soyan Halidbeğlü Cemaati'nden Laçın ve adamlarının yakalanıp teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsolunup durumlarının arz olunması.

Yazıldı.

Mektûb getüren İbr[â]hîm nâm sipâhînün âdemi Münîr nâm Arab'a virildi. Fî 3 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Rûhâ sancağı beğine ve Rûhâ kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Hâlidbeğlü Cemâ'atinden Laçın nâm Kürd bir mikdâr âdem ile âlet-i harb ile karye-i Karacurun üzerine gelüp fesâd ü şenâ'at itmek istedikleri istimâ' olunduğın" arzidüp ve; "kazâ-i mezbûrda Karaçurum nâm derbend bekcisi olan İbr[â]hîm gelüp; "Cemâ'at-i mezbûreden Kel Alî ve Ca'fer Tûfân ve Polad ve Şeknel ve İbrâhîm ve Şükür nâm kimesneler derbend-i mezbûrda kârbânlar basup âdem katlidüp esbâb u emvâllerin gâret iderler; şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmezler." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrları meclis-i şer'a da'vet idüp itâ'at itmeyüp gaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin husamâ muvâcehesinde bir def'a şer'le faslolmamış ise şer'le teftiş idüp göresiz; ol asıl fesâd ü şenâ'at itdikleri şer'le sâbit olursa sicill idüp habsidüp arzidesiz. Ehl-i fesâd ü şenâ'atden sancağınuzı tathîr itmek bâbında sa'yeyesiz.

310

Celep tahririne memur olan Demirhisar kadısı Muslihiddin, bazı sipahi, zengin ve madrabazların koyun tüccarlığına girişmeleri sebebiyle celeplerin koyun tedarikinde sıkıntıya düştüklerini bildirdiğinden, celepler İstanbul için yeterli miktarda koyun almadan bu gibi sipahi ve madrabazların koyun almasının yasaklanması.

Yazıldı.

Timürhısâr kâdîsına müte'allik arz getüren Mehmed nâm sipâhîye virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Sağ-kolda yazılı celebler olduğı kâdîlara hüküm ki:

Timürhısâr Kâdîsı [olup] celeb tahrîri emrolunan Mevlânâ Muslihuddîn Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan akdem celeb tahrîri fermân olundukda; "koyunun narhı ahvâli tecessüs olunup arz olunmak" emrolmağın Gümülcine'den mahrûse-i Selanik'e gelince olan kâdîlıklarun ehl-i vukûfından ve a'yân-ı vilâyetden tefahhus olundukda kadîmden toklu yiğirmişer ve şişek yiğirmi beşer ve üç kuzılamış a'lâ koyun otuz ve otuz ikişer akçaya satılugelüp hâliyâ vilâyetde olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u ağniyâ ve ba'zı matrabâzlar koyun rencberliğine koşunup mevsiminde vilâyetde bulunan koyunu gelüp cem' idüp ba'dehû ziyâde bahâ ile vilâyetimiz kassâblarına satup bu sebep ile yazılı celebler alacak koyun bulmayup acz çeküp İstanbul'a koyun kesr üzre varmağa bâ'ıs olur." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânuzdan vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve sâyir matrabâzlara tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, yazılı celebler mahrûse-i İstanbul mühimmi içün kifâyet mikdârı koyun almadın anlar koyun almayup celebleri muzâyaka vormeyeler. Koyun dahı kadîmden cârî olan narh-ı mezbûr üzre alnup vech-i meşrûh üzre ziyâde almayup matrabâzlık eylemeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan kimesne narh-ı mezbûrdan ziyâde koyun alup celebleri ol vechile muzâyaka virürse her kim ise ismi ve resmi ile yazup arzeylesiz ki, dirlikleri alnup kendüleri celeb kaydoluna ve

matrabâz ise hakkından geline.

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı m.

Bir sûreti, sol-kolda yazılı celebler olduğu kâdîlara.

311

Padişahın Edirne'de kışlayacak olması nedeniyle orducu ihracı gerektiğinden belirtilen miktarda orduncunun İstanbul'dan ihrac edilip defterinin Orducubaşı tayin edilen Bâyezîd'e teslim olunması.

Yazıldı.

Mezbûr Bâyezîd'e virildi. Fî 3 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz sa'âdet ü ikbâl ile bu kış mahrûse-i Edirne'de kışlamak için teveccüh-i hümayûnum mukarrer olup âdet üze mahmiyye-i mezbûreden ordücü ihrâc olunmak lâzım olmağın iki nefer kassâb ve dört nefer etmekci ve dört nefer aşçı ve iki nefer başçı ve iki nefer bakkâl ve bir nefer attâr ve üç nefer berber ve üç nefer na'lbend ve altı nefer arpacı ve iki nefer semerci ve iki nefer eskici yazılıp ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm kapucılarından Ordücübaşı olan kıdvetü'l-emâsil Bâyezîd vardukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp emrolunan ordücüları yarar ve kudreti olanlarından yazup ta'yîn idüp her birine lâzım olan mühimmâtları hâzır u müheyây eylesin ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz teveccüh olundukda tevakkuf lâzım gelmeyüp Ordu-yı Hümayûn'a gelüp vâsıl olalar ve emr-i şerîfüm üze ta'yîn olunan ordücüları isimleriyle ve kangı mahalleden ise mahalleleri ve yarar kefilleri ile yazup defter idüp mühürleyüp ordücübaşına teslim eylesin ki, ol defter mücebince amel olunup gelmeyenlerün haklarından geline. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden ahz ü celb itdürmeyesin.

312

Denizli'de Sarıbaba Zâviyesi'nde olan ışıkların bidat ve dalâlet üzere oldukları, gece-gündüz saz ve söz ile fisk u fücûr ettikleri bildirildiğinden, zâviyenin gizlice gözetim altına alınıp ahvallerinin kadı marifetiyle teftiş olunması; eğer durum arzolunduğu gibi ise sabit olan suçlarının yazılıp bildirilmesi ve sapık olduğu sabit olanların hapsolunması.

Yazıldı.

Kapudâna gönderildi; ulaşturmak için. Fî 22 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Anatolî beğlerbeğisine ve Denizlî kâdîsına:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a ruk'a sunulup; "Denizlî kazâsında Sarubaba Zâviyesi'nde müctemi' olan ışıklar bid'at ü dalâlet ehli olup gice vü gündüz sâz u söz ile fisk u fücûr idüp Ömer ve Osmân nâmıyla varanlara; "Bed-nâmlardur." diyü isimlerin tebdîl itdürmeyince ziyârete ruhsat virmezler ve ziyârete varan kimesnelere evvelâ taşrada secde itdürürler,

andan ziyâret itdürürler ve kendüler dâyimü'l-evkât târikü's-salât olup; "Niçün namâz kılmazsınız ?" diyü sü'âl olundukda; "Bu velfîye hıdmet itdüğümüz kifâyet ider." [diyü cevâb virüp] ol diyârun eşirrâ vü eşkıyâsı ekseriyâ anlara mürîd olup ehl-i sünnet olan cemâ'ate muhkem buğz u adâvet itmişlerdür." diyü arz u takrîr olunup ahvâlleri görilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, kendü cânibünden sirran ve hafıyyen mu'temedün-aleyhim âdemler gönderüp tebdîl-i sûret ile mezbûr ışıkların evzâ' u etvârlarını tecessüs ü tefahhus itdürüp göresin; kendülerine isnâd olunan bid'at ü dalâletün aslı var mıdur, nicedür ? Şöyle ki; hakîkatî üzere ahvâllerin kâdî ma'rifetiyle şer'le teftîş idüp sâbit olan mevâddı yazup bildüresin. Şöyle ki; bu asıl dâll oldukları sâbit olanları habsidesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 2 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

313

Daha önce Rabna suyunun öte tarafında bulunan Bobofça Kalesi'nin suyun beri tarafında inşa edilmesinin emredildiği; şimdi de öte tarafta bulunan köylerden bu tarafa geçirilmesi kâbil olanların bu tarafa geçirilmesi; ayrıca Beç kralının İstanbul'a gelen elçisi tarafından krala gönderilen adamın da salimen Beç'e ulaştırılıp dönüşünde yine bu tarafa gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 3 R.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Rabna suyunun öte yanında olan Bobofça Kal'ası berü cânibde binâ olmak" emrüm olup hâliyâ öte cânibden dahı berü yakaya geçürilmesi kâbil olan kurâ vü re'âyâ geçürilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Rabna suyunun öte yakasında olan re'âyâdan berü yakaya geçürilmeğe kâbil olanları geçürdesin ki, berü yakada olan hâlî yirleri ma'mûr ideler ve kralun Südde-i Sa'âdetüm'e gelen ilçisi krala âdem göndermişdür; emîn ü sâlim ulaşdurup girü geldükde berü cânibe gönderesin.

314

İzmir'de bulunan zahirenin bazı madrabazlar tarafından dışarı satıldığı haber alındığından, zahirenin dışarı sattırılmayıp İstanbul zahiresi için gelen gemilere verdirilmesi.

Yazıldı.

İzmir kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda vâkı' olan terekeyi ba'zı matrabâzlar alup der-anbâr idüp hâric-i vilâyete gitdükleri i'lâm olundu. İmdi; mahrûse-i İstanbul zahîresi mühimmât dandır; hâric-i vilâyete kimesne tereke alup gitmek câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda bi'z-zât gereği [gibi] mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânda matrabâzlar ve gayriler der-anbâr itdükleri terekeyi hılâf-ı emr hâric-i vilâyete virdürmeyüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyyün varan gemilere virdüresin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm taht-ı kazânda olan terekeden emrûme mugâyir hâric yire bir habbe tereke virildüğü istimâ' oluna, sen mes'ûl olursın. Mu'âteb ü mu'âkab olmanı mukarrer bilesin; ana göre mukayyed olası.

315

Yenice-i Karasu'nun İskite köyü sakinlerinden Yeniçeri Hüsrev'in kâtili olduğundan şüphelenilen hizmetkârı Dimitri'nin buldurulup aynı olayda zanlı olan yeniçerinin eşi ile bir araya getirilerek teftiş olunmaları ve neticenin arz edilmesi.

Yazıldı.

Ağa muhızırına virildi. Fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yenice-i Karasu kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Halîl ve Ahmed yedlerinden hükm-i şerîf vârid olup; "Yenice kazâsına tâbi' İskite nâm karyede sâkin Husrev Yeniçeri katlolunup nâ-bedîd olup karye-i mezbûrenün müttehem ü mazınna* olanların ihzâr idüp şer'le teftiş olunup kâtiller kimler ise sâbit ü zâhir olursa sipâhî tâyifesinden ise habsidüp kazıyye neye müncerr olursa yazup bildüresin." diyü fermân olunmağın karye-i mezbûrda defe'âtle akd-i meclis olunup keyfiyyet-i ahvâl teftiş olunup ikdâm u ihtimâm olundukda; "Mezbûr yeniçerinin Timürhısârı kazâsına tâbi' Menlik nâm karyede Na'lbend Dimitri dimekle ma'rûf bir hizmetkârı var idi. Mezkûr kâfire kendü mâlından ticâret için bir mikdâr akça virüp ticâret itdürür idi. Ol esnâda; "Yeniçerinin hâtûnı Fâtuma ile mezbûr kâfirün mu'âmelesi vardır." diyü şâyi' olmuş iken yeniçeri gâyib olup mezkûr kâfir mezbûre avret ma'rifetiyle katleyledüğüne şübhemüz yokdur ve mezkûr kâfir yeniçeri gâyib oldukdan sonra haylî zamân yeniçerinin çukaların ve çakşırların giyüp ve atına binüp bî-tekellûf evine girüp çıkup bir aydan sonra bir kulın dahı katlidüp mezbûre hâtûn ile kâfirden; "Yeniçeri nice oldu ?" diyü sü'âl olundukda; "Selanik'e gitdi." diyü cevâb virüp ba'dehû mezkûr kâfir bir gice yeniçerinin atına binüp şiş ü kılıncın kuşanup ve esbâbların ve bir katırın alup kaçup gitdüğü" karye-i mezbûre halkı haber virdüklerinde mezbûre hâtûndan sü'âl olunacak; "Mezkûr yeniçeri bir gün bir kuzı getirüp büryân itdürüp karye-i mezbûrede şürb-i hamr itmeğe gidüp gice ile yine gelüp bâkî kalanın dahı [alup] kendünün taşra odasına çıkup mezkûr Dimitri ile ba'zı kâfirler ile gidüp sonra nice olduğın bilmedüm." diyü cevâb virüp mezkûr Dimitri'nün ihzârı lâzım olmağın nâhiye-i Menlik nâyibine mezkûr Yeniçeri Halîl ve karye-i İskite Yasakcısı Mahmûd ve Kethudâsı Yorgi nâm zimmî ile mürâsele gönderilüp; "mezbûr Dimitri ihzâr olunup veyâ mahallinde yarar kefillere virilmesi" taleb olundukda mezkûr varup mezkûr Dimitri evinde bulmayup ammâ; gâyib olan mezkûr Yeniçeri Husrev'ün bir ferâcesin evinde bulup ve bir atın bir yeniçeriye ve bir yağmurluğın bir bâzergâna satmış bulup kendüyi dahı Menlik kurbinde bir ruhbânlıkda şürb-i hamr iderken bulup elegetürmek kasditdüklerinde elvirmeyüp nâyibe mürâca'at idüp ellerinde olan hükm-i şerîf ile mürâseleyi virüp mezbûr nâyib mürâseleyi pâreleyüp mezkûr İskite kethudâsın habsidüp mezkûr Dimitri ihzâra ve kefillemeğe imkân

olmayup; "mezkûrun katline bâ'ıs mezbûre hâtûn ile mezkûr Dimitri'dür." diyü ihbâr itdüklerin" arzylemişsin. İmdi; mezbûr nâyibi niyâbetden ref' idüp min-ba'd niyâbet itdirmeyüp mezkûr Dimitri elegelüp teftîş olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp mezkûr kâfiri yataklarına ve turaklarına ve küfelâsına ve bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup ihzâr idüp dahı avret ile murâfa'a idüp bu fesâdı iden eger kâfirdür ve eger avretdür; şer'le sâbit oldukdan sonra habsidüp vukû'ı üzre arzyleyesin. Bu asıl âdem katlola, niçün mukaddem bunun gibi mazınna olanları elegetürüp habsitmeyesin yâhûd kefile virmeyesin; bu bâbda mes'ûl olmuşsin. Bu def'a beher-hâl ol kâfir elegelmek gerekdür. Şöyle ki; elegelmeye, neficesi sana âyid olur; bilmiş olasin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

316

Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Mazarak'taki hâslarının sâbık Voyvodası Ahmed'e kızını veren ancak voyvodanın ölmesi üzerine paralarını aldığı iddia edilen Mustafa oğlu Cani'nin İstanbul'da bulunup teftîş olunmak üzere oraya gönderildiği; adı geçenin teftîş olunması ve zimmetinde sabit olan akçenin alınup neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Pîrî Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Manastır ve Mazarak ve Aydonat kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa hazretlerinin kazâ-i Mazarak'da vâkı' olan hâslarının Voyvodası olan Murâd meclis-i şer'a gelüp; "Sâbıkâ Voyvoda olan Ahmed çiftliğinde haste yaturken Aydonat'da sâkin olan Mustafâ oğlu Cani nâm sipâhî kızını nikâh ile virüp cem' olmadın esbâb u nukûdiyla iç evlerine koyup merkûm Ahmed Voyvoda fevtolup esbâb u nukûdî defter olunmak için evine varıldukda esbâb u sepedleri ortaya gelüp defter olunurken Ca'fer ve sâyir hıdmetkârları; "Voyvoda fevtolmazdan dört-beş gün mukaddem merkûm Cani ile akçaların sayup şimdi mevcûd olan nakıdden gayri beş adet kîse içine filoriler koyup mühürleyüp cümlesin bir büyük kîseye koyup mühürleyüp sepedde komış idi. Hâliyâ merkûm kîseler ile filoriler sepedden alınmış." dimeğin Cani'den taleb olundukda inkâr idüp ikdâm olunup; "Ben dahı mezbûrun dört yüz bin akçaya mâlik olduğın bilürüm." diyü ikrâr itdükde ikrârı sicill olduğundan gayri Ergirikasrı Kâdîsı Mevlânâ Resûl haber gönderüp; "Mezbûr Ahmed Voyvoda'nun toprak kâdîsı ma'rifeti olup defter olmadın emvâl ü esbâbıyla niçün evüne koydun?" didüğinden mâ'adâ ahâlî-i vilâyetden dahı tefahhus olundukda; "Mezkûrun zikrolunan mâldan dahı ziyâde mâl olup mezkûr Cani, evinde ketmitdüşüne iştibâh yokdur." didüklerin" bildürmüşsin. Mezkûr Südde-i Sa'âdetüm'de bulunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Pîrî Çavuş'a kayd ü bend ile koşılup teftîş için gönderilüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre şer'le teftîş idüp müteveffânun mezkûr

zimmetinde ne mikdâr hakkı zuhûr iderse bî-kusûr hükmidüp dahı ahvâlin vukû'ı üzre arzidesiz; sâbit olan akçasın alup müşârun-ileyhün âdemine teslim idesiz.

317 *Van beylerbeyinin İran ahvâline dair gönderdiği mektubun alındığı; İran ahvâlinin aynı şekilde takip edilmesine ve elde edilen bilgilerin gönderilmesine devam edilmesi.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Yukaru Cânib'ün eger Gılân husûsı ve eger ilçî ahvâlidür; her ne dimiş isen ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, girü ahvâl ü etvârların tettebbu' u tecessüs itdürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâmdan hâlf olmayup basîret üzre olup gaflet câyiz değildir.

318 *Bağdad beylerbeyi Cezayir Seferi'nde görevlendirildiğinden, geri dönünceye kadar yerine Musul beyinin nezaret etmesine dair daha önce gönderilen emrin geçerli olduğu; adı geçenin Bağdad'ın muhafazası hususunda çok dikkatli olup gereken gayreti göstermesi.*

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhı'l-mezbûr.

Musul beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Bağdâd beğlerbeğisi dâme ikbâlühû Cezâyir Seferi'ne emrolunup sen varup müşârun-ileyh gelince Bağdâd'ı hıfz u hırâset eyleyesin." diyü emrüm olmuş idi. Ol emir kemâ-kân mukarrer olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol bâbda kemâl-i basîret üzre olup eger kal'adur ve eger sâyir vilâyet-i Bağdâd'dur; kimesneye i'timâd itmeyüp her husûsa bi'z-zât mübâşir olup her cânibe göz-kulak olup bir vechile hüsn-i tedârük eyleyesin ki, inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile re'âyâ vü berâyâ emn ü emân üzre olup etrâf u cevânibden bir zarar ihtimâli olmaya.

319 *Şehrizol muhafazasında görevlendirilen Rum beylerbeyinin Kerkük'te oturup Şehrizol Kalesi'ne iki sancakbeyi göndermesi ve gerek Gülanber Kalesi, gerekse diğer yerlerin muhafazasında çok dikkatli olması; ayrıca İran'ın ahvâlini de daima takip edip elde edeceği haberleri bildirmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhî'l-mezbûr.

Rûm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana vilâyet-i Şehrizol'un hıfzı emrolunup ol bâbda emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emir kemâ-kân mukarrer olup eyle olsa; hıfz u hırâset-i memâlik ehemmi mühimâtından olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ümerâ vü asâkir ile müretteb ü mükemmel varup Kerkük'de münâsib olan mahalde oturup dahi Şehrizol Kal'ası zabtı için, koşılan beğlerden iki yararın ta'yîn idüp gönderesin ki, varup kal'a içinde sâkin olup kal'ayı gereği gibi hıfzideler ve sen emrüm üzre sâyir beğler ve asâkir ile Kerkük'de oturup A'râb [u] cevânibün ahvâl ü etvârın tecessüs eyleyüp dahi ana göre basîret üzre olup ta'yîn olunan beğlerden ve askerden bir ferdi yanundan ayırmayup hâzır u müheyyâ olup her cânibe nâzır olasın ve ne zamânda varup beğlerden ve askerden yanunda ne mikdâr kimesne olup ve Şehri[z]ol için ümerâdan kimi ta'yîn itdüğün ve sâyir vâkıf olduğun ahbâr u âsârı yazup bildüresin. Eger Gülanber Kal'ası'dur ve eger sâyiridür; onat hıfzıtdürüp dikkat ile açılıp kapanup ehl-i fesâd ü şenâ'atın bir vaz'ı olmasun ve Yukaru Cânib'ün dahi ahvâlin tecessüs idüp etvârın ma'lûm idinüp gaflet üzre olmayasın.

320 *Van'dan Bağdad'a varıncaya kadar yol üzerindeki beylerin Bağdad'a gönderilen Ömer Çavuş'u sağ-salim Bağdad'a ulaştırmaları.*

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 4 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Van'dan Bağdâd beğlerbeğisine mülâkî olunca yolda vâkı' olan beğlere hüküm ki:

Ulağla irsâl olunan Ömer Çavuş'ı mahûf u muhâtara olan yirlerde âdem koşup emîn ü sâlim müşârun-ileyhe ulaşıdurasız; şöyle bilesiz.

321 *İran'a gönderilen casustan, Ulyanoğlu'nun İranlılar'la haberleştiği, İran şahının Gilan İsyanı'nı bastırmak gerekçesiyle ordu topladığı ve İstanbul'a elçi gönderme işini sonraya bıraktığına dair haberler alındığından, Bağdad beylerbeyinin bu haberleri tahkik ettirerek ona göre hareket edip İranlılar'la Ulyanoğlu'nun ittifak ederek saldırma ihtimalini gözönünde bulundurup uyanık olması ve İran hakkında yaptığı tahkikatın neticesi ile kendi durumunu arzetmesi.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a virildi. Fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'e câsûs gönderilmiş idi. Gelüp; "Ulyân-oğlu ol cânibe âdem

gönderüp; "Kadîmden biz size tâbi' olup hâliyâ üzerimize asker geliyor; mu'âvenet idün. Memleket ü vilâyet sizündür." diyü mu'âvenet taleb itdükde; "Mâbeynimüz sulh üzredür; nice idelüm ?" diyüp henüz doğru cevâb vermeyüp ve şâh dahı; "Gîlân hânı bana ısyân itdi." diyü Vezîri Ma'sûm'ı ve iki oğlın ve ba'zı sultânların küllî cem'ıyyet idüp Gîlân üzerine göndermek sadâsın eyleyüp ve Südde-i Sa'âdetüm'e ta'yîn itdüğü ilçiyi dahı göndermek üzere iken Gîlân ahvâli bertaraf olup gönderecek olduğı" haberi gelmişdür. İmdi; mezkûrun hîle vü hud'asından gaflet câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm basîret üzere olup ahvâl ü etvârların ve vâkı' olan cem'ıyyetlerin fi'l-vâkı' Gîlân için midür yohsa bir fikr-i fâsidi var mıdur ve Ulyân-oğlı'nun âdemlerine ne cevâb vermişdür; ma'lûm idinüp dahı ana göre amel eyleyüp gaflet ile ol cânibe irsâl olunan askere Ulyân-oğlı ittifâkı ile hayâl-i kâsidi olmaya ve Bağdâd zabtı için ta'yîn itdüğün Sinân dâme izzühûya Bağdâd'un gereğı gibi hıfzı için hükm-i şerîf gönderilmişdür; sen dahı onat vechile te'kîd eylesin [ki], gaflet üzere olmayup eger nefsi-i (?) kal'ayı eger sâyir vilâyeti onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp gaflet üzere olmaya ve ol cânibde dahı müşârun-ileyhün cem'ıyyeti haberi var mıdur, olduğı takdîrce Gîlân için midür, nicedür, ne vechile haber şâyi'dur; ma'lûmun olan ahbâr [u] âsârı ve ne yirde olup ve ne vechile tedârük üzere olduğun A'râb-ı bed-fi'âlün ahvâlin ve etvârın sâyir ümerâ vü asâkirden kimler* varup ne mikdâr asker olduğun ve sâyir i'lâmı lâzım olan ahbârı i'lâmdan hâlî olmayasın ammâ; bu husûsı kimesneye ifşâ itmeyesin.

322

Bağdad beylerbeyinin, Cezayir Seferi'ne tayin olunan Diyarbakır ve Şehrizol askerleriyle Kürdistan beylerinden ne kadarının yanına geldiğini, ne gibi hazırlıklar yaptığını ve düşman hakkında elde ettiği bilgileri ayrıntılı olarak yazıp arzetmesi.

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhı m.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Cezâyir Seferi'ne emrolunan eger Diyârbekir askeridür eger Şehri[z]ol askeridür eger sâyir ümerâ-i Kürdistân'dur; şimdiye değin yanuna kimler varup ta'yîn olunan tamâm varmış mıdur, nicedür; bilinmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin sefer-i mezbûra ta'yîn olunan eger Diyârbekir, eger Şehrizol, eger sâyir Kürdistân'dan, eger beğlerden, eger askerden kimler varup varmayanlar kimdür ve ne mikdâr asker varmışdur ve bi'l-fi'l ne mahalde olup ne tedârük üzere olduğun ve a'dânun ahvâl ü etvâr ve fikr ü firâsetidür; her ne vâkıf olmuş isen yazup her husûsı mufasssal arzileyüp gaflet üzere olmayup tamâm basîret üzere olasın.

[Yev]mü'l-E[r]bi'â, fî 5 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 6 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

323

Elmalı'da ahaliye zulmettiği bildirilen Kulaksızoğlu Mehmed'in yakalanıp teftiş olunması ve üzerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra hapsedilerek neticenin sicil sûretiyle arzedilmesi.

Yazıldı.

Teke Beğiniün Kethudâsı Hüseyin'e virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Teke beğine ve Elmalu kâdîsına:

Hâliyâ sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Kulaksuz-oğlu Mehmed nâm kimesnenün fukarâya zulmi olup bi-gayri hakkın mâlların alup ve katl-i nefis idenlere mu'în olup ve haylî ecnebîye bir tarıkla tîmâr alıvirüp ve harâmzâde yatağı olup ve nice kimesnelerin yirlerin ve yurdların alup te'addîsi hufyeten ahvâli tetebbu' olunup arz olunmak" fermân olunmağın; "Mezâlimi ziyâdedür." " diyü arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrdan hak da'vâ ider varsa hasımlarıyla berâber idüp bir def'a şer'le faslolmayan husûsları şer'le görüp gaybet iderse buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş idüp üzerine sübût ü zuhûr bulan hukûkî ashâbına alıvirüp vâkı' olan mevâddı yazup sûret-i sicilliyle arzidüp kendüyi habsidesin.

324^H

Siyaset olunan Çingene Kara Hızır adlı haramînin yoldaş ve yataklarından olan şahısların yakalanması için Evren Çavuş görevlendirildiğinden, bunların yakalanmasında İstanbul, Selanik, Sofya, Zağra ve Silistre güzergahındaki kaza kadılarının Evren Çavuş'a gerekli yardımı yapmaları.

Yazıldı.

Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

İstanbul'dan Selanik ve Sofya ve Zağra ve Silistre'ye varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

"Siyâset olunan Çingâne Hızır'un ve kurbet tâyifesinden yoldaşları olup Çingâ-nelerden Bahşı ve Şeştacı Budak ve Sevindük ve Mûsâ nâm harâmîlerin yatakları Migalkara kazâsında Harmanlı'da* Dîvâne Turgud ile Dervîş ve Cani ve Ergene kazâsında Kestenbolı nâm karyede Müsellem Murâd nâm kimesneler olup ve kurbet tâyifesinden mezbûr Kara Hızır'un ikrâr itdüğü [kimesnelerden] şikâr avlaşurken Kara Yunus [nâm] Çingâne'yi katlidüp ve nice fesâd idüp ve evler açup yollarda esbâb sirka idenlerden Hâce Emîr ve birâderi Hasan Beğ ve diğer birâderi Alîcân ve diğer birâderi Haydar ve yine Migalkara kazâsında tarık-ı âmda esbâb sirka idenlerden Şehsüvâr-oğlu Kel Alî ve birâderi Emîr Ağa ve diğer birâderi Pîrî ve Keklik Alîcân nâm dört nefer kimesneler Hâsköy ve Babaeskisi kazâsında

Husrev Paşa kethudâsı binâ itdüği âhûrlarda kışlarlarımıŝ ve bunlardan gayri H[â]ce Pîr Alî ve küyegisi Hurrem ve Keklik Budak ve mezbûr Hâce Pîr Alî'nün yatağı Keklik Baba Alî ve mezbûrlarun yatağı Ergene kazâsında Kestenbolı nâm karyede şerîk Müsellem Murâd ve karındaşıyla anası yatakdur." diyü haber vir[il]üp ve bunlardan mâ'adâ Kalburcı (?) Cemâ'atî'nden Ŝâhvirdi ve Kara Mustafâ ve Hâcî Hüseyin ve Süleymân ve İsmâ'îl ve Kara İŝâ ve Bayram ve Rüstem (?) ve Muharrem ve Savcı nâm harâmî gurbetlerün Ergene Köprüsi'nde Korıcı nâm karyede Emîr Mehmed nâm kimesne ve karındaşı ve küyegisi Börekci nâm kimesneler yatakları olup sâbıkâ harâmîlıkda katlolunan Hâce Pîr Alî'nün Karabûlbûl nâm oğlu elegeldükde; "Mezbûr Karabûlbûl ve Hâce Pîr Alî'nün zevcesi mezkûr Hâce Pîr Alî mezbûr Emîr Mehmed'de la'l kaŝlu bir altun yüzük ve bir mor ıskarlat çuka ferâce ve bir at ve karındaŝında bir yund ve bir haylî taş ve dört altun ve küyegisi Börekci'de bir yund ve bir büyük tepsi ve bir tancere emânet komış idi. Mezbûr katlolunup biz gaybet itdük; zikrolunan esbâblar mezkûrlarda kaldı." diyü haber virmeğîn mezbûrlar elegelmek içün Evren Çavuş irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr çavuşum mezkûrları her kankınızun taht-ı kazâsında bulup elegetürmek isterse ihmâl itmeyüp gereğı gibi mu'âvenet ü muzâheret eyleyüp elegetürüp habsidüp mezbûr çavuşum ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Ammâ, şöyle ki; mezbûrlar elegetürilmeli oldukda itâ'at-i emr itmeyüp inâd ü muhâlefet idüp veyâhûd harb u cenge mübâşeret idüp ısyân sûretin gösterürlerse zikrolunan harâmîlerden ve mu'în olup mu'âvenet idenlerden ol mahalde katlolunan kâtilden sorılmaya ve ba'zı yeniçeri vü sipâhî tâyifesinden ehl-i fesâdı elevirmeyüp inâd iderlerimiş. Anun gibi zikrolunan ehl-i fesâddan eger zü'amâ vü erbâb-ı tûmâr u yeniçeri yanlarında ola, taleb eyledükde virmeyüp inâd iderlerse isimleriyle mufassal ü meşrûh yazup arzidesiz ki, haklarından gelinüp ŝâyirlerine mûcib-i ibret ola ve mezbûr çavuşum ana göre ehl-i fesâddan her kimi elegetürmek isterse siz ki kâdîlarsız, sizün ma'rifetinüz ile görüp bu bahâne ile mezkûrlardan gayri kendü hâlinde olanlara dahlolunmayup veyâhûd kimesneden ekl ü celb olunmakdan hazer idesiz.

^H Bu hükmün bir benzeri için bkz. Mühimme V. hkm. 1138

325 *Van'da tamir ve binası emrolunan câmi-i şerîf ve hamamın kerestesi ile diğêr lâzım olan malzemelerin temininde gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine ve Van sancağıbeğlerine hüküm ki:

Van'da ta'mîr ü binâsı fermân olan câmi'-ı şerîf ve hammâmın kerestesi ve ŝâyir lâzım olan mühimmâtı ihzâr olunmakda mu'âvenetinüz olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mûcebince zikrolunan binâ husûsında lâzım olan eger kerestesidür, eger ŝâyir mühimmâtıdır; her ne ise mu'âvenet eyleyesiz; mübâşeret oldukda maslahat avk u te'hîr olunmaya. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hılâf-ı şer'-ı kavîm te'addî olunmaya.

326

Manastır'da tahrir olunan yerlerde bazı timar erbâbının raiyyetlerini kaçırıp müfredat defterlerini ibraz etmedikleri bildirildiğinden, bu gibilerin her kim olursa olsun dirliklerinin alınıp cezalandırılacakları.

Yazıldı.

Manastır Kâdîsı olup vilâyet tahrîrine me'mûr olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Tahrîr itdüğün yirlerde ba'zı erbâb-ı tîmâr müfredât defterlerin getürmek bâbında inâd itmeğın mâl-ı mîrîye küllî gadrolur." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ra'ıyyetleri kaçurup ve defterlerini tahrîre getürmeyenler eger sancakbeğidür ve eger alaybeğidür ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u müstahfızlar ve gayridür; dirlikleri alınmağla konılmayup mu'âteb olmaları mukarrerdür; ismi ve resmiyle yazup arzeyelesin.

327

Budun, Estergon, Zigetvar ve İstolni Belgrad muhafazalarında olan yeniçerilerin ulûfelerinin gönderildiği; yol üzerindeki kaza kadıları ile Semendire beyinin sözkonusu ulûfeleri salimen yerlerine ulaştırmaları.

Yazıldı.

Muhzır Kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Mahrûse-i İstanbul'dan Semendire beğine ve Usturgon'a ve İstolni Belgrad'a ve Budun'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Budun'da ve Usturgon'da ve İstolni Belgrad'da muhâfazada olan yeniçeri kullarının ulûfeleri irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Siz ki kâdîlarsız, her kankınızın taht-ı kazâsına vâsıl olursa muhâtara vü mahûf olan mahallerde kifâyet mikdârı âdem koşup birbirini emîn ü sâlim ulaşıdurasız ve menâzil ü merâhilde muhkem hıfzıtdürüp zarar müterettib olmakdan hazer idesiz ve sen ki Semendire sancakbeğisin, mezbûr hazîne vusûl buldukda Kal'a-i Sigetvar muhâfazasında olan kullarının ulûfesine kifâyet mikdârı âdem koşup Sigetvar Sancağı Beği İskender dâme izzühûya ulaşıdurasın ve Budun cânibine gidenleri dahı kezâlik.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 7 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

[Yev]mü's-Sebt, fî 8 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

328

Sarayda Çasnigirbaşı olan Mehmed'in babasına, Kırım'ın Begi vilâyetinde olan ailesini getirmesi konusunda yardımcı olunması ve orada kalan aile efradına zarar verilmemesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî kapucularından Ahmed'e virildi. Fî 9 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Hân hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'de Çâşnigîrbaşı olan mefharu'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *zîde kadruhûn*un babası olup Atebe-i Ulyâmuz'da şeref-i İslâm ile müşerref olup sipâhî-oğlanları zümresine ilhâk olunan Mehmed; "Begiş vilâyetinden olup girü ol cânibe ehl [ü] iyâlini ve sâyir kendüye tâbi' olanları getürmek ve ol cânibe kalanlara dahı dahlolunmamak" bâbında hüküm-i hümayûnumuz taleb itmeğin **gerekdür ki:**

Mezkûrları vilâyetine varup geldükde ve eger ol cânibden akribâ vü müte'allikâtından ve sâyirden getürecek kimesneleri getürmekde Âsitâne-i Sa'âdetimüz cânibine olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mücebince gereği gibi mu'âvenet eyleyüp ve anda kalan tâyifelerine dahı kimesneyi dahl [ü] tecâvüz itdürilmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz.

329

Filibi, Radomir ve Tatarpazarı kazalarında İstanbul zahiresi için alıkonulan koyunların defterleriyle birlikte Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Hasan Çavuş'un âdemi Ferruh'a virildi. Fî 9 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Filibi ve Radomir ve Tatarbâzârı kâdîlarına ve koyun ihrâcına gönderilen Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Filibi kazâsında 27.730 ve Radomir kazâsında 19.910 ve Tatarbâzârı'nda 7.150 aded mevsim koyunu olup mahrûse-i İstanbul'a gelmek için alıkonulmuş idi. Hâliyâ zikrolunan koyun mahrûse-i Edirne zahîresiyçün sürülüp gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u tevakkuf itmeyüp siz ki kâdîlarsız, bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan mevsim koyunların ihrâc idüp ve sen ki çavuşsın, ihrâc olunan koyunları addidüp dahı ber-vech-i isti'câl sürüp mahrûse-i Edirne'ye getüresin ve ne mikdâr koyun ihrâc olunup gönderildiğin defter idüp imzâ idüp bile getüresin [ki], ana göre alına. Koyun husûsı ehemmi mühimâtıdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyüp ve koyunları vakti ve mevsimi ile getürmek ardınca olası. Sonra özrinüz makbûl olmaz, mu'âteb olursız; ana göre mukayyed olası.

330

Filorina'nın İsporna kasabasında ahaliye zulmettiği bildirilen Evranosoğlu Derviş'in yakalanarak küreğe konulmak üzere sicil sûretiyle birlikte İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Ğinâyî Çelebî'ye virildi. Fî 12 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Filorina ve mahâyif tefîşi kâdîları ve mahâyif tefîşi[ne] me'mûr olan İskender Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki Filorina kâdîsısın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' İsporna nâm kasaba ahâlîsinden Dîvâne Mustafâ nâm kimesne yedinden hükm-i şerîf vârid olup; "Kasaba-i mezbûrda sâkin Evranos oğlu Dervîş nâm kimesnenün fesâd ü şenâ'atin ve ba'zı müslimânlar ve kâfirlerün hılâf-ı şer'-ı kavîm esbâb u emlâkin alup zulm ü te'addî eylediği i'lâm olundukda mezkûrun ahvâlî şer'le görölüp vâkı' ise sûret-i sicilleri ile bile gönderesin ki, küreğe konıla." diyü emrolunmağın emr-i şerîf mûcebince mezbûra nâyibler ve muhızrlar, voyvoda âdemleri irsâl [ve] şer'a da'vet olundukda mâd ü muhâlefet idüp gelmeyüp ve dâyimâ muhtefî olmağı âdet eylediğin" bildürmişsin. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Varıcak, siz ki kâdîlar ve çavuşumsız, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûr Dervîş'i elegetürüp gaybet iderse yatağ u turağına ve akvâm u akribâsına ve bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup getürdüp dahı emr-i sâbık mûcebince amel eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 10 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

331

İlbasan kadısı ve Draç reâyası İlbasan beyi aleyhinde, adamlarının halka zulmettiğine dair arz ve arzuhal; İlbasan beyi de kadı aleyhinde yolsuzluk yaptığına, Zaim Mustafa'nın kötü kimse olduğuna ve Hatib Mustafa ve Mehmed adlı kardeşlerin sahtekârlıklarına dair arz gönderdikleri ve buna mukabil Zaim Mustafa ise, sancakbeyinin kendisine garazı olduğunu söylediğinden, kimin haklı kimin haksız olduğunun ortaya çıkarılabilmesi için Selanik beyi ve kadısının İlbasan'a giderek tarafları biraraya getirip teftiş etmeleri ve neticeyi ayrıntılı olarak arzetmeleri.

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Abdülkerîm Çavuş'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Selanik beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ İlbasan Kâdîsı olan Abdî mektûb gönderüp; "Müslimânlardan cemm-i gafîr cem' olup İlbasan Beği Ahmed *dâme ızzühû*nun voyvodaları ve âdemlerinün te'addîsinden çârsû [vü] bâzâr kapanup müslimânlar câmi'da namâz kılmaz olmuşlardır." diyü arzidüp ve Draç kazâsı re'âyâsının ba'zıları dahı arz-ı hâl sunup; "Mîr-i müşârun-ileyhün voyvodaları ve âdemlerinün zulm ü te'addîsinden celâ-yı vatan itmelü oldukda on yedi pâre karye kâdîya iletmedin hılâf-ı şer' "cizye" diyü üç ayda kırk altı bin altı yüz akça almışlardır." diyü ızhâr-ı tezallüm idüp ve müşârun-ileyh Ahmed *dâme ızzühû* dahı mektûb gönderüp; "İlbasan kâdîsının re'âyâya envâ'-ı zulm ü te'addîsı olup mâl-ı mîrîyi bel' u ketm itdüğün ve İlbasan sancağında ze'âmete mutasarrıf olan Mustafâ'nun şirret ü şekâvet üzre olduğun ve Hatib Mehmed ve Mustafâ nâm karındaşlar için; "Müzevver arzlar ile bizüm gedüklerimiz aldurmışlardır." diyü İlbasan müstahfızları ve dizdârları şekvâ itdüğün" i'lâm eyleyüp bu

bâbda olan berât u hüküm ve sûret-i sicillerin aynı ile gönderüp ve mezbûr za'îm dahı Dergâh-ı Mu[‘a]llâm'a gelüp; "Mîr-i müşârun-ileyh hılâf-ı kânûn serbest ze'âmetüme dahlidüp; "Bi-hasebi's-şer' siyâsete müstehıkk olanlar kânûn üzre benüm ve âdemüm ma'rifetimüz ile görilsün." didüğüm için hakkumda hılâf-ı vâkı' nesne arzidüp dâyimâ rencîde itmekden hâlî değıldür." diyü bildürmeğın hakîkat-i hâl ma'lûm olunmak için bu bâbda olan arzların ve arz-ı hâlün aynı ile sûretleri ihrâc u irsâl olunup sizün kemâl-i diyânet ü istikâmetinüze i'timâd-ı hümâyûnum olmağın bu husûslar bi-hasebi's-şer' siz görmek emridüp **buyurdum ki:**

Abdülkerîm Çavuş vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ikinüz bile nefsi-İlbasan'a varup bu bâbda huzûr lâzım olanları meclis-i şer'a ihzâr ve gönderilen sûret-i arzlara ve arz-ı hâllere nazar idüp dahı İlbasan kâdîsı mîr-i müşârun-ileyh hakkında arzeylediği ve Draç kazâsı re'âyâsının şikâyetleri vâkı' mıdur, şer'le sâbit olur mı ve sancakbeğının dahı kâdî-i mezbûr ve za'îm hakkında arzları vâkı' mıdur ve mezbûr za'îm dahı kendü hâlinde kimesne olup sancakbeği garazan mı arzeylemiştir yohsa fi'l-hakîka arzeylediği üzre eşirrâ vü eşkiyâdan mıdur ve ol dizdâr u müstahfızlar şekvâ itdüğü kimesneler arzolundukları gibi midür, nicedür; tamâm hakk üzre şer'le teftiş idüp görüp her birinün ahvâlin yanınızda sâbit ü zâhir olduğı üzre mufassalen yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesiz ve haklarında vâkı' olan sûret-i sicilleri dahı bile gönderesiz.

332

Beç ilçisi için Edirne'de bir mesken tedarik edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 12 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Beç ilçisi için mahrûse-i Edirne'de yir tedârük olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mustafâ Çavuş vusûl buldukda, mukayyed olup mezbûr ilçiyeye mahrûse-i Edirne'de eger kârbân-sarây ve eger evdür, münâsib olan mahalde bir mesken tedârük eylesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 11 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 12 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

333

İnebolu'da oturup avâırz salan, sandallar basan ve fitne fesad ehli oldukları bildirilen Demircioğlu, Kara Kemal ve Parmaksız adlı şahısların yakalanarak teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip sicil sûretlerinin gönderilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Kapudân paşaya ulaşturmak için gönderildi. Fî 23 Rebî'ul-âhır, sene: 975

Kastamoni beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Demürci-oğlu ve Kara Kemâl ve Parmaksuz nâm kimesne ba'zı sùhteler ile sandallar basup ve İnebolı kazâsında oturup avâız salup ve oğlanlar çeküp fesâd iderlerimiş. Anların gibi fitne vü fesâd ehlini elegetürüp şer'le hakkından gelmek uhdenüze lâzım iken mukayyed olmamağa bâ'ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikrolunan ehl-i fesâdı her kande ise elegetürüp gaybet iderlerise akvâm u akribâsına buldurup getürdüp göresiz; isnâd olunan husûs vâkı' ise habsidüp fesâd ü şenâ'atlerin mufassal yazup arzeyelesiz. Dikkat ü ihtimâm idüp elegetürmeyince olmayasız ve üzerlerine sübût bulan mevâddı defter ü sicill idüp sùret-i sicillerin gönderesiz; sonra emrüm ne vechile olursa amel eyleyesiz.

334 *Mısır beylerbeyinin, halkın refah ve huzur içinde olduğu, Nil'in bol aktığı ve kendisinin memleketin muhafazası ve mal tahsili için çalıştığına dair gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin bundan sonra da aynı şekilde gayret gösterip hazineyi vaktinde göndermesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "re'âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl ve refâhiyyet üze olup Nîl-i mübârek dahı cereyân üze olup ve sen dahı tahsîl-i mâl ve hıfz-ı vilâyetde sa'y üze olup hazîne irsâl olmak üze idüğün" bildürmişsin. Her ne dimiş isen ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kemâ-kân hıfz u hırâset-i memleket ve refâhiyyet ü itmînân-ı ra'ıyyet ve tahsîl-i emvâl-i Hazîne'de bezl-i maktûr eyleyüp vakti ile hazîneyi irsâl idüp muhtâc-ı arz olanı arzeyelesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 13 Rebî'ul-âhır, sene: 975

335 *Bkz. hkm. 75.*

Yazıldı.

Âdemlerinden Sinân'a virildi. Fî 13 Rebî'ul-âhır, sene: 975

Hân hazretlerine nâme-i hümayûn ki:

Hâliyâ Südde-i Seniyye-i Sa'âdet-medâr ve Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidârımız'a – ki, melâz-i havâkîn-ı zamân ve melce-i selâtîn-ı devrândur– mektûb-ı muhâlesat-üslûbunuz vârid olup; "serîr-i saltanat-ı Osmânî mukârenet-i inâyet-i Yezdânî ile zât-ı ma'delet-sıfâtımuza müyesser olduğın tehniye idüp andan mâ'adâ Çerâkise-i menhûs ile Rûs-ı devlet-ma'kûsün ittifâk-ı nifâk-encâmların ve sükûn u karâr iden Nogay Tatarları gönderilmek mümkün olmaduğın" bildürüp andan gayri dahı her ne tahrîr olunmuş ise

alâ-vechî't-tafsîl Pâye-i Serîr-i İzzet-masîrimüz'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânemüz muhît u şâmil olmuştur. **Gerekdür ki:**

Nâme-i şerîfüm vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn ü ezmân ve sevâbık-ı [şü]hûr ü ahyândan ilâ-hâze'l-ân Âsitân-ı Muhalledü'l-iclâl [ve] dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımız ile olan sadâkat ü ihlâs mücebince dîn bâbında ve Devlet-i Ebed-peyvend-i Husrevânemüz'e müte'allik olan umûrda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûr u bürûz idüp etrâf u cevânibden ve sâyir a'dâ taraflarından lâyh olan ahhâr u âsârı Atebe-i Ulyâmuz'a i'lâm ü iş'ârdan hâlî olunmaya ki, bâ'ıs-i izdiyâd-ı kavâ'id-i ülfetdür.

336 *Şeyh İsa'nın kendisine tâbi olan kimselerle birlikte Rodos'a gönderilerek teslim olunduğuna dair temessük alınması ve maişeti için günlük elli akçe vazife tayin olunması.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Şeyh Îsâ ahvâlin" bildürmüşsin. İmdi; emr-i sâbık üzre Rodos'a gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr emr-i sâbık üzre Rodos'a gönderüp teslîm olduğuna temessük alup ve yevmî elli akça vazîfesin dahı kaydeyleyüp ma'îşeti için tasarruf itdüresin ve mezbûrı tevâbi'ı ile Rodos'a gönderesin.

337 *Mısır beylerbeyinin, Mekke ve Medine fukarası için sadaka olunan cerâyeyi inşa olunan kalyona yükletmesi ve adaletle dağıtılması için yarar adamlarla göndermesi.*

Yazıldı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsıyçün sadaka olunan yedi bin erdeb cerâyânun tahmîli için an-karîb kalyon yapıp tahmîl olunup irsâl olunmak üzredür." diyü bildürdi. **Buyurdum ki:**

Emr-i sâbık üzre tahmîl idüp irsâl eyleyüp ammâ; yarar [u] mu'temedün-aleyh âdem ta'yîn eylesin ki, hüsn-i istikâmet ve kemâl-i adâlet ile tevzî' idesin.

338 *Mısır beylerbeyinin, Mısır'daki meşâyih zâviyeleri ile Mekke ve Medine'ye gönderilen cerâyeler verilip bunların dışında kullara verilen cerâyenin ref edilmesini arzettiği; bu hususta eskiden beri var olan uygulamanın aynen devam ettirilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan meşâyih zâviyeleri ekser İmâm-ı Şâfi'î ve ba'zı İmâm-ı Ebu'l-Leys *rahmetu'llâhi aleyhimânundur*. Mezkûrların senevî cerâyeleri dört bin iki yüz yigirmi tokuz erdebb olur. Zikrolunan şeyhlara kemâ-kân cerâyeleri virilmek ve bunlardan ve Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'ye gönderilen cerâyeden mâ'adâ sâyir cümle kulun cerâyesi ref' olunmak" husûsın arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan cerâyeler husûsında kadîmden olgeldüğü üzre amel eylesin ve meşâyih kemâ-kân viresin.

339 *Sakız beyiyle birlikte muhafazada bulunan gemilerin içeriye gönderilmesi.*

Yazıldı.

Galata emînine virildi. Fî 17 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Sakız beğine hüküm ki:

Senünle muhâfazada olan gemileri içeriye göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol gemileri gönderesin ki, vakti ile içerü geleler.

340 *Boğdan ve Eflak'ta askere ihtiyaç olmadığı bildirildiğinden, askere izin verilmesi ve Silistre beyinin sancağına dönmesi.*

Yazıldı.

Beğün âdemi Haydar'a virildi. Fî 13 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Silistre Beği Yûnus Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Boğdan ve Eflak'dan haber gelüp; "Düşmen olmayup askere ihtiyâc yoktur." diyü bildürdükleri ve askere icâzet virmesin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzulunduğu gibi ise askere icâzet virüp sen dahı sancağına gelesin.

341 *Önceki beylerbeyi zamanında kanuna aykırı olarak timara çıkan ecnebûlerin teftişine memur olan Maraş defter kethüdâsı bu hususun Dulkadirlü beylerbeyi marifeti ile görülmesini talep ettiğinden, beylerbeyinin de bu meselenin üzerinde durup bu gibileri teftiş ederek kimler olduklarını defter edip arzetmesi.*

Yazıldı.

Mar'aş Çavuşlar Kethudâsı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 14 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Dulkadirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mar'aş'da Defterî Kethudâsı olan () *zîde mecdühû* bundan akdem Beğlerbeği olan Ahmed *dâme ikbâlühû* zamânında hılâf-ı kânûn u emr tûmâra çıkan

ecnebîlerin tefâtûşin iltizâm idüp; "senün ma'rifetün ile görmek" için hükm-i şerîf recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup anun gibi müşârun-ileyhün zamânında hılâf-ı emr ve hılâf-ı kânûn tûmâra çıkmış ecnebî var ise tefâtûş eyleyüp ne mikdâr ise isimleri ve resimleri ile ve ne tarîk ile çıkdukların defter idüp arzidesin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel idesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 14 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

342 *Sis muhafazasında görevli Tarsus beyinin muhafazaya ihtiyaç kalmamışsa sancağına dönmesi.*

Yazıldı.

Adana Beği iken fevtolan Pîrî Beğ'ün Kethudâsı Dervîş Beğ'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Tarsus beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Sis sancağının muhafazası hıdmeti" emrolunmuşdı. Hâlâ eyyâm-ı şitâ irişüp sancağına varmak murâd itdüğün i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; i'lâm olunduğı üzre muhafazaya ihtiyâc yoğısa sancağına varasın, hıfz u hırâsetinde olasın.

343 *Müteferrikalardan vefat eden bezirgân Mustafa'nın zimmetinde olan meblağın hesabının Sultan Süleyman Hân İmâreti Evkâfı Mütevellisi Kemal Efendi ile beraber görülüp nerelere verildiğinin ortaya çıkarılması.*

Yazıldı.

Mezbûr Mütevellî Kemâl'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm müteferrikalarından olup fevtolan Bâzergân Mustafâ için alup zimemde olan on bin kerre yüz bin ve on bin akçanun, vârisleri tarafından virilen defter mücebince merhûm ve mağfûrun-leh ceddüm Sultân Süleymân Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* İmâret-i Âmiresi Evkâfî'na Mütevellî olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kemâl *zîde mecdühû* ma'rifeti ile yirlü yirinden görölmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup meblağ-ı mezbûr müteveffâ-yı mezbûra ne tarîhda teslîm olmuşdur ve kimlere virilmişdür; ale'l-infirâd tarîhlarıyla ol defter mücebince müşârun-[i]leyh ma'rifeti ile yirlü yirinden görüp zuhûra getürüp arzeyeleyesin.

344 *Boğdan voyvodası Aleksandra'nın hanımını tedavi etmek üzere Tırhala'dan Boğdan'a gidecek olan Hekim Ergiri oğlu Todoş'a yolda müdahale edilmemesi.*

Yazıldı.

Tırhala'dan Boğdan'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ Boğdan Voyvodası kıdvetü'l-ümerâ'î'l-milleti'l-Mesîhiyye Aleksandra Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "hâtûnı şikest olup anda ılâc ider kimesne olmayup Tırhala kazâsında [karye-]i^H Veleş['de sâkin Ergiri oğlu Todoş]^H nâm zimmî hakîm olup kendü tarafına gitmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûr zimmîye Boğdan'a varınca yolda ve izde hılâf-ı şer' kimesneyi dahlitdurmeyesiz.

^H İlâve edilen kısımlar için bkz. hkm. 349

345

Kazıklı ve Tona derbentlerini tutup gelip geçenleri soyan ve bir çok kimseyi öldürdüğü bildirilen Hüseyinkulu ve yoldaşlarının yakalanarak teftiş olunması ve sabit olan suçlarının arzedilip kendilerinin hapsedilerek gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr alaybeğiniün âdemi olup mektûb getüren Mehmed'e virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Menteşe alaybeğisine hüküm ki:

Lâzikıyye Kâdîsı Yahyâ mektûb gönderüp; "Hüseyin-kulı demekle ma'rûf levend on nefer mikdârı kuttâ'u't-tarîk ile Kazıklı ve Tona nâm derbendlerde yola turup evvel-bahârdan bu zamâna gelince on beş kimesneyi katlitdüklerinden gayri nice bâzergânları mecrûh ve mâlların gâret idüp bir yirde turma[ma]ğla sancakbeği âdemleri dahi elegetüremeyüp mezbûr bi'l-fi'l ol vechile fesâd üzre olduğın ve senün istikâmet ü şecâ'atün ve ol yirlere vukûfun olup emr ile mezbûr ehl-i fesâdı elegetürmeğe müte'ahhid olduğın" i'lâm eylemiş. İmdi; zikrolunan ehl-i fesâdun elegetürilmesin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm cidd ü ikdâm ve dikkat [ü] ihtimâm ile mukayyed olup mezbûr ehl-i fesâdı her kande ise tettebbu' idüp ne vechile mümkün ise toprak kâdîları ve mûmâ-ileyh ma'rifeti ile elegetürmekde envâ'-ı mesâ'i-i cemîle zuhûra getüresin. İnşâ'a'llâh elegetürdüğünde mezbûrlardan da'v[â]-yı hakk ider kimesneler var ise mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ma'rifeti ile hakk üzre teftiş idüp sâbit ü zâhir olan fesâd ü şenâ'atlerin sicill itdürüp ve mezbûrları muhkem habsitdürüp vâkı'-ı hâllerin mufassal ü meşrûh yazup arzyleyesin ki, ol bâbda sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdir olursa mûcebi ile amel oluna.

346

Rodos beyi iken vefat eden Ahmed Bey'in oğlu Muhammed'in kadirgasının eksiksiz olarak Sığacık Beyi Hüseyin Bey'e verilmesi.

Yazıldı.

Sı[ğacık Beğiniün âdemi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûr beği iken vefât iden Ahmed Beğün oğlu Muhammed'ün anda muhâfaza hıdmetinde iken bindüğü kadirğası cemî' âlât ü esbâb u kürekciysiyle mükemmel ü bî-kusûr hâliyâ Sığacık Beği olan Hüseyin'e virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle âdemi vardukda, emrüm üzre mezkûrun muhâfazada bindüğü kadirganun âlât ü esbâb u kürekcisinden bir nesnesin alıkomayup mükemmel ü bî-kusûr müşârun-ileyhün varan âdemlerine teslim eylesin.

347

Karesi ve Biga sancaklarının tahriri emrolunan Mihaliç Kadısı Piyale'nin yaya, müsellemler ve toğancıların da tahririni yapması.

Yazıldı.

Er-oğlu'na virildi; ulaştırmağıçün. Fî 23 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Alınup Za'im Mustafâ Çelebî'ye virildi.

Karesi ve Biga sancakları tahrîri emrolunan Mihaliç kâdisına ve Defter-i Hâkânî kâtiblerinden Kâtib ta'yîn olunan Piyâle'ye hüküm ki:

Zikrolunan sancakların tîmârları tahrîri size emrolunmuşdı. Ol sancaklarda vâkı' olan yaya vü müsellemler ve toğancılar dahı tahrîr olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan sancakların piyâde vü müsellemlerin ve toğancıların dahı tahrîr eyleyüp itmâma irişdüresin.

348

Nevbetle deryâ muhafazasında bulunmaları emrolunan Sığacık sipahilerinin görevlerine gelmekte ihmalkâr davrandıkları bildirildiğinden, kendilerine yeniden tenbihte bulunulması ve gelmeyen olursa isimleri ve tîmarlarıyla yazılıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Sığacık Beğiniün âdemi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Sığacık beğine hüküm ki:

Bundan akdem livâ-i mezbûr sipâhîleri nevbetle deryâ muhâfazasında olmaları emrolunup ol bâbda emr-i şerîfüm dahı virilüp hıdmete gelmeyüp ihmâl ü müsâhele üzre oldukları i'lâm olundu. İmdi; ol hükm-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre livâ-i mezbûr sipâhîlerine tenbîh ü te'kîd eylesin ki, nevbetle deryâ muhâfazasında hâlî olmayalar. Anun gibi nevbetinde hıdmete gelmeyüp ihmâl ü müsâhele üzre olanları isimleri ve tîmarlarıyla yazup arzidesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

349

Tırhala'da bulunan Hekim Ergiri oğlu Todoş'un Boğdan voyvodasına gönderilmesi ve yolda kendisine müdahalede bulunulmaması.

Yazıldı.

Mezbûr voyvoda'nın âdemi Murâd'a virildi. Fî 15 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Tırhala beğine ve kâdîsına:

Hâliyâ Boğdan voyvodası mektûb gönderüp; "Tırhala kazâsında karye-i Veleş'de sâkin Ergiri oğlu Todoş nâm hakîm ba'zı mu'âlece için kendüye gönderilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün âdemi vardukda, mezkûr hakîmi kendü rızâsıyla âdemlerine koşup mezkûr voyvodaya gönderesiz. Varup mümkün olan masâlihın görüp girü gele ve menâzil ü merâhilde hılâf-ı şer' kimesne dahlitmeye ve ba'de'n-nazar bu hükmi âdemleri elinde ibkâ idesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

350

İstanbul için zahire yüklenen gemilere hisar-eri konulup harice götürülmesine mâni olunması; balmumu vs. metân da başka vilâyetlere götürülmesine izin verilmemesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Ahmed'e virildi. Fî 16 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Anabolı kapudânına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kal'a-i Anabolı ve Arhoz ve Kördüs ve Atina ve ana tâbi' iskelelerde ahkâm-ı şerîfe ile mahmiyye-i İstanbul için yiğirmi pâre sefine arpa ve kimi sâyir me'kûlât yüklenüp zikrolunan gemilerin her biri üçer-dörder yüz müd ve ba'zı ağrıbarlara beşer yüz müd arpa tahmîl olunmuşdur. Zikrolunan gemilerin re'îslerine virilen ahkâm-ı şerîfede; "Tahmîl olunan gemilere yarar hisâr-erenleri koşup gönderesiz." diyü fermân olup Anabolı ve Arhoz İskeleleri'nde tahmîl olunan dört kıt'a ağrıbar ve tokuz pâre karamürsel gemilerine bir ferd hisâr-eri konılmayup bile gönderilmemişdür. Zikrolunan gemiler ne cânibe gitdikleri ma'lûm olmayup; "Bu makûle gemiler vâkı' olursa ahzolanup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin." diyü bu bendelerine fermân olunmuş idi. Lâkin bu husûs için müstekıl hükmi şerîf olmamağın kuzât mâni' olup dahlitdurmeyüp şöyle ki; anun gibi gemi gelüp tereke tahmîl idüp içlerinde hisâr-eri olmayup mahrûse-i İstanbul'a gitmeyüp hılâf yire ve küffâra gitmek fehmolunan gemiler tutulup arz olunmak için müstekıl hükmi şerîf virilürse ve ba'zı zamânda Venedik'den tüccâr ile barçalar gelüp gitmeli oldukda bu diyârdan bal mûmı ve iskarmıye (?) üzümü ve mübâlağa sünger ve bu makûle metâ' dâru'l-harbe gitmek memnû' ise hükmi şerîf virile." diyü arz itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi mukayyed olasın ki, vech-i meşrûh üzre eger tereke ve eger bal mûmı ve gayridür; aslâ bilâ-emr deryâya ve hâric-i vilâyete iletürmeyesin. Ammâ; bu bahâne ile emr-i şerîfüm ile tereke alup içinde hısâr-eri olan gemilerden mücerred ahz ü celb için avk u rencîde olunmakdan hazer eylesin.

351 *Şah Ermen Câmîi Hatibi Mahmud tarafından câminin tamir edilmesi gerektiği bildirildiğinden, tamiri için gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 16 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Van beğlerbeğisine ve kâdîsına ve Van kullar ağasına ve dizdârına hüküm ki:

Şâh Ermen Câmî'ı Hatîbi olan dârende Mahmûd Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "câmi'-ı mezbûr harâba müteveccih olduğın" bildürüp; "binâsına mu'âvenet" taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Her biriniz câmi'-ı mezbûrun binâ vü ta'mîrine gereği gibi mu'âvenet idüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

352 *İzmir'den Venedik gemilerine tereke ve kuru meyve verildiği haber alındığından, İstanbul zahiresi dışında Venedik ve diğer gemilere tereke ve kuru meyve verilmemesi ve emre aykırı iş yaptırılmaması.*

Yazıldı.

Muhtesib Vâsi' Çavuş'a virildi. Fî 16 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

İzmir ve Foça kâdîlarına hüküm ki:

Venedik gemileri taht-ı kazânuzdan gemilerine kuru meyve vü tereke virdükleri istimâ' olundu. İmdi; küffâr-ı hâksâra emrûme muhâlif meyve vü tereke virilmek memnû'dur. Bu bâbda mu'âtebsiz. **Buyurdum ki:**

Varıcak, dâyimâ mukayyed olup min-ba'd mahrûse-i İstanbul zahîresinden gayri emrûme mugâyir Venedik gemilerine ve gayra kuru meyve vü tereke virdürmeyesiz. Şöyle ki; ba'de'l-yevm hılâf-ı emr küffâr-ı hâksâra meyve vü tereke virildiği mesmû'-ı şerîfüm ola, aslâ mecâl vermeyüp muhkem hakkınızdan gelinür; ana göre mukayyed olup emrûme muhâlif iş olmakdan hazer eylesiz.

353 *Bkz. hkm. 235.*

Yazıldı.

Mükerrerdür; yukarıya geçmişdür.

Rodos beğine:

Rodos Kal'a dizdârı mektûb gönderüp; "Rodos'a gelen Boğdan beğlerinden ve diyâr-ı

Arab'dan gelen Tura Beğ dimekle ma'rûf kimesne oğullarından birkaç kimesne olup evvelden gelen dizdârlar kal'adan taşrada maslahatları düşdükde yanlar[ına] kapucu koşarlarımıŝ. Zabıtmek istediğünde inâd ü muhâlefet itdüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, arzitedüğün gibi ise mezkûrları kadîmden ne vechile zabtolagelmiş ise giri ol vechile zabteyleyesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 17 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

354 *Cidde'de yapılmakta olan câmi ve medresenin eksiklerinin giderilerek bir an önce bitirilmesi.*

Yazıldı.

Cidde Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "binâsı fermân olunan medâris içün evler alınıp ve binâsına mübâşeret olunup ders-hâneler ve iki şerefelü minâre ve sâyiri itmâma irişüp henüz irişmeyen dahı tamâm olmak üzre olup" andan gayri dahı her ne dimiş isen tamâm ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre ta'yîn olunan eger medârisdür, eger hayrâtur (?), eger gayridür; inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve hıdmetün mukâbelesinde otuz bin akça terakkî olunmuşdur.

355 *Cezâyir gemilerinin Fransız topraklarına saldırdıkları ve ahde muhalif iş yaptıkları bildirildiğinden, Fransa ile dostluk ilişkilerinin bozulmaması için Fransa'ya bağılı kale ve topraklara saldırılmaması.*

Yazıldı.

Françe ilçisinün âdemine virildi. Fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Françe pâdişâhı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Cezâyir mukâbelesinde vâkı' olan memleket ü vilâyete Cezâyir gemileri ile asker varup gâret idüp ahde mugâyir re'âyâların esîr iderlerimiş. İmdi; Françelü kadîmden Südde-i Sa'âdetüm ile dostluk üzre olup anlarun memleket ü vilâyetine dahl câyiz değıldür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dâyimâ mukayyed olup gereğı gibi askere tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd Françe'ye tâbi' olan eger kal'alardur, eger sâyir memleket ü re'âyâdur; gâret ü esîr olmayup ahde mugâyir iş itmeyesin; idenlerün haklarından gelesin. Şöyle ki; bir dahı şekvâ ideler, neticesi sana âyid olur.

Yazıldı.

Bu dahı. Fî't-târîhü'l-mezbûr.

Bir sûreti, Mağrib Trablusı beğlerbeğisine.

356

Şam ve Haleb mukâtaaları daha önceleri bir olup şimdi ayrıldığından, Trablus İskeleyi ve nevâhîsinin Haleb defterdarı tarafından zaptedilmesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Defterdâr Dervîş Çelebî hizmetinde olan Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 18 Rebî'ul-âhır, sene: 975

Haleb cânibi defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Haleb Beğlerbeğisi Sinân dâme ikbâlühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Haleb'ün ümenâ vü ummâli feth-ı hâkânîden berü Şâm ile Haleb Mukâta'aları mahlût olup Trablus İskeleyi Mukâta'ası Haleb'de satılan bahâr öşri bile satılugelüp ve Hamâ Mukâta'ası Hımıs Mukâta'asıyla mahlût olup ve harâcı dahı Hımıs harâcı ile bile olup hâlâ defterdârlık ayrılmak ile müstekıl zabtolunması asîr olup mukâta'aları fesholmak lâzim gelür. Fesholunduğı takdîrce ümenânun kısta'l-yevmi alınmağa kâbiliyyet olmayup makbûzları alınmak lâzim gelicek mâl-ı mîrîye kemâl [mertebe] zarar olur." diyü bildürüp ve Südde-i Sa'âdetüm'de olan Venedik baylosı dahı; "Bizüm metâ'imuz kadîmden Trablus'a gelüp andan Haleb'de bey' olunugelmişdür. Şâm defterdârı tarafından dahlolunursa size dahı kemâl-i usret ve zarar u ziyân olur." diyü şekvâ itdükleri ecilden Trablus İskeleyi'n ve nevâhî-i Trablus'ı ve ifrâz-ı Trablus'ı sen zabtitmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan iskeleyi ve nevâhîsin ve ifrâzın dahı zabtidüp kadîmden Şâm nâzırı olanlar ne kalem zabtidegelmişler ise hâlâ Şâm defterdârı dahı ol kalemleri zabteyleye; andan gayra dahlitmeyüp sen zabteyleyesin.

Yazıldı.

Bu sûrette Şâm defterdârına dahı hüküm yazılmışdur. "... Sana sâbıkâ gönderilen emir mukarrerdür... " diyü yazıldı.

Fî 5 Receb, sene: 975 Bâlî Çavuş'a virildi.

357

Mısır'da tahsil olunan cevâli malı, vazife tevcih olunanlara yetmediği için eksik kısım Mısır Hazinesi'nden tamamlandığından, tahsilat sarfiyatı karşılayıp hazine desteğine ihtiyaç kalmayınca kadar kimseye mahlûl vazife tevcih olunmaması.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede sarfolunan mâl-ı cevâlî her sene tahsîl olunan sultâniyye hisâbınca yigirmi dört bin dört yüz on iki buçuk altın olup vazîfe ta'yîn olunanlara vefâ eylemediğinden gayri Mısır Hazinesi'nden dört bin filori ziyâde sarfolunduğı i'lâm olunmağın Mısır Hazinesi'nden virilen filori aşağı varmayınca "mahlûl" diyü kimesneye vazîfe virilmemek emrolup **buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba'd düşen mahlûli vormeyesin. Tâ ki, Hazîne'den virilen girü Hazîne'ye kala; şöyle bilesin.

358

Yemen'e nevbetleşe gönderilen Mısır kullarına üç sene dolmadan izin verilmemesi ve üç sene sonunda gönderilenlerin yerine ihtiyaç olursa tekrar istenilmesi; ayrıca Mısır'dan giden kulların ulûfelerinin Yemen kulları hangi hesap üzerinden ulûfe alıyorlarsa o hesap üzere verilmesi.

Yazıldı.

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'dan ol vilâyete nevbetci tarîkıyla varan Mısır kullarına üç yıl tamâm olmadın icâzet virilüp gönderildiği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi vilâyet-i Yemen'e nevbetci tarîkıyla irsâl olunan Mısır kulları üç yıl tamâm turup edâ-i hıdmet itmedin icâzet vermeyesin. Ammâ; üç yıl tamâm turduklarından sonra anlara icâzet virüp yine nevbetçilik için kul tâyifesi lâzım olursa Mısır beğlerbeğisine i'lâm idesin ki, kadîmden irsâl olunugeldüğü üzre yine Mısır kulu yazılıp gönderile ve Yemen kulu ulû[fe]sin pâre hısâbı üzre ne vechile alursa Mısır'dan varan kul tâyifesi dahı ol vechile alup mutasarrıf ola.

359

İçel'de Meleş Arapları'ndan Umurlar ve bazı cemaatlerin yol kesip adam öldürdükleri ve hırsızlık yaptıkları bildirildiğinden, bunun gibi fenalıkları sabit olan cemaatlerin haklarından gelinip ellerinde bulunan mal ve eşya başkalarının ise sahiplerine iade edilmesi; kendilerine ait olanların ise vârislerine verilip vârisleri yoksa mirî için zaptedilmesi.

Yazıldı.

İçil Beğiniün Kethudâsı Hâcî Muhammed'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

İçil sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İçil sancağında Meleş Arabı'ndan ba'zı kuttâ'-ı tarîk olup yollara ve billere turup ve konup göçdükleri yirlerde dahı müslimânların koyunların ve sığırların ve sâyir tavarların sürüp ve gice ile müslimânların evlerin basup esbâbların yağmâ vü gâret idüp ve nice âdemler katlidüp vilâyet halkı mezbûrlardan şikâyet itmeğın teftîşlerine emr-i şerîf vârid olup tâyife-i mezbûreden Umurlar nâm cemâ'ati şer'-ı şerîfe da'vet itdüklerinde itâ'at itmeyüp yarak ve âlet-i harbile muhkem ceng ü cidâl idüp nice âdemlerümüz yârelenüp anlardan dahı ba'zı düşüp ve ba'zı kaçup gidüp müslimânların haylî tavarları bulunmuşdur." diyü arzyledüğün ecilden ehl-i fesâd elegetürilüp haklarından gelinmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi tâyife-i mezbûreden olup fesâd ü şenâ'atleri şer'le sâbit ü zâhir olanların gereği gibi haklarından gelüp ve ellerinde bulunan eger esbâb ve eger tavar ve eger gayridür; sâhibi çıkup şer'le isbât iderse sâhibine virüp eger sâhibi çıkmayup haklarından geline ehl-i fesâdun kendü mülkleri ise bi-hasebi's-şer' vârislerine virüp vârisleri yoğısa mîrî için zabtitdüresin.

360

Belgrad kadısı tarafından sol-garib yiğitlerin fakir halka zulmettiği ve Tuna sahilinde olan mirî gemileri parçalayıp yaktıkları yolunda şikâyetle bulunulduğundan, sol-garib yiğitler ağasının bölüğünü alıp İstanbul'a gelmesi ve bunları yapanları, haklarından gelinmek için deftere kaydetmesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Sol-garîb Yiğitler Ağası Hasan'a hüküm ki:

Hâlâ Belgrad kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp tâyife-i mezbûre için; "Bu cânibe gelelden berü re'âyâ vü fukarâyâ zulm ü te'addîlerinün nihâyeti olmayup eger birkaç gün böyle gider ise fukarânun külliyyen firârî mukarrerdür ve Tuna yalısında olan mîrî gemilerden nicesin pâreleyüp âteş atmışlardır." diyü arzyledi. İmdi; kul tâyifesine ağa nasbolunmakdan murâd her birin gereği gibi zabtidüp bir ferde zulm ü te'addî itdürmemekdür. Mezbûrlarun bu vechile zulm ü te'addîleri senün zabtlarına kâdir olmaduğundandır. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp yanunda olan bölüğün halkı ile kalkup gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e mülâkî olasin ve fesâd ü şenâ'at üzre olup re'âyâyâ zulm ü te'addî idüp ve mîrî gemiler pâreleyüp yakanları hufyeten tetebbu' idüp kimler ise isimleri ve bölükleri ile yazup defter idesin ki, ana göre haklarından geline.

361

Kavala'da bulunan azeblerden yirmi neferin Sığacık'ta istihdam edilmek üzere sancakbeyi yanına gönderilmesi.

Yazıldı.

Sığacık Beğünün âdemi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 18 [Re]bî'u'l-âhur, sene: 975

Kavala Kapudânı olan Abdülgaffâr'a hüküm ki:

Hâliyâ anda olan azeblerden yigirmi nefer azeb Sığacık'da istihdâm için gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yigirmi nefer azeb Sığacık sancağı beği yanına istihdâm için gönderesin.

362

Edirne'ye gelen koyundan Edirne kasaplarına da verilmesi; ancak hangi kasaba ne kadar koyun verildiğinin defter edilmesi.

Yazıldı.

Mektûb getüren Velî Çeribaşı'na virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhur, sene: 975

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından koyun hıdmetinde olan Mahmûd'a hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "koyunı Edirne kassâbları aldığın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Koyunı Edirne kassâblarına viresin ammâ; her kassâba ne mikdâr koyun virilürse defter idüp bir sûretin sen alup bir sûretin Edirne'ye gönderesin [ki,] alan kassâblardan taleb

oluna. Ammâ; her kassâb ne mahalleden olup isimleri ve resimleri ile ve ana göre kaydeyleyesin.

363

Timar beratı verilmek için tezkire getiren Ahmed oğlu Yeni'nin beratının kaydı, hattı ve tuğrası sahte olduğundan, sözkonusu beratı yazan ve verenin araştırılıp bulunarak hapsedilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 19 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Ahmed oğlu Yeni nâm kimesne Dergâh-ı Mu'allâm'a senün tarafundan tevcîh olunmuş iki bin akça tûmâra berât için tezkire getürüp berâtı taleb olundukda; "Babası Ahmed'e ve karındaşı Velî'ye ve Ferhâd'a mukaddemâ tevcîh olundu." diyü berâtında olan kaydı ve berâtının hattı ve tuğrası müzevver olmağın berâtı alınup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları getürdüp tefâtûş ü tefahhus eyleyüp göresin; zikrolunan berâtı kime yazdurmışlardır ve kimün elinden almışlardır; onat vechile ma'lûm idinüp her kim itmiş ise habsidüp arzeyelesin.

364

Kuru meyve ve tereke almak üzere İzmir ve Foça'ya iki adet Venedik gemisi geldiği haber alındığından, sözkonusu gemilerin ne zaman ve ne almak için geldiklerinin araştırılıp bildirilmesi ve o gemilerle sâir kâfirlere kuru meyve ve tereke verilmemesi.

Yazıldı.

İzmir ve Foça* kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ taht-ı kazânuza iki kıt'a Venedik gemileri gelüp kuru meyve vü tereke tahmîl etmek üzere oldukları istimâ' olunur. İmdi; küffâr-ı hâksâra emrûme muhâlif meyve vü tereke virilmek memnû'dur. Bu bâbda siz mu'âtebsiz. **Buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolunan gemiler taht-ı kazânuza ne zamânda gelüp ve ne almak için gelmişlerdür; bi'z-zât mukayyed olup görüp dahı sıhhati üzere yazup bildüresiz ve min-ba'd mezkûr gemilere ve sâyir diyâra ve küffâr-ı hâksâra hılâf-ı emr meyve ve sâyir tereke ve gayri nesne virdürmeyesiz. Şöyle ki; ba'de'l-yevm eger ol gemilerdür ve gayridür; meyveden ve sâyir terekeden mahrûse-i İstanbul zahîresinden gayri emrûme mugâyir nesne alduğı istimâ' oluna, aslâ özrinüz makbûl olmayup kâdîlığınız âhara virilmek ile iktifâ olunmayup envâ'-ı itâb ile mu'âteb olursız; ana göre mukayyed olursız.

Fransa kralının, elçisi ile gönderdiği pişkeş ve mektubun alındığı ve kralın talebi doğrultusunda o taraftaki beylerbeyilere Fransa topraklarına müdahale etmemeleri hususunda emirler gönderildiği ve Sakız keferesinden Kefe'ye sürülenlerin Galata'da oturmalarına izin verildiği.

França kralına yazılan nâme-i hümayûnun sûretidür.

İftihârul-ümerâ'i'l-ızzâmî'l-İseviyye, muhtârul-küberâ'il-fihâm fi'l-milleti'l-Mesîhiyye, muslih-ı masâlih-ı cemâhîrû't-tâyifeti'n-Nasrâniyye, sâhib-i ezyâlû'l-haşmet ve'l-vakâr, sâhib-i delâyilü'l-mecd ve'l-iftihâr França kralı *hutimet avâkıbühû bi'l-hayr* tevki'-ı refî'-ı hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki:

Hâliyâ Atebe-i Aliyye-i Sa'âdet-medâr ve Südde-i Seniyye-i Gerdûn-iktidârımız –ki, melcâ-yı selâtın-ı âlî-mikdâr ve melâz-i havâkîn-ı zevi'l-iktidârdur– tercemân u ilçinüz olan Coğan Piste ile nâme vü pîş-keşinüz vârid olup; "âbâ vü ecdâdınızdan berü Âsitâne-i Sa'âdetimiz'e olan sadâkat ü ihlâsda dâyim ü kâyim olup ahd ü emân üzre mukîm olduğunuz ve Cezâyir'de sâkin olan asâkir-i İslâm-ı fevz-fercâm memleket ü vilâyetinüze ahde mugâyir dahlolunma[ma]k için ol cânibde olan beğlerbeği vü kullarıma hükm-i hümayûnumuz irsâl olunup tenbîh ü te'kid olmasın ve Sakız keferesinden Kefe cânibine sürülenler veyâhûd Galata'da sâkin olmaları" bâbında istid'â-yı inâyet idüp andan gayri dahı nâmenüzde her ne tahrîr olunup mûmâ-ileyh ilçinüz dahı her ne takrîr itmiş ise alâ-vehi't-tafsil Pâye-i Serîr-i Âlem-masîr-i Husrevânemiz'e arz u i'lâm olunup ilm-i şerîfimiz muhît u şâmil olmuştur. İmdi; sevâlif-i eyyâm ve sevâbık-ı a'vâmdan ilâ-hâze'l-ân âbâ vü [e]cdâ[d]ınız Âsitâne-i [Sa'âdetümüz'e] dostluk u sadâkat üzre olup mâdâm ki, ol cânibden ahde mugâyir vaz' olmaya, berü cânibden vâkı' olmamıştır. Mâdâm ki, kadîmü'l-eyyâmdan âbâ vü ecdâdınızın Atebe-i Ulyâmuz'a olan dostluk u sadâkat ü ihlâsda siz dahı sâbit-kadem ü râsih-dem olup dostumuza dost ve düşmenimize düşmen olup ahd ü emânı kemâ-yenbağî ri'âyet eyleyesiz, bu cânibden dahı az'âf-ı muzâ'af mer'î tutulup hılâfına cevâz gösterilmeyüp idenlerün haklarından gelinür ve Sakızlu husûsında dahı vâkı' olan istid'âlarunuz hayyiz-i kabûlde vâkı' olup gelüp Galata'da sâkin olmağ için icâzet-i şerîfem virilmiştir. **Gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, âbâ vü ecdâdınız gibi Südde-i Sa'âdetimiz'e olan şerâyıt-ı ahd ü emânı dâyimâ mer'î tutup hılâfına cevâz göstermeyüp ve idenlerün haklarından gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz ve Cezâyir [ve Mağrib Trablus] beğlerbeğilerine dahı mü'ekked ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; "Ahde mugâyir memleket ü vilâyetinüze ve re'âyânuz min-ba'd dahl ü ta'arruz itmeyesiz ve idenlerün gereği gibi haklarından gelesiz." diyü tenbîh olunmuştur.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

366

Sığacık Beyi Hüseyin Bey deryâ muhafazasına çıkıp kürekçileri, yahılarda bulunan kazalardan akçeleri karşılığında peksimet almak istediklerinde kimsenin kendilerine mâni olmaması.

Yazıldı.

Sığacık Beğiniün âdemi Mehmed Re'îs'e virildi. Fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Yalılarda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Sığacık Sancağı Beği Hüseyin âdem gönderüp; "deryâ muhâfazasına çıkdukca kürekçilerine akçalarıyla peksimad lâzım oldukda virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh deryâ muhâfazasına çıkup taht-ı kazânuzda vâkı' olan iskelelere yanaşup kürekçiler akçasıyla peksimad taleb eyledükde mâni' olmayasız.

367

Sâbık Yemen beylerbeyinin Yemen'den kabzettiği altının Mısır hazinesi ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Yemen beğlerbeğisinin Yemen'den kabzıtdüğü mâlî için sana defter sunılup ve gelen sanduklarında yiğirmi tokuz bin iki yüz yiğirmi bir altun bulunup mâl-ı mîrî olup kabzolunup hazîne ile irsâl olunmak üzredür." diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı gibi ise kabzolunan altını hazîne ile irsâl eylesin.

368

Ebû-Rîş'in () sancağının içinden geçip müslümanlara zarar verdiği bildirildiğinden, konunun tahkik edilip bildirildiğı gibi ise zararının önlenmesi.

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

() Sancağı Beği Cerî (?) dâme ızzühû âdem gönderüp; "Ebû-Rîş bunun sancağının içinden geçüp müslimânlara ve sâyir re'âyâ vü berâyâyâ küllî zarar müterettib olur." diyü i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Âdemi vardukda, tefahhus eyleyüp göresin; arıztdüğü gibi midür, nicedür; tamâm vâkıf u muttali' olup dahı vâkı' ise men' idüp men'le memnû' olmazsa yazup arzeylesin.

369

Basra İskelesi'ne Yemen, Hind ve Acem'den gelen tüccarlardan vefat edenlerin mirası hususunda beytûlmalciler zorluk çıkardıkları için tüccarların gelmediği bildirildiğinden, bu gibi durumlarda mirası elli bin akçeye kadar olanların davalarının orada görülmesi, fazla olanların davalarının ise İstanbul'da görülmesi.

Yazıldı.

Tekrâr yazıldı. Fî 10 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Beğlerbeği Kethudâsı Mahmûd'a virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Basra İskelesi bender olmağla Hind'den ve Yemen ve Acem'den dâyimâ tüccâr gelüp gidüp ba'zıları bu diyârda fevtolup yanlarında vârisleri bulundukda vatan-ı aslîlerinden bunda nice kimesneler bulunup vârisleri isbât mümkün iken yine bu cânibden Hızâne-i Âmire cânibinden beytû'l-mâlcî olanlar mezkûrlarun vâkı' olan muhallefâtların Beytû'l-mâl'e zabtidüp yirlerinden nakl-i şehâde taleb olunmağla dahlolunup nakl-i şehâde getürenlerin dahı da'vâları dinlenmeyüp; "On bin akçadan ziyâdedür." diyü Âsitâne-i Sa'âdetüm'den müstekıll emr-i şerîf getürmek tekîlf olunup ba'zıların mekânları ziyâde ba'îd olup varup nakl getürmek muhâl olup getürenler dahı tekrâr Âsitâne-i Sa'âdet'e varmağa kudretleri olmamağla hakk-ı sarfhları Beytû'l-mâl'e zabtolunmak lâzım gelmek ile bu husûsda vebâl olduğundan gayri tüccâr tâyifesi dahı nefret itmekle yollar mu[n]katı' olup Hızâne-i Âmire'ye küllî noksân gelür." diyü arzylemişsin. İmdi; bu asıl olanların elli bin akçaya dek anda istimâ' olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibilerin kazıyyelerin elli bin akçaya değin anda istimâ' idüp sâbit olan hakların teslîm idüp elli binden ziyâdesi Südde-i Sa'âdetüm'de istimâ' oluna.

370

Basra beylerbeyinin, Hürmüz ve Basra'dan karşılıklı olarak gelip-giden mallardan gümrük alınmadığı için Basra İskelesi'ne her taraftan tüccar gemisi geldiği ve gümrük gelirleri artmak üzere iken savaş nedeniyle artık tüccar gelmediği, bu nedenle Basra Hazinesi'nin gelirinin de azaldığından bahisle durumun düzelmesi için Hürmüz kaptanı ile Bahreyn ve Kuveyt beylerine istimâletnâme gönderilmesini istediği; ancak bugüne kadar anılan kimselere Südde-i Saâdet'ten hüküm gönderilmediği ve gönderilmesi de uygun görülmediği için beylerbeyinin bu konuda anılan kişilere kendisinin mektup göndermesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bu dahi tekrâr yazıldı; târîh-ı mezbûrda.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Bundan akdem Hürmüz cânibinden Kaytur nâmında bir âdem gelüp nice gün Basra'da sâkin olup bu cânibden dahi ilçî nâmına Basra tâcirlerinden bir kimesne gönderilüp Hürmüz'de sâkin olup bu cânibde anlar cânibinden kayturları nâmıyla gelen gemilerinün ne mikdâr metâ'ı olursa resm-i gümrük alınmayup mu'âf olup mukâbelesinde bu cânibden Hazîne tarafından metâ' ile giden gemilerün anlar dahi resm-i tamgasın almayup bu sebeb ile cânibeyn her vechile sulh u salâh üzre olmağın deryâ yüzinden her cânibden mübâlağa gemiler gelmekle Basra İskelesi'nde vâkı' olan gümrük-hâne mahsûline küllî fâyide hâsıl olmak üzre iken bir nice zamândan berü bu diyâr ceng ü cidâl ile perâkende olmağla deryâ yolları dahi kat' olunup ol mikdâr gemiler gelmemek ile Hazîne-i Basra'ya tamâm noksân irişmeğın ıslâh-ı memleket için Hürmüz kapudânına ve Bahreyn ve Küve[y]t beğlerine birer istimâlet-nâme inâyet oluna." diyü arzylemişsin. İmdi; şimdiye değin Südde-i Sa'âdetüm'den anlara hüküm gönderilmemeğın, gönderilmek dahi münâsib görilmeyüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu husûs için vech ü münâsib olduğu üzre mektûb gönderesin; nihâyet ol cânibden haber gelüp hüküm lâzım olursa irsâl oluna; şöyle bilesin.

371

Daha önce Basra'da Sehâb Kalesi'nde istihdam olunan dizdar, kale kethüdâsı, hisar-eri ve topçuların, gedikleri ile birlikte Basra'nın Mahruzi adasında bina olunan kalede istihdam olunmaları.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bu dahi tekrâr yazıldı; târîh-ı mezbûrda.

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi' Mahrûzî nâm cezîre deryâyâ muttasıl nehr-i Şatt üzerinde bir cezîre olup a'dânun mazarratı def'ı için cezîre-i mezbûrede bir muhkem kal'a binâ olunup bir cânibine toplar konulup muhâfazasına topcı vü hisâr-eri lâzımdür." diyü mukaddemâ Basra'ya tâbi' olup a'dânun hareketinden harâba müteveccih olan Sehâb nâm kal'anun ma'mûrluğı zamânında emr-i şerîfle ta'yîn olunan dizdârı ve kal'a kethüdâsı ve kırk nefer hisâr-eri ve topçılar olup mutasarrıf oldukları gedükleriyle kal'a-i mezbûra ta'yîn olunmasın" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolunan Sehâb nâm kal'anun dizdârın ve kethüdâsın ve müstahfızların hâliyâ binâ olunan kal'aya ta'yîn idüp gereği gibi hıfz u hırâset itdürüp bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dâdan memleket [ü] vilâyete zarar u gezend irişdürmekden ihtirâz idesin ve ta'yîn olunan neferâtun ve dizdârlarınun isimlerin ve vazîfelerin defter idüp gönderesin ki, mahalline kaydolunup berâtları virile.

372

Uzeyr'deki Payas Kalesi harâbe ve bulunduğu yer tehlikeli olup kalenin muattal olmasından dolayı hacıların ve diğer yolcuların karaya çıkan kâfirlerin saldırısına maruz kaldıkları bildirildiğinden, adı geçen kalenin tamir edilmesi ve kale için gerekli hisar-erleri ile kalede iskân edilecek hânelerin miktarı ve nerelerden ne kadar hâne nakledileceğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Adana Beği iken fevtolan Pîrî Beğ'ün Kethudâsı olan Dervîş Beğ'e virildi. Fî 9 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Adana Beği Dervîş Mehmed Beğ'e hüküm ki:

"Uzeyr sancağında deryâ kenârında Payas nâm harâbe kal'a mahûf u muhâtara mahall olup gâhî küffâr-ı hâksâr çıkup huccâcun ve sâyir mürûr idenlerin kimin katl ve kimin esîr idüp şöyle ki; kal'a-i mezbûre ta'mîr olunup içine bir mikdâr hısâr-eri konulup ve birkaç hâne getürdülüp şenelse ebnâ-i sebîl refâhiyyet üzre mürûr idüp Mısır İskelesi'ne dahı küllî nef'ı vardır." diyü bildürdüğü ecilden ta'mîr olunmasın emridüp harc için on bin altun virilmek için Haleb defterdârına emr-i şerîf yazılup sana irsâl olunup ve mu'âvenet için dahı Uzeyr beğine hüküm-i şerîf gönderilmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müşârun-ileyhden on bin altunı talep idüp getürdüp dahı kal'a-i mezbûrenün ta'mîrine mübâşeret eyleyüp ta'mîr eylesin ve ta'mîr olunup ne mikdâr hısâr-eri lâzım olup ve ne mikdâr hâne getürmek ve ne mahalden geleceğün yazup bildüresin.

373

Uzeyr'deki Payas Kalesi'nin tamiri için Haleb Defterdarlığı'ndan Adana beyine on bin altın verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahu. Fî't-târîhı m.

Haleb cânibi Defterdârı Muhammed'e hüküm ki:

Uzeyr sancağında Payas nâm harâbe kal'anun ta'mîri [lâzım] olmağın ol bâbda Adana beğine hüküm-i şerîf gönderilmişdür. Harc için on bin altun virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhden sana hüküm-i şerîfümle âdemi vardukda, on bin altun viresin ve teslîm olduğına temessük alasin.

374

Uzeyr beyinin Payas Kalesi'nin tamirinde Adana beyine yardımcı olması.

Yazıldı.

Bu dahu. Fî't-târîhı mezbûr.

Uzeyr sancağı beğine hüküm ki:

Sancağunda vâkı' olan Payas Kal'ası ta'mîr olmak emridüp ol bâbda Adana beğine

hükm-i şerîf gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre müşârun-ileyh kal'a-i mezbûre ta'mîrine mübâşeret itdükde sen dahı her husûsda gereği gibi mu'âvenet eyleyesin; ihmâlden hazer idesin.

375

Basra beylerbeyinin, Basra'nın havâss-ı hümayuna tâbi Cenûb, Şimâl ve Aşşâr nahiyeleri ahalilerinin ziraat ettikleri hububattan Arap hâkimleri tarafından üçte bir öşür alındığı, fetihten sonra deftere de üçte bir kaydedildiği ve ahalinin bunu ödemeye güçleri yetmediği için başka yerlere göçettiklerinden bahisle, şayet beşte bir öşür alırsa hem vilâyetin mamur hale geleceği hem de Hazine'ye daha fazla gelir temin edileceği yolundaki teklifinin uygun görüldüğü.

Yazıldı.

Tekrâr yazıldı. Fî 10 Cumâde'l-ülâ, sene: 975

Beğlerbeği Kethudâsı Mahmûd'a virildi. Fî 11 Ca., sene: 975

Basra beğlerbeğisine ve emvâl-i hâssa nâzırına:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "Basra'ya tâbi havâss-ı hümayûndan olan Cenûb ve Şimâl ve Aşşâr nâhiyelerinin ahâlîleri gelüp ve; "Basra etrâfında olan nâhiyelerün ve sancakların zirâ'at itdükleri ecnâslarından bedel-i öşr beşte bir alınugelmiş iken bizüm nâhiyelerimiz Basra kurbinde olup bundan akdem Arab hâkimleri zulmen üçde bir almağla vilâyet fetholundukdan sonra vilâyet kâtibi dahı üslûb-ı sâbık üzre kayditmekle edâsında kudretimüz olmayup nicelerümüz celâ-yı vatan itmişlerdür. Şöyle ki; bizüm dahı sâyirler gibi zirâ'atımız hums alınmak fermân olunursa âhar vilâyetden mübâlağa re'âyâ gelüp hem vilâyet ma'mûr olup ve hem sülûsden hâsıl olan mâldan dahı ziyâde olur." didüklerin" bildürdüğün ecilden hums alınmak emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, zikrolan nâhiyelerün halkı zirâ'at itdükleri yirlerden sâyir nevâhî ahâlisinden alınugeldüğü üzre hums alup bir vechile eyleyesin ki, arzitdüğün üzre mâla dahı noksân lâzım gelmeye.

376

Basra'nın havâss-ı hümayuna tâbi Cenûb, Şimâl ve Aşşâr nahiyelerinde Muhammed bin Osman zamanındaki karışıklıkta yerlerini yurtlarını terkeden veya ölüp mirascısı kalmayanların bıraktıkları bağ, bahçe gibi yerlerin şayet sahibi veya alâkadarı yok ise mirî için satılması ve satılan yer miktarı ile elde edilen gelirin miktarının bildirilmesi; ancak bu yapılırken sahipli yerlere dokunulmaması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bu dahı tekrâr yazıldı; târîh-ı mezbûrda.

Basra beğlerbeğisine ve Basra'da nâzır-ı emvâl olana hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, mektûb gönderüp; "Bundan akdem Muhammed bin Osmân hareket üzre iken Basra'ya tâbi' havâss-ı hümayûndan Cenûb* ve Şimâl ve Aşşâr nâhiyelerinden ba'zı re'âyâ celâ-yı vatan idüp ve ba'zıları dahı fevtolup evlâd ü ensâbdan kimesneleri kalmayup vâkı' olan yirleri hâlî vü harâb olduğundan gayri mîrîye âyid olan mahsûl dahı zâyî' olup ol makûle sâhibi olmayup hâlî kalan yirlerün ve bâğçelerün mîrî cânibinden fûrûht olunmasına emr-i şerîf virilürse mâl-ı mîrîye küllî nef'ı olur." diyü arzitdüğün ecilden ol makûle sâhibi olmayup hâlî vü harâb kalan eger yirlerdür ve eger bâğçelerdür; tâlib olanlara mîrî tarafından fûrûht olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün gibi ise anun gibi hâlî vü harâbe yirlerün hâliyâ mâlikleri ve sâhibleri olmayup hâlî vü harâbe olup kimesnenün alâkası olmaya, mîrî cânibinden bey' idüp akçasın zabtidüp ve ne mikdârı bey' olunup Hazîne'ye ne hâsıl olduğın yazup bildüresiz. Ammâ; bu bahâne ile kimesnenün bi'l-fi'l tasarrufında olup yâhûd vârisleri olanlara tecâvüz itmeyesiz.

377

Mısır beylerbeyinin talebi üzerine hacı ve tüccarlara kahve satılmaması hususunda Mekke şerifine ve Cidde beyine emir gönderildiği; beylerbeyinin de bu meselenin üzerinde durup Mısır'daki kahvehâneleri mümkün olduğunca işletmemesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mahrûse-i mezkûrede olan kahve-hâneler işlememek için; "eger huccâcdan ve eger tüccârdan bir ferde kahve bey' olmamak" bâbında Mekke-i Mükerrreme şerîfine ve Cidde-i Ma'mûre beğine birer emr-i şerîf gönderilmek lâzımdır." diyü arzitdüğün ecilden kahve husûsıyçün müşârun-ileyhimâya birer hükm-i şerîf yazılıp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı mukayyed olup mümkün olduğu üzre vilâyet-i mezbûrede olan kahve-hâneleri işletdürmeyüp men' u def' eylesin.

378

Mısır'da beylerbeyi, kadı, bey, ağa vs. kul tâifesinin cerâye ve otluklarının kaldırılması durumunda hem Hazine'nin fayda sağlayacağı, hem halkın rahata kavuşacağı, hem de Mısır'da tereke sıkıntısı çekilmeyeceği yolunda Mısır beylerbeyinin arzettiği teklif doğrultusunda cerâye ve otlukların kaldırıldığı ve buna mukâbil beylerbeyine ve atlı kul tâifesine terakkî ihsan olunduğu; şayet atlı kul tâifesi terakkîye razı olmayıp cerâye ve otluklarını isterlerse, karışıklık çıkmaması için atlı kullara cerâye ve otluk verilmesi uygulamasına aynen devam edilmesi.

Yazıldı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Tasarrufunda olan cerâyê vü otlugun yigirmi bir bin iki yüz filori idüp ana göre eger kâdînun ve eger beğler ve ağaların ve sâyir kul tâyifesinün cerâyê vü otlukları olup Anbâr-ı Hâssa'dan bu kadar galle sarfolunmak ile küllî zarar olur. Eger cerâyê vü alîk ref' olunursa re'âyâyâ ve ahâlî-i Mısır'a tamâm kuvvet-i kalb hâsıl olup memleketün ma'mûr olmasına sebep olup vilâyetden tereke kahtlığı külliyyen ref' olunup vüs'at gelir." diyü arzitdüğün ecilden eger senün tasarrufunda olan cerâyê vü alîkdur ve eger kâdînun ve beğler ve ağaların ve sâyir atlu kulların tasarruflarında olan cerâyê vü alîklarıdur; ref' olunup mezîd-i avâtıf-ı husrevânemden senün cerâyê vü alîkun mukâbelesinde mutasarrıf olduğun sâlyâne üzerine üç yüz bin akça terakkî ve atlu kul tâyifesinün cerâyê vü alîkları mukâbelesinde birer akça terakkî emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger kâdînun ve eger ümerâ vü ağaların cerâyâ vü alîkların ref' idüp ve sen dahî cerâyâ vü alîkun mukâbelesinde ta'yîn olunan üç yüz bin terakkî[yi] alup cerâyâ vü alîkun almayasın ve süvârî kul tâyifesi dahî arzitdüğün üzre alîk u cerâyâları mukâbelesinde birer akça terakkîye râzî olurlarsa cerâyâ vü alîkları olanların terakkîlerin kaydîdüp cerâyâ vü alîkların mîrî için Hazîne'ye zabteyleyesin. Ammâ; atlu tâyifesi râzî değil ise olgeldüğü üzre amel idüp ihtilâlden hazer idesin.

379 *Bkz. hkm. 241.*

Yazıldı.

Suyolcu Hüseyin'e virildi.

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Hayreddîn Paşa kızı çiftliği kurbinden alınan suyun mikdârı görölmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan suyun mikdârın görüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin.

380 *Hakkındaki bir şikâyet üzerine Anabolu gemisinde küreğe konulan Karacalar köyünden Pırce oğlu Ali'nin salıverilmesi.*

Yazıldı.

Subaşı Süleymân Çavuş'a virildi; Dîvân'da. Fî 19 Rebî'u'l-âhır, sene: 975.

Ruûsî Mahmûd Çelebî'dedür.

Anabolı kapudânına hüküm ki:

Kengırı sancağında Karacalar nâm karyeden bir kimesne; "Anbârum açdı." diyü mazınna idinüp ol tarîkıla Anabolı gemisine küreğe konılan Pırce oğlu Alî kürekden ıtlâk olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, göresin; anda mücrimler içinde gemide küreğe konmuş ol makûle kimesne varısa ıtlâk eyleyesin.

381

Bolu ve Mudurnu kazalarındaki ehl-i fesâdın teftîşi sırasında çavuş timarı olan Tokurcın ve Sorkun köylülerinin teftîşe gelmedikleri ve ehl-i fesâd olduğu bilinen bazı kişilerin de ortadan kaybolduğu bildirildiğinden, adı geçen köyler hangi çavuşun timarı ise çavuş tarafından suçluların getirtilip teftîş edilmesinin sağlanması; talep edilen suçluları bulup getirmeyen çavuşların da çavuşlukları ve dirlikleri alınmak üzere isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Er-oğlu'na virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Vezâret'den mütekâ'id olan Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bolu ve Mudurnu kazâlarında vâkı' olan ehl-i fesâdın emr ile teftîşine mübâşeret olundukda Tokurcın ve Sorkun nâm karyeler çavuşlar tîmârî olup nice [def'a] da'vet olunup kimesne gelmeyüp âhır birkaç âdem on dört tüfenk getirüp imâm u kethudâsı gelmek ve teftîş olmak mümkün olmadı. İçlerinde hırsız u harâm-zâdenün nihâyeti yokdur ve Bolu nâhiyesinde Turhân oğlu Nasrullâh ve Toğancı Ca'fer nâm kimesneler tüfenk-endâz olup gaybet idüp elegelmeyüp ve Dîvâne Halîl dahı gaybet idüp buldurması lâzımdür." diyü bildürmişsin. İmdi; ol karyeler halkı çavuşlara istinâd idüp bu vechile mîâd ü muhâlefet iderler. Her kankı çavuş tîmârî ise teklîf idüp getirilmek lâzım olup ve Toğancı Ca'fer dahı Südde-i Sa'âdetüm'de bulunup ve Nasrullâh ve Halîl dahı elegelmek lâzım olmağın mezkûr Ca'fer Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından () habs ile koşılup teftîş için sana irsâl olundı. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, zikrolunan karyeler her kankı çavuşun tîmârî ise teklîf idüp lâzım olan re'âyâsın ve karyesinde sâkin olan ehl-i fesâdı getürdüp emr-i sâbık üzre ahvâllerin teftîş idüp şöyle ki; taleb itdüğün kimesneleri getürmeye, her kankı çavuş ise te'hîr itmeyüp arzyleyesin ki, çavuşluğu ve dirliği âhara virile. Mezkûr Nasrullâh ve Halîl'i dahı akvâm u akribâlarına bi'l-cümle şer'le ve kânûnla buldurması lâzım olanlara buldurup emr-i sâbık üzre teftîş idüp ve Ca[']fer'ün dahı ahvâlin görüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit olanların muhtâc-ı arz olanın habsidüp arzidesin; arzı lâzım olmayanlar hakkında emr-i şer'-ı şerîf ne ise icrâ idüp yirine koyasın.

382

Cebele ve Lazkiye'de bulunan iki mukâtaanın geçen yıla ait bâkiyeleri ile bu seneye ait mallarının tahsil edilerek gönderilmesi.

Yazıldı.

Ulaşdurmağın Şâm beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Cebele beğine ve Cebele ve Lâzikiyye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan iki mukâta'anun sene-i sâbıkadan bâkîleri olup hâliyâ dahı tahsîl olmaduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan mukâta'alarun eger sene-i sâbıkada olan bâkîleridür eger bu sene lâzım olan mâldur; ümenâ vü ummâlden tahsîl idüp nevrûzda Hazîne'ye îsâl eylesesiz. Şöyle ki; ihmâl idesiz, azl ile konılmayup mu'âkab olursız.

383 *Sultan Süleyman tarafından Şam'da yaptırılan câminin yanında inşa olunan yeniçeri odalarının, yeniçerilere lâzım olmadığından bahisle ya hankâh yapılması ya da satılması yönünde teklifte bulunulduğundan, konunun incelenmesi ve hangisi münâsib ise onun yapılması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Hızâne-i Âmirem'ün Şâm cânibi Defterdârı Alî dâme ulüvvühû mektûb gönderüp; "merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân binâ itdüğü câmi'-ı şerîf kurbinde emrolunan yeniçeri odaları âdem kaddince yapı olup ol zamândan berü kalup yeniçeri için odalara dahı ihtiyâc olmayup hân-kâh olmağa münâsib ü (——) olup odalar bey' olmak münâsib idüğün" bildürdi. İmdi; sen mukaddemâ; "Odalar hân-kâh olmak münâsibdür." diyü bildürmiş idün. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; vech [ü] münâsib ne ise i'lâm idesin; şöyle bilesin.

384 *Kudüs-i Şerîf, Safed, Gazze, Remle ve Nablus kadılarının, emin ve âmillerin zimmetinde bulunan mâl-ı mirîyi tahsîl edip Hazîne-i Âmire'ye göndermeleri.*

Yazıldı.

Kudüs-i Şerîf ve Safed ve Gazze ve Remle ve Nâblûs kâdîlarına hüküm ki:

Her birinüz taht-ı kazânuzda olan mâl-ı mirîyi tahsîl idüp nevrûzda Hazîne-i Âmire'ye îsâl itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' olan ümenâ vü ummâlden zimmetlerinde olan mâlî kısta'l-yevm mücebince tahsîl idüp nevrûzda Hazîne-i Âmire'ye îsâl itdüresiz. Şöyle ki; ihmâl eylesesiz, azl ile [k]onılmayup mu'âkab olursız; ana göre mukayyed olasız.

385 *Daha önce umûmen teftiş olunup siyaset olunması emrolunan Turgud Yayabaşı adlı müfsid hakkında hazırlanıp Südde-i Saâdet'e gönderilen kazâya defterinin bir sûretinin daha çıkarılıp sözkonusu teftişi yapan kadılara imzalatılıp gönderilmesi.*

Yazıldı.

Şehâde kethudâsına ulaşturmak [içün] kapudâna gönderildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhur,

sene: 975

Lala Ca'fer'e hüküm ki:

Bundan akdem Turgud Yayabaşı nâm müfsidün umûm teftîşi için sana ve ba'zı kâdîlara hüküm-i şerîf gönderilüp teftîş olunup üzerine sâbit olan mevâd ve kendü hasteliğe urduğın ve da'v[â]-yı hakk için gelen halkun isimleri ve da'vâları yazılup defter olunup kâdîların imzâsıyla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilüp ba'dehû mezbûrun siyâset olmasıçün hüküm-i şerîf gönderilmişdür. Ol sâbit olan kazâyâ defterinün bir sûreti dahı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müfsid-i mezkûrun ol teftîşde üzerine sâbit olan mevâddun sûret-i sicillerin ve gelüp da'v[â]-yı hakk idüp temâruz itmekle da'vâları görilmeyen halkun isimlerin ve te'addîsin (?) üslûb-ı sâbık üzre ihrâc idüp ol müfettiş kâdîlara imzâladup mühürleyüp gönderesin.

386 *Sakız keferesinden Kefe'de sürgünde bulunanların Südde-i Saâdet'e gelmelerine izin verilmesi.*

Yazıldı.

Kefe beğine hüküm ki:

Bundan akdem Sakız keferesinden anda sürgün olan kefare girü bu cânibe gelmek için icâzet virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, Sakız[dan] sürgün olan kefare ne mikdâr ise ehl ü iyâlleri ile icâzet viresin ki, gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e gelesin.

387 *Surre emini olarak görevlendirilen Dergâh-ı Muallâ müteferrikalarından Fâik, Tekeili taraflarına geldiğinde gemi tedarik edilerek Mısır'a ulaşmasının sağlanması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 18 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Tekeili beğine:

Hâliyâ Surre Emâneti Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından Fâyık zîde kadruhûya tevcîh olunup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi ol cânibe düşer ise gemi tedârük idüp mahrûse-i Mısır'a ulaşıdurasın.

388 *Babasını ziyaret etmek için Südde-i Saâdet'e gelmek isteyen Midilli beyinin, Kasım gününden sonra denizde tehlike kalmadığında yerine güvenilir birini bırakarak ziyaretini gerçekleştirmesi ve ziyaret sonrası tekrar sancağına gütmesi.*

Yazıldı.

Âdemine virildi. Fî 19 Rebî'ü'l-âhur, sene: 975

Midillü beğine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp babanı sıla itmek murâd itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Kâsım günü geçüp deryâdan havf u hatar ref' olduktan sonra gelüp sıla idüp girü sancağın zabtına varasın. Ammâ; yirüne bir yarar âdem koyup gereği gibi sancağı zabtiddüresin.

389

Mısır'da kahvehânelerin sayısının arttığı ve kul tâifesinin kahvehânelerde oturarak görevlerini aksattıkları bildirildiğinden, kahve satışının yasaklandığı; Mekke-i Mükerreme şerifinin ve Cidde beyinin de tüccara gereken tenbihte bulunup Mısır taraflarına kahve satışına engel olmaları.

Surre Emîni Fâyık'a virildi. Fî 20 Rebî'ü'l-âhur, sene: 975

Mekke-i Mükerreme şerîfine hüküm ki:

Mısır beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Mısır'da kahve-hâneler günden güne ziyâde olup Mısır kulları hıdmetlerin terkidüp gice vü gündüz kahve-hânedede cem'ıyyet idüp oturmak ile bir yire kul yazılmak lâzım gelse kahve-hânelerden çıkarılmakda ziyâde usret çekilir." diyü arızdduğu ecilden taht-ı hükûmetinizde berüden varanlardan bir ferde kahve bey' itdürilmemek için hükm-i şerîfüm irsâl olmuştur. **Gerekdür [ki:]**

Ol cânibde olan tüccâra gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesiz ki, min-ba'd Mısır cânibine kahve satdurmayalar. Şöyle ki; çıkara, girift olunur.

Yazıldı.

Bu dahu. Fî t-târîhü'l-mezbûr.

Bir sûreti, Cidde beğine yazıldı.

390

Şerif Hasan'ın, Padişah'ın hilâfete cülûsunu tebrik maksadıyla kendi yerine kızının oğlu Arrar'ı gönderdiğine, hacıların hac farızasını eda ettiklerine vs. hususlara dair adı geçen torunu vasıtasıyla gönderdiği mektubun alındığı; Şerif'in gerek sadakat gerekse o mübarek yerlerde yerleşik halkın ve huccâc, züvvâr ve tüccarın emniyetlerinin sağlanması hususunda bundan sonra da gerekli gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya gönderildi; ulaştırmağı için.

Şerîf Hasan'a hüküm ki:

Hâliyâ Âsitâne-i Muhalledü'l-ikbâl ve dûdmân-ı müşeyyedü'l-erkânımız cânibine mefharu's-sâdât, ma'denü'l-birr ve's-sa'âdât kerîme-zâdenüz Şerîf Arrâr dâme siyâdetühû vâsıtasıyla mektûb-ı muhâlesat-üslûbunuz vârid olup; "bu sene-i mübârekede huccâc-ı

zev[i]'l-ibtihâc emn ü emân üzre edâ-i ferâyız-ı hacc-ı şerîf idüp ve irsâl olunan berât-ı hümayûn-ı teşrîfât-ı sa'âdet-makrûn vusûl buldukda, alâ-mele'i'n-nâs kırâ'et olunup ve hıl'at-i hümayûnumuz giyüp devâm-ı devlet [ve] bakâ-yı saltanatımız için du'âlar ve senâlar olduğın ve tehniye-i cülûs-ı hılâfetimiz için bi'z-zât gelmeğe mâni' olup müşârun-ileyh niyâbet tarîkıyla irsâl olduğın" ve andan gayri dahı her ne tahrîr olmuş ise Pâye-i Serîr-i İzzet-masîr-i Şâhânemüz'e arz u takrîr olunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânemüz muhît u şâmil oldu. **Gerekdür [ki:]**

Hükm-i hümayûnumuz vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn ü ânân ve sevâbık-ı şühûr [ü] ahyândan ilâ-hâze'l-ân Südde-i Seniyye-i Sa'âdet-medâr ve Atebe-i Aliyye-i Gerdûn-iktidârımız kibeline olan vüfûr-ı ihlâs [ve] fart-ı ihtisâsda sâbit-kadem ü râsih-dem olup eger ol emâkin-i müteberrikede sâkin [ü] mu[ta]vattın olan ve [eger] sâyir züvvâr u tüccâr ve gayri hıfz u hırâseti ve emn ü emâneti bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresiz.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ebû-Nümeyy'e yazıldı.

"... Mektûb gönderüp... " oğlı Şerîf Hasan için;"... hıfz u hırâset-i bilâd [ü] ıbâdda sa'yi olduğın, huccâc edâ-i hacc itdüğün..."

391

Miralem Yunus Bey Evkâfı tevliyetinin, şimdiki mütevellinin ihmali ve vakfa gadri olduğundan bahisle ondan alınıp Hamdi isimli şahsa tevcih edilmesi hususunda, adı geçen Taraklı kadısından getirdiği arzla, daha sonra aynı kadıdan gelen başka bir arz birbiriyle çeliştiğinden ayrıntılı bir tahkikat yapılarak sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

İznik ve Taraklu Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki Taraklu Yenicesi kâdîsısın, senün cânibünden Hamdî nâm kimesne; "taht-ı kazânda vâkı' Mîr-alem Yûnus Beğ Evkâfı'nun Mütevellîsi Pîr Alî'nün vakf-ı mezbûra gadri ve hıdmetde ihmâli olup tevliyet-i mezbûre kendüye tevcih olunmağışün" arz getirüp ba'dehû senün cânibünden bir arz dahı ibrâz olunup hatları ve fahvâları mugâyir olup tezvîr fehmolunmağın sü'âl olundukda senün için; "Zikrolunan arzı ol virdi." diyü bildürmeğın **[buyurdum ki:]**

[Mezkûr arz] sahîh senün midür, olduğı takdîrce birbirine mugâyir olmağa bâ'ıs nedür; yohsa sonra ise (?) arz senün değil midür ? Şöyle ki; senün olmaya, kimden alup nice yazdurmuşdur; tamâm ahvâlin hakk üzre görüp arzidesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

392

20 Rebiülâhir günü Padişahın İstanbul'dan çıkıp Halkalı'da konakladığı.

Bugün pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri İstanbul'dan çıkup Halkalu'ya kondular.

393 *Osmanlı askeri tarafından ahde aykırı olarak bazı yerlerde palanka yapıldığını bildiren İstanbul'daki Beç elçisinin söylediklerinin araştırılması ve Beç topraklarında kale yapmaya kalkışanların engellenmesi.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Budun beğlerbeğisine:

Hâliyâ Beç kralı tarafından Südde-i Sa'âdetimüz'de olan ilçisine haber gelüp; "ahd ü emâna mugâyir İslâm askeri tarafından ba'zı yirlere palanka ihdâs olunduğın" bildürdiler. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' tarafeynün ahvâli bertaraf olunca ahde mugâyir anların toprağında palanka binâ olmuş midur, nicedür; anun gibi anların topraklarında palanka ihdâs etmek isteyenleri men' eylesin.

394 *Sağ-Garib Yiğitler Ağası Hasan'ın Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Kapu çavuşlarından Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Sağ-garîb Yiğitler Ağası Hasan'a hüküm ki:

Bundan akdem; "Bölük halkına icâzet virüp gelesin." diyü sana hüküm gönderilmiş idi. "Müstekıll emir gelmedi." diyü gelmediğün i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, gelüp Südde-i Sa'âdetüm'e mülâkî olasın.

395 *Edirne zahiresi için Silistre sancağı kadıları tarafından kazaları dahilinden toplanması istenilen zahire için gönderilen emirde zikredilmeyen Tekfurgölü kadısının da diğer kadılardan istenen miktarda zahire tedarik ederek Edirne'ye ulaştırması.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşları[ndan] Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Tekfur[göli] kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Silistre sancağında zahîre ta'yîn olunan kâdîlara ve zahîre sürmek ta'yîn olunan çavuşlara Edirne zahîresiyçün Ruscuk ve Niğbolu ve Ahyolu ve Şumnı ve Tırnovi ve Silistre ve Varna ve Pravadi ve Lofça kâdîlarına bundan akdem hüküm gönderilüp un u arpa ta'yîn olunmuş idi. Kazâ-i Hırşova ve Tekfurgölü kâdîsına ta'yîn olunmayup tereddüd üzre iken Hırşova kâdîsına müstekıll emr-i şerîf vârid olup girü Tekfurgölü zikrolunmaduğın" arzylemişsin. İmdi; sâyir kâdîlara ne denlü zahîre emrolundıysa sana dahı ol mikdâr zahîre emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp sâyir ol etrâfda olan kâdîlıklara ne mikdâr zahîre ta'yîn olmuş ise sen dahî kâdîlığuna müte'allik olan yirlerden ol mikdâr zahîre tedârük eyleyüp mahrûse-i Edirne'ye gönderesin. Şöyle ki; ihmâl eylesin, özrûn makbûl olmaz. Ana göre vâfir ü müstevfî zahîre tedârük eylesin.

396 *Surre Emîni Fâik Rodos'a geldiğinde gemi ile Mısır'a ulaştırılması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Surre Emîni olan Fâyık Rodos'a vardukda ulaşturmak emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, lâzım gelürse mukaddem gidegen (?) gemi ile Mısır'a ulaştırırsın.

397 *Edirne zahiresi için Rusçuk'tan Hırsova'ya kadar zahire tedarik etmeleri emrolunan kadıların, ne kadar zahire gönderdiklerini bildirmeleri.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 25 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem zahîre tedârük olunmağıçün Ruscuk'dan Hırsova'ya ne mikdâr zahîre geldiği ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin Ruscuk'dan Hırsova'ya gelince zahîre fermân olunan kâdîlardan ne mikdâr zahîre geldiğin görüp defter idüp tafsîli ile yazup arzeyeylesin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 21 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-Yurt-ı Çatalca

[Yev]mü's-Sebt, fî 22 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-Yurt-ı Silivri

398 *Mekke-i Mükerreminin taştan olan ve zamanla harap hale gelen haremının mermerden yapılması için bu işten anlayan birinin görevlendirilerek ne kadar mermer gideceğinin, kullanılacak mermerin oralarda bulunup bulunamayacağının ve diğer hususların tesbit ettirilip bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsına ulaşturmak için Er-oğlu Çavuş'a virildi. Fî 23 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreminin haremî kara taşdan olup mürûr-ı zamân ile ba'zı harâb olup mermer olmak münâsib idüğü i'lâm olunup bin zirâ' ancak varırmış; görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ehl-i vukûf gönderüp gördüresin ki, ne mikdâr yirdür ve ol mikdâr yire anda mermer bulunur mı, nicedür; her husûsın gördürüp tahmîn idüp arzyleyesin.

399 *Müteveffa Vezîr-i Âzam Ali Paşa'nın muhallelâtının oğluna verildiği, ancak oğlunun da vefat ettiği; şayet Ali Paşa'nın Mısır beylerbeyliği zamanında zimmetinde mirî mal kalmışsa muhallelâtından alınacağından, bu hususun araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi. Fi't-târîhı'l-mezbûr.

Mısır beğlerbeğisine:

Bundan akdem Vezîr-i A'zam iken fevtolan Alî Paşa'nun muhallelâtı oğluna virilüp hâliyâ oğlu dahi fevtolup sâbıkâ Mısır beğlerbeğisi iken zamân-ı vilâyetinde mâl-ı mîrîden nesne kabzidüp zimmetinde nesne var mıdır; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp müteveffâ-i müşârun-ileyhün beğlerbeğiliği zamânında mâl-ı mîrîden ve sâyirden emirsüz ve berâtında mukayyed olmayan nesne almış mıdır ve Süveys'e varmışdır; anda dahi mâl-ı mîrîye müte'allik olandan nesne almış mıdır; anun gibi zimmetinde mâl varısa ne mâddeden idi ve ne mikdârdur; mufassal yirlü yirinden her husûsı söyleşüp dahi zimmetinde lâzım olur mâl varısa arzidesin ki, mâlından alına.

400 *Beyrut sancağındaki Dürzîler'in mukaddimleri ile sâir reâyasında bulunan tüfeklerin Şam beylerbeyi ve Beyrut kadısının da yardımlarıyla toplanıp Şam Kalesi'ne teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya ulaşturmak için Er-oğlı'na virildi. Fî h., m.

Şâm beğlerbeğisine, Saydâ* ve Beyrût* kâdîlarına hüküm ki:

Beyrût* sancağı beği Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan sancakda Dürûze tâyifesiniün mukaddimleri ve sâyir re'âyâsında olan tüfenkleri almak için hükmi şerîf virilmesin" murâd itmeğın **buyurdum [ki:]**

Hükmi şerîfümle vardukda, her [bir]inüz müşârun-ileyhe gereği gibi mu'âvenet idüp anun gibi eger tâyife-i mezbûrede eger gayride her kimde tüfenk bulunur ise alup cem' idüp Şâm Kal'ası'na teslîm idesiz.

401 *Merhum Sultan Süleyman tarafından Medine'de günde bir hatm-i şerîf okunması şart koşulduğu halde iki yıldır hatim okuyucularına mevâciblerinin ödenmediği duyulduğundan, geçen iki yıl ile içinde bulunulan yılın mevâciblerinin Şam Hazinesi'nden gönderilerek okuyuculara teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahu, mezbûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Şâm beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân *enâra'llâhü bürhânehû* Medîne-i Münevvere'de günde bir hatm-i Kelâm-ı Kadîm olmak şartidüp iki sene imiş ki, kırâ'et idenlere mevâcibleri vâsıl olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp ol iki senenün ve hâliyâ vâsıl olanı Şâm Hazînesi'nden gönderüp teslim itdüresiz.

402

Rum Nâzırı Monla Ali'nin zimmetinde bulunan bakâyayı tahsil için görevlendirildiği halde bugüne kadar hiç bir şey tahsil edemeyen Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Muhammed Çavuş'un görevini gereği gibi yerine getirmesi.

Yazıldı.

Sonisa kazâsından Hosan nâm karyeden Kâsım nâm kimesneye virildi. Fî 24 Rebî'u'l-âhır, sene: 975

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Muhammed Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem Rûm Nâzırı olan Monlâ Alî zimmetinde olan toksan yük akça bakâyânun cem' u tahsîli içün gönderilmiş idün. Şimdiye dek aslâ eseri zâhir olmayup ve ne vechile tedârük eyledüğün i'lâm eylememişsin. İmdi; mâlun cem' u tahsîli ehemmi mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi ikdâm u ihtimâm idüp beher-hâl nevrûzda elli yük akça tahsîl ü cem' itdürüp göndermeyince olmayasın ve illâ mes'ûl olursın; bilmiş olasın.

403

İstanbul, Galata ve Hâslar kazalarında bulunan Sultan Bâyezîd Evkâfı'nın bazı hususlarının görülmesi için Sâbık Haleb Kadısı Abdurrahman Efendi'nin görevlendirildiği.

Yazıldı.

Mütevellî âdemi Hâcî Muhammed'e virildi.

Sâbıkâ Haleb Kâdısı olan Abdurrahmân Efendi'ye hüküm ki:

Hâliyâ ceddüm merhûm Sultân Bâyezîd'ün Evkâf Mütevellîsi olan Kemâl *zîde kadruhû* Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "evkâfun ba'zı şer'le görülecek ahvâlî olup sen görmek bâbında hükm-i şer'füm" taleb itmeğın **buyurdum ki:**

İstanbul ve Galata ve Hâslar kazâlarında evkâf-ı mezbûrenün vâkı' olan husûsların muktezâ-yı şer' u kânûn üzre göresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 23 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Umurca

[Yev]mü'l-İsneyn, [fî] 24 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Kemer

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 25 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Rodoscuk

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 26 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Fakaraluoğlu

404

Edirne zahiresi için kazaları dahilinden un, arpa vs. erzak tedarik etmeleri istenen kadıların, bugüne kadar ne miktar erzak gönderdikleri, geriye ne miktar kaldığı ve ne zaman gönderileceğini belirten birer defter düzenleyerek göndermeleri.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 28 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Yanbolı, Nevâhî-i Yanbolı, Ruskasrı, Aydos, Karînâbâd, Mahmûdpaşa Hâsköyi, Ahyolı, Şumnı, Ruscuk, Niğbolı, Lofça, Tırnovi, Silistre, Prevadi, Hırsova, Varna, İzladi kâdılarına ve ta'yîn olunan çavuşlara hüküm ki:

Bundan akdem size ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup her birinüzün taht-ı kazâsından mahrûse-i Edirne zahîresiyçün un u arpa ve sâyiri ta'yîn olunmuş idi. Hâliyâ her birinüz taht-ı kazâsından ta'yîn olunan zahîreden ne mikdâr irsâl olunup ve ne zamânda gönderilüp ve bâkî ne kalmışdur ma'lûm ve bâkî kalan dahı mu'accelen irsâl olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp her birinüz emr-i sâbık üzre ta'yîn olunan zahîreden şimdiye değin ne mikdâr irsâl olunup bâkî ne kalup ve ol dahı ne zamânda irsâl olmak üzredür; müstekıl defter idüp gönderesiz; bâkî kalanı dahı mu'accelen irsâl idesiz. Şöyle ki; ihmâl idüp ta'yîn olunan mikdârı zahîre gelüp irişmeye, azl ile konılmayup mu'âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

405

İstanbul'a tereke getirmek için izin isteyen rençber gemici tâifesinden gerekli şartları taşıyanlara Piyale Paşa tarafından hükm-i şerîf verilmesi.

Yazıldı.

Muhtesib Kethudâsı Sinân'a virildi. Fî 26 Rebî'ü'l-âhır, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'a tereke getürmeğiçün sâbıkâ virildüğü üzre rençber gemici tâyifesi ahkâm-ı şerîfe taleb eyledüklerin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sâbıkâ virildüğü üzre muhtesib ile yarar kefillerin alup arzidüp arzı mûcebince ta'yîn itdüğü hükm-i şerîfi virüp tuğrâsın dahı sen eylesesin; va'delerinde

gelmeyüp mümâna'at eyleyenlerün haklarından gelesin. Tamâm ihtimâm eylesesin ki, kimesne emir alup dahı va'desi içinde küffâra tereke vermeye.

406 *Tersâne-i Âmire'de su üzerinde olan gemilerin karaya çekilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâliyâ Ters-hâne-i Âmirem'de su üzerinde olan gemiler karaya çekilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, su üzerinde olan gemileri mümkün olduğu üzre karaya çekmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîlen vücûda getüresin.

407 *Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Şam'da bulunan dört adet vakıf köyünün sınırlarının bizzat Şam kadısı tarafından mahalline gidilerek tesbit edilmesi.*

Yazıldı.

Şâm kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı ekrem, Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* taht-ı kazânda vâkı' olan dört pâre vakf köylerinin sınırı ta'yîn olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Fermân-ı şerîfümle âdemi vardukda, bi'z-zât kalkup müşârun-ileyhün zikrolunan köylerine varup etrâfında sınırdaşı olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve evkâf u emlâk sâhibleri ile ve müsinn ü mu'temedün-aleyh kimesneler zikrolunan karyelerün kadîmî sınırlarının üzerine yöriyüp evvelden amel olunugelen mümtâz ü mu'ayyen sınırları ne mahalden ise ma'lûm idinüp dahı alâmetleri bozılmış yirleri var ise girü alâmet ta'yîn idüp sıhhat üzre sicill idüp müşârun-ileyh tarafına irsâl eylesesin. Ammâ; tamâm hakk üzre olup sınırları bir vechile ta'yîn ü temyîz eylesesin ki, sonra zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve ashâb-ı emlâk ü evkâfdan biri gelüp; "Bizüm ma'mûlün-bih sınırımıza dahlolundu." demek ihtimâli olmaya.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 27 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Hayrabolı

[Yev]mü'l-Cum'a, fî 28 Rebî'u'l-âhır, sene: 975, be-yurt-ı Hızırca

[Yev]mü's-Sebt, fî 29 Rebî'u'l-âhır, sene: [975], be-yurt-ı Sazlıdere

408 *Mehmed adlı yeniçerinin İstanbul'da bulunan Beç elçisi ile görülecek davası olduğundan, elçiyi bekleyen Mustafa Çavuş'un Beç elçisini mahkemeye getirmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Yeniçeri Mehmed'e virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

İstanbul'da Beç ilçisini bekleyen Mustafâ Çavuş'a hüküm ki:

Hâliyâ Mehmed nâm yeniçerinün ilçi-i mezbûr ile meclis-i şer' de ba'zı görülecek masâlihı olup te'allül itdirmeyüp meclis-i şer'a ihzâr eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ilçi-i mezbûrı te'allül itdirmeyüp meclis-i şer'a ihzâr idüp mezkûr yeniçeri ile murâfa'a-i şer'-ı şerîf itdüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî gurre-i Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, be-makâm-ı Edirne

B[u]gün Edirne'ye gelindi.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 2 minh., sene: 975, Edirne

409

Kazaları dahilinden Edirne zahiresi için erzak istenen Karinabad, Yanbolu, Ahyolu ve Aydos kâdılarının, Padişah av mevsiminde Yanbolu taraflarına ava çıkacağından, hazırladıkları unun bir kısmını ve arpayı göndermeyip orada muhafaza etmeleri.

Yazıldı.

Karînâbâd ve Yanbolı ve Ahyolu ve Aydos kâdılarına hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz zamânı geldükde Yanbolı taraflarına şikâra teveccüh olunmak tasmi olunup ol bâbda zahîre lâzim olmağın taht-ı kazânuzdan bundan akdem Edirne için emrolunan arpa vü undan arpa gönderilmeyüp hıfzolunup bir mikdâr un göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Bundan akdem emrolunan zahîreden arpayı anda hıfzidüp ta'yîn olunan unun bir mikdârın gönderüp bir mikdârın alıkoyasın ki, inşâ'a'llâh varıldukda arpa vü un bâbında muzâyaka lâzim gelmeye; ne mikdâr arpa vü un hıfzolunup ve ne mikdâr un irsâl idersenüz yazup bildüresiz.

Tetimme-i Yevmü'l-İsneyn, fî 2 şehri Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

410

Edirne'den Zağra Yenicesi'ne otluk getirmek için giden rençberlere kaza dahilinden ücreti karşılığında otluk bulunması.

Yazıldı.

Rencber tâyifesinden Şeyhşücâ' Mahallesi'nde sâkin Hâcî Hamza nâm kimesneye virildi. Fî 8 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Zağra Yenicesi kâdisına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'den taht-ı kazâna otluk getürmeğiçün varan rencber

tâyifesine otluk alıvirmek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle varduklarında, emrüm üzre Edirne'den taht-ı kazâna varan rencberlere otluk bulup akçalarıyla alıvirüp gönderesin ki, getürüp bey' ideler. İhmâl ü müsâhele itmeyüp gereği gibi mu'âvenet eylesin.

411 *Rumeli'de bulunan kadıların Edirne'ye gelen Padişah ve askerler için bal, yağ vs. alıp getirmek üzere kazalarına gelecek rençberlere yardım etmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Vilâyet-i Rûmili kâdılarına hüküm ki:

Hâliyâ sa'âdet ile mahrûse-i Edirne'ye gelüp Rikâb-ı Hümâyûnum ile bile gelen asker halkına zahîre getürmeğiçün bu cânibden taht-ı kazânuza varan rencber tâyifesine akçalarıyla eger bal u yağ ve eger ton yağı alıvirmek bâbında mu'âvenet itmenüz emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi bu taraftan zahîre getürmeğiçün taht-ı kazânuza varan rencber tâyifesine akçalarıyla eger bal u yağ ve eger ton yağı alıvirmek bâbında mu'âvenetinüz zuhûra getüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer idesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 3 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 4 Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

412 *Bir mirî hayvanın ölmeden damgasını kesmesinden dolayı kürek cezasına çarptırılan Pervane bin Hüseyin adlı seyisin küreğe konulması.*

Yazıldı.

Küçük Âhûr'da serrâc şâgirdlerinden İbr[â]hîm'e virildi. Fî 5 Ca., sene: 975

Kapudân ve Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Sâyislerden Pervâne bin Hüseyin nâm kimesne bir mîrî tavarun ölmedin tamgasın kesüp ol ecilden küreğe konmak içün sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrî küreğe kodurasın.

413

Suhte diye ortaya çıkıp çeşitli olaylara karışan ve firar eden fesadçıların yakalanması, medreselerde ve diğer yerlerde kefilsiz suhte barındırılmaması, suhtelerin silâhlı olarak gezmelerine ve bir kaç suhtenin birarada yürümelerine engel olunması ve emre uymayanlara gereken cezanın verilmesi.

Yazıldı.

Beğün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Selanik beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sûhte nâmına ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp Ramazân nâm kimesnenün evi basılıp bir oğlu katlolunup bir mikdâr ehl-i fesâd elegendüp haklarından gelinüp ba'zıları âdemlerünle cengidüp gaybet itdüklerin ve me'kellerde kefilsüz sûhte olmamasın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Zikrolunan ehl-i fesâddan gaybet idenleri dahı sa'y ü ikdâm eyleyüp şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup fesâd ü şenâ'atı sâbit olanların dahı haklarından gelüp sancağunda olan kasabâtda gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd kefilsüz sûhteyi me'kele komayalar ve medreselerde ve sâyir sâkin oldukları yirde dahı kefli olmayanı komayalar ve iki-üç sûhte ki, yarak ile bir yirde gezeler, mecâl vermeyüp elegetürüp habseyleyüp arzidesin. Min-ba'd yarak u yasak ile iki-üç sûhteyi bir yirde yürütmeyesin. Yarak ile bir-ikisi bir yirde yürüyenleri emrüm üzre habsidüp arzeyleyesin. Bu bâbda küllî ihtimâm idüp şuğulde olmayup sûhte nâmına levendlik idenleri elegetüresin.

414

Tatarpazarı kazasının dağ köylerinden Edirne zahiresi için toplanıp araba bulunamaması yüzünden beygirler ile Pazarcık'a getirtilen arpanın Filibe'deki Istabl-ı Âmire'ye verilmesi; kalan kısmın ise reâyanın eli değdiği zaman toplanması.

Yazıldı.

Mektûb getüren kâdî âdemi Ahmed'e virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Tatarbâzârı kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Taht-ı kazâna tâbi' sahrâda olan köylerden Edirne zahiresiyçün dört yüz müd un, iki yüz müd arpa ihrâc olunup lâkin tağ nâhiyelerinde olan kurâ halkının arabaları olmayup anlara salınan iki yüz müd arpa ve yüz müd un bârgîrlar ile Bâzârcığ'a getürdölüp der-mahzen olunup araba elegirmek müyesser olmayup ve Filibe'de olan Istabl-ı Âmire'nün mühimmâtıyçün virilmek evlâdur." diyü arzeyledüğün ecilden mezbûr iki yüz müd arpa Filibe'de olan Istabl-ı Âmire'ye virilüp ve bâkî kalan iki yüz müd arpa rencberlerün kolayı olduğu zamânda ihrâc olunup ve ta'yîn olunan unun a'lâsı tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm muktezâsınca amel idüp bâkî kalan iki yüz müd arpayı re'âyânun elleri

değdiği zamânda ihrâc idüp ve cem‘ olunan iki yüz müd arpayı arzolunduğı üzere Istabl-ı Âmire'ye virüp ve tevzî‘ olunan unun eyüsin cem‘ idüp irsâl ü îsâl eylesin.

[Yev]mü'l-Cum‘a, fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, Edirne

415

Göle ve Çanad sancaklarında havâss-ı hümayûna kaydolunan köyler reâyasının emin ve âmillerin zulmünden şikâyet etmeleri üzerine vergilerini seneden seneye, maktû olarak üç taksitte vermeleri yolundaki teklifin uygun görüldüğü.

Yazıldı.

Defterdâr âdemi Mehmed'e virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Timışvar'un Tîmâr Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ kazâyâ defterin gönderüp; "Göle ve Çanad sancaklarında havâss-ı hümayûna kaydolunan kurânun re‘âyâsı ümenâ vü ummâl te‘addîsinden mütezaccir olup mahsûllerin sâl-be-sâl üç mevsimde maktû‘ tarîkıyla edâ itmeğe tâlib olup münâsib idüğün" bildürmüşsin.

Buyurdum ki:

Arzitedüğün üzere vâkı‘ olan mahsûllerin sâl-be-sâl üç mevsimde ber-vech-i maktû‘ edâ itmek üzere defter-i cedîde kaydeylesin.

416

Timışvar cizyesinin Timışvar'ın tahriri ile görevlendirilen Muharrem Çelebi tarafından âcilen toplanarak orada olan mevâcib için teslim edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi, târîh-ı mezbûrda.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i mezbûre keferesinün cizyesi cem‘ına rûz-ı Kâsım'da mübâşeret olunup hâlen cem‘ı husûsı sana ve Kâtib ta‘yîn olunan Ferhâd'a emrolunmasın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrenün cizyesin arzitedüğün üzere mu‘accelen cem‘ u tahsîl idüp dahi anda olan mevâcib için teslîm idesin.

417

İstanbul'da su nâzırı olan Dergâh-ı Muallâ müteferrikalarından Hasan tarafından isimleri ve suçları bildirilen şahısların Piyale Paşa tarafından yakalanıp küreğe konulması.

Yazıldı.

Suyolu nâzırı âdemisi Hamz[a]'ya virildi. Fî 9 Cumâde'[l-]ûlâ, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

İstanbul'da Su Nâzırı olup Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikalarından olan Hasan gelüp Zekerıyyâ Burgazı'nda âdem katliden ba'zı harâm-zâdelere zahîre vü azık virenlerden karye-i Zekerıyyâ Burgazı'nda sâkin olan Arnavud-oğlu Yorgi ve Kokoş karısının şimdiki eri ve Manol (——) sâkin olan İstefan ve karye-i Avasya'da sâkin Terkoz'da keçi uğurlayan Kassâb ve karye-i Kömürlü'de sâkin olan Kobran nâm zimmîler küreğe konılmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mezbûrları tutup te'dîb için bir mikdâr zamân küreğe koyasın ve mücrim defterine dahı ol vechile işâret idesin ki, unudılup kürekde kalmayalar.

418 *Edirne zahiresi için Akçakızanlık kazasından istenen erzaktan, kutluk sebebiyle gönderilemeyen kısmın ilkbaharda gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 7 Cumâde'-l-ûlâ, sene: 975

Akçakızanlık kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Mahrûse-i Edirne zahîresi içün kazâ-i Akçakızanlık'dan dört yüz müd un ve dört yüz müd arpa ve bal u yağ u tarhana vü bulgurdan vâfir ü müstevfî zahîre gönderesin." diyü hükm-i şerîf gönderilüp lâkin kaht olmağın Edirne müddiyle ancak üç yüz on sekiz müd ve üç buçuk kîle un ve iki yüz yedi buçuk müd ve yedi kîle arpa ve üç buçuk müd ve beş kîle alef –ki, cümle beş yüz yigirmi tokuz buçuk müd ve beş keyl olur– ve üç müd altı keyl ve bir şinik tarhana ve üç buçuk müd iki buçuk kîle ve bir şinik bulgur gönderildüğün ve bal u yağ bulunmadüğün" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Abbâs Çavuş vardukda, ta'yîn olunan zahîreden bâkî kalan unı dahı inşâ'a'llâ-hü'l-E'azz evel-bahârda göndermek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesesin.

419 *Dimetoka kazasında Seyyidler cemâatinden hırsızlık yapıp gayrimeşru işlerle uğraştıkları ve daha önce yapılan teftişte firar ettikleri bildirilen şahısların yakalanarak kendilerinden hak dava edenlerle davalarının görülmesi ve suçu sabit olanların hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunulup; "kazâ-i mezbûrda Seyyidler Cemâ'ati'nden Tenritağı içinde Bergoz deresinde sâkin Göçeri ve İslimli ve Hızır oğlu Mûsâ ve Surnacı Hüseyin oğlu Mustafâ nâm kimesneler için; hırsuzlar olup mukaddemâ teftiş olunduğu zamânda kaçup aranduklarında bulunmayup hâlîyâ gelüp zikrolunan yirlerde girü

hırsuzlukda ve nâ-meşrû‘ işde oldukları" arzolunmağın **buyurdum ki:**

Hasan Çavuş vardukda, göresin; arzolunduğı gibi ise mezbûrları getürdüp mukaddemâ tefâtşlerine bâ'ıs ne olmışdur ve tefâtşden kaçup gaybet itdükleri vâkı‘ mıdur ve bi'l-fi'l mezbûrlardan hak da'vâ ider kimesne var mıdur ve müslimânlar eyülüklerine şehâdet iderler mi, ne makûle kimesnelerdür; fesâd ü şenâ'atleri zâhir olup hak da'vâ ider kimesne var ise ashâb-ı hukûka şer'le sâbit olan hakların alıvirdükden sonra fesâdları sâbit olanları habsidüp tafsîl-i ahvâllerin yazup bildüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 8 Ca., sene: minh.

420 *Trablus sancağında seksen köyün, reâyası dağılarak harap olduğı bildirildiğinden, reâyanın ne zaman ve niçin dağılıp nerelere gittikleri ve köylerin ne zamandan beri harap olduğunun araştırılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.

Beğün Kethudâsı Mehmed'e virildi. Fî 19 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Trablus kâdîsına hüküm ki:

Trablus Sancağı Beği Mehmed âdem gönderüp; "sancağında seksen pâre karyenün ahâlîsi perâkende olup harâb olduğı" bildürüp; görilmek için hüküm-i şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, göresin; arzolunduğı gibi midür, harâb olmağa bâ'ıs ne olmışdur ve re'âyaları perâkende olup kande gitmişdür, ne kadar zamândan berü harâb olmuşdur; yazup bildüresin.

421 *Dadyan oğlu Görgi Melik, âsi olan Göril oğlu'nun, Başaçık Melik'in tahrîk ve iğvasıyla fesad hareketlerinde bulunabileceğini bildirdiğinden, Erzurum beylerbeyi ve Trabzon beyi tarafından Göril oğlu'na gereken uyarıların yapılması.*

Yazıldı.

Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine ve Trabzon Beği Süleymân Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Dadyan-oğlu Görgi Melik Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Âsî olan Göril-oğlu, Başaçık Melik'ün tahrîki ve iğvasıyla ba'zı husûsa mübâşeret itmek ihtimâli vardır." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda, mezkûra tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, kendü hâlinde olup fesâda muharrik olmaya. Tenbîh idüp ifsâda mübâşeret iderse sonra kendü bilür; hılâf-ı emr iş idenleri yazup bildüresin ki, tedârüki görüle.

422

Erzurum vilâyetini tahrir etmekle görevli Ömer Bey'in tahriri yapılan yerlerde bugüne kadar ne miktar zevâyid çıktığını ve havâss-ı hümayuna nelerin kaydedildiğini bildirmesi.

Yazıldı.

Erzurum Beğlerbeğisinün Kethudâsı Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Erzurum vilâyetin tahrîr iden Ömer Beğ'e hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûre tahrîrine mübâşeret ideli haylî zamân olup ne mikdâr zevâyid zuhûr idüp ve ne denlû hâss olmuştur; bildürilüp mu'accelen ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Şimdiye değin ne mikdâr zevâyid zuhûr itmişdür ve havâss-ı hümayûnuma münâsib olandan ne mikdâr nesne kaydolunmuştur; defter idüp mu'accelen yazup bildüresin.

423

İzmir'den meyve getirmek için gönderilen Südde-i Saâdet kapıcılarından Meşaleci Kurd'a kılavuzluk yapmak üzere yeteri kadar hisar-eri görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Lapseki kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm kapıcılarından Meş'aleci Kurd İzmir'den ba'zı meyve getürmek için irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Mezkûra kulaguzluğa kifâyet mikdâr hisâr-eri koşup ber-vech-i isti'câl gönderüp avk u te'hîr itdürmeyesin.

424

Göle ve Yanova'nın fethinden sonra satılmak üzere açık artırmaya çıkarılan emlak ve değirmenlerin, zilyed olan mutasarrıfının açık artırmada karar bulan değeri vermesi halinde aradaki miktarın Hazine için zaptedilerek mutasarrıfında bırakılması, yoksa talip olanlara verilmesi.

Yazıldı.

Defterdâr âdemi Mehmed'e virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Tımışvar Tîmârları Defterdârı olup Tımışvar tahrîrinde olan Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Kazâyâ defterin gönderüp; " "Göle ve Yanova fethinden sonra gabn-i fâhiş ile fûrûht olunan emlak mezâd olunup ziyâdeye çıkarsa zi'l-yed olandan ziyâdesin alup kabûl itmezler ise tâlib olanlara viresin." diyü mukaddemâ emr-i şerîf virilüp Göle sancağında Nemas nâm karyede bundan evvel üç göz değirmen ve bir göz kebe dingin bin akçaya bey' idüp hâlâ mezâd olunup on beş bin akçada karâr idüp zi'l-yed olan; "On altı yıldur elümeddür." diyü

inâd itdüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan değirmenler hakk-ı karârıyla ne mikdâr bahâya çıkmış ise zi'l-yed olan kimesne kabûl iderse akçasın alup Hazîne için zabteyleyesin ve illâ tâlib olanlara viresin ve tahrîr tamâm olduktan sonra defterler ile Südde-i Sa'âdetüm'e bile gelesin.

425

Ruskasrı kadısının Edirne zahiresi için kazasından istenen unu Edirne'ye göndermesi, arpayı ise depolayıp Yanbolu taraflarına ava gelindiğinde teslim etmesi; ayrıca kazası dahilinde celep, yeniçeri, sipahi, eşkinci ve müsellemlerden elinde tereke bulunanların terekenin alınmasına karşı koymalarına meydan vermeyip istenen zahireyi mutlaka toplaması.

Yazıldı.

Mezbûr Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Ruskasrı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem; "Edirne zahîresiyçün taht-ı kazândan dörd yüz müd un ve dört yüz müd arpa ihrâc idüp gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm irsâl olunmuş idi. İnşâ' a'llâhü'l-E'azz zamânı geldükde sa'âdet ü ikbâl ile Yanbolı câniblerine şikâra tasâm olunmuşdur. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Taht-ı kazândan emrolunan unı bî-kusûr ihrâc idüp mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün evel-bahâra karîb irsâl eyleyüp ammâ; fermân olunan dörd yüz müd arpayı anda der-mahzen idüp hıfzeyleyesin ki, inşâ' a'llâhü te'âlâ Yanbolı câniblerine varıldukda ne mahalle getürmek emrolunursa getüresin ki, zahîre bâbında muzâyaka* lâzım gelmeye ve taht-ı kazânda yeniçeri vü sipâh tâyifesinden ve eşkünci vü müsellemler ü celeblerde der-mahzen olmuş tereke olup virmekte te'allül iderlerimiş. Anun gibilerden dahı eger yeniçeri vü sipâh tâyifesidür ve eşkünci vü müsellemler ü celeblerdür; bulunan yirlerden te'allül itdürmeyüp emrolunan zahîreyi cem' u tahsîl itdüresin.

426

Meyve getirmek için İzmir'e gönderilen Dergâh-ı Muallâ kapıcılarından Meşaleci Kurd'a Gelibolu kadısı tarafından gereken yardımın yapılması; hava denizden gitmeye elverişli olursa Tersâne emini tarafından bir kayık donatılarak deniz yoluyla gönderilmesi.

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi.

Gelibolu kâdîsına ve Ters-hâne emînine hüküm ki:

Hâliyâ meyve getürmek için İzmir'e Dergâh-ı Mu'allâm kapıcılarından Meş'aleci Kurd irsâl olunup **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp mezkûr eger karadan ve eger deryâdan mu'accelen irsâl eyleyesiz. Şöyle ki; hevâ elvirüp deryâdan gitmek mümkün olursa sen ki emînsin, mu'accelen bir kayık donadup irsâl eyleyesin.

427

Edirne'ye getirilmek üzere Hezargrad'dan toplanan zahireyi ilgili şahıslardan zorla alan Avnî adlı nâibin gerekirse azledilmesi ve zahirenin bir an önce Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Edirne muhtesibine virildi. Fî 6 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Hezâgrad kâdîsına, Ruscuk sübaşısına hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i Edirne'ye zahîre getüren kimesnelerden Avnî nâm nâyib* cem' eyledükleri zahîreyi cebren ellerinden alup te'addî eylemiş. **Buyurdum ki:**

Sen ki Ruscuk sübaşı[sı]sın, gereği gibi mu'âvenet idüp mahrûse-i mezbûre için cem' olunan zahîreyi mu'accelen irsâl eyleyüp ve sen ki k[â]dîsın, şöyle ki; mezkûr nâyibün emr ile ta'yîn olunan zahîre için almış olmayup mücerred ahz ü celb için ol makûle ahvâli var ise ref' idüp âhar müstekîm nâyib nasbeyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 8 Cemâziye'l-ûlâ, sene: 975, Edirne, mukîm

428

Tımsıvar timarları defterdarı olup vilâyet tahriri ile görevlendirilen Muharrem, defter-i atıkde kayıtlı olan bazı köylerin ahalisini yeniden tahrir etmek üzere davet ettiği halde kale kaptanlarının buna izin vermediklerini bildirdiğinden, bu köyler reâyasının tahrire gönderilmesi ve tahrire çağırmak için gönderilen adamlardan kale kaptanları tarafından öldürülenlerin diyetlerinin de kendilerinden alınıp gönderilerek bu fesadı çıkaranların haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Göle beği âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 11 Ca., sene: 975

Erdel kralına nâme-i şerîf ki:

Hâlâ Tımsıvar Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan Muharrem dâme mecdühû kazâyâ defterin gönderüp; "Bundan akdem muharrir-i vilâyet olan Halîl Beğ on sekiz pâre karyeyi Almaş nâhiyesine ve beş pâre karyeyi İlye ve Yofin nâhiyelerine tahrîr idüp defter-i atıkda mastûr olup hâlâ defter-i cedîde tahrîr için gelmeleri teklîf olundukda sizün cânibinizden İlyâş kapudânı koyuvmeyüp ve Göle sancağına tâbi' defter-i atıkda sancakbeğine hâs kaydolunan Şarkat ve Göleşir nâm varoşları dahı Varad kapudânı göndermediği" i'lâm olundu. **Gerekdür ki:**

Südde-i Sa'âdetüm'e olan ihlâs u ihtisâsun mücebince zikrolunan karyeleri ve varoşları gönderesin ki, gelüp defter-i cedîde kaydolunalar. Sâbıkâ vilâyet yazıldukda ol yirler Nemçe elinde iken yazılmışdur. Ol takdîrce hâliyâ ol yirlerün re'âyâsı defter-i atık mücebince gelüp tahrîre mâni' olanları muhkem haklarından gelesin ve da'vet için irsâl olunan âdemleri zikrolunan kapudânlar cengidüp nicesin katlidüp ve nicesin mecrûh itmişler; ol asıl katlolunanların diyetin beher-hâl ol ehl-i fesâddan alınıp gönderüp ehl-i

fesâdun hakkından gelinüp arzeyeleyesin ki, bir dahı bu asıl fesâd itmek ihtimâli olmaya.

429

Erzurum'da mahlûl gedik vukûunda başkasına verilmemesi emredildiği halde bazı gedik sahiplerinin gediklerini para karşılığı başkalarına sattıkları veya ulûfelerinin bir kısmını devrettikleri duyulduğundan, bunların kabul edilmeyip deftere kaydının yapılmaması ve herkesin kendi gedik ve ulûfesine mutasarrıf olması.

Yazıldı.

Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Min-ba'd anda düşen gedüğü kimesneye vermeyesin." diyü emrüm olup ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür. Ammâ; tâyife-i mezbûreden biri fakîr olsa bir eli hükümlünün bir mikdâr akçasın alup gedüğün satup ve ba'zıları ulûfesinin iki akçasından ferâgat idüp birbirine virdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Min-ba'd emr-i sâbık üzre düşen gedüğü kimesneye vermeyüp ve anun gibi gedüğün ihtiyârıyla âhara virenlerün ve birkaç akçasın virenlerün dahı virdüklerin kabûl itmeyüp kayditmeyesin. Her kimesne gedüğüne ve ulûfesi ne ise mutasarrıf ola ve mevâcib defterleri Haleb'e gitdükde ağalarıyla içlerinden kendü ihtiyâr itdüklerin göndereler.

430

Karaman'da Hızır adlı kimsenin evini basıp kendisini yaralayarak karısı ve oğlunu kaçıran, ayrıca evden para, kaftan vs. alan ve suçlarının sabit olduğu bildirilen Post-ı Vaşak Mültezimi Selman ve suç ortaklarının siyaset olunmaları.

Yazıldı.

Kâdî-asker arzidiüp emri arz üzerine işâret olunmuşdur.

Kapukethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Post-ı Vaşak Mültezimi olan Selmân ve karındaşı İsmâ'îl ve Tilemiş ve Ya'kûb nâm kimesneler Hızır nâm kimesnenün âlet-i harble evin basup Âyişe nâm hâtûnla Mehmed nâm emergence oğlın alup gidüp ve iki yüz filorisiyle bir kırmızı çukasıyla bir si-reng kaftânın alup te'addî itdükleri ecilden ber-mûceb-i emr-i şerîf şer'le teftîş olup görildükde zikrolunan husûslar sâbit olduğın" arzitdügün ecilden mezbûrlara siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresin.

431

Kars sınırından İran tarafına ve İran sınırından Kars tarafına geçişin yasaklanması; yasağa uymayanların hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Kars Beği Mehmed dâme izzühû mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr* öte* cânib ülkesine karîb olup yol uğrağı olmağla iç illerden ba'zı müfsid Ulus tâyifesi fesâd idüp öte cânibe giderler imiş. İmdi; berüden öte cânibe ve öte cânibden berü cânibe kimesne gelüp gitmek memnû'dur. **Buyurdum ki:**

Öte cânibün ulusını berü cânibe ve berü cânibün ulusların öte cânibe geçürtmeyesin; inâd ü muhâlefet idenlerün hakkından gelesin ve ol cânibün serhaddi hâkimlerine dahı işâret idesin ki, ahde mugâyir bir kimesneye vaz' itdirmeyeler.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 9 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

432

Göle sancağında daha önce cizyelerini vermeyen ve isyan eden köyler halkını, bu defa tahrirde hazır bulunmaları için çağırmaya giden görevlilerden bazısını öldürüp bazısını yaralayanların haklarından gelinip diyet ödenmesi ve sözkonusu köylerin tahririne Erdel tarafından müdahale edilmemesi, aksi takdirde iyi olmayacağı hususunda Tımtışvar beylerbeyi tarafından Erdel kralına tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Göle beği âdemi Ca'fer'e virildi. Fî 11 Ca., sene: 975

Tımtışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Göle sancağına tâbi' Göleşir ve Şarkat nâm karyeler fethdan berü cizyelerin edâ eylemeyüp itâ'at eylemedükleri defe'ât ile da'vet olup iltifât itmedükleri ecilden te'hîr olunup; "Bârî tahrîre geleler." diyü âdem gönderildükde tahrîre dahı gelmeyüp ısyân üzre oldukların" bildürüp ve muharrir-i vilâyetün dahı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "âdemi da'vet için müşârun-ileyh tarafından âdem gönderildükde Kral-oğlı'nun zikrolunan parkanında olan âdemleri karşı çıkup varanlar ile cengidüp kimin katl ve kimin mecrûh idüp tahrîre gelmeyen kefereyi döndürüp ısyân itdüklerin" bildürdi. Eyle olsa; bu bâbda müşârun-ileyhe hüküm yazılup sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yarar âdem ile müşârun-ileyhe gönderüp sen dahı bu husûsı gereği gibi bildüresin ki, ol vilâyet Nemçe elinde iken yazılup dâhıl-i defter olmuştur. Dâhıl-i defter olanun ol tarafdahı dahl [ü] men' câyiz değildir. Ol asıl fesâd idüp tahrîre gelenleri men' idüp varanları katlidüp mecrûh iden ehl-i fesâdun beher-hâl hakkından gelmek gerekdür ve âdem katlolunmuş ise beher-hâl diyet taleb itdüresin. Şöyle ki; ehl-i fesâdun hakkından gelinmeye ve dâhıl-i defter olanları men' eyleyeler,* eyü olmaz.

Budun'da baruthâne işletmek için getirtilen Hamza ve Hasan adlı ustalar tarafından baruthânenin eksiklerinin tamamlanıp işletmeye açıldıktan kısa bir süre sonra çıkan yangında Hasan usta ile iki işçinin yanması üzerine, işçilerin korkup işi bıraktıkları ve yangını bahane edip yüksek ücret talep ettikleri için yüksek ücretle yeni işçiler istihdam olunduğu bildirildiğinden, yeni işçilerin beratlarının verildiği; ancak yangının baruthânedeki havanların ve destelerin büyük olmasından kaynaklandığı anlaşıldığından havanların tedricen küçültülmesi, destelerin hafifletilmesi ve işlenen barutun muhasebesinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 11 Cumâde'l-ülâ, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "barut-hâne işletmek için Hamza ve Hasan* nâm üstâdlar gelüp kâr-hâneler tahliye olunup murâdları üzre levâzımı görülüp işlemeğe mübâşeret itdüklerinde iki sâ'at geçmedin sekiz hevânlu bir kâr-hâne tutuşup mezbûr Hasan iki nefer kimesne ile yanmağla barut-hâne huddâmı korkup gidüp kâr-hâneler hâlî kalmağın ve cüz'î ulûfe ile işlemeğe ihtiyâr eylememenin ziyâde ulûfe ile on tokuz nefer ve dörder-beşer akça ile üç nefer yeniçeri ta'yîn olunup mâh be-mâh ulûfeleri virilmek şartıyla ibtidâdan barut-hâne hıdmetine mübâşeret eyleyüp ve barut-hânelerde yiğirmi mikdârı hevân –ki, her biri ellişer ve ellibeşer vukıyye barut olur– muttasıl işlemekten hâlî olmayup ve neferleri barut-ı siyâh işlemek için ta'yîn olunup ve ulûfeleri mâh be-mâh virilmek üzre defter olunup gönderildiğün" i'lâm eylemişsin. İmdi; barut husûsı ehemmi mühimmâtıdan olmağın vech ü münâsib gördüğün üzre zikrolunan neferlerin beratları virilmiştir. Ammâ; mezbûr Üstâ[d] Hamza hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; " "Barut-hâne tutuşup zarar olduğunun sebebi barut kâr-hânelerinde yiğirmi hevân olup ammâ; hevânları büyük olup ve desteleri dahı büyük olmağla barut döğildükde dibe inüp tokunmağla tutuşur. Ol hevânlar bozulup her biri iki olup ve desteleri dahı yeyni olmak lâzımdır. Mahrûse-i İstanbul Kâr-hânesi'nde olan hevânlar beşer buçuk vukıyye döğer." didükde; "Şimdi bu hevânları tebdîl idicek, küllî harc lâzım gelür." didüğün" i'lâm itmeğün zikrolunan hevânlar tedricle yiğirmişer vukıyye döğer hevân olup ve desteleri dahı yeyni olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan hevânları emrüm üzre tedricle yiğirmişer vukıyye ü[z]re döğer hevân itdüresin ki, hevânları büyük olduğundan desteleri büyük olmağla dutuşmağa bâ'ıs olup zarar gelmeye ve şimdiye değin işlenen barutun muhâsebesin gönderesin. Eger şimdi olduğü üzre; "İhrâk olur." diyüp hıdmet idenler mütekeffil olurlar ise tecdîd (?) mukaddem (?) olursa üslûb-ı sâbık üzre isti'mâl itdüresin ve ne vechile idecek olduğun yazup bildüresin.

Erzurum, Anadolu ve Diyarbakır beylerbeyleri, sancakbeyleri ve kadıları ile Bahaeddin Bey'in Malazgird dizdari tarafından kurulacak mirî güherçile kârhânesine gereken yardımı yapmaları.

Yazıldı.

Oğlı Mustafâ'ya virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine ve sancakbeğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Malazgir[d] Dizdârı olan Hâcî Alî Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "zikrolunan beğlerbeğilikde mîrî güherçile kâr-hânesi ihdâs idüp mühimmâtına mu'âvenet olunmak [içün]" emr-i hümayûnum taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Her birinüz mezkûr kâr-hâneye müte'allik olan umûrda gereği gibi mu'âvenet eyleyesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine ve beğlere ve kâdîlara.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Bahâ'eddîn Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Diyarbekir beğlerbeğisine ve beğlere ve kâdîlara.

435

Bkz. hkm. 326.

Yazıldı.

Prespelü Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 12 C., sene: 975

Manastır Kâdîsı olup vilâyet tahrîrinde olan Mevlânâ Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tahrîr itdüğün yirlerde ba'zı erbâb-ı tîmâr müfredât defterlerin getürmekde inâd itmeğin mâl-ı mîrîye küllî gadrolur." diyü bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Anun gibi ra'ıyyetlerini kaçurup ve defterlerini tahrîre getürmeyenler eger sancakbeğidür ve eger alaybeğidür ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u müstahfızlar ve gayridür; dirlikleri alınmağla konılmayup mu'âteb olmaları mukarrerdür. İsmi ve resmiyle yazup arzidesin.

436

Semendire vs. sancaklara cizye toplamak üzere giden görevlilerin, topladıkları cizyeleri nevrûzda getirip Hazine-i Âmire'ye teslim etmeleri ve reâyadan beratlarında yazılandan fazla akçe almamaları.

Yazıldı.

Alacahısârlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ca., sene: 975

Semendire beğine hüküm ki:

Sancağuna irsâl olunan harâcîler keferenün cizyesin cem' idüp nevrûzda inşâ'a'llâh getürüp teslîm itmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sancağunda olan harâcîlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, te'hîr itmeyüp emrolunan keferenün cizyelerin cem' u tahsîl idüp nevrûz-ı mübârekde getirüp Hazîne-i Âmire['ye] teslîm eyleye[ler] ve re'âyâdan berâtlarında ta'yîn olunan akçadan ziyâde nesne aldurmayasın; alanları men' idüp memnû' olmayanları arzyleyesin.

Yazıldı.

Alacahısârlu Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ca., sene: 975

Bir sûreti, Alacahısâr beğine.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Sirem beğine.

Yazıldı.

Bosna Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 25 Ca., sene: 975

Bir sûreti, Bosna beğine.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Pojega beğine.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hersek beğine.

Yazıldı.

Bevvâb Alî Çavuş'a virildi. Fî 25 Ca., sene: 975

Bir sûreti, Vidin sancağı kâdîlarına yazıldı.

Yazıldı.

Süleymân Çavuş gitdi. Fî 25 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Bir sûreti, Niğbolu sancağı kâdîlarına.

Yazıldı.

Bir sûreti, Silistre sancağı kâdîlarına.

Süleymân Çavuş. Fî 25 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a.

Bir sûreti, Üsküb ve Prizrin ve Vulçitrın sancakları kâdîlarına. *Fî gurre-i Cumâde'l-uhrâ, sene: 975*

Yazıldı.

Bir sûreti, Filibe ve Tatarbâzârı kâdîlarına.

İbrâhîm Çavuş'a. Fî gurre-i Cumâde'l-âhire, sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, İnebahtı ve Yanya ve Karlılı sancakları kâdîlarına.

İmirze Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Sofya ve Şehirköy kâdîlarına.

Bâlî Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Avlonya sancağında olan kâdîlara.

Ahmed Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Gümölcine ve Yenice-i Karasu ve Drama ve Zihne ve Siroz ve Menlik ve Avrethısârı ve Ustrumca kâdîlarına.

Edhem Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Selanik sancağı kâdîlarına.

Mahmûd Çavuş'a. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Ağrıboz ve Tırhala sancakları kâdîlarına.

Aydın-zâde Mehmed Çavuş'a. Fî 7 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Balyabadra ve Holomiç ve Moton ve Koron ve Kartine ve Anabolı kâdîlarına.

Tatar Süleymân Çavuş'a. Fî 7 C., sene: 975

Yazıldı.

Bir sûreti, Manastır, Ohri, Kesterye ve Pirlepe ve Filorina ve Bihlişte ve Görice ve Horpişte ve Serfiçe kâdîlarına.

Prespelü Mehmed Çavuş'a. Fî 13 C., sene: 975

437

Varadin Kalesi Dizdarı Mehmed'in, küfür söylediği gerekçesiyle Sirem beyi tarafından dizdarlığının erbab-ı timardan birine tevcih edildiği; ancak hem emir olmadan, hem de erbab-ı timardan birine dizdarlık tevcih etmek kanuna aykırı olduğundan, bundan sonra emirsiz dizdarlık tevcih edilmemesi ve Dizdar Mehmed'in ahvâlinin teftiş edilip suçu sabit olursa arzedilmesi ve gönderilecek emre göre amel edilmesi.

Yazıldı.

Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Sirem sancağında Varadın Kal'ası Dizdârı olan Mehmed'ün; "Küfür söyledi." diyü dizdârlığın erbâb-ı tûmârdan Tur Bâlî'ye tevcîh idüp tezkiresin virmişsin. Evvelâ emirsüz dizdârlık tevcîh itmek ve erbâb-ı tûmâra dizdârlık arzolunup virilmek kânûna mugâyirdür; niçün mugâyir tezkire gönderesin ve ol dizdârun küfür söylediği şer'ile sâbit olmuş midur, yohsa sâbıkâ olmuş husûs olup mücerred sûret-i sicill ile tevcîh olunmuş midur, nicedür **[buyurdum ki:**

Mezkûrun] ahvâlin toprak kâdîsı ma'rifetiyle hakk üzere teftîş idüp göresin: Şöyle ki; ol isnâd olunan husûslar şer'ile sâbit olursa arzeyelesin ki, sonra emrüm ne vechile olursa mücebinece amel idüp min-ba'd arzetmeden kimesneye dizdârlığa kânûna mugâyir tezkire vermeyesin; ref'ı lâzım olan dizdârları arzeyelesin ki, tevcîh içün emr-i şerîfüm virdükde tevcîh idüp tezkire viresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Cumâde'l-evvel, sene: 975

438

Anadolu taraflarına gönderilen mirî develerin gemi tedarik edilerek Anadolu'ya geçirilmesi; gelen arpa gemilerinden de bir kaçının Rodoscuk'a gönderilerek oradaki kıtlığın giderilmesi ve kaç gemi gönderildiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Serrâclardan Kaşıkçı Alî'ye virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Anadolu cânibi[n]e irsâl olunan mirî develer içün gemi tedârük eyleyüp öte cânibe geçmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm üzere zikrolunan mirî develer vardukda, te'hîr itmeyüp gemi tedârük eyleyüp Anadolu cânibi[n]e geçüresin ve gelen arpa gemilerinden dahı birden ve ikiden Rodoscuğ'a gönderesin; gelüp anda bey' ideler. Bu cânibün muzâyakası def' oluna* ve ne mikdâr gemi gönderilürse i'lâm eyleyesin.

439

Tımsıvar vilâyetinin tahriri sebebiyle Semendire reâyasının Tımsıvar'a geçtikleri bildirildiğinden, reâyanın öte yakaya geçirilmemesi hususunda kadınlara gerekli tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Semendire beğine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Tımsıvar tahrîr olunmağıla Semendire re'âyâsı öte yakaya geçüp

Semendire'den perâkende oldukların i'lam olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kâdîlara gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, Semendire re'âyâsın öte yakaya geçürtmeyüp men' u def' ideler; geçürenlerün haklarından gelesin.

440 *Silistre, İvraca ve Tırnovi kazalarında bulunan eski celeplerden, üzerlerinde geçmiş yıllardan bakâya koyun olanların, koyunlarıyla birlikte Sinan Çavuş ile beraber Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 25 Ca., sene: 975

Silistre ve İvraca ve Tırnovi kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Silistre kazâsında mütemekkin celeb-keşân-ı atîkdan Dizdâr Alî Bâlî'nün üzerinde iki yüz re's koyun ve İvraca kazâsında Nasûh bin Alî'nün üzerine seksen koyun ve Hasan bin Süle'nün üzerine yüz re's koyun ve Ferhâd bin Abdullâh üzerinde yüz re's koyun ve Çernovi^H kazâsından kasaba-i Rus'dan Mustafâ bin Mehmed üzerine iki yüz re's koyun ve Tırnovi kazâsından Selaniklü Halîl üzerinde yüz re's koyun bâkî kalup sürülmesin teklîf olundukda kimi; "Âsitâne[ye] mülâzemete giderin." diyü te'allül iderler ve kimi gaybet eylediğin" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup her biriniz taht-ı kazânuzda olan yazılı celeblerden üzerlerinde bâkî koyun olanları ihzâr eyleyüp dahı üzerlerinde kalan bâkî koyunları bî-kusur cem' u tahsîl itdürüp kendüler ile bile koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Koyun husûsı mühimdür; ihmâlden hazer eylesiz.

^H Bkz. hkm 502

441 *Küffara tereke verdiği ihbar olunan Dukagin Beyi Kâsım hakkındaki iddaların sâbık Ürgüp kadısı ve Leş kadısı tarafından araştırılıp sonucun arzedilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 15 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Sâbıkâ Ürgüb Kâdîsı olan Mevlânâ Bedreddîn ile Leş kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem ba'zı kimesneler Südde-i Sa'âdetüm'e arz-ı hâl sunup "bi'l-fi'l Dukagin Beği olan Kâsım dâme izzühü için; "Küffâr-ı hâksârdan Ankona'ya on bin altunluk tereke virdi." diyü i'lam olunmağın hakîkat-i hâl ma'lûm olup ve size dahı i'timâdum olmağın **buyurdum ki:**

Bâlî Çavuş vardukda, bu husûsı onat vechile hakk üzre tetebbu' eyleyüp müşârun-ileyh anda varaldan berü emre mugâyir eger Ankona keferesine ve eger sâyir kefereye tereke virmiş midür ve ne mikdâr tereke virmişdür ve ne zamânda virüp ne iskeleden virilmişdür, yohsa bu husûs isnâd olup gayr-i vâkı' mıdur, nicedür; tamâm hakîkat-i hâle vâkıf olup dahı her bir husûsda mübhem nesne komayup ahvâlin hakk üzre yazup bildüresiz.

Ammâ; himâyet olunmakdan dahı hazer idesiz; tamâm ılminüz irişdüğü ve yanınızda sübût ü zuhûr bulan mevâddı yazasız.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, der-Edirne

442 *Sultan Süleyman tarafından Mekke-i Mükerreme'de dört mezhep için yaptırılan medreselerden Haneî ve Malikî medreselerine müderris tayin edildiği; Şafî ve Hanbelî medreseleri için de müderrisliğe ehil iki müderris tayin edilmesi ve beratlarının gönderilebilmesi için isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kırık Sinân oğlu Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 C., sene: 975

Sâbıkâ Kâdî-asker olup Mekke-i Mükerreme Kâdîsı olan Abdurrahmân Efendi'ye hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr tâbe serâhü Mekke-i Mükerreme'de Mezâhib-i Erba'a için binâ itdürdüğü medâris-i şerîfeden Haneî Medresesi'nün tadrîsî Müftî olan Mevlânâ Kutbeddîn'e ve Mâlikî Medresesi Kâdî Hüseyin-i Mâlikî'ye virilüp Şafî'î ile Hanbelî Medreseleri'nün tadrîsî kalmışdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan Şafî'î vü Hanbelî Medreseleri'nün tadrîsine dahı müstehakk olanlardan bir kimesneyi ta'yîn idüp arzidesin ki, tevcîh olunup berâtları virile.

443 *Ahyolu kazasında halkı ifsâd eden ışıkların yakalanarak haklarında gerekenin yapılması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Ahyolu kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ; "ba'zı ışıklar olup müslimânları idlâl idüp zarar-ı âmm oldukları" arz olunmuş; teftîş için bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından İbrâhîm'e hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Ol zamânda elegelmeyüp hâliyâ girü gelüp halkı idlâlde oldukları istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle müşârun-ileyh vardukda, mezkûrları elegetürüp emr-i sâbık üzere ahvâllerin göresin.

444 *Gülek Kalesi kethüdası, neferleri ve hariçten kale mühimmâtı için görevlendirilenlerin hizmet teklif olunduğunda görevlerine gelmedikleri şikâyet edildiğinden, kendilerine gereken uyarının yapılması ve görevini ihmal edenlerin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr dizdâra virildi. Fî 15 Ca., sene: 975

Tarsus beğine ve Kasun kâdîsına hüküm ki:

Gülek Kal'ası Dizdârı olan dârende Himmet Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "kal'a-i mezbûre kethudâsı ve neferâtı ve hâricden kal'a mühimmâtı hıdmetiyyün ta'yîn olunan müslimânlar [ve] zimmîlerden ba'zıları hıdmet vâkı' oldukda gelmeyüp ihmâl ü müsâhele üzre oldukların" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi eger kal'a kethudâsı ve eger neferleridür ve eger hâricden kal'a mühimmâtı için ta'yîn olunan müslimânlar ve zimmîlerdür; hıdmet vâkı' oldukda her biri olıgelen üzre hıdmetlerinde olup ihmâl ü müsâhele itmeyeler. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele üzre olanları isimleriyle yazup arzidesiz.

445 *Edirne'de yağ ve arpa sıkıntısı çekildiğinden İstanbul'a gelen yağdan altmış-yetmiş tulum yağ ile arpa gemilerinden bir kaçının Rodoscuk'a gönderilerek depolanması ve oradan da Edirne zahiresi için gelenlere satılmasının sağlanması.*

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi. Fî 16 Ca., sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de yağ u arpaya gâyetde muzâyaka olmağın anda gelen zehâyirden altmış-yetmiş tulum yağ tedârük idüp gemilere tahmîl idüp ve gelen arpa gemilerinden dahı birden ikiden muttasıl Rodoscuğ'a gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre mahrûse-i İstanbul'a gelen zahîreden altmış-yetmiş tulum yağ tedârük idüp gemilere tahmîl eyleyüp Rodoscuğ'a gönderesin ki, anda der-mahzen olup lâzım oldukda mahrûse-i Edirne'ye getürdile ve gelen arpa gemilerinden dahı muttasıl birden ikiden gönderesin ki, anda der-mahzen eyleyeler ve gönderilen gemilere azeblerden ve gayriden içine mu'temed kimesneler koyasın ki, âhar yire alup gitmek ihtimâli olmaya ve sâhiblerinin birini dahı anda arpa yanında bile kala ki, Edirne zahîresiyyün varan kimesnelere bey' ideler ve ne mikdâr gemi arpa gönderildüğün i'lâm idesin.

446 *İstanbul'dan Rodoscuk'a gelecek olan yağ ve arpanın Edirne zahiresi için gelenlere sattırılması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir hüküm dahı Rodoscuk kâdîsına ve İskender Çavuş'a;"İstanbul'dan gelen yağ u arpayı anda der-mahzen idüp anda gemi durmak kâbil değildir; sâhiblerinden birin alıkoyup Edirne zahîresiyyün varanlara bey' ideler. Ne mikdâr yağ u arpa gelürse öteden gelenlere temessük virüp sonra bu cânibe arzidesin." diyü yazılmışdır.

447 *Dimetoka'da kız kaçırma ve ırza tecavüz suçlarını işlediği sabit olan İsa adlı şahsın siyaset olunması.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Ca., sene: 975

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "taht-ı kazândan Îsâ nâm kimesne Timürhân nâm kimesnenün Hanîfe nâm kızın cebren alup gidüp nice def'a fi'l-i şenî' itdüğü zâhir olup ve karyesi halkı mezkûr Îsâ için; "Eyü kimesne değildir." diyü haber virdüklerin" sûret-i sicill ile i'lâm itdüğün Pâye-i Serîr-i A'lâm'a arz olunup mezkûr Îsâ'ya siyâset olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr itmeyüp emrüm mücebince mezkûra siyâset idüp emrüm yerine varduğın yazup bildüresin.

448

Semendire, Alacahisar, İzvornik ve Vidin'e haraç toplamaya giden görevlilerin, reâyanın noksan olduğunu görmeleri üzerine yaptıkları araştırmada Tımsıvar'da haraç hâne başına tahrir olduğundan reâyanın Tımsıvar vilâyetine göç ettiklerinin anlaşıldığı; böyle bir durum memleketin bir tarafının mamur edilmek istenirken diğer tarafının harap olmasına yolaçağından reâyanın Tımsıvar tarafına geçmesinin engellenmesi, geçenlerin geri iade edilmesi ve eğer başarılabilirse Lagoş, Sebeş ve Macar taraflarından reâyâ getirtilmeye çalışılması.

Yazıldı.

Tımsıvar defterdârı âdemi Mehmed'e virildi. Fî 13 Cumâde'l-evvel, sene: 975

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Semendire ve Alacahısâr ve İzvornik ve Vidin'de harâc cem'ına varanlar re'âyâdan küllî noksân üzre bulup sü'âl olundukda; "vilâyet-i Tımsıva[r] tahrîr olunup harâc hâne başına kaydolmak ile ol cânibe göçüp gitdüklerin" i'lâm olındı. İmd[i]; Memâlik-i Mahrûse'den ol cânibe re'âyâ varmak ve harâca bu vechile noksân lâzım gelmek câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp yahılarda olan beğlere ve kâdîlara ve iskeleler zâbitlarına gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd berü cânibden re'âyâ tâyifesinden bir ferdi ol cânibe geçürtmeyesin. Ba'de't-tenbîh girü yoklayup emre mugâyir iş idenlerün haklarından gelesin. Bu bâbda vilâyet kâtibine hüküm gönderilüp; "Anun gibi berüden geçüp giden re'âyâyı girü baş harâcına bağlaya;* hâne harâcı bağlanmaya." diyü emrüm olmuştur. Bu husûs mühimdür; dâyimâ mukayyed olup eger kâdir olursanız Lagoş ve Sebeş taraflarından ve Macar câniblerinden getürdesiz; yohsa Memâlik-i Mahrûse'nün bir tarafın harâb idüp ve bir tarafın ma'mûr itmeden ne hâsıl olur.

449

Tımişvar'ın tahriri esnasında Semendire, Alacahisar, İzvornik ve Vidin taraflarından göçüp gelen reâyanın deftere yazılmayarak, geldikleri yere geri dönmelerinin sağlanması; daha önceden gelmiş olanların ise sakin oldukları yerin usûlüne göre haraçlarının şahıs başına kaydedilmesi.

Yazıldı.

Âdemi Mehmed'e virildi. Fî 13 Cumâde'l-evvel, sene: 975

Tımişvar Tîmârı Defterdârı olup vilâyet-i mezbûreyi tahrîr iden Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Belgrad kâdîsı mektûb gönderüp; "Göle fetholalı Semendire ve İzvornik ve Alacahısâr sancaklarının re'âyâsı ceste ceste olup Tuna'dan Tımişvar câniblerine geçüp egerçi bir mikdâr te'addîden dahı göçerler ammâ; asıl sebep zikrolunan elviyede* cizye vü ispençe başa bağlu olup vilâyet-i Tımişvar'da hâneye bağlanup bir hânede nice kâfir sâkin olup bir cizye vü ispençe virmekdür ve genc memleket olup az zamânda küllî tavara mâlik olur." diyü bildürdi. İmdi; "Memâlik-i Mahrûse'nün re'âyâsı geçüp anda varmak câyiz değildir. Bu bâbda; "Yahlara tenbîh* idüp min-ba'd geçürmeyeler." diyü Tımişvar beğlerbeğisine hüküm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Sen dahı bu bâbda mukayyed olup hâliyâ geçüp varanları min-ba'd yazmayup girü âdamlere koşup yirlerine gönderesin. Bundan mukaddem geçüp varanları dahı sâkin oldukları yir üslûb[1] üzre harâc u ispençesin kaydeyleyüp ol vilâyet gibi kayditmeyüp her kâfir başına kaydeylesin; min-ba'd ol ümmîz üzre iç ilden firâr itmeyeler. Ammâ; kadîmî ol yirli olanları üslûb-ı sâbık üzre kaydidesin ve bi'l-cümle bu bâbda küllî ihtimâm idüp mem[le]ket ihtilâline ve harâc u ispençe vü koyun hakkının zikrolunan sancaklarda kesrine bâ'ıs olmayasın. Kâdir olursan re'âyâyı Lagoş ve Sebiş ve Macar'dan getürdesin; yohsa iç ilden bir yiri harâb idüp bir yiri ma'mûr itmenün ne fâyide vü âyidesi vardır.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Ca., sene: 975

450

Eğirdir Gölü'nün ayağının emir gereğince akıtılması sonucu meydana gelen binlerce dönüm sulak araziye sipahi ve hariçten müdahale olunduğu, teftiş olunup tapuya verildiği takdirde devletin çok miktarda gelir elde edeceği bildirildiğinden, bu hususun tahrirde görevli Mevlânâ Yahya ile birlikte yerinde incelenmesi.

Yazıldı.

Defterdâr Abdülgafûr Efendi'ye virildi. Fî 17 Ca., sene: 975

Nakkâş Abdülbâkî Çavuş ile gönderildi.

Eğirdür kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf mücebince Eğirdür Gölü'nün ayağını akıttukda ba'zı arâzî-i hâliyyeyi basup a'lâ suğlalar olup etrâfdan ba'zı sipâhî ve gayri dahleylemekle kalup

teftîş olunmak emrolunursa nice bin dönüm yir olup öşrinden mâ'adâ küllî mâl hâsıl olur." diyü bildürmişsin. İmdi; husûs-ı mezbûrî senünle ma'an görmek için vilâyet tahrîri emrolunan Mevlânâ Yahyâ'ya hükm-i şerîfüm yazılup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup zikrolunan husûsı müşârun-ileyhle ma'an göresin.

451 *Bkz. hkm. 450.*

Yazıldı.

Defterdâr Abdülğafûr Efendi'ye virildi. Fî 17 Ca., sene: 975

Nakkâş Abdülbâkî Çavuş ile gönderildi.

Lâzıkıyye Kâdîsı olup Hamîdili tahrîrinde olan Mevlânâ Yahyâ'ya hüküm ki:

Eğirdür kâdîsı mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf mücebince Eğirdür kazâsına tâbî' gölün ayağını akıttukda ba'zı arâzî-i hâliyyeyi basup a'lâ suğlalar olup lâkin etrâf u nevâhîsinde olan sipâhî ve gayri dahleylemeğin kalup şöyle ki; teftîş olunup tapuya virilmek fermân olunursa nice bin dönüm yir olup öşrinden [mâ'adâ] küllî mâl hâsıl olur." diyü bildürdi. İmdi; zikrolunan husûsı senünle bile görmek emridüp kendüye dahı ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh dahı bu bâbda senünle bile mübâşir olup zikrolunan husûsı ma'an göresiz.

452 *Koyluhisar müstahfızları tarafından, kalede mahfuz tüfek olmayıp sıkıntı çekildiği halde reâyada damgalı tüfek olduğu bildirildiğinden, söz konusu silâhların toplanıp dizdara teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Koyluhisâr erenlerinden Mustafâ'ya virildi. Fî 17 Ca., sene: 975

Karahısâr-ı Şarkî beğine hüküm ki:

Hâlen Koyluhisâr Kal'ası müstahfızları âdem gönderüp; "Kal'ada mah[f]ûz tüfenk olmayup lâzım oldukda muzâyaka olur; re'âyâda ve gayride tamgalı tüfenk vardır." diyü bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden gayri re'âyâda ve gayride her kimün elinde tüfenk bulunursa alup kal'ada dizdâra teslim eylesin ve ne mikdâr tüfenk bulunup dizdâra virildüğün defter idüp gönderesin.

453

İne kazasının Eyücek karyesinde sağ-ulûfecilerden Küçük Yusuf'un korumasındaki Tavıǵı daǵında çoǵalıp terekeye zarar veren canavarlardan müşteki müslümanların daǵdaki korumanın kaldırılması yönündeki taleplerinin kabul edilmediǵi; ancak koruya zarar vermemek kaydıyla muzır canavarların itlafına izin verildiǵi; ayrıca sekban tâifesinin verdiǵi belirtilen tüfeklerin reâyadan toplatılarak adı geçen tâifenin bu konuda uyarılması.

Yazıldı.

Arz getüren korucıya virildi. Fî 17 Ca., sene: 975

Lala Ca'fer Beǵ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sağ-ulûfeciler cemâ'atinden İne kazâsında Eyücek nâm karyede sâkin olan Küçük Yûsuf nâm kimesne kazâ-i mezbûrda Tavıǵı taǵı dimekle ma'rûf taǵı nice yıldan berü korumaǵla cânavarları çoǵalıp müslimânların terekelerine zarar idüp ve müslimânlar ol taǵdan intifâ'lanmayup; "İl içi olmaǵla korunmaǵa kâbil deǵildir." diyü şekvâ itmekle ol taǵ korunmamak için hük-m-i şerîf virilmesin" arzeylemişsin. İmdi; ol taǵ kadîmî korunugelmiş olmaǵla kemâ-kân koru olup kimesne dahlitmemek emridüp **buyurdum ki:**

Re'âyâ ve gayra gereǵi gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, hemân zikrolunan koruda müslimânların terekelerine zarar u ziyân iden cânavarları kırıp def' idüp koriya zarar eylemeyeler ve ba'zı re'âyânun elinde tüfenk bulunup sü'âl olundukda; "Sekbân tâyifesi virür." diyü cevâb iderlerimiş. Sekbân tâyifesine onat tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd re'âyâyâ ve gayra tüfenklerin vermeyeler; ba'de't-tenbîh eslemeyüp virürlerse ol makûle re'âyâ elinde bulunan tüfenk eger sekbân tâyifesinündür eger gayrundur; ellerinden alup zabtidesin ki, emre mugâyir kimesne tüfenk kullanmaya.

454

Edirne'de tûlbent gasbeden Ahmed'in ve Nikola'nın atını alan Moralı Manol'ün küreǵe konulması.

Yazıldı.

Edirne sübaşısına virildi. Fî 7 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Edirne'de Ahmed nâm kimesne te'addî tarîkıyla ba'zı yirden dülbend alup ve Mora sancaǵından Manol nâm zimmî Edirne kazâsından Nikola nâm zimmînün bir atın sirka itdüǵine mahrûse-i Edirne kâdîsı sicill itmeǵin küreǵe konılmalarıyçün irsâl olundılar.

Buyurdum ki:

Vusûl bulduklarında, emrüm üzre mezbûrları küreǵe koşasın.

455

Aydonat, Mazarak ve Delvine kazalarının tahririnin tamamlandığı, ancak Kurveleş nahiyesi isyan üzere olduğu için tahrir olunamadığı bildirildiğinden, Kurveleş nahiyesinin eski defter üzerinden tahrir edilmesi ve sancakbeyinden Kurveleş'in isyan üzere olduğuna dair arz getirilmesi.

Yazıldı.

Alemdâr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 18 Cumâde'l-evvel, sene: 975

Delvine tahririnde olup Manastır Kâdîsı olan Muhyiddîn'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Aydonat ve Mazarak ve Delvine Kâdîlıkları tamâm olup Kurveleş nâhiyesi isyân u fesâd üzre olduklarından tahrîre mecâl olmaduğın" bildürmişsin.

Buyurdum ki:

Zikrolunan Kurveleş nâhiyesin eski defteri mücebince tahrîr idüp mâ'adâsının defterlerin irsâliyyeleriyle getürüp isyân üzre olanların hakkında sancakları beğinden dahî vukû'ı üzre arz alup geldiğünde getüresin ki, anlar hakkında emrüm ne vechile olursa anunla amel oluna.

456

Frenk'den gelip Premorye nahiyesinde Makarska İskeleyi'ne yerleşip adı geçen iskele âmilleri vasıtasıyla deryâya ve küffara tereke, hayvan vs. meta veren, dâru'l-harpten kalp akçe getirerek memlekete yayan ve müslümanlara zulmettiği bildirilen zimmînin teftiş olunup suçu sabit olursa hapsedilerek durumunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Uncı-zâde İbr[â]hîm Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

Hersek beğine ve İmoçka kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbi' Premorye nâhiyesinde Makarska İskeleyi'nde sâkin olan (——) nâm zimmî nice fesâdı zâhir olmağın Frenk'den kovulup mezbûr iskele âmilleri yanına varup anların elleriyle deryâya ve küffâra tereke vü koyun u sığır ve gayr[i] metâ' virüp ve dâru'l-harbdan kalb akça vü gurus getürüp memlekete yayup ve ehl-i İslâm'ı döğüp ve şetmeyleyüp; "Ehl-i fesâddur." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Mezbûrı teftiş idüp göresiz; fi'l-vâkı' mezkûr deryâya ve küffâra [tereke] ve sâyir memnû' olan metâ' virüp ve memlekete kalb akça vü gurus yayup ehl-i İslâm'a ol vechile ihânet eyledüğü sâbit olursa habsidüp üzerine sâbit olan fesâdı mufassal yazup bildüresiz.

457

Bosna ve Klis sancaklarının mehâyif teftişi ile görevli Saray kadısının, teftişin ne aşamada olduğunu bildirmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 7 C., sene: 975

Ba'dehû Bosna Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 C., sene: 975

Sarây kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp Bosna ve Klis sancaklarının mahâyifi teftîşi fermân olunmuşıdı. Emrüm mücebince hâlen teftîş husûsı nice olmuşdur; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık-ı şerîfüm mücebince zikrolunan sancakların teftîşi ne mertebeye varmışdur, şimdiye değin ne mikdâr teftîş olup ne makûle mevâd zuhûr idüp ve bâkî ne yirler kalmışdur, nicedür; yazup mu'accelen bildüresin; şöyle bilesin.

458

Semendire, İzvornik, Alacahisar, Pojega ve Sirem sancaklarındaki havâss-ı hümayûndan hâsıl olacak arpanın satılmayıp depolanması konusunda verilen emir gereğince ne kadar arpa toplanıp nerede depolandığının vs. hususların bildirilmesi.

Yazıldı.

Alacahısârlı Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 23 Ca., sene: 975

Semendire beğine ve Tefîş Kâdîsı Mevlânâ Bâlî'ye ve Nâzır Mü'min'e hüküm ki:

Semendire ve İzvornik ve Alacahısâr ve Pojega ve Sirem sancaklarında vâkı' olan havâss-ı hümayûnumun arpası satılmayıp münâsib olan yirlerde der-mahzen olup turmasıyçün bundan akdem defterdârım tarafından ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdi. Hâlâ ne mikdâr arpa hâsıl olup ve ne mahalde der-mahzen olduğu ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, emr-i sâbıkum üzre vâkı' olan hâslarım mahsûlinden ne mikdâr arpa tahsîl olup ve ne mahalde der-mahzen olmuşdur ve henüz cem' olmayup bâkî kalmış arpa var mıdır, nicedür; anun gibi tahsîl olunmamış arpa kalmış ise anları dahı emr-i sâbık-ı şerîfüm mücebince ber-vech-i isti'câl cem' u tahsîl idüp der-mahzen id[ü]p bi'l-fi'l ne mikdâr hıfzolunduğı ve ne kadar kalup alınmak üzre idüğün ve cârî olan si'r nenün üzerine idüğün defter idüp mühürleyüp mu'accelen Atebe-i Ulyâ'ya bildüresiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 17 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, mukîm der-Edirne

459

Malta ve İspanya kadırgalarına zahire verdikleri, Moton, Koron ve Kalamata iskelelerine düşmanla birlikte giderek kılavuzluk yaptıkları, tüccar ve rençber gemileriyle kıyılardaki köylere zarar verdikleri ve asker azlığı dolayısıyla üzerlerine gidilemediği bildirilen Makalimali nahiyesi keferesinin zaptı için Mezistre beyine Moton, Koron ve Anavarin kalelerinden yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.

Yazıldı.

Beğün Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Mora beğine hüküm ki:

Mezistre beği mektûb gönderüp; "Makalimali nâhiyesi keferesi ısyân üzre olup Malta ve İspanya kadırgalarına zahîre virüp ve bile gidüp Moton ve Koron ve Kalamata İskeleleri'ne kulaguz olup tüccâr u rencber gemilerine deryâda olan kurâyâ zarar idüp yirleri sa'b u sengistân olmağın atluya* kâbil olmayup zabtları için piyâde tüfenkciye muhtâc olup cizye cem'ı zamânı geldükde ümerâ-i sâbık zikrolunan kılâ'un tüfenkci vü neferâtı ile varup cem' idüp ve Zifos nâhiyesine karîb olmağın anlara muttasıl sığınup zabtları asîr olduğın ve livâ-i mezbûrda elli nefer sipâhî ve yüz otuz nefer hısâr-eri olup ekseri kılâ' muhâfazasında* olmağın üzerlerine varılmağa ikdâm olunmayup otuz-kırk nefer ile voyvoda gönderildükde âlât-ı harb ile üzerlerine gelüp cengidüp beş-altı neferin mecrûh idüp ve hıfz u hırâset için derbend ağarunda (?) olduğın Moton ve Koron [ve] Anavarin Kal'aları'nda nefer lâzım idüğün" arzyledi. İmdi; zikrolunan memleket hıfzları lâzım olup kifâyet mikdâr hısâr-eri emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kal'alardan kifâyet mikdârı nefer ihrâc idüp müşârun-ileyhe gönderüp ol mahall[i] hıfzidesin.

460

Kalacıkaya köyünden Kanber'e, talip olduğu kızıdan feragat etmesi için zulmettiği, şer'-i şerife söğdüğü ve Şehrizol muhafazasına gelmediği ihbar olunan Sorkun Alaybeyi Musa'nun teftiş olunup sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Beğ âdemi Dâvûd'a virildi. Fî 19 Ca., sene: 975

(—) ile Alaybeği Mûsâ'nun teftiş hükmi dahı ana virildi.

Divriği Beği Mehmed Beğ'e hüküm [ki]:

Hâliyâ Rûm Beğlerbeğisi Ahmed ile Budaközi Kâdîsı Osmân mektûb gönderüp; "Sorkun Alaybeğisi olan Mûsâ, Kal'acıkaya nâm karyeden Kanber nâm kimesne bir müslimânun kızına nâmzed olup almak sadedinde iken mezbûrı ayağından asup muhkem letidüp; "Elbette hakkundan ferâgat eyle; ben bir kimesneye murâd idindüm." didükde mezkûr Kanber mahfil-i münîfe gelüp şekvâ itdükde mürâsele ile âdem gönderilüp şer'a da'vet olundukda mezkûr Mûsâ mürâseleyi yırtup şer'-ı şerîfi vaz' eyleyene, hâşâ, cimâ' lafzı ile şetmidüp müslimânlar sahîh idüğine haber virüp ve Şehrizol muhâfazasına dahı henüz gelmeyüp terk-i hıdmet itmişdür." diyü bildürdiler. İmdi; sana küllî i'timâd-ı hümayûnum olmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm varıcak, mezkûr alaybeğinin arzolunan ahvâlin hakk üzre teftiş idüp göresin; vech-i meşrûh üzre mezkûr Kanber'e cebr ü te'addî idüp ba'dehû meclis-i şer'a da'vet olundukda, hâşâ, ol vechile şetmitdüğü vâkı' mıdur, nicedür; ma'lûm olduğü üzre sıhhati ile yazup bildüresin. Kimesneye meyl ü muhâbâdan ve garaz u nisbetden ve hılâf-ı vâkı' arzitmekden hazer idesin.

461

Bozok sancağının muhafazasının mevcut cemiyet bozulmadan ve Gedük ve Çubuk nahiyeleri için ayrılan tezkiresiz sipahilere dokunulmadan sağlanması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Divriği Sancağı Beği olup Bozok sancağı muhâfazasına ta'yîn [olunan] Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Muhâfazası emrolunan Bozok sancağında tezkiresüz sipâhîleri cem' idüp mahall-i hatar olan Kanak nâm mevzı'da hıfz u hırâset üzre olasin." diyü fermân olunup tezkiresüz sipâhîlerden iki yüz sipâhî üç mikdârı gelmeyüp Bozok Sancağı Beği Memiş dâme ızzühûnun oğulları Gedük ve Çubuk nâhiyeleri muhâfazasında ta'yîn olunmağın yüz on sekiz nefer tezkiresüz sipâhî mezkûrlar ile muhâfazada bile olduğına müşârun-ileyh mühürlü defter gönderüp iki yirde cem'ıyyet olup sipâhî perâkende olmağla cem'ıyyetde zarar müterettib olur." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Kemâ-kân mahall-i cem'ıyyetde olasin.

462

Ardahan sancağında şeneltmek şartıyla timara mutasarrıf olmalarına rağmen Erzincan ve Bayburd'da oturan yüz yirmi sipahinin serhadde yakın yerlerde oturmaları konusunda uyarılmaları; aksine hareket edenler olursa timarlarının başkalarına verilmesi için isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Yüz yigirmi nefer sipâhî Ardahan sancağında şeneltmek* üzre tîmâra mutasarrıflar olup hâliyâ ol asıl sipâhîlerin ba'zı tîmârlarının üzerlerinde olmayup Erzincan ve Bayburd vilâyetlerinde sâkin oldukların i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Livâ-i mezbûrda vech-i meşrûh üzre şeneltmek* tarîkı ile tîmâra mutasarrıf olan sipâhîlere muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesın ki, hâric yirde olmayup tîmârları üzerlerinde serhadde karîb yirlerde oturup tîmârların şeneldüp hıdmetden hâlî olmayalar. Anun gibi eslemeyüp hâricde sâkin olanları isimleriyle ve tîmârlarıyla yazup bildüresın ki, tîmârları âhara tevcîh oluna.

[Yev]mü'l-İsneyn, fi 22 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, mukîm der-Edirne

463

Nakşa adası reâyasından olup başka yerlere yerleşenler yüzünden adalar mahsulünde azalma meydana geldiğinden, adı geçen ada ahalisinden Galata ve Gelibolu'da oturan varsa uyarılarak memleketlerine dönmelerinin sağlanması; aksi takdirde haklarından gelineceğinin kendilerine bildirilmesi.

Yazıldı.

Hakîm Dâvûd'a virildi. Fî 27 Ca., sene: 975

Galata kâdîsına hüküm ki:

Nakşa Dükası Yavasif gelüp; "zabtında olan Nakşa cezîrelerinün re'âyâsı göçüp mahmiyye-i mezbûre dâhilinde ve hâricinde temekkün itmek ile cezîreler mahsûline noksân müterettib olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi ise mezbûrun zabtında olan cezîre re'âyâsından taht-ı kazâna tâbî yirlerde gelüp temekkün eylemiş re'âyâ var ise muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, göçüp girü kadîmî sâkin oldukları yirlerine varalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh göçmeyüp veyâhûd göçüp âhar kimesnenün toprağına varalar, sonra istimâ' oluna, gereğı gibi haklarından gelinür; ana göre mukayyed olalar.

Bir sûreti, Gelibolı kâdîsına yazıldı.

464

Nakşa adası dükasının idaresindeki adalar keferesinin harâc-ı şer'îlerinin Sakız kadısı tarafından hakkıyla belirlenip defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hakîm Dâvûd'a virildi. Fî 27 Ca., sene: 975

Sakız kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Nakşa cezîresinin dükası zabteyledüğü cezîreler keferesine sen va[r]up harâc-ı şer'î vaz' eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Bi'z-zât kalkup cezîre-i mezbûreye varup dahı firâden-firâdâ her hânenün müzevvec ü mücerredlerin yoklayup dahı üzerlerine harâc-ı şer'îlerin vaz' idüp defter eyleyüp ve mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; hîn-i tahrîrde tamâm hakk üzre olup kimesneye himâyet itmekden ve harâc ketmolmakdan hazer idesin.

465

Germiyan'da güherçile hizmetinde istihdam edilmek üzere Söbice, Tavas, Çine ve Meğri'den istenen yayalar yetmediği için Muğla ve Balat nahiyelerinden yüz altmış dokuz piyade daha gönderilmesi.

Yazıldı.

Şehr-emîni âdemi olup sol-gurabâdan olan Alî bin Mustafâ'ya virildi. Fî 23 Ca., sene: 975

Menteşe yayaları beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Germiyan'da işlenen güherçile hîdmetiycün Söbice ve Tavas ve Çine ve Meğri Kâdîlıkları'ndan beş yüz nefer yaya ihrâc idüp gönderesin." diyü emrüm olmuş idi. Hâlâ; "Hîdmet-i mezbûreye ol mikdâr yaya kifâyet itmeyüp Muğla nâhıyesinden toksan sekiz nefer ve Balat nâhıyesinden yetmiş bir nefer piyâde dahı ihrâc olunup gönderilmesi lâzımdür." diyü şehr-emîni tarafından i'lâm

olunmağın **buyurdum ki:**

Aslâ tevakkuf itmeyüp zikrolunan nâhiyelerden ta'yîn olunan mikdârı yayaları âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleri ve yayabaşlarıyla bî-kusûr ihrâc idüp mahall-i me'mûra gönderüp hıdmet itdüresin. Giç veyâ eksük göndermekden hazer idesin; sonra özrûn makbûl olmaz.

466 *Üsküdar İskeleyi'nin hanlar önündeki eskiyen bazı taşlarının tamir edilmesi.*

Yazıldı.

Kapudâna hüküm ki:

Üsküdar İskeleyi'nün hânlar önünde ba'zı taşları ufanup ta'mîri lâzim olduğın i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Bî'z-zât görüp anun gibi ta'mîr ü termîme muhtâc olanlarun te'hîr itmeyüp termîm itdüresin. Eger iskeleye ve eger hânlara zarar irişmek ihtimâli olmaya.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 23 Ca., sene: 975, Edirne

467 *Gümülcine'den tedariki istenen zahirenin âcilen gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Gümülcine kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem taht-ı kazândan [emr]olunan zahîre irişmek lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp emrolunan unı tavarlara tahmîl idüp mu'accelen irişdüresin; ihmâlden hazer idesin.

468 *Dimetoka'dan Edirne zahiresi için yüz müd arpa ve iki yüz müd un tedarik edilerek âcilen gönderilmesi.*

Yazıldı.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânda bulunan yirlerden yüz müd arpa ve iki yüz müd un tedârük ü ihzâr olup ber-vech-i isti'câl gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi taht-ı kazânda eger kapum kullarında ve eger zü'amâ vü sipâh tâyifesinde ve gayride her kimde tereke bulunur ise kendülere kifâyet mikdârı alıkoyup dahı mâ'adâsın

cem' u tahsîl eyleyüp emrüm üzre yüz müd arpa ve iki yüz müd unı ber-vech-i isti'câl mahrûse-i Edirne'ye irsâl ü îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtıdır; ihmâl ü müsâheleden hâzır eylesin. Eger araba ile gelmeğe imkân olmaz ise tavarlar tedârük idüp tahmîl eyleyüp mu'accelen irsâl idesin.

469 *Çirmen kazasından Edirne zahiresi için daha önce tedariki emrolunan zahirenin âcilen gönderilmesi ve gecikme sebebinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i şerîf gönderilüp Edirne için zahîre emrolunmuşıdı; henüz vâsıl olmamağın **buyurdum ki:**

Te'hîr itmeyüp taht-ı kazâna ta'yîn olunan zahîreyi mu'accelen ihrâc idüp irsâl eylesin ve şimdiye değin irsâl olunmamağa bâ'ıs nedür; yazup bildüresin. Eger araba ile gelmeğe imkân olmaz ise tavarlar tedârük idüp tahmîl eyleyüp mu'accelen îsâl idesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 24 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, mukîm der-Edirne

470 *Alacahisar'da üç zimmîyi katledip hayvan ve mallarını gasbeden Memi ve Mustafa adındaki sipâhilerin haklarından gelinmesi ve diğer suç ortaklarının da yakalanması; ayrıca timarları varsa başkasına verilmek üzere beylerbeyine arzedilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Sa'îd'e virildi. Fî 25 Ca., sene: 975

Alacahısâr beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrede üç nefer zimmî tağdan yolca gider iken livâ-i mezbûre sipâhîlerinden dört nefer sipâhîler yolların basup katleyeyüp tavarların ve esbâbların alup sonra Memi ve Mustafâ nâm sipâhîlerin âhûrında aynı ile iki bârgîrleri ve ba'zı esbâbları bulunup teftîş olundukda şer'ile sâbit ü müseccel olduğın" bildürmüşsin. İmdi; mezkûrların haklarından gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre mezkûr Memi ve Mustafâ mezkûrları katlidüp tavarları ve ba'zı esbâbları bulunup sâbit olmuş ise haklarından gelüp emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup bildüresin ve sâyir şerîklerin bunun gibi sipâhîdür ve gayridür; ehl-i fesâd var ise elegetüresin ve tîmârları var ise beğlerbeğiye arzeyleyüp âhara virile.

471

Teke Beyi Gülabi ile Menteşe alaybeyi ve diğer bazı şahısların birbirleri hakkında karşılıklı iddia ve suçlamalarını içeren ruka, hüküm ve sicil sûretlerinin gönderildiği; Antalya, Karahisâr-ı Teke ve Elmalı kadılarınca tarafların bir araya getirilip iddiaların hakkıyla incelenerek tarafların birbirleri üzerinde sabit olan haklarının alınıp sahiplerine verilmesi ve neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Antâliyye ve Karahisâr-ı Teke ve Elmalı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Teke Beği olan kıdvetü'l-ümerâ'îl-kirâm Gülâbî *dâme ızzühû*, Südde-i Sa'âdetüm'e ba'zı kimesneler gelüp ruk'a sunup şekvâ idüp ve müşârun-ileyh dahı âdem gönderüp şikâyet idüp Menteşe alaybeği ve sâyir ba'zı kimesneler nakl ü sûret-i siciller gönderüp ve alaybeği teftîş için hüküm gelüp "Gaybet itdi*." diyü i'lâm itmeğın mezkûrların müşârun-ileyhden şekvâ idüp sundukları ruk'anun sûreti aynı ile ihrâc olup ve müşârun-ileyhün dahı anlar hakkında gönderdüğü hükm-i şerîf ve sûret-i sicilleri aynı ile hakk üzre görilmek için size irsâl olundu. Bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından kıdvetü'l-emâsıl ve'l-akrân () *zîde kadru[hû]* irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp bi'z-zât münâsib olan mahalde* cem' olup dahı müşârun-ileyh beğden ve âdemlerinden sûret-i ruk'ada mastûr olan husû[s]lardan bir def'a şer'ile faslolanmayan husûsları hakk üzre husamâ muvâcehesinde dikkat ü ihtimâm* ile teftîş eyleyüp ve müşârun-ileyh dahı eger alaybeği hakkında eger sâyir husûsda irsâl itdüğü, hükm-i şerîfde mastûr olan ve sicillerde tahrîr olunan mevâddı dahı kemâl-i dikkat [ü] ihtimâm ile teftîş eyleyüp eger müşârun-ileyhden ve âdemlerinden mezkûrlar tahrîr itdüğü ruk'ada mastûr olandur*, eger mûmâ-ileyhün âdemleri hakkında gönderdüğü sicillerde ve hükümlerde şer'ile sâbit olan mevâddı sicill [ü] mufassal defter idüp yazup arzeyleyesiz ve müşârun-ileyhde ve sâyir âdemlerinde sâbit [olan] hakların hükmidüp alıviresiz. Ammâ; hîn-i teftîşde tamâm hakk üzre olup hiç bir cânibe meyl [ü] hımâyet itmeyüp udûl [ü] inhırâf göstermeyesiz. Ol sâbıkâ virilen emr mücebine dahı alaybeğinden kimesne gelüp da'vet-i hakk eyler ise anı dahı göresiz; sâbit olan hakların alıviresiz; yazup bildüresiz.

472

Mısır'da vefat eden Silâhdar Haydar'ın muhallefâtının akrabası olan Nişancı Bâlî'ye verilmek üzere defteriyle birlikte İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve dizdârına hüküm ki:

"Bundan akdem Mısır Dizdârı olan Abdurrahmân *dâme ulüvvühû*[ya] mahrûse-i mezbûrede istihdâm için irsâl olunan silahdârlardan Haydar hâliyâ ol cânibde fevtolduğın" Südde-i Sa'âdetüm'de Nişancı olan Bâlî *dâme ulüvvühû* i'lâm idüp; "akribâsından idüğın" bildürüp; "muhallefâtı gönderilmek" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtından her ne kabzolunmuş

ise defteri ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen âdemlerün ile irsâl idüp müşârun-ileyhe teslîm itdüresin.

473 *Budun'daki baruthânenin ahvâli ve muhasebesi ile dibekleri hususunda bildirilenlerin malum olduğu; baruthânede daha önce istihdam edilen neferlere beratlarının verildiği, daha fazla nefer gerekli ise bildirilmesi ve mümkün olduğunca çok barut işlettirilmeye çalışılması.*

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "barut-hâne ahvâlin ve muhâsebesi husûsı ve dibekleri* ahvâlin" [bildürüp dahı] her ne dimiş isen ma'lûm oldı. İmdi; barut ahv[â]li mühimdür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup vâfir ü müstevfî işletdürüp ikdâm u ihtimâm* eyleyesin. Sâbıkâ ta'yîn itdüğün neferlerün berâtları virilmiştir. Anun gibi her hevâna ikişer âdem olmağla ziyâde sa'y var ise dahı lâzım olduğu kadar nefer yazup bildüresin.

474 *Açe padişahına gidecek gemilere Südde-i Saâdet'ten gönderilen reislerden yarar olanlarının tayin edilmesi.*

Yazıldı.

Anda gidecek re'îslerden Mustafâ bin Hamza Re'îs'e virildi. Fî 27 Ca., sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'den Açî pâdişâhına irsâl olunacak gemiler ile bile gönderilen Südde-i Sa'âdetüm'den irsâl olunan re'îsler; "gidecek gemiler kendülere virilmek" recâ idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi anda olan re'îslerden gemi kullanmak bâbında bunlar evlâ olup yararlar ise gönderilen gemilere yarar olanları re'îs ta'yîn eyleyesin; gemi kullanmağa kâdir ola.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 25 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, der-Edirne

475 *Kırkkilise'de yörük, müselleme, Çingâne ve diğer bazı kimselerden, ellerinde un ve zahire bulunmasına rağmen Edirne zahiresi için vermeyenlerin karşı çıkmalarına izin verilmeyip sözkonusu zahirenin tedarik edilip gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kırkkilise kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda ba'zı yörük ü müselleme ü Çingâne ve gayri kimesnelerde un ve sâyir zehâyir bulunup mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün taleb olundukda vormeyüp inâd ü muhâlefet itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi taht-ı kazânda zahîre bulunan yirde eger yörük ve eger müselleme ve eger Çingâne ve gayriden her kimde bulunursa te'allül itdürmeyüp eger undur ve eger sâyir zehâyirdür; bulunan yirlerden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük idüp ashâbı veyâ vekîlleri ile gönderesin ki, ashâbına ticâret ve şehir halkına cihet-i ma'îşet vâkı' ola.

476 *Avlonya sipahilerinin Kurveleş âsilerinin te'dibine gitmeleri gerektiği bildirildiğinden, Avlonya sancağında timar tevziinin vilâyetin tahririnden sonraya ertelendiği.*

Yazıldı.

Avlonya sancağında vilâyet tahririne fermân olunan Manastır kâdîsına hüküm ki:

Avlonya Beği Alî dâme izzühû mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûr sipâhîsi ile Delvine sancağına tâbi' Kurveleş nâhiyesinde vâkı' olan âsîlerün haklarından gelinmek" fermân olunup lâkin sipâhîlerün tûmârları tevzi'ı emrolunup sipâhî tâyifesi Südde-i Sa'âdetüm'e gitmek üzere olmağla hıdmet-i mezbûre avkolunmak lâzım geldüğün" arzylemiş. İmdi; sana tevzi' için emr-i şerîfüm gönderilüp ancak tahrîr tamâm olduktan sonra defterler ile Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp gitmek fermân olunup tevzi' husûsı evvel-bahâra te'hîr olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varıcak, emr-i sâbık üzere tevzi'a mübâşeret itmeyüp vilâyet kitâbet olunduktan sonra defterler ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp gidesin ve livâ-i mezbûre beğine dahı ol husûs için emr-i şerîfüm gönderilmişdür; sipâhîler kemâ-kân hıdmetlerinde mücidd ü sâ'î olup inşâ'allâh tevzi' zamânı geldükde ol husûs için müstekıl hükm-i şerîfüm gönderilüp ol zamânda emr-i şerîfümün mazmûnı ile amel idesin.

477 *Timar tevziî hususu vilâyet kâtibinin tahrir işlerini bitirmesinden sonraya ertelendiği için sipahilerin Südde-i Saâdet'e gelmeyip Kurveleş âsilerinin te'dibi hizmetine gitmeleri.*

Yazıldı.

Avlonya beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf vârid olup; "livâ-i mezbûr sipâhîsi ile Delvine sancağına tâbi' Kurveleş nâhiyesinin âsîlerinin haklarından gelinmek" fermân olunup lâkin livâ-i Avlonya tahrîr olunmak üzere olup hâliyâ tevzi' dahı emrolunmağla sipâhî tâyifesi tevzi' için Südde-i Sa'âdetüm'e giderler ise hıdmet-i mezbûre avkolunmak lâzım gelür." diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; vilâyet kâtibine tevzi' itmeğičün emr-i şerîfüm gönderilmemişdür. Ancak livâ-i mezbûr tahrîr itdükden sonra defter ile Dergâh-ı

Mu‘allâm'a gelmek emr*olunup tevzî‘ husûsı evel-bahâra te’hîr olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, livâ-i mezbûrun sipâhîlerine bu husûsı i‘lâm idüp onat vechile tenbîh ü te’kîd eylesin ki, tevzî‘ husûsıyçün bir cânibe hareket itmeyüp emr-i sâbikum üzre hıdmetlerinde olalar. İnşâ‘a’llâhü'r-Rahmân tevzî‘ zamânı gelüp emr-i şerîfüm gönderildükde mücebi ile amel eyleyeler ve bu husûs içün vilâyet kâtibine dahı müstekıl hükm-i şerîfüm yazılup bile gönderilmişdür.

478 *Bostancıbaşının kapıya çıkmak üzere tezkire edip yeniçeri ağasına gönderdiği dokuz oğlanın, liyakatleri sebebiyle mi yoksa başka bir nedenle mi kapıya çıkmaya hak kazandıklarının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî gurre-i C., sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâssa bostâncılarumdan tokuz nefer oğlanı; "Kadîmî hıdmetkârlardur." diyü kapuya çıkmak içün bostâncılarumbaşı tezkire idüp sana gönderüp sen dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin. Ammâ; bunlar liyâkat ü istihkâkları ciheti ile mi tezkire olunmuşlardur yohsa âhar sebebi var mıdur; beyân olunmamağın tezkire aynı ile sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Göresin; anun gibi mezbûr oğlanlar eski olup şimdiye değin bâğçe-i âmirelerüm hıdmetinde olup kapuya çıkmağa müstehıkk olmuşlar ise tezkire idüp bildüresin ki, kânûnları üzre kapuya çıkalar; eger istihkâkları sebebi ile olmayup çıkmaları gayri tarıkla lâzım gelmiş ise yine ana göre i‘lâm eylesin.

479 *At çalıp Yukarı Cânib'e sattığı ihbar ve şikâyet olunan ve fırarda bulunan Diyarbakır müteferrikalarından Aydın'ın buldurulup teftiş olunması ve şer‘an lâzım geldiği şekilde cezalandırılması.*

Yazıldı.

Kapukethudâsına virildi. Fî 27 Ca., sene: 975

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Diyârbekir müteferrikalarından yigirmi akçası olan Aydın [nâm kimesne] Kotur sancağında serhadde karîb yirde sâkin olup Van tevâbi‘ından ve sâyir yirlerden yarar atlar sirka itdürüp yanına getürdüp âdemleriyle Yukarı Cânib'e gönderüp satar." diyü Kotur Beği Velî* Beğ* mektûbıyla i‘lâm itdüğünden mâ‘adâ kul tâyifesi dahı gelüp; "Çayırdı atlarımız sirka olunup etrâfi tettebbu‘ itdüğümüzde yanında bulduk." diyü şekvâ itmeğın teftîş olunmak üzre iken gaybet eyledi gitdi." diyü bildürdügün ecilden ulûfesi kat‘ olunup şer‘le lâzım geleni icrâ itmek emridüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup dahı fi'l-vâkı‘ arzolunduğı gibi ise şer‘le ahvâlin toprak kâdîsı ile teftîş idüp bi-hasebi‘ş-şer‘ lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

480

Edirne için zahire tedariki emrolunan Karasu Yenicesi Kadısı Mustafa ve Nâibi Mehmed'in bazı fukaradan zahire karşılığında akçe aldığı, bazılarında ise fazla zahire alıp kendisine sakladığı ve diğer nâiblerinin de reâyaya zulmettikleri yolunda şikâyetler vaki olduğundan, adı geçen kadı ve nâiblerinin teftiş olunup neticenin arzedilmesi; ayrıca Varna, Prevadi, Tekfurgölü, Silistre, Baba, Şumnu, Gümülcine, Lofça, Tırnovi ve Ruscuk kadılarının da aynı şekilde teftiş olunması.

Yazıldı.

Bir sûreti, Hırsova kâdisına; Varna ve Prevadi ve Tekfurgölü ve Silistre ve Baba ve Şumnu kâdîların teftîş için; Muhıb Çavuş mübâşir.

Yazıldı.

Bir sûreti, İpsala kâdisına; sâbıkâ Gümülcine kâdisın teftîş için; Evren Çavuş'a.

Yazıldı.

Bir sûreti, Şumnu ve Lofça ve Tırnovi ve Ruscuk kâdîların teftîş için Ahyolı kâdisına; Sinân Çavuş mübâşir. Fî 3 C., sene: 975

Yazıldı.

İpsala kâdisına hüküm ki:

Hâlâ Karasu Yenicesi kazâsından ba'zı fukarâ Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Karasu Yenicesi Kâdisı olan Mustafâ, Mehmed nâm nâyibi ile ittifâk idüp emrolunan Edirne zahîresi mukâbelesinde ba'zı [fu]karâdan akça alup ve ba'zılardan zahîreyi ziyâde alup ve kendü haylî zahîre saklayup kendünün (?) ve iltizâmla niyâbet iden mezbûr nâyibün ve gayri nâyiblerinin fukarâyâ küllî te'addîleri olduğın" bildürmeğın husûs-ı mezbûrun görılmesine Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren mübâşir ta'yîn olunmışdır. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle vusûl buldukda, bi'z-zât kazâ-i mezbûra varup husûs-ı mezbûrı kâdî-i mezbûrun ve mübâşeret iden nâyiblerinin muvâcehesinde hakk üzre teftîş idüp göresin; vâkı' ise zahîreden ne mikdâr nesne saklayup ve fukarâdan ne mikdâr akça alup ve kimden almışdır; mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin; hakk üzre olup hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden hazer idesin.

481

Sâbık İskenderiye kaptanı olup Hindistan'a gönderilen Hızır'a istediği kadar kürek verilmesi.

Yazıldı.

Kapudâna hüküm ki:

Sâbıkâ [İ]skenderiyye Kapudânı olup Hind'e irsâl olunan Hızır dâme ikbâlühû mektûb gönderüp; "gemisine kürek lâzım olup iki takım kürek –ki, yüz on aded olur– virilmek" recâ eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taleb itdüğü kadar kürek viresin.

482

İstanbul İhtisabı Büyük Kethüdâsı Mahmud'un, halkın kendisinden şikâyeti sebebiyle azledilerek yerine güvenilir birinin tayin edilmesi.

Yazıldı.

Muhzır ağaya virildi. Fî gurre-i C., sene: 975

Müşârun-ileyhe bir hüküm dahı:

"İstanbul ihtisâbında Büyük Kethudâ olan Mahmûd'dan halk müteşekkî olmağın kethudâlıktan ref' idüp yirine bir mu'temed kethudâ nasbidesin." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 18 Cumâde'l-ûlâ, sene: 975, der-Edirne

482-A

Gelibolu sancağının tahriri görevinin Malkara Kadısı Şikârî'den alınıp İpsala kadısına verildiği.

Yazıldı.

Kâdî-i müşârun-ileyhe virildi. Fî 27 Ca., sene: 975

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Migalkara Kâdîsı olan Şikârî'ye Gelibolu sancağın tahrîr emrüm olup ol bâbda defter-i hâkânî kâtiblerinden kıdvet-i erbâbü't-tahrîr Eyyûb zîde kadruhû kâtib ta'yîn olunup defterleri gönderilmiş[idi]. Hâliyâ kitâbet hıdmetin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh kâtibden defterleri alup dahı virilen berât mücebince kâtib-i mezkûr ile siz tahrîr idesiz.

483

Müteveffa Bağdad Beylerbeyi Kara Mustafa'nın muhallefâtından rikâb-ı hümayuna yarar bulunan at ve katırların gönderilen saraca teslim edilmesi.

Yazıldı.

Sâbıkâ Rahtvân [olan] Ferhâd'a virildi. Fî't-târîhî'l-mezbûr.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olan Kara Mustafâ'nun fevtolduğın ve ne mikdâr üsküf ü kemer ve sâyir esbâbların zabtolunduğın" bildürmüşsin. Atlarından Rikâb-ı Hümayûnum'a yarar var ise görmek için Dergâh-ı Mu'allâm serrâclarından () irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ne mikdâr at u katırı kalmış ise mezkûra gösterüp anun; "Rikâb-ı Hümayûn'a yarar." didüğün teslim eylesin.

484

Müteveffa Bağdad Beylerbeyi Kara Mustafa'nın, Haleb'deki atlarından rikâb-ı hümayûna yarar bulunan at ve katırların gönderilen saraca teslim edilmesi.

Yazıldı.

Sâbıkâ Rahtvân olan Ferhâd'a virildi.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Bağdâd Beğlerbeğisi olup hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da fevtolan Mustafâ'nun anda olan atın görüp Rikâb-ı Hümayûnum'a yarar var ise almak için Dergâh-ı Mu'allâm serrâclarından () irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-i müşârûn-ileyhün anda ne mikdâr atı ve katırı var ise mezkûra gösterüp anun gibi "Rikâb-ı Hümayûnum'a yarar." didüğün teslîm eylesesin. Bu bâbda mukayyed olup gaflet ile at zâyî' olmakdan veyâhûd ketmolmakdan hazer idesin.

485

Müteveffa Bağdad Beylerbeyi Kara Mustafa'nın Beyşehir'deki at, katır ve develerinden rikâb-ı hümayûna yarayanların bu iş için görevlendirilen saraca teslim edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Beğşehir beğine hüküm ki:

Bundan akdem Bağdâd Beğlerbeğisi olup hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da fevtolan Kara Mustafâ'nun anda ba'zı atları ve katırları ve develeri var imiş. Hâssaya yararın görüp almak için Dergâh-ı Mu'allâm serrâclarından () irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ne mikdâr at u katır u deve var ise getürdüp mezkûra gösteresin ki, eğer Rikâb-ı Hümayûn'a yarar at u katır var ise mezkûra teslîm eylesesin ve devenün dahı yararları var ise teslîm eylesesin; ketmolmakdan hazer eylesesin.

486

Sisam adasında ortaya çıkan güherçile madeninin işletilmesi esnasında ihtiyaç duyulacak âlet ve edevâtın nakli, madende görevlendirilen piyadelerin zahireleri ve madenin muhafazası hususlarında Sığacık beyi tarafından gereken yardımın yapılması.

Yazıldı.

Sığacık beğine hüküm ki:

Hâliyâ Sisam adasında güherçile ma'deni zuhûr idüp işlenmek lâzım olmağın ba'zı sancaklardan piyâde tâyifesi ihrâc olunup gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, sen dahı bu bâbda onat vechile mukayyed olup eğer zikrolunan güherçile işlenmesi husûsında lâzım olan âlât ü esbâbı geçürmek bâbında, eğer anda olan piyâde tâyifesinün ve gayrinün zahireleri husûsında ve eğer levendden ve sâyir korsandan hıfz u hırâsetleri bâbındadır; gereği gibi ikdâm u ihtimâm idüp zarar u gezend irişdürmekden

ihtiyât idesin; güherçile husûsına gereği gibi mu'âvenet idesin.

487

Selanik-Edirne yolu üzerinde Meriç kıyısında Malkanburnu adlı yerin Mora ve Selanik'ten Edirne'ye gelip-gidenler için tehlikeli olduğu ve derbent yapılması gerektiği bildirildiğinden, adı geçen yerin derbent olmaya uygun olup olmadığının araştırılıp uygun görülürse yeterli sayıda derbentçi kaydedilmesi ve durumun arz edilmesi.

Yazıldı.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûreye tâbi' Meriç nâm nehir kurbinde Mora ve Selanik vilâyetlerinden Edirne'ye gelen kimesnelerin yolu üzerinde olan Malkanburnu (?) demekle ma'rûf mevzı'un etrâfında olan kurâ halkı; "Mevzı'-ı mezbûr mahûf yirdür; her zamân ehl-i fesâd kimesneler şenâ'at iderler. Derbend olmağa lâıkdur." ve mevzı'-ı mezbûreye karîb Sekbânvîrânı nâm-ı dîğer Karabınar nâm karye keferesi; "Eğer derbend olursa biz gözedelüm; emn ü emân üzre olunsun." didüklerin" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikrolunan karye ne asıl karyedür ve cümle ne mikdâr hânedür, arzolunduğu üzre derbend olmak lâzım midür, olduğu takdîrce ne mikdâr hâne kifâyet ider; derbend olmak lâzım ise kifâyet mikdârı derbend kaydidüp yazup tekrâr arzeyleyesin.

488

Podgoriçe Kalesi'nde Topçubaşı Ali'nin, kadı, filorici ve subaşılarla samimiyet kurup reâyaya zulmettiği yolunda şikâyetle bulunulduğundan, şikâyetin aslının araştırılması ve haksızlığa uğrayan varsa davasının görülmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 7 C., sene: 975

Ba'dehû Bosna Hasan Çavuş'a virildi. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Pojega beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Pojega sancağında Kal'a-i Podgoriçe Dizdârı Pîrî ve müstahfızlarından Abdî Bölükbaşı ve Hudâvirdi ve Aydın nâm kimesneler kendüye varup kal'a-i mezbûrede Topçubaşı olan Alî için; "Bir yıldan ziyâde kal'ada yatmayup muttasıl gelen kâdîların ve filoricilerin ve sübaşıların yanından eksük olmayup re'âyâ vü zu'afâyâ envâ'-ı zulm ü te'addî ider; zarar-ı âmdur." " diyü bildürüp ammâ; üzerine şer'le nesne sâbit olmuş midür, nicedür; bildürmedüğün ecilden teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Arzitedüğün [üzre] mezkûr re'âyâyâ te'addî olup şekvâ vü da'vâ ider kimesneler var ise toprak kâdîları ma'rifeti ile bir def'a şer'le faslolmayan kazıyyelerin şer'le teftîş idüp her kimün hakkı sâbit olursa hükmidüp alıvirüp anun gibi arzitedüğün üzre yaramazlığı ve re'âyâdan bi-gayri hakkın akça aldığı sâbit olursa habsidüp üzerine sâbit olan mevâddı

deFTER idüp gönderesin; sonra anun hakkında emrüm ne vechile olursa amel idesin. Ammâ; tamâm hakk üzere olup nisbet ü ta‘assub ile hılâf-ı şer‘ nesne arzitmekden hazer idesin.

489 *Kınık'da Husam Fakih adlı şahsı döğen Kulı adlı Kürt ile adı geçeni şer‘a davet eden muhzırı döğen Lek Cemaati'nden Kürt Mansur ve suç ortaklarının yakalanarak teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip durumun arzedilmesi.*

Yazıldı.

Adana beğine hüküm ki:

Kınık kâdısı mektûb gönderüp Lek Cemâ‘ati'nden Kürd Mansûr'un hem-civârı olan Kulı nâm Kürd için; "Kendüye tâbi‘ ba‘zı ehl-i fesâd ile Husâm Fakîh nâm kimesnenün evine varup muhkem darbidüp gavgâ itdükde muhzır gönderilüp şer‘a da‘vet olundukda Kürd Mansûr ve oğulları ve sâyir tevâbi‘ı ile muhzırı döğüp icâbet-i şer‘ eylemediler." diyü bildürmeğın mezbûrlarun ahvâlleri görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrları elegetürüp gaybet idenleri şer‘ile buldurması lâzım olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde şer‘le teftiş idüp göresin; arzolunduğı üzere fesâd ü şenâ‘atleri şer‘le sâbit ü zâhir ola, habsidüp ahvâllerin arzidesin.

490 *Mirza Ali'nin İran ahvali hakkında gönderdiği bilgilerin alındığı; adı geçenin bundan sonra da, elde ettiği doğru istihbaratı aktarmaya devam etmesi.*

Yazıldı.

Mîrzâ Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Yukaru Cânib ahvâlin bildürmişsin. Her ne dimiş isen ma‘lûm oldı. İmdi; **buyurdum ki:**

Vardukda, min-ba‘d dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîha[yı] ale't-tevâlî i‘lâmdan hâlî olmayasın.

491 *Açe padişahına gönderilen reis ve diğer neferler geri döndüklerinde görevlerini kusursuz yerine getirdiklerine dair temessük getirdikleri takdirde eskiden mutasarrıf oldukları ulûfelerine yeniden tasarruf ettirilmeleri.*

Yazıldı.

Kapudâna hüküm ki:

Hâlâ emr-i şerîfle Açı pâdişâhına gönderilen re‘îsler ve sâyir nefer hıdmetlerin ed[â] idüp geldüklerinde kemâ-kân ulûfeleri mukarrer olup virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzere müşârun-ileyhe gönderilen re‘îsler ve gayriler varup kusûrları olmayup hıdmet itdüklerine mûmâ-ileyhden temessük getürdüklerinde mutasarrıf oldukları ulûfelerine

tasarruf itdüresin.

492

Kendisinin Usturgon Sancakbeyi Hasan tarafından Usturgon sınırında hapsedildiği ve daha sonra satılmak üzere Üsküb'e gönderildiği ve müslüman olduğu anlaşılınca kurtarıldığı yolunda şikâyetle bulunan şahsın şikâyetinin araştırılarak sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

() nâm kimesne arz-ı hâl sunup; "İstanya'dan (?) gelürken Usturgon sınırına dâhıl olduğumda Sancağı Beği olan Hasan Beğ beni dutup beş ay habsitdükden sonra âdemisiyle Üsküb'e satmağa gönderdükde kadîmî müslimân oğlu müslimân olmağla ahâlî-i vilâyetden birkaç kimesneler beni halâs itdiler." diyü şekvâ itmeğin ahvâli ma'lûm olmak için sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu müslimân olup hurru'l-asl iken mezbûr sancakbeği bunı tutup satmak için Üsküb'e gönderdüğü vâkı' midur, nicedür; yanunda sâbit ü zâhir olduğu üzre mezbûrun ahvâlin yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin.

493

Bkz. hkm. 457.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî 8 C., sene: 975

Sarây kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümayûnum gönderilüp; "Bosna ve Klis sancaklarının mahâyîfi teftîşi" fermân olunmuşdı. Emrüm mücebince teftîş husûsı nice olmuşdur; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, emr-i sâbık-ı şerîfüm mücebince zikrolunan sancakların teftîşi ne mertebe[ye] varmışdur, şimdide değin ne mikdâr yir teftîş olunup ne makûle mahâyîf zuhûr itmişdür ve bâkî ne yirler kalmışdur, nicedür; yazup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

494

Hersek sancağının mehâyîfi teftîşi esnasında teftîşe gelmeyip ortadan kaybolan pâre subaşları ve knezlerin buldurularak davalarının görülmesi ve tutuklanarak sicil sûretleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Uncı-zâde İbr[â]hîm Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

Hersek beğine ve Mostar kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Sarây Kâdîsı olup hâliyâ mahâyîf müfettişi olan Seydî Mahmûd mektûb

gönderüp; "hîn-i tefîşde da'vâ-yı hakk olunan pâre sübaşları ve knezler da'vet olundukda gaybet idüp itâ'at-i şer'-ı şerîf itmedüklerin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât mukayyed olup anun gibi gaybet iden pâre sübaşları ve knezleri elegetürüp da'vâ-yı hakk idenlerle berâber idüp tefîş idüp şer'le müteveccih olan hakların alıvirdükden sonra ne asıl hukûk sâbit olup ne mikdârı alıvirildüğün müseccel idüp sûret-i sicill ile mukayyed ü mabûs yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz.

495

Ardahan sancağında Ali oğlu Mehmed'in muharebede yararlık gösterdiği için kendisine verilen terakkîyi beratına kaydettirmeye geldiğinde yine Ardahan sancağında timar tasarruf eden Mehmed oğlu Ali'nin, tevcih edilen timarı kendi adına kaydettirip berat aldığı görüldüğünden, her iki şahsın da buldurularak beratlarının kontrol edilip muharebede yararlılık gösterenin kim olduğunun tesbit edilmesi ve bu işte bir hile veya yanlışlık olup olmadığının ortaya çıkarılması.

Yazıldı.

Mezkûr Alî'ye virilmişdir. Fî 15 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Ardahan sancağında on yedi bin akça tîmâra mutasarrıf olan Alî oğlu Mehmed nâm kimesne [] Muhârebesi'nde bin beş yüz akça terakkîye hükmi-şerîf virilüp hâliyâ terakkîsin ilhâk itdürüp berât olmağıçün Südde-i Sa'âdetüm'e getürüp hükminün kaydı tecessüs olundukda yine Ardahan sancağında on iki bin akça tîmârı olan Mehmed oğlu Alî nâm kimesne kendü nâmına berât itdürmekle bunun tezkiresi berât olmak müyesser olmayup lâkin Südde-i Sa'âdetüm'de mahfûz olan rûz-nâme defterinde mezbûr Alî'nün berâtı kaydı bulunmayup hâliyâ tezkiresi gelüp terakkî hükminün sûreti zahrına yazılup bir tarîkla berât olmak müyesser olmayup yine tezkiresüz gitmişdir. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hükmi-şerîfüm vusûl buldukda, mezkûr Alî'yi her kande ise bulup getürdüp bununla muvâcehe itdürüp berâtlarına nazar eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr Alî zikrolunan muharebede bile olup yoldaşlıkda bulunup ol mikdâr terakkîye hükmi-şerîf virilmiş midür, yohsa bunun terakkîsin bir tarîkla berâtına ilhâk itdürüp ol zamânda tezkiresin berât itdürmüş midür, yohsa berât olmak müyesser olmayup tezkiresin yine alup gitmiş midür veyâ ol sancakda bu makûle kimesne var mıdu[r] veyâhûd yok mıdur; her nice vukû' bulmuş ise ale't-tafsîl yazup arzidesin.

Bosna ve Hersek sancaklarında teftişte bulunan Mehâyif Müfettişi Mevlânâ Seydî Mahmud, kadı, sipahi ve subaşların mektuplarıyla huccet verildiği ve kadıların bu huccetler doğrultusunda hüküm verdikleri, kadıların yerli halktan tayin ettikleri nâiblerin yolsuzluk yaptıkları, zaim ve sipahi subaşlarının öşrü zamanında almayıp sonradan fazla aldıkları, sancakbeyi voyvodalarının köylerde reâyadan bedava yiyecek-içecek alıp hayvanlarını kullandıkları, voyvodaların yanında gezen subaşların, knezlerin ve knez-oğullarının reâyaya çeşitli haksızlıklar yaptıklarını tesbit ettiğini bildirdiğinden, sözkonusu haksızlıkların teftiş edilip sonucun arzedilmesi ve suçlular hakkında, gelecek emre göre hareket edilmesi; bundan sonra da bu tür haksızlıkların önüne geçilmesi ve yerli halktan nâib ve subaşı tayin edilmemesi; aksi halde sancakbeyi ve kadıların sorumlu olacakları ve cezalandırılacakları.

Yazıldı.

Uncı-zâde İbr[â]hîm Çavuş'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

Bosna ve Hersek sancakları beğlerine ve zikrolan sancaklarda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ sâbıkâ Sarây Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Seydî Mahmûd Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "zikrolan sancaklarda da'vâ-yı hakk idenlerin şer'le sâbit olan hakları alvirilüp lâkin re'âyânun ve gayrun ekser tezallümleri çiftlik ü baştine husûsında olup kâdîların, sipâhîlerin ve âdemlerin mektûblarıyla huccet virilüp tarlalar ve sınırları beyân olunmamağla gâlib olanlar; "Bu dahı benüm yirümdendür." diyü za'îflarun ellerinden yirlerin alup ve ba'zı kimesne sipâhînün şerîklerinden bir tarıkla mektûb alup kâdîlar ol mektûb mücebince hılâfına huccet virmeğın mâbeynde çok nizâ' olur ve gelen kâdîlar yirlü vü eski nâyibleri nâyib itmekle kendü hevâlarında olup celb-i mâl içün hılâf-ı şer' hükmidüp huccet virürler ve za'îmlerün ve sipâhîlerin sübaşları mâl almak içün öşri zamânında almayup te'hîr idüp re'âyâyâ zulmiderler ve sancakbeği cânibinden voyvodalar gezüp her karyede re'âyânun evlerine konup müft ü meccânen koyunların ve yimeklerin ve yimlerin alup ve konmadukları karye halkından hânedan hâneye beşer-altışar akçaların alup ve köyden köye re'âyânun bârgîrlerin tutup esbâbların yükledüp ve her sene eflak olanlardan hânedan hâneye birer ünye yağ ve birer fuçı sancakbeği içün knezler cem' iderler ve koyunu olmayandan ve tul avretten akça alurlar ve voyvodalar yanınd[a] yirlü sübaşlar olmağla envâ'-ı te'addîler iderler ve ba'zı knezler ve knez-oğulları eli altında olanlar mu'âvenetle küllî koyun teklîf iderler ve harâcî ve âdet-i ağnâm cem'ına gelen kullar defter[e] muhâlîf ziyâde akçaların alurlar; söylemek isteye[n]lerin üzerine iki-üç akça ziyâde dahı harâc kaydîdüp ve altun u gurus almayup akça alup; "Ba'dehû akçanızı tayloruz." diyü ziyâde akçaların alurlar ve Nevesin Kâdîlığı'nda olan eflaklar haymânesi defteri filoriciler defteriyle bir yirde gelmeğın iki def'a harâcları alınup hayf olur; müfettiş ü kul gelmeğle sâbıkâ firâr iden re'âyâdan otuz hâne Frenk yakasından girü kadîmî yirlerine gelmişlerdür ve Nova Kâdîlığı'nda tâbi' ba'zı nâhiyeler halkından da'vâ-yı hakk idüp ızhâr-ı

tezallüm eyleyenlerin talebiyle iki def'a hisâr-eri gönderildükde gelmeyüp emr-i şer'a itâ'at itmezler ve ba'zı kâdîlıkda sâkin olan knezlerden nice kimesneler gelüp şekvâ idüp defe'âtile âdem gönde[r]ilüp ihzârları kâbil olmayup gaybet iderler ve yirlü sübaşılar taleb olundukda gaybet idüp mezbûr[lardan] da'vâ-yı hakk idenlerin hakları alıvirilmedüğin" arzylemeğin **[Buyurdum ki:]**

Min-ba'd yir husûsında olan şol huccet ki, anda sâhibi alduğı yirün hudûd-ı erba'ası beyân olmamış ola, ol asıl hucceti kabûl itmeyüp ve umûmen zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve hisâr-erenlerine bu ahvâli bildürüp min-ba'd kânûn üzre yir tapuya virmelü oldukda hudûd-ı erba'asın beyân idüp mahkemede sicill idüp huccet viresiz ve siz ki kâdîlarsız, min-ba'd yirlü nâyib istihdâm itmeyüp hâliyâ yirlü nâyibi ref' idüp yarar nâyibler istihdâm idüp min-ba'd nâyiblerinüz ve sübaşıları re'âyâ üzerine gezdürmeyüp gelüp mahkemenüze mürâca'at idenleri göresiz: Şöyle ki; bir yir husûsı olup mahallinde görilmek lâzim gele, ol zamânda kendünüz bi'z-zât varup veyâhûd yarar mu'temedün-aleyh nâyib gönderüp anda dahı gereği gibi eger nâyibe, eger sübaşıya tenbîh eylesiz ki, müft re'âyânun yim ü yimeğin almayalar ve hânedan hâneye akça almayalar ve knezler dahı beğler için re'âyâdan nesne cem' itmeyeler. [Siz] ki beğlersiz, min-ba'd voyvodalarınız istihdâm idüp yaramazdan kimesneyi istihdâm itmeyüp voyvodalarınız yanında yöritmeyesiz ve ba'zı knezler dahı elleri altı[n]da olan re'âyâdan bi-gayri hakkın akça alup te'addî iderlerimiş; ba'zı egeriüp re'âyânun hakları alınmış, ba'zı gaybet itmiş; anları dahı elegetürüp re'âyânun sâbit olan hakkın alıvirüp min-ba'd knezleri re'âyâya te'addî itdurmeyesiz ve harâc u âdet-i ağnâm cem' idenleri dahı defter[e] mugâyir ziyâde akçaların alup söylemek isteyenlere ziyâde harâc yazup ve; "Akçalarınızı taylaruz." diyü alup gitdikleri mahkemede olan defter ile mukâbele itmezlerimiş. Min-ba'd ol bâbda dahı mukayyed olup bu makûle te'addî itdurmeyüp gitmelü oldukda defterin mahkemede mukâbele idüp tashîh eyleyüp der-kîse idüp mühürleyüp irsâl eylesiz; inâd iderlerse arizidüp ve bi'l-cümle müfettiş vardukda eyle gaybet idüp eger yirlü sübaşılardur, eger knezlerdür; geldüklerinde ol zamânda gelüp da'vet-i hakk idenler ile berâber idüp şer'le sâbit olan hakların alıvirüp ahvâllerin arzyle[ye]siz; sonra anlar hakkında emrüm ne vechile sâdir olursa amel idesiz ve siz ki kâdîlarsız, bu hükm-i şerîfüm sûretin sicill-i mahfûza kaydıdüp dâyimâ mefhûmı* ile amel idesiz; ve siz ki kâdîlarsız, gaflet itmeyüp bu zikrolunan husûsları dâyimâ icrâ idüp yoklayup göresiz. Şöyle ki; bir yirlü sübaşı kullanasız yâhûd bu ref' olunan mezâlimden birin âdemlerinüz ide ve yirlü nâyib buluna ve sübaşılar ile knezler ref' itmeyesiz, kâdir olduğunuz arzylemeyesiz, sonra anlara olacak itâb ü ikâb size olur; bilmiş olasız. Ana göre emr-i şerîfümün icrâsında dakîka fevtitmeyesiz ve vilâyetde bu makûle zulm [ü] te'addîler sizün ihmâlinüzden ve tama'-ı hâminuzdandır; hele bu def'a tenbîh olunup sonra; "Bilmedük." dimeyesiz ve siz ki sancakbeğsiz, şöyle ki; voyvodalarınız* ol vechile fuçı vü yağ cem' ideler, sancağın alınmağla konılmaz hakâret olunmak mukarrerdür ve voyvodaların siyâset olur; bilmiş olasız.

497

Edirne'den Sofya, Selanik, Zağra ve Silistre'ye varıncaya kadar yol üzerindeki kaza kadılarının, kazaları dahilindeki hırsız ve ehl-i fesâdı yakalamak üzere gönderilen Evren Çavuş'a gereken yardımı yapmaları.

Yazıldı.

Virildi.

Mezbûra virildi. Fî 5 C., sene: 975

Mahrûse-i Edirne'den Selanik ve Sofya ve Zağra ve Silistre kâdîlarına varınca vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda ehl-i fesâd ü hırsuz olanları dutup elegetürmek için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Evren *zîde kadruhû* irsâl olunup ol bâbda hüküm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh her kankınızın taht-ı kazâsına varur ise hırsuz u ehl-i fesâd olanları elegetürmelü oldukda müsellemler çeribaşları kifâyet mikdârı müsellemler ile bile mu'âvenet idüp elegetürmek bâbında dakîka fevteylemeyüp ahsen vechile elegetürüp müşârun-ileyhe teslim idüp der-zencîr idüp ve dutsakları dahî gice ile eger karyededür ve eger kasabadadır; bekledürüp kaçmak ihtimâlî olmaya. Şöyle ki; bekletmeyüp kaçurasız, her kankınızın taht-ı kazâsında vâkı' ola, özü'n makbûl olmak ihtimâlî yokdur. Ana göre ihtimâm* idesiz ve mûmâ-ileyh[i] emîn ü sâlim [bir]birinize ulaşırdasız; şöyle bilesiz.

498

İskerlat adlı tâcirin babası ve kardeşini öldürerek mallarını gasbeden Edirne'nin Karaağaç köyünden Derviş, Karaca Veled, Bahşı ve olaya karışan diğer kişilerin yakalanıp gasbedilen malların ortaya çıkarılması için görevlendirilen Evren Çavuş'a yardımcı olunması ve suçlular yakalandıktan sonra durumun arz edilip gelecek emre göre hareket edilmesi.

Yazıldı.

Virildi.

Mezbûra virildi. Fî 5 C., sene: 975

Gelibolî kâdîsına hüküm ki; mefharu'l-emâsil ve'l-akrân Gelibolî sübaşısı *zîde kadruhû*[ya hüküm ki:]

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e şöyle arzolandı ki; "İskerlat nâm tâcir mahrûse-i Edirne kazâsından Karaağaç nâm karyeden Derviş nâm kimesnenün arabasını istikrâ idüp ticâret esbâbından ba'zı çuka vü kumaş u biz ü çul u esvâb* yükledüp kendünün atasını ve karındaşını mezbûr arabacıyla bile koşup Gelibolî'ya irsâl eyledükde mezbûr Arabacı Dervîş, müşterekleri Karaca Veled ve Bahşı nâm ehl-i fesâd ile mezkûr tâcirün babası ve karındaşını katlidüp ticâret esbâbından mezbûr arabacı iki denk çuka ile bir denk çulî Migalkara kazâsından Teberrük nâm karyeden Rıdvân ve İne-Alî nâm kimesnelere teslim itmiş iken Hayrabolî'da mahbes yıkup gaybet iden Alaca Hüseyin oğlu Ramazân ile Migalkara'ya sâbıkâ Sübaşî olan Mehmed ve Aydın nâm kimesneler mezkûr Rıdvân'ı dutup mezbûr arabacı elinden aldığı çuka vü çulî alup ve mezkûr Mehmed Sübaşî Mustafâ nâm karındaşıyla Migalkara'da sâbıkâ siyâset olunması fermân olunan Sefer nâm mücrimi itlâk idüp" zikrolunan ehl-i fesâdun elegetürilmesi lâzım olmağın **[buyurdum ki:]**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından mefharu'l-emâsil ve'l-akrân Evren *zîde kadruhû* hüküm-i şerîfümle vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan ehl-i fesâd

tetebbu‘ u tefahhus idüp ve kande ise buldurup elegetürüp ve aldıkları esbâbı sa‘y-i belîğ ile zuhûra getürdükden sonra muhtâc-ı arz olanları habsidüp ve keyfiyyet-i ahvâllerin vukû‘[ı] üzre arzeyelesin; ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eyleyesin. Arza muhtâc olmayan mücrimleri kayd [ü] bend ile mezbûr çavuşa koşup aldıkları esbâb ile Bâb-ı Sa‘âdet-me‘âbum'a gönderesin. Ehl-i fesâdı elegetürmek bâbında kemâ-yenbağî sa‘y [ü] ikdâm eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 4 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

499

Çirmen, Yenice ve Zağra Eskisi kazaları dahilinde sipahi veya reâya her kimde un varsa ihtiyaçlarından fazlasının Edirne zahiresi için toplanıp gönderilmesi.

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda bulunan yirlerde eger sipâh tâyifesinde ve eger re‘âyâdan her kimde un bulunur ise ihrâc idüp irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, emrüm üzre taht-ı kazânda eger sipâh tâyifesinde ve eger sâyir re‘âyâdan her kimde un bulunur ise kendülere kifâyet mikdârı alıkoyup dahı mâ‘adâsın cem‘ u tahsîl idüp mahrûse-i Edirne zahîresiyçün irsâl ü îsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimmât dandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Bi'l-cümle eger emr-i sâbık mûcebince fermân olunan zahîreyi ihrâc itmekde ve eger andan mâ‘adâ zuhûra gelen zahîreyi göndermekde ikdâm u ihtimâm idesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Ba‘dehû Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 C., sene: 975

Bir sûreti, Yenice ve Zağraeskisi kâdîlarına.

[Yev]mü's-Sebt, fî 5 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edi[r]ne

500

Suçsuz yere hapsedildiği bildirilen Mehmed'in durumunun araştırılıp suçu yoksa kefile verilerek tahliye edilmesi; suçu varsa arzedilmesi.

Yazıldı.

Kilis kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Mehmed nâm kimesne[yi] Canbolad dâme izzühû habseyleyüp günâhı olmaduğın i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûrun şer‘le habsolunmak icâb ider husûsı olmayup müdde‘isi yok ise

yarar kefile viresin ki, taleb olundukda ihzârına kâdir ola; anun gibi bir cürmi olup habsolunmuş ise ıtlâk itmeyüp ahvâlin arzeyelesin.

501 *Edirne zahiresi için Yenice ve Kavala kazalarından istenen zahirenin, ister sipahi ister evkâf zâbiti her kimde bulunursa toplanıp gönderilmesi.*

Yazıldı.

Yağma Çavuş'a virildi. Fî 5 C., sene: 975

Yenice ve Kavala kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ kâdî olan mektûb gönderüp; "Edirne zahîresiyçün tedârük ü irsâli fermân olunan zahîrenün nısf mikdârı tahsîl ü irsâl olunup mâ'adâsı re'âyâ fukarâ olup zahîre bulunmamağla tahsîli mümkün olmayup am mâ; ağniyâdan ba'zı kimesneler ihtikâr tarîkı[y]la mübâlağa zahîre cem' idüp anbârların toldurup zahîre teklîf olundukda ba'zı; "Sipâhî" ve ba'zı; "Evkâf zâbitiyuz." diyü te'allül eyledüklerin" bildürdi. İmdi; zahîre husûsı ziyâde mühimdür. **Buyurdum ki:**

Taht-ı kazânda eger sipâhî ve evkâf zâbiti ve gayridür; her kimde zahîre bulunur ise te'allül itdirmeyüp ber-vech-i adâlet bâkî kalan zahîreyi bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp irsâl eylemek bâbında cem' u tahsîl eyleyesin.

502 *Bkz. hkm. 440.*

Yazıldı.

Silistre ve İvraca ve Çernovi ve Tırnovi kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "celeb-keşân-ı atıkdan Silistre kazâsında mütemekkin Dizdâr Alî Bâlf'nün üzerinde iki yüz re's koyun ve İvraca kazâsından Nasûh bin Alî'nün üzerine seksen koyun ve Hasan bin Süle'nün üzerine yüz re's koyun ve Ferhâd bin Abdullâh üzerinde yüz re's koyun ve Çernovi kazâsına tâbî' kasaba-i Rus'dan Mustafâ bin Mehmed üzerine iki yüz re's koyun ve Tırnovi kazâsından Selaniklî Halîl üzerinde yüz re's koyun bâkî kalup sürilmesi teklîf olundukda kimi; "Âsitâne'ye mülâzemete giderin." diyü te'allül eyleyüp ve kimi gaybet eyledüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Sinân Çavuş vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan yazılı celeblerden üzerlerinde bâkî koyun olanları ihzâr eyleyüp dahı üzerlerinde olan bâkî koyunları bî-kusûr cem' u tahsîl itdürüp kendüler ile bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Koyun husûsı ziyâde mühimdür; ihmâlden hazer idesiz.

503 *Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen haberlerin ulaştığı; anılan beylerin bundan sonra da haber göndermeye devam etmeleri.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Radûk Görgi'ye virildi. Fî 5 C., sene: 975

Dubravenik beğlerine hüküm ki:

Ba'zı haber i'lâm eylemişsiz; her ne haber i'lâm eylemiş isenüz ma'lûm olmuştur.

Buyurdum ki:

Min-ba'd dahı ahbâr-ı sahîhayı i'lâm itmekden hâlî olmayasız.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Mezbûra yol hükmüne dahı hükm-i şerîf yazılup virilmişdür; âdet üzre. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

504

Bkz. hkm. 479.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Diyârbekir müteferrikalarından yigirmi akçası olan Aydın nâm kimesne Kotur* sancağında serhadde karfîb yirde sâkin olup [Van] tevâbi'ından ve sâyir yirlerinden yarar atlar sirka itdürüp yanına getürdüp âdemleriyle Yukaru Cânib'e gönderüp satar." diyü Kotur Beği Velî Beğ mektûbı ile i'lâm itdüğünden mâ'adâ kul tâyifesi dahı gelüp; "Çayırdı atlarımız sirka olunup etrâfı tettebbu' itdüğümüzde yanında bulduk." diyü şekvâ itmeğin tefîş olunmak üzre iken gaybet itdi gitdi." diyü bildürdüğün ecilden ulûfesi kat' olunup şer'le lâzım geleni icrâ itmek emridüp **buyurdum ki:**

[Mezkûrı] ihzâr idüp gaybet itmiş ise şer'le buldurması lâzım olana buldurup fi'l-vâkı' arzolunduğı gibi ise –[ki,] şer'le sâbit ola– ulûfesin kat' idüp dahı bi-hasebi's-şer' lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

505

Silistre'de Edirne zahîresi için toplanıp Balkan'ın berisine geçilemediğı için ötede kalan zahîrenin, daha sonra Edirne'ye getirilmek veya İstanbul'a gönderilmek üzere yerinde depolanması ve bu husus için görevlendirilen çavuşa yeterli miktarda hisar-eri verilmesi.

Yazıldı.

Mez[b]ûra virildi. Fî 6 C., sene: 975

Silistre sancağı kâdîlarına hüküm ki:

Mukaddemâ emr-i şerîf ile taht-ı kazânuzdan Edirne zahîresiyçün getürdilmesi fermân olunan zahîrenün ba'zı Balkan'ı berüye geçmek müyesser olmayup öte cânibde kalmış. İmdi; anun gibi mahrûse-i Edirne zahîresinden gelüp Balkan'ı berüye geçmek müyesser olmayan zahîre bulunduğı yirde der-anbâr olup hıfzolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Muhîb Çavuş vardukda, emrüm üzre mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan getürdilmesi fermân olunan zahîrenün anun gibi gelüp Balkan'ı berüye geçmeyüp ötede kalan zahîreyi bulunduğı yirde der-anbâr idüp hıfzidesin ki, yâ mevsiminde bu cânibe getürdile veya İstanbul zahîresiyçün irsâl oluna; şöyle bilesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

"...Mezbûr çavuşa kifâyet mikdârı husâr-eri viresiz." diyü Silistre beğine ve dizdârlara hüküm yazılmışdur.

[Yev]mü'l-İsneyn, fi 7 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

506 *İstanbul'da vefat eden Sâbık Bağdad Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın terekesinden hâssa-i hümayuna yarayan at, deve ve katırların görüp seçmek için gönderilen adama teslim edilip yaramayanların satılması; nakid, kemer ve üsküfünün ise Bezzâzistân'da korunup gelecek emre göre hareket olunması.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Bağdâd Beğlerbeğisi olup anda İstanbul'da vefât iden Mustafâ Paşa'nun muhallefâtından on bir bin filori ve bir mikdâr üsküf ü kemer ve ba'zı esbâb bulunup defter olunup gönderildüğü" i'lâm itmeğün tavarları bey' olup altını ve üsküfi ve kemerleri Bezzâzistân'da hıfzolunmasın emridüp ve hâssa-i hümayûnuma yarayan tavarları görilmek için [] hükm-i şerîfümle gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, ol hüküm mücebince hâssa-i hümayûna yarayan eger at u deve vü katır, teslîm idüp andan mâ'adâ tavarların bey' idüp ve bulunan nakdin ve kemerin ve üsküfin Bezzâzistân'da gereğı gibi hıfzidüresin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna.

507 *Piyale Paşa'nın, arzettiğı üzere hâssa kadırgaları karaya çekmesi.*

Yazıldı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "emr-i şerîfüm üzre hâssa kadırgaları karaya çekmek üzre olup lâkin tomruğa ihtiyâc olmağla on bin tomruk getürmeğe âdem gönderdügün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre gemilerün kuruya çekesin.

508

Elegeçirilen ve İskerlat adlı zimmî ile oğlunu öldürdüklerini itiraf eden Derviş ve Alaca Hüseyin oğlu Ramazan'ın suç ortaklarının yakalanıp daha önce sabit olmuş suçları var ise sicil sûretleriyle Evren Çavuş eşliğinde Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmeleri.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 7 C., sene: 975

Migalkara ve Ergene ve Keşan kâdîlarına:

Bundan akdem Dervîş ve Alaca Hüseyin oğlu Ramazân nâm kimesneler harâmî olup İskerlat nâm zimmî oğlu ile bile katleyleyüp hâlâ eyleyüp ikrâr u i'tirâf eyleyüp ve; "Bundan gayri Paşayîğit nâm karyeden iki câriyesiyle bir hâtûn katleyleyen Hayda[r] (?) ve Bahşı ve Kara Şükür ve Küçük Oruç ve Nebî ve Tur Bâlî ve Yûnus nâm kimesneler dahı şerîkimüzdür." diyü ikrâr eyleyüp ve; "Sâbıkâ Hamîd nâm karyeden Ca'fer nâm kimesneyi ehl ü ıyâliyle katleyleyen mezbûrlardur." diyü haber virdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, zikrolunan kimesneleri her kangınızın taht-ı kazâsında yataklarına ve turaklarına ve şer' ile buldurması lâzım olanlara buldurup elegetürüp sâbit ü zâhir olmuş fesâd ü şenâ'ati var ise sûret-i sicilleri ile bile kayd ü bend ile mezkûr çavuşuma teslim idesiz ki, Dergâh-ı Mu'allâm'a getüre.

509

Tokat kadısı nâibine söğüp kendilerini meclis-i şer'a davet eden Ebu Tâlib isimli emini döğen ve haklarında ehl-i fesâd ve mâl-ı mirî tahsiline mâni olduklarına dair şikâyetler bulunan be-nevbet tımar mutasarrıfı Mehmed, Hasan ve Hüseyin adlı kardeşlerin teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip durumlarının arzedilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi; ayrıca mâl-ı mirîye verdikleri zararın tazmin ettirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren nâzır* âdemisi Hüseyin'e virildi. Fî 7 Cumâde'l-âhur, sene: 975

Çerkeş beğine hüküm ki:

Müfettiş olan Artukâbâd kâdîsıyla Rûm Nâzırı Hamza mektûb gönderüp; "be-nevbet üç yüz akça tımârı olan Mehmed ile Hasan ve Hüseyin nâm karındaşlar Tokat kâdî nâyibinün ağzına şetmidüp sicill oldukdan sonra nâhiye-i mezbûrede Emîn olan Ebû-Tâlib mezkûrları şer'a da'vet için gönderildükde emîn-i mezbûrî dahı muhkem döğüp ol gavgâda mezkûr emîn; "Haylî mâl zâyi' oldı." diyü da'vet eyledükde bir tarıkla meclis-i şer'a getürdilüp Tokat Mahkemesi'nde fesâdları sâbit ü sicill olup ve a'yân-ı vilâyet dahı; "Ehl-i fesâdlardur ve ümenânun mâl-ı mîrî zabteylemesinde mâni'lardur; mâl-ı mîrîye dahı zararları mukarrerdür." didüklerin" arzitmeğın elegetürüp teftiş olunmaların emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûrları elegetürüp gaybet iderler ise akvâm u akribâsına ve şer' ile buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin dahı [husamâ] muvâcehesinde şer' le teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûrlar ehl-i fesâd olup arzolunduğı üzre fesâd ü şenâ'atleri şer' le sâbit ü zâhir olursa kendüyi habsidüp ve mâl-ı mîrîden nesne zâyi' olmuş

ise tahsîl idüp vukû'ı üzre yazup arzidesin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel idesin.

510 *Yalıların, düşmanın ve düşman donanmasının durumunun bildirilmesi; hisar-erenleri ile diğer görevlilerin gediklerinin sebepsiz yere arzedilmemesi.*

Yazıldı.

Hâssa re'îslerden Ahmed Re'îs nâm kimesneye virildi. Fî 8 C., sene: 975

Rodos beğine hüküm ki:

Yalıların ve küffâr-ı hâksârın ahvâl ü etvârların bilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ahvâl ü etvârın ve tona[n]maları husûsın tettebbu' idüp vâkıf olduğun ahvâli yazup bildüresin ve hisâr-erenlerinin ve sâyirlerinin gedüklerin bilâ-sebeb arzitmesin.

511 *Budun'da, gediğinden feragat eden Mimar Nâibi Timur'un yerine arzolunan Mustafa oğlu İskender'e, bu işe ehil olup olmadığı belirtilmemiş olmasına rağmen sözkonusu gediğin verildiği; ancak bundan sonra o taraftan mimar talep olunur veya adı geçenin ehil olmadığı anlaşılırsa gediğin alınacağı.*

Yazıldı.

Arz getüren erbâb-ı tîmârdan Dîvâne Îsâ'ya virildi. Fî 8 C., sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "yevmî on akça ile Mî'mâr Nâyibi olan Timür gedüğinden ferâgat idüp Mustafâ oğlu dârende İskender için; "Mahaldür." diyü sancağı beği i'lâm eyledüğün" bildürmüşsin. Ammâ; bu mi'mâr dahı ehil midür, nicedür; ma'lûm olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdi mî'mâr nâyibi gedüğü tevcîh olunacak kimesne ehil mi'mâr mıdır, kal'a ta'mîrine kâdir midür yohsa bir gedük olup dahı ol isim ile mi virilür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre arzeyleyesin. Arz mücebince gedük virilmişdür. Şöyle ki; kal'a ta'mîri lâzım gele, berüden mi'mâr taleb idesin, mezbûr kâdir olmaya, gedüğü alınur.

512 *Hâssa-i Hümayun için Pojega'dan tedariki istenen zahirenin arpa bulunamadığı için toplanamadığının bildirilmesinin, Pojega'nın tereke ocağı diye bilinen bir memleket olması dolayısıyla anlaşılamadığı; emrolunan zahirenin tedarik edilip hazırlanması.*

Yazıldı.

Tur Alî Beğ Kethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 15 C., sene: 975

Pojega Beği Bâlî Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem; "hâssa-i hümayûnum için on bin altunluk zahîre tedârüki" fermân olunmuş iken; "Arpanun aslâ vücûdı bulunmaz." diyü Semendire beğine mektûbunla i'lâm

eylemişsin. İmdi; vilâyet-i Pojega kadîmden tereke ocağı olup zahîre vefreti ile meşhûr vilâyet iken şimdi zahîre bulunmamağa bâ'ıs nedür; yohsa re'âyâ zulûmden mi ekmemişlerdür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp fermân olunan zahîreyi tedarük ü ihzârı bâbında tamâm ikdâm üzre olup ihmâlden hazer idesin.

513 *Edirne zahiresi için tayin olunup hâlâ gelmeyen zahireden belirtilen miktarda onun âcilen Edirne'ye gönderilmesi; arpanın ise bekletilmesi.*

Yazıldı.

Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 8 C., sene: 975

Kızılağaç Yenicesi kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ; "mahrûse-i Edirne zahîresiyçün Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından Pervâne Çavuş ile irsâli fermân olunan zahîrenün bir nâhiyesinün zahîresi ihrâc olunup bâkîsi henüz ihrâc olunmayup ve sen dahı bi'z-zât mübâşeret eylemeyüp ihmâl üzre olduğun" i'lâm olundu. İmdi; zahîre husûsı ziyâde mühimdür; ihmâl eylemeğe bâ'ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan irsâli emrolunan zahîreden ihrâc olunan zahîreyi te'hîr eylemeyüp mahrûse-i Edirne'ye irsâl eylesin; ihrâc olmayup yirinde bâkî kalanun dahı onun ihrâc idüp mu'accelen gönderüp arpası yirli yirinde tura.

514 *Vize'nin Hediye'lü köyünde bir kadına tecavüz etmeye kalkışıp, bir diğerini de döğdüğü teftiş neticesinde sabit olan Gazi'nin küreğe konulmak üzere gönderilmesi.*

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ'e virildi. Fî 7 C, sene: 975*

Müfettiş Silivri kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Vize kazâsından Hediye'lü nâm karyede sâkine Nâzdâne nâm hâtûn ile Gâzî nâm kimesnenün ahvâli teftîşi içün vârid olunan emr-i şerîf mücebince teftiş olundukda mezbûr Gâzî'nün mezkûre Nâzdâne'ye fi'l-i şenî' kaskına yapışup mezbûr Gâzî'nün başı yarıldığı sâbit olup ve Maksûd nâm kimesnenün havlîsı içine girüp Tûtî nâm hâtûnı muhkem darbitdüğü sâbit oldu." diyü arzitdüğün ecilden küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp mezbûrî yarar âdemlere koşup gönderesin ki, küreğe koşıla ve yolda gaybet itdirmekden hazer idüp küreğe konulduğuna temessük alına.

515 *Eskihisar kazasında Boğdan adlı zimmîyi öldürüp mallarını alan Bahşı ve İbrahim'in siyaset olunmaları.*

Yazıldı.

Zağralı Müteferrika Muharrem Beğ âdemi Hasan'a virildi. Fî 8 C., sene: 975

Nevâhî-i Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Eskihısâr kazâsından Bahşı ve İbrâhîm nâm harâmîler Boğdan nâm zimmî bâzergânun yolın basup katlidüp esbâbını alup giderler iken mezbûr Bahşı elegirüp katlitedüğüne ikrâr idüp sicill ü habs olundukdan sonra mezkûr İbrâhîm dahı elegirüp sü'âl olundukda katli inkâr idüp lâkin Eskihısâr kâdîsı mektûbında mezbûr İbrâhîm için; "Kadîmî harâmîdür; eger habsden halâs olursa bu diyârda aslâ bâzergân yörimez." diyü bildürüp ve bî-garaz müslimânlardan çok kimesneler gelüp mezbûr İbr[â]hîm'ün harâmîlığı[n]dan haber verdüklerinden gayri kendü dahı maktûlün oğlu ile; "Toksan altuna sulhidelüm." diyü müslimânlar mahzarında ikrâr idüp her vechile hakkından gelinmesi lâzım harâmîlerdür." diyü i'lâm itmeğin mezbûrân Bahşı ile İbrâhîm'e siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrlara siyâset idüp emrüm yirine varduğun i'lâm idesin.

516

Hafız Reis gemisinde ulûfeye mutasarrıf Memi ve Hasan adlı reislerin Fethî ve Aynî adlı kadınlarla hamamda peştemalsiz oturup halvet olmalarından dolayı küreğe konulmak üzere gönderilmeleri.

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ'e virildi. Fî 7 C., sene: 975

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Hâfız Re'îs sefînesinde yedi akça ulûfeye mutasarrıf olan Memi ve Hasan nâm re'îs nâm kimesneler Fethî ve Aynî nâm hâtûnlar ile hammâma girdüklerinde mezbûrân Memi ve Hasan dahı i'tirâf idüp; "Nebî avretüm Fethî ve Hasan avreti Aynî ile orta sofada otururlardı." didükde, mezbûr Memi ile mezbûre Fethî bir halvete girüp ve mezbûr Hasan ve Nebî nâm kimesne mezbûre Aynî ile orta sofada oturup mezbûrân Hasan ile Nebî püşt-mâl ile ve mezbûre Aynî püşt-mâlsüz oturup mezbûre Fethî dahı püşt-mâlsüz halvet içinde çıktığı sâbit oldı." diyü arzitedüğün ecilden mezbûr Memi ile Hasan küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları küreğe koşılmak için yarar âdemlere koşup gönderesin ki, küreğe konıla ve tenbîh eylesin ki, yolda gaybet itdürmekden hazer ideler ve teslîm itdüklerine temessük alalar.

517

Edirne'de kirayla mallarını taşıdığı bezirgânı öldürüp mallarını satarken yakalanan ve suçunu itiraf eden Derviş'e siyaset, satın alan Ramazan'a ise, satılan eşyanın çalıntı olduğunu bilerek almışsa örf olunması ve ortadan kaybolan diğer suç ortaklarının da ele geçirilip teftiş olunmaları; suçları sabit olursa hapsedilip durumlarının arzedilmesi.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 7 C, sene: 975*

Migalkara kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Edirne'den kirâyla esbâbların getürüp ba'dehû yolda giderken katlidüp esbâbların Hayrabolı'da bey' iderken elegelen zimmî bâzergânun kâtillerinden* Dervîş ve Ramazân elegeldüklerinde mezbûr Dervîş; "Bahşı ve Karaca Veled nâm kimesne ile katlidüp esbâbların alduk." diyü ikrâr eylemeğin mezbûr Dervîş[e] siyâset eyleyüp* ve mezbûr Ramazân esbâbı harâmî esbâbı idüğün bilüp aldıysa ahvâli örf-i ma'rûf ile görölmesin emridüp **buyurdum ki:**

Evren Çavuş vardukda, mezbûr Dervîş'e emrüm mûcebince siyâset eyleyüp ve Ramazân'a dahı harâmî esbâbın bilüp aldıysa ahvâli örf-i ma'rûfla görüp ve gaybet eyleyenlerün yatak u turaklarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı ahvâllerin şer'le teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar dahı zikrolunan fesâdda bile oldukları sâbit olursa mecâl vermeyüp habseyleyüp ahvâllerin yazup bildüresin ve bâzergân esbâbından her kimde esbâb bulunursa elinde mesrûk esbâb bulunanları teftîş eyleyüp kimden aldıkların ma'lûm idinüp dahı esbâb sahîh harâmî esbâbı idüğün bilüp alanları tutup habseyleyüp elinde ne makûle esbâb bulunduğun ve kimden aldüğün yazup mufassal bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 8 C*, sene: 975, der-Edirne

518

Manisa ve Rodos'ta adam öldürüp evler ve yollar basan Danişmend oğlu Mustafa'nın havâss-ı hümayun mültezimi olup mirîye borcu bulunduğu ve Dergâh-ı Mu'allâ kullarından olduğu için hakkından gelinmediğinin bildirildiği; ancak yapılan incelemede adı geçen mültezim veya Dergâh-ı Âli kulu olduğuna dair bir kayda rastlanmadığından, adı geçen fesadı sâbit olmuş ve kendisi de Dergâh-ı Âli kulu değilse şer'an lâzım gelenin yapılması; Dergâh-ı Âli kulu ise bölüğünün bildirilmesi ve hapsedilip gelecek emir doğrultusunda hareket edilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde kapucularından Mehmed'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Lala Ca'fer Beğ'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mağnisa sancağında Dânişmend oğlu Mustafâ nâm ehl-i fesâd ol câniblerde ve Rodos yollarında âdemler katlidüp ve yollar ve evler basup şikâyetçiler muvâcehesinde fesâdları sâbit olup müslimânlar gelüp hakkından gelinmesin taleb idüp yoldaşlarından bir karındaşının ve bir yoldaşının haklarından gelinüp lâkin mezbûr Mustafâ havâss-ı hümayûndan* Tarhala Mukâta'ası'n dutduğu zamânda üzerinde bâkîsi olup zimemde* ve rızkıdan tahsîl olunmuş otuz bin akça bâkîsi olup Dergâh-ı Mu'allâm kullarından olmağın hakkından gelinmeyüp te'hîr olunduğun"

arzylemişsin. İmdi; mukâta'ât defterlerinde mezkûrun üzerine hâliyâ sâbıkâ mukâta'alar bulunmayup ve ne bölükde idüğü ma'lûm olmayup ve mâl-ı mîrîde cüz'îden ve küllîden alâkası olduğu bulunmayup meger ki, mültezimlerün ibâk âmili ola. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun anun gibi fesâd ü şenâ'at itdüğü [husamâ] muvâcehesinde bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir olup sicill olunmuş ise şöyle* ki; bölükde olmayup mücerred ol vechile geçinürse şer'ile lâzım geleni yirine koyasın. Ammâ, şöyle ki: Bölükde ise habsidüp ne bölükde olup ve kangı* bölükdedür, ulûfesi nedür, bildüresin ki, mahalline işâret olup ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olur[sa] mücebiyle amel idesin.

519

Timışvar, Segedin, Sirem ve Pojega'da filoriye kaydolan reâyâ daha rahat olduğundan, umûmen haraca ve koyun hakkına kaydolan Semendire reâyası tahammül edemedikleri için yerlerinden kalkıp adı geçen bölgelere göç ettikleri, göç edilen bölgelerdeki eflak tâîfesi de umûmen haraç ve koyun hakkına kaydolduğu takdirde bu göçün önlenebileceği gibi mirî gelirin de artacağı bildirildiğinden, reâyayı öte yakaya geçiren iskelecilere reâyayı geçirmemeleri konusunda tenbih olunup geçişe müsait noktalara adam konularak sıkı kontrol edilmesi; reâyayı karşıya geçiren iskelecilerin hakkından gelinmesi; ayrıca vilâyet kâtibine de, daha önceden göçen reâyayı iç il kanununa göre deftere yazması hususunda emir gönderildiği.

Yazıldı.

Semendire Beği Tur Alî Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Semendire re'âyâsın umûmen harâca ve koyun hakkına kaydolunup ve yılda beş-on kerre teklîfât olmağla mütehammil olmayup vilâyet-i Timışvar'da ve Segedin ve Sirem ve Pojega sancaklarında re'âyâ filoriye kaydolunup; "Bir evde on kâfir dahı olursa bir altun* ile savılmak mukarrer." diyü eflak tâyifesi ol vilâyete gidüp lâkin Timışvar ve Sirem ve Segedin ve Pojega sancakları tahrîr olunup re'âyâ harâc u koyun hakkına kaydolunsa mîrîye kırk-elli yük akça sa'yolduğundan gayri re'âyâ sancakdan sancağa gezmeyüp yirlerinde turmak mukarrerdür ve harâciler geldükde mürde vü gîrîhtenün dahı yirinde kalanların almağla geçinmesi kolay yire göçerler. Öte yakada bu asıl teklîfât yokdur ve iskeleciler gice ile iskelelerin işledüp göçenlerin akçaların alup geçürmekdedür. Tenbîh olundukca iltifât eylemedüklerin ve eger; "Ol vilâyet fethında ahd bu üslûb üzre olmuşdur." diyü fermân olunursa ol ahd Macar tâyifesiyledür, eflak tâyifesiyle değıldür ve ol vilâyetlerde yine bu vilâyetde olan teklîfî görünce yirlerine avdet mukarrerdür." diyü bildürmüşsin. İmdi; vilâyet kâtibine bu yakadan göçüp gidenleri girü eski yirlerine yazup göçdükleri yirlere yazma[ma]k emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı gereği gibi mukayyed olup iskelecilere tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd bu yakadan öte yakaya re'âyâdan kimesne geçürmeyüp ve ubûra kâbil olan yirleri dahı âdemler koyup onat vechile hıfzidüresin ki, berü yakadan öte cânibe re'âyâdan kimesne geçmelü olmaya. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp geçürenlerin haklarından gelesin ve vilâyet kâtibine dahı tenbîh idesin ki, iç il re'âyâsından göçüp varanları yazmayup

mukaddem göçenleri iç il kânûnı üzre yazdurasın.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 9 Cumâde'l-ahır, sene: 975, der-Edirne

520

Varna kasabasında, tanıştı olan bir sarhoşu mahkemeye getirdiler diye Sultan Selim Evkâfî mültezimlerini döğdüğü ve bundan dolayı bâd-ı hevâ tahsilini engellediği bildirilen solaklıktan Sipahi Behram'ın teftiş olunup sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Sultân Selîm mütevellîsine virildi. Fî 13 C., sene: 975

Varna kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ nâyibün Alî Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Kasaba-i Varna'da merhûm ve mağfûrun-leh merhûm Sultân Selîm Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân Evkâfî mültezimleri Çakal nâm sarhoşı meclis-i şer'a getürüp hamr itdüğü sâbit olup te'dîb olundukda kasaba-i mezbûrede sâkin solaklıktan sipâhî olan Behrâm gelüp; "Mezbûr Çakal benüm kayınım ile yir içer; niçün meclis-i şer'a iletdinüz ?" diyü kul değneği ile muhkem döğüp başın yarup gayri mültezimler gaybet idüp mezbûr Behrâm'un havfından bâd-ı hevâ zabtına kâdirler olmayup Behrâm meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyüp te'addîsinden evkâf-ı mezkûre mültezimleri mukâta'ayı bırağup vakfa gadr u hayf* olur." diyü i'lâm eylemişsin. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardu[ğı] gibi ihzâr-ı husamâ kılup onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus idüp göresin; nâyib-i mezkûrun arzitdüğü sahîh midür, mezbûr Behrâm'un fî'l-hakîka vech-i mastûr üzre te'addîsi sâbit ü zâhir midür, nicedür; vukû'ı üzre yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesin; hılâf-ı vâkî' arzeyelemekden hazer idesin.

521

Atana'daki avlaklarda kimsenin avlanmasına izin verilmemesi ve reâyanın tüfeklerinin toplatılması; yasağın sıkıca kontrol edilmesi ve yasağa uymayanların isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Rûmilî mîr-alemine hüküm ki:

Hâliyâ Atana'da ba'zı kimesneler tüfenk ile şikâr idüp kadîmî şikâr-gâhda şikâr komayup ref'leri lâzım olup ve sen dahı anda sâkin olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda dahı bi'z-zât mukayyed olup eger re'âyâdan, eger kapum kullarından her kim olursa gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd Atana'da tüfenk kullanma[y]up şikâr itmeyeler; re'âyâdan her kimde tüfenk bulunursa alup kabzeyleyesin. Ba'de't-tenbîh her kim tüfenk ile ve sâyiri ile anda şikâr iderse eger re'âyâdan ise tutup habsidüp kapum kullarından ise ismi ve resmi ile i'lâm eyleyesin ki, hakkından geline; ihmâlden hazer idesin. Şöyle ki; şimden gir[ü] tüfenk ile veyâhûd gayriyle anda şikâr ide, istimâ' oluna, sen men' eylemeyesin ve kâdir olmaduğun bildürmeyesin, netîcesi sana âyid

olur; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 13 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

522

Anatolko ve Barça Mukâtaası'nda reâyanın hayvanlarını parçalayıp oğullarını esir ettiği ve halka zulmettiği bildirilen gönüllü reislerden Burûc Reis'in hakkından gelinmesi.

Yazıldı.

Muslî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ İnebahtı Beği Ferruh dâme izzühû mektûb gönderüp; "Gönüllü levend re'îslerinden Burûc Re'îs gelüp Anatolko ve Barça Mukâta'ası'nun ganemlerin ve câ-mûsların pâreleyüp fukarâya zulm ü te'addî eylemekden hâlî olmayup ve re'âyânun oğulların esîr idüp hâlleri perişân olmuşdur." diyü bildürdi. İmdi; sen hod gönüllü re'îslere bir kimesneyi baş u buğ ta'yîn idüp dâyimâ anları görüp gözetmek için hükm-i şerîf virilmiş idi. Hâliyâ bu asıl te'addîlerinin aslı nedür ? **Buyurdum ki:**

Ol ta'yîn itdüğün kimesneye muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki, min-ba'd kendüye ismarlanan gönüllü re'îslerin görüp gözedüp re'âyâ vü berâyâyâ ol vechile te'addî vü tecâvüz itmeyeler ve bunları dahı elegetürüp haklarından gele.

523

Kastamonu'da zarar-ı âmm oldukları için yakalanıp gönderilen ehl-i fesâdın küreğe konulması ve sûret-i sicillerinin saklanıp, kaçmamaları için kendilerine mukayyed olunması.

Yazıldı.

Kastamonı beği âdemlerinden Hasan'a virildi. Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Kastamonı Beği Mehmed dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem; "livâ-i Kastamonı'da sûhte nâmına fesâd ü şenâ'at üzre olan levendleri ve sâyir ehl-i fesâdı elegetürmek" fermânum olmağın emrüm mûcebince ba'zın elegetürüp şer'ile siyâset ü te'dîb olunup lâkin mezbûrlardan zarar-ı âmm* olanlardan ba'zı elegetürülüp mukayyed ü mahbûs irsâl eylediğin" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ehl-i fesâdı getirüp teslîm eyledüklerinde sûret-i sicillerin alup hıfzeyleyüp dahı kendülerin küreğe koşup re'îslere tenbîh eyleyüp onat hıfzeyleyüp gaybet itdirmekden hazer idesin.

524

Kayseri muhafazasında bulunan Sis Sancağı Beyi İbrahim Bey, ehl-i fesâdın kışı Sis sancağında geçirdikleri için, sancağının muhafazası gerektiğini arzettiğinden, sancağının muhafazasında bulunması.

Yazıldı.

Kethudâsı Ya'kûb'a virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Sis Sancağı Beği İbrâhîm Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kaysariyye muhâfazası emrolunup emrüm üzre şimdiye değin hıfzolunup kış eyyâmı irişüp yollar tutulup ba'zı ehl-i fesâd Sis sancağında kışla[r]lar; hıfz lâzimdür." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Arzitedüğün üzre sancağın hıfzında olup ammâ; girü etrâf [u] cevânibe göz u kulağ olup gaflet üzre olmayasın ve cem'ıyyetde olan sipâhîleri yoklayup arzidesin.

525

Budun beylerbeyine ve Novigrad beyi olup güherçile hizmetine memur Mehmed'e gayretlerinden dolayı akçe terakkîsinde bulunulduğu; güherçile işlettilirmeye devam olunması ve gerekirse Belgrad'dan kükürt getirtilmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Novigrad Beği olup güherçile hıdmetine ta'yîn olunan Mehmed *dâme ızzühûnun* hıdmet-i mezbûrda kemâl-i sa'y ü kefâsı zuhûr itdüğün ve sen dahı kemâl-i dikkat eyledüğün arzitmiş idi. [Bu husûs] her vechile ehemmi mühimîmdan olmağın mezîd-i mâyetümden ol mukâbeleda sana seksen bin akça terakkî ve müşârun-ileyhe yigirmi [bin] akça terakkî olunup hükümleri irsâl olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd bu bâbda dahı eger sen ve eger müşârun-ileyh kemal-i ikdâm u ihtimâm eyleyüp ale't-tevâlî işleddürüp vâfir ü müstevfî güherçile ihzâr eylesesiz ve Belgrad'da beş yüz kintâr kükürd ihzâr olunmuşdur; lâzım oldukda âdem gönderüp kifâyet mikdârı alasız.

526

Gönüllü levend reislerinin mukâtaaları gâret edip reâyaya zulmettikleri bildirildiğinden, Karlili sancağındaki züamâ, erbâb-ı timar, dizdar vs. ilgililere tenbih olunarak dil için ya da memleket zaptında olan gönüllü reislerin dışında deryâya ve gönüllü levend gemilerine kesinlikle zahire verilmemesi.

Yazıldı.

Arz getüren Ferhâd'a virildi. Fî 18 C., sene: 975

Karlili beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Gönüllü levend re'îsleri gelüp mukâta'a talyanların ve Gol Mukâta'ası'nun câmusların gâret idüp ve re'âyânun oğulların esîr idüp te'addî iderler." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağuna müte'allik olan dizdârlara ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve gayra bu hükm-i şerîfümü i'lâm idüp muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd deryâya ve gönüllü levend gemilerine bir habbe tereke vermeyeler. Şöyle ki; sancağundan bir kimesne her kim olursa olsun, deryâya ve gönüllü levend gemilerine emre muhâlif tereke

virdüğü mesmû'um ola, her kim ise mecâl vormeyüp yazup bildüresin ki, dirlikleri âhara virilüp kendülerün muhkem haklarından geline. Ammâ; şol gönüllü re'îsleri ki, dil için yâhûd serdârları olan Kara Hâce ile memleket zabtında olup kendü hâllerinde olalar, zahîre için ellerinde (——) anun gibilere si'r üzre zahîre viresin.

527

Eskiil'in Dırlasun-ı Ayabüki adlı köyünün sipahisi olup reâyaya zulmederek şer'a itaat etmeyen Osman'ın hasımlarıyla mahkeme edilip hak sahiplerine haklarının alınması ve adı geçenin timarının alınıp kapı kullarından hakeden birine verilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Ramazân'a virildi. Fî 18 C.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Eskiil kâdîsı mektûb gönderüp; "kazâ-i mezkûrdan Dırlasun-ı Ayabüki nâm karye sipâhîsi Osmân'un re'âyâyâ te'addî eyleyüp üzerine sâbit olup hakları ashâbına alvirildükden sonra girü ahâlî-i karyeyi rencîde idüp te'addî eyleyüp da'vet-i şer' olundukda itâ'at itmedüğün" bildürdi. İmdi; mezkûrun tûmârı alınıp âhara virilüp teftîş olunmak emrolunup **buyurdum ki:**

Mezkûrî ihzâr eyleyüp toprak kâdîsı ile da'vâ-yı hakk idenler ile berâber idüp bir def'a şer' ile faslolunmayan da'vâların hakk üzre teftîş idüp müdde'îlerine sâbit olan hakların alvirildükden sonra habsidüp üzerine sâbit olan mevâddı yazup defter idüp arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel idesin ve tûmârın dahı kapum kullarından müstehakk olanlara viresin.

528

Beylerbeyi tarafından verilen sancak, zeamet, timar, hisar-eri, müselleme ve eşkinî tezkirelerinden mirî için alınan resm ile defterdar ve emîn için belirlenen miktarların dışında fazladan; timar beratını kaydettirmeye gelenlerden de "kayd akçesi" adıyla akçeler alındığı duyulduğundan, kanuna aykırı olarak fazladan akçe alınmayarak emrin kanunnâmeye kaydedilmesi.

Yazıldı.

Rûmilî beğlerbeğisine hüküm ki:

Senün tarafundan sancak tezkiresi çıkdukda resm-i mîrîden gayri iki yüz akça ve ze'âmet tezkiresinden bin akça başına birer akça alınıp ve erbâb-ı tûmârın tezkirelûsinden on iki akça ve tezkiresüzinden sekiz akça ve hısâr-eri vü müselleme ü eşkinî tezkirelerinden dahı altışar akça alınıp defterdâr ile tansîf idüp ve defterdâr tezkireleri nişânlandukda her tezkireden ikişer akça alınurken şimdi on ikişer akça alınıp ve senün cânibünden virilen berâtlar için resm-i nişâncı beşer akça iken yedişer akça alınıp ve Südde-i Sa'âdetüm'den bir kimesneye tûmâr virilüp berâtın kayda vardukda "kayd akçası" diyü oligelene mugâyir akça alınur imiş. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bu husûslara emr-i şerîf-i celîlül'-kadrüm bu vechile sâdır oldı ki, resm-i mîrîden gayri

sancak tezkiresinden alınan iki yüz akçanın yüz yiğirmisi defterdârun ve seksen akçası emînün ve ze'âmet tezkirelerinin bin başına alınan birer akçanın sülûsânı defterdârun ve sülûsi emînün ve erbâb-ı tûmârün tezkirelûsinden alınan on iki akçanın sekizi defterdârun ve dört akçası emînün ve tezkiresüzinden alınan sekiz akçanın beş akçası defterdârun üç akçası emînün ve hısâr-eri vü müsellemler ü eşkünci tezkirelerinden alınan altışar akçanın dahi dörder akçası defterdârun ikişer akçası emînün olup ve defterdâr nişânladığı tezkireden dahi kânûn-ı kadîme üze "târîh akçası" diyü ikişer akça alınup nişâncı için beş akça alınup ziyâde aldurmayup ve Südde-i Sa'âdetüm'den tûmâr alup berât itdüren kimesne kayda varduğu zamânda "kayd akçası" diyü nesne alınmayup hâliyâ bu emr-i şerîfümü anda olan kânûn-nâmeye kayditdürüp hâliyâ ve min-ba'd mazmûn-ı hümayûnıyla amel olunup ana muhâlif nesne alınmaya.

Yazıldı.

Osmân nâm sipâhîye virildi. Fî 3 Zi'l-hicce, sene: 975

Bir sûreti, Şâm beğlerbeğisine.

Bir sûreti, Budun beğlerbeğisine.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 14 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

529

Daha önce Sis sancağının tahriri ile görevlendirilen Sadık Çelebi'nin, sözkonusu görev sâbık Hama Kadısı Mevlânâ Mahmud'a verildiğinden icmal ve mufassal defterlerini adı geçene göndermesi.

Yazıldı.

Dîvân Kâtibi Merâmî Çelebî'ye virildi. Fî 7 C., sene: 975

Vilâyet tahrîri emrolunan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Bundan akdem sana vilâyet tahrîri fermân olundukda Sis sancağının dahi defterleri virilüp* tahrîr eylemek emrüm olmuş idi. Sana hılâf semt olmağın ol vilâyetün tahrîri için sâbıkâ Hamâ Kâdîsı olan Mevlânâ Mahmûd *dâme fazlühû* ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Sis sancağının icmâl ü mufassal defterlerin müşârun-ileyhe irsâl eylesin.

530

İstanbul'a gelen zahîreden, Edirne'ye gönderilen dışında İstabl-ı Âmire için de arpa depolanması.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Edirne zahîresiyçün mahmiyye-i İstanbul'a gelen zahîreden gönderilmek fermân olunmuş idi. Hâliyâ İstabl-ı Âmire'ye dahi arpa lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahrûse-i mezbûreye gelen arpadan Istabl-ı Âmirem için kifâyet mikdârı arpa der-anbâr idüp hıfzıtdüresin.

531 *Müteveffa Ali Paşa'nın Kızılağaç'ta kurduğu köy hakkında ayrıntılı bilgi verilmesi.*

Yazıldı.

Kızılağaç kâdîsına hüküm ki:

Mısır'da müteveffâ olan Alî Paşa kazâ-i mezbûrda bir köy konurduğu istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; mezbûr karye kimün toprağındadır, emirle mi konurmuşdur, kaç hânedür ve ne zamândan berü vâkı' olmuşdur; mufassal ü meşrûh yazup arzyleyesin.

532 *Hizo sancağına tâbi Hâlık (?) ve Dîr-i Metârî (?) aşiretlerinin Muş sahrasından yaylağa giderken reâyaya zarar verip zulmettikleri bildirildiğinden, suçlularının ele geçirilerek haklarından gelinmesine yardım edilmesi ve bu tür fesad ve zararlara sebebiyet verilmemesi.*

Yazıldı.

Van beğlerbeğisiniün kapukethudâsına virildi. Fî 27 C., sene: 975

Hizo Hâkimi Bahâ'eddîn Beğ'e hüküm ki:

Hâlâ Van Beğlerbeğisi Husrev dâme ikbâlühû mektûb gönderüp; "Sancağına tâbi olan Hâlık (?) ve Dîr-i Metârî (?) Aşîretleri Muş sahrâsından yaylağa ubûr itdüklerinde re'âyâya küllî zarar u ziyân ve fesâd ü te'addî idüp anun gibi elegelmeleri husûsında sancağı beğinden mu'âvenet lâzımdır." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Zikrolunan aşîretlerinden yaylağa gidenler yolda fesâd idüp ahvâlleri şer'le görilmek lâzim olup taleb olundukda mukayyed olup elegetürüp müşârun-ileyh ma'rifeti ile kazıyyelerin görüp fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olanlar hakkında lâzim geleni icrâ idüp aşîretünden re'âyâya ve gayra hılâf-ı şer' te'addî itdürmemek bâbında ikdâm u ihtimâm üzerine olasın. Şöyle ki; aşîretünden biri fesâd idüp elegetürmeğe sen mu'âvenet itmeyüp ihmâl eyleyüp himâyet eyleyesin, mes'ûl olursın; bilmiş olasın.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Pesyân ve Pucyân ve Zilân Aşîretleri Beği Hâlid Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Panuki ve Zülhayrât* ve Hündî Aşîretleri [ve] Kulb Beği Alîcân Beğ'e.

533

Abdülbasit adlı âmilin eşkıyaya önderlik yaparak köy basıp adam öldürdüğü ve mal gasbettiği bildirildiğinden, kendisi ve adamlarının ele geçirilip toprak kadısı tarafından teftiş edilmeleri ve üzerlerine sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra sipahi olan suçluların hapsedilmesi, diğerleri hakkında da şer'an gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Beğün Kapukethudâsı İsmâ'îl'e* virildi. Fî 24 Cumâde'l-âhur, sene: 975

Hımıs ve Trablus ve Cebele ve Hamâ sancakları beğleri *dâme izzühüm* tevkî'-ı refî':

Hâlâ sen ki Hımıs sancağı beğisin, Dergâh-ı Mu'allâ'ya mektûb gönderüp; "Abdül-Bâsit nâm âmil nice kuttâ'-ı tarîka serdâr olup zikrolan sancaklardan katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl idüp ve nice köyler basup fesâdı günden güne ziyâde olur oldu. Ardınca varıldukda veyâ âdem gönderildükde firâr idüp elegetürilmesi müyesser olmadı." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vusûl buldukda, mezbû[r] ehl-i fesâdı ve yoldaşların tettebbu' idüp her kankınızın sancağında bulunursa her ne tarîkla mümkün ise elegetürüp toprak kâdısı ma'rifeti ile ahvâllerin şer'ile teftîş [ve] da'v[â]-yı hakk idenler muvâcehesinde şer'le teftîş idüp üzerlerine şer'le kimesnenün hakkı sâbit olur ise alıvirüp anun gibi fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olanı sipâhî ise habsidüp yazup arzidüp değil ise ol bâbda emr-i şer' ne ise icrâ idüp mahallinde yirine koyasız.

534

Mısır'da istihdam edilmekte olan sağ-garip yiğitlerden Hantimur oğlu Ahmed'in sıhhi durumu hakkında bilgi verilmesi.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır beğlerbeğisine:

Südde-i Sa'âdetüm'de sağ-garîb yiğitlerden Hântimür oğlu olup on akçası olan Ahmed bundan akdem Mısır'a istihdâma gönderilüp hâliyâ sıhhati ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mezkûr sıhhatde midür; yoklayup hâlin yazup bildüresin.

535

Sana Beylerbeyiliği Özdemiroğlu Osman'a verildiğinden, adı geçen mühimmât ve levazımıyla birlikte, gerekirse yanına bir miktar da adam yazılarak Sana'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır Beğlerbeğisi Sinân'a hüküm ki:

Hâliyâ San'â Beğlerbeğiliği Öztimür-oğlu Osmân *dâme ikbâlühûya* virilmiştir.

Buyurdum ki:

Müşârun-ileyhi eglendürmeyüp mühimmât ü levâzimin âdet üzre görüp mu'accelen

ihrac idüp gönderesin; lâzim olursa bir mikdâr âdem dahı yazup bile gönderesin.

536 *Hasımlarıyla sulh olduğu için kürekten alınan Cafer'in yeniden fesad çıkarması halinde tekrar küreğe konulmak üzere hapsedilip durumunun arzedilmesi.*

Yazıldı.

Seferîhısâr kâdîsına:

Yûsuf gelüp; "dârende oğlu Ca'fer küreğe konılmış olup hasımları ile ıslâh olunduğın" bildürüp inâyet recâ itmeğın ıtlâk olunup **buyurdum ki:**

Mezkûr Ca'fer varup yirinde kendü hâlinde olmayup girü fesâd ü şenâ'ate mübâşeret ider ise habs ü arz idesin ki, getürdilüp kemâ-kân küreğe konıla.

Kazâ-i mezbûra tâbi' Ortaca nâm karyeden imiş.

[Yev]mü's-Sebt, fî 18 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

537 *Kurveleş nahiyesi köylerinde isyan eden ve haklarından gelinemeyen keferenin tahrirlerinin defter-i atik esas alınarak yapılması.*

Yazıldı.

Manastır kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "tahrîri fermân olunan Delvine sancağının kitâbetine mübâşeret olup Kurveleş nâhiyesinde ba'zı kurâ ısyân u tuğyân üzre olup itâ'at itmedükleri ecilden sâbıkâ; "Avlonya ve Yanya ve İlbasan ve Delvine sancağı beği olanlar hasâret eyleyeler." diyü fermân olunan Zulat ve Pro[go]nat keferesi kemâ-kân ısyân üzre olduklarından mâ'adâ nâhiye-i mezbûrenün sâyir keferesi dahı anlara tâbi' olup ısyân itmeğın tahrîr itmek için envâ'-ı ikdâm olunup getirilmeğe imkân olmayup ve nâhiye-i mezbûreye varup tahrîr itmeğe kâbiliyyet olmaduğın" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vusûl buldukda, zikrolunan karyeleri defter-i atik mücebince tahrîr eyleyesin.

538 *Edirne zahiresi için satılmak üzere mirî pirinç gönderilmesi.*

Yazıldı.

Edirne muhtesibine virildi. Fî 18 C., sene: 975

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Kadîmü'l-eyyâmdan mahrûse-i Edirne zahîresiyçün mîrî pirinç gönderilüp bey' olunmak âdet olmağın hâliyâ dahı tedârük olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânda olan ümenâ vü ummâle tenbîh eyleyesin ki, âdet-i kadîme muktezâsınca mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün pirinç tedârük ü ihzâr eyleyüp

mu‘accelen irsâl ü îsâl eyleyesin; ihmâl ü müsâhele eylemeyesin.

539 *Belgrad Kalesi'nde ihtiyaç duyulan dört-beş dirhemlik tüfek fındığının vaktiyle tedarik olunup gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Topcıbaşına hüküm ki:

Hâliyâ Kal‘a-i Belgrad‘da dört-beş dirhem fınduk lâzım olmağın vakti ile tedârük itdürüp kal‘a-i mezbûreye irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre kal‘a-i mezbûre mühimmâtı için dörder-beşer dirhem tüfenk finduğı tedârük ü ihzâr eyleyüp vakti ve mevsimi ile irsâl eyleyesin ki, lâzım oldukda mahallinde hâzır buluna. Husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmâtındandır; ihmâlden* hazer idesin.

540 *Beç elçisinin, levazımı Şhremine'ne gördürülerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Anda olan Beç ilçisi Südde-i Sa‘âdetüm'e gelmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, âdet üzre levâzımı ne ise şehremînine gördüresin; mu‘accelen gönderesin.

541 *Nahcivan Seferi'nden sonra, kanuna aykırı olarak timar alan ecnebîlerin, bu durumları ispatlanmadan veya seferden önce kendisine timar verilenlerin timarlarının alınıp hariçden mâzullere verilmemesi ve defterdarın halktan fazla akçe almasının önüne geçilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 18 C., sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Nahcivan Seferi'nden mu‘ahhar hılâf-ı kânûn tîmâra dühûl iden ecnebî[î]lerün –ki, ecnebî oldukları sâbit ü zâhir oldukda– [tîmârların] Dergâh-ı Mu‘allâm yeniçerilerine ve bölük halkı ve sekbânlara viresin." diyü emrüm olmuşdı. Hâliyâ ba‘zı kimesnelerün ecnebî idükleri sâbit olmadın mücerred; "Ecnebîdür." dimekle tîmârı virilüp ve Nahcivan Seferi'nden mukaddem tîmâra çıkanların dahı emre mugâyir tîmârları alınıp ve alınanların dahı emrüm üzre kullaruma virilmeyüp hâricden ma‘zûllere virilüp ve defterdâr dahı; "Ben iltizâm ile aldum." diyü hılâf-ı kânûn halkdan ziyâde akça alup te‘addî ider imiş. İmdi; bu husûs senün ihmâlündendir.*

Buyurdum ki:

Min-ba'd emr-i şerîfûme muhâlif ecnebîlikleri* sâbit ü zâhir olup yarar u mu'-temedün-aleyh kimesneler şehâdet itmedin kimesnenün tîmârı alınup ve Nahcivan Seferi'nden mukadde[m] çıkanların dağı alınmayup ve alınan* tîmârlar dağı emrüm üzre kullaruma virüp ve defterdâra dağı ol vechile te'addî itdürmeyesin. Şöyle ki; bir dağı ziyâde akça aldugı istimâ' oluna veyâhûd emre mugâyir tîmâr virile, netîcesi sana ve ana âyid olur.

542 *Rodoscuk İskelesi'ne gönderilmesi emrolunan arpa hakkında bilgi verilmesi ve bundan sonra arpa yüklenen gemilerde ahır halkından adam görevlendirilmesi.*

Yazıldı.

*Hasan Çavuş'a virildi. Fî 19 C., sene: 975**

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem; "Rodoscuk İskelesi'ne arpa gönderesin." diyü emrüm olmuş idi. Şimdiye değin kaç gemi arpa gönderilüp ve her gemide* ne mikdâr arpa gönderilmişdür; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin kaç gemi irsâl olunup ve her gemiye ne mikdâr arpa gönderilmişdür; yazup bildüresin ve min-ba'd irsâl olunan gemilerin içine âh[û]r halkından âdem koyup bile irsâl eylesin.

Yazıldı.

Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975*

Ulak [hükmi]. Hersek beğî âdemi Mehmed gitdi; bir yoldaşıyla. "... Hersek'e varınca... "

[Yev]mü'l-Ahad, fî 19 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

543 *Müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın atlarının Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Balıkçı Sinân Çavuş tezkire getirüp yazdurup yine alup paşa hazretlerine gönderildi. Fî't-târîhu'l-mezbûr.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Paşa'nun anda atları gelmiş; Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, kethudâsına tenbîh ü te'kîd eylesin ki, yolda ve izde olan mühimmâtı gördürüp yarar âdemler koşup emrüm üzre irsâl eylesin.

544

Hâssa-i Hümayun korusu olan Hasköy yolunun sol kol tarafı ile Arnavutköy Bağları'nın gereği gibi korunup kimseye av avlattırılmaması.

Yazıldı.

Bostâncıbaşına hüküm ki:

Hâsköy yolunun sol kolı cânibi ve Arnavudköy bâğları hâssa-i hümayûnum için korı iken ba'zı kimesneler anda şikâr itdükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vusûl buldukda, min-ba'd zikrolan mahalli gereği gibi korıyup bir ferde anda av şikâr itdürmeyesin; men' ile memnû' olmayanları i'lâm eylesesin ki, hakkından geline.

545

Müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın yerine Haleb Beylerbeyi Sinan tayin olunduğundan, o gelinceye kadar Mısır kadısı ve ümerâsının memleketin ve reâyanın muhafazası hususunda gerekli gayreti gösterip işbirliği içinde olmaları.

Yazıldı.

Mısır kâdîsına ve anda olan ümerâya hüküm ki:

Südde-i Sa'âdet'e mektûb gönderüp*; "Mısır Beğlerbeğisi olan Mahmûd Paşa fevtolduğın" bildürmişsin. İmdi; beğlerbeğiliği Haleb Beğlerbeğisi Sinân dâme ikbâlühûya virilüp mu'accelen irişmek üzredür. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh varup irince her biriniz hüsn-i ittihâd* ü ittifâk ile memleketün hıfz u hırâsetinde ve re'âyâ vü berâyânun zabt [u] sıyânetinde ikdâm [u] ihtimâm üzre olup ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından ziyâde hazer eylesesiz.

546

Hâs oldukları gerekçesiyle teftişe karşı çıkan köylerdeki mevcut, mürde, müflis ve girihde celeplerin toprak kadılarının yardımıyla tesbit edilmesi.

Yazıldı.

Âdemisine virildi. Fî 19 C., sene: 975

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından koyun hıdmetine irsâl olunan Hasan Çavuş'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "On yedi kâdîlğa mevcûd girihde iken (?) emr-i şerîf mûcebince; "Mevcûd ü mürde vü girihde vü müflis olanlar kimesnelerdür ?" diyü teftîşe şürû' olundukda ba'zı kurâ hâss olmak ile inâd iderler; kâdîların mu'âveneti lâzimdür." diyü bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Emr-i sâbık üzre teftîş olunan kâdî[h]klarda olan celeblerün mürde vü girihmeleri toprak kâdîları ile görilüp emr-i sâbık üzre amel idesin.

547

Vidin ve diğer bazı sancaklardan Eflak'a kaçan reâyâ eski vilâyetlerinin haraç gelirlerinde düşüşe sebep olduğundan, buna bedel olarak Eflak voyvodasının, Eflak'ın muayyen haracı ile birlikte fazladan dört yüz bin akçe göndermesi.

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsından Vidin sancağından ve gayriden haylî re'âyâ firâr idüp Eflak vilâyetine dühûl idüp ol bâbda ol vilâyetün harâcı noksân lâzım gelmiştir. İmdi; anların harâcı mukâbelesinde vilâyet-i Eflak'dan her sâl irsâl olunacak harâcdan dört yük akça ziyâde gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Sinân Çavuş vusûl buldukda, ta'yîn olunan harâcundan dört yük ziyâde gönderesin ki, harâc ile bile gelüp Hazîne['ye] teslim oluna.

548

Draç ve Leş İskeleleri yollarında gasb, sirkat gibi şekavet eylemleri gerçekleştiren Raka nahiyesi köyleri ehl-i fesâdının teftiş olunarak sipahi olanlarının hapsedilip isimlerinin bildirilmesi, diğerleri hakkında ise lâzım gelenin yapılması.

Yazıldı.

Arz getiren Çavuşbaşı Husrev'e virildi. Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Ohri sancağı beğine, Deبری kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; " "Livâ-i mezbûra tâbî Deبری kazâsında Raka nâhiyesi kurâsinun kadîmü'z-zamândan nice eşkıyâsı olup Draç ve Leş İskeleleri yollarında küllî fesâdlar idüp âyende vü revende vü tüccâr tâyifesinün mâl ü esbâbların gâh alâniyyen gasbidüp ve gâh sirka eyleyüp envâ'-ı şekâvetden hâlî olmayup zabtî asîr olmağla nâhiye-i mezbûre Üsküb sancağına ilhâk olunmasın" Üsküb ve Kalkandelen kâdîları arizidüp nâhiye-i mezbûrun zabtî mümkündür; lâkin ekser zü'amâ tîmârları olup ve mutasarrıf olan zü'amâ dahî Üsküb sancağında mütemekkin olup müşârun-ileyhi aslâ dahlitdürmemekle haklarından gelinmek müyesser olmamışdur." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan ehl-i fesâdı her ne tarîkıla olursa elegetürüp dahî gelüp da'vâ-yı hakk idenler ile berâber idüp şer'le teftîş ü tefahhus kılup göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi ise –ki, bi-hasebi's-şer'ı's-şerîf sâbit ü zâhir ola– erbâb-ı hukûkun şer'le sâbit ü zâhir olan hakların hükmidüp ashâbına alıvirdükden sonra bu asıl fesâd idenler sipâhî ise habsidüp arzeyesiz; değil ise şer'le lâzım geleni mahallinde icrâ eylesiz. Ammâ; tamâm hakk üzre olup kendü hâllerinde olanlara mücerred ahz [ü] celb için kimesneyi dahlitdürmeyesiz.

549

İran'dan gelen elçinin Südde-i Saâdet'e belirtilen güzergâhtan gönderilmesi ve elçi için yol üzerinde zahire hazırlanması; bu işe memur çavuşa ve adamlarına ulak beygiri temin edilmesi.

Yazıldı.

Böyle emrolunduğına tezkire gelmişdür.

Mahrûse-i Edirne'den Tokat'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den Südde-i Sa'âdetüm'e ilçi gelüp zikrolunan ilçi Tokat'dan Amâsiyye, Amâsiyye'den Merzifon tarafından Osmâncık andan Bolı'dan mahrûse-i mezbûreye gelmek emrolmuşdur. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Rıdvân Çavuş vardukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olan mahallerde zahîre ihzâr idesiz [ki,] geldükde akçaları ile alup muzâyaka çekmeyeler. Eger Tokat'dan geçmişler ise ve Tüccârsarâyı'ndan andan Kangırı'dan gelüp gideler ve siz ki kâdîlarsız, mezkûr çavuşuma ve iki nefer yoldaşına ulak bârgîrleri tedârük idesiz.

550

Bkz. hkm. 549.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş ile gönderildi. Fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Bolı'dan Amâsiyye ve andan Niksar'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den Südde-i Sa'âdetüm'e ilçi gelüp zikrolunan yoldan mahrûse-i İstanbul'a gelmek emrolunup ulak ile Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd Çavuş irsâl olunup **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh ilçi gelince her birinüz taht-ı kazânuzdan zahîre ihrâc eyleyesiz ki, geldükde sahibleri bey' ideler; mezbûr çavuşa ve iki nefer âdemlerine ulak bâ[r]gîri bulıvirüp ihmâlden hazer idesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 20 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

551

Şahkulu Sultan'ın getirdiği ve kış sebebiyle Erzurum'da alıkonulan doğanların, çakırcılarbaşının adamına defteriyle birlikte teslim edilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "hâliyâ Şâhkulı Sultân öte cânibinden getürdüğü toğanlar kış olmağıla anda alıkonılduğın" i'lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Çakırcılarumbaşı dâme mecdühû cânibinden varan âdemlere zikrolunan toğanları teslîm eyleyesin ve kaç cenâh toğan ise cinsli cinsi ile defter eyleyüp mühürleyüp bile viresin ki, Südde-i Sa'âdetüm'e geldüklerinde ana göre teslîm oluna.

552

Şahın İstanbul'a gelen elçisinin maiyyeti için yol üzerindeki kazalarda zahire hazırlanması.

Yazıldı.

İstanbul'dan şâh ilçisine mülâkî olunca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ müşârun-ileyh ilçî ile gelen halka zahîre lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Süleymân *zîde kadruhû* vusûl buldukda, her biriniz taht-ı kazânuzdan arpa vü saman ihzâr eylesesiz ki, geldüklerinde sahibleri bey' idüp sâhiblerine ticâret ve anlara si'at-i ma'îşet ola.

Yazıldı.

Bir [sûreti] dahı, Kızılırmak'dan Mağnisa'ya varınca.

553

Mahlûl yeniçeri gediklerinin Şam'da tevcih olunmayıp sayısı yüz-ikiyüze varınca, kul-karındaşı yazılarak gönderilmesi için Südde-i Saâdet'e arzolanması.

Yazıldı.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Şâm yeniçerilerinin noksânı olup bir-iki yüze vardukda defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzolanup ana göre kul-karındaşı yazılup irsâl olunup anda gedük virilmez idi. Hâliyâ girü üslûb-ı sâbık üzre olmak emridüp **buyurdum ki:**

Min-ba'd düşen mahlûl anda tevcih olunmayup bir-iki yüze vardukda defter idüp gönderesin ki, yine Südde-i Sa'âdetüm'den kul-karındaşı yazılup irsâl oluna.

554

Kara Hâce ve Uluç Memi adlı gönüllü kaptanların buğday yüklü dört Venedik gemisine elkoyup buğdayı Nova İskeleyi'nde satarken Venedik kaptanının bölgeyi ablukaya almasıyla başlayan krizin aşılması için gerekli teftişlerin yapılması; şayet sözkonusu buğday kendi vilâyetlerinden alınmışsa gemilerle birlikte iade edilmesi; emirsiz olarak Memâlik-i Mahrûse'den alınmışsa verilmeyip sonucun arzolanması ve gelecek emre göre hareket olunması.

Yazıldı.

Hersek beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Kara Hâce ve Uluç Memi üç pâre kalite ve bir firkate ile dil almağa giderken bilâ-emr yüklenmiş buğdayla tolı dört pâre frenk gemilerini alup Nova İskeleyi'ne getirüp fûrûht iderken Venedik kapudânı haber alup on iki pâre kadırğa ile boğazı tutup; "Gemisinde vilâyetimiz re'âyâsından âdem vardur." diyüp ve mezbûr; "Deryâda bulduğum terekeyi girift idüp hakkından gelmek emrolmuşdur." diyü cevâb virdükde eslemeyüp gice ile deryâ yolların ve kal'anun deryâ cânibin ihâta idüp muttasıl tolaşmak ile ve boğazda durmak ile vilâyet halkına ve hisâr-erlerine havf u ıztırâb virdüğinden gayri gönüllü kayıklarında beş yüzden ziyâde âdem olup iskelede turup eğlemek

ile kaçā (?) olduğın ve; "Mezbûr Kara Hâce emr ile kapudândur; me'mûr olduğı hıdmete varsun." dinildükde eslemeyüp yol virmedüğin" bildürmişsin. İmdi; Venedüklü'nün Südde-i Sa'âdetüm'de olan balyozına bu ahvâl i'lâm olundukda; "Bizüm gemülerimiz kendü vilâyetimizden tereke almış, sâyir yirlerden almamışlardur ve anun gibi kapudânlarımız ol mahalle varup ol vechile iş itmemişlerdür; nihâyet gemileri taleb eylemişlerdür ve Kara Hâce'nün dahı gönüllü kapudânı olduğına elinde emr olduğın bilmemişlerdür." diyü cevâb virmeğin **buyurdum ki:**

Bi'z-zât mukayyed olup onat vechile teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûr Kara Hâce emr-i şerîfüm ile gönüllü kapudânı olup ve zikrolunan Venediklü gemileri terekeyi kendü vilâyetlerinden mi almışlardur, ne mahalden almışlardur; yohsa bilâ-emr Memâlik-i Mahrûsem'den mi almışlardur? Şöyle ki; Memâlik-i Mahrûsem'den almayup kendü vilâyetlerinden aldıkları zâhir olursa gemilerin terekeleri ile teslîm eylesin. Şöyle ki; zâhir olmayup emirsüz Memâlik-i Mahrûsem'den almışlar ise vermeyüp ne mahalden almışlardur; ahvâllerin arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebiyle amel idesin*.

555

İki adet müzevver beratla yakalanan Abdi ve Yusuf adlı şahısları, bu beratları Oldulçemen (?) karyesinden Mustafa bin Seyyid Hüseyin ve Murad adlı kişilerden aldıklarını söylemeleri üzerine müzevver beratı verenlerin yakalanması için adı geçenlerden birinin gönderildiği; gösterdiği şahısların elegeçirilerek tutuklanıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Zikrolunan müzevver hükümler Mataracı İbr[â]hîm Çavuş'a virilüp bu hüküm dahı Süleymân nâm âdemine virildi. Fî 27 C., [sene:] 975

Karahısâr-ı Teke ve Sanduklu kâdîsına hüküm ki:

Abdî ve Yûsuf nâm kimesnelerün ellerinde iki kıt'a müzevver ahkâm bulunup sü'âl olundukda; "Oldulçemen (?) nâm karyeden Mustafâ bin Seyyid Hüseyin ve Murâd nâm kimesnelerden aldık." diyü cevâb virdükleri ecilden birisi bunda alıkonulup bir neferi mezkûrları bulmağa gönderildi. **Buyurdum ki:**

Mezkûrlar zikrolunan ahkâmı kimden almışlar ise gösterdükde elegetürüp mukayyed ü mahbûs yarar âdemler ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz; yollarda onat hıfzıtdürüp gaybet itdürmekden hazer idesiz.

556

Tımışvar'ı tahrir etmekle görevlendirilen Tımışvar defterdarının Erdel'e tâbi olan yerleri tahrir etmeyip daha önce Halil Bey tarafından tahrir edilen ve bir sûreti gönderilen defterde kayıtlı olan yerleri tahrir etmesi.

Yazıldı.

Timışvar Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîrinde olan Muharrem Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ Erdel vilâyetine tâbi' ba'zı kurâyı tahrîr eylemek istediğün âdemi i'lâm eylemeğin sâbıkâ vilâyet-i mezbûreyi tahrîr eyleyen Halîl Beğ'ün Âsitâne-i Sa'âdet'de olan defteri[n]e nazar olunup ol karyeler mukayyed bulunmayup defter-i mezbûr mühürlenüp sana gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan defterde mastûr u mukayyed olan kurâ vü mezârî'ı tahrîr eyleyüp Erdel vilâyetine tâbi' olup Halîl Beğ defterinde mukayyed olmayup vilâyet-i Erdel'e tâbi' olup hâric ez-defter virilen kurâ vü mezârî'ı defter-i cedîde kaydeylemeyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 26 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

557

Van'da ağalar, kâtibler ve diğer ilgililerin uyarılarak kul tâifesine ulûfeleri verilirken fazladan akçe aldırılmaması.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda kullar kâtibi olan kimesne kul tâyifesinden kânûna mugâyir ulûfeleri başında ziyâde nesne alup te'addî iderimiş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup kul tâyifesinün ve sâyirlerinin eger ağalar ve eger kâtibler ve sâyir mübâşirlere gereği gibi tenbîh ü te'kîd eyleyüp kul tâyifesinün ulûfeleri virilmeli oldukda kadîmü'l-eyyâmdan alınugeldüğü âdet-i kadîmelerinden ziyâde alınıp te'addî itmeyeler; idenleri men' idesin.

558

Daha önce yaralama ve şer'a itaatsizlik gibi suçlardan dolayı timarı alınıp başkasına verildiği halde, Şuhud'da mahkemede nâibe söğüp şer'a hakaret eden Hızır adlı sipahinin hizmetkârlarıyla ele geçirilip teftiş olunması ve suçu sabit görülürse hapsedilerek neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Muslî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Anatoli beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şühûd kâdîsı mektûb gönderüp; "Hızır nâm sipâhî mahkemede Alî Fakîh nâm nâyibe şer'a muhâlif itâle-i lisân idüp men' olundukda; "Seccâdenün nısfı benümdür." diyi mahkemeden gitmeyüp kendüye dahı şer'a muhâlif nice kelimât idüp meclis-i şer'a tahfîf itdüğün" bildürüp ve; "mezbûr sipâhî üç nefer hıdmetkârıyla kasaba-i Şühûd'da Budak ve İshâk nâm kimesneler[n] âlet-i harble dükkânların basup Budak'ı* kılıç ile çalup ve mezbûr İshâk'ı ve oğlını mecrûh idüp muhız ile şer'a da'vet olundukda fesâdın ikrâr idüp; "Nihâyet

tîmârum alalar." diyü şer'a gelmeyüp inâd itdüğün" sâbıkâ Şühûd Kâdîsı Mevlânâ Abdülmâlîk i'lâm itmeğün mezkûrun tîmârı alınıp âhara virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr sipâhî ve hıdmetkârları ihzâr eyleyüp gaybet ider ise akvâm u akribâlarına bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp husamâsıyla berâber idüp onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise habsidüp arzeyelesin.

559 *Sâbık İskenderiye âmilinin mültezimlerinde olan alacağının tahsili için ortakları olan isimleri yazılı Yahudiler'in ele geçirilip Mısır'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muslî Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mısır beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "sâbıkâ İskenderiyye âmilinün mültezimlerin[d]e iki yüz kîse mikdârı mâl bâkî kalup âmil-i mezbûrun şerîklerinden olan İraneh (?) ve Lemon ve diğer İraneh (?) veled-i Belidi (?) ve Yasif Tahuryani (?) nâm Yehûdîler gaybet idüp anda bulunur ise tahsîl-i mâl için gönderilmesin" bildürmeğün **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları tettebbu' idüp elegetürüp mahrûse-i mezbûreye gönderesin; hâliyâ beğlerbeği olana teslim itdüresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 27 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

560 *Südde-i Saâdet'e gelmekte iken elinden kâğıtları alınıp alıkonulan Leh elçisinin derhal bırakılarak Boğdan sınırları içinde bütün ihtiyaçları karşılanıp Dergâh-ı Muallâ'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 26 C., sene: 975

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Leyh ilçisi Südde-i Sa'âdetüm'e gelürken sana vusûl buldukda alıkonulup kâğıdları alınmış; men' itmeğün bâ'ıs nedir ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp mezbûrî Dergâh-ı Mu'allâm'a emîn ü sâlim gönderüp Boğdan vilâyetinde akçalarıyla yimlerin ve yimeklerin ve sâyir levâzimlerin tedârük itdürüp avk u te'hîr itdürmeysin. Şöyle ki; mezbûra zarar müterettib ola, mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olup basîret üzre olasın.

561

Tahrir olunmakta olan Kiğı, Kuzıçan ve diğer sancakların tevziinin, ancak tahrir işlemi tamamlanıp hâssa yapılacak ifraz arzolanup tevzi için ferman geldikten sonra yapılması; ayrıca Sis sancağının tahriri başkasına verildiğinden defterinin hükümle varan görevliye teslim edilmesi.

Yazıldı.

Erzurum'dan ulaklıkla gelen beğlerbeği âdemi Gazanfer'e virildi. Fi't-târîhi m.

Vilâyet-i Erzurum'da Kiğı ve Kuzucan ve gayri sancakların tahririnde olan Sâdık Çelebî'ye hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "tahrir itduğün sancakların her birinde ba'de't-tahrir tevzi için" hükm-i şerif taleb itmişsin. İmdi; sana tahriri fermân olan yerler bi'l-küllîyye tahrir olunup havâss-ı hümayûndan ne mikdâr ve tûmâr ne mikdâr zâhir olup havâss-ı hümayûna yaranan ifraz ne mikdâr ve hâssa* yaramayan ne mikdâr olur; bi't-tamâm yazılıp Südde-i Sa'âdetüm'e arzolanmayınca tevzi olunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tahrir me'mûr olduğün sancakların tahriri tamâm oldukda ne mikdâr ifraz zuhûr idüp hâssa-i hümayûnuma yararı ne mikdâr olur; tafsîl üzre yazup arızidüp tevzi'na fermân-ı şerifüm irsâl olmayınca tevzi'a mübâşeret eylemeyesin ve Sis sancağı hılâf semt olmağın tahriri âhara fermân olunmuşdur; defterin hükm-i şerif ile varan âdeme teslim idesin.

562

Semendire'de varoş dışında bulunan tophâneyi koruyan Semendire Kalesi topçılarının gedik ve timarlarına mukâtaa eminleri ve diğer kimseler tarafından müdahalede bulunulmasına izin verilmemesi.

Yazıldı.

Budun çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 26 C., sene: 975

Semendire sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Semendire kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Semendir[e]'de vâkı' olan top-hâne varoşdan taşra yol üzerinde vâkı' olup hıfz u hırâseti lâzım olmağla Semendire Kal'ası topçılarının varoşda sâkin olanları top-hâneyi hıfzitmekden hâlî olmayup mukâta'a emînleri; "Siz kal'ada sâkin olmazsınız; tûmârınızın hâsılın mîrîye hıfziderin." diyü dahlitduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerifüm vusûl buldukda, zikrolunan top-hâneyi hâlî kodurmayup leyl ü nehâr bekletdürüp anun gibi top-hâne bekleyen topçılarun gedüklerine ve tûmârlarına kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyesin ve top-hâne hıfzında olanları âhar hıdmete istihdâm itdirmeyesin.

563

Saraçların İstabl-ı Âmire için Gümülcine'den aldıkları arpanın miktarı ve Gümülcine kilesi ile Edirne kilesinin farkının bildirilmesi; bu konuda "ikişer akçe ketmolunduğu" şeklindeki duyumların araştırılarak sonucun arz olunması.

Yazıldı.

Gümülcine kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem İstabl-ı* Amirem için taht-ı kazândan serrâclar ne mikdâr arpa alup ve ol yirün kilesi ile Edirne kilesinün tefâvüti nedür ve re'âyânun tamâm hakların virmişler midür; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, onat vechile hakk üzre yirlü yirinden teftîş idüp göresin; varan serrâclar ne mikdâr arpa alup ve ol yirün kilesiyle Edirne kilesinün tefâvüti nedür ve re'âyânun hakların tamâm virmişler midür yohsa ketmitmişler midür, nicedür; kilede ikişer akça ketmitdükleri istimâ' olunmuşdur; tamâm hakikat-i hâli bilüp arzidesin.

564

Van Kalesi'nde mahbus Keçel Hüseyin'in mal ve eşyalarının sattırılarak mirîye olan borcu tahsil edildikten sonra Rodos'a gönderilmesi ve teslim olunduğuna dair temessük alınması.

Yazıldı.

Beğlerbeğiniün kapukethudâsına virildi. Fî 28 C., sene: 975

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; " "Bitlis'de sâkin olan Keçel Hüseyin Rodos Kal'ası'na gönderilmek için hükm-i şerîf gönderilmeğın getürdülüp Van Kal'ası'nda habsolunduğın" ve Diyârbekir'de Hızâne-i Âmire defterdârı mektûb gönderüp; "zimmeti[n]de harâcdan ve gayriden dört yüz otuz bin akça olup tahsîl olunmadın Rodos'a irsâl olunursa mâl-ı mîrî zâyî' olmak lâzım geldiğın " " bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrı habsden ıtlâk itmeyüp müşârun-ileyh defterdâr ma'-rife[ti]yle vâkı' olan emlâkin ve esbâbın bey' itdürüp zimmetinde olan mâl-ı mîrîyi bî-kusûr tahsîl olunup kabzolundukdan sonra emr-i sâbık mücebince mukayyed ü mahbûs Rodos'a gönderüp teslim idüp teslim olunduğına temessük alup arzeyesin. Mücerred halâs için mâl tahsîlinde avkeyle[me]yüp bulunan mevcûdı bey' idüp gönderesin.

565

Mısır'dan İstanbul'a gelen Mısır hazinesi ile, müteveffa beylerbeyi Mahmud Bey'in pîşkeş olarak gönderdiği hediyelerin, hazineyi Mısır'dan getiren Derviş Bey ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

*Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Paşa âdemi Hasan bin Mezîd'e virildi. Fî 27 C., sene: 975**

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısır tarafından gelen hazîne ve beğlerbeği iken fevtolan Mahmûd Beğ pîşkeş tarîkı ile gönderdüğü hedâyâyı hazîne ile gelen Dervîş *dâme mecdühû* ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itdirmeyüp Hazîne-i Mısır'ı ve pîşkeş için gönderilenleri müşârun-ileyhe koşup emrüm mûcebince Atebe-i Ulyâ'ya gönderesin.

566 *Mısır hazinesini ve pîşkeş olarak gönderilen hediyeleri İstanbul'a getiren Dervîş Bey'in hazîneyi ve gönderilen hediyeleri Atebe-i Ulyâ'ya götürmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerinden hazîne ile koşulup gönderilen Dervîş Beğ'e hüküm ki:

Hâlâ senün ile gönderilen Mısır hazînesin ve pîşkeş tarîkıyla gönde[ri]lenleri giri Südde-i Sa'âdetüm'e getürmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm mûcebince te'hîr itmeyüp getürdüğü hazîneyi ve pîşkeş için gönderilen hediyeyi Atebe-i Ulyâ'ya gönderesin.

567 *Erzurum'dan İstanbul'a kadar yol üzerindeki kadıların Yukarı Cânib'den gönderilen doğanları getiren doğancılardan yol emniyetlerini sağlamaları ve zahirelerini tedarik etmeleri.*

Yazıldı.

Çakırcılar kâtibine virildi. Fî 27 C., sene: 975

Erzurum'dan Südde-i Sa'âdetüm'e gelince yol üzerinde olan kâdılara hüküm ki:

Yukarı Cânib'den Atebe-i Ulyâ'ya hedâyâ tarîkı ile gönderilen toğanlar kış zamânı olmağla Erzurum'da kalup hâliyâ göndermek için toğancılar gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan toğanları gönderilen toğancılar varup alup götürürken konaklarında kimesneye te'addî vü tecâvüz itdirmeyüp toğanlara akçalarıyla kifâyet mikdârı et ü tavuk tedârük itdürüp muzâyaka çekdürmeyesiz.

568 *Biga beyinin, develerini Biga'da Akköprü denilen yerdeki Sultan Murad Kervansarayı'na koyup yolcuları sıkıntıya soktuğu haber alındığından, beyin, develerini kervansaraydan çıkarması; çıkarmadığı takdirde kadı'nın durumu arzetmesi.*

Yazıldı.

Biga beğine ve kâdısına hüküm ki:

Biga kazâsında Akköpri nâm mahalde ceddüm Sultân Murâd Hân-ı Gâzî'nün âyende vü revende için kârbânsarayı olup hâliyâ sen ki sancakbeğisin, develerün koyup âyende vü revendeye muzâyaka lâzım geldiği istimâ olunmağın **buyurdum ki:**

Bir ân ve bir sâ'at te'hîr itmeyüp hân-ı mezbûrdan develerün ihrâc u tahliye idesin ki, müsâfirîn konalar. Şöyle ki; [bir] ân ve bir sâ'at te'hîr olunup tahliye olunmaya, netîcesi* sana âyid olur ve sen ki kâdîsin, şöyle ki; çıkarmaya, arzidesin; eger arzitmez isen azlolunursun ve min-ba'd kimesnenün devesin komayasız.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 18 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

569 *Erzurum'da mâl-ı mirî tahsilatı yapan beylere, beylerbeyi tarafından gereken yardım ve kolaylığın gösterilmesi ve tahsil edilen malın nevrûzdan önce gönderilmesine gayret edilmesi.*

Yazıldı.

Ulaklıkla gelen paşa âdemi Gazanfer'e virildi. Fi't-târîhu m.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda mâl cem'ında olan beğler kullaruma mu'âvenet idüp nevrûzdan mukaddem akça göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan ümerâ kullaruma gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret idüp mâlumu cem' u tahsîl itdürüp nevrûzdan mukaddem irsâl itmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmün vücûda getüresin.

570 *Boğdan voyvodasının, Boğdan sınırından içeri girmiş bulunan Leh elçisini Dergâh-ı Muallâ Çavuşu Mustafa'ya koşup sağ-salim İstanbul'a göndermesi.*

Yazıldı.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e Leyh ilçisinün âdemleri gelüp; "ilçi-i mezbûr senün serhaddüne gelüp dâhıl olduğun" i'lâm itmeğin emîn ü sâlim bu cânibe getürmeğiçün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ zîde kadruhû irsâl olunmışdur. **Buyurdum ki:**

Sana gelüp vusûl buldukda, çavuşuma koşup emîn ü sâlim Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eyleyüp levâzimlerin ve yim ü yimeklelerin akçalarıyla tedârük idivirüp avk u te'hîr itdürmeyesin.

571 *Hindistan'a gönderilen donanmanın ihtiyaçlarının temini hususunda müteveffa beylerbeyi Mahmud Bey'e gönderilen emrin gereğinin yeni beylerbeyi tarafından yerine getirilmesi ve yine müteveffa beylerbeyinin talebi üzerine anılan donanma için gönderilen darbzen ve findıkların da yerine teslim edilerek Mısır'a ulaştırılmasının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem; "Vilâyet-i Hind'e emrolunan Donanma-i Hümâyûn'a lâzim ü mühimm olanı göriviresin." diyü Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ'e emr-i şerîf gönderilmiş idi. Hâliyâ ol emir kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzere levâzim ü mühimmâtı ne ise bi't-tamâm göriviresin ve bu cânibden kalitede kullanılması mümkün otuz dâne darbzen gönderilmesin müşârun-ileyh mukaddemâ i'lâm itmeğin murâd üzere otuz dâne darbzen yüzer dâne fınduk ile gemiye tahmîl ü irsâl olunmuşdur. Vusûl buldukda teslîm itdürüp ve vâsıl olduğın yazup bildüresin.

572

Hindistan'a gidecek Donanma-i Hümâyûn için kalitede kullanılmak üzere otuz adet darbzen istenildiğinden, topçubaşıya otuz adet darbzen seçtirilip yüzer tane fınduk ile Mısır'a giden münasib bir gemiye yüklenerek gönderilmesi.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Hind'e emrolunan Donanma-i Hümâyûn için kalitede kullanılması mümkün otuz dâne darbzen gönderilmesin" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, topçubaşayı getürdüp Top-hâne-i Âmire'den kalitede isti'mâli mümkün otuz dâne darbzen intihâb itdürüp yüzer dâne fınduk ile ol cânibe gider bir münâsib gemiye tahmîl itdürüp mu'accelen irsâl eylesesin.

573

Balat'ta Ahmed Gazi Zâviyesi'nde câbi olan Ahmed'in cihetini sahte berat ile almaya kalktığı bildirilen Mustafa'nın hapsedilip sahte beratı yazan ve verenin buldurulması.

Yazıldı.

Mektûb getüren Bostân'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Muğla kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "kazâ-i Balat'dan Ahmed nâm kimesne arz-ı hâl idüp; "Nefs-i Balat'da Ahmed Gâzî Zâviyesi'nde câbî olup Mustafâ nâm kimesne; "Bana Balat kâdîsı tevcih eyledi." diyü tezvîr ile cihetüm tasarruf ider." diyü* i'lâm eyledükde evâmîr-i şerîf vârid olup; "Göresin." diyü fermân olunmağın berâtın getürüp tezvîr idüğüne iştibâh olmaduğın ve zûr şehâdetle ve gammâzlıkla meşhûr idüğün" arzeyelemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikrolunan tezvîr berâtı kim virmişdür ve kim yazmışdur, teklîf idüp buldurasın; habsidüp yazup arzidesin. Şöyle ki; bulunmakda te'allül ider ise mukayyed ü mahbûs yarar âdemlerinüz koşup gönderesin. Tenbîh eylesesin ki, yolda gaybet

itdürmek ihtimâli olmaya.

574 *Düşmana esir düştükten sonra kurtularak gelip gediğini tekrar isteyen Budun yeniçerilerinin, mirî hizmet esnasında esir düştüklerinin tesbit edilmesi halinde gediklerinin kendilerine tekrar tasarruf ettirilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Budun yeniçerisi Hâcî Dervîş'e virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Budun yeniçerilerinden ba'zı mîrî hıdmetde iken küffâr-ı hâksâra giriftâr u nâ-bedîd olup ba'dehû yine halâs olup gelüp yirlerin taleb itdüklerinde müstekıll emr-i şerîf olmayınca yirlerin mukarrer idüp deftere kayditmeğe cür'et olunmadı." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi tâyife-i mezbûreden ba'zı mîrî hıdmetde iken küffâr-ı hâksâra giriftâr olup ba'dehû halâs olup gelüp girü yirlerin taleb eyledükde anun gibi kendü hevâsında giriftâr ol[may]up mîrî hıdmetde iken giriftâr olduğu tamâm ma'lûm u zâhir oldukdan sonra girü deftere kaydidüp gedüğün tasarruf itdüresin.

575 *Dimetoka'nın Karacahalil köyü sakinlerinin, mahsullerini dolu vurması sebebiyle mirîye verecek zahireleri olmadığını belirtip kendilerine zahire teklif edilmemesi yolundaki isteklerinin, şayet mazeretleri doğru ise uygun görüldüğü.*

Yazıldı.

Şikâyet gelenlere virildi. Fî 18 Cumâde'l-âhur, sene: 975

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ kazâ-i mezbûrdan Karacahalîl nâm karye halkı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "emr ile zahîre teklîf olunduğın ve bu yıl terekelerin bi-irâdeti'llâh tolu urup tereke olmaduğın" bildürüp; "zahîre teklîf olunmamasın" istid'â eylemeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; arzitdiğün gibi ise zahîre olmayan yirden zahîre taleb eylemeyesin.

576 *Semendire beyinin barut talep ettiği; ancak seferden dönülürken Semendire'de bin kantar barut bırakıldığından hem o barutun, hem de o esnada mahzende varolan barutun nerelere sarfedildiğinin ayrıntılı olarak arzedilmesi.*

Yazıldı.

Kapukethudâsı Mustafâ'ya virildi. Fî 29 C., sene: 975

Semendire beğine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp barut taleb eylemişsin. İmdi; seferden avdet olundukda anda bin kintâr barut alıkonılmış idi. Ol barut nice olduğu ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, seferden avdet olundukda alıkonılan bin kintâr barutdan gayri mahzende ne mikdâr barut var idi ve bi'l-fi'l ne mikdâr kalmışdur ve şimdiye değin ne kadar barut sarfolunup ne mahalle virilmişdür ve mahzende şimdiye değin ne kadar barut vardır; aynı ile mufassal defter eyleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

577 *Beykoz'da bulunan Tokat Bahçesi'nin tamire muhtaç yerleri ile hendeklerinin mirî esirler ve bostancıbaşı oğlanları ile tamir edilmesi.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Beğkozi'nda olan Tokat'un ta'mîri lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mirî esirler ile ve bostancıbaşı dahil oğlanları ile bi'z-zât varup ta'mîri lâzım olan yirleri ve handek ola[n] yirleri ta'mîr idüp ve kazık için lâzım olan ağaçları korudan kesüp ta'mîr eyleyesin. Nihâyet şehir-emîninden yeğseri alasın; sâyir levâzimi bostân oğlanları ve esirler ile idesin.

578 *Söğüt Derbendi'nin muhafazası için yaya tâifesinden yeterli sayıda derbentçi yazılıp defterinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

(———) *Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Receb, sene: 975*

Bursa sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi' Söğüt Derbendi nâm mahûf u muhâtara mahallün hıfzı lâzimdür." diyü sâbıkâ arzolandukda; "Lâzım ise yaya vü müsellemden* gayriden derbendci yazasın." diyü fermân-ı şerîf vârid olmağın üzerine varılup görölüp fi'l-vâkı' ehl-i fesâd eksük olmayup her vechile mahûf u muhâtara olup hıfz u hırâseti lâzım olmağın tedârük itdürilüp re'âyâdan bir ferd rağbet itmeyüp yaya vü müselleme tâyifesinden ba'zı kimesneler ihtiyâr idüp derbend ortasında Tekfurbiğarı demekle meşhûr yirde yirleşüp iki yirde derbendi bekleyüp hıfzitmelerin uhdelere alup kimler idüğü isimleriyle yazılıp defter olunmuşdur. Lâkin emr-i şerîfde yaya vü müselleme ruhsat olmamağın defteri gönderilmedi." diyü arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Yaya tâyifesinden mezkûr derbendün hıfzına kifâyet idecek mikdârı kimesne yazup defterlerin mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

579

İran'dan gelecek elçi hususunda İran tarafından Erzurum beylerbeyine gönderilen mektupta; Görgi Melik'in Başaçık yanında olan hanımı istenildiğinden, bu kadının durumu ve istenilme sebebi ile hâlen nerede olduğunun ayrıntılı olarak arzedilmesi; ayrıca Luvarsab oğlu da Başaçık yanında bulunan adam ve eşyalarını istediğinden, bu hususun aslının da bildirilmesi.

Yazıldı.

Balıkçı Sinân Çavuş'la paşaya gönderildi. Fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den sana ilçî husûsında gelen mektûbı hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ol mektûb âhırinde; "Görgi Melik avreti –ki, Başaçık yanındadır– bundan akdem taleb olunup bu cânibe teslim için hüküm virilmiş idi. İnâd idüp ol avreti taleb idüp emr-i sâbık üzre bu cânibe gönderesin." diyü yazılmış olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol avretün mukaddemâ ahvâli ne vechile olup bi'l-fi'l kimün yanındadır, Başaçık yanında mıdır ve ol cânibden taleb olunmağa bâ'ıs nedür; mufassal yazup arzeyelesin ve Luvarsab-oğlı'nun dahı Başaçık yanında âdemleri ve esbâbları var imiş; taleb itmeğin anun dahı aslı nedür; mufassal ma'lûm idinüp yazup bildüresin.

580

İskenderiye Beyi Mahmud Bey bazı âsilerin yakalanması için yardım istediği takdirde Dukagin beyinin bizzat ya da adam göndererek, Hersek beyinin ise yeterli miktarda adam göndererek yardımında bulunmaları.

Yazıldı.

İskenderiyye Beğünün Kapukethudâsı Turağ'a virildi. Fî 29 C., sene: 975

Dukagin sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ İskenderiyye Beği Mahmûd dâme izzühû mektûb gönderüp; "gâreti emrolunan ba'zı âsilerün ehl [ü] ıyâlleri gâret mümkün değildir." diyü i'lâm idüp ol bâbda hükm-i şerîfüm gönderilüp anun gibi lâzım olur ise sen dahı bi'z-zât varmak ile midür, kifâyet mikdârı âdem göndermek ile midür; mu'âvenet itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyhden mektûb ü âdem gelüp eger seni bi'z-zât taleb ider ise bi'z-zât, eger âdem taleb ider ise sipâhîden ve hısâr-erinden tüfenk-endâz âdem tedârük idüp gönderüp mu'âvenet idesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Hersek beğine; "...kifâyet mikdârı âdem gönderesin." diyü.

581

Bosna serhaddindeki bazı kaleler, düşman kalelerine yakın oldukları için sürekli saldırıya uğrama tehlikesi ile karşı karşıya bulunduklarından ve Bosna sipahilerinin bir saldırı durumunda hazırlanmaları da uzun zaman aldığından, böyle bir durumda derhal müdahil olabilecek olan Kobaş kazası dahilindeki eflakan tâifesinin, Bosna serhaddinin muhafazasında daima hazır olmak üzere cerahorluk ve karakulluktan muaf ve müsellemler olmaları yolunda Bosna beyinin yaptığı teklifin uygun görüldüğü.

Yazıldı.

Kapukethudâsına virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Bosna beğine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bosna serhaddinde ba'zı kal'alar kâfir kal'alarına şöyle karîbdür ki, tüfenk âvâzı işidilüp Bosna serhaddinün neferleri cüz'î olup küffâr, hısârlarından çıkup öğle zamânına değin serhad kal'alarına gelüp zarar irişdürmek mümkündür ve Bosna askeri sipâhî olup on güne değin haber olup yigirmi otuz güne dek cem' olunmak* mümkün olmayup ve livâ-i mezbûrda Kobaş kazâsına tâbî' filoriye mukayyed olan eflakân tâyifesi serhadde karîb hâzır u müheyyâ asker olup şöyle ki; cerahorlukdan ve karakulluktan ve sâyir tekâlifden mu'âf u müsellemler olmaları için emr-i şerîf mâyet buyrulursa yat u yaraklarıyla her zamânda hâzır olup eger sudan ve eger karadandır; her ne vâkı' olursa sancakbeğileriyle ale't-ta'cîl irişüp def'-ı mazarrat olmak mukarrer olup zîrâ bu yıl evvel-bahârda Siska nâm harbî kal'adan Ardelik nâm kâfir bir nice pâre gemiler tedârük idüp toplar yükledüp toğrı nehr-i Sava ile Yasnofça üzerine gelmek kasdidüp ve eflak tâyifesine mukaddem tenbîh olunup binden ziyâde eflak tâyifesiyle Kostaniçe voyvodası ve bu kulları yoldaşlarıyla Yasnofça'ya irişüp küffâr-ı hâksâr haber alıncak cür'et idemeyüp eger sipâhî tâyifesine kalsaydı, kal'a-i mezbûreye zarar mukarrer idi." diyü i'lâm itdüğün ecilden tâyife-i mezbûreyi karakulluktan ve cerahor[luk]dan mu'âf olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre tâyife-i mezbûre dâyimâ yat u yaraklarıyla memleket hıfz u hırâsetiyçün hâzır u müheyyâ olmak üzre karakulluktan ve cerahor[luk]dan mu'âf u müsellemler olalar.

582

İskenderiye beyinin yeterli miktarda sipahi ve hisar-eri ile Koçba nahiyesindeki âsilerin üzerine varıp haklarından gelmesi.

Yazıldı.

Paşa hazretleri görüp; "Eyüdüdür." diyü buyurmuşlardır.

Beğün Kapukethudâsı Turağ'a virildi. Fî 29 C., sene: 975

İskenderiye beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Hâliyâ emr-i şerîf vârid olup; "Podgoriçe kâdîsı mektûb gönderüp; "Mukaddemâ ısyân üzre olan Koçba nahiyesinin âsileri şer'-ı şerîfe itâ'at itmedüklerinden gayri Despod nâm kâfirün âyîn-i bâtlı üzre içlerinden kimin kâdî ve kimin voyvoda ta'yîn

idüp alâniyyen asker çeküp bayrak kaldurup etrâf u eknâfda olan re'âyâ vü berâyânun tavarların ve esbâbların gâret ve âdemlerin katl ve ıyâllerin esîr idüp ve tüccârın yolların basup re'âyâ perâkende olmaları mukarrerdür." [diyü] bildürmeğin; "Te'hîr itmeyüp zikrolunan ehl-i fesâdı hüsn-i tedbîr ile elegetürüp hoyradların kılıçdan geçürüp ehl ü ıyâllerine kimesneyi dahlitdürmeyesin." diyü fermân olunmağın mezkûr tâğîler şer'-ı şerîfe da'vet olunup ehl-i fesâdları taleb olundukda elevirmeyüp fesâdları ziyâde olup muttasıl yollar basup âdemler esîr idüp rençber kullanup bâğî vilâyetlerdeki gibi bahâ takdîr idüp girüye i'âde itmekle yollar münsedd olup ve gündün güne fesâdları ziyâde olup şöyle ki; ruhsat virilüp bu def'a haklarından gelinmeye, re'âyâ ziyâde muztarr olup gâret olunmakdan hâlî olmazlar ve mezkûrlar hiç bir vechile elegetürilmek mümkün değildir. Meger ki, üzerlerine asker çekilüp ehl ü ıyâllerin ve emvâl ü esbâbların nehb ü gâret kılınup âşiyâneleri münhedim olmayınca fesâdları def' olmaz. Mezkûr mekânları ziyâde sa'b u sengistân olmağın ana tayanup bu kadar fesâd iderler. Üzerlerine ikişer akça cizye vaz' olunmuşdur; anı dahı tamâm edâ itmeyüp (——) dahı re'âyânun tavarların gâret idüp () kış mevsiminde elegelmeleri âsândur." diyü bildürdüğü ecilden mezkûrların arızitdüğü üzere gâret olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger sipâhîden ve hısâr-erinden kifâyet mikdârı adem cem' idüp dahı hüsn-i tedârük ile ol ısyân u tuğyân üzere olup edâ-i cizye itmeyüp alâniyyen bayrak kaldurup re'âyâyı gâret [ü] hasâret idenlerin vakti ile üzerlerine varup dahı gâret [ü] hasâret eyleyüp arızitdüğü üzere haklarından gelesin. Ammâ; mücerred esîr almak için ol bahâne ile kendü hâllerinde olanlar gâret olunup dahı ehl-i fesâd olanlar girü halâs ola yâhûd sipâhî ve gayriden ellerinde esîr ü mâl girenler girü dönüp bir yüz aklığ olmayup ırz* [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir bir vaz' ola veyâhûd kendü hâllerinde olan re'âyâ gâret oluna, anlara olacak itâb ü ikâb sana olup azl ile iktifâ olmayup envâ'-ı itâba uğramak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olunup hüsn-i tedârük idüp sonra özr* ü bahâne itmeyüp eger tamâm haklarından gelmek uhdene alursan tedârük görüp haklarından gelesin. Sonra; "Sipâhî gelmedi." veyâhûd; "Hısâr-eri yok idi." diyü bir mikdâr esîr ü mâl alup dahı ehl-i fesâd girü yirinde kalmaya.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

583

Hindistan'a gönderilecek gemilerin mühimmât ve levazımâtının görülüp, top çekme görevinin serdar tayin olunan Hızır Bey'in uhdesine verilmesi ve kendisine, bu hizmet için karaya çıktığında gemilerdeki cenkçi ve topçuları karaya çıkarmayıp herhangi bir düşman saldırısına veya esir kâfirlerin ayaklanmasına karşı gemide hazır olarak bekletmesi ve bu esnada gemilere Süveyş Kaptanı Mahmud'un kumanda etmesi hususunda tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi ola[n] Mahmûd Beğ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb

gönderüp; "emr-i şerîfüm üzre Hind'e gidecek Donanma-i Hümâyûn'un mühimmâtı görilmek üzere olup ve serdâr ta'yîn olunan Hızır *dâme izzühû* yarar olup kurudan top çekmeğe kâdir olup ol hıdmet ana ve gemiler ahvâlin Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme izzühû*ya ta'yîn olmasın" bildürmeğin ol bâbda müşârun-ileyhimâya hükm-i şerîf gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen dahı emr-i sâbık üzre ta'yîn olunan gemilerün mühimmâtı ve levâzimlerin tedârük idüp müşârun-ileyh Hızır *dâme izzühû*ya tenbîh eylesesin ki, anun gibi bir mahalle top çekmek lâzım geldükde kendü top çeküp gemilerden eger cengci, eger kürekci ile topcıdan kimesne kuruya çıkarmayup gemiler kemâ-kân müretteb ü mükemmel hâzır olup ol kuruda hıdmetde iken gemileri müşârun-ileyh Mahmûd *dâme izzühû* görüp hâzır u âmâde ola ki, anun gibi deryâdan düşmen belürüp veyâhûd gemide olan küffâr esîrinden hareket olup gaflet ile gemilere bir zarar irişmek lâzım gelmeye.

584

Yemen'deki kargaşanın sona erdirilmesi için Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın serdar tayin olunup Mısır beylerinden dört bey ile belirtilen miktarlarda müteferrika, çavuş ve gönüllünün de maiyyetinde görevlendirildiği; bunların herhangi bir kayırma yapılmadan belirlenip defter edilip Mustafa Paşa ile Yemen'e gönderilmesi; Yemen'e gönderilen beylere yirmişer bin akçe terakkî ihsan olunduğu; ayrıca İstanbul'dan da Mısır muhafazası için yeniçeri gönderildiği.

Yazıldı.

Bu hüküm tashîh olunup tekrâr yazılmışdur.

Mısır Beğlerbeğisi Sinân Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de ihtilâl olup a'dânun fitne vü fesâdın def' u ref' için âdem göndermek lâzım olmağın ol bâbda Şâm Beğlerbeğisi olup hâliyâ Vezâret virilen Mustafâ Paşa'ya i'timâd-ı hümâyûnum olmağın anı serdâr ta'yîn idüp ve Mısır beğlerinden dört beğ ve müteferrikalarından dört yüz nefer ve çavuşlarından iki yüz nefer ve umûmen gönüllü tâyifesi ağalarıyla bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup cümle müteferrika vü çavuşları ve gönüllü tâyifesin yoklayup müteferrikaların ve çavuşların ulûfeleri ağır olup yararlarından kimesneye hımâyet itmeyüp dört yüz nefer müteferrika ve yüz nefer çavuş yazup defter idüp üzerlerine bir yararların serdâr ta'yîn eyleyüp ve gönüllü tâyifesinden dahı bin nefer yararların defter idüp ağalarıyla mûmâ-ileyhe koşup gönderesin. Ammâ; kimesneyi hımâyet itmeyüp yararları hâtır için alıkoyup yaramayanların göndermekden hazer eylesesin ve defterlerinin bir sûretin müşârun-ileyhe virüp ve bir sûretin dahı mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; bir sûretin dahı anda hıfzeylesesin. Kimesneye inâd ü muhâlefet itdirmeyesin ve Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden Mısır muhafazasıyçün iki yüz nefer yeniçeri kullarım gönderilmiştir; varduklarında vech gördüğün üzre memleket hıfzında olalar ve üç yüz nefer dahı kul-karındaşı yeniçeri yazılıp gönderilmiştir; anları dahı istihdâm eylesesin ve ta'yîn olunan beğlere yigirmişer bin akça terakkî olup hükümleri

yazılıp gönderildi; ulaştırup hâzır idüp gönderesin. Şöyle ki; beğlerden ve müteferrikalardan ve çavuşlardan ve gönüllüden ta'yîn ü defter itdüğün kimesnelerden gitmekde inâd ü muhâlefet ideler, aslâ özürleri makbûl olmayup dirlikleri gitmek ile konılmayup haklarından gelinür; ana göre mukayyed olasın.

585 *Mısır'da sancakbeyi olan Mehmed, Hamza, Ali ve Ahmed beylerin, Yemen'e serdar tayin olunan Şam beylerbeyinin maiyyetinde görevlendirildikleri ve kendilerine yirmişer bin akçe terakkî ihsan olunduğu.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Ümerâ-i Mısır'dan sâbıkâ Anbâr Emîni olup hâliyâ Sancakbeği olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de eşkıyâ-i A'râb'un hareket-i bî-bereketi olup ba'zı memleket ü kılâ'a müstevlî olup def'-ı fitne [vü] fesâdı ve inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile haklarından gelmek için emîru'l-ümerâ'î'l-kirâm Şâm beğlerbeğisi ser-asker olup ol diyâra gönderilüp ve senün dahı her vechile yararlığuna i'timâdum olmağın mezîd-i inâyetümden sana yigirmi bin akça terakkî inâyet idüp müşârun-ileyh ile bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp emrüm üzre düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup dahı müşârun-ileyh ile çıkup varup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan cumhûr-ı umûrda müşârun-ileyh vech gördüğü üzre hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunasın; ihmâlden hazer idesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Hamza Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Alî Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ahmed Beğ'e.

586 *Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'in Hindistan'a gidecek gemilerle gidip, gemilere serdar olan Hızır Bey karaya çıkıp herhangi bir yere top çekerken kendisinin gemilerden ayrılmayıp muhtemel düşman saldırısına veya esirlerden gelebilecek muhtemel tehlikelere karşı muhafazada kalması.*

Yazıldı.

Bu hükiüm tashîh olunup tekrâr geçmiştir.

Süveys Kapudânı Mahmûd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Hind'e gidecek gemiler ile sen bile gidüp anun gibi ol cânibe varıldukda bir yire top çekmelü oldukda bile gidüp askere serdâr ta'yîn olan Hızır *dâme izzühû* çıkup top çeküp sen gemiler hıfzitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre anun gibi bir kal'aya yâhûd bir yire top çekmelü oldukda gemileri müşârun-ileyh sürmeyüp kemâ-kân cengî vü âletci vü kürekci vü topçılarla hâzır u müheyyâ olup sen gemilerden çıkmayup gereği gibi hıfzeyleyesin ki, anun gibi müşârun-ileyh kuruda hıdmetde iken gaflet ile deryâdan veyâhûd esîrlerden gemilere zarar irişmek ihtimâli olmaya.

587

Hindistan'a gönderilen donanmadan bir yere veya kaleye top çıkarmak gerektiğinde bu hizmeti, daha ehil olduğu için Hızır Bey'in yürütmesi ve Süveys Kaptanı Mahmud Bey'in de gemilere bir zarar erişmemesi için muhafazada kalması.

Yazıldı.

Bu hükiüm tashîh olunup tekrâr geçmiştir.

Bundan akdem İskenderiyye Kapudânı olup ba'dehû irsâl olunan askere serdâr olan Hızır Beğ'e hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz emrolunan donanma ile ol diyâra* vusûl müyesser olup bir yire veyâhûd bir kal'a döğme[ğ]e top çıkartmalu oldukda sen ehil olmağın çıkarı[la]cak topları sen çıkarup kuruda lâzım olan hıdmet üzre olup gemileri min-ba'd bozmayup gemilerün cengcisinden ve kürekcisinden ve âletcisinden ve sâyir lâzım olandan bir ferdi çıkarmayup gemileri bozmayup mükemmel hâzır olup gemileri Süveys Kapudânı olan Mahmûd *dâme izzühû* gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre anun gibi bir yire veyâhûd bir kal'a döğmeğe top çekmelü oldukda gemileri bozmayup kemâ-kân cengci vü kürekci ve sâyir topcı [vü] âletcileri ile turup müşârun-ileyh Mahmûd *dâme izzühû* gemilerden çıkmayup gemileri hıfzeyleye ki, anun gibi sen kuruda hıdmet üzerinde iken deryâdan veyâhûd esîrden gemilere bir zarar ihtimâli olmaya.

588

Mısır kullarının aleflerinin kutluk dolayısıyla üçer aylık verilmesi.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Birkaç sene diyâr-ı Mısır'da kaht [u] galâ olmağın anbârda tereke olmayup ol ecilden kullarınun alefleri virilmek üzre sâbıkâ arzoldukda girü âdet üzre anbârlarda tereke olunca birer akça terakkî olmak için hükm-i şerîf gönderilmiş idi. Vusûl bulmadın beğlerbeği

fevtolmak ile kul tâyifesinün alefleri virilmeyüp kalduğı istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mümkün olduğı kadar üçer aylık alef viresin; sonra anbârda galle oldukda bâkî kalanı dahı virile.

589 *Gönüllü ağası Yemen'deki kargaşanın bastırılmasına memur Şam beylerbeyinin maiyyetine verildiğinden, bin gönüllüyle beylerbeyine katılarak O'nun uygun gördüğü şekilde hizmette bulunması.*

Yazıldı.

Bu hüküm gitmedi.

Gönüllü ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Yemen'de zuhûr iden eşkı[y]â-yı A'râb'un hakkından gelmek için Şâm beğlerbeğisi ta'yîn olunup sen dahı gönüllü tâyifesiyle bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh vardukda, emrüm üzre bin nefer gönüllü tâyifesiyle müşârun-ileyh ile bile gidüp dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan cumhûr-ı umûrda vech gördüğü üzre hıdmet idesin.

10

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 28 Cumâde'l-âhır, sene: 975

590 *Mısır muhafazası için Dergâh-ı Muallâ yeniçerilerinden otuz nefer yeniçeri yazılıp başlarına yarar bir başbuğ tayin olunarak gemi ile Mısır'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Mısır muhâfazasıyçün Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinden otuz nefer yeniçeri yazılıp irsâl olmak emridüp ol bâbda gemi tedârüki için dahı düstûr-ı mükerrerrem Vezîrüm ve Kapudânım Piyâle Paşa'ya hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp kullarumdan otuz nefer yeniçeri yazılıp mu'accelen ihzâr eylesin. Gemilere girüp varup mahrûse-i mezbûrenün hıfz [u] hırâsetinde olalar ve ta'yîn olunan kul tâyifesine yarar baş u buğ ta'yîn idüp ve defterün bir sûretin Mısır beğlerbeğisine gönderesin.

591 *Mısır muhafazası için beş yüz kul-karındaşı yazılıp Şehremini'nden de her birine birer tüfek alınıp kendilerine teslim edilerek gemilerle Mısır'a gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mısır'da istihdâm için beş yüz nefer kul-karındaşı yazılmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda kendün bi'z-zât mukayyed olup beş yüz nefer yarar kul-karındaşı yazup defter idüp hâzır eyleyesin ki, anlar dahı gemiler ile gideler. Yararların yazup birer tüfenk virilmek için şehr-emînine hüküm gönderilmişdür; levâzimi ile alup gemiye girdüklerinde ellerine teslim idesin ve beş yüz kul-karındaşı yazduktan sonra mezkûrlara bir yarar kimesne baş u buğ ta'yîn idüp ve her birinün ellerine ne mikdâr yarak virildüğüne bir defter Mısır'a gönderüp ve bir sûretin bu cânibde alıkoyasın.

592

Bkz. hkm. 781.

Bu hüküm tashîh olunu[p] tekrâr geçmişdür.

İçil Beği olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühûya* Şâm muhâfazası emrolunup gelüp Karaman'da muhâfazada olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hâzır olup müşârun-ileyh çıkup gitdükde gelüp Konya'da olup memleket [ü] vilâyetün hıfz u hırâsetinde olup ehl-i fesâd ü şenâ'atden re'âyâ vü berâyâyâ zarar itdürmekden hazer idesin ve sancağın hıfzıyçün dahı yarar âdemün ta'yîn eyleyesin ve Konya'da mı ve yohsa Kaysariyye'de mi bi'l-cümle memleket hıfzına münâsib kankısı ise anda oturasın.

593

Karaman beylerbeyinin, Yemen'deki kargaşayı bastırmakla görevlendirilen Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın yerine Şam muhafazasına tayin olunduğu; bu sebeple maiyyetinde Karaman'ın züamâ ve erbâb-ı timarının tezkirelilerinden bin kişi ve Konya'dan beş darbzen alıp bir an önce Şam muhafazasına varması ve memleketi düşmana ve ehl-i fesâda karşı koruması; ayrıca kendisine Mısır'da sancak verilen Beyşehir beyi ile Karaman muhafazasında görevlendirilen İçel beyine bu hususlarda yazılan hükümleri de yerlerine ulaştırması.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Şâm Beğlerbeğisi olan Vezîr Mustafâ *dâme ikbâlühûya* vilâyet-i Yemen'de hıdmet emrolunup vilâyet-i Şâm'ı sen varup hıfzitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp mu'accelen çıkup Şâm'a varup müşârun-ileyh varup gelince vilâyet-i mezbûreyi onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp a'dâ-yı bed-fi'âlden ve sâyir ehl-i fesâddan [ve] gayriden vilâyet-i mezbûreyi ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar [u] gezend* irişdürmeyüp emn-i vilâyet ve refâhiyyet-i a'yân [u] ra'ıyyet bâbında dakîka fevtitmeyüp

muhtâc-ı arz olanı bildüresin. Bu husûsı sen ol yirün ehl-i vukûfı olduğun için olmuşdur. Ana göre basîret üzre olasin ve müşârun-ileyh ne mikdâr zü'amâ vü [e]rbâb-ı tîmâr u yeniçeri alup giderse defterin alasin ve Karaman muhâfazası İçil Beği Mehmed'e emrüm olmuşdur ve Karaman'un zü'amâ vü [e]rbâb-ı tîmârınun tezkirelisinün yararlarından bin âdem ile gidesin; defterin gönderesin ve defterdâr mâl hıdmetindedür; alıkoyasın. Ammâ; zü'amâ vü erbâb-ı tîmârın yararlarına himâyet* eylemeyesin ve Beğşehir Beği olan Bâyezîd'e Mısır'da sancak virilüp hükmi sana gönderilmişdür; mu'accelen irsâl idüp tenbîh idesin ki, te'hîr itmeyüp varup Mısır'a irişe ve hac zamânı karîbdür; sen dahı mu'accelen varup Şâm'a irişesin ki, masâlih-ı hacc avkolmak lâzım gelmeye ve çavuş sana ne gün varduğın ve ne gün çıkup gitmek tedârük itdüğün i'lâm eyleyesin ve Konya'dan beş aded darbzen bile alup gidesin. Şâyed ki; Mustafâ Paşa hac darbzenlerin alup gitmek lâzım gele ve İçil beğine Karaman muhâfazasıyçün gönderilen hükmi dahı ulaşıdurasın.

594 *İran'dan gelen elçinin Üsküdar'dan İstanbul'a geçişinde Yeniçeri ağasının bütün yeniçerilerle tam techizatlı olarak iskelede hazır bulunup, elçiyi kendisi için hazırlanan eve götürmesi ve yolda önüne geçmeyip yanınca yürümesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Yukarı Cânib'den gelecek ilçiyi getürmek için azebân* [ve] topcıları ve kalafatc[ı]lar müretteb ü mükemmel yarakı ve yasakı ile Üsküdar'dan öte Tekye'ye varınca karşı göndermek için Vezîrüm Piyâle Paşa'ya hüküm-i şerîfüm gönderüp gelüp İstanbul'a geçdükde sen iskeleye cümle yeniçeri kullarum ile karşılayup dahı konacak eve bile getürmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh ilçi geçecek gün gelüp cümle yeniçeri kullarum ile müretteb [ü] mükemmel yarak u yasakı ile iskelede hâzır olasin ki, gelüp geçdükde bile yanaşup konacak yire iledesin. Ammâ; önüne düşmeyüp yanaşup gidesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 29 Cumâde'l-âhır, sene: 975, der-Edirne

595 *Mekke şerifinin, Yemen'de ortaya çıkan fesadın ortadan kaldırılması için Vezir Mustafa Paşa ile Yemen'e gönderilen asker için, belirtilen miktarlarda deve, celbe ve at tedarik edip celbeleri Tur'a yollaması; ayrıca şerif vs.'den bir kuvvet teşkil ederek Yemen askerine yardımda bulunması.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Mekke-i Mükerreme Şerîfi Hasan bin Ebî-Nümeyy'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûbunuz vârid olup; "vilâyet-i Yemen'de zuhûr iden

fitne vü fesâdun ve sâyir ol cevânibde vâkı' olan ahvâl" i'lâm olunup; "ol cevânibi hıfz u hrâset olunmağıçün serhadde olan kabâyiliniz âdem gönderilüp hıfz u hrâset olunmak üzere olunduğın" i'lâm itmişsiz. Her ne dimiş isen Pâye-i Serîr-i İzzet-masîrimüz'e arz olunup alâ-vechi't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. İmdi; sizün Südde-i Sa'âdetimiz'de olan vüfûr-ı ihtisâsınızdan umulan [dahı] bu idi [ki,] vücûda getürmüşsiz. Eyle olsa; ol diyâr-ı celîlü'l-i'tibâr kuvvet-i kâhire-i husrevânemüz ile feth müyesser olmuş memleket ü vilâyet olup ehl-i İslâm-ı zafer-encâm mâbeyninde fitne vü fesâda bâ'ıs olan müfsidlerün haklarından gelinmek lâzım olmağın ol husûs içün eger merâkib ile deryâdan ve eger kurudan cünd-i bî-şümâr ve asker-i nusret-âsâr irsâl olunmak emrolunup düstûr-ı mükerrerrem Vezirüm Mustafâ Paşa zikrolunan askere serdâr ta'yîn olunup mu'accelen varup irişmek üzerinedür. Vilâyet-i Yemen, husûsâ Bender-i Aden, Haremeyn-i Şerîfeyn'ün hıfzına ve ahâlîsinün emn ü emânına lâzım mahallerdür. Şöyle ki; ol müfsidler ol vilâyete müstevlî ola, kendü hıfz u hrâsetine kâdir olmayup havf [u] haşyetlerinden muhtemeldür ki, küffâr-ı hâksârdan Portugal mahzûllerine teslîm idüp bir küllî ihtilâle bâ'ıs olup Hicâz vilâyetinin ahâlîsine dahı ıztırâb mukarrer olur; size dahı huzûr kalmaz. İmdi; bu ma'nâyı fikritmek mühimdür. Eyle olsa; irsâl onunan asâkir-i nusret-karâyine deve vü esb ü celbe lâzım olmağın **gerekdür ki:**

Nâme-i hümayûnumuz vusûl buldukda, sevâlif-i sinîn [ü] ezmân ve sevâbık-ı dühûr [ü] ahyândan ilâ-hâze'l-ân Atebe-i Ulyâmuz ile olan vüfûr-ı müvâlât [ve] fart-ı musâfâtunuz* mücebince bu def'a küllî ikdâm [u] ihtimâm eyleyüp ta'yîn olunan askerümün zâd [ü] zevâdeleri tahmîli içün bin mehâr deve ve deryâdan eskâlleri tahmîli içün beş yüz kıt'a celbe ve kifâyet mikdârı at ihzâr eylesin ki, inşâ'a'llâhü te'âlâ varup vusûl müyesser oldukda tevakkuf lâzım gelmeye ve celbeleri Tûr'a irsâl idüp anda hâzır olalar ve bi'l-cümle şol ki, gayret [ü] hamîyyet-i dîn-i mübîndür, zuhûra getürüp zikrolunan husûsları ihzâr itmek bâbında ve siz dahı yarar bir mikdâr şürefâdan ve gayriden asker göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ki, mûcib-i temhîd-i kavâ'id-i ülfetdür*. Bu bâbda Cidde Beği Kâsım dâme izzühûya dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür ve bi'l-cümle eger ta'yîn olunan devedür, eger celbelerdür, eger atdur; tedârüki bâbında küllî ikdâm u ihtimâmınız lâzımdür.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fi't-târîhi m.

Bir sûreti dahı, tekrâr yazılmışdur; Mısır beğlerbeğisi; "Gelüp vâsıl olmadı." diyü arzitdüğü ecilden. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

596

Cidde beyinin, Yemen'e gönderilen askerin davarlarının yüklenmesi için Mekke şerifinden istenenden başka olabildiğince çok celbe tedarik edip Tur'a göndererek hazır bulundurması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Cidde beğine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen mühimmi içün irsâl olunan askerün tavarları tahmîli içün celbeler lâzım olmağın beş yüz celbe tedârüki içün cenâb-ı emâret-me'âb Mekke-i

Mükerreme şerîfine hükm-i şerîf gönderilmiştir. Husûs-ı mezbûr mühimdir. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda sen dahı mukayyed olup eger müşârun-ileyhe emrolunandur, eger andan gayri sen dahı mümkün olduğu kadar vâfir [ü] mestevfî celbeler tedârük idüp Tûr'a irsâl eyleyüp ihzâr eylesin ki, asker vardukda hâzır buluna; ihmâlden hazer eylesin.

597 *Topçubaşının, daha önce Yemen için istenen otuz darbzen ile Hind Seferi için istenen yuvalaklardan bin adedini, Piyale Paşa istediğinde kendisine teslim etmek üzere hazır etmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Topcıbaşına hüküm ki:

Hâliyâ Yemen mühimmi için otuz darbzen ile sâbıkâ Hind için emrolunan top taşlarından bin aded yuvalak göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emrüm üzre sâbıkâ Hind için emrolunan yuvalaklardan bin aded [yu]valak ve otuz aded darbzen ve ana göre findukların tedârük idüp ihzâr eylesin. "Gemilere tahmîl idüp gönderesin." diyü Piyâle Paşa'ya hüküm gönderilmiştir; taleb itdükde teslîm idesin.

598 *Mısır'dan Yemen'e gönderilecek bin gönüllüye Mısır'daki Çerâkise Ağası Hüseyin'in ağa tayin olunduğu; sâbık Gönüllü Ağası Hasan'ın ise Mısır'da sancakbeyliğine tayin olunduğu; münhal Çerâkise Ağalığı'na da müteveffa Mısır Beylerbeyi Mahmud Paşa'nın Kethüdâsı Murad'ın tayin olunduğu.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mısır'dan Yemen'e emrolunan bin nefer gönüllü, ağalarıyla gitmek emrüm olmuş idi. Hâliyâ anda Çerâkise Ağası olan Hüseyin ol yirün ehl-i vukûf[1] olmağın Gönüllü Ağalığı'n ana inâyet idüp ol bin [nefer ile] gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Gönüllü Ağalığı'n mezkûra itdürüp emrolunan bin nefer gönüllü müşârun-ileyh ile gideler ve Gönüllü Ağası Hasan'a dahı Mısır'da sancak virilmişdür; vech gördüğün üzre muhâfazada olup âdemin gönderüp hükmün ihrâc ide ve Çerâkise Ağalığı dahı Mısır Beğlerbeğisi olup fevtolan Mahmûd* Paşa'nun Kethudâsı Murâd'a virilmişdür; zabttdüresin.

599 *Bağdad yeniçerilerinin mevâciblerinin ödenmesi için Bağdad Hazinesi'nde yeterli para yoksa eksiğin Diyarbakır Hazinesi'nden tamamlanması ve bölgenin durumu hakkında bilgi verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Bağdâd yeniçerilerinin mevâcibleri virilmeli oldukda Hazîne'den virilmek emridüp kifâyet mikdârı yoğısa Diyârbekir'den virilmek için Diyârbekir defterdârına hüküm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Göresin; Hazîne-i Bağdâd'da kifâyet mikdârı mâl var ise yeniçerilerin mevâciblerin Hazîne'den viresin, yoğısa âdem gönderüp Diyârbekir'den talep idüp mevâciblerin viresin; muzâyaka çekdürmeyesin ve haylî zamândur ki ne tedârük üzre olduğun i'lâm olunmadı; i'lâm eylesin ve bu hüküm ne gün varduğın ve ol yirün ahvâlin mufassal yazup bildüresin.

600

Bağdad yeniçerilerinin mevâcibleri için Bağdad beylerbeyi tarafından para istendiğinde Diyarbakır Hazinesi'nden, istenen miktarda paranın ödenmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Diyârbekir defterdârına hüküm ki:

"Bağdâd yeniçerilerinin mevâciblerin Hazîne'den viresin; kifâyet kadar mâl yok ise Diyârbekir'den talep idüp mevâciblerin viresin." diyü Bağdâd beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh senden hazîne talep ider ise ne mikdâr talep ider ise teslim eylesin.

601

Yeni tayin olunan Mısır beylerbeyinin Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hasan geldiğinde derhal Mısır'a gidip görevinin başına geçmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mu'accelen varup irişmek emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Hasan *zîde kadruhû* vusûl buldukda, aslâ eskâl u ahmâle bakmayup te'hîr itmeyüp irişüp hıfz [u] hırâset-i memleketde olasın.

602

Şam beylerbeyi Yemen hizmetinde görevlendirildiğinden Karaman beylerbeyinin Şam muhafazasına, İçel beyinin de Karaman muhafazasına tayin olunduğu; İçel beyinin gecikmeden Karaman'a giderek muhafaza hizmetini gereğince yerine getirmesi ve Şam'a giden sipahilerle Karaman'da kalanların defterini göndermesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

İçil beğine hüküm ki:

Hâliyâ Şâm beğlerbeğisi Vezâret ile Yemen'de bir hıdmete irsâl olunup Şâm muhâfazasıyçün Karaman beğlerbeğisi ta'yîn olunup hükm-i şerîf gönderilmiştir. Vilâyet-i Karaman'un muhâfazasın sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh Şâm'a teveccüh itdükde sen dahi Karaman'a varup eger Konya'da oturmakdur ve eger Kaysariyye'de oturmakdur; mem[le]ket zabtına her kande oturmak münâsib ise oturup her cânibe göz ü kulağ olup ehl-i fesâd ü şenâ'atden mem[le]ket [ü] vilâyete zarar irişdürmekden hazer idesin ve Karaman beğlerbeğisi ile zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ne mikdâr kimesne gider ise müşârun-ileyhden mühürlü defterin alasin ve ne kadar sipâhî dahi kalursa anlarun dahi defterin alasin.

603

Yemen'de kargaşalık çıkaran fesadçıların haklarından gelinmesi için Şam beylerbeyi Mustafa Paşa'nın yeterli miktarda asker ile Yemen'e gönderildiği; Yemen ve Sana beylerbeylerinin de Mustafa Paşa ile birlikte hareket edip onun uygun göreceği şekilde hizmette bulunmaları; ayrıca Yemen'de daha önce görev yapan beylerbeyiler ile kâşiflerin halka zulmedip usulsüz ve kanun dışı işler yapmaları nedeniyle halkın askerden yüz çevirdiği yolunda haberler alındığı; bundan sonra kesinlikle kanunsuz işler yapılmaması, yasaklara uyulması ve reâyadan ücretini ödemededen erzak alınmaması; aksi halde görevlerinden azledilmekle bırakılmayıp cezalandırılacakları.

Yazıldı.

Bu dahi.

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ol vilâyetün fitne vü fesâdî def' u ref' ve ehl-i fesâd olan a'dânun inâyet-i Hakk ile haklarından gelüp alınan vilâyetleri fethitmek için kifâyet mikdârı asker ile Şâm Beğlerbeğisi olup Vezîrüm olan Mustafâ Paşa irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

İnşâ'a'llâh varup vusûl buldukda, sen dahi müşârun-ileyh ile hüsn-i ittifâk u ittihâd ile yek-dil ü yek-cihet* olup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan cumhûr-ı umûrda müşârun-ileyh vech gördüğü üzere hıdmetde bulunup yüz aklıkları tahsiline sa'yeylesin ve sâbıkâ olan beğlerbeğiler re'âyâdan her üç ayda bir yağ u bal u tereke cem' idüp ve mîrîye bin altun hâsıl olacak kâşifliği dört bin altuna satup kâşifler dahi re'âyâyâ te'addî itdüğü ecilden re'âyâ askerden yüz çevirdüklerin ve Hindûstân'a* at satarlarımı ve asker halkına altını bin iki yüz akçaya virürlerimiş. İmdi; bu husûslarda aslâ rızâm yokdur. Min-ba'd altun Özdemür Paşa zamânında her neye ise girü ol üslûb üzere asker-i İslâm'a virüp ve re'âyâdan min-ba'd müft ü meccânen re'âyâyâ yağ u bal u tereke salup rencide itdirmeyesin. Her ne alursan si'r üzere akça ile alasin ve Hindûstân'a at göndermeyesin. Şöyle ki; bu men' olanlardan biri senden sâdır ola, azl ile konılmayup envâ'-ı itâba müstehk olursın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, San'â Beğlerbeğisi Öztimür-oğlu Osmân Paşa'ya.

604

Süveys mühimmâtı için ihtiyaç duyulan beş parça kadirga ağacının Dülger Mustafa ve bir kaç adam vasıtasıyla Uzeyr'de kestirilip hazır edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Kapudân Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ; "Süveys mühimmâtı için Uzeyr'de beş pâre kadirga ağacı kesmek emridüp ol bâbda bin mikdârı harc için akça viresin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp Dülger Mustafâ'yı getirüp birkaç nefer dahı yoldaş koşup irsâl idesin, mahall-i me'mûra gönderesin; varup vakti ve mevsimi ile beş kadirgalık ağaç kesdürüp gönderüp ihzâr* ide. Nihâyet Süveys'e gitmelü oldukda birer kat keserden çıka; ancak ana muhtâc ola.

605

Mısır'dan Yemen'e gidecek askerlerin her atlısına daha önce iki deve yeteceğinin bildirildiği; eğer atlı göndermek kolay ise atlı gönderilmesi, piyade göndermek kolay ise atlı sayısında indirimle gidilip piyadenin fazla yazılması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

"Yemen mühimmi için Mısır'dan ta'yîn olunan askere her atluya iki deve kifâyet ider." diyü müteveffâ Mısır Beğlerbeğisi Mahmûd Paşa arzitmiş idi. Eger bu vechile kurudan her kimesne ikişer deve ile gitmek [münâsib] ise bu üslûb üzere görilmek emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; eger kurudan gitmeğe her atluya ikişer deve kifâyet ider ise ve âsân ise bu üslûb üzere tedârük idüp gönderesin. Ammâ; atludan ise yaya tâyifesi artuk olmak münâsib anlanur. Hükm-i şerîfde ta'yîn olunan bin yayadan ziyâde beş yüz mikdârı dahı yazup tüfenkleri ile bile gönderesin ve ne mikdâr yazup gönderilürse ana göre defterin gönderesin ki, bundan ziyâde yeniçeri gönderile ve eger atlu asker kurudan gitmek müşkil ise yaya tâyifesini ziyâde idüp ana göre atludan aşağı varasın ve atludan dahı tüfenk kullanmağa kâdir olanlar tüfenkleriyle gideler.

606

Şam beylerbeyine vezâret ve Yemen'deki karışık durumu düzeltmek üzere seraskerlik tevcih edildiği ve beratının gönderildiği; gecikmeden Yemen'e gitmesi ve görevinin gerektirdiği işleri yapması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Şâm beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ senün husûsunda avâtîf-ı aliyye-i şâhâne ve avârif-i seniyye-i mülûkânem zuhûr u Bürûz idüp berü cânibde hâslar tedârük olunca Şâm'da mutasarrıf olduğun hâsların ile Vezâret inâyet idüp ve Yemen'de vâkı' olan mühimmâtı varup görüp ol vilâyetün ahvâlin inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile hüsn-i intizâm virmek emridüp ol bâbda sana hükm-i şerîf ile bir Ser-askerlik berâtı gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp irsâl olunan evâmir-i aliyye mücebince mu'accelen çıkup irişmek üzre olasın. Bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varduğın ve [ne] zamânda çıkup ve ne vechile tedârük idüp ve kankı yoldan gidecek olduğun yazup bildüresin.

607

Vezâret göreviyle Yemen'e gidecek olan Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa ile birlikte gidecek Şam yeniçerilerinin birer yıllık mevâcibleri ile çok lüzumlu sefer masraflarının Şam Hazinesi'nden tedarik edilmesi; bu konuda sıkıntı çekilirse Haleb'den yardım talep edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Şâm'da Hazîne defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem Şâm Beğlerbeğisi olup Vezâret ile Yemen'e irsâl olunan Mustafâ Paşa ile bile gidecek Şâm yeniçer[iler]inün birer yıllık mevâcibleri ve andan gayri sefere gâyet lâzım olan masrafdan görmek emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; müşârun-ileyh ne mikdâr Şâm yeniçerisi alup giderse birer yıllık mevâciblerin ve andan gayri mühimm olan masâlihların görüp anda hazîne kifâyet itmez ise Haleb'den talep eylesin ve anda lâzım oldukda virmek için on dâne ser-â-ser ve on dâne benek ve on dâne se-reng hıl'at dahı viresin.

608

Şam yeniçerilerinden Yemen'e gidecek olanların mevâcibleri ile sefer masraflarının tedarikinde Şam Hazinesi'nde sıkıntı çekildiği takdirde Haleb defterdarı tarafından gerekli yardım yapılması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bu sûretde; "Zikrolunan yeniçerilerin mevâciblerine ve sefer masârifine hazîne kifâyet itmeyüp talep olundukda, kifâyet mikdârı akça viresin." diyü Haleb defterdârına hükm-i şerîf yazılmışdur.

609

Mısır mühimmâtı için iki bin beş yüz adet tüfek ile belirtilen miktarda tüfek mermisi hazırlanması; ayrıca yeniçeri ağasının yazacağı beş yüz kul-karındaşının her biri için de birer tüfek verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

İstanbul hâssa harcına hüküm ki:

Hâliyâ; "Mısır mühimmâtı için dörder di[r]hem atar iki bin beş yüz kabza tüfenk vezneleri ve sâyir levâzim [ü] mühimmâtları ve dörder dirhem elli kerre yüz bin tüfenk finduğu tedârük ü ihzâr idüp gemiler ile Mısır'a gönderesin." diyü Piyâle Paşa'ya hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyh taleb itdükde teslîm idesin ve andan gayri beş yüz kul-karındaşı yazılıp anlara dahı beş yüz tüfenk virilmek için yeniçeri ağasına hükm-i şerîf gönderilmişdür; anı dahı bî-kusûr teslîm eylesin.

610

Hint denizine gönderilecek gemiler için ihtiyaç duyulduğu bildirilen organların tedarik edilip Mısır'a gidecek gemilerle gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Deryâ-i Hind'e gönderilmesi fermân olunan gemilere yigirmi kangal gemiler urganı ve on beş kangal tartı için bora urganı ve otuz kangal üçürdek urganı ve otuz kangal palamar ve kaynak urganı lâzım olup anda bulunmaduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; zikrolunan organlar mukaddemâ taleb itdükleri âlâtdan mıdır, yohsa bunlar ziyâd[e] midür; bi'l-cümle her ne tarîk ile mümkün ise ihzâr idüp Mısır'a irsâl olunacak gemiler ile bile gönderesin.

611

Yemen'den Rıdvan Paşa gittikten sonra Şeyh Mutahhar'ın isyan ederek bazı vilâyetleri ve kaleleri elegeçirdiği, bunun üzerine Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa'nın da, vezâret ve Yemen serdarlığı tevcih edilerek Şam'dan yeteri kadar yeniçeri, sipahi ve mühimmât ile Yemen'e gitmek üzere görevlendirildiği; Paşa'nın Yemen'de kendisinin emrinde görevlendirilen sancakbeyleri ve diğer görevlilerle durumu tetkik edip isyanı bastırıp düşmanın elinde bulunan vilâyetlerle kaleleri geri alması, ahaliyi hoşnut tutması ve eski beylerbeyilerin ihdas ettikleri bidatleri kaldırması; gerekirse Sana ve Yemen beylerbeyiliklerini birleştirerek Özdemiroğlu Osman Paşa'yı beylerbeyi tayin etmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

[Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:]

Hâliyâ Yemen beğlerinden Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gelüp; "Mukaddemâ San'â Beğlerbeğisi olan Rıdvân Paşa gitdikden sonra Sa'de ve Amrân ve Hayme ve Hutûrî (?) vilâyetlerin ve nice kal'aları Mutahhar nâm şeyhu'l-Arab alup müstevlî olup San'â askeri dahı muhâsara olunup ol askere serdâr olan Mehmed *dâme izzühû* Yemen Beğlerbeğisi olan Murâd Paşa'ya mektûb gönderüp mu'âvenet taleb itmeğın mûmâ-ileyh Murâd [d]ahı asker cem' idüp San'â'ya tâbi' Zemâr nâm kasabaya vardukda birkaç beğleri bir mikdâr askerile San'â'ya zahîre gönderüp teveccüh itdüklerinde mezkûr Mutahhar, Hüseyin nâm müfsid ile bir mikdâr asker gönderüp yolların alup muhkem cengolup bir mikdâr asker şehîd olup avdet itdüklerinde Murâd Paşa dahı girüye mürâca'at idüp anun dahı bed-fi'âl yolın basup bir gün bir gice muhkem cengolup birkaç ümerâdan ve askerden düşüp ve kendü dahı esnâ-yı cengde nâ-bedîd olup bâkî asker şehir-i Zebîd'e gelüp bu vechile haber virdüklerin" bildürmişler. İmdi; zikrolunan vilâyet bunca zamândan berü kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile fetholunmuş memleket olup mücerred beğlerbeğilerin re'âyâyâ te'addî vü ihmâllerinden vilâyet-i mezbûre halkı a'dâyıla bir olup bu vechile fesâda mübâşeret idüp bâ'ıs-i ihtilâl olmuşdur. Eyle olsa; ol vilâyetün ıslâhı ve fitne vü fesâdun def'ı murâd-ı şerîfüm olup ve senün dahı vüfûr-ı firâset ü kiyâset ve fart-ı şecâ'at ü şehâmetüne ve hüsn-i tedbîr-i dil-pezîr ve tedârük-i lâ-nazîrüne i'timâd-ı hümayûnum olmağın ol vilâyetde şimdiye değin vâkı' olan fitne vü fesâdun def'ı ref'ı için mu'accelen varmak irişmek ve ümerâ-i Mısır'dan dört yarar beğ ve Mısır müteferrikalarından dört yüz nefer ve çavuşlardan iki yüz nefer ve umûmen gönüllü tâyifesi ağaları ile ve bin nefer Mısır yeniçerisi ve Şâm'un zü'amâ vü erbâb-ı tîmârî[n]dan ve yeniçerilerinden ve istediğün kadar bile gitmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ tevakkuf itmeyüp Şâm yeniçerilerinden ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan murâd itdüğün kadar yazup dahı yat u yaraklarıyla ve sâyir levâzim ü mühimmâtlarıyla sen dahı lâzım olan mühimmâtun Şâm'dan görüp eger Mısır'a varup andan gitmekdür, eger toğrı Şâm'dan huccâc yolından Mekke-i Mükerrema'ye varmakdur; her kankısı âsân olup mu'accelen irişmeğe münâsib ise andan gidüp şöyle ki; Şâm'dan toğrı gidesin, Mısır beğlerbeğisine bildüresin ki, ta'yîn olunan askeri ol dahı San'â Beğlerbeğisi olan Osmân Paşa ile gönderüp Mekke'de sana mülâkî olalar. Şöyle ki; Mısır'dan gitmek evlâ vü münâsib ise ol cânibden varup eger beğler ve eger müteferrika ve eger çavuş u gönüllü vü yeniçeridür; cümlesini müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla hâzır u müheyyâ idüp dahı inâyet-i Hakk *celle ve alâya* tevekkül ve Server-i Kâyinât *aleyhi efdalü's-salevâtun* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp dahı vilâyet-i Yemen'e teveccüh idüp irişüp evvelâ a'dâ-yı bed-re'yün evzâ' u ahvâlin ma'lûm idinüp eger kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile eger âhar tedârük ü istimâlet iledür; şimdiye değin Memâlik-i Mahrûse'den alınan eger kal'alardur, eger sâyir memleketdür; a'dâdan teshîr u istihlâsı bâbında hüsn-i ittihâd ü ittifâk ile envâ'-ı yüz aklıkları tahsîline sa'yeylesin ve bi'l-cümle dîn bâbında ve devlet-i ebed-peyvend-i* husrevâneme müte'allik olan umûrda bir vechile gayret ü hamiyet kuşağın kuşanup cidd ü ikdâm itmek gereksin ki, inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile alınan yirler kemâ-kân alındukdan sonra dahı memleket ü vilâyet-i a'dâdan nice yirler feth u teshîr idüp

bir vechile haklarından gelesin ki, sâyir a'dâ dahı havf u haşyetlerinden itâ'at ü inkıyâd idüp nice feth u fütûha bâ'ıs olasin. Bu bâbda; "Gidecek askere bin deve ve Cidde'den beş yüz celbe vü at ihzâr idüp celbeleri Tûr'a gönderesin." diyü Mekke şerîfine ve Cidde beğine ahkâm-ı şerîfe gönderüp ve gidecek asker ihzârı ve mühimmât ü levâzimleri tedârükiyçün Mısır beğlerbeğisine ve senünle gidecek gönüllü ağasına ahkâm-ı şerîfe yazılup gönderilmişdür. Ammâ; inşâ'a'llâhü te'âlâ varup vilâyet-i mezbûreye mülâkî oldukda tamâm basîret ü intibâh üzre olup a'dâ-yı bed-fi'âlün tamâm ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne idüğün tamâm ma'lûm idinüp dahı ana göre tedârüklerine mübâşeret idüp gaffet ile *el-ıyâzû bi'llâhi te'âlâ* ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz'dan hazer eylesesin. İnşâ'a'llâhül-E'azzül-Ekrem varup ol vilâyet kemâ-hüve'l-murâd ıslâh idüp gelmek mukadder oldukda hâtırandan geçenden az'âf-ı muzâ'af inâyetüme mukârin olman mukarrer bilesin. Ekseriyâ ol vilâyet re'âyâsı asker-i İslâm'dan yüz çevirüp bu vechile ısyân itmeğe bâ'ıs beğlerbeğiler re'âyâdan yağ u bal ve sâyir terekeyi cebren alup ve askere altını bin iki yüz Osmânî üzerine virüp andan asker za'îf olup ve mîrîye bin altun hâsıl olacak kâşiflikden beğlerbeğiler dört bin altun alup ve beğlerbeğiler yılda iki yüz mikdârı at Hindûstân'a gönderüp bey' iderlerimiş. İmdi; beğlerbeğilere bunları tenbîh eylesesin ki, min-ba'd re'âyâdan müft ü meccânen yağ u bal u tereke almayup her ne alursa si'r-i müslimîn üzre akçaları ile alup ve küşşâfdan ziyâde nesne almağla re'âyâya te'addî eylemeyeler ve Hindûstân'a at göndermeyeler ve altını dahı Öztimür zamânında her neye olmuş ise ol si'r üzerine vireler; ziyâde olmaya. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh birinden bu men' olunanlardan biri zuhûr ide, mecâl virilmeyüp azl ile konılmayup hakkından gelinür; ana göre mukayyed olup re'âyâ vü asker halkına bu bid'atler ref' olduğın bildürüp ol diyâr-ı celîlül-i'tibârun nazm u intizâmı bâbında şol ki lâzimdür, senün re'y-yi isâbet-karînüne tefvîz olmuşdur; mahall iktizâsına göre amel eylesesin ve on beş pâre kadirgalarıla deryâdan sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olan Kurd-oğlu Hızır *dâme ızzühû* ile Süveys Kapudânı olan Mahmûd *dâme ızzühû* bile gönderilüp Muhâ'ya çıkup vech gördüğün üzre hıdmetde bulunmak emrüm olup ve otuz aded darbzen ve bin kabza tüfenk, ana göre finduk u barut göndermek emrüm olmuşdur ve Şâm'dan ne mikdâr yeniçeri alup gitdüğün yazup bildüresin ki, ana göre kul-karındaşı yazılup gönderile. Ümmîddür ki; inâyet-i Bârî yârî olup envâ'-ı feth u fütûh ile yüz aklıkları tahsîl olunup evliyâ-yı dîn [ü] devlet muzaffer ü mansûr ve a'dâ-yı mülk ü millet münhezim ü makhûr olmak mukadder olmuş ola. Anun gibi hayr ile maslahat itmâma irişüp mürâca'at itmelü oldukda şöyle ki; Yemen beğlerbeğisi kadîmden olduğu üzre bir olmak münâsib ola, müşârun-ileyh Öztimür-oğl'n ta'yîn idüp Yemen Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû*yı bile gönderesin ve tevzî' içün iki bin kabza tüfenk Mısır'a gönderilmişdür; elli kerre yüz bin finduk ile Yemen'e irsâl ide ve Şerîfe yazılan hükm-i şerîf mukaddem göndermek içün Mısır beğler[beğisi]ne emrüm olmuşdur ki, sen varınca deve [vü] at u gemi tedârük () eger sen Mısır'dan gitmeyüp toğrı huccâc* yolından gidersen ol hükmî mukaddem () gönderesin. Yohsa bile alup kendü vech [ü] münâsib ne ise eyle eylesesin ve; "Senün ile ne mikdâr yeniçeri gider ise birer yıllık mevâcibleri virilüp andan gayri sefer mühimmâtı içün lâzım olanı gönderesin." diyü Şâm defterdârına hükm-i şerîf gönderilmişdür; teslîm idüp taleb idüp alup gidesin; lâzım olan asker mühimmâtına sarfidesin ve anda lâzım olanlara virilmek içün Şâm'dan üç ser-â-ser, on benek, on se-renk hıl'at virmek dahı emrüm olmuşdur; anı dahı alasin ve Süveys'den gemilerle kal'a döğmek

içün altı pâre top dahı gönderilmek buyurulmışdur. Lâzim geldükde gemilerden çıkardasın ve hac mühimmâtı için şimdiye değin ne vechile tedârük olunmuş ise ana göre girü tedârük idüp ve anda olan eger sipâhîdür ve eger yeniçeridir ve sâyiridir; gereği gibi tenbîh eylesin ki, muhâfaza için ta'yîn olunan Karaman beğlerbeğisi vardukda kemâl-i itâ'at üzere olup vech gördüğü üzere hıdmetde bulunalar ve; "Sana lâzim ola." diyü elli aded nişânlu beyâz kâğıd ve hıl (?) ile nişânlu üç aded kâğıd gönderilmişdür ve toğrı gitmek mukarrer olup top uydurmak lâzim olursa beş aded darbzen bile uydurasın; Karaman beğlerbeğisi anun yirine darbzen alup gitmek emrüm olmışdur.

612

Harap halde bulunan Payas Kalesi'nin tamir ettirilmesi ve Mısır mühimmâtı için yeterli miktarda gemi kerestesi kestirilip hazır bekletilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Adana Beği Dervîş Mehmed'e hüküm ki:

Deryâ kenârında memerr-i nâs olan Payas nâm harâbe kal'anun ta'mîri lâzim olmağın seni husûs-ı mezkûr için ta'yîn idüp mukaddemâ hükm-i şerîfüm dahı gönderilmişdür. Eyle olsa; zikrolunan kal'anun itmâmı husûsı ehemmi-i mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp mezkûr kal'anun ta'mîr olup itmâma irişmesi husûsında sa'y-i belîğ zuhûra getirüp bâb-ı itmâmı dakîka fevtitmeyesin ve mahmiyye-i Mısır mühimmâtı için gemi ağacı lâzim olmağın sancağundan vâfir ü müstevfî baltacılar ihrâc itdürüp dahı mahmiyye-i mezkûre için gemi kerestesi kat' olunugeldüğü tağlardan kerestenün eyüsinden vakti ile vâfir ü müstevfî kesdürüp ihzâr eylesin; ne mikdâr ihzâr olunursa bildüresin.

613

Yemen Beylerbeyi Rıdvan Paşa'nın azlolunmasından sonra beylerbeyiliğın boş kalmasından istifade eden Şeyh Mutahhar isyan edip bazı vilâyetler ile kaleleri elegeçirdiğinden, isyanın bastırılması ve durumun düzeltilmesi için Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın Yemen'e gönderilecek askerlerin başına serdar tayin edildiğine dair nişân-ı hümayûn.

Yazıldı.

Bu dahı.

Nişân-ı hümayûn:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen ki, kadîmden kuvvet-i kâhire-i husrevânemüz ile fetholunmuş memleket ü vilâyet olup sâyir Memâlik-i Mahrûsem muzâfâtından iken Beğlerbeği olan Rıdvân azlolunup koyup gitmekle; "Vilâyet hâlidür." diyü Mutahhar nâm müfsid bir nice eşkı[y]â-yı A'râb ile hurûc idüp ba'zı kılâ' u nevâhîye müstevlî olup ehl-i İslâm'a kasd-ı ihânât idüp hakkından gelmek lâzim olmağın vilâyet-i Şâm'dan ve Mısır'dan ve kurudan ve

deryâdan asâkir-i bî-şümâr ile merâkib-i nusret-âsâr ihzâr olunup irsâl olunmağa tasmîm-i niyyet olunmuşdur. Eyle olsa; techîz [ü] ihzâr olunan cünûd-ı muvahhidîn* ve asâkir-i nusret-karîne bir serdâr-ı azîmü'l-iktidâr ve sipeh-sâlâr-ı zevi'l-mikdâr lâzîm olmağın vilâyet-i Şâm Emîru'l-ümerâsı olup hâliyâ Vezîrüm olan düstûr-ı mükerrem *ilâ-âhrihî* Vezîrüm Mustafâ Paşa *şâ'a'llâhü mâ-yürîd* Paşa'nun vüfûr-ı firâset ü şecâ'at ve fart-ı kiyâset ü şehâmetine i'timâd-ı hümayûnum olmağın mahrûse-i Şâm'dan ta'yîn olunan cünd-i sitâre-şümâr [ve] asâkir-i nusret-şi'âra müşârun-ileyhi serdâr ta'yîn idüp bu berât-ı fevz-gâyâtı virdüm ve **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm üzere bir ân te'hîr u terâhî itmeyüp inâyet-i Hakk *celle ve alânun* ulüvv-i inâyet-i bî-gâyetine tevekkül ve Server-i Kâyinât u Mevcûdât'un *aleyhi efdalü's-salâtun* mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtına tevessül idüp ta'yîn olunan asker ile vilâyet-i mezbûreye teveccüh idüp varup mülâkî oldukda, evvelâ a'dâ-yı bed-re'yün ahvâl ü etvârın ve fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidlerin tettebbu' u tecessüs eyleyüp tamâm vâkıf olup dahı ana göre tedârüklerin görüp eger şimdiye değin aldıkları kılâ' u nevâhî vü kurâdur, eger sâyir feth u teshîri mümkün olan yirlerdür; nice fethun tertîb ü mukaddemâtına şürû' idüp eger Yemen ve San'â beğlerbeğileriyle vâfir asâkir ile hüsn-i ittihâd u ittifâk ile yek-dil ü yek-cihet olup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda vech ü münâsib olduğı üzere envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup yüz aklıkları tahsîl itmek bâbında sa'y ü ikdâm ile eger müşârun-ileyh beğlerbeğiler ve eger vilâyet-i Şâm'dan giden zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u yeniçerilerdür ve Mısır'dan ta'yîn olunan ümerâ vü müteferrika vü çavuşlar ve yeniçeri vü gönüllü ve andan mâ'adâ deryâdan irsâl olunan Tonanma-i Hümayûn'da olan kapudânlar ve re'îsler ve sâyir halkı ve bi'l-cümle hıdmet-i mezbûreye ta'yîn olunan asâkir-i nusret-me'serün sağır u kebîri [ve] vazî' u refî'ı müşârun-ileyhi kendülere ser-asker ü serdâr bilüp bi-vechin mine'l-vücûh sözine muhâlefet ve emrine mu'ânedet itmeyüp vech ü münâsib gördüğü üzere hıdmetde bulunalar. Her kim muhâlefet ü inâd ider ise mecâl vermeyüp hakkından gele ve anun gibi eger ümerâdan, eger zü'amâdan, eger erbâb-ı tîmârdan ve sâyir kul tâyifesinden hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunanlara istihkâklarına göre dirlik ü terakkîler tevcih eyleye. Uğur-ı hümayûnumda hıdmeti sebkât idüp yoldaşlık idenlere eger sancak, eger gayri her ne tevcih eyler ise makbûl-i şerîfumdür; ana göre her ferd gayret ü hamîyyet-i İslâmiyye'yi elden komayup dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyeler. Cenâb-ı Vâhibü'l-atâyâ'dan *celle şânühû* mutazarra' u mes'ûldür ki; evliyâ-yı dîn ü devlet dâyimâ muzaffer ü mansûr ve a'dâ-yı mülk ü millet ale'd-devâm münhezim ü makhûr olmak müyesser ü mukadder itmiş ola. Ammâ; müşârun-ileyh dahı eger giderken, eger varup a'dânun hakkından gelmeğe mübâşeret itmekde kemâl-i basîret ü intibâh üzere olup asker-i İslâm'a ve bile koşılan Donanma-i Hümayûnum'a eger kurudan, eger deryâ cânibi[n]den gaflet ile *el-ıyâzü bi'llâhi te'âlâ* düşmenden ırz u nâmûs-ı saltanata mugâyir vaz' sudûrından ihtirâz ü ictinâb itdürüp dâyimâ teyakkuz u intibâh üzere ola.

Yemen'deki ihtilali bastırmak üzere Yemen'e gönderilecek askere serdar tayin edilen Şam Beylerbeyi Vezir Mustafa Paşa'nın emrine Mısır'dan dört sancakbeyi, dört yüz müteferrika, iki yüz çavuş, ağalarıyla birlikte bin gönüllü ve bin yeniçeri verilmesi, birer yıllık mevâcibleri ile her türlü levazımlarının tedarik edilerek emredildiği şekilde zamanında Yemen'e ulaşmalarının sağlanması; ayrıca Hint diyarına gitmek üzere görevlendirilen Hızır ve Mahmud Kaptanlar'ın da şimdilik o tarafa gitmeyip Yemen'e gidip Mustafa Paşa'nın emrinde hizmette bulunmaları.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de ihtilâl olup a'dânun fitne vü fesâdın def' u ref' için âdem göndermek lâzım olmağın Şam Beğlerbeğisi olup hâliyâ Vezâret virilen Mustafâ Paşa'ya i'timâd-ı hümayûnum olmağın anı serdâr ta'yîn idüp ve Mısır beğlerinden dört beğ ve müteferrikalarından dört yüz ve çavuşlarından iki yüz nefer ve gönüllü tâyifesinün yararlarından bin nefer ağalarıyla ve Südde-i Sa'âdetüm'den beş yüz nefer kul-karındaşı yazılıp gönderilmişdür. Kadîmî Mısır yeniçerilerinin ve hâliyâ gönderilenlerin yararlarından cümle bin nefer yeniçeri ta'yîn idüp ve müteferrika vü çavuşlara ve yeniçerilere birer yarar serdâr ta'yîn eyleyüp bile göndermek emridüp ve müşârun-ileyhe; "Şâm huccâcı yolından müstekıl gitmek münâsib ise sen andan gidüp Mısır'dan gidecek asker Öztimür-oğlı ile gidüp Mekke-i Mükerreme'de buluşasız." diyü emrüm olmışdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup cümle müteferrika vü çavuşları ve gönüllü tâyifesin yoklayup müteferrikaların ve çavuşların ulûfeleri ağır olup yararlarından, kimesneye himâyet itmeyüp dört yüz nefer müteferrika ve iki yüz nefer çavuş yazup defter idüp üzerlerine yararların serdâr ta'yîn eyleyüp ve gönüllü tâyifesinün dahı bin nefer yararlarından defter idüp ağalarıyla mûmâ-ileyhe gönderesin ve Südde-i Sa'âdetüm'den yazılardan ve Mısır'un kadîmî yeniçerisinin dahı yararlarından bin nefer intihâb idüp bile gönderesin. Ammâ; kimesneyi himâyet itmeyüp yararların hâtır için alıkoyup yaramayanların göndermekden hazer idesin ve defterlerinin bir sûretin müşârun-ileyhe virüp ve bir sûretin dahı mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve bir sûretin dahı anda hıfzeyleyesin. Kimesneye inâd ü muhâlefet itdürmeyesin ve Dergâh-ı Mu'allâm'da olan bölük halkından bin üç yüz nefer ağalarıyla bir bölük ve Südde-i Sa'âdetüm yeniçerilerinden dahı Mısır muhâfazasıyçün altı yüz nefer yeniçeri kullarum gönderilmişdür. Varduklarında vech gördüğün üzre memleket hıfzında olalar ve ta'yîn olunan beğlere yiğirmişer bin akça terakkî olup hükümleri yazılıp gönderildi; ulaştırup hâzır idüp gönderesin. Şöyle ki; beğlerden ve mü[te]ferrika vü çavuşlardan ve gönüllülerden ta'yîn ü defter itdügün kimesnelerden gitmekde inâd ü muhâlefet ideler, aslâ özürleri makbûl olmayup dirlikleri gitmek ile konılmayup haklarından gelinür; ana göre mukayyed olasın. Bu ta'yîn olunan müteferrika vü çavuş u gönüllü vü yeniçerinin birer yıllık mevâciblerin bile gönderesin ve

zâd ü zevâdelerin gemiler ile varması kâbil olan mahallere tedârük ü ihzâr idüp gönderesin ki, muzâyaka çekmeyeler ve iki bin beş yüz kabza tüfenk irsâl olunmuşdur; iki bin kabzasın Yemen'e, beş yüz kabzasın anda hıfzeyleyesin ve kifâyet mikdârı barut gönderesin ve asker halkına deve ihzâr itmek için Mekke şerîfine hüküm gönderilmişdür; mu'accelen hâcin ile gönderesin ki, asker varınca tedârük ide ve müşârun-ileyh Şâm beğlerbeğisi şöyle ki; toğru Şâm'dan huccâc yolından Mekke-i Mükerrreme'ye teveccüh ide, ta'yîn olunan askeri San'â Beğlerbeğisi olan Öztimür-oğlu Osmân *dâme ikbâlühû* ile gönderesin ki, varup Mekke-i Mükerrreme'de mülâkî olalar ve bi'l-cümle gidecek askerün zahîreleri bâbında küllî tedârük idüp eger kurudan, eger gemi ile vâfir ü müstevfî gönderesin ve bundan akdem Hind'e Süveys gemilerinden on beş pâre gemi ile sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olan Hızır ile Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühümâ* ta'yîn olmuş idi. Hâliyâ Yemen mühimm olmağın ol te'hîr olunup Yemen'e varmak emrüm olmuşdur. Ana göre anların dahı mühimmât ü levâzimlerin görüp mu'accelen gönderesin ki, varup Muhâ'da müşârun-ileyhe te'avvuk ideler. Vardukda, vech gördüğü üzre hıdmetde bulunalar ve Aden'de olan askerün zahîresi bâbında haylî muzâyakaları olduğu istimâ' olundu. Vâkı' ise anlara bir mikdâr zahîre tedârük idüp mu'accelen irsâl itmeğe sa'y ü ikdâm idesin ve deşîşe nâzırı olanlar bu senede Haremeyn-i Şerîfeyn'e gidecek deşîşenün henüz nısfın göndermeyüp ihmâl* iderler imiş. Bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup olan deşîşe vakti ile bi't-tamâm gönderüp ve barut dahı mühimdür; anı dahı ale't-tevâlî işletdüresin.

615^H *Şam Beylerbeyi Mustafa Paşa Yemen hizmetine tayin olduğundan Karaman beylerbeyinin Şam'ın muhafazası ve hacıların işlerinin görülmesi ile görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisine mektûb-ı şerîf yazıla ki:

Hâliyâ Şâm Beğlerbeğisi olan Mustafâ Paşa hazretlerine Vezâret ile Yemen'de ba'zı hıdmet emrolunup ve sizün ol diyârun ehl-i vuk[û]fı olup yarar olduğunuz Pâye-i Serîr'e arzolandukda müşârun-ileyh varup ve Şâm'a gelince vilâyet-i Şâm'un muhafazası size emrolunup ol bâbda hüküm-i şerîf irsâl olundu. Ma'lûm-ı şerîfinüzdür ki; huccâcun çıkmaları zamânı karîb olup ol maslahat dahı küllî (?) hıdmetdür ve Şâm'un etrâf [u] eknâfında eşkiyâ-yı A'râbun dahı zamânlarıdır(?); küllî ihtimâm lâzimdür. **Gerekdür [ki:]**

Mektûb-ı vidâd-mashûb vusûl buldukda, fermân-ı şerîfleri mücebince mu'accelen varup irişüp eger huccâc-ı zevi'l-ibtihâc masâlihıdır eger vilâyet-i mezbûrenün hıfz [u] hırâsetidür; cibilletinüzde merkûz ola[n] vüfûr-ı firâset [ü] kiyâset mücebince sa'y [ü] ikdâm eyleyüp inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile eyyâm-ı sa'âdet-i pâdişâhânede tedbîrinüz ile ümmîzdür ki; eger huccâc maslahatı, eger sâyir re'âyâ [vü] berâ[yâ]nun refâhiyyet [ü] itmînânı ve memleket [ü] vilâyet hıfz [u] hırâseti ol vechile görölüp memleket [ü] vilâyet emn [ü] emân üzre olup re'âyâ [vü] berâyâ sa'âdetlü pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin dâyimâ hayr du'âsına meşgûl olup siz dahı inşâ[']allâh (?) hıdmetinüz mukâbelesinde envâ'-ı inâyetlere mazhar olasız.

^H Hüküm metni defterin asıl sayfalarına değil, ayrı bir kâğıda müsvedde biçiminde yazılmış ve

deFTER yapraklarına iliştirilmiştir.

616

Daha önce on beş gemi ile Hind diyarına gitmeleri emrolunan İşkenderiye Kaptanı Hızır Bey ile Süveys Kaptanı Mahmud Bey'in, Yemen'deki karışıklıktan dolayı bu görevlerinin tehir olunduğu ve söz konusu gemiler ile Vezir Mustafa Paşa'nın maiyyetinde Yemen'de görevlendirildikleri; şayet bu görev sırasında karaya top çıkarmak gerekirse bu iş ile Kaptan Hızır Bey'in ilgilenip Mahmud Bey'in gemileri bozmayıp gemilerin muhafazasında kalması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bundan akdem İşkenderiyye Kapudânı olan Hızır'a hüküm ki:

Bundan akdem sana; "on beş pâre gemiler ile Hind'e gitmek" emrüm olmiş idi. Hâliyâ Yemen'de ba'zı fitne vü fesâd zuhûr idüp tedârüki lâzim olmağın bu bâbda ol cânibe asker-i hümayûnum irsâl olunup sâbıkâ şâm Beğlerbeğisi olup hâliyâ Vezîrüm olan Mustafâ Paşa serdâr ta'yîn olunup sen dahi ol gemiler ile Yemen cânibi[n]e varmak emridüp bu bâbda Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühû* bile gitmek emridüp mühimmât ü levâzim ne ise tedârük idüp göndermek için Mısır beğlerbeğisine hükmi-şerîf gönderilmişdir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hâzır u müheyyâ olup gemiler ile müşârun-ileyh ile vakti ve mevsimi ile çıkup Muhâ'ya varup dahi müşârun-ileyh vardukda dîn bâbında ve devlet-i hümayûna müte'allik olan umûrda vech gördüğün üzre hıdmetde bulunasın. şöyle ki; bir mühimm için yâhûd hısâr döğmek için top ıkarılmalu oldukda sen ehil olmağın çıkaracak topları sen çıkarup kuruda lâzim olan hıdmet üzre olup gemileri min-ba'd bozmayup gemilerün cengî vü topcisından ve kürekci vü âletci ve sâyir lâzim olandan bir ferdi çıkarmayup gemileri müretteb ü mükemmel hâzır olup müşârun-ileyh Mahmûd *[d]âme ızzühû* gemilerden ık[may]up gemileri hıfzeyleye ki, anun gibi karada hıdmet üzre iken deryâdan veyâhûd esîrlerden gemilere zarar ihtimâli olmaya.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Süveys Kapudânı Mahmûd Beğ'e yazılmışdur: "...Müşârun-ileyh Hızır topları kuruya çeküp hısâr döğdükde sen gemileri bozmayup ve içinden çıkmayup cengcisinden ve kürekci vü topcısın ve âlâtıcısın ve sâyir lâzim olan kimesneleri taşra çıkarmayup deryâdan veyâ esîrlerden bir zarar olmaya." diyü yazıldı.

617

Mısır'dan Yemen'e gönderilecek olan askerlerin deve vs. ihtiyaçlarının tedarik edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'e irsâl olunacak askerün zahîreleri ehemmi-i mühimmâtındandır. Eyle olsa; mukaddemâ Mahmûd Paşa asker mühimmi için üç bin deve tedârük itmiş.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup eger kurudan, eger deryâdan her ne vechile mümkün ise lâzım olan deve ve sâyir levâzimlerin göresin; "Arza muhtâcdur." di[me]yüp her husûsı tedârük eyleyüp avk u te'hîr itmeyesin; nihâyet sonra ne vechile tedârük idersen arzidesin.

618

Yemen'e gönderilen bazı hükümlerin Cidde ve Mekke şerifi tarafından Yemen'e ulaştırılması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Cidde beğine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen'e küllî asker irsâl olunup mukaddem ba'zı ahkâm gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, Mekke-i Mükerreme şerifi ile müşâvere idüp eger kurudan eger deryâdan her kankı tarafından mu'accelen irişmek kâbil ise mu'accelen ulaştırırsın.

619

İran'dan gelecek Şâhkulu adlı elçi ile adamlarını Üsküdar'dan İstanbul'a geçirmek için dört-beş parça geminin tam tekmil hazırlanması, İstanbul'dan Edirne'ye geleceği zaman kendisine bir süre eşlik edilmesi ve gerekli her türlü ihtiyaçlarının karşılanması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Kapudân paşaya hüküm ki:

Hâliyâ Yukaru Cânib'den Südde-i Sa'âdetüm'e gelecek Şâhkulu nâm ilçiyeye ve bile gelen âdemlerine geçürmek için gemi lâzım olmağın kendü için bir yarar gemi ve sâyirleriçün dört-beş pâre gemi tedârük idüp muhkem zînet idüp ve azebânî* ve topcılar ve kalafatçıları dahı yat u yarağ u tüfenk ile müretteb ü mükemmel idüp Üsküdar'a geçürüp dahı Tekye'ye değin karşı göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrları geçürmek için beş pâre kadirge ihzâr idüp gereği gibi zînet eyleyüp dahı kendü binecek kadirgâda ziyâfet tedârükün görüp Ters-hâne kethudâsın koyasın ki, gelüp girdükde gemide ta'âm gelüp ziyâfet ide. Ammâ; bir vech ile eylesin ki, eger gemilerde ve eger ziyâfetünde kusûr olmaya ve topcılar ve kalafatçıları ve sâyir azebânî* emrüm üzre müretteb ü mükemmel yarağ u yasakı ile Üsküdar'dan öte Tekye'ye varınca karşı gönderesin ve iskeleye çıkdıkda yeniçeri ağası yeniçeri ile hâzır olup konağına anlar

alup gitmek emrüm olmuştur. Ana* göre hüsn-i tedârük eylesin ve İstanbul'dan çıkmalı oldukda anda olan bölük halkına tenbîh eylesin ki, şehirden bir mikdâr çıkarup göndereler. Anlar dahı müretteb olalar ve Mısır'a bin üç yüz nefer kapu halkı ve iki yüz Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerileri ve beş yüz nefer kul-karındaşı yazılup gönderilmek emrüm olmuştur. Mu'accelen anlara kifâyet mikdârı gemiler tedârük idesin; kul-karındaşı barçaya gireler ve Top-hâne'den irsâl olunacak otuz kıt'a darbzen ve ana göre yuvalakları ve bin mikdârı dahı yuvalak için topcıbaşına hüküm gönderilmiştir. Anları dahı gemilere tahmîl idesin ve gidecek gemilere hâliyâ İskenderiyye Kapudânı olan Sığacık Beği olan Hüseyin'e haber gönderüp getürdüp gemileri ana teslîm idüp gönderesin ve Haleb defterdârına Uzeyr'de* kadirga ağacı kesdürmek için olan hükmi ulaştırırsın.

620 *Uzeyr'de beş kadirga ağacı kestirmek üzere gönderilen adamların ihtiyacı için Haleb defterdarı tarafından yeterli miktarda akçe verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Uzeyr'de beş kadirga ağacı kesdürmek için âdem gönderildi. Lâzim olan harcı virmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kifâyet mikdârı harc için akça viresin; avkdan hazer idesin.

621 *Müteveffa Mahmud Paşa'nın hanımına ait evler ile şahsî eşyalarına müdahalede bulunulmaması ve zaptedilen eşyalarının geri verilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Müteveffâ Mahmûd Paşa'nun hâtûnının evleri mühürlenüp ve esbâbı zabtolunmuş. İmdi; hâtûna müte'allik olan esbâba dahl câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffânun hâtûnının mülk esbâbına ve evlerine dahlitdirmeyüp hâtûna müte'allik olan esbâbı aynı ile teslîm idesin.

622 *Mısır'a gitmek üzere yola çıkan Mısır çavuşuna Rodos'a geldiğinde gemi tedarik edilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Mısır çavuşlarından [] irsâl olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp yarar gemi tedârük idüp mahrûse-i mezbûreye îsâl eylesin.

623 *Teftiş sırasında yakalanan fahişeleri nikâhlamak isteyenlere, nikâhtan sonra İstanbul'da duramayacakları, aksi halde tekrar hapsedilecekleri yolunda tenbihte bulunulması.*

Yazıldı.

Hâcî Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 5 Receb, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hîn-i teftîşde tutulup habsolunan fâhişeleri ba'zı kimesneler nikâh etmek isteyüp almak murâd idindükleri istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anların gibi fevâhîşi nikâh ile alan kimesnelere tenbîh idesin ki, nikâh itdüklerinden sonra İstanbul'da durmayup âhar yirlere alup gideler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh ol makûle kimesneler aldıkları fevâhîşe ile İstanbul'da duralar, girü habsolunalar.

624 *Edirne için emrolunan zahîrenin hazırlanıp bu hususta bayramdan sonra gönderilecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Deveyudan Çavuş'a virildi. Fî 2 Receb, sene: 975

Pravadi kâdîsına hüküm ki:

" "Edirne zahîresiyçün gönderilmesi fermân olunan beş yüz müd dakîk ve dört yüz müd arpanun elli müd arpa ve beş yüz müd un Edirne'ye gönderilüp bâkî arpa düstûr-ı mükerrer[m] Vezîrüm Ahmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ ma'âliyhû* tavarları içün ala." diyü emrolunup lâkin; "Edirne'ye gelmesi emrolunan zahîrenün ba'zı gelmemişdür." diyü Sûdde-i Sa'âdetüm çavuşlarından Ca'fer Çavuş i'lâm eylemeğın tefahhus olup teslîmâtlarına tezkireleri olup lâkin ba'zınun beş ve ba'zınun on kîle noksânları olup tekâmîl itdürilüp mîrîden akça virilüp İstabl-ı Âmire'ye teslîm olunmasın" arzylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan zahîreyi cem' idüp hâzırlayasın ki, inşâ'a'llâhü te'âlâ ba'de'l-îd emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel eylesin.

625 *Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Bergos'ta yaptırmakta olduğu câmi için isimleri zikredilen kazalardan belirtilen miktarlarda neccar gönderilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehû* kasaba-i Bergos'da binâ

eylediği câmi‘-ı şerîf mühimmâtı için neccâr lâzım olmağın taht-ı kazândan yetmiş nefer üstâd ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Emrüm üzre taht-ı kazândan mu‘accelen yetmiş nefer üstâd ihrâc idüp isimleriyle defter idüp yarar âdemlerüne koşup mahall-i me‘mûra gönderesin ki, mevsiminde hâzır bulunalar ve bunda olan zâd ü zevâdeleri bâbında her ne harcolursa bî-kusûr bu tarafda virilür. Ana göre tenbîh idüp ta‘yîn olunan mikdârı emrüm üzre esbâblarıyla mu‘accelen göndermek ardınca olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Siroz kâdîsına.

neferan 40

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Selanik kâdîsına.

neferan 60

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Edirne kâdîsına.

neferan 100

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Midillü kâdîsına.

neferan 40

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Gelibolı kâdîsına.

neferan 30

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, () kâdîsına.

neferan 100

626

Mud dahilindeki yollarda ve bellerde harâmilik yaptıkları, insanları zincire vurdukları, fukaraya zulmedip yağma ve gasb faaliyetlerinde bulundukları, müslümanlara iftira ettikleri, şer‘a davet olunduklarında gelmedikleri ve daha bir çok fesadları işledikleri bildirilen Arab tâîfesinin ele geçirilip fesadları ve harâmilikleri sabit olanların siyaset olunup siyaset lâzım gelmeyenlerin ise hapsedilip fesadlarıyla ilgili sicil sûretlerinin gönderilerek gelecek emir doğrultusunda hareket edilmesi.

Yazıldı.

Da'vâcıları olan Yûsuf'a virildi. Fî 5 Receb, sene: 975

İçil Beği olup Karaman muhâfazasında olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Mud kâdîsı mektûb gönderüp; "defe'âtle şirret ü şenâ'atleri sâbit olup haklarından gelinmek fermân olunan tâyife-i Urbân'dan Süleymân Arab ve Ser-arab ve İnebeği ve Emledin nâm şerîrler ba'zı müfsidler ile ittifâk* idüp Südde-i Sa'âdetüm'e varup kendülerin bildürmeyüp; "Ba'zı kimesneler evimüz basup esbâb yağmâ idüp avret katlitdiler." diyü hük-m-i hümayûn îrâd idüp nefsi-i Mud'a geldüklerinde ol diyârun halkı zikrolunan Arabları yollarda ve billerde harâmîliklarda göregelüp kasabada ve mahkemeye karfîb yirde ellerine girmekle güç görüp fukarâ bölük bölük gelüp şikâyet itdüklerinde Arablar, beğlerbeği kethudâsın ve nâyibi muktezâlarına uydurup kasabadan taşra kaldurup ba'îd yirde kondurup nice bî-günâh fakîrleri der-zencîr itdürüp âdem gönderilüp da'vet olundukda gelmeyüp; "Müdde'îye hayır yokdur." diyü cevâb virüp bî-günâh fakîrleri halâs içün ve Sigetvar Seferi vâkı' oldukda İçil sancağı hâlî kalmağla Arablar fırsat bulup yollarda ve billerde ve kurâda nehb ü gâret idüp bir def'a otuz ve bir def'a elli âdem alınup ve ba'zı kurâda fukarânun ehl ü ıyâllerine dahlolunup üzerlerine varılup da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp alınan tavarları aynı ile ellerinde bulunup virmeyüp muhârebeye mübâ-şeret idüp te'annüd ü firâr idüp hâliyâ girü gelüp sûret-i hakda müslimânlara iftirâ vü telbîs idüp hük-m ü kul getirüp te'addî eylemek isterler. "Tâyife-i mezbûre her kande olursa zarar-ı âmdur." diyü ve "Kuttâ'-ı tarîkdur." diyü ol diyârun ulemâ vü sulehâ vü fukarâsı haber virüp ızhâr-ı tezallüm ü teşekkî itdüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan tâyifenün bi'z-zât ahvâllerine mukayyed olup her ne sancağa ve kâdîlğa varurlar ise tecessüs idüp yataklundurup dahı hüsn-i tedârük ile ne vechile mümkün ise elegetürüp vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'atleri ve hırsuz u harâmîlikları zâhir olursa şer'ile siyâset lâzım gelenlere mecâl virmeyüp mahallinde gereği gibi haklarından gelesin; şer'ile siyâset lâzım gelmeyenleri habsidüp zâhir olan fesâdlarınun sûret-i sicillerin gönderüp arzidesin. Sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel idesin. Ammâ; bu bahâne ile kimesneye hılâf-ı şer'-ı şerîf te'addî olmakdan hazer eyleyesin; bi'z-zât görüp kimesneye i'timâd eylemeyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, İçil beğine.

627

Bağdad yeniçerilerinin ulûfelerinin gönderildiği ve bu konuda yol hükmü yazıldığı.

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi. Fî 6 B., sene: 975

Bağdâd beğlerbeğisine varınca kâdîlara hüküm ki:

Bağdâd[d]a olan yeniçerilerin ulûfeleri irsâl olunup kânûn üzre yol hükmî yazılmışdur.

628

Foça'daki kulelerin tamirinde Saruhan sancağı piyadelerinin istihdam edilmesi.

Yazıldı.

Şehzâde lalasına hüküm ki:

Foça'da ta'mîri lâzım olan kulleler için Saruhan sancağı piyâdeleri emrüm olup ol bâbda sancakbeğine hüküm yazılup sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Mu'accelen ihrâc idüp dahı zikrolunan kulleler ta'mîri husûsı için istihdâm idüp itmâm-ı maslahat eylesin.

629

Donanma-i Hümâyûn ilkbaharda deryâya çıkacağından, isimleri zikredilen sancakların beylerinin, sancaklarının muhafazası için yerlerine yarar birini tayin ederek sancaklarındaki züamâ ve erbâb-ı timarı tam techizatlı olarak nevrûzda belirtilen yerlerde gemilere girmek üzere hazır etmeleri; sipahilerin bedel göndermeyip göreve bizzat kendilerinin gelmeleri, aksi takdirde timarlarının alınacağı.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş Badra'ya virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Bolı beğisine hüküm ki:

Hâliyâ evvel-bahârda deryâya Donanma-i Hümâyûn çıkmak emrüm olup sen dahı sancağın askeri ile hâzır olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp sancağının zü'amâ vü erbâb-ı tîmârına gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, her biri kânûn-nâme-i hümâyûn [mûcebince] cebe vü cevşenleri ve sâyir âlât-ı harb u kıtâl ve edevât-ı ceng ü cidâlleriyle hâzır u müheyyâ olup sen dahı kânûn üzere hâzır olup nevrûzda cümle sancağın askeriyle müretteb ü mükemmel düşmen yarağıyla mahrûse-i İstanbul'da hâzır bulunasın ki, gemilere girüp inşâ'a'llâhü te'âlâ teveccüh eylesin ve sancağın hıfzı için yarar âdemün ta'yîn idüp hırâset itdüresin ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin. Sipâhîlerin bedelleri makbûl değil; her biri kendü bi'z-zât eşeler. Şöyle ki; kendüler gitmeyüp bedel göndereler, yoklamada tîmârı alınıp min-ba'd eyle ma'zûl olurlar.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Kocaili beğine; "... İstanbul'da girer..."

Yazıldı.

Çavuşbaşına gönderildi.

Bir sûreti, Biga beğine; "... Boğaz Hısâr'da hâzır olur... Sipâhîlerin bedelleri makbûl değildir..." diyü.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Karesi beğine; "... Boğaz Hısâr'da hâzır olur... Sipâhîlerün bedelleri makbûl değildir..." diyü

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Mağnisa beğine; "... Sığacık hıfzı için ta'yîn olunan iki yüz nefer sipâhîden mâ'adâsıyla Boğaz Hısâr'da... Sipâhîlerün bedelleri makbûl değildir..." diyü.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Ağrıboz beğine; "... Kendü bakâyâ tahsîlinde kalup sancağı askerini alaybeğisi ile şimdiye değin ne mahalde gemiye giregelmişler ise girü ol mahalde hâzır olalar..." diyü

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Karlılı beğine; "... Kadîmden ne mahalde gemiye giregelmişler ise girü ol mahalde hâzır olasız..." diyü yazılmışdur.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, İnebahtı Beği Osmânşâh Beğ'e; "... İnebahtı sipâhîlerin alaybeğlerine koşup ne mahalde gemiye giregelmişler ise girü ol mahalde gireler..." diyü.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûret dahi, Rûmili beğlerbeğisine yazılmışdur. "... Gelibolı sipâhîlerin nevrûzda Boğaz'da hâzır olup gemilere girmek için tenbîh eylesin..." diyü hükm-i şerîf yazılmışdur.

630

Donanma ilkbaharda deryâya çıkacağından, düşman taraflarına levend gemileri ve casuslar gönderilerek düşmanın niyeti ve durumu hakkında sağlıklı haber toplanıp arzolanması ve Mora kıyılarının sıkı bir şekilde korunması.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Mora beğine hüküm ki:

Hâliyâ evvel-bahârda deryâya Donanma-i Hümayûnum çıkmak emrüm olup küffâr-ı hâksârın ahvâl ü etvârı ve fikr-i fâsid [ü] hareketleri ne idüğü ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Küffâr-ı hâksâr taraflarına levend gemilerin gönderüp ahvâl ü etvârı ve fikr-i fâsid [ve] hayâl-i kâsidleri ne olup ve hareketleri kankı cânibe idüğün haber aldurup vukû'ı üzre arzidesin ve sancağunda olan yalıları onat vechile hıfz u hırâset* itdürüp küffâr câniblerine

dâyimâ câsûs göndermekden hâlî olmayup her ne haber sâdır olursa i'lâm idesin.

631 *Başkaldırdıkları bildirilen Manya Burnu'ndaki kâfirlerin haraç ve vergilerini verip vermediklerinin ve gerçekten isyan edip etmediklerinin araştırılarak sonucun arzolanması.*

Yazıldı.

Çavuşbaşına virildi. Fî

Ba'dehû Mustafâ Çavuş'a.

Mezistre beğine, kâdîsına hüküm ki:

Man[y]a Burnı'nda olan keferenün sen ki beğsin, "ısyân üzre oldukların" bildürmüşsin.

İmdi; buyurdum ki:

Vusûl buldukda, görüp arzitdüğün gibi midür, harâc [ve] sâyir virgülerin şer' u kânûn üzre edâ iderler mi, yohsa ısyân üzre midürler, nicedür; vukû'ı üzre yazup bildüresin.

632 *Ağrıboz sancağındaki tereke narhının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Ağrıboz beğine hüküm ki:

Taht-ı livânda hâliyâ terekenün narhı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'l-fi'l tereke ol sancakda ne narh üzredür; yazup bildüresin.

633 *Belgrad Kalesi için daha önce dökülen dörder ve beşer dirhem atar tüfek fındığından üç milyon adet daha döktürülmesi.*

Yazıldı.

Topcılarbaşına virildi. Fî 11 Receb, sene: 975

Topcıbaşına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan evvel; "Kal'a-i Belgrad mühimmi içün dörder ve beşer dirhem atar tüfenk finduğı lâzım ü mühimm olmağın vakti ile tedârük olunup Kal'a-i Belgrad'a irsâl olunması" emrolunmuş; mukaddemâ yigirmi kerre yüz bin finduk dökölüp kal'a-i mezbûrede der-mahzen olduğı" i'lâm olunmuş. Zikrolunan yigirmi kerre yüz bin findukdan dahı dökilmek emrüm olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, âdem gönderüp emr-i sâbık üzre otuz kerre yüz bin finduk dahı dökdüresin.

634 *Yemen'de bulunan askerin elinde çok az miktarda tüfek ve zahire kaldığı bildirildiğinden, Yemen için mümkün olduğu kadar zahire, silâh ve mühimmât tedarik edilip âcilen gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

"Yemen'de ancak yigirmi kabza tüfenk kalup ve zahîreleri dahi killet üzre idüğü" i'lâm olunmuşdur. İmdi; askerden mukaddem mümkün olduğu kadar zahîre vü yarak göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Mümkün olduğu kadar te'hîr itmeyüp zahîre vü tüfenk ü barut [ve] sâyir yarakdan tedârük eyleyüp bir çekdürür gemi ile askerden mukaddem Yemen'e irsâl eyleyesin. Gönderdüğü gemi re'îsine onat tenbîh idesin ki, gaflet üzre olmaya. Eger celbe ile ve eger her ne hâl ile mümkün ise asker[den] mukaddem Yemen halkına zahîre yitişdüresin ve gidecek askerün levâzimleri için Hasan Çavuş gönderilmişdür; her ne lâzım olursa; "Arza muhtâcdur." dimeyesin; bî-kusûr müretteb eyleyüp ba'dehû arzidesin ve eğlendürmeyesin ki, varup hıdmetde olalar ve Yemen halkına istimâlet kâğıdın gönderesin ki; "Asker ü zahîre gönderilmişdür." diyü tâ ki kuvvet-i kalb hâsıl eyleyeler ve her ne ahvâl ü ahhâr sâdır olursa tevâtüren arzeyelesin.

635

Mısır'da bulunan Şeyh İsa'nın bütün aile efradıyla birlikte Rodos'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Bundan akdem fevtolan Mahmûd Paşa'ya; "Şeyh İsa'yı tevâbi'ı ile Rodos'a gönderesin." diyü emrüm olmuş idi. Ol emrüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Cemî' tevâbi'ı ve levâhıkı ile Rodos'a gönderüp teslim eyleyesin.

636

İlkbaharda elli-altmış geminin koruma görevi yapmak üzere denize açılması gerektiğinden liman, tersâne ve diğer yerlerde ne miktar gemi bulunduğunun ve mevcut mirî esirlerle ne kadar gemi donatılabileceğinin bildirilmesi ve yüz gemi hazırlandığı yolunda şâyia çıkarılması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Kapudân paşaya hüküm ki:

İnşâ'a'llâh evvel-bahârda deryâ yüzün hıfz için elli-altmış pâre gemi donanup hâzır olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Bi'l-fi'l limanda ne mikdâr gemi vardur ve kuruya çekilmiş Ters-hâne'de ne mikdârdur ve mirî esîr rû'esâda olanlar ile ne mikdâr gemi donatmak kâbildür; mufassal yazup bildüresin. Ammâ; "Yüz pâre gemi ihzâr olunmak emrolundı." diyü sî* u sadâ çıkarasın.

637

Lazar adlı müfsidin Coşet Kalesi'ni almaya hazırlandığına dair Erdel kralından gelen haberler hakkında Tımışvar beylerbeyinin gönderdiği mektubun alındığı; mektupta belirtildiği gibi düşmanın herhangi bir hazırlığı veya hareketi olup olmadığının araştırılıp bildirilmesi; herhangi bir harekete giriştiklerinde Budun beylerbeyi ile haberleşip haklarından gelinmesi ve düşman hakkında toplanan bilgilerin zamanında ulaştırılması.

Yazıldı.

Budun çavuşlarından Ahmed'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hâliyâ Kral-oğlı'ndan sana mektûb gelüp Laza[r]'i'nün hareketi olup Coşet nâm kal'aların almak fikrinde oldukların" bildürüp andan gayri her ne dimiş isen ma'lûm oldu. İmdi; sen dahı ol serhaddesin; şimdiye değin sen ne haber aldun, bu husûs vâkı' mıdur, vâkı' ise senün câsûslarun getürdüğü haberi niçün bildürmeyesin ? İmdi; **buyurdum ki:**

Bu husûsı tamâm dikkat ü ihtimâm eyleyüp yarar câsûslar ile tecessüs idüp dahı anun gibi küffâr-ı hâksârun bu vechile fikr-i fesâdı var mıdur ? Südde-i Sa'âdetüm'de sulh için ilçileri var iken bu vechile itme[nü]n aslı anlanmaz. Tamâm ahvâllerine vâkıf olup anun gibi bir fesâda mübâşere[t] iderler ise müşârun-ileyh Kral-oğlı ile ve Budun beğlerbeğisi ile haberleşüp dahı vech ü münâsib olduğu üzere a'dânun def'-ı mazarratı bâbında ve dîn [ü] devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eylesin. Ammâ, şöyle ki; ol cânibden bir hareket olmayup mücerred bir gavgâ karış[du]rmak için bir vaz' itmeyesin.

638

Bkz. hkm. 556.

Yazıldı.

Tımışvar Defterdârı olup vilâyet tahrîri emrolunan Muharrem'e hüküm ki:

Hâliyâ Erdel kralı âdemi Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Erdel'e tâbi' ba'zı yirleri tahrîr eylemek istediğün" i'lâm eylemeğın bundan akdem ol cevânib tahrîr eyleyen* Halîl Beğ defterinün sûreti ihrâc olunup mezkûra virilüp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan defterde mastûr olan yirleri tahrîr eyleyüp beğlerbeği cânibinden ber-vech-i tahmîn hâric ez-defter sipâhîye ve gayriye virilen Erdel'e tâbi' yirleri tahrîr eylemeyüp müte'âriz olmayasın.

639

Erdel kralı Lazar adlı müfsidin etrafına topladığı bir miktar asker ile Coşet Kalesi'ni ele geçirip daha sonra da Boğdan tarafına saldırma fikrinde olduğunu bildirmesine karşılık, Budun beylerbeyi tarafından hiç bir haber gelmediği; Budun beylerbeyinin bunun sebebini bildirmesi ve sırnadaki Nemçe grofu ile, bir yandan sulh talebinde bulunurken diğer taraftan saldırı hazırlığında bulunmalarının aslı olup olmadığı hususunu görüşmesi ve gafilete düşmeyip Tımışvar beylerbeyi ile haberleşip düşmanın durumunu yakından takip etmesi ve gelişmeler hakkında bilgi vermesi.

Yazıldı.

Budun çavuşlarından Ahmed'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Erdel kralı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lazar nâm müfsid girü müstevfî asker cem' idüp gaflet ile Coşet nâm kal'asın alup andan Boğdan cânibine el katmak fikrinde olduğın" bildürüp Tımışvar beğlerbeğisi dahı; "Câsûslarımız gelüp ol vechile hareketi vardır." diyü i'lâm idüp ammâ; bu haber senün tarafundan gelmeyüp ol asıl hareket olduğın bildürmedün. Senün câsûsların yok mıdır, bu haber vâkı' ise sen niçün ma'lûm idinüp i'lâm itmeyesin, yohsa gayr-i vâkı' mıdır; vâkı' olduğu takdîrce Südde-i Sa'âdetüm'e sulh için ilçileri gelmiş iken bu asıl husûmet () îcâb ider ahvâle mübâşeret itmenün* aslı nedür; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûs vâkı' mıdır ve dahı nice haber aldun; eger vâkı' ise ol serhadde olan grof ile bu ahvâli haberleşüp sulh talebinde iken böyle eylemenün aslı nedür ? Şöyle ki; sulh murâd ise mezkûr müfside aslâ cem'ıyyet itdürmeyüp kendü hâllerinde olalar. Ammâ; sen dahı a'dânun mekr [ü] hîlesinden gaflet itmeyüp ahvâllerin tecessüs idüp sahîh ahvâllerine vâkıf olup anun gibi fikr-i fâsidi mukarrer ise gaflet üze olmayup sen dahı hufyeten hâzır olup kral-ı müşârun-ileyh ile ve Tımışvar beğlerbeğisi ile dahı haberleşüp dahı a'dâdan gaflet ile Memâlik-i Mahrûse'ye eger Kral-oğlı'na tâbî' Coşet ve sâyir kal'alarına zarar irişdürmekden hazer eyleyüp lâzım geldükde te'hîr itmeyüp def'-ı mazarratları bâbında vech ü münâsib olduğu üze dîn bâbında bezl-i makdûr idesin.

640

Rum vilâyetinde Emvâl-i Hâssa Nâzırı olan Ali emin ve âmillerin zimmetlerindeki mâl-ı mirînin tahsili için yarar çavuş taleb ettiğinden bu görevin Pehlivan Çavuş oğullarına verildiği; adigeçen çavuşların da borcu olanlardan en kısa zamanda borçlarını tahsil ederek nevrüza kadar göndermeleri.

Yazıldı.

Mektûb getüren nâzır âdemi Himmet'e virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Pehlivân Çavuş oğulları Mehmed ve Ahmed ve Mahmûd Çavuşlar'a hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Rûm'da Emvâl-i Hâssa Nâzır[ı] olan Alî mektûb gönderüp; "Tahvîlinde olan emînlerin küllî der-anbâr mahsûli olup ve ümenâ vü ummâl zimmetinde dahı haylî mahsûl kalup gelen havâleler tahsîline kâdir olmayup tahvîli tamâm olan

emînlerün alâkasın kat' ve tahvîli tamâm olmayanların dahı lâzim olan mâlların tahsîl için yarar çavuş lâzımdır." diyü i'lâm eylemiş*. İmdi; nevrûz karîb olup emvâl-i hâssanun ol zamâna değin tahsîli mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Her birinüz gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup anun gibi der-anbâr olmuş terekeyi narh-ı rûzî üzre bey' itdürüp akçasın bî-kusûr tahsîl idüp ümenâ vü ummâl tahvîli tamâm olup üzerlerinde bâkîleri kalanların dahı bâkîlerin vakti ile tahsîl eyleyüp bir akça bâkî komayup alâkaların kat' idüp tahvîli tamâm olmayanların üzerlerine lâzim olan mâl-ı mîrîyi zuhûra getirüp nevrûza değin irsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdir; ihmâl itmeyesiz, sonra özrün makbûl olmaz.

641 *Haleb Defterdarlığı'na tâbi olan Trablus ve diğer mukâtaalara Şam defterdarı tarafından müdahalede bulunulmaması.*

Yazıldı.

Bâlî Çelebi Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Receb, sene: 975

Şam defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîf gönderilüp; "Trablus ve ana tâbi' olan ba'zı mukâta'ayı Haleb defterdârına tâbi' olup Haleb defterdârı göre; sen dahlitmeyesin." diyü emrüm olmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. Hâliyâ emr-i sâbık üzre ta'yîn olunan mukâta'aya girü senün tarafundan dahlolunduğu istimâ' olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık mücebince Haleb Defterdârlığı'na tâbi' olan eger Trablus ve ger gayri mukâta'âta dahl ü ta'arruz eylemeyesin.

642 *Mâl-ı mirî tahsili için Haleb defterdarı yanında görevlendirilen yeniçeriler yeterli olmadığından, Şam beylerbeyi tarafından görevli yeniçeri sayısının seksene çıkarılması.*

Yazıldı.

Şam beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mâl-ı mîrî tahsîli için Haleb defterdârı yanında olan yeniçeri kifâyet itmeyüp bir mikdâr yeniçeri dahı taleb eylemeğin müşârun-ileyhe istihdâm için seksen yeniçeri ta'yîn eylesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh yanında mâl-ı mîrî tahsîli için ta'yîn olunan yeniçeri ne mikdâr ise bâkîsin dahı ta'yîn eyleyüp seksen nefere yitişdürüp irsâl eyleyesin ki, lâzim olan hıdemâta istihdâm olunalar.

643 *Radomir kazası dahilinde bulunan derbentlerin gereği gibi korunması, yolların temizlenmesi ve yolcuların geliş-gidişlerine engel olacak şeylerin ortadan kaldırılması.*

Yazıldı.

Radomir kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı‘ olan derbendlerin yolların hıfz u hırâset olunmakdan ale'l-husûs Kavala yolu beklenmeyüp müzâhame olduğu istimâ‘ olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, derbendleri onat vechile hıfz u hırâset eyleyüp yolların pâk eyleyüp tathîr eyleyeler ki, yolcular müzâhame vü ta‘b çekmeyeler. Ba‘de't-tenbîh eslemeyüp inâd idenleri te‘dîb eylesin.

644

Hâssa saraçlardan Mustafa ve Osman tarafından Istabl-ı Âmire için Gümülcine ahalisinden mübâyaa olunan arpanın bedelinin ahaliye tam ödenip ödenmediği ve bu konuda saraçlar ve nâibler tarafından ahaliye baskı yapıp yapılmadığı hususlarının teftiş olunup ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi.

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Gümülcine kâdîsı mektûb gönderüp; "Hâssa serrâclardan Mustafâ ve Osmân ile Istabl-ı Âmire mühimmi için irsâl olunan iki yüz kırk bin akçanın yüz elli sekiz bin iki yüz akçasıyla her kilesi sekizer akçaya olmak hısâbı üzre Gümülcine müddi ile tokuz yüz seksen sekiz buçuk müd beş kîle arpa alındı –ki, İstanbul müddi ile bin iki yüz otuz altı müdd olur– ve mahzenler icâresine ve gazel bahâsına üç yüz akça harcolunup bu mikdârdan ziyâdeye re‘âyânun tahammüli olmamağın meblağ-ı mezbûrdan bâkî kalan seksen bir bin beş yüz akça girü mezbûrlarla Hızâne-i Âmire'ye irsâl olundu." diyü arzitmeğın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından olan İbrâhîm Çavuş vardukda, bu husûsı teftiş idüp göresiz; arzolunduğı gibi buğdayun kilesi sekizer akçaya mı alınmışdur ve re‘âyâya sekizer akça vâsıl olmuş mıdur; "Serrâclar ikişer akçasın alkomışlar." diyü istimâ‘ olmuşdur; tamâm vâkıf olup nice olmuşdur, re‘âyâya sekizer akça vâsıl olmamış mıdur, yohsa ikişer akça noksân üzre [mi] virilmişdür ve Filibe'den () virilmemiş midür, nicedür; () serrâclardan, nâyiblerden re‘âyâya te‘addî olmuş mıdur, mufassal bildüresiz.

645

Sana Beylerbeyi Rıdvan'ın reâya üzerindeki baskısı nedeniyle isyan eden Arap eşkıyasına karşı isimleri yazılı Arap beylerinin Osmanlı askerine gösterdiği iyi niyet ve yardımın memnuniyet verici olduğu; zikredilen beylerin bundan sonra da aynı şekilde hizmette bulunup isyanı bastırmak üzere gönderilen Vezir Mustafa Paşa'ya yardımcı olmaları.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî selh-ı C., sene: 975

Arab beğlerinden Evcile-oğlu Ahmed Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem San'â Beğlerbeğisi olan Rıdvân'un re'âyâya te'addîsi olup ol [e]cilden re'âyâ ba'zı eşkıyâ-yı A'râb ile yek-dil olup ol cânibde haylî fitne vü fesâda mübâşeret eyleyüp ba'zı kılâ' u nevâhîye müstevlî olmuşlar. Ol esnâda senün cibilletünde* merkûz olan sadâkat [ü] ihlâs ve Südde-i Sa'âdetüm'e olan ubûdiyyet [ü] ihlâsun muktezâsınca asker-i İslâm'a haylî mu'âve[ne]t ü muzâheret idüp hıdmetde bulunduğun* i'lâm olundu. Senün tî[ne]tünde merkûz olan vüfûr-ı şehâmet ve fart-ı şecâ'atünden dahı umılan bunun emsâli hisâl-i hamîde idi; yüzün ağ* olsun. Eyle olsa; inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ehl-i İslâm ile muhârebe vü mukâtele iden eşkı[y]â-yı A'râb'un haklarından gelmek için düstûr-ı mükerrerrem Vezîrüm Mustafâ Paşa asker-i İslâm-ı zafer-fercâm ile irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ varup vusûl buldukda, gelüp müşârun-ileyh ile mülâkî olup dahı kadîmden Südde-i Sa'âdetüm'de olan rıkkı[yye]tün muktezâsınca a'dânun hakkından gelmek bâbında eger askere zahîre tedârükde envâ'-ı hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup inşâ'a'llâhü te'âlâ zuhûr iden hıdemât-ı mebrû[re]n mûcib-i inâyet-i aliyye-i [husrevânem] olmak mukarrer bilesin. Ana göre dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda müşârun-ileyh vech gördüğü ile sa'y [ü] ikdâm eylesin ve yiğirmişer bin akça terakkî dahı olmuşdur; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Şehlâ Mehmed['e] yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Kâsım Hilâlî'ye.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Pîrî Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Fâyık Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Mustafâ Beğ'e.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, meşâyıh-ı Urbân'dan Şeyh İdrîs Bâkiri'ye.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, diğer Mustafâ Beğ'e.

646

Halonik ve Yergöği kalelerinde bulunan hırsız ve harâmilerin, Eflak reâyasının hayvanlarını çalıp çeşitli zararlar verdikleri şikâyet edildiğinden, konunun araştırılması ve suçluların yakalamıp gerekli cezanın verilmesi.

Yazıldı.

Eflak voyvodasının mektûb getüren âdemine virildi. Fî 26 C., sene: 975

Niğbolı ve Çernovi kâdîlarına hüküm ki:

Eflak Voyvodası Petre mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûra tâbi‘ Halonik ve Yirgöği nâm kal‘alar Eflak [yaka]sında olup zikrolunan kal‘aların hırsız u harâm-zâdeleri vilâyet-i Eflak'un bârgîrlerin ve sığırların sirka idüp vilâyeti harâb idüp re‘âyâ ellerinden âciz ü fûrûmânde kalmışlardır." diyü; "şer‘le teftîş olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle tavarları sirka olanlar vardukda, eger kendülerün mazınnalarından, eger andan gayri zikrolunan kal‘anın mazınna vü mütteheme olanların ihzâr idüp husamâ muvâchesinde hakk üzre şer‘le teftîş idüp göresiz; bunun gibi zikrolunan kal‘aların ehl-i fesâdı vilâyet-i mezbûreden tavarların sirka itdükleri sâbit ü zâhir ola, sipâhî ise habsidüp arzidesiz; değil ise emr-i şer‘ ne ise icrâ idüp yerine koyasız. Ammâ; tamâm hakk üzerine olup kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı şer‘ te‘addî itdürmeyesiz. Bu bâbda Dergâh-ı Mu‘allâ çavuşlarından Süleymân mübâşir [ola].

647

Daha önce siyaset olunmaları emredildiği halde hapisten salıverildikleri için siyaset olunamayan ve bu hususta haklarında yeniden emir çıkarılan Anabolı Azebleri Ağası Cafer'in kâtillerinin henüz yakalanmadığı bildirildiğinden, sözkonusu kâtillerin mutlaka yakalanıp siyaset olunmaları ve emrin yerine getirildiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Müteveffâ Ca‘fer‘ün karındaşına virildi. Fî 26 C., sene: 975

Mora ve Mezistre beğlerine hüküm ki:

Bundan akdem Mora Beği olan Osmânşâh *dâme ulüvvühûya* hükm-i şerîf gönderilüp; "Sâbıkâ Anabolı Azebleri Ağası iken katlolunan Ca‘fer‘ün katline mübâşir olanlardan Peltek Hasan ve Arab Mehmed oğlu Yûnus ve Memicân ve Yeniçeri Hüseyin ve Hasan Kethudâ-oğlu nâm kimesneler katlitdükleri sicill olunup siyâset olunmalarıyçün hükm-i şerîf gönderilmiş iken ol emr-i hümayûn mücebince mezkûrlar siyâset olunmayup habsden ıtlâk olundukları istimâ‘ olunmağın ol sebebden kâdî azlolunup mezkûrları eger kâdî ıtlâk itmiş ise kâdîya buldurup ve eger senün ma‘rifetünle ıtlâk olunmuş ise ikinüz bulup mahallinde cümlesine siyâset idüp emrüm yerine varduğın i‘lâm idesin." diyü fermân olunup ol hükm-i şerîfümle dahı mezkûrlar elegendi[mey]üp siyâset olun[ma]dukları i‘lâm olundu. İmdi; bu husûsda size i‘timâd-ı hümayûnum olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsda ikinüz dahı tamâm mukayyed olup dikkat ü ihtimâm

eyleyüp zikrolunan kâtilleri eger kefillerine ve eger bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara her kande ise buldurup getürdüp emr-i sâbık mücebince haklarından gelüp emrüm yirine varduğın yazup bildüresiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Receb, sene: 975, der-Edirne

648

Üsküb, Kalkandelen ve Priştine kazalarında işlenen güherçilenin kıntarının kaç akçeye malolduğunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Abdülazîz'e virildi. Fî 4 Receb, sene: 975

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Üsküb ve Kalkandelen ve Priştine kazâlarında güherçile işlenmek için bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup Üsküb kazâsında Alî ve Abdülazîz on bir ve Priştine kazâsında Îsâ ve Osmân sekiz kıntâr bir çâryek ve Kratova kazâsında Nogerîç nâhiyesinde Mustafâ iki kıntârdan bir çâryek cümle yigirmi bir kıntâr güherçile işlenüp Üsküb Kal'ası'nda hıfzolunduğın ve min-ba'd işlenür mi, yohsa ferâgat olunur mı ?" diyü bildürmişsin. Ammâ; her kıntâr ne mikdâr akçaya olur; bildürmemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

İşlenen güherçilenün her kıntârı ne mikdâr akçaya olur; yazup bildüresin.

649

Dukagin'in tahririni yapmakta olan Kâsım Bey'in tahriri neden geciktirdiğini bildirmesi ve tahrir işini bir an önce bitirmesi.

Yazıldı.

Âdemlerinden Alî'ye virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

Dukagin Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Tahrîrinde olduğun sancakların tahrîri bu zamâna [dek] itmâm olunmayup eğlendürmeğe sebep nedür ? **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp mu'accelen itmâma irişdürmek bâbında sa'y ü ihtimâm idesin.

650

Kızılağaç, Ruskasrı ve Zağra Eskisi kazalarında bulunan celeplerin bahar mevsimi koyunlarını derhal ihrac edip Edirne'ye göndermeleri.

Yazıldı.

Memî Çavuş'a virildi. Fî 2 Receb, sene: 975

Kızılağaç ve Ruskasrı* ve Zağra Eskisi kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda olan ceblere bahâr mevsimi koyunı mu'accelen mahrûse-i

Edirne'ye gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olan celeblerün bahâr mevsimi koyunun defter mûcebince mu'accelen müşârun-ileyh ihrâc idüp vakti ile çavuşumla mahrûse-i mezbûreye gönderesiz ki, ete muzâyaka çekilmelü olmaya. Bu husûs ehemmi-mühimmât dandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

651 *Edirne zahiresi için Varna'dan istenen ve bir kısmı gönderilen zahirenin kalan kısmının da hazırlanması ve gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Deveyudan Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 5 Receb, sene: 975

Varna kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "sâbıkâ Edirne zahîresiyçün emr-i şerîf mûcebince Varna kazâsından İstanbul müddi ile bin dört yüz müd zahîre ihrâc olunup mukaddem Edirne'ye gönderilüp fûrûht olunup lâkin; "İhrâc olunan zahîrenün ekseri gelmemişdür." diyü Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer i'lâm eylemeğin zahîre tevzî' olunan kurâ cem' olunup teslimâtlarına tezkiireleri olup kiminde beş kiminde on kile () olup tekmi'l itdürilüp her birinün akçası virilüp Istabl-ı Âmire mühimmi için İstanbul'a gönderilmek" husûsı arz olunmuş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan zahîre[yi] cem' itdürüp hâzır eyleyesin. İnşâ'a'llâ-hü'l-E'azz ba'de'l-îd emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel idesin.

652 *Lofça kadısının, ahalinin kendilerinden istenen zahireyi vermek istemediklerini bildirdiği, reâyadan bazı kimselerin ise sanat ehli oldukları için zahire vermeye kudretleri olmadığını arz ettiklerinden, konunun Zağra-i Atık kadısı tarafından araştırılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 2 Receb, sene: 975

Zağra-i Atık kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Lofça kâdîsı mektûb gönderüp; "Ber-mûceb-i emr re'âyâya zahîre tedârûki berâber ta'yîn olunup nefsi-i Lofça'dan sâkin olanlar cümleden ganî olup kadîmden etrâf kurâ ile bunun gibi hıdmet vâkı' oldukda bile çekegelmişler iken hâliyâ fermân olunan zahîreyi getürmekde te'allül ü te'annüd iderler." diyü arzitmiş ve ba'zı re'âyâ dahı Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Biz ehl-i san'at olup terekemüz ve çift [ü] çibuğumuz yokdur." diyü arz-ı hâl itdiler.* İmdi; bundan akdem zahîre için irsâl olunan emr-i şerîfde kâdir olup terekesi olanlardan emrolunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Göresin; mezkûr kâdî terekesi olanlara hımâyet idüp olmayanlara teklîf idüp kimesneden bu bahâne ile ahz ü celb itmiş midür, nicedür ve bu şekvâ idenler çift ü çibuğa kâdir ve terekeye mâlik kimesneler midür, yohsa arzitdikleri gibi ehl-i san'at olup fakîrlar

midür ve gayri bu asıl zahîr[e] salındukda anlara bile salınıgelmış midür, nicedür; yazup bildüresin.

653

Mağrib Trablusu Beylerbeyi Ali Paşa'nın, reâyanın emniyette olduğu, fakat düşmanın donanma hazırladığı ve baharda Trablus taraflarına saldıracakları yolunda gönderdiği haberlerin alındığı; donanmanın baharda yüz elli gemi ile deryâya çıkacağı; kendisinin de o taraftaki gönüllü reis ve kaptanlar ile birlikte, halka ve memlekete düşmandan bir zarar gelmemesi için gayret göstermesi ve düşman hakkında bilgi toplayıp arzetmesi.

Yazıldı.

Haber getüren Memi Re'îs'e virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Mağrib Trablusu Beğlerbeğisi Alî Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Ol cânibde olan re'âyâ vü berâyâ emn ü emân üzre olup Arab u Urbâ[n] itâ'atde olup küffâr-ı hâksârün İspanya'da Kartacena nâm mahalde toksan yedi pâre kadirğası cem' olup soltat yük[le]düp ba'dehû Frengistân'da Anapoli'ye geçüp altmış kıt'a barça cem' idüp ve zahîre hâzırlayup muhkem dernek eyleyüp diyâr-ı Garb'dan bir yire düşmek tedârükin idüp muhkem cem'ıyyet üzredür. Şöyle ki; evvel-bahârda Donanma-i Hümayûn ihrâc olunmaya, bu cem'ıyyet ile diyâr-ı Garb'dan bir yire düşmek mukarrerdür." diyü bildürmişsin. İnşâ'alla'ülâhü'l-E'azz deryâyâ evvel-bahârda yüz elli pâre kadirğa donadup çıkmak emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı ol cânibde olan kapudânlar ve gönüllü re'îsleri ile hüsn-i ittihâd* u ittifâk ile ol cânibün hıfz u hırâsetinde olup küffâr-ı hâksârdan ve gayriden memleket [ü] vilâyete ve re'âyâya zarar irişdürmemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve yarar câsûslar gönderüp küffârın ahvâl ü etvârı ve fikr-i fâsidleri ve do[na]nma-i hezîmet-âsârlarının* kemm ü keyfiyye[ti]n ma'lûm idinüp dahı vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

654

Bağdad'da görevli yeniçerilere gönderilecek ulûfeleri götürmek üzere yeniçeri ağası tarafından yeterli sayıda adam görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd'da olan yeniçeri kullarumun ulûfeleri gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Göndermelü oldukda, kifâyet mikdârı âdem ile gönderesin [ki], yolda izde zarar ihtimâli olmaya.

655

Cezâyir-i Garb'da yeniçeriler ile azebler arasında anlaşmazlık olduğu ve Kostantin'deki reâyanın isyan ettiğinin haber alındığı; ancak reâyanın isyanı zulümden kaynaklanıp zulüm kalkarsa isyan da sona ereceğinden, bidatlerin kaldırılıp halka zulüm ve haksızlık yapılmasının önlenerek huzurun sağlanması; yeniçeri ve azeblerin de eskiden olduğu şekilde istihdam olunarak aralarındaki ihtilâfın giderilmesi; ayrıca düşman donanmasının saldırma ihtimali olduğu için hazırlıklı bulunulması.

Yazıldı.

Haber getiren Memi Re'îs[e] virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Cezâyir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ anda olan yeniçeri kullarum ile azeb tâyifesi mâbeyni[n]de ihtilâl olduğu ve Kostantin'de olan re'âyâ isyân üzere olduğu istimâ' olundu. İmdi; re'âyânun isyân itmeğe bâ'ıs zâlim olanların zulmitdüklerinden nâşîdür; yohsa re'âyâ vü berâyâ huzûr-ı hâl [ve] ferâğ-ı bâl üzere olalar, niçün isyân iderler. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bunların gibi eger zikrolunan tâyifedür, eger gayridür; zâlimlerin zulmi ise gereği gibi te'kîd idesin ki, şer' u kânûndan hâric bid'at ihdâs idüp olıgelene muhâlif te'addî vü tecâvüz itdürmeyesin ve kadîmden yeniçeri vü azeb tâyifesi ne vechile istihdâm olunugelmiş* ise girü üslûb-ı sâbık üzere istihdâm olunup olıgelene muhâlif anlar dahı iş eylemeye; mâbeynlerinde bâ'ıs-ı ihtilâl olmaya ve küffâr-ı hâksârun deryâda hareketi olduğu istimâ' olundu. Evvel-bahârda inşâ'a'llâhü te'âlâ Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrolunmuşdur. Sen dahı eger yeniçeridür ve eger gayridür; hâzır olup vakti ile hıfz u hırâsetde olasın.

656

Mısır mühimmâtı için gönderilecek gemilerin hemen hazırlanması ve mirî esirlerden yeterli sayıda kürekçi gönderilmesi; ayrıca elçi Dersaâdet'ten uğurlanacağı zaman çâşnigirlerin de Aşçı Mustafa'nın başbuğluğunda bölük halkı ile birlikte gönderilmesi.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf üzere ilçi hus[û]sin ve gemiler ihzârı ve gönderilecek bölük nice olduğın ve Mısır'a gidecek gemiler ne zamânda hâzır olup ve kürekci ne yirden tedârük olunur ?" diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Mısır mühimmi için emrolunan gemileri hemân ihzâr idüp küreğe mirî esirlerden kifâyet itmez ise re'îslerde olan esirlerden gemileri hemân ihzâr u tekâmîl idüp te'hîr itmeyesin ve ilçiyi gönderigitmek için anda olan çâşnigîrlere dahı tenbîh eylesin ki, çâşnigîrlerden Aşçı Mustafâ'yı baş u buğ idüp anda olan çâşnigîrlere dahı bölük halkı ile bile göndereler; bir mikdâr yire çıkaralar.

657

Süleyman Paşa'nın Mısır beylerbeyiliği sırasında kendisine mülk olarak sadaka edilen Kâdüddin Hânı'ndaki sırmakeş tâifesinin mukâtaasının ne zaman ve ne sûretle mirîye zaptolunduğu ve önceden mirî ile alâkası olup olmadığının bildirilmesi.

Yazıldı.

Alî Beğ kethudâsına virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Süleymân Paşa sâbıkâ Mısır'da beğlerbeği iken Mısır'da Kâ'idü'd-dîn dimekle ma'rûf hânda mütemekkin olan sırmakeş tâyifesinden mîrîye zabtolunan mukâta'a âyidesi müşârun-ileyhe temlik olunup mülk-nâme sadaka olunmuş iken mîrîye zabtolunduğın" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mukâta'a ne zamândan berü mîrîye zabtolunup ne tarîk ile zabtolunmuşdur, kadîmden mîrîye alâkası var mıdır, nicedür; aslı ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

658

Vize ve Kırkkilise dahilinde bulunan hâssa korularda kimseye av avlattırılmaması, ağaç kestirilmemesi, tüfek attırılmaması ve emre aykırı iş yaptırılmaması.

Yazıldı.

Sekbânbaşı yoldaşlarına virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

Vize ve Kırkkilise sancaklarında vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Sekbânlarum Başî Mustafâ zîde mecdühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "taht-ı hükûmetinüzde vâkı' olan hâssa korularda ba'zı kimesneler şikâr avlanup ve ağaç kesüp ve* tüfenk* atup* ve koyun ve mandıra ihdâs eyledüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Sekbânlar bölükbaşlarından Murâd vardukda, taht-ı hükûmetinüzde kadîmden korunugelen hâssa korulardan kimesneye av avlatmayup ve ağaçdan kesdürmeyüp ve [tü]fenk atdurmayup emrûme muhâlif kimesnelere iş itdürmeysesiz. Ammâ; mandıra vü koyun kışlaklarına mâni' olmayup müte'âriz olmayasız ve bu bahâne ile ahz ü celb itdürmekden hazer eleyesiz.

659

Donanma-i Hümâyûn Hind tarafına gittiğinde, daha önce Hindistan'a giden Seydî Ali'nin hava muhalefeti nedeniyle Kalikût Benderi'nde bıraktığı topların ya aynen alınıp ya da bedeli tahsil olunarak mirî için zaptolunması.

Yazıldı.

Hind'e giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Sâbıkâ İskenderiyye Kapudânı olup Hind'e giden Do[na]nma-i Hümâyûn'a serdâr ta'yîn olunan Hızır Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem Do[na]nma-i Hümâyûn ile Hind cânibine giden Seydî Alî rûzgâr muhâlîf olmağla Kelküt Benderi'ne düşüp ba'zı topları anda alıkomuş idi. Hâliyâ zikrolunan topları almak emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi ahvâl bertaraf olup gelüp Hind cânibine teveccüh itdükde zikrolunan topları taleb idüp gemilere koyup gönderesin. Şöyle ki; topar aynı ile, olmaz ise nihâyet bahâsın taleb eyleyüp mîrî için zabteleyesin.

660 *Hindistan'a gidecek Donanma'da görevlendirilen Mustafa Çavuş'un, Donanma Yemen'den gelip Hint tarafına gideceği zamana kadar Mısır'da istihdam edilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ *zîde kadruhû* Hind'e gitmek emrolunan Do[na]nma-i Hümâyûn ile ta'yîn olup hâliyâ do[na]nma Hind'e mukarrer olup Yemen'den gelince Mısır'da istihdâm olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Do[na]nma-i Hümâyûn Yemen'den gelüp Hind'e teveccüh eyleyince mezkûr mahmiyye-i Mısır'da istihdâm idesin.

661 *Bkz. hkm. 617.*

Yukarıda geçmişdür.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'e irsâl olunacak askerün zahîreleri husûsı ehemmi mühimmâtandur. Eyle olsa; mukaddemâ Mahmûd Paşa asker mühimmi için üç bin deve...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

662 *Beç kralının Erdel'den bazı kaleleri almak için saldırı hazırlıkları yaptığı yolunda Erdel kralının gönderdiği mektubun alındığı; herhangi bir saldırı vukû bulduğunda Budun ve Tımışvar beylerbeyileri ile yardımlaşarak karşılık verilmesi.*

Erdel Kralı İstefan Kral'a hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp her ne ki, iş'âr olunmuş ise tafsîl üzre ma'lûm-ı şerîfüm olup; "kral cânibinden vilâyet-i Erdel'den ba'zı kal'alara kasdolunup topları ve yarakları çekilüp Sakmar nâm kal'a cânibine dâhıl oldukların" bildürüp mu'âvenet için asker taleb olunmuş. İmdi; anun gibi ol cânibe mu'âvenet lâzım olursa senün cânibünden [Budun] ve Tımışvar beğlerbeyilerine ahkâm-ı şerîfe irsâl olunmuşdur. Hâliyâ dahı birer sûretleri yazılıp sana irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup anun gibi kral cânibinden ahde mugâyir vaz' sâdır olup vilâyet-i Erdel () Kal'ası'na kasd-ı gezend mukarrer olup def'ları bâbında mu'âvenet için asker lâzım oldukda müşârun-ileyhimâya âdem gönderüp taleb eylesesin. Fe-emmâ, mâdâm ki ol cânibden ahde mugâyir bir vaz' sâdır olmaya, senün cânibünden dahı hareket câyiz değıldür; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü'l-Ahad

662 ve 663 numaralı hükümler arasındaki sahifenin (s. 238) yarısı boştur.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 7 Receb sene: 975, der-Edirne

663 *Semendire'de dökümü tamamlanan altı toptan geriye kalan bakır ile iki adet on dörder, bir adet on altı ve bir adet on vukıyye atar top dökülmesi.*

Yazıldı.

Semendire Beği Tur Alî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "altı aded top dökilüp hâzır olup ve dört topluk bakır kalup kış olmağın mümkün olmaduğın" bildürmüşsin. Ol bakırdan dahı iki kıt'a on dörder vukıyye atar ve biri on altı vukıyye atar, biri on vukıyye atar toplar dökilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre ol bakırdan () iki kıt'a on dörder ve bir on altı ve bir on bir vukıyye atar toplar dökürüp* ihzâr idesin.

664 *Zağra'dan toplanan mirî terekenin nakil ücretinin, daha uzak olan Filibe'ye göre fazla olmasının sebebini bildirilmesi.*

Yazıldı.

Zağra kâdısına hüküm ki:

Bundan akdem mîrî tereke için âdem vardukda, irsâl olunan buğday kirâsına yedişer akça virilüp eyle olsa; Filibe'den üçer akça ile gelüp ol dahı karfîb iken böyle ziyâde olmağa bâ'ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

İlyâs Çavuş vardukda, göresin; fî'l-vâkı' ol mikdâr kirâ* kavlolmuş[mı]dur, olduğı takdîrce Filibe'den üçer akçaya gelüp bu anlardan karfîb iken ziyâde olmağa bâ'ıs nedür ? Bu akça re'âyâyâ vâsıl olmuş mıdur, yohsa mübâşirîn eklitmiş midür; vukû'ı üzre yazup bildüresin.

665 *Beç taraflarında Lazar adlı müfsidin etrafına topladığı asker ile Erdel topraklarına saldırıda bulunacağı bildirildiğinden, saldırı vukûunda Tımışvar beylerbeyinin gecikmeden Erdel kralına yardıma gitmesi.*

Yazıldı.

Timışvar beğlerbeğisine:

Bundan akdem Erdel kralı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lazar* nâm müfsid asker cem' idüp Erdel vilâyetine kasd üzredür." diyü bildürdüğünüzde; "Anun gibi lâzım gelürse irişüp mu'âvenet idesiz." diyü sana ve Budun beğlerbeğisine hüküm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Ol emr-i hümayûnum mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Anun gibi ahde mugâyir ol tarafından a'dâ hareket idüp vilâyet-i Erdel'e dahı dahliderler ise aslâ tevakkuf itmeyüp irişüp gereği gibi müşârun-ileyh krala mu'âvenet idüp vilâyete zarar irişdirmeyesiz. Ammâ; ol cânibden hareket olmadın berü cânibden kimesneye ahde mugâyir iş itdirmeyesiz.

666

Beç taraflarında Lazar adlı müfsidin Erdel topraklarına saldırıda bulunacağı bildirildiğinden, Budun beylerbeyinin saldırı vukûunda yeteri kadar askerle Erdel kralına yardım göndermesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Kral-oğlu mektûb gönderüp; "Lazar nâm müfsid girü () cem' idüp Coşet nâm kal'asına kasd üzre olduğın" bildürmeğin bundan akdem sana hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Sen dahı ahvâllerin tecessüs idüp anun gibi ilçileri sulh taleb idüp ahvâl bertaraf olmadın ahde mugâyir vaz' iderlerse kral-ı müşârun-ileyhe gereği gibi mu'âvenet idesin." diyü emrüm olmuş idi. Ol emr kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol cânibe dâyimâ göz ü kulağ olup a'dânun ahvâlin tecessüs idüp anun gibi ahde mugâyir Erdel cânibine hareket idüp kral-ı müşârun-ileyhden sana âdem gelüp taleb itdükde kifâyet mikdârı asker gönderüp gereği gibi mu'âvenet idüp vilâyet-i mezbûreye zarar irişdirmeyesin.

667

Semer kand ve Mâverâünnehir taraflarından Mekke'ye ziyaret veya ticaret için gelenler şark diyarında yol güvenliği olmaması sebebiyle Ejderhan taraflarından gitmek istediklerini bildirdiklerinden, kendilerine gereken yardımın yapılması ve yol güvenliklerinin sağlanması.

Yazıldı.

Hân hazretlerine nâme ki:

Sene-i sâbıkada tüccârlar ve Semerkand'dan ve sâyir Mâverâ'ü'n-nehr'den Mekke-i Mükerreme şerrafeha'llâhü te'âlâ ziyâretine gelen züvvâr u tüccârdan ba'zı; "Diyâr-ı şarkdan gitmeğe emn-i tarîk yokdur." diyü ihtirâz idüp ol cânibden Ejderhân'dan gitmek murâd itdükleri ecilden **gerekdür ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi tâyife-i mezbûre varup mülâkî oldukda emîn ü sâlim

serhadlerine îsâl itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz [ki], vatanlarına mülâkî olup ferâğ-ı bâl [ile] kâr u kisblerine meşgûl olalar.

668 *Bilecik Madeni'nde görevlendirilen müselleme beyleri ile yaya beylerinin müselleme ve yayaları ile birlikte görev mahallerine giderek topçubaşı emrinde görevlerine başlamaları.*

Yazıldı.

Yazıcılarına virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

Bilecik Ma'deni'ne emrolunan müselleme beğlerine ve yaya beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ bu yıl ma'den-i mezbûreye hıdmet emridüp varup mu'âvenet itdükde hâliyâ topçubaşı mûmâ-ileyh ile hıdmetde olmanız emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müselleme ü yayalarınızı ta'yîn olunan zamânda bî-kusûr gönderüp müşârun-ileyh vech gördüğü üzre hıdmete mübâşeret idesiz.

669 *Bin nefer sipahi ile Şam muhafazasına gidecek olan Karaman beylerbeyinin, muhafaza hizmetinde görevlendirilen sipahilerden mahlûl timar olduğunda hak edene tevcih edip deftere kaydetmesi; ayrıca Şam'daki mahlûl timarları da hak edenlere tevcih edip onlar için de ayrı defter tutması.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 6 Receb, sene: 975

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Bin nefer Karaman sipâhîleri ile Şâm muhâfazasına varup ammâ; defterdâr mâl hıdmetindedür; alup gitmeyesin." [diyü] emrüm olmuş idi. Ol emr kemâ-kân mukarrerdür. Senünle bile giden sipâhîlerden bir tîmâr mahlûl düşe, tevcih olunmalu oldukda bir defter tutup andan tevcih itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre varup Şâm'a irişüp muhâfazada olasın. Anun gibi bile giden Karaman sipâhîlerinden bir mahlûl tîmâr vâkı' oldukda müstehıkk olana tevcih idüp ol deftere kaydeyleyesin; sonra geldükde Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin [ki], defter ile berâtları virile ve Şâm'da düşen tîmârları dahı kezâlik müstehıkk olanlara tevcih idüp arzidesin. Ana dahı müstekıl bir defter tutasın; geldüğünde mahalline geçüresin ve defterleri mühürleyüp gitmelü oldukda kal'ada hıfzeyleyesin.

670 *Sultan Süleyman'ın türbesi inşaatı için Bursa, Amasya, Kastamonu ve Merzifon'dan mermer işinden anlayan usta taşçılar gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mi'mâr âdemine virildi. Fî 7 Receb, sene: 975

Bursa ve Amâsiyye ve Kastamonı ve Merzifon kâdîlarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehûnun* türbe-i şerîfesi binâsıyçün mermer işin bilür üstâd taşcılar lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzda mermer işin işlemeğe bilür ne kadar üstâd taşcı varısa san'atlerine lâzım olan âletleriyle ihrâc idüp ber-vech-i isti'câl irsâl idesiz ki, gelüp hıdmete mübâşeret ideler. Ammâ; bu bahâne ile ba'zısına hımâyet ve ba'zısına teklîf idüp kâdir olmayanlarına mücerred; "Taşcısın." diyü yazup ahz ü celbden hazer eyleyesiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 8 Receb, sene: 975, der-Edirne

671

Semerkind, Buhara ve Mâverâünnehir'den Mekke'ye haccetmeye gelen hacıların şark taraflarında yol emniyetleri bulunmadığı için Kefe taraflarından gitmek istediklerini bildirmeleri üzerine bu hususta kendilerine gereken yardımın yapılması için Kırım hanına emir gönderildiği; hacıların isterlerse İstanbul, Samsun ve Sinop iskelelerinin birinden Kefe'ye geçip Kırım hânının da yardımıyla Ejderhan'a, oradan da memleketlerine gidebileceklerinin kendilerine bildirilmesi.

Yazıldı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Semerkand ve Buhârâ ve Mâverâ'ü'n-nehr'den ba'zı huccâc sene-i sâbıkada haccidüp mürâca'at idüp Haleb'e geldüklerinde; "şark cânibinden gitmeğe emn-i tarîk ol[ma]duğu ecilden Kefe cânibinden gitmek" bâbında baş u buğları olan Mîr Seyyid Ahmed Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "istid'â-yı inâyet itdüklerin" bildürmeğın Kırım cânibine hüküm-i hümayûn gönderilüp; "Anun gibi gelen huccâc emîn ü sâlim serhaddine ulaşıdurasın ki, varup Ejderhân'dan vatanlarına mülâkî olalar." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Bu husûsda vâkı' olan inâyetüm bildürüp tenbîh eyleyesin ki, eger İstanbul'dan ve eger Samsun ve Sinob ve sâyir iskelelerden her ne yirden murâd iderler ise Kefe'ye geçüp müşârun-ileyh hâna mülâkî olup emrüm mücebince müşârun-ileyh dahı kendülerini emîn ü sâlim serhadlerine ulaşıdura.*

672

İlkbaharda donanma denize açılacağından, isimleri yazılı sancaklardan her yirmi hâneye bir kürekçi hesabıyla kürekçi yazılıp hazır bekletilmesi ve görevliler geldiğinde teslim edilmesi.

Yazıldı.

Anatoli beğlerbeğisine ve Biga ve Karesi ve Hudâvendigâr ve Kütâhiyye ve Sultânöni ve Karahısâr-ı Sâhib ve Bolı ve Kastamonı sancakları beğlerine hüküm ki:

Hâliyâ evvel-bahârda inşâ'a'llâhü te'âlâ deryâya Donanma-i Hümâyûnum çıkmak emrüm olup kürekci lâzim olmağın taht-ı livânuzda vâkı' kâdîhlara her yigirmi hâneye bir kürekci ta'yîn olunup kullarum varınca mukaddem kâdîlara tenbîh olmak lâzim olmağın defter olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-akrân Hasan irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, defterde her birinüzün sancağında olan kâdîların sûretin alup dahı yarar âdemlerinüz ile kâdîlara âdem gönderüp gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesin ki, kullarum varınca her biri emrolunduğı üzre kürekciyi ihrâc u ihzâr ide. Kullarum vardukda aslâ tevakkuf lâzim gelmeyüp kullarum vardukda hâzır bulup getüre. İhmâlden hazer eylesiz ve bu hükm-i şerîfüm sana ne gün varup ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresiz.

673

Selanik sakinlerinden Semayan adlı Yahûdî, gece evinin basıldığı, çocuğunun öldürüldüğü ve eşyalarının gasbedildiği yolunda şikâyetle bulunduğu şüpheli şahısların yakalanarak ve adı geçenle mahkemelerinin yapılması vesuçu sabit olanların cezalandırılmaları.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 9 Receb, sene: 975

Selanik ve Timürhısâr ve Karaferye kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem, Selanik'de sâkin olan Semayan nâm Yehûdî Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunup; "Selanik'de gice ile evi basılıp esbâbı gâret ve oğlı katlolunup ve mahall-i hâdisede İsâ oğlı Pervâne nâm kimesne âlet-i harble nice yirde mecrûh b[u]lunup harâmîlerün ahvâli sü'âl olundukda; "Şehir Voyvodası olan Hüseyin Voyvoda'nun yoldaşları Husrev ve Nebî ve Halîl ve Ca'fer ve Ramazân nâm kimesneler dükkân öninde fenar ile dururken beni kovalayup kılıç ile urup okla mecrûh eylediler." diyü takrîr eyleyüp ve bundan akdem emr-i şerîf ile teftîş olunup ehl-i fesâddan on bir nefer kimesne elegendi ikrâr itmeyüp habsolundılar." diyü ızhâr-ı tezallüm itmeğın bu bâbda sunılan arz-ı hâlün sûretleri aynı ile ihrâc olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender Çavuş mübâşir ta'yîn olunup; "Zikrolunan kimesneleri getirüp ruk'ada mastûr olan ahvâllerin hakk üzre husamâ muvâcehesinde teftîş idüp töhmet-i sâbıkâ ile müttehem olanların ahvâllerin örf-i ma'rûf ile görüp bu fesâdı idenler kim idüğü sâbit olursa sipâhî olanları habsidüp arzeyesin; olmayanlar bâbında şer'le lâzim geleni icrâ idesin." diyü emrüm olmağın akd-i meclis olundukda mezkûr Yehûdî; "Hükm-i şerîfde Çatalca kâdîsı mübâşir zanniderdüm; kâdî-i mezbûr mübâşir olmayınca da'vâm dinletmezin." diyü def'-ı meclis idüp hâliyâ tekrâr Südde-i Sa'âdetüm'e şikâyet gelüp ve sen ki Timürhısâr kâdîsısın; "Yehûdîlerün murâdı hemân avkitdürüp müslimânlar habsde bir yıldan ziyâde yaturlar; günâhları yokdur; Yehûdî penîrci idi. Eger ihmâl (?) çobânlardan" diyü a'yân-ı vilâyet eyle haber virdüklerin" çavuşla arzyledüğün ecilden mezkûr Yehûdî bu def'a fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' olmak için Abbâs Çavuş'a koşulup gönderildi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr Yehûdîyi bu bâbda mazınna olup mahbûs olan kimesneler ile

berâber idüp şer'le ahvâllerin dikkat [ü] ihtimâm üzre tefahhus eyleyüp şer'le sübût bulmış ise sâbit olanları töhmet-i sâbika ile müttehem olanların örf-i ma'rûf ile görüp ve bu fesâdı itdükleri yanınız[d]a sâbit ü zâhir olursa kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyleyesiz; değil ise ol bâbda emr-i şer'-ı şerîf ne ise icrâ idüp yirine getüresiz. Bu [de]f'a te'allül [ü] bahâne itdürmeyüp fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' eyleyesiz. Şöyle ki; eger şer'-ı şerîf mücebinece yâhûd töhmet-i sâbıkası olanları örf-i ma'rûf ile göresiz; sâbit ü zâhir olmuş ise ol habsolanları yarar yirlü yurdlu kefillere virüp itlâk eyleyüp vukû'ı üzre ahvâllerin arzidesiz ve ol Îsâ oğlu Bâlî'yi mecrûh idenler ol kimesneler midür; muvâcehe idüp gereği gibi dikkat eyleyesiz. Ol zamânda ol dükkân öninde neyler idi, pâsbân mı; anda anı mecrûh itmeğe bâ'ıs ne idi, yâhûd çobânlardan mı olmuşdur, nicedür; beher-hâl bu def'a bunun gavrine irişüp zuhûra getüresiz.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11* Receb, sene: 975, der-Edirne

674

Yemen'e gidecek Donanma-i Hümayûn için gerekli olan âlet vs. malzemeler için Piyâle Paşa tarafından bir kadirga tahsis edilmesi ve malzemelerin bu kadirgaya yüklenip gönderilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen'e ta'yîn olunan Donanma-i Hümayûn için virilecek âlât ü esbâbı tahmîl için bir kadirga ta'yîn eylemesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre Yemen donanmasına lâzım olup gönderilmesi emrolunan âlât ü esbâb ve sâyir mühimmâtı için bir kadirga ta'yîn eyleyüp levâzim ü mühimmâtın tahmîl idüp gönderesin.

675

Yemen Donanması'nda görevli Lutfî Kethüdâ ve diğer reislerin mevâciblerinin Osmânî hesabı üzere ödenmesi.

Yazıldı.

Mezkûr re'îslerden Ahmed'e virildi. Fî 19 Receb, sene: 975

Mısır beglerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen do[na]nması ile bile giden Lutfî Kethudâ ve sâyir re'îsler mâdâm ki anda hıdmetde olalar ve vâkı' olan mevâciblerin Osmânî hısâbınca üzre virilmesin recâ itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrların mevâciblerin andan virilmek lâzım geldükde âdet-i kadîme üzre viresin.

676

Yemen'e gidecek Donanma-i Hümâyûn'un yiyecek sıkıntısı çekmemesi için gerekirse Yemen'den yeteri kadar peksimet tedarik edilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Yemen beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'e ta'yîn olunan Do[na]nma-i Hümâyûn zahîre bâbında muzâyakaları olursa kifâyet mikdârı peksimat tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Do[na]nma-i Hümâyûnum vardukda, zahîre bâbında ihtiyâcları olursa kifâyet mikdârı peksimat tedârük idüp muzâyaka çekdürmeyesin*.

677

Daha önce Şam Defterdarlığı'na bağlı iken sonradan Haleb Defterdarlığı'na bağlanan mukâtaalardan, Trablus İskeleyi ve Harîr Mukâtaası dışındakilerin, Şam defterdarının öne sürdüğü bazı gerekçelerden dolayı yeniden Şam Defterdarlığı'na bağlandığı.

Yazıldı.

Âdemisi Pervîz'e virildi. Fî 11 Receb, sene: 975

Şâm defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Şâm'un ba'zı aklâmı bundan akdem Haleb'e ilhâk olmak için hükm-i şerîfüm virilüp hâliyâ mektûb gönderüp ol bâbda ba'zı husûs i'lâm itmişsin. İmdi; Trablus İskeleyi ve livâ-i mezkûra tâbi' Mukâta'a-i Harîr Haleb'e zabtolup bâkîsin girü sen zabteylemek emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, Trablus sancağına tâbi' olan eger iskeledür, eger Mukâta'a-i Harîr'dür; sen dahlitmeyüp Haleb'e zabtolunup bâkî kalanın sen zabtidesin.

678

Trablus sancağındaki İskele vs. mukâtaaların Haleb'e bağlanıp diğerlerinin eskiden olduğu gibi Şam Hazinesi'nce zaptolunması uygun görüldüğünden Lazkiye kazasından toplanacak mukâtaa bedellerinin Şam Hazinesi'ne teslim edilmesi.

Yazıldı.

Şâm defterdârı âdemi Pervîz'e virildi. Fî 10 Receb, sene: 975

Lâzikiyye kâdîsına hüküm ki:

Trablus sancağına tâbi' olan eger iskele, eger sâyir mukâta'a Haleb'e zabtolup sâyiri üslûb-ı sâbık üzre Şâm defterdârı zabteylemek emrolunup ol bâbda hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı taht-ı kazânda vâkı' olan mâlun tahsîli bâbında müşârun-ileyhden gelen tezkire mücebince tahsîl idüp Şâm Hazinesi'ne teslîm idesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Haleb kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Safet kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hımıs kâdîsına.

679

Diyarbakır Beylerbeyiliği dahilinde tezkiresiz timar beratlarının mahallinde yenilenmesi, tezkireli timarlara ise beratlarının İstanbul'da yenilenmesi için tezkire verilmesi.

Yazıldı.

Diyârbekir [beğler]beğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "umûmen tecdîd-i berât idenlerün ne mikdâr resmi hâsıl olmuş ise i'lâm olunmak" emrolunup mukaddemâ vârid olan emr-i şerîfde resm-i berât alınmak fermân olunmayup; "Gelüp tecdîd-i berât itsünler." diyü emrolunmağıla ol cânibde tecdîd-i berât olunmayup; "Cümlesi Südde-i Sa'âdetüm'de berât itsünler." diyü tenbîh olunduğın" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tezkiresüz tîmârları anda tecdîd idüp tezkirelü tîmârlara tezkire virile ki, gelüp berât ideler.

680

Eflak'a tâbi Ruspazarı kasabasında yeniçeri, sipahi ve rençber tâifesinden iki yüze yakın kişinin toplanarak bir Eflaklıyı katletmeleri olayıyla ilgili gerekli tahkikatın yapılarak suçluların bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Receb

Mehmed Hân'a hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Eflak'a tâbi Rusbâzârı nâm kasabanun bâzârında yeniçeri vü sipâhî vü rencber tâyifesi iki yüz nefer mikdârı kimesne cem' olup bir Eflak âdemin dutup katlitdüklerin ve ba'zılar elegendüp yarar kefillere virildüğün" bildürmüşsin. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Eger sipâhîdür, eger yeniçeridür; her birin tamâm dikkat ü ihtimâm ile tecessüs idüp ne bölükdedür, eger sipâhî ise ka[çı]ncı bölükdedür ve ulûfesi nedür ve eger yeniçeri ise dahi ulûfe vü bölüklerin ve ne mahalde sâkin oldukların tamâm ma'lûm idinüp dahi isimleri ve ulûfe vü bölükleri ve resimleri ve sâkin oldukları yirleri ile müstekıl mufassal defter idüp ve sâyirlerin dahi ne makûle kimesnedür, her birinün gavrine irişüp anun gibi dirlüğü

olma[y]anları dutup habsidüp anları dahı ne makûle âdemlerdür ve ne yirden ve ne kârdandur; mufassal müstekıl defter idüp bildüresin. Sonra emrüm ne olursa amel idüp ammâ; kimesneye i'timâd itmeyüp bi'z-zât mübâşeret idüp kimesneden bu bahâne ile ahz ü celb olmadan hazer idesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Receb, sene: 975, der-Edirne

681 *İlkbaharda denize çıkacak donanmadaki gemiler için Kaptan Paşa tarafından gemi kullanmayı bilen yarar reisler tayin olunması.*

Yazıldı.

Kâsım Çelebî'ye virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Kapudâna hüküm ki:

Hâliyâ evvel-bahârda deryâya çıkacak gemilere yarar re'îsler ta'yîn olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi deryâda kalafat olunan gemilere yarar re'îsler ta'yîn eylesin ki, gemi kullanmağa kâdir ola; mücerred re'îs adına olanları komayasın.

682 *Bağdad yeniçerilerinin mevâciblerinin gönderildiği; askerın ne durumda olduğu ve düşmanın hakkından gelinip gelinmediğinin bildirilmesi; ayrıca Lahsa'ya gönderilen çavuşun mahalline ulaştırılması.*

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî t-târîhi'l-mezbûr.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ anda olan yeniçeri kullarımın mevâcibleri irsâl olunup ve sen dahı ne kâr üzere olduğun* ma'lûm olmak lâzım olmağın haylîden berü haberün gelmediği ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât ne mahalde olup ve askerün ahvâli nedür ve ne tedârük idüp inâyet-i Hakk ile a'dânun hakkından gelinmek üzere midür, nedür; ahvâli mufassal yazup bildüresin ve Lahsâ'ya dahı çavuş gönderildi; ulaşdurasın.

683 *Müteveffa Mısır beylerbeyi Mahmud Paşa'nın yerine tayin olunan yeni beylerbeyi gelinceye kadar memleketin güvenliği ile halkın huzurunun sağlanması ve kimseye zulmedilmemesi.*

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Târîh-ı mezbûrda.

Mısır kâdîsına ve sâbıkâ Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mısır Beğlerbeğisi Mahmûd Paşa vefâtından sonra etrâf u eknâf hrâset olunup memleket emn üzredür." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd sen dahı beğlerbeği varınca eger nefs-i şehirdür ve eger sâyir etrâf [u] cevânibdür; gereği gibi hıfzidüp inâyet-i Hakk ile bir cânibinde bir fitne zuhûrından hazer idesin ve anda olan eger ümerâdur, eger sâyir tâyifedür; kendü hâllerinde olup kimesneye zulm ü te'addî itdürmeyesin.

684 *Basra ve Lahsa dahilindeki kalelerin zahire ve diğer ihtiyaçlarının eksiksiz olarak karşılanması.*

Yazıldı.

*Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975**

Basra beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde olan kılâ'un zahîre ve sâyir levâzimleri tedârüki lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gaflet üzre olmayup Basra'ya tâbi' olan kal'aları yoklayup eger zahîreleridür, eger yaraklarıdur; tamâm tekmîl idip gaflet üzre olmayasın; sonra özrün makbûl olmaz.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Lahsâ beğlerbeğisine.

685 *Mısır'a gönderilmek üzere beş yüz kul-karındaşı yazması emredilen yeniçeri ağasının bu sayıyı bine çıkarması ve Şehremini'nden her birine birer tüfek alıp gemiler ile Mısır'a göndermesi.*

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi. Fi't-târîhi m.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Bundan akdem sana; "Mısır'a beş yüz nefer [kul-]karındaşı yazasın." diyü emrüm olmuş idi. Eyle olsa; hâliyâ bin olmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sâbıkâ emrolunanlardan ziyâde beş yüz dahı yazup cümle bin nefer eyleyüp ve şehre-emîni[n]den bire[r] tüfenk virüp ihzâr idüp gemiler ile gönderesin.

686 *Mora ve Ağrıboz dahilindeki mahkûmlardan ağır suçları olmayanların gemilerde istihdam edilmek üzere Anabolı Kaptanı Pervîz'e teslim edilmeleri.*

Yazıldı.

Anabolı kapudânı âdemisine virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Sancakınız[d]a ne mikdâr mücrim var ise –ki, şer'ile katlolunmaları lâzım gelmeye– Anabolı Kapudânı Pervîz zîde kadruhûya gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ehl-i fesâd ü şenâ'at –ki, şer'an katlolunmaları lâzım gelmeye– müşârun-ileyhe gönderesin ki, gemisine koyup istihdâm eyleye. Ammâ; bu bahâne ile sâbıkâ cerîme [ile] müttehem olanlara dahlitmeyüp ba'de'l-yevm fesâd ü şenâ'atde bulunup küllî cürmi olmayanları gönderesin. Her birinün cerîmeleri nedür ve ne zamânda olmuştur; sûret-i sicilleri ile defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

Yazıldı.

Mezbûra.

Bir sûreti, Ağrıboz beğine.

687 *Mısır'a gitmek üzere gönderilen çavuşun Rodos'tan gemi tedarik edilerek gideceği mahalle ulaştırılması.*

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Rodos beğine hüküm ki:

Mısır'a ulak ile çavuşum gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emîn ü sâlim gemi tedârük idüp ulaşıdurasın.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 12 Receb, sene: 975, der-Edirne

688 *Gelibolu'da bulunan Sinan Paşa Zâviyesi Evkâfı'ndan Tatarlaradası mevkiinde bulunan çiftlikte meydana gelen çiftlik basıp adam öldürme olayında zanlı durumda bulunan isimleri yazılı şahısların teftiş olunup, suçları sabit olursa ve arza muhtaç durumları yok ise şer'an lâzım geldiği şekilde cezalandırılmaları; ayrıca o taraflarda olan diğer ehl-i fesâdın da teftiş olunması.*

Yazıldı.

Mübâşir-i mezbûr Hızırıcık oğlu Husâm Re'îs'e virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Gelibolı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mahrûse-i Gelibolı'da merhûm Sinân Paşa Zâviyesi Evkâfı'ndan Tatarlaradası nâm mevzı'da vâkı' olan çiftliği sene: hamse ve seb'în ve tis'a-mi'e Cemâziye'l-âhiri'nün yiğirmi dördüncü gicesi harâmîler basup çiftlik-i mezbûrda sâkin olup ortakçı olan Yûsuf nâm kimesneyi ve hâtûnın ve hâtûnının babasın ve bir nefer dahı zimmî ırgadı katlolunup mezkûr Yûsuf'un iki sağîre kızları ve tahmînen on iki yaşında Hızır Bâfî nâm bir oğlu kerevet altında kurtulup husûs-ı* mezbûr tefahhus olunup [Tekne] Hüseyin dimekle ma'rûf Hüseyin ve Çeşteci Abdî nâm kimesneler mazınna olmağın meclis-i şer'a ihzâr olunup kazıyye evvelâ mezkûr Hüseyin'den sü'âl olundukda; "Haberüm yokdur. Ol gice ben şehirde evümdde yatdum." diyücek mezbûr Hızır'dan; "Evinüzi basup ananı ve babanı katlidenleri görince bilür misin ?" diyü sü'âl olundukda meclis-i şer'a hâzır

olan kimesnelerden mezkûr Tekne Hüseyin'i ta'yîn idüp ve; "Vâlidemi çalup; "Tîz akça kandedür; diyüvir." diyü burnın ve kulağın kesüp anam dahı; "Dîvârda çölmek içinde akça vardur; al." diyüp alduktan sonra saçını eline dolayup kuşağına bağlayup ensesinden başın kesüp katleyleyen –ol vaktın başına bir büyük tahka üzerine bir küçürek çalma sarınur idi– ve; "Kapuyı aç." diyü nacak ile kapuyı uran işbu Çeşteci Abdî'dür; âvâzından bildüm. Evvelden dahı âvâzın bilürdüm." diyü mezkûrları ta'yîn eyledükde mezbûrlar inkâr idicek Dergâh-ı Âlî solaklarından Mehmed bin Hayreddîn nâm mu'temedün-aleyh kimesne hâzır olup mezkûr için; "Mezbûrlar katlolunduğı gice () gicesi idi. Ahşâm namâzı zamânında bâğdan gelürdüm. Mezbûr Tekne Hüseyin bir büyük tahka üzerine küçürek çalma sarınmış, arkasında kepenek giyüp çul üstine atın eğerleyüp ata binmiş, kayını Mustafâ ve bir levend dahı önince yayan zikrolunan çiftlikden cânibe gıtdiler; gördüm." diyü bi'l-muvâcehe şehâdet idüp ve Dergâh-ı Âlî Yeniçerilerinün Bölükbaşısı olan Memi Çelebî bin İlyâs Sübaşî dahı hâzır olup; "Mezkûrûn kimesneler katlolunduğı gice mezkûr Tekne Hüseyin ve Çeşteci Abdî nâm kimesneler at ile ve iki nefer levend dahı piyâde zikrolunan çiftlüğün kurbinde Devletlü Kabaagaç Zâviyesi yanından mezkûr çiftlik cânibine giderler idi. Bu vechile gördüm." diyü şehâdet idüp mezkûr Tekne Hüse[yi]n'ün ahvâli ahâlf-i vilâyetden mirâren* teftîş ü tefahhus olunup kat'â bir kimesne eyülüğün söylemeyüp; "Bu makûle fesâd bundan gelür; ehl-i fesâddur." didükleri sebe[b]den Hüseyin ve kayını Mustafâ ve Çeşteci Abdî habsolundılar." diyü bildürmüşsin. İmdi; bu bâbda hâssa re'îslerden kıdvetü'r-ru'esâ' ve'l-mu'temedîn Husâm Re'îs *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları getürdüp ve yoldaşları olup gaybet idenleri dahı müşârun-ileyh Husâm Re'îs ma'rifeti ile şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup husamâ muvâcehesinde ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus idüp töhmet-i sâbıkası olanları örf-i ma'rûf ile mezkûrları katlidenler kimler idüğü bi-hasebi's-şer'-ı şerîf sâbit ü zâhir oldukdan sonra bu fesâdı idenler sipâhî tâyifesinden olup muhtâc-ı arz ise kal'ada habsitdürüp dahı yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzyleyesin. Değil ise ol bâbda şol ki, muktezâ-yı şer'-ı şerîfdür, mûcebiyle amel eyleyüp şer'le haklarından gelüp hilâf-ı şer'-ı şerîf iş itdürmeyesin ve dizdârına tenbîh eyleyesin ki, habsolanları eger voyvodadan, eger ümenâdan ve ummâlden kimesneye dahlitdürmeyüp habsolanları Husâm Re'îs'den gayri kimesneye virmeyüp girü ana teslîm eyleye. Ammâ; bu bâbda ihtimâm idüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer eyleyüp ve kazıyyede medhali olmayanları dahlitdürmeyüp tamâm dikkat üzerine olup ehl-i fesâdı elegetürmek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın vücûda getüresin ve bunlardan gayri dahı ol cevânibde olan ehl-i fesâdı müşârun-ileyh mübâşir ile görüp elegetürüp şer'le fesâd ü şenâ'atleri olanları habsidüp ahvâllerin yazup bildüresin. Bu bâbda ummâl [ü] voyvodalar karışmayup emr üzre senün ile müşârun-ileyh göre.

689

Teftiş olunmaları emrolunan Bender Kalesi Kethüdası Yusuf bin Abdurrahman ve Bender Kalesi Dizdarı Hasan bin Kaya'nun teftişleri neticesinde halka zulmettikleri ve mâl-ı mirîyi zarara uğrattıklarının anlaşılması üzerine davalarının görülmesi için yapılan davete dizdarın icabet etmediği bildirildiğinden, adı geçenlerin yakalanarak davalarının görülüp tutuklu olarak sicilleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Akkirman beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Emr-i şerîf vârid olup; "Kal'a-i Bender Dizdârı olan Hasan bin Kaya'nun ve Kal'a-i mezbûre Kethudâsı Yûsuf bin Abdurrahmân'un teftîşi" fermân olunup teftiş olundukda ba'zı mevâddı ve zulm ü te'addîsi ve mâl-ı mirîye küllî gadri olduğu sâbit olup ve mezkûr Yûsuf Kethudâ gâyib olmağla ba'zı mevâddı ana havâle itmekle görilmeyüp ve Varna kâdîsı vilâyet tahrîrine emrolunup Yûsuf'un gelmesine tevakkuf mümkün olmayup Kili'ye gitdikden sonra nâyib nasbolunup dizdârına havâle olunan mevâdd için dizdâr dahı ihzâr olunup ikisinün dahı mâl-ı mirî husûsında ve fukarâ hakkında hıyânet ü te'addîsi sâbit oldukda dizdâr-ı mezbûr; "Ben şerî'ate ve hükme kâbil değilüm." diyü şirret ü şekâvet idüp girü akd-i meclis olundukda dizdâr hısârda evine girüp da'vet olundukda; "Ne varurum ve ne kimesneye akça virürüm; neylerse eylesün." diyü avretlerin kapuda komağla gelmeyüp ve emre itâ'at itmeyüp muhâlefet eyledi." diyü bildürmüş[sin]. İmdi; beher-hâl fukarânun hakkı alıvirilmek lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları beher-hâl ihzâr eyleyüp eger sâbit olan hukûk-ı nâsdan ve eger şimden girü sâbit olandan fukarânun sâbit olan hakların hükmidüp alıvirüp dahı kayd [ü] bend ile mezkûrları Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve sâbit olan sûret-i sicilleri ile...

^H Hüküm metni eksiktir.

690

Mekke'de inşa olunan suyolu için İstanbul'dan tedarik olunan ham demir ve çeliğin bir gemi ile Mısır'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerrreme'de binâ olunan suyolu mühimmi için mahrûse-i İstanbul'da hâm demür ü çelik tedârük olunup mahmiyye-i Mısır'a irsâl olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan hâm demür ü çelik esbâbın ber-vech-i isti'câl gemiye tahmîl itdürüp dahı Mısır'a irsâl eylesin; giç varmağla binâ ta'vîk u te'hîre bâ'ıs olmaya.

691

Mekke'de inşa olunan suyolu için daha önceden Mısır Hazinesi'nden verilen paranın yetmediği bildirildiğinden, gerekli paranın verilip ne kadar para verildiğinin bildirilmesi ve İstanbul'dan gönderilen ham demir ve çeliğin de Mısır'a geldiğinde geciktirilmeden Mekke'ye ulaştırılması.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolu üzerine Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* tarafından Südde-i Sa'âdetüm'e arzolundu ki: "Zikrolunan su mühimmâtı için bundan akdem mahrûse-i Mısır Hazînesi'nden akça virilüp zikrolunan akça vefâ itmeyüp dahı akça lâzim" imiş. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan su mühimmi için müşârun-ileyhe lâzim olduğu kadar akça virüp ve ne mikdâr akça virildüğün arzeyelesin ki, Hızâne'ye ana mübâdil akça teslîm oluna ve zikrolunan su mühimmi için mahrûse-i İstanbul'dan hâm demür ü çelik irsâl olunup anı dahı te'hîr u terâhî itdürmeyüp ber-vech-i isti'câl mahall-i mezbûra irsâl eyleyesin ki, giç varmağla avka bâ'ıs olmaya.

692

Mora beyi ve Balyabadra kadısı tarafından, halka zulüm ve işkence ettiği, haksız yere mallarını aldığı ve düşmana tereke sattığı yolunda hakkında şikâyetle bulunulan Zaim Lütfî ve Yusuf adlı kulu hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak şikâyetin aslı olup olmadığının ortaya çıkarılması.

Yazıldı.

Mübâşir mezbûr Lutfî Çavuş'a virildi. Fî 10 Receb

Moton Kâdîsı olup Mora Müfettişi olan Mevlânâ Muhyiddîn'e ve Angelikasrı kâdîsına hüküm ki:

Mora beği ve Balyabadra kâdîsı mektûb gönderüp; "Lutfî nâm za'îm Yûsuf nâm kulu Tur Alî nâm sipâhînün evin basup avretin tasarruf itdürmeyüp tefîş için hüküm geldükde gaybet idüp ve tîmârında icâzetsüz bir hâtûn ere varmayup mezkûr Tur Alî icâzetsüz nikâhlendüğü için mezbûr Yûsuf nâm kulu meclis-i şer'de merkûm Tur Alî'ye; "Efendimüzün bir nice gulâmları vardır; yâ karyemüzden göçüp terk-i vatan eyle yâhûd seni katlitmek emritmişdür." didüğü sicill olunup ve Gülahmer Beğ oğlu Mustafâ nâm za'îmün kendü evinde değil iken öyle vaktinde evin basup cebren hâtûnın tasarruf idüp alup gidüp beş-altı ay habsidüp hâmile oldukdan sonra girü evine gönderüp el-ân bir yaşında bir kızı olup mezkûre hâtûn meclis-i şer'a getürdülüp sü'âl olundukda; "Mezbûr Yûsuf cebr ile fi'l-i şenî' itmekle bir veled-i zinâ hâsıl olmuşdur." didüğü dahı sicill olunup ve andan mâ'adâ mezkûr Lutfî'nün leb-i deryâda bir azîm çiftliği olup kırk Arab kuluyla yollar kesüp küffâr u levend gemileriyle bir olup vilâyeti gâret ü hasâret itdürüp çiftlik-i mezbûrda bir nice yüz re's yund u inek ü câmûs u koyun u keçileri olup ve tîmârı mahsûlinden gayri yetmiş-seksen

mikdârı çifti yöriyüp hubûbât kısmından bu diyârlarda bir nesne fûrûht olunduğın kimesne bilmeyüp cüz'î vü küllî küffâr-ı hâksâr taraflarına fûrûht itdüğü ma'lûm olup mukaddemâ Holomiç Mahkemesi'nde sâbit olup sicill olunduğın" i'lâm eyleyüp bu bâbda ba'zı sûret-i siciller gönderüp ve Mezistre beği ile Holomiç ve Kalavrita kâdîları dahı arzlar gönderüp; "mezkûr Za'îm Lutfî için vilâyet-i Mora'da re'âyâ vü berâyâ mâbeynlerinde her vechile eyülükle meşhûr ü müte'âref olup mezkûrdan kemâl mertebe rızâ vü şükrân üzre olup istikâmetine şehâdet itdüklerin" arzeyledükleri ecilden iki cânibün vârid olan arzlarınun ve sicillerün sûretleri aynı ile aslından ihrâc olunup bir kîseye mühürlenüp bu bâbda mübâşir ta'yîn olunan Lutfî Çavuş ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bir yire cem' olup mezkûr hakkında irsâl olunan arzlarda mastûr u mukayyed olan mevâddan bir nesneyi ketmitmeyüp onat vechile hakk üzre yirlü yirinden tefât ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' arzolunduğı üzre mezkûr Lutfî zikrolunan Yûsuf nâm kulıyla mezbûr Tur Alî'nün evin basup hâtûnın tasarruf itdürmeyüp te'addî itdüğü vâkı' mîdur ve merkûm Yûsuf'un arzolunduğı üzre müslimânlara te'addîsî olmuş mîdur ve za'îm-i mezbûr kırk nefer Arab kulıyla yollar kesüp levend ü küffâr gemileriyle bir olup vilâyeti gâret itdür[d]üğü sahîh mîdur ve ne mikdâr çiftliği olup her biri ne mahalde olup ve hâsıl olan terekelerin ne yirde satmışdur; yohsa arzolunduğı üzre şimdiye değin iç ilde tereke satmayup küffâra virmiş midür, nicedür; tamâm hakk üzre eger vilâyet halkından eger sâyir mu'temedün-aleyh olanlardan tefahhus eyleyüp yanınızda sâbit ü zâhir olan mevâddı ketmitmeyüp vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Şöyle ki; arzolunduğı üzre çiftlikleri olup ketmeyle[ye]siz veyâhûd bir ferde tereke bey' itmeyüp hâsıl olanın küffâra ve levend tâyifesine bey' idüp himâyet idesiz, sonra ma'lûm oldukda netîcesi* size âyid olur. Ana göre mukayyed olup bir cânibe meylitmeyüp tamâm hakk üzre göresiz ve ne mikdâr çiftliği olup ve her biri ne mahalde olup ve ne mikdâr tavarı olduğın yazup bildüresiz. Şöyle ki; bundan mukaddem gidermiş ola, anı dahı ma'lûm idinüp varup sûret-i sicilleri dahı yirlü yirinden yoklayup göresiz; sahîh mîdur, mefhûmı sâbit olmuş mîdur,* nicedür ve bi'l-cümle bir mühim nesne komayasız.

693

Yemen'de serasker olarak görevlendirilen Vezir Mustafa Paşa'nın yanında istihdam olunmak üzere gönderilen Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Hasan'ın hizmette kaldığı müddetçe ulûfesinin Mısır Hazinesi'nden ödenip dönüşünde ne kadar ulûfe aldığına dair eline temessük verilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yevmî on altı akça ulûfesi olup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olan dârende Hasan *zîde kadruhû* Yemen'e irsâl olunan askere Ser-asker olan Vezîrüm Mustafâ Paşa *edâma[llâhü te'âlâ] ma'âliyhû* istihdâm için i[r]sâl olunup ulûfesi tokuz yüz yetmiş beş Recebi'nün gurrasine gelince Dergâh-ı Mu'allâdan virilüp târîh-ı mezbûrdan sonra vâkı' olacak ulûfesi anda Hazîne-i Mısır'dan virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr mâdâm ki müşârun-ileyh ile hıdmetde ola, ulûfesin Hazîne-i Mısır'dan virilüp rûz-nâmeyle kaydeyleyesin ve hıdmet tamâm olup avdet olundukda anda ne mikdâr ulûfe almışdur; temessük viresin ki, bunda dahı ana göre ulûfesi virile.

694

İzladi'nin Paşayığit köyünden Haydar bin Rüstem, kardeşi Divâne Ali oğlu Bâlî ve yandaşları hakkında, fesad çıkardıkları ve ahalinin zorla mallarını aldıkları yolunda şikâyetle bulunulduğu bildirildiğinden, adı geçenlerin teftiş olunup üzerlerine sabit olan hakların alınup sahiplerine verilmesi ve hapsi gerektiren suçları varsa hapsedilmeleri.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 24 Receb

Mehmed Hân'a ve Şumnı kâdîsına hüküm ki:

Hâliya cenâb-ı emâret-me'âb Mehmed Hân *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "İzladi nâhiyesinde mütemekkin olup ze'âmete ve tîmâra mutasarrıf olandan ve yeniçeriden ve gayriden ve re'âyâdan nice kimesneler gelüp; "Nâhiye-i mezbûrda Paşayığid nâm karyede sâkin olan Haydar bin Rüstem ve karındaşı Dîvâne Alî oğlu Bâlî ve mezbûr Haydar'un âzâdlusından Mahmûd ve hıdmetkârı Çingâne Murâd ve Yûsuf bin Abdullâh ve Yûsuf'un karındaşı İlyâs mezbûr Haydar ve karındaşı Dîvâne Alî ehl-i fesâd ve sâhib-i şenâ'at kimesnelerdür. Bu zikrolunan levendler bunları penâgâh idinüp leyl ü nehâr şenâ'atden hâlî olmayup kul u câriye ayardup ve oğlan kapup satup ve kız u avret çeküp tasarruf iderler ve re'âyânun akçasuz tavarların alup mezkûr Haydar bundan akdem ehl-i fesâd ü şenâ'at olan Köşenlü (?) Deli Dervîş'ün yoldaşı ve şerîki idi. Mezbûrlarun hakkından gelinmezse bize muzâyaka olur." diyü ızhâr-ı acz itdüklerin" bildürüp ammâ; üzerlerine şer'le [ne] nesne sâbit olup sicill oldukların bildür[me]mişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûrlardan gelüp da'vâ-yı hakk ider kimesneler var ise husamâsıyla berâber idüp bir def'a şer'le sorulup faslolanmış olmayan kazıyyelerin muktezâ-yı şer'-ı şerîf üzre dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus kılup üzerlerinde her ne kadar kimesnenün şer'le hakkı sâbit ü zâhir olursa erbâb-ı hukûkun şer'le sâbit olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ne makûle fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa mufassal ü meşrûh sicill idüp habs îcâb ider fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa habseyleyüp sicillerin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesiz. Hîn-i teftîşde hakk-ı sarîha tâbî' olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanları dahlitedirmeyesiz; şöyle bilesiz.

695

Yemen Beylerbeyi Hasan Bey'in talebi üzerine daha önce bin olarak belirlenen Yemen'e gidecek yeniçeri miktarının iki bin beş yüze çıkarıldığı ve Süveyş Kaptanı Mahmud'a da, on beş kadirganın beşi ile Yemen'e biran önce zahire ve silâh götürmesi için emir verildiği; Vezir Mustafa Paşa'nın da biran önce hareket etmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühû* mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrenün ahvâlin ve a'dânun hareketin ve yanında olan asker ile ana mu'âvenet olmağa kâbil olmayup asker taleb itdüğün" bildürmeğün bundan akdem Südde-i Sa'âdetüm'den beş yüz nefer kul-karındaşı yazılup Mısır'a irsâl olunup Mısır yeniçerilerinden dahı beş yüz nefer ta'yîn idüp bin nefer yeniçeri senün ile gönderilmek emrolunmuş idi. Hâliyâ; "Südde-i Sa'âdetüm'den bin nefer kul-karındaşı gönderilüp Mısır yeniçerisinden bin nefer yeniçeri ihrâc idüp senünle gidecek Şâm yeniçerileriyle cümle iki bin beş yüz mikdârı yeniçeri ola." diyü Mısır beğlerbeğisine hüküm gönderilmişdür ve emrolunan on beş pâre kadirganun beş pâresin Süveys Kapudânı Mahmûd ile mukaddem anda olan askere irişmek için mümkün olduğu kadar zahîre [vü] barut u yarak gönderilmek emrüm olup senün dahı mu'accelen irişmen lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr itmeyüp emr-i sâbık üzre çıkup ve senünle Şâm'dan ne mikdâr yeniçeri gider; mukaddem Mısır beğlerbeğisine bildüresin ki, ana göre ol dahı tedârük idüp cümle iki bin beş yüz mikdârı yeniçeri ihzâr idesiz.

696

Yemen'e gidecek askerden önce Yemen'de bulunan askerlere erzak ve mühimmât gönderilmesi için Mısır beylerbeyine emir verildiği; Süveys Kaptanı Mahmud'un da beş kadirga ile hazır olup ne teslim olunursa teslim alarak gemilerin güvenlik içerisinde Yemen'e ulaşmasını sağlaması.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Süveys Kapudânı Mahmûd Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ askerden mukaddem seni beş pâre gemi ile Yemen'e göndermek için Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp beş pâre gemi ile hâzır olup gemilere koşılan eger zâd ü zevâdedür, eger yarakdur, eger barutdur; her ne teslîm olunur ise kabzidüp dahı mukaddem çıkup varup Yemen Beğlerbeğisi Hasan *dâme ikbâlühûya* mülâkî olasın ki, anlarun dahı yarak bâbında muzâyakaları var imiş. Ammâ; eger deryâda, eger sancaklarda (?) gereği gibi basîret üzre olup gaflet ile a'dâdan gemilere zarar irişdirmekden hazer eylesen ve cengci ziyâdece alup gidesin. Gemilere boş komadan ziyâde hazer idesin ve askerün mühimm ü lâzım olanın görmek için Mısır kâdîsı ile nâzırul-emvâle hüküm gönderilmişdür; beğlerbeği varınca hâzır idesin [ki,] vardukda hâzır bulunup tevakkuf itmeyüp gidesiz.

697

Yemen'e gönderilecek askerlerin gerekli mühimmât, erzak vs. levazımları ile develerinin beylerbeyi gelinceye kadar hazır edilmesi; Süveyş Kaptanı Mahmud Bey'e de Yemen'de bulunan askerlere yetiştirilmek üzere mühimmât ve erzak hazırlanarak teslim edilip önceden gönderilmesi.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Mısır kâdîsına ve sâbıkâ Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Yemen'e irsâl olunacak askerün mühimmât ü levâzımı eger devedür, eger zahîredür; beğlerbeği varınca siz tedârük itmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Yemen mühimmi için irsâl olunacak askerün eger zahîreleridür, eger develeridür; tedârük idüp ve Süveys Kapudânı Mahmûd *dâme ızzühûya* beş pâre kadırğa ile mukaddem anda olan askere zahîre vü yarak u barut alup gitmek emrolmuşdur. Anun dahı eger zahîre vü yarak ve sâyir mühimmâtın görüp mükemmel idesiz ki, beğlerbeği vardukda tevakkuf lâzım gelmeyüp çıkup gide. Eger cengî, eger gemici ne lâzım ise onat tedârük eylesiz ki, her biri yirlü yirinde mükemmel olup gemilere zarar ihtimâli olmaya ve bi'l-cümle eger asker mühimmi tedârükünde, eger sâyir gidecek askerün zahîre [vü] develeridür ve sâyir mühimmâtlarıdır; "Emre mevkûfdur." dimeyüp mümkün olanın beğlerbeği varınca tedârük ü ihzâr eylesiz.

698

Südde-i Saâdet'ten gönderilen bin kul-karındaşı ile Şam'dan gidecek yeniçeriler ve Mısır'da daha önce hazırlanması istenilenlerin toplam sayısı iki bin beş yüze çıkarıldığından, eksik kalan kısmın Mısır'dan tamamlanarak zahire vs. ihtiyaçlarının temin edilmesi; Yemen'deki askerlerin âcilen mühimmât ve zahireye ihtiyaçları olduğundan derhal hazırlanarak Yemen'e gidecek on beş gemiden beşine yüklenip ayrıca işbilir ve güvenilir cenkçi veya diğer görevlilerden mümkün olduğunca fazla adam konulup Süveyş Kaptanı Mahmud ile önceden gönderilmesi; bundan başka, Yemen'e gitmeleri emredilen beylere ilaveten Memi Kâşif ile Gülabi oğlu Kürd Mahmud Kâşif'in de Yemen'e gönderilmesi; gidecek gemilerin peksimetlerinin hazırlanması; on beş gemiden başka gemi var ise onların da hazırlanıp daha sonra gidecekler ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Yemen mühimmi için Südde-i Sa'âdetüm'den irsâl olunacak beş yüz nefer kul-karındaşıdan ve Mısır yeniçerilerinden bin nefer yararın intihâb idüp gönderesin." diyü emrüm olmuş idi. Hâliyâ Yemen beğlerbeğisi

mektûb gönderüp; "Tüfenklü ziyâde lâzımdür ve ol yirde zahîre vü yarak u barut yokdur." diyü bildürmeğin Südde-i Sa'âdetüm'den bin nefer kul-karındaşı irsâl olunup anda olan yeniçeriden ve Şâm'dan düstûr-ı mükerrerem Mustafâ Paşa ile varıcak Şâm yeniçerileriyle cümle iki bin beş yüz nefer ta'yîn olmak emridüp ve ta'yîn olunan on beş pâre kadirganun beş pâresin Süveys Kapudânı Mahmûd ile mukaddem bir mikdâr yarak u barut u zahîre ile müşârun-ileyh Hasan dâme ikbâlühûya irişdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp beş pâre gemileri donadup mükemmel idüp dahı mümkün olduğu kadar zahîre vü yarak u barut koyup mu'accelen müşârun-ileyh Mahmûd dâme izzühûya irsâl eylesin. Bâkî kalan on pâre dahı sonra asker ile gide ve Südde-i Sa'âdetüm'den irsâl olunan bin nefer kul-karındaşıdan anda olanlardan ve Şâm'dan cümle müşârun-ileyh ile ne mikdâr yeniçeri giderse bâkîsin tekmîl idüp iki bin beş yüz mikdârı eyleyüp dahı emr-i sâbık üzre zahîre vü yarakların görüp gönderesin ve sâbıkâ emrolunan beğlerden gayri Memî Kâşif ve Gülâbî oğlu Kürd Mahmûd Kâşif'i dahı bile gönderesin ve ta'yîn olunan gemilerin şimdiden peksimadların ihzâr idüp ba'dehû sâyir zâd ü zevâdeleri akablerinden göndermeğe sa'yeylesin ve mukaddemâ irsâl olunan beş pâre gemilerin mümkün olduğu mikdârı ziyâdece âdem koşup ammâ; eger cengci, eger gayri yarar ola ve mükemmel ola. Mukaddemâ emrolunan on beş pâre gemiden gayri varsa anları da ihzâr idüp sonra gidecekler ile bile gönderesin.

699

Yemen Beylerbeyi Hasan Paşa'nın Yemen'de çıkan karışıklıkla ilgili gönderdiği mektubunun alındığı, Şam Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya Seraskerlik görevi verilerek emrinde İstanbul, Mısır ve Şam'dan yeterli sayıda asker görevlendirilip Yemen'e gönderildiği; Yemen'de bulunan askerin ihtiyacı için yeteri kadar erzak ve mühimmâtın Yemen'e gidecek on beş gemiden beşine yüklenerek önceden yola çıkarıldığı, diğer gemilerin de daha sonra gönderileceği; yanında olan beylere de terakkî hükümleri gönderildiği; askerler ve gemiler Yemen'e ulaşınca kadar etrafın güvenliğini sağlaması ve görevinin başında bulunması.

Yazıldı.

Beğlerbeğinin çavuşbaşısına virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Yemen Beğlerbeğisi Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "evâyil-i Rebî'u'l-evvel'de Zebîd'e tâbî iskeleye çıkdukda vilâyet-i Yemen'de Zebîd ve Mîhâ (?) ve gayriden () elden gidüp ve Murâd Paşa ve sâyir bile olan beğler ahvâlin () Kal'ası ahvâlin ve gayriden feryâdcı geldüğün ve senünle olan yedi-sekiz yüz () askerden gayri kadîmî Yemen askerinden cenge kâdir üç yüz nefer ancak olup anların dahı atları olmayup ve beğlerden () ve Mora (?) Mustafâ ve Aden'de diğer Mustafâ dâme izzühümünden gayri kimesne olmayup ve zahîre tedârüki ahvâlin ve rehn tarîkıyla kimesneler () halâs olmak ile Urbân külliyyen ısyân idüp ve yarak u barut kalmayup ve alınan beğler ve vilâyet ahvâlin" bildürüp ve; "sen dahı hayme ile Zebîd kurbinde sâkin olduğun" i'lâm idüp; "alınan kal'aların zahîreleri olmayup ol sebebden

alınduğın" bildürüp ve; "Mısır kâşiflerinden ba'zı gönderilmek husûsın" bildürüp andan gayri her ne dimiş isen alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîrüm'e arzolunup ma'lûm-ı şerîfüm olmuştur. İmdi; bundan akdem bu husûs i'lâm olundukda bundan akdem Şâm Beğlerbeğisi olup Vezîrüm olan düstûr-ı mükerrem Mustafâ Paşa Şâm yeniçerileri ile Mısır'dan ve Südde-i Sa'âdetüm'den bölük yeniçerilerinden üç bin kadar yeniçeri vâfir ü müstevfî atlu ve ümerâ-i Mısır'dan dört beğ ve dört yüz müteferrika ve iki yüz çavuş ve bin nefer gönüllü, ağalarıyla ve Şâm'dan dahı zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan murâd idenleri bile alup gitmek ve deryâdan dahı on beş pâre kadırga müretteb ta'yîn olunup beş pâresi mukaddem ba'zı yarak u zahîre ile irsâl olunup on pâresin müşârun-ileyh ile sonra gönderilmek emrüm olmuştur. İnşâ'a'llâhü te'âlâ inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile mu'accelen varup irişmek üzredür. İmdi; sen dahı **gerekdür [ki:]**

Ol cânibde olan beğler ve sâyir asker ile yek-dil ü yek-cihet olup müşârun-ileyh varup irişince gayret kuşağın () bağlayup dahı hıfz u hırâset-i memleketde dakîka fevtitmeyüp inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol bâkî kalan () irişdürmemek bâbında ve sâyir dîn bâbında ve devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyesin. İnşâ'a'llâh müşârun-ileyh varup irişdükde vech gördüğü üzre eger alınan yirlerün feth u teshîrinde, eger sâyir a'dâ-yı bed-fi'âlün gereği gibi hakkından gelmek dahı bezl-i iktidâr eyleyesin. Bundan akdem anda olan beğlere hıdmetleri mukâbelesinde yığirmişer bin terakkîye hüküm gönderilmiştir. Hâliyâ mu'accelen Mehmed *dâme izzühûya* yığirmi bin dahı terakkî olup hükmi gönderilüp () ve arzitdüğün gibi sancak u ağalıklar ve sâyirleri virilmiştir. Hemân kuvveti bâzûya getürüp her biri hıdmetlerinde er gibi olup gaflet üzre olmayasız ve otuz pâre darbzen üç bin mikdârı tüfenk irsâl olmuştur.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 13 Receb, sene: 975, der-Edi[r]ne

700

Basra'ya gönderilen askerler zahire sıkıntısı çektiğinden Diyarbakır'dan mümkün olduğunca çok zahire tedarik edilerek kara veya deniz yoluyla Basra'ya gönderilmesi.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Diyâr[bekir] beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Basra cânibine irsâl olunan askerün zahîreleri bâbında küllî muzâyakaları olmağın vâfir ü müstevfî zahîre tedârük olunup irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bu bâbda dâyimâ mukayyed olup vâfir ü müstevfî zahîre tedârük ü ihzâr eyleyüp eger kurudan ve eger sudan her ne tarîk ile mümkün olursa ale't-tevâlî irsâl ü îsâl itmek bâbında sa'y ü ikdâmınız zuhûra getüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; ana göre mukayyed olasız.

701

Mısır'dan Yemen'e gönderilecek olan gönüllü, müteferrika, çavuş ve ümerânın yola çıkmak üzere hazırlanması; gönüllü tâifesi yeterli sayıya ulaşmaz ise eksiğin Çerâkise ve tüfekçilerden tamamlanarak beylerbeyi gelinceye kadar hazır edilmesi.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb

Mısır kâdîsına ve nâzır-ı emvâle hüküm ki:

Hâliyâ; "Yemen'e irsâl olunması fermân olunan bin iki yüz nefer gönüllü tamâm hâzır u müheyyâ olup eger gönüllü () Gönüllüler Ağası Hüseyin'i baş u buğ ta'yîn idüp ve anlardan mâ'adâ dört yüz müteferrika ve iki yüz çavuş ve ümerâ-i Mısır'dan Hamza ve Süleymân Paşa Kapucıbaşı Alî ve Küçük Ahmed ve Anbâr Emîni Mehmed *dâme izzühüm*[i] dahı Yemen'e bile gönderesin." diyü beğlerbeğine hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. Eger beğlerbeğiye vâsıl olmadı ise ol emr-i hümayûnum mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzere eger gönüllü vü müteferrika vü çavuşlardur ve eger ümerâ kullarumdur; kemâ-kân hâzır u müheyyâ olup eger gönüllü tâyifesinden yarar bin iki yüz, olmaz ise Çerâkise vü tüfenkci zümrelerinden emrüm üzere bin iki yüz nefere yitişdürüp müretteb ü mükemmel beğlerbeği varınca hâzır u âmâde idesiz. Ammâ; bu tâyifenün yararların ulûfesi ağır olanları yazup ta'yîn eylesin ki, kimesneye hımâyet itmeyesiz; beğlerbeği vardukda göre. Ana da emr-i şerîfüm eyledür.

702

Mîrâbîler Şeyhi Şeyh İbrahim ve Şihr Hâkimi Bedir'in Yemen'deki isyan sırasında askerlere yaptıkları yardım ve gösterdikleri sadâkatin memnuniyet verici olduğu; bundan sonra da aynı şekilde hareket edip isyanın bastırılması için gönderilen Vezir Mustafa Paşa ile diğer görevlilere yardımcı olmaları.

Yazıldı.

Yemen beğlerbeğisiniün çavuşbaşısına virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Meşâyih-ı Urbâ[n]dan Mîrâbîler Şeyhi olan Şeyh İbrâhîm'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de ba'zı eşkıyâ-yı A'râb hareket idüp beğlerbeği gitmek ile gafflet cihetinden ba'zı kılâ'-ı memlekete müstevlî olup ısyân itdüklerinde senün asker-i İslâm'a haylî mu'âvenet ü muzâheretün olduğu istimâ' olundu. İmdi; senün sadâkat-i İslâmun'dan dahı umılan bunun emsâli eylemek idi; zuhûra getürmüşsin. Yüzün ağ olsun. Sana ve karındaşuna bundan akdem zulmolduğu dahı ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur. İmdi; ol ısyân idenlerün haklarından gelmek için müstevfî asker-i İslâm ile Vezîrüm Mustafâ Paşa irsâl olunmuşdur. İnşâ'a'llâhü te'âlâ müşârun-ileyh varınca anda olan asâkir-i İslâm'a ve eger vardukdan sonra gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret eylesin. İnşâ'a'llâhü te'âlâ hıdmetün mukâbelesinde sana olan zulm[ü] hayf def' olup küllî inâyetüme mukârin* olup umduğünüzden ziyâde eyülükler müşâhede idesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, diyâr-ı Yemen'de Şihr Hâkimi olan Bedir'e.

703

Süveys mühimmi için daha önce Payas'dan beş gemilik ağaç kesilmesinin istendiği; Süveys gemileri Yemen'e gönderildiğinden tersanelerin boş kalmaması için İskenderiye'de mirîden veya rençber tâîfesinden iki gemi yapılacak kadar gemi ağacı tedarik olunup Süveys'e gönderilmesi; deryâ muhafazası emrolunan İskenderiye kaptanının dönüşünde Payas'da bulunan gemi ağaçlarını alarak İskenderiye'ye götürmesi.

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi. Fî 14 Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Süveys mühimmi için bundan akdem; "Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde beş pâre gemi ağacı kesilüp ihzâr olmak" emrüm olmuş idi. Hâliyâ Süveys gemileri Yemen'e emrolunup anda ters-hâneler hâlî olmamak için bu ağaç varınca İskenderiye'de eger mîrî, eger rençberde bulunan ağaçdan iki gemilik ağaç irsâl olunup gemi binâ itdürilmek emridüp Payas'da emrolunan beş pâre gemi ağacın İskenderiye kapudânı uğrayup alup İskenderiye'ye iletmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp İskenderiye'de eger mîrîde, eger rençberde bulunan yirlerden gereği gibi ağaç ihzâr idüp Süveys'e gönderesin [ki], iki ge[m]i binâ idüp hâzır ola ve İskenderiye kapudânına deryâ hıfzına çıkmak emrüm olmuşdur. Tenbîh eylesen ki, muhâfaza-i deryâ tamâm olup mürâca'at idecek zamânda evvel Payas'a uğrayup ve ol kesilen beş gemi ağacın tahmîl itdürüp İskenderiye[']ye ilete.

704

Dubrovnik beyleri tarafından gönderilen haberlerin alındığı; bundan sonra da düşman donanmasının durumu ve etrafta olup bitenler hakkında bilgi toplanıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Dıragman-ı mezbûra virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Dubravenik beğlerine hüküm ki:

Mektûb gönderüp ba'zı haber bildürmüşsiz; ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Südde-i Sa'âdetüm'de olan ubûdiyyet ü rıkkıyyetünüz muktezâsınca dahı etrâf u cevânibün ve etvârın tecessüs idüp vâkıf olduğunuz ahabârı sıhhatle Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâmdan hâlî olmayasız ve küffârın donanması ahvâlinden dahı her ne vâkıf olmuş isen bildüresiz.

705

Dubrovnik beylerinden mektup getirenlere, dönüşlerinde Edirne'den Dubrovnik'e varıncaya kadar gerekli kolaylığın gösterilip kendilerine ve atlarına müdahale ettirilmemesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mezkûra, mahrûse-i Edirne'den vilâyet-i Dubrovnik'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara; "mezbûrlara ve bindükleri atlarına kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmemek" için hükm-i şerîf virilmiştir.

706

Kavala Kalesi müstahfızlarından, içki içip fesad çıkaranların şer'a ve kanuna muhalif iş yapmalarına izin verilmeyip haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Hasan'a virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Kavala kâdîsına ve Kavala kapudânına hüküm ki:

Sen ki Kavala kapudânısın, Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "hâliyâ Kal'a-i Kavala müstahfızlarından ba'zıları şürb-i hamr idüp ve şenâ'at idüp ehl-i fesâd olup şer'-ı şerîf ve kânûn-ı münîf muktezâsınca men' idüp haklarından gelinmesine mübâşeret olundukda; "Biz hisâr-erleriyüz." diyü inâd itdüklerin" bildürmüşsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûre hisâr-erlerinden birisi anun gibi fesâd ide, şer'-ı kânûn üzre hakkından [gelüp] şer'-ı şerîfe muhâlif iş itdürmeyesiz.

707

Rodos Kalesi'nden Sığacık'a gönderilen kürekçilerden otuzunun Kavala Kaptanı Abdülcebbar'a verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Sığacık Sancağı Beği Hüseyin Beğ'e hüküm ki:

Kavala Kapudânı Abdülcebbar *dâme mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Rodos Kal'ası'ndan gelen kürekçilerden kendüye otuz nefer kürekci virilmek için elinde mühürlü tezkiresi olup taleb itdükde virilmediğin" [bildürmeğin **buyurdum ki:**]

Hükm-i şerîfle müşârun-ileyh âdemi vardukda, mücrimlerden lâzım olanı viresin; şöyle bilesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 15 Receb, sene: 975, der-Edirne

708

Hindistan taraflarına gönderilecek olan Donanma-i Hümâyûn'un Yemen'de çıkan isyan nedeniyle bu sene tehir edildiği; isyan bastırıldıktan sonra gönderileceği.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Açı Pâdişâhınun İlçisi Hüseyin'e hüküm ki:

Hâliyâ Yemen cânibinde fitne zuhûr idüp def' u ref'leri ehemmi mühimmâtdan olmağın vilâyet-i Hind'e irsâl olunacak Do[na]nma-i Hümâyûn bu sene te'hîr olunmuşdur.

Buyurdum ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ inâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol cânibün fitne vü fesâdı def' u ref' olduktan sonra zikrolunan Do[na]nma-i Hümâyûn mu'âhede olunduğı üzre müretteb ü mükemmel bî-kusûr irsâl ü îsâl olunur.

709

Silistre sancağında kapıkulu ve yeniçeri kılığında ortalıkta gezip reâyaya zulmeden şahısların yakalanıp teftiş edilerek hapsedilmeleri.

Yazıldı.

[Muh]zır kâtibine virildi. Fî 16 Receb, sene: 975

Ahyolı ve Varna kâdîlarına hüküm ki:

Silistre sancağında kapıkulu vü yeniçeri sûretinde ba'zı kimesneler zuhûr idüp re'âyâ vü memlekete zulm ü te'addî eyledükleri istimâ' olundukda imdi **[buyurdum ki:]**

Muslihuddîn Subaşı vardukda, ol asılları teftiş idüp ahvâllerin vukû'ı üzre arzidesiz ve tüfenk atar var ise anı dahı göresiz; ahvâllerine mufassalen vâkıf olup vukû'ı üzre yazup bildüresiz. Anun gibi ol makûle yeniçeri vü solak sûretinde gezüp fesâd idenler[i] dutup habseyleyüp arzeyleyesiz.

710

Karahisâr-ı Sâhib ve Sultanönü sancaklarının tahriri yapılırken yaya ve müsellemlerin de müceddeden tahrir edilmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Mûsâ[ya] virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Karahisâr-ı Sâhib ve Sultânönü sancağın tahrîr eyleyen emîne ve kâtibe hüküm ki:

Âdem gönderüp; "Zikrolunan sancaklarda vâkı' olan yaya vü müsellemler tâyifesi dahı müceddeden tahrîr olması lâzım olmağın defterleri teslîm olmuş idi. Ol bâbda emr-i şerîfüm" taleb itdüğün bâ'ısdan **buyurdum ki:**

Vardukda, emr üzre zikrolunan yaya vü müsellemler tâyifesin dahı müceddeden emr üzre tahrîr eyleyesiz.

711

Angelikasrı kadısı ile birlikte mehâyîf teftîşine mübaşir tayin olunan Lütî Çavuş ehl-i fesâdı yakalamak için adam istediğinde kendisine yeteri kadar hisar-eri verilmesi.

Yazıldı.

Mora beğine ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Angelikasrı kâdîsına mahâyîf teftîşi emrolunup ol bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Lutfî zîde kadruhû mübâşir ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup mübâşeret itdüğü gibi ehl-i fesâdı elegetürmek için sizden âdem taleb eyledükde kifâyet mikdârı hisâr-erin koşup gönderesin ki, ihzârı lâzım olan ehl-i fesâdı ihzâr eyleyüp virilen hükmi-i şerîf mücebince şer'le teftîş eyleyeler.

712

Edirne'de et sıkıntısı olduğundan Kızılağaç ve diğer kazalardan ceplere bahar koyunu aldırılarak gönderilmesi.

Yazıldı.

Âdemisine virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

(———) ve Kızılağaç ve (———) kâdîlarına hüküm ki:

Et bâbında muzâyaka olmağın bahâr koyunu taht-ı kazânuzdan Receb'ün âhırinde mahrûse-i Edirne'ye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzda bulunan eger haymâne koyunu ve eger matrabâz koyunudur; ceblere aldurup mahrûse-i mezbûr için ale't-ta'cîl irsâl eyleyesiz. Bu husûsda ihmâlden hazer idesiz; sonra netîcesi size âyid olur; şöyle bilesiz.

713

Mehmed Çavuş'la gönderilen Eflak voyvodası oğullarından Dağış'in (?) Rodos beyine teslim edilmesi.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 16 Receb

Kapudân paşaya hüküm ki:

Eflak voyvodası oğullarından Dağış (?) nâm zimmî Rodos'a gönderilmek için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed ile sana irsâl olundu. **[Buyurdum ki:]**

Varup teslîm itdükde mezkûrı Rodos beğine teslîm [ü] tenbîh eyleyesin ki, hârice çıkarmayup hıfzeyeyle. () Bu bâbda Rodos beğine dahı hüküm gönderilmişdür.

714

Eflak voyvodası oğullarından Dağış'in (?) Rodos'a gönderildiği; adı geçenin gereği gibi hıfzedilip kale haricine çıkarılmaması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dağıç (?) nâm eflak Rodos'da hıfzolmak için irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Varup sana teslim oldukda, gereği gibi hıfzıyleyüp kal'adan taşra çıkarmayup gaybet itdirmekden hazer idesin ve sana teslim olunduğına temessük viresin.

715 *Medine'de Ayn-ı Zerkâ Suyolcusu olan Cemâleddin'e Mısır'dan gelen galleden günlük bir kadeh buğday verilmesi.*

Yazıldı.

Medîne kâdîsına, şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Anda Ayn-ı Zerkâ Suyolcusı olan dârende-i hükm-i şerîf Cemâleddîn'e mahrûse-i Mısır'dan gelen galleden yevmî bir kadeh buğday virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre gelen galleden bir kadeh buğday viresin.

716 *Vezir Mehmed Paşa, Medine'ye getirdiği sudan Ravza-i Mutahhara huddamına meşrut bir mahalde sebîl yaptırmak istediğinden, sözkonusu mahallin başka bir mahal ile istibdal edilerek sebîlin yapılması.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 22 Receb, sene: 975

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ düstû[r]-ı ekrem Mehmed Paşa'nun Medîne-i Münevvere'ye getirdiği sudan bir sebîl binâ itmek murâd idüp umûmen Medîne-i Münevvere (——) Ravza-i Mutahhara'ya Bâb-ı Bakî'dan* gelmek yol üzre olmağın münâsib görmüş. "Mahall-i mezbûrda huddâm-ı Ravza-i Münevvere'ye meşrût bir mahall olup zikrolunan mahal sebîl binâ olmak için bir âhar mahsûlle istibdâl olmak lâzım olmağın şer'an câyiz olduğına ellerinde fetvâ-yı şerîfi olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; arzulunduğı gibi ise bu bâbda olan fetvâ-yı şer'ıyye ile amel eylesin.

717 *Edirne zahiresi için Malkara'ya gönderilen çavuş ve nâiblerin emrolunan miktardan fazla zahire isteyip haksız olarak halkın odun, yağ, bal ve akçelerini alıp zulmettikleri, nâiblerin de davalarda akçe alarak haksız yere hükmettikleri bildirildiğinden, davacıların davalarının görülerek neticenin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Migalkara kazâsı halkı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "mahrûse-i

Edirne zahîresiyçün Südde-i Sa'âdetüm'den gönderilen Alî Çavuş ve kâdî nâyibleri Süleymân ve Mustafâ ve kâdî muhızrları ve çavuşun hıdmetkârı emrolunan zahîreyi emr-i şerîf mücebine re'âyâdan cem' eylemeyüp her karyeye mübâlağa zahîre ta'yîn itdürüp muztarr eyleyüp ba'dehû; "Zahîrenüzi tahfîf idelüm." diyü nefsi-i Migalkara'da üç bin akça cem' idüp ve kurâdan dahı ba'zından odun ve ba'zından yağ u bal ve sâyir zehâyirden buldukların alup ve ba'zından dahı akça alup ve nâyibler şer'î da'vâları oldukda ba'zından hılâf-ı şer' akçaların alup hakkı icrâ eylemeyüp şer'-ı şerîfe muhâlif te'addîleri eyledüklerin" bildürdi. İmdi; **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, mezkûrlardan da'vâ-yı hakk ıder var ise husamâyı berâber idüp dahı bir def'a şer'le faslolmayan husûsları ber-mûceb-i şer'-ı şerîf teftîş eyleyüp göresin; kazâyâ arzolunduğı gibi olup ol vechile zulm[ü] te'addîleri olduğı şer'le sâbit olursa ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ne* makûle zulm ü te'addîleri olup her kimün üzerinde ne mikdâr hukûk* sâbit olursa mufassal ü meşrûh yazup defter eyleyüp vukû'ı üzre Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin.

718 *Süveys mühimmâtı için Uzeyr sancağında Payas adlı mahalden kesilmesi emrolunan beş adet gemi ağacının, İskenderiye kaptanı muhafaza hizmetinden dönerken adı geçen yerden alınarak İskenderiye'ye getirilmesi.*

Yazıldı.

Abdî Çavuş'a virildi.

İskenderiyye Kapudânı Hüseyin'e hüküm ki:

Bundan akdem Süveys mühimmi için Uzeyr sancağında Payas nâm mahalde beş pâre gemi ağac[ı] kesmek emrüm olmağın **buyurdum ki:**

İnşâ'a'llâhü te'âlâ bu sene deryâ muhâfazası tamâm olup İskenderiyye[ye] mürâca'at idecek zamânda mahall-i mezkûra uğrayup ol gelen ağaçları tahmîl idüp İskenderiyye[ye] iletetin.

719 *Bağdad'dan Basra'ya gönderilen askerlerin ihtiyacı için Cezîre ülkesinden elli kelek zahîre tedarik edilip gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 15 Receb, sene: 975

Müşârun-ileyh Lahsâ'ya varınca kânûn üz[re] yol hükmi yazılmışdur.

Bedir Beğ-oğlı'na hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd'dan Basra'ya irsâl olunan askere zahîre lâzım olmağın Cezîre ülkesinden elli kelek zahîre gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp ülke-i mezbûreden elli kelek zahîre tedârük idüp tahmîl eyleyüp gönderetin ki, anda olan askere iletüp bey' idüp anların muzâyakaları def'

olup bunlara sebep-i ticâret ola.

720 *Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Medine'ye getireceği su için ihtiyaç duyulan malzemelerin bedeli karşılığında satın alınması ve nakliyesi hususunda gereken yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 16 Receb

Yine kethudâya gönderildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı ekrem müşîr-i efham Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ ma'âliyyehû* hasbeten li'llâhi te'âlâ Medîne-i Münevvere'ye getürecek sunun levâzim [ü] mühimmâtı akçalarıyla tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan su yolu mühimmâtı için her ne lâzım ise akçası ile alırmek bâbında ve mahall-i mezbûra irsâlinde gereği gibi sa'y [ü] ikdâm eyleyüp mu'âvenet ü muzâheret eylesin.

721 *Hindistan müslümanlarına yardım etmek, o taraflardan Haremeyn-i Şerife'ye gelen müslümanları muhtelif tehlikelerden kurtarmak ve Haremeyn ertafındaki âsi gurupları yok etmek üzere Donanma-i Hümayun'un o taraflara gönderilmesi gerektiğinden, Akdeniz'den Süveyş Denizi'ne bir kanal açılmasının mümkün olup olmadığı, uzunluğu ve genişliğinin ne kadar olabileceği hususlarının mimar ve mühendisler tarafından mahallinde keşfinin yapılup bildirilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi. Fî 17 Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem hânedân-ı cihâd-âmâl ve dûdmân-ı gazâ-nevâlimüzden geçen ecdâd-ı ızâm ve âbâ-i kirâmum *nevvera'llâhü merkadehüm* eyyâm-ı nusret-encâm ve evân-ı sa'âdet-fercâmların cihâd ü gazâyâ sarfidüp mağârib ü meşârikdan nice iklimler ve memleketleri şirk [ü] dalâletden şemşîr-i zafer-te'sîrleri ile feth u teshîr [ve] Memâlik-i Mahmiyye-i Osmâniyye'ye muzâf kılmışlar. Selâtîn-ı nâmdâr ve havâkîn-ı âlî-mikdârın tefâhur u tefâzuli hâdim-i Haremeyn-i Şerife'ye ile olup *el-hamdü li'llâhi te'âlâ* ol sa'âdet bana mukadder ü müyesser olup ol cevânibün ahvâl ü etvârı hüsn-i intizâm üzre olmak aksâ-yı murâdumdur. Eyle olsa; Portugal-i la'în memâlik-i Hindûstân'a tegallüb cihetinden* () müstevlî olup ol cânibden ziyâret-i Haremeyn-i Şerife'ye gelen müslimânların yolları münsedd olup andan gayri ehl-i İslâm küffâr-ı hâksâr-ı düzeh-makâmın taht-ı hükûmetinde olmak revâ görilmeyüp Hakk Te'âlâ'nun ulüvv-i inâyetine tevekkül ve Hazret-i Risâlet-penâh'un *aleyhi efdalü's-salevât* mu'cizât-ı kesîre[tü]'l-berekâtına tevessül olunup diyâr-ı Hindûstân'un küffâr-ı hâksâr elinden istihlâsına ve Haremeyn-i Şerife'nün dahi

etrâf u eknâfında ba'zı fırka-i dâlle olup anların dahı ol cevânibden izâleleri lâzım olmağın mân-ı azîmet-i husrevânem ol taraflara munsarîf kılınmağa niyyet ü azîmet olunmuşdur. Eyle olsa; ol husûs için küllî Donanma-i Hümâyûnum ihzâr olunmak tedârük olunup Donanma-i Hümâyûnum denizden Süveys deryâsına geçmek için bir hark kesilmek gâyet sezâ-vâdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp ol yirün tamâm ehl-i vukûf mi'mârların ve mühendislerin* cem' idüp dahı yarar âdemler koşup irsâl eylesin ki, varup Akdeniz ile Süveys deryâsının mâbeynlerin tetebbu' idüp ol berriyye mahallinden hark olmağa kâbil midür ve tûli ne mikdâr olur ve yanaşur kaç gemi gitmeğe kâbil hark olur; tamâm ma'lûm idinüp arzeyesin ki, ana göre tedârüki görölüp kesdürölüp inşâ'a'llâhü'l-Azîz tamâm oldukda mâyet-i Hakk *celle ve alâ* ile ol diyâra cihâd-ı* fî-sebîlillâhi te'âlâ müyesser olup eger Haremeyn-i Şerîfeyn'ün etrâfın fırka-i dâlleden* tathîr ve eger diyâr-ı Hindûstân'un küffâr-ı Portugal'dan feth u teshîridür; müyesser olup dîvân-ı a'mâlimüzde mastûr ola.

722

Hız. Osman'ın Bakî'de bulunan mezarının etrafı تنها olup çevresinde kimse sakin olmadığı bildirildiğinden, kabrinin تنها kalmaması ve Kur'ân okunabilmesi için bir kaç oda inşa edilecek yer olup olmadığının ve ne kadar oda yapılabileceğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Sahâbe-i kibâr [ve] ashâb-ı ahyârdan Hazret-i Osmân-ı Zü'n-nûreyn'ün mezâr-ı şerîfleri Bakî'da* vâkı' olup tenhâ olmak ile üzerlerinde kimesne sâkin olmayup anda birkaç hucreler binâ olunup bir harem münâsib idüğü i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât varup göresin; harem olup birkaç hucre olmağa mümkün midür, ne mikdâr hucre olup ve haremi dahı ne mikdâr olmağa mütehammildür; arzeyesin ki*, mümkün olduğu kadar harem içine alup birkaç bâb hucreler binâ olup eczâ-i şerîf okuna ki, ba'zı fukarâ anda sâkin olup tilâvet-i eczâ idüp makâm-ı mübârekleri hâlî olmaya.

723

Edirne'de seyyid olduklarını iddia edenler bulunduğu bildirildiğinden, gerçekten peygamber soyundan olup olmadıklarının araştırılması ve temessüğü olmayan müteseyyidlerin alâmetlerinin alınması.

Yazıldı.

Mezbûr Seyyid Alî'ye virildi. Fî 20 Receb, sene: 975

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Seyyid Alî nâm kimesne Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "mahrûse-i Edirne'de ba'zı müteseyyid kimesneler olup anun gibileri görüp sahîhu'n-neseb olmayup müteseyyid olanların alâmetlerin almak için hâliyâ nakîb* olan* mefharu's-sâdât,* menba'u'l-izz

ve's-sa'âdât Emîr Muhterem* *dâmet siyâdetühû* ta'yîn idüp ol bâbda müşârun-ileyhden temessük olduĝın" bildürmeĝin **buyurdum ki:**

Göresin; arzulunduĝı gibi olup anun gibi mahrûse-i mezbûrede seyyid nâmına olan kimesnelerden ki, sahîh Âl-i Resûl olmayup temessük-i kavîleri olmayup müteseyyid olanları müşârun-ileyh gördükde ahvâllerin teftîş itdüresin. Temessüĝi olmayan müteseyyidlerün alâme[t]lerin aldurup şer'-ı şerîf mücebince lâzım geleni te'dîb ü tenbîh eylesin; inâd ü muhâlefet idenleri yazup bildüresin ki, hakkından geline.

724 *Kostantin adlı zimmî mirîye olan borcu talep edildiğinde Habil adlı Yahudide yüz yirmi bin akçe alacaĝı olduĝunu iddia ettiğinden, adı geçen şahıslar bunu doğrularlar ise Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 16 Receb, sene: 975

Vezîr Piyâle Paşa'ya:

Kostantin nâm zimmînün mîrîye deyni olup talep olundukda; "Hâbil nâm Yehûdî'de yüz yigirmi bin ağçam vardır. Bu bâbda silahdârlar zümresinden müteveffâ Rüstem Paşa'nun sarâyı kapısında olan derzîler ardında sokâk içinde sâbıkâ Defterdâr Kâsım Beĝ'e hıdmet iden Bâzârcı Ahmed dimekle ma'rûf Kapucı Ahmed ve Galata'da Balyoz yanında sâkin Kostantin Anderye ve Eğrikapu yanında Mihal Veli nâm zimmîler şâhid." diyüp bildürmeĝin **buyurdum ki:**

Mezkûrları getürdüp sü'âl idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr zimmînün ol Yehûdî'de ol mikdâr akçası olduĝına mezkûrlar şehâdet iderlerise bu cânibe Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, şer'le istimâ' oluna.

725 *Hind diyarına gönderilecek Donanma-i Hümâyûn için gönderilen malzemelerin İskenderiye kaptanı tarafından kara veya deniz yoluyla Reşîd'e ulaştırılması.*

Yazıldı.

Hind'e giden Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

İskenderiye kapudânına hüküm ki:

Hâliyâ; "Hind'e irsâli fermân olunan Do[na]nma-i Hümâyûn için gönderilen âlât ü esbâbı eger kurudan ve eger deryâdan her ne tarîkla mümkün olursa navlun ile Reşîd'e irsâl olunmasın" emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan âlât ü esbâbı eger kurudan mümkündür ve eger deryâdandır; navlunun virüp Reşîd'e irsâl etmek bâbında sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin.

726

Dimetoka Kalesi müstahfızlarından mâl-ı mirî hizmetinde görevlendirilenlerin, kale hizmetinde bulunmadıkları gerekçesiyle gediklerinin ellerinden alındığı bildirildiğinden, mâl-ı mirî hizmetinde bulunanların isimlerinin yazılı olduğu defterin gönderildiği, gediklerinin kimseye tevcih edilmemesi.

Yazıldı.

Rûmili Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ; "Dimetoka Kal'ası müstahfızlarından ba'zı kimesneler Edirne hâssa harcı emîni yanında mâl-ı mirî hizmetinde iken; "Kal'a hizmetinde bulunmadılar." diyü gedükleri alınup âhara virildüğü" i'lâm olunmağın müşârun-ileyhün yanında hizmetde olan on nefer kimesnenün esâmîsin defter idüp mühürleyüp sana gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolan defterde mastûr olan kimesneler mâdâm ki müşârun-ileyhün yanında mâl-ı mirî hizmetinde olalar, müşârun-ileyhün ma'rifeti olmadın gedüklerin kimesneye tevcih eylemeyesin.

727

Mısır'da muhafaza hizmetinde görevlendirilerek gönderilen Sağ-bölük Ulûfeciler Ağası Mustafa ile bölük halkına, akçe karşılığı at ve zahire tedarik edilmesi ve ulûfelerinin Mısır Hazinesi'nden ödenmesi.

Yazıldı.

Ulûfeciler çavuşına virildi. Fî 18 Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Sağ-bölük Ulûfecilerüm Ağası Mustafâ bölük halkı ile Mısır muhâfazasına ta'yîn olunup irsâl olunmuşlardır. **Buyurdum ki:**

Varduklarında, akçalarıyla eger at, eger zahîrelerin tedârük itdürüp muzâyaka çekdirmeyesin ve ulûfeleri zamânı geldükde yoklayup mevcûd olanların ulûfelerin Hazîne-i Mısır'dan ihrâc itdürüp müşârun-ileyh ağalarına teslim eylesin ve mevcûd olmayanları ve ağalarına itâ'at [ü] inkiyâd üzre olmayup tâbi' olmayanları isimleriyle yazup bildüresin.

728

Mısır'ın muhafazasında görevlendirilen Sağ-bölük Ulûfecileri'nin gemi tedarik edilip Mısır'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Sağ-ulûfecilerüm Ağası Mustafâ bölüğü halkı ile Mısır muhâfazasıyçün irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık üzre gemiler tedârük idüp koyup gönderesin.

729

Medine'de Bi'r-i Nebî diye bilinen kuyu yanında ziyaretçilerin gusledebilmeleri için bir mağsel inşa edilmesi.

Yazıldı.

Medîne kâdîsına ve şeyhu'l-Haremi'ne hüküm ki:

Hâliyâ Bi'r-i Nebî demekle ma'rûf kuyu ziyâretgâh-ı müslimîn olup () ziyâret itdüklerinde avret [ü] oğlanları ile kuyuya girüp guslidüp ol ecilden su bulunmayup sâyir müslimânlar müte'acciz olurlar imiş. İmdi; ol mahalde bir mağsel binâ olunmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda bir mağsel binâ idüp dahı tenbîh ü te'kîd eyleyesiz ki, min-ba'd ol kuyuda kimesne guslitmeyüp ol mağselde guslideler ki, kuyu dâyimâ temîz ü pâk ola.

730

Buhayra Şeyhu'l-Arablığı'ndan azledildiği halde Şeyhu'l-Arab olan Hablas'ın tahviline müdahale ederek vilâyet malını kabzettiği ve vermemekte direndiği bildirilen Şeyh İsa'dan, gönderilen deftere göre aldığı malın tahsil edilerek kendisi ile aile efradının Rodos'a sürgüne gönderilmesi; ayrıca Hablas'ın iltizamında olan mirî natrın satılmadan diğer şahısların ellerindeki natrının sattırılmaması.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem; "vilâyet-i Buhayra Şeyhu'l-Arablığı Şeyh İsa'dan alınup Hablâs'a virilüp müşârun-ileyh Şeyh İsa mûmâ-ileyhün tahvîlinde olan vilâyetün mâlın alup kabzidüp ne mikdâr mâl ahzitmış ise Cîze* kâdîsı ile Reşîd kâdîsı defter idüp; "virmekde te'allül itdüğün" bildürmeğin defterleri aynı ile size irsâl olunup bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Abdî zîde kadruhû mübâşir ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vardukda, ihzâr-ı husamâ kılup ol defterlere nazar idüp mezbûr Şeyh İsa [ve] oğlu [ve] sâyir tevâbi'ı Hablâs tahviline düşen mâldan her ne mikdâr mâl almış ise –[ki,] şer'le sâbit ola– hakkın hükmidüp alıviresiz ve emr-i sâbık üzre Şeyh İsa ve oğlın ve sâyir tevâbi'ın Rodos'a gönderüp sancağı beğine teslim eyleyesin ve ne mikdâr âdem gönderüp teslim idersen temessük alup ve iltizâmında olan mîrî natrın kadîmden bey' olmadın âhar natrın bey' olmaz imiş. Hâliyâ olgelene mugâyir natrın bey' iderlerimiş; kânûn-ı kadîme mugâyir iş itdurmeyesiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Receb, sene: 975, der-Edirne

731

Hind diyarına gönderilecek olan Donanma-i Hümayun için gönderilen malzemelerin bir gemi kiralanıp yüklenerek Mısır'a ulaştırılması.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

Reşîd emînine hüküm ki:

Hind'e irsâl olunan Donanma-i Hümâyûn'un gönderilen âlât ü esbâbını bir gemiye tahmîl idüp Mısır'a irsâl eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre gönderilen âlât ü esbâbı bir gemiye tahmîl idüp navlunun virüp Mısır'a irsâl eylemek bâbında ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin.

732 *Donanma-i Hümâyûn'un ihtiyacı için Mısır'dan bin kıntar üstübü tedarik edilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ca'fer Çavuş'a virildi. Fî 16 Receb, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Piyâle Paşa *dâmet ma'âlihi* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Donanma-i Hümâyûn mühimmi için bin kıntâr üstübü lâzım olduğın" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Donanma-i Hümâyûn mühimmi için bin kıntâr üstübü tedârük idüp alup mu'accelen müşârun-ileyhe gönderesin ki, Donanma-i Hümâyûnum mühimmine sarfoluna. Ammâ; mukayyed olup gönderilecek üstübü çürük olmayup eyüce ola.

733 *İran'dan gelecek elçi için yapıldığı bildirilen karşılama ve uğurlama hazırlıklarının memnuniyet verici olduğu; konaklama sırasında âdet üzere kendilerine iki yüz baş şeker ve iki yüz balmumu verilmesi; ayrıca denize açılacak gemilerin sayısının elliden altmışa çıkarılmasına gayret edilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Yukaru Cânib'den gelen ilçi için; "Gelmeleri yakîn* olup kadırgalar ve içlerinde olacak yimek ahvâli ve kadırgalarda olan re'îsler ve azebler âlet-i harbe müstağrak olup ve top u tüfenk atılup ve Üsküdar'a dâhıl olacakları gün cümle cebeciler ve topçılar ağalarıyla Tekye'ye değin karşı çıkup ve kadırgalar iskeleye getirildükde yeniçeri ağası yanına yanaşup konağa iletmek ve süknâları için mukaddemâ Sultân Hüseyin konduğu evler ve kurbinde olan hânlar tahliye olunup ve şehir-emînine ısmarlanan me'kûlât dahi tedârük olunmuşdur." diyü bildürüp dahi her ne tedârük itmiş isen ma'lûm oldı; eyü tedârük itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, tedârük ü arz itdüğün üzre itmâm-ı maslahat eyleyesin. Ammâ; tabl-hâne olmaya ve yolda günde toksan re's koyun gidermiş; şehir-emînine tenbîh idesin ki,

geldükleri gün iki yüz baş şeker ve iki yüz bal mûmı viresin. Sonra âdet üzre viresin ve deryâya çıkmak için emrolunan gemiler husûsında; "Denizde elli pâre gemi vardır." demişsin. Dahı ziyâdece anlanırdı; eger ziyâde yok ise denizde olan elli pâreyi ihzâr idüp on pâre dahı ihzâr idüp lâzım gelürse ol da kalafat olunup altmış pâre ola.

734 *Emir gereğince davası görölerek durumu arzedilen Kilerci Mustafa'nın, zimmetindeki mâl-ı mirî tahsil edildikten sonra sürgün edilmesi.*

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp emr-i şerîfümle Kîlârcı Mustafâ'nun ahvâli görölüp vâkı' olan te'addîsi ne ise arzitmışsin. İmdi; mezkûrun ol yirden alâkası kat' olunup sürilmek emridüp ve zimmetinde lâzım gelen mâlî alınmak için Mâliyye tarafından hükmi-i şerîfüm virilmişdür ve mezbûr kayd [ü] bend ile gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vardukda, emr üzre görölüp zimmetinde olan mâl-ı mirî[yi] tahsîl itdürüp ol yirden alâkasın kat' idüp süresin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 17 Receb, sene: 975, der-Edirne

735 *Körkin Beyi Ahmed, Cezîre Seferi'ne gitmesi emrolunması üzerine Süli Aşîreti'nden yardım talep ettiğinde silâhla karşılık verdikleri, kendisi seferde iken de isimlerini belirttiği şahısların elebaşılığında on köyünün basılarak yakıldığı yolunda şikâyetle bulunduğundan, suçluların yakalanarak haklarından gelinmesi.*

Yazıldı.

Diyâr[bekir] beğlerbeğisine ve Körkin kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Körkin Sancağı Beği Ahmed dâme izzühû mektûb gönderüp; "yüz elli nefer piyâde ile Cezîre Seferi'ne gitmek fermân olunmağın Körkin Aşîreti'nden elli nefer âdem ihrâc eyleyüp Süli Aşîreti'nden dahı yüz nefer âdem talep eyledükde âlet-i harb ile müşârun-ileyhün üzerine varup cengeyleyüp mûmâ-ileyh dahı tağa kaçup sefer-i mezbûra elli piyâde ile gidüp ve seferde iken on pâre karyesin dahı yakup yıkup bu fesâda bâ'ıs Kâsım ve Mûsâ ve diğer Alî ve Şeref ve Budak ve Abdâl ve İbrâhîm nâm kimesneler olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları elegetürüp ahvâllerin tefahhus idüp göresiz; vâkı' ise bunun gibi fitne vü fesâda bâ'ıs olan ehl-i fesâdun haklarından gelesiz.

736

Musul'a tâbi Toprakkale yakınlarında Şatt etrafında sakin bulunan Evlâd-ı Beşrî diye bilinen tâîfeden Serhan adlı şahsın ehl-i fesâd olduğu, yol kesip hırsızlık yaptığı bildirildiğinden, adı geçen şahsın yakalanarak teftiş olunması; üzerine hapsi gerektiren bir suç sabit olursa hapsedilip durumun arz edilmesi.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

Musul sancağı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Musul'a tâbi Toprakkal'a kurbinde Şatt etrafında sâkin olan Evlâd-ı Beşrî demek ile ma'rûf tâîfeden Serhân nâm kimesne şekâvet üzere olup sevâlif-i eyyâmıdan ol arada olan yollara âdem gönderüp ve ba'zı zamânda nice ehl-i fesâd ile kendü bile* inüp yolcuların yolların kesüp esbâb u emvâllerin gâret idüp ve hâliyâ dahı fesâd ü şenâ'at üzere olup nice müslimânların yollarına varup rızkların ve esbâbların gâret eyleyüp ehl-i fesâd olmağın elegetürilmek tedârükünde iken gaybet idüp elegirmedüğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm vardukda, mezbûr elegetürüp toprak kâdîsı ma'rifetiyle şer'le teftiş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi habs îcâb ider fesâd ü şenâ'ati zâhir olursa habsidüp zâhir olan fesâd ü şenâ'ati arzeyesin.

737

Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden bahar koyunlarının âcilen hazırlanarak Şaban ayının başında Edirne'de olacak şekilde gönderilmesi.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemi Yûsuf'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

Tatarbâzârı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de et bâbında muzâyaka olmağın bahâr koyunu ale't-ta'cîl cem' u ihzâr olunup Şa'bân'un evâyilinde mahrûse-i mezbûreye dâhıl olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzere zikrolunan bahâr koyunun ale't-ta'cîl cem' u ihzâr eyleyüp ihrâc itdürüp ta'yîn olunan zamânda mahrûse-i mezbûreye irsâl eylesin. Husûs-ı* mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer* eylesin.

738

Bkz. hkm. 737.

Yazıldı.

Bu dahı.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Edirne'de et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın bahâr koyunu ale't-ta'cîl cem' u ihzâr olunup mâh-ı Şa'bân'un evâyilinde mahrûse-i mezbûreye dâhıl olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan bahâr koyunun ale't-ta'cîl cem' u ihzâr eyleyüp ihrâc itdürüp ta'yîn olunan zamânda mahrûse-i mezbûreye irsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât dandır; ihmâlden hazer idesin.

739

Balya kazasının Bükoba köyünden Kara Halil ve İsa adlı kardeşlerin Biga Beyi İshak'ın adamları tarafından zorla evlerinden alınıp kaza dışına çıkarılarak birinin öldürülüp diğerinin işkence ile sakat bırakıldığı bildirildiğinden, olayın teftiş edilerek neticesinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 17 Receb, sene: 975

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Balya* kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Balya* kazasında Bükoba* nâm karyede sâkin olan Kara Halîl ve İsa nâm karındaşını Biga Beği İshâk dâme izzühûnun kulları cebren karyelerin basup bilâ-ma'rifeti'l-kâdî hâric-i kazâyâ alup gidüp iki kâdîlık yir habs ile gezdürüp siyâset ile Halîl katl ve karındaşın işkencede eli-ayağı amelden kalup zulm ü te'addî eyledüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından kîdvetü'l-emâsil Mehmed zîde kadruhû vardukda, bi-hasebi's-şer' teftiş eyleyüp göresiz; müşârun-ileyh kâdînun arzitdüğü mevâd fi'l-vâkı' şer'le sâbit olursa mufassal ü meşrûh yazup vukû'ı üzre arzeyelesin.

740

Mağrib Trablusu beylerbeyinin, Tacura halkının düşman ile işbirliği yaparak Cerbe ve Kastelü'l-Vâd kalelerini basmaya hazırlandıklarını haber alarak denizden ve karadan üzerlerine hücum ettiği ve tehlikenin ortadan kaldırıldığı hususunda gönderdiği mektubun alındığı ve memnuniyet duyulduğu; bundan sonra da düşmana karşı uyanık bulunulması ve elde edilecek doğru haberlerin bildirilmesi.

Yazıldı.

Mağrib Trablusu beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Tâcûra halkının küffâr-ı hâksâr ile ittifâkları olup Cerbe ve Kastelü'l-Vâd Kal'aları'n basmak tedârükün itdüklerin ve sen Trablus'a varduğunda ittifâkları üzre dörder yüz Arab yat u yarakları ile cem' olup mâbeynlerinde bir gavgâ sûretin eyleyüp (——) tarîkı ile yöriyş eylemek kasditdüklerinde mu'accelen yedi pâre kadirğa vü kalite ile deryâdan ve bin neferden ziyâde atlu ile karadan varup haklarından gelüp cezîre[yi] islâh eyleyüp üç günden sonra asker cem' idüp Tâcûra üzerine varup fetheyledüğün ve memleket bi'l-fi'l emn ü emân üzre olup Arab tâyifesin dahı itâ'at ü inkıyâd üzre olduğın" bildürmişsin. Ol bâbda her ne dimiş isen cümle ma'lûm oldı; eyü tedârük eylemişsin. Senün hüsn-i firâset ve kemâl-i kiyâsetünden umulan bu makûle âsâr-ı cemîledür ki, zuhûra

getürmüşsin. İmdi; a'dâdan gaflet dahı câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı a'dâ cânibinden gaflet itmeyüp dâyimâ kemâl-i basîret ü intibâh üzre olup eger kal'alarun yat u yarakların ve zehâyirin tedârükde ve re'âyâ vü berâyânun refâhiyyet ü itmînânî* bâbında [ve] bi'l-cümle hıfz u hırâset-i memleket [ve] zabt u sıyânet-i ra'ıyyet husûsında gereği gibi ikdâm u ihtimâm üzre olasın ve envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve a'dânun dahı dâyimâ ahvâl ü etvârın tecessüs itdürüp vâkıf olduğun ahbâr-ı sahîhayı i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

741

Şehrizol muhafazasında bulunan Rum beylerbeyinin muhafaza için aldığı tertibat ve İran ahvali hakkında gönderdiği mektubun alındığı; beylerbeyinin muhafaza görevine devam etmesi ve Şehrizol beylerbeyi gelince kendisinin de beylerbeyiliğine dönmesi.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

Rûm Beğlerbeğisi olup Şeh[ri]zol muhâfazasında olan Ahmed Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "fermân-ı şerîfüm üzre vilâyet-i mezbûrenün hıfz u hırâsetinde olup eger Şeh[ri]zol, eger sâyir hıfz lâzım olan yirlere ümerâdan ve askerden kimleri ta'yîn itdüğün ve ba'zı ehl-i fesâd elegetürüp ve andan gayri Yukaru Cânib'den ma'lûmun olan ahbârı" i'lâm itmişsin. Her ne arzitmişsin, alâ-vechi't-tafsîl ma'lûm-ı şerîfüm olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd sen dahı hıfz u hırâsetde olup gaflet üzre olmayasın. Şehrizol beğlerbeğisi inşâ'allâh mürâca'at idüp asker ile geldiğinde sen dahı muhâfazaya emrolunan asker[i] yoklayup icâzet virüp gelüp beğlerbeğili[ğü]ne gidesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 21 Receb, sene: 975, der-Edirne

742

Şehrizol ve Basra beylerbeyileri ile Sultan Hüseyin Bey'in Bağdad Beylerbeyi Serasker İskender Paşa'nın maiyyetinde muharebede gösterdikleri gayret ve yararlığın memnuniyet verici olduğu; bundan sonra da aynı şekilde hizmet etmeye devam etmeleri.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fî 24 Receb, sene: 975

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Beğlerbeğisi olup sonra Ser-asgerinüz olan İskender Paşa mektûb gönderüp; "senün dahı emr-i şerîfüm üzre vâfir ü müstevfî yarar asker ile ta'yîn olunan hıdmete varup irişüp kendü ile mülâkî olup vâkı' olan meterisler muhârebesinde kal'alar binâsında bi'z-zât atun dermiyân idüp hıdmete sa'y ü ikdâm eyleyüp her vechile yararlığın" bildürdi. İmdi: senün dahı cibilletünde merkûz olan şecâ'at [ü] şehâmetünden* umulan

bunun emsâli ef'âl idi; vücûda getürüp yüzün ağ ola. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı müşârun-ileyh vech gördüğü üzre hüsn-i ittihâd* [u] ittifâk ile yek-dil olup dîn [ü] devlet-i hümayûnuma müte'allik olan umûrda bezl-i maktûr eyleyüp envâ'...^H

^H Hüküm metni eksiktir.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Basra beğlerbeğisinün aşağısına yazılmışdur: "... "Basra ve Lahsâ'nun emn [ü] emân üzre olup ve Mehmed Osmân dahı ah[di]nde sâbit-kadem idüğün" bildürmişsin; ma'lûm oldu... Min-ba'd dahı emn [ü] emân-ı vilâyet bâbında sa'y ü ikdâm eylesin."

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Sultân Hüseyin Beğ'e.

743

Ulyanoğlu Seferi'nde Şehrizol ve Basra beylerbeyileri ile Sultan Hüseyin Bey ve Canpolad Bey'in gösterdikleri büyük gayretler sonucu düşmanın mağlûb edildiğine dair Bağdad beylerbeyi tarafından gönderilen mektubun alındığı; fetholunan yerlerin iyi muhafaza edilmesi, yeteri kadar adam görevlendirilmesi; kalelerin ve askerlerin mühimmât ve erzak ihtiyaçlarının gereği gibi tedarik edilmesi ve güherçile bulunan yerlerde sürekli barut işlettirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bağdâd beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bu def'a vâkı' olan Ulyân-oğlu Seferi'nde Şeh[ri]zol ve Basra beğlerbeyileri ve Sultân Hüseyin Beğ *dâmet ma'âlihi*, Canbolad *dâme izzühû* ve sâyir ta'yîn olunan ümerâ kullarum ve beğlerbeği ve sâyir asker halkı uğur-ı hümayûnumda gereği gibi hıdmetde ve yoldaşlıkda bulunup bi-inâyeti'llâhi te'âlâ a'dânun meterisleri ve kal'aları ve haylî âdemleri alınup ve Şehrizol beğlerbeğisi öte yakaya geçirilüp gice ile Arab gelüp öteden ve berüden küllî muhârebe olup a'dânun alayına top girüp yüz yetmiş âdemlerin ve kırk nefer mikdârı şeyhların helâk idüp ol darbdan sınıp firâr itdüklerin ve Remle nâm mahal gâyet nâmdâr yir olup ehl-i vukûf olanlar; "Cezâyir'ün feth u zabtı suyun iki cânibinde kal'alar bünyâd olunup bu boğaz zabtolunmağıla olur." didüklerinde hemân ikdâm olunup berü cânibde asker ile mazbût u müstahkem bir kal'a ve öte cânibde Şeh[ri]zol beğlerbeği *dâme ikbâlühûya* bir kal'a bünyâd itdürilüp bu sebep ile Cezâyir'ün ekser yarar şeyhları gelmeğe yüz tutup hattâ Ulyân-oğlu'nun müftîleri ve içlerinde ehl-i ımleri olan (——) mektûbları gelüp; "Kemâl-i itâ'at ü inkıyâd üzre olup ısyânımız yoktur." diyü sulh recâ itdüklerin ve Remle'den yukarı Arab firâr idüp hâlî kalan yir Cezâyir'ün sülûsi mikdârı olduğın" i'lâm idüp ve Yukarı Cânib'e müte'allik ba'zı husûs bildürüp ve bundan mâ'adâ dahı her ne arzitmiş isen alâ-vechi't-tafsîl Pâye-i Serîr-i

Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-ârâm muhît u şâmil olmuştur. İmdi; senün cibilletünde merkûz ve tînetünde mersûm olan vüfûr-ı şecâ'at [ü] şehâmet ve fart-ı firâset [ü] kiyâset [ve] hüsn-i tedârükü[n]den umulan bunun emsâli hısâl-i hamîde idi; vücûda getürmüşsin. Yüzün ağ olsun; eyü tedârük eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı eger feth [u] teshîri lâzim olan yirlerdür eger alınan yirlerün ta'mîr tedârükidür; mahall iktizâ idüp vech gördüğün üzre hüsn-i ittihâd* [u] ittifâk ile sa'y [ü] ikdâm [ve] cidd-i mâlâ-keîâm zuhûra getürmek bâbında ikdâm [ve] mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Ammâ; ma'lûmundur ki, bir vilâyetün hîç olmaz ise bârî hâsılı harcına kifâyet itmek gerekdür. Ol bâbda dahı mukayyed olup eger bi-ı[n]âyeti'llâhi te'âlâ fetholunan yirdür, eger dahı fethi müyesser olacak yirlerdür; gereği gibi zabt u rabt [içün] berüden kifâyet mikdârı âdem komak lâzim olan yirlere kifâyet mikdârı âdem koyup anun gibi girü sâhibleri ki, kemâl-i itâ'at [ü] inkıyâd idüp yarar âdemler rehn tarîkıyla virüp sana i'timâd-ı küllî hâsıl ola ki, dâyimâ câdde-i inkıyâddan inhırâf itmeyüp vâkı' olan hıdemât-ı hümayûnumda mücidd [ü] sâ'î olalar, anun gibileri girü sâhiblerine virmek câyizdür. Harca bir mikdâr hıffet gelmek eclî* içün ve bi'l-cümle ol cânibün ahvâl ve mûcib-i intizâmı senün re'y-i isâbet-karînüne tefvîz olmuştur. Mem[le]ketün hıfz u hırâsetine ve re'âyânun refâhiyyet [ü] itmînân[ı]* [ve] dîn [ü] devlet masâlihına evlâ olan ne ise amel eyleyesin. Dâyimâ ol vilâyete asker göndermek emr-i asîrdür; her vechile tedârük eyleyesin ki, gâh [u] bî-gâh asker taşurgatmak lâzim gelmeye ve sâyir hıdmetde olanlara arzitedüğün üzre tevcih olunmuştur ve kal'aların yarakların ve barutların ve sâyir levâzim ü mühimmâtların tedârük idüp ve güherçile bulunan yirlerde muttasıl barut işletdüresin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fi 22 Receb, sene: 975, der-Edirne

744

Dergâh-ı Âli çavuşlarından Süleyman Çavuş'un, tayin olunduğu hizmeti gereği gibi yerine getirmesi ve İran elçisinin konaklayacağı yerlerde gerekli tertibatı aldırması.

Yazıldı.

Ömer Çavuş'a virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Süleymân Çavuş'a hüküm ki:

Me'mûr olduğun hıdmeti olıgeldüğü üzre görmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre ta'yîn olunduğun hıdmeti şimdiye değin olıgeldüğü üzre görüp itmâm-ı maslahat eyleyesin ve yolda ba'zı mühimmâta sarfolunacak akça vardır; şeh-emîninden taleb eyleyesin ve ilçî gelecek konaklar evvelâ Küçük Çekmece andan Büyük Çekmece andan Silivri ve Çorlu ve Karışduran ve Baba, eger ırağ olursa Bergoz olup andan Hâsköy [ve] Edirne'dür; şöyle bilesin.

745

İran'dan gelecek elçinin Edirne'ye varıncaya kadar konaklama ihtiyaçlarında kullanılmak üzere hâssa harcdan yeterli miktarda akçe verilip deftere kaydedilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Şehr-emînine hüküm ki:

Yukarı Cânib'den Südde-i Sa'âdetüm'e gelecek ilçi için Edirne'ye gelinceye değin kifâyet mikdârı akça virmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzere hâssa harcdan virilügeldüğü üzere gelüp Edirne'ye vâsıl oluncaya değin kifâyet mikdârı akça virüp deftere kaydidesin.

746 *İran'dan gelen elçi için Büyükçekmece ve Silivri iskelelerine yeterli miktarda arpa gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Yukarı Cânib'den gelen ilçi için Rodoscuk İskeleyi'ne gemiler ile kifâyet mikdârı arpa göndermek emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr ilçi için kifâyet mikdârı arpayı gemilere tahmîl idüp Büyük Çekmece ve Silivri İskeleleri'ne gönderesin.

747 *İran'dan gelen elçi için yeterli miktarda et, ekmek, arpa, saman vs. zahire tedarik edilerek konak yerlerinde hazır edilmesi.*

Yazıldı.

Durdu Çavuş oğlu Alî Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Yukarı Cânib'den gelen ilçiye kifâyet mikdârı arpa vü saman ve sâyir zahîre tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, onat vechile mukayyed olup mezbûr ilçi için taht-ı kazândan kaç konak konarsa her konakda kifâyet mikdârı et ü etmek ü arpa vü saman ve sâyir zahîre tedârük eyleyüp hâzır u müheyyâ eylesin; muzâyaka çekdürmekden hazer idesin.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Çorlu kâdîsına. Karışduran Konağı'na dahi zahîre ihzâr itmek emrolunmuşdur.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Babaeskisi kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına.

748

Buhara'dan Şeyh Ahmed Yesevî evlâdından Şeyh Zengî ve dervîşleri hacca gideceklerinden, gidiş-gelişlerinde kendilerine gereken kolaylığın gösterilmesi.

Yazıldı.

Şâm-ı Şerîf'e varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Diyâr-ı Buhârâ'dan Şeyh Ahmed-i Yesevî evlâdından dârende-i fermân-ı hümayûn Şeyh Zengî *zîde takvâhü* yanınca olan dervîşleriyle bile tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhere-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâma* niyyet idüp yolda ve izde, menâzil ü merâhilde dahl ü ta'arraz olunmamak bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh ve yanınca olan dervîşlerine ve esbâbına şer'-ı şerîfe muhâlif bir ferdi dahl ü ta'arraz itdirmeyüp ve akçalarıyla zâd ü zevâdelerin tedârük itdürüp ve lâzım olan mahallerde kulaguz virüp emîn ü sâlim Şâm-ı Şerîf'e irsâl eylesesiz.

749

Bkz. hkm. 748.

Yazıldı.

Vilâyet-i Şâm'un Defter Kethudâsı olup Emîr-i Hâcc olan Ahmed'e hüküm ki:

Diyâr-ı Buhârâ'dan Şeyh Ahmed-i Yesevî evlâdından dârende Şeyh Zengî *zîde takvâhü* tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhere-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâma* niyyet idüp ol bâbda hükm-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh yanınca olan dervîşleriyle hacc-ı mezbûrî edâ idüp gelince yolda ve izde, menâzil ü merâhilde kendülerine ve esbâbına hılâf-ı şer'-ı şerîf bir ferdi dahl ü ta'arraz itdirmeyüp ferâğ-ı bâl ile hacc-ı mezbûrî edâ idüp dâymâ devâm-ı ömr ü saltanatuma iştiğâlde olalar.

750

İstanbul'a pirinç getiren tüccar ve gemicilerin, getirdikleri pirinci toptancı fiyatı üzerinden satmayıp sur içinde depolayarak perakendeci fiyatı üzerinden sattıkları bildirildiğinden, perakende fiyatı üzerinden satmalarına izin verilmemesi.

Yazıldı.

Mehmed Paşa hazretleri kapucularından Bozyokuş'a virildi. Fî 26 Receb, sene: 975

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûreye pirinç getiren tüccar u gemiciler getirdükleri pirinci getirici narhına satmayup dâhıl-i sûrda der-mahzen idüp oturıcı narhına bey' iderler. Mâ-tekaddemden bu zamâna gelince getirenler içerüde der-mahzen idüp oturıcı narhına bey' itmemişlerdür." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden olıgelen âdet üzre bey‘ itdürüp şer‘-ı şerîfe ve olıgelene mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

751 *Bkz. hkm. 572.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 22 Receb, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Müteveffâ Mısır beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "vilâyet-i Hind'e emrolunan Donanma-i Hümayûn için kalitede kullanması mümkün otuz dâne darbzen gönderilmesin" i‘lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Topcibaşyı getürdüp Top-hâne-i Âmire'den kalitede isti‘mâli mümkün otuz darbzen intihâb itdürüp yüzer dâne fınduk ile ol cânibe gider bir münâsib gemiye tahmîl idüp mu‘accelen irsâl eyleyesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mısır beğlerbeğisine. Vech-i meşrûh üzre darbzenler gönderildiğün i‘lâm için yazıldı.

752 *Srebreniçe ve Sas kasabası madenlerinde çalışan işçi ve ırgadların yiyeceklerinin etraf yerlerden tedarikine sancakbeyleri tarafından mâni olunduğu bildirildiğinden, adı geçen madenlere zahire getirilmesine engel olunmaması.*

Yazıldı.

Alî Kîlârî K. 239. 20., an-zümre-i sipâhiyân.; mezkûra virildi.

İzvornik beğine hüküm ki:

Hâliyâ Srebreniçe Kâdîsı Abdülcelîl mektûb gönderüp; "nefs-i Srebreniçe ve kasaba-i Sas Ma‘denleri ahâlîsi meclis-i şer‘a gelüp; "Ma‘âdin-i mezbûre sâhibleri ve ma‘dende işleyen işçi vü ırgadlar için zâd ü zevâdeleri etrâfda olan yirlerden gelür idi. Hâliyâ ba‘zı sancakbeğleri mâni‘ oldukların" [söyledüklerin]" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ma‘âdin-i mezbûre için zahire getürmelü olduklarında olıgelene muhâlif bir ferde iş itdürmeyesin. Ammâ; mukayyed olasın ki, bu bahâne ile küffâra tereke virilmek ihtimâli olmaya.

753 *Bağdad kadısının en kısa zamanda görev mahalline giderek görevinin başına geçmesi.*

Yazıldı.

Bağdâd kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ ber-vech-i isti'câl çıkup kâdîlığınıza teveccüh eylemek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Südde-i Sa'âdetüm tarafına gelmek* hâtırın itmeyüp mu'accelen çıkup kâdîlığına teveccüh idüp irişüp masâlih-ı müslimîne mübâşeret itmek ardınca olasin.

[Yev]mü'l-Cum'a, fi 25 Receb, sene: 975, der-Edirne

754

Bilkavak karyesi civarında bezîrgânların yolunu keserek eşyalarını gasbedip iki bezîrgânı öldürdükleri bildirilen Çeltik Âmili Mürüvvet ve adamlarının yakalanıp cezalandırılmaları.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "iki nefer bâzergânı Bilkavak nâm karye kurbinde harâmî basup ikisini mecrûh eylemekle bâzergânlar ve deveçiler esbâbların ve develerin bırağup kaçup karyeye düşüp kimesne irişmeyüp harâmî esbâbı alup gitdüğün ve Gedos kazâsında Çeltük Âmili Mukleci Mürüvvet anda bulunduğün ve yatak nâmına olanlardan Hızır Bâlî ve Halîl ve Süleymân ve Ramazân elegetürilüp; "Esbâb nice olmışdur ?" diyü sü'âl olunıcak; "Âmil-i mezbûr şerîkleriyle eylemişdür." diyü haber virüp ve mezbûr âmil gaybet idüp ba'zı alâmetler bulunup ve mezkûr Ramazân; "Esbâbı mezbûr âmil ve Rûmlı Hasan ve kayını Şâhince ve Kara Derzî şerîkleriyle alup Süleymân ile Hızır Bâlî Rûmlı Hasan'un evine girüp beni çağırdup esbâbı samanlıkda hıfzıdüp arandüğün görıcik gice ile gelüp mezbûr esbâbı alup Gedos'da evine varmış." diyü haber virdüğün ve Anatolî çavuşlarından beş nefer yarar çavuş gönderilüp şer'a da'vet eyleyüp itâ'at eylemeyüp yanında bulunan levend ile cengidüp çavuşun birin katl ve birinün atın düşürüp ve on sekiz yirde mecrûh ve birin dahı mecrûh eyleyüp şerîkleriyle gaybet eyledüklerin ve ehl-i fesâdun serdârı olduğün ve elegetürmek tedârükünde olundüğün" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları akvâm u akribâlarına ve yatak u turaklarından bi'l-cümle şer'le bu[ldu]rması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı bir def'a şer'le faslolmayan husûsların toprak kâdîsı ma'rifeti ile ber-müceb-i şer'-ı şerîf onat vechile hakk üzre teftîş eyleyüp göresin; kazıyye arzolundığı gibi olup mezbûrların mîrîye alâkaları var ise habsidüp arzeyelesin. Mîrîye alâkaları yoğışa ashâb-ı hukûka şer'le müteveccih olan hakların alıvirüp sipâhî değiller ise ol bâbda şer'le lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

755

Bkz. hkm. 547.

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Bundan akdem sana hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Ta'yîn olunan harâcun ile dört yük akça dahı gönderesin." diyü fermân olunmışdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür.
Buyurdum ki:

Emr-i sâbıkum üzre ta'yîn olunan harâcundan ziyâde fermân olunan dört yük akçayı eğlendürmeyüp harâcun ile bile gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâlden hazer idesin.

756 *Elçi geldiğinde sofrada vüzerâ önüne konulan gümüş sininin, hazinedarbaşı ve şehremini ile birlikte Hazine'den alınıp Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 20 Receb, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hazîne'de gümüş sini vardır ki, ilçî geldükde vüzerâ önüne yimek anunla konagelmışdır; ol sini Hazîne'den ihrâc olunup gönderilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hazînedârbaşı ve şehir-emîni ile Hazîne['ye] varılup ol sini[yi] çıkarup gönderesin.

757 *Tahririnin tamamlandığı bildirilen Teke sancağı ile Hamid sancağında tahrirlerinin yapılmadığı bildirilen kadılıkların tahririnin de tamamlanarak defterlerinin gönderilmesi.*

Yazıldı.

Vilâyet kâtibine ulaşturmak için Şâgird Muslî yedinden beğ hazretlerine îsâl olundu. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

Lâzikıyye kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Teke* sancağı bi't-tamâm tahrîr olunup ve livâ-i Hamîd'ün ekseri tahrîr olunup üç-dört kâdîlık yir kalup an-karîb tamâm olmak üzre olup ve âdet-i ağnâm ahvâlin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kâdîlıkları ber-vech-i isti'câl tahrîr idüp itmâma irişdürüp defterleri Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

757ve 758 numaralı hükümler arasındaki sahypeler (s. 268, 269) boştur.

758 *Dârüssaâde'deki mutfak arkasında kademeli ve kemerli yedi-sekiz zirâ bir oda yapılması.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi. Fî 27 Recebi'l-mürecceb, sene: 975

İstanbul şehir-emînine ve mi'mârbaşına hüküm ki:

Dâru's-sa'âde'de matbah ardında kademe ile ve kemer ile yedi-sekiz zirâ' bir oda yapılmak lâzım olup mahal sarây ağasının ma'lûmı olmağın **buyurdum ki:**

Emrüm üzre müşârun-ileyh ta'yîn eylediği mahalde yedi-sekiz zirâ' bir oda yapup ammâ; küllî harcolunmayup itlâf u isrâfdan hazer olunup gâyet mükellef olmaya.

759 *Dârüssaâde'deki mutfak arkasında yapılması emrolunan odanın yapılacağı yerin bu işle görevli kişilere gösterilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine virildi. Fî 27 Receb, sene: 975

Sarây-ı Âmire ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Dâru's-sa'âde'de matbah ardında kademe ve kemer ile yedi-sekiz zirâ' bir oda yapılmak emrüm olmağın ol husûs için İstanbul hâssa harcına ve mi'mârbaşına hükm-i şerîfüm gönderilüp zikrolunan mahal senün ma'lûmun olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan mahalli müşârun-ileyhimâyâ ta'yîn idüp gösteresin ki, emrüm üzre mezkûr odanın binâsına mübâşeret idüp itmâma irişdüreler.

760 *Semerkandlı hacılara kimsenin müdahale ettirilmeyip yol emniyetlerinin sağlanması.*

Yazıldı.

Pervâne Çavuş'a virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

Şâm'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Semerkand'dan Mekke-i Müşerreffe tavâfına gelen huccâca yolda ve izde kimesne mâni' olmayup emîn ü sâlim irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre tâyife-i mezkûreye yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp huzûr-ı hâl ve ferâğ-ı bâl ile emîn ü sâlim varup gelüp devâm-ı devletüm ed'ıyesine iştiğâlde olalar.

761 *Semerkandlı hacılara, deve vs. ihtiyaçlarının tedarikinde emîr-i hac tarafından yardımcı olunması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Şâm emîr-i hâccına hüküm ki:

Hâliyâ Semerkand'dan Mekke-i Mükerrerme tavâfına ba'zı huccâc gelüp ol câniblere müteveccih olmuşlardır. **Buyurdum ki:**

Tâyife-i mezbûrenün lâzim olan develerini ve sâyir tedârüklerini ri'âyet üzre görivirüp kimesneye rencide vü remide itdürmeyesin.

762 *Yemen'de bulunan kadıların berat resmlerinin Yemen'de Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed Bey vasıtasıyla tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

(——) ile Aden Kâdîsı olan Mevlânâ Ahmed'e virildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Yemen'de vâkı' olan kâdîların berâtları resmi alınmak husûsı bi'l-fi'l Yemen'de sancağla Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed dâme ulüvvühûya emrüm olmuştur. **Buyurdum ki:**

Vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan kâdîların berâtları resmin müşârun-ileyhe aldurup zabtitledüresin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 27 Recebi'l-mürecceb, sene: 975, Edirne

763 *Edirne'de et sıkıntısı çekildiğinden Hasköy'de bulunan bahar, haymâne ve muzâyaka koyunlarının âcilen gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın taht-ı kazânda vâkı' olan eger bahâr ve eger haymâne ve eger muzâyaka koyunlarıdır; mu'accelen ihrâc olunup irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazânda vâkı' olan eger bahâr koyunudur ve eger muzâyaka vü haymâne koyunlarıdır; cem' u ihzâr eyleyüp ale't-ta'cîl irsâl ü îsâl eyleyesin. Matrabâzlarında dahı ba'zı koyunlar olup celebler akça ile satun almak istediklerinde virmeyüp te'allül iderlerimiş. Anun gibi matrabâzların ellerinde bulunan koyunlar dahı te'allül itdürmeyüp akça ile celebeler bey' itdürüp ale't-ta'cîl ihrâc idüp irsâl eyleyesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır. Şöyle ki; ihmâl idesin, mu'âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

764 *Atmeydanı'ndaki İçoğlan Sarayı'nın oğlanlarının Galata Sarayı'na nakledilmesi; odalar yetersiz kalırsa ilave oda yapılması.*

Yazıldı.

Hüseyn Çavuş'a virildi.

Sarây ağasına ve şehir-emînine hüküm ki:

Hâliyâ At Meydanı kurbinde olan İç-oğlan Sarayı'nın oğlanları Galata Sarâyı'na

naklölunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre Galata Sarâyı'na naklitedüresiz. Galata Sarâyı'nda olan odalara sığmayup muzâyaka çekerlerse bir oda dahı yapdurup Galata Sarâyı'na ilhâk idüp itlâf u isrâf itdürmeyesiz.

765 *Kurveleş nahiyesindeki isyanı bastırmakla görevlendirilen Sancakbeyi Bâyezîd Bey'e Avlonya ve İlbasan'daki kale dizdarları ve azeb ağaları tarafından gerekli yardımın yapılması.*

Yazıldı.

Beğün kethudâsına virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

Avlonya ve İlbasan sancaklarında vâkı' olan kılâ' dizdârları ve azeb ağalarına hüküm ki:

Delvine sancağına tâbi' Kurveleş nâhiyesinde vâkı' olan kurâ bi'l-fi'l isyân üzre oldukları i'lâm olunmağın; "Vâkı' ise urup haklarından gelesin." diyü hâlâ Delvine Sancağı Beği olan kıldvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Bâyezîd dâme izzühûya emr-i şerîfüm virilmişdür.

Buyurdum ki:

Anun gibi lâzım olup müşârun-ileyh sizden hısâr-eri taleb eyledükde, te'hîr itmeyüp eger hısâr-erenlerinden, eger azebelerinden kifâyet mikdârı kal'ada alıkoyup dahı hısâr-erini kethudâlarıyla gönderüp ve siz ki azeb ağalarısız, bi'z-zât âlet-i harb ile müretteb ü mükemmel azebeler ile varup müşâ[run]-ileyhe mülâkî olup vech gördüğü üzre hıdmetde ve [yo]ldaşlıkda bulunasız. Ammâ; kal'aları hâlî koyup gaflet ile a'dâdan kılâ'a ve gayra zarar irişdürmekden hazer idesiz.

766 *Livâne ve Pertekrek sancakları beyleri Sefer ve Mehmed beyler, Erzurum Nâzır-ı Emvâlîği'ne sâbık Nâzır-ı Emvâl İbrahim'in teftiş olunması şartıyla talip oldukları halde Sadık Çelebi'nin adı geçen beyler gelmeden defterleri imzaladığı bildirildiğinden, Sadık Çelebi'nin adı geçen şahısları bir araya getirip teftiş ederek ortaya çıkacak mirî zimmeti tahsil etmesi ve anlaşmazlığa sebep olacak bir nokta bırakmaması.*

Yazıldı.

Erzurum Beğlerbeğisinin Kethudâsı Alî Beğ'e virildi. Fî 29 Receb, sene: 975

Sâdık Çele[bî]'ye hüküm ki:

Erzurum Defterleri Kethudâsı olup sâbıkâ Nâzır-ı Emvâl olan İbrâhîm'ün teftiş olunmak şartıyla Livâne ve Pertekrek Sancakları Beğleri Sefer ve Mehmed dâme izzühümâ on bin altun ziyâde idüp henüz müşârun-ileyhimâ varup irişüp hâzır olmadın mezbûrların defterlerin görüp imzâ itmişsin. Eyle olsa; husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâm olup mûmâ-ileyhimâyla mezbûrî ihzâr idüp şartları mûcebince teftiş olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Husamâ muvâcehesinde () dikkat ü ihtimâmla şartları mûcebince teftiş eyleyüp

zimmetinde zuhûr bulan mâlî her ne tarîk ile mümkün ise tahsîl idüp lâzîmü'l-arz ahvâlî yazup arzeyelesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-umûrdandır; gereği gibi mukayyed olup mücmel ü müşevveş () komayup fasl-ı nizâ' eylemek bâbında mücidd ü sâ'î olasın.

767 *Başaçık Melik'in Gürcistan ahvalini bildirdiği mektubunun alındığı; Melik'in aynı şekilde bilgi göndermeye devam etmesi; ayrıca kendisine bir hilat gönderildiği.*

Yazıldı.

Bu da[hı].

Başaçık Melik'e hüküm ki:

Bundan akdem Âsitâne-i Sa'âdet-âşiyânûm'a âdemün gönderüp ol tarafun ahvâlin bildürmüşsin. Dahı her ne dimiş isen Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrûm'e arzölünup kemâl-i sadâkat ü ihlâs üzre olduğuna ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuştur.

Buyurdum ki:

Min-ba'd cibilletünde merkûz olan sadâkat ü ihlâsun muktezâsınca ol tarafa müte'allik olan ahvâlün bildürmesi husûsında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik olan umûrda bezl-i makdûr eyleyesin ve avâtuf-ı aliyye-i pâdişâhânemden hıl'at-i hümayûnum gönderilmişdür; uğur-ı hümayûnumda umılandan ziyâde sadâkat ü ihlâs üzre olasın.

768 *Asmalı Tekke yakınlarındaki vakıf odada yangın çıktığı ve yeniçeriler tarafından zamanında söndürüldüğünün bildirildiği; İstanbul'un muhafazası için bundan sonra da aynı gayretin gösterilmesi.*

Yazıldı.

Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: minh.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "mâh-ı Receb'ün on sekizinci gün ikindi namâzından sonra Asmalı Tekye kurbinde Şâhkulî Evleri dimekle ma'rûf vakf oda yandukda yeniçeri ağası yitişüp mezbûr odanın çevresinde olan üç oda yıkılıp andan gayri nesne yıkdurılmayup kimesnenün mâlına ve cânına zarar olmayup âteş ne yirden te'sîr (?) itdüğü sü'âl olundukda ol vakf odada iki nefer sipâhîler olup anlar mescid[d]e iken hıdmetkârları olduğu âhûrda bir mikdâr [o]tlukları olup hatâ'en ol mahalden sirâyet idüp ve sipâhîlerin keyfiyyet-i hâlleri sü'âl olundukda; "Kendü hâllerinde olup her biri evkât-ı hamseye müdâvemet üzredür." diyü eyülüklerine şehâdet itdüklerin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı mahrûse-i mezbûrenün hıfz u hırâseti bâbında mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

769

Başaçık Melik'e gönderilen hükm-i şerifin süratle yerine ulaştırılması.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 29 Receb, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Başaçuk Melik'e ba'zı husûs için hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yarar âdemünle mu'accelen irsâl ü îsâl eylesin.

770

Samanlı İskelesi ile Yenişehir arasında bulunan Katranlu Derbendi'nin fesad yuvası haline geldiği, buradan gelip-geçen tüccar tâîfesinin mallarının gasbedilerek kendilerinin katledildiği, muhafaza görevi yapmak için derbentçiye ihtiyaç duyulduğu bildirildiğinden, Bulcun köyünden yeteri kadar derbentçi tayin edilip derbent âdeti üzerine deftere kaydedilerek adı geçen mahallin muhafaza edilmesi.

Yazıldı.

Arz getiren Abdî'ye virildi. Fî 28 Re[ceb], sene: 975

Vilâyet kâtibine hüküm ki:

Bursa beği ve Yenişehir kâdîsı mektûb gönderüp; "Samanlı İskelesi'yle Yenişehir mâbeyninde olan Katranlu Derbendi mahûf u muhâtara vü hâlî mevzî' olup âyende vü revende eksük olmayup tüccâr tâîfesin güdüp götürüp mahall-i mezbûra fırsat bulup kendülerin katl ve mâlların gâret iderler." diyü haber virdüklerin ve mu'temed kimesneler derbend etrâfında olan karyelerden Çartak ve Sartıoğlu ve Makri ve Dinboz ve Menteşe nâm karyelerün halkı; "derbend-i mezbûrun menba'-ı fesâd idüğün" haber virüp; "Sâbıkâ dahı derbendci vaz' olunmuş idi. Ma'âşlarında muzâyaka olup zarar u zi[yâ]nlarından perâkende olmuşlardır. Ol vakıtdan berü hâlîdür. Derbendciye ziyâde ihtiyâc vardır." diyü takrîr idüp ve zikrolunan yirlerün muhâfazasın müslimânlara enfa' olup Bulcun nâm karyenün piyâdeleri derbendci olmasın" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; zikrolunan mahal mahûf u muhâtara olup hıfzı lâzım olur, derbend olmak münâsib ise karye-i mezbûreden kifâyet mikdârı derbendci ta'yîn eyleyüp hukûk u rûsûmların sâyir derbend âdeti üzre deftere kaydeylesin ki, derbend-i mezbûrı hıfzeyleyüp âyende vü revendeye zarar u gezend irişdürmeyeler.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 28 Receb, sene: 975, der-Edirne

771

Bkz. hkm. 715.

Yazıldı.

Mükerrer.

Medîne-i Münevvere kâdîsına, şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

[Anda Ayn-ı Zerkâ]^H Suyolcısı olan Cemâleddîn'e mahrûse-i Mısır'dan gelen galleden yevmî bir kadeh buğday virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre Mısır'dan gelen galleden mezbûra yevmî bir kadeh buğday viresin.

^H İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 715

772 *Bkz. hkm. 722.*

Yazıldı.

Mükerrerdür.

Şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Sahâbe-i kibâr [ve] ashâb-ı ahyârdan* Hazret-i Osmân-ı Zü'n-nûreyn'ün mezâr-ı şerîfleri Bakî'da* vâkı' olup tenhâ yir olmak ile üzerlerinde kimesne sâkin olmayup anda birkaç bâb hucreler binâ olunup bir harem çekmek münâsib idüğü i'lâm olunmuş. Eyle olsa; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bi'z-zât varup göresin; harem olup birkaç hucre olmak mümkün midür, ne mikdâr hucre olup ve haremi dahı ne mikdâr olmağa mütehammildür; arzeyeleyesin ki, mümkün olduğu kadar harem içine alınup birkaç bâb hucreler binâ olunup eczâ ta'yîn oluna ki, ba'zı fukarâ anda sâkin olup tilâvet-i eczâ idüp makâm-ı mübârekleri hâlî olmaya.

773 *İstanbul'a gelmek için izin isteyen Şeyhü'l-harem'in, hacılar Kâbe'den çıktıktan sonra yerine münasib birini bırakarak gelmesinin uygun görüldüğü.*

Yazıldı.

*Kethudâ beğ'e gönderildi. Fî 29 Receb, sene: 975**

Şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bu cânibe gelmek murâdun olduğın" i'lâm idüp isticâze-i şerîfem taleb eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

İnşâ'a'llâhü te'âlâ huccâc-ı zevi'l-ibtihâc Ka'be-i Müşerreffe şerrafeha'llâhü te'âlâdan mürâca'at itdüklerinde sen dahı eyle çıkup gelüp gidesin. Ammâ; meşîhat hıdmetine bir mu'temedün-aleyh yarar kimesne nasbeyleyesin; şöyle bilesin.

774 *Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa tarafından Medine'ye getirilen su ve yaptırdığı sebiller için usta suyolcu ve âb-keşler tayin edilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâ beğ'e gönderildi. Fî 29 Receb, sene: 975

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem, Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun anda getürdüğü suya suyolcular ve vâkı' olan ba'zı sebillere âb-keşler lâzım olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan suyolu ve sebiller mühimmâtı için fenninde mâhir suyolcular ve hıdmete

kâdir âb-keşler bulup ta'yîn ü tevcîh eyleyüp arzidesin ki, Südde-i Sa'âdetüm'de berâtları virile; şöyle bilesin.

775 *Südde-i Saâdet'te ulûfeye mutasarrıf olup Şeyhü'l-haremlık verilenlere ulûfelerinin Osmânî hesabı üzerinden verildiğini bildirip kendisine de aynı şekilde verilmesi talebinde bulunan şimdiki Şeyhü'l-harem'in ulûfesinin de Osmânî hesabı üzerinden verilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ şeyhu'l-Harem Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kadîmü'l-eyyâmıdan Âsitâne-i Sa'âdetüm'de ulûfeye mutasarrıf iken şeyhu'l-Harem olıgelenlere ulûfeleri Osmânî hisâbı üzre virilügelüp hâliyâ kendüye dahı Osmânî hisâbı üzre virilmesin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Varıcak, Hazîne-i Mısır'da olan defterlere nazar idüp göresiz; fi'l-vâkı' Südde-i Sa'âdetüm'de ulûfeye mutasarrıf olup Şeyhu'l-Haremlık virilenlere ulûfeleri Osmânî üzre virildüğü mastûr [u] mukayyed ise müşârun-ileyhe dahı üslûb-ı sâbık üzre ulûfesin Osmânî hisâbı üzre viresiz; şöyle bilesiz.

776 *Rudnik kazasının Petka ve Kilye (?) köyleri ahalisi, sipahileri Yusuf ve kardeşi Veli'nin kendilerine zulmettikleri ve alacaklarını vermedikleri yolunda şikâyetle bulunduklarından, bu hususun teftiş olunup sabit olan haklar alınıp sahiplerine verildikten sonra durumun arzedilmesi ve gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Rudnik kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Petka ve Kilye (?) nâm karyeler keferesi [meclis-i] şer'-ı şerîfe gelüp; "Valyeva'da sâkin olup bundan akdem sipâhîmüz olan Yûsuf'un ve karındaşı Velî Kethudâ bir kulle binâ idüp cümlemüzi sürüp otuz bir gün kullanup ve gice habseylemekle bizi hıdmetlenüp bir habbe ücret vermeyüp ve içimüzden Vuk ve Dırancovilo ve Pavloz ve Foya (?) ve Vchina (?) nâm dülgerleri gündüz işledüp her bir dülger üçer aylık ücretleri altışar yüz otuzar akçadan cümle üç bin yüz elli akça olur, vermeyüp ancak herbirine birer filori virüp ve Kalb nâm zimmînün üzerinde beş kile darı öşri olup altı kile dahı ziyâde taleb idüp almağışün evine girüp kızınun cihâzını ve kendüsünün seksen akçalık çağşırın ve bir guruşın alup sonradan on bir kile* öşri kendi hisâbı üzre edâ eyledükde alduğı esbâbı dahı vermeyüp ve Radiç nâm zimmînün bârgîrın alup istemeğe vardukda habsidüp sekiz aded guruşın almağla ıtlâk eyleyüp ve Dırancovilo nâm zimmînün karyesinden firâr iden Rado nâm zimmî; "Senün karîbüdür; çift bozan hakkı vardır." diyü bir öküzün alup ve Kilye (?) nâm karye ahâlîsinün öşri şıralarından otuz medre

tatlu şırayı turşı kurmağışın evine iletmeğe bir kâfire kendü emriyle teslîm idüp ol dahı Kuluban (?) nâm (——) virmemekle eğlendiğiçün ve Koraniç (?) nâm zimmînün "cerîme" diyü on dört medre şırasın alup buna benzer te'addîsinün nihâ[ye]ti yokdur; firâr eylememüz mukarrerdür." diyü [şekvâ itdüklerin]" arzeylemişsin. **[Buyurdum ki:]**

Bir def'a şer'le faslolanmayup üzerinden on beş yıl geçmemiş ise ber-mûceb-i şer'-ı kavîm hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğı gibi ise ba'de's-sübût müteveccih olan hakların hükmidüp alıvirdükden* sonra bu bâbda olan sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Mufassal ü meşrûh yazup arzeyleyesin ki, sonra emr-i şerîfüm ne vechile olursa mûcebi[y]le amel eyleyesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 29 Receb, sene: 975, der-Edirne

777

Haleb'de mal defterdarı yanında hizmette bulunan Mirza Çavuş'un mâl-ı mirî tahsilinde görevini ihmâl ettiği duyulduğundan, ihmalden sakınıp mâl-ı mirî tahsilinde gereken hassasiyeti göstermesi.

Yazıldı.

Kâdînün âdemisi olan Alî'ye virildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup Haleb'de mâl defterdârı yanında hıdmetde olan Mîrzâ Çavuş'a hüküm ki:

Emr-i şerîfümle me'mûr olduğun mâl-ı mîrî hıdmetinde nev'an ihmâl ü müsâhele üzre olmağla mâl-ı mîrîye zarar u ziyân olmaktan hâlî olmaduğı istimâ' olundu. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, me'mûr olduğun mâl-ı mîrî'nün cem' u tahsîlinde ihmâl itmeyüp ve kimesne üzerinde mâl-ı mîrîden bir akça ve bir habbe komamak bâbında gereği gibi mücidd ü sâ'î olup ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin; sonra özrün makbûl olmayup mes'ûl olursın. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ve sa'y ü ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin; şöyle bilesin.

778

İki bezîrgânın eşyalarını gasbeden Çeltik Âmili Mürüvvet'i yakalamaya giden çavuşlardan ikisinin öldürölüp birinin yaralandığı hadisede, Çeltikçi köyü ahalisinin gereken yardımı yapmayarak suçluların kaçmalarına yardımcı oldukları bildirildiğinden, olayın ayrıntılı olarak araştırılıp arzedilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 29 Re[ceb], sene: 975

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem iki nefer bâzergânı basup esbâbın gâret eyleyen ehl-i fesâddan Çeltük

Âmili Na'ıçacı Mürüvvet nâm kimesneyi elegetürmek için gönderilen beş nefer çavuşun ikisin katl ve birisin dahı mecrûh eyledükde Çeltükci nâm karye halkı ahvâle vâkıf iken çavuşlara mu'âvenet itmeyüp ihmâl eyleyüp ehl-i fesâddan gaybet itdürdüklerin i'lâm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' arzolunduğı gibi olup mezkûr vech-i meşrûh üzre fesâd eyledükde karye kurbinde olup ehl-i karye mu'âvenet eylemeğe mümkün iken ihmâl idüp ehl-i fesâdun atların getirüp gaybet itdürdükleri vâkı' mıdur, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre arzeyelesin.

779 *Edirne'nin Karayokuş mahallinde Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın bulup kendi imkânlarıyla hâssa suyoluna bağlattığı bir lüle iki masura suyun yaptırmakta olduğu hamam tamamlanuncaya kadar evine bağlanması; hamam tamamlanınca bu su ile daha önceden kendisine ait bulunan yarım lüle suyun hamama bağlanması.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 29 Receb, sene: 975

Edirne kâdîsına ve bostâncıbaşına hüküm ki:

Sen ki Edirne kâdîsısın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i Edirne muzâfâtından Karayokuş nâm mahalde Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehü* cânibinden bulunan su senün mübâşeretinle ve Suyolcılar Kethudâsı Hâcî Ahmed ve sâyir suyolcılar ma'rifeti ile tahmîn olunup bir lüle ve iki masura su bulunup kendü mâlı ile hâssa su kârîzine getürdüp ilhâk idüp ba'dehû zikrolunan mikdârı suyu murâd itdüğü mahalde icrâ itmesin recâ eyledüğün" bildürmişsin ve müşârun-ileyh dahı bir hammâm binâsına mübâşeret idüp; "hammâm tamâm olunca ol mikdâr su evine icrâ olunup ba'dehû hammâma icrâ olunmasın" istid'â itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan [su] hâssa kârîze ilhâk olundukdan sonra evvelden icr[â] olunan yarım lüle su ile bir lüle ve iki masura suyu evine icrâ idüp ba'dehû tamâm olup işledükde murâd idindüğü üzre hammâma icrâ idesin. Ol bâbda kimesne mâni' u müzâhım olmaya ve bu sulardan gayri müşârun-ileyhün evvelden yarım lüle suyu dahı olup hâliyâ binâ olunan hammâm tamâm oldukda hammâmına cârî ola.

780 *Budun taraflarında züamâ ve erbâb-ı timardan bazılarının reâyaya zulmedip kendi işlerinde istihdam ettikleri şahıslara ücretlerini vermedikleri duyulduğundan, bu gibi haksızlıkların önlenmesi ve emre uymayanların bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kapukethudâsı Hasan Kethudâ'ya virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ ol cânibde vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve gayriden ba'zı kimesneler

re'âyâyı ve tavarlarını cebren getürdüp binâlarına ve sâyir kendü hıdmetlerine istihdâm idüp ücretlerin dahı vormeyüp ziyâde zulm ü te'addî itdükleri istimâ' olundu. İmd[i]; re'âyâyâ vech-i meşrûh üzre zulm ü hayf olduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrlara muhkem tenbîh idüp te'kîd eylesesin ki, re'âyâ tâyifesine aslâ ol vechile zulm ü hayf itmeyüp rencîd[e] itmeyeler. Ba'de't-tenbîh eslemeyenleri her kim ise isimleriyle yazup Dergâh-ı Mu'allâ'ya arzeyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 2 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

781

Şam Beylerbeyi Vezîr Mustafa Paşa'nın Yemen'e gönderilmesi üzerine Karaman Beylerbeyi Murad Bey de Şam muhafazasında görevlendirildiğinden İçel beyinin, yerine güvenilir birini bırakıp yeteri kadar sipahi ile Karaman muhafazasına gitmesi.

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisinin kapukethudâsına virildi. 5 Şa'bân, sene: minh.

İçil beğine hüküm ki:

Sâbıkâ Şâm Beğlerbeğisi olup hâlâ Vezîr olan Mustafâ Paşa Yemen mühimmi içün serdâr ta'yîn olunup vilâyet-i Yemen'e irsâl olunmağın Karaman Beğlerbeğisi Murâd *dâme ikbâlühû* bin nefer sipâhî ile Şâm muhâfazasına emrolunup vilâyet-i Karaman'un dahı hıfz u hırâseti dahı lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağın hıfzı içün yarar âdemün ta'yîn eyleyüp ve kifâyet mikdârı âdem koşup sancağın hıfzıtdürüp bâkî sipâhîlerün ile sen mu'accelen çıkup vilâyet-i Karaman'a varup dahı vech ü münâsib olan mahalde oturup muhâfaza hıdmetinde olasın.

782

Sidrekapsi kazasında Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın çiftliğinden firar eden iki kölenin buldurulup çiftlik zâbitine teslim ettirilmesi.

Yazıldı.

Paşa hazretlerinin kapucularından Haydar'a virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Timürhısâr kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb u sûret-i sicil gönderüp; "düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa Sidrekapsi kazasında olan çiftliğinden Marko ve Sivad nâm kulları ibâkat idüp Hüseyin bin Abdullâh nâm kimesnenün evinde kebelerin bulup mezkûrdan sü'âl olundukda; "Evvelâ bana bey' eylen." diyü () diyü cevâb virüp ba'dehû Ayanoroz nâm keşîş; "Katin'e gitdiler." didüğün ve mezkûr şirret ü şekâvet üzre olup Kavala kapudânına gönderildiğün" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup müşârun-ileyhün zikrolunan kulların eger Ayanoroz Keşîş'dür ve eger gayridedür; her ne mahalde bulunmak ihtimâli olursa gereği gibi tettebbu' u tecessüs idüp elegetürüp mukayyed ü mahbûs mezkûr olan çiftliğe gönderüp

zâbıtına teslîm itdüresin. Bu bâbda ihmâl ü müsâhele itmeyüp ikdâm u ihtimâmda dakîka fevritmeyesin.

783

Kurveleş nahiyesine bağı adı geçen köylerin ittifakla isyan edip Neviçe Kalesi'ni basarak dizdarı ve kale halkını katletmelerinden dolayı gâret olunmaları için gönderilen emrin yerine getirilmediği, hâlâ isyanlarında devam ederek isyan etmeyen köylere baskınlar yapıp mal ve canlarına kastettikleri, haraçlarını ve vergilerini vermedikleri bildirildiğinden, daha önce verilen emir gereğince haklarından gelinmesi.

Yazıldı.

Kethudâları Sinân'a virildi. Fî 3 Şa'bân, sene: 975

Delvine Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "livâ-i mezbûrda Kurveleş nâhiyesinde vâkı' olan Lopeş ve Neviçe ve Progonat ve Zulat ve Bilor ve Toç ve Dukat ve Kalorat ve Kırkevlık (?) ve Vraşt ve Vitos (?) ve İlyâs (?) ve Dermat (?) ve Hocat ve Kodisserol (?) ve Kiyabrot (?) ve Vakak (?) ve Aktıra (?) ve Orse (?) ve Bekernat (?) ve Lıkva (?) ve Hadsova (?) ve Ayvasıl ve diğer Neviçe ve Konik (?) nâm karyeler ısyân idüp ittifâk ile baş kaldırup Neviçe nâm kal'ayı gâret idüp dizdârların ve kal'a halkın katlidüp ve evlâdın esîr idüp gâret olunmağıçün Avlonya ve İlbasan ve Delvine ve Yanya sancakları beğlerine emrolunup haklarından gelinmeyüp el-ân kemâ-kân tuğyân üzre olup harâc-güzâr nice mutî' karyeleri gâret idüp ve harâcların ve rüsûm-ı ağnâmların virmedüklerin" bildürmüşsin. İmdi; mezkûr âsîlerün haklarından gelinmek için müşârun-ileyhim sancakbeğlerine bundan akdem hükm-i şerîfüm irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, arzolunduğı gibi ise müşârun-ileyhime virilen hükm-i şerîf-i sâbık muktezâsınca varup haklarından gelesin. Ammâ; ol bâhâne ile kendü hâllerinde olup itâ'at-i şer'-ı şerîf iden re'âyâ tâyifesini gâret ü hasâret itmeden hazer idüp kemâl-i basîret üzre olasın.

784

Karaman Beylerbeyi Murad Bey'in vilâyetinin sipahileri ve alaybeyileri ile Şam muhafazasına tayin olunduğundan; Kayseri, Akşehir, Aksaray ve Beyşehir sipahilerinden yazacağı kişilerin alaybeyileri ile birlikte Şam muhafazasına gönderilmesi.

Yazıldı.

Karaman beğlerbeğisinin kapukethudâsına virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Kaysariyye beğine hüküm ki:

Hâliyâ Karaman Beğlerbeğisi Murâd dâme ikbâlühû Şâm muhâfazasına ta'yîn olunup vilâyet-i Karaman sipâhîlerinden bin nefer sipâhî ile alaybeğleri bile muhâfaza hıdmetinde olmak emrüm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh muhâfaza hıdmetiyçün sancağın sipâhîlerinden âdem yazup alup gitmelü oldukda ta'yîn eyledüğü sipâhîleri alaybeğine koşup

müşârun-ileyh ile muhâfaza hıdmetine gönderesin. Dahı sen mîr-alem ile ve bâkî sipâhîlerün ile sancağın hıfz u hırâsetinde olasın.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Akşehir beğine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Aksarây beğine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Beğşehir beğine.

785

Karaman beylerbeyinin emrolunduğu Şam muhafazası için emrindeki züamâ ve sipahileri yokladığı, ancak tezkiresiz sipahilerin emirde açıklık olmadığı gerekçesiyle itiraz ettiği bildirildiğinden, beylerbeyinin beraberinde Şam'a götüreceği sipahileri Karaman vilâyetinin tezkiresiz sipahilerinin yararlarından bine tamamlayarak Şam'a gidip muhafaza hizmetinde olması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "vilâyet-i Karaman'un zü'amâ vü erbâb-ı tîmârından bin nefer sipâhî ile Şâm muhafazasına varmak" emrolunmağın emr-i şerîf mücebince sipâhî tettebbu' olundukda tezkirelülerin tokuz yüz yoklanup iki yüz nefer marîz u pîr kıyâs olunup tezkiresüz sipâhîlerün yararlarından yüz nefer sipâhî yazılıp mâh-ı Şa'bân'un evâyilinde teveccüh olunmak mukarrer eylediğün ve zü'amâdan alaybeğler ve erbâb-ı tîmârdan mîr-alem olanlar ve tezkiresüz sipâhîler emr-i şerîfde tasrîh olmamağla te'allül itdüklerin" bildürmişsin. İmdi; muhâfaza husûsı mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vilâyet-i Karaman'un tezkiresüz olan sipâhîlerinün yararlarından bin nefere irişdürüp dahı alaybeğleri ile bile alup emr-i sâbık mücebince mahmiyye-i Şâm'a varup muhâfaza hıdmetinde olasın ve mîr-alem olanlara tenbîh eylesesin ki, sancakbeğleri ile sancakları hıfzında olalar.

786

Hacıları korumakla görevlendirilen Şam sipahilerine deve kirası için verilegelen yirmi beşer altının verilmeyip, sipahilerin nevbetle bu hizmeti yerine getirmeleri emredildiği halde Şam timarlarının yeniden tahrir edilip tevziâtın yapılmamasından dolayı sıkıntıya düşüldüğü bildirildiğinden, deve kirası için verilegelen yirmibeşer altının âdet üzere verilmeye devam edilmesi.

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Şâm'dan müteveccih olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâc muhâfazasıyçün koşılan Şâm sipâhîlerine deve kirâsıyçün virilen yigirmi beşer altun virilmeyüp sâyir Memâlik-i Mahrûse'de olan sipâhîler gibi her sene nevbetle hıdmet itsünler." diyü mukaddemâ emrüm olup hâlâ Şâm tîmârları müceddeden tahrîr olunup tîmârları ma'lûm olmamağla bu sene küllî muzâyaka üzre oldukların" bildürmüşsin. Bu husûsı defter kethudâsı olup Şâm emîr-i hâcc[ı] olan dahı arzitmişdi. Girü âdet-i kadîme üzre virilügelen ne ise müşârun-ileyhün arzı mücebince virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varup emrüm üzre huccâc muhâfazasıyçün koşılan Şâm sipâhîlerine olıgelen âdet üzre girü viresin.

787

Adana sancağında tamir edilecek kale ve Mısır mühimmâtı için istenen gemi ağacı hususlarında yapılan çalışmalara dair Adana beyi tarafından gönderilen mektubun alındığı ve memnuniyet duyulduğu; en az beş gemilik ağaç kestirilerek hazır edilmesi.

Yazıldı.

Adana Sancağı Beği Dervîş Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mukaddemâ fermân olunan kal'a binâsının ta'mîri bâbında tamâm ikdâm üzre olup ve Mahrûse-i Mısır mühimmâtıyçün vâfir ü müstevfî gemi ağacı kesdürilüp ve kal'a-i mezbûre ta'mîri husûsına mahmiyye-i Haleb'e bennâ vü neccâr için âdemler gönderilüp inşâ'a'llâhü te'âlâ geldüklerinde mübâşeret olunur." diyü bildürmüşsin. İmdi; me'mûl olunduğı üzre gereğı gibi sa'y ü kifâyetün zuhûra gelüp her vechile ikdâm u ihtimâm itmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, dahı ziyâde kesdürmek bâbında sa'y [ü] ihtimâm idüp ekal beş kıt'a gemi ağacı kesdürüp hâzır u müheyâ eylemek bâbında mukayyed olasın.

788

İstanbul'da zindanda mahbus bulunan Eflaklı zimmînin küreğe konulması; ayrıca kendi halinde durmayan ve fesad çıkaran Eflak keferesinin de hapsedilmesi.

Yazıldı.

Eflak Voyvodasının Kapukethudâsı Leskovi'ye virildi. Fî 4 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Eflak keferesinden mahrûse-i İstanbul'da zindânda mahbûs olan zimmî küreğe koşılmasın emridüp **buyurdum ki:**

Eflak voyvodasının âdemisi vardukda, ta'yîn itdüğü mahbûs-ı mezbûr emrüm üzre küreğe koşasın ve andan gayri Eflak keferesinden anda ba'zı fesâd üzre imiş. Anun gibi kendü hâlinde olmayup fesâd ü şenâ'at üzre olanlar zâhir olursa habsidüp arzeyelesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Şa'bân, [sene:] 975

Bugünkü günde Hızâne-i Âmire'den üç gümüş kozalak ihrâc olundu.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 3 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

789

Şam yeniçerilerinin binden az olması nedeniyle Vezir Mustafa Paşa'nın, kendisi ile birlikte gidenlerle Şam ve Haleb'de mal hizmetinde bulunanların sayısını kul-karındaşları ve kul oğullarından yeniçeri yazarak bin kişiye ulaştırması.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Şâm yeniçerileri bin neferden noksân üzre olduğu i'lâm olunmağın eger senün ile gidenler ve eger Şâm'da ve Haleb'de mâl hıdmetinde istihdâm olanlardır; cümle bin nefere irişdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, yarar kul-karındaşlarından ve kul-oğullarından yeniçeri yazup mezkûrları bin nefere irişdüresin. Ammâ; yazılanlarda Tat u Arab tâyifesinden olmayup kul-karındaşı ve kul-oğullarından ola.

790

Neretva İskelesi yakınında bulunan Dobran köyünü eşkıyanın basması üzerine Makarska İskelesi'nde inşa edilmesi gerektiği arzolunan kalenin ahalinin yardımıyla yaptırılması ve çevredeki kalelerden yeterli sayıda asker tedarik edilerek muhafazasının sağlanması.

Yazıldı.

Kapukethudâsı Dâvûd'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Te'hîr olundu.

Hersek beğine hüküm ki:

"Bundan akdem; "Neretva İskelesi kurbinde Dobran nâm karyeyi uskok harâmîleri urup ahâlîsin esîr idüp fesâdları def'ıyçün Makarska İskelesi'nde bir kal'a ve iki kayık yapılmak fermân olunursa deryâ kenârında olan Premorye nâhiyesinün karyeleri cemî' zamânda gâret olup tüccâr tâyifesi havfitmek ile iskelelere küllî zarar u ziyân mukarrerdür." diyü arzolandukda hükm-i şerîf vârid olup; "Mezkûr yirde kal'a lâzım olduğu takdîrce ne makûle kal'a binâ olunur ve ne mikdâr akça ile olur; tahmîn idüp resmitdürüp gönderesin." diyü fermân olunmağın ehl-i vukûf ile iskele üzre varılup görildükde iskele kurbinde etrâfı deryâ ihâta idüp harâb ve deryâdan yukarı dört gönder mikdârı yüksek hudâyî kesme kaya ve üzerinde bir tağ (?) misâli vâkı' olup zikrolunan kal'a binâ olunmak mahall ü münâsib olmağın; "Harcı içün beş yüz bin akça ancak kifâyet ider." diyü muhamminler tahmîn idüp ve nefsi Gabele İskelesi'nden cârî olan nehr-i Neretva deryâya karıştığı yirden mahall-i mezbûra varınca resmolunup ve kaç mil yirdür; işâret olup ve mersûm olunan resm irsâl

olduğın" arzylemişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kal'ayı memleket halkı yardımı ile binâ itdürüp nihâyet ırgada ve bennâya akça virüp itmâmına sa'y ü ihtimâm eylesesin ve içeri kal'alardan kifâyet mikdârı nefer alup hıfzıtdüresin.

791 *Van ve Bitlis'te bulunan nevbetçi yeniçerilerden üç yüz yeniçerinin, Şam muhafazası hizmetinde görevlendirilmesi.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Vezîrüm Mustafâ Paşa Yemen mühimmi için serdâr ta'yîn olunup Yemen'e irsâl olunmağın mahmiyye-i Şâm muhâfazasıçün Karaman Beğlerbeğisi Murâd dâme ikbâlühû ta'yîn olunup bir mikdâr yeniçeri gönderilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Van'da ve Bitlis'de olan nevbetçi yeniçeriden üç yüz nefer yeniçeri ta'yîn eyleyüp müşârun-ileyh ile Şâm muhâfazasına irsâl eylesesin ki, muhâfaza hıdmetinde olalar.

792 *İstanbul'da çıkan yangının söndürülmesinde emeği geçen yeniçeriler için gönderilen yüz elli akçenin hakedenlerine dağıtılması.*

Yazıldı.

Muhzıra virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan âteş def'ında hıdmetde bulunan yeniçeri kullaruma tevzî' için yüz elli akça inâyet idüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan yüz elli akçayı mezbûr kullaruma müstehıkk olanlara tevzî' eylesesin.

793 *Yanbolu kazasından Edirne zahiresi için hazırlanması istenilip o tarafta yapılması düşünülen av nedeniyle gönderilmesi durdurulan buğdayın, o tarafta avlanmaktan vazgeçilmesinden dolayı un yapılması ve bayramdan sonra Edirne'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi; oğlu Mehmed Çavuş'a ulaşturmak için. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Edirne zahîresiyçün ta'yîn olunan buğday anda şikâra varılınca durmak emrüm olmuşdı. Ol cânibe şikâra varmaktan ferâgat idüp anda olan buğday un itdürölüp bayramdan sonra gönderilmek emrüm olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre için ta'yîn olunup anda bâkî kalan buğdayı mu'accelen un itdürüp îd-i mübârekde hâzır idüp dahı mahrûse-i Edirne zahîresiyçün irsâl idesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

794 *Adıgeçen beylerbeyiliklerde tahrir olunan sancaklarda zeamet ve timara mutasarrıf olanlara tevzi tamamlanmadan tekmiil ve terakkî yoluyla hisse verilmemesi.*

Yazıldı.

Ulaşturmak için Bâkî Çavuş'a virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

Rûmili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ beğlerbeğiliğine müte'allik olup bi'l-fi'l tahrîr olunan sancaklarda ze'âmet ü tîmâra mutasarrıf olanlara tevzî' tamâm olmayınca ber-vech-i tekmiil ü terakkî hissa virilmemek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup beğlerbeğiliğine müte'allik olup kitâbet* olunan sancakların zü'amâ vü erbâb-ı tîmarına tevzî' tamâm olmayınca ber-vech-i tekmiil ü terakkî hissa vermeyesin.

Yazıldı.

Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 975

Bir sûreti, Tımsıvar beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Nûrullâh Kapıcı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: minh.

Bir sûreti, Halep beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Bir sûreti, Mar'aş beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Vezîr Mustafâ Paşa'ya.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine.

Kethudâsına virildi. Fî 11 Şa'bân.

Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine.

795

Gelibolu kadısı, emrolunduğu Biga beyinin teftişi görevine daha sonra emrolunduğu kürekçi ihracı işinin mâni olduğunu bildirdiğinden, kürekçi hususunda kaza nâibini görevlendirip kendisinin Biga beyinin teftişiyle ilgilenmesi.

Yazıldı.

Hızırcık oğlu Husâm Re'îs'e virildi. Fî 5 Şa'bân, sene: 975

Gelibolu kâdısına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem Biga sancağı beğın teftîş için sana hükm-i şerîfüm gönderilüp Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhû* mübâşir ta'yîn olunup hâliyâ dahı kürekci ihrâcı için emr-i şerîfüm vârid olup; "Teftîşe mâni' olmuştur." " diyü bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Fermân olunan kürekci husûsın nâyibün ile gördürüp ber-vech-i isti'câl mahrûse-i İstanbul'a nâyibünle gönderüp sen emr-i sâbıkum mücebine mûmâ-ileyh Mehmed Çavuş ile teftîş husûsına mübâşeret üzre olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 6 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

796

Vezîr Mustafa Paşa'nın, Yemen ıslahı hizmetine tayin olunması münasebetiyle, karşılaştacağı güçlükleri öne sürerek daha önce Yemen'in fethi esnasında Süleyman Paşa'ya verilen yetki gibi kendisine de yetki verilmesi talebini ihtiva eden mektubunun alındığı; kendisinin daha önce birçok hizmeti başarı ile görmüş itimada şayan bir devlet adamı olması sebebiyle bu hizmete tayin olunduğu ve her hususta kendisine yardımcı olması için Mısır beylerbeyine emirler gönderildiği; şartlar Süleyman Paşa'nın zamanındakinden daha elverişli olmasına rağmen kendisine de aynen ona verilen yetkinin verildiği; bu durumda O'nun da bütün hazırlıklarını tamamlayıp bir an önce Yemen'e gidip verilen görevi yerine getirmek hususunda gerekli gayreti göstererek başarılar kazanması; hizmetinin karşılıksız bırakılmayacağı.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; " "Vezâret ile Yemen mühimmâtı için gönderilen askere serdâr ta'yîn olunup Şâm'dan gitmek münâsib ise Şâm'dan, değil ise vech ü münâsib gördüğün üzre Mısır'dan gidüp mu'accelen Yemen'e irişüp inâyet-i Hakk'la ıslâh-ı vilâyet idesin." diyü fermân olunup ve vilâyet-i Yemen'ün ihtilâline ve ahvâline kemâl-i ittilâ'ınız olup ve hâlâ ol vilâyet gâyet kaht ve ekser yiri düşmen elinde olmağla askerün zahîresi bâbında muzâyaka çekilüp zahîre vü ulûfe vü topçılar ve gayri âlât-ı dâr u gîr bundan götürilmeğe muhtâc olup bi'l-cümle Süleymân Paşa'ya virildiği üslûb üzre ruhsat virilmeyince hıdemât-ı pâdişâhî ilerü gelmedüğün" bildürmüşsin. Dahı her ne dinilmiş ise

alâ-vechî't-tafsîl Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânem muhît u şâmil olmuştur. İmdi; bundan esbak uğur-ı hümayûnumda ve dîn ü devlete müte'allik olan umûrda envâ'-ı hıdemât-ı cemîlen sudûr u zuhûr idüp her vechile yarar olup kemâl-i re'y-i sâyib ve nihâyet-i fikr-i sâkıb ile muttasıf olup zîver-i şecâ'atle mücellâ ve hılye-i firâset ü dirâsetle muhallâ olduğun mezâyâ-yı zamâyir feyz-mazâhir-i pâdişâhânemde çehre-nümâ olup her vechile zâhir ü bâhir olmuştur ve me'mûr olduğun hıdemât-ı hümayûnumda hamıyyet ü şecâ'atün mücebince cân u başıla dürüşüp bezl-i makdûr eyleyüp bi-inâyeti'llâhî te'âlâ yüz aklıkları tahsîline mücidd ü sâ'î olduğuna i'timâd-ı hümayûnum olup ve vilâyet-i mezbûrenün ıslâhı ve a'dâ-yı* dîn ü devlet-i nusret-makrûnun kemâli ile hakkından gelinmesi murâd-ı şerîfüm olmağın o[1] cânibe sizi serdâr ta'yîn eyleyüp Mısır beğlerbeğisi kuluma dahı; "Kemâl-i mutâva'at ü muvâfakatle yek-dil ü yek-cihet olup lâzım olan eger yarakdur ve eger zahîre ve sâyir mühimmâtudur; murâd itdüğü üzre tedârük idüp; "Berü cânibe arza muhtâcdur." dimeyüp görüp nihâyet muhtâc-ı arz olanı sonra bildüresin." diyü gereği gibi tenbîh olunup hâliyâ dahı; "Mukaddemâ ulûfe mühimmi için bir yıllık mevâcib virilmek emrüm olmuştur bir yıllık mevâcib dahı virilmek fermân olunup eger zahîre husûsıdır ve eger gayridür; her ne ise müşârun-ileyh vezîrüm vech ü münâsib gördüğü üzre amel eylesin." diyü tekrâr mü'ekked hükm-i şerîfüm gönderilüp Süleymân Paşa gönderildükde ol vilâyetden bir yir fetholunup kabza-i tasarrufa girmiş değildi. Bi-hamd'i'llâhî te'âlâ şimdi yarar kal'alar elde olup hemân mu'accelen irişmeğe mevkûfdur. Şimdi dahı Dergâh-ı Felek-bârgâhımız'da olan vüzerâ-yı isâbet-ârâ zümresinden biri gönderilince mesâfe-i ba'îde olmağla zamân-ı fırsat fevtolup düşmene nev'an ruhsat virilmek lâzım olup ol semte siz ta'yîn olmağın emr-i sâbık üzre mu'accelen asâkir-i mansûre ile irişüp a'dânun def' u ref'ı ve vilâyetün ıslâhı husûsı size tefvîz olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Vardukda, cibilletünde merkûz olan envâ'-ı şecâ'at ü merdâneliğün muktezâsınca aslâ tereddüd ü tevakkuf olunmayup asâkir-i nusret-me'serün zahîresi husûsın ve sâyir levâzimin her ne ise mu'accelen müşârun-ileyh ile söyleşüp eger zahîre ve eger yarak ve sâyir levâzım ü mühimmâtı hüsn-i tedbîr ü tedârük idüp her ne cânibden teveccüh olunmak münâsib görülürse inâyet-i Hakk *celle ve alâya* tevekkül idüp ve def' u ref'-ı a'dâ ve [1]slâh-ı vilâyete müteferri' olan husûslarda envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getirüp her vechile yüz aklıkları tahsîl olunmak bâbında kemâl-i ikdâm u ihtimâmınız vücûda getüresiz ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz bu bâbda vâkı' olan hıdemât-ı pâdişâhânemle mukâbelesinde ravzât-ı âmâlünde nesemât-ı inâyât-ı husrevânem mütenessim olup envâ'-ı ri'âyet-i pâdişâhânemle muhassılü'l-merâm olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olası ve Şâm'dan gidecek yeniçerilerin gedükleri kimesneye virilmeyüp ve kifâyet mikdârı kul-karındaşı ve kul-oğlı yazmak için dahı size hükm-i şerîf gönderilmişdür ve Süleymân Paşa'ya virilen ruhsat virilmişdür. Ser-askerlik berâtında; "Eger sancak ve eger ağalık ve eger gayri düşen manâsıbı tevcîh eylesiz." dinilmişdür; ana göre hıdemte bulunanlara istihkâklarına göre tevcîh eylesiz ve dîn [ü] devlete lâıyk ve Beytül-mâl'e nâfi' ne ise anunla amel idesiz. Aslâ ihmâl ü müsâhele olunmayup me'mûr olduğunuz hıdemte mu'accelen irişüp itmâm-ı maslahat itmek bâbında mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresiz.

797

Sinan Paşa Çiftliği'nde ev basıp adam öldürme suçlarına karıştıklarından dolayı hapsedilen Kayışoğlu Mehmed, Mehmed oğlu Mahmud ve Mustafa bin Kenan'ın hapisten salıverilmesi.

Yazıldı.

Kâdî-asker efendi hazretleri arzidüp ıtlâk buyurulmuş.

Husâm Re'îs'e virildi.

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "bundan akdem Sinân Paşa Çiftliği'nde ev basup [âdem] katlidüp Tekne Hüse[yi]n ve Mustafâ ve Çeşteci Abdî nâm kimesnelerin emr-i şerîf ile ahvâlleri görildükde kendüler ikrâr idüp ve Kayış-oğlu Mehmed ve Mahmûd bin Mehmed ve Mustafâ bin Ken'ân nâm kimesneler için; "Şerîkimüzdür." diyü" arzolunup imdi; mezkûr Kayış-oğlu Mehmed ve Mehmed oğlu Mahmûd ve Mustafâ bin Keyvân habsden ıtlâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrları yarar kefillere virüp habsden ıtlâk eylesin.

798

Şam muhafazasına giden Karaman beylerbeyinin mahlûl timar vukû bulduğunda cebe defterinden tevcih edip tahvil mektubu vermesi; Karaman'a geri dönüldüğünde tevcih ettiği timarları, defterdarın elinde bulunan asıl timar defterine kaydetmesi.

Yazıldı.

Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: minh.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Defterdâr alıkonmak emrolunup kaldığı takdîrce defter dahı kalmağla eli emirlü ve ma'zûl sipâhîler bile gidüp ve Karaman'un tezkiresüz tîmârları kaydı vilâyet tahrîrinden berü nice kimesnenün üzerine yazılıp Âsitâne-i Sa'âdet'de olan defter-i icmâlde ve rûz-nâmede kaydları olmayup eger bunda kalan ve eger muhâfaza hıdmetine gidenlerden mahlûl tîmâr vâkı' oldukda rûz-nâmeden mi tevcih olunsun ?" diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, asıl defter müşârun-ileyh defterdâr yanında kalup anun gibi mahlûl tîmâr vâkı' olup tevcih olunmalu oldukda cebe defterinden tevcih eyleyüp sonra geldükde asıl deftere işâret oluna. Emrüm üzre anun gibi mahlûl tîmâr düşüp cebe defterinden tevcih itdüğün kimesnelere tahvîl mektûbın viresin ki, mürâca'at olundukda getirüp asıl deftere [kayd]itdüreler.

799

Budun'a gönderilen hazineyi alıp götürmek için, Budun beylerbeyinin güvenilir adamlar ile yeteri kadar sayka tedarik edip Belgrad'a göndermesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 9 Şa'bân, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Budun'a irsâl olunan hazîneyi alup Budun'a ulaştırmağıçün Belgrad'a yarar âdemler ile kifâyet mikdârı şaykalar irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm mücebinece hazîneyi alup Budun'a iletmek içün mu'accelen Belgrad'a yarar âdemler ile kifâyet mikdârı şayka gönde[r]üp irsâl olunan hazîneyi alasin ve irsâl olunan kimesnelere tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, gaflet üzre olmayup menâzil ü merâhilde re'âyâya te'addî eylemeyeler.

800

Sahte hükümle yakalanıp, Bosna'da Lala adlı knezden yenilenmesi için aldığı iddia eden Ahmed adlı şahsın kefilleri alınarak gönderildiği; hükmü veren kişinin bulunarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Malkoç Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân, sene: 975

Bosna Beği Hamza Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ Ahmed nâm kimesnenün elinde bir müzevver hüküm bulunup sü'âl olundukda; "Bosna'da Lala nâm bir knez tecdîd için viridi." diyü cevâb virmeğin mezbûr Ahmed'ün Âsitâne-i Sa'âdetüm'de olan kapukethudân ma'rifetiyle kefilleri alınup ol cânibe gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol hükmi kim viridi ise buldurup getürdüp dahı kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp gaybet itdürmekden hazer idesin ve eger hükmi kimesne virmiş olmayup mezbûr Ahmed kendü itdüğü sâbit ü zâhir olursa mezkûr Ahmed'i kayd [ü] bend ile gönderüp arzeyesin.

801

Mısır beylerbeyi, Mekke şerîfine celbe temini için gönderilen hükmün ulaşmadığını bildirdiğinden, celbe temin etmesi için Mekke şerîfine tekrar gönderilen hükmü yerine ulaştırması; ayrıca Vezir Mustafa Paşa da Yemen'e gidecek askerlerin mevacibleri ile götürülecek toplar hususlarını arzettiğinden, Yemen'e gidecek kul tâîfesine iki yıllık mevâciblerinin ödenmesi ve Özdemiroğlu Osman Paşa'ya da bir yıllık sâlyânesinin verilmesi; çevre kaleler ile hisarlarda muhafaza için yeterli sayıda top, silâh ve mühimmât bırakılıp geri kalanlarının kadırgalarla Yemen'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Yemen'e irsâl olunan askerün tavarları tahmîli için beş yüz celbe tedârük idüp göndermeğe" Mekke-i Mükerreme şerîfine irsâl olunan hükmi şerîfüm varup vâsıl olmaduğın" bildürmüşsin. Dahı her ne dinilmişse

ma'lûm-ı şerîfüm olmuşdur ve Vezîrüm Mustafâ Paşa dahı mektûb gönderüp; "Yemen'e ta'yîn olunan [kul] tâyifesinün mevâcibleri ve top u darbzen lâzım olduğın" bildürmeğın bir yıllık mevâcib virilmek içün mukaddemâ hükm-i şerîfüm irsâl olunmış idi. Hâliyâ bir yıllık mevâcibleri dahı virilmek lâzım olup ve Öztimür-oğlı Osmân'a dahı bir yıllık sâlyânesi virilmesin emridüp ve Mekke-i Mükerreme şerîfine celbeler husûsı içün tekrâr hükm-i şerîfüm irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Mekke-i Mükerreme şerîfine irsâl olunan hükmi müşârun-ileyhe isâl idüp emr-i şerîfüm mücebince kul tâyifesinün iki yıllık mevâciblerin tedârük [ü] ihzâr idüp taleb olundukda teslîm eylesin ve top u darbzen ahvâlin dahı eger Süveys İskeleyi'nden ve eger Mısır'dan ve sâyir ol etrâfda vâkı' olan kılâ'dan hısâr muhâsarasına kifâyet mîkdârı top bulunursa top u darbzen yaralarıyla tedârük idüp kadırgalarıla tahmîl ü irsâl eylesin ve Yemen'e müte'allik sâyir her ne husûs ki, müşârun-ileyh vezîrüm tarafından işâret ü taleb olunursa avk u te'hîr itmeyüp tedârük idüp ve bi'l-cümle dîn [ü] devlete müte'allik olan umûrda ve memleket ahvâline müteferri' olan husûslarda mûmâ-ileyh ile vezîrüm ile müttefik u müttehid olup hıdemât-ı hümayûnumda envâ'-ı mesâ'-i cemîle zuhûra getüresin ve müşârun-ileyh Osmân *dâme ikbâlühûnun* bir yıllık sâlyânesin viresin ve zikrolunan toplardan eger Süveys'de ve eger Mısır'da olup sâbıkâ Süleymân Paşa dahı isti'mâl itmişdür, taleb olundukda ihzâr idüp teslîm eylesin. Ol toplar hâzır değil ise kadırgalarda baş toplar vardır; Kapudân Hızır *dâme izzühû* ile müşâvere idüp münâsib görüldüğü üzre tedârük idesin.

802 *Vefat eden Rodos Beyi Cafer Bey'in kadırgasında bulunan kâfirin tutsak bulunan Mehmed adlı yeniçeriye bedel olarak verilmesi.*

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-me'âbum'a tezkire gönderüp; "Rodos Sancağı Beği olup fevtolan Ca'fer Beğ'ün aldığı kadırgada (———) (———) (———) (———) nâm kâfiri, tutsak olan Mehmed nâm yeniçeriye bedel virilmesin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr kâfiri mezkûr yeniçeri içün viresin.

803 *Yemen Beylerbeyi Özdemiroğlu Osman Paşa'nın bir yıllık sâlyânesinin verilmesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen Beğlerbeğisi olan Özdemür-oğlı Osmân *dâme ikbâlühûnun* bir yıllık sâlyânesi virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emr-i şerîf vâsıl oldukda, mîr-i mîrân-ı müşârun-ileyhün bir yıllık sâlyânesini viresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 6 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

804

İstanbul'da zindan etrafında bulunup yanan dükkânlar hakkındaki mektubun alındığı; sözkonusu zindana bitişik olan dükkânların yıktırılması.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da zindân etrâfında ihrâk olunan dükkânlar ahvâlin" bildürmişsin. İmdi; zindânun etrâfında zindâna mülhak olan dükkânlar hedmolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mahrûse-i mezbûre zindânının etrâfında zindâna mülhak olan dükkânları hedmitdüresin.

805

Hacıların muhafazası için Şam'dan görevlendirilen sipahilerin deve vs. ihtiyaçlarının olageldiği üzere karşılanması.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Şâm'da mâl defterdârına hüküm ki:

Şâm'dan müteveccih olan huccâc-ı zevî'l-ibtihâc muhâfazasıçün Şâm'dan ta'yîn olunan sipâhîlere eger devedür, eger sâyir lâzım olandur; olıgeldüğü üzere yeldürilmesin emridüp bu bâbda düstûr-ı mükerrerem Vezîrüm Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlihiye* dahı emr-i şerîfüm gönderilmişdür. **[Buyurdum ki:]**

Sipâhîlere eger devedür ve eger sâyir lâzım olan ne ise müşârun-ileyhe gönderilen emr-i şerîfüm muktezâsınca olıgeldüğü üzere viresin.

806

Yemen'e tereke göndermek gerektiğinden, Mısır'daki şeyhlerde ve kâşîflerde bulunan terekenin Anbar-ı Âmire için kabzedilmesi; yeteri kadar tereke bulunamaz ise Rum vilâyetinden gemiler ile gönderilmesi için haber verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda olan Anbâr-ı Âmire'de tereke killet üzere olup ale'l-husûs Yemen tarafına göndermeğe küllî tereke lâzımdür. Küşşâfda ve meşâyih-ı Urbân ellerinde der-anbâr olmuş tereke mübâlağa olduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, meşâyihda ve küşşâfda olan terekeleri Anbâr-ı Âmire için getürdüp kabzidesin; sonra bahâsı edâ oluna. Eger meşâyih u küşşâfda kifâyet mikdârı tereke

bulunmaz ise arzidesin ki, vilâyet-i Rûm'dan gemiler ile irsâl oluna.

807

Yemen Seraskeri Vezir Mustafa Paşa'ya daha önce gönderilen elli adet beyaz tuğralı hükm-i şerife ilaveten yetmiş adet hükm-i şerif daha gönderildiği; bunların saklanarak gerekli yerlerde kullanılması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Yemen mühimmi için elli adet beyâz tuğrâlî hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâlâ dahı yetmiş adet beyâz tuğrâlî hükm-i şerîf irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, alup hıfzidüp dahı lâzım olan mahalle sarfidesin.

808

Şam Hazinesi kalelerin ve yeniçerilerin mevâcibi ile hacıların masraflarını karşılayamadığı için Haleb Hazinesi'nden akçe verilmesi istendiğinden, Trablus İskeleyi ile Harir Mukâtaası'nın Haleb defterdarı, Trablus'a tâbi Lazkiye, Safet ve Himis mukâtaalarının da Şam defterdarı tarafından zaptolunmak üzere hükküm gönderildiği; gerekli akçenin Şam defterdarından talep edilip ihtiyaç duyulan yerlere sarfedilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "bundan akdem; "Trablus ile Himis Mukâta'aları mahlût olup tefrîkında mâl-ı mîrî noksân olduğu" arzolandukda; "Trablus İskeleyi ve sâyir ana tâbi' olan mukâta'alar Haleb'e zabtolunup andan mâ'adâ Şâm nâzırı olanlar zabtidegeldükleri mukâta'âtı Şâm defterdârı zabteylesün." diyü emrolunmağla; "Tahsîl olunan mâl yeniçerilerün ve kal'aların mevâcibine ve sâyir hacc-ı şerîf masârifine iktifâ itmez." diyü Haleb Hazînesi'nden kifâyet mikdârı alınıp virilmesin" arzeylemişsin. İmdi; bundan esbak husûs-ı mezbûr Südde-i Sa'âdetüm'e i'lâm olundukda Trablus İskeleyi ve livâ-i mezbûra tâbi' Harîr Mukâta'ası Haleb'e zabtolunup mâ'adâ Trablus'a tâbi' olan Lâzikıyye ve Safet ve Himis Mukâta'aları Şâm defterdârı zabteylemek için hükm-i şerîfüm gönderilmişdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emr-i şerîf-i sâbık muktezâsınca [eger yeniçerilerün] ve kal'aların mevâcibleridür ve eger levâzimât-ı huccâcdur; kadîmü'l-eyyâmdan olıgeldüğü üzre Şâm defterdârından talep idüp alup sarfidesin.

Vezir Mustafa Paşa, Şam vâridâtının yeniçerilerin mevâcibine ve hacıların masraflarına yetmediğini bildirdiğinden, Trablus İskelesi ile harir mukâtaasının Haleb defterdarı, Trablus'a tâbi Lazkiye, Safet ve Hımıs mukâtaalarının da Şam defterdarı tarafından zaptolunmak üzere hüküm gönderildiği, Şam defterdarının tahsilata dikkat etmesi ve bu konuda gereken gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Bu dahil.

Şam defterdârına hüküm ki:

Vezîrüm Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Trablus İskelesi Haleb'e dönmek ile hâsıl olan mâl yeniçerilerün mevâcibine ve huccâcun masârifine iktifâ eylemediğin" i'lâm eylemiş. İmdi; mukaddemâ nâzır olanlar huccâcun masârifin gördüklerinden sonra Haleb Hazînesi'ne kırk-elli bin filori ziyâde gönderü[r]leridi. İmdi; bundan akdem hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Trablus İskelesi ve livâ-i mezbûra tâbi' Harîr Mukâta'ası Haleb'e zaptolunup mâ'adâ Trablus'a tâbi' olan Lâzikıyye ve Safet ve Hımıs Mukâta'aları'n girü sen zabtidesin." diyü fermân olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i sâbık mücebince zikrolunan mukâta'aları zabtidüp dahil ihmâl ü müsâhele itmeyüp gereği gibi mukayyed olup mâlun tevfir ü teksîri bâbında ve cem' u ihzârı husûsında envâ'-ı sa'y ü ikdâmın zuhûra getüresin ve anun gibi üzerinde mâl-ı mîrî olup virmekte te'allül ü inâd idenlerin dahil esbâbların bey' itdürüp mâlumu tahsîl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; tekâsül olunmayup itmâm-ı maslahat itmek bâbında mücidd ü sâ'î olasın.

809 ve 810 numaralı hükümler arasındaki sahife (s. 286) boştur.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 26 Recebi'l-mürecceb, sene: 975, der-Edirne

Efendi hazretleri bu günde sa'âdetle re'îs olmuşlardır.

Erzurum'da Timarlar Defteri Kethüdâsı olan İbrahim'in nâzırlık yaptığı dönemde zimmetinde kalan bir milyon dokuz yüz bin akçenin tahsil edilmesi.

Yazıldı.

Erzurum Beğlerbeğisinin Kethudâsı olan Alî Kethudâ'ya virildi. Fî 29 Receb, sene: 975

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Gâzî Çavuş'a hüküm ki:

Erzurum'da Tîmârlar Defteri Kethudâsı olup sâbıkâ Nâzır olan İbrâhîm'ün defteri mücebince zimmetinde zâhir olan on tokuz yük akçanın tahsîl olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr u tevakkuf itmeyüp defteri mücebince zimmetinde zâhir olunup alınmak lâzım olan on tokuz yük akçayı her ne vechile mümkün ise bî-kusûr tahsîl idüp Südde-i

Sa'âdetüm'e alup gelesin. Husûs-ı mezbûr gâyet ehemmi umûrdandır; gereği gibi mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin.

811 *Bkz. hkm. 783.*

Yazıldı.

Bu hüküm virilmedi.

Delvine Beği Bâyezîd Beğ'e hüküm ki:

"Livâ-i mezbûra tâbi' Kurveleş nâhiyesinde vâkı' olan kurâdan ısyân üzre olup itâ'at-i şer' itmeyenleri urup haklarından gelesin." diyü mukaddemâ Avlonya ve Yanya ve İlbasan ve Delvine sancakları beğlerine emr-i şerîfüm virilmişdi. Hâliyâ; "haklarından gelinmeyüp bi'l-fi'l ısyân üzre oldukların" i'lâm idüp ol bâbda emr-i hümayûnunum taleb itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Nâhiye-i mezbûrede anun gibi bi'l-fi'l ısyân u tuğyân üzre olup itâ'at-i şer' itmeyen karyeleri urup haklarından gelesin. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olan karyeler halkını rencide etmekten hazer idesin.

812 *Kavala'da muhafazada bulunan kadirganın kürekçileri veba hastalığından öldüğü ve hayli kürekçiye ihtiyaç duyulduğu bildirildiğinden; Selanik, Gümölcine ve Karasu Yenicesi kazalarında suçu sabit olan mahkûmlardan yeteri kadarının Kavala kaptanı emrine gönderilerek gönderilenlerin isim ve sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mektûb getüren Ramazân nâm kimesneye virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 975

Selanik beğine, Gümölcine ve Karasu Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Kavala Kapudâni Abdülcebbâr mektûb gönderüp; "ol cânibde muhafaza için konılan kadirganın kürekçileri tâ'ûndan fevtolup haylî kürekçi noksân üzre idüğün" bildürmeğin taht-ı hükûmetinizde cürmi zâhir olup elegiren mücrimlerden kifâyet mikdârı gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bulunan mücrimlerden mezkûr kapudâna kifâyet mikdârı mücrim gönderesiz ve her birinizün taht-ı hükûmetinden ne mikdâr mücrim gönderildiğün ve sebep-i cürmleri ne idüğün defter idüp isimlerin ve zâhir olan cürmleri ile sûret-i defterin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde ve kâr [u] kisblerinde olanlara mücerred celb ü ahz için dahl ü ta'arruz olmakdan hazer eylesiniz.

813

Bender-i Süveyş ve Cidde'de bakır, kalay ve gümüş depolanıp bunların Hindistan taraflarında Portekizliler'e satılması nedeniyle Yemen'de gümüş sıkıntısı çekildiği bildirildiğinden, Cidde'de bulunan bakır, kalay ve gümüşe elkonulup Yemen Darbhânesi'ne gönderilmesi hususunda Cidde beyine yazılan hükmün yerine ulaştırılması; Süveyş ve İskenderiye'de bulunanlara da elkonularak sahiplerinin kimler olduğunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ; "Bender-i Süveys'de ve Cidde'de mübâlağa bakır u kal'ay u gümüş der-mahzen olup Hind tarafına Portugal kâfirlerine satılup anlar dahı top ve sâyir yarak döküp ve Yemen'de gümüş bulunmadığına sebep budur." diyü bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâm'a arz olunmuşdı. İmdi; hâric-i vilâyete eger bakır ve eger gümüş ve eger kalay gitmek câyiz değildir; nice def'a emr-i şerîfümle men' u def' olunmuşdur. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

"Cidde'de anun gibi der-mahzen olmuş bakır u gümüş ü kalay var ise girift* idüp Yemen taraflarına gönderesin." diyü Cidde beğine hükm-i hümayûn irsâl olunmuşdur. Zikrolunan hükmi mu'accelen mûmâ-ileyhe gönderesin ve tenbîh eylesin ki, anun gibi Bender-i Cidde'de bulunan bakır u kalay u gümüşü girift eyleyüp dahı Yemen Darb-hânesi'ne gönderüp teslim itdüresin ve teslim olunduğına beğlerbeğisinden temessük alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve sen dahı Bende[r]-i Süveys'de ve İskenderiyye'de bulunan bakır u gümüşü girift* eyleyüp ve sâhibleri kimler idüğün yazup arz eylesin. Bî'l-cümle bu bâbda gereği gibi mukayyed olup emr-i şerîfume mugâyir iş olmakdan ziyâde hazer eylesin.

814

Şam hacılarının zahire ihtiyaçları genellikle Havran nahiyesinden karşılanmakta iken Busra ve Şehbe köylerindeki kalelerin harap olmalarıyla Arab eşkıyasının köyleri harap edip mirî gelirine zarar verdiği, ahalinin rahat edip mirî gelirlerin artması için bu kalelerin tamir edilerek içine yeniçeri ve hisar-eri konulması gerektiğinin bildirildiği; halbuki daha önce bu kalelerin tamiratının bittiği bildirildiğinden, zabt için asker mi yoksa tamir için para mı lâzım olduğunun arzedilmesi.

Yazıldı.

Nûrullâh Kapucı'yla Hasan Çavuş'a gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: minh.

Şâm defterdârına hüküm ki:

Vezîr Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Şâm huccâcının zahîre vü ma'âşları ekser Şâm'a tâbi' nâhiye-i Havrân üzerine olup zamân-ı sâbıkda Busra ve Şehbe [nâm] karyeler kenârlarında kal'alar olup anlara zabtolunmağla A'râb-ı bed-fi'âl dahlitmeğe* mecâl bulmayup re'âyâsı âsûde-hâl imişler. Hâlâ ol kal'alar harâb ve etrâfı A'râb'la memlû olup Havrân'un haylî vüs'ati olmağın za'îm olan kimesne def'ına kâdir olmadığı ecilden A'râb

ekser kurâsın harâb itmekle mâl-ı mîrîye dahı zarar olmışdur. Zikrolunan Busra ve Şehbe Kal'aları ma'mûr olup her birine Şâm yeniçerilerinden –azl ü nasb yeniçeri ağası elinde olmağla– seksen yeniçeri ve anlar bunda gitdükde kal'a hıfzı içün yigirmişer hısâr-eri virilüp zabtolunsa A'râb vilâyete girmeğe kâdir olmayup memleket ma'mûr, re'âyâsı mesrûr ve mâl-ı mîrîye küllî terakkî olmak mukarrerdür." diyü bildürmiş. İmdi; bundan [akdem]; "Zikrolunan kal'alar tamâm olup ancak kapuları açılmak kalmışdur." diyü i'lâm olunmışdı.

Buyurdum ki:

Vardukda, göresin; ol kal'alar ta'mîr olunup ancak zabtı içün kifâyet mikdârı hısâr-e[r]ji mi lâzım olmışdur, yohsa henüz tamâm olmayup akça virilmek mi gerekdür, nicedür; hakîka[t]i ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre bildüresin. Eger akça lâzım olup fi'l-vâkı' memlekete ve mâl-ı mîrîye sa'yi var ise ehl-i vukûf muhamminlerle tahmîn idüp ana göre arzyleyesin.

815

Mısır'a asker götürecekt gemilerin emrolunan zamanda yola çıkabilmesi için kürekçi ve kürekçi akçesi temini hususu bildirildiğinden, mirî esirlerden yeterli sayıda kürekçi tedarik edilip yetmezse başka gemilerdeki esirlerden eksiğin tamamlanması ve kürekçi akçesi verilmesi için defterinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 6 Şa'bân, sene: 975

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Mısır'a gidecek asker Şa'bân-ı mu'azzam'un on beşinde çıkılmak emrüm olup gemileri ol zamâna dek tamâm olduğu takdîrce kürekçilerden henüz eser zâhir olmayup çıkılmak müyesser olmayup ve anların yolları içün kifâyet ider harc şehir-emîninde olmayup gemilerün kürekçileri dahı şimdiden tedârük olup ta'yîn olunan zamânda çıkılmak emrolunup etrâfında bedel içün gelecek akçadan bî-kusûr girü edâ olunmak üzre Hızâne-i Âmire'den yigirmi yük akça virilmesin" arzylemişsin. İmdi; emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca mübârek Şa'bânü'l-mu'azzam'un on beşinde çıkmak lâzım olmağın mîrî esirlerden kürekçi tedârük idüp kifâyet itmezse sizde olan esirlerden ve gayri re'îslerdeki esirlerden mu'accelen tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre mîrî esirlerden ve gayriden ale't-ta'cîl kifâyet mikdârı kürekçi tedârük idüp emrolunduğı zamânda çıkmak ardınca olasın ve mîrî esirlerden ve gayriden ne mikdâr esîr alduğun* ale'l-esâmî defter idüp ve bir sûretin mühürleyüp gönderesin ki, olıgeldüğü üzre âdet ü kânûn üzre kürekçi akçası virile.*

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 7 Şa'bân, sene: 975

816

Kendisine Mısır'da sancak tevcih edilen sâbık Beyşehirli Beyi Bâyezîd'in bir an önce Mısır'a gidip görevinin başına geçmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Sâbıkâ Beğşehir* Beği* olan Bâyezîd dâme ızzühûya hüküm ki:

Bundan akdem sana mahrûse-i Mısır'da sancak virilmiştir. Ol cânibe varman lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u tevakkuf itmeyüp ber-vech-i isti'câl ol cânibe teveccüh idüp varup sâyir ümerâ ile mahrûse-i mezbûrenün hıfz u hırâseti[n]de olasın; te'hîrden hazer idesin.

817 *Kastamonu, Çankırı ve Ankara sancaklarının müceddeden tahrir olunan piyade ve müsellemlerine ait beş cilt defterin Anadolu beylerbeyine gönderildiği.*

Yazıldı.

"Buyurıldı." diyü beğ hazretlerinden tezkire gelmiştir.

Mezbûra virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Kastamonî ve Kangırı ve Ankara sancakları piyâdelerinün ve müsellemlerinün müceddeden tahrîr olunan beş cild defterleri Anatolî çavuşlarından Mehmed Çavuş ile irsâl olunmuştur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl buldukda, zikrolunan defterleri alup zabtidesin.

818 *Vezir Mustafa Paşa'nın, Yemen mühimmi için gönderilen hilatlerden başka ne kadar hilat lâzım olursa Şam'dan alıp gitmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Kethudâ'ya virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: minh.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Yemen mühimmi için ta'yîn olunan hıl'atlerden mâ'adâ ne mikdâr hıl'at lâzım olur ise Şâm'dan alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mukaddemâ emrolunan hıl'atlerden mâ'adâ mühimmât-ı mezbûre için ne mikdâr hıl'at lâzım ise Şâm'dan bile alup gidüp lâzım olan mahalle sarfidesin.

819 *Vezir Mustafa Paşa'ya gönderilen nişanlı kâğıtlar yetmezse, gerektiğinde hükümleri kendisinin nişanlaması.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ; "Lâzım ola." diyü bir mikdâr nişanlı kâğıd gönderilüp kifâyet itmez ise lâzım

oldukda sen tuğrâ çekmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şöyle ki; irsâl olunan beyâz kâğıd kifâyet itmeyüp dahı lâzım olursa lâzım gelen ahkâmı sen nişânlayasın.

820 *Nevruz yaklaştığı halde henüz beytûlmalin tahsil olunmadığı haber alındığından, ümenâ ve ummâl elinde bulunan mâl-ı mirînin tahsil edilmesi, vermemekte direnenlerin de mal ve emlâklerinden tahsil edilip Hazine-i Âmire'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ nevrûz karîb olup henüz beytûl-mâl tahsîl olunmadığı istimâ' olundu. İmdi; anun gibi ümenâ vü ummâl elinde mâl-ı mîrî olup virmekte te'allül ü inâd idenlerin mâl ü emlâklerinden bî-kusûr tahsîl olup nevrûza değin Hazîne-i Âmire['ye] irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup mâlumu cem' u tahsîl eyleyüp emrüm üzre zamân-ı mezbûrda Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl ü îsâl itmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Anun gibi zimmetlerinde mâl-ı mîrî olup virmekte te'allül ü inâd iden ümenâ vü ummâlün dahı emvâl ü emlâklerinden mâlumu cem' u tahsîl eyleyüp itmâm-ı maslahat idesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl olunmayup sa'y ü ikdâmun vücûda getürüp zamân-ı mezbûra [değın] Hazîne['ye] irsâl itmek ardınca olasın.

821 *Şam askeri Yemen'de görevlendirildiğinden, Şam'da tahrir olunan sancakların tevziyle görevlendirilen Trablus Kadısı Şeyhî'nin herhangi bir haksızlık ve yolsuzluğa meydan vermeden tevzi bir an önce tamamlaması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Trablus Kâdîsı olup hâliyâ vilâyet-i Şâm'da tahrîr olunan sancakların tevzî'ı fermân olunan Mevlânâ Şeyhî'ye hüküm ki:

Hâliyâ tevzî'* umûrında avk u te'hîr olmağa sebep ne olmuştur ? İmdi; ol cânibde olan asâkir-i nusret-me'sere Yemen tarafında hıdmet fermân olup mu'accelen ol cânibe gitmeleri lâzım olmuştur. Şöyle ki; tevzî' bahânesiyle eğlenmek lâzım gele, beyân idecek özrün makbûl olmaz. **Buyurdum ki:**

Bu husûsda aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp tevzî'ı fermân olunan sancakları mu'accelen tevzî' eyleyüp tezkirelerin virüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer eylesin ve ba'zı tîmârları ziyâde idüp ve ba'zın eksildüp tebdîl ü tağyîr itmeden hazer eylesin.

822

Daha önce güherçile hizmetine gitmeleri emrolunduğu halde hizmete gitmeyen mütekaid sipahizâdelerin Kayseri, Niğde ve Lârende'de bulunan güherçile hizmetinde istihdam edilmeleri; emre uymayanların çiftliklerinin gelirlerinin zaptolunacağı ve cezalandırılacakları.

Yazıldı.

Bu dahi.

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazası emrolunan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem mütekâ'id sipâhî-zâdeler güherçile hıdmetine istihdâm olunmağıçün hükm-i şerîf gönderilüp hâlâ mezkûrlar edâ-i hıdmet eylemeyüp hıdmet-i mezbûr mu'attal olduğu ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, alaybeğlerini getürdüp gereği gibi tenbîh ü te'kid eylesin ki, Kaysariyye'de ve Niğde'de ve Lârende'de bulunan güherçile hıdmetine Nâzır Alî ma'rifeti ile mütekâ'id sipâhî-zâdeleri emr-i sâbık mücebince istihdâm idüp emrûme muhâlif bir ferde te'allül ü nizâ' itdürmeyesin. Şöyle ki; emrüm mücebince ta'yîn olunan hıdmetlerinde nev'an ihmâl ü müsâhele eyleyeler, çiftliklerinin hâsılı mevkûfa zabtolunup kendüleri mu'âteb olurlar; ana göre mukayyed olalar. Güherçile husûsı ehemmi-i umûrdandır; bâb-ı dikkat ü ihtimâmda dakîka fevtolunmaya.

823

İran elçisine, alem ve bayrak açmaması ve elçilik âdâbına göre hareket etmesi hususunda tenbihte bulunulması ve yeniçeri ağasından bölüğüyle birlikte bir yayabaşı istenerek elçi ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezkûr husûs için Ferîdû[n] Beğ'den tezkire gelmeğin yazı[l]up battâla konıldı; müsveddesi yokdur.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

"İlçi Yek-şenbe günü şehre dâhıl olup Cum'a günü Edirne'ye teveccüh itdürilüp ve andan mâ'adâ mezbûr ilçi alay bayrak u alem ile şehre girmeğe men' olunup ba'dehû çıkıldukda men' olunacağı" ve; "Şehirden çıkdükden sonra öte yakada yörیدی üzere mi yörir?" diyü i'lâm eylemişsin. İmdi; **[buyurdum ki:]**

Bile koşduğunuz kimesnelere ve kendüye tenbîh idesin ki, alem ü bayrağı açmasun; âdâb-ı risâlet ne ise anunla amel eyleye ve yeniçeri ağasından bölüğüyle bir yararca yayabaşı taleb idüp gelüp ilçi ile bile koşup menâzil ü merâhilde âdâba mugâyir re'âyâyâ tecâvüz itdürmeye.

824

Mustafa Paşa'nın ihsan olunan vezâret ve serdarlıktan dolayı alması gereken akçe ve salyânesini Mısır Hazinesi'nden talep etmesi ve gönderilen hilati giyerek memur edildiği görevi en iyi şekilde yapmaya çalışması.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Yemen hıdmetine irsâl olunan Vezîr Mustafâ Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Vezâret sana on iki kerre yüz bin akça hâslar ile sadaka olunup ve bi'l-fi'l tasarrufunda on kerre yüz bin akça hâslarun olmağın zikrolunan iki yüz bin ber-vech-i nakd Mısır Hazînesi'nden virilmek fermân olunup andan mâ'adâ serdârlık âdeti için iki yüz bin akça ile bir hıl'at virilügelmeğın hıl'at-i hümayûn Atebe-i Ulyâm'dan irsâl olunup iki yüz bin akça serdârlık âdeti ve andan gayri on bin filori sâlyâne dahı Mısır Hazînesi'nden virilmek emridüp ol bâbda Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Hıl'at-i hümayûnum alup giyüp ve noksânun için ber-vech-i nakd fermân olunan iki yüz bin akçayı ve serdârlık için emrolunan iki yüz bin akça ile on bin filori sâlyânen Mısır Hazînesi'nden talep idüp alup me'mûr olduğun hıdmetlerde envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen vücûda getüresin.

825

Mustafa Paşa'ya ihsan olunan vezâret ve serdarlıktan dolayı alması gereken akçe ve salyânesinin Mısır Hazinesi'nden verilmesi; Yemen'e giden asker için ihtiyaç duyulan zahire ve silâhların da Süveyş'de hazırlanarak gemilerle Yemen'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Yemen cânibi[n]e irsâl olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya Vezâret on iki kerre yüz bin akça ile inâyet olunup bi'l-fi'l tasarrufında on kerre yüz bin akça hâsları olup iki kerre yüz bin akçası ber-vech-i nakd Mısır Hazînesi'nden virilmek fermân olup mâ'adâ serdârlık âdeti için bir hıl'at-i hümayûn ile iki yüz bin akça virilü[p] hıl'at-i hümayûn Dergâh-ı Mu'allâm'dan irsâl olunup serdârlık âdeti için iki yüz bin akça Mısır Hazînesi'nden virilmek emridüp bu bâbda müşârun-ileyh vezîrûme hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, noksânı için olan iki yüz bin akçayı ve iki yüz bin serdârlık akçasıyla on bin filori sâlyâne dahı müşârun-ileyh vezîrüm âdem gönderüp taleb itdükde teslim eylesesin ve hâliyâ Yemen'e gidecek asker için ale't-tevâlî zahîre vü yarak göndermek lâzım olmışdur; Süveys'de tereke ihzâr idüp ve gemiler ile ale't-tevâlî ol cânibe yarak u zahîre gönderüp bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

826

Müteveffa Mustafa Paşa'nın, Mısır'da beylerbeyi iken bazı Arap şeyhlerinden otuz bin filori aldığı yolunda şikâyetle bulunulması üzerine yapılan incelemede o kadar mal varlığının ortaya çıkmadığı bildirildiğinden, adı geçen mal varlığının yeniden ve dikkatlice incelenerek sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr husûsun tahrîrine Ferîdûn Beğ'den tezkire gelmeğın yazılup battâla konıldı; müsveddesi yoktur.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

"Mukaddemâ Beğlerbeği olup hâliyâ vefât iden Mustafâ Paşa Mısır'da beğlerbeği iken otuz bin filorimüz almışdur." diyü ba'zı meşâyıh-ı A'râb Südde-i Sa'âdetüm'e ruk'a sunup şekvâ itdüklerinde; "Anun gibilerün hakları alıvirilmek için Haleb'de olan mâlını vârisleri ma'rifetiyle defter idüp göresin." diyü bundan akdem Beğlerbeği olan Sinân dâme ikbâlühûya hükm-i şerîfüm gönderilüp; "tetebbu' olundukda on dört bin filori ile ba'zı eskâl bulunduğın" i'lâm eylemiş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup müteveffâ-i mezbûrun mâlî ketmolunmuş mıdır, yohsa ba'zı yirlerde medfûn kalmış mıdır; dikkat ü ihtimâm ile âdemlerinden ve ehl-i vukûf kimesnelerden teftîş ü tefahhus idüp husûs-ı mezbûr neye muncerr olursa mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesiz. İstanbul'da dahı cüz'î nesnesi bulunmuşdur. Husûs-ı mezbûr[1] onat vechile tetebbu' idüp sa'y ü ikdâmın vücûda getüresiz.

827

Edirne'de et sıkıntısı olup daha önce istenildiği halde Kızılağaç, Zağra Eskisi ve Nevâhi-i Yanbolu kazalarından koyun gelmediğinden, ihmal edilmeyip celep ve sâir kişilerden yeterli sayıda koyun tedarik edilerek gönderilmesi.

Yazıldı.

Beşîr Çavuş'a virildi.

Kızılcağaç kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ et bâbında muzâyaka olmağın; "Taht-ı kazânda olan celeblerden ve gayriden koyun tedârük idüp gönderesin." diyü emrüm olmuşdı; hîç eser zâhir olmadı. İmdi; koyun husûsı ehemmi-i mühimmâtındur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda çavuşumla bi'z-zât gereği gibi mukayyed olup eger mevsim koyunındandır ve eger muzâyaka koyunudur; mu'accelen müstevfî koyun ihrâc idüp gönderesin ki, ol bâbda olan muzâyaka def' ola. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; gereği gibi mukayyed olup bâb-ı ikdâm [u] ihtimâmda dakîka fevtitmeyesin. Şöyle ki; bu husûsda ihmâl ü müsâhelen istimâ' oluna, hîç bir vechile özüñ makbûl olmaz; mansıbun alınmağıla konılmayup mu'âkab olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

Bu dahi.

Bir sûreti, Zağra Eskisi ve Nevâhî-i Yanbolı kâdîlarına.

828

Belgrad'daki Darbhâne'de yasakçılık hizmetinde bulunan Dergâh-ı Muallâ kullarından İbrahim'in Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 7 Şa'bân, sene: 975

Semendire beğine hüküm ki:

Belgrad'da olan Darb-hâne'de yasakçılık hizmetinde olan Dergâh-ı Mu'allâ kullarından İbrâhîm Südde-i Sa'âdetüm'e [irsâl] olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre yarar hısâr-erenlerine koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 10 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

829

Harezîm hânının adamı Haydar Bahadır'a, Edirne'den itibaren yol üzerindeki kazalarda gereken yardımın yapılması ve güvenliğinin sağlanması.

Yazıldı.

Âdemisine virildi. Fî 9 Şa'bân, sene: 975

Edirne'den Hân'a varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara ve beğlere ve dizdârlara hüküm ki:

Harezîm hânının âdemi Haydar Bahâdır girü ol cânibe irsâl olunmuşdur. Yolda ve izde mahûf olan yirlerde kifâyet mikdârı hısâr-erenleri koşup emîn ü sâlim birbirinüze ulaşturmak emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre birbirinüze emîn ü sâlim ulaşturasız ve akçalarıyla zâd ü zevâdelerin dahi tedârük idesiz.

830

Bosna sancağı dahilindeki kalelerde barut olmadığı bildirilip barut talep edildiğinden, sancaktaki kalelerde daha önce barut işlenip işlenmediğinin araştırılıp güherçile temin olunarak daha önce barut işlenen yerlerde barut işlettirilmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisiniün kethudâsına virildi; Bosna beğiniün kethudâsına ulaşturmak için.

Bosna beğine hüküm ki:

Bosna sancağına müte'allik olan kılâ' erenlerinden ba'zı gelüp; "Kal'amuzda barut

yokdur." diyü barut taleb eylemeğin göresin; taht-ı livânuzda vâkı' olan kal'alarda şimdiye değin barut işlenür miydi, belki ba'zı mevâzı'da dahı kazanları var mıdur, nicedür; tettebbu' idüp güherçile elegirüp barut işlenügeldüğü yirlerde girü işletdürmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre şimdiye değin barut işlenügelen yirlerde güherçile tedârük idüp ve barut işletdüresin. Husûs-ı mezbûr mühimmâtıdandır; ihmâl üzre olmayup ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

831 *Diyarbakır'a tâbi sancakların ifrazı hakkında Diyarbakır'daki defterlerde bir kayıt olmayıp mirînin zararı olduğu bildirildiğinden, Südde-i Saâdet'te bulunan defterin bir sûretinin gönderildiği; deftere bakılıp sonradan gönderilecek beylerin beratlarının da görülüp her sancağın ifrazı ne ise tesbüt edilerek mirî için zaptedilmesi.*

Yazıldı.

Diyârbekir beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Diyârbekir'e tâbi' olan sancakların ifrâzı ne mikdâr olduğu anda olan defterlerde ma'lûm olmamağla mâl-ı mîrîye küllî gadrolduğun" bildürmüşsin. İmdi; zikrolunan sancakları[n] Südde-i Sa'âdetüm'de olan defterden bir sûreti ihrâc olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gönderilen deftere nazar eyleyüp ve şimden sonra varan beğlerin berâtların görüp dahı her sancağın ifrâzın ne ise görüp ana göre mîrî için zabteylesiz.

832 *Bkz. hkm. 473.*

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "barut-ı siyâh ahvâlin ve muhâsebesi husûsın ve dibekleri ahvâlin" bildürmüşsin; her ne dimiş isen ma'lûm oldu. İmdi; barut ahvâli mühimdür. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda mukayyed olup vâfir ü müstevfî işletdürüp sa'y ü ikdâmda ihtimâm eylesin ve sâbıkâ ta'yîn itdüğün neferlerin berâtları virilmişdür. Anun gibi her havâna ikişer âdem olmak ile ziyâde sa'y var ise dahı lâzım olduğu kadar nefer yazup bildüresin.

833

İran'dan gelen elçi ile beraberindekilerin yorgun olmalarından dolayı on beş gün İstanbul'da istirahat etmek istedikleri duyulduğundan, elçi yola çıkmadı ise yanına yarar adamlarından yüz kişiyi seçerek kendisinin Südde-i Saâdet'e gelip diğer adamlarının eşyalarıyla birlikte İstanbul'da dinlenmeleri; yola çıktı ise müdahale edilmemesi; ayrıca tabl ve alemsiz olarak elçilik adabına uygun şekilde gelmesi yolunda kendisine münasib bir üslupla tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Hasan Çavuş'a virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Şâh cânibinden gelen ilçiler mesâfe-i ba'ideden gelüp atları turgun ve kendüleri yorgun olmağla on ve on beş gün mahrûse-i İstanbul'da oturmak murâd itdükleri istimâ' olunup fi'l-vâkı' kış eyyâmında haylî sefer çeküp tavarları ve kendüleri yorgun oldukları mukarrer olmağın Şâhkulı Sultân ihtiyâr eyledükleri yararlarından yüz nefer kimesne intihâb idüp dahı kendü ile bile Atebe-i Aliyye-i Sa'âdet-medârum cânibine teveccüh idüp mâ'adâsı eskâliyle ve tavarlarıyla anda âsûde olmak vech ü münâsib görilmeğın **buyurdum ki:**

Fermân-ı celîlü'l-kadrüm varmazdan mukaddem bu cânibe teveccüh eyle[me]mişler ise emrüm muktezâsınca müşârun-ileyh ihtiyâr eyledüğü nâmdârlarından yüz nefer kimesneyi ihtiyâr idüp Südde-i Seniyye-i Süreyyâ-menziletüm cânibine gönderüp mâ'adâsı ol cânibde âsûde vü âremîde olup tavarlarına ve kendülerine lâzım olan ne ise tedârük oluna. Eger emr-i şerîfüm varmazdan mukaddem çıkmışlar ise mukayyed olmayasın ve müşârun-ileyh ilçiyê; "Tabl çalmayup ve alem kaldurmayup tablın ve alemin anda kalan âdemleri yanında koyup âdâb-ı risâlet ne ise anı şî'âr u disâr idinüp ilçilik tarîkiyla gele." diyü hüsn-i tedbîr ile tenbîh oluna ki, âdâba mugâyir evzâ' iderse eyü olmaz. Ana göre basîret üzre olup i'lâm idesin.

834

Selanik'te Yahudiler tarafından her yıl yüz elli bin civarında sağmal ve kıvrıcık koyun kesildiği bildirildiğinden, koyun yerine keçi ve sığır kestirilip koyun kestirilmemesi.

Yazıldı.

Çavuşun âdemisi Memi'ye virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Selanik kâdîsına hüküm ki:

Koyun hıdmetinde olan Mahmûd Çavuş mektûb gönderüp; "Selanik Yehûdîleri her yıl sağmal u kıvrıcık yüz elli bin mikdârı koyun boğazlar." diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd Selanik'de keçi vü sığır bo[ğa]zlatdurlup ol mikdâr koyunu boğazlatdurmayasın. Şöyle ki; emre muhâlif mahrûse-i mezbûre Yehûdîleri ziyâde koyun boğazlayalar, sen mu'âteb olursın; ana göre mukayyed olasın.

835

Bursa kadısına Bursa'da bulunan vakıfların teftişi emredildiği halde teftiş edilmediği bildirildiğinden, kadı'nın Sultan Medresesi Müderrisi Sadi ile beraber vakıfları teftiş etmesi.

Yazıldı.

Mezbûr müderrisün âdemisi olan Mustafâ'ya virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Burusa kâdîsına hüküm [ki]:

Hâliyâ nefis-i Burusa'da Sultân Medre[se]si Müderrisi Mevlânâ Sa'dî mektûb gönderüp; "Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Mahrûse-i mezbûre evkâfını teftiş idüp dahı defter eyleyüp bir sûretin anda alıkoyup bir sûretini Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin." diyü fermân-ı şerîfüm olmuş idi. Hâliyâ ihmâl idüp aslâ teftiş ile mukayyed olmaduğunun ecilden evkâfun ahvâli gâyet müşevveş ü muhtell olmuşdur." diyü arzeylemeğin evkâf-ı mezbûre mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ma'rifeti ile teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr u terâhî eylemeyüp mevlânâ-yı müşârun-ileyh ma'rifeti ile emr-i sâbık mücebince evkâf-ı mezbûrenün teftişine mübâşeret eylesin.

836

Gurbet ve Çingâne tâifesinin, at ve kısırak beslemeyip kılıç, şiş vs. taşımaması hususunda daha önce gönderilen emre uymadıkları bildirildiğinden, emre uymayanların yakalanıp hapsedilmeleri.

Yazıldı.

Bu sûretde tekrâr yazılıp aşağıda geçmiştir.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Kırkkilise beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe vârid olup; "Gurbet ü Çingâne tâyifesi ata binmeyüp ve yarak kuşanmayup fesâd eylemeyeler." diyü fermân olunup hâlâ tâyife-i mezbûre men'le memnû' olmayup girü at u kısırak besleyüp yat u yarak ile fesâddan hâlî değillerdür." diyü bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vardukda, anun gibi tâyife-i mezbûre emr-i şerîf-i sâbıkuma muhâlif at u kısırak besleyüp binüp kılıç u şiş ve kesük çizme vü yarma mehmûz ile gezüp fesâd üzre oldukları mukarrer ise gereği gibi tehdîd ü te'dîb idüp men' u def' ile memnû' olmayanları habsidüp isimleriyle yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyesiz.

837

Zağra Eskisi kazasının Danişmendler köyünde sakin olup kalpazan oldukları sabit olan Evhad ve Aksak Danişmend'in ortadan kayboldukları bildirildiğinden, adı geçen kişilerin yakalanarak suç âletleri ve sicil sûretleri ile birlikte bu hususta görevlendirilmiş olan sol-gariblerden Ahmed'e teslim edilip gönderilmeleri.

Yazıldı.

Mezbûr Ahmed'e virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 975

Filibe ve Zağra Eskisi kâdîlarına hüküm ki:

Zağra Eskisi kazâsında Dânişmendler nâm karyede sâkin olan Evhad ve Aksak Dânişmend nâm kimesneler kallâb olduğu sâbıkâ sicill olunup mezbûrlar gaybet idüp hufyeten âlât-ı kallâblık üzre oldukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm'da sol-gurabâdan olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed *zîde kadruhû* vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûrları her kande ise elegetürüp kallâblıkları âleti ve esbâbı ile ma'an mezbûr kuluma koşup sûret-i sicilleriyle gönderüp arzeyeleyesiz.

838

Ejderhan vilâyeti küffar eline geçtiğinden Harezm taraflarından hacca gitmek isteyenlere engel olunduğu ve bu yüzden oraların fethedilmesi gerekli görüldüğünden, Kefe beyinin Kırım hânı ile müşâvere ederek fetih için uygun şekil ve zamanı bildirmesi.

Yazıldı.

Kapudân-zâde Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân

Kefe beğine hüküm ki:

Hâlâ Ejderhân vilâyeti mukaddemâ Nogay Tatarı elinde olup hâlâ küffâr-ı hâksâr eline düşmekle Harezm vilâyeti taraflarından a'yân-ı müslimînden ba'zı tavâf-ı Beytu'llâhi'l-harâm ve ziyâret-i Türbe-i Mutahhere-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâti ve's-selâma* niyyet idüp geldüklerinde yol virilmeyüp muzâyaka çekdükleri ecilden fetholunması ehemmi mühimâtından olup ol bâbda Hân'a dahı nâme-i hümayûnum irsâl olunmuşdur. Eyle olsa; müşârun-ileyh ile sen dahı müşâvere idüp vilâyetün fethi ne vechile müyesser olup ve ne zamânda mübâşeret olunmak lâzım olduğın ale[']t-tafsîl ma'lûm idinüp dahı Südde-i Sa'âdetüm'e mu'accelen arz olunması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı tamâm mukayyed olup zikrolunan kal'anun feth[ı] ne vechile mümkün olup ve ne zamânda mübâşeret münâsib görüldüğün mûmâ-ileyh ile müşâvere idüp vukû'ı üzre tafsîliyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyeleyesin.

839

Pasin Kalesi'nin tamiri Erzurum Defter Kethüdâsı İbrahim'e emrolunup kalenin tamirâtı bitip muhasebesi görüldüğü halde ustaların ücretlerinin verilmediği ve kalenin bazı yerlerinin hâlâ harap olduğu bildirildiğinden, adı geçen şahsın getirilerek tamirâtın ne şekilde yapılp ne kadar akçe harcandığı vs. konularda teftiş edilip hakikatin bildirilmesi.

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisiniün kethudâsına virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Pasin Beği Sinân Beğ'e ve Erzurum'da Nâzır-ı Emvâl olan Sefer ve Mehmed *zîde*

ızzühümâya hüküm ki:

Hâliyâ siz ki emvâl nâzırlarısız, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Erzurum Defteri Kethudâsı olan İbrâhîm bundan akdem Pasin Kal'ası'nun ta'mîri emrolunup binâ itmâma irişdükd; "Hazîne'den on beş yük akça sarfolunmuşdur." diyü muhâsebe virüp lâkin bennâ olan fukarânun ücretleri değmedüğinden gayri kal'a-i mezbûrenün binâsı muhkem olmayup ba'zı yirleri el-ân harâba müşrif olmağa müteveccih olmuşdur." diyü i'lâm eylemişsiz. İmdi; husûs-ı mezbûrun görilmesi mühimmât[da]ndur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr İbrâhîm'i ihzâr idüp Hazîne'den virilen akçadan kal'a-i mezbûreye ne mikdâr akça sarfolunmuşdur ve kal'anun binâsı ne üslûb üzre olmuşdur ve bu denlü zamânda harâba müşrif olmağa sebep nedür ve fukarânun ne mikdâr akçaları kalmışdur ve ol denlü sahîh akça sarfolunmuş mıdur; ikdâm [u] ihtimâm üzre yirlü yirinden teftîş idüp ne makûle binâ olup ve harâba müteveccih olmağa bâ'ıs ne olmuşdur; tamâm ma'lûm idindüğünüzden* sonra aslı ve hakîkati ile yazup arzeyelesiz.

840

Eskihisâr-ı Zağra nahiyesinin Söğütlü ve Alibey köyleri halkı çeltikçilerin ekmiş oldukları çeltiğin mirîye faydasının olmadığını ve tarlalarını kullanamadıkları için kendilerine zulmedildiğini bildirdiklerinden, kazanın tahririne varıldığında çeltiğin mirîye faydası olup olmadığının araştırılması; mirîye faydası yoksa çeltikçilerin raiyyet yazılması.

Yazıldı.

Gurabâ-i yesârdan Ahmed bin Kâsım'a virildi. Fî 10 Şa'bân

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup Paşa sancağının sağ-kolın tahrîr iden Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Eskihisâr-ı Zağra nahiyesinün Söğütlü ve Alibeğ [nâm] çeltüğü ekilügelen kurâ halkı Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "zikrolunan enhârun çeltükçileri olanlar her yıl bunların tarlalarına çeltük eküp tarlaları nice yıl amelden kalup; "Mîrîye dahı çendân nef'ları olmayup te'addî iderler." " diyü tezallüm eylediler. İmdi; eyyâm-ı adâlet-i hümayûnumda re'âyâya zulm ü te'addî olduğına aslâ rızâ-yı şerîfüm yokdur. **Buyurdum ki:**

Kazâ-i mezbûrun tahrîrine varduğunda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûr çeltüğün mîrîye küllî nef'ı var mıdur, nicedür; hakîkati üzre bilüp çendân menfa'ati yoğken re'âyâya bu vechile te'addî iderler ise çeltüğü ref' idüp çeltükçilerini ra'yyet yazup vukû'ı üzre yazup arzeyelesin.

841

Siroz'daki Yahudi celeplerin, üzerlerine yazılı olup fakir oldukları bahanesiyle vermekten kaçındıkları koyunların mutlaka kendilerinden talep edilerek görevli çavuş nezaretinde gönderilmesi.

Yazıldı.

Çavuş âdemisi Memi'ye virildi. Fî 10 Şa'bân, sene: 975

Siroz kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "kazâ-i Siroz'da vâkı' olan celeblerin sene-i sâbıkadan bâkî kalan koyunların ihrâc eylemek için emr-i şerîfle vârid olan Mahmûd Çavuş Siroz'a geldükde Siroz Yehûdîleri'ne; "Üzerinizde ber-vech-i maktû' beş bin koyun mukayyeddür." diyü taleb eyledükde mezbûr Yehûdîler; "Biz fakîru'l-hâlüz; koyun virmeğe iktidârımız yoktur. Mukaddemâ koyun talebine gelen çavuşlar dahı ehl-i vukûf ihbârıyla ahvâlimize vâkıf olup ihrâc itmeğe kâdir olmayup adem-i kudretimüz Erkân-ı Sa'âdet'e arz olunmuşdur." diyü cevâb virdüklerinde mezbûr çavuş dikkat ü ihtimâm ile mezbûr Yehûdîleri on beş gün habsidüp ihrâca kâdir olmayup kezâlik ehl-i vukûf ve a'yân-ı vilâyet ihbârıyla adem-i kudretlerin tamâm ma'lûm idinüp vâkı'-ı hâli talepleriyle" arzeylemişsin. İmdi; Yehûdîler altı bin koyuna mukırr u mu'terif olup getürmeğe mütekeffil olmuşlar iken ihrâc idüp göndermemeğe sebep nedür ? **Buyurdum ki:**

Mütekeffil oldukları altı bin re's koyunu mu'accelen çavuşum mübâşeretiyle ihrâc idüp gönderesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür. Şöyle ki; girü ihmâl eylesesin, azlle konılmayup mu'âteb olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

842 *Mısır'dan gelen ve geri dönecek olan Hüseyin Çavuş'un bir kadırgaya bindirilerek gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 15 Şa'bân

Ber-mûceb-i tezkire-i Ferîdûn Beğ.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Mısır'dan ulağ ile gelen Hüseyin Çavuş girü Mısır'a gitmek lâzim olmağın hâlâ Mısır'a gidecek gemiler ile bile gitmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezbûrı bir kadırgaya koyup bile irsâl ü îsâl eylesesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 11 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

843 *İran'dan gelen elçinin ihtiyaçları için daha önce Babaeski ve Pınarhisar kazalarından tedariki istenen zahirenin ne kadarının hazırlandığının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Haydar Çavuş oğlu Ahmed Çavuş'a virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Babaeskisi ve Bınarhisâr kâdîlarına hüküm ki:

Hâlâ; "Yukarı Cânib'den gelen ilçî mühimmi için taht-ı kazânuzdan kifâyet mikdârı zahîre tedârük idüp geldüklerinde hâzır bulunup zahîre bâbında muzâyaka çekilmeli

olmaya." diyü emrüm olmuşdı. İmdi; **buyurdum ki:**

Emrüm muktezâsınca taht-ı kazândan kifâyet mikdârı eger arpa vü saman ve eger sâyir me'kûlâtur; her ne ise tedârük ü ihzâr olunmuş mıdur, nicedür ? Mu'accelen müstevfî zahîre ihzâr eylesin ki, geldüklerinde muzâyaka çekmek lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i mühimmâtandur; ana göre mukayyed olup [ve ne] denlü zahîre ihzâr u tedârük olduğın yazup bildüresin.

844

Vezir Mustafa Paşa'ya ihsan olunan hilatin Dergâh-ı Muallâ çâşnigirlerinden Semender ile Yemen'e gönderildiği; serdarlık âdeti olarak verilen iki yüz bin akçenin de Mısır Hazinesi'nden alınması.

Yazıldı.

Mezbûr çâşnigîre virildi. Fî 11 Şa'bân, sene: 975

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ hakkında inâyet-i şâhânem zuhûra getirüp hıl'at-i fâhîrem inâyet olunup Südde-i Sa'âdetüm çâşnigîrlerinden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Semender zîde mecdühû ile irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup müşârun-ileyh vusûl buldukda, hıl'at-i fâhîremi giyüp me'mûr olduğın hıdmetün tedârüki bâbında mücidd ü merdâne olup bi-inâyeti'llâh itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve vüzerâ-yı isâbet-ârâ zümresinden biri asâkir-i mansûreye serdâr olup bir mahalle irsâl olundukda Hazîne-i Âmirem'den iki yüz bin akça virmek âdet-i kadîme-i husrevânem olmağın size dahı zikrolunan iki yüz bin akça Mısır Hazinesi'nden virmek için Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür; taleb idüp alasız.

845

Bağdad Kadısı Muhyiddin'in resm-i berâtının Bağdad'da alınarak Hazine-i Âmire'ye zaptedilmesi.

Yazıldı.

Tezkireci Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi. Fî 11 Şa'bân

Bağdâd beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Bağdâd Kâdısı olan akzâ kuzâtı'l-müslimîn Mevlânâ Muhyiddîn dâmet fazâyilühûnun resm-i berâtı anda* alınmasın emridüp **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün resm-i berâtın anda alup Hızâne-i Âmirem'e zabtidesin ve mahsûl-i kazâdan resm-i berâtın mukaddem alasın.

846

Yenice-i Karasu, Kavala, Drama ve Avrethisarı kazalarındaki sol-kol celepleri üzerine yazılı koyunlardan tahsil edilenlerin İstanbul'a gönderildiği bildirildiğinden, kalan bakâyanın da tahsil olup Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Yenice-i Karasu ve Kavala ve Drama ve Avrethisârî kâdîlarına hüküm ki:

Koyun hıdmetinde olan Mahmûd Çavuş mektûb gönderüp; "sol-kol celeblerinün üzerlerinde yazılan koyunlarından yetmiş bir bin yedi yüz beş re's koyunları İstanbul'a* gönderilüp iki bin yedi yüz kırk re's koyunları bâkî kalduğın" i'lâm itmeğın zikrolunan bâkî koyun dahı ber-vech-i isti'câl mahrûse-i Edirne'ye gönderilmesini emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresiz; her birinüzün taht-ı kazâsında vâkı' olan atık u cedîd celeblerin şimdiye değin teslîm itmeyüp üzerlerinde bâkî kalmış ne mikdâr koyunları varısa defter mûcebince tahsîl itdürüp dahı celeb-keşlerle mahrûse-i Edirne'ye gö[nde]rmek üzre olası. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmiâtındur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

847

Sofya'ya 975 yılının haracını toplamaya giden sipahi oğlanlarından Husrev ve Hüseyin Hâzin'in emre aykırı şekilde hareket edip ahaliden fazla haraç aldıkları bildirildiğinden, adı geçenlerin fazla aldıkları haraçların sahiplerine iade edilip sabit olan zulümlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Sofya kâdîsına ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Dervîş Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûrun 975 senesinin [harâcı] cem'ına gelen sipâhî-oğlanlarından Husrev ve zümre-i mezbûreden Hüseyin Hâzin nâm kimesneler yedinden vârid olan emr-i şerîfde; "harâc mahkemede alınmak" fermân olunduğı re'âyâya tenbîh olunduktan sonra mezbûrlar itâ'at eylemeyüp dahı evlerinde alup* ve her hânede on dörder ve on beşer akça alup ve bundan mâ'adâ dahı ziyâde akçaların alup ve dörder-beşer hânede bir nev-yâfte ve seksen beşer akça aldıkların" i'lâm eyledüğün ecilden mezkûrlar zikrolunan harâc husûsı için deftere ve emre muhâlif aldıkların akça ashâbına virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları ihzâr idüp harâc için ellerinde olan berâtlarında ta'yîn olunandan ziyâde ve deftere muhâlif re'âyânun ne mikdâr nesnesin almışlar ise ba'de's-sübût ashâbına alıvrüp dahı zulm ü te'addîlerine mûte'allik sübût bulan ahvâllerin yazup bildüresiz; hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye iş itdürmeyüp tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan hazer idesiz.

848

Prizrin kazasının cizyesini toplamakla görevlendirilen haraçcının reâyadan fazla akçe talep ettiği yolundaki şikâyetler üzerine kendisine tenbihte bulunulduğu ancak dinlemediği bildirildiğinden, haraçcının teftiş olunması; halka zulmettiği sabit olursa durumunun arzedilmesi ve haracın Dukagin ve Prizrin kadıları tarafından toplanması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 12 Şa'bân

[Dukagin] beğine ve Dukagin ve Prizrin kâdîlarına hüküm ki:

Sen ki Dukagin beğisin, mektûb gönderüp; "Prizrin Hâslar kazâsının cizyesi cem'ına varan harâcî, re'âyâdan harâc başına yigirmi beşer akça ziyâde taleb idüp Vulçitrın sancağın tahrîr itdüğünde re'âyâ mezbûr harâcîden bir-iki def'a şikâyet idüp tenbîh olunup mütenebbih olmayup re'âyânun ziyâde akçaların alup te'addî eyledüklerin" arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, husamâsıyla muvâcehe idüp hakk üzre tefîş ü tefahhus idüp göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûr harâcînün re'âyâya bu vechile zulm ü te'addîsi olduğı zâhir olursa re'âyânun harâcın siz cem' idüp mezbûrun zulm ü te'addîsini vukû'ı üzre görüp bildüresiz.

849^H

Yemen'e gönderilen askerler için Arap şeyhlerinden deve tedarik etmesi hususunda Mısır beylerbeyine emir verildiğı; Şeyh Hablas, Şeyh Atıyye ve Ömeriyye şeyhinin de beylerbeyi tarafından develeri tedarik ederek vaktinde göndermeleri.

Yazıldı.

Şücâ' Çavuş'a virildi. Fî [1]3 Şa'bân, sene: 975

Buhayra şeyhına.

Şeyh Hablâs'a hüküm ki:

Vilâyet-i Yemen'e irsâl eyledüğümüz asâkir-i mansûre'ye deve lâzım olmağın, Mısır Beğlerbeğı Sinân dâme ikbâlühûya; "Meşâyıh-ı Urbân'a vilâyetlerinün tahammüline göre deve ta'yîn idüp her birinden ne mikdâr deve teslîm olunduğın Südde-i Sa'âdetüm'e mufassalen arzidesin." diyü hükm-i şerîfimiz gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı bu husûsa mukayyed olup cibilletünde merkûz olan sa'y-i meşhûr ve cidd-i meşkûr ve Südde-i Sa'âdetimiz'e olan sıdk u ihlâsun mûcebince müşârun-ileyhün ta'yîn itdüğı develerün mu'accelen tedârük ü ihzâr ve vaktinde irsâli husûslarında sa'y ü ikdâm idesin.

Şa'bân-ı mu'azzam'un Evâyili'nde yazılmışdır.

^H Hüküm metni Arapça olup meâlen tercüme edilmiştir.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Şeyh Atıyye'ye.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ömeriyye şeyhına.

850

Mısır'da bulunan Şeyh Hablas, Ömer oğlu Ali ve Şeyh Atıyye'ye Yemen'de görevlendirilen ordu için kudretlerine göre deve tedarik etmeleri hususunda tenbihte bulunulması ve ne kadar deve gönderildiğinin bildirilmesi.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Yemen mühimmi için vilâyet-i Mısır'da vâkı' olan meşâyıh-ı Urbân'dan Vilâyet-i Buhayra* Şeyhî Şeyh Hablâs'a ve Ömer oğlu Alî'ye ve Şeyh Atıyye'ye hâllerine göre birer mikdâr deve ta'yîn eyleyüp Yemen husûsıyçün gönderilmeğe hükm-i şerîfüm gönderilmiş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Şücâ' Çavuş vardukda, sâbıkâ gönderilen emr-i şerîf mücebince zikrolunan şeyhlara kudretlerine göre deve tedârük olunmasıyçün mu'accelen tenbîh ü ta'yîn eyleyüp dahı cem' u ihzâr eylemek bâbında ihtimâm eyleyüp gönderesin ve her birinden ne mikdâr cem' olup cümle gönderilen deve ne kadar olduğın yazup müşârun-ileyh çavuşumla i'lâm eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 13 Şa'bân, sene: 975

851

Yemen'e gönderilen askerlerin ihtiyacı için hazırlanması istenen zahire ve peksimetin gemilere yüklenerek peşpeşe gönderilmesi ve gönderilen miktarların bildirilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Yemen'e gönderilen asâkir-i mansûre mühimmi için peksimat ve sâyir zehâyir tedârük olunup gemilere tahmîl olunup gönderilmek fermân olunmuş idi. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Şücâ' Çavuş zîde kadru[hû] vardukda, emr-i şerîf-i sâbık mücebince fermân olunan eger peksimat ve eger sâyir lâzim olan zehâyiri tedârük eyleyüp gemilere tahmîl eyleyüp bir def'a gönderdükden sonra kesmeyüp birbiri ardınca irsâl ü îsâl eyleyesin ve ne mikdâr peksimat u zahîre irsâl olduğın yazup defter eyleyüp bir sûretin mühürleyüp mezkûr çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Zahîre husûsı ehemmi-i mühimmâtandandır; bi'z-zât mukayyed olup vâfir ü müstevfî zehâyir tedârük ü ihzâr olunması bâbında mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin ve sâyir dîn ü devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik olan umûrda dakîka fevtitmeyesin.

852

Vefat eden sâbık Mısır Beylerbeyi Mahmud Bey'in muhallefâtının, Mısır hazinesiyle Südde-i Saâdet'e gelen kethüdâsı Mısır'a dönmeden ve onun bilgisi olmadan satılmaması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün vâkı' olan muhallefâtı bey' olunmalı oldukda Mısır hazinesiyle Südde-i Sa'âdet'e gelen Kethudâsı Murâd bile olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr kethudâsı varmayınca müteveffâ-i mezbûrun muhallefâtın satdurmayup vardukda kethudâsı ma'rife[ti]yle bile bey' oluna.

853

Dergâh-ı Muallâ çâşnigirlerinden Semender'in bir gemi ile Vezir Mustafa Paşa'ya ulaştırılması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çâşnigirlerinden kıdvetü'l-emâcid Semender zîde mecdühû Yemen'e irsâl olunan Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya ulaş[du]rılması lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh[i] giden gemilerden birine koyup ol cânibe ulaştırırsın.

854

Hassa tuzakçılardan Mustafa Anadolu, Karaman, Rum, Dulkadir, Diyarbakır ve Haleb beylerbeyilikleri dahilinde kargura, turna, balıkçıl vs. kuşları avlayarak tüylerini hâssa-i hümayûna zaptetmekle görevlendirildiğinden, kimsenin kendisine müdahale ettirilmemesi.

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 975

Anatolî ve Karaman ve Rûm ve Zülkadr ve Diyârbekir ve Haleb beğlerbeğilerine ve vâkı' olan sancakbeğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı hükûmetinüzde bulunan kargura vü turna vü balıkçıl saydolunup yünleri hâssa-i hümayûnuma zabtolunmak için hâssa tuzakçılardan Mustafâ ta'yîn olup **buyurdum ki:**

Taht-ı hükûmetinüzde zikrolunan kargura vü turna vü balıkçıl ve sâyir ol makûle şikârları saydidüp yünlerin emrüm üzre hâssa-i hümayûnuma zabtitmek istedikde hılâf-ı emr hâricden kimesneyi dahlitdurmeyüp anun gibi eslemeyenleri sekidüp ziyâde inâd idenleri yazup bildüresiz.

855

Aydos, Karinabad, Yanbolu ve Nevâhi-i Yanbolu nahiyelerinden Edirne zahîresi için istenilip daha sonra av mühimmi için oralarda muhafaza edilmesi istenilen arpanın, avdan vazgeçilmesi nedeniyle Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Aydos ve Karînâbâd ve Yanbolı ve Nevâhî-i Yanbolı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem hüküm-i şerîfüm gönderilüp; "Mahrûse-i Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan ta'yîn olunan arpayı anda hıfzidesiz ki, şikâra varıldukda muzâyaka lâzım gelmeye." diyü emrüm olmuşıdı. Hâliyâ şikârdan ferâgat olunup zikrolunan arpa bu cânibe irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre bundan akdem Edirne zahîresiyçün taht-ı kazânuzdan ta'yîn olunup ba'dehû şikâr mühimmi içün hıfzolunan arpayı girü bu cânibe irsâl ü isâl itmek bâbında sa'y ü ikdâminuz zuhûra getüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâhele itmeyesiz.

856

Dergâh-ı Muallâ çavuşlarından Şücâ Çavuş'un Mısır'a gidecek kadırgalardan biri ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ ba'zı masâlih içün Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Şücâ' zîde kadruhû vilâyet-i Mısır'a irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezkûrı Mısır'a gönderilen kadırgalardan birine koyup irsâl eylesin.

857

İskenderiye'de Sipahi Dervîş'i yaraladıkları ve daima fesad çıkardıkları bildirilen Corce oğlu Mehmed ile Topal Mehmed oğlu Habib'in Rodos'a sürülmeleri; ayrıca suçluların mahkemeye çağırılması esnasında karşı çıkan ve görevlilere saldıran şahısların isimlerinin de bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Turağ'a virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

İskenderiye Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "İskenderiye sâkinlerinden Corce-oğlu Mehmed ve Topal Mehmed oğlu Habîb nâm kimesneler ba'zı yoldaşlarıyla Dervîş nâm sipâhînün yolın basup kılıç ile çalup güçle halâs olup geldükde ihzârlarıçün kâdî âdemleri ve yir voyvodaları gönderilüp meclis-i şer'a da'vet olundukda Kal'a-i İskenderiye'nün cümle kul-oğulları taş ile ve âlet-i harb ile üzerlerine hücum idüp mezbûrlar dâyimâ şirret ü fesâd üzre olup fesâdları sâbit ve sicilde mukayyeddür. Dâyimâ bâzâr içinde âlet-i harb ile gezüp fukarânun esbâbların yağmâ idüp fesâdları günden güne ziyâdedür; vilâyetden sürilmeleri lâzımdür."

diyü arzitdüğün ecilden mezbûrları Rodos'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzolunduğı gibi ise mezbûrânı emr mûcebince yarar âdemlere koşup Rodos'a gönderüp varup Rodos beğine teslim eyledüklerine temessük getüreler ve kâdî âdemisiyle voyvoda üzerlerine âlet-i harb ile hücûm idenler dahı kimesneler olduğı isimleriyle ve resimleriyle yazup arzeyleyesin.

858

Yanya Beyi Ahmed Bey'in mehâyif teftişi için Yanya'ya gelen görevlilere engel olduğı, kendisi ve adamları hakkında şikâyetle bulunanlardan bir kısmını döğüp bir kısmını ölümle tehdit ettiğı ve çeşitli yolsuzlukları görüldüğü bildirildiğinden, davacılarıyla davalarının görölerek haksızlığa uğrayanların haklarının alınp, sabit olan suçlarının defter olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Husrev Kethudâ cânibinden Mehmed Çavuş gelmeğın virildi. Fî 14 Şa'bân, sene: 975

Yenişehir Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Muslihuddîn'e ve Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Pîrî'ye hüküm ki:

Hâlâ sen ki mahâyif müfettişisin, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Mahâyif teftişi için Yanya'ya gelüp dellâla nidâ itdürildükde Yanya Beğı olan Ahmed *dâme izzühû* dellâlı getürdüp; "Benüm ma'rifetüm olmadın niçün nidâ itdün ?" diyü döğmek isteyüp ve kendünün kethudâsı ve voyvodası olan Mustafâ'dan nice kimesne hak taleb idüp ihzârı için çavuş kulları vardukda müşârun-ileyh; "Kethudâmdan hak taleb iden gelüp benden taleb itsün." diyü cevâb virüp irtesi müşârun-ileyh meclis-i şer'a gelüp Yanya'dan ve etrâfından nice zimmîler müşârun-ileyhden ve kethudâsından hılâf-ı şer' aldıkları akça vü gallâtı taleb itdüklerinde ikrârlarıyla sâbit olan mevâddun edâsı hükmolundukda; "Bu dahı çok su götürür." diyü re'âyâyâ söğüp kalkup gıtdükden sonra bir [bü]yük değnek kesdürüp şikâyet idenlerün kimine beş yüz ve kimine bin değnek urup ve kimin; "Salbideyüm." diyü havf virüp re'âyâ itdükleri da'vâyâ peşmân olup; "Şimden girü bize dahı ziyâde zulmider. Yalnız kethudâsı aldığı akça yüz binden ziyâdedür. Hemân bizüm celâ-yı vatan eylememüz mukarrerdür." diyü bildürdüklerinde çavuş varup üzerine şer'le sâbit olan akçayı virmek teklîf itdükde virmeyüp inâd idüp andan mâ'adâ il-erinün koyunların cem' idüp etün narhı iki yüz elli dirhem iken kassâblara et satdurmayup kendüsi yüz otuz dirhem satdurur ve meclisde bu kadar nesne sâbit olıcak bir dahı görölürse mübâlağa hukûk sâbit olmak anlanur. Müşârun-ileyhün keyfiyyet-i hâli sü'âl olundukda; "Hukûk-ı nâsdan gayri hâşâ, hılâf-ı şer'-ı kavîm nâ-şâyeste kelimât ider." diyü cevâb virürler. Ve'l-hâsıl mûmâ-ileyhün zulmi çok olup şer'a ihânet itdüğü ecilden re'âyânun hayfları görölmeğe imkân olmadı." diyü arzeyledüğü ecilden müşârun-ileyh çavuşum Pîrî mübâşeretiyile mûmâ-ileyhün mahâyifi teftiş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Kendüden ve kethudâsından ve âdemlerinden şekvâ idenler ile muvâcehe idüp toprak kâdîsı ma'rife[tî]yle bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl terkolmuş olmayan da'vâların şer'le teftiş idüp ashâb-ı hukûka müteveccih olanı bî-kusûr alıvirüp dahı üzerine sübût bulan mevâddı defter idüp mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesiz ve bi'l-cümle eyyâm-ı

ma‘delet-encâm-ı hümayûnumda bir ferde zulm ü te[‘a]ddî olduğına rızâ-yı şerîfüm yoktur. Tamâm hakk üzere görüp bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hilâf-ı vâkı‘ kazıyye arz olunmakdan ihtiyât* üzere olasız.

[Yev]mü'l-Erbi‘â, fî 13 Şa‘bân, sene: 975

859

İskenderiye'de iltizamla gümrük emini olan Şemoyil Köhen adlı Yahudi hakkında, gemileri günlerce salıvermediği, gümrük resmini fazla aldığı ve haccetmeye gelen kadınlara arama bahanesiyle sarkıntılık ettiği yolunda şikâyetler vaki olduğundan, iddiaların araştırılması; şayet şikâyetlerin doğru olduğu anlaşılırsa eminlikten alınıp zimmetindeki mâl-ı mirî tahsil olunduktan sonra yerine başkasının bulunup arzedilmesi.

Yazıldı.

Çavuşun âdemisi Mustafâ'ya virildi. Fî 13 Şa‘bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ düstûr-ı mükerrerem Piyâle Paşa *edâma'llâhü iclâlehû* Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "ticâret üzere olan ba‘zı ru‘esâ tâyifesi bi'l-fi‘l İskenderiyye'de iltizâm ile Gümrük Emîni olan Şemoyil Köhen nâm Yehûdî'den şekvâ idüp; "Gemilerin tahmîl itdüklerinden sonra nice gün salıvirmeyüp ve gümrüklerin âdet ü kânûndan ziyâde alup ve Mekke-i Mükerreme tavâfindan gelen havâtûn tâyifesine mücerred ehl-i İslâm'a ihâneten; "Gümrükden esbâb kaçurdunuz." diyü koyunlarına ve koltuklarına elin sokup bu makûle hilâf-ı şer‘-ı şerîf evzâ‘un nihâyeti yoktur." diyü tezallüm itdüklerin" [bildürdüğü] ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup teftîş ü tefahhus idüp göresin; mezbûr Yehûdî'nün bu vechile zulm ü te‘addîsi var ise emânet-i mezbûreden ref‘ idüp dahı zimmetinde olan mâlumu bî-kusûr tahsîl eyleyüp zuhûra getürüp üzerlerinde bir akça bâkî kodurmayup yirine bir yarar mün‘ım kimesne tedârük idüp arzidesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; envâ‘-ı sa‘y ü ikdâmun vücûda getüresin.

860

Nova Kalesi dizdârının yaptırdığı haber verilen kayığın rençber gemisi mi, yoksa levendlere satılmak için mi yapıldığının araştırılarak arzedilmesi; ayrıca Lise adasında katlolunduğu bildirilen kâfirin niçin ve kim tarafından katledildiğinin de bildirilmesi.

Yazıldı.

Beğün Çavuşbaşısı Mehmed'e virildi. Fî 13 Şa‘bân

Hersek beğine hüküm ki:

Hâliyâ Nova Kal‘ası dizdârı olan kimesne levende bey‘ etmek için kayık yapıldığı

istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' dizdâr-ı mezbûr rencber gemisi yapdurmayup levende bey' itmeğiçün kayık yapdurduğı vâkı' ise vukû'ı üzre arzeyelesin ve Lise atasından Venediklü'ye tâbi' bir kâfir katlolunduğı i'lâm olunmağın anı dahı göresin; kim katleylemişdür;* tamâm gavrine irişüp ve katlolunmağa bâ'ıs ne olmuşdur; vukû'ı üzre arzidesin.

861

İstanbul'a gelmesi gereken yapağı, gön ve sahtiyanın, tüccar tâifesi tarafından İstanbul'a getirilmeyip Gelibolu, Silivri ve Tekfurdağı iskelelerinde küffara ve diğer vilâyetlere satıldığı, bu sebeple hem ihtisab rûsumunun alınmadığı, hem de İstanbul'da bu malların sıkıntısı çekildiğinden, adı geçen iskelelere gelen yapağı, gön ve sahtiyanın İstanbul'a gönderilmesi için gereken tedbirlerin alınması.

Yazıldı.

Arzı getüren muhtesib oğlanı Halîl'e virildi. Fî 13 Şa'bân

Gelibolu ve Silivri ve Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

İstanbul kâdîsı mektûb gönderüp; " "Tüccâr tâyifesi kadîmden mahrûse-i mezbûreye getirüp rûsûm-ı ihtisâbiyyesi mîrîyçün alınugelen yapağı vü gön ü sahtiyanı İstanbul'a getürmeyüp taht-ı kazânuzda olan iskelelerde Frengistân'dan gelen kâfir gemilerine virüp* hâric-i vilâyete gitmekle mahrûse-i mezbûrede muzâyaka çekildiğinden mâ'adâ ihtisâb mahsûline zarar u noksân müterettib olur." diyü mahrûse-i mezbûre muhtesibi i'lâm itdüğün" bildürdi. İmdi; bu husûs için mukaddemâ hükmi şerîfüm olmuşdur. Ol emri şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı' iskelelerden tüccâr getürdükleri yapağı vü gön ü sahtiyan min-ba'd mahrûse-i İstanbul'a giden gemilere tahmîl ideler;* Selanik'e ve Frengistân'a ve bi'l-cümle hâric-i vilâyete giden gemilere virdürmeyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandır; bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup emri şerîfüme muhâlif hâric-i vilâyete yapağı vü gön ü sahtiyan gitmekden ihtiyât üzre olasız.

862

Hersek sancağında tereke ile yakalanan gemileri teftîş için Nova İskelesi'ne giden Venedik dojunun kaptanı tarafından bir müslüman oğlanın gemiye alınarak hapsedildiği duyulduğundan, oğlanın salıverilerek gideceği yere gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğün Çavuşbaşısı Mehmed'e virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Venedik dojına hüküm ki:

Hâliyâ Hersek sancağında tereke ile elegirüp girift olan gemiler teftîşi husûsı için

kapudânun Nova İskelesi'ne vardukda cebren bir müslimân oğlanın gemiye koyup habseyledüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Südde-i Sa'âdetüm'de olan sadâkat ü ihlâsun mücebince kapudânun getürdüp oğlan husûsın tetebbu' idüp dahı oğlanı zuhûra getürüp yirine irsâl ü îsâl eylesesin; bu bâbda ikdâm [u] ihtimâmun zuhûra getüresin.

863 *Mısır'dan İstanbul'a diğer senelere göre daha az pirinç geldiği bildirildiğinden, pirinç, mercimek, nohut vs. bakliyatın Selanik, Frengistan vs. yerlere giden gemilere verdirilmeyip İstanbul'a giden gemilere verdirilmesi.*

Yazıldı.

Çavuşun âdemisi Mustafâ'ya virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

İstanbul kâdîsı mektûb gönderüp; " "Mahmiyye-i Mısır'dan bu senede gelen gemiler sâyir senelerde getürdükleri pirinçden eksük getürüp Venedik'e ve Selanik'e alup gitmekle mahrûse-i İstanbul'da pirinç ü mercümek husûsına küllî muzâyaka gelmişdür." diyü mahrûse-i mezbûre muhtesibi i'lâm itdüğün" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, min-ba'd mahmiyye-i Mısır iskelelerinden pirinç ü mercümek ü nohud ve sâyir zehâyiri mahrûse-i İstanbul'a giden gemilere virilüp Selanik'e ve Frengistân'a ve bi'l-cümle hâric-i vilâyete giden gemilere virdürmeyesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; mukayyed olasın.

864 *İskenderiye Gümrük Emîni Şemoyil Köhen'in, hakkındaki şikâyetler sebebiyle emninlikten alınıp yerine başkasının getirilmesi için Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; ancak Şemoyil'den önce gümrük emîni olan Salamon adlı Yahudi'nin de zimmetinde hayli bakâyâ bulunduğu ve kendisinin hâlen İstanbul'da olduğu duyulduğundan, ele geçirilerek zimmetindeki bakâyanın tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûrun âdemisine virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hâliyâ ticâret üzre ru'esâ tâyifesinden ba'zı kimesneler gelüp; "İskenderiyye'de bi'l-fi'l Gümrük Emîni olan Şemoyil Köhen nâm Yehûdî'nün] gümrük bahânesiyle ehl-i İslâm'a hılâf-ı şer'-ı şerîf vaz'ı vardır." diyü şekvâ itdüklerin" arzyledüğün ecilden mezbûr Yehûdî zikrolunan gümrükden ref' olunup yirine âhar kimesne tedârük olunmağışün Mısır beğlerbeğisine hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. Ammâ; mezbûr Yehûdî'den mukaddem Gümrük Emîni olan Salamon nâm Yehûdî'nün zimmetinde haylî mâl

bâkî kalup bi'l-fi'l mahrûse-i İstanbul'da idüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezkûr Yehûdî[yi] ne tarîkla elegetürmek mümkün ise tettebbu' idüp elegetürüp zimmetinde bâkî kalan mâlûmı tahsîl eyleyüp zuhûra getürmek bâbında envâ'-ı sa'y-i cemîlün vücûda getüresin.

865

Çorum Sancakbeyi Gülabi ile subaşıları hakkındaki şikâyetler üzerine yapılan teftişte davacılarından bazılarıyla sulh olup bazısının da haklarının alınıp defterinin gönderildiği, bazı davacıların da subaşılarından kan dava etmeleri nedeniyle subaşıların ortadan kayboldukları bildirildiğinden, subaşıların buldurularak davalarının görülmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 16 Şa'bân

Antâliyye ve Karahısâr-ı Teke ve Elmalu kâdîlarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "hâliyâ Çorum Sancağı Beği Gülâbî dâme ızzühûmun hakkında bundan akdem Rikâb-ı Hümâyûnum'a ruk'a sunulup şekvâ olunmağın teftîşi için hükm-i şerîfüm gönderilüp müşârun-ileyh ihzâr olunup ruk'adan mastûr olan kazâyâdan sü'âl olundukda ba'zın ikrâr ile ve ba'zın şühûd ile sâbit olup ashâb-ı hukûkun ba'zı musâlaha idüp ve ba'zına hakları îsâl olunup ve bi'l-cümle yanınızda bi-hasebi's-şer'î's-şerîf sübût bulan mevâd defter olunup mühürlenüp Südde-i Sa'âdetüm'e [arz]olunduğu ve müşârun-ileyhün sübaşılarının ba'zından dem da'vâ olunmağın gaybet itdüklerin" bildürmişsiz. Husûs-ı mezbûr mufassalen kâdî-askerlerüm cânibi[n]den Pâye-i Serîrüm'e arz olunmağın müşârun-ileyh sübaşıları ihzâr idüp dem da'vâ idenlerin kazıyyeleri şer'le görülmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhe sübaşılarını ihzâr itdürüp müdde'îleriyle muvâcehe idüp bundan akdem bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr eylemeyen kazıyyelerin ber-mûceb-i şer'-ı kavîm teftîş ü tefahhus eyleyüp şer'le müteveccih olanı ashâb-ı hukûka alıvirdükden sonra şer'le sübût bulan mevâddı tescîl eyleyüp mufassal ü meşrûh Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup bir cânibe meylolunmayup ve hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtiyât* üzre olasız. Bi'l-cümle gereği gibi mukayyed olup müşârun-ileyh beği veyâhûd vekîlini getürüp gaybet iden sübaşılarını mahall-i fesâdlarına ihzâr idüp mezbûr çavuşum ile şer'le görüp fasl-ı husûmet itmeyince olmayasız.

866

Adı geçen kazalardan celeplerin üzerinde geçen seneden bakâya kalan ve bu senenin yazılı olan koyunlarının rûz-ı Kasım'a kadar İstanbul'a gönderilerek koyun eminine teslim ettirilmesi; madrabazların elinde bulunan kesime gelir koyunların bahasıyla celeplere alınması, sağmal ve kıvırcık koyun kestirilmeyip koyun etinin belirlenen fiyatın altında sattırılmaması, yasağa uymayanların bildirilmesi.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemisi Memi'ye virildi. Fî 13 Şa'bân, sene: 975

Karasu Yenicesi ve Gümölcine ve Kavala ve Drama ve Zihne ve Siroz ve Timürhısâr ve Avrethısârı ve Vardar ve Karaferye ve Serfice ve Sidrekapsi ve Filorina ve Manastır ve Kesterye kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzdan irsâl olunan defter mücebince geçen seneden bâkî kalan koyunu ve bu senenin koyunun rûz-ı Kâsım'a değin ihrâc idüp yarar nâyiblerinüz ile mahrûse-i İstanbul'a gönderüp koyun eminine teslim olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm ihtimâm idüp eger geçen senenin [ve eger bu senenin] koyunların defter mücebince ihrâc idüp yarar nâyiblerinüze koşup gönderesiz. Şöyle ki; rûz-ı Kâsım'a değin zikrolunan koyunlar mahrûse-i mezbûrede gelüp koyun eminine teslim olunmaya, özinüz makbûl olmayup azle müstehakk olursız; ana göre tedârük idesiz ve min-ba'd üç kuzlamış koyunu otuz yedişer akçaya ve ikişer kuzlamış koyunu otuz dörder akçaya aldurup ziyâdeye aldurmayasız ve taht-ı kazânuzda kıvırcık koyunu ve sağmal koyunu boğazlatmayasız ve eslemeyüp ba'de't-tenbîh boğazlayanları yazup bildüresiz ki, haklarından geline ve matrabâzlar ellerinde bıçağa yarar mevcûd olan koyunu bahasıyla celeblere alıviresiz; te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz ve taht-ı kazânuzda koyun eti altı ay üç yüz dirhem ve altı ay iki yüz dirhem satdurasız. Emre mugâyir eksük satanı arzidesiz ki, haklarından geline. Her birinüz taht-ı kazâsında ma'mûlün-bih olan defter mücebince celebinüzün üzerlerine mukayyed olan koyunların mu'accelen ihrâc idüp celebinüzün isimleriyle sûret-i defteri yazup mühürleyüp mezbûr çavuşuma teslim idesiz ki, ana göre taleb oluna.

867

İznik kazası dahilinde hacı kıyafetleriyle yakalanan on kemendcinin yapılan sorgulamasında iki kişiyi boğup dereye attıklarını itiraf ettikleri için ikisi dışında diğerlerinin siyaset olundukları bildirildiği halde, boğulan kişilerin vârisleri on kişiden üçünün subaşılar tarafından salıverildiği, üçünün sancakbeyi tarafından idam ettirildiği ve diğerlerinin hapsedildiğini bildirdiğinden, salıverilen kemendcilerin buldurulup hapistekilerle birlikte durumlarının yeniden teftiş edilmesi ve bunlardan başka aranan otuz kemendcinin de ele geçirilerek davalarının görülmesi.

Yazıldı.

İskender Çavuş oğlu Mehmed haber getürmeğin vârislerine virildi. Fî 15 Şa'bân

Kocaili sancağı beğine ve İznik* kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Sa'âdet-destgâhum'a mektûb gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda ba'zı kemendciler zuhûra gelüp üzerine varılup hâcîlar sûretinde on nefer kimesne olup elegetürilüp keyfiyyet-i hâllerinden sü'âl olundukda evvelâ inkâr idüp ba'de-zamânin; "Dil'den kalkup gice ile Vîrânköyi derbendine geldüğümüzde* iki nefer kimesneyi kemendleyüp bir dereye atduk." diyü ikrâr eyledüklerinde mahall-i mezkûra mu'accelen âdemler salınup didükleri gibi ol mahalde katleyledükleri kimesneler boğazlarında kemend ile bulunup meclis-i şer'a getirilüp üzerlerine şer'le sâbit ü zâhir olmağın mahallinde her biri siyâset olunup ve mezkûr kemendcilerin bunlardan mâ'adâ yigirmi-otuz nefer yoldaşları olup anlar dahı elegetürilmek için iki neferi alıkonıldı." diyü bildürmişsin. Eyle olsa; katlolunan kimesnelerin vârisleri dahı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp katlolunanlardan Hasan ve Sâdık nâm kimesneler için; "Toksan bin akça ile ticârete giderken Yalak tağında mezkûr on nefer kemendcilere râstgelüp yoldaş olmuşlar. Mezbûrlar; "Hâcîlaruz." diyüp meger kemendciler olup tağ içinde mezkûrları boğup cemî' mâlların alup andan Boyalı nâm karyeye varup kârbânsarâyâ konduklarında karye-i mezbûre ahâlîsi mezkûrları mâli ve kanlu esbâbları üleşürken görüp hemân kerbânsarây kapusın kilidleyüp sancağı beğine ve kâdîya ve sübaşîya haber idüp mezkûrlar dahı zikrolunan kemendcileri tutup şehre getirüp üç neferinün sübaşı üçer yüz altunun alup salıvirüp andan sancakbeği yedi nefer kimesneyi alup üçin salb ve üçin habseyledi." diyü i'lâm eylediler. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz gereği gibi bi'z-zât mukayyed olup mezkûr kemendcileri ıtlâk iden sübaşılarını getürdüp ol salıvirilen üç nefer kemendcileri her kande ise buldurup elegetürüp eger anlarun ve eger bi'l-fi'l habsde olanlarun ahvâllerin onat vechile hakk üzre dikkat ü ihtimâm ile tefâtîş ü tefahhus eyleyüp göresiz; mezkûrlar zikrolunan ehl-i fesâdı ıtlâk itmeğe sebep ne olmuşdur ve filorilerin kimler almışdur ve mezkûrlar evvelâ kârbânsarây içinde tutılduklarında ne mikdâr emvâl ü esbâb u nukûdları bulunmuşdur ve bi'l-fi'l ol emvâl ü esbâb u nukûd kimlerdedür; nakîr u kıtmîr defter idüp dahı kendülerin habseyleyüp ahvâllerin vukû'ı üzre yazup bildüresiz ve bundan mâ'adâ zikrolunan otuz nefer kemendcilerin elegendesi bâbında dahı envâ'-ı ikdâm u ihtimâmınız vücûda getirüp her ne tarîkla [mümkün olursa] elegetürüp ahvâllerin onat vechile hakk üzre tefâtîş ü tefahhus idüp dahı kendülerin habseyleyüp üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâddı vukû'ı üzre arzeyelesiz. Ammâ; hîn-i tefâtîşde tamâm dikkat üzre olup kimesneye zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz.

868

Erdel kralının, Boğdan Voyvodası Aleksandra'ya, Erdel'de mutasarrıf olduğu mülklerini tasarruf etme izini vermesi.

Yazıldı.

Erdel Kralı İstefan Kral'a nâme-i hümayûn ki:

Hâliyâ kıdvatü'l-ümerâ'i'l-ızmî'l-İseviyye Boğdan Voyvodası Aleksandra Voyvoda

zâdet itâ'atühû Südde-i Sa'âdetimüz'e mektûb gönderüp; "vilâyetinizde âbâ vü ecdâdınız ta'yîn ü temlîk eylemiş kadîmî mülkleri olup rızâlarıyla satun alup sizden ve âbâ vü ecdâdınızdan mülk-nâmeleri olduğın" bildürüp tasarrufı bâbında istid'â-yı inâyet eylemiş. İmdi; Südde-i Sa'âdetimüz'e itâ'at ü inkıyâd üzre olanların husûl-i makâsîd u merâmları lâzım olmağın **gerekdür ki:**

Nâme-i hümayûn-ı izzet-makrûnumuz vusûl buldukda, kadîmden Âsitâne-i Sa'âdetimüz'e olan vüfûr-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsınız muktezâsınca vilâyetinizde olan kadîmî mülklerin elinde olan mülk-nâmeleri mücebince kemâ-kân tasarruf itdürilmek bâbında sa'yiniz zuhûra getirile.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 14 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

869 *Tahrir edilen Erzurum sancaklarının icmal defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî 13 Şa'bân

Erzurum tahrîri fermân olunan Ömer Beğ'e ve Kâtibi Bostân Çelebî'ye hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr itdüğünüz sancakların icmâl defteri Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan sancakların icmâl defterini Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, lâzım geldükde mürâca'at oluna.

870 *Yanbolu, Ahyolu, Ruskasrı ve Kırkkilise kazalarında bulunan bahar koyununun Ramazan ayından önce Edirne'ye gönderilmesi.*

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi. Fî 14 Şa'bân

Yanbolu ve Ahyolu ve Ruskasrı ve Kırkkilise kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan bahâr koyunu Ramazân-ı şerîfden mukaddem gelüp irişmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hızır Çavuş vusûl buldukda, bahâ[r] koyunun mu'accelen ihrâc idüp Ramazân-ı mübârekden mukaddem mahrûse-i Edirne'ye irsâl ü îsâl eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemmi mühimmâtındur; her biriniz bi'z-zât mukayyed olup bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyesiz. Şöyle ki; ta'yîn olunduğı zamânda gelüp irişmeye, her biriniz mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre ihtimâm üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesiz.

871 *Aydonat kasabasında reâyadan rüşvet alan ve halka zulmettiği bildirilen Cani adlı sipahi ile oğlunun Rodos'a sürülmesi.*

Yazıldı.

Aşağada tekrâr geçmişdür.

Kethudâ bey cânibi[n]den gelen Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 14 Şa'bân

Yenişehir Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Muslihuddîn'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Aydonat nâm kasabada Cani nâm sipâhîden re'âyâ müteşekkî olup acemî-oğlanı cem'ına gelen kimesnelere ba'zı karyelerden oğlan aldurmayup karye ahâlîsinden; "Sizi kurtarayın." diyü iki yüz altmış iki koyunların alup ve İstemez nâm zimmîyi ma'rifet-i şer'süz kendü âhûrında bir ay habsidüp ve oğlanlarından Zito nâm oğlu nice fesâd idüp meclis-i şer'a da'vet olundukda gaybet idüp fukarânun ahvâlî mükedderdür." diyü i'lâm eyledüğün ecilden Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e kâdî-askerüm cânibi[n]den arzolunmağın Rodos'a sürülmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrı arzolunduğı üzre ol yirden ihrâc idüp yarar âdemlerünüze koşup Rodos'a sürüp varup beğine teslîm idüp teslîmine temessük getüreler.

872

Yenişehir, Fenar, Tırhala, Çatalca ve Alasonya kazaları dahilindeki celeplerin üzerlerine yazılı olan mevsim koyunları ile geçen yıldan bâkî kalan koyunların vaktinde ve mevsiminde İstanbul'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Koyun emîni âdemisine virildi. Fî 14 Şa'bân

Yenişehir ve Fenar ve Tırhala ve Çatalca ve Alasonya kâdîlarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda vâkı' olan yazılı celeblerin defterde mukayyed olduğu üzre üzerlerine lâzım olan mevsim koyunı ile geçen yıldan bâkî kalan koyunları bî-kusûr ihrâc olunup mevsiminde mahrûse-i İstanbul'a getirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Hük-m-i şerîfüm vardukda, emrüm üzre taht-ı kazânuzda vâkı' olan yazılı celeblerin defter mücebine bu yıl üzerlerine lâzım olan mevsim koyunları ile geçen yıldan bâkî kalan koyunların bî-kusûr ihrâc itdürüp dahı vakti ve mevsimi ile mahrûse-i İstanbul'a gönderesiz ve her birinüz taht-ı kazânuzda olan celebleri isimleri ve koyunları ile defter idüp mühürleyüp dahı Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup koyun hıdmetinde olan Mahmûd zîde kadruhûya teslîm eylesiz ki, her bir celebün bu yıl üzerlerine lâzım olan mevsim koyunı ile geçen yıldan bâkî kalmış koyunları ana göre taleb oluna. Husûs-ı mezbûr ehem-i mühimmâtandur; ihmâl ü müsâhele itmekden* hazer eylesiz.

873

Karesi ve Biga sancaklarının tahriri sırasında, hariçten gelip on yıldan fazla bir süredir orada sakin olanların ummâl vs. zulmünden şikâyet edip oturdukları yere kaydolunmak istedikleri bildirildiğinden, re'ayanın bulunduğu yere kaydedilip ümenânın zaptettiği yerden gelenlerin ayrı bir deftere yazılması.

Yazıldı.

Kâdînun arzın getüren âdemisine virildi. Fî 14 Şa'bân

Mihaliç kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Karesi ve Biga sancaklarınınun tahrîrine mübâşeret olundukda hâric-i vilâyetden gelüp bu diyârda temekkün ideli on ve on beş ve yigirmi yıldan mütecâviz olmuş haylî hâneler olup her birisi sâkin oldukları toprağa kaydolunmak murâd idinüp ammâ; "Mezkûr olan hâneleri (——) ve Kayacık pârelerine emîn olanlar (——) gayri mukaddemâ Mağnisa kazâsına tâbi' iken hâlâ müstekıl bir kâdîlık olup lâkin kâdînun berâtında Yund tagından ifrâz olunan hânelere nasbolunmasını mukayyed [olup] Yund tagından ifrâz olunan hâneler ise gâyetle perâkende [ve] kâdîlığından yevmî beş akça hâsıl olmak müyesser olmağın sadaka buyurılan du'âcıları altı ay tasarruf itmedin ferâgat iderler. Toprak kâdîları ise; "Müstekıl kâdîlıktır." diyü düşen da'vâmuza istimâ' itmeyüp zalemenün zulmini def' eylemezler; nâyib ise def'-ı zulme kâdir değil. Ummâl ve gayrinün zulminden ahvâlimüz gâyet perîşân u dîger-gûn olmuştur. Toprağa kaydolunmak recâ iderüz. Toprağa kaydoluncak girü mukâta'aya zarar virmez." didüklerin*" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Tahrîrine mübâşeret itdükde, anun gibi hâricden gelüp on yıldan ziyâde oturmuş bulduğun re'âyâyı oturdukları yirine kaydeyleyesin. Ammâ; ümenâ zabtitledüğü tâyifeden gelüp bir yirde on yıldan ziyâde sâkin olanları müstekıl defter eyleyesin. Südde-i Sa'âdetüm'e geldükde ne mikdâr âdemdür, her biri ne mikdâr zamândan sâkin olmuştur; arzidesin. Ol vaktin emr-i şerîfüm anlar hakkında dahı ne vechile sâdır olursa ana göre kaydeyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 16 Şa'bân, sene: 975

874

Aydonat kasabasında reâyaya zulmettiği için Rodos'a sürgüne gönderilmek üzere Selanik beyine gönderilen Cani adlı sipahi ile oğlunun Rodos beyine teslim edilerek, alınacak temessüğün Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Selanik beğine hüküm ki:

Hâlâ Aydonat nâm kasabada sâkin olan Cani nâm sipâhînin fesâd ü şenâ'ati ve re'âyaya zulm ü te'addîsi arz olunmağın ol yirden alâkası kat' olunup evlâdı ile Rodos'a sürilmek emridüp sana îsâl için Delvine beğine ve mahâyif müfettişine emr-i şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr ve evlâdı sana teslîm oldukda mezkûrları emrüm üze yarar âdemlerinle Rodos beğine îsâl idüp ve teslîm olunduğuna mühürlü temessüğün alup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

875

Ağrıboz'un İstefe kasabasında yeniçeri kılığında gezip müslümanlara zulmeden ve Kumala köyünde bulunduğu bildirilen Şemle adlı şahsın yakalanarak, yeniçeri olmadığı ve halka zulmettiği anlaşılırsa hapsedilmesi.

Yazıldı.

Kapukethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 975

Ağrıboz*^H Sancağı Beği Behrâm Beğ'e hüküm ki:

Taht-ı livânda İstefe nâhiyesinde Şemle nâm kimesne yeniçeri nâmına gezüp müslimânları rencide idüp re'âyâyâ küllî zulm ü hayf idüp hâlâ Muslihuddîn Çavuş *zîde kadruhû* ol cânibe vardukda Kumala nâm karyede bulmuş. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr elegetürüp gaybet idecek olursa yoldaşlarından tefahhus idüp ve şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup fi'l-hakîka yeniçeri olmayup yeniçeri nâmına gezüp ol vechile zulm ü te'addî eyledüğü vâkı' ise habsidüp arzeyeleyesin.

^H Metinde "Semendire" şeklindedir. Değişiklik için krş. hkm. 902, 903, 904 ve 101, 512, 519, 663, 1068

876

Saruhan Sancağı Yayaları Beyi Kâsım Bey, sancağının bir nevbetli yayaları ile Foçalar Kalesi tamiri hizmetine tayin olunduğundan, emrindeki yayalarla birlikte görev yerine giderek hizmette bulunması.

Yazıldı.

Yayabaşlarından Mehmed'e virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 975

Saruhan Sancağı Yayaları Beğisi Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sancağının bir nevbetli yayaları ile Foçalar Kal'ası ta'mîrine ta'yîn olunup ol bâbda sana hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağının bir nevbetli yayalarıyla olgelen âdet ü kânûn üzre altışar aylık zâd ü zevâdeleriyle mu'accelen varup kal'a-i mezbûre ta'mîri hıdmetinde olasın.

877

Sultan Murad mütevellisi olup vilâyet tahririyle görevlendirilen Mustafa'nın, kendisi tahrirden dönünceye kadar bir adamını göndererek tevcih edilen tevliyeti zaptettirmesi.

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 16 Şa'bân

Sultân Murâd Mütevellîsi olup vilâyet tahrîri emrolunan Mustafâ'ya hüküm ki:

Bundan akdem sana zikrolunan tevliyet tevcîh olundu[kd]a sen vilâyet tahrîrinde bulunup zabteylemeğiçün âdemün göndermek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen vilâyet tahrîrinden gelince yarar âdemün gönderüp tevliyet-i mezbûreyi zabtitdüresin.

878

Saray-ı Âmire'de yaptırılması emrolunan odanın, çizilerek gönderilen resminin uygun bulunduğu; odanın resme göre münasib bir yerde inşa edilmesi ve inşa sırasında israftan kaçınılması.

Yazıldı.

Sipâhî-oğlanları Bölüğü'nden Süleymân'a virildi. Fî 16 Şa'bân

Mi'mârbaşına hüküm ki:

Bundan akdem hükmi şerîfüm gönderilüp; "mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan Sarây-ı Âmirem'de bir münâsib mahalde oda binâ olunmak" fermân-ı hümayûnum olmağın Sarây-ı Âmirem ağası ma'rifetiyle zikrolunan odanın resmin idüp göndermişsin. Ol resim makbûl-i şerîfüm olmağın **buyurdum ki:**

Sen vech ü münâsib gördüğün yirde resmolunan üslûb üzre mu'accelen bir müstahkem oda binâ itdürüp ammâ; gâyet mükellef olmayup isrâf u itlâf itdürmeyesin.

879

İstolni Belgrad Palankası'nın yapımında yardımcı olmaları için Şimontorna, Mohaç ve Seksar beylerine emir gönderildiği; palankanın yapımına başlandığında adı geçen sancakların beylerine adam gönderilerek yardıma çağırılıp palankanın bitirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Velî'ye virildi. Fî 16 Şa'bân, sene: 975

İstoni Belgrad beğine hüküm ki:

İstoni Belgrad'un yapılmayan palankası yapdurılmak lâzim ü mühimm olmağın Şimontor[na] ve Mohaç ve Seksar sancakları beğleri sancakları re'âyâsıyla anda varup mu'âvenet itmek emrüm olup ol bâbda müşârun-ileyhim beğlere hükmi şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûrenün yapılmayan palankası yapdurılma[lu] oldukda müşârun-ileyhim beğlere âdem gönderüp emrüm muktezâsınca sancakları ra'ıyyetleriyle taleb idüp dahı zikrolunan palankanın yapdurulması bâbında ra'ıyyetleriyle mu'âvenet ü muzâhere[t] ideler ve sen dahı sancağın re'âyâsıyla dikkat ü ihtimâm idüp emrolunan palankayı itmâma irişdürmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin.

880

Bkz. hkm. 879.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mohaç sancağı beğine hüküm ki:

İstoni Belgrad'un yapılmayan palankası yapdurulup itmâma irişmek mühimm ü lâzim olmağın; "Sen dahı sancağın re'âyâsıyla varup mu'âvenet eylesin." diyü müşârun-ileyhe hükmi şerîfüm gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi İstoni Belgrad sancağı beği sana âdem gönderüp zikrolunan palankanun yapıdurulmasına mübâşeret idüp seni taleb itdükde sancağın re'âyâsıyla mu'accelen varup mu'âvenet ü muzâheret idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Şimontorna sancağı beğine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Seksar sancağı beğine.

881

Tahriri tamamlanan Aydın sancağının zevâyidi Dergâh-ı Muallâ'ya arzolunmadan bazı kişilerin noksanlarını tamamlamak için hüküm aldıkları bildirildiğinden, ortaya çıkan zevâyid Dergâh-ı Muallâ'ya arzolunup hâssa-i hümayûna ilhak olunanların dışındakilerin tevzii hususunda gerekli emir verilmeden kimseye timar tevcih edilmemesi.

Yazıldı.

Mezbûr kâdînin karındaşı Süleymân'a virildi. Fî 16 Şa'bân

Tire Kâdîsı olup Aydın sancağı tahrîri emrolunan Mevlânâ Muhyiddîn'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a âdemün gönderüp; "bundan akdem Aydın sancağının tahrîri husûsı sana fermân olunup henüz tahrîr tamâm olup zuhûr iden ifrâzı Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolunmadın ba'zı kimesneler hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyiddin noksânların tekmîl için hükm-i şerîfüm aldıkların" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Emrüm üzre tahrîr hıdmeti tamâm olup dahı ne mikdâr zevâyid zuhûr eylediği mufassal ü meşrûh Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolunmadın ve Hâssa-i Hümayûnum'a ilhâk olunandan mâ'adâsı tevzî' olmak fermân olmayınca hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyiddin kimesneye tîmâr vermeyesin.*

882

Ahaliye zulmettiği için Rodos'a sürgüne gönderilecek olan Aydonat kasabası sakinlerinden Cani adlı sipahinin zimmetinde Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa hâslarından aldığı para bulunduğundan, malı mülkü sattırılıp zimmeti tahsil edildikten sonra Rodos'a sürülmesi.

Yazıldı.

Delvine beğine ve sâbıkâ Aydonat Kâdîsı olan Mevlânâ Abdülhâdî'ye hüküm ki:

Mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Muslihuddîn *zîde fazlühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Aydonat nâm kasabada sâkin olan Cani nâm sipâhînün fesâd ü şenâ'ati ve re'âyâyâ zulm ü te'addîsi" arzolunmağın evlâdıyla Rodos'a sürilmek emrüm olduğundan gayri düstûr-ı ekrem Vezîr-i A'zamum Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun*

hâsıların zabtiden Ahmed nâm voyvodası fevtoldukda mezbûr Cani müşârun-ileyhe râci‘ beş bin sekiz yüz filori alup ba‘dehû dört bin filorisin ikrâr idüp sicill olunup zikrolunan altundan üzerinde on tokuz bin akça bâkî kalduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; müşârun-ileyh vezîrümün mezkûr Cani zimmetinde [kalan bâkîsin] emvâl ü esbâb u emlâkinden şer‘le bi’t-tamâm tahsîl itdürüp üzerinde bir akça ve bir habbe bâkîsi kalmadukdan sonra emrüm üzre amel eyleyesiz.

883

Bkz. hkm. 871.

Yazıldı.

Paşa âdemisi Mevlânâ Murâd'a virildi. Fî 27 Şa‘bân, sene: 975

Karhılı kâdîsına, Yenişehir Kâdîsı olup mahâyif müfettişi olan Mevlânâ Muslihuddîn'e* hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Aydonat nâm kasabada Cani nâm sipâhîden re‘âyâ müteşekkî olup acemî-oğlanları cem‘ına gelen kimesnelere ba‘zı karyelerden oğlan aldurmayup; "Sizi ku[r]tarayın." diyü ahâlîsinden iki yüz altmış iki koyunların alup ve İstemez nâm zimmîyi ma‘rifet-i şer‘ olmadın kendü âhûrında bir ay habsidüp ve oğlanlarından Zito nâm oğlu nice fesâd idüp meclis-i şer‘a da‘vet olundukda gaybet idüp fukarânun ahvâli mükedderdür." diyü bildürdüğü ecilden Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e kâdî-askerüm cânibinden arzolundukda Rodos'a sürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrun ol yirde vâkı‘ olan emlâk ü esbâbını bey‘ itdürüp bi'l-küllîyye alâkasın kat‘ idüp dahı evlâdıyla kifâyet mikdârı hısâr-erleriyle hısâr kethudâsına koşup Selanik beğine gönderüp teslim itdüresin ki, ol dahı emrüm üzre Rodos'a gönderüp varup teslim itdükde temessük alup Südde-i Sa‘âdetüm'e arzeyelesiz. Ammâ; koşup gönderdiğiniz kimesnelere muhkem tenbîh ü te‘kîd eyleyesiz ki, gaflet ile yolda gaybet itdürmekden ziyâde hazer ideler.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 16 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

884

İstolni Belgrad Kalesi'nin tamirine yardımcı olmaları için kendilerine emir gönderilen Mohaç, Seksar ve Şimontorna sancakları beylerine bu hususta Budun beylerbeyi tarafından da tenbihte bulunulması.

Yazıldı.

Kethudâsı Velî'ye virildi. Fî 17 Şa‘bân

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

İston[i] Belgrad Kal‘ası'nun bir cânibi dahı ta‘mîr olunmak lâzım olmağın İstoni Belgrad Beği Mehmed *dâme izzühûya* ta‘mîri emrolunup ve Mohaç ve Seksar ve Şimontorna beğlerine dahı sancakları re‘âyâsıyla mu‘âvenet eylemek için ahkâm-ı şerîfe

irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh zikrolunan kal'anun ta'mîrine mübâşeret eyleyüp mû[mâ]-ileyhimden mu'âvenet taleb eyledükde tenbîh eylesin ki, her biri sancakları re'âyâsından kifâyet mikdârı âdem ile varup mu'âvenet eyleyüp ta'mîr ü itmâmı bâbında ikdâm u ihtimâm ideler.

885

"Kavala dizdarından her ne zaman istihdam için adam istenirse hisar-erlerinden nevbetle adam verilmesi" hususundaki emrin Kavala kaptanının talebi üzerine yenilendiği; ayrıca mahlûl hisar gediklerinin müstakil olarak arzedilmeyip Kavala kaptanı vasıtasıyla arzedilmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Ramazân'a virildi. Fî 18 Şa'bân, sene: 975

Kavala dizdârına hüküm ki:

Kavala kapudânı Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "müşârun-ileyhe hıdmet emrolunmağın; "Ne mikdâr hısâr-eri taleb ider ise viresin." diyü merhûm ve mağfûrun-leh babam hudâvendigâr *tâbe serâhü* zamânında hükm-i şerîf virildüğün" bildürüp; "ol hükmün tecdîd olması bâbında mâyet" recâ eylemeğın **buyurdum ki:**

Eger şimdi, eger sonra her ne vakı[t]da ki, istihdâm için müşârun-ileyhe hısâr-eri lâzım olup senden taleb ider ise te'allül itmeyüp kifâyet mikdâr[ı] hısâr-erlerinden nevbetle ta'yîn eylesin ki, varup hıdmetde bulunalar ve anun gibi hısâr gedükleri mahlûl oldukda müstekill arzitmeyüp müşârun-ileyhe mektûbunla i'lâm eylesin; andan arzeyesin. Şöyle ki; ba'de'l-yevm mahlûl olan hısâr gedüğün müşârun-ileyhe i'lâm itmeyüp müstekill arzeyesin, azlolursın; ana göre mukayyed olasın.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 17 Şa'bân, sene: 975

886

Mekke-i Mükەرreme'de tamire muhtaç olan Mescidü'r-Râye adlı mahallin keşfinin yapılarak tahminî masrafının bildirilmesi.

Yazıldı.

Mekke kâdîsına hüküm ki:

Mekke-i Mükەرreme'de Mescidü'r-Râye dimekle ma'rûf mahal harâb olup ta'mîri lâzım olduğu i'lâm olunup ne mikdâr nesne ile ta'mîr olunduğı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mevzı'-ı mezbûrun üzerine ehl-i hıbre getürdüp tahmîn-i sahîh ile tahmîn itdürüp göresin; ne mikdâr nesne ile ta'mîr ü termîm olunmak kâbil ise sıhhat üzre ma'lûm idinüp yazup arzidesin.

887

Açe padişahının elçisine tahsis edilen kadırgalarla Açe'ye gitmeleri emrolunan dülger, kürekçi, kalafatçı, demirci ve madenci ustalarının bu sene Hind Seferi ertelendiğinden Yemen Seferi'nde görevlendirilmeleri.

Yazıldı.

Hind'e ta'yîn olunan Mustafâ Çavuş'un âdemisi Pervîz'e virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Açî pâdişâhı tarafından gelen ilçi ile ta'yîn olunan kadırgalar ile emrolunan üstâdlardan Neccâr Ahmed dört nefer yoldaşıyla bıçkıcı üstâd[ı] Ahmed dört nefer yoldaşıyla ve Neccâr Ahmed bin Abdülbâsit ve Mustafâ Ahmed ve Ahmed bin Berekât iki nefer yoldaşıyla ve Üstâd İbrâhîm beş nefer yoldaşıyla ve Kürekci Memi ve diğer Kürekci Hasan bin Abdullâh ve İbrâhîm demirci ve ma'denci iki nefer yoldaşıyla ve üstâd bakır ma'denci iki nefer yoldaşıyla, kalafatçı dört nefer yoldaşıyla ve üstâd altun varak* işler iki nefer yoldaşıyla irsâl olunup gönderilmişdi. Hâlâ ol husûs bu sene te'hîra konulup mezbûrlar Yemen Seferi'ne ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları Yemen mühimmi için ta'yîn eyleyüp irsâl eylesin.

888

Edirne zahiresi için Dimetoka kazasından züamâ, erbâb-ı timar ve vakıf ayırımı yapılmadan tedarik edilip gönderilmesi istenen zahireden bir miktarının gönderildiği, ancak vakıf karyeler câbilerinin vermek istemedikleri bildirildiğinden, câbilerin karşı koymalarına bakılmadan sözkonusu zahirenin alınarak gönderilmesi.

Yazıldı.

Dimetoka hısâr-erenlerinden Mustafâ'ya virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 975

Dimetoka kâdîsına ve Mustafâ Çavuş'a hüküm ki:

"Mahrûse-i Edirne zahîresiyçün kazâ-i mezbûrda zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve vakf dimeyüp olan yirlerden tereke ihrâc idüp irsâl eylesin." diyü sâbıkâ emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Bir mikdârı gönderilüp bir mikdârı bâkî kalup hâlâ Manda nâm karye ve gayri vakf karyeler câbîsi der-anbâr olmuş terekeyi; "Imâret vakfıdır." diyü virmekte te'allül ü nizâ' itdüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr câbîye ol vechile te'allül itdirmeyüp ta'yîn olunan zahîreden bâkî kalan zahîreler der-anbâr olmuş vakf terekeden alup mu'accelen mahrûse-i mezbûreye gönderesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 19 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

889

Yanbolu'da tedarik olunan zahirenin narh üzerinden satın alınarak münasib bir yerde depolanması.

Yazıldı.

Mükerrerdür.

Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Taht-ı kazândan tedârük olunan zahîreyi narh-ı rûzî üzre bey' itdürüp dahı bir münâsib mahalde der-anbâr olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre taht-ı kazândan tedârük ü ihzâr olunan zahîreyi akça ile narh-ı rûzî üzre bey' itdürüp münâsib görilen yirde der-anbâr itdüresin.

890

Yanbolu'da av mühimmi için hazırlanan zahirenin, Istabl-ı Âmire için zahire toplamak üzere görevlendirilen Hâssa saraçlardan Osman'a satın aldırılarak münasib bir yerde depolanması.

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazândan şikâr mühimmi için ihzâr olunan zahîreyi Istabl-ı Âmirem mühimmi için zahire cem'ına gönderilen Hâssa serrâclardan Osmân'a akça ile sâhiblerinden alvirilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre cem' olunan zahîreyi sâhiblerinden akça ile mezkûra alvirüp bir münâsib mahalde der-anbâr itdüresin ki, sonra lâzim oldukca getürdile.

891

Mısır'dan Mekke ve Medine fukarasına gönderilen deşîşe buğdayının eksik gönderilmemesi; ayrıca gemilere kapasitesinin üzerinde buğday yüklenerek denizde gemilerin helak olduğu duyulduğundan, gemilere tahammülünden fazla yükleme yapılmaması.

Yazıldı.

Nişânlu kâğıda yazılıp Balık-zâde ile paşa hazretlerine virildi. Fî 17 Şa'bân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i Mısır'dan Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsına irsâl olunıgelen deşîşe buğdayı tamâm gönderilmeyüp noksân üzre irsâl olunduğı ve gemilere tahmîl olunmalu oldukda tahammüllerinden ziyâde yüklenmekle gemiler helâk* olup zarar u ziyân olduğın istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup ka[d]îmü'l-eyyâmdan irsâl olunıgelen deşîşe buğdayından nesne alıkomayup bî-kusûr irsâl ü îsâl eyleyüp ve gemilere dahi tahammüllerinden ziyâde nesne yükletmeyüp tamâm i'tidâl üzre yükledüp deryâda gemiler helâke* varup zarar u ziyân olmak ihtimâli olmaya. Zikrolunan husûslar ehemmi-umûrdandır; ana göre mukayyed olasin.

892 *Harem-i Şerîf'in Düreybe Kapısı'na eskiden olageldiği gibi bir müşid tayin olunması ve kapının sürekli temizlettirilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. [Fî] 19 Şa'bân, sene: 975

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Kadîmü'l-eyyâmdan Harem-i Şerîfün vâkı' olan Düreybe Kapısı'nı tathîr ü pâk itmeğiçün bir müşid ta'yîn olunugelmiş iken hâliyâ bâb-ı mezbûrun müşiddi olmadığı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Harem-i Şerîfün zikrolunan kapusına müşid ta'yîn idüp olıgeldüğü üzre tathîr ü pâk itdüresin.

893 *Kâbe-i Muazzama'nın örtüsü ile Hannân, Mennân ve Deyyân adı verilen üç adet direğin örtülerinin eskidiği duyulduğundan, örtülerin değiştirilmesi gerekip gerekmediğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Mekke-i Mükerreme kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Ka'be-i Mu'azzama şerrafeha'llâhü te'âlânun içinde vâkı' olan örtüsü ve Hannân ü Mennân ü Deyyân didükleri üç aded mübârek direkleri örtüleri eskiyüp tecdîd olunmaları lâzım idüğü istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup göresin; fi'l-vâkı' zikrolunan mübârek örtüler pârelenmeğe yüz dutup tecdîdi lâzım gelmiş midür, nicedür; vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup i'lâm idesin.

894

Yemen'de görevlendirilmek üzere bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrolunup bunun altı yüz neferi Dersaâdet'ten yazılıp kalan kısmının Vezir Mustafa Paşa tarafından orada bulunan kul-oğlu ve kul-karındaşlarından yazılarak bine tamamlanması; bunların ulûfelerinin yeniçeri ağası tarafından gönderilecek mühürlü deftere göre Mısır Hazinesi'nden ödenmesi hususunda Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; ayrıca Mısır'daki azeb ve yeniçerilerden bin tane daha yazılarak asker sayısının iki bine çıkarılması hususunda daha önce gönderilen emrin de geçerli olduğu; ona göre hareket olunması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen mühimmi için bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrüm olup altı yüz neferi Südde-i Sa'âdetüm'den yazılıp mâ'adâsı anda hıdmet üze olan kul-oğlu vü kul-karındaşlarının yararlarından bin nefere yitişdürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üze zikrolunan kul-karındaşlarının bâkî kalanların anda hıdmet üze olan kul-oğullarının ve kul-karındaşlarının yararlarından bin nefere yitişdürüp bile alup gidesin ve; "Südde-i Sa'âdetüm'den yazılan altı yüz neferün yeniçerilerüm ağası yazup irsâl itdüğü defter târifında Yemen'e teveccüh idince vâkı' olan ulûfelerini Hazîne-i Mısır'dan viresin." diyü Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm-i şerifüm gönderilmişdir. Ol defter mücebince ulûfelerini Mısır Hazinesi'nden alup vilâyet-i Yemen'e teveccüh itdüklerinden sonra Mısır'dan giden yeniçerilerün ve sâyir bölükbaşlarının ulûfeleri virilürse anların dahi ulûfelerin eyle viresin ve; "Yemen mühimmi için gidecek kulun iki yıllık mevâciblerin Mısır Hazinesi'nden alup gidesin ve Mısır kulından dahi eger azebdür ve eger yeniçeridir; bin nefer dahi intihâb idüp iki bin nefere yitişdüresin." diyü emrolmuşdı. Girü ol emr-i şerîf kemâ-kân mukarrerdür; anun ile amel idesin.

895

Yemen'de görevlendirilmek üzere bin nefer kul-karındaşı yazılmak emrolunup bunun altı yüz neferi Dersaâdet'ten yazılıp kalan kısmının Vezir Mustafa Paşa tarafından orada bulunan kul-oğlu ve kul-karındaşlarından yazılarak bine tamamlanıp ulûfelerinin yeniçeri ağası tarafından gönderilecek mühürlü deftere göre Mısır Hazinesi'nden ödenmesi; Yemen'e gönderilecek iki bin yeniçerinin bininin Mısır'dan hazırlanması hususunda daha önce gönderilen emrin hâlâ geçerli olduğu; bölükbaşlarına ulûfeleri ne şekilde verilirse yeniçerilere de aynı şekilde ulûfe verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

"Yemen mühimmi için bin nefer yeniçeri yazılmak lâzım olup altı yüz neferi bu

câ nibden yazılıp dört yüz neferi dahı ol câ nibde olan kul-oğlı vü kul-karındaşı ndan tek mîl oluna." diyü emrüm olup ve ağa larınun kadî mî ulû fesi yüz ve kethudâ larınun kırk akça olup mezî d-i inâ yetüm den hâlâ olan ağaya yüz otuz ve kethudâ ya altmış akça ta'yîn olunup ve bile giden altı yüz nefer kulun ulû feleri Südde-i Sa'âdetüm'de Yeniçerilerüm Ağası olan iftî hârû'l-ümerâ' ve'l-ekâbir Alî dâ me ulüvvühû tâ rîh beyân idüp vir[d]ü ği mühürlü defter mücebince Mısır'da virilmek emrüm olup ol bâbda düstûr-ı mükerrerem Vezîr Mustafâ Paşa dâ met ma'âlîhiye dahı hükm-i şerîfüm gönderilmiştir. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, fermân-ı şerîfüm muktezâsınca irsâl olunan kul tâ yifesinün yeniçerilerüm ağası câ nibinden varan mühürlü defter mücebince ulû felerin viresiz ve sâbıkâ Yemen'e iki bin nefer yeniçeri gönderilmek fermân olup bin neferi anda Mısır yeniçerisinden gitmek emrolmuşdı. Girü ol emr-i şerîf mukarrerdür; anun ile amel idüp ve giden yeniçeriye dahı; "İnşâ'allâh anda kalmayup girü Mısır'a gelürsüz." diyü istimâlet viresiz ve bölükbaşı larınun ulû feleri nice virilür ise anların dahı ulû felerin eyle viresiz.

896

Kâbe'deki Sultan Kayıtbay, Sultan Gavri ve Sultan Çakmak vakıfları nâzırlarının vakıf mallarını talan ettikleri ve zimmetlerine geçirdikleri haber alındığından, Mısır'daki bölük halkından güvenilir birinin nâzır olarak görevlendirilmesi ve eski nâzırların muhasebelerinin görülmesi hususunda Mısır beylerbeyine emir verildiği; tayin edilecek kişinin nâzırlık hizmetinde istihdam edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mekke-i Mükerre me kâdîsına hüküm ki:

Ka'be-i Şerîfe şerrafeha'llâhüde Sultân Kayıtbay ve Sultân Gavri ve Sultân Çakmak Evkâfı olup nâzırları mahsûlin eklidüp harâb itmişlerdür. Cümleden biri Hayâtî nâm kimesne Kayıtbay Evkâfı'ndan iki bin filori ekl ü telef idüp ve Kâdî Hüseyin mâlun beş-altı yüz altının bel' u ketm itdü ği istimâ' olunmağın ol hıdmet Mısır'da bölük halkından bir müstekîm yarar kimesneye virilüp ve muhâsebeleri görölüp imzâlu defterleri Südde-i Sa'âdetüm'e gö[nde]rilmesi bâbında Mısır beğlerbeğisine emr-i şerîfüm irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhün bu bâbda ta'yîn ü irsâl itdü ği kimesneyi vech ü münâsib gördü ğün üzre nezâret hıdmetinde istihdâm eyleyesin.

897

Yemen Seferi için görevlendirilen yeniçeri ağasının ulûfesinin günlük yüz otuz ve kethüdaların ulûfesinin altmış akçeye yükseltildiği, kul tâifesi nin ulûfelerinin de hazırlanacak mühürlü deftere göre Mısır Hazinesi'nden ödenmesi hususunda Mustafa Paşa'ya ve Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; Yeniçeri ağasının da gidenlere bu şekilde tenbihte bulunması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

"Yemen'de yeniçeri ağası olanların kadîmî ulûfesi yevmî yüz akça ve kethudâlarının kırk akça olup hâlâ ağa olanın ulûfesi yüz otuz akça ve kethudâlarının altmış akça olmak emrüm olup ve bu tarafda yazılan altı yüz nefer kul tâyifesinin ulûfeleri dahı târîh beyân idüp virdüğün mühürlü defter mücebince ulûfeleri Mısır'da virilüp Yemen'e varduklarında anda virile." diyü Vezîr Mustafâ Paşa *dâmet ma'âlihiye* ve Mısır beğlerbeğisine ahkâm-ı şerîfe gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, eger müşârun-ileyhimânundur ve eger hâlâ Yemen mühimmi için yazılan yeniçerileründür; ulûfelerin ne günden ta'yîn idersen virdüğün mühürlü defter mücebince Mısır beğlerbeğisinden alup Yemen'e varduklarında girü Mısır'da olan üslûb üzere Yemen'de alalar. Sen dahi ana göre tenbîh idüp ve eğlendürmeyüp mu'accelen irsâl eylesin.

898

Atmeydanı Sarayı'ndaki oğlanların Galata Sarayı'na naklolunması işinin ne safhada olduğunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mi'mârbaşına hüküm ki:

"Atmeydânı Sarâyı'nda olan oğlanların* Galata Sarâyı'na naklolunmak" fermân olunup; "Eger sığışmayup oda yapılmak lâzım olursa yapılup naklolunalar." diyü emrüm olmuştı. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm üzere Galata Sarâyı'na naklolundı mı, nice oldu; yazup mu'accelen bildüresin.

899

Mekke'de yaptırılan dört medresenin mübaşirlerinin teftiş olunarak medreselerin hangi vakıfların arazileri üzerine yaptırıldığı, istibdal olunup olunmadığı ve ne kadar masraf yapıldığının ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Cidde Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Mekke-i Mükerrreme'de binâ olunan dört medreselerin binâsı itmâma irişüp lâkin elli binden ziyâde altun sarfolunup ve medreseler kadîmî üç medrese ve bir dâru's-şifâ yerine yapılup henüz istibdâl olunmayup husûs-ı mezbûrun hakîkati üzere görülmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm dikkat ü ihtimâm idüp zikrolunan binânun mübaşirlerin getürdüp onat vechile tettebbü' idüp medreseler binâ olunan yirler ne asıl vakıflarda binâ olunmuştur,

istibdâl olunmuş [mı]dur, nicedür ve ne mikdâr nesne sarfolunmuşdur; muhâsebelerin görüp defter idüp mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu‘allâm'a arzeyelesin.

900

Nevâhi-i Yanbolu'da av mühimmi için hazırlanması emrolunan zahîrenin, avdan ferâgat edilmesi nedeniyle Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Hâssa serrâclardan Hüseyin ve İbrâhîm'e virildi. Fî 17 Şa‘bân, sene: 975

Ferîdûn Beğ'den tezkire gelüp yazılmışdur; battâla konıldı.

Nevâhî-i Yanbolı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem; "Ol câniblere şikâr-ı behcet-âsâr için teveccüh-i hümayûnum mukarrer olmağın taht-ı kazândan zahîre tedârük idüp hâzır u müheyyâ eyleyesin." diyü emrüm olmuştu. Hâlâ şikârdan ferâgat olunmağın; "Ol zahîre[yi] mahrûse-i Edirne'ye gönderesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, taht-ı kazândan tedârük olunan zahîreyi emr-i sâbıkum mücebince te'hîr itmeyüp sâhibleriyle mu'accelen mahrûse-i mezbûreye irsâl eyleyüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

901

Bkz. hkm. 895.

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 18 Şa‘bân

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

"Yemen mühimmi için bin nefer yeniçeri yazılmak lâzım olup altı yüz neferi bu cânibden yazılıp dört yüz neferi dahı ol cânibde olan kul-oğlı vü kul-karındaşlarından tekmi oluna." diyü emrüm olup ağalarının kadîmî ulûfesi yüz ve kethudâlarının kırk akça olup mezîd-i inâyetümden hâlâ olan ağaya yüz otuz ve kethudâyâ elli akça ta'yîn olunup ve bile giden altı yüz nefer kulun ulûfeleri Südde-i Sa'âdetüm'de Yeniçerilerüm Ağası olan Alî dâme ulüvvühû târîh beyân idüp virdüğü mühürlü defter mücebince Mısır'da virilüp ba'dehû Yemen'e varduklarında Mısır'da olan üslûb üzre virilmek emrüm olup ol bâbda Vezîrüm Mustafâ Paşa dâmet ma'âlîhiye dahı hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Emr-i şerîfüm muktezâsınca irsâl olunan kul tâyifesinün yeniçerilerüm ağası cânibi[n]den varan mühürlü defter mücebince ulûfelerin Yemen'e varduklarında girü Mısır üslûbı üzre ola.

902

Ayamavra ve civarında toplanarak firkateler ile İnebahtı Boğazı'nı geçip Salina Kasabası Limanı'na ve Eyne adasına gelerek adam öldürüp fesad çıkardıkları Ağrıboz beyi tarafından bildirilen levend tâifesinin ele geçirilebilmesi için gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Behrâm Beğ âdemisi Ömer'e virildi. Fî 25 Şa'bân, sene: 975

Karlılı Beğ Ferruh Beğ'e hüküm ki:

Ağrıboz Sancağı Beği Behrâm *dâme ızzühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ayamavra ve o câniblerde mütemekkin olan levend tâyifesinden nice eşkıyâ cem' olup altı-yedi pâre firkateler ile İnebahtı Boğazı'ndan içerü girüp Ağrıboz sancağında Salina nâm kasaba limanına bi'd-defe'ât gelüp re'âyâ tâyifesin dutup ba'zın murâdları üzre fûrûht idüp ve ba'zın katlidüp ve Atina kazâsına tâbi' Eyne nâm cezîrede nice fesâdlar itdüklerin" bildürdi. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, gereği gibi mukayyed olup bu fesâdı idenler ne makûle kimesnelerdür; tecessüs idüp dahı her ne tarîk ile elegetürilmek mümkün ise elegetürüp fesâdların def' itmek bâbında ikdâm u ihtimâm idesin.

903

Ayamavra ve civarında toplanan levend tâifesinin firkateler ile İnebahtı Boğazı'nı geçip Salina Kasabası Limanı'na ve Eyne adasına gelerek adam öldürüp fesad çıkardıklarını Atina kadısının ilâm ettiği bildirildiğinden, fesadlarının def'i için gerekenin yapılması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Ağrıboz Sancağı Beği Behrâm Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ayamavra ve ol câniblerde mütemekkin olan levendât tâyifesinden nice eşkıyâ cem' olup altı-yedi pâre kadırgalar ile İnebahtı Boğazı'ndan içerü girüp livâ-i Ağrıboz'da Salina nâm limana bi'd-defe'ât gelüp re'âyâdan otuz nefer rencberler dutup kayd ü bend idüp murâdları üzre fûrûht idüp fakîru'l-hâl olup akçaya kâdir olmayanları katlidüp esbâbların gâret idüp andan gayri Atina kazâsına tâbi' Eyne nâm cezîreye gelüp kazâ-i mezbûr re'âyâsından dahı yedi-sekiz nefer zimmî dutup ve müslimânların ağılların* basup ve bir çobân katlidüp fesâd eyledüklerin" Atina kâdîsı i'lâm itdüğün" bildürmişsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol müfsidler her ne tarîkla elegetürmek mümkün ise elegetürüp fesâdların def' itmek bâbında mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin.

904

Bkz. hkm. 903.

Yazıldı.

Bu dahı.

Osmânşâh Beğ'e hüküm ki:

Ağrıboz Sancağı Beği Behrâm *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; " "Ayamavra ve ol câniblerde mütemekkin olan levend tâyifesinden nice eşkıyâ cem' olup altı-yedi pâre firkateler ile İnebahtı Boğazı'ndan içerü girüp livâ-i Ağrıboz'da Salina nâm

kasaba limanına bi'd-defe'ât gelüp re'âyâ vü fukarâdan otuz nefer mikdârı rencberleri dutup kayd [ü] bend idüp murâdları üzre fûrûht idüp fakîru'l-hâl olup akçaya kâdir olmayanları katlidüp esbâb u erzâkların gâret idüp andan gayri Atina kazâsına tâbi' Eyne nâm cezîreye gelüp kazâ-i mezbûre re'âyâsından dahı yedi-sekiz nefer zimmî* dutup ve müslimânların ağılların basup ve bir çobân katlidüp fesâd eyledüklerin" Atina kâdîsı mûmâ-ileyhe bildürüp zikrolan eşkıyâ ol vilâyete küllî ihtilâl virüp nice kurâ halkınun perâkende olmalarına bâ'ıs olduğın" bildürdi. İmdi; bundan akdem ol yalıları korımak içün kayık ta'yîn olunmuşdur; korunmamağa sebeb nedür ? **Buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr içün ta'yîn olunan kayık ile ol etrâfı harâmî levend tâyifesinden korıyup re'âyâ vü kurâya zarar irişdürilmemek bâbında kemâl-i basîret üzre olasın.

905 *Mısır'a gidecek gemilerin hemen yola çıkarılması ve o taraflara gidecek hükümlerin de Şücâ Çavuş ile gönderilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 19 Şa'bân

Nişânlu kâğıda yazıldı.

Kapudân Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Mısır'a irsâl olunacak gemilerün eğlendürilmeyüp îsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûr gemilere ale't-ta'cîl ulaşıdurasın ve ol câniblere gidecek ahkâmı dahı Şücâ' Çavuş ile bile gönderesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 23 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

906 *Üsküb'de bulunan Aynî Sultan oğlu Yahya'nın bayramdan önce Südde-i Saâdet'e gelmesi; aksi halde dirliğinin alınacağı ve cezalandırılacağı kendisine bildirilmesi.*

Yazıldı.

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mustafâ'ya virildi.

Ba'dehû kethudâsına virildi. Fî 24

Üsküb beğine, kâdîsına hüküm ki:

Aynî Sultân oğlu Yahyâ hâlâ ol cânibde olup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûrı getürdüp tenbîh eyleyesiz ki, te'hîr u tevakkuf itmeyüp bayramdan mukaddem Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp gide. Şöyle ki; ta'yîn olunan zamâna dek gelmeye, dirliği alınmağla konılmayup eşedd-i itâbla mu'âkab olmak mukarrerdür; ana göre mukayyed ola.

907

Denizde bulunan levend kayıkları kaptanı Kara Hâce'nin elkoyduğu buğday yüklü geminin Venedikli gemilerinden olup olmadığının araştırılarak Venedikliye ait ise teslim edilmesi, İspanyalı ise mukayyed olunmaması.

Yazıldı.

Mezbûr beğün âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 22 Şa'bân, sene: 975

Hersek beğine hüküm ki:

Hâliyâ deryâda yöriyen levend kayıkları kapudânı olan Kara Hâce buğday ile tolu bir gemi girift eyleyüp zikrolunan gemi Venediklî'nün olup ve içinde bir Venediklî kâfir bile olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; müşârun-ileyhün girift eylediği gemi sahîh Venediklî gemilerinden ise teslîm olup Venediklî olduğına Venedik balyozından mezbûr kâfiri bilür bir âdem taleb idüp anun gibi sahîh Venediklî ise teslîm idüp arzeyelesin. Eger gemi İspanyalı ise mukayyed olmayasın.

908

Daha önce hakkında bilgi istenen Budun'daki baruthânede kırk bir adet dibek olup her dibeğe iki kişinin tayin olunması gerektiği bildirildiğinden, onar akçe vazife ile ikişer kişi tayin edilerek isimlerinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 24 Şa'bân

Budun beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Barut-hâne ahvâlin onat vechile tetebbu' idüp mufassalen arzidesin." diyü emrüm olmağın zikrolunan barut-hânenün ahvâlî görildükde kırk bir dibek olup her bir dibekde ikişer kimesne hıdmet itmek lâzımdür." diyü i'lâm eylediğün ecilden arzitdüğün [üzre] mezkûr dibeklere onar akça ile ikişer kimesne ta'yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre zikrolunan kırk bir aded dibeklere onar akça vazîfe ile ikişer kimesne ta'yîn idüp isimleriyle defter idüp yazup bildüresin. Barut-hâne husûsı mühimmât-ı umûrdandur; ana göre mukayyed olup itmâm-ı maslahat idesin.

909

Düşmanın Hormeş adlı kalesinde mahbus olan Kargacıbaşı oğlu Cafer'in bedel verilerek veya başka bir yolla düşman elinden kurtarılması.

Yazıldı.

Sigetvar beğine hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı hâksârda Hormeş nâm harbî kal'ada mahbûs olan Kargacıbaşı-oğlu Ca'fer'ün her ne tarîkla mümkün olursa halâs olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre esîr olan mezbûr Ca'fer'i yirine bedel esîr virmek ile mi olur, yohsa bahâsın virmekle mi olur; bi'l-cümle her ne tarîkla mümkün olursa küffârdan halâs itmek bâbında sa'y ü ikdâmün zuhûra getüresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî 24 Şa'bân, sene: 975

910 *Çingene ve gurbet tâifesinin ata binmeyip kılıç ve silâh taşımamaları ve kendi hallerinde bulunmaları hususunda defalarca emir gönderilmesine rağmen yasağa uyulmadığı bildirildiğinden, Rumeli kadıları tarafından Çingâne ve gurbet tâifesine gereken tenbihin yapılması ve yasağa uymayanların hapsedilerek isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 26 Şa'bân

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe irsâl olunup; "Gurbet ü Çingâne tâyifesi min-ba'd ata binmeyüp ve kılıç ve sâyir yarağla gezmeyüp kend[ü] hâllerinde olalar." diyü emrolunup hâlîyâ girü tâyife-i mezbûre emr-i şerîfe mugâyir ata binüp ve yarak kuşanup fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzda olan gurbet ü Çingâne tâyifesine gereği gibi tenbîh ü te'kîd idesiz ki, min-ba'd at u yunda binmeyüp ve kılıç u yarak kuşanmayup kendü hâllerinde ve kâr u kisblerinde olalar. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh eslemeyüp emre muhâlefet ideler, anun gibileri elegetürüp habsidüp isimleriyle yazup arzyleyesiz; sonra anlar hakkında emr ne vechile sudûr ider ise mücebi ile amel oluna. Ammâ; bu bahâne ile kimesneden hılâf-ı şer' ahz ü celb olunmakdan hazer idesiz ve bu hükm-i hümayûnumun sûretin her birinüz sicill-i mahfûza kaydîdüp dâyimâ mazmûn-ı sa'âdet-nümûnıyla amel idesiz.

911 *Bkz. hkm. 767.*

Erzurum beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 975

Başaçuk Melik'e hüküm ki:

Bundan akdem Âsitâne-i Sa'âdetüm'e âdemün gönderüp; "ol tarafun ahvâl ü etvârın" bildürmişsin. Dahı her ne dimiş* isen Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzölunup kemâl-i sadâkat ü ihlâs üzre olduğüne ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı cibilletünde merkûz olan sadâkat ü ihlâsun muktezâsınca ol tarafa müte'allik olan ahvâlün bildürmesi husûsında ve devlet-i ebed-peyvend-i husrevâneme müte'allik umûrda bezl-i makdûr eyleyesin ve avâtıf-ı aliyye-i husrevânemden hıl'at-i hümayûnum gönderilmişdür; giyüp uğur-ı hümayûnumda umılardan

ziyâde sadâkat ü ihlâs üzre [ola]sın.

912 *Erzurum'un tahririyle görevlendirilen Mamrevan Beyi Ömer Bey'in, tahrir ettiği yerlerin icmal defterini âcilen Südde-i Saâdet'e göndermesi; Erzurum İhtisabı'nı da daha önce gönderilen emir gereğince beylerbeyi hâslarına ilhak etmesi.*

Yazıldı.

Âdemisi Halîl'e virildi. Fî 24 Şa'bân

Ömer Beğ'e hüküm ki:

"Tahrîr eylediğün yirlerün icmâl defterin mu'accelen gönderesin." diyü emr-i şerîfüm gönderilmişdi. Henüz gönderilmeyüp bu denlü zamân eğlenmesine bâ'ıs nedür ? **Buyurdum ki:**

Vardukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp emr-i şerîfüm mücebince icmâl defterin mu'accelen irsâl eylesesin ve ihtisâb mukaddemâ ilhâk olunup ba'dehû girü beğlerbeği hâslarına ilhâk olunmak emrolunup hükm-i şerîf gönderilmişdür. Ol hükm-i şerîf mücebince ihtisâbı girü müşârun-ileyhün hâslarına ilhâk eylesesin. İcmâl defterin mu'accelen göndermeyince olmayasın.

913 *Atmeydanı Sarayı'ndaki mutfağın harap olması sebebiyle Galata Sarayı'na nakledilen ağa ve acemi oğlanların, mutfağın tamire muhtaç yerleri tamir ettirildikten sonra geri Atmeydanı Sarayı'na nakledilmeleri.*

Yazıldı.

Ulaşdırmak için [muh]zır kâtibine virildi. Fî 26 Şa'bân, sene: 975

Şehr-emînine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "At Meydânı'ndaki sarâyda olan matbah harâb olup ta'mîre ihtiyâc olmağın oğlanları Ga[la]ta Sarâyı'na naklitedürüp sığışmayup muzâyaka çekilür ise bir oda dahı yapdurasın." dinilmiş idi. Ol emr-i şerîf muktezâsınca Galata Sarâyı'na naklitedürmek üzre olduğun i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, At Meydânı'nda olan ağa vü acemî-oğlanları üzerlerine turup ta'mîr[e] muhtâc olan matbahı ta'mîr itdürüp itmâma irişdükde girü Galata Sarâyı'ndan mezbûr oğlanları At Meydânı[n]daki sarâyâ naklitedüresin; hâce dahı lâzım olursa tedârük idesin. Bu bâbda mukayyed olup itlâf u isrâf dahı itdürmeyüp matbahun termîm ü ta'mîre muhtâc olan yirlerin ta'mîr ü termîm eylesesin.

914

Müteveffa İbrahim Bey'in Arafat'tan Mekke'ye getirilecek su işinde görevli iken görevini suistimal ve malzemeleri israf ettiği bildirildiğinden, su işinin Mısır sâbık Nazır-ı Emvâli olan Mehmed'e verildiği; Mekke kadısının, adı geçen ile birlikte İbrahim Bey'in dönemini teftiş etmeleri ve neticenin arzedilmesi.

Yazıldı.

Dîvân kâtiblerinden Sa[ğ] Hızır Beğ'e virildi. Fî 24 Şa'bân, sene: 975

Mekke-i Mükerrerme kâdisına hüküm ki:

Bundan akdem Arafât suyu Arafât'dan Mekke-i Mükerrerme'ye gelmesi fermân olunan sunun Emîni olan müteveffâ İbrâhîm Beğ'ün maslahat-ı mezbûrede vâkı' olan bel'ıyyât ü ketmiyyât ve lâzim olmayan yirlere ba'zı itlâf u isrâf itdüğü i'lâm olunmağın zikrolunan su masâlihı sâbıkâ Mısır'da Nâzır-ı Emvâl olan Mehmed *dâme ızzühûya* emrolunup **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle varıcak, müteveffâ-yı mezbûrun zamân-ı mübâşeretin ve vâkı' olan bel'ıyyât ü ketmiyyâtın ve lâzim olmayan yirlere itdüğü isrâf u itlâfın müşârun-ileyh ma'rifetiyle hakk üzere görüp ve müfredât ü icmâl defterlerin birbirine tatbîk idüp kabz u teslîmin ve ihrâcât u masârifin gereği gibi yirlü yirinden teftîş ü tefahhus idüp göresiz; müteveffâ-yı merkûmun arzolunduğu üzere bel'ıyyât ü ketmiyyâtı ve lâzim olmayan yirlere itlâf u isrâfı vâkı' mıdır, nice dü; her mevâddı defter idüp zimmetinde ne mikdâr zuhûr ider ise vukû'ı üzere her mevâddı sen mufasssal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzeyelesin.

915

Daha önce yakalanarak gönderilmesi için emir verilen kapıcının yakalanıp yakalanmadığı hususunda bilgi verilmesi.

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem bir kapıcı için; "Elegetürüp gönderesin." diyü hüküm-i şerîfüm irsâl olunmuşıdı. Ol zâmândan berü eseri zâhir olmadı. **Buyurdum ki:**

Emrüm üzere mezkûr kapıcı elegendmiş midür, nice olmuşdur; mu'accelen yazup bildüresin.

916

Karahisâr-ı Şarkî'de Kadioğulları diye bilinen Abdürrezzak, Zeynel ve Rüstem adlı sipahiler ile akrabalarının sakın oldukları Şıryan nahiyesinde yol kesip bezirgânların mallarını aldıkları, İran elçisi için zahire tedarikine gönderilenleri döğdükleri bildirildiğinden, adı geçenlerin, davacıları ile beraber edilip davalarının görülmesi; suçları sabit görülürse hapsedilerek timarlarının başkasına tevcih edilmesi ve sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Karahısâr-ı Şarkî Sancağbeği Mîrzâ Alî Beğ mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûr sipâhîlerinden Kâdî-oğulları dimekle ma'rûf Abdürrezzâk ve Zeynel ve Rüstem nice tevâbi' u akribâlarıyla ehl-i fesâd olup bundan akdem gelüp; "Nice hırsuzlar vardır; elegetürelüm." diyü icâzet alup varup Evlâdî nâm hırsuzı dutup bir gümüş eger ve bir vaşak kürkin alup dahı kaçurup ve kendülerün (——) hırsuzları olup sâkin oldukları Şiryân nâhiyesinin yolların kesüp nice âyende vü revendenün ve bâzergânun mâlların alup âdem gönderüp da'vet olundukda itâ'at itmeyüp ve bu def'a Yukaru'dan gelen ilçî içün zahîre tedârükine âdemler gönderildükde zahîre vermeyüp varan âdemleri döğüp fesâd itmişlerdür." diyü arzitmeğin kendüler teftîş olunup tûmârları âhara virilmek emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezkûrları husamâsıyla berâber idüp bir def'a faslolmayup on beş yıl terkolunmuş olmayan kazıyyelerin toprak kâdîsı ile ber-mûceb-i şer'-ı şerîf onat vechile teftîş idüp göresin; kazıyye arzolunduğu gibi ise –ki, bi-hasebi's-şer' sâbit ü zâhir ola– ashâb-ı hukûka sâbit olan hakların alıvirdükden sonra sipâhî olanları habsidüp ahvâllerin vukû'ı üzre yazup arzuleyüp ve tûmârların emrüm üzre âhar kimesnelere tevcîh eylesin ve üzerlerine sâbit olan mevâddı defter ü sicill itdürüp sicillerin ahvâlleri neye muncerr olduğın yazup bildüresin. Hılâf-ı şer' kimesneye iş itdürmeyüp tezvîr ü telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer eylesin.

917

Haleb'de Bahsita Mahallesi'nde Yahudi kilisesine vakıf bahçenin harap durumda olduğu, içinde ehl-i fesâdın saklandığı ve müslümanlara zarar verdikleri şikâyet edildiğinden, bahçe harap olup, fesad kaynağı ise satılarak durumun bildirilmesi.

Yazıldı.

Tercemân Nâsır Çelebi'ye virildi. Fî 25 Şa'bân, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûreden Şeyh Nâsıruddîn ve Abdüsselâm ve Abdürrezzâk nâm kimesneler ba'zı müslimânlar ile dahı Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "Mahrûse-i mezbûrede Bahsita Mahallesi'nde Yehûdîler kenîsesine vakf harâba müşrif bir bâğçe olup ba'zı ehl-i fesâd gelüp içinde saklanup gice ile müslimânlara küllî zararları irişüp zikrolunan bâğçe bey' olunup müslimânlara evlek evlek tevzî' olunup üzerlerinde evler binâ olunsa hâne-i avâriz ziyâde olup mâl-ı mîr[î]ye nef' hâsıl olduğundan mâ'adâ müslimânlar ahâlî-i fesâdun zararlarından halâs olup âsûde olurlar idi." diyü bildürdiler. Bundan akdem; "Keferenün bu makûle kenîselerine ve gayriye; "Vakfeyledük." diyü ellerinde huccetleri olup vakfiyyet üzre [] husûs-ı nâ-meşrû' olup ve ol bâbda ellerinde olan huccetleri bâtıldur." diyü a'lemü ulemâ'i'l-mütebahhırîn müftû [] *edâma'llâhü te'âlâ fazâyilehü* bi-hasebi's-şer'-ı şerîf fetvâ virmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; kazıyye arzolunduğu gibi ise zikrolunan harâbe bâğçe vech-i

meşrûh üzre menba‘-ı ehl-i fesâd olup ve mezbûrûn Yehûdîler; "Kenîse vakfidur." diyü şer‘-ı kavîme muhâlif nizâ‘ idüp ve bey‘ olunması müslimânlara enfa‘ ise şer‘-ı şerîf muktezâsinca değêr bahâ ile bey‘ itdürüp muhtâc-ı arz ise yazup arzeyelesiz.

918

Atmeydanı Saray'ındaki mutfağın harap olması sebebiyle Galata Sarayı'na nakledilecek ağa ve acemî oğlanlarına yaptırılacak odanın kış sebebiyle yapılamadığı bildirildiğinden, mutfağın tamire muhtaç yerlerinin tamirine yardım edilmesi ve tamir bitiminde oğlanların geri Atmeydanı Sarayı'na nakledilmesi.

Yazıldı.

Ulaşdurmak için [muh]zır kâtibine virildi. Fî 26 Şa‘bân

Galata Sarây ağasına hüküm ki:

Bundan akdem hük-m-i şerîfüm gönderilüp; "At Meydânı'nda olan sarâyun matbahı ta‘mîre muhtâc olup anda olan oğlanları Galata Sarâyı'na naklidüp muzâyaka lâzım gelür ise bir oda yapup ne vechile tedârük olduğın bildüresin." diyü emrüm olup hâlâ müşârun-ileyh mektûb gönderüp; "oğlanları Galata Sarâyı'na naklitdörmek üzre olup ammâ; kış zamânı olmağla oda binâsına henüz mübâşeret olunmaduğın" bildürmeğın; "Mezbûr sarâyun harâba müşrif olan matbahın mu‘accelen ta‘mîr ü termîm idüp dahı Galata Sarâyı'na naklolunan oğlanları yine yirlerine naklidesin." diyü fermân olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Sen dahı anda olan acemî-oğlanları ile üzerine durup At Meydânı'nda* olan harâbe matbah ta‘mîr ü termîm olunmak bâbında gereği gibi mu‘âvenet eyleyüp itmâma irişdükde Galata Sarâyı'na naklolunan oğlanları üslûb-ı sâbık üzre hâceleriyle yine kadîmî yirlerine nakleyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 26 Şa‘bân, sene: 975, der-Edirne

919

İşlediği suçlardan dolayı cezalandırılmak üzere taş gemisine konan Ankara Yörüğü kazasından Sadri'nin, emir verilmediği sürece salıverilmemesi.

Yazıldı.

Kâdirvirdi* nâm kimesneye virildi. Fî 27 Şa‘bân

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Ankara Yörüğü ve Seferîhısâr kâdîları Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ankara Yörüğü kazasından olup bundan akdem emrile taş gemisine konılan Sadrî nâm kimesne için; "Zarar-ı âmdur ve şerîr [ü] şakî vü gammâz ü şâhid-i zûrdur." diyü karyesi halkı ve etrâfında olan ahâlî-i kurâ ıtlâk olunmamasın taleb eyledüklerin" arzeyedükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrı emr-i şerîfüm olmadın ıtlâk eylemeyesin. Eger kürekde olmayup zindânda

ise sübaşıya tenbîh eylesin ki, itlâk eylemeyesin.

920 *Bkz. hkm. 836.*

Yazıldı.

Kapucılar kethudâsına virildi. Fî 26 Şa'bân

Kırkkilise beğine ve livâ-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Gurbet ü Çingâne tâyifesi ata binmeyüp ve yarak kuşanmayup fesâd üzre olmayalar. Anun gibi emre mugâyir ata binüp yarak kuşananların gereği gibi haklarından geline." diyü emrüm olmuş idi. Hâlâ tâyife-i mezbûre men'le memnû' olmayup at u kısarak besleyüp yat u yarak ilen fesâd itmekden hâlî olmadukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi tâyife-i mezbûreden emre muhâlif at u kısarak besleyüp ve kılıç u şiş ve kesük çizme ve yarma mehmûz ile gezüp fesâd ü şenâ'at üzre olanları gereği gibi tehdîd ü te'dîb idüp atların ve kısarakların satdurup memnû' olmayanları isimleriyle ve resimleriyle yazup arzeyelesiz. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur: Şöyle ki; ihmâlinüz sebebi ile tâyife-i mezbûrenün üslûb-ı sâbık üzre at u kısrağa binüp fesâd ü şenâ'at itdükleri istimâ' oluna, itâba müstehakk olursız; ana göre mukayyed olasız. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâllerinde olanları emre muhâlif rencîde itdirmeyüp ahz ü celb olunmakdan hazer idesiz ve bu hükm-i şerîfümü mahkemede sicill-i mahfûza kaydeyleyesiz ki, hâliyâ ve min-ba'd fahvâ-yı hümâyûnıyla amel oluna.

921 *Çayır zamanı yaklaştığından nevbetli çayır voynuklarının âdet-i kadîme üzere çeribaşları ve beygirleri ile vaktinde görev mahallerine gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Serrâclardan Alî'ye virildi. Fî 29 Şa'bân, sene: 975

Filibi ve Tatarbâzârı kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ çayır zamânı karîb olup nevbetlü çayır voynukları âdet-i kadîme üzere ihrâc olunup gönderilmesi lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz taht-ı kazânuzda olan voynuklardan nevbetlü çayır voynukların olıgeldüğü üzere çeribaşları ve bârgîrleri ile mu'accelen ihrâc idüp gönderesin ki, vaktiyle gelüp irişüp hıdmetlerinde olalar. Ammâ; bârgîrleri kısarak u aygır olmayup cümle bâ[r]gîr ola. Mezkûrların ihrâc u irsâli mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; vaktiyle gelüp irişmeyeler, mu'âteb olursız; ana göre mukayyed olasız.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Şumnı ve Berkofca ve Niğbolı ve Kesriye ve Rahova ve Pravadi ve Yanbolı ve Plevne ve Lofca ve Eskihişâr ve İzladı ve İvraca kâdîlarına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Sofya ve Şehirköy kâdîlarına.

Aşağıda tekrâr geçmişdür; fî 5 Ramazân-ı şerîfde.

922

Sultan Süleyman Hân Câmi Evkâfı'ndan Filibe kazasına tâbi Koyluh köyü halkının, köyleri yakınına köprü yapılması nedeniyle gelip geçenlerin zorla yiyecek-içeceklerini aldıklarını bahane ederek köylerini terkettikleri ve geri yerlerine dönmeleri teklif edildiğinde köylerinin derbent olmasını şart koştukları bildirildiğinden, köyün yerinin incelenerek derbent olmaya ihtiyaç olup olmadığının bildirilmesi.

Yazıldı.

Koyluh nâm karye halkından Radoslav nâm zimmîye virildi. Fî 27 Şa'bân, sene: 975

Paşa sancağının sol-kolı tahrîri fermân olunan Mustafâ'ya, vilâyet kâtibine hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân tâbe serâhü binâ itdüği câmi'-ı şerîfün mütevellîsi Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "evkâf-ı mezbûreden Filibe kazâsına tâbi' Koyluh nâm [karye] tarîk-ı âmm üzerinde değil iken Çâşnigîrazmağı nâm mahalde köpri yapılmak ile âyende vü revende karye-i mezbûre halkının üzerlerine konup cebren yimlerin ve yimeklelerin aldıklarından gayri ehl [ü] ıyâllerine yapışup te'addîleri olmağın firâr idüp girü yirlerine gelmek teklîf olundukda; "Karye-i mezbûre derbend olmak fermân olunursa girü temekkûn iderüz." diyü cevâb virdüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Göresiz; mevzı'-ı mezbûre mahûf u muhâtara yir olup zikrolunan karye derbend olmağa ihtiyâc var mıdır ve derbend olduğu takdîrce mahsûl-i vakfa kesr* lâzım gelür mi, yine eski hâlleri üzerinde getirilüp iskân itdürmeğe imkân var mıdır, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahi vukû'ı üzre arzeyleyesiz.

923

Pojega sancağında Brezeviç ve Sonya kaleleri ile Muyislavine Barkanı düşman vilâyetlerine yakın kayalık ve sarp yerlerde olup haydutların memlekete zarar vermesine engel teşkil ettiği halde, kale görevlilerinin bir kısmının Zigetvar ve Barça kalelerine gönderilmesi nedeniyle kalelerin boş kalıp gidenlerin geri yerlerine gelmeleri gerektiği bildirildiğinden, Zigetvar ve Barça kalelerine gönderilenlerin yerine iç kısımlarda bulunan kalelerden yeterli sayıda adam görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Ulaşdırmak için Semendire Beğiniün Kapukethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 975

Sirem Sancağı Beği Bâlî Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Pojega sancağında aksâ-yı serhadde Brezeviç nâm kal'a sa'b yirde

olup ve nehr-i Drava yalısında binâ olunan Muyislavine Parkanı'na ve nehr-i mezbûre yalısında Sonya dimekle ma'rûf kal'a küffâr-ı hâksâr vilâyetine mülâsık sa'b azmaklar kenârında vâkı' olmağla haydûd tâyifesi gelüp lâkin kal'a-i mezbûre sebebi ile Memâlik-i Mahrûse'ye zarar irişdürmeğe kâdir olmayup ziyâde nefer lâzim ü mühimm iken ağalıklar martolosları ve neferleriyle Sigetvar'a ve ana tâbi' Barça Kal'ası'na ihrâc olunup girü mukarrer olmak lâzim ü mühimdür." diyü bildürmişsin. İmdi; serhadde olan kılâ'un hıfz u hırâseti lâzimdür; anlara ihrâc olunan nefere dahlolunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sancağuna tâbi' olup iç ilde olan kılâ'dan nefer tedârük idüp ve ne makûle kal'alardan ihrâc olunmak münâsib olup ve ne mikdâr ihrâc olunduğın yazup defter idüp bildüresin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 27 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

924

Tımişvar vilâyetinin zaim, sipahi ve kale müstahfızlarının timarlarının müteferrik sancaklarda olmasından dolayı hizmet görmekte sıkıntı çekildiğinden, vilâyet tahriri sırasında timarlar dağıtılırken zaim, sipahi ve kale muhafızlarının timarlarının müteferrik sancaklardan verilmemesi.

Yazıldı.

Tımişvar'un Tîmâr Defterdârı olup vilâyet-i Tımişvar[ı] tahrîr iden Muharrem dâme mecdühûya hüküm ki:

Vilâyet-i mezbûrede olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmârün ve kılâ' müstahfızlarının tîmârları müteferrik sancaklarda olmağla bir hıdmet vâkı' oldukda iki tarafa bile eşüp edâ-i hıdmet itmeğe kâbiliyyet olmadığı ecilden tahrîr eyledüğün yirlerde vâkı' olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve gayra aslâ müteferrik sancaklarda tîmâr virilmemesin emridüp **buyurdum ki:**

Tahrîr itdüğün sancakların tîmârların emrüm üzre tevzî' itdüğünde eger za'îm ve eger sipâhî ve eger kal'a müstahfızlarıdır; tîmârların müteferrik sancaklarda virmeyüp istihkâklarına göre her birine bir sancakda tevcih ü ta'yîn eylesin.

925

Ağrıboz'da oğlu ile birlikte yeniçeri kılığında gezerek reâyaya zulmettiği bildirilen Temo'nun, gerçekten yeniçeri ise suçlarının bildirilmesi, değilse hapsedilmesi.

Yazıldı.

Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Mustafâ'ya virildi. Fî 27 Şa'bân, sene: 975

Ağrıboz beğine ve () kâdisına hüküm ki:

Hâlîyâ kazâ-i mezbûrda Temo nâm kimesne oğlı ile yeniçeri sûretinde gezüp re'âyâyâ zulm ü te'addî eyleyüp fesâd ü şenâ'tden hâlî olmaduğın i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan kimesne yeniçeri midür, ne makûle kimesnedür, re'âyâyâ zulm ü te'addîsi var mıdır, nicedür; ma'lûm idinüp vukû'ı üzre sahîh yeniçeri olup anun gibi

fesâd ü şenâ'at[i] var ise tafsîli [ile] arzidüp yeniçeri olmayup dahı yeniçeri sûretinde gezüp ol vechile fesâd ü şenâ'at itdüğü zâhir olursa habsidüp bildüresiz.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 28 Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

926 *Tımsıvar'ı tahrir eden Muharrem Bey'in tahrir ettiği yerlere ait getirdiği defterlerin kabul edildiği ve tevzi için gereken emrin verildiği; kanun üzere her yâftede beylerbeyi için bir altın, defterdar için on iki akçe aldırılması.*

Ferhâd Beğ âdemisi Kâsım'a virildi.

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Tımsıvar'un Tîmârları Defterdârı olup vilâyet tahrîr iden kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Muharrem *zîde mecdühû* tahrîr itdüğü yirlerün defterin Sûdde-i Sa'âdetüm'e götürüp Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolup makbûl-i şerîfüm olmağın tevzî' için emr-i hümayûnum virilmiştir. Her yâftede beğlerbeği için birer altın ve defterdâr için on iki akça alınmak kânûn-ı kadîm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her yâfte başına olıgelen âdet ü kânûn üzre senün tarafundan bir altın ve defterdâr için on iki akça aldurup ziyâde aldurmayasın.

927 *İran elçisi Şahkulu Sultan'ın İran tarafına gönderdiği adamına geçeceği yerlerde müdahale edilmemesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisiniün kethudâsına virildi. Fî 29 Şa'bân, sene: 975

Öte yakada yol üzerinde olan beğlere ve kâdîlara hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ' ve'l-ekâbir Şâhkulı Sultân hâliyâ; "öte cânibe maslahat için âdemin irsâl itdüğün" bildürüp; "yolda ve izde rencîde vü remîde itdürilmemek" bâbında hükm-i şerîf taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhün zikrolunan âdemisine yolda ve izde ve merâhilde ve menâzilde dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

928 *Kandıra'da kendi evinde bir şahsı öldüren ve Konrapa kazasında yakalanıp hapsedilen Mustafa'nın, mahkemesinin yapılabilmesi için Kandıra'ya gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kayd cüz'ine geçmiştir.

Bolı beğine ve Konrapa kâdîsına hüküm ki:

Kandıra kâdîsı mektûb gönderüp; "nefs-i kasaba-i Kandıra'da sâkin Mustafâ nâm kimesne kendü evinde ba'zı kimesneler ile fiskiderken Sefer (?) nacak ile urup katlidüp hâliyâ Konrapa kazâsında tutulup habsolunup bi'l-fi'l anda mahbûs olduğın" i'lâm itdüğü

ecilden beğine, kâdîsına; "Mahall-i hâdisede şer'le göresiz." diyü hükm-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr mahall-i hâdiseye gönderesin ki, ahvâli şer'le görüle.

929

İstanbul zahiresi için Ulus tâifesinden gönderilmesi istenilen koyun yerine adı geçen tâifeden kimse bulunmadığı için ihtiyat olarak yerli reâyadan tedarik edilip gönderilen koyunlardan bir kısmının vakitsiz olarak gönderilmesi sebebiyle yolda kalıp telef olduğu bildirildiğinden, İstanbul zahiresi için Ulus tâifesinden koyun alınarak mevsimi ile gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûrlara virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Kemah kâdîsı nâyibi Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "İstanbul zahîresiyçün Ulus tâyifesinden koyun ihrâcı için emr-i şerîf vârid olup lâkin tâyife-i mezbûreden bir ferd bulunmayup ihtiyâtan kadîmden koyun ihrâc olunugelmeyen yırlı re'âyâdan envâ'-ı ikdâmla dört yüz koyun ihrâc olunup Nebî ve Mustafâ nâm sipâhîlere teslim ü irsâl olunmuşdur." diyü bildürüp mezkûrlar dahı; "iki yüz elli re's koyun vâsıl olup bâkîsi vakti ile gönderilmemeğin yolda kalup zâyî' olduğın" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Ulus tâyifesinden koyunları olup şimdiye değin İstanbul zahîresiyçün kankı tâyife koyun getüregelmışler ise olgeldüğü üzre bıçağa yarar erkek koyun ihrâc idüp vakti ve mevsimi ile gönderesin. Ammâ; koyunı olmayanlara mücerred ahz ü celb için koyun salup te'addî vü tecâvüz itdurmeyüp koyunı olanlardan tedârük idüp göndermek bâbında mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

930

Ehl-i fesâd olan İstimad ve Parski adlı zimmîlerden ele geçirilen İstimad'ın mahkemesinin mahallinde yapılabilmesi için gönderildiği; davacılarıyla yüzleştirilmesi ve suçları sabit görülürse sicill sûreti ile birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi. Fî selh-ı Şa'bân

Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

"İstimad ve Parski nâm zimmîler ehl-i [fesâd] olup karyesi halkı şirret ü fesâdlarından perâkende olmuşlardır." diyü i'lâm olunup mezbûr İstimad elegetürilüp Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş ile mahallinde teftiş olunmak için gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrlardan şikâyet ider kimesne var ise muvâcehe idüp bir def'a şer'le fasl olunmayup on beş yıl terkolmayan da'vâları şer'le teftiş idüp göresin; anun gibi ehl-i fesâd olup şer'le fesâd ü şenâ'atleri sâbit olursa sûret-i sicilleri ile mezkûr mukayyed ü

mahbûs mezkûr çavuşuma koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Ammâ; hîn-i tefâtîde hakk-ı sarfîhâ tâbî' olup tezvîrden ve telbîsden ve şühûd-ı zûrdan hazer idüp kazıyyede medhali olmayanı dahlitdûrmeyüp hılâf-ı şer' iş olmakdan ihtiyât idesin.

931

Filibe ve adı geçen diğer kazaların celeb-keşân defterlerinde kayıtlı olan koyunlardan bugüne kadar gönderilmeyip bâkî kalan miktarın âcilen Edirne'ye gönderilmesi.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Defter gönderüp; "taht-ı kazânda vâkı' olan celeb-keşân defterde cümle 25.115 koyun olup altı bin iki yüz on tokuz koyun irsâl olunup on sekiz bin sekiz yüz toksan altı koyun bâkî kalduğu" i'lâm olunup zikrolunan bâkî koyun mu'accelen gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp defterün mûcebince zikrolunan bâkî koyunu mu'accelen ihrâc itdürüp aslâ bâkî komayup bî-kusûr süricileri ile mahrûse-i Edirne'ye irsâl ü îsâl itmek bâbında ikdâm u ihtimâm idüp ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; bi'z-zât mukayyed olup şöyle ki; ihmâl idesin, azl ile konılmayup gereği gibi mu'âteb olursın.

Yazıldı.

Bâlî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Zağra-i Atîk kâdîsına.

Bâkî: 7.810

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Kızılağaç Yenicesi kâdîsına.

Vâsıl: 1.695

Bâkî: 2.485

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Ilıca kâdîsına.

Vâsıl: 4.427

Bâkî: 13.208

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Radomir kâdîsına.

Vâsıl: 2.997

Bâkî: 7.968

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Tatarbâzârı kâdîsına.

Vâsıl: 580

Bâkî: 1.015

Mustafâ Çavuş'a.

Bir sûreti, Zağra-i Atîk kâdîsına.

Mevcûd: 5.884

İrsâliyye: 1.478

el-bâkî : 4.406

Mustafâ Çavuş'a zimmetlü (?). İkisi bir hükme yazıldı.

Bir sûreti, Uzuncahâsköyü [kâdîsına].

Mevcûd: 4.442

İrsâliyye: 3.531

el-bâkî : 912

932

Budun serhaddi muhafazasında olan Dergâh-ı Âli yeniçerilerin yayabaşları ile Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Beğlerbeği kethudâsına virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Budun serhaddi muhafazasında olan Dergâh-ı Mu'allâm yeniçerilerinin Südde-i Sa'âdetüm'e gelmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr itmeyüp zikrolunan yeniçeriler kullarımı yayabaşlarıyla Südde-i Sa'âdetüm'e irsâl eylesin.

933

Göle'de bulunan güherçile ve kükürtün tamamının barut yapımı için Budun'a gönderilmesi ve ne kadar güherçile gönderildiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Göle beğine hüküm ki:

Budun beğlerbeğisi mektûb gönderüp; "Bi'l-fi'l Göle'de mahfûz güherçile vü kükürdün Budun'a gelüp barut işlenmesi lâzım ü mühimdür." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda olan güherçile vü kükürdi ne mikdâr var ise yarar âdemler ile Budun'a gönderesin ve ne mikdâr güherçile gönderdiğün yazup bildüresin.

[Yev]mü's-Sebt, fî selh-ı Şa'bân, sene: 975, der-Edirne

934

Budun vilâyeti dahilindeki kalelerde daha önce dokuz bin muhafız bulunduğu, sonradan Zigetvar, Bobofça ve diğer kalelerde görevlendirilenlerle birlikte bu miktarın on iki bine çıktığı; miktarın tekrar dokuz bine indirilmesi gerektiğinden, gedik mahlûl olduğunda kimseye tevcih edilmemesi ve mevcut olmayanların gediklerinin iptal edilmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisi kethudâsına virildi. Fî selh-ı Şa'bân

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Mukaddemâ Budun vilâyetinde vâkı' olan kal'alarda tokuz bin nefer olup hâliyâ Sigetvar ve Bobofça ve sâyir kal'alar olmağla on iki bin beş yüz nefer olup kadîmden olan tokuz bin nefere indürilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi bir gedük mahlûl vâkı' oldukda kimesneye arzimeyüp ve yoklama olmazdan bir ay mukaddem mevcûd bulunanları defter idüp arzeyeleyesin ki, mevcûd olmayanların gedükleri ref' olunup tedrîcle vaz'-ı sâbıkları üzre tokuz bin nefere indürile.

935

Ankara sancağı dahilindeki suhtelerin hariçten gelen bazı suhtelerle kavga ederken üzerlerine varıldığı ve bir kısmının yakalanarak elebaşlarından ikisinin siyaset olunup diğerlerinin hapsedildiği bildirildiğinden, hapsedilenlerin Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.

Yazıldı.

Âdemisi Hasan'a virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975

Ankara beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Sancağunda sûhte tâyifesi hâricden ba'zı sûhtelerile ceng içün âlet-i harble cem' olup birbiriyle harb u kıtâl iderken üzerlerine varup iki âdemün mecrûh olup ba'zı firâr idüp on altı neferi elegendüp baş [u] buğ olandan iki neferi siyâset olunup bâkîsi habsolunmuşlardır." diyü bildürmüşsin. Mezkûrlar mukayyed ü mahbûs Südde-i Sâ'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûrları sancağın sipâhîlerinden kifâyet mikdârı âdem koşup mukayyed ü mahbûs Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin; yolda onat hıfzidüp gafflet ile gaybet itdürmekden hazer idesin.

936

Daha önce, Bosna dahilinde güherçile olup olmadığı ve güherçile işlemek için havan, dibek ve kazan bulunup bulunmadığının araştırılarak bildirilmesi hususunda gönderilen emre cevap gelmediğinden, ihmal olunmayıp bu hususun araştırılarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Brod kazâsında Branik Kal'ası Dizdârı Ya'kûb'a virildi. Fî selh-ı Şa'bân, sene: 975

Bosna kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ güherçile husûsında muzâyaka olmağın bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Ol semtlerde güherçile ve hevân u dibekleri ve kazganları var mıdur; tettebbu' u teccüss eyleyüp mufassal ü meşrûh yazup arzidesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdi. Ol emr-i şerîfüm mücebince haber vârid* olmamağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup emr-i sâbık üzre tettebbu' idüp ol vilâyetlerde güherçile ma'deni var mıdur ve şimdiye değin güherçile işlenmiş midür ve hevân u dibekleri ve kazganları var mıdur; tamâm gavrine irişüp ve işlendiği takdîrce hâsılı masrafına iktifâ ider mi; vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâhele itmeyüp onat vechile mukayyed olasın.

937

Kızılca müsellemler tâifesi ile Çingâne müsellemlerinin, ellerinde bulundurdıkları çiftliklerini sipahi yerlerinden ilhakla genişlettikleri, şayet Çingene müsellemleri de sipahi timarları gibi tahrir olunursa büyük ölçüde zevâyid ortaya çıkacağı bildirildiğinden, müsellemler yerlerinin ölçümünün yapıp yapılamayacağı ve müsellemler yerlerine konan reâyanın şimdiye kadar kimler tarafından zaptedildiğinin iyice araştırılıp bildirilmesi.

Yazıldı.

Vilâyet kâtibi âdemisine virildi. Fî selh-ı Şa'bân

Çirmen sancağın tahrîr iden Mehmed'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Zağra-i Eskihsâr kazâsında tahrîre şürû' olundukda Kızılca müsellemler tâyifesinin tasarrufında olan birer çiftlik yirleri kânûndan ziyâde olup ve Çingâne müsellemlerinin çiftlikleri haylî zamândan berü tahrîr olunmayup ve sipâhî tâyifesi tebdîl olup müsellemler yirli olup firâr etmekle sipâhînin a'lâ yirlerin alup kendülerün çiftliklerine ilhâk idüp müsellemler toprağı günden güne ziyâde vü a'lâ olup sipâhî toprağı cüz'î kalmışdur. Hattâ ba'zı müsellemlerün tasarruflarında olan yirleri yılda elli-altmış müd öşr virür ve ba'zılarının çiftlikleri sınırında ikişer-üçer köy konup dâyimâ sipâhîler ile sınır nizâ'ından hâlî olmadıkları ecilden şöyle ki; sipâhî vü zü'amânun tîmârları yazıldukca zikrolunan Çingâne müsellemleri dahı tahrîr olup yirleri mesâha oluna, küllî zevâyid zuhûra gelüp ahvâl-i re'âyâ vü berâyâ tashîh olunmak mukarrerdür." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; vilâyet-i Anadolu'daki gibi Rûmili müsellemlerinin yirleri

mesâha olunmak kâbil midür ve müsellemler yirlerine konan re'âyâyı şimdiye değin kim zabtidüp ve bi'l-fi'l kimün zabtındadır, nicedür; künhiyle ahvâle vâkıf olup dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

938 *Südde-i Saâdet'e gelen İran elçisi Şahkulu Sultan'ın adamlarından Sadreddin'in Çoban Köprüsü'nde konakladığı sırada eşyalarının çalınması olayının fâillerinin yakalanıp çalınan eşyalarının bulunması.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisinin kethudâsına virildi. Fî selh-ı Şa'bân

Erzurum beğlerbeğisine ve Pasin kâdîsına hüküm ki:

Şark cânibi[n]den ilçilik ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelen Şâhkulı Sultân âdemlerinden Sadreddîn nâm âdemi; "Çobânköprüsü'nde konukda haylî esbâbı sirka olunduğın" bildürüp; "müttehem ü mazınna olanlardan teftîş olunmak" bâbında hükm-i şerîfüm taleb olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr karyeden ve ehl-i fesâd olanları tettebbu' u tefahhus idüp mezbûrun elinde olan defterinde sirka olunan esbâbından kimesnenün elinde alâym bulunursa mâ'adâsın dahı şer'le buldurup sâbit olan esbâbın bî-kusûr alıvirüp bi'l-cümle ehl-i fesâdı elegetürüp esbâblarını zuhûra getürmek bâbında mukayyed olasız. Ammâ; bu bahâne ile kendü hâlinde olana hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneyi dahlitdürmeyüp* bî-vech rencide itdirmeyesiz. Sârik sipâhî ise habs ü arz idüp değil ise şer'le lâzim geleni icrâ eylesesiz.

939 *Bazı ehl-i fesâdın kız ve oğlan çekip hırsızlık yaptıkları, yakalandıklarında şer'an siyaset edilemedikleri için de faaliyetlerini giderek arttırdıkları bildirildiğinden, bu gibilerin kimler olduklarının ve işledikleri suçlarının ayrıntılı olarak sicil edilip küreğe gönderilmesi; kız ve oğlan çekip sığır çalanların ise şer'an gerektiği şekilde cezalandırılması.*

Yazıldı.

*Kethudâsı Keyvân'a virildi. Fî gurre-i Ramazân**

Akkirman Beği Hasan Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "erbâb-ı vazâyifden ve levend tâyifesinden ba'zı ehl-i fesâd avret ü oğlan çeküp ve hargele vü sığır sürüp şer'le tazmînden gayri nesne lâzim olmamağla siyâsete cür'et olunmamağın ehl-i fesâd ziyâde olup vilâyet halkına küllî zarar olur; bu makûle ehl-i fesâddan şer'le fesâdı zâhir olanun hakkından gelinmeleri" husûsın arzyleyüp lâkin fesâdı zuhûr iden ne makûle kimesnedür ve ne vechile zararları vardır; hakîkatı ile ma'lûm olmak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin; anun gibi fesâdı zuhûr iden ne makûle kimesnelerdür; isimleriyle cerîmelerin defter idüp aslı ve künhi ile yazup sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup küreğe konılmak için irsâl eylesesin ve kız u avret ü oğlan çeken kimesnelerün dahı

vech-i meşrûh üzre avret ü oğlan çeküp ve sığır sirka eyledükleri şer‘le sâbit olup huccet olunduktan sonra ehl-i fesâd sipâhî ise habsidüp değil ise şer‘le lâzım geleni icrâ eylesin. Cürm-i galîzî olmayanları sûret-i sicilleriyle emrüm üzre küreğe gönderesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî gurre-i Ramazân, sene: 975, der-Edirne

940

Eskihisar Zağrası'nda Bâzârlı adlı şahısta bulunan beş yüz koyunun Matbah-ı Âmire ihtiyacı için sahibi veya vekilleri aracılığıyla gönderilmesi; ayrıca kaza dahilinde kesime yarar haymâne koyun varsa onların da Edirne zahiresi için gönderilmesi.

Yazıldı.

Pervâne Çavuş'a virildi.

Ba‘dehû Çavuş-zâde Hasan'a virildi.

Eskihısâr-ı Zağra ve Zağra Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Eskihısâr Zağrası'nda Bâzârlı nâm kimesnede beş yüz koyun olup Matbah-ı Âmirem levâzimi için sâhibi veyâ vekîli ile ber-vech-i isti‘câl irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te‘hîr u terâhî itmeyüp zikrolan koyunu sâhibi veyâ vekîli ile sürüp âdem koşup mu‘accelen gönderesiz ki, muzâyaka def‘ olup sâhiblerine sebep-i ticâret ola ve andan gayri taht-ı kazânuzda bıçağa yarar ne mikdâr erkek haymâne koyun bulunursa anları dahı mahrûse-i mezbûre zahîresiyçün sürdürüp gönderesiz. Koyun husûsı mühimmâtıdır; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesesiz; sonra mes‘ûl olursız. Ammâ; bu bahâne ile koyunu olmayanı ahz ü celb için rencîde itdürmeyüp kimesnenün akçası alınmakdan ziyâde hazer eylesin ki, sonra netîcesi size âyid olur. Ana göre mukayyed olasız ve ne mikdâr koyun gönderildiğin defter idüp mühürleyüp bildüresiz ki, ana göre taleb oluna.

941

İpsala'da kışlayan dört-beş bin civarındaki koyunlar ile kaza dahilindeki bıçağa yarar haymâne koyunların sahipleri veya vekilleri vasıtasıyla Edirne zahiresi için gönderilmesi.

Yazıldı.

Ahmed Çavuş'a virildi. Fî gurre-i Ramazân

İpsala kâdîsına hüküm ki:

İpsala kazâsından dört-beş bin mikdârı koyun kışlayup hâliyâ ol koyunları mahrûse-i Edirne zahîresiyçün gelmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, te‘hîr itmeyüp bi‘z-zât mukayyed olup zikrolunan koyunları mahrûse-i Edirne'ye sâhibleri veyâ vekilleri ile sürdürüp yanlarınca âdem koşup gönderesin ki, koyun bâbında olan muzâyaka def‘ olup sâhiblerine sebep-i ticâret ola ve bunlardan gayri taht-ı hükûmetünde bıçağa yarar ne mikdâr erkek haymâne koyun bulunursa anları dahı

mahmiyye-i mezbûre zahîresiyçün sürdürüp gönderesin. Koyun husûsı mühimmâtıdır; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin; sonra mes'ûl olursın. Ammâ; bu bahâne ile koyunu olmayanı ahz ü celb için rencide itdirmeyüp kimesnenün akçası alınmakdan ziyâde hazer eylesin ki, sonra netîcesi size âyid olur; ana göre mukayyed olasın ve ne mikdâr koyun gönderildiğün defter idüp mühürleyüp bildüresin [ki], ana göre taleb oluna.

942 *İskenderiye'de sancakbeyi ve dizdar adına sahte arzlar yazıp hisar gedikleri verdiği bildirilen Mehmed bin Ali'nin yakalanması ve suçu sabit olursa küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Durağ'a virildi.

İskenderiyye sancağı beğine ve kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem İskenderiyye kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mehmed bin Alî nâm kimesne sancakbeği vü dizdârı nâmına tezvîr arzlar yazup hisâr gedüklerin virür." diyü arzitmeğün; "Elegetürüp sâbit olursa küreğe koşula." diyü hükm-i şerîf virilüp gaybet itmeğün elegendemeyüp hâlâ gelüp girü tezvîr ü telbîsden hâlî olmadığı i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresiz; arzulunduğı gibi olup vech-i meşrûh üzre tezvîr ü telbîsi şer'le sâbit olursa sûret-i sicilleri ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe koşula.

943 *Suçlarından dolayı hapsedildiği halde subaşı tarafından salıverildiği bildirilen Mehmed bin Kâsım'ın, subaşıya buldurtularak gönderilen çavuşa teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi.

Vize sancağı beğine ve Silivri kâdîsına hüküm ki:

Mehmed bin Kâsım nâm kimesne ehl-i fesâd ü şenâ'at olup bundan akdem fesâdı zâhir olmağla tutulup habsolunup hâlâ sübaşı habsden ıtlâk itdüğü i'lâm olundu. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ferhâd vardukda, bi'z-zât mukayyed olup zikrolunan ehl-i fesâdı her kim ıtlâk itmiş ise teklîf idüp buldurup dahi mukayyed ü mahbûs mezkûr çavuşuma teslim eylesin.

944 *Tımsıvar'da tahriri yapılan yerlerin tevziinin de Tımsıvar Timarları Defterdarı Muharrem tarafından yapılması.*

Yazıldı.

Ferhâd Beğ'e virildi. Fî gurre-i Ramazân

Tımsıvar Tîmârları Defterdârı olup vilâyet-i mezbûre tahrîri fermân olunan Muharrem

zâde mecdühûya hüküm ki:

Hâliyâ emrüm üzre tahrîr itdüğün yirlerün defterlerin getirüp Südde-i Sa'âdetüm'e teslîm idüp Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolundukda vilâyet-i mezbûrenün tevzî'ın dahı sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre tahrîr itdüğün yirlerün tevzî'ına dahı mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat eyleyesin.

945

Bkz. hkm. 958.

Yazıldı.

Vidin beğine ve İsfirlik kâdîsına hüküm ki:

Sen ki İsfirlik kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "hâlâ Bana'da mütemekkin olup kazâ-i mezbûrede tîmâra mutasarrıf olan Hasan şirret ü şekâvet ile meşhûr olduğundan gayri âlet-i harbile ve iki nefer hıdmetkârıyla tîmârında sâkin Toğancı Dimo nâm zimmînün evine girüp te'addî itdükde meclis-i şer'a gelüp sipâhî-i mezbûr[ı] şer'a da'vet itdükde itâ'at-i şer' itmedüğün" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrun ahvâlin teftîş idüp göresin; mezkûrun itâ'at-i şer' itmedüğü vâkı' ise ve tîmârı ne mikdâr ise yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzidesin ki, tîmârı âhara virile.

946

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin türbesi yanında inşa ettirilen dört adet tâbhânenin ihtiyaçları için vakfedilen köylerin ve mezraaların eski sınırlarının bozulduğu ve bazı şahıslar tarafından zaptedilerek vakıf malına zarar verildiği bildirildiğinden, bu durumun önüne geçilmesi ve bozulan sınırların eski haline göre yeniden tesbit edilmesi.

Yazıldı.

Mütevellîsi Hasan Beğ'e virildi. Fî 3 Ramazân, sene: 975

Silifke ve Karıtaş ve Ermenak kâdîlarına hüküm ki:

Konya'da âsûde olan Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî *kuddise sirruhûnun* mezârında binâ olunan beş bâb tâb-hânelerün ta'âmiyyesiycün vakfolan karyelerün ve mezra'aların kadîmî sınırları bozulup gitmekle ba'zı kimesneler fuzûlî yirler tasarruf idüp mahsûl-i vakfa noksân lâzım geldiği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, Hızâne-i Âmirem defterdârlarınun imzâlarıyla olan defterde müşârun-ileyhün tâb-hânesine vakf kaydolunan karyelerün ve mezra'aların bi'd-defe'ât üzerlerine varup dahı kadîmden ma'mûlün-bih olan sınırların sika vü mu'temedün-aleyh olan ehl-i vukûfdan teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fi'l-vâkı' kadîmden mümtâz ü mu'ayyen ma'mûlün-bih sınırı bozulmağla vakf toprakda olan yirlerden ve mezra'alardan fuzûlî kimesne yir tasarruf idüp vakfa zarar itdükleri sâbit ü zâhir olursa ol makûle yirlerün girişi vakfa hükmidüp dahı kadîmden mümtâz ü mu'ayyen ve ma'mûlün-bih olan sınırına bozulmuş âlâmetlerin girişi vaz' itdürüp bir vechile mümtâz ü mu'ayyen kılasın ki, kimesne

zikrolunan kurâ vü mezâri'un mümtâz ü mu'ayyen sınırı içinde olan yirlerine şer'a ve kânûna muhâlif fuzûlî dahlitmek ihtimâli olmaya.

947 *Hacı Minnet adlı azebe koşularak Kavala kaptanına küreğe gönderilen kırk beş suçlunun geçeceği yerlerde gerekli emniyetin sağlanması.*

Yazıldı.

Ahmed Re'îs'e virildi.

Mahrûse-i Edirne'den Kavala'ya varınca yol üzerinde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ azeblerden Hâcî Minnet nâm kimesne ile kırk beş nefer mücrim Kavala kapudânına küreğe teslim olunmak için irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı kazâsına vâsıl olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde beklemek için kifâyet mikdârı âdem çıkardup bekletdüresiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; onat vechile mukayyed olup ihmâlden hazer idesiz.

948 *Rodos Boğazı'nın korunması için tahsis edilen altı adet hâssa kadirgada görevlendirilmek üzere, Menteşe sipahilerinden iki yüz sipahi tayin edilerek defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Âdemisi İlyâs'a virildi. Fî

Anatolî beğlerbeğisine hüküm ki:

Rodos Sancağı Beği Yahyâ dâme izzühû mektûb gönderüp; "Rodos Boğazı'nun hıfz u hırâsetiyçün konılan altı pâre hâssa kadirgalara her sâl livâ-i Menteşe sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî virilügelmeğin bu sene dahı üslûb-ı sâbık üzre livâ-i Me[n]teşe'den iki yüz nefer sipâhî recâ eyledüğün" bildürmüş. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu sene dahı üslûb-ı sâbık üzre livâ-i Menteşe'den iki yüz nefer sipâhî ihrâc idüp müşârün-ileyhün yanına gönderesin. Ammâ; ihrâc olunan sipâhîleri defter idüp defterün birin yanında alıkoyup birin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

949 *Daha önce Antalya Kalesi'nin tamirinde görevlendirilen iki kadirga ve bir taş gemisi yeniden aynı hizmette istihdam edilirse, boğaz muhafazasında güçlük çekileceği, ayrıca anılan taş gemisiyle Rodos Kalesi'nin tamire ihtiyaç gösteren yerlerine taş dökülmesi gerektiği bildirildiğinden, taş dökülmesi gereken yerlere taş getirilip dökülmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Rodos beğine hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "Sâbıkâ Antâliyye Kal'ası meremmâtıyçün Rodos muhâfazasında olan hâssa kadırgalardan iki pâre kadırğa bir kıt'a taş gemisiyle ta'mîr ü termîm fermân olunmağın bir mikdâr yiri ta'mîr olunmuşdur. Ammâ; bu def'a ol taş gemisiyle ta'mîri fermân olunursa gemiler tefrika olmağla boğaz muhâfazasında küllî muzâyaka çekilür ve Kal'a-i Rodos'un ba'zı yirleri harâba müteveccih olmuşdur; zikrolan taş gemisiyle ve hâssa kadırgalarıyla termîm ve dökündi lâzım gelür yirlerin görüp taşlar dökilecek olursa sonra zahmet çekilür." diyü arzitdügün ecilden **buyurdum ki:**

Arzeyledüğün üzre taş dökilmek lâzım ü mühimm olan yire taş getürdüp vech ü münâsib görildüğü üzre taş dökesin.

950

Tahriri yapılan Filibe, Tatarcık ve bazı kazalarda Beytülmal eminlerinin değirmen, bağ, bahçe, mirî yaylak, çayır vb. yerleri fahiş fiyatla satarak temessük verdikleri, zeamet ve timarlarda epey zevâyid ortaya çıktığı bildirildiğinden, bu hususların araştırılarak ayrı ayrı defter edilip tahrir tamam olduktan sonra arzolanması.

Yazıldı.

Âdemisi Velî'ye virildi.

Tağyîr olunup aşağıda tekrâr geçmiştir.

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup sağ-kol cânibin tahrîr iden Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "tahrîr emrolunan kâdîlıklarda ba'zı değirmen ü bağ u bağçe vü ev ü çayır ve ba'zı mezâri' ve ba'zı yirleri vakf-nâmeleri ve hucec-i şer'ıyyeleri olmayup ve isbâta kâdir değil iken mülkiyyet* tarîkıyla Filibe ve Tatarcık kâdîlarında ve gayride mevkûfât ve Beytü'l-mâl emînleri cânib-i mîrîden ba'zı yirleri ve yaylakları ve mer'âları ve ba'zı kebe* dinkleri* ve bunun emsâli yirleri ba'zı kimesnelere ber-vech-i tapu gabn-i fâhiş ile satup temessük virüp hâlâ ol yirlere ba'zı kimesneler küllî tapu ile tâlib olup ve tahrîr itdüğün ze'âmet ü tîmârlarun hîn-i tahrîrde haylî ziyâdeleri zâhir olduğın" i'lâm eylemişsin. **Buyurdum ki:**

Mevkûfât ve Beytü'l-mâl emînleri cânib-i mîrîden ol vechile gabn-i fâhiş ile virdükleri husûsı tettebbü' idüp her mâtdeyi aynı ile defter idüp arzeyleyesin; sonra emrüm mücebiyle amel eylesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol makûle yirleri ve yaylakları ve gayriyi ve ziyâde çıkan ze'âmet ü tîmârlar husûsında defter tamâm olup Dergâh-ı Mu'allâm'a arzolandukda, ol bâbda dahi emrüm ne vechile sudûr iderse mücebi ile amel eylesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 2 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

951 *Edirne'ye zahire ve susam getirenlerle engel olunması nedeniyle zahire sıkıntısı çekildiğinden, Edirne'nin ihtiyacı giderilmeden başka yerlere zahire ve susam gönderilmemesi.*

Yazıldı.

Edirne Muhtesibi İdrîs Beğ'e virildi. Fî 6 Ramazân

Edirne ve Çirmen ve Dimetoka ve Ferecik ve İpsala ve Keşan ve Ergene ve Babaeskisi ve Hâsköy kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ; "mahrûse-i Edirne'ye zahîre vü sisam getürenlere ol cânibden ba'zı kimesneler mâni' olmağla Edirne'de zahîre vü sisama muzâyaka çekildüğün" mahrûse-i mezbûre muhtesibi i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi zahîre vü sisamı hâric-i vilâyete iletmeyüp mahrûse-i Edirne için getürenlere kimesne mâni' olmayup ve zahîre getüriciler kifâyet mikdârı almadın hâric-i vilâyete virmeyeler. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh hılâf-ı emr nizâ' idüp mahrûse-i Edirne ve İstanbul zahîresine mâni' olalar, anun gibileri isimleri ve resimleri ile arzoluna ki, haklarından geline. Zahîre husûsı ehemmi-umûrdandır; mukayyed olup ihmâlden* hazer eyleyesiz. Şöyle ki; ihmâl ü müsâhele oluna, itâb olunmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

952 *Şam vilâyetinin tevziini yapmakla görevli olan Trablus kadısı Şeyhî'nin Trablus'un tahririne başlamayıp tahriri ertelemesi.*

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

Vilâyet-i Şâm tevzi'ı fermân olunan Trablus Kâdîsı Mevlânâ Şeyhî'ye hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Trablus sancağının tahrîri" dahı fermân olunmuşdı. İmdi; livâ-i mezbûr semtün olmayup ba'îd olmağın te'hîr olunmasının emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre livâ-i mezbûrun tahrîrine mübâşeret itmeyüp te'hîr eyleyesin.

953 *Şam vilâyetinde tahriri tamamlanan yerlerin tevzii hizmeti ile Şam defterdarının görevlendirildiği.*

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân

Şâm defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ senün istikâmet ü maslahat-güzârlığıne i'timâd-ı hümâyûnum olmağın ol vilâyetün ehl-i vukûfı olduğun ecilden vilâyet-i Şâm'un müceddeden kitâbet olunan yirlerinün tevzi'ı hıdmetin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre zikrolunan yirlerün tevzî'ına kemâl-i istikâmet ü adâlet ile mübâşeret eyleyüp itmâm-ı maslahat idesin.

954

Trablus kadısı olup Şam timarlarını tevzie memur olan Mevlânâ Şeyhî ve Kâtibi Zeynî'nin rüşvet alarak görevlerini suistimal ettikleri duyulduğundan, bu hususun iyice teftiş olunup neticenin ayrıntılı olarak arzedilmesi.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

Şâm kâdisına ve Şâm defterdârına hüküm ki:

Vilâyet-i Şâm'un tevzî'ı fermân olunup Trablus Kâdisı Mevlânâ Şeyhî ve Kâtib Zeynî tevzî' husûsında sipâh tâyifesinden küllî nesne ekleyeyüp ahz ü celb itdükleri istimâ' olunmağın mezbûrların ahvâli yirlü yirinden tefahhus olunup ale't-tafsîl arz olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup husûs-ı mezbûrî yirlü yirinden onat vechile teftiş ü tefahhus eyleyüp fi'l-vâkı' sipâh tâyifesinden ol vechile nesne ekl ü bel' itmişler midür ve ekl ü bel' itdükleri ne makûle yirlerden olup ve ne asıl kimesnelerdendir; tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh defter eyleyüp arzidesiz. Husûs-ı mezbûr mahall-i ihtimâmdur; kemâl-i adâlet ile mukayyed olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunup kimesneye zulm ü hayf olmakdan ictinâb idesiz; hakîkatî üzre yazup bildüresiz.

955

Mekke-i Mükerrreme'ye etraftan gelen altın kandillerin tartılıp deftere kaydedilerek iyi bir yerde muhafaza edilmemesi sebebiyle zâyî olduğu, mum kâfurı ile zeytin yağının da gereken yerlere sarfedilmediği duyulduğundan, mum kâfurı ile zeytin yağının israf edilmemesi ve mevcut altın ve gümüş kandillerin de miktar ve ağırlıklarının sicile kaydedilerek Dergâh-ı Muallâ'ya ayrıntılı olarak bildirilmesi.

Yazıldı.

Muhîb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Ka'be-i Müşerreffe kâdisına hüküm ki:

Mekke-i Mükerrreme şerrafefa'llâhü te'âlâya etrâfdan ba'zı altın kandiller gelüp anun gibi kandiller veznolunup sicill olduktan sonra hıfzolunmak âdet-i kadîme iken hâlâ hıfzolunmamağla ba'zıları zâyî olduğu ve şem' kâfurı ve zeyt yağı mahalline sarfolunmadığı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi etrâfdan gelen kandilleri âdet-i kadîme üzre veznitdürüp ne mikdâr idüğün sicill eyleyüp olıgeldüğü üzre muhkem hıfz eyleyüp arz eylesin; zâyî u telef olmakdan ihtirâz idesin ve şem' kâfur ve zeyt yağın dahı mahalline sarfeyleyüp isrâf u itlâf itdürmeyesin ve ne mikdâr mevcûd altın u gümüş kandiller olup ve veznleri ne mikdâr olduğın ve ne makûle mahalde hıfzolunup ne vechile

tedârük olunduğın mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

956

Edirne'de et muzayakası olup Filibe, Yanbolu, Ruskasrı, Ahyolu ve Kırkkilise kazalarındaki bakâya kalan koyunların sürücülerıyla birlikte hemen gönderilmesi emrolunduğu halde hâlâ gelmediğinden, bakâya koyunların derhal gönderilmesi.

Yazıldı.

Murâd Çavuş'a virildi. Fî 2 Ramazân, sene: 975

Filibe kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Celeb koyunu henüz gelüp irişmeyüp et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın taht-ı kazânda vâkı' olan bâkî koyunu süricileri ile bî-kusûr ber-vech-i isti'câl irsâl ü îsâl eylesesin." diyü emrüm olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm muktezâsınca henüz sürilüp gelmemeğe bâ'ıs ne olmuşdur ? Mu'accelen mukayyed olup nâyiblerünle ve süricilerine bî-kusûr gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp hükm-i sâbıkum muktezâsınca vâkı' olan bâkî koyunu bî-kusûr süricileri ile ve nâyibün ile mu'accelen irsâl eylesesin. Şöyle ki; celeb tâyifesi defter mücebince ta'yîn olunan koyunların süricileriyle ber-vech-i isti'câl irsâl itmekde ihmâl eyleyeler, koyunların yitişdirmeyen celebleri kefilleri ve süricileri ile nâyibüne koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Şöyle ki; bu def'a dahı ihmâl oluna, her vechile mu'âteb olman mukarrerdür; ana göre mukayyed olasın.

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Yanbolı ve Ruskasrı ve Ahyolu ve Kırkkilise kâdîlarına.

957

Bkz. hkm. 937.

Yazıldı.

Âdemisi Müstedâm'a virildi.

Sâbıkâ Tıмышvar Defterdârı iken hâliyâ sağ-kol tahrîrine me'mûr olan Mehmed'e hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Zağra-i Eskihısâr kazâsında tahrîre şürû' olundukda Kızılca müsellemler tâyifesinün tasarruflarında olan birer çiftlik yirleri kânûndan ziyâde olup ve Çingâne sancağı müsellemlerinin çiftlikleri haylî zamândan berü tahrîr olmayup sipâhî toprağından çiftliklerine haylî yir ilhâk idüp çiftliklerinden yıldan yıla elli-altmışar müd öşr alınur. Şöyle ki; sipâhî vü zü'amânun tîmârları yazıldukda zikrolan Çingâne müsellemleri dahı tahrîr olunup yirleri mesâha oluna, küllî zevâyid zuhûra gelüp ahvâl-i re'âyâ vü berâyâ tashîh olunmak mukarrerdür." diyü arzitedüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; vilâyet-i Anadolu'da[ki] gibi Rûmili müsellemlerinin yirleri

mesâha olunmak kâbil midür ve müsellemler yirlerine konan re'âyâyı şimdiye değin kim zabtidüp ve bi'l-fi'l kimün zabtındadır, nicedür; künhiyle ahvâle vâkıf olup dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

958 *Şirret ve şekâvetle meşhur olup Doğanlı Dimo'nun evine silâhla girdiği ve şer'-i şerîfe davet edildiğinde icabet etmediği bildirilen Bana kazasında timara mutasarrıf olan Hasan'ın teftiş olunması; ehl-i fesâd olduğu sabit olursa Südde-i Saâdet'e arzedilmesi.*

Yazıldı.

[Muh]zır kâtibine virildi.

Vidin sancağı beğine ve İsfirlik kâdîsına hüküm ki:

Sen ki İsfirlik kâdîsısın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "hâlâ Bana'da mütemekkin olup kazâ-i mezbûrda tîmâra mutasarrıf olan Hasan şirret ü şekâvet ile meşhûr olduğundan gayri âlet-i harble ve iki nefer hıdmetkârıyla tîmârında sâkin Toğanlı Dimo nâm zimmînün evine girüp te'addî itdükde meclis-i şer'a gelüp sipâhî-i mezbûr şer'a da'vet itdükde itâ'at-i şer' itmedüğün" i'lâm itmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Mezkûrun ahvâlin muktezâ-yı şer'-ı şerîf üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûr Hasan ehl-i fesâd ü şenâ'at olduğu sâbit ü zâhir olup şer'a da'vet olundukd[a] itâ'at-i şer' eylemedi ise vukû'ı üzre mufassal ahvâlin ve tasarrufında olan tîmârınun mikdârın yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin ki, tîmârı âhara virile.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 3 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

959 *Buhurcu Süleyman bin Bahşı'nın Ravza-i Mutahhara için işlediği buhurun Mısır'a gönderildiği; geciktirilmeyip zamanında yerine ulaştırılması.*

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de Resûlu'llâh *salla'llâhü aleyhi ve sellem* hazretlerinin Ravza-i Mutahhereleri'nde Buhûrcı olan Süleymân bin Bahşı haste olup kendü bi-nefsihî varup edâ-i hıdmet itmeğe iktidârı olmadığı ecilden kendü yirinde kalup Ravza-i Mutahhere için işlediği iki sanduk üç bin altmış aded buhûr sana irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan buhûrları mevsimi ile Ravza-i Mutahhere'ye irsâl ü îsâl eyleyesin.

960

Buhurcu Süleyman bin Bahşı'nın Ravza-i Mutahhara için işlediği buhurun zamanında yerine ulaştırılmak üzere Mısır'a gönderilmesi için yeniçeri ağasına gönderildiği.

Yazıldı.

Bu dahi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Resûlu'llâh *salla'llâhü aleyhi ve sellem* hazretlerinin Ravza-i Mutahhereleri'nde Buhûrcı olan Süleymân haste olup bi-nefsihî edâ-i hıdmet itmeğe iktidârı olmadığı ecilden kendü bunda kalup Ravza-i Mutahhere için işlediği iki sanduk içinde üç bin altmış adet buhûr Mısır beğlerbeğisine gönderilmişdür ki, mevsimi ile mahalline irsâl ü îsâl eyleye.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp zikrolunan buhûrları müşârun-ileyhe irsâl ü îsâl eylesin.

961

Kapıağası Cafer Ağa Evkâfı Mütevellisi İbrahim'in adamlarına vakfın Antakya'da bulunan hanları için Vulçitrın'dan kurşun almak istediklerinde kimsenin müdahale etmemesi.

Yazıldı.

Kapuağası Evkâfı Mütevellîsi İbrâhîm'e virildi.

Vulçitrın beğine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kapum Ağası iken fevtolan Ca'fer'ün Evkâfı Mütevellîsi olup ze'âmet tasarruf iden İbrâhîm *zîde kadruhû* Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp müteveffâ-i müşârun-ileyhün Antâkiyye'de vâkı' olan hânlarına kurşun lâzım olmağın Ma'den Emîni olan David nâm Yehûdî'ye seksen bin akça virilüp hâlâ âdemleri varup lâzım olan kurşunu almalı oldukda kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i şerîfüm taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Âdemleri varup vech-i meşrûh üzre kifâyet mikdârı kurşun almalı oldukda mâni' olmayup kimesne dahl ü ta'arruz eylemeyeler.

962

Kapıağası Cafer Ağa Evkâfı Mütevellisi İbrahim'in gönderdiği adamlara vakfın Antakya'da bulunan hanları için satın aldıkları kurşunu Selanik'e getirip gemiye koyup nakletmek istediklerinde engel olunmaması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Selanik beğine, kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem Kapum Ağası iken fevtolan Ca'fer'ün Evkâfı Mütevellîsi olup ze'âmete mutasarrıf olan İbrâhîm *zîde kadruhû* gelüp; "müteveffâ-i müşârun-ileyhün Antâkiyye'de vâkı' olan hânlarına kurşun lâzım olmağın vakfı akçasından Ma'den Emîni olan David nâm Yehûdî'den seksen bin akçalık mikdârı kurşun alup getirüp mahmiyye-i

Selanik'de navlun ile gemiye koyup Antâkiyye'ye varup gitmek istedikde kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i şerîfüm" taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrun âdemlerinden zikrolunan kurşunu Selanik'e getürüp navlun ile gemiye koyup Antâkiyye'ye alup gitmek istediğinde bî-vech kimesneye dahl ü ta'arruz itdirmeyesiz.

963

Ehl-i fesâd oldukları ve Martolos Ağası Ferhad'ı öldürmeye kasdettikleri bildirilen şahısların ellerine birer arz verilerek Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri; sabit olan suçlarının da sicil olunarak arkalarından arzedilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 4 Ramazân, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ yazılan nefere Re'îs olan Bâyezîd Kethudâ'ya tâbi' Yûsuf ve Budun'da kul-karındaşı olan Ca'fer ve ma'zûllerden Yûsuf'a tâbi' Velî ve martoloslardan Hasan Ağa'ya tâbi' Kürekci Yako ve Velî Ağa'ya tâbi' İvan ve Hasan Ağa'ya tâbi' mezbûr Yako'nun karındaşı Kozdan ve Ferhâd Ağa'ya tâbi' Yovan ve Receb Ağa'ya tâbi' bir kimesne dahı ziyâde ehl-i fesâd olup her fesâdda bile bulunduklarından gayri Martolos Ağası olan mezbûr Ferhâd'un bî-günâh katline kasdeyledükleri i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Receb Ağa'ya tâbi' olan kimesneyi dahı hufyeten* tetebbu' idüp ber-mûceb-i şer'-ı kavîm dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar ehl-i fesâd ü şenâ'at olup ve mezbûr martolos ağasının katline kasdeyledükleri şer'le sâbit ü zâhir olursa her birinün eline birer tarîk ile arz virüp dahı akablerince her birinün üzerinde sübût bulan fesâd ü şenâ'atin mufassal ü meşrûh yazup bildüresin.

964

Yapılması emrolunan Payas Kalesi hakkında gönderilen mektubun alındığı; kalede istihdam edilecek ırgad vs. ile zahire ihtiyaçlarının etraf sancaklardan tedarik edilmesi; ayrıca kalenin, düşmanın denizden top ile vuramayacağı münasib bir yerde, kale duvarının da dört zirâdan eksik olmayıp topa dayanacak şekilde inşa olunması.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

Adana Beği Dervîş Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mektûb gönderüp; "binâsı fermân olunan Payas Kal'ası'nun üzerine varılup kal'a ve sâyir binâ olunacak yerler tetebbu' u tecessüs olunup ve aslı ile resmolunup kereste için Uzeyr sancağı beğine vârid olan hükm-i şerîf ve kâdîsına ve boy beğine ve il kethudâsına mü'ekked mektûblar gönderilüp tenbîh olunup ve Dervîş Kethudâ binâ mühimmâtı için taşcı vü kireçci ve masârifine Hazîne'den fermân olunan altunun getirilmesiçün Haleb'e gönderilüp gelmek üzredür; geldükde binâyâ mübâşeret olunup

binâ kâr-nâmesi ve binâ ahvâli tesvîd olunup mezbûr Dervîş Kethudâ ile irsâl olunur ve ırgad bâbında muzâyaka olup Uzeyr ve Adana sancaklarından ırgad tedârük[i] için ve binâ hizmetinde olan bennâ vü ırgadun zahîreleri" husûsın arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzitdüğün üzre Adana sancağından ve Sis ve Uzeyr sancaklarından ve gayri binâyâ karîb olan yirlerden nevbet ile ırgad getürdüp ve binâ üzerinde olanların zahîresiyçün eger kassâb ve eger etmekci vü aşcı ve eger gayri mühimmâtur; zikrolan sancaklardan be-nevbet ile getürdüp hizmetlendüresin ve binâ olunacak kal'a dîvârının eni dört zirâ'dan eksük olmaya ki, topa tayana. Bi'l-cümle mukayyed olup istihkâm üzre binâ itdürmek bâbında mücidd olasın ve zikrolunan kal'ayı bir münâsib mahalde binâ olunmağa sa'yidesin ki, deryâdan a'dâ cânibinden gemi geldükde top ile urup zafer bulunmak ihtimâli olmaya; ana göre mukayyed olasın.

Bu dahu.

Mâliyye cânibinden; "Karaman Haymânesine Mültezim olan Aydın ve Burc-Alî ve Mehmed ve İbrâhîm zimmetlerinde olan bâkileri tahsîl olunmak için" Adana beğine irsâl olunan hüküm mezbûr çavuşa bile virildi.

965

Mısır'da beylerbeyini öldüren ehl-i fesâdın hâlâ yakalanmamış olmasının affedilecek bir durum olmadığı; ihmâl edilmeyip bu kişilerin bir an önce yakalanarak hapsedilmeleri ve cezalarının verilmesi için arzedilmeleri.

Yazıldı.

Muhib Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Mahrûse-i Mısır muhâfazasında olan sancakbeğleri[n]e hüküm ki:

Memâlik-i Mahrûse'ye ümerâ vü kuzât nasbolunmakdan murâd ehl-i* fesâdun mazarrat u fesâdlarından re'âyâ vü berâyâyı sıyânet ü hırâset idüp eyyâm-ı sa'âdet-encâmumda mahrûse muntazamül-hâl olup re'âyâ vü berâyâ müreffehül-bâl olmakdur. Hâlâ mahrûse-i Mısır'da bu makûle fesâd-ı azîm zuhûr idüp beğlerbeğilerin tüfenkle urup katlidüp ehl-i fesâdı elegetürmekde ihmâl ü tekâsül olunup bu zamâna gelince hüsn-i tedbîr ile tefahhus u tecessüs idüp elegetürmeyesiz, bu husûsda her birinüz gereği gibi mu'âteb olmuşsınız. İmdi; mezbûr fesâdı iden her kim ise elegetürilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz ikdâm u ihtimâm idüp bu fesâdı ideni her ne tarîkıla mümkün ise elegetürüp habs ü arz eylesesiz ki, cezâsı virilüp sâyir erbâb-ı fesâda mûcib-i ıbrat ola. Bu bâbda her birinüz mukayyed olup ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyesiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 4 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

966

Edirne'deki Bahçe-i Âmire'nin ihtiyacı olan yetmiş iki bostancının Anadolu'dan toplanan oğlanların acemilerinden seçilip defterleriyle birlikte Bostancıbaşı Hızır'a gönderilmesi.

Yazıldı.

Bostancıbaşı âdemlerinden Pervîz'e virildi.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Edirne'de Bostancılarumbaşı olan Hızır *zîde mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Mahmiyye-i mezbûrede vâkı' olan Bâğçe-i Âmirem'de hıdmet iden bostancıların ba'zı fevtolup ve ba'zı kaçmağla yetmiş iki nefer oğlan eksük olup hâliyâ hıdmet zamânı olmağın bostancıya ihtiyâc vardır." diyü bildürmeğın vilâyet-i Anadolu'da hâliyâ cem' olunan oğlanların acemilerinden yetmiş iki nefer oğlan ta'yîn olunup virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre hâliyâ vilâyet-i Anadolu'dan cem' olunan oğlanların acemilerinden zikrolunan Bâğçe-i Âmirem hıdmetiyeğün yetmiş iki nefer oğlan ta'yîn idüp ve ta'yîn olunan oğlanları defter idüp defteri ile müşârun-ileyh bostancılarumbaşına irsâl eylesin.

967

Barut işlettirilmesi hususunda emir gönderildiğinden beri Haleb'de ne miktar barut işlendiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

Haleb beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Vâfir ü müstevfî barut işletdüresin." dinilmiş idi. İmdi; bu zamâna dek ne mikdâr barut tedârük olunduğı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol târîhdan berü ne denlü barut işlenmişdür; veznolunup yazup bildüresiz ve ale't-tevâlî işletmek üzre olası. Barut husûsı ehemmi-i umûrdandır; gereğı gibi mukayyed olup bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyesiz.

968

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in muhallefât ve metrukâtına kethüdâsı Murad nâzır tayin edildiğinden, müteveffadan hak talebi ile davacı olanların Murad ile yüzleştirilerek davalarının görülmesi; orada görülmesi mümkün olmayan büyük davalarının ise İstanbul'da görülmek üzere arzedilmesi; satılacak mallarının satılıp, Südde-i Saâdet'e gönderilmeye layık olan eşyalarının da defter edilerek gönderilmesi.

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Vefât iden Mahmûd Paşa'nun muhallefât u metrûkâtı üzerine sâbıkâ Kethudâsı olup hâliyâ Çerâkise Ağası olan Murâd *zîde mecdühû* nâzır ta'yîn olunup **buyurdum ki:**

Anun gibi müteveffâ-i mezbûrdan hak taleb idenleri meclis-i şer' de müşârun-ileyhle muvâcehe idüp dahı şer'le sübût bulan cüz'î mevâddı şer'le ashâbına alıvirilüp küllî hak taleb idüp ol tarafda* faslolmağa kâbiliyyet olmayup Südde-i Sa'âdetüm'de dinlenmesi lâzım olan husûsları arzyleyesiz ki, Atebe-i Ulyâm'da görüle ve fûrûht olunan muhallefâtın dahı müşârun-ileyhün ma'rifeti[y]le fûrûht idüp anun gibi Âsitâne-i Sa'âdetüm'de gönderilmesi lâyük olan husûsı defter idüp irsâl eylesiz.

969

Anabolı kadısının mührünü taklit ederek sahte arzla Menvaşya Kalesi Kethüdalığı'nı aldığı bildirilen Mehmed hakkında gerekli soruşturmanın yapılarak sonucunun bildirilmesi.

Yazıldı.

Moton Kâdîsı olup Mukâta'ât Müfettişi olan [] Kâdîsı'na hüküm ki:

Mezistre Kal'ası Dizdârı olan Mehmed Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp Menvaşya Kal'ası Kethudâsı olup bin altı yüz akça tûmârı olan Mehmed içün; "Anabolı kâdîsının mührin kazdurup ve telbîs arz yazdurup kethudâlığı alup ve hâric yirlerde kendü hevâsında gezüp gedüğü müstahfızlardan Odabaşı olan Hâfız-oğlu Ömer'e olmasın" arzylemeğin **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' mezbûr vech-i mesfûr üzre tezvîr mühür kazup kimesnenün gedüğüne arz virmiş midür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

970

Menvaşya Kalesi Dizdârı Mehmed'in küffar gemilerine tereke ve zahire yüklediği, Girid Kalesi kâfirlerine top ve darbzen verdiği, zulmünden kale halkının perakende olmak üzere olduğu bildirildiğinden, teftiş olunarak neticenin bildirilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Ahmed'e virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Müfettiş Mezistre kâdîsına hüküm ki:

Mezistre Sancağı Beği Alî mektûb gönderüp; "Üç bin altı yüz akçalık tûmâr ile Kal'a-i Menvaşya Dizdârı olan Mehmed küffâr gemilerine tereke tahmîl idüp bir sefine[ye] zahîre tahmîl idüp ol cânibe gönderdükden sonra ba'zı nesne tahmîl itmek murâd idinüp haber olunmak içün akabince top atdurıldukda pârelenüp ve Girid nâm kal'a kâfirlerine kal'adan top u darbzen virüp ve kal'ada sâkin olan zulminden perâkende olmak üzere olup ve kal'adan hâric üç günlük yirlerde ticâretinde ve kendü kolayında gezüp hıfzında ihmâl ü noksânı olup teftîşî lâzım olmışdur." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arzulunduğu gibi olup

küffâra tereke virüp ol vechile zulmi olduğu sâbit olursa vukû'ı üzre yazup sûret-i sicilliyle ma'an arzeyeleyesin. Ammâ; hakk üzre olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtiyât* eyleyesin.

971 *Bkz. hkm. 1055.*

Yazıldı.

Mahmiyye-i Mısır'da Nâzırı'n-nuzzâr olan Haydar'a hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ka'be-i Mu'azzama ve Medîne-i Münevvere'de merhûme vâlidem *tâbe serâhâ* Evkâfınun sâbıkâ Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün nezâreti zamânının muhâsebesi görildükde sekiz bin altun bulunup Mahmûd Paşa hayâtta iken Hazîne-i Âmire'ye teslîm olunup lâkin âdet-i kadîme üzre her sene fukarâya buğday irsâl olun[may]up dört bin sikke altun irsâl olunur. Ammâ; ol yirlerde bir habbe buğday elegirmeyüp ve sâyir vilâyetden dahı gelmeyüp fukarânun hâli d[î]ger-gûn olup ve hâlâ Nâzır olan Mustafâ dahı sâyir nâzırlar gibi muhâsebesin gördü[r]meğe râzî olmayup; "Vakfun ahvâli müşevveş olmışdur. Yirine bir müstekîm kimesne nasbolunursa vakfa küllî nef' hâsıl olur." " diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arz olunduğı gibi ise bir müstekîm kimesne ta'yîn idüp istikâmet ile hıdmet itdüresin.

972 *Akhisar'da Mehmed Bey Evkâfi'nun bazı yerleri hususunda Kozan köyü halkı niza edip, yapılan muhakeme neticesinde vakfa hükmolunduğı halde münâzaaya devam ettikleri, tekrar mahkemeye davet olunduklarında ise gelmedikleri ve içlerinden bazılarının da ehl-i fesâd oldukları bildirildiğinden, teftiş edilmeleri ve ehl-i fesâd olup mahkemeye gelmedikleri doğru ise hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Emîn Mustafâ'ya virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Bursa beğine ve İznik ve Akhısâr kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki İznik ve Akhısâr kâdîlarısınız, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Akhısâr kazâsında Mehmed Beğ Evkâfi'na müte'allik ba'zı yir husûsında Kozan nâm karye halkı nizâ' idüp defe'âtle emr-i şerîfle istimâ' olunup vakfa hükmolunup huccetler virilüp fasl-ı nizâ' olunmuş iken girü men' olunmayup ve hâliyâ dahı Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Ömer Çavuş yedinden hükm-i şerîf vârid olup zikrolunan karye halkından Yûsuf ve Mezîd ve Mehmed ve Mustafâ nâm kimesneler meclis-i şer'a da'vet olundukda itâ'at-i şer' itmeyüp ve a'yân-ı vilâyet; "Şirret ü şekâvetle ma'rûf kimesnelerdür." diyü şehâdet eyledüklerin" arzeyledüğünüz ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları ihzâr idüp şer'le ahvâllerin teftiş ü tefahhus eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' arz olunduğı gibi olup vech-i meşrûh üzre şirret ü şekâvet üzre olup itâ'at-i

şer' eylemedükleri vâkı' ise habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzeyeleyesiz ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel idesiz.

973

Bkz. hkm. 1031.

Yazıldı.

[Sis ve Uzeyr ve Kars sancakları]^H beğlerine ve kâdîlarına:

Adana Beği Dervîş Mehmed Beğ mektûb gönderüp; "Ekrâd-ı bed-nihâdun serdârlarından Mansûr nâm müfsidün ale'l-gafle haylî âdemle üzerine varup kendü ve Velî nâm oğlın elegetürüp Mansûr'un hakkından gelüp oğlın Adana Kal'asında habsidüp perâkende olan akribâ vü etbâ'ı girü fitne* [vü] fesâd üzre olup elegelmeleri lâzım olmuştur." diyü bildürüp; "elegelmeleri husûsında mu'âvenet olmasın" arzyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; anun gibi her kankınızın taht-ı hükûmetinde zikrolunan müfsidün akribâsından ve sâyir tevâbi'ından olup fesâd ü şenâ'at üzre olanları elegetürmek için müşârun-ileyh mu'âvenet taleb eyledükde te'hîr itmeyüp elegelmeleri bâbında mu'âvenet idüp ve mufassal fesâd ü şenâ'atleri ne vechile olduğın yazup bildüresiz.

^H İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 1031

974

İsfirlik'te hırsızlık, harâmîlik ve kalpazanlık ile meşhur olan Nazar bin Seydi Ali, İbrahim Dizdar, Ahmed bin Ferhad ve Hızır bin Turhan'ın hapsedilerek sicil sûretlerinin gönderilmesi.

Yazıldı.

Vidin beğine ve İsfirlik kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "İsfirlik sâkinlerinden Nazar bin Seydî Alî tezvîr ü telbîs ile meşhûr olup nice müddet* tezvîr berât ile tûmâr tasarruf idüp hâlen tekâ'ud idüp ribâ ile vilâyeti harâb idüp ve kalb akça harclanmak ile re'âyâya ihtilâl virüp ve Kal'a-i İsfirlik neferlerinden İbrâhîm Dizdâr dahı şirret ü şekâvetle meşhûr ve kallâblık* ile müte'âref olup ve kazâ-i mezbûra tâbi' Belebenok (?) nâm karye sâkinlerinden erbâb-ı tûmârdan Ahmed bin Ferhâd ecnebî-oğlı ecnebî olup ve şirret ü harâmîlik ile meşhûr olup ve Latim (?) nâm karye sâkinleri[n]den Hızır bin Turhan nâm kimesne Hâfız dimekle iştihâr bulup sağ eli kolak ve sol eliyle a'lâ hat yazup ve sikke kazup ve kallâblık ile müttehem olduklarından mâ'adâ eger âdet-i ağnâmdur ve eger nev-yâfte yazmakdur; küllî mâni'lardur; vilâyet-i mezbûrede her biri bir tâ'ûn-ı ekberdür. Bunlar teşhîr olunursa âdet-i ağnâm u cizye küllî terakkî bulmak mukarrerdür." diyü arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrları elegetürdüp dahı husûs-ı mezbûr için üzerlerine bi-hasebi's-şer'i's-şerîf sâbit olan mâddelerin sicill idüp kendülerin habsidüp sûret-i sicilleriyle yazup arzeyeleyesiz; sonra emrüm ne vechile olursa amel eyleyesiz. Ammâ; tamâm hakk üzre olup hilâf-ı vâkı' kazıyye arz olunmakdan ihtiyât üzre olasız.

975

Menvaşya Kalesi Kethüdâsı Mehmed ve bazı şahıslar tarafından Mezistre Sancakbeyi Ali Bey'in yolsuzluk yaptığına dair yolunda şikâyetle bulunulduğundan, bu hususun teftiş edilmesi ve haksızlığa uğrayan varsa haklarının iade edilmesi.

Yazıldı.

Angelikasrı, Moton kâdîlarına hüküm ki:

Dârende Menvaşya Kal'ası Kethudâsı Mehmed ve Kurd ve dîger Mehmed Bâb-ı Sa'âdet-me'âbum'a gelüp arz-ı hâl sunup kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mezistre Sancağı Beği Alî dâme izzühûdan tezallüm idüp; "kal'a-i mezbûre halkından hılâf-ı şer' yigirmi sekiz bin akça alup ve dizdârları arzitmedin hıdmetlerinde olan hısâr-erenlerinün gedüklerin âhara tevcih idüp ve tîmârların kendü pâre sübaşlarına zabıtdürüp ekser mahsûllerin ketmitdürüp ve mahsûllerin re'âyâ hısâra iletegelmişler iken müşârun-ileyh iletürmeyüp re'âyâyı men' itmek ile zahîreye muzâyakaları olup ve her ayda altmış nefer mikdârı kırk gün mikdârı hıdmetine istihdâm idüp mezbûrlardan ve re'âyâdan hılâf-ı şer' alduğı kırk üç bin mikdârı akçaların alduğın" bildürüp ol bâbda mühürlü defter ve Balyabadra kâdîsından mektûb ibrâz itmeğın gönderilen defter aynı ile ihrâc olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Sinân Çavuş vardukda, defterde mastûr olan kimesnelerden müşârun-ileyhden hak da'vâ idenleri berâber idüp bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık faslolunmayup on beş yıl mürûr itmiş olmayan da'vâların şer'le teftiş idüp göresiz; arzulunduğı gibi ise şer'le sâbit olan hakların alivirüp anların dahı günâhları var ise vukû'ı üzre arzeyelesiz. Telbîsden ve tezvîrden ve şühûd-ı zûrdan ve hılâf-ı şer' kimesneye zulm [ü] te'addî olmakdan hazer idesiz.

976

Levent kayıkları ile frenk tâifesine zahire verdikleri, hür kişileri alıp sattıkları vb. zulümleri yaptıkları bildirilen Zaim Lütî ile Sipahi Bayram'ın teftiş olunup sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Yazıldı.

Moton kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Mora Sancağı Beği Alî dâme izzühû ile Balyabadra kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Lutî nâm za'im ile Bayram nâm sipâhî levend kayıklarına mu'âvenet idüp ve Frenk tâyifesine zahîre virdüğinden gayri zulmleri ve te'addîleri olmağın bundan akdem teftişlerine hükm-i şerîf virildükde mezkûr Lutî gaybet idüp Bayram elegetürilüp akd-i meclis olup şehir halkı ile nasârâ vü Yehûdâ feryâd ü tezallüm idüp ve levend kayıklarına zahîre virüp ve hurriyyü'l-asl nice kimesneleri alup satup ve müzevver mührile huccetler yazup sâbıkâ Balyabadra dizdârı oldukda hufyeten mîrî barut satup hıyâneti zuhûr itmek üzre olduğın" bildürdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Lutî Çavuş mübâşeretiyile göresin; kazıyye arzyledükleri gibi ise ve bundan akdem bir def'a şer'-ı kavîme muvâfık faslolmuş olmayup on beş yıl terk olmuş da'vâ değil ise husamâsiyle muvâcehe idüp dahı tamâm hakk üzre teftiş eyleyüp üzerine sübût bulan mevâddı defter ü sicill idüp vukû'ı üzre yazup bildüresin. Bu

bâbda hîç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp hakk-ı sarîha tâbî' olup hılâf-ı vâkı' kazıyye arzolunmakdan ihtiyât* üzre olasın.

977 *Daha önce gönderilen emir gereğince Pesyan, Pucyan ve Zilan adlı Kürt aşiretlerinden ehl-i fesâd oldukları Halid Bey tarafından bildirilen kişilerin suçları bildirilmediğinden, teftiş olunarak sabit olan suçlarının sicil sûreti ile arzedilip gelecek emre göre cezalandırılmaları.*

Yazıldı.

Hâlid Beğ âdemisi Yûsuf'a virildi.

Diyârbekir beğlerbeğisine hüküm ki:

Ekrâd beğlerinden Hâlid Beğ mektûb gönderüp; "mukaddemâ emr-i şerîf vârid olup; "Pesyan ve Pucyan ve Zilan Aşâyırı'nden ehl-i fesâdı künhiyle arzidesin." diyü fermân olunmağın tâyife-i Pesyan'dan Kızıl Maksûd ve Pucyan'dan Uzun Kubâd ve Zilan'dan Pîr Ahmed ve Karabeğ ve Pesyan tâyifesine tâbî' Kıran ocağından Pîr Ahmed nâm şerîrlerin fesâd ü şenâ'atleri kemâl mertebede oldukların" i'lâm eyleyüp ammâ; fesâd ü şenâ'atleri ne vechile sâbit olduğu ma'lûm olmadığı ecilden **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup mezkûrları elegetürdüp onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus eyleyüp göresin; arzolunduğu gibi olup mezkûrların fesâd ü şenâ'atleri sâbit ü zâhir olursa üzerlerine sübût bulan mevâddı mufassal ü meşrûh defter idüp kendülerin habseyleyüp sûret-i sicilleriyle Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin. Sonra anlar hakkında emr-i şerîfüm mücebince cezâlarını viresin ki, gayr[i]lerine mûcib-i ıbtret ola.

978 *Hırsız ve harâmilerin işbirlikçisi olduğu ortaya çıkan ve Belgrad'da bulunduğu tesbit edilen Bazarcık kasabası sâbık muhtesibi Hüseyin'in yakalanarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Remmâl-zâde'ye virildi.

Semendire beğine hüküm ki:

Bundan akdem kasaba-i Bâzarcık'da Muhtesib olan Hüseyin nâm kimesne hırsız u harâmî şerîki olduğu zâhir olup Remmâl-o[ğ]lı'ndan taleb olundukda elegirmeyüp gaybet eylemişti. Hâlâ Belgrad'da olduğu istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Remmâl-o[ğ]lı cânibi[n]den âdem varup mezbûrı taleb eyledükde mu'âvenet idüp varup âdemisine koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve yazup arzeyelesin.

979 *Donanma sefere çıktığında, Gelibolu Limanı'nda bulunan kâfirlerin hepsinin alınmayıp yirmi kişinin hizmette bırakılması.*

Yazıldı.

Gelibolu'da Ters-hâne Kethudâsı olan Arslan'a virildi. Fî 5 Ramazân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü'l-E'azz Donanma-i Hümayûn'la deryâyâ çıkıldukda Gelibolu Limanı'nda işleyen kâfirlerden cümlesin almayup ol hıdmet için yığirmi nefer kâfir alıkomak lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ta'yîn olunduğı üzre Gelibolu Limanı'nda işlemek için yığirmi nefer kâfir alıkoyasın.

980 *Mısır müteferrikalarından Mimar Yahya'nın Mekke-i Mükerreme'ye gelecek suyolu hizmetine tayin olunup görev mahalline gönderilmesi.*

Yazıldı.

Dîvân-ı Hümayûn kâtiblerinden Sa[ğ] Hızır Beğ'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Evlâd-ı Arab'dan Mısır müteferrikalarından Yahyâ nâm mi'mârın binâ ilminde mehâreti olmağın Mekke-i Mükerreme'ye gelecek suyolu hıdmetine ta'yîn olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre mezkûr mi'mârı irsâl eylesin ki, varup hıdmetde ola.

981 *Mekke-i Mükerreme'de inşa olunan suyolu hizmetinde çalışan usta ve ırgadlara Mısır Anbarı'ndan tayin olunduğı üzere zahire verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâlen Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolında işleyen üstâdlara ve ırgadlara zâd ü zevâde tedârük olunması lâzim olmağın her senede Mısır Anbarı'ndan si'r-i Mısırî üzre bin beş yüz erdeb buğday ve bin erdeb bakla vü mercûmek ü nohud u mesleme (?) vü piriñ virilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr suyolında işleyen üstâd ü ırgadun zahîresiyçün si'r-i Mısırî üzre zikrolunan gılâlinden kifâyet kadarı zahîre viresin.

982 *Mekke-i Mükerreme'de inşa olunan suyolu hizmetinde çalıştırılması lâzım olan kimselerden isteyenlere icâzet verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

"Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolunda ehl-i kalemden ve çavuşdan ve müteferrikadan ve bölük halkından hıdmet-i mezbûreye istihdâm olunmaları lâzım olan kimesneler ihtiyârlarıyla tâlib olduklarında kimesne mâni' olmayup tâlib olanlara icâzet tezkiresi virilmesin" arz olunmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi ihtiyârlarıyla tâlib olanlara kimesne mâni' olmayup istihdâm olunmaları lâzım olan kimesnelere icâzet viresin.

983

Mekke-i Mükerreme suyolu inşasında çalışan Mısır kullarının ulûfelerinin Cidde mahsulünden verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

"Mısır kullarından Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolunda hıdmet iden kimesnelerin ulûfeleri Cidde mahsulünden virilmesi" arz olunmağın **buyurdum ki:**

Masâlih-ı mezbûrede hıdmet iden Mısır kullarının ulûfelerin Cidde mahsulünden virdüresin.

984

Mekke Suyolu Emîni Mehmed'in, kendi emrinde çalıştırmak üzere sâbık emîn İbrahim'in yanında çalışmış olan kişilerden istediği kişilerin görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Suyolu binâsına Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "mukaddemâ İbrâhîm Beğ'e hıdmet iden ehl-i vukûf kimesnelerin lâzım oldukda istihdâm olunmaların" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Mukaddemâ müşârun-ileyhe hıdmet iden kimesnelerden istihdâm eylemek için taleb eyledükde istihdâma ta'yîn eylesin.

985

Mekke-i Mükerreme'de inşa olunan suyolu inşası için gereken bezir yağının Mısır beylerbeyi tarafından verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

"Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolu mühimmi için kavlar içinde yanmağıçün beş yüz kıntâr bezir yağı lâzım olduğı" i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Masâlih-ı mezbûre mühimmi için kifâyet mikdârı bezir yağı virdüresin.

986

Mekke-i Mükerreme Suyolu Emini Mehmed Bey'in salyânesinin Cidde mahsulünden verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına ve Cidde emînine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de binâ olunan suyolu üzerine Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendü sâlyânesi sâbıkâ İbrâhîm Beğ'e virilen fermân-ı şerîf gibi Cidde mahsulünden virilmesi bâbında inâyet" recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Göresiz; mezbûr İbrâhîm Beğ'ün sâlyânesi ne yirden virilügelmiş ise müşârun-ileyhe dahı sâbıkâ virilügelen yirden viresiz.

987

Mekke-i Mükerreme Suyolu Emini Mehmed Bey ve adamlarının cerâye ve aliklerinin aylık olarak Mısır Anbarı'ndan verilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme'de suyolu üzerine Emîn olan Mehmed *dâme ızzühû* âdem gönderüp; "kendünün ve oğlunun ve hıdmetde bile olan âdemlerinün cerâye vü alıkları mukaddemâ İbrâhîm Beğ'e virildüğü üzre mâh be-mâh Anbâr-ı Mısır'dan virilüp vakti ile gemilere tahmîl olup gönderilmesin ve otlağına kimesne dahleylememek bâbında inâyet recâ eyledüğün" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Mezbûr müteveffâ İbrâhîm Beğ'ün cerâye vü alıkları nice virilügelmiş ise müşârun-ileyhün ve tevâbi'nun dahı cerâye vü alıkları sâbıkâ virilügeldüğü üzre virilüp otlağına dahı kimesneyi üslûb-ı sâbıkâ muhâlif kimesneyi dahlitdurmeyesin.

988

Mekke-i Mükerreme Suyolu Emini Mehmed Bey'in hizmetinde çalışanların, suyolu tamamlandığı zaman istihkaklarına göre dirlikle mükafatlandırılacaklarının kendilerine bildirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Suyolu üzere Emîn olan Mehmed'e hüküm ki:

Hâlâ emîn ta'yîn olunduğun suyolu binâsı hıdmetinde yanunda hıdmet iden kimesnelerin itmâm-ı maslahat olduktan sonra istihkâkına göre ri'âyet olunmaları mukarrerdür. **Buyurdum ki:**

Yanunda hıdmetde olan kimesnelere tenbîh eylesin ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz itmâm-ı maslahat müyesser oldukda, arzolundukları üzere istihkâklarına göre terakkîler ve dirlikler ile ber-murâd olmaları mukarrerdür; ana göre mukayyed olalar.

989

Ayn-ı Arafat Nâzırı olup İbrahim Bey zamanında suyolu kâtibi olan Kâsım'ın Mekke suyolunda tekrar kâtib olarak görevlendirilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mekke-i Mükerrreme'de suyolu üzerine Emîn olan Mehmed Beğ *dâme ızzühûya* hüküm ki:

Ayn-ı Arafât Nâzırı olup İbrâhîm Beğ zamânında suyolu üzerine Kâtib olan Kâsım'un girü kemâ-kân kâtib olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûr zikrolunan suyolunda kemâ-kân kâtib olup sadâkat ü istikâmet ile hıdmet eyleye.

990

Mısır müteferrikalarından Mehmed, Mekke'de inşa olunan suyolunun mühendislik işlerinde görevlendirildiğinden varıp görevine başlaması.

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır müteferrikalarından Mehmed'e hüküm ki:

Hâlâ Mekke-i Mükerrreme'de binâ olunan suyolu masâlihına ılm-i hendese ile terâzûya almasınun tarîkın bilür kimesne lâzım olup husûs-ı mezbûrda senün mehâretün olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan masâliha varup mübâşeret idüp bi-inâyeti'llâh itmâmı müyesser oldukda ana göre ri'âyet olunman mukarrer bilesin.

991

Kalamanca varoşunda kurulan pazarın harâmiler tarafından basıldığı bildirildiğinden, bey, kadı ve kale bulunmayan yerlerde pazar kurulmasına izin verilmemesi ve pazarın Zigetvar yakınlarında uygun bir yerde kurulması.

Yazıldı.

Arz getüren Kapoşvarlı Alî Odabaşı'na virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

Sigetvar beğine, kâdîsına hüküm ki:

Sen ki sancakbeğisin, mektûb gönderüp; "Livâ-i mezkûr dahilinde olan Varoş-ı Kalamanca ve civârında ba'zı karyelerde hefte bâzârı olmağıla etrâfdan gelen tüccâr tâyifesi ticâret iderken içlerinde yatup açmak ile a'dâ tarafından Kapoşvar semtinden harâm-zâde gelüp gice ile bâzârları basup akablerince varınca tağa urup kaçup kurtulup mâdâm ki, zikrolunan varoşda ve karyelerde bâzâr ikâmet oluna, dâyimâ fesâd ü şenâ'at olmakdan hâlî olmaz." diyü bildürmişsin. İmdi; sancakbeği vü kâdî olmayan mahallerde bâzâr ikâmet olunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Göresiz; ol yirlerde kadîmî bâzâr ikâmet olunıgelmiş olmayup, olduğu takdîrce a'dâ tarafından zarar u gezend irişmekden hâlî değil ise anun gibi hâlî yirlerde bâzâr turgurmayup Sigetvar kurbinde münâsib olan mahalde ikâmet-i bâzâr itdürüp beğ ü kâdî vü kal'a olmayup a'dâ cânibi[n]den zarar müterettib olan yirlerde bâzâr turgurmayasız.

992

Bkz. hkm. 995.

Yazıldı.

Muhib Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün metrûkâtı husûsı için hâlâ Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hükm-i şerîf gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vardukda, ol emr-i şerîfüm üzre vâris ma'rifetiyle metrûkâtı cem' u tahsîl olunup dâyinleri var ise şer'le anda dinlenmesi lâzım olan husûsı bi'z-zât dinlenüp küllî husûslar olup Südde-i Sa'âdetüm'de istimâ' olunmak lâzım olanı Atebe-i Ulyâm'da görüle ve esbâb u erzâkı der-mahzen olup fevtolan tâcirün Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl olunan defterin Südde-i Sa'âdetüm'e mühürleyüp Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl eylesin.

993

Bergos'ta araba pazarına mevsiminde gelen deri, canlı hayvan, meyve ve pamuğun vakıf zâbitleri tarafından teklif edilen mahallerde sattırılarak bac ve rüsumlarının kanun üzere vakfa eda ettirilmesi; tayin edilen yerler dışında satış yaptırılmayıp vakfın zarara uğratılmaması ve araba pazarına kimsenin kondurulmaması; emre aykırı davrananların bildirilmesi.

Yazıldı.

Tezkireci Mehmed Çelebî Efendi'ye virildi. Fî 6 Ramazân, sene: 975

Bergos kâdîsına hüküm ki:

"Kasaba-i mezbûrede vâkı' olan araba bâzârına mevsiminde fûrûht için gelen susıgırı vü karasıgırı u keçi vü koyun derilerin getüren kimesneler beri yakada köpri başında hammâm kurbinde olan hâlî yirlerde fûrûht idüp () tavar u sürek getüren kimesneler öte

yakada köprü başında bostânlar kurbinde vâkı‘ olan hâlî yirlerde fûrûht ideler ve esîrciler ve sipâhîler ve yeniçeriler ve azebler esîrleri esîr hânında fûrûht idüp olıgelen âdet ü kânûn üzre tâcîre virüp; derileri ve cânlu tavarları ve sürek ü esîr getürenler ta‘yîn olunan yirlerde fûrûht itmeyüp bâc virmemek için kaçurup evlerde ve sâyir tenhâ yirlerde fûrûht iderlerse kadîmden bâc virilügelen yirlerde fûrûht itdürüp bâcları vakfa zabtoluna ve meyveciler ve penbeciler ve gayriden vakf kıntârından gayri kıntâr isti‘mâl eylemeyüp hâlî yirlerde eger sipâhîler ve solaklar ve azeblerdür; aslâ bir ferdi koymayup gayri hâlî yirlerde koyup ve araba bâzârı vâkı‘ olduğu eyyâmda ayak bâcı ve gayri rûsûm her ne ise olıgelen âdet ü kânûn üzre vakfa edâ idüp muhâlefet eylemeyeler." diyü vakf zâbıtları tarafından arz-ı hâl sunulup; "hükm-i şerîfüm virilmesin" taleb eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zikrolunan nesneleri sâhibleri olıgelen âdet ü kânûn üzre tâcîre virmeyüp vech-i meşrûh üzre kaçurup gayri yirlerde fûrûht iderler ise men‘ u def‘ idüp anun gibi bâzâr-ı mezbûra mevsiminde fûrûht için gelen eger metâ‘ ve eger tavar u esîr ve gayri her ne ise olıgeldüğü üzre vakfa âyid ü müteveccih olan bâc ve sâyir rûsûmı zâyi‘ olmamağın bâzâr-ı mezbûrda münâsib olan mahalde fûrûht idüp araba bâzârı yirlerinde kimesne kondurmayup emr-i şerîfûme ve olıgelene muhâlif kimesneye iş itdürmeyüp eslemeyeni sekidüp temerrüd idenleri yazup bildüresin.

994

Edirne zahîresi için Niğbolu sancağından yağ, bal vb. yiyecek satın almaya gelenlere engel olunmaması.

Yazıldı.

Edirne muhtesibine virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Niğbolı Beğî Mehmed Hân'a ve livâ-i mezbûrede vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ rencber tâyifesinden ba‘zı kimesneler taht-ı hükûmetinüze varup mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün akçalarıyla narh-ı cârî üzre yağ u bal almalu olduklarında ba‘zı kimesne mâni‘ oldukları i‘lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hârîce alup gitmeyüp anun gibi mahmiyye-i Edirne zahîresiyçün taht-ı hükûmetinüze varup akçalarıyla narh-ı cârî üzre yağ u bal almak isteyen rencber tâyifesine kimesneyi şer‘-ı şerîfe muhâlif dahl ü ta‘arruz itdürmeyesiz.

995

Mısır Beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in metrukâtının akrabasından Korkut tarafından tahsil edilerek, alacaklılarıyla olan küçük davalarının Mısır'da, büyük davalarının ise Südde-i Saâdet'te görülmesi; ayrıca orada vefat edip eşyası mahzene konulduğu haber alınan Mağribli tüccarın esbâb ve erzâkının da defter olunup Südde-i Saâdet'e gönderilmesi ve vârisi ortaya çıkarsa Dersaâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Korkud'a virildi.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün metrûkâtı akribâsından olan Korkud ma'rifetiyle cem' u zabt olunması lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-i müşârun-ileyhün erzâk u esbâbından ve bi'l-cümle metrûkâtından itlâf olunmuş nesnesi var ise vâris ma'rifetiyle cem' u tahsîl olunup ve deyn taleb ider kimesne var ise şer'le anda istimâ' olunmağa kâbil olan cüz'î mâddelerin görüp şer'le müteveccih olanları edâ idüp ammâ; küllî husûsı olup Südde-i Sa'âdetüm'de dinlenmesi lâzım olanları Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, bunda istimâ' oluna ve Mağrib tâcirlerinden biri anda fevtolup küllî esbâb u akmişesi der-mahzen olduğu istimâ' olundu. İmdi; anı dahı mufassal yazup iki defter idüp birin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp ve birin anda alıkoyup eger verâset da'vâsın ider var ise kapuma irsâl eylesesiz ki, ol dahı bunda istimâ' oluna.

996

Belgrad'da Sultan Süleyman Câmî ile Ferhat Kethüda Câmî arasında bulunan kâfir mahallesindeki meyhânelerin çokluğu nedeniyle sarhoş nârasından namaz kılmak mümkün olmadığı ve buralarda daima kavga ve fesad çıktığı bildirilip mahallenin başka bir yere kaldırılması istendiğinden, meyhânelerin kapatılması ve mahallenin nereye kaldırılması münasib ise bildirilmesi.

Yazıldı.

Paşa âdemlerinden İsmâ'ül Beğ'e virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Semendire beğine ve Belgrad kâdisına hüküm ki:

Sen ki Belgrad kâdisısın, mektûb gönderüp; "mahmiyye-i Belgrad a'yânı meclis-i şer'a gelüp eyitdiler ki: "Belgrad varoşında merhûm ve mağ[f]ûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehü* Câmî'-ı Şerîfi ile Ferhâd Kethudâ Câmî'ı mâbeynlerinde kâfir mahallesi olup evleri cümleten mey-hâneler olup gavgâ vü galebeden müslimânlar huzûr-ı kalble edâ-i salât itmeğe mâlik olmayup ve serhoş havfından ışâ namâzına hâzır olmağa kudretleri olmayup ve ekser evkât âdem çalınduğundan mâ'adâ katl-i nefis olmakdan hâlî olunmayup el-ân bir kan dahı olup fitne vü fesâddan hâlî değildir. Etrâf-ı şehirde kefare mahallesi olmağa kâbil hâlî yirler bî-nihâyedür. Zikrolunan kâfir mahallesin âhar mahalle kaldurmaların taleb iderüz." diyüp fi'l-vâkı' mezkûr mahallede fitne vü fesâd ve gavgâ vü galebe eksük olmayup âhar mahalle intikâl olmaları müslimânlara enfa' olup ve câmî'lar kadîm, mey-hâneler hâdis olup ref' olunmak ümmîd itdüklerin" arzylemişsin. İmdi; şe'âyir-i küfri ızhâr câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzolunduğı gibi olup zikrolunan câmî'lar mâbeyninde vech-i meşrûh üzre kefare mahallesi olup bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerife gönderilüp; "Anun gibi mey-hâneler ref' olunup emrûme muhâlif memnû' olmayup alâniyyen hamr idüp müslimânlara hamr satanların gereğı gibi haklarından geline." diyü fermân olunmışken memnû' olmayup alâniyyen fisk u fücûr ve katl-i nefis olunup müslimânların salât ü

ibâdetlerine mâni' olup etrâf-ı şehirde kefare mahallesi olmağa kâbil hâlî yirler varken zikrolunan kadîm câmi'ların mâbeyninde ol vechile mey-hâneler ihdâs idüp müslimânları ta'cîz eyledükleri vâkı' ise şer'-ı kavîm mücebince ve emr-i şerîf muk[te]zâsınca anun gibi mecma'-ı fîsk u fücûr ve mahall-i fesâd ü şenâ'at olan mey-hâneleri def' u ref' idesin ki, müslimânlar huzûr-ı kalble câmi'larına varup ibâdetlerinde olup devâm-ı devlet-i ebed-peyvend-i husrevânem için du'âya iştiğâl üzr[e] olalar ve bu bâbda ne vechile tedârük olunup ve zikrolunan kefare mahallesin ne mahalle ref' olunmak münâsib görüldüğün ve emr-i şerîfûme muhâlif iş idüp te'annüd ü nizâ' idenleri isimleriyle yazup bildüresiz.

997

Mısır'da bulunan Haremeyn-i Şerifeyn, deşîşe, selâtîn-i Çerâkise, Mısır âyanı ve ümerâsı ile merhûme Sultan vakıflarının harap oldukları bildirildiğinden, zâbitlerin hesaplarının Divan'da görülerek neticenin arzedilmesi; vakıfların da tamir edilerek haraptan kurtarılması.

Yazıldı.

Muhib Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Mısır'da Nâzırı'n-nuzzâr olan Haydar mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûrede vâkı' olan Haremeyn-i Şerifeyn'ün ve deşîşenün ve selâtîn-ı Çerâkise'nün ve ümerâ vü a'yân-ı Mısır'un ve merhûme sultânun evkâfı nihâyet mertebe muhtell olup harâba müteveccih olduğun" i'lâm eylemiş. Ammâ; "deşîşe" diyü ta'yîn itdüğü deşîşe-i pâdişâhî midür, yohsa deşîşe-i Kayıtbâ'ıyye midür veyâ Çakmâkıyye midür; beyân eylememiş.

Buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup zikrolunan deşîşe kankı deşîşedür ve harâb olmağa bâ'ıs ne olmuşdur, kimler harâb itmişlerdür ve harâb olan eger deşîşelerdür ve eger sâyir evkâfdur, zâbitların getürdüp Dîvân'da muhâsebelerin yirlü yirinden müfredâtlarıyla gördürüp anun gibi mezkûr vakıflar harâb olmasına sebeb zâbitları olan kimesneler mâl-ı vakfı ekl ü bel' eyledüklerinden midür, nicedür; tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh yazup defter eyleyüp arzidesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır; onat vechile mukayyed olup evkâf-ı mezbûrenün ta'mîri bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin.

998

Tımsıvar'da tahrirde ortaya çıkan zevâyiddin havâss-ı hümayuna ilhak olunanın dışında bâki kalan zevâyidin, müstehik olanlara tevzi ve tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Tımsıvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

Tımsıvar Defterdârı Muharrem'e hüküm ki:

"Vilâyet-i Tımsıvar'da tahrîr eyledüğün yirlerün zâhir olan zevâyidi[n]den havâss-ı

hümâyûnuma ilhâk olunandan gayri iki yüz elli yedi bin tokuz yüz on bir akça bâkî kalduğın" i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, havâss-ı hümâyûnuma ilhâk olunan zevâyiddin mâ'adâ bâkî kalan iki yüz elli yedi bin tokuz yüz on bir akça ifrâz olup fermân olunan kimesnelere tevzî' u tevcih eyleyüp tezkirelerin viresin.

999 *Bkz. hkm. 1055.*

Yazıldı.

Tekrâr aşağıda tebdîl olunup geçmişdür; fî 9 Ramazân-ı şerîf'de.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede Nâzırı'n-nuzzâr olan Haydar mektûb gönderüp; "merhûme sultânun Mekke-i Mükerrime ve Medîne-i Münevvere'de vâkı' olan evkâfınun Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün evkâf-ı mezbûra küllî gadr ü hayfı olup yerine âhar müstekîm kimesne tedârük olunmak lâzım idüğün" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, göresin; fî'l-vâkı' nâzır-ı mezbûrun arzolunduğı üzre evkâf-ı mezbûreye gadr ü hayfı var ise yerine bir yarar u müstekîm kimesne tedârük idüp muhtâc-ı arz ise yazup arzeyelesin.

1000 *Yemen'in durumu düzeldiğinde Vezir Mustafa Paşa'nın Mısır'dan gönderilen beyleri de yanına alarak geri dönmesi.*

Yazıldı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

İnşâ'a'llâhü te'âlâ Yemen ahvâli bertaraf olup mürâca'at itmeli olduğunda Mısır'dan irsâl olunan beğler kullarımı dahı bile alup gelmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi inâyet-i Hakk'la vilâyet-i Yemen ahvâli bertaraf olup mürâca'at itmek müyesser oldukda zikrolunan beğler kullarımı dahı bile alup gelesin.

1001 *Bâlî ve Behram isimli şahısların, esirlikten kurtulması için kefil oldukları Döğünci isimli şahsın, borcunu ödemediği ve Zağra kazasında Büyük Kara (?) karyesinde olduğu haber alındığından, adı geçenin yarar adamlarla Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Dutsak Bâlî'ye virildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Çirmen sancağı beğine ve Zağra kâdîsına hüküm ki:

Bâlî gelüp; "bundan akdem Behrâm ve Döğünci nâm kimesneler ile küffâr-ı hâksâra dutsak olup mezbûr Döğünci Sarugedük'den (?) Yûsuf nâm kimesnenün beş yüz altın bahâsına kefil olmağın mezbûr Yûsuf habsden ıtlâk olunup ba'dehû Döğünci'nün üç yüz

filori bahâsına bunun ile mezbûr Behrâm kefil olmağın mezkûr Döğünci habsden ıtlâk olunup mukayyed olmayup gaybet eylemeğın () bu dahı mezbûr Behrâm kefil olup hâliyâ mezbûr Döğünci Zağra kazâsında Büyük Kara (?) nâm karyede mütemekkin olduğın" i'lâm itmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrı yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1002 *Ehl-i fesâd olan Gazi'nin kefillerinin Vize beyi tarafından serbest bırakıldığının duyulduğı; bu işe Kara Ali mübaşir tayin olunduğundan, Vize beyinin bu işe karışmayıp serbest bıraktığı kişileri bularak adı geçene teslim etmesi.*

Yazıldı.

Hamza Beğ âdemisi Mahmûd'a virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Vize beğine hüküm ki:

Hediyeli nâm karyeden Gâzî nâm kimesne ehl-i fesâd olup sekiz nefer kimesne[ye kefile] virilüp bu husûsda Dergâh-ı Mu'allâm müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid Kara Ali zîde mecdühû mübaşir ta'yîn olunup mezbûr kefilleri habseyledükde Alî ve Kâsım nâm kimesne mu'âvene[ti]yle mezbûr kefiller senün cânibünden ıtlâk olunduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Bu husûsa emrüm mücebince mûmâ-ileyh mübaşir olup senün cânibünden dahlolunmayup ve zikrolunan kefilleri ıtlâk olunmuş ise elegetürüp mûmâ-ileyhe teslîm eylesin.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 5 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1003 *Daha önce yarısının gönderilmesi emrolunan Sofya, Şehirköy ve Berkofça'daki nevbetli çayır voynuklarının hizmete kifayet etmeyeceğı anlaşıldığından, tamamının gönderilmesi.*

Yazıldı.

Serrâclardan Alî'ye virildi.

Sofya ve Şehirköy ve Berkofça kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ çayır zamânı karîb olup bundan akdem nevbetlü çayır voynuklarının nısfı gelüp hıdmetlerin edâ idüp nısfı kalmışdı. Hâlâ nısfı gelürse hıdmete vefâ itmeyüp ol nısfı nevbetlü turup tamâm nevbetlûsi gelmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, her birinüz taht-ı kazânuzda olan voynuklardan emrüm üzre tamâm nevbetlûsin gönderesin ki, mehîl alup gelüp irişüp hıdmetlerinde olalar. Ammâ; bârgîrleri kısırak u aygır olmayup cümle bârgîr ola. Mezbûrlarun ihrâc u irsâli mühimmât dandır; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyüp emrolunduğı üzre tamâm nevbetlûsin ihrâc idüp vakti ile gelüp irişeler. Şöyle ki; vakti ile gelüp irişmeyeler, mu'âteb olursız; ana göre mukayyed

olasız.

[Yev]mü's-Sebt, fî 7 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1004 *Donanmanın deryâyâ açılma zamanı geldiğinden gemilerin hazır olup olmadığı, eksikliklerinin ne şekilde tamamlandığı ve ne zaman sefere çıkılabileceğinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Do[na]nma-i Hümâyûn deryâyâ çıkacak zamân olup cümle hâzır u müheyyâ olmuş mîdur ve ne mikdâr kürekci gelmişdür ve nicedür; ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre Do[na]nma-i [Hümâyûnum] gemileri cümle hâzır mîdur ve ne mikdâr kürekci gelmişdür ve ne zamânda çıkılmak mukarrer olup ne vechile tedârük olunmuşdur; mu'accelen yazup bildüresin.

1005 *Halka zulmettiğine dair hakkında şikâyetle bulunulan Nâib Ali'nin şikâyetler doğru ise nâiblikten azledilmesi.*

Yazıldı.

Bu hükm-i şerîf Alî Kethudâ'ya virile.

Mezbûr kethudâyâ virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

Erzurum beğlerbeğisine ve Bayburd kâdîsına hüküm ki:

"Nâyib olan Alî nâm kimesne haylî zamândan berü niyâbet idüp fukarâyâ hılâf-ı şer' te'addîsi vardır." diyü şikâyet olunmağın **buyurdum ki:**

Hılâf-ı şer' te'addîsi vâkı' ise niyâbetden ref' idesin.

1006 *Mimarbaşının Edirne'deki Eski Câmi'de açılacak pencereler hususu için Südde-i Saâdet'e gelmesi.*

Yazıldı.

Muhib Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Mi'mârbaşına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Edirne'de Eski Câmi''da ba'zı yirde pencere açılmak lâzım olduğundan Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre husûs-ı mezbûr için Südde-i Sa'âdetüm cânibine gelüp gidesin.

1007 *Bkz. hkm. 846.*

Yazıldı.

Karasu Yenicesi ve Kavala ve Drama ve Avrethisârı kâdîlarına hüküm ki:

Koyun hıdmetinde olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd Çavuş *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "sol-kol celeblerinün üzerlerine yazılan koyunlarından yetmiş bir bin yedi yüz beş re's koyunları İstanbul'a gönderilüp iki bin yedi yüz kırk re's koyunları bâkî kalduğın" i'lâm itmeğın zikrolunan bâkî koyun dahı ber-vech-i isti'câl mahrûse-i Edirne'ye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup göresiz; her birinüzün taht-ı kazâsında vâkı' olan atık u cedîd celeblerin şimdiye değin teslîm itmeyüp üzerlerine bâkî kalmış ne mikdâr koyunları var ise defter mûcebince bî-kusûr tahsîl itdürüp dahı celeb-keşleriyle mahrûse-i Edirne'ye göndermek üzre olası. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandur; ihmâl [ü] müsâhele olunmaya.

1008 *Et sıkıntısı çekildiğinden, Çirmen'de bulunan bahar koyunlarının âcilen gönderilmesi.*

Yazıldı.

Çavuş âdemisi Mehmed'e virildi. Fî 7 Ramazân

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ et bâbında ziyâde muzâyaka olmağın bahâr koyunı ale't-ta'cîl ihrâc olunup gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mustafâ Çavuş vardukda, aslâ te'hîr u terâhî itmeyüp taht-ı kazânda vâkı' olan bahâr koyunını cem' u ihzâr eyleyüp ale't-ta'cîl sürüciler ile ırsâl ü îsâl eylesin. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

1009 *Biga beyi sancağı askeriyle birlikte deryâ seferinde görevlendirildiğinden, vaktinde Boğaz Hisarı'nda hazır olup donanma geldiğinde gemilere girmesi.*

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Biga beğine hüküm ki:

Hâliyâ sancağın askeri ile bu def'a vâkı' olan Do[na]nma-i Hümâyûnum ile deryâyâ varmak emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp sancağın alaybeğisi ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârın kânûn üzre cebe vü cevşen ve cebelüleriyle ve esbâb-ı ceng ü cidâl ve edevât-ı harb u kıtâl bi'l-cümle düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ itdürüp ve sen dahı cebe vü cevşenünle hâzır u âmâde olup mevsiminde Boğaz Hisârı'nda bulunasın ki, Do[na]nma-i Hümâyûnum vardukda aslâ te'hîr u terâhî vü tevakkuf olunmalu olmayup sancağın askeriyle girüp hıdmetde bulunasın. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin.

1010

Çingeneler'in Atpazarı'nda canbazlık ettikleri bildirildiğinden, at alıp beslemelerine mâni olunması.

Yazıldı.

Paşa hazretleri kapucularından Rıdvân'a virildi.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "mahrûse-i İstanbul'da At Bâzârı'nda Çingâne tâyifesi cânbâzlık itdüklerin" bildürmüşsin. Sâbıkâ; "Çingâne tâyifesi at binmeye ve alup satmayalar." diyü hükm-i şerîf virilmiştir; ol emr-i şerîf kemâ-kân mukarrerdir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda sâbıkâ gönderilen hükm-i şerîf mazmûn-ı hümayûnıyla âmil olup Çingâne tâyifesine [at] aldurmayup ve besletdurmeyüp gereği gibi men' u def' eylesin; men'le memnû' olmayanları isimleriyle ve resimleriyle yazup bildüresin.

1011

Şehrizol'da kul bölüğünde olan mahlûllerin, kul-oğlu ve kul-karındaşları ile işe yarar garip yiğitlere tevcih olunması talep edildiğinden, seferde mahlûl olan gediklerin orada tevcih olunup, diğer mahlûllerin Südde-i Saâdet'e bildirilmesi.

Yazıldı.

Âhûrî Kethudâsı Polad'a virildi. Fî 8 Ramazân

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bundan akdem hükm-i şerîf vârid olup; "Şehrizol'un kul bölümünde düşen mahlûl gedükler anda* tevcih olunmayup yüze irişdükde Südde-i Sa'âdetüm'e bildüresin ki, bunda tevcih oluna." diyü fermân olunmağın Şehrizol'un kulu kalîl olup mahlûl gedük nâdir olup kul-oğullarından ve karındaşlarından ve garîb yiğitlerden yarar yiğitler ellerinde emr-i şerîfle gelüp ahyânen bir gedük vâkı' oldukda ol makûle yiğitlere tevcih olunup serhadde yarar yiğit gelüp turmağa bâ'ıs olur idi. Cezâyir Seferi'ne elinde emri olan yiğitlerden haylî yiğit gelüp nicesi başdan çıkup ve nicesi mecrûh olup emekleri zâyî' olmağın düşen gedük ber-karâr-ı sâbık ellerinde emr-i şerîf olan yarar yiğitlere tevcih olunmasıyçün mukaddemâ arz olunup emr-i şerîf recâ olunmuşdı. Emr-i şerîf vârid olunmamağla tekrâr arzyledüğün" [bildürdüğün] ecilden **buyurdum ki:**

Seferde düşen gedükleri tevcih idüp seferden sonra vâkı' olan gedükleri tevcih itmeyesin.

1012

Anadolu muhafazası için tayin olunan kaliteye kürekçi lâzım olduğu bildirildiğinden, kürekçi olarak yirmi mücrim gönderildiği; oradan da yeteri kadar mücrim tedarik olunması.

Yazıldı.

Azeblerden Mustafâ'ya virildi. Fî 8 Ramazân, sene: 975

Kapudânım Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Anabolı muhâfazasıyçün ta'yîn olunan kaliteye kürekci lâzim olduğu i'lâm olunmağın bu cânibde bulunan mücrimlerden yigirmi nefer zimmî mücrim irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ol cânibde olan mücrimlerden dahı mezkûr kaliteye kifâyet mikdârı mücrim tedârük idüp koyup muhâfaza içün ol cânibe irsâl eylesin.

1013 *Donanmanın denize açılma vakti yaklaştığından, Anadolu Beylerbeyliği'nde donanmaya katılması gereken sancakbeylerinin hazırlıklarını tamamlayıp daha önceleri gemiye girdikleri yerlerde beklemeleri ve donanma geldiğinde gemilere girmeleri.*

Yazıldı.

Bu dahı, Rıdvân Çavuş'a virildi.

Anatolı beğlerbeğisine:

Hâliyâ Do[na]nma-i Hümâyûnum deryâya çıkmağa karîb olup beğlerbeğiliğünde Do[na]nma-i Hümâyûnum ile bile gitmek emrüm olan sancakbeğleri sancakları askeriyle vakti ile kadîmden gemiye girdükleri mahallerde hâzır bulunmaları lâzim ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeğiliğünde olan emrolan Do[na]nma-yı Hümâyûnum ile bile gitmek fermân olunan sancakbeğlerine tenbîh ü te'kîd eylesin ki, âdet ü kânûn üzre cebe vü cevşenleri ve cebelüleri bi'l-cümle düşmen yarağı ile hâzır u müheyyâ olup mevsiminde varup kadîmden her biri gemiye ne mahalden giregelmişler ise Do[na]nma-i Hümâyûnum vardukda bilâ-te'hîr ol mahalden gemilere girüp tevakkuf olunmalu olmaya. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin. Şöyle ki; me'mûr olan mahalde hâzır bulunmayup inşâ'a'llâhü'l-E'azz Do[na]nma-i Hümâyûn deryâya çıkup dahı tevakkuf lâzim gele, gereği gibi mu'âteb olmaları mukarrerdür. Ana göre tenbîh oluna ki, bâb-ı ikdâmda dakîka fevteylemeyeler.

1014 *Donanmanın denize açılma zamanı yaklaştığından, kürekçi talep olunan kadılıklardan kürekçiler gelmiş ise ne kadarının geldiğinin bildirilmesi, gelmemiş ise mahallerinden talep edilmesi; deryâ seferinde görevlendirilen sancakbeylerine de zamanında hazır olmaları hususunda tenbihte bulunulması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Do[na]nma-i Hümâyûn çıkacak zamân olmuşdur. Kürekci ta'yîn olunan kâdılıklardan

şimdiye değin kürekci gelüp hâzır olmuş mıdur; eger gelmemiş ise hıdmetde olan çavuşlardan ulağla irsâl eyleyüp mu'accelen ihrâc itdürüp irişdürmek lâzımdür ve deryâya ta'yîn olunan sancakbeğlerine dahı tenbîh olunup; "Mu'accelen me'mûr oldukları mahallerde hâzır bulunalar." diyü beğlerbeğisine hükmi-i şerîf gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Kürekci ihrâc emrolunan kâdî[lı]klardan kürekçiler gelüp irişmiş midür, nicedür; eger dahı gelmemiş kürekçiler var ise yanunda olan çavuşlardan mu'accelen ulağla irsâl eylesin ki, gelmeyen kürekçileri ale't-ta'cîl çıkarup getürüp mûmâ-ileyhe irişdür[e] ve şimdiye değin ne mikdâr kürekci gelmişdür, nicedür; yazup bildüresin ve deryâya emrolunan beğlere dahı mu'accelen tenbîh eylesin ki, sipâhîleri ve cebelûleriyle müretteb gelüp mahall-i me'mûrda hâzır bulunalar ki, inşâ'a'llâhü'l-E'azz deryâya çıkıldukda tevakkuf lâzim gelmeye.

1015 *Mekke'de yapılan suyolu için ihtiyaç duyulan malzeme ile suyolu Eminî Mehmed'e ait olan eşyaların Yemen'e gidecek olan gemiler ile gönderilmesi.*

Yazıldı.

Dîvân-ı Hümayûn kâtibleri[n]den Sa[ğ] Hızır Beğ'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır'da Nâzır-ı Emvâl iken Mekke-i Mükerrreme'de binâ olunan suyolu üzerine Emîn ta'yîn olunan kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mehmed dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "masâlih-ı mezbûreye gitmelü oldukda zikrolunan su mühimmâtına ve kendüye müte'allik olan esbâb u eskâlin mahall-i mezbûra irişdürilmeğičün bir kadırğa lâzim olduğın" arzitmeğın Yemen'e giden gemiler ile irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince zikrolunan su mühimmi içün lâzim olan esbâb u [e]skâli Yemen'e giden gemiler ile gönderesin.

1016 *Zamantı'da işlenen güherçile için Akdağ kadısının nâzır tayin edildiği; defteri gönderilen sipahizâdelerin güherçile hizmetine nevbetle tayin edilip istihdam edilmesi.*

Yazıldı.

Erzurum beğlerbeğisi kethudâsına virildi.

Zülkadr beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfüm mücebince vâkı' olan sipâhî-zâdeleri defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e göndermişsin. İmdi; güherçile husûsı ehemmi-i umûrdan olup kazâ-i Zamantı'da işlenen güherçile üzerine Akdağ kâdısı nâzır ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûr sipâhî-zâdeleri nevbetle güherçile hıdmetine ta'yîn itdürüp istihdâm eylesin. Husûs-ı mezbûr ehemmi-i umûrdandır; ihmâl eylemeyesin.

1017

Gelibolu'da yapılması emrolunan gemiler için Kili kazasından âlet ve edevâtlarıyla birlikte neccar gönderilmesi.

Yazıldı.

Kili kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Gelibolu'da binâsı fermân olunan gemilere neccâr lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânda bulunan neccârlardan zikrolunan gemiler binâsıyçün neccâr tedârük idüp âlât ü esbâblarıyla Gelibolu'ya irsâl eylesin ki, varup ücretleriyle fermân olunan gemiler binâsı hıdmetinde olalar ve ne mikdâr neccâr gönderilürse defter idüp bir sûretin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1018

Fesad ehlinde olup hapsedilen ve Kara Hacı adlı kişinin getirdiği hüküm sebebiyle serbest bırakılan Gazi isimli şahsın bulunması; eğer bulunamazsa kefillerine buldurulup mübaşir tayin olunan Dergâh-ı Âli Müteferrikası Ali'nin adamlarına teslim edilmesi.

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ âdemlerinden Topcı Ahmed'e virildi.

Vize sancağı beğine hüküm ki:

Hediyeli nâm karyeden Gâzî nâm kimesne ehl-i fesâd olup ba'zı müslimânların evlerine girüp elegirüp habsolunup Kara Hâcî nâm kimesne bir tarîk ile hükm-i şerîf alup habsden ıtlâk olunmuş. İmdi; bu husûsda Dergâh-ı [Mu'allâm] müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Alî zîde mecdühû mübaşir ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Mezbûrı elegetürüp müşârun-ileyhün Alî ve Kâsım nâm âdemlerine teslîm olup gaybet iderler ise kefillerin eleviresin. Bi'l-cümle bu bâbda mûmâ-ileyh mübaşir ta'yîn olunmuşdur; senün cânibünden dahlolunmaya.

[Yev]mü'l-Ahad, fi 8 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1019

Fesadçı olduğu sabit olup hakkında küreğe konulması için emir bulunduğu halde Kara Hacı adlı kişinin getirdiği hüküm sebebiyle Vize beyinin serbest bıraktığı Gazi isimli şahsın bulunması; eğer bulunamazsa kefillerine buldurulup mübaşir tayin olunan Kara Ali'nin adamlarına teslim edilmesi; ayrıca yakalanan bir hırsızda ele geçirilen koyunların mübaşir tayin edilen Kara Ali gelmeden kimseye verilmemesi.

Yazıldı.

Sekbân Alî Beğ âdemlerinden Topcı Ahmed'e virildi.

Silivri kâdîsına hüküm ki:

Hediyelü nâm karyeden Gâzî nâm kimesne ehl-i fesâd olup ba'zı kimesnelerin evine girüp hâtûnına yapışıp şekvâ olundukda Dergâh-ı Âlî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kara Alî *zîde mecdühû* mübâşeretıyla elegirüp ba'zı fesâdı sâbit olup küreğe virilmek emroldukda Urganişe nâm karyeden Kara Hâcî nâm kimesne bir tarîkla hüküm-i şerîf ihrâc idüp Vize beğine ve kâdîsına habsden itlâk itdirmişler. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr Gâzî'yi elegetürüp gaybet ider ise kefillerine buldurup müşârun-ileyhün Alî ve Kâsım nâm âdemlerine teslim idüp mûmâ-ileyh mübâşir olduğu kazıyyeye âhardan kimesneyi dahlitdirmeyesin ve bir hırsuzun Beytül-mâl'e râci' üç yüz koyunu var imiş; müşârun-ileyh varmadın kimesneye virdürmeyüp zâyî' u telef itdirmeyüp şer'-ı kavîme muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin.

1020

Tuna üzerinde harâmilik edenlere karşı muhafaza hizmeti görmek üzere Kili, Akkirman, Bender ve Brayil kalelerinden nevbetleşe azeb görevlendirilerek iki şayka donatılıp muhafaza hizmetinde istihdam olunması.

Yazıldı.

Kethudâsı Haydar'a virildi. Fî 8 Ramazân

Silistre sancağı beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Tuna üzerinde kapudân olma[ma]ğla dâyimü'd-dehr hırsuz u harâmî hâlî olmayup iskeleye gelen tüccâr gemilerin basup rızkların yağmâ vü gâret idüp âdemlerin suya garkeyleyüp envâ'-ı fesâddan hâlî değillerdür. Silistre'den Kili'ye değin Tuna üzerinde üç aded kayık ile bir kapudân ta'yîn olunmak lâzım olmuştur." diyü arzylemişsin. İmdi; livâ-i mezbûra tâbi' Brayil Kal'asında elli nefer müstahfız ve Akkirman sancağına tâbi' Kili Kal'asında yüz nefer ve Akkirman Kal'asında yüz altmış dört nefer ve Bende[r] Kal'asında yüz yigirmi nefer azebler olup anun gibi ehl-i fesâd ü şenâ'atden Memâlik-i Mahrûse'yi hıfz u hırâset eylemek ehemmi mühimmâtından olmağın zikrolunan müstahfız u azebler ile nevbet ile iki kıt'a şayka donadup ol cânibleri ağalarıyla hırâset itdürmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, bu husûsda tamâm mukayyed olup emrüm üzre iki kıt'a şayka tedârük eyleyüp zikrolunan müstahfız u azebler ile nevbet ile donadup ol semtleri tamâm meritebe hıfz u hırâset eyleyüp Tuna üzerinde mürûr u ubûr iden tüccârı ve sâyir re'âyâ vü berâyâyı ol makûle hırsuz u harâmîlerin fitne vü fesâdlarından emîn ü masûn eylemek bâbında sa'y ü ikdâmın vücûda getüresin ve bu bâbda Akkirman beğine dahı hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür; ehl-i fesâdun def' u ref'ı bâbında mücidd ü sâ'î olasın.

1021

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in vasîsi olup Mısır'da Çerâkise Ağası olan Murad Ağa'nın, Mısır'a giden gemilerden biriyle gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûrun âdemisi İbrâhîm'e virildi. Fî 11 Ramazân, sene: 975

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün vasîsi olup mahrûse-i Mısır'da Çerâkise Ağası olan Murâd zîde mecdühûyı Mısır'a giden gemilerden birisiyle irsâl olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre mezbûrı mahrûse-i mezbûreye giden gemilerden birine koyup ol cânibe irsâl eylesin.

1022

Bkz. hkm. 1020.

Yazıldı.

Kapukethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Akkirman sancağı beğine hüküm ki:

Silistre Sancağı Beği Yûnus dâme izzühû Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Tuna üzerinde hırsuz u harâmî tâyifesinün hareketi olup mürûr iden tüccârı gâret ü hasâret eyleyüp Tuna üzerinde üç aded kayık, bir kapudân ta'yîn olunmak lâzım olmışdur." diyü arzylemeğin; "İki kıt'a şayka tedârük eyleyüp Silistre sancağına tâbi' olan Brayil Kal'asında elli nefer müstahfız ve Akkirman sancağına tâbi' Kili Kal'asında yüz nefer ve Akkirman Kal'asında yüz altmış dört nefer ve Bender Kal'asında yüz yigirmi nefer azebler olup nevbet ile ağalarıyla iki kıt'a şayka donadup hıfz u hırâset-i memleket eylesin." diyü hükm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup emrüm üzre iki kıt'a şayka tedârük eyleyüp zikrolunan kal'alarda vâkı' olan müstahfız u azeb tâyifesi ile nevbet ile mezkûr şaykaları donadup ağalarına tenbîh ü te'kîd eyleyüp hıfz u hırâset-i memleket bâbında dakîka fevtitmeyesin.

1023

Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in vasiyeti binâen vârisleri tarafından mescid yapılmak istendiğinde engel olunmaması.

Yazıldı.

Çerâkiseler Ağası Murâd'un âdemisi İbrâhîm'e virildi. Fî 11 Ramazân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün, vefâtından mukaddem; "Sülüs-i mâlumdan bir mescid yapıla." diyü vasiyyet eylediği i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrun vasiyyet[i] mücebince veresesi ma'rifetiyle sülüs-i

mâlından mescid binâ itmek istediklerinde kimesneye hılâf-ı şer‘-ı şerîf nizâ‘ itdirmeyesiz.

1024 *Mısır'da İstanbul'da olandan daha fazla çavuş ve müteferrika bulunduğu duyulduğundan, bu sayı eski seviyesine ininceye kadar çavuşluk ve müteferrikalık gediği tevcih edilmemesi.*

Yazıldı.

Muhib Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Mısır'da vâkı‘ olan çavuşlar ve müteferrikalar Südde-i Sa‘âdetüm'de olanlardan ziyâde olduğu istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, çavuşluk ve müteferrikalık gedükleri eski karârın bulmayınca kimesneye tevcih eylemeyesin ki, âdet-i kadîmeden ziyâde olmaya; şöyle bilesin.

1025 *Bender Dizdarı Hasan bin Kaya'nın adamlarının, dizdarın işi için gittikleri halde Bender beyinin ulağınız diyerek halkın hayvanlarını ve parasını alıp zulmettikleri bildirildiğinden, bu kişilerin yakalamıp sicil sûretleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Kapukethudâsı Keyvân'a virildi. Fî 9 Ramazân, sene: 975

Akkirman sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "teftîşi fermân olunan Bender'ün Dizdârı Hasan bin Kaya'ya tâbi‘ Benderlü Ca‘fer ve Apostol nâm kâfir ve Bender müstahfızlarından Topuklı Memi'ye tâbi‘ Dellâl Îsâ, mezkûr dizdârın masâlihına gittüklerinde; "Bender Beği Pîrî ulağıla gönderdi." diyü re‘âyânun bârgîrlerin ve akçaların alup bu makûle te‘addîlerinden nice kimesneler şikâyet gelüp ve Hırsova nâyibi dahı vech-i meşrûh üzre olan zulm ü te‘addîleri mektûbı ile i‘lâm itdüğün" arzyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Arzolunduğı gibi olup mezbûrlar; "Ulakdur." diyü müslimânların tavarların ve akçaların [aldukları] mukarrer ise tutup sûret-i sicilleriyle gönderesin ki, görile.

1026 *Bkz. hkm. 968.*

Yazıldı.

Mezbûrun Ağası İbrâhîm'e virildi. [Fî]11 Ramazân

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Vefât iden Mahmûd Beğ'ün muhallefât u metrûkâtı üzerine sâbıkâ Kethudâsı olup hâlâ Çerâkise Ağası olan Murâd zîde kadruhû nâzır ta‘yîn olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müteveffâ-i mezbûrdan hak taleb idenleri meclis-i şer‘de müşârun-ileyh ile muvâcehe idüp dahı şer‘le sübût bulan mevâddı ashâbına alıvirüp küllî

hak taleb idüp ol tarafda faslolmayan mevâddı arzeyelesiz [ki], Atebe-i Ulyâm'da görile ve fûrûht olunan muhallefâtın dahı müşârun-ileyhün ma'rifeti[y]le fûrûht idüp anun gibi Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gönderilmesi lâıyk olanı defter idüp irsâl eyleyesiz.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 9 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1027 *Bkz. hkm. 954.*

Yazıldı.

Rıdvân Çavuş'a virildi. Fî 7 Ramazân, sene: 975

Şâm kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

"Trablus Kâdîsı olup vilâyet-i Şâm'un tûmârı tevzî'ı emrolunan Mevlânâ Şeyhî ve Kâtibi Zeynî sipâhî ve evkâf u emlâk sâhiblerinden küllî nesne eklidüp ve mukaddemâ yazıldığı karyelerden ba'zın noksân üzre yazup hımâyet idüp defteri muhtell idüp ahz ü celb eyledükleri" istimâ' olunmağın defterleri tatbîk idüp yirlü yirinden görilüp ve sipâh tâyifesinden ve evkâf u emlâk sâhiblerinden ekleyledükleri husûslar teftîş olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhi getürdüp mukaddemâ yazılıp beyâz olan defterlerle tevzî' defterin tatbîk idüp ve yirlü yirinden görilüp fî'l-vâkı' ba'zı karyeleri yazıldığı üzre komayup noksân üzre yazup hımâyet eyledüğü ve sipâh tâyifesinden ve evkâf u emlâk sâhiblerinden ahz ü celb eyledüğü husûsları gereği gibi dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresiz; ne asıl kimesnelerden eklidüp ve tevzî' eyledükde ne makûle husûsları noksân üzre yazup nice eylemişdür; hakîkati ile ma'lûm idinüp dahı her mâtdeyi mufassal ü meşrûh yazup defter idüp mühürleyüp vukû'ı üzre yazup bildüresiz.

1028 *Edirne hâssa harcı emininin, Dimetoka hisar-erenlerinden on nefer getirterek yanında mutemetlik hizmetinde istihdam etmesi.*

Yazıldı.

Bu sûretde eski hükmi olup tecdîd olunmuşdur.

Mahrûse-i Edirne hâssa harcı emînine hüküm ki:

Yanunda mu'temedlik hıdmetin itmek için Dimetoka Hısârı erenlerinden on nefer kimesne gelüp hıdmet itmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kal'a-i mezbûreden on nefer kimesne getürdüp mu'temedlik hıdmetin itdüresin.

1029 *Dulkadriye'deki mâl-ı mirî ve bakâyanın teftîş ve tahsili ile görevlendirilen Mahmud Çavuş'a yeteri kadar adam verilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Teke-zâde Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 10 Ramazân*

Zülkadriyye beğlerbeğisine hüküm ki:

Anda ba'zı emvâl-i hâssanun tahsîli ve zimemde olan ba'zı bakâyânun teftîşi ve tahsîli için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mahmûd *zîde kadruhû* irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup vusûl bulup mübâşeret itdükde, zikrolan hıdmete istihdâm için âdem lâzım olup taleb itdükde vilâyet-i mezbûrenün boyı beğlerinden ve mîr-i mîrân çavuşlarından ve hisâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem ta'yîn idesin ki, mâl hıdmetine istihdâm eyleye.

1030

Arda ve Meriç nehirlerinde bahçe sahiplerinin bahçelerini genişletmek için setler yaparak nehir yatağını daraltmaları sebebiyle nehir asıl yatağından çıkıp etrafa zarar verdiğiinden; nehrin eski yatağında akması için gerekli tedbirlerin alınması.

Yazıldı.

Tezkireci Mahmûd Çelebî Efendi'ye virildi.

Bu sûretde eski hükmî olup tecdîd olunmuşdur.

Edirne kâdîsına ve Bostâncıbaşı Hızır'a hüküm ki:

Mahmiyye-i mezbûre halkından ba'zıları Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; " "Nehr-i Arda ve Meriç üzerinde mîrî cânibinden binâ olunan cısır-i cedîdün başında şimâl cânibinde nehr-i Arda kenârında vâkı' olan birkaç bâğçe sâhibleri bâğçelerin tevsî' için kenârına mezbele döküp söğüd budakları dikmekle nehr-i mezbûr kadîmî mecrâsından çıkup köpri başında Karaağaç nâm karyeye toğrı giden tarîk-ı âmm üzre cârî olmağla mezkûr yolu yıkup bi'l-külliyeye mürûr munkatı' olmağın bi'z-zarûrî âhar yirden tarîk-ı cedîd vaz' olunmuşdur ve hâlâ; "Sunun meyli muttasıl köpri başın alup harâb itmek üzredür." diyü şimdiki hâlde su bozmak ihtimâli olan yirlere söğüd ağaçları dikilüp ve ba'zı tedârük olunup ve ol bâğçe sâhibleri sedditdükleri yirler açılmağla mecrâyâ vüs'at hâsıl olup nehr-i mezbûrî mecrâ-yı aslına meylitdürmekle def'-ı zarar mümkündür. Şöyle ki; iki-üç def'a seyl gelürse bu zararun def'ı tedârük olunup su köprinin başın basup âhar yire akmağla köpri karada kalup ve her dem bâğçelerimiz ve mülklerimiz ve yollarımız harâb olmak mukarrerdür." didüklerin sâbıkâ Edirne kâdîsı arzitdükde; "A'yân-ı vilâyetün ehl-i vukûfı ile üzerlerine varup anun gibi bâğçe sâhibleri tevsî' için sedditdükleri yirleri giderdüp* eski yirlerine iletüp andan gayri su bozmak ihtimâli olan yirleri dahı vech ü münâsib gördüğünüz üzre eger ağaç dikilmekledür, eger gayri tarîkladur; her ne yüzden mümkün ise tedârük idüp suyu mecrâ-yı aslîsine icrâ itdüresin ve min-ba'd bâğçe sâhiblerine tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, anun gibi vaz' itmeyeler; eger idüp hâliyâ gidermekde inâd idenlerdür ve eger şimdiye değin memnû' olmayanlardur; isimleriyle yazup bildüresin ki, haklarından geline." diyü merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhü* emr-i şerîf erzânî kıldığın" bildürüp ana göre Südde-i Sa'âdetüm'den hükm-i şerîfüm taleb eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Ol hükm-i hümayûnla amel idüp ana muhâlif kimesneye iş itdirmeyesiz.

1031

Kürt âsilerinden Mansur'un akrabalarının fesad ve şenâate devam ettiği bildirildiğinden, yakalanmaları hususunda Adana Beyi Derviş Mehmed Bey'e yardımcı olunması.

Yazıldı.

Sis ve Uzeyr ve Kars sancakları beğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ cenâb-ı emâret-me'âb Dervîş Mehmed Beğ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ekrâd-ı bed-nihâdun serdârlarından Mansûr nâm müfsidün ale'l-gafle haylî âdemle üzerine varup kendüyi ve Velî nâm oğlın elegetürüp Mansûr'un hakkından gelüp oğlın Adana Kal'asında habsidüp perâkende olan akribâ vü etbâ'ı girü fitne vü fesâd üzre olup haklarından gelinmek lâzımdür." diyü bildürüp; "elegelmeleri husûsında mu'âvenet olmasın" i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda, göresiz; her kankınızın taht-ı hükûmetinde zikrolunan müfsidün akribâsından ve sâyir tevâbi'ından olup fesâd ü şenâ'at üzre olanları elegetürmek için müşârun-ileyh mu'âvenet taleb eyledükde te'hîr itmeyüp elegelmeleri bâbında mu'âvenet eyleyüp fesâd ü şenâ'atleri ne vechile olduğın yazup bildüresiz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 11 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1032

Dulkadriye bakâyasının tahsili ile görevlendirilen Mahmud Çavuş'a sarraf lâzım olup talep ettiğinde kendisine bir sarraf gönderilmesi.

Yazıldı.

Mezbûr Mahmû[d] Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* vilâyet-i Dulkadriyye'de ba'zı bakâyânun cem' u tahsîli için irsâl olunup cem' olunan mâlî sarrâflamak için sarrâf lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi müşârun-ileyh emrolunan mâlun cem' u tahsîline mübâşeret idüp senden sarrâf taleb eyledükde bir yarar u ehil sarrâf gönderesin.

1033

Mısır beylerbeyinin, beylerbeyiliğe başladığı tarihten itibaren, Mısır'da ulûfeye mutasarrıf kimselerin mutasarrıf oldukları mevâciblerinin mukabele defterinden bir sûreti çıkarılarak Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Muhîb Çavuş ile paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Ol diyârda olan umûmen sancakbeğlerinin ve müteferrika vü çavuşların ve gönüllülerün cümle Hızâne-i Âmirem'e gelen nakdiyyeden gayri ol diyârda ulûfeye

mutasarrıf kimesnelerin ale'l-infirâd mutasarrıf oldukları mevâciblerini mukâbele defterinden bir sûreti ihrâc olunup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahrûse-i Mısır'a dâhil olduğun târîhden ne mikdâr mevcûd nefere mevâcib virilürse mukâbele defterinden emrüm üzre sûretin ihrâc idüp dahı mühürleyüp mezbûr çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1034 *Erdel'den Lipova Kalesi'ne tuz satmak için gelen dört rençberin hapsolunup tuzlarına elkonulduğu duyulduğundan, Erdel'den Tımsıvar'a gelip-giden tüccar tâifesine kanunlara aykırı olarak müdahale edilmemesi ve sebepsiz olarak hapsedilenler var ise serbest bırakılması.*

Yazıldı.

Tercemân Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 20 Ramazân

Tımsıvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Vilâyet-i Erdel re'âyâsından dört nefer kâfir Lipova Kal'ası'na bey' itmek için tuz getürdüklerinde dutulup habsolunup ve tuzları girift olunduğı istimâ' olundu. İmdi; vilâyet-i mezkûreden gelüp rençberlik iden re'âyâ tâyifesine vech-i meşrûh üzre dahl ü tecâvüzün aslı nedür ? Anun gibi Erdel'den vilâyet-i Tımsıvar'a gelüp giden tüccâr tâyifesi rencîde olunmak câyiz değildir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı tefahhus idüp göresin; vilâyet-i Erdel re'âyâsından rençberliğe gelenlerden hılâf-ı şer' habsolunmuş kimesne var ise salıvirüp bi'l-cümle vilâyet-i Erdel'den gelen tüccâr tâyifesine kimesneyi şer' u kânûna mugâyir rencîde itdürmeyesin ki, varup gelüp rençberliklerinde olalar.

1035 *Mısır Beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in hâssa-i hümayûna vasiyet ettiğı üsküfleri, cebehânesi, kürkleri ve yarar atlarının defteriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğ'ün cümle üsküflerini ve cebe-hânesini ve kürklerini ve yarar atlarını hâssa-i hümayûnum için vasiyyet eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müteveffâ-yı müşârun-ileyhün vasiyyet eylediğı üzre cümle üsküflerini ve cebe-hânesini ve kürklerini ve yarar atlarını defteriyle Çerâkiseler Ağası olan Murâd ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1036 *Bkz. hkm. 1096.*

Yazıldı.

Paşa hazretler[i] kapucılarından Mahmûd'a virildi.

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ müceddeden binâ olunacak hammâm için taht-ı kazândan on bin kintâr kireç ve bin zirâ' kayağan taşı ve ferş için dört yüz zirâ' mermer ve yiğirmi aded kurna taşı ve pence[re]leri için [on aded ve kapuları için iki aded söge taşı ve külhan için]^H üç yüz zirâ' od taşı tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp kadîmden anda işleyügelen üstâdlara zikrolunan kireci yakdurup ve taşları kesdürüp ve ne vechile tedârük ü ihzâr itdüğün yazup bildüresin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olur ise mücebiyle amel oluna.

^H İlâve edilen kısım için bkz. hkm. 1096

1037

Maâdin Nâzırı Kenan tarafından, Vezir Mehmed Paşa'nın yaptıracağı binada kullanılmak üzere satın alınan kurşunun nakli için yol üzerindeki kazalardan kira ile araba temin edilerek kurşunun Sofya'ya ulaştırılması; ancak araba kiralanırken yolsuzluk ve halka zulüm yapılmaması ve kaç araba temin edilip ne kadar kira verildiğinin defter edilerek nâzıra teslim edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâyla irsâl olundu. Fî 10 Ramazân

Niş ve Leskofca ve Ürgüb ve Alacahısâr kâdîlarına hüküm ki:

Ol cânibde Ma'âdin Nâzır[ı] olan Ken'ân *zîde kadruhû* düstûr-ı ekrem Vezîrüm Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlâ iclâlehûnun* binâsı mühimmâtı için akçasıyla kifâyet mikdârı kurşun alıvirüp getürdirmesiçün ma'âdinden Sofya'ya gelince araba lâzım olmağın taht-ı kazâlarınuzdan kirâ ile kifâyet mikdârı araba tedârük ü ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Nâzır-ı mezbûrun âdemleri vardukda, bu bâbda her biriniz gereği gibi mukayyed olup kurşun-ı mezbûrun tahmîli için kirâ ile kifâyet mikdârı araba ihrâc ve kurşunı tahmîl idüp Sofya'ya ulaşıdurasız. Ammâ; araba ihrâcı için nâzırın varan âdemleri ve bu husûsa ta'yîn ideceğünüz nâyib ü muhızrlarınız ve gayri bu bahâne ile fukarâdan celb ü ahz itmekden ve kimisinün arabasın çıkarup kimisinün yazup ve arabaları ve öküzleri olmayan fukarâya araba teklîf olunmakdan tamâm ihtiyât u ihtirâz idüp araba vü öküzleri olanları şimdide değin anda virilügelen kirâlarıyla ihrâc idüp ve kirâların bî-kusûr sâhiblerine yanınızda virdürüp virilügelen kirâdan kimesnenün bir akça ve bir habbesin alıkodurmayasız ve sâhiblerine kirâları virildükden sonra nâyib ü muhızrlar ve gayri birer bahâne ile girü alurlarımı; bu makûlenün aleyhi şerri size râci' olur. Ana göre bu bâbda mukayyed olup kaç araba ihrâc olunup ve ne mikdâr kirâ virildüğün esâmîleri ve sıhhati ile defter idüp ve mühürleyüp nâzır-ı mezbûra teslîm idesiz.

1038

Pavlo Köprüsü'nün derbent âdeti üzerine muhafazası için, etraf köylerden kırk hâne getirilerek iskân olunup, ziraatları için bir miktar yer verildiği ve hâssa korudan da bir miktar yer verilmesi gerektiği bildirildiğinden, yer verilmesi gerekiyorsa sınırları tesbit edilerek bir miktar yer ayrılması.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 14 Ramazân

Ergene ve Hayrabolu kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Pavlo Köprüsü'nde ba'zı ehl-i fesâd ebnâ-i sebîlün yolına gelüp fesâd ü şenâ'at eylemekden hâlî olmadukları ecilden köpri başına derbend âdeti üzre hıfz u hırâset için etrâfda olan kurâdan kırk hâne getirilüp mahall-i mezbûrda ikâmet itdürilüp* mezbûrlara zirâ'at ü harâset ve mer'â vü çayır için birer mikdâr yir ifrâz ü tahdîd olunup mezkûrlara virilüp bir cânibi hâssa koruya müntehî olup korudan dahı bir mikdâr yir alınmak lâzım olduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, göresiz; kazıyye arzolunduğu gibi olup hâssa korudan dahı yir ilhâk olunmak icâb ider ise münâsib olan mahalden bir mikdâr yir ifrâz eyleyüp tahdîd ü ta'yîn eyleyüp ve alâmet için âdet-i kadîme üzre sınır taşların diküp bir vechile temyîz* eyleyesin ki, sonra nizâ'a mü'eddî olmaya; şöyle bilesiz.

1039

Bağcılar rüsümünü tahsile gönderilen Nasuh'un dönüşünde mal, davar ve hizmetkârlarıyla yolda kaybolduğu ve yapılan araştırmada en son Çorlu'da görüldüğü bildirildiğinden, adı geçenin, kendisini en son gören ve yiyecek veren kişilerden soruşturularak bulunmaya çalışılması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Çorlu ve Tekfurtağı kâdîlarına hüküm ki:

Bundan akdem Dergâh-ı Mu'allâ kullarından Nasûh nâm kimesne bağcılar rüsûmı cem'ına ta'yîn olunup emr-i şerîfüm mücebince cem' eyledüğü mâlî ile yolda gelürken cemî' mâl ü hıdmetkâr u tavârıyla nâ-bedîd olmağın teftîş olunup keyfiyyet-i ahvâli nice olduğu ma'lûm olmağ için Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından Mustafâ Çavuş *zîde kadru[hû]* ile Rûmili kâdîlarına hüküm-i şerîf virilüp teftîş eyledükde izleyüek Çorlu kasabasına sağ u sâlim geldiği zahîre viren ve ba'zı kimesneler şehâdetleriyle sâbit olup lâkin Çorlu'dan çıkdığı ma'lûm olmaduğu i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle Evren Çavuş vardukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup mezkûrı gören ve zahîre viren kimesneleri ihzâr eyleyüp dahı dikkat ü ihtimâm ile teftîş eyleyüp göresiz; fi'l-vâkı' mezbûr Çorlu'ya sağ u sâlim geldükde ne yirde konmuşdur ve konduğu yirden kalkup gitmiş midür, nice olmuşdur, görenlere ve zahîre virenlere ve sâyir mazınna olanlara ikdâm u ihtimâm idüp bi'l-cümle ne tarîkla mümkün ise zuhûra getürmeğe sa'yeylesiz. Şöyle ki; bulmakda te'allül iderler ise bu bâbda mazınna olanları ve

getürenleri ve zahîre virenleri mezbûr çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp kazıyye neye müncerr olur ise vukû'ı üzre yazup arzeyelesiz.

1040 *Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'in vasiyet ettiği borçlarının metrukâtından ödenmesi.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 12 Ramazân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, sâbıkâ Mısır'da Hızâne-i Âmirem Defterdârı olan Mehmed *dâme ulüvvühû* ile Südde-i Sa'âdetüm'e bir huccet gönderüp; "mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi olan müteveffâ Mahmûd Beğün ba'zı kimesnelerden karz altun alduğuna vasiyyet eylediği" mastûr u mukayyed olmağın zikrolunan huccetün sûreti kâdî-askerlere imzâ itdürilüp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' huccet-i mezkûrede mastûr olan düyûn mukarrer ise vasiyyeti mücebince metrûkâtından ashâbına edâ idüp ve sâyir vasiyyetin dahı icrâ eyleyesiz; hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz.

1041 *Medine'de Nevbetçiler Ağası olan İbrahim Ağa nevbetçilerin iki yıllık cerâye ve aliklerini alamadıklarını bildirdiğinden, cerâye ve aliklerin tehir edilmeyip zamanında gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır gönüllülerinden arz getüren Hüseyin'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de Nevbetçiler Ağası olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrâhîm *zîde mecdühû* Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "nevbetçilerin sene: erba'a ve seb'in [ve] tis'a-mi'e Şevvâli guresinden tokuz yüz yetmiş beş Ramazânı gâyetine gelince iki yıllık cerâye vü alıkları gönderilmeyüp Ömer-oğlı elinden ise tahsîl mümkün olmayup ahvâlleri mükedder olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre cerâye vü alıkların te'hîr itmeyüp vakti ile gönderesin.

1042 *Dubrovnik keferesiyle müslümanlar arasında ortaya çıkan davalarda, Dubrovnik beylerinin daima müslümanları haksız çıkardığı, Dubrovnik'e bir nâib tayin edildiği takdirde davaların adaletle görüleceği bildirildiğinden, Dubrovnik'e bir nâib tayin edilmesi.*

Yazıldı.

Arz getüren Havâle Ca'fer'e virildi.

Hersek beğine ve Nova kâdîsına hüküm ki:

Sen ki kâdîsın, Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Dubravenik keferesiyle kazâ-i mezbûrdan ba'zı kimesnelerin şer'î da'vâları olup görilmek için hükm-i şerîf alup anda vardukda Dubravenik beğleri kendü ra'ıyyetlerine hımâyet eyleyüp müslimânlara cüz'î bahâne ile veyâ deyn taleb itmekle metâ'ların mezâda virüp ednâ bahâyla; "Beğliğe lâzımdır." diyü cebr* ile satun alup râzî olmayanları habsidüp te'addî iderler." diyü şikâyet olunup ve bi'l-fi'l gümrük emîni ve kâtibi anda sâkin olmağla kıbel-i şer' den bir nâyib dahı oturmak lâzımdır ki, re'âyâyâ te'addî ve mâl-ı mîrîye gadrolmayup ve kuzât-ı sâbıka zamânlarında dahı bir nâyib vaz' olmağla haylî nef' müşâhede olmuşdur; girü nâyib nasbolmasın murâd itdüklerin" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzre bir nâyib nasbidüp gönderesin ki, şer'le vâkı' olan kazâyâyı görüp kimesneye şer'-ı kavîme muhâlif te'addî vü tecâvüz olunmayup mâl-ı mîrîye dahı gadrolmaya.

1043

Ağrıboz'da yakalanan suçlulardan idam mahkûmu olmayanların Sakız Beyi Kaya Bey'e teslim edilip sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Âdemlerinden Ahmed'e virildi. Fî 12 Ramazân

Eski hükmi olup tecdîd olmuşdur.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı livânda fesâd ü şenâ'at idüp şer'le salb ü siyâset lâzım gelmeyen mücrimleri kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Sakız Sancağı Beği Kaya dâme ızzühûya teslim olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Anun gibi taht-ı hükûmetünde elegendüp şer'le salb ü siyâset lâzım gelmeyen mücrimlerden –ki, cerîmeleri sâbit ü müseccel olmuş ola– mûmâ-ileyhe teslîm idüp cerîmelerinün sûret-i sicillerin Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, gelüp şekvâ itdüklerinde cevâb virile.

1044

Sakız Beyi Kaya Bey Sakız muhafazası için Ağrıboz ve Atina kalelerinden getirilen hisar-erlerinin, devamlı kendilerinin istihdam edilmesinden şikâyetçi olup etraf kalelerden de müstahfız alınmasını istediklerini bildirdiğinden, daha önce hangi kalelerden müstahfız alınıyorsa yine o kalelerden nevbet ile hisar-eri alınması.

Yazıldı.

Âdemlerinden Ahmed'e virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 975

Eski hükmi olup tecdîd olunmuşdur.

Ağrıboz sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Sakız Sancağı Beği Kaya dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "bundan akdem Ağrıboz ve Atina Kal'ası müstahfızlarından seksen nefer hısâr-erleri istihdâm olundukda zikrolunan kal'alar ahâfisi* cem' olup; "Sâbıkâ İnebahtı Beği olan Sâlih Beğ-oğlu bizi bu vechile istihdâm itmez idi; etrâfımızda olan kılâ' müstahfızlarından ilhâk ile hıdmetlenürdi. Dâyimâ bu iki kal'a müstahfızları istihdâm olunacak bize ziyâde muzâyaka virür. Cevânibimizde olan kılâ' müstahfızları ile ma'an istihdâm olunmak bâbında hükm-i şerîfüm" recâ itdüklerin" arzitmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh mukaddemâ kangı kal'aların müstahfızlarından istihdâm idegelmiş ise girü mûmâ-ileyh dahı ol kal'aların müstahfızlarından taleb itdükde sâbıkâ istihdâm olunduğı üzre nevbet ile hısâr-erenlerinden viresin.

1045

Emir Arslan adlı sipahiyi ve İmam Hasan'ı ziyaret ettiği sırada Süleyman adlı sipahiyi yaraladığı ve kendi hanımını da saban demirini vurup öldürdüğü bildirilen Divriği sipahilerinden Hızır'ın siyaset olunması.

Yazıldı.

Arz getüren Süleymân nâm sipâhîye virildi. Fî 12 Ramazân, sene: 975

Rûm beğlerbeğisine ve D[iv]riği kâdîsına hüküm ki:

Sen ki beğlerbeğisin, Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Divriği sipâhîlerinden Süleymân Hazret-i İmâm Hasan *nevvera'llâhü merkadehû* Âsitânesi'ne ziyârete vardukda livâ-i mezbûr sipâhîlerinden Hızır nâm kimesne mezbûr Süleymân'un katl[i] için Abdullâh nâm kulinun eline bir varsak bıçağın virüp makâm-ı şerîfde kitâba bakar iken mezkûr Arab nakîbler arasında boynında urup haylî zamân mecrûh olup sonra nakîbler i'lâm eyledüğün ve Emîr Arslan nâm sipâhî dahı; "İki def'a beni bıçağla urup mecrûh eylemişdür." diyü şekvâ idüp ve livâ-i mezbûr sipâhîleri mezbûrdan râzî olmayup fesâd ü şenâ'at üzre olduğun bildürüp ve hâtûnın saban demüri ile urup katleyledüğün" sen ki kâdîsın, sûret-i sicil gönderdüğün ecilden mezbûr[a] siyâset olmasın emridüp **buyurdum ki:**

Göresiz; kazıyye arzulunduğı gibi ise mezbûr[a] siyâset eyleyüp emr-i şerîfüm yerine varduğın yazup bildüresiz.

1046

Bkz. hkm. 1097.

Yazıldı.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ müceddeden binâ olunacak hammâm için taht-ı kazândan on bin kintâr kireç ve on aded direk ve iki yüz aded [kırkar karış]^H hatıl ve üç yüz aded [otuz beş karış]^H hatıl ve

yedi aded çûb-ı Bana –ki, tûli on ikişer zirâ‘ ola– tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te‘hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan kireci ve kerestileri tedârük itdürüp ne vechile tedârük ü ihzâr itdüğün yazup bildüresin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mûcebi ile amel idesin.

^H İlâve edilen kısımlar için bkz. hkm. 1097

1047 *Bkz. hkm. 1091.*

Yazıldı.

Tımişvar kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tımişvar Defterdârı Muharrem Sûdde-i Sa‘âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "Tuna'nun öte yakasında Tımişvar'a tâbi‘ olan sancaklarda yüz yıldan ziyâde hâlî vü harâbe ba‘zı yirlerin hâric vilâyetlerden re‘âyâ ihyâ vü âbâdân eyleyüp hudûd [u] sınırları mu‘ayyen olmamağla nizâ‘dan hâlî olunmayup havâss-ı hümâyûnuma mûte‘allik yirlere ve bâğlara dahlolunduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi kadîmden hâlî vü harâbe olup sonradan ihyâ olan yirlerden münâze‘un-fihâ olan yirlerin üzerine bi‘z-zât ehl-i vukûf kimesneler ile varup sınırlarını tecdîd ü temyîz* eyleyüp yir yir alâmet içün taşlar diküp sınırların bir vechile temyîz* eylesin ki, sonradan nizâ‘a mü‘eddî olmaya.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 12 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1048 *Rudnik Madeni'nde çalışan rençberlerin zahire konusundaki sıkıntılarının giderilmesi için, Semendire ve Alacahisar sancakları dahilindeki kazalardan zahire temin edilerek adı geçen madene gönderilip günlük narh üzerinden sattırılması.*

Yazıldı.

Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi.

Semendire sancağı beğine hüküm ki; livâ-i mezbûrda vâkı‘ olan kâdîlara hüküm ki:

Rudnik Ma‘deni'nde işleyen rencber tâyifesinün zâd ü zevâdeleri bâbında muzâyakaları olup taht-ı hükûmetinüzden zahire tedârük ü ihrâc olunmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te‘hîr u terâhî itmeyüp her birinüz taht-ı kazânuzdan olan yirlerden akçaları ile zahîre tedârük ü ihrâc idüp sâhibleriyle ma‘den-i mezbûra gönderesiz ki, narh-ı rûzî üze bey‘ idüp anlara sebeb-i ticâret ve tâyife-i mezbûreye si‘at-i ma‘îşet vâkı‘ ola. Bu bâbda ihmâl ü müsâhele itmeyüp zâd ü zevâdeye muzâyaka çekdürmeyesiz. Ammâ; bu bahâne ile re‘âyâdan celb ü ahz olunmakdan ve [za]hîresi olmayanlara zahîre teklîf olunup te‘addî olunmakdan hazer idesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Alacahısâr beğine, kâdısına.

1049 *Sofular köyü ahalisi tarafından, bazı kişilerin koyun otlatmak sûretiyle ekinlerine ve meralarına zarar verdikleri yolunda şikâyetle bulunulduğundan, reâyanın ekinleri yakınlarında ve hâssa çayırarda koyun otlattırılmaması.*

Yazıldı.

Mezbûr karye halkından (——) virildi. Fî 15 Ramazân

Edirne kâdısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı‘ olan karyelerden Sûfîler nâm karye halkı Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "karye-i mezbûre toprağında ba‘zı kimesneler koyun yörüdüp mer‘âlarına muzâyaka virüp ve ekinlerin yidürüp ve çiğnedüp te‘addî itdüklerin" bildürdiler. İmdi; Ada dar yir olup ekser yiri hâssa-i hümayûnum için korunmuş çayır olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, Ada toprağında hâssa çayır larun ve re‘âyânun ekinleri kurbinde min-ba‘d kimesnenün koyunun yöritmeyüp zarar u ziyân itdirmeyesin; memnû‘ olmayup zarar u ziyân idenleri isimleri ile yazup bildüresin.

1050 *Mısır'da vefat eden ve geride kalan kumaş vs. malları Beytülmal için zaptolunan Mağrib tüccarının muhallelâtının ayrıntılı olarak defter edilip bir sûretinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Mağrib tâcirlerinden biri mahmiyye-i mezkûrede fevtolup muhallelâtından küllî akmışe vü emti‘a kalup Beytü'l-mâl için zaptolunduğı istimâ‘ olunmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, müteveffâ-i mezbûrun cümle muhallelâtın mufasssal defter idüp bir sûretin anda alıkoyup bir sûretin muhallelâtıyla Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz. Anun gibi verâset da‘vâ iderise Dergâh-ı Mu‘allâm'a irsâl eylesesin ki, da‘vâları şer‘le görile.

1051 *Mısır beylerbeyi iken vefat eden Mahmud Bey'den alacaklı olduklarını iddia edenlerin davası ile beylerbeyinin vasiyet eylediğı hususların, vârisi olan Kurd'un marifetiyle görülmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine, kâdısına ve defterdârına hüküm ki:

Kurd Südde-i Sa‘âdetüm'e gelüp; "Mısır Beğlerbeğisi iken fevtolan Mahmûd Beğ'ün vârisi olup müşârun-ileyhden deyn taleb itdükleri husûslar ve vasiyyet itdüğü kazıyyeler bi-hasebi'ş-şer'î'ş-şerîf kendü ma‘rifetiyle görülmesi bâbında hükm-i şerîfüm" recâ itmeğın

buyurdum ki:

Vusûl buldukda, müteveffâ-i müşârun-ileyhden hak taleb ider kimesneler var ise şer'le anda istimâ'a kâbil olan [ve] vasiyyet eylediği husûsları bunun ma'rifetiyle görüp hılâf-ı şer'-ı kavîm kimesneye dahl ü nizâ' itdürmeyesiz. Anun gibi Südde-i Sa'âdetüm'de istimâ'ı lâzım olanları Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesiz ki, bunda görüle.

1052 *Tımişvar Defterdarı Muharrem Bey, reâyanın öşürlerinin zamanında alınmadığı ve otlak resmlerinin kanunda belirtilenden fazla alınarak ahaliye zulmedildiğini bildirdiğinden, bu konuda dikkatli olunması ve kanun dışında iş yaptırılmaması.*

Yazıldı.

Tımişvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi.

Vilâyet-i Tımişvar'da vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Tımişvar Defterdârı Muharrem dâme ulüvvühû Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "taht-ı hükûmetinizde vâkı' olan varoşlar ve karyeler re'âyâsının terekeleri a'şârı harmen zamânında alınmayup ve öşr-i şıraları dahı mevsiminde alınmayup ve ziyâde alınup ve yazda ve kışda koyunları uğradıkları topraklarda resm-i otlakları kânûn üzre alınmayup ziyâde alınup beğlerbeği vü sancakbeği vü zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr ve evkâf u emlâk sâhibleri re'âyâya zulm ü te'addî eyledüklerin" bildürdi. İmdi; [murâd-ı hümayûnum] eyyâm-ı ma'delet-fercâm-ı pâdişâhânemde bir ferde şer'a ve kânûna muhâlif te'addî olunmamakdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her biriniz bi'z-zât mukayyed olup taht-ı kazânuzda olan re'âyâ vü berâyâyâ beğlerbeği vü sancakbeğleri âdemlerinden ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdan ve gayriden bir ferde zulm ü te'addî itdürmeyüp şer'a ve kânûn u deftere muhâlif bir akça ve bir habbelerini aldurmayup ve terekelerin vakti ile ta'sîr itdürüp* ve öşürlerin aynı ile aldurup ve müft ü meccânen nesnelerin aldurmayup her ne alurlar ise ihtiyârıyla satanlardan akçalarıyla aldurup memnû' olmayanları isimleriyle yazup arzeyelesiz. Şöyle ki; şer'-ı şerîf ve kânûn-ı münife muhâlif re'âyânun ziyâde nesneleri alınup zulm ü te'addî olunduğı istimâ' oluna, sizün tama'-ı hâm veyâhûd adem-i ihtimâmınıza hamlolunup mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre mukayyed olasız.

Mükerrerdür.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tımişvar beğlerbeğisine ve kâdîlarına.

1053 *Tımişvar Defterdarı Muharrem Bey Göle Kalesi'nde nevbetçi olan yeniçerilerin ahaliye zulmettiğini bildirdiğinden, yeniçerilerin ahalinin araba ve beygirlerini meccânen kullanmamaları, odun ve otluklarını zorla sürdürmemeleri, her ne alırlarsa bedeli karşılığında almaları, aksine hareket eden olursa dirliklerinin alınacağı.*

Yazıldı.

Tımsıvar Tımârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

Budun yeniçerileri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Tımsıvar'da Hızâne-i Âmirem Defterdârı olan Muharrem *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "Göle Kal'ası'nda nevbetci ta'yîn olunan yeniçerilerinden ba'zı ticâret tarîkıyla ve âhar husûs için havâss-ı hümayûn karyelerine ve gayra varup re'âyânun müft ü meccânen yim ü yimeklerin alup ve koçilerin ve arabaların müft istihdâm idüp dört-beş günlük yola sürüp ba'zı Belgrad'a varınca arabaların iledüp esbâb yükledüp ve bârgîrlerin alup zâyî' eyleyüp kış ve yazda getürdükleri odun u otluğı narh-ı cârî üzre almayup kurâ üzerine çıkup cebr ile odun u otluk sürüp zulm ü te'addî eyledüklerin" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, yeniçeri tâyifesine muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, re'âyâ vü gayriden aslâ vü kat'â müft ü meccânen nesne almayup her ne alurlar ise narh-ı cârî üzre akçalarıyla rızâlarıyla bey' eyleyenlerden alup müft ü meccânen arabaların ve koçilerin ve bârgîrlerin ve kendülerin istihdâm eylemeyüp ve odun u otluk ve gayri nesnelerin cebr ile sürdürmeyüp bi'l-cümle re'âyâyâ zulm ü te'addî eylemeyeler. Şöyle ki; bu makûle zulm ü te'addîleri bir dahı istimâ' oluna, dirlikleri alınur; bilmiş olsunlar. Ana göre mezkûrlara tenbîh eylesesin ve kılâ' muhafazasıyçün nevbetci ta'yîn eyleyüp gönderdüğün yayabaşlarına dahı gereği gibi te'kîd eylesesin ki, kimesneye zulm ü te'addî itdürmeyüp kendülerile olan yeniçeri kullarımı muhkem zabtideler. Şöyle ki; emr-i şerîfe muhâlif zulm ü te'addîleri ola, dirlikleri alınmağla konılmayup her vechile mu'âteb olurlar; ana göre mukayyed olup re'âyâdan bir ferde zulmitdürmeyesin.

1054

Tımsıvar vilâyetinde bulunan Havâss-ı Hümayûn varoşlarına ve köylerine voyvodalar ile iş erlerinin girerek ahalinin yiyecek, araba ve beygirlerini karşılıksız olarak alıp zulmettikleri duyulduğundan, ahaliye bu gibi zulümler yapılmasının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması.

Yazıldı.

Tımsıvar tımârları defterdârına virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

Tımsıvar Beğlerbeğliği'nde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Sancağuna tâbi' olan yirlerde olan havâss-ı hümayûn varoşlarına ve karyelerine voyvodalar ve iş-erleri girüp re'âyânun küllî cerîmelerin ve müft ü meccânen yimlerin ve yimeklerin ve ulak bârgîrlerin ve arabaların alup ve kendülerin istihdâm idüp ve ba'zı voyvodalar varoşlarda sâkin olup re'âyâyâ nice zulm ü te'addî olmağla ekser re'âyâ perâkende olduğına bâ'ıs oldukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât kendü nefsünle mukayyed olup min-ba'd eger beğlerbeği ve eger sancakbeğleri voyvodaların ve âdemlerin havâss-ı hümayûnum varoşlarına ve kurâ re'â[yâ]sına dahl ü ta'arruz itdürmeyüp ve içlerinde sâkin olup ve müft ü meccânen re'âyânun ve gayrinün yimlerin ve yimeklerin ve bârgîr ü koçilerin ve bi'l-cümle bir akça ve bir habbelerin aldurmayup men' u def' eylesesiz; her ne alurlar ise ihtiyârlarıyla

satanlardan akçalarıyla aldurasız. Şöyle ki; men‘le memnû‘ olmayup tâyife-i mezbûreden ba‘zı varup havâss-ı hümayûn re‘âyâsının içlerinde sâkin olup vakıtlı vakıtsüz mücerred yimlerin yidürmek için üzerlerine konup müft ü meccânen nesnelerin alalar, isimleri ve resimleriyle yazup bildüresin ki, gereği gibi haklarından gelinüp sâyirlerine mûcib-i ıbtret ola.

Yazıldı.

Tımışvar Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

Bir sûreti, Tımışvar beğlerbeğisine, kâdîsına.

1055

Hürrem Sultan'ın Kâbe ve Medine'deki vakıflarının sâbık nâzırı olan Mustafa Bey'in muhasebesinin görölerek ortaya çıkan zimmetinin tahsil olunduğu, âdet üzere gönderilmesi gereken buğdayın gönderilmeyip yerine bedelinin gönderilmesi sebebiyle halkın sıkıntı içinde olduğu ve hâlâ nâzır olan Mustafa Bey'in muhasebesini gördürmemekte direnip vakfa zararı olduğu bildirildiğinden, hesabının Mısır Divanı'nda görölüp yerine işten anlayan, dürüst bir kimsenin tayin edilmesi ve her sene fakirlere verilmesi gereken buğdayın yerine niçin altın gönderildiğinin bildirilmesi.

Yazıldı.

Muhîb Çavuş ile paşa hazretlerine virildi. Fî 15 Ramazân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ mahmiyye-i Mısır'da Nâzır-ı n-nuzzâr olan Haydar, Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Ka‘be-i Mu‘azzama ve Medîne-i Münevvere'de merhûme vâlidem *tâbe serâhâ* evkâfının sâbıkâ Nâzırı olan Mustafâ Beğ'ün nezâret zamânının muhâsebesi göröldükde sekiz bin altın bulunup Mahmûd Paşa hayâtta iken Hızâne-i Âmirem'e teslim olunup lâkin âdet-i kadîme üzre her sene fukarâya buğday irsâl olunmayup dört bin sikke altın irsâl olunur. Ammâ; ol yerlerde bir habbe buğday elegirmeyüp ve sâyir vilâyetden dahı gelmeyüp fukarânun hâli d[î]ger-gün olup ve hâlâ Nâzır olan Mustafâ dahı sâyir nâzırlar gibi muhâsebesin gördürmeğe râzî olmayup vakfun ahvâli müşevveş olmuşdur. Yirine bir müstekîm kimesne ta‘yîn olunursa vakfa küllî nef‘ hâsıl olur." diyü bildürmeğin imdi; müşârun-ileyhün muhâsebesin âdet-i kadîme üzre Dîvân'da görölmek emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kazıyye arzulunduğu gibi midür, şimdiye değin muhâsebesi görölmemeğe bâ‘ıs nedür, müşârun-ileyhün ibtidâ-i mübâşeretinden intihâsına dek vâkı‘ olan müfredâtı defterlerin getürdüp dahı Dîvân-ı Mısır'da yirlü yirinden muhâsebesin gördürüp keyfiyyet-i ahvâli neye müncerr olursa yazup ve fukarâya ta‘yîn olunan buğday kadîmden irsâl olunugelmiş iken sonradan altın gönderilmeğe sebep nedür ve irsâl olunan altın müstehikk olanlara vâsıl olur mı, nicedür; bi'l-cümle cemî‘ ahvâli mufassal ü meşrûh ma‘lûm idinüp dahı vukû‘ı üzre yazup arzeyelesiz ve mezbûrun yirine bir müstekîm yarar kimesneyi ta‘yîn eyleyüp istihdâm itdüresiz.

[Yev]mü's-Sebt, fî 14 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1056 *Medine'de ferraşlık ve müşidlik hizmetlerinden biri mahlûl olduğu zaman Medine kadısı ve Şeyhu'l-harem tarafından tevcih edildiği halde Mısır kadısının tevcihe müdahale ettiği duyulduğundan, Mısır kadısının tevcihe müdahale etmemesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de olan ferrâşlık u müşidlik hizmetlerinden biri mahlûl oldukda şimdiye değin kâdîsı ve şeyhu'l-Harem olanlar ma'rifetleriyle virilügelüp hâliyâ senün tarafundan dahlolunduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi Medîne-i Münevvere'de ferrâşlık u müşidlik mahlûl oldukda âdet-i kadîme üzre Medîne-i Münevvere kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar ma'rifetleri ile virilüp senün cânibünden dahlolunmaya.

1057 *Medine'deki bîmarhânede vefat edenlerin metrukâtını kimlerin zaptettiği, satıldığında yılda ne kadar hâsılat elde edildiği ve nerelere harcandığının ayrıntılı olarak yazılıp bildirilmesi.*

Yazıldı.

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de vâkı' olan bîmar-hânede vefât eyleyen kimesnelerin metrukâtın şimdiye değin kimler zabtidüp ve satıldukda akçasın ne makûle masrafa sarfolunduğı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr bîmar-hânede vefât idenlerin metrukâtın kim zabtidüp ve bahâları* ne asıl yire sarfolunup ve yılda ne mikdâr nesne hâsıl olduğın ma'lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl olunmayup şimdiye dek anun gibi metrukâtı zabtidenlerden defter taleb idüp îrâd ü masrafların görüp vukû'ı üzre bildüresin.

1058 *Dergâh-ı Muallâ solaklarından iki neferin yeniçeri bölüğüne ilhâk olunarak, bunlardan mahlûl olan gediklerin de yangın söndürme hizmetinde görevli yeniçerilerden hakedenlere verilmesi ve dağıtılmak üzere gönderilen akçenin de hak edenlere dağıtılması.*

Yazıldı.

Muhzır kâtibine virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 975

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm solaklarının müstehıkk olanlarından iki neferi bölüğe ilhâk

olunup gedükleri âteş def'ında hıdmetde bulunan yeniçerilerden müstehıkk olanlara virilüp ve tevzî' için yiğirmi akça dahı inâyet idüp **buyurdum ki:**

Emrüm üzre solakların müstehıkk olanlarından iki neferin bölüğe ta'yîn idüp tezkirelerin gönderüp ve mezkûr iki nefer solakların mahlûl olan gedükleriyle zikrolunan yiğirmi akçayı hıdmet-i mezbûrede bulunan yeniçeri kullarumdan müstehıkk olanlara tevcih eylesin.

1059

Bursa'da oturan sâbık Davutpaşa Müderrisi Mircanzâde'nin, üstüne vazife olmayan davalar ile Beytûlmal'e müdahale edip mâl-ı mirîye zarar verdiği bildirildiğinden, kendisini ilgilendirmeyen dava ve hususlara müdahale etmemesi, aksi takdirde başka bir yere sürüleceğinin kendisine bildirilmesi.

Yazıldı.

Abdurrahmân Beğ âdemisi Ferruh Beğ'e virildi. Fî 16 Ramazân

Bursa kâdîsına hüküm ki:

Sâbıkâ Dâvûdpaşa Müderrisi olup Bursa'da sâkin olan Mîrcân-zâde evini mahkeme idüp dâyimâ şirret ü şekâvet üzre olup medhali olmayan da'vâya karışıp müslimânları rencide idüp ve Beytû'l-mâl cânibini dahı mesdûd idüp mâl-ı mîrî[ye] küllî zararı olduğu i'lâm olunmağın mezbûr hakkında iftihâru'l-ümerâ'i'l-kirâm Bursa Sancağı Beği Abdurrahmân dâme ulüvvühûya emr-i şerîfüm virilmiştir. **Buyurdum ki:**

Sen dahı ol bâbda mukayyed olup müşârun-ileyh ile göresin: Şöyle ki; mezbûr kendü hâlinde olmayup Beytû'l-mâl'e ve sâyir medhali olmadığı da'vâ vü husûslara karışıp ol vechile tecâvüzi var ise muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki, min-ba'd ol vechile karışmayup tecâvüz eylemeye. Şöyle ki; ba'de't-tenbîh kendü hâlinde olmayup girü şirret ü şekâvet ider ise ol yirden dahı kaldurulup mu'âkab olmak mukarrerdür.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Bursa Beği Abdurrahmân Beğ'e yazıldı.

1060

Mağrib Trablusu Beylerbeyi Ali Paşa'nın, ahalinin emniyette ve itaat üzere olduğu ve düşman donanmasının Anapoli'de bulunduğu hakkında gönderdiği mektubunun alındığı; Donanma-i Hümayun'un yakında denize açılacağı, kendisinin de hazır bulunması ve elde ettiği bilgileri ulaştırmaya devam etmesi.

Yazıldı.

Mağrib Trablusu Beğlerbeğisi Alî Paşa'ya hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "şimdiki hâlde re'âyâ vü berâyâ ve Arab [u] Urbâ[n] emn ü emân ü itâ'atde olup ve küffâr-ı hâksârın Anapoli'de kemâ-kân donanması

olduğın" bildürmüşsin. İmdi; bu cânibden dahı inşâ'a'llâhü'l-E'azz Do[na]nma-i Hümâyûnum deryâya çıkmak üzredür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı hâzır u müheyyâ olup ve vâkıf olduğın ahvâli ale't-tevâlî i'lâm eylemekden hâlî olunmaya.

1061 *Anadolu Defter Emini Ali'ye, Konya Muharebesi'ndeki hizmetlerinden dolayı verilen terakkîyi oğullarına bildirdiği halde tekrar kendisine terakkî verilmesi için tezkire gönderildiğinden, bu terakkî oğullarına bildirdiği terakkî mi yoksa başka bir şey mi olduğunun araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Anatolı beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Anatolı Defterleri Emîni olan Alî bundan akdem; "Konya Muhârebesi'nde yoldaşlıkda bulundu." diyü on bin akça terakkî ve iki bin akça mezîd-i inâyet terakkîsin şartla virilmeğın iki nefer oğlına min-ba'd kendüye olmamak üzre bildürüp hâliyâ yedi bin akça terakkîye zâyî' sûretinde bir mühürlü hükm-i şerîf sûretin ibrâz idüp ve ze'âmetine ilhâk idüp tezkiresin Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gönderüp nazar olundukda mahall-i şübhe olmağın **buyurdum ki:**

Göresin; mezbûr zikrolunan terakkîsi kendüye bedeli virilmemek üzre oğlına bildürmüş iken girü ze'âmetine ilhâk olunmağa sebep nedür, ilhâk olunan ol terakkîsi midür; tamâm ma'lûm idinüp dahı ketmitmeyüp vukû'ı üzre arzeyelesin.

1062 *Bilecik Madeni'nde dökülen yuvalak hizmetine tayin edilen Anadolu Defteri Kethüdâsı Ahmed'in maiyyetinde çalışmak üzere Bolu, Teke, Manavgat, Karesi, Biga, Ankara ve Sultanönü müsellemler ve piyadelerinin bir nevbetlilerinin, çeribaşı ve mukaddimleri ile birlikte adı geçen madene gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Âdemisi Abdülkâdir'e virildi. Fî 15 Ramazân, sene: 975

Bolı sancağı beğine hüküm ki:

Bundan akdem sancağın müsellemlerinin bir nevbetlîsi Bilecik Ma'deni hıdmetine ta'yîn olunup hükm-i şerîf gönderilmişdi. Hâlâ ma'den-i mezbûrede dökilen yuvalak hıdmeti Anatolı Defteri Kethudâsı kıdvetü'l-emâcîd ve'l-ekârim Ahmed dâme mecdühûya ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emr-i şerîfüm üzre sancağın müsellemlerinin birer nevbetlîsini olıgelen âdet ü kânûn üzre çeribaşları ve mukaddimleri ile altışar aylık zâd ü zevâdeleriyle bî-kusûr ihrâc idüp mahall-i me'mûra iledüp müşârun-ileyh ma'rifeti ile hıdmete mübâşeret idüp ketm veyâ eksük eylemekden hazer eyleyesin. Şöyle ki; müşârun-ileyh ihmâl ü müsâhelenüz arzeyeleye, mu'âteb olursız; ana göre mücidd ü mukdim olasız.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Teke ve Manavgad müsellemleri beğine.

550

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Karesi piyâdeleri beğine.

406

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Biga piyâdeleri beğine.

281

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Ankara piyâdeleri beğine.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Sultânöni piyâdeler[i] beğine.

313

1063 *Edirne zahiresi için daha önce ilkbahara yakın gönderilmesi istenen arpa ve unun hemen gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a virildi. Fî 14 Ramazân, sene: 975

Ruskasrı kâdîsına hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Taht-ı kazândan dört yüz müd arpa ve dört yüz müd un tedârük ü ihzâr olunup arpa anda hıfzolunup un mahrûse-i Edirne zahîresiyçün evvel-bahâra karîb irsâl idesin." diyü buyurulmuşdı. Hâliyâ zikrolunan arpa vü un mahmiyye-i mezkûreye gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî itmeyüp taht-ı kazândan ta'yîn ü ihzâr olunan unı mu'accelen nâyiblerün koşup defteri ve sâhıbleriyle veyâ vekîlleriyle mahmiyye-i mezkûreye irsâl eylesin. Bu husûs ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp zikrolunan zehâyiri ta'cîlen irsâl itmek bâbında dakîka fevtitmeyesin.

1064 *Tanrıdağı yörükleri Subaşı Davud'un yörüklerinden, Rumeli kazalarında bulunanlardan ikinci nevbetlilerin Rudnik Madeni hizmetine gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Kulaksuz Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Tenritağı Yörükleri Sübaşısı olan kıdvetü'l-emâcid Dâvûd *dâme mecdühûnun* yörüklerinin ikinci nevbet[lü]ler[i] –ki, üç yüz yigirmi üç ocakdur– Rudnik Ma'deni hıdmetine ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı kazâsında müşârun-ileyhün yörüklerinden ikinci nevbetlü yörük bulunursa aslâ te'hîr u terâhî itdürmeyüp âdet ü kânûn üzre çeribaşıları ve zâd ü zevâdeleriyle ihrâc idüp mahall-i me'mûra gönderesiz ki, varup vakti ile hıdmetde olalar. Hıdmet-i mezbûr mühimmâtdandur; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

1065

Çingene Subaşısı Murad'ın, Bahşı isimli şahsın kâtillerinden Bâlî'yi kefile vererek serbest bırakıp teftiş için mahkemeye davet olduğunda da kaçmasına yardım ettiği bildirildiğinden, kâtilin adı geçen subaşıya buldurulması; bulmaz ise kendisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Evren Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

Keşan kâdîsına hüküm ki:

Dârendegân Oruç ve Kemâl nâm hâtûnlar gelüp; "mezkûre Oruç'un oğlu ve Kemâl'ün karındaşı Bahşı nâm kimesneyi Memi nâm kimesne ile Çingâne Bâlî nâm kimesne katlidüp bundan akdem mezkûrlar elegetürilüp habsolunup Çingâne Sübaşısı Murâd kendüye tâbî Ahmed ve Mevlânâ ve diğer Memi nâm kimesneleri kefil virüp mezbûr Bâlî[yi] habsden ıtlâk idüp ba'dehû teftiş için mezbûr Bâlî taleb olundukda mezkûr Murâd'un evinde bulunup meclis-i şer'a da'vet olunacak itâ'at eylemeyüp muhârebeye mübâşeret idüp firâr eyledüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Göresin; arzulunduğı gibi olup kâtil Bâlî mezkûr Murâd'un evinde olup kıbel-i şer'den taleb olundukda itâ'at itmeyüp elevirmedüğü sâbit olursa kâtil-i mezbûrı her ne tarîk ile mümkün olursa mezkûra buldurup te'allül iderse çavuşumla Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 15 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1066

İsfirlik Kalesi Dizdarı Ahmed'in kalede oturmadağı, kale efrâdından rüşvet alarak izin verip nevbet tutacak adam bırakmadığı ve kanuna aykırı olarak ecnebîye gedik verdiğine dair kale kethüdası şikâyetle bulunduğundan, iddiaların aslının araştırılarak sonucun bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Kâsım Kethudâ'ya virildi. Fî 15 Ramazân

Vidin sancağı beğine:

İsfirlik kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "İsfirlik Kal'ası'nun Kethudâsı olan Ömer bin Nusret meclis-i şer'a gelüp bi'l-fi'l kal'a-i mezbûrenün Dizdârı olan Ahmed için; "Aslâ kal'anun hıfzında olmayup hefteler[ce] çiftliğinde ve kasabalarda ve köylerde fışk u fücûr üzre kendü hevâsında olup her bir neferün rişvetin alup icâzet virüp hısârda hiç kimesne sâkin olmayup kal'a hâlî kalup nevbetler beklenmeyüp ve Âsitâne-i Sa'âdetüm'den emr-i şerîf vârid olup; "Ecnebîye ve akıncıya [ve] oğullarına ve sipâhîlere gedük virilmeyüp ma'zûllere virilsün." diyü fermân olup girü emre mugâyir ba'zı kimesnelere gedük virür." diyü şekvâ eylediğin" i'lâm itdüğü ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' arzolunduğu üzre dizdâr-ı mezbûr heftelerce kal'adan hâric yirlerde yatup fışk u fücûr idüp ve hısâr-erenlerinin akçasın alup icâzet virüp kal'a hâlî kalup ve hılâf-ı emr ba'zı kimesnelere gedük virdüğü vâkı' mıdur, nicedür; tamâm gavrine irişüp vukû'ı üzre ale't-tafsîl yazup arzidesin.

1067

Vize'de sulehâya meşrût vakıf karye ve mezraalardan mahlûl var ise birisinin Vize'de Şeyhsinan karyesinde sakin olan Şeyh Yusuf'a tevcih edilmesi.

Yazıldı.

Derviş Efendi'nün Çavuşı Bâlî Çelebî'ye virildi.

Vize Sancağı Muharriri Mustafâ'ya hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda karye-i Şeyhsinân'da Şeyh olan Şeyh Yûsuf *zîde takvâhü* âdem gönderüp; "livâ-i mezbûrda vilâyet defterinde fukarâya meşrût vakf-ı âm karyeler ve mezra'alar [olup] anun gibi vakf mezra'alardan biri kendüye virilmek" bâbında inâyet recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; anun gibi sulehâya meşrût vakfolmuş karye vü mezra'alardan sulehâya meşrût vakf karye vü mezra'adan mahlûl nesne var ise müşârun-ileyhe tevcih idüp arzeyelesin.

1068

Semendire'den, Rudnik Madeni'nde ücreti karşılığında çalıştırılmak istenen ırgatlara Semendire beyi tarafından engel olunmayıp bilakis yardım edilmesi.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

Semendire Sancağı Beği Tur Alî'ye hüküm ki:

Livâ-i mezbûrdan Rudnik Ma'deni'ne ücret ile ihrâc olunan ırgad tâyifesine senün mâni' olduğun i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi ma'den-i mezbûra istihdâm için sancağundan ücret ile

ihrâc olunan ırgad tâyifesine mâni' olmayup her vechile mu'âvenet eylesesin ki, varup hıdmet-i mezbûra mübâşeret idüp itmâm-ı maslahat ideler.

1069 *Hüdavendigâr sancağı tahririne emin tayin olunan şahsın doğru iş yapmadığı duyulduğundan, eminliğe Hüdavendigâr beyinin tayin olunduğu; şayet hâlen kâtib olan İbrahim dürüst bir kişi ise göreve devam etmesi, yoksa başka birinin görevlendirilmesi için durumun bildirilmesi.*

Yazıldı.

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Hâliyâ livâ-i mezbûrun kitâbetine ta'yîn olunan emînün sekâmeti istimâ' olunmağın emânetden ref' olunup bu bâbda sana i'timâd-ı hümâyûnum olmağın zikrolunan emânet hıdmetin sana emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm üzre hıdmet-i mezbûreye mübâşeret eyleyüp emîn-i mezbûra virilen defterleri alup itmâm-ı maslahat eylesesin ve kâtib ta'yîn olunan İbr[â]hîm'ün dahi eger istikâmeti var ise hıdmet-i mezbûreye istihdâm eyleyüp değil ise yazup arzeyesin ki, âhar kâtib gö[nde]rile.

1070 *Rudnik Madeni'ne tayin edilen Ofçabolı, Tanrıdağı, Selanik ve Naldöken yörüklerinden bedel akçesi kabul edilmeyip bizzat kendilerinin göreve gönderilmesi; hasta ve yaşlı olanların yerlerine ise madendeki kömürcü vs. tâifeden ücretle adam istihdam edilmesi.*

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

Yörük sübaşlarından Ofçabolı ve Tenritağı ve Selanik ve Na'ldöken yörükleri sübaşlarına hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfümle ta'yîn olduğunuz Rudnik Ma'deni hıdmetine bedel kabûl olunmayup yörük tâyifesi bi'z-zât ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre çeribaşlara tenbîh idesiz ki, yörük tâyifesinün bedellerin kabûl itmeyüp bi'z-zât kendülerin ihrâc idüp hıdmet-i mezbûreye varup mübâşeret ideler. Ammâ şöyle ki; pîr ü marîz olup harekete iktidârı olmayanların bedel akçaların almayup anların yirine ma'dende kömürçi tâyifesinden ve gayriden ücret ile istihdâm ideler.

1071 *Dulkadriye'de emin ve âmillerde bâki kalan malın tahsili için Mahmud Çavuş'un gönderildiği, Adana kadısının da bu işe mübaşir tayin olunduğu; kadının başka görevi varsa dahi bırakıp bu işle ilgilenmesi ve toplanan malın hisar-erenleriyle Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Mahmûd Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

Atana kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Mahmûd *zîde kadruhû* vilâyet-i Dul-kadriyye'de ümenâ vü ummâl uhdelerinde olan mâlun cem' u tahsîli için irsâl olunup ol bâbda senün dahı mübâşir olman emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, âhar hıdmet fermân olunmuş ise dahı mâlumun cem' u tahsîli husûsını mukaddem görüp emr-i şerîfüm mücebince ve çavuşum mübâşeretiyile vâkı' olan mâlumun cem' u tahsîli bâbında sa'y ü ikdâm eylesin ve cem' olunan mâlî Âsitâne-i Sa'âdetüm'e göndermelü oldukda hısâr-erenlerinden kifâyet mikdârı âdem koşup irsâl eylesin.

1072

Bursa'da Acem diyarından gelen tüccarlara yapışarak ipeğini satan, hasta olan tüccarları evine ve köylere götürüp, ölen tüccarların ölümlerini kaybedip metrukâtını gizleyip zimmetine geçiren Abdullah adlı kişinin mâl-ı mîrîye zararı olduğu bildirildiğinden, adı geçen kişinin teftiş edilerek kimleri evine götürdüğü ve ne kadar mallarını aldığının bildirilmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Ferruh Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân

Hudâvendigâr beğine hüküm ki:

Bursa nâzırı mektûb gönderüp; "mahrûse-i mezbûrede Abdullâh nâm kimesne mîzân dellâlı değil iken her tâcir ki, Acem diyârından gele, varup ana yapışup ipeğin satup hasta olanları evine iletüp vefât itdükden sonra varup yoklandukda cüz'î nesne bulunup mîzânda fûrûht olan ipeği yoklandukda küllî meblağ olup kendüden sü'âl olundukda; "Bilmezin." diyü cevâb virüp ve ba'zı bâzergân hastelerin dahı köylere iletüp fevtolanun meyyitlerin, [metrukâtın] ketm için [nâ-bedîd idüp] bi'l-cümle mâl-ı mîrîye küllî zararı vâkı' olup bâzergân tâyifesi dahı her vechile şekvâ üzre oldukların" i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, göresin; arzolunduğı gibi olup merkûm Abdullâh bâzergân hastelerin evlerine ve köyelerine iletüp fevtolanların metrukâtın ketm ü bel' eyleyüp meyyitlerin nâ-bedîd itdüğü vâkı' ise nenün gibi kimesneleri evlerine iletüp ve ne mikdâr rızkların ekl ü bel' eyleyüp ve ne asıl kimesneleri köylere alup gidüp fevtoldukdan sonra meyyitlerin nâ-bedîd eylemişdür; tamâm gavrine irişüp mufassal ü meşrûh yazup arzidesin.

1073

Eskiden köy yeri olup ahalisi perakende olan Seğidlüviranı köyünde iskân olunanlara civar köyler ahalisi tarafından vukû bulan müdahalenin engellenmesi.

Yazıldı.

Mezbûr zimmîlere virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

Sağ-kolı tahrîr iden Mehmed Çelebî'ye hüküm ki:

Keşan kâdîsı Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "zimmî tâyifesinden Nikola ve İstani ve İstemad ve Diyo ve Yorgi ve diğer Yorgi ve Yani ve Koca Yorgi nâm zimmîler meclis-i şer'a gelüp; "kadîmden eski köy yiri olup ehli münteşir olan Seğidlüvîrânı nâm karyede mütemekkinler olup harâc defterine kaydolunup her yıl harâcların virüp zirâ'at ü harâset iderken ba'zı kimesneler garaz idüp; "Mer'âmuzdur." diyü mezbûrları yirlerinden kaldurmak istediklerin" bildürüp üzerlerine varılup görüldükde zikrolunan karye kadîmden köy yiri olup kiliseleri ve evleri ve kuyuları hâliyâ yirlü yirinde olup; "Mer'âmuzdur." diyü taleb iden karye ile mezkûr karyenün mâbeyni ba'îd olup aslâ zararı olmayup ve harâc emrinde dahı; "Girîhte olan köyleri bulup yirlü yirine getürdesin." diyü fermân olunmağın mezkûr zimmîler harâc defterinde mukayyed oldukları sebebden bulup getürdüp mezbûr karyeye yine gelüp mütemekkin olmaların" arzylemeğın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup nizâ' olunan yirler mezbûr karye halkının fi'l-vâkı' kadîmî mer'âları olmayup* vech-i meşrûh üzre kadîmî karye olup girîhte olanlar gelüp mütemekkin oldukların mezbûr karye halkı şer'a ve kânûna muhâlif nizâ' iderler ise men' u def' idüp gelüp mütemekkin olanları ale'l-esâmî deftere kaydîdüp toprak kâdîsı ma'rifetiyle kadîmî sınırların temyîz idüp hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesin.

1074

Samakov'da celeb yazılan mirî samakovcuların celeplikten çıkarılarak, yerlerine celepliğe kâdir zengin kimselerin celeb yazılması ve yazılan koyunların da zamanında gönderilmesi.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 16 Ramazân, sene: 975

Samakob ve Dobniçe kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Samakob kazâsına tâbî' Radovil nâm karyeden Petre Maleşko ve Tekle Mihayil ve Radol Göynük ve Yovan Rayo ve Çuprapetel nâm karyeden Açuyo ve Soboyo (?) ve Dobniçe kazâsına tâbî' Bana nâm karyeden Uyko Kirko ve Miyo Kalosin ve Ustuyo Dimitre ve Ofcar nâm karyeden Nova İstemade nâm zimmîler Dergâh-ı Mu'allâm'a gelüp; "Bunlar nefsi-i Samakov'da yaz u kış mütemekkin samakovcular olup mirî için lâzım olan mühimmâtı hâzır u müheyyâ eyleyüp her birinün ikişer-üçer samakovları olup ancak anların uhdesinden gelür iken hâliyâ celeb tahrîr olundukda bizi dahı deftere celeb kaydeylediler." diyü tezallüm itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hâliyâ samakovlar üzerine nâzır ta'yîn olunup Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından olan kıldvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* ile bu husûsı onat vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûr zimmîler mirî samakovcular olup hıdmet iderler iken celeb tahrîr olundukları vâkı' ise celeblikden ihrâc eyleyüp yirlerine celebliğe kâdir ve yarar u mün'ım ü mâldâr kimesneler bulup ne mikdâr

nesneye mâlik olduklarına ehl-i vukûf yüzlerine şehâdet itdüklerinden sonra mezkûr zimmîlerin üzerlerine ta'yîn olunan ağnâmı anların üzer[lerine] tahrîr eyleyüp şehâdet iden kimesneleri ale'l-esâmî yazup defter idüp bir sûretin yanında mahfûz olan celeb defterine kaydeyleyüp ve bir sûretin dahı mühürleyüp Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, bunda olan celeb defterine dahı ol vechile işâret oluna ve mezbûrların üzerlerine takdîr olunan ağnâmı dahı te'allül itdürmeyüp vakti ve mevsimi ile bî-kusûr ihrâc itdürüp olıgeldüğü üzre yarar süriciler ile ırsâl ü îsâl eylesin.

1075 *Vize'de evinde mahkeme kurup, kadı ve beylerin işine karışıp her türlü fesadı yaptığı bildirilen Murib Mustafa ve oğlu Memi'nin teftiş olunarak üzerine sabit olan maddelerin sicil olunması ve sicil sûreti ile birlikte mübaşir çavuşa koşulup gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Evren Çavuş'a virildi. Fî 15 Ramazân

Vize kâdîsına hüküm ki:

Vize Beği Mehmed Beğ mektûb gönderüp; "Bundan akdem nefsi-i Vize'de sâkin olan Mu'rib Mustafâ ve oğlu Memi için nice def'a ahkâm-ı şerîfe vârid olup; "Beğlere ve kâdîlara karışmasun." diyü fermân olunmuş iken girü beğler ve kâdîlar kapusından hâlî olmayup evinde mahkeme kurup müslimânların ve kâfirlerin bi-gayri hakkın esbâbların ve akçaların alup ummâl tâyifesine dahı karışıp mâl-ı mîrîye zararı olup mükemmel rahatlı at ile ve harîr esbâb ile gezüp re'âyâ ana varmayınca beğlere ve kâdîlara varmayup ve ba'zı kimesneleri dahı dutup örfeyleyüp akçasın alduğu sicill olunmuşdur." diyü i'lâm itmeğin bu bâbda Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren mübaşir ta'yîn olup **buyurdum ki:**

Bu bâbda tamâm mukayyed olup onat vechile hakk üzre teftiş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' müşârun-ileyhün arzıtdüğü üzre mezkûr Mustafâ ve oğlu Memi, beğler ve kâdîlar maslahatına karışıp evinde mahkeme idüp ve mâl-ı mîrîye gadri olup müslimânların hılâf-ı şer' akça vü esbâbın almış mıdur ve ne makûle maslahatlara girüp ve ne asıl kimesnelere örfidüp sicill olmuşdur; tamâm ma'lûm idinüp üzerine ne makûle mevâd sâbit olursa sûret-i sicilliye mübaşir çavuşumla bi-nefsihî gönderesin.

1076 *Hayrabolu Subaşı Kurd, Arpa Kâtibi Pîrî'nin kendisini döğdüğü yolunda şikâyetle bulunduğundan, olayın aslının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Hayrabolu kâdîsına hüküm ki:

Vize sancağı beği âdemlerinden Hayrabolu Subaşı olan Kurd Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "hâssa serrâclarumdan olup anda Arpa Kâtibi olan Pîrî mezkûrı döğüp mahkemeye kaçup ardınca hıdmetkârların gönderdüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Evren Çavuş vardukda, göresin; fi'l-vâkı' mezkûrı

döğüp ve mahkemeye hıdmetkârların gönderüp döğdüğü vâkı' mıdur, nicedür; ılmün olduğı üzre yazup arzeyleyesin.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 16 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1077 *Tahrir esnasında bir şahsın bir vakıf zırnîh madeninin iltizamına tâlib olduğunu bildiren Kütahya Muharriri Rahimî'nin şimdilik tahrir işiyle meşgul olup bu gibi hususları Südde-i Saâdet'e gelince arzetmesi.*

Yazıldı.

Oğlı İbrâhîm'e virildi. Fî 15 Ramazân

Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikalarından olup Kütâhiyye sancağı tahrîr[i] fermân olunan Rahimî'ye hüküm ki:

Hâliyâ; "anda bir vakf zirnîh ma'deni olup bir kimesne kendüye yedi bin akça terakkî ve bir oğluna dirlik olmak şartıyla ma'den-i mezbûrun vakf cânibine râci' olan hukûkın bî-kusûr edâ itdükden sonra Hızâne-i Âmire'ye yüz bin akça teslîm itmek üzre iltizâm itdüğün" i'lâm eylemişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiki hâlde tahrîr-i vilâyet iderken anun gibi mukayyed olmayup Südde-i Sa'âdetüm'e geldüğünde arzeyleyesin ki, ol bâbda emr-i şerîfüm ne vechile sudûr bulursa mûcebi ile amel oluna.

1078 *Hersek beyinin, Levend Kaptanı Kara Hâce'nin durumu ve Mezîd Bey'in kadırgaları hakkında gönderdiği mektubun alındığı; adı geçenin çevrede olup bitenlerle küffar hakkında vâkıf olduğu bilgileri ulaştırmaya bundan sonra da devam etmesi.*

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed'e virildi.

Hersek beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Levend Kapudânı Kara Hâce ahvâlin ve Mezîd Beğ kadırgaları" husûsın i'lâm eylemişsin. İmdi; ol bâbda her ne dimiş isen ılm-i şerîf-i âlem-şümûl-i husrevânem muhît u şâmil olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, min-ba'd dahı ol cânibleri tettebbu' u tecessüsten hâlî olmayup eger deryâya ve eger küffâra müte'allik her ne ahvâle vâkıf u muttali' olursan ale'l-ittisâl i'lâm ü ihbârından hâlî olmayasın.

1079 *Sâbık Yemen beylerbeyinin hapsedilmesi için Piyale Paşa'ya gönderilen hükmün sipahi oğlanlarından Mehmed'e verildiği.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa'ya; "sâbıkâ Yemen beğlerbeğisini habs" için irsâl olunan hükm-i şerîf sipâhî-oğlanlarından Mehmed'e virildi.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 16 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1080

Beç Kralı Maksimilyanoş'un talebi üzerine barış için sekiz yıllık ahidnâme verildiği; bu sebeple serhadde olan sancakbeylerinin ahidnâmeye aykırı herhangi bir hareket yapmaktan sakınmaları ve züamâ, erbâb-ı tîmar vs. neferâta da bu konuda gereken uyarıları yapmaları; aksi takdirde ahde aykırı vukû bulacak her türlü harekettten sorumlu tutulacakları.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi. Kıt'a: 12

Pojega sancağı beğine hüküm ki:

Hâliyâ iftihâru ümerâ'î'l-milleti'l-Mesîhiyye Beç Kralı Maksimiyanoş Kral Atebe-i Azamet-unvânûm'a ilçisin gönderüp ve; "sâl-be-sâl otuz bin altun harâc irsâl eylemek şartıyla sekiz yıla değin sulh u salâh olmak bâbında istid'â-yı inâyet eyledüğün" bildürüp Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzulundukda iltimâs ü recâsı karîn-i kabûl-i husrevânem olup ol bâbda mufasssalen ahid-nâme-i hümayûnum inâyet olunup bu bâbda beğlerbeğine müstekıl hükm-i şerîfümle ahid-nâmenün bir sûreti irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Bu bâbda sen dahı mukayyed olup taht-ı livânda olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra ve neferlerine tenbîh ü tehdîd idüp ve martolos ile levend tâyifesin gereği gibi zabtidüp bu barışlık içinde aslâ ahde muhâlif bir vaz' itdirmeyesin. Müşârun-ileyh beğlerbeği sulh u salâha müte'allik olañ masâlihda tenbîh ü te'kîd eyledüğü husûsda aslâ muhâlefet itmeyüp sözindeñ tecâvüz eylemeyeler. Şöyle ki; anlar cânibi[n]den ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif vaz' sudûr ider ise dahı anun gibi fesâda mübâşeret ideni elegetü[rü]p arzeyeleyesin. Şöyle ki; taht-ı livânda olan eger zü'amâ vü erbâb-ı tîmârdur ve eger ulûfe vü dirlik tasarruf iden neferâtdur ve martolos u levend tâyifesidür ve gayridür; ahde muhâlif bir iş eyleyeler, aslâ beyân idecek özrün makbûl olmayup senden bilinüp azl-i ebedî ile konılmayup her vechile mu'âteb ü mu'âkab olman mukarrerdür; ana göre basîret üzre olasın.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Kopan sancağı beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Mohaç sancağı beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Şimontorna sancağı beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, İstoni Belgrad beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Usturgon beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Seçen beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Novigrad beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Filek beğine.

Yazıldı.

m.

Bir sûreti, Solnok beğine.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 18 Ramazân

Bir sûreti, Bosna beğine yazıldı. *Âhırinde bu tafsîl üzre:* "...Klis ve Zaçesne beğlerine ahkâm-ı şerîfe gönderilmişdür; "Vech-i meşrûh üzre ahde muhâlif evzâ' olmakdan ihtiyât idüp dâyim senün sözünden tecâvüz itmeyüp sulh u salâha müte'allik husûslarda nasîhatünle mütenassih olalar." diyü emrüm olmuşdur. Sen dahı ana göre mukayyed olup müşârun-ileyhimâya dâyim tenbîh ü te'kîd eyleyüp ahde mugâyir iş itdürmeysin."

Yazıldı.

m.

Birer sûreti, Klis ve Zaçesne beğlerine. *Âhırinde bu tafsîl yazılmışdur:* "...Bu bâbda Bosna beğine dahı mufassal ü meşrûh hükm-i şerîf gönderilüp; "Dâyimâ sulh u salâha müte'allik husûslarda size tenbîh ü nasîhat ey[le]mekden hâlî olmayup ahd ü emâna muhâlif evzâ' itdürmeye." diyü emrolmuşdur. Siz dahı müşârun-ileyhün sözine muhâlefet itmeyüp gereği gibi basîret ü intibâh üzre olasız".

Beç Kralı Maksimilyanoş'un talebi üzerine barış için sekiz yıllık ahidnâme verildiği ve vergi verecek karyelerin vukû bulacak nizalarının ahidnâme gereğince hallinde esas olacak defterin de gönderildiği; ayrıca serhadde olan sancakbeylerine ahidnâmeye aykırı herhangi bir hareket yapmaktan sakınmaları ve züamâ, erbâb-ı timar vs. neferâta da bu konuda gereken uyarılarda bulunmaları, ahde aykırı vukû bulacak her türlü hareketten sorumlu tutulacaklarına dair emir gönderildiği; bu hususta Budun beylerbeyinin de ilgililere tehbîhte bulunması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 18 Ramazân, sene: 975

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Beç kralı Dergâh-ı Sa'âdet-penâhum'a ilçilerin gönderüp; "sekiz yıla değin sulh u salâh olmak üzre sâl-be-sâl otuz bin altın harâc irsâl eylemek şartıyla" ahid-nâme-i hümayûnum taleb eylemeğin iltimâs ü recâsı karîn-i kabûl-i husrevânem olup ba'zı şerâyıt ile ahid-nâme-i hümayûnum ihsân olunmuşdur. Cümle şerâyıtdan biri; defter-i cedîd-i hâkânîde mukayyed olan karyelere dahl ü ta'arruz eylemekden geçüp dâhıl-i defter olan karyeler vieregeldükleri virgülerin getirüp vireler, bu cânibden dahı deftere muhâlif ziyâde nesne taleb olunmaya. Anun gibi defterde mukayyed olan karyelerin virgüleri bâbında ve gayri husûslarda bir nizâ' olsa berü cânibden sen nâzır olup öte cânibden anlar dahı bir nâzır nasbidüp bi'z-zât görilmeğe kâbil olur ise görölüp değil ise iki cânibden vekîller nasbolunup yarar âdem ile mahall-i nizâ'un üzerine varılup vech ü münâsib olup memleket ü Hazîne'ye enfa' olanıla amel olunmak için defterde mukayyed olan karyeler ve mezra'alar ale'l-esâmî yazılup tuğrâ-yı hümayûnumla mücellled ü memhûr irsâl olunmuşdur. Mahall-i ihtiyâcda ana mürâca'at olunup defter-i hâkânî muktezâsınca amel olunup ana göre tedârük oluna; ve serhadlerinde haydûd u harâmî vü levend tâyifesin hıfzidüp aslâ Memâlik-i Mahrûsem'e ve re'âyâ vü berâyâyâ vechün mine'l-vücûh te'addî vü tecâvüzleri olmayup Sigetvar Seferi'nde kuvvet-i kâhire-i husrevânem ile fetholunan kılâ'dan bi'l-fi'l harâb olan kal'alar yirlerinde ve topraklarında kal'alar ihdâs ü ta'mîr olmayup ve Erdel vilâyetine dahı aslâ dahlolunmayup ve Çehvar ve Bana ve Erdod Kal'aları'n dahı ta'mîr eyleyüp mâdâm ki, mufasssalen virilen ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif anlar cânibinden bir vaz' sâdır olmaya, bu cânibden dahı serhadlerde beğlerbeğiler ve beğler kullarum taht-ı hükûmetlerinde olan zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr u neferâtı ve bi'l-cümle dirlik[lü] ve dirliksüz levend ü martolos tâyifesin gereği gibi hıfzidüp ol cânibe aslâ te'addî vü tecâvüz itdürmeyeler. Şöyle ki; "Birinden ahde muhâlif bir vaz' sâdır ola, azl-i ebedî ile konılmayup eşedd-i ıkâbıla mu'âkab olmak mukarrerdür." diyü ahkâm-ı şerîfe gö[n]de[ril]mişdür. Ana göre tenbîh olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda onat vechile mukayyed olup beğlerbeğiliğine müte'allik olan sancakbeğlerine ve zü'amâsına ve erbâb-ı tîmâr u neferâta ve martolos u levend tâyifesine ve gayriye gereği gibi tenbîh ü tehdîd idesin ki, aslâ vü kat'â ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir bir hâlet eylemeyeler. Eger anlar cânibinden ahde muhâlif bir vaz' sâdır olursa anun gibi fesâda mübâşir olanı elegetürüp hakîkati üzre arzoluna ki, Südde-i

Sa'âdetüm'de sâkin olan vekîlleriyle söyleşüp ol bâbda fermân-ı celîlül'l-bürhânüm ne vechile sâdır olursa amel oluna. Şöyle ki; serhadlerde olanlardan her kim olursa olsun birinden ahde muhâlif bir vaz' sudûr eyleye, her kimün taht-ı hükûmetinde olursa; "Bilmedüm." ve; "İşitmedüm." veyâhûd; "Levend tâyifesi eylemişdür." diyüp beyân idecek özri aslâ makbûl olmak ihtimâli yokdur; gereği gibi [cezâ-yı] sezâsı virilüp sâyirlerine mûcib-i ibret olur. Bu emr-i celîlül'l-kadrüm mukarrer bilüp ahd ü emâna muhâlif işden be-gâyet ictinâb u ihtirâz üzre olalar. Sen dahı basîret üzre olup serhadlerde olan beğler kullaruma ve gayriye dâyimâ tenbîh ü te'kîd eyleyüp lâzimül'l-arz olan kazâyâyı ale't-tevâlî i'lâm eylemekden hâlî olmayasın.

1082 *Bobofça Kalesi barkanının, inşaatın yarım kalması sebebiyle harap olmaya başladığı bildirildiğinden, barkanın tamamlanması için Zigetvar sancakbeyinin Pojega, Sekçuy, Kopan ve Mohaç sancakbeylerinden yardım talep etmesi.*

Yazıldı.

Kethudâsı Ca'fer'e virildi.

Sigetvar sancağı beğine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem ihdâs olunan Bobofça Kal'ası'nun parkanı [binâsı] mübâşeretine emr ve mu'âvenet için ta'yîn olunan Pojega ve Sekçuy ve Kopan ve Mohaç sancaklarının re'âyâsı yapdukları hissaların üsti tahta ile örtülmemek ile dîvârlarının sıvaları yıkılıp harâba müteveccih olmakdan hâlî olmayup parkan-ı mezbûr ihdâs olundukda orak zamânı olmağla re'âyâyâ icâzet virilüp ve parkan etrâfında kazılan handek dahı ziyâde kazılmak lâzım olup şimdi zamânı olduğın*" arzylemişsin. İmdi; husûs-ı mezbûr için müşârun-ileyhim beğlere ahkâm-ı şerîfe yazılıp her biri sancaklarından kifâyet mikdârı âdem gönderüp mu'âvenet eylemek fermân olunmuşdur. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, anun gibi parkan-ı mezbûrun binâsına mübâşeret eyleyüp mu'âvenet için âdem lâzım oldukda müşârun-ileyhim beğlere âdem gönderüp sancakları re'âyâsından kifâyet mikdârı âdem talep idüp itmâm-ı maslahatda bezl-i makdûr eylesin.

1083 *Zigetvar sancakbeyi tarafından Bobofça Kalesi barkanının tamamlanması için Pojega, Sekçuy, Kopan ve Mohaç sancaklarından yardım istendiğinde, yeterli miktarda adamın âlet ve edevâtıyla yardıma gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Mohaç sancağı beğine hüküm ki:

Kıdvatül'ümerâ'îl-kirâm Sigetvar sancağı beği Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Bobofça Kal'ası'nun ta'mîrine mu'âvenet için ta'yîn olunan Pojega ve Sekçuy ve Kopan ve Mohaç sancaklarının re'âyâsı yapdukları hissaların üsti tahta ile örtülmemek

ile dîvârlarınun sıvaları harâba müteveccih olmakdan hâlî olmayup parkan ihdâs olundukda orak zamânı olmağıla re'âyâyâ icâzet virilüp ve parkan etrâfında kazılan handek dahı ziyâde kazılmak lâzım olup şimdi zamânı olduğı" arzeylemeğın zikrolunan parkanun üsti tahta ile örtilüp handekı dahı ziyâde kazılmak için müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm gönderilmiştir.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh parkan-ı mezbûrun binâsına mübâşeret idüp mu'âvenet için senden âdem taleb eyledükde sancağın re'âyâsından kifâyet mikdârı âdem kazmaları ve kürekleri ve sâyir levâzimleri ile gönderesin ki, varup hıdmetde bulunup edâ-i hıdmet eyleyeler. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Pojega sancağı beğine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Sekçuy sancağı beğine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Kopan sancağı beğine.

1084

Semendire sancakbeyinin, Rudnik Madeni'nde işlenen demir yuvalaklara dair gönderdiği mektubun alındığı, sancakbeyinin bu iş için tayin olunan çavuşa her türlü yardımı yaparak daha çok yuvalak işlenmesine gayret etmesi.

Yazıldı.

Topcılar Kethudâsı Hasan'a virildi.

Mezbûr çavuşa virildi.

Semendire sancağı beğine hüküm ki:

Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Südde-i Sa'âdetüm çavuşlarından Mehmed Çavuş Rudnik Ma'deni'nde bu yıl işletdüğü demür yuvalakların iki bin iki yüz on yedi yuvalağı Belgrad Mahzeni'ne teslim olunup ve sâyiri defter olunup yirinde kalduğın ve mezbûr çavuşuma teslim olunan külünk ü kazma ve sâyir âlâtdan ne mikdârın Belgrad Mahzeni'ne teslim itdüğün ve âlâtda ne kadar kesr geldüğün ve nice olduğın" arzitmişsin. İmdi; ol hıdmet için mezbûr çavuşum ta'yîn olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup gereği gibi mu'âvenet idüp zâd ü zevâdelerin tedârük idivirüp on beş bin mikdârı yuvalak işletdürilmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmın zuhûra getürüp ikdâmda dakîka fevtitmeyesin.

1085

Midilli muhafazasında olan kadırgada kürek cezası çekmekte olan Kratovalı Durali'nin, yelkenci Memi Reis'in damadı Şehsuvar tarafından salıverildiği ve daha sonra Topcu Mahmud'un evinde kalpazanlık yaparken yakalandığı bildirildiğinden, bu işin içinde olan kimselerin yakalanıp hapsedilmesi ve durumun arz edilmesi.

Yazıldı.

Sûret-i sicil getüren Galata azebelerinden Mustafâ'ya virildi. Fî 17 Ramazân, sene: 975

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Cezâre-i Midillü hıfzı için ta'yîn olunan hâssa kadırgada olan mücrimlerden Kratovalı Tur Alî nâm mücrimi Yelkenci Memi Re'îs küyegüsi Şehsüvâr bendden ıtlâk idüp giri muhâfaza hıdmetinde olan Topcu Mahmûd nâm kimesnenün evinde kallâblık iderken Midillü sancağı beği ile kâdîsı mezbûrî ihzâr idüp teftîş eyledükde; "Topcu Mahmûd'un evi altında mahzeni içinde içi gümüş üsti altun kaplı firengî sikkeli elli altun kesildi." diyü ikrâr eylediği müseccel olmağın sicill-i mezbûrun sûreti aynı ile irsâl olunup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, müşârun-ileyh sancakbeğinden sü'âl idüp göresin; vâkı' ise sûret-i sicil mücebince husûs-ı mezbûrda mübâşir olanları elegetürüp habsidüp arzeyelesin.

1086

Bazı kimselerle kavga ettiği için küreğe konulan Kapıcılar Kethüdâsı Gülabî'nin hizmetkârı Ali'nin salıverilmesi.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'de Kapucılarum Kethudâsı Gülabî zîde kadruhû gelüp; "Alî nâm hıdmetkârı mukaddemâ ba'zı kimesneler ile gavgâ eylemeğın te'dîben küreğe konulup bi'l-fi'l gemide mahbûs olduğın" bildürüp ıtlâk olunmasın recâ itmeğın **buyurdum ki:**

Göresin; mezkûr bi'l-fi'l gemide mahbûs ise ıtlâk eyleyesin.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 17 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1087

Nikşik nahiyesinin Kolsek (?) köyü halkının fesad üzere oldukları, yol kesip adam katlettikleri, mahkemeye davete icabet etmedikleri ve günden güne fesadlarını arttırdıkları bildirildiğinden, Hersek beyinin, üzerlerine varılmak gerekiyorsa varıp, fesad edenleri yakalayıp haklarından gelmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Mehmed'e virildi.

Hersek sancağı beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Nikşik nâhiyesinde Kolsek (?) nâm karye halkı cemî' zamânda fitne vü fesâddan hâlî olmayup âyende vü revendenün yollarına gelüp telef-i nefis idüp ve mâl [ü] menâllerin ve fukarânun tavarların gâret idüp şer'-ı şerîfe da'vet olundukda itâ'at

itmeyüp günden güne şenâ'atlerin ziyâde idüp etrâfda olan ahâl-i vilâyet mezbûrlardan ziyâde müteşekkî olup haklarından gelinmek lâzımdır." diyü arzıtdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresin; fi'l-vâkı' arzolunduğı gibi olup mezbûrların vech-i meşrûh üzere fukarânun mâlların ve tavarların gâret idüp zulm ü te'addîleri mukarrer ise hüsn-i tedbîr ü tedârük ile mazarrat u te'addîlerin def' u ref' eylesin. Eger üzerine varılmak lâzım gelürse varup fesâdı olanları elegetürüp bir vechile haklarından gelesin ki, sâyir menba'-ı fesâd olanlara mûcib-i ıbret ü nasîhat ola. Ammâ; bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahlolunmayup kendü hâlinde olanları rencîde vü remîde itdürmeyesin.

1088 ***Maraş Mahkemesi Nâibi Şeyhî ve Kâtib Mehmed ile İsmail adlı şahsın kadı adına sahte mühür kazdırıp temessükler verdiği bildirildiğinden, teftiş olunup suçları sabit olursa hapsolunmaları ve neticenin bildirilmesi.***

Yazıldı.

Dulkadir beğlerbeğisine, kâdîsına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Maraş Mahkemesi'nde Nâyib olan Şeyhî ve Kâtib Mehmed ve İsmâ'îl nâm kimesneler ittifâk idüp kâdî nâmına müzevver mühürler kazıdup ba'zı husûslara temessükler virüp tezvîre sülûk itdükleri Südde-i Sa'âdetüm'de i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı' mezkûrlar vech-i meşrûh üzere müzevver mühür kazıdup ba'zı kimesnelere temessük virdükleri vâkı' mıdur, nicedür; a'yân-ı vilâyetden ve mu'temedün-aleyh kimesnelerden tetebbu' u tefahhus idüp şer' ile tezvîr ü telbîsleri sâbit ü zâhir olursa habsidüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesiz; sonra emrüm ne vechile olursa amel eylesiz. Ammâ; bu [bâ]bda mukayyed olup kendü hâllerinde ise ehl-i garaz söziyle şer'-ı kavîme muhâlif te'addî itdürmeyesiz.

1089 ***Piyale Paşa'nın, kendisine gönderilen on mücrim ile Budun'dan gelen otuz kafiri teslim alıp zapteylemesi.***

Yazıldı.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ on nefer mücrim ile vilâyet-i Budun'dan gelmiş otuz nefer kâfir defteri ile sol-gurabâdan otuz nefer kimesne ve sübaşı cânibi[n]den iki bölükbaşı ile irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, defter mûcebince alup* zabteylesin.

1090

Tahrir olunan Paşa sancağında müselleme, yörük, küreci, taycı, demirci ve yağcı tâifesinden olduklarına dair temessük ibraz edenlerin teftiş edilerek bu tâifelerden olmayıp kendilerini raiyyetlikten kurtarmak için bir yolunu bularak temessük ibraz ettikleri belirlenenlerin ayrı ayrı defter edilip bildirilmesi.

Yazıldı.

Mukaddemâ Tımsıvar Tîmârları Defterdârı olup Paşa sancağının sol-kolunun tahrîri fermân olunan Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr itdüğün yirlerde; "Müselleme ü yörük ü küreci vü taycı vü timürci vü yağcı tâifesindenüz." diyü temessük ibraz idenler yirlü yirinden aslı ve hakîka[t]i ile teftiş olunup görülsün emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup anun gibi zikrolunan tavâ-yifden temessük ibraz iden kimesneleri aslı ve hakîkati* üzre teftiş idüp göresin; fi'l-vâkı' mezkûrlar eben an-ceddin müselleme ü yörük ü küreci vü yağcı vü taycı vü timürci tâifesinin oğullarından olmayup mücerred kendülerin ra'yyetlikden halâs itmeğiçün birer tarîkla temessük ibraz* idenlerin tamâm gavrına irişüp vâkıf u muttali' olduğun üzre ale't-tafsîl başka defter idüp geldiğünde arzeyelesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, sol-kolı tahrîr idüp Rûmili'nde Defter Emîni olup zü'amâdan olan Mustafâ'ya.

1091

Tımsıvar'a tâbi olan sancaklarda boş ve harabe olup, hariç vilâyetlerden gelen reâyanın sonradan mamur ettiği yerlerde sınır tartışmaları meydana geldiği ve havâss-ı hümayuna ait karyelerdeki bağ ve çayirlara dahlolunduğu bildirildiğinden, Tımsıvar defterdârı ve kadısının sınır işaretlerini yeniden düzenleyerek sınır tartışmalarını ortadan kaldırmaları.

Yazıldı.

Tımsıvar defterdârına, kâdisına hüküm ki:

Sen [ki] defterdârsın, Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Tımsıvar'da vâkı' olan sancaklarda yüz yıldan, bel dahı ziyâde zamândan berü hâlî vü harâbe yirlere hâric-i vilâyetden re'âyâ gelüp sâkin olup şenelüp ihyâ vü âbâdân karyelerin kadîmî hudûd u sınırları nâ-ma'lûm olmağla erbâb-ı tîmâr mâbeynleri her zamân nizâ'dan hâlî olmayup ve havâss-ı hümayûn karyelerinin dahı kadîmî hudûd u sınırları ma'lûm olmayup havâs karyeleri yirlerine ve bâğlarına ve çayirlarına dahı dahlolunup her birinün hudûd [u] sınırı ta'yîn ü tebyîn olunmak lâzım olduğın" i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Kadîmî alâmetleri olanların kadîmî alâmetlerin tecdîd [ü] ta'yîn idüp ve kadîmî müşâ' u müşterek olmayup ammâ; alâmetleri olanların kadîmî alâmetleri ahâlî-i kurâ ittifâklarıyla görüp hudûd u sınır ta'yîn ü tebyîn idüp alâmetler nasboluna ki, mâbeynlerinde

kat'-ı nizâ' ola.

1092 *Rudnik Madeni hizmetine tayin olunan Mehmed Çavuş'a Semendire'den yeteri kadar topçu ve hisar-eri verilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 20 Ramazân, sene: 975

Semendire sancağı beğine, kâdîsına ve dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Rudnik hıdmetine me'mûr olan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Mehmed *zîde kadruhûya* kifâyet mikdârı istihdâm için topcı vü hisâr-eri taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda, kifâyet mikdârı topcı vü hisâr-eri taleb eyledükde viresin.

1093 *Mehâyif teftîşi sırasında suçları sabit olup küreğe konulması gerektiği bildirilen mücrimlerin isimleri ve suçlarına ait sicil sûretlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi ve kendilerinin donanma gemilerine verilmek üzere Golos Kalesi dizdârına teslim edilmeleri.*

Yazıldı.

Yenişehir kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ emr-i şerîfümle senünle mahâyif teftîşinde olan Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından Pîrî *zîde kadruhû* mektûb gönderüp; "Hîn-i teftîşde ba'zı mücrimler zuhûr idüp ve sâbıkâ olan kâdîlar zamânında nice def'a sicill olmuş müttehem ü mücrim a'yân-ı vilâyet yanında zâhir olup lâkin şer'le katl îcâb ider nesneleri sâbit olmayup bu makûle mücrimler küreğe gönderilmek münâsibdür; zikrolunan mücrimler sipâh veyâhûd eşkünci tâyifesiyle Golos veyâ İzdin İskeleyi'ne gelen Donanma kadırgalarına teslîm olunup irsâl olunalar." diyü arızidüp ammâ; zikrolunan mücrimler kaç neferdür ve günâhları nedür; beyân olunmamış.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikrolunan mücrimler kaç neferdür ve her birinün cerîmeleri nedür, isimleri ve üzerlerine sâbit olan cerîmelerinün sûret-i sicilleri ne ise mufassal ü meşrûh yazup Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderesin ve kendülerin sipâh veyâhûd eşkünci tâyifesinden mu'temedün-aleyh kimesnelere koşup Golos Kal'ası dizdârına teslîm eylesin ki, Do[na]nma-i Hümâyûn kadırgaları vardukda teslîm eyleyeler ve alınup teslîm itdüklerine temessük alalar. Bu bâbda Golos dizdârına dahı hükm-i şerîfüm gönderilüp; "Zikrolunan mücrimleri kaç neferdür; ol cânibe kadırgalar vardukda teslîm idüp ve kimün gemisine teslîm olundukların yazup arzeyelesin." diyü fermân olunmuşdur; ol hükm-i şerîfümü dahı ulaştırırsın.

1094 *Golos Kalesi dizdârının Yenişehir kadısının göndereceği suçluları teslim alarak, donanma geldiğinde küreğe konulmak üzere donanmaya teslim edip hangi kadırgalara verdiğini bildirmesi.*

Yazıldı.

Golos Kal'ası dizdârına hüküm ki:

Emr-i şerîfümle [mahâyif] teftûşinde olan Yenişehir* kâdîsı ba'zı mücrimlerün katl îcâb ider günâhları olmayup küreğe konılmaları için sana teslim eyledüklerinde ellerinde temessük virilüp Do[na]nma-i Hümâyûnum gemileri anda vardukda gemilere teslim olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kâdî-i mezbûr tarafından sana irsâl olunan mücrimler kaç nefer teslim olunursa ve kadırgalar ol cânibe vardukda teslim idüp ve kimün gemisine teslim olundukların dahı yazup arzeyelesin; şöyle bilesin.

1095 *Bkz. hkm. 1144.*

Yazıldı.

Rûmili kâdîlarına hüküm ki:

Köpri kazâsından Paraskive nâm zimmî ehl-i fesâd olup İstemad nâm zimmî kefil olup hâlâ mezkûr Paraskive gaybet idüp mezbûr zimmî bulup getürmek için hükmi şerîfüm taleb itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, merkûm Paraskive nâm zimmî her kankınızın taht-ı kazâsında bulunursa elegetürüp mezkûr kefile teslim eyleyesiz ki, alup Südde-i Sa'âdetüm'e getüre.

1096 *Mehmed Paşa'nın Edirne'de yaptırmakta olduğu hamam için gereken kireç ve taşların Çirmen kadısı tarafından tedarik edilip hazırlanması.*

Yazıldı.

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 18 Ramazân*

Çirmen kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem Mehmed Paşa hazretlerinin mahrûse-i Edirne'de binâ olunacak hammâmı mühimmi için taht-ı kazândan on bin kintâr kireç ve bin zirâ' kayağan taşı ve ferş için dört yüz zirâ' mermer ve yigirmi aded kurna taşı ve pencereleri için on aded ve kapuları için iki aded söge taşı ve külhan için üç yüz zirâ' od taşı tedârük olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp kadîmden anda işleyügelan üstâdlara ücretleriyle zikrolunan kireci yakdurup ve taşları kesdürüp tedârük ü ihzâr itdüresin ki, vakti ve mevsimi ile hâzır bulunup tevakkuf lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ta'yîn olunan mikdârı kireci ve taşı mu'accelen işleyüp-gelenlere ücretleriyle işledüp ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idesin.

1097

Mehmed Paşa'nun Edirne'de yaptırmakta olduğu hamam için gereken kireç ve kerestenin Dimetoka kadısı tarafından tedarik edilip hazırlanması.

Yazıldı.

Bu dahı.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerrem Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa hazretlerinin mahrûse-i Edirne'de binâ olunan hammâmı için taht-ı kazândan on bin kintâr kireç ve on aded direk ve iki yüz aded kırkar karış hatıl ve üç yüz aded otuz beş karış hatıl ve yedi aded çûb-ı Bana –ki, tûli on ikişer zirâ' ola– akça ile tedârük olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp zikrolunan kireci ve keresteleri akçalarıyla tedârük ü ihzâr idesin ki, mahallinde hâzır bulunup tevakkuf lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûr mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idesin. Akçalarıyla lâzım olan keresteyi mu'accelen tedârük idesin.

1098

Boboçça Kalesi barkanı inşasının tamamlanmasına yardım etmeleri hususunda Pojega, Sekçuy, Kopan ve Mohaç sancakbeylerine hüküm gönderildiği; bu hususta Budun beylerbeyinin de mukayyed olup akçe lâzım olduğunda vermesi.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlîyâ Sigetvar Sancağı Beği İskender dâme izzühû Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "bundan akdem Boboçça Kal'ası'nun ta'mîrine mu'âvenet için ta'yîn olunan Pojega ve Sekçuy ve Kopan ve Mohaç sancakları re'âyâsı orak zamânı irişüp icâzet virilmekle yapdukları yirlerün üsti tahta ile örtilmeyüp harâba müteveccih olmak üzere olduğın" arzylemeğin zikrolunan sancakların beğlerine ahkâm-ı şerîfe yazılıp; "Anun gibi müşârun-ileyh kal'a-i mezbûre binâsına mübâşeret idüp âdem taleb eyledükde her biri sancakları re'âyâsından bennâ vü neccâr ve gayriden kifâyet mikdârı âdem gönderüp mu'âvenet idüp itmâm-ı maslahat eyleyeler." diyü emrüm olmışdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı onat vechile mukayyed olup zikrolunan sancakların beğlerine gereği gibi tenbîh ü te'kîd eylesesin ki, anun gibi müşârun-ileyh kal'a-i mezbûre binâsına mübâşeret idüp mu'âvenet için âdem taleb eyledükde gönderilen evâmîr-i şerîfe mücebince vakti ile kifâyet mikdârı âdem gönderüp itmâm-ı maslahatda ikdâm üzere olalar ve mezkûr kal'a ta'mîri için müşârun-ileyhe akça lâzım olursa kifâyet mikdârı akça virdürüp tenbîh eylesesin ki, akçayı itlâf u isrâfdan hazer eyleye.

[Yev]mü'l-Hamîs, fî 18 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1099 *Ticaret için Erdel'e gelip-giden Dubrovnik tâcirlerine, gümrüklerini vermişlerse sebepsiz olarak müdahale edilmemesi.*

Yazıldı.

Dragman Ferhâd Beğ'e.

Memâlik-i Mahrûse kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ iftihârû'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Erdel Kralı İstefan Kral Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Dubravenik bâzergânlarından ba'zı ticâret tarîkı ile kendüye lâzım olan ba'zı metâ' ile vilâyet-i Erdel'e gelüp gitdiklerinde her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olurlar ise bî-vech dahl ü ta'arruz olunmayup kimesne mâni' u müzâhım olmaması" bâbında emr-i şerîfüm recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Anun gibi Dubravenik bâzergânlarından ba'zı ticâret tarîkı ile Erdel vilâye[ti]ne varup gelürken taht-ı hükûmetinüz[e] uğrayup âdet ü kânûn üzre gümrüklerin edâ itdiklerinden sonra bî-vech rencîde vü remîde iderler ise men' u def' idüp hılâf-ı şer' u kânûn kimesneye iş itdirmeyüp kendü hâllerinde emîn ü sâlim varup gelüp rencberliklerinde olalar.

1100 *Ticaret için Erdel'den Osmanlı ülkesine gelen Varadin ve Karansebes tâcirlerine müdahale edilmemesi.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Memâlik-i Mahrûse kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ iftihârû'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Erdel Kralı İstefan Kral Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Vilâyet-i Erdel'e tâbi' Varadin tâcirlerinden ba'zı ticâret tarîkı[y]la Memâlik-i Mahrûsem'e gelüp gezdikleri yirlerde emîn ü sâlim yörimeğe komayup ba'zı kimesneleri bî-vech rencîde idüp ve gayri kimesnelerin borcu mezbûrlardan taleb olunup şer'-ı kavîme muhâlif rencîde iderler." diyü i'lâm itmeğin **buyurdum ki:**

Bu bâbda her birinüz mukayyed olup anun gibi vilâyet-i mezkûre tâcirleri ticâret üzre taht-ı hükûmetinüze varduklarında emîn ü sâlim gezüp bî-vech kimesneye rencîde itdirmeyüp ve âharun deyni anlardan taleb olunmayup hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye iş itdirmeyesiz.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, yine Erdel vilâyetinden Karansebes tâcirlerine yazıldı.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Erdel vilâyeti tâcirlerine yazıldı.

[Yev]mü's-Sebt, fî 20 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1101 *Yakalanan Soğanoğlu adlı harâmînin gemiye konulmayıp müstakil bir yerde muhafaza edilmesi ve suç ortaklarının yerlerinin öğrenilip ele geçirilmesi.*

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi.

Vezîr Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Soğanoğlu demekle ma'rûf bir meşhûr harâmî tutulmuş. Şerîkleri ve yatakları varmış; anlar dahı elegendmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Mezbûr Soğanoğlu demekle ma'rûf müfsidi gemiye komayup müstekıl bir yerde gereği gibi hıfzidüp dahı şerîkleri ve yatakları kimler idüğün haber alup elegetürüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyelesin; sonra emrüm ne vechile olursa mücebi ile amel oluna.

1102 *Nakşa Dükası Yasef, Girit'ten Boğdan'a götürülen şarabın İstanbul Boğazı'ndan geçirilmesi hususundaki iznin sadece kendisine mahsus olmasını talep ettiğinden, bu hususta kendilerine de izin verildiğini söyleyen bazı zimmîlerin ellerindeki izin emirlerinin alınarak müdahalelerinin menolunması ve emre aykırı olarak boğazdan şarap geçirilmesine izin verilmemesi.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa hazretlerine ve Hâslar kâdîsına ve Yenihısâr dizdârına hüküm ki:

Hâliyâ Nakşa Dükası Yasîf, Tabîb David nâm âdemin Dergâh-ı Mu'allâm'a gönderüp; "bundan akdem Girit atasından her sene bin fuçî hamr alup İstanbul yakalarından vilâyet-i Boğdan'a geçürmek için emr-i şerîf virilüp hâliyâ ba'zı zimmîler dahı; "Elimüzde emrimüz* vardır." diyü dahleyledüğün" i'lâm idüp; "ol hıdmet müstekıl olmak" bâbında istid'â-yı mîyet eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûr emr-i sâbık mücebince her sene Girit atasından bin fuçî hamr alup İstanbul Boğazı'ndan Boğdan'a geçürmek istedikde kimesne[yi] bî-vech dahl ü ta'arruz itdürmeyüp anun gibi; "Hamr geçürmeğe elimüzde emrimüz vardır." diyü dahlidenleri men' u def' eyleyüp ellerinde olan emirlerin alup der-kîse idüp mühürleyüp kapuma gönderesin ve tenbîh idesin ki, min-ba'd emre muhâlif hamr geçürmeyeler; memnû' olmayanların hamrların girift idüp ahvâllerin ale't-tafsîl yazup arzeyelesin.

1103 *Piyale Paşa'nın Mısır'a gidecek gemiler hususunda gönderdiği mektubun alındığı; hazır olan gemilerin yola çıkarılması ve Mısır beylerbeyine gönderilen hükmün Mısır'a gidecek bir kişi ile yerine ulaştırılması; ayrıca daha önce Südde-i Saâdet'e gönderilmesi istenmiş olan mimarbaşının da bir an önce gönderilmesi.*

Yazıldı.

Muhzır yoldaşına virildi.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Asker ile Mısır'a gidecek gemiler hâzır olup irsâl olunmuşdur. Girü akabince hâzır olan gemiler gönderilmek üzere olduğın" bildürmüşsin; dahı her ne dimiş isen ma'lûm oldu. **Buyurdum ki:**

Arzeyledüğün üzere girü hâzır olan gemileri [göndermek] ardınca olasın ve Mısır beğlerbeğisine irsâl eylemek için hükmi-şerîf gönderilmişdür. Anı dahı gider âdem ile mûmâ-ileyhe irsâl ü îsâl eyleyesin ve bundan akdem mi'mârbaşının bu tarafa gelmesi husûsıyçün hükmi-şerîf gönderilmişdi; henüz* haberi belürmedi. Eger dahı çıkmamış ise müşârun-ileyhi mu'accelen gönderesin.

1104 *Bozok Beyi Çerkeş Bey'in, beylerbeyi gelinceye kadar Sivas'ın muhafazasında kalmaya devam etmesi.*

Yazıldı.

Kaysariyye sipâhîlerinden kâğıd getüren Hasan'a virildi.

Bozok Sancağı Beği Çerkeş Beğ'e hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "fermân-ı şerîfüm üzere henüz Sivas muhâfazasında olduğun" bildürmüşsin. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeği gelince muhâfaza hıdmetinde olup beğlerbeği geldükden sonra varup sancağın hıfz u hırâseti[n]d[e] olasın.

1105 *Sivas muhafazasında bulunan Bozok beyi geri gelinceye kadar Canik Beyi Memiş Bey'in Bozok muhafazasından ayrılmaması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Canik Beği olan Memiş Beğ'e dahı hüküm ki:

Bi'l-fi'l Bozok Sancağı Beği olan Çerkeş dâme izzühû Sivas muhâfazasında olup; "Beğlerbeği gelince..." müşârun-ileyhe; "... muhâfaza hıdmeti[n]de olasın." diyü emrüm olmuşdur. Eyle olsa; senün dahı müşârun-ileyh sancağına gelince muhâfazada olman lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeği gelüp vech-i meşrûh üzere gelüp müşârun-ileyh dahı muhâfaza hıdmetinden sancağına gelince muhâfaza hıdmetinde olasın ve mûmâ-ileyh geldükde sen dahı sancağına varup hıfz u hırâset-i vilâyet bâbında gereği gibi mukayyed olasın.

1106 *Bkz. hkm. 1040.*

Yazıldı.

Mükerrerdür; yukarıda tekrârdur.

Mısır beğlerbeğisine, kâdîsına ve defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Mısır Defterdârı olan Mehmed *dâme ulüvvühû* ile Südde-i Sa'âdetüm'e bir huccet gönderüp; "mukaddemâ Mısır Beğlerbeğisi iken vefât iden Mahmûd Beğ ba'zı kimesnelerden karz altun alduğun vasıyyet eylediği" mastûr u mukayyed bulunmağın zikrolunan huccetün sûreti kâdî-askerlerde imzâ itdürilüp irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' huccet-i mezbûrede mastûr olan düyûn mukarrere ise vasıyyeti mücebinece metrûkâtından ashâbına edâ idüp ve sâyir vasıyyetin dahı icrâ eylesesiz; hılâf-ı şer'-ı şerîf kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesiz.

1107 *Mora sancağında havâss-ı hümayûndan Vostice Mukâtaâtı Emîni Mehmed'in yakaladığı ve Balyabadra Kalesi'nde mahbus olan harâmî levendlerden ikisinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Ağrıboz Sancağı Beği Kethudâsı Ömer'e virildi. Fî 21 Ramazân

Mora sancağı beğine hüküm ki:

Livâ-i mezbûrda havâss-ı hümayûndan Vostice Mukâta'âtı Emîn[i] Mehmed nâm kimesne nâhiye-i mezbûrede elegetürüp Balyabadra Kal'ası'nda mahbûs* olan harâmî gemici levendlerinden iki nefer levendler Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, te'hîr u terâhî eylemeyüp mezbûrları sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ve gönderdiğün kimesnelere tenbîh idesin ki, basîret üzre olup yolda ga[y]bet itdürmekden hazer idesin.

1108 *Mısır'da kâşif ve zâbitlerin, çiftçilere dağıtılacak tohumluk terekeyi zimmetlerine geçirip çiftçilere, tohumluklarını kendilerinin bulup ekmeleri yolunda baskı yaparak çocuklarını hapsedip hapsiste ölmelerine sebep oldukları duyulduğundan, bu hususun üzerinde önemle durulup yapılan zulmün önlenmesi.*

Yazıldı.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede her karyede şûneler olup tekâvî için virilecek mîrî tereke anda mahfûz olup zirâ'at zamânı geldükde re'âyâyâ mikdârları kadar tevzî' idüp girü hâsıl oldukda tohum ifrâz olunup ol şûneler[de]* zirâ'at zamânı gelince hıfzolunugelmış iken hâliyâ kâşifler ve sâyirler âdet-i kadîme üzre tekâvî için virilecek tohumı hıfzitmeyüp ekl ü bel' idüp zirâ'at zamânı geldükde re'âyâyâ teklîf idüp anlar dahı âdet üzre tohum taleb itdüklerinde mevcûd tohum bulunmayup; "Beher-hâl bulun, ekün." diyü sağır oğulların habsidüp niceleri tohum bulmayup oğlu ve kızı ol habsde fevtolup her sene re'âyânun

evlâdından bu te'addîden birkaç bin evlâdları helâk olduğu istimâ' olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zirâ'at zamânında her kâşifün ve sâyir zâbitların taht-ı yedlerinde olan şûneleri yokladup âdet-i kadîme üzre zirâ'at için re'âyâyâ tekâvî virüp anun gibi kendüler tohumı ekl ü bel' idüp dahı re'âyâyâ; "Tohum bul, zirâ'at eyle." diyü ve olugelene mugâyir evlâdların habsitdürmeyesin ve bi'l-cümle bu bâbda küllî ikdâm u ihtimâm eyleyüp re'âyâdan bu te'addîyi ref' eylesesin ve ne vechile tedârük itdüğün yazup bildüresin.

1109 *Vezîr-i Âzam Mehmed Paşa'nın Edirne'de yaptıracığı hamamda çalıştırılmak üzere Karasu Yenicesi ve Gümülcine kazalarından acele olarak bennâ ve neccar gönderilmesi.*

Yazıldı.

Husâm Beğ'e virildi.

Karasu Yenicesi ve Gümülcine kâdîlarına hüküm ki:

Mahrûse-i Edirne'de düstûr-ı mükerrerem Vezîr-i A'zam Mehmed Paşa *edâma'llâhü te'âlânun* binâ olunacak hammâmı mühimmi için bennâ vü neccâr lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuzdan mu'accelen elli nefer yarar bennâ vü neccâr yazup âlât ü esbâblarıyla ihrâc idüp mahrûse-i Edirne'ye gönderesin ki, ücretleriyle işleyeler. Husûs-ı mezbûr ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden ihtirâz idüp ta'yîn olunan elli nefer bennâ vü neccârı ber-vech-i isti'câl ihrâc idüp mahall-i me'mûra irsâl ü îsâl eylesesiz ammâ; yararların ihrâc idesiz.

1110 *Kılâr-ı Âmire'ye Mısır'dan gönderilen şekerin en kalitelisinden tedarik olunması.*

Yazıldı.

Hâssa Harc Emîni İskender'e virildi. Fî 22 Ramazân, sene: 975

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Kılâr-ı* Âmirem için gönderilen şekerün gâyet a'lâsın gönderilmek emridüp* **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şeker husûsında Muhzır Mustafâ'yı karışdurmayup Kılâr-ı Âmirem'e gönderilecek şeker kem olmadın gâyet a'lâsın irsâl eylesesiz. Husûs-ı mezbûr mühimdür; gereği gibi mukayyed olup emrüm üzre gâyet a'lâ şeker tedârük idüp gönderesiz.

1111 *Mısır'dan gönderilen güherçile yeterli gelmediğinden daha fazla güherçile gönderilmesi.*

Yazıldı.

Hâssa Harc Emîni İskender'e virildi. Fî 23 Ramazân

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Bundan akdem güherçile husûsı fermân olunmağın; "Dergâh-ı Mu'allâm'a iki bin kintâr güherçile irsâl olunup ve bin kintâr dahı anda alıkonıldı" i'lâm olundu. İmdi; güherçile bâbında muzâyaka olup gönderilen güherçile gâyet az olup dört-beş bin kintâr dahı ziyâde gönderilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, güherçile husûsında ihtimâm eyleyüp dört-beş bin kintâr dahı ziyâde güherçile işledüp göndermek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin. Husûs-ı mezbûr ehemmi umûrdandır; bâb-ı dikkat ü ihtimâmda dakîka fevteylemeyesin.

1112

Cülûs-ı hümayun dolayısıyla yenilenen züamâ ve erbâb-ı timar beratlarının Ruznâme'den tezkire sûretlerinin çıkarılıp gönderildiği; beratların rüsum ve dividdâriyesi Hazine'ye teslim edilmemişse tezkire eminden tahsil edilerek teslim edilmesi ve teslim tezkiresi ile mufassal defterinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Budun beğlerbeğisine hüküm ki:

Sene: erba'a ve seb'in ve tis'a-mi'e târîhında vâkı' olan Rebî'u'l-evvel ayının on ikinci gününde taht-ı sa'âdete cülûs-ı hümayûnum oldukda umûmen zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra âdet-i kadîme üzre tecdîd-i berât itmeğe fermân-ı şerîfüm sâdır olmağın sene-i mezbûre Muharremi guresinden sene: hamse ve seb'in ve tis'a-mi'e Ramazânı'nun on ikisinde vâkı' nevrûz-ı mübâreke gelince mahlûl ü tecdîdden bin üç yüz kır'a tezkire vârid [ve] berât olup –[ki,] her tezkireden binde on iki ve yigirmi üç akça dividdâriyye hısâbınca rûsûmı yüz altmış altı bin üç yüz altmış üç akça olur– zikrolunan tezkirelerin Dergâh-ı Mu'allâm'da olan rûz-nâmeden sûreti ihrâc olunup irsâl olundu. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeğiliğine müte'allik zü'amâ vü erbâb-ı tîmâra mahlûlden ve kendü tîmârları için tecdîd-i berât itmeğe virdüğün tezkireleri yanunda olan rûz-nâmeden yoklayup gönderilen rûz-nâmede sûretin ana tatbîk idüp ve sâhibi eline berât olmağın için virilen henüz berât olmaduk tezkire zuhûr ider ise ol asıl resmi alınan tezkireleri ve tezkiresüz tîmârların ve kılâ' müstahfızlarınun tîmârları tezkirelerinden târîh-ı mezbûra gelince vâkı' olan isimleri ve tîmârları ve kânûn üzre mîrîye âyid rûsûmı ile yazup defter itdürüp şimdiye değin rûsûm-ı tezkireden hâsıl olan mâlum anda Hızâne-i Âmire'ye teslim olmamış ise tezkire eminden bi-kusûr aldurup teslîmi tezkiresiyle defterin mühürleyüp Bâb-ı Sa'âdetüm'e gönderüp ve ne mikdâr akça teslim olunursa tezkirelünün ve tezkiresüzün ve kılâ' müstahfızları tîmârlarınun tezkireleri rûsûmını müstekıl defter idüp mufassal ü meşrûh yazup bildüresin [ki], bunda olan muhâsebe defterine kaydoluna. Bu bâbda tamâm ikdâm u ihtimâm idüp rûsûm-ı tezkireden bir akça ve bir habbe ketmolmakdan ve emîn zimmetinde bâkî kalmasından ziyâde ihtirâz idesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Tımişvar beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 509

Rüsûm: 62.305

Yazıldı.

Bir sûreti, Anadolu beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 2.056

Rüsûm: 113.071

Ammâ; Anadolu'da ve Karaman'da ve sâyir ol cânibde olan vilâyetlerde dividdâriyye on beşer akça olmak üzre.

Yazıldı.

Bir sûreti, Karaman beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 1.249

Rüsûm: 48.970

Yazıldı.

Bir sûreti, Dulkâdiriyye beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 312

Rüsûm: 23.324

Yazıldı.

Bir sûreti, Halep beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 104

Rüsûm: 17.627

Yazıldı.

Bir sûreti, Şâm beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 436

Rüsûm: 60.000

Yazıldı.

Bir sûreti, Rûm beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 560

Rüsûm: 40.092

Yazıldı.

Alî Kethudâ'ya virildi. 8 Zi'l-ka'de, sene: 975

Bir sûreti, Erzurum beğlerbeğisine.

Tezkire, kıt'a: 123

Rüsûm: 14.302

Yazıldı.

Bir sûreti, Diyâr[bekir] beğlerbeğisine.

Tezkire, [kıt'a]: 65

Rüsûm: 7.515

Yazıldı.

Bir sûreti, Van beğlerbeğisine.

Tezkire, küt'a: 25

Rûsûm: 5.591

Yazıldı.

Bir sûreti, Bağdâd beğlerbeğisine.

Tezkire, küt'a: 30

Rûsûm: 3.331

Yazıldı.

Bir sûreti, Şehri[z]ol beğlerbeğisine.

Tezkire, küt'a: 26

Rûsûm: 4.586

"Hazîne olan yirde müsevvidine göre, olmayanlarda hâsıl olan rûsûmı bî-kusûr defteri ile gönderesiz." diyi yazıldı.

1113

Mısır'a giderken fırtınaya yakalanan bir karamürsel gemisinin levend gemileri tarafından hile ile ele geçirildiği, sahilde bulunan müslümanlara ait köylere levend gemileri tarafından tecavüz edildiği ve gemi olmadığı için deryâ hıfzının karadan mümkün olmadığı bildirildiğinden, Ağrıboz beyinin bu levendlerin kimler olduğunu ve nereden geldiklerini araştırarak bildirmesi ve denizdeki gemilere ve kıyıda olan köylere kefare ve levendden zarar gelmemesi için gereken gayreti göstermesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Ömer'e virildi. Fî 22 Ramazân

Ağrıboz Beği Behrâm* Beğ'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "yiğirmi beş nefer müsellemler karamürsel gemisi ile Mısır cânibine giderken rûzgâr Değirmenlik adasına sürüp demür üzerinde tururken Mesina gemilerinden yiğirmi iki oturak bir kalite üzerlerine gelüp cengiderken cezîre-i mezbûre keferesi; "Kâfir çokdur; taşra dökülün." diyi hîle ile çıkardup zikrolan kalite levendleri gemilerin aldığın ve andan gayri on altı oturak bir harâmî levend kalitesi leb-i deryâda olan müslimânların koyun u kuz[ı]sın gâret idüp ve Karlili sancağında Ayamavra [ve] Voniçe nâm kal'alar levendâtından haylî eşkıyâ cem' olup Salina Limanı'nda ve etrâfında ve Atina kazâsında bir nice* kimesneyi katlitdüklerinden mâ'adâ yiğirmi beş nefer harâc-güzârı dutup satdukların ve gemi olmayıcak karadan deryâ hıfzı müyesser olmadığın" arzitmişsin. İmdi; deryâda yörir levend çokdur; zikrolunan levendler ne makûle kimesnelerdür ve ne yirdendür; tafsîl üzre i'lâm olunmamış. **Buyurdum ki:**

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûr ehl-i fesâd levendler ne makûle kimesnelerdür ve ne yirdendür; isimleriyle ve resimleriyle ma'lûm idinüp dahı sıhhati üzre yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzyleyesin ve sen dahı dâyimâ basîret üzre olup

kefereden ve levendden deryâda yöriyen gemilere ve yalılarda olan re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend* iriştürmemek bâbında ikdâm u ihtimâm eylesin.

[Yev]mü'l-Ahad, fî 21 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1114 *İşledikleri suçlardan dolayı küreğe konuldukları halde kürekten kurtuldukları bildirilen Şarkîpâre kazasından Hacı Veli ve oğullarının yakalanarak hapsedilmeleri.*

Yazıldı.

Rûm beğlerbeğisine ve Şarkîpâre kâdîsına hüküm ki:

"Şarkîpâre kazasından Hâcî Velî nâm kimesnenün ve Mehmed Hâcî ve İbrâhîm nâm oğullarının şirret ü şekâvetleri ve fesâd ü şenâ'atleri olduğın" sâbıkâ ol cânibde Vilâyet Müfettişi olan İlyâs *dâme izzühû* bildürmekle küreğe koşulup hâlâ bir tarîk ile halâs olup kemâ-kân şirret ü şekâvet üzre oldukları Dergâh-ı Mu'allâm'a i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, göresiz; mezbûrlar ol vechile küreğe koşulmuş iken halâs olmuşlar ise mezkûrları her kande ise elegetürüp habsidüp vâkı'-ı hâllerin hakîkati ile arzeyeysiz.

[Yev]mü'l-İsneyn, fî 22 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1115 *İnöz kazasından Çoban İbrahim'i öldüren isimleri yazılı kişilerin yakalanıp, davalarının görölmesi için Edirne'ye gönderilmeleri.*

Yazıldı.

Şehir subaşısına virildi.

İpsala kâdîsına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbî' İnöz nâm kasabada Çobân İbrâhîm'i katlidenlerden İnöz'den Todora veled-i Yani ve Efrence veled-i Mihal ve İstanobyoye veled-i Makriyan ve Gorki ve karye-i Şerha'dan Niko veled-i Koban ve Androni veled-i Şeyan ve Kranko ve oğlu ve Yorgo Lazari veled-i Bonets ve Mihal veled-i Bonets ve Bosko ve Mihal [De]mürçi (?) ve Derzî Yorgi ve Timür Koca nâm zimmîler ile Hurrem Sübaşı ve İnehân ve Murâd nâm kimesneler elegetürölüp bunda mahrûse-i Edirne'ye gönderilmelerin emridüp* **buyurdum ki:**

Sübaşısı olan Hüseyin Çavuş *zîde kadruhûn*un âdemi vardukda, mezbûrları yataklarına ve turaklarına ve akvâm u akribâsına ve kefillerine bi'l-cümle şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahî mezbûrları yarar âdemlere koşup bunda mahrûse-i Edirne'ye gönderesin [ki], ahvâlleri görüle. Ammâ; yolda gelürken gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin.

1116

Teftiş edilmek üzere tutuklu bulunan Mecitözü kadısının, neden teftiş edilmeyip serbest bırakıldığının bildirilmesi.

Yazıldı.

Nefs-i Mecîdözi'nden Ortacalu nâm karyeden Mahmûd'a virildi.

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem Mecîdözi kâdîsinun şikâyetçisi olup teftîşi fermân olunup dahı anda hâzır iken ahvâli görölüp arz olunmadın ıtlâk olunduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; kâdî-i mezbûr anda hâzır iken ahvâli görölüp arz olunmadın ıtlâk olunmuş mıdur ve ıtlâk olunduğına sebeb nedür; yazup bildüresin. Bi'l-fi'l anda ise fermân olunduğı üzre teftîş idüp anda değil ise çavuş gönderüp ahvâlin görüp arzyleyesin.

[Yev]mü's-Sebt, fi 23 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1117

Remmal Haydar oğlu Ali'nin zeametinde olan Pazarcık İhtisâbı mahsulünü zapteden Halil'in kefilleri aracılığıyla buldurulup hapsedilmesi ve üzerine sabit olan suçların bildirilmesi.

Yazıldı.

Âdemisi Hasan'a virildi.

Tata[r]bâzârı kâdîsına hüküm ki:

Müteveffâ Remmâl Haydar'un oğlu kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Alî zîde kadruhû Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp; "bundan evvel Bâzârcık İhtisâbı ze'âmetinden iken mahsûlin zabteyleyen Halîl nâm kimesne fesâd ü şenâ'at idüp gaybet eyledüğün ve karındaşı Arslan kefil olup andan gayri dahı ba'zı kefilleri olduğı müseccel idüğün" bildürüp; "kefillerine buldurmak" bâbında hüküm-i şerîfüm taleb itmeğün **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arz olunduğı gibi ise mezbûrı buldurup kefiline [ve] bi'l-cümle [buldurılması] lâzım olanlara buldurup getürdüp habsidüp üzerine sübût bulan fesâd ü şenâ'ati yazup bildüresin.

1118

Şehrizol'da cülûs-ı hümayun terakkîsi isteyen alaybeyi, züamâ ve erbâb-ı timara terakkîlerinin verilebilmesi için ilgili defterlerinin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren çavuşlardan Kubâd'a virildi.

Şehrizol beğlerbeğisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "vilâyet-i mezbûrede vâkı' olan alaybeğleri ve zü'amâ vü erbâb-ı tîmâr umûmen sana gelüp; "sâyir kullaruma virildüğü üzre kendülere dahı cülûs-ı hümayûnum terakkîsi virilmek" bâbında istid'â-yı inâyet eyledüklerin" arzylemişsin. İmdi;

vilâyet-i mezbûrede olan zü'amâ vü erbâb-ı tûmârün mevcûd defteri görilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Varıcak, arzıtdüğün üzre beğlerbeğliğünde vâkı' olan sancaklarda bi'l-fi'l mevcûd olan beğleri ve zü'amâ vü çeribaşları ve çeri sürücileri ve sâyir erbâb-ı tûmârî esâmîsi ve tûmârlarının mikdârı ve baş köylerinün isimleriyle ale'l-infirâd defter idüp mühürleyüp Sûdde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, kânûn üzre terakkîleri virile.

1119 *Sofya'da Dubrovnik tâcirlerinden Tolarda'nın evinin soyulması olayından dolayı hapiste tutulan mahbusların muhafaza edilip, teftişe memur olan Köstendil Beyi Ahmed Bey Sofya'ya geldiğinde ona teslim edilmesi.*

Yazıldı.

Beğlerbeği âdemlerinden Kurd'a virildi.

Kıdvetül-emâsil ve'l-akrân Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından olup Sofya'da teftiş hıdmetinde olan Dervîş Çavuş *zîde kadruhûya* hüküm ki:

Hâliyâ Sofya'da evi açılıp esbâbı sırka olunan Dubravenik tâcirlerinden Tolarda nâm tâcir husûsıyçün habsünde aseslerden ve sûhte tâyifesinden ba'zı tutsaklar var imiş. Zikrolunan tutsaklar hâliyâ teftiş-i mezkûra me'mûr olan kıdvetül-ümerâ'î'l-kirâm Köstendil Sancağı Beği Ahmed *dâme izzühûya* teslim olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Zikrolunan tutsakları müşârun-ileyh Sofya'ya gelince gereği gibi hıfzidüp geldiği gibi isimleri ve resimleri ile defter idüp defteriyle bî-kusûr teslim eylesin ve ne mikdâr mahbûs teslim eyledüğün [ve] kimler idüklerine memhûr temessûkin alasin. Ammâ; bu bâbda ihtimâm idüp mûmâ-ileyh Sofya'ya gelince mezkûrları onat vechile hıfzeyleyüp gaybet itdürmekden ziyâde hazer eylesin.

1120 *Nakşa Dükası Yasef' tarafından yalıları gâret ettiği bildirilen Şaban Reis'in ele geçirilerek teftiş olunması; ayrıca yalıları gâret eden başka levend tâifesi de varsa ele geçirilerek yalıların muhafazasının sağlanması.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ kıdvetül-ümerâ'î'l-milleti'l-Mûseviyye Nakşa Dükası Yasif Sûdde-i Sa'âdetüm'e âdem gönderüp; "Şa'bân Re'îs nâm levend Nakşa cezâyirlerine girüp re'âyâdan esbâblarıyla birkaç zimmîler alup esîr idüp ve bunun emsâli nice levend dahı hurûc idüp dâyimâ fesâd ü şenâ'atden hâlf olmadukların" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ol cânibde olan kapudânlara mü'ekked mektûb gönderüp mezbûr Şa'bân Re'îs nâm levendi her ne tarîk ile mümkün ise elegetürüp dahı teftiş ü tefahhus idüp göresin; o makûle fesâd ü şenâ'ati mukarrerse habsidüp arzeyleyesin ki, gereği gibi hakkından gelüp sâyir fesâd ü şenâ'at üzre olanlara mûcib-i ıbrat ü nasîhat ola ve andan

mâ'adâ vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ'at idüp Memâlik-i Mahrûsem re'âyâsın esîr ve esbâb u eskâllerin nehb ü gâret ider levend tâyîfesi var ise elegetürüp yalılarun emn ü emânı ve re'âyânun istirâhat ü itmînânı bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle zuhûra getüresin.

1121 *Nakşa adasında Hıristiyanlar arasında yerleşip reâyaya zulmettikleri bildirilen bölük halkı vs.'den fesad çıkaran bazı kişilerin, oralardan kaldırılmaları için gönderilen emre itaat etmedikleri duyulduğundan, bu kişilerin oturdukları yerden kaldırılması ve karşı çıkanların isimlerinin bildirilmesi.*

Yazıldı.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Nakşa cezîrelerinde kefare arasında bölük halkından ve gayriden ba'zı kimesneler hâliyâ varup temekkün idüp anda olan re'âyâyı dâyimâ ta'cîz idüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukları mukaddemâ i'lâm olundukda anun gibi müslimânlardan cemâ'at-i kesîre ile mescid olmayup kefare arasında varup tavattun idüp fesâd üzre olanların ref' olunmaları içün hükm-i şerîfüm gönderilmişken hâliyâ inâd idüp fesâddan ve re'âyâyı rencîde itmekden hâlî olmadukları istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; kazıyye arzolunduğı gibi olup mezbûrûn kimesneler sâkin oldukları cezîrelerde müslimânlardan cemâ'at-i kesîre ve mescid olmayup kefare arası olup re'âyâ[ya] ol vechile te'addîleri mukarrer ise emr-i şerîf-i sâbıkum muktezâsınca anun gibileri her kim olursa def' u ref' idüp inâd idenleri isimleriyle vukû'ı üzre yazup arzeyelesin.

1122 *Padişah Edirne'den İstanbul'a döneceğinden yol üzerindeki konak yerlerinde ordu için zahire hazırlanması; yolda ve köprülerde yapılması gereken tamirat varsa yapılması.*

Yazıldı.

Mehmed oğlu İnci Çavuş'a virildi.

Hâsköy ve Kırkkilise ve Bınarhısâr ve Vize ve Silivri kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sa'âdet ü ikbâl ile mahmiyye-i İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum olup inşâ'a'llâhü'l-E'azz mahrûse-i Edirne'den Hâsköy'e, andan Ulûfeciler'e, andan Hamzabeğlü'ye, andan Ahmedbeğlü'ye, andan Uğraş köyine, andan Hediyeleşlü'ye, andan İncügez, andan Bosna köyi, andan Halkalu'ya nüzûl ü iclâl mukarrer olup Ordu-yı Hümayûnum içün zahîre tedârük ü ihzâr olunması lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, her birinüz taht-ı kazânuzdan onar bin akçalık etmek ve bulunan yirlerden arpa vü saman u odun ve sâyir zehâyirden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük ü ihzâr eyleyüp taht-ı kazânuzda ta'yîn olunan konaklara sâhibleri veyâ vekîlleriyle Ordu-yı Hümayûnum'a irsâl eylesiz ki, Ordu-yı Hümayûnum'a si'at-i ma'îşet ve ashâbına ticâret vâkı' ola. Zahîre husûsı ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer idüp Ordu-yı Hümayûnum içün her birinüz taht-ı kazânuzda vâkı' olan yollarda köprüye muhtâc olan mevâzî'a köprü ve ta'mîri lâzım olan köprüleri termîm eyleyüp bi'l-cümle yollarun tevsi' u

tathîri bâbında ikdâm u ihtimâm eyleyesiz.

[Yevmü']l-İsneyn, (?) [Fî] 26 Ramazân, sene: 975*

1123

Boğdan voyvodasının ölümü üzerine memleketin ileri gelenlerinin isteği doğrultusunda, voyvodalığın oğluna verildiği.

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi.

Boğdan voyvodasına hüküm ki:

Sâbikâ Boğdan Voyvodası olan baban Aleksandra Voyvoda'nun Âsitâne-i Sa'âdetüm'e envâ'-ı ubûdiyyet ü ihlâsı zuhûra gelmeğin Boğdan Voyvodalığı inâyet olunmuşıdı. Hâlâ vefât idüp ol vilâyetün bolarları ve a'yânı; seni baban yirine voyvoda olman bâbında istid'â-yı inâyet eyleyüp ve Âsitâne-i Sa'âdet-unvânım'a sadâkat ü ubûdiyyetle hıdmet idenlerün evlâd ü ensâbı* bâbında avâtuf-ı aliyye-i pâdişâhânemüz dâyimâ mebzûl ü masrûf kılınmak kâ'ide-i marzıyye-i husrevânemüz olduğu ecilden senün hakkunda dahı mezîd-i inâyet-i hıdvânem zuhûra getirüp vilâyet-i Boğdan'un Voyvodalığı'n sana inâyet idüp müjdesi hıdmeti Dergâh-ı Mu'allâm'da kapucıbaşlarından olan Sinân Ağâ'ya ta'yîn olunmuşdur; sancağ-ı hümâyûnum ile gönderilmek üzredür.

Buyurdum ki:

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ca'fer zîde kadruhû vusûl buldukda, tamâm basîret ü intibâh üzre olup vilâyet-i mezbûrenün a'yânın ve bolar u porkolaplarını getürdüp istimâlet virüp sancağ-ı hümâyûnum varınca Boğdan vilâyetin baban hıfzidegeldüğü üzre sen dahı kemâl-i adâlet ü sadâkat üzre hıfz u hırâset ve zabt [u] sıyânet itmek bâbında envâ'-ı sa'y ü ikdâmın zuhûra getirüp bir vechile tedârük eyleyesin ki, ırz [u] nâmûs-ı saltanata mugâyir bir vaz' olmak ihtimâli olmaya ve siz ki bolarlar ve porkolaplar ve Boğdan vilâyetinün a'yânısız, müşârun-ileyh Boğdan vilâyetine babası yirine voyvoda olmak bâbında inâyet recâ eyledüğünü[z] ecilden inâyet olunup şöyle ki; mûmâ-ileyhe yâhûd memleket [ü] vilâyete bir zarar müterettib ola, sizden bilinür. Her birinüz ana göre mukayyed olup müşârun-ileyhe ve vilâyete zarar u ziyân irişdürilmekden hazer idesiz. Cümlenüz kemâl-i sadâkat ü ubûdiyyet üzre yek-dil ü yek-cihet* olup ta'zîm u ihtirâmı bâbında dakîka fevteylemeyesiz.

1124

İpek kazası dahilinde derbent olması teklif edilen köyün derbent olması gerekip gerekmediğinin, olduğu takdirde ahaliye faydası olup olmayacağının bildirilmesi.

Yazıldı.

Sebasi (?) Martin nâm zimmîye virildi. Fî 26 Ramazân

Vilâyet tahrîr iden Dukagin Sancağı Beği Kâsım Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ İpek kâdîsı Dergâh-ı Mu'allâm'a mektûb gönderüp; "Yaylak'dan kasaba-i

İpek'e gelen tağ dibinde hâlî yirler olup harâmîden ziyâde havfolunup ekser zamânda fesâddan hâlî olunmayup mezbûr derbend kurbinde İsbas Kenîsesi dimekle ma'rûf kilise Makarena nâm râhibün olup harâmîler gelüp kapusın yıkup mâl-ı mîrîden otuz-kırk bin akçasın alup hıfzı lâzım olmağın on altı hânelü Bodofca ve sekiz hânelü (——) nâm karyeler halkı meclis-i şer'a gelüp didiler ki: "Karyemiz derbend kaydolunursa hıfzına mültezim oluruz." didüklerini" arzitmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsı tamâm dikkat ü ihtimâm ile teftiş ü tefahhus idüp göresin: Şöyle ki; zikrolunan karyeler derbend oldukları takdîrce Memâlik-i Mahrûse'ye ve re'âyâ vü berâyâyâ enfa' u evlâ olup ve mahall-i mezbûrun vech-i meşrûh üzre hıfz u hırâset* olunması lâzım midür, nicedür; tamâm ma'lûm idinüp dahı vukû'ı üzre yazup bildüresin.

1125 *Süleymaniye imâreti için gerekli zahireyi satın almak üzere gönderilen imâret gemisindeki görevlilere istedikleri kadar zahire alabilmeleri için gereken kolaylığın gösterilmesi.*

Yazıldı.

Mu'temed Husrev'e virildi.

Çatalca ve Ağrıboz ve İzdin ve İstefe ve Livadya kâdîlarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehûnun* mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan Imâret-i Âmiresi'nün mütevellîsi mektûb gönderüp; "imâret-i mezbûre gemisinün re'îsi Bünyâd imâret-i mezbûre mühimmâtıyçün zikrolunan kâdîlıklardan buğday getürmek için müteveccih olduğın" bildürmeğın **buyurdum ki:**

Varıcak, te'hîr u terâhî eylemeyüp gemisi ne mikdâr tereke alur ise bey' idenlerden akçasıyla alıvirüp dahı yarar kefillerin alalar ki, hârice alup gitmek ihtimâli olmaya ve ne mikdâr tereke alup ve ne zamânda müteveccih olduğın hükmi-i şerîfümün zahrına kaydidüp ve es'â]r-ı müslimîn anda nice ise hakîkatî* üzre bildüresiz.

1126 *On iki yıldan beri rakabe olunan Üsküb'deki Yahya Paşa Evkâfı'nın bu zaman zarfında hâsıl olan gelirinin nerelere sarfedildiğinin bilinmesi için mütevellî kaymakamı, câbi vs. vakıf görevlilerinin teftiş olunup zimmetinde vakıf malı olanlardan zimmetlerinin tahsil edilmesi.*

Yazıldı.

Vakfun kâtibi Hüseyin'e virildi. Fî 25 Ramazân

Üsküb beğine, kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Üsküb'de Yahyâ Paşa Evkâfı mütevellîsi olan, Vakfun Kâtibi Seyyid Ca'fer nâm kimesneyi Südde-i Sa'âdetüm'e gönderüp; "evkâf-ı mezbûre on iki yıl mikdârı rakabe olup ol zamândan berü mahsûl-i vakf neye sarfolunmuşdur; vakfun muhâsebesi görilmesi" bâbında hükmi-i şerîfüm taleb itmeğın **buyurdum ki:**

Göresiz; fi'l-vâkı' evkâflarından on iki yıldan berü rakabe olup ol zamândan berü

vakfun mahsûli neye sarfolmuşdur, câbîlerini ve kâyim-makâm-ı mütevellîyi ve vakfun mübâşirlerini ihzâr idüp bir def‘a şer‘ile görölüp faslolmayan kazıyyeleri mufassal defter idüp yırlı yirinden onat vechile hakk üzre teftîş idüp göresiz; her kimün zimmetinde mahsûl-i vakfdan nesne sâbit olursa hükmidüp vakf için zabtitdürüp muhtâc-ı arz olanı yazup bildüresiz; hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ itmeyüp tamâm hakk üzre görüp kimesneye şer‘-ı kavîme muhâlif te‘addî itdürmeyesiz.

1127 *Tarsus'un Mine Limanının sürekli olarak küffarın fitne ve fesadına maruz kaldığı, şayet bir miktar hâne muafiyet üzere muhafaza hizmetine tayin olunursa emniyetin sağlanabileceği bildirildiğinden, bu hususun Adana kadısı tarafından araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr beğün âdemisi Mehmed'e [v]irildi.

Atana kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ Tarsus sancağı beği, kâdîsı Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb gönderüp; "Livâ-i mezbûrda Mine nâm limanda dâyimâ küffâr-ı hâksârın fitne vü fesâdları eksük olmayup vilâyet-i mezbûr gâyetde sehîl olmağla yaylağa göçüp gitdüklerinde hâsların zabtitmeğe kalan âdemlerin esîr ve mâlların gâret idüp dâyimâ zarar u ziyân itmekden hâlî olmayup mahall-i mezbûrî hıfz u hırâset için yiğirmi otuz hâne mu‘âf olunursa re‘âyâ emn üzre olur." diyü arzitedükleri ecilden **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı‘ kazıyye arzolunduğı gibi olup mahall-i mezbûr vech-i mesfûr üzre mahûf u muhâtara yir olup dâyimâ müslimânların mâlları gâret ü hasâret olunup ol mikdâr hâne mu‘âf olmağla memleket [ü] vilâyete emniyyet ü huzûr ile âsûde-hâl olup memleket [ü] vilâyete ve müslimânlara enfa‘sa tamâm ma‘lûm idinüp hakî[ka]ti üzre yazup arzeyelesin.

1128 *Bender müstahfızları tarafından Bender Beyi Hasan Bey hakkında vukû bulan şikâyetlerin araştırılarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Silistre beğine ve kâdîsına ve Bender kâdîsına hüküm ki:

Kal‘a-i Bender müstahfızlarından ruk‘a sunulup; "Bender Beği Hasan dâme izzühûnun Voyvodası Keyvân ve çavuşbaşısı şürb-i hamr iderler iken bir kimesneyi katlidüp mahalleye birağup bende fukarânun hılâf-ı şer‘ altı bin akçaların alup ve bundan akdem Boğdan Voyvodası İstefan Voyvoda'nun oğlu müslimân olup Bender Kal‘ası'na geldükde müşârün-ileyh yanına alup ba‘dehû Leyh ile Çeh mâbeyninde Lasnova nâm kâfire sekiz bin altuna satup mükemmel rahtlarıyla altı re‘s yarar atlar ile iki nefer martolos koşup mezkûr kâfire gönderüp zikrolunan martoloslar ile atları Boğdan voyvodası tutup müşârün-ileyhe gönderdükde birin ata süridüp siyâset idüp ve biri kaçup vilâyet-i Boğdan'a gidüp anda tutulup habsolunup ve serrâcbaşısı emrine muhâlefet idüp martoloslar ile bile gitmediğı için habsidüp bunun emsâli zulm ü te‘addîsinün nihâyeti yokdur." diyü tezallüm ü şekvâ

itdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, hakk üzere teftîş idüp göresiz; tâyife-i mezbûrenün arzitdükleri mâddeler vâkı' mîdur, yanınızda ne vechile sübût ü zuhûr bulursa kimesneye meyl ü muhâbâ eylemeyüp sâbit ü zâhir olduğı üzere yazup bildüresiz; tamâm hakk üzere olup hılâf-ı vâkı' nesne arzitmekden hazer eyleyesiz.

1129 *Önemli bir iş için gönderilen Dergâh-ı Âlî çavuşlarından Ali Çavuş'un Eflak vilâyetinde yol emniyetinin sağlanması.*

Yazıldı.

Mezbûra virildi.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Hâliyâ bir mühim husûs için Dergâh-ı Mu'allâ çavuşlarından kîdvetü'l-emâsil Alî *zîde kadru[hû]* irsâl olunmışdur. Varup Eflak vilâyetine dâhil oldukda **buyurdum ki:**

Gidişde ve gelişde mezbûrı emîn ü sâlim ulaşıdurasın.

1130 *Rodos için Menteşe, Teke ve Hamid sancaklarına koyun almaya gelenlere engel olunmaması.*

Yazıldı.

Menteşe ve Teke ve Hamîdili sancağı beğlerine ve zikrolunan sancaklarda vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ kîdvetü'l-ümerâ'î'l-kirâm Rodos Sancağı Beği Yahyâ *dâme izzühû* Dergâh-ı Sa'âdet-me'âbum'a mektûb gönderüp; "Rodos halkı ve kal'a-erenleri ve azeb tâyifesi ve cengci yeniçeri kullarumdan ve imâret-i âmire mütevellîsi gelüp Menteşe ve Teke ve Hamîd sancaklarından koyun gelüp satılup ve kassâblar varup alup getirüp müslimânlar müntefi' olup bir nice yıldur ki, rencber tâyifesinden kendü rızâlarıyla koyun getirüp ve kassâblar evvelki gibi koyun alup getirürken Menteşe ve Teke ve Hamîd sancaklarında tağlarda ve billerde ve tenhâ yirlerde ba'zı kimesneler ve sancakbeği âdemleri; "Hâric-i sancağa koyun u zahîre virilmek memnû'dur." diyü tavarların hılâf semte* gönderüp ziyâde te'addî iderler; müslimânlar et bulmayup muzâyaka çekerler." diyü arzitmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Rodos sancağı beği ve kâdîsı mektûbları ile varan rencber tâyifesinden ba'zı kimesneler vardukda, taht-ı kazânuzdan rızâlarıyla bey' iden kimesnelerden Rodos Kal'ası için koyun götürürken yollarda ve billerde kimesneye ol vechile dahlitdürmeyesiz; eslemeyenleri sekidüp ziyâde inâd idenleri yazup bildüresiz.

1131 *Rodos'ta zahire sıkıntısı çekildiğinden, zahire almak için gelen gemilere zorluk çıkarılmayıp narh üzerinden zahire verilmesi ve kime ne kadar tereke verildiğı defter edilerek defterin Rodos beyine gönderilmesi.*

Yazıldı.

Rodos'da Hısâr Çavuşı Mehmed'e virildi.

Teke ve Hamîdili sancakları beğlerine ve livâ-i mezbûr[d]a olan kâdîlara hüküm ki:

Hâliyâ Rodos Sancağı Beği Yahyâ *dâme izzühû* Dergâh-ı Mu'allâm'a âdem gönderüp; "Kal'a-i Rodos cezîre olup nevâhîsinden ziyâde* tereke tahsîl olmayup ahâlîsi cemî' zamânda zahîre bâbında muzâyakadan hâlî olmadukların nice def'a i'lâm olundukda; "Rodos'a zahîrelik Teke ve Hamîd ve Menteşe vilâyetlerinden virilmek" için emr-i şerîf virilüp rencber gemilerin bu cânibden mektûb ile varup getürmek istediklerinde Meğri kâdîsı müceddeden emir taleb itmeğin tereke virdürmeyüp hısâr halkı ve cezîre-i mezbûre halkı zahîre bâbında kemâl mertebede usret üzere olup ekseriyâ rencber gemileri ve barçalar mevsim elvirmeyüp nice gün karâr eyleyüp zahîrelerin bâbında muzâyaka çekilüp bir yıllık kifâyet mikdârı tereke virilmek için emr-i şerîf virilmesin" recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Arzolunduğı üzere müşârun-ileyh sancakbeği ve kâdî tarafından mektûb ile varan rencber gemilerine siz ki beğler ve kâdîlarsız, taht-ı hükûmetinüzden akçalarıyla narh-ı rûzî üzere tereke aldurup ve sen ki Meğri kâdîsısın, her kime ne mikdâr tereke tahmîl olunursa ve kimün gemisine tahmîl olunur, târîhıyla defter idüp imzâlayup defteri âhar kimesne ile Rodos beğine ve kâdîsına gönderesin [ki], ana göre taleb ideler. Bi'l-cümle deryâyâ ve küffâra tereke virilmeğe rızâ-yı şerîfüm yokdur; bir vechile tedârük idesin ki, aldıkları terekeleri deryâyâ ve küffâra virilmek ihtimâli olmaya. Şöyle ki; bu bahâne ile deryâyâ ve küffâra tereke virile veyâhûd arzolunduğı üzere kifâyet mikdârından ziyâde virile, netîcesi size âyid olur; öz[ri]nüzmakbûl olmaz, bilmiş olasız. Mu'âteb olmanız mukarrerdür; ana göre ziyâde tereke virilmekten ihtiyât idesiz.

1132

Bursa'da sarhoş halde iken bir kadına sarkıntılık ettikleri için siyaset olunmaları emrolunan sipahi ve kapıcıdan sipahinin siyaset olunduğı, kapıcının ise kaçtığı ve sonra yakalanıp küreğe konulduğu bildirildiğinden, onun da siyaset olunması.

Yazıldı.

Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Burusa'da bir sipâhî ile bir kapucı şûrb-i hamr idüp bir müslimânun menkûhasına el uzadup sâbit olup sancağı beği arzylemeğin; "Siyâset oluna." diyü hükm-i şerîfüm gönderilüp sipâhî siyâset olunup kapucı firâr idüp hâliyâ elegendüp bi'l-fi'l kürekde olduğı arzölünmağın anı dahı siyâset olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vardukda, mezbûr kapucı dahı siyâset olunup emrüm icrâ olunduğın yazup bildüresin.

1133

Padişah İstanbul'a döneceğinden tayin olunan konaklarda İstabl-ı Âmire için yeteri kadar otluk ve saman tedarik olunması.

Yazıldı.

Hâssa serrâclardan Filibelü Alî'ye virildi.*

Hâsköy ve Kırkkilise ve Bınarhısâr ve Vize ve Silivri kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ sa'âdet ü ikbâl ile mahmiyye-i İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum olup ta'yîn olunan konaklarda Istabl-ı Âmirem mühimmi için her konağa saman u otluk tedârüki lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her biriniz mukayyed olup taht-ı kazânuzda ta'yîn olunan her konakda yüz elli araba otluk ve yüz elli çit saman tedârük ü ihzâr eyleyüp Ordu-yı Hümayûnum'a sâhibleri veyâ vekîlleri ile irsâl eylesin ki, Istabl-ı Âmirem'e teslim olunup ashâbına sebeb-i ticâret vâkı' ola.

1134

Dârüssaâde ile gönderilecek hayvanlar için isimleri yazılı kazaların her birinden yüz araba otluk ve yüz çit saman tedarik edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahı.

Hâsköy kâdîsına ve Babaeskisi ve Bergos ve Çorlı ve Silivri ve Hâslar kâdîlarına hüküm ki:

Dâru's-sa'âdetüm ile gönderilen tavarlara otluk u saman tedârüki lâzım olmağın her biriniz yüz araba otluk ve yüz çit saman tedârük eylesiniz.

[Yev]mü'l-Erbi'â, fî 25 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1135

Boğdan'a yeni voyvoda tayin olunanların Südde-i Saâdet nişancıları ile re'îsü'l-küttâblarına ve Divân-ı Hümayun kâtiblerine vermeleri âdet olan vergilerin yeni voyvoda tarafından da gönderilmesi.

Yazıldı.

Vilâyet-i Boğdan Voyvodası Boğdan'a hüküm ki:

Kadîmü'l-eyyâmdan Boğdan Voyvodalığı inâyet olunugeldükce Südde-i Sa'âdetüm'de nişâncum olanlara üç yüz sikke ve re'îsü'l-küttâba iki yüz elli sikke ve Divân-ı Hümayûnum kâtiblerine elli sikke filori virgü virilmek kânûn-ı mukarrer olmağın **buyurdum ki:**

Sen dahı te'hîr itmeyüp kadîmden virilügelen virgülerini bî-kusûr yarar âdemünle irsâl ü îsâl eylesin.

1136

Dulkadir beylerbeyinin on kişiden fazla mülâzım çavuş kullanmaması ve yeni çavuşları eski çavuşların üstüne geçirmemesi.

Yazıldı.

Zülkâdirlü beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ Zülkâdir'ün defterlü çavuşları elli nefer olup yetmiş-seksen mikdârı mülâzim çavuş olup ve yeni çavuş olanlar kadîmî çavuşların üzerine oturdukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Kazıyye arzolunduğı üzre ise on nefer mülâzim çavuş alıkoyup ondan ziyâde mülâzim çavuş kullanmayasın ve yeniden çavuş olanları eski çavuşlar üzerine tasaddur itdirmeyüp yollı turup oligelene muhâlif iş itdirmeyesin.

1137 *Beç kralına giden Tercüman İbrahim Bey'e yol hükmü verildiği.*

Yazıldı.

Kâtibe virildi.

Beç kralına giden Tercemân İbrâhîm Beğ'e yol hükmi.

1138 *Bkz. hkm. 1041.*

Yazıldı.

Nevbetciler Kethudâsı Hüseyin'e virildi.

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Medîne-i Münevvere kâdîsı ve nevbetciler ağası mektûb gönderüp; "zikrolunan nevbetcilerin sene: erba'a ve seb'in ve tis'a-mi'ede müstehıkk oldukları cerâyeleri vâsıl olmayup hâliyâ Bender-i Süveys'den irsâl eylemek için" hük-m-i şerîf recâsına arzitdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrların sene-i mezbûrede müstehıkk oldukları cerâyelerin olıgelen âdet-i kadîme üzre irsâl ü îsâl eyleyesin.

1139 *İstanbul'daki mirî hizmet için Üsküb'de neccar yazıldığında Üsküb dışından Üsküb'e gelenlerin yazıldığı ve bunların da firar ettikleri, ancak bunlara verilen yol harçlıklarının yerli neccarlardan talep edildiği bildirildiğinden, ister yerli, ister dışarıdan gelen bennâ ve neccarlardan yerli kefil alınması.*

Yazıldı.

Mu'temed Karagöz'e virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 975

Üsküb kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "nefs-i Üsküb'de mütemekkin olan Mi'mârbaşı Hayrullâh ve Üstâd Memi ve Yûsuf ve sâyir neccârlar gelüp; "Mahrûse-i İstanbul'da mîrî binâ vâkı' oldukda emirle Üsküb'den neccâr yazılıp hâricden Üsküb'e işlemeğe gelen neccârlardan yazılıp İstanbul'a gitmek sade[di]nde iken hâricden gelenler firâr idüp mîrî cânibi[n]den yol harcluğı için virilen akçayı bizden talep iderler; hayfdur. Hâricden gelen neccârlar yirlü kefil

virşünler." diyü emr-i şerîf virilmesin [taleb itdüklerin]" arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi bir mîrî binâ vâkı‘ olup taht-ı kazândan emr-i şerîfümle bennâ vü neccâr yazılıp mahrûse-i İstanbul'a veyâhûd Edirne'ye irsâl olunmalu oldukda eger yirlü ve eger hâricden gelen neccâ[r]lardan yirlü ve yurtlu yarar kefillerin alup irsâl eylesin ki, virilen yol harcluğı kefillerinden taleb olunup bu bâbda mukayyed olup eger yirlü ve eger hâricden gelüp emr ile mahrûse-i İstanbul'a ve gayri yire gönderilen neccârların yirlü ve yurtlu yarar kefillerin almayınca göndermeyesin.

1140 *Teke, Alâiye ve Manavgat'ta ortaya çıkan ehl-i fesâd gurbet ve suhte tâîfelerinin elebaşlarının her ne sûretle olursa olsun ele geçirilmesi.*

Yazıldı.

Mîr-i mezbûrun Kapucubaşısı Alî'ye virildi. Fî 27 N., sene: 975

Tekeili beğine ve Antâliyye kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı Mu‘allâm'a mektûb gönderüp; "Teke ve Alâ'iyye sancaklarında ve Manavgad kazâsında otuz-kırk hâne gurbet tâyifesi zuhûr idüp cümle yetmiş-seksen mikdârı müsellah kimesneleri olup vilâyete te‘addî idüp karyeler gâret ve yollar kesüp ve gice ile sârikları bî-nihâye olup haklarından gelinmeğe varıldukda telef-i nefis olmayınca rızâ vermeyüp ve ba‘zı beşikde olan oğlancıkların kendüler katlidüp vilâyet halkına ziyâde zulm ü te‘addîleri olup ve ba‘zı sûhte tâyifesi âlât-ı harble gezüp zulmidüp anların men‘ı içün emr-i şerîf virilmesin" arzeyledüğün ecilden zikrolunan müfsidlerin yarar bellü başlu olan müfsidleri ahsen vechile elegetürilmelerin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, emrüm muktezâsınca tâyife-i mezbûrun bellü başlu olan müfsidleri her ne târıkla mümkün ise elegetürüp elvirmeyüp yarağa yapışup muhârebeye kasdiderlerse anun gibilerin demi hederdür*; üzerlerine varup ahsen vechile haklarından gelesiz. Ammâ; basîret üzre olup kendü hâllerinde olanlara hılâf-ı şer‘ dahl ü ta‘arruz olunmayup ve ehl-i fesâd olanları dahı hüsn-i tedârük ile elegetürmek ardınca olası.

1141 *Sultan Süleyman Hân'ın vakıf köylerinden Filibe'ye bağl İstenmaka köyündeki voynuklar ile Zağra-i Atik'in Hızırbeylü karyesindeki voynukların vakfa raiyyet yazılıp vakıf toprağında hâsıl olan baştineleri mahsûlünün vakfa ilhak edilmesi ve noksan gelen voynukların tahrir esnasında çıkan zevâyid-i voynuğan ve haymâne voynuklardan tamamlanıp baştinelerinin tedarik edilerek deftere kaydedilmesi.*

Yazıldı.

Mîrzâ Mehmed Çavuş'a virildi. Fî 27 Ramazân, sene: 975

Vilâyet tahrîrinde olan Za'îm Mehmed *dâme mecdühûya* hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhûn*ün evkâfından Filibe kazâsına tâbî' İstenmaka nâm vakf karyesi toprağında ba'zı voynuklar sâkin olup zirâ'at itdükleri yirlerün öşri vakf için taleb olundukda; "Voynukluk baştinelerimüzdendir." diyü dâyimâ nizâ[']dan hâlî olmadukları i'lâm olunmağın merhûm-ı müşârun-ileyhün mezbûr vakf karyesinde sâkin olan voynuklar vakfa ra'ıyyet yazılıp tasarrufında olan yirlerinün mahsûlâtı dahı vakfa ilhâk olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi mezbûr vakf karyede sâkin olan voynukları emrüm üzre vakfa ra'ıyyet yazup ve vakfun toprağında vâkı' olan baştineleri mahsûlâtın dahı vakfa ilhâk eyleyüp noxsân gelen voynukları hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyid-i voynuğândan ve haymâne voynuklardan tekmîl idüp kânûn üzre baştinelerin tedârük idüp deftere kaydeylesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Mehmed Paşa hazretlerinin Zağra-i Atîk'da Hızırbeğlü nâm karyede olan voynuklar için.

1142

Akşehir'de hırsızlık ve adam öldürme suçlarından dolayı siyaset edilmesi emrolunan ve siyaset edilmeden hapisten firar eden Ahmed bin Hasan'ın evinde olduğu bildirildiğinden, yakalanarak siyaset edilmesi.

Yazıldı.

Kethudâsı Alî'ye virildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 975

Akşehir beğine hüküm ki:

Bundan akdem mahâyif müfettişi olan Beğşehir Beği Bâyezîd Beğ mektûb gönderüp; " "Livâ-i Akşehir'de Yazı-Yahsiyan nâm karyeden Ahmed bin Hasan nâm müfsidün hırsızluğu ve sâyir fesâd ü şenâ'ati vardır; havfından firâr itmişdür." diyü ehl-i karyesi haber virmeğın gâyb defterine işâret ve cerîmeleriyle yazup ba'dehû gelüp Abdî nâm kimesneyi okla helâk eyleyüp elegendüp Akşehir Sübaşısı Hüseyin habsindedür." diyü arzyledükde siyâset için hükmi şerîf virilmişdi. Siyâset olmadın habsden kaçup hâliyâ girü evine gelüp bi'l-fi'l evinde idüğü i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûrî hufyeten tecessüs idüp te'hîr itmeyüp elegetürmekde ikdâm u ihtimâmın vücûda getürüp göresin; mukaddemâ siyâset emrolunan sahîh bu kimesne olup ve mezbûr Abdî'yi katleylediği şer'le sâbit ü zâhir olursa emri sâbıkum müsted'âsınca siyâset idüp emrüm icrâ olunduğın yazup bildüresin.

1143

Tımışvar'da bulunan kalelerde neferleri az olan ağalıkların birbirlerine ilhak olunması, Kalnak Kalesi'ndeki beşli ve martolos ile Pançova Kalesi'ndeki azeblerin kaldırılması, Tımışvar Kalesi'ndeki kumbaracı ve cebecilerin de hisar-eri kaydolunmaları.

Yazıldı.

Tîmâr Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi.

Tımışvar beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki defterdârsın, Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "vilâyet-i Tımışvar'da vâkı' olan kılâ'un neferleri ba'zı ağalıkda kırk ve ba'zında otuz ve dahı eksük olup bu makûle neferleri az olan ağalıkların neferlerin âdet-i kadîme üzre birbirine ilhâk olunmasın ve Kalnak Kal'ası'nda olan yigirmi sekiz nefer beşlü ve otuz nefer martolos ve Pançova Kal'ası azebleri ref' olunmasın ve Tımışvar Kal'ası'nda tîmârı olan on nefer kumbaracı ve on nefer cebeci fethtan berü hîdmetleri olmayup hisâr-eri kaydolunmasın" bildürmişsin. İmdi; **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzeyledüğün üzre zikrolunan kılâ'un neferlerin âdet-i kadîme mücebince vech ü münâsib görüldüğü üzre birbirine ilhâk eyleyüp ve Kalnak Kal'ası'nda olan yigirmi sekiz nefer beşlü ve otuz nefer martolos ve Pançova azeblerin ref' idüp hisâr gedüğün ta'yîn eyleyüp bi'l-cümle emr-i şerîfûme muhâlîf iş olmakdan ihtiyât üzre olasın.

1144

Köprü kazasında ev yakıp fesad çıkaran Paraskive adlı şahsın yakalanarak kefiline teslim edilmesi.

Yazıldı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Rûmili'nde vâkı' olan kâdîlara hüküm ki:

Köprü kazasında Paraskive* nâm zimmî ehl-i fesâd olup evler ihrâk idüp İstemad nâm zimmî taleb olundukda kefil olup ihzâr lâzım oldukda; "Gaybet eyledi*; arayup bulduğum yirde bana teslîm olunmak bâbında hüküm-i şerîf virilmesin taleb eyledüm." diyü bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre kefil olduğu mezkûr Paraskive* nâm zimmî her kankınızın taht-ı kazasında bulunursa elegetürüp kefiline teslîm eyleyüp yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzeyleyesiz.

1145

Çanakçı köyünden Hüseyin'in katil zanlıları oldukları için yakalanan ve Hızır Çeribaşı tarafından salıverildiği bildirilen suçluların, çeribaşıya buldurulup, davalarının görülmesi ve suçları sabit olursa şer'an lazım gelen cezanın verilmesi; ayrıca adı geçen çeribaşı zanlıları kadıdan habersiz bırakmış ise bildirilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren Hızır'a virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 975

Çirmen sancağı beğine ve Akçakızanlık kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sen ki kâdîsın, mektûb gönderüp; "kazâ-i mezbûra tâbi' Çanakçı nâm karyeden Hüseyin nâm kimesne karye-i mezbûre ile Sûfîler ve Kozluca ve Oğlanhızır nâm karyeler mâbeyninde vâkî' olan hudâyî hammâmında gâyb olup vârislerinden zevcesi Hümâ ve kızı Sâbire ve karındaşı Hasan meclis-i şer'a gelüp; "Mezkûrun katli husûsında mazınna olan Sünbülî ve Kurd Alî ve Kalkal nâm ahâlî-i fesâdun ahvâlî a'yân-ı vilâyetden tefahhus olunup bî-garaz müslimânların şehâdetleri [ile] tescîl ve ehl-i örfe teslîm olunup hak zuhûr idecek mahalde Bâyezîdlü nâm karyeden Hızır Çeribaşı nâm kimesne mezkûrları habsden ıtlâk idüp da'vâmuza mâni' oldu." diyü şekvâ itdüklerinde mezkûrların ve mezbûr çeribaşının ahvâlî a'yân-ı vilâyetden bî-garaz kimesnelerden sü'âl olundukda; "Ehl-i fesâd ü şenâ'at kimesnelerdür; eyü âdemler değildir." diyü haber virdüklerin" i'lâm itdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûrları mezbûr çeribaşı habsden fuzûlî ıtlâk eyledüğü zâhir olursa teklîf idüp şer'le buldurup bundan akdem bir def'a şer'le faslolmuş olmayup on beş yıl mürûr itmiş değil ise onat vechile hakk üzere dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; kazıyye arzolunduğu gibi olup mezbûr katlitdükleri bi-hasebi's-şer' sâbit olursa kâtil sipâhî ise habsidüp arzeyeysiz ve şer'le lâzim geleni mahallinde icrâ idüp yirine koyasız ve mezbûr çeribaşı kâtilleri vech-i mesfûr üzere habsden ma'rifet-i kâdî olmadın ıtlâk eylemiş ise anı dahı bildüresiz.

1146

Çatalca kazasında ele geçirilen suçluların Golos Kalesi'nde hapsolunduğu bildirilerek küreğe konulmak için emir talep edildiğinden, söz konusu suçluların donanma geldiğinde sicil defterleriyle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.

Yazıldı.

Arz getüren kâdî âdemi Bâlî'ye virildi. Fî 26 Ramazân, sene: 975

Çatalca kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "mukaddemâ mü'ekked hükm-i şerîf gönderilüp; "İnebahtı sancağı kazâlarında bulunan ahâlî-i fesâd ü şenâ'atden şer'le kısâs lâzim gelenden mâ'adâ kat'ı uzva veyâ habs [ü] te'dîbe müstehakk olanlar küreğe gönderilmek" fermân olunmağın hâliyâ taht-ı kazânda olan ahâlî-i fesâd teftîş olundukda ba'zı ehl-i fesâd ü şenâ'at kimesneler elegetürilüp bi-hasebi's-şer' kısâs lâzim geldiği ecilden Golos Kal'asında habsolunup küreğe gönderilmek için hükm-i şerîfüm virilmesin" arzitdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, ne mikdâr ehl-i fesâd bulunup elegetürilmiş ise kal'a-i mezbûrede habsidüp dahı yanında şer'le sâbit olan mâddelerin vukû'ı üzere mufassal ü meşrûh yazup tescîl ve iki defter idüp bir sûretin anda alıkoyup ve birin Donanma-i Hümâyûn geldükde sûret-i sicilleriyle bile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe konıla.

1147

Boğdan Voyvodası Aleksandra'nın vefatı üzerine voyvodalığın oğluna tevcih olunup sancak gönderildiği; düşman tarafından Boğdan'a bir saldırı vukûunda Niğbolu beyinin Boğdan voyvodasına yardıma gitmesi; bu hususta Kırım hânına, Eflak voyvodasına, Silistre, Vidin ve Akkirman beylerine de emir gönderildiği.

Yazıldı.

Tercemân Mahmûd'a virildi. Fî 6 Şevvâl, sene: 975

Niğbolı Beği Mehmed Hân'a hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Boğdan Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda mürdolup voyvodalığı oğlu olan Boğdan'a tefvîz olunup sancağ-ı hümayûnum gönderilmiştir. İmdi; vilâyet-i Boğdan sâyir Memâlik-i Mahrûsem gibi re'âyâsı dahı harâc-güzârlarum olduğu ecilden anun gibi a'dâ tarafından bir hareket olursa mu'âvenet için cenâb-ı emâre[t]-me'âb hân *dâmet ma'âlihiye* nâme-i hümayûnum ve Eflak voyvodasına ve Silistre ve Vidin sancakları beğlerine ahkâm-ı şerîfem yazılıp irsâl olunmuştur. **[Buyurdum ki:]**

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup ve a'dâ tarafından nâzır u hâzır olup anun gibi a'dâ cânibinden bir hareket olup mu'âvenet lâzım gelürse vech ü münâsib görüldüğü üzre mu'âvenet ü muzâheret eyleyüp a'dâdan vilâyet-i Boğdan'a ve re'âyâsına zarar u gezend irişdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın vücûda getüresin.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Silistre beğine.

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Akkirman beğine.

[Yev]mü's-Sebt, fî 28 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1148

Tımışvar'a tâbi bulunan Şemlik, Paңcova ve Arad bakanları ile Pankota Kalesi'nin tamamen yıktırılması; Kalnak, Facet ve Sülmüş kalelerinde ise emrolunan miktarda nefer bırakılarak diğerlerinin Göle vs. kalelere yerleştirilmesi.

Yazıldı.

Defter kâtiblerinden Dervîş Çelebî'ye virildi.

Tımışvar beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Tımışvar'a tâbi' olan Şemlik ve Paңcova ve Arad Parkanları'nun ve Pankota Kal'ası'nun memlekete ol mikdâr nef'ı olmayup külliyyen hedmolunup ve Kalnak Kal'ası'nun on beş neferi ve Facet Kal'ası'nun yigirmi neferi ve Sülmüş Kal'ası'nun yigirmi beş neferi yirlerinde bâkî kalup mâ'adâ neferâtı ihrâc olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, emrüm üzre zikrolunan Şemlik ve Paңcova ve Arad Parkanları'yla Pankota

Kal'ası'n külliyyen hedmidüp eser-i binâsından nesne komayup ve Kalnak ve Facet ve Sülmüş Kal'aları'nun dahı emrolunan mikdârı neferlerin yirlerinde ibkâ idüp anların dahı mâ'adâ neferlerin ihrâc eyleyüp Göle Kal'ası'nun neferlerin yoklayup düşen mahlûlâtından mezkûrlara gedük virilüp tadrîcle sepişdüresin ve zikrolunan kal'aların ihrâc olunan dizdârlarını ve kethudâlarını isimleriyle yazup arzeyelesin ki, anlara sülûsân üzre tîmâr virile.

1149 *Tımsıvar'da güherçile bulunan yerlerde güherçile işletilmesi için Çanad Sancakbeyi İskender Bey'in mübaşir tayin olunduğu; adı geçenin mümkün olduğunca çok güherçile işletmek hususunda gerekli gayreti göstermesi.*

Yazıldı.

Defter kâtiblerinden Dervîş Çelebî'ye virildi.

Çanad Sancağı Beği İskender Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Tımsıvar'da küllî güherçile hâsıl olduğu istimâ' olunup sen ol vilâyetün ehl-i vukûfı olduğun ecilden seni mübâşir ta'yîn idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup bulunan yirlerden vâfir ü müstevfî güherçile işletmek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlen zuhûra getüresin. Güherçile husûsı mühimdür; ana göre mukayyed olasin.

1150 *Boğdan Voyvodası Aleksandra'nun vefat etmesi üzerine voyvodalığın oğlu Boğdan'a tevcih edilerek kendisine sancak-ı hümayun gönderildiği; Boğdan vilâyeti Memâlik-i Mahrûse'den olduğundan, Eflak voyvodasının herhangi bir düşman saldırısı halinde Boğdan voyvodasına gerekli yardımı yapması; bu hususta Kırım hânına da nâme-i hümayun gönderildiği.*

Yazıldı.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Vilâyet-i Boğdan* Voyvodası olan Aleksandra Voyvoda mürdolup voyvodalığı oğlu Boğdan'a tefvîz olunup sancağı-ı hümayûnum gönderilmiştir. İmdi; Boğdan ve Eflak vilâyetleri şemşîr-i zafer-me'serimüz ile fetholunmuş Memâlik-i Mahrûsemüz'den olup re'âyâsı dahı harâc-güzârlarumdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi a'dâ tarafından bir hareket olup vilâyet-i Boğdan'a* zarar u gezend* irişmek ihtimâli olup senden mu'âvenet taleb ider ise sen dahı gereği gibi mu'âvenet ü muzâheret idüp a'dâdan vilâyet-i Boğdan'a ve re'âyâsına zarar u gezend* irişdürilme[me]k bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmın zuhûra getüresin. Bu bâbda cenâb-ı emâre[t]-me'âb Devlet Giray Hân *dâmet ma'âlîhiye* dahı; "Ol cânibe hâzır u nâzır olup anun gibi a'dâ tarafından hareket olup bi'l-cümle mu'âvenet lâzim gelürse mu'âvenet oluna." diyü nâme-i hümayûnum gönderilmiştir; sen dahı ana göre mukayyed olasin.

1151

Timışvar muharririnin, beylerbeyilerin züamâ ve erbâb-ı timara terakkî olmak üzere tahminen ve eli emirlilere ibtidâdan timar olarak verdikleri defteri-i cedîde kaydolunmamış köy ve mezraaların bedelleriyle beratlarında yeni tahrirde bedeli verilmemek şartı bulunanların bedellerini vermemesi; tahrirde gelmeyen köyleri beylere hâs tayin etmesi ve arzettiği üzere knez ve şahin kayacısı kaydetmesi.

Yazıldı.

Vilâyet-i mezbûre Tîmârları Defterdârı Ferhâd Beğ'e virildi.

Timışvar defterdârına [hüküm] ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e kazâyâ defterin gönderüp; "tahrîr-i cedîde gelince beğlerbeğiler zü'amâyâ ve erbâb-ı tîmâra tahmînden terakkîlerine bedel ve ba'zı eli emirlüye ibtidâdan tîmâra virdükleri ba'zı karyeleri ihyâ vü âbâdân olmağla tahrîr-i cedîde yazılup ve ba'zı kurâ vilâyet-i Erdel'e tâbî' olmağla tahrîr olunmayup ve ba'zınun berâtlarında olan mezârî'un sâhibleri olmamağla defter-i cedîde hâsıl kaydolunmaduğın ve Timışvar ve Lipova sancaklarında defter-i mufassal-i atıkda olan kırk pâre karye hâliyâ tahrîr-i cedîde gelmeduğın ve tahrîr olunan Timışvar sancakları kurâsından otuz nefer knez ü karaynik (?) ve kırk iki nefer şahîn kayacısı emrolunup kânûn-ı kadîm üzre baştineleriyle mu'âf olmasın" arzyleduğın ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, beğlerbeğiler hâric ez-defter tahmînden terakkîlerine bedel ve tîmâra virdükleri kurâ vü mezârî' – ki, defter-i cedîdde kaydolunmuş olmaya– ve berâtlarında tahrîr-i cedîdden bedelleri virilmemek şartı kaydolunanların bedellerin vermeyüp ve Timışvar ve Lipova sancaklarında defter-i mufassal-ı atıkda olup tahrîr-i cedîde gelmeyen karyeleri beğlere hâs ta'yîn eyleyüp ve otuz nefer knez ü karaynik (?) ve kırk iki nefer şahîn kayacıların defter-i cedîde baştineleriyle mu'âf olmak üzere kaydeyleyesin. Bi'l-cümle emr-i şerîfûme ve deftere muhâlif iş olmakdan ihtîyât üzere olasın.

1152

Medîne-i Münevvere'de ferrâşlık ve müşidlik hizmetinde mahlûl vukûunda, eskiden olageldiği gibi Medîne kadısı ile Şeyhü'l-harem olanlar tarafından tevcih yapılması ve Mısır kadısı olanların tevcih işine karışmamaları.

Yazıldı.

Medîne-i Münevvere[de] ferrâşlık hıdmetinde olan Îsâ Çelebî'ye virildi.

Medîne-i Münevvere kâdîsına ve şeyhu'l-Harem'e hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de olan ferrâşlık ve müşidlik hıdmetlerinden biri mahlûl vâkı' oldukda kadîmden Medîne-i Münevvere kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar viregelüp hâliyâ Mısır kâdîsı cânibi[n]den dahlolunduğı istimâ' olunmağın; "Olıgeldüğü üzere amel olunup Mısır kâdîsı olanlar dahleylemeyeler." diyü emrüm olup ol bâbda Mısır kâdîsına dahı hüküm-i şerîfüm gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Varıcak, anun gibi Medîne-i Münevvere'ye müte'allik olan ferrâşlık ve müşidlik ve bu makûle husûslar vâkı' oldukda kadîmden olıgeldüğü üzere münâsib olanlara siz tevcih

eyleyüp arzeyelesiz.

1153 *Bkz. hkm. 1056.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Mısır kâdîsına hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de vâkı' olan ferrâşlık ve müşidlik hıdmetlerinden biri mahlûl oldukda şimdiye dek kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar ma'rifetiyle virilügelüp hâlâ senün cânibünden dahlolunduğı istimâ' olunmağın **buyurdum ki:**

Medîne-i Münevvere'de anun gibi mahlûl oldukda âdet-i kadîme üzre Medîne-i Münevvere kâdîsıyla şeyhu'l-Harem olanlar ma'rifeti[y]le virilüp senün cânibünden dahlolunmaya.

1154 *Bkz. hkm. 1057.*

Yazıldı.

Bu dahi.

Medîne-i Münevvere kâdîsına hüküm ki:

Medîne-i Münevvere'de vâkı' olan bîmâr-hânede vefât eyleyen kimesnelerin metrûkâtın şimdiye değin kimler zabtidüp ve satıldukda akçasın ne makûle masrafa sarfolunduğı ma'lûm olmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Anun gibi mezbûr bîmâr-hânede vefât idenlerin metrûkâtın kim zabtidüp ve bahâları ne asıl yire sarfolunup ve yılda ne mikdâr nesne hâsıl olduğın ma'lûm idinüp mufassal ü meşrûh yazup arzeyelesin. Husûs-ı mezbûr ihmâl olunmayup şimdiye dek anun gibi metrûkâtı zabtidenlerden defter taleb idüp îrâd ü masrafların görüp vukû'ı üzre bildüresin.

1155 *Padişah Edirne'den İstanbul'a döneceğinden Hasköy menzilinde yeteri kadar otluk, saman ve ekmek tedarik edilmesi için Hasköy kadısına gerekli emrin verildiğı, Edirne'den de Hasköy'e yeterli miktarda arpa gönderilmesi.*

Yazıldı.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ sa'âdet ü ikbâl ile mahmiyye-i İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum olup inşâ'a'llâhü'l-E'azz mahrûse-i Edirne'den çıkılup Hâsköy'e nüzûl ü iclâlüm mukarrer olup Ordu-yı Hümayûnum için zahîre tedârüki lâzım ü mühimm olmağın Hâsköy kâdîsına otluk u saman u etmek tedârüki için hükmi-i şerîfüm yazılup irsâl olunup Edirne'den dahi kifâyet mikdârı arpa gönderilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahi mukayyed olup kifâyet mikdârı arpa ve sâyir zehâyirden mümkün olduğı üzre tedârük eyleyüp sâhibleri veyâ [ve]kîlleriyle mahall-i mezbûra gönderesin ki, Ordu-yı Hümayûnum'a si'at ve ashâbına sebep-i ticâret olup

muzâyaka çekilmeli olmaya. Arpa husûsı ziyâde mühimdür; kifâyet mikdârı arpa tedârükünde ihtimâm üzere olasin.

1156 *İran elçisi geri döneceğinden, Hasköy kadısının konak tayin olunan Hafsa'da yeteri kadar ekmek, otluk, saman vs. yiyecek hazır etmesi.*

Yazıldı.

Çavuşbaşına gönderildi.

Hâsköy kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı şarkdan Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelen ilçî hüsn-i icâzetüm mukârenetiyle avdet idüp mahmiyye-i Edirne'den taht-ı kazânda olan Hafsa konak ta'yîn olunup müşârun-ileyh için kifâyet mikdârı ekmek ve sâyir zahîre tedârük olunması lâzım ü mühimm olmağın arpa ve sâyir zahîre [tedârükünde] sana mu'âvenet için Dimetoka kâdîsına dahı hükm-i şerîfüm yazılıp irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, zahîre bâbında gereği gibi mukayyed olup müşârun-ileyh için kifâyet mikdârı etmek ü otluk u saman tedârük eyleyüp ve mümkün olduğu üzere bulunan yirlerden arpa dahı ihzâr eylesesin ki, vardukda muzâyaka çekilmeli olmaya.

1157 *İran elçisi geri döneceğinden, anılan kadılıklarca İstanbul'a kadar yol üzerinde bulunan konaklarda yeteri kadar ekmek, arpa vs. yiyecek hazırlanması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı şarkdan Âsitâne-i Sa'âdetüm'e gelen ilçî hüsn-i icâzetüm mukârenetiyle avdet eyleyüp Hafsa'da konak mukarrer olmağın müşârun-ileyhe kifâyet mikdârı zahîre tedârüki için Hâslar kâdîsına hükm-i şerîfüm yazılıp gönderilmişdür. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, sen dahı zahîre bâbında mukayyed olup taht-ı kazândan kifâyet mikdârı arpa ve sâyir zehâyirden vâfir ü müstevfî zahîre tedârük eyleyüp sâhibleri veyâhûd vekîlleri ile irsâl eylesesin ki, müşârun-ileyh zahîre bâbında muzâyaka çekmeyüp ashâbına dahı sebep-i ticâret vâkı' ola.

Yazıldı.

Bu dahı.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Babaeskisi [kâdîsına]; "ekmek ü zahîre tedârüküne".

Yazıldı.

Bu dahı.

Bir sûreti, Ergene kâdîsına; "mu'âvenet" için.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Bergos kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hayrabolu kâdîsına; "mu'âvenet".

Yazıldı.

Bu dahi, Husrev Çavuş'a.

Bir sûreti, Karışduran kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Migalkara kâdîsına; "mu'âvenet".

Yazıldı.

Bu dahi.

Ahmed Çavuş'a (———)

Bir sûreti, Çorlu kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Rodoscuk kâdîsına; "mu'âvenet".

Yazıldı.

Bu dahi.

Alî Çavuş ta'yîn olundu; Bevvâb-ı Edirne.

Bir sûreti, Silivri kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "mu'âvenet".

Beşîr Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Küçük Çekmece, Silivri kâdîsına.

1158

İran'dan gelen elçi ile Piyale Paşa'ya gönderilen ve Padişah'a takdim edilen nameye Piyale Paşa tarafından münasib bir cevap yazılması.

Yazıldı.

Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "Yukarı Cânib'den gelen ilçi ile sana gönderdiği nâmeyi aynı ile irsâl eylediğün" bildürüp ol nâmede her ne ki dimiş isen Pâye-i Serîr-i Âlem-masîrüm'e arzolunup ılm-i şerîf-i âlem-şümûlüm muhît olmuştur. İmdi;
buyurdum ki:

Zikrolunan nâmeye vech ü münâsib gördüğün üzre cevâb yazup ilçiyе teslîm eylesin.

1159 *Silivri'de yapılması emredilen köprü için gerekli kereste vs. malzemenin Silivri'ye getirilmesi için bir kadirga tahsis edilmesi ve kadirgada ne kadar acemi oğlanı görevlendirmek gerekiyorsa yeniçeri ağasından alınıp görevlendirilmesi.*

Yazıldı.

Mi'mârlardan Şa'bân'a virildi. Fî 5 Şevvâl

Vezîr Piyâle Paşa hazretlerine hüküm ki:

Hâliyâ Silivri'de yapılması fermân olunan köpriye lâzım olan kereste ve sâyir mühimmâtı taşıyup Silivri'ye getürmek için bir kadirga lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, husûs-ı mezbûr için vech ü münâsib gördüğün üzre bir kadirga ta'yîn eylesin ve içine kifâyet mikdârı acemî-oğlan virmek için yeniçeri ağasına emr-i şerîf gönderilmişdür, ne mikdâr oğlan lâzım olursa müşârun-ileyhden taleb idüp alup mezkûr kadirgaya koyup gönderesin ki, varup hıdmetde olalar.

1160 *Silivri'de yapılması emredilen köprü için gerekli malzemeyi taşımak üzere tahsis edilecek kadirga için ne kadar acemi oğlanı istenir ise yeniçeri ağasının tayin etmesi.*

Yazıldı.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Silivri'de yapılması fermân olunan köprinün mühimmâtın taşıyup Silivri'ye getürmek için bir kadirga ta'yîn olunup içine kifâyet mikdârı acemî-oğlanı konmak lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Zikrolunan kadirga için ne mikdâr acemî-oğlanı lâzım gelürse ta'yîn eylesin ki, mezkûr kadirgaya koyup me'mûr oldukları hıdmete mübâşeret eyleyeler.

1161 *Evlerinde hapishâne kurup ahaliye zulmettikleri bildirilen isimleri yazılı sipahilerin mahkemeye gönderilmesine engel olan Karaman Beylerbeyi Kethüdası Hüddâverdi'nin Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mezbûr beğlerbeği kethudâsına virildi.

Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Seferîhısâr ve Yapalu kâdîları Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "yiğirmi yedi nefer kimesne meclis-i şer'a gelüp; "Mansûr ve Bektaş ve Celâl nâm sipâhîler evlerinde habs-hâne yapup bunları habsidüp cebr ile atların ve katırların ve develerin ve kul u koyun ve sâyir tavarların ve rızk [u] mâlların alup ve gök terekelerine tavarların salup evlerin yıkup

ağaçların alup te'addî [eyledüklerin" bildürüp şekvâ] itmeğin meclis-i şer'a ihzârı için defe'âtle muhızır u mürâsele gönderildükde Kethudân olan Hudâvirdi ol cânibe emr ile mübâşir olmağla meclis-i şer'a ihzârlarına mâni' olup anlar dahı kethudâya i'timâden meclis-i şer'a gelmeyüp şer'-ı şerîfe itâ'at itmedüklerin" arzyledükleri ecilden mezkûr kethudân Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, te'hîr u terâhî itmeyüp kethudânı müşârun-ileyhe koşup mu'accelen Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin.

1162 *Sivaslı İbrahim'in zimmetinde bulunan mâl-ı mirînin tahsil olunması.*

Yazıldı.

Alî Kethudâ'ya virildi.

Erzurum beğlerbeğisine hüküm ki:

Sivaslu İbrâhîm nâm kimesne zimmetinde olan mâl-ı mirînün tahsîl olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; mâl-ı mirîden mezbûrun zimmetinde ne mikdâr mâl-ı mirî zuhûr iderse Gâzî Çavuş'ı havâle ta'yîn idüp bî-kusûr tahsîl itdürüp Hazîne-i Âmire için zabtitledüresin.

1163 *Kalkanlı'da adam öldürme, hırsızlık ve fesad çıkarma suçlarından dolayı aranan Nurullah ve suç ortaklarının ele geçirilerek hapsedilip üzerlerine sabit olan suçların arzedilmesi.*

Yazıldı.

Tekeili beğine ve Kalkanlı kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Kalkanlı halkı âdem gönderüp; "bundan akdem emr-i şerîf ile bölük seçilüp ahzi fermân olunan ehl-i fesâddan Nûrullâh nâm kimesne Delü Muharrem ve Pîrkulî ve Mûsâ nâm kimesneleri yanına cem' idüp kiminün atın ve devesin ve esbâbın sırka idüp ve kiminün oğlın ve kızın çeküp ve âdem katlidüp fesâd ü şenâ'atden hâlî olmadukların" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, arzolunduğı gibi ise hüsn-i tedbîr ile ehl-i fesâdı elegetürüp habsidüp ve şer'le üzerlerine sâbit olan mevâddı mufassal sûret-i sicilleriyle yazup arzeyleyesiz.

1164 *Mahmil-i şerîf ile Şam'dan gidecek hacı kâfilesini korumak üzere, emîr-i haccın emrinde yeterli miktarda yeniçeri görevlendirilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi.

Şâm yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ hacc-ı şerîf mevsimi karîb olup mahmil-i şerîf ile Şâm'dan giden kâfile-i huccâc muhâfazasıyçün âdet-i kadîme mücebince kifâyet mikdârı yeniçeri ta'yîn olunup

emîr-i hâcca koşulup gönderilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, kadîmden olıgelen âdet ü kânûn üzre kifâyet mikdârı yeniçeri ta'yîn eyleyüp emîr-i hâcca koşup gönderesin ki, yollarda vech ü münâsib gördüğü üzre muhâfazada olalar.

1165 *Mahmil-i şerîf ile Şâm'dan gidecek hacı kâfilesinin mühimmât ve levazımının tedarikinde Şam Hazine defterdarının, Şam Muhafızı Murad Paşa'ya gerekli yardımı yapması.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 975

Mahmiyye-i Şâm'un Hazîne defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ hac mevsimi karîb olup Şâm'dan âdet-i kadîme mücebince mahmil-i şerîf ile Ka'be-i Mu'azzama'ya teveccüh idüp kâfilenün levâzim ü mühimmâtı tedârük ü ihzâr olunup vakti ile gönderilmesi lâzım olmağın ol bâbda Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasına ta'yîn olunan Murâd dâme ikbâlühûya; "vakti ile mühimmât ü levâzimin tedârük idüp irsâl eylemek" için hükm-i şerîfüm yazılup müşârun-ileyhe irsâl olunmuşdur.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen dahı bu bâbda mukayyed olup anun gibi müşârun-ileyhe mahmil-i şerîf ile Şâm'dan giden kâfile-i huccâca müte'allik mühimmâtun tedârükine mu'âvenet idüp kadîmden olıgeldüğü üzre levâzimi sarfına senden akça taleb eyledükde âdet-i kadîme mücebince kifâyet mikdârı akça virüp olıgelen âdet ü kânûn üzre lâzım olan mühimmâtı tedârükünde mu'âvenet eyleyüp vakti ile kâfileyi ihrâc u irsâl eylemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâm idüp dakîka fevteylemeyesin ve mâlun cem' u tahsiline sa'y-i belîğ idüp vâkı'-ı hâli yazup bildüresin.

1166 *Murad Paşa'nın, Zebid'deki emlâk, eşya vs. mallarından Hasan Paşa tarafından kabzedilenlerin eksiksiz olarak tahsil edilip Murad Paşa'nın oğluna verilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Murâd Paşa'nun vefâtı gayr-i vâkı' olup; "Mutahhar yanında mahbûsdur." diyü cengden halâs olan Abdü[1]kerîm nâm kâtibi haber virüp emlâkin ve muhallefâtın Hasan Paşa kabzeylemişdür. Uğur-ı hümayûnumda şehîd olduğu takdîrce oğluna intikâl ider. Bu bâbda hükm-i şerîf virilmesin" istid'â eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Murâd Paşa'nun Zebîd'de olan mâ-melekinden ve gayri esbâb u emvâlinden Hasan Paşa ne mikdâr nesnesin almış ise bî-kusûr oğluna alıviresin.

1167

Murad Paşa mahbus ise Hasan Paşa'nın kurtarmaya çalışması, şehit olmuşsa kabzettiği mallarını oğluna vermesi.

Yazıldı.

Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Mustafâ Paşa mektûb gönderüp; "Murâd Paşa'nun mahbûs olduğu haberin alup olan mâ-melekinden ve sâyir emvâl ü esbâbın alup kabzeyledüğün" bildürmeğin **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh eger bi'l-fi'l hayâtta olup mahbûs ise her ne tarîk ile mümkün ise istihlâsına sa'yeyleyüp eger uğur-ı hümayûnumda şehîd olduğu mukarrer ise cümle kabzeyledüğün emlâk ü emvâl ü esbâbın her ne ise oğluna bî-kusûr teslîm eylesin ve yazup bildüresin.

1168

Özdemiroğlu Osman Paşa ile Mustafa Paşa'nın Yemen mühimmi için Mısır'dan istedikleri top, gemi mühimmâtı vs. hususların geciktirilmeden tedarik olunması.

Yazıldı.

Osmân Paşa Kethudâsı Ahmed Kethudâ yoldaşı Fethî'ye virildi. Fî 7 Şevvâl

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki:

Osmân Paşa mektûb gönderüp; "Yemen mühimmi için lâzım olan gemiler ve topçılar ahvâliyle; "kâşiflerden ve çavuşlardan ve Mısır kullarından istihdâm için taleb eylediği kimesneleri ale'l-esâmî defter idüp kendüyle bile koşılmak" bâbında hükm-i şerîf taleb eylediğün" bildürmüş. İmdi; bundan esbak ahkâm-ı şerîfe gönderilüp; "Yemen mühimmi için Vezîr Mustafâ Paşa serdâr ta'yîn olunup ve Mısır'dan lâzım olanlar aslâ tevakkuf olunmayup tedârük oluna." diyü fermân olmuşdı. Ol emr-i şerîfüm kemâ-kân mukarrerdür.

Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mukaddemâ gönderilen evâmir-i aliyye mücebiyle amel olunup Vezîr Mustafâ Paşa'ya ve mûmâ-ileyhe Yemen mühimmi için lâzım olan husûslarda aslâ tevakkuf olunmayup mu'accelen tedârük ü ihzâr oluna. Anun gibi; "mevcûd hazîne bulu[n]mazsa karz tarîkıyla tedârük olunup sonra edâ ve yeniden gemi yapılmak ahvâlin" bildürmüş.* Anda mevcûd olan gemiler vefâ ider; âlât ü esbâbdan kusûrları var ise bâzergânlardan alıvirüp bî-kusûr müretteb ü mükemmel eyleyüp nihâyet on top tahmîl idüp zâyid yük eylemeyüp ammâ; darbzenden kifâyet mikdârı virüp bi'l-cümle lâzım ü mühimm olan ne ise vech ü münâsib görüldüğü üzere mevcûd olanlardan tedârük idüp aslâ bir husûsda avk u te'hîr lâzım gelmeli eylemeyesin. Yeniden gemi yapılup gönderilince zamân geçer; anda mevcûd olan gemilerle itmâm-ı maslahat itmek bâbında ihtimâm olunup ondan ziyâde top lâzım gelürse kadırgaların baş topları dahı maslahata yarar; mümkün olduğu üzere maslahat ilerü gelmek bâbında envâ'-ı mesâ'-î-i cemîle zuhûra getüresin.

1169

Yemen mühimmi için Özdemiroğlu Osman Paşa tarafından, istenen gemi, darbzen ve diğer harb âletlerinin âcilen temini ve eksik olanların bezirgânlardan tedariki için Mısır beylerbeyine emir gönderildiği; yeniden gemi yapılması için vakit müsait olmadığından mevcut gemilerle idare edilmesi.

Yazıldı.

Bu dahi.

Osmân Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb ü defter gönderüp Yemen mühimmi için lâzım olan husûslardan arzylemişsin. Bundan akdem Mısır beğlerbeğisine ahkâm-ı şerife gönderilüp; "Husûs-ı mezbûr için lâzım olan mühimmâtı aslâ tevakkuf eylemeyüp mu'accelen tedârük ü ihzâr eylesin." diyü emrüm olmuşdur. Hâliyâ girü müşârun-ileyh Mısır beğlerbeğisine hükm-i şerîfüm gönderilmişdür ki; "Bu bâbda Serdâr olan Vezîr Mustafâ Paşa'ya ve sana lâzım olan husûslarda her vechile mu'âvenet ü muzâheret idüp mevcûd hazîne bulunmazsa bâzergânlardan istikrâz idüp itmâm-ı maslahat eylesin ki, sonra sâhiblerine edâ oluna." diyü emrolmuşdur. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anda mevcûd olan gemilerden on mikdârı top ve kifâyet mikdârı darbzen ve gayri mühimm olan esbâb-ı ceng ü cidâli tahmîl idüp âlâtdan ve gayriden noksân üzere olanları bâzergânlardan tedârük idüp alup aslâ kusûr nesne konılmayup itmâm-ı maslahat itmek bâbında envâ'-ı sa'y-i cemîlün zuhûra getüresin. Mukaddemâ* irsâl olunan ahkâm-ı şerîfede; "cem[î]' lâzım olan husûslar tedârük olunmak" emrolunmuşdur; ana göre muka[yye]d olasın. Yeniden gemi yapılmak ahvâlin dahi bildürmüşsin; yeniden gemi yapılınca zamân geçer; mevcûd olan gemilerle bi-inâyeti'llâh itmâm-ı maslahat müyesser ola. Hemân bâb-ı ikdâm u ihtimâmda dakîka fevtitmeyüp mücidd ü merdâne olasın.

1170

Şam muhafazasında bulunan Karaman beylerbeyinin, mahmil-i şerif ile Şam'dan Kâbe-i Muazzama'ya gidecek hacı kâfilesinin deve vs. mühimmât ve levazımını eksiksiz tedarik edip, şayet Şam Hazinesi'nde yeterli miktarda akçe yoksa Haleb Hazinesi'nden temin etmesi; ayrıca Şam yeniçeri ağasından da yeniçeri isteyerek, yetmez ise Karaman sipahilerinden de takviye ederek kâfilenin muhafazasını sağlaması.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân

Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ hacc-ı şerîf mevsimi karîb olup mahmiyye-i Şâm'dan âdet-i kadîme muktezâsınca mahmil-i şerîf ile Ka'be-i Mu'azzama'ya giden kâfile-i huccâcun kadîmden olıgelen âdet ü kânûn üzere levâzim ü mühimmâtı tedârük olunup vakti ile gönderilmesi lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup; "Beğlerbeğisi bunda yokdur."

dimeyüp kadîmden olıgeldüğü üzre kâfile-i huccâcun eger devesi ve eger kadîmden mahmil-i şerîf muhâfazası[na] ta'yîn olunugelen sipâhî ve gayriden ve sâyir le[v]âzim ü mühimmâtı her ne ise tedârük ü ihzâr eyleyüp Şâm'da kalan sipâhî mahmil-i şerîf muhâfazasına vefâ eylemeyüp dahı lâzim olursa Karaman sipâhîlerinden kifâyet mikdârı âdem yazup emîr-i hâcca koşup vakt ü mevsimi ile ihrâc u irsâl eylesin. Bu bâbda defterdâra dahı; "kadîmden virilügeldüğü üzre kifâyet mikdârı akça virmek" ve yeniçeri ağasına; "âdet-i kadîme mücebince kifâyet mikdârı yeniçeri ta'yîn eylemek" fermân olunup ahkâm-ı şerîfe yazılup sana irsâl olunmuşdur. Zikrolunan ahkâmı müşârun-ileyhimâya îsâl eyleyüp dahı kadîmden olıgeldüğü üzre defterdârdan kifâyet mikdârı akça alup mahmil-i şerîf ve kâfile-i huccâcun levâzim ü mühimmâtına sarfidüp ve yeniçeri ağasından kifâyet mikdârı yeniçeri taleb eyleyüp müşârun-ileyh emîr-i hâcca koşup vakti ile irsâl eylemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin. Bu bâbda dahı [Haleb] defterdârına hükmi hümayûnum gönderilüp; "Anun gibi Şâm Hazînesi'nde muzâyaka olup kifâyet mikdârı akça hâzır bulunmazsa Haleb Hazînesi'nden kifâyet mikdârı akça viresin." diyü emrüm olmuştur. Şâm Hazînesi'nden akça vefâ eylemezse müşârun-ileyhe âdem gönderüp lâzim olduğu mikdârı akça taleb eyleyüp sarfeylesin ve kâfile-i huccâc ne zamânda kalkup ve ne vechile tedârük eyledüğün ve bu hükmi şerîfüm sana ne günde vâsıl olduğun mufassal yazup Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin.

1171

Mahmil-i şerif ile Şâm'dan Kâbe-i Muazzama'ya gidecek hacı kâfîlesinin mühimmât ve levazımının teminine Şâm Hazînesi kifâyet etmeyip Karaman beylerbeyi Haleb Hazînesi'nden akçe talep ederse yeteri kadar akçe verilmesi.

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân, sene: 975

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ hacc-ı şerîf mevsimi karîb olup mahmiyye-i Şâm'dan mahmil-i şerîf ile Mekke-i Mükerrreme'ye giden kâfile-i huccâcun levâzımı vakti ile tedârük olunup irsâl olunmak lâzim olmağın bu bâbda Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasına ta'yîn olunan Murâd *dâme ikbâlühûya*; "levâzımın tedârük ü ihzâr eylemek" emrüm olup; "mühimmâtına sarfeylemek için lâzim olan akçayı virmek" için Şâm defterdârına dahı hükmi şerîfüm yazılup gönderilmiştir. **Buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh kâfile-i huccâcun levâzımı tedârüküne mübâşeret idüp mühimmâtına sarfeylemek için [Şâm] Hazînesi'nden kifâyet mikdârı akça hâzır bulunmayup Haleb Hazînesi'nden bir mikdâr akça lâzim olup müşârun-ileyh âdem gönderüp senden taleb eyledükde Haleb Hazînesi'nden kifâyet kadar akça virüp yarar, mu'temedün-aleyh kimesneler ile müşârun-ileyhe gönderesin ki, vakt[i] ile kâfilenün levâzim ü mühimmâtın tedârük eyleyüp irsâl eylesin ve hazîneyi tahsîl idüp Dergâh-ı Mu'allâm'a irsâl ü îsâl itmek bâbında sa'yidesin.

1172

Padişah Edirne'den İstanbul'a döneceğinden, isimleri yazılı kaza kadılarının, belirtilen konaklarda belirtilen miktarlarda zahire, arpa, otluk, saman, ekmek vs. tedarik ve hazır etmeleri.

Yazıldı.

Kâsım Çavuş'a virildi.

Kırkkilise kâdîsına hüküm ki:

Sa'âdet ü ikbâlle mahrûse-i İstanbul'a teveccüh-i hümayûnum olup inşâ' a'llâhü'l-E'azz mahrûse-i Edirne'den çıkılup Ulûfeciler köyi dimekle ma'rûf [mahall] ikinci konak ta'yîn olunup zikrolunan konakda Ordu-yı Hümayûnum için zahîre lâzım olmağın taht-ı kazândan vâfir ü müstevfî otluk u saman u ekmek ü arpa vü odun tedârük olunup zikrolunan konağa rûz-ı Hızırilyâsa hâzır olmak lâzım ü mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda sen dahı mukayyed olup taht-ı kazândan vâfir arpa vü otluk u saman u odun u ekmek ve sâyir zehâyirden tedârük ü ihzâr eyleyüp sâhibleri veyâ vekîlleri ile Ulûfeciler Menzili'ne gönderüp rûz-ı Hızırilyâsa hâzır u müheyâ eylesin ki, Ordu-yı Hümayûnum'a si'at ve ashâbına sebep-i ticâret olup muzâyaka çekilmelü olmaya. Bu husûs ziyâde mühimdür; ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin ve taht-ı kazândan on bin akça etmek ve yüz müd arpa ve kifâyet mikdârı otluk u saman tedârük idesin.

Yazıldı.

Bir sûreti, Bınarhısâr kâdîsına; "üçüncü konak Ha[m]zabeğlü".

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a; mezkûr oğlu.

Bir sûreti, Vize kâdîsına; "dördüncü konak Ahmedbeğ köyine".

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş oğlu Mehmed Çavuş'a.

Bir sûreti, Çorlu () kâdîlarına; "beşinci konak Uğraş köyi".

Yazıldı.

Hüseyin Çavuş'a; mezkûr oğlu.

Bir sûreti, Vize () kâdîlarına; "Altıncı konak Hediye'lü'dür." diyü.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a; Bevvâb-ı Edirne.

Bir sûreti, Silivri kâdîsına; "Yedinci konak İncügez'dür." diyü.

Pervâne Çavuş, Hırsovalıdur.

Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "sekizinci konak Bosna köyi".

Pervâne'ye; Hırsova.

Bir sûreti, Hâslar kâdîsına; "Halkalu'ya mu'âvenet" için.

Yazıldı.

İlyâs Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, İstanbul kâdîsına; "To[k]uzuncu konak Halkalu'dur." diyü.

Yazıldı.

Bir sûreti, Silivri kâdîsına; "Çekmece Konağı'na mu'âvenet" için.

Pervâne Çavuş'a; Hırsovalı.

Bir sûreti, Çatalca kâdîsına; "Bosna köyine".

Yazıldı.

Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına; "Evvelki konak ta'yîn olunmuşdur. On bin akça ekmek ve yüz müd arpa ve ana göre sâyir zahîre".

1173 *Mâzul sipahiler, Şam yeniçerileri ve hisar-erenleri mukâtaa iltizam ettiklerinde resm-i bevvâbân alınmaması hususunda Sultan Süleyman Han zamanında çıkarılan hükmün yenilenmesi istendiğinden, sözkonusu hükmün aynen uygulanması.*

Yazıldı.

Haleb defterdârına hüküm ki:

Hâliyâ Südde-i Sa'âdetüm'e mektûb gönderüp; "sâbıkâ Hızâne-i Âmirem Defterdâr[1] iken fevtolan Murâd Çelebî Haleb Defterdâr[1] iken merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *nevvera'llâhü merkadehû* zamânında Atebe-i Ulyâları'na kazâyâ defterin virüp; "erbâb-ı tîmârdan ba'zı kimesnelerin ellerinde tîmârları yoğken mukâta'ayı iltizâm idüp veyâhûd iltizâm eyledüğinden sonra bir tarîk ile tîmârı alınup rûsûm-ı bevvâbân u çavuşân için kapucı gelüp elinde olan hüküm-i şerîfde; "kapum halkından ve erbâb-ı tîmârdan gayri" diyü mukayyed iken; "Elünde tîmâr yokdur." diyü resm taleb idüp ve hısâr-eri ve Şâm yeniçerileri mukâta'a iltizâm itdüklerinde anlardan dahı resm taleb itdüklerin" arzyledükde; "Ma'zûl sipâhîden ve Şâm yeniçerilerinden ve hısâr-erenlerinden resm-i bevvâbân alınmak câyiz değildir; hılâf-ı emr u kânûn mezbûrlardan nesne aldurmayasın." diyü fermân olunup hüküm-i şerîf virildiğün" bildürüp ve; "hâliyâ dahı ol hüküm-i şerîf mücebi ile amel olunmak" bâbında müceddeden hüküm-i şerîfüm virilmek recâsına arzitdüğün ecilden emr-i sâbık mücebi ile amel olunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Göresin; arzitdüğün üzre ol vechile hüküm-i şerîf virilmiş ise ol hüküm-i şerîf mücebi ile amel idüp min-ba'd hılâf-ı emr u kânûn nesne aldurmayasın.

1174 *Harfuş oğlu Musa başbuğluğunda kavvas hazırlanması için Şam muhafazasında bulunan Murad Bey'e emir gönderildiği; şayet Yemen mühimmi için Vezîr Mustafa Paşa sözkonusu kavvasları istihdam etmek isterse Murad Bey'den talep edip yanına getirtmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a virildi. Fî 28 Ramazân

Vezîr Mustafâ Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ; "Yemen mühimmi için diyâr-ı Şâm'dan bin nefer eyü ok atar yarar kavvâs

tedârük olunup mukaddimlerden ze‘âmete mutasarrıf Harfûş-oğlu Mûsâ tâyife-i mezbûreye baş u buğ olup ol mikdâr yarar kavvâs bulup Yemen'e varup edâ-i hıdmet ider ise Saydâ sancağı sadaka olunup ve kavvâslara dahı beşer akça ulûfe ile Yemen'de ve Şâm'da yeniçeri gedükleri virilmek" emrüm olup ol bâbda; "Mezkûr [kavvâslar] tedârük ü cem‘ olunup akabünce gönderilmek" için Karaman Beğlerbeğisi olup Şâm muhâfazasında olan Murâd *dâme ikbâlühûya* hükm-i şerîfüm yazılup irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Zikrolunan mikdâr kavvâs cem‘ u tedârük olunup Yemen mühimmi için akabünce gönderilmek münâsib görilürse müşârun-ileyhe mektûb gönderüp mezkûrları taleb eyleyüp vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eylesin.

1175 *Mahmil-i şerif ile Şam'dan Mekke-i Mükerreme'ye gidecek hacı kâfilesinin muhafazası için Şam'da kalan sipahiler yeterli gelmezse Halep'den yeterli miktarda sipahi gönderilmesi.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ hac mevsimi karîb olup mahmiyye-i Şâm'dan mahfil-i şerîf ile Mekke-i Mükerreme'ye giden kâfile-i huccâcun hıfz u hırâseti için Şâm'dan kalan sipâhî vefâ eylemeyüp Haleb sipâhîlerinden bir mikdâr sipâhî ta'yîn olunup gönderilmek lâzım olursa Haleb sipâhîlerinden yüz nefer sipâhî ta'yîn olunmasını emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mahmiyye-i Şâm'dan mahmil-i şerîf ile Ka'be-i Mu'azzama'ya giden kâfilenün levâzim ü mühimmâtı görilüp gitmelü olduklarında senden dahı âdem taleb olunursa Haleb sipâhîlerinden yüz nefer sipâhî ta'yîn eyleyüp Şâm mîr-i hâccına koşup gönderesin ki, vech ü münâsib gördüğü üzre muhâfazada olalar.

1176 *Yemen mühimmi için Vezir Mustafa Paşa'nın hizmetine gönderilmek üzere Şam muhafazasında bulunan Murad Bey'in, Harfuş oğlu Musa'nın başbuğluğunda bin nefer kavvas hazırlaması.*

Yazıldı.

Bu dahı.

Şâm muhâfazasında olan Karaman beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ diyâr-ı Şâm'da eyü ok atar yarar kavvâslar olup Yemen mühimmi için bin nefer mikdârı yarar kavvâs yazılup Vezîrüm Mustafâ Paşa'ya gö[nde]rilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Diyâr-ı Şâm'da olan mukaddimleri cem‘ eyleyüp dahı her birine kudretine göre eyüce ok atar yarar kavvâs bulmak teklîf eyleyüp bin nefer tamâm oldukda Şâm mukaddimlerinden ze‘âmete mutasarrıf olan Harfûş-oğlu Mûsâ mezbûr kavvâslara serdâr ta'yîn olunup tenbîh eylesin ki, inşâ'Allah Yemen'e varup Vezîrüm Mustafâ Paşa vech ü münâsib gördüğü üzre

hıdmetde bulunup edâ-i hıdmet ider ise Saydâ sancağı kendüye sadaka olunup ve kavvâslara dahı eger Şâm'da ve eger Yemen'de murâd eyledükleri yirde yeniçeri gedüğü tevcîh olunup ri'âyet olunmaları mukarrerdür. Ana göre hıdmet-i mezbûreye terğîb eyleyüp emr-i şerîfüm üzre bin nefer mikdârı yarar, eyüce ok atar kavvâsları tedârük idüp müşârun-ileyhe göndermek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getüresin.

1177 *Hasköy Voyvodası Mahmud'un hapsedilip gelecek emre göre hareket edilmesi.*

Yazıldı.

Kırkkilise beğine hüküm ki:

Hâsköy Voyvodası olan Mahmûd Voyvoda'nun habsolunmasın emridüp **buyurdum ki:**

Mezbûrı emrüm üzre tutup habsidüp arzeyelesin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel eyleyesin.

[Yev]mü's-Sülâsâ, fî 29 Ramazân, sene: 975, der-Edirne

1178 *Dersââdet'e gelmek için izin isteyen Eflak voyvodasının, yerine güvenilir bir vekil bırakarak gelmesinin uygun görüldüğü.*

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Yüce Âsitânemüz'e () nâm âdemün gönderüp; "Südde-i Sa'âdet-me'âbum'a irsâl ü îsâl idegeldüğün hazîne ile kendün bile gelmek" bâbında istid'â-yı inâyet eyledüğün ecilden avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden icâzet-i hümayûnum inâyet olunup Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından İskender Çavuş irsâl olunup memleket [ü] vilâyetün zabt u sıyâne[ti]ne ve re'âyâ vü berâyânun hıfz u hırâsetine kâdir yarar âdemün koyup memleket [ü] vilâyete zarar u gezend irişdürmekden ihtirâz üzre ola. Bu bâbda Devlet Giray Hân'a dahı nâme-i hümayûnum gönderilüp; "Sen girü vilâyet-i Eflak'a varınca ol cânibe göz kulak tutup vilâyet ü ra'ıyyete a'dâdan zarar u ziyân irişdürilmemek husûsında envâ'-ı mesâ'-i cemîle zuhûra getüresin" dinilmişdür. Sen dahı ana göre tedârük üzre olup çavuşum vardukda eğlenmeyüp gelüp gidesin.

1179 *Kadı adına sahte mühür kazdırıp temessükler verdiği ve halka zulmettiği yolunda Dulkadriye vilâyeti ileri gelenleri tarafından hakkında şikâyetle bulunulan Nâib Şeyhî'nin her nerede ise buldurularak teftiş olunup, davalarının görülmesi ve sabit olan suçlarının bildirilmesi.*

Yazıldı.

Mar‘aş kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa‘âdetüm'e mektûb [gönderüp]; "defter kethudâsı mübâşeretiyle teftîşi fermân olunan Şeyhî nâm nâyib gaybet itdükde Zülkadriyye vilâyetinün ulemâ vü sulehâ vü a‘yân u fukarâ vü sipâhîlerinden ve gayriden cemm-i gaffîr meclis-i şer‘a gelüp; "Bundan akdem nâyib-i mezbûrun [def‘-ı] zarar-ı vilâyet [ve] mefâsid-i bî-nihâyesiyçün Der-i Devlet'e mahzarlar gönderilüp ref‘ olunmasıçün defe‘âtle evâmir-i aliyye vârid olup ahkâm-ı şerîfeyi getüren kimesnelere iftirâlar* itmekle zuhûra getirilmeyüp bi'l-fi‘l kâdîlar nâmına telbîs mühürler kazup avârız için re‘âyâdan akçalar alup temessükler virüp fesâddan hâlî olmayup vilâyetimizde zarar-ı âmmdur." didüklerin" bildürüp ve bu bâbda olan mahzarların dahı Südde-i Sa‘âdetüm'e göndermişsin. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı Mu‘allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş *zîde kadru[hû]* vusûl buldukda, mezkûr nâyib gaybet iderse her kande ise şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı mezkûrdan da‘vâ-yı hakk ider kimesneler var ise bir def‘a şer‘le fasl olunmayup üzerinden on beş yıl geçmeyen kazıyyelerin hakk üzre teftîş idüp göresin; hukûk-ı müslimînden ve gayriden üzerine sâbit ü zâhîr olan mevâddı defter idüp mufassalen Südde-i Sa‘âdetüm'e arzidesin ki, sonra emrüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel eylesin.

1180

Hacca gûtmek için izin isteyen Masum Sultan'a izin verildiği; Van'a geldiğinde kendisine iyi muamele edilip hac kâfilesine katılmasının temin edilmesi.

Yazıldı.

Van beğlerbeğisine hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me‘âb, eyâlet-nisâb, izzet-iktisâb, devlet-intisâb, el-mahfûf bi-sunûfi avâtufi'llâhi'l-Meliki'l-Müste‘ân Ma‘sum Sultân *dâmet ma‘âlihi* Atebe-i Âlem-penâhum'a mektûb gönderüp; "tavâf-ı Beytu'llâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi's-salâtü ve's-selâm* için ruhsat istid‘â eylediği" Pâye-i Serîr-i Âlem-masîr-i Husrevânem'e arzolundukda hüsn-i icâzetimiz mukârin kılınmışdur. **Gerekdür ki:**

Müşârun-ileyh levâzim-i merâsim-i şe‘âyir-i şer‘-ı şerîfi şi‘âr ve âdâb-ı ma‘rûfe-i tarîka-i hacc-ı münîfi disâr idinüp kâ‘ide-i kadîme-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâc üzre edâ-yı hacc u ziyâret için serhadd-i Van'a dâhıl oldukda ahsen-i vech ve eshel-i hâlât ile geçürüp âdet-i kadîme-i huccâc muktezâsınca kâfile-i hacc-ı şerîfe mülâkî olup huzû‘-ı tamâm ve huşû‘-ı mâlâ-keîlâm ile edâ-yı ferâyız u sünen idüp mahbûru'l-hâtır ve müreffehü'l-ahvâl av[de]t eyle[y]e.

1181

Sofya, Filibe, Tatarpazarı, Zağra-i Atik, Şehirköy ve Berkofça'da Sultan Süleyman Vakfı köylerinde oturan voynuk, şahinci, doğancı, taycı, küreci ve yund oğlanlarının oturdukları köylere raiyyet yazılması ve noksan gelen voynukların da tahrirde ortaya çıkacak olan zevâyid-i voynuğân ve haymâne voynuklardan tamamlanıp deftere kaydedilmesi.

Yazıldı.

Paşa sancağının sağ-kolın tahrîr iden Za'îm Mehmed'e hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultân Süleymân Hân *tâbe serâhûnün* evkâfından Sofya ve Filibe ve Tatarbâzârı ve Zağra-i Atîk ve Şehirköy ve Berkofça kazâlarında vâkı' olan vakf karyeleri toprağında mütemekkin voynuk u şahinci vü toğancı vü taycı vü küreci vü yund-oğlanları mütemekkin oldukları vakf karyeler toprağında ra'ıyyet yazılmasını emridüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, anun gibi merhûm ve [mağfûrun-leh] babam *tâbe serâhûnün* zikrolunan kâdîliklarda vâkı' olan vakf karyelerinde mütemekkin voynuk u şahinci vü toğancı vü taycı vü küreci vü yund-oğlanları var ise emrüm üzre sâkin oldukları vakf karyelere ra'ıyyet kaydeyleyüp dahı noksân gelen voynukları evlâdlarından ve karındaşlarından ve akribâsından* hîn-i tahrîrde zuhûr iden zevâyid-i voynuğândan ve haymâne voynuklardan tekmîl idüp deftere kaydeylesin.

1182

Dimetoka kazasında Basan cemaatinden hırsız ve ehl-i fesâd olup yakalanan Abdülcelîl'in, işlediği suçları itiraf ettiği bildirildiğinden, küreğe konulmak üzere Südde-i Saâdet'e gönderilmesi; suç ortaklarının da yakalanıp teftiş olunup sabit olan suçlarının bildirilmesi.

Yazıldı.

Şâh Sultân âdemisi Süleymân Sübaşı'ya virildi. Fî 5 Şevvâl

Dimetoka kâdîsına hüküm ki:

Südde-i Sa'âdetüm'e sûret-i sicil gönderüp; "taht-ı kazâna tâbi' Basan Cemâ'ati'nden Abdülcelîl nâm kimesne Sun'ullâh ve Yeni nâm kimesnelerün birer yundın alup ve; "Gazanfer ve Ahmed nâm yoldaşlarum yundları varup Kille'de beş yüz akçaya satup bana yüz otuz akça virüp bâkîsin kendüler alup Todora nâm zimmînün kovanların Turgud ve Hasan ve Ramazân nâm kimesneler ile varup alup ve Atalanı nâm karyede bir kâfirün havlîsından bir bârgîr arkasından bir boz çul alup kebe çul benüm evümeddür." diyü ikrâr itdüğü" mastûr u mukayyed olmağın mezkûr Abdülcelîl küreğe konmak için kayd ü bend ile Südde-i Sa'âdetüm'e gönderilüp sâyirlerinin ahvâli şer'le görilmesin emridüp **buyurdum ki:**

Haydar Çavuş mübâşir ta'yîn olunup vusûl buldukda, emrüm üzre mezkûr Abdülcelîl'i kayd [ü] bend ile yarar âdemlere koşup Südde-i Sa'âdetüm'e gönderesin ki, küreğe koşıla ve şerîkleri dahı gaybet itmişler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp

ahvâllerin hakk üzre teftîş idüp göresin; sârik u ehl-i fesâd olup üzerlerine şer'le nesne sâbit olur ise kendülerin habsidüp üzerlerine sâbit olan mevâddı defter idüp Südde-i Sa'âdetüm'e arzidesin ki, sonra ol bâbda emrüm ne vechile sudûr iderse mücebi[y]le amel oluna.

1183 *Önemli bir iş için gönderilen Ramazan Çavuş Akkirman ve Kili'ye geldiğinde, tehlikeli bölgelerde güvenliğinin sağlanması ve gideceği yere ulaştırılması.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa virildi.

Akkirman ve Kili kâdîlarına ve Akkirman ve Kili'de vâkı' olan beşlü ağalarına hüküm ki:

Hâliyâ mühim maslahat için Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ramazân *zîde kadruhû* ulağla irsâl olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Taht-ı kazânuza dâhıl oldukda, mahûf u muhâtara olan yirlerde kifâyet mikdârı âdem koşup emîn ü sâlim ulaşıdurasız.

1184 *Nakşa Dükası Yasef'in Leh vilâyetine gönderilen adamlarının, Boğdan vilâyetine varıncaya kadar ihtiyaçlarının karşılanarak gidecekleri yere güvenli bir şekilde ulaştırılmaları.*

Yazıldı.

Vilâyet-i Boğdan'a varınca yol üzerinde olan sancakbeğlerine ve kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Nakşa Dükası olan Yasif'ün âdemlerinden Hayemi (?) Efrayil ve Estehar nâm âdemleri ba'zı maslahat için vilâyet-i Leyh'e irsâl olunmuşlardır. **Buyurdum ki:**

Her kankınızın taht-ı hükûmetine dâhıl olurlarsa akçalarıyla zâd ü zevâdelerin alvirüp ve mahûf u muhâtara olan mahallerden emîn ü sâlim birbirinize ulaşıdurasız ve kendülerine ve bindükleri bârgîrlerine bî-vech kimesneyi dahl ü ta'arruz itdürmeyesiz.

1185 *Eflak voyvodası İstanbul'a geleceğinden, Eflak vilâyeti bolarları ve âyanının onun yokluğunda memleketin muhafazası hususunda gerekli gayreti göstermeleri.*

Yazıldı.

İskender Çavuş'a virildi.

Vilâyet-i Eflak bolarlarına ve sâyir a'yâna hüküm ki:

Eflak voyvodası; "hazîne ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelmek" bâbında istid'â-yı inâyet eylemeğin icâzet-i hümayûnum inâyet olunmuşdur. **Buyurdum ki:**

Müşârun-ileyh voyvoda hazîne ile Südde-i Sa'âdetüm'e gelüp girü varınca cümlenüz yek-dil ü yek-cihet olup müşârun-ileyh varınca memleket [ü] vilâyete ve re'âyâsına a'dâdan ve gayriden zarar u ziyân irişdürmemek üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz. Şöyle ki; memleket [ü] vilâyete ve re'âyây u berâyâyâ zarar u gezend irişe, sizden bilinür;

ana göre mukayyed olası.

1186 *Karasu Köprüsü'nün harab olduğu ve daha önce burada iki geminin mevcut olduğu; sözkonusu gemilerin hâlen mevcut olup olmadığı ve bir kimsenin vakfı mı, yoksa mirî tarafından mı konulduğunun ayrıntılı olarak bildirilmesi.*

Yazıldı.

Paşa sancağının sol-kolın tahrîr iden Mustafâ'ya hüküm ki:

Karasu üzerinde olan köpri harâba müteveccih olup âyende vü revende mürûr* u ubûr itmekde usret çekilüp bundan akdem mahall-i mezbûrda iki kıt'a gemi olup mezbûr gemiler şimdiki hâlde var mıdır, nice olmuştur; görilmek lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda, zikrolan gemiler mukaddemâ mirî cânibinden mi vaz' olunmuştur veyâhûd kimesnenün vakfı mıdır; vakf olduğu takdîrce defter-i atıkda mukayyed vakfı var ise kemâ-kân deftere yazup eger ref' olmuş ise bâ'ıs ne olmuştur; tafsîl ile ma'lûm idinüp vukû'ı üzre yazup bildüresin.

1187 *Padişah sürgün avına niyet ettiğinden Üsküdar halkının Figile'ye, Edirne halkının Çölmekçi köyüne, Çöke ve Ada nahiyeleri halkının da Timür köyüne ve diğer emir gönderilen yerler halkının da emrolundukları yerlere gelip bulunmaları.*

Yazıldı.

Mezbûr çavuşa.

Edirne kâdîsına hüküm ki:

Sa'âdet ü ikbâlle sürgün şikârına niyyet-i hümayûnum olup taht-ı kazâna tâbi' olan Üsküdar nâhiyesi Figile'ye ve nefsi-i Edirne halkı Çölmek[ci] köyüne ve Çöke ve Ada nâhiyeleri bâzâirtesi gün Timür köyüne gelüp hâzır olmak emridüp **buyurdum ki:**

Dergâh-ı Mu'allâm çavuşlarından Ahmed zîde kadruhû vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup emrüm muktezâsınca taht-ı kazâna tâbi' olan Üsküdar nâhiyesi halkı Figile'ye ve nefsi-i Edirne halkı Çölmekci köyüne ve Çöke ve Ada nâhiyeleri halkı yevm-i mezbûrda Timür köyüne sürüp getirüp sürgün avı için ihzâr eylesin. Bu husûs mühimdür; bi'z-zât mukayyed olup ihmâl ü müsâhele eylemeyesin; şöyle bilesin.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına; "Hamzabeğlü nâm karyeye gele." diyü.

Yazıldı.

(—) Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Dimetoka kâdîsına; "Çölmek[ci] köyüne gele." diyü.

Yazıldı.

Timürhân Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Çirmen kâdisına.

Yazıldı.

Alî Çavuş'a virildi; öteden gelmişdür.

Bir sûreti, Kızılağaç Yenicesi kâdisına; "Rûmbeğlü nâm karyeye gele." diyü.

1188

Bkz. hkm. 1136.

Zülkadir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ vilâyet-i Zülkâdir'ün defterlü çavuşları elli bir nefer olup otuz-kırk mikdârı mülâzim çavuşı olup ve emr ile gedüklü çavuş olanların üzerlerine mülâzim çavuşlar sonra gedük aldıklarında; "Bizüm mukaddem mülâzemet iderüz." diyü üzerlerine oturdukları i'lâm olunmağın **buyurdum ki:**

Göresin; fi'l-vâkı' husûs-ı mezbûr arzolunduğı gibi ise nihâyet on nefer mülâzim çavuşı alıkoyup ondan ziyâde mülâzim çavuşı istihdâm itmeyesin ve anun gibi emr ile mukaddem çavuş olanların üzerlerine sonradan çavuş olanları; "Biz sizden mukaddem mülâzemet idegeldük." diyü üzerlerine tasaddur iderlerse men' idesin ki, yollu yoluyla turalar.

1189

Bender ile Boğdan arasında sınır hususunda daima anlaşmazlık olduğu bildirildiğinden, şimdiye kadar sınır bilirkişilerce ne şekilde tesbit edilmişse ona göre amel olunması.

Yazıldı.

Kethudâsına virildi. Fî 22 Ramazân

Akkirman beğine hüküm ki:

Mektûb gönderüp; "Bender ile Boğdan sınırı hususunda Boğdan voyvodasıyla dâyimâ gavgâ vü nizâ' olunup Botna tarafınd[a] vâkı' Bender karyeleri re'âyâsı eküp biçdükleri yirlerden Boğdanlu gâh cebren alup ve gâh; "Bağışladum." diyü voyvoda mektûb gönderüp sınırı ta'yîn olunmak husûsı arzolundukda mukaddemâ çavuş gönderilüp sınır ta'yîn olunmuşdur. "Ta'yîn olunan sınırlardan öte Boğdan sınırına dahl ü tecâvüz itmeyeler ki, iki cânibün re'âyâsı refâhiyyet ü şükrân üzerine olalar." diyü fermân olunup ammâ; sınır-nâme gönderilüp sınır ta'yîn olunmamış; ol ecilden ehl-i vukûf eski kimesnelerden sü'âl olundukda şöyle haber virüp şehâdet eylediler ki: "Sınır ta'yîn etmek için Ferruh Çavuş geldükde Biğ deresinden ve Adol (?) yurdına ve Camte'de (?) Kresne yurdına, Alarka başından Eskerihan (?) öyükleri altından Botna (——) Eflak yurdına, Çatal öyüğe Babac yurdına (?), Bosna suvadına, Akkirman'dan gelen büyük yoldan Porkolap bınarı üstinde olan öyüğe, Lonte (?) ensesinden, Kopanka (?) ensesinden ve Kordına göline andan Turlı'ya ve zikrolunan yirlerde aslâ imâret eseri olmayup hâlî vü harâbe yirlerdür." Şöyle ki; sınır andan ta'yîn olunmaya, Botna'da olan karyelerin öşr ü gallâtın vilâyet kâtibi sancağa mahsûl

kayditişdür; ol dahı ref‘ olmak gerekdür." diyü arzeyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, şimdiye değin ehl-i vukûf ma‘rifeti[y]le görölüp ne vechile sınır ta‘yîn olunmuş ise olıgeldüğü üzre amel oluna ammâ; yirleri resmidüp gönderesin.

1190 *Bkz. hkm. 1090.*

Yazıldı.

Sâbıkâ Tımışvar Defterdârı olup Paşa sancağının sağ-kolın tahrîr eyleyen Mehmed'e hüküm ki:

Hâliyâ tahrîr itdüğün yirlerd[e]; "Müsellem ü yörük ü küreci vü taycı vü yağcı tâyifesiyüz." diyü temessük ibrâz idenleri yirlü yirinden aslı ve ha[k]îkati ile teftîş idüp görölmesin emridüp **buyurdum ki:**

Varıcak, bu bâbda tamâm mukayyed olup anun gibi zikrolan tavâiyifden temessük ibrâz idenleri aslı ve ha[k]îkati ile teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ mezkûr[lar] eben an-ceddin müsellem ü yörük ü küreci vü taycı tâyifesinin oğullarından olmayup mücerred kendüler[in ra]‘ıyyetlikten halâs itmek için birer tarîk ile temessük ibrâz idenlerin gavrine irişüp vâkıf u muttali‘ olduğun üzre ale't-tafsîl başka defter idüp geldüğünde arzidesin.

1191 *Istabl-ı Âmire beygirleri çayıra çıkarıldığında bir kısmının çalındığı ve çalanların Tatar tâifesinden olduğu sanıldığından, emir gönderilen kadılıklarda araştırma yapılarak her kimin elinde mirî damgalı beygir bulunursa tutulup elinde bulunan beygirlerle birlikte Südde-i Saâdet'e gönderilmesi.*

Yazıldı.

Mustafâ Çavuş'a viridi.

Çirmen ve Uzunova Hâsköyi ve Filibe ve Tatarbâzârı ve Zağra Eskisi ve Zağra-i Cedîd ve Kızılağaç Yenicesi kâdîlarına hüküm ki:

Hâliyâ Istabl-ı Âmirem bârgîrleri çayıra çıkdukda on dört bârgîr sırka olup ekser Tatar tâyifesinden olduğu zannolunur. Tetebbu‘ olunması lâzim olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda her birinüz gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânuzda âyende vü revende vü Tata[r] tâyifesinden ve sâyir zannolunanlardan her birinüz muhkem tetebbu‘ u tecessüs idüp ve imâmların ve kethudâlarına dahı muhkem tetebbu‘ idüp mîrî tamga ile her kimün elinde bârgîr bulunursa kayd [ü] bend idüp elinde olan bârgîrlerle ma‘an Südde-i Sa‘âdetüm'e gönderesiz.

Yazıldı.

Küçük Âhûr odabaşısına virildi.

Bir sûreti, Gelibolı'ya varınca.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Prevadi'ye varınca.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Ferecik'e varınca.

Mehmed Çavuş'a virildi.

Bir sûreti, Hâsköy kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Baba kâdîsına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Bınarhısâr kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Kırkkilise kâdîsına.

Bu dahi.

Bir sûreti, Vize kâdîsına.

Yazıldı.

Bu dahi.

Bir sûreti, Silivri ve Çorlu kâdîsına.